ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο

ΤΗΣ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

1100-1669

ΤΟΜΟΣ Δ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1975

Σὲ ὁλόκληρη τὴν τριετία (ἀρχὴ 1973 - τέλος 1975) ἢ σὲ ὁρισμένο μόνο χρονικὸ διάστημα, ποὺ σημειώνεται, ἐργάστηκαν στὸ Λεξικὸ

ὡς συντάκτες

*Κομνηνὴ Πηδώνια (Ἰαν. 1973-Δεκ. 1975)
*Γιολάντα Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου (Ἰαν. 1973-Δεκ. 1975)
*Εἰρήνη Κωνσταντίνου-Μπουζίκα (Ἰαν. 1973-Δεκ. 1975)
*Ἀναστασία Τζιβανοπούλου (Ἰαν. 1973-Δεκ. 1975)
Κώστας Δημάδης (Ἰαν. 1973-Σεπτ. 1973)·

ὡς βοηθοὶ καὶ ἔπειτα συντάκτες

*Βασιλικὴ Κωνσταντινίδου (Σεπτ. 1973-Δεκ. 1975)
*Χριστίνα Παπαϊωάννου (Ἀπρ. 1974-Δεκ. 1975)
Αἰκατερίνη Παπαχρήστου-Τριανταφύλλου (Μάιος 1973-Σεπτ. 1975)
Ἀνδρέας Τακαλιὸς (Φεβρ. 1973-Μάρτ. 1975)
Μαρία Παπαθανασίου (Σεπτ. 1973-Σεπτ. 1975)
Καλλιόπη Τζιβοπούλου (Ἀπρ. 1973-Μάιο 1974)·

ὡς βοηθοὶ

*Μαίρη Παπαμόσχου (Ἰαν. 1973-Δεκ. 1975)
*Κατερίνα Μητσοπούλου (Μάιος 1974-Δεκ. 1975)
Δωροθέα Πατρωνίδου (Ἰούν. 1974-Σεπτ. 1975)
Μαρία Σιτσανλῆ (Ἰούν. 1974-Σεπτ. 1975)
Νατάσα Τσούκαλη (Ἰαν. 1973-Αὔγ. 1975).

Ὅσων τὰ ὀνόματα σημειώνονται μὲ ἀστερίσκο ἐξακολουθοῦν νὰ ἐργάζωνται στὸ Λεξικὸ (τέλος 1975).

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ*

Παραδίδοντας σήμερα στὴ δημοσιότητα τὸν τέταρτο τόμο τοῦ «Λεξικοῦ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας» αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωση κατὰ πρῶτο λόγο νὰ ἐκφράσω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες στὰ ἱδρύματα ποὺ ἐνισχύουν τὴ λεξικογραφική μου προσπάθεια. Τὴν πρώτη θέση στὴν εὐγνωμοσύνη μου κατέχει τὸ *Ἐθνικὸν* (ἄλλοτε *Βασιλικὸν*) *Ἵδρυμα Ἐρευνῶν*, ποὺ ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 1959 ἕως τὸ φθινόπωρο τοῦ 1974 μισθοδότησε δύο συνεργάτες τοῦ Λεξικοῦ καὶ ἀπὸ τότε ἕως σήμερα κατέβαλε μισθοδοσία σὲ τρεῖς συνεργάτες μου. Τὸ εὐχαριστῶ ἐπίσης θερμὰ καὶ γιὰ τὴν ἀνάληψη τῶν ἐξόδων γιὰ τὴν ἐκτύπωση τῶν τεσσάρων ἕως τώρα τόμων τοῦ Λεξικοῦ μου. Εἶναι βέβαιο ὅτι χωρὶς τὴν πρόθυμη καὶ συνεχῆ ἐνίσχυσή του δὲ θὰ μποροῦσα οὔτε νὰ ἀναλάβω, οὔτε νὰ συνεχίσω ἕνα ἔργο ποὺ ἀπαιτεῖ ὄχι μόνο ἀφοσίωση, ἀλλὰ καὶ σημαντικὲς δαπάνες.

Ἡ εὐγνωμοσύνη μου ἀπευθύνεται ἐπίσης πρὸς τὸ συμβούλιο τοῦ *Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, ποὺ σὲ στιγμὲς δεινῆς προσωπικῆς μου περιπέτειας ἐξαιτίας τῆς ἀπόλυσής μου ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο μέσα στὸν πρῶτο χρόνο τῆς δικτατορίας (Ἰανουάριος 1968) μὲ δική του πρωτοβουλία μὲ στέγασε στοὺς χώρους του καὶ ἀργότερα ἐνίσχυσε τὸ πενιχρὸ σὲ ἀριθμὸ βοηθῶν προσωπικὸ τοῦ Λεξικοῦ μου μὲ τὴν παραχώρηση σ' ἐμένα στὴν ἀρχὴ ἑνός, ἀργότερα καὶ δεύτερου συνεργάτη. Τὸ πανεπιστημιακὸ αὐτὸ ἵδρυμα μοῦ παρέχει καὶ σήμερα τὴ δυνατότητα νὰ ἐργάζωμαι

---

* Συμπληρωματικὰ σὲ ὅσα σημειώνονται στὰ Προλεγόμενα τοῦ Γ' τόμου τοῦ Λεξικοῦ (σελ. θ' σημ. 1) προσθέτω τὰ ἀκόλουθα: Μετὰ τὴν κυκλοφόρηση τοῦ παραπάνω τόμου τοῦ Λεξικοῦ ἐδημοσίευσαν βιβλιοκρισίες γιὰ τὸ Λεξικὸ οἱ *W. F. Bakker* (Ἑλληνικὰ 27, 1974, 167-81), *Δημήτριος Γεωργακᾶς - Demetrius Georgacas* (Orbis 22, ἀρ. 2, 1973, 404-30), *H. Eideneier* (Südost - Forschungen 33, 1974, 523-4), *Θ. Κωστάκης* (Λαογραφία 29, 1974, 417-9), *Δημήτριος Λουκάτος* (ἐφημ. "Τὸ Βῆμα" τῆς 13.9.1973), *H. Mihaescu* (Revue des études sud-est européennes, 12, 1974, 429-30), *Γ. Σπυριδάκης* (Μικρασιατικὰ Χρονικὰ 15, 1972, 453-7), *I. K. Φιλιππάκης* (Κριτικὰ Φύλλα 3, 1974, 219-21), *Κυριάκος Χατζηϊωάννου* (Δελτίον ἐπιστημονικοῦ καὶ φιλολογικοῦ συλλόγου Ἀμμοχώστου, 1972, Ἀμμόχωστος 1973, σ. 203-4) καὶ *Θ. Ξύδης* (Κριτικὰ Φύλλα 4, Ἰούν.-Ἰούλ. 1975, 298-300). Στοὺς συναδέλφους αὐτούς, ποὺ θέλησαν μὲ τὶς παρατηρήσεις καὶ τὶς κρίσεις τους νὰ βοηθήσουν τὸ ἔργο μου, ἐκφράζω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες.

σὲ χώρους του, καθὼς καὶ νὰ χρησιμοποιῶ τὴ βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου.

Ὀφείλω ἐπίσης νὰ ἐκφράσω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες καὶ στὸ ἀμερικανικὸ *Ἵδρυμα Ford (Ford Foundation)*, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὴ δυνατότητα νὰ διατηρήσω ἐπὶ μία διετία (1973-74) τέσσερεις πρόσθετους συνεργάτες. Ἰδιαιτέρως ἀπευθύνω τὶς εὐχαριστίες μου στὸν ἀξιότιμο ἀντιπρόεδρο τοῦ ἱδρύματος κ. *McNeil Lowry*, ποὺ ἁρμόδιος γιὰ τὶς ἐνισχύσεις ἀνθρωπιστικῶν ἐρευνῶν ἐπέδειξε κατανόηση ἀπέναντι στὶς πολλαπλὲς ἀνάγκες τῆς ἐργασίας μου.

Ἡ εὐγνωμοσύνη μου ἐπίσης ἀπευθύνεται στὸ *Ἵδρυμα Κώστα καὶ Ἑλένης Οὐράνη* τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὸ ἵδρυμα αὐτὸ — μὲ τὴν ἔγκριση τῆς *Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας*, ποὺ καὶ ἐκείνην εὐχαριστῶ — βοήθησε μὲ τὴ χορήγηση σημαντικοῦ ποσοῦ στὴ διατήρηση ἢ καὶ τὴ συμπλήρωση τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Λεξικοῦ—γεγονὸς ποὺ εὐκολύνει τὴ γοργότερη συνέχιση τοῦ ἔργου.

Μὲ σημαντικὸ ἐπίσης ποσὸ ἐνίσχυσε τὴν προσπάθειά μου καὶ τὸ *Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν* μὲ ἀπόφαση τοῦ ὑπουργοῦ καθηγητῆ κ. *Κωνσταντίνου Τρυπάνη*. Καὶ γιὰ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ ἐκφράζω τὶς θερμές μου εὐχαριστίες.

Ἀσφαλῶς δὲν πρέπει νὰ παραλείψω νὰ εὐχαριστήσω καὶ τὸ συμβούλιο τοῦ *Ἰνστιτούτου Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ἱδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη)*, ποὺ πρόθυμα ἀνέλαβε νὰ μεσολαβῆ μεταξὺ τοῦ *Ἱδρύματος Ford* καὶ τοῦ Λεξικοῦ μου γιὰ τὴν εἴσπραξη καὶ τὴν καταβολὴ ἐνδεχόμενης μελλοντικῆς πρὸς τὸ Λεξικό μου χορηγίας τοῦ *Ἱδρύματος Ford*.

Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι οἱ ἐνισχύσεις αὐτὲς ἀπὸ σημαντικὰ ἱδρύματα ὄχι μόνο βοηθοῦν στὸ ὑλικὸ πεδίο, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐνθαρρύνουν στὴ συνέχιση τοῦ δύσκολου ἔργου ποὺ ἔχω ἀναλάβει. Ἂς μοῦ ἐπιτραπῆ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ σημειώσω ὅτι ἡ περαιτέρω πορεία ἑνὸς ἔργου ποὺ δὲν εἶχε τὴν ἀφετηρία του σὲ κρατικὸ ἢ ὑπηρεσιακὸ ἐγχείρημα θὰ εἶναι πραγματοποιήσιμη μόνο ἂν τὶς προσωπικὲς θυσίες—οἰκονομικὲς καὶ ἄλλες—ποὺ κάνει μὲ τὴ συμπαράσταση συνεργατῶν καὶ βοηθῶν ἐκεῖνος ποὺ πραγματοποιεῖ τὸ ἔργο συνεχίσουν νὰ τὶς ἐλαφρύνουν ἱδρύματα ποὺ ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴν ὑπόστασή τους ἐνισχύουν πνευματικὲς ἢ ἐπιστημονικὲς προσπάθειες ὅπως ἡ δική μου.

Εὐχάριστο καθῆκον αἰσθάνομαι νὰ μνημονεύσω τώρα ἐκείνους ποὺ στὸ ἐπιστημονικὸ καὶ τὸ τεχνικὸ πεδίο παραστάθηκαν κατὰ τὴν τελευταία τριετία ἢ καὶ παραστέκονται ἀκόμη στὸ ἔργο. Ἐννοῶ τοὺς συνεργάτες καὶ βοηθούς μου ποὺ ὀνομαστικὰ τοὺς ἀναφέρω σημειώνοντας καὶ τὶς περιόδους τῆς συνεργασίας τους.

Συνέχισαν τὴ συμβολή τους ὡς συντάκτες τοῦ Λεξικοῦ οἱ βοηθοὶ-ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης *Κομνηνὴ Πηδώνια* καὶ *Γιολάντα Πασχαλίδου - Παπαδοπούλου*, πτυχιοῦχοι φιλόλογοι. Ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν ἐργάζεται ἐπίσης στὴν ὑπηρεσία τοῦ Λεξικοῦ ἡ πτυχιοῦχος φιλόλογος *Εἰρήνη Κωνσταντίνου - Μπουζίκα*, ἀπὸ παλαιότερα συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ. Ἡ πτυχιοῦχος ἐπίσης φιλόλογος *Αἰκατερίνη Παπαχρήστου — Τριανταφύλλου*, βοηθὸς ἀπὸ τὸ Μάιο 1973 καὶ κατόπιν συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ, καὶ ἡ *Μαρία Παπαθανασίου*, πτυχιοῦχος καὶ αὐτὴ φιλόλογος, ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριο 1973 βοηθὸς καὶ ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1974 συντάκτης, ὑπῆρξαν ὑπότροφοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν καὶ ἔπαυσαν πρόσφατα νὰ συνεργάζωνται.

Ὡς ὑπότροφοι τοῦ Ἱδρύματος Ford (Ford Foundation) ἐργάστηκαν ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1973 ἕως καὶ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1974 οἱ πτυχιοῦχοι φιλόλογοι *Κώστας Δημάδης*, συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ ἕως τὸ τέλος Σεπτεμβρίου 1973 (ὁπότε διέκοψε τὴ συνεργασία του), ἡ πτυχιοῦχος φιλόλογος *Ἀναστασία Τζιβανοπούλου*, ἀπὸ παλαιότερα συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ, ὁ πτυχιοῦχος φιλόλογος *Ἀνδρέας Τακαλιός*, ποὺ ἐργάστηκε ἀπὸ τὸ Φεβρουάριο 1973 ὡς βοηθὸς καὶ ὡς συντάκτης ἀργότερα ἕως τὸ Μάρτιο 1975, ὁπότε διέκοψε τὴ συνεργασία του. Ἡ πτυχιοῦχος φιλόλογος *Καλλιόπη Τζιβοπούλου* ὡς ὑπότροφος γιὰ ὁρισμένο διάστημα τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν ἐργάστηκε στὸ Λεξικὸ ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιο 1973 ἕως τὸ Μάιο 1974 στὴν ἀρχὴ ὡς βοηθὸς καὶ ἀργότερα ὡς συντάκτης.

Ὡς βοηθοὶ καὶ συντάκτες ἐργάστηκαν οἱ πτυχιοῦχοι φιλόλογοι *Βασιλικὴ Κωνσταντινίδου* καὶ *Χριστίνα Παπαϊωάννου*· ἡ πρώτη ἀπὸ Σεπτ. 1973 ὡς βοηθὸς καὶ ἀπὸ Σεπτέμβριο 1974 ὡς συντάκτης καὶ ἡ δεύτερη ἀπὸ Ἀπρίλιο 1974 ὡς βοηθὸς καὶ ἀπὸ Νοέμβριο 1974 ὡς συντάκτης. Ὡς βοηθὸς τοῦ Λεξικοῦ συνεχίζει τὴ συνεργασία της, ποὺ τὴν εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ πολὺ παλιότερα, καὶ ἡ *Μαίρη Παπαμόσχου*. Ὡς βοηθὸς τοῦ Λεξικοῦ ἐργάζεται καὶ ἡ πτυχιοῦχος φιλόλογος *Κατερίνα Μητσοπούλου* ἀπὸ τὸ Μάιο 1974. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιο 1974 ἕως τὸ φθινόπωρο 1975 ἐργάστηκαν ὡς βοηθοὶ καὶ οἱ πτυχιοῦχοι φιλόλογοι *Μαρία Σιτσανλῆ* καὶ *Δωροθέα Πατρωνίδου*. Ἀπὸ τὸ 1972 ἕως τὸν Αὔγουστο 1975 πρόσφερε τὶς ὑπηρεσίες της σὲ ἀποδελτιωτικὲς καὶ ἄλλες ἐργασίες τοῦ Λεξικοῦ ἡ *Νατάσα Τσούκαλη*.

Σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς συνεργάτες καὶ βοηθούς μου, ποὺ ὁ καθένας τους κατὰ τὶς δυνάμεις του ἐργάστηκε μὲ ἐνδιαφέρον καὶ ζῆλο στὴν προαγωγὴ τοῦ ἔργου τοῦ Λεξικοῦ, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐκφράσω ἀνεπιφύλακτες εὐχαριστίες καὶ νὰ δηλώσω ὅτι χωρὶς τὴν ἀφοσίωσή τους στὸ ἔργο ποὺ ἔχομε ἀναλάβει ἡ ὅλη ἐργασία μας θὰ παρουσίαζε περισσότερα μειονεκτήματα.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν νέων αὐτῶν Προλεγομένων θὰ ἤθελα νὰ ἀνακοινώσω ὁρισμένα συμπληρωματικὰ στοιχεῖα ποὺ διαφωτίζουν περαιτέρω τὴν τακτική μας σχετικὰ μὲ ὁρισμένα λήμματα τοῦ Λεξικοῦ, τὴν καταγραφὴ τύπων ποὺ ὑπάγονται στὸ λῆμμα, τὴν ὀρθογραφία ποὺ ἀκολουθοῦμε σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις, τὸν καταρτισμὸ παραπεμπτικῶν λημμάτων καὶ τὴν καταγραφὴ παραπομπῶν σὲ συγγενικὰ σημασιολογικῶς λήμματα.

Πρῶτα θὰ μὲ ἀπασχολήσῃ ἡ τακτικὴ ποὺ ἀκολουθοῦμε κατὰ τὴ σύνταξη σὲ περιπτώσεις λέξεων τῶν δόκιμων χρόνων ποὺ ἀπαντοῦν σὲ κείμενα ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρουν.

Μιὰ πρώτη περίπτωση εἶναι ἐκείνη λέξεων τῶν δόκιμων πάντοτε χρόνων ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὰ κείμενά μας ἀπὸ ἀρχαϊσμὸ καὶ δὲν παρουσιάζουν τυπολογικὸ ἢ σημασιολογικὸ ἐνδιαφέρον. Καταχώριση τῶν λέξεων αὐτῶν δὲ γίνεται στὸ Λεξικό μας.

Μιὰ δεύτερη περίπτωση εἶναι ἐκείνη δόκιμων πάλι λέξεων ποὺ χρησιμοποιοῦνται καὶ αὐτὲς ὡς ἀρχαϊσμοὶ στὰ κείμενά μας καὶ ἔχουν μόνο τυπολογικὸ καὶ ὄχι σημασιολογικὸ ἐνδιαφέρον. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ἄρθρο δὲν ἔχει σημασιολογικὸ τμῆμα (Βλ. λ.χ. τὰ λήμματα *ἀμηχανία, ἀμοιβή*).

Μιὰ τρίτη περίπτωση εἶναι ἐκείνη λέξεων τῶν αὐτῶν (δόκιμων) χρόνων ποὺ ἀπαντοῦν στὰ κείμενά μας ὄχι ἀπὸ ἀρχαϊσμό, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται στὴ ζωντανὴ γλώσσα τῆς ἐποχῆς τῶν κειμένων. Οἱ λέξεις αὐτὲς γίνονται δεκτὲς στὸ Λεξικό, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν παρουσιάζουν τυπολογικὸ ἢ σημασιολογικὸ ἐνδιαφέρον, ἂν εἶναι λέξεις μὲ πλατειὰ χρήση στὴν ἐποχὴ ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει. Σημειώνω ὅτι οἱ σημασίες τους ποὺ συμπίπτουν μὲ τὶς σημασίες ποὺ καὶ στὴ γλώσσα τῶν δόκιμων χρόνων εἶχαν οἱ λέξεις αὐτὲς παρέχονται κατὰ συνοπτικὸ τρόπο (Παραπέμπω στὸ λῆμμα *ἀρκῶ* τοῦ Λεξικοῦ).

Μιὰ τέταρτη περίπτωση εἶναι ἐκείνη λέξεων τῶν δόκιμων χρόνων ποὺ ἀπαντοῦν σήμερα σὲ ἕνα ἢ περισσότερα ἰδιώματα τῆς νέας ἑλληνικῆς χωρὶς νὰ ἀπαντοῦν καὶ στὴν κοινὴ σημερινὴ δημοτικὴ (ἐννοῶ τὴ δημοτικὴ ποὺ πηγάζει μόνο ἀπὸ τὴν προφορικὴ παράδοση). Οἱ λέξεις αὐτὲς καταχωρίζονται βέβαια, ἂν παρουσιάζουν τυπολογικὸ ἢ σημασιολογικὸ ἐνδιαφέρον. Ἂν ὅμως δὲν παρουσιάζουν τέτοιο ἐνδιαφέρον, καταχωρίζονται μόνο ἂν ἀπαντοῦν σὲ κείμενο ποὺ ἀναμφισβήτητα γράφτηκε λίγο πολὺ στὸ ἰδίωμα ὅπου ἀπαντᾶ σήμερα ἡ ἀρχαία λέξη ἢ σὲ κείμενο ποὺ ὁ συγγραφέας του ἔχει ὡς τόπο καταγωγῆς του τὸν τόπο τοῦ ἰδιώματος. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρω τὴν ἀρχαία (δόκιμη) λέξη *δώρημα*, ποὺ ἀπαντᾶ σήμερα στὸ κυπριακὸ καὶ τὸ ποντιακὸ ἰδίωμα (βλ. N. Andriotis, *Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten*, λ. *δώρημα*), ἀλλὰ τὴ συναντοῦμε συχνὰ καὶ σὲ κυπριακὸ κείμενο, τὶς *Ἀσσίζες* (369 [29], 370 [1], 374 [1], 375 [12], κ.ἀ.). Εἶναι νομίζω φανερὸ ὅτι ἡ ἐπεξεργασία

λέξεων τῆς κατηγορίας αὐτῆς γίνεται γιατὶ ἔχει ἐνδιαφέρον νὰ ξέρωμε ὅτι μιὰ λέξη δόκιμη ποὺ σήμερα σώζεται σὲ ἕνα ἢ περισσότερα ἰδιώματα μαρτυρεῖται καὶ σὲ παλαιότερα ἰδιωματικὰ λίγο πολὺ κείμενα ἢ σὲ κείμενα ποὺ κατὰ κάποιο τρόπο σχετίζονται μὲ τὴν περιοχὴ τοῦ ἰδιώματος.

Τώρα ποὺ ἡ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ ἔχει προχωρήσει πέρα ἀπὸ τὸ λῆμμα *γάργαρος* δὲν ἔχομε βέβαια στὴ διάθεσή μας ὡς βοήθημα τὸ «Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς», ποὺ ὁ τελευταῖος του ἡμίτομος κλείνει μὲ τὴν παραπάνω λέξη. Ἀντλοῦμε γι' αὐτὸ τὶς σχετικὲς μὲ τὴν ἰδιωματικὴ χρήση τῶν δόκιμων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων λέξεων πληροφορίες ἀπὸ τὰ ἰδιωματικὰ γλωσσάρια ποὺ ὑπάρχουν, κυρίως ὅμως χρησιμότατο μᾶς εἶναι τὸ παραπάνω Λεξικὸ ἀρχαϊσμῶν τοῦ Ν.Π. Ἀνδριώτη.

Ἐπειδὴ τὸ Λεξικό μας μελετᾶ καὶ δημωδέστερα καὶ ἀρχαϊστικότερα κείμενα, ἀλλὰ καὶ κείμενα ποὺ ἀρχαΐζουν συγχρόνως καὶ δημοτικίζουν καὶ ἐπομένως παρέχουν καὶ ἀρχαϊστικοὺς καὶ δημοτικοὺς γλωσσικοὺς τύπους χωρὶς οἱ γλωσσικοὶ αὐτοὶ τύποι, ἀρχαϊστικοὶ καὶ δημοτικοί, νὰ ἀνήκουν στὸν ἴδιο γλωσσικὸ κόσμο, ὁρισμένοι ἐνεστωτικοὶ τύποι δημοτικοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἀρχαίους στὶς περιπτώσεις ρημάτων ὅπως *ἀναβιβάζω - ἀνεβάζω*, λημματογραφοῦνται ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους τύπους, ποὺ καὶ αὐτοὶ βέβαια καταγράφονται ἂν ἐνδιαφέρουν ἀπὸ σημασιολογικὴ ἄποψη. Ἕνας τέτοιος διαχωρισμὸς ἐξυπηρετεῖ, νομίζω, καὶ ἀπὸ πρακτικὴ ἄποψη τὸν ἀναγνώστη. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, προκειμένου γιὰ ἐπιρρήματα ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἐπίθετα, ὅσα λήγουν σὲ *-α* ἢ *-ά* χωρίστηκαν λημματογραφικῶς ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἢ ἀρχαϊστικὰ ἐπιρρήματα ποὺ λήγουν σὲ *-ως* ἢ *-ῶς*.

Σχετικὰ τώρα μὲ τὴ λημματογράφηση οὐσιαστικῶν ἢ καὶ ἐπιρρημάτων σὲ *-ο* ἢ *-ον* (*ἄρμενο(ν), αὔριο(ν)*, κλπ.), οὐσιαστικῶν σὲ *-ι* ἢ *-ιν* (*ἀηδόνι(ν), ἀρκλίτσι(ν)*, κλπ.), *-α* ἢ *-αν* (*δέρμαν*) καὶ ἐπιρρημάτων σὲ *-ον* ἢ *-ο, -θε* ἢ *-θεν* (*ἀπόθε(ν)*, κλπ.) σημειώνω ὅτι τὰ οὐσιαστικὰ καὶ τὰ ἐπιρρήματα αὐτὰ λημματογραφοῦνται μὲ τὸ τελικὸ *-ν* ὅταν ἔτσι ἀπαντοῦν στὰ κείμενα· χωρὶς τὸ τελικὸ *-ν* στὶς περιπτώσεις ποὺ ἀπαντοῦν μόνο μὲ τὸν τύπο ποὺ δὲ διατηρεῖ τὸ τελικὸ σύμφωνο. Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει καὶ σὲ λήμματα θηλυκῶν οὐσιαστικῶν σὲ *-της* ἢ *-τητα* (*ἀκεραιότης, -τητα*, κλπ.), σὲ *-ις* ἢ *-η* (*ἁρμάτωσις, -ση*, κλπ.), ἀρσενικῶν οὐσιαστικῶν σὲ *-ών* ἢ *-ώνας* (*αἰών, -ώνας*, κλπ.) ἢ καὶ οὐδέτερων οὐσιαστικῶν μὲ κατάληξη *-ιον* ἢ *-ι* (*ἀδέρφι(ον), ἀέρι(ον)*, κλπ.). Τὸ ἴδιο ἴσχυσε καὶ προκειμένου γιὰ ρήματα σὲ *-εύω* ἢ *-εύγω* (*ἀποτελεύ(γ)ω*, κλπ.). Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει ἐνδεχομένως νὰ ἀναζητῇ τὴ λέξη ποὺ τὸν ἐνδιαφέρει καὶ στοὺς δύο τύπους.

Προκειμένου γιὰ μετοχὲς παρακειμένου σὲ *-μένος*, ἂν προέρχωνται ἀπὸ μέσα ἢ παθητικὰ ρήματα, φυσικὰ δὲ σημειώνονται ὡς τύποι στὸ τυπολογικὸ τμῆμα τοῦ ἄρθρου. Ἂν ὅμως οἱ μετοχὲς αὐτὲς ἔχουν καὶ ἐνεργητικὴ σημασία,

ὅπως οἱ μετοχὲς *φαγωμένος* (=ποὺ ἔφαγε), *χαμένος* (=ποὺ ἔχασε), κλπ., ἢ ἐνεργητικὴ μόνο σημασία, ὅπως οἱ μετοχὲς *ἁμαρτεμένος* (=ποὺ ἁμάρτησε), *ἀπομεριμνημένος* (=ποὺ ἀπομερίμνησε), κλπ., τότε καταγράφονται στὸ τυπολογικὸ τμῆμα μὲ παραπομπὲς μόνο στὰ χωρία ὅπου ἔχουν τὴν ἐνεργητικὴ σημασία. Καταχωρίζονται ἐπίσης οἱ μετοχὲς σὲ *-μένος* καὶ ὅταν παρουσιάζωνται σὲ μὴ ἐντελῶς κανονικὸ (ἔστω καὶ φαινομενικὰ μόνο μὴ κανονικὸ) τύπο, ὅπως οἱ μετοχὲς *ἀνακλαημένος, ἀμολαρμένος* (τοῦ ρ. *ἀμολάρω*). Μολονότι κατ' ἀρχὴν δὲν παρέχομε γραμματικὰ στοιχεῖα στὸ τυπολογικὸ τμῆμα, τύποι σὰν αὐτοὺς καταγράφονται γιατὶ παρουσιάζουν τυπολογικὲς ἢ σημασιολογικὲς ἰδιομορφίες.

Καὶ σὲ προλεγόμενα προηγούμενου τόμου ἀσχολήθηκα μὲ τὴν ὀρθογραφικὴ τακτική μας. Θὰ ἤθελα σήμερα νὰ ὑπογραμμίσω ἐκ νέου ὅτι ὀρθογραφοῦμε τὶς δημοτικὲς λέξεις κατὰ τὸ ὀρθογραφικὸ σύστημα τῆς δημοτικῆς (κατὰ βάση τῆς Γραμματικῆς Τριανταφυλλίδη) καὶ τὶς ἀρχαῖες ἢ τὶς ἀρχαϊστικὲς μὲ τὸ ὀρθογραφικὸ σύστημα τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς ἀρχαϊστικῆς γλώσσας. Ἔτσι τὰ *ἀναρίχνω, ἀναροφῶ, ριμένος* (ἀπὸ τὸ *ριγμένος*) ὡς καθαυτὸ νεοελληνικὰ γράφηκαν μὲ ἕνα *μ* ἢ ἕνα *ρ*, ἐνῶ ἐγράψαμε *δολορραφῶ* (μὲ δύο *ρ*). Εἰδικότερα, λέξεις τῶν κειμένων ποὺ ἀπαντοῦν καὶ σήμερα στὴν κοινὴ δημοτικὴ ὀρθογραφοῦνται κατὰ τὸ σύστημα τῆς δημοτικῆς, ἐνῶ λέξεις παλαιότερες, ἀχρηστευμένες σήμερα στὸν κοινὸ λόγο ἢ μόνο ἰδιωματικὲς στὶς μέρες μας, ὀρθογραφοῦνται μὲ τὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία. Ἔτσι γράφομε *βούλωμα, καβαλάρης*, ἀλλὰ *ἀννώνη, καββάδι*, κλπ. Παρατηρῶ καὶ τοῦτο: ὅτι καὶ ἡ ἴδια ἀκόμη λέξη μπορεῖ νὰ γραφῇ σὲ μιὰ περίπτωση κατὰ τὴ δημοτικὴ ὀρθογραφία (*ὄφης, ἀγαθοσύνη*) καὶ στὴν ἄλλη κατὰ τὴν ἱστορική. Ἡ ὀρθογράφηση ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ χαρακτῆρα τοῦ κειμένου ἢ καὶ μόνο τῆς φράσης ὅπου ἀπαντᾶ ἡ λέξη. Ἡ *ἀγαθωσύνη* τοῦ Ψελλοῦ θὰ γραφῇ μὲ *ω*, ἐνῶ τῶν *Ἀσσιζῶν* καὶ τοῦ *Ἀπόκοπου* ἡ *ἀγαθοσύνη* θὰ γραφῇ μὲ *ο*. Ἡ ἴδια τακτικὴ μπορεῖ νὰ ἀκολουθηθῇ καὶ προκειμένου γιὰ τὸ ἴδιο κείμενο, ἂν ἡ γλώσσα τοῦ κειμένου ἐπαμφοτερίζῃ γλωσσικῶς.

Λέξεις τώρα μὲ ξενικὴ προέλευση, ἂν χρησιμοποιοῦνται καὶ σήμερα στὴν κοινὴ γλώσσα, γράφονται μὲ τὸ ἁπλοποιημένο ὀρθογραφικὸ σύστημα τῆς δημοτικῆς· ἂν εἶναι ἄγνωστες σήμερα ἢ ἀπαντοῦν μόνο σὲ σημερινὰ ἰδιώματα, ὀρθογραφοῦνται κατὰ τὸν ἱστορικὸ τρόπο (λ.χ. *πιάτο* = ἰταλ. *piatto*, ἀλλὰ *ἄττο* = ἰταλ. *atto*, *περρούνιν* = φραγκ. *perron*, κλπ.). Λέξεις ἐξάλλου ἰδιωματικὲς μὲ ἀναπτυγμένα διπλὰ σύμφωνα, ὅπως τὸ κυπριακὸ *δῆμμαν* (δέμα, δέσιμο), ὀρθογραφοῦνται μὲ διατήρηση τῶν διπλῶν συμφώνων.

Ἀκολουθώντας τὸ ἁπλοποιημένο αὐτὸ σύστημα καὶ σύμφωνα μὲ ὅσα παραπάνω εἴπαμε δὲν εἶναι περίεργο ποὺ στὰ παραθέματα τονίζομε ἄλλοτε *ὁ ἀμπελώνας* (μὲ ὀξεία), ἄλλοτε *τοὺς ἀμπελῶνας* (μὲ περισπωμένη).

Καὶ μιὰ ποὺ γίνεται λόγος γιὰ ὀρθογραφικὴ τακτική, ἂς σημειώσω ὅτι γράφομε *ἡ γιἀγάπη, οἱ γέμορφιές*, κ.τ.ὅ., ἀποφεύγοντας νὰ χρησιμοποιήσωμε γράμματα (λ.χ. τὸ *γ*) μὲ κουκίδα. Ἡ ὀρθογράφηση ποὺ ἐφαρμόζομε ὑποδηλώνει, νομίζω, τὴ συμπτωματικότητα τῶν παραπάνω τύπων καὶ τῶν ἀνάλογων μ' αὐτοὺς (γιατὶ βέβαια δὲν εἶναι αὐτοτελεῖς καὶ ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ ἄρθρου ἐκείνου ποὺ προηγεῖται).

Σημειώνω ἀκόμη καὶ τοῦτο: καμιὰ φορὰ ὁ ἀναγνώστης θὰ βρῇ στὸ Λεξικὸ παραπεμπτικὰ λήμματα ἀπὸ τύπους γνωστοὺς σήμερα, ποὺ δὲ μαρτυροῦνται ὅμως στὰ κείμενα τῆς ἐποχῆς ποὺ κατὰ κύριο λόγο μᾶς ἀπασχολοῦν, γι' αὐτὸ καὶ δὲν καταγράφονται στὸ τυπολογικὸ τμῆμα τῶν οἰκείων ἄρθρων. Ἡ καταχώριση τῶν τύπων αὐτῶν σὲ παραπεμπτικὰ λήμματα ἔγινε γιὰ νὰ εὐκολύνῃ τὸν ἀναγνώστη. Πράγματι τύποι τῆς κατηγορίας αὐτῆς συμβαίνει νὰ εἶναι τόσο κοινοὶ σήμερα ὥστε νὰ μὴν ἀποκλείεται ὁ ἀναγνώστης αὐθόρμητα νὰ τοὺς ἀναζητήσῃ. Κάτι ἀνάλογο ἐκάμαμε καὶ προκειμένου γιὰ περιπτώσεις καθιερωμένης ἢ σχεδὸν καθιερωμένης ὀρθογράφησης (*αὐτί, αὐγό, γύρω*, κλπ.). Ἀπὸ τὴν ἐσφαλμένη ἤ, ἔστω, διαφορετικὴ ὀρθογράφηση γίνεται παραπομπὴ στὸν ὀρθογραφημένο ἤ, ἔστω, διαφορετικὰ παρουσιασμένο τύπο τῆς λέξης.

Ὅπως ἤδη παρατηροῦσα καὶ σὲ προλεγόμενα προηγούμενου τόμου, ἔργα σὰν τὸ δικό μας παρέχουν τὸ δικαίωμα ἢ καὶ τὴν ὑποχρέωση στοὺς συντάκτες τους νὰ βελτιώνουν ἢ καὶ νὰ τροποποιοῦν ἁπλῶς κατὰ τὴν πρόοδο τῆς ἐργασίας τὴ μέθοδό τους σὲ οὐσιαστικὰ ἢ τεχνικὰ ζητήματα, μὲ τὴν προϋπόθεση βέβαια ὅτι ὁδηγοῦνται ἔτσι σὲ μιὰ πιὸ σωστὴ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων. Κάτι ἀνάλογο σημειώνεται καὶ στὸν πρόλογο τοῦ Α' τόμου τοῦ «Trésor de la langue française», ποὺ ἐκδίδεται στὸ Nancy μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ Paul Imbs. Γράφεται ἐκεῖ ὅτι «tout n'est pas planifiable d'avance dans une entreprise d'une certaine étendue, et les corrections de parcours font partie de sa déontologie fondamentale: rigueur n'est pas raideur, et n'est statique que ce qui n'a point de vie, n'a point sa vie».

Μὲ ἀφετηρία λοιπὸν τὴν ἀρχὴ αὐτὴ προχωρήσαμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ γράμματος *γ* στὴν ἀκόλουθη ἀναγκαία τροποποίηση. Παραιτηθήκαμε ἀπὸ τὴν πρόθεσή μας νὰ σημειώνωμε στὸ τέλος τοῦ σημασιολογικοῦ τμήματος (στὴν περίπτωση ποὺ μιὰ μόνο σημασία ἔχει ἡ λέξη) ἢ στὸ τέλος τῶν σημασιολογικῶν διακρίσεων τὰ συγγενικὰ σημασιολογικῶς λήμματα. Ἡ τροποποίηση αὐτὴ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι διαπιστώσαμε μὲ τὸν καιρὸ ὅτι οἱ παραπομπὲς αὐτὲς μὲ τὴν πρόοδο τοῦ Λεξικοῦ ἔπρεπε νὰ αὐξηθοῦν στὸ ἔπακρο, χωρὶς μάλιστα νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιοῦνται πάντοτε οἱ ἀπαιτήσεις τῆς πραγματικότητας. Οἱ παραπομπές μας ὅσο πλούσιες - καὶ χρήσιμες - καὶ ἂν ἦταν, θὰ ὑστεροῦσαν ὡς ἀριθμὸς σχετικὰ μὲ τὶς ἀξιώσεις τῆς πραγματικότητας - ἂν

θὰ θέλαμε νὰ εἴμαστε ἀπόλυτα συνεπεῖς. Στὴν οὐσία μὲ τὴν παλαιότερη τακτικὴ ἐπιχειρούσαμε ἔμμεσα, ἀλλὰ καὶ παράλληλα ἕνα εἶδος συνωνυμικοῦ λεξικοῦ· λεξικοῦ ποὺ δὲν εἶχε ἔρθει ἀκόμη ἡ ὥρα του. Γιὰ τὸ λόγον αὐτὸν προτιμήσαμε οἱ προσπάθειές μας νὰ περιοριστοῦν σὲ μιὰ γοργότερη ἴσως πρόοδο τοῦ τυπολογικοῦ, ἐτυμολογικοῦ καὶ σημασιολογικοῦ ἔργου μας καὶ νὰ ἀφήσωμε τὴ συγκρότηση συνωνυμικοῦ λεξικοῦ σὲ ἄλλους, μεταγενέστερους ἴσως ἐρευνητές.

Ἐλπίζω στὰ εἰσαγωγικὰ τοῦ Ε' τόμου νὰ μπορέσωμε νὰ δώσωμε ἐπιλογὴ πρόσθετης βιβλιογραφίας ὡς πρὸς τοὺς τόμους Γ', Δ' καὶ Ε' τοῦ Λεξικοῦ. Γιατὶ τὴ βασικὴ γιὰ τὸ ἔργο βιβλιογραφία τὴν καταχωρίσαμε ἤδη στὰ εἰσαγωγικὰ τῶν δύο πρώτων τόμων. Γιὰ τὴν ὥρα ἐπαναλαμβάνω σαφέστερα ὅ,τι ἐσημείωσα στὰ Προλεγόμενα τοῦ Γ' τόμου: ὅτι τὰ ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα ποὺ προσθέτως χρησιμοποιήθηκαν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα γιὰ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιήθηκαν βραχυγραφίες, πέρασαν στοὺς βραχυγραφικοὺς πίνακες. Μάλιστα, καθὼς οἱ βραχυγραφίες τῶν δημοσιευμάτων αὐτῶν καταχωρίζονται μὲ ξεχωριστὸ τρόπο (ὄχι δηλ. μὲ παραπομπὴ σὲ αὔξοντα ἀριθμὸ βιβλιογραφικῶν μνειῶν, ἀλλὰ μὲ καταγραφὴ συντομευμένου τοῦ τίτλου τοῦ δημοσιεύματος), ἔμμεσα τουλάχιστον γνωστοποιεῖται στὸν ἀναγνώστη ὅτι χρησιμοποιήθηκαν τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ - ἕως ὅτου δημοσιευτῆ, ὅπως εἶπα, στὸν ἑπόμενο τόμο ἡ ἐπιλογὴ βιβλιογραφίας τοῦ Γ', τοῦ Δ' καὶ τοῦ Ε' τόμου.

Ὁρισμένοι συνάδελφοι, φίλοι τοῦ Λεξικοῦ, εἶχαν τὴν καλοσύνη νὰ θέσουν στὴ διάθεσή μου κείμενο καὶ γλωσσάριο ἐκδόσεων νεοελληνικῶν κειμένων ποὺ προσεχῶς δημοσιεύουν. Πρόκειται γιὰ τοὺς συναδέλφους κ.κ. *G. Schirò*, *H. Eideneier* καὶ *W. F. Bakker - A. van Gemert*, ποὺ ἔχουν ἐπεξεργαστῆ ὁ πρῶτος τὸ *Χρονικὸ τῶν Τόκκων*, ὁ δεύτερος τὶς παραλλαγὲς τῆς *Ἀκολουθίας τοῦ Σπανοῦ* καὶ οἱ τρίτοι τοὺς *Λόγους διδακτικοὺς τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν* τοῦ Μαρῆ Φαλιέρου. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις ἡ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ ὠφελήθηκε ἀπὸ τὶς ἐργασίες τῶν παραπάνω μελετητῶν. Τοὺς ἐκφράζω τὶς πιὸ θερμές μου εὐχαριστίες.

Εὐχαριστῶ τέλος θερμὰ τὸ διευθυντὴ τοῦ «Κέντρου Ἐρεύνης Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ» κ. *Λέανδρο Βρανούση* καὶ τὸ διευθυντὴ τοῦ «Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς νέας ἑλληνικῆς» κ. *Δικαῖο Βαγιακάκο*, ποὺ ἔθεσαν στὴ διάθεσή μου ὁ πρῶτος γλωσσικοῦ ἐνδιαφέροντος δελτία τοῦ ἀρχείου τοῦ Κέντρου ποὺ διευθύνει καὶ ὁ δεύτερος μερικὰ τυπωμένα τυπογραφικὰ φύλλα (ἕως τὸ λῆμμα *γεμίζω*) ἀπὸ τὸν ἀτύπωτο ἀκόμη στὸ σύνολό του δεύτερο ἡμίτομο τοῦ τέταρτου τόμου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, καθὼς καὶ ὁρισμένες λεξιλογικὲς πληροφορίες ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου ποὺ διευθύνει.

Φθινόπωρο 1975 Ε. ΚΡΙΑΡΑΣ

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Στοὺς πίνακες ποὺ ἀκολουθοῦν συγκεντρώθηκαν οἱ βραχυγραφίες ποὺ χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὴ σύνταξη τῶν τριῶν πρώτων τόμων τοῦ Λεξικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ σημερινοῦ τέταρτου τόμου. Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ ἀκολουθοῦν παραπέμπουν στοὺς σχετικοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες τῶν δύο πρώτων τόμων τοῦ Λεξικοῦ. Καθὼς δὲν ἐκρίθηκε σκόπιμο νὰ καταχωριστῆ στὰ Εἰσαγωγικὰ τοῦ Γ' καὶ τοῦ Δ' τόμου πρόσθετος βιβλιογραφικὸς πίνακας μὲ τὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν μετὰ τὴν κυκλοφόρηση τοῦ Β' τόμου (γιατὶ τὰ δημοσιεύματα ποὺ ἀναγράφηκαν στοὺς δύο πρώτους τόμους ἀποτελοῦν τὴ βασικὴ βιβλιογραφία τοῦ Λεξικοῦ), οἱ βραχυγραφίες τῶν δημοσιευμάτων ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὸν Γ' καὶ τὸν Δ' τόμο ἑρμηνεύονται μὲ τὴ μνεία τοῦ δημοσιεύματος ποὺ ὑποδηλοῦν.

Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὴ βιβλιογραφία κειμένων (ἢ μελετητῶν) τοῦ Α' καὶ τοῦ Β' τόμου.

α') μὲ ἑλληνικὸ τίτλο

Ἀγαπ., Γεωπον.=Ἀγάπιος [Λάνδος], Βιβλίον καλούμενον Γεωπονικόν, Βενετία 1796.
Ἀγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα=Θ. Δετοράκης, Μιχαὴλ τοῦ Ἀγαπητοῦ, Εἰς τοὺς ἁγ. Δέκα μεγαλομάρτυρας τῆς Κρήτης μαρτύριον (Κρ. Χρ. 23, 1971, 58-85)
Ἀγαπ., Νέος Παράδ.= Λάνδου Ἀγαπίου, Βιβλίον καλούμενον Νέος Παράδεισος ... εἰς τὴν κοινὴν ... διάλεκτον μεταφρασθὲν ..., Βενετία 1689.
Ἀγν., Ποιήμ.=155
Αἰν. ᾆσμ.=359
Αἰτωλ., Βοηβ.=5
Αἰτωλ., Μῦθ.=3
Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.)=2
Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ.=4
Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ.=4
Ἀκ. Ἀθ., Δημ. τραγ. Α'=Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Δημοτικὰ τραγούδια, τόμ. Α' Ἀθήνα 1962
Ἀκολ. Ἀρσεν.=Γ. Χιονίδης, Ἀνέκδ. ἀκολουθία νεομάρτ. Ἀρσενίου, μητροπ. Βεροίας, Θεσσαλονίκη 1971
Ἀκ. Σπαν.=112
Ἀκ. Σπαν. (Eideneier)=Ἀκολουθία Σπανοῦ (προσεχὴς ἔκδ. H. Eideneier).
Ἀλεξ.=D. Holton, Διήγησις τοῦ Ἀλεξάνδρου. The Tale of Alexander, the rhymed version, Θεσσαλονίκη 1974
Ἄλ. Κύπρ.=1485
Ἀλλατ., Σύμβ. Ἀθαν.=307
Ἀλφ.=115
Ἀλφ. καταν. = Ἀλφάβητος κατανυκτικὸς καὶ ψυχωφελής...(Wagn., Carm 242-7)
Ἀλφ. (Μπουμπ.)=116
Ἀλφ. ξεν.=119
Ἀλφ. (Mor.)=117
Ἁμ. παράκλ.=120

'Αναγν., 'Ημιάμβ.=N. Bănescu, Deux poètes byzantins inédits du XII-e siècle, Βουκουρέστι 1913, σ. 14-7
'Αναγν., Στ. πολιτ.=6
'Ανακάλ.=121
'Ανάλ. 'Αθ.=122
"Ανθ. χαρ.=Ε. Κακουλίδη, Fior di Virtù - "Ανθος χαρίτων ('Ελλην. 24, 1971, 267-311)
"Αννα Κομν.="Αννα Κομνηνὴ (B. Leib, Παρίσι 1937-1945)
'Ανων., 'Ιστ. σημ.=205
'Αξαγ., Κάρολ. Ε'=7
'Απαρν.=123
'Αποκ. Θεοτ.=126
'Αποκ. Θεοτ. (Pern.)=125
'Απόκοπ.=57
'Απολλών.=127
'Απολλών. (Wagn.)=130
'Αποφθ.=Ποικίλα ἀποφθέγματα (ἐκ τῶν καταλοίπων Σπ. Λάμπρου), 'Αθήνα 1972
'Αποφθ. πατέρ.=354
'Αραμπατζόγλου, Φωτίειος Βίβλ.= 'Αραμπατζόγλου Γενναδίου Μ., Φωτίειος Βιβλιοθήκη ... μνημεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ... Α' Κωνσταντινούπολη 1933.
'Αργυρ., Βάρν. Κ=8
'Αρέθ., 'Επιστ.=308
'Αρμεν., 'Εξάβ.=Κ. 'Αρμενοπούλου, Πρόχειρον νόμων ἢ 'Εξάβιβλος, ἐπιμέλεια Κ. Πιτσάκη, 'Αθήνα 1971
'Αρμούρ.=132
'Αρσ., Κόπ. διατρ.=9
"Αρχ. Μεγ. Β=118
"Αρχ. Μεγ. Ρ=116
῏Ασμα Κύπρ.=135
῏Ασμα Μάλτ.=134
῏Ασμα πολ.=133
῏Ασμα σεισμ.=136
'Ασσίζ.=137
'Ατταλ.=Μιχ. 'Ατταλειάτης (ἔκδ. Βόννης)
'Αχέλ.=10
'Αχιλλ. (Haag) L=140
'Αχιλλ. L=139
'Αχιλλ. Ν=139
'Αχιλλ. Ο=138
'Αχμέτ, 'Ον.=309

Βακτ. ἀρχιερ.=141
Βακτ. ἀρχιερ. (Γκίνης)=Δ. Γκίνης, 'Αθησαύριστοι λέξεις ἢ σημασίαι λέξεων ἐκ τῆς ἀνεκδότου «Βακτηρίας ἀρχιερέων» (1645) (ΕΕΒΣ, 1973/74, 290-7)
Βέλθ.=143
Βελλερ., 'Επιστ.=1461
Βεν.=1489
Βεν. κείμ.=124
Βεν. (Λάμπρ.)=164
Βεντράμ., Γυν.=11
Βεντράμ., Φιλ.=12
Βησσ., 'Επιστ.=13
Βίος ἁγ. 'Ηλία=G. Rossi Taibbi, Vita di sant' Elia il Giovane, Παλέρμο 1962
Βίος ἁγ. Κυπρ.=355
Βίος ἁγ. Νικ.=147
Βίος ἁγ. Νικοδ.=1514
Βίος Αἰσώπ.=1487
Βίος 'Αλ.=113
Βίος 'Αρχίππ.=1519
Βίος γέρ. V=250
Βίος Δημ. Μοσχ.=148
Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ.=520
Βίος Θεοδ. Συκ.=A.-J. Festugière, Vie de Théodore de Sykeôn, Βρυξέλλες 1970
Βίος ὁσ. 'Αθαν.=149
Βλαστοῦ, 'Επιστ.=1462
Βλεμμ., Δούκ.=310
Βλεμμ., Λάσκ.=311
Βλεμμ., Ποίημ.=312
Βοσκοπ.=150
Βουστρ.=14
Βραχ. χρον.=Σπ. Λάμπρου, Βραχέα χρονικά, ἐπιμελείᾳ Κ. 'Αμάντου, 'Αθήνα 1938
Βυζ. κάλ.=366
Βυζ. σκωπτ. τραγ.=356

Γαδ. διήγ.=151

Γαδ. διήγ. (Wagn.)=152
Γέν. Ρωμ.=242
Γερασ., "Ετ. στ.=313
Γερασ., Θρ. Κρήτης=313
Γερμ. Λοκρ. Γράμμ.=Cl. Tsourkas, Germanos Locros, Archévêque de Nysse et son temps ['Εταιρ. Μακεδ. Σπουδ., "Ιδρυμα Μελετῶν Χερσον. Αἵμου, 123], Θεσσαλονίκη 1970
Γερμ., 'Ον.=314
Γεωργ. 'Ακροπολ., Χρον. Συγγρ.=Γεωργίου 'Ακροπολίτου, Χρονικὴ Συγγραφὴ (A. Heisenberg, Λειψία 1903)
Γεωργηλ., Βελ.=15
Γεωργηλ., Θαν.=17
Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.)=16
Γεώργ. Μον.=323
Γεωργ. Συνεχ.=315
Γκίνου, Στ.=Δ. Μιχαηλίδης, 'Ανέκδοτοι στίχοι κατὰ τῆς ἀμαθείας ('Ελλην. 25, 1972, 103-108)
Γλυκᾶ, 'Αναγ.=18
Γλυκᾶ, Στ.=19
Γλυκᾶ, Στ. Β'=18
Γράμμα κρ. διαλ.=101
Γράμματα Μετεώρ.=Ν. Βέης, Σερβικὰ καὶ βυζαντιακὰ γράμματα Μετεώρου (Βυζαντὶς 2, 1911/12, 1-100)
Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ.=Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις ...πατρὸς... Ρωμύλου (Fr. Halkin, Recherches et documents d'hagiogr. byz., Βρυξέλλες 1971, σ. 166-202)
Γυμν. Ρώμ.=153
Γύπ.=105

Δαμασκ. Στουδ., Διάλ.= Ε. Κακουλίδη - Πάνου, Δαμασκηνοῦ Στουδίτη «Διάλογος» (Δωδώνη 3, 1974, 441-458)
Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ=316
Δαρκές, Προσκυν.=Πρ. Σαλμανίδης, "Αγνωστον κυπρ. «Προσκυνητάριον» τοῦ 16. αἰ., 'Αθήνα 1971
Δελλ.=Μ. Μανούσακας, 'Ο ποιητὴς Λεονάρδος Ντελλαπόρτας ὡς πρεσβευτὴς τῆς Βενετίας εἰς Τυνησίαν (ΕΕΒΣ 27, 1957, 340-68)
Δελλ. [Πάθη Χριστοῦ]=Μ. Μανούσακας, Περὶ ἀγνώστου Κρητὸς ποιητοῦ πρὸ τῆς 'Αλώσεως. 'Ο Λεονάρδος Ντελλαπόρτας καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ (Πρακτ. 'Ακ. 'Αθ. 29, 1954, 32-44)
Δεφ., Λόγ.=22
Δεφ., Σωσ.=21
Δημ. αἰνίγμ.="Ετεραι ἑρμηνεῖαι εἰς δημώδη ρητὰ (ΜΒ Ε' 544-70)
Δημ. ᾆσμ.=351
Δημ. βυζ. ᾆσμ.=359α
Δημ. κείμ.=1488
Διαθ. 'Ακοτ.=Μ. Μανούσακας, 'Η διαθήκη 'Αγγέλου 'Ακοτάντου, ἀγνώστου Κρητ. ζωγράφου (Δελτίον Χριστ. 'Αρχαιολ. 'Εταιρ. 2, 1960⟨1961⟩, 139-150)
Διαθ. 'Αλ.=393
Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας=1465
Διαθ. Θεοδ. Σαρ.=385
Διαθ. Νίκων.=388
Διαθ. Ντεφαΐτζ.=389
Διαθ. Πασχαλίγ.=389
Διακρούσ.=24
Διακρούσ., Πένθος=Βιβλίον καλούμενον 'Εκλογαὶ περιέχον τὸν 'Ακάθιστον "Υμνον καὶ ἄλλας τινὰς ἀκολουθίας καὶ εὐχάς..., 'Ενετίῃσι ,αψλ', σ. 160-168
Διάλ. Εὐθυμ.=Διάλεξις Εὐθυμίου μοναχοῦ καὶ Σαρακηνοῦ φιλοσόφου περὶ πίστεως... (E. Trapp, JÖB 20, 1971, 111-131)
Διασωρ.=1463
Διάτ. Κυπρ.=156
Διγ.=1521
Διγ. Α=160
Διγ. "Ανδρ.=159
Διγ. κάβ.=361
Διγ. Τρ.=157
Διγ. Esc.=160
Διγ. Gr.=161
Διγ. (Hess.) Esc.=158
Διγ. Ο=68
Διγ. (Trapp) Esc.=E. Trapp, Digenes Akrites, Synoptische Ausg. d. ältesten Versionen, Βιέννη 1971
Διγ. (Trapp) Gr.· βλ. προηγούμ.

νετία 1637.
Κίνναμ.=330
Κλήμ. λαϊκ.=303
Κολοφ.=Darrouzès, Χαριστ. 'Ορλάνδ. Α' 299-313
Κομν., Διδασκ. Δ=263
Κομν., Διδασκ. Ι=263
Κορων., Μπούας=41
Κουρσάρ.=386
Κρασοπ.=284
Κρ. Βαρλ. 'Ιωάσ.=1151
Κρ. δημ. τραγ.=358
Κριτοπούλ., Γραμματ.=Κ. Δυοβουνιώτης, Μητροφάνους Κριτοπούλου Γραμματική τῆς ἁπλῆς ἑλλην. ('Επιστ. 'Επετ. Θεολ. Σχολ. Παν.'Αθ. 1, 1924,97-123)
Κρ. συμβόλ.=392
Κυνοσ.=23
Κυπρ. ᾄσμ.=360
Κυπρ. ἐρωτ.=211
Κυπρ. χφ.=380
Κυρίλλ., 'Επιστ.=1511
Κύριλλ. Κων/π.=331
Κυρίλλου, Ρωσσ. περιγρ.= Κυρίλλου Μωραΐτου λαυριώτου, Ρωσσίας περιγραφὴ (BGV 2, 166-82)
Κωδ.=333
Κῶδιξ Βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου=Ch. Diehl, Le trésor et la bibliothèque de Patmos... (BZ 1, 1892, 488-525)
Κωδ., Παρεκβ.=332
Κώδ. Χρονογρ.=302

Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ.=Χρ. Μαλτέζου, Λατινικὰ ἔγγραφα πατμιακοῦ ἀρχείου (Σύμμ. 2, 1970, 349-78)
Λεηλ. Παροικ.=212
Λεξ.=213
Λεξ. Μακεδ.=214
Λέοντ., Αἰν.=43
Λίβ. Esc.=217
Λίβ. (Lamb.) N=217
Λίβ. N=216
Λίβ. P=215
Λίβ. Sc.=217
Λίμπον.=58
Λόγ. νουθ.=367
Λόγ. παρηγ. L=220
Λόγ. παρηγ. O=219
Λόγος ὠφέλιμος=G. Parassoglou, Λόγος ὠφέλιμος (ἔκδ. προσεχὴς)

Μακρεμβ., 'Υσμ.=30
Μανασσ., 'Αρίστ.=47
Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal)=1466
Μανασσ., Ποίημ. ἠθ.=45
Μανασσ., Χρον.=46
Μανολ., 'Επιστ.=1467
Μαρκάδ.=223
Μάρκ., Βουλκ.=48
Μαρτ. ἁγ. 'Αβερκ.=1530
Μαρτύρ. ἁγ. Αἰμιλ.=Fr. Halkin, Saint Emilien de Durostorum, martyr. sous Julien (Analecta Bollandiana 90, 1972, 27-35)
Μαρτύρ. ἁγ. Δημ.=368
Μαρτύρ. ἁγ. 'Επιχ.=1527
Μαρτύρ. ἁγ. Κυριακ.=1528
Μαρτύρ. ἁγ. Λαυρεντ.=1531
Μαρτύρ. ἁγ. Νικολ.=Μαρτύριον ἁγ. Νικολάου Νέου τοῦ ἐν Βουναίνῃ [Δ. Σοφιανός, "Αγ. Νικόλαος ὁ ἐν Βουναίνῃ, 'Ανέκδοτα ἁγιολ. κείμενα... 'Αθήνα 1972, 161-168]
Μαρτύρ. ἁγ. Παύλης=1529
Μαρτύρ. ἁγ. Προκοπ.=1532
Μαρτύρ. ἁγ. 'Υπατ.=S. Ferri, Μαρτύριον ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ 'Υπατίου (SBN 3, 1931, 75-102)
Μαρτύρ. ἁγ. 'Υπατ. (Halkin)=Μαρτύριον τοῦ ἁγ. ἱερομάρτ. καὶ θαυματ. 'Υπατίου (Fr. Halkin, Recherches et documents d'hagiogr. byz., Βρυξέλλες 1971, σ. 40-2)
Ματθ. Μυρ., 'Ακ.=1468
Μαυρικ., Στρατηγ.=1512
Μαχ.=51
Μεσαρ. Κ., Λόγ.=1513
Μεταξᾶ, 'Επιστ.=1469
Μηλ., 'Οδοιπ.=52
Μικρ. χρον. Yale=A. Karpozilos καὶ G. Parassoglou, Διήγησις βασιλέων τῶν 'Ισμαηλιτῶν (Byz. 42, 1972, 73-87)

Μιχ. ἱερομ.=55
Μορεζίν., Κλίνη Σολομ.=1470
Μορεζίν., Λόγ.=Ε. Κακουλίδη, 'Ιωάννου Μορεζήνου Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγ.... ἀποστόλου Τίτου (Κρ. Χρ. 22, 1970, 465-471)
Μόσχ.=337
Μυστ.=225
Μυστ. παθ.=218
Μ. Χρονογρ.=301

Ναξ. ἔγγρ.=387
Νείλ., Λόγ. Νικοδ.=1514
Νεκρ. βασιλ.=227
Νεκταρ., 'Επιτομ.=Νεκτάριος 'Ιεροσολύμων, 'Επιτομὴ τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας, Βενετία 1729
Νεόφ. "Εγκλ.=60
Νικήτ. Χων.=344
Νομοκ.=1498
Ντελλαπ., 'Ερωτήμ.=Μ. Μανούσακας, Ντελλαπόρτας. Α' 'Ερωτήματα καὶ ἀποκρίσεις ξένου καὶ ἀληθείας. Β' Λόγος περὶ ἀνταποδόσεως. Γ' Στίχοι θρηνητικοὶ εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον. Δ' Λόγοι παρακλητικοὶ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον [ἔκδ. προσεχὴς]
Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ. = Μ. Μανούσακας, Ντελλαπόρτας. Α' 'Ερωτήματα καὶ ἀποκρίσεις ξένου καὶ ἀληθείας. Β' Λόγος περὶ ἀνταποδόσεως. Γ' Στίχοι θρηνητικοὶ εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον. Δ' Λόγοι παρακλητικοὶ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον (ἔκδ. προσεχὴς)
Ντελλαπ., Στ. θρηνητ.=Μ. Μανούσακας, Ντελλαπόρτας. Α' 'Ερωτήματα καὶ ἀποκρίσεις ξένου καὶ ἀληθείας. Β' Λόγος περὶ ἀνταποδόσεως. Γ' Στίχοι θρηνητικοὶ εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον. Δ' Λόγοι παρακλητικοὶ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον (ἔκδ. προσεχὴς)
Ντελλαπ., 'Υπομν.=Μ. Μανούσακας, Τὸ «'Υπομνηστικὸν» τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα καὶ τὸ πεζὸ πρότυπό του (ΕΕΒΣ 39-40, 1972/73, 60-74)

Ξανθόπ. Νικηφ. (Πολ. Λ.)=Λ. Πολίτης, "Αγνωστο ἔργο Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου (Κληρονομία 1971, σ. 69-83)

'Οδοιπ. Σιβηρ.=1534
'Ον.=371
'Ον. Δανιὴλ=370
'Ον. Νικηφ.=338
'Ον. (Παπαχαρ.)=1499
'Ονόμ. πυλ. Κων/π.=1500
'Ορισμ. Μαμελ.=228
'Ορισμ. Σινὰν=229
'Ορνεοσ.=231
'Ορνεοσ. ἀγρ.=230
'Οψαρ.=232

Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ=61
Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ (Βογιατζ.)=479
Παλαμήδ., Βοηθ.=62
Παλλαδᾶ, 'Εγκ. Σινᾶ='Εγκώμιον εἰς τὸ ὄρος τὸ Σίναιον, Βενετία 1817, σ. 97-106
Πανάρ.=63
Παντεχνῆ, Κυνηγ.=64
Πανώρ.=Ε. Κριαρᾶς, Γεωργίου Χορτάτση Πανώρια, Θεσσαλονίκη 1975
Παρασπ., Βάρν. C=66
Παράφρ. Μανασσ.=221
Παράφρ. Μανασσ. (Tièche)=222
Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν.)=344
Παρθεν., Γράμμ.=1471
Πάτρια Κων/π.=373
Π.Δ.=Παλαιὰ Διαθήκη, ἔκδ. Tischendorf
Πένθ. θαν.²=Γ. Ζώρας, Πένθος θανάτου, ζωῆς μάταιον καὶ πρὸς Θεὸν ἐπιστροφή, [Βιβλιοθ. βυζ. καὶ νεοελλ. φιλολογίας 49], 'Αθήνα 1970
Πένθ. θαν. D=786
Πένθ. θαν. K=786
Πένθ. θαν. (Knös) S=236
Πένθ. θαν. N=235
Πένθ. θαν. S=786

Πεντ.=237
Περὶ γέρ.=238
Περὶ ξεν. A=241
Περὶ ξεν. V=240
Περὶ πονηρ.=242α
Περὶ πραγματ.=242β
Πηγᾶ, Χρυσοπ.=Γ. Βαλέτας, Μελέτιος Πηγᾶς, Χρυσοπηγή, Ἀθήνα 1958
Πικατ.=69
Πιστ. βοσκ.=243
Πλάτ., Ὅσα δεῖ=70
Πλουσιαδ., Ἐπιστ.=1472
Π.Ν. Διαθ.=233
Ποιήμ.=1501
Πόλ. Τρωάδ.=279
Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Α.)=1502
Πολυδ.=Πολυδεύκης (Bethe, Λειψία 1900)
Πορτολ. A=373α
Πορτολ. B=374
Πορφυρογ., Ἔκθ.=335
Πορφυρογ., Ἔκθ. (Βόνν.)=334
Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν.=336
Πουλολ.=245
Πουλολ. Ἀθ.=246
Πουλολ. Z=244
Πρακτ. ἐπισκ. Κεφαλλην.=1557
Πρέσβ. ἱππ.=247
Πρόδρ.=76
Προδρ.=71
Προδρ., Ἀνέκδ. ποιήμ.=75
Προδρ., Δεητ.=72
Προδρ., Κατομυομ.=1515
Προδρ., Ροδ.=73
Προδρ., Σεβ.=72
Προδρ., Στ. δεητ.=74
Προκόπ.=Προκόπιος (J. Haury, Λειψία 1905-1913)
Πρόλ. ἁγν. κωμ.=249
Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην.=1503
Πρόλ. κωμ.=248
Προφητ.=1504
Πτωχολ. N=251
Πτωχολ. P=250
Πτωχολ. Z=256
Πωρικ.=253
Πωρικ. A=254
Πωρικ. Ἀπ.=254
Πωρικ. (Βεν. - Μαρκ.)=375
Πωρικ. P=253
Πωρικ. S=253
Πωρικ. V=252
Πωρικ. Z=254

Ριμ. Ἀπολλων.=128, 129
Ριμ. Βελ.=144
Ρίμ. θαν.=255
Ριμ. κόρ.=257
Ροδινὸς Νεόφ., Περὶ ἡρώων (Κουρν.)= Γ. Κουρνοῦτος, Νεόφυτος Ροδινὸς [Βασικὴ Βιβλιοθήκη ἀρ. 4, 226-232]
Ροδολ.=1479
Ροδολ. (Μανούσ.)=93, 94
Ρωμανὸς=Sancti Romani Melodi Cantica, A', B' (P. Maas καὶ C. A. Trypanis, Ὀξφόρδη 1963, 1969)
Ρωσσέρ.=Φραγκῖσκος Ρωσσέριος, Συνήγορος τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τῷ καθαρτηρίῳ τιμωρουμένων, Παρίσι 1657

Σανγιν., Ὀνομ. μελῶν=340
Σατιρ. ποίημ.=259
Σαχλ., Ἀφήγ.=78
Σαχλ. A' (Wagn.) M=79
Σαχλ. A' (Wagn.) PM=79
Σαχλ. B' (Wagn.) P=80
Σαχλ. B' (Wagn.) PM =80
Σαχλ. N=81
Σεβήρ., Διαθ.=1474
Σεβήρ., Ἐνθύμ.=1473
Σεβήρ.-Μανολ., Ἐπιστ.=1475
Σεβήρ., Σημειώμ.=Μ. Μανούσακας, Αὐτόγραφον τεῦχος χρονικῶν σημειωμάτων καὶ δοσοληψιῶν (1578-1588) Γαβρ. Σεβήρου (Θησαυρ. 9, 1972, 7-67)
Σήθ, Τροφ.=341
Σημ. Δωρ. Τζυκ.=385
Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ.=385
Σκλάβ.=82
Σκλέντζα, Ποιήμ.=83
Σκοῦφ. Φ.=1476
Σουμμ., Παστ. φίδ.=85
Σουμμ., Ρεμπελ.=84

Σοφιαν., Γραμμ.=342
Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi=1478
Σοφιαν., Παιδαγ.=1477
Σοφ. πρεσβ. B=250
Σπαν. A=266
Σπαν. B=266
Σπαν. (Ζώρ.) V=1505
Σπαν. (Λάμπρ.) Va=267
Σπαν. M=N. Bănescu, Un fragment inédit du «poème à Spanéas» (Recueil d'études dediées à la mémoire de Nic. Pavl. Kondakov), Πράγα 1926, 75-80
Σπαν. (Μαυρ.) P=260
Σπαν. O=264
Σπαν. P=261
Σπαν. U=265
Σπαν. V=262
Σπαν. V suppl.=264
Στ. Ἀδάμ=272
Στάθ.=268
Στάθ. (Θέατρο)=269
Στάθ. (Μανούσ.)=270
Σταυριν.=86
Σταφ., Ἰατροσ.=87
Στ. Βοεβ.=271
Στεφ. Ἴχνηλ.=376
Στιχουργ.=1536
Στιχούργ. μεταβυζ.=1507
Στιχουργ. μεταβυζ.=1537
Στίχ. ὡραιότ.=1506
Σύμβ. πίστ.=1508
Συμεὼν Εὐχ.=K. Mitsakis, Symeon... of Euchaita and the Byzantine Ascetic Ideals... (Βυζαντ. 2, 1970, 301-334)
Συμ. Μάγιστρ.=Συμεὼν Μάγιστρος (ἔκδ. Βόννης)
Συναδ., Χρον.=65
Συναξ. ἁγ. Νικολ.=Συναξάριον ἁγ. Νικολάου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Βουναίνῃ [Δ. Σοφιανός, Ἁγ. Νικόλαος ὁ ἐν Βουναίνῃ, Ἀνέκδοτα ἁγιολογικὰ κείμενα... Ἀθήνα σ. 1972, σ. 187-191]
Συναξ. ἀσωμ.=1535
Συναξ. γαδ.=274
Συναξ. γυν.=275
Συναξ. γυν. (Spadaro)=G. Spadaro, La novella della «Matrona di Efeso» in un testo greco medievale (Studi class. in onore di Q. Cataudella, B' Catania 1972, 449-63)
Συνθήκ. Καλλ.=391
Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.)=390
Σύντ. βίος Ναούμ=E. Trapp, Die Viten des hl. Naum von Ochrid (BSl 35, 1974, 161-185)
Σφρ., Χρον. μ.=88
Σωσ.=276

Ταμυρλ.=194
Τάξ. πόρτ.=277
Τζαμπλάκ.=89
Τζάνε, Κρ. πόλ.=59
Τζάνε, Φυλλ. ψυχ.=Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ, Κατάνυξις ὠφέλιμος διὰ κάθε χριστιανόν, Ἐνετίῃσιν ‚αχπδ'
Τζέτζη, Ἀλληγ. Ἰλ.=Tzetzae Allegoriae Iliadis. Accedunt Pselli Allegoriae curante Jo. Fr. Boissonade, Lutetiae 1851
Τραγ. Ἀληδ.= Ν. Θεοδωρακάκος, Τὸ τραγούδι τοῦ Ἀληδάκη (Ὁ Αἰώνας μας, Ἰούνιος 1948, φύλλ. 4ον, 108-111)
Τραγ. Σούσ.=377
Τριβ., Ρὲ=90
Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.)=91
Τριβ., Ταγιαπ.=90
Τριγώνη, Προσκυν. Ἁγ. Ὄρους = Τριγώνη Μακαρίου, Προσκυνητάριον ... Μονῆς Μεγίστης Ἁγίας Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ ..., Ἐνετίῃσιν 1772
Τρωικὰ=280
Τσιρίγ., Ἐπιστ.=1480

Ὕμν. Παναγ.=282

Φαλιέρ., Ἐνύπν.=95
Φαλιέρ., Ἐνύπν. (Schmitt)=99
Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.)=A. van Gemert, Marinos Falieros en zijn beide liefdesdromen, Ἄμστερνταμ

β') μὲ ξένο τίτλο

Β′ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Στὸν πίνακα αὐτὸν καταγράφονται οἱ βραχυγραφίες τῶν ὀνομάτων τῶν μελετητῶν καὶ ἑρμηνεύονται τὰ ὀνόματά τους αὐτὰ καθ' ἑαυτά, γιατὶ συχνὰ στὰ ἄρθρα γίνεται παραπομπὴ στὸ ὄνομα τοῦ μελετητῆ καὶ στὸ (βραχυγραφημένο συνήθως) τίτλο τοῦ περιοδικοῦ, ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη του. Ἐπίσης καταχωρίζονται οἱ βραχυγραφίες τῶν αὐτοτελῶν ἐρευνητικῶν δημοσιευμάτων (μὲ βραχυγραφημένα τὰ ὀνόματα τῶν μελετητῶν καὶ τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων τους). Γιὰ τὰ ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα ἰσχύει ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη. Ἑπομένως γιὰ τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδιαίτερης βραχυγραφίας.—Ἡ ἑρμηνεία τῶν ἐδῶ βραχυγραφιῶν γίνεται ἔμμεσα μὲ τὴν παροχὴ τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο βρίσκεται καταχωρισμένη ἡ μελέτη στὸν πίνακα βιβλιογραφίας μελετητῶν. Στὸν ἴδιον αὐτὸν πίνακα παρέχονται καὶ οἱ βραχυγραφίες τῶν συλλογῶν καὶ τῶν ἀνθολογιῶν. Καὶ οἱ βραχυγραφίες αὐτὲς ἑρμηνεύονται ἔμμεσα, μὲ παροχὴ δηλ. τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο κατατάσσεται ἡ συλλογὴ ἢ ἡ ἀνθολογία στὸ βιβλιογραφικὸ πίνακα συλλογῶν ἢ ἀνθολογιῶν. Προκειμένου γιὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν μόνο κατὰ τὴ σύνταξη τοῦ Γ′ καὶ τοῦ Δ′ τόμου, ἡ βραχυγραφία τους ἑρμηνεύεται μὲ μνεία τοῦ ἀντίστοιχου δημοσιεύματος.

Δημοσιεύματα ποὺ ἐκτείνονται σὲ ἐντελῶς περιορισμένο ἀριθμὸ σελίδων καὶ καταχωρίζονται σὲ περιοδικὰ ποὺ ἀνάγονται σὲ κλάδους ποὺ ἐλάχιστα συγγενεύουν ἢ δὲ συγγενεύουν καθόλου μὲ τὴ μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ ἢ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία δὲ βραχυγραφοῦνται. Ἡ ἐνδεχόμενη στὰ δημοσιεύματα αὐτὰ παραπομπὴ γίνεται μὲ τὴ μνεία ὁλόκληρου τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ ἢ συντομογραφημένου κατὰ τρόπο ἄμεσα κατανοητό.

Προκειμένου γιὰ ἐκτενέστερα δημοσιεύματα καταχωρισμένα σὲ περιοδικὰ μὴ ἐντελῶς συγγενικὰ μὲ τὸ ἔργο μας, συντομογραφεῖται ὁ τίτλος τους ἢ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα τῶν δημοσιευμάτων.

α′) *Ἑλληνόγλωσσων*

'Αλεξ. Στ.='Αλεξίου Στ.
'Αλεξ. Στ., Κρ. 'Ανθολ.=1410
'Αλεξ. Στ., Κρ. 'Ανθολ.^{2}=2036
"Αμ.="Αμαντος Κ.
"Αμ., Γλωσσ. μελετ.=421
'Αναγνωστ.='Αναγνωστόπουλος Γ.
'Ανδρ.='Ανδριώτης Ν.
'Ανδρ., Σημασ.=441
'Ανδρ., Σημασ. ἐξ.=443
'Ανδρ., Φάρασ.=435
'Αντωνιάδ.='Αντωνιάδη Σ.

Βαγιακ.=Βαγιακάκος Δ.
Βαλ., 'Ανθολ.=Γ. Βαλέτα, 'Ανθολογία τῆς δημοτικῆς πεζογραφίας Α′, 'Αθήνα 1947

Βισβίζ., Κοινοτ. διοίκ.=1584
Βλαχογ.=Βλαχογιάννης Γ.
Βογιατζ.=Βογιατζίδης Ι.
Βογιατζ., Γλῶσσα "Ανδρ.=1589
Βραν.=Βρανούσης
Βραν., 'Ιστ. 'Ιωαννίν.=1592
Βρανούση, 'Αγιολογ. Χριστοδ.=1591

Γαβαλᾶς, Σίκιν.=1593
Γενναδ., Πτηνοτρ.=486
Γεωργακ.=Γεωργακᾶς Δ.

Δειν.=Δεινάκις Στ.
Δεκαβ.=Δεκαβάλλας Α.
Δένδ.=Δένδιας Μ.
Δημητριάδη, 'Εβλ. Τσελ.=Β. Δημητριάδης, 'Η Κεντρικὴ καὶ Δυτικὴ Μακεδονία κατὰ τὸν 'Εβλιγιὰ Τσελεμπή, Θεσσαλονίκη 1973
Δραγ.=Δραγούμης Στ.

Εὐαγγελ., 'Ιστ. θεάτρ. Κεφαλλην.=1599

Ζαγαν., Φαρμ. φυτά=525
Ζακυθ., ΒΙ=Δ. Ζακυθηνός, Βυζαντινὴ 'Ιστορία 324-1071, 'Αθήνα 1972
Ζαχαρ.=Ζαχαριάδου Ε.
Ζαχαρ., Χρον. σουλτ.=1600
Ζέπ.=Ζέπος Π.
Ζώρ.=Ζώρας Γ.
Ζώρ., Βυζ. ποίησ.=1414
Ζώρ., Περὶ τὴν "Αλ. Κων/π.=1417

Θαβώρ.=Θαβώρης Α.
Θαβώρ., Οὐσιαστ.=1606
Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον.=536
Θεοχ., Διαθ.=1418
Θωμοπούλου, Τοπων.=537

Κακρ.=Κακριδὴς Ι.
Καλιτσ.=Καλιτσουνάκης Ι.
Καλιτσ., *θωρῶ*=1611
Καλιτσ., Μαγικ. παπ.=1611
Καλλέρ.=Καλλέρης Ι.
Καραγ., Βυζ. διπλ.=1613
Καραγ., Βυζ. διπλ.^{2}=Ι. Καραγιαννόπουλος, Βυζαντινὴ διπλωματική. Α′ Τὰ αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, Θεσσαλονίκη 1972
Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμης=Σ. Καρανικόλας, Γλωσσάριον τοῦ ἰδιώματος τῆς Σύμης, τεῦχ. Α′ Α-Γ, 'Αθήνα 1962
Καρατζ.=Καρατζᾶς Στ.
Καρατζ., 'Υποκορ. Κύμης=554
Καρολ.=Καρολίδης Π.
Κατσουρ.=Κατσουρὸς Α.
Καψ.=Καψωμένος Στ.
Κονόμ., Ζακυθ. λεξιλ.=Ντ. Κονόμος, Ζακυθινὸ λεξιλόγιο, 'Αθήνα 1960
Κοντοσοπούλου, Γλωσσογεωγρ. κρητ.=1620
Κοραῆ, "Ατ.=578
Κοραῆ, Λεξιλ. σημ.=579
Κουγ.=Κουγέας Σ.
Κουκ.=Κουκουλὲς Φ.
Κουκ., ΒΒΠ=633
Κουκ., 'Ελλην. πάπυρ.=588
Κουκ., Εὐστ. Γραμμ.=626
Κουκ., Εὐστ. Λαογρ.=623
Κουκ., Παρατηρ. παπύρ.=587
Κουκ., Παροιμ. Χρυσοστ.=1623
Κρεκούκια, Προγν. καιροῦ=655
Κριαρ.=Κριαρᾶς Ε.
Κριαρ., Βυζ. ἱππ. μυθ.=1421
Κριάρη, Κρ. ᾄσμ.=357α
Κριαρ., Μελετήμ. 'Ερωτοκρ.=670
Κυριακ.=Κυριακίδης Στ.
Κυριακ., Διγ. 'Ακρ.=710
Κυριακ.-Νέστ., 'Υφαντὰ=718

Λάζαρης, Λευκαδ.=Χρ. Λάζαρης, Τὰ Λευκαδίτικα, 'Ιωάννινα 1970
Λάμπρ.=Λάμπρος Σπ.
Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοποννη.=Σπ. Λάμπρος, Παλαιολόγεια καὶ Πελοποννησιακά, Α′-Δ′, 'Αθήνα 1912-1930
Λαμψ.=Λαμψίδης Ο.
Λορεντζ.=Λορεντζάτος Π.
Λουκάτ.=Λουκάτος Δ.
Λουκόπ., Αἰτωλ.=742
Λουκόπ., Γεωργ.=746
Λουκόπ., Νεοελλ. μυθολ.=747
Λουκόπ., Παιγνίδια=743
Λουκόπ., Ποιμ.=745

β') Ξενόγλωσσων

Dölger, Παρασπ.=Fr. Dölger, Παρασπορά, Ettal 1961
Dölger, Πετῖτον=1166
Dölger, Φιλόσοφος=1825

Eideneier, Ghost-Words=H. Eideneier, Einige Ghost-Words in der griechischen Papyrus lexikographie (Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik 7, 1971, 53-60)
Eideneier, Tabuwörter=1177a

Foll., Libri greci=1840
Foy, Lauts.=1179

Georgac.=Georgacas D.
Georgac.-McDonald, Names of Peloponn.=1847
Georgac., Names of Const.=1843
Grégoire, Caballus =1194
Guillou, Act. S. Maria=1854

Hadjioannou, Beginning of Cypr. Dial.=1212
Hahn, Latein. Spr.=1213
Hammerich, Misunderst.=1214
Hanna, Textkrit. Bem.=1215
Hartmann, Wiedergabe türk. Nam.=1216
Hatzid.=Hatzidakis G.
Hatzid., ἄγγελος=1221
Hatzid., Einleit.=1218
Heisenb.=Heisenberg A.
Heldr.-Μηλιαρ.=1101
Hendrickx B., Θεσμοί=B. Hendrickx, Οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ θεσμοὶ τῆς λατινικῆς αὐτοκρατορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ὑπάρξεώς της, Θεσσαλονίκη 1970
Hess.=Hesseling D.-C.
Hess., Dante nella lett. neoell.=1231
Hess., Mots mar.=1226
Hohlwein, Terms techn.=1234

Impellizzeri, Dig. Akr.=1236
Irmsch., Μαύρη Θάλ.=1867
Irmsch., Τριβ., Ποιήμ.=1442

Kahane, Christian étym.=1875
Kahane, Elem. ital.=1872
Kahane, Graeco-rom. etym.=1879
Kahane, Italian Loan-Words =1246
Kahane, Ital. Marinewört.=1873
Kahane-Pietrangeli, Egypt. pap.=1880
Kahane, Rom-étym.=1877
Kahane, Sclavus=1251
Kahane-Tietze, Lingua Franca=1253
Kalits., Erkl. Eust.=1256
Kalits., Gramm.=1257
Kalits., Lesennotiz.=1255
Kaps.=Kapsomenakis, Kapsomenos St.
Kaps., Vorunters.=1258
Kretschmer, Lesb. Dial.=1267
Kriar.=Kriaras E.
Kriar., Diglossie=1275
Krumb.=Krumbacher K.
Krumb., Handschr. d. Dig.=1281
Krumb., Sprichw.=1279
Kyriak.=Kyriakidis St.

Lambr., Coll.=1287
Langkavel, Bot. sp. Gr.=1288
Legr.=Legrand E.
Lemerle, Saint Athanase=1900
Lietz., Gr. Pap.=1292
Lindenburg, Turkse woorden=1904
Linnér, Hist. Pallad.=1293
Ljungvik, Adverbia=1905
Ljungvik, Syntax spätgr. Volksspr.=1294
Lorentz., Miscell. gr.=1906
Lurier, Chron. Mor.=1297

Maidhof, Rückwanderer=1299
Martini, Stathis=L. Martini, Per il testo dello Stathis, Università di Padova [Istituto di studi bizantini e neogreci diretto da F. M. Pontani, Quaderni 2], 1972
Marzullo, Hesych.=1908
Meienersmann, Latein. Wört.=1912
Mentzou, «ξένος»=1914
Merc. S.-G.=Mercati S.-G.

Merc. S.-G., Coll. Byz.=S.-G. Mercati, Collectanea Byzantina, A'-B', Μπάρι 1970
Merc. S.-G., Suida-Suda=1915
Meyer, NS=1307
Meyer, Rom. im Kypr.=1916
Migne, P. G.=Migne, Patrologia Graeca
Mihăescu, Infl. grec.=1919
Mihăescu, Termes =1920
Mihevč - Gabroveč, Contrib. sémasiol. =1922
Mihevc - Gabrovec, Syntaxe Moschos =1923
Miklosich, Slav. Elem.=1924
Miklosich, Türk. Elem.=1311
Mirambel, Évolut. verbe=1926
Mitsakis, Romanos=1318
Mohrmann, Innov. sémant.=1929
Mor.=Moravcsik G.
Mor., Ἑλλην. ποίημ. Βάρν.=1453
Mor., Byzantinot.=1319
Mor., «Hund»=1931
Moritz, Zunamen II=H. Moritz, Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten, II. Teil (Programm des K. Humanistischen Gymnasiums in Landshut 1897/98)
Murnu, Rum. Lehnw.=1322

Nourney, Lat. Ital.=1324

Oikonomidès, Act. Dionys., βλ. Act. Dionys.
Ostrog., Féod. byz.=G. Ostrogorskij, Pour l'histoire de la féodalité byzantine, μετάφρ. H. Grégoire-P. Lemerle, Βρυξέλλες 1954
Ostrog., Problèmes=G. Ostrogorskij, Quelques problèmes d'histoire de la paysannerie byzantine, Βρυξέλλες 1956

Panzer, Futurum=1936
Papademetriou, Σχέδη μυὸς=1938
Papadim.=Papadimitriu S.
Pern.=Pernot H.
Pern., D'Homère=1330
Pern., Ét. linguist.=1334
Pern., Ét. littér. gr.=1329
Pern., Recherch. Èvang.=1333
Pertusi A., Akritai=A. Pertusi, Tra storia e leggenda: Akritai e Ghâz sulla frontiera orientale di Bizanzio (XIVe Congrès Intern. des ét. byz. Rapport II. Βουκουρέστι 1971, 27-72)
Pezop., Adnot. med. gr.=1337
Piccitto, Formule greche=1947
Pol. L., Digenis=1948
Pol. N., Mond=1340
Psalt., Gramm.=1346
Psich.=Psichari J.
Psich., Essais=1347
Psich., Ét. de philol.=1950
Psich., Qu. tr.=1350

Raderm., Neutest. Gramm.=1352
Rödel, Chalkok.-Kritob.=1353
Rotolo, Libistro=1354
Russo, Gheorg. Etol.=1356
Russo, St. şi crit.=Russo D., Studii şi critice, Βουκουρέστι 1910
Rydbeck, Fachprosa=1962

Scazzoso, Pseudo-Dionigi=1964
Schilb., Byz. Metrol.=1966
Schirò, Agiografia=1970
Schirò, δημότης=1968
Schmitt, ριζικὸν=1971
Seel, Physiol.=1975
Sirat, Mots d'emprunt=1976
Soloviev, Russie=1977
Spadaro, Battaglia=1978
Spadaro, Fonti Florio=1979
Stepski v.-Dol., Phrantz.=1991
Strycker, Protev. Jacq.=1375
Stüwe, Franz. Lehnwört.=1992

Tabachovitz, Études sur le grec=1379
Tabachovitz, Theophan.=1994
Tagliavini, Venezia=1382
Thumb, Germ. im Neugr.=1997
Thumb, Gr. Spr. Hellen.=1386
Thumb, Handbuch=1998

Triand., Lehnw.=1393

Vaniček, Fremdw.=1395
Vayacacos, Noms de famille[1]=2020
Vayacacos, Noms de famille[2]=2021
Veloudis, Alexander=2022
Viscidi, Prestiti latini=1401
Vogeser, Spr. Heiligenl.=1402

Wagn., Carm.=1456
Wagn., Med. Gr. Texts=1457
Wagn., Trois poèm.=1458
Weierholt, Malalas=2030
Wifstrand, εἰκότα=2032
Wilson, Byz. Prose=N. Wilson, An anthology of byzantine prose, Βερολίνο - Νέα Ὑόρκη, 1971
Wolf, Spr. Malal.=1404

Zakyth., Desp.=D. Zakythinos, Le despotat grec de Morée, τ. Α' Παρίσι 1932, τ. Β' Ἀθήνα 1953
Ziebarth, Griech. Text.=1405
Zilliacus, Kampf Weltspr.=1407
Zucker, αὐθέντης=2035α

Γ'. ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Στὸν πίνακα αὐτὸν ἑρμηνεύονται ἁπλῶς οἱ βραχυγραφίες τῶν τίτλων περιοδικῶν, τιμητικῶν τόμων καὶ πρακτικῶν Ἀκαδημιῶν. Γιὰ περισσότερα στοιχεῖα ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ χρησιμοποιῇ τοὺς οἰκείους βιβλιογραφικοὺς πίνακες. Στοιχεῖα περιοδικῶν ποὺ χρησιμοποιήθηκαν μετὰ τὴν ἔκδοση τῶν δύο πρώτων τόμων δίνονται ἀμέσως μετὰ τὴ βραχυγραφία. Οἱ βραχυγραφίες περιοδικῶν, συλλογῶν, ἀνθολογιῶν, κλπ., ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα, χρησιμοποιοῦνται καὶ στοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες τῶν κειμένων καὶ τῶν μελετητῶν.

α') σὲ ἑλληνικὴ γλώσσα

ΑΕΜ=Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν
Ἀθ.=Ἀθηνᾶ
ΑΘΛΓΘ=Ἀρχεῖον τοῦ θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ
ΑΠ=Ἀρχεῖον Πόντου
Ἀφ. Ἄμ.=Ἀφιέρωμα εἰς Κ. Ι. Ἄμαντον
Ἀφ. Τριαντ.=Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη
Ἀφ. Χατζιδ.=Ἀφιέρωμα εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκιν
Βυζαντ.=Βυζαντινά
Γρηγ. Παλ.=Γρηγόριος Παλαμᾶς
ΔΙΕΕΕ=Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος
ΔΧρ.ΑΕ=Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας
Δωδεκαν.=Δωδεκανησιακά
Δωδεκαν. Ἀρχ.=Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον
Δωδώνη=Δωδώνη, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα 1972 κέ.
ΕΑΙΕΔ=Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΓΔΣΠΘ=Ἐπετηρὶς Γεωπον. καὶ Δασολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΒΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν
ΕΕΚΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν
ΕΕΚυκλ.Μ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν
ΕΕΠ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον.
ΕΕΣΝΟΕΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΦΣΠΑ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
ΕΕΦΣΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Εἰκοσιπεντ. Κόντου=Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
ΕΚΕΙΕΔ=Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου ἐρευ-

νης τῆς 'Ιστορίας τοῦ 'Ελληνικοῦ Δικαίου
ΕΛΑ='Επετηρὶς τοῦ Λαογραφικοῦ 'Αρχείου
'Ελλην.='Ελληνικά
'Ελλην. Δημ.='Ελληνικὴ Δημιουργία
ΕΜΑ='Επετηρὶς Μεσαιωνικοῦ 'Αρχείου
'Επετ. Κύπρ.='Επετηρὶς [Κέντρον 'Επιστημονικῶν 'Ερευνῶν], Λευκωσία
'Επετ. Παρνασσ.='Επετηρὶς Παρνασσοῦ
'Επιθ. ἑλληνοϊτ. πνευμ. ἐπικ.='Επιθεώρησις ἑλληνοϊταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας
'Εραν.='Ο 'Ερανιστής
ΗΜΕ='Ημερολόγιον Μεγάλης 'Ελλάδος
Θησαυρ.=Θησαυρίσματα
Θρακ.=Θρακικά
Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ.=Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαιδεία, 'Αθήνα 1962 κέ.
Κρ. Λαὸς=Κρητικὸς Λαὸς
Κρ. Μελ.=Κρητικαὶ Μελέται
Κρ. Πρωτοχρ.=Κρητικὴ Πρωτοχρονιά
Κρ. Χρ.=Κρητικὰ Χρονικά
Κυπρ. Γρ.=Κυπριακὰ Γράμματα
Κυπρ. Σπ.=Κυπριακαὶ Σπουδαὶ
Κυπρ. Χρ.=Κυπριακὰ Χρονικά
ΛΑ=Λεξικογραφικὸν 'Αρχεῖον
Λαογρ.=Λαογραφία
ΛΔ=Λεξικογραφικὸν Δελτίον
ΜΒ=Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη
Μνήμ. 'Αμ.=Εἰς μνήμην Κ. 'Αμάντου
Μνήμ. Λάμπρ.=Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου
ΝΕ=Νέος 'Ελληνομνήμων
Νεοελλ. 'Αρχ.=Νεοελληνικὸν 'Αρχεῖον
Ν. 'Εστ.=Νέα 'Εστία
Ξένιον Π. Ζέπου=Ξένιον, Festschrift für Pan. J. Zepos, anlässlich seines 65. Geburtstages am 1. Dezember 1973, 'Αθήνα-Freiburg-Κολωνία 1973
'Ορθόδ. Παρ.='Ορθόδοξος Παρουσία
Παναθήν.=Παναθήναια
Παρνασσ.=Παρνασσὸς
Πελοποννησιακά=Πελοποννησιακά
Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Α' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Β' ΔΚρ.Ε=Πεπραγμένα Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Γ' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Γ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Θ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα Θ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου Θεσσαλονίκης
Πεπρ. ΙΒ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα ΙΒ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου
Πνευματ. Κύπρ.=Πνευματικὴ Κύπρος
Ποντ. Φύλλ.=Ποντιακὰ Φύλλα
Πραγμ. 'Ακ. 'Αθ.=Πραγματεῖαι 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν
Πρακτ. 'Ακ. 'Αθ.=Πρακτικὰ 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν
Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ= Πρακτικὰ Α' Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου Γ' β', Λευκωσία 1973
Πρακτ. Α' Παν. Σ=Πρακτικὰ Α' Πανιονίου Συνεδρίου
Πρακτ. Γ' Παν. Σ=Πρακτικὰ Γ' Πανιονίου Συνεδρίου
Προσφ. Κυριακ.=Προσφορὰ εἰς Στίλπωνα Κυριακίδην
Σύμμ.=Σύμμεικτα Β.Ι.Ε. (Ε.Ι.Ε.)
Τεσσαρακ. Κόντου=Τεσσαρακονταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
Φίλτρα. Τιμητ. Καψ.=Φίλτρα. Τιμητικὸς τόμος Σ.Γ. Καψωμένου, Θεσσαλονίκη 1975
Χαριστ. 'Ορλάνδ.=Χαριστήριον εἰς Α. Κ. 'Ορλάνδον
Χιακ. Χρον.=Χιακὰ Χρονικά
Χρ. Κρ.=Χριστιανικὴ Κρήτη
Χρον. Πόντ.=Χρονικὰ τοῦ Πόντου

β') σὲ ξένη γλώσσα

AAEEG=Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France
AIPhHOS=Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves
BCH=Bulletin de correspondance hellénique
Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr.= Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten-Kongress, Μόναχο 1958
BF=Byzantinische Forschungen
BGV=E. Legrand, Bibliothèque Grecque Vulgaire
Bibliogr. Hellén.=E. Legrand, Bibliographie Hellénique
B-NJ = Byzantinisch - Neugriechische Jahrbücher
BSl=Byzantinoslavica
Byz.=Byzantion
Byzantinobulg.=Byzantinobulgarica
Byz.-Met.=Byzantina Metabyzantina
BZ=Byzantinische Zeitschrift
Cah. Inst. M-A. (Univ. Copenhague)= Université de Copenhague, Cahiers de l'Institut du moyen-âge grec et latin, Κοπεγχάγη 1969-71 κέ.
Corp. Haml.=Corpus Hamleticum
DOP=Dumbarton Oaks Papers
Egyet. Philol. Közl.=Egyetemes Philologiai Közlöny
EO=Echos d'Orient
Festschr. Kretschmer=Festschrift für Universitäts-Professor Hofrat Dr. Paul Kretschmer
IF=Indogermanische Forschungen
IF Anzg.=Anzeiger für Indogermanische Sprach - und Altertumskunde. Beiblatt zu den Indogermanischen Forschungen
Istit. Orient Nap.=Istituto Orientale di Napoli
JOB=Jahrbuch der Osterreichischen Byzantinistik
JOBG=Jahrbuch der Osterreichischen Byzantinischen Gesellschaft
Mél. Diehl=Mélanges Charles Diehl
Mél. Kern=Mélanges Kern
Mél. Merlier=Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier
Misc. G. Merc.=Miscellanea Giovanni Mercati
Misc. Rossi=Bizantino-Sicula II, Miscellanea ... in memoria di Giuseppe Rossi Taibbi, Παλέρμο 1975
Mitteil. Sem. Or. Spr.=Mitteilungen des Seminars für orientalische Sprachen
OCP=Orientalia Christiana Periodica
Philol. Suppl.=Philologus, Supplementband
Philol. Woch.=Philologische Wochenschrift
PNL=Probleme der neugriechischen Literatur
Poèm. hist.=1448
Polych.=Polychrodia, Festschrift Fr. Dölger [Byz. Forschungen 1-3, 1966-68]
Polychron. Dölger=Polychronion, Fest schrift Fr. Dölger.
REB=Revue des études byzantines
REG=Revue des études grecques
RES-EE=Revue des études sud-est européennes
Rhein. Museum f. Philol.=Rheinisches Museum für Philologie
Rom. Philol.=Romance Philology
RSBN=Rivista di studi bizantini e neoellenici
SB=Studi bizantini
SBN=Studi bizantini e neoellenici
Sic. Gymn.=Siculorum Gymnasium
SIFC=Studi italiani di filologia classica
S-OF=Süd-Ost Forschungen
Star. Živ.=Starina Živaja
St. Byz. Neohell. Neerl.=Studia Byzantina et Neohellenica Neerlandica

St. ist. gr.-rom.=Studii istorice greco-romane
TAPA=Transactions of the American Philological Association
Trav. et Mém.=Travaux et Mémoires
Viz. Vrem.=Vizantiiskij Vremennik
Zeitschr. f. Balkanol.=Zeitschrift für Balkanologie
Zeitschr. f. rom. Philol.=Zeitschrift für romanische Philologie
Zeitschr. f. vergleich. Sprachforsch.=Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung

Δ' ΛΕΞΙΚΩΝ

α') Ἑλληνόγλωσσων

Ἀνδρ., Λεξ.=Ν. Π. Ἀνδριώτη, Ἐτυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς
Βλάχ.=Γερασίμου Βλάχου, Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος
Γενναδ., Λεξ.=Π. Γ. Γενναδίου, Λεξικὸν φυτολογικὸν
Δημητράκ.=Δ. Δημητράκου, Μέγα Λεξικὸν ὅλης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης
Ζώη, Λεξ. Ζακ.=Λ. Χ. Ζώη, Λεξικὸν φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν Ζακύνθου
Ἡσύχ.=Hesychii Alexandrini Lexicon (ἔκδ. K. Latte)
Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ.=Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαιδεία τόμ. 1-12, Ἀθήνα 1962-8
ΙΛ=Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Α': Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς
Κουμαν., Συναγ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων
Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ νέων λέξεων
Παπαδ. Α., Λεξ.=Α. Α. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς ποντικῆς διαλέκτου
Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ.=Πάπυρος-Λαρούς, Γενικὴ Παγκόσμιος Ἐγκυκλοπαιδεία μετὰ πλήρους λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης
Πασπ., Γλωσσ.=Α. Γ. Πασπάτη, Τὸ χιακὸν γλωσσάριον
Πρωΐας Λεξ.=Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἐπιμελείᾳ Γεωργ. Ζευγώλη, ἔκδοσις «Πρωΐας»
Πρωΐας Λεξ. Συμπλ.=«Πρωΐας» Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὀρθογραφικὸν καὶ ἑρμηνευτικόν. Συμπλήρωμα
Σοῦδα=Suidae Lexicon (ἔκδ. A. Adler)
Σταματ.=Ι. Σταματάκου, Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης
Στεφ., Θησ., βλ. Steph., Θησ.
Φωτ., Λεξ.=Photii Patriarchae Lexicon

β') Ξενόγλωσσων

Andr., Lex.=Nikolaos Andriotis, Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1974
Bauer, Wört.= W. Bauer, Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments
Boerio=G. Boerio, Dizionario del dialetto venezianno, Βενετία 1856

Chantraine, Dict. étym.=Pierre Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots

Du Cange=Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis

Frisk, Wört.=H. Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch

Garz., Diz.=Dizionario Garzanti della lingua italiana, Μιλάνο 1966

Germ.=G. Germano, Vocabolario italiano e greco

Gr. d'Hauterive, Dictionn.=R. Grandsaignes d'Hauterive, Dictionnaire d'ancien français, moyen âge et renaissance, Παρίσι 1947

Lampe, Lex.=G.W.H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon

L-S=H.G. Liddell καὶ R. Scott, A Greek-English Lexicon

L-S Κων/νίδη=H.G. Liddell καὶ R. Scott, Μέγα Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, μετάφρ. Ξ. Μόσχου, ἐπι-ἐπιστασίᾳ Μ. Κωνσταντινίδη

Meursius=Glossarium graecobarbarum..., Lugduni Batavorum 1614

Peek, Lex. Nonn.=W. Peek, Lexicon zu den Dionysiaka des Nonnos, Hildesheim 1968 κέ.

Preisigke - Kiessling=F. Preisigke - E. Kiessling, Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden

Rohlfs, Diz. topon.=Rohlfs, Dizionario toponomastico e onomastico della Calabria, Ραβέννα 1974

Rohlfs, Et. Wört.=G. Rohlfs, Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität

Segditsas, Naut. Dict.=P. Segditsas, Elsevier's Nautical Dictionary, τόμ. 2, Ἄμστερνταμ, Λονδίνο, Νέα Ὑόρκη 1966

Somav.=A. da Somavera, Θησαυρὸς τῆς ρωμαΐκῆς καὶ τῆς φραγκικῆς γλώσσας

Sophocl.=E. A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods

Steph., Θησ.=H. Stephanus, Θησαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης

Ε' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

ἄγν. ἐτυμ.=ἄγνωστη ἐτυμολογία
ἄ. γρ.=ἄλλη γραφὴ
αἰτ.=αἰτιολογικὸς
ἀμάρτ.=ἀμάρτυρος
ἀμτβ.=ἀμετάβατος
ἀναβιβ.=ἀναβιβασμὸς
ἀναγκ. αἴτ.=ἀναγκαστικὸ αἴτιο
ἀνάγν.=ἀνάγνωση
ἀνακ.=ἀνακοίνωση
ἀναλογ.=ἀναλογία, ἀναλογικῶς
ἀνάτ.=ἀνάτυπο
ἀνέκδ.=ἀνέκδοτος
ἀντίθ.=ἀντίθετος
ἀντικ.=ἀντικείμενο
ἀντιμετάθ.=ἀντιμετάθεση
ἀντων.=ἀντωνυμία
ἀοριστολ.=ἀοριστολογικὸς
Ἄπ.=Ἄπαντα
ἀπ.=ἀπαντᾶ
ἀπαρέμφ.=ἀπαρέμφατο
ἀπορημ.=ἀπορηματικὸς
ἀπόσπ.=ἀπόσπασμα
ἀπρόσωπ.=ἀπρόσωπο
ἀρ.=ἀριθμὸς
ἀραβ.=ἀραβικὸς
ἀραβοτουρκ.=ἀραβοτουρκικὸς
ἀραμ.=ἀραμαϊκὸς
ἀριθμτ.=ἀριθμητικὸ
ἄρν.=ἄρνηση
ἀρσ.=ἀρσενικὸς
ἀρχ.=ἀρχαῖος
ἀρχαϊκ.=ἀρχαϊκὸς
ἄσχ.=ἄσχετος
αὐτ.=αὐτόθι
βενετ.=βενετικὸς
Βιβλιοκρ.=Βιβλιοκρισία
βλ.=βλέπε
βυζ.=βυζαντινὸς
γαλλ.=γαλλικὸς
γερμ.=γερμανικὸς
γεωγρ.=γεωγραφικὸς
γλωσσ.=γλωσσικὸς
Γλωσσάρ.=Γλωσσάριο
γρ.=γράφε, γραφὴ
δήλ.=δήλωση
δηλ.=δηλαδὴ
δημ.=δημοτικὸς
διάβ.=διάβαζε
διόρθ.=διόρθωσε
διορθώσ.=διορθώσαμε
διφθογγ.=διφθογγισμὸς
ἔγγρ.=ἔγγραφο
ἐθν.=ἐθνικὸ
εἰκασ.=εἰκασία
ἔκδ.=ἔκδοση
ἐκδ.=ἐκδόσεις, ἐκδότης, ἐκδίδει
ἐλλειπτ.=ἐλλειπτικὸς
ἑλλην.=ἑλληνικὸς
ἐμπρόθ. προσδιορ.=ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς
ἑν.=ἑνικὸς
ἔναρθρ.=ἔναρθρος
ἐνδεχομ.=ἐνδεχομένως
ἐνδοιαστ.=ἐνδοιαστικὸς
ἐνεργ.=ἐνεργητικὸς
ἐνεστ.=ἐνεστώτας
ἐνθύμ.=ἐνθύμηση
ἐνν.=ἐννοεῖται
ἐπιγρ.=ἐπιγραφὴ
ἐπίδρ.=ἐπίδραση
ἐπίθ.=ἐπίθετο
ἐπιθετ.=ἐπιθετικὸς
Ἐπίλ.=Ἐπίλογος
ἐπίρρ.=ἐπίρρημα

ἐπιρρ.=ἐπιρρηματικός, -κῶς
ἐπιστ.=ἐπιστολή
ἐπιφ.=ἐπιφώνημα
ἑπόμ.=ἑπόμενος
ἐπών.=ἐπώνυμο
ἐσφαλμ.=ἐσφαλμένος, -α
ἐτυμ.=ἐτυμολογία
ἐτυμολ.=ἐτυμολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
εὐκτ.=εὐκτική
θ.=θέμα
θεολ.=θεολογικὸς ὅρος
θετ.=θετικὸς
θηλ.=θηλυκὸς
θρησκ.=θρησκευτικῶς
ἰδιάζ. χρ.=ἰδιάζουσα χρήση
ἰδιώμ.=ἰδιώματα
ἰδιωμ.=ἰδιωματικός, -ῶς
᾿Ιντ.=᾿Ιντερμέδιο
ἰταλ.=ἰταλικὸς
κ.=κάτι
κ.ἄ.=καὶ ἄλλα
κ.ἀ.=καὶ ἀλλαχοῦ
κάπ.=κάποιος, -ον, κλπ.
κατάλ.=κατάληξη
κατηγ.=κατηγορούμενο
Κ.Δ.=Καινὴ Διαθήκη
κέ.=καὶ ἑξῆς
κεφ.=κεφάλαιο
κλητ.=κλητική
κοιν.=κοινός, -νῶς
κοινότ.=κοινότατο
κ.π.ἀ.=καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ
κρητ. κ.=κρητικὰ κείμενα
κριτ. ὑπ.=κριτικὸ ὑπόμνημα
κτητ.=κτητικός, κτητικὰ
κυριολ.=κυριολεκτικῶς
κύρ. ὄνομ.=κύριο ὄνομα
κώδ.=κώδικας
λ.=λέξη, λῆμμα
λαϊκ.=λαϊκὸς
λατ.=λατινικὸς
λόγ,=λόγιος
μεγεθ.=μεγεθυντικὸς
μέλλ.=μέλλοντας
μεσν.=μεσαιωνικὸς
μεταπλ.=μεταπλασμὸς
μεταφ.=μεταφορικῶς

μετρ. ἀν.=μετρικὴ ἀνάγκη
μτβ.=μεταβατικὸς
μτγν.=μεταγενέστερος
μτξ.=μεταξὺ
μτχ.=μετοχή
ναυτ.=ναυτικὸς ὅρος
νεοελλ.=νεοελληνικὸς
νομ.=νομικὸς ὅρος
ὄνομ.=ὄνομα
ὀνομ.=ὀνομαστική
ὅ.π.=ὅπου παραπάνω
ὁριστ.=ὁριστική
οὐδ.=οὐδέτερο
οὐσ.=οὐσιαστικό
οὐσιαστικοπ.=οὐσιαστικοποιημένος
παθητ.=παθητικὸς
παλαιογρ.=παλαιογραφικὸς
παλαιότ.=παλαιότερος
παπυρ.=παπυρικὸ κείμενο
παράγ.=παράγωγο
παραγ.=παραγωγή
παρακελευσμ.=παρακελευσματικὸς
παράλ.=παράλειψη
παραλ.=παραλείπεται, -ονται
παράλλ.=παράλληλος
παράρτ.=παράρτημα
παρεκτεταμ.=παρεκτεταμένος
παρετυμ.=παρετυμολογία
παρκ.=παρακείμενος
παρων.=παρωνύμιο
πβ.=παράβαλε
πιθ.=πιθανῶς
πληθ.=πληθυντικὸς
ποιητ. αἴτ.=ποιητικὸ αἴτιο
πολλ.=πολλαχοῦ
πραγματ.=πραγματολογικῶς
προβηγκ.=προβηγκιανὸς
προέλ.=προέλευση
προηγ.=προηγούμενος
πρόθ.=πρόθεση
προθετ.=προθετικὸς
προκ.=προκειμένου
πρόσ.=πρόσωπο
προστ.=προστατική
προσφών.=προσφώνηση
προσωποπ.=προσωποποίηση
πρότ.=πρότεινε

προφ.=προφανής, προφανῶς
πρωτόκλ.=πρωτόκλιτος
ρ.=ρῆμα
ρηματ.=ρηματικὸς
ρωσ.=ρωσικὸς
σ.=σελίδα
σελ.=σελίδα
σήμ.=σήμερα
σημ.=σημείωση
σημασ.=σημασία
σημασιολ.=σημασιολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
σημερ.=σημερινὸς
σπανιότ.=σπανιότατο
στ.=στίχος
στερ.=στερητικὸς
συγγ.=συγγενικὸς
συγκ.=συγκοπή
συγκριτ.=συγκριτικὸς
συμφ.=συμφυρμὸς
συν.=συνήθως
σύνδ.=σύνδεσμος
συνεκδ.=συνεκδοχή, συνεκδοχικὰ
συνεκφ.=συνεκφορὰ
συνηθέστ.=συνηθέστατος
σύνθ.=σύνθεση
συνθ.=συνθετικὸ
σύντ.=σύνταξη
συνών.=συνώνυμο
σύστ.=σύστοιχο
συχν.=συχνὰ

συχνότ.=συχνότατα
σχ.=σχῆμα
σχετ.=
σχηματ.=σχηματισμός, σχηματίζεται
σχόλ.=σχόλιο
Σχολ.=Σχολιαστής
τ.=τύπος
τεύχ.=τεύχη
τεῦχ.=τεῦχος
τίτλ.=τίτλος
τόμ.=τόμος
τοπων.=τοπωνύμιο
τουρκ.=τουρκικὸς
τραγ.=τραγούδι, -δια
τσακων.=τσακωνικὸς
τυπολ.=τυπολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
ὑβριστ.=ὑβριστικῶς
ὑπερθ.=ὑπερθετικὸς
῾Υπόθ.=῾Υπόθεση
ὑποθ.=ὑποθετικὸς
ὑποκ.=ὑποκείμενο
ὑποκορ.=ὑποκοριστικὸ
ὑποτ.=ὑποτακτική
ὑποτιμ.=ὑποτιμητικὸς
φρ.=φράση
Χορ.=χορικὸ
χρ.=χρήση
χφ.=χειρόγραφο
χφφ.=χειρόγραφα
χ. χρον.=χωρὶς χρονολογία

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκδοτῶν στὶς οἰκεῖες βραχυγραφίες, ὅπου παρέχονται στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὰ δημοσιεύματα (Βλ. καὶ τόμ. Β', σ. ξε' κέ.).

α') Ἑλληνογλώσσων

Βαλέτας Γ.=Πηγᾶ, Χρυσοπ.
Βέης Ν.=Γράμμτα Μετεώρ.
Γκίνης Δ.=Βακτ. ἀρχιερ. (Γκίνης)
Γριτσόπουλος Τ.=Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.)
Δετοράκης Θ.=Ἀγαπητ. Εἰς ἁγ. Δέκα
Δυοβουνιώτης Κ.=Κριτοπούλ., Γραμματ.
Εὐστρατιάδης Σ.=Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ.
Ζαχαριάδου Ε.=Ψευδο-Δωρ.
Ζώρας Γ.=Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.²
=Πένθ. θαν.²
— =1414, 1415, 1417
— =Φαλιέρ., Ἱστ. Ν
Θεοδωρακάκος Ν.=Τραγ. Ἀληδ.
Κακουλίδη Ε.=Ἄνθ. χαρ.
— =Μορεζίν., Κλίνη Σολομ.
— =Μορεζίν., Λόγ.
Κουρνοῦτος Γ.=Ροδινὸς Νεόφ., Περὶ ἡρώων (Κουρν.)
Κριαρᾶς Ε.=Καρὰ «ζουράρη»
— =Πανώρ.
Λάμπρος Σπ.=Ἀποφθ.
Μαλτέζου Χρ.=Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ.
Μανούσακας Μ.=Δελλ.
— =Δελλ. [Πάθη Χριστοῦ]
— =Διαθ. Ἀκοτ.
— =Ντελλαπ., Ἐρωτήμ.
— =Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ.
— =Ντελλαπ., Στ. θρηνητ.
— =Ντελλαπ., Ὑπομν.
— =Σεβήρ., Σημειώμ.
Μιχαηλίδης Δ.=Γκίνου, Στ.
Μυστακίδης Β.=Φαλιέρ., Θρ.
Παπατριανταφύλλου - Θεοδωρίδη Ν.=Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Παπατριαντ.)
Πιτσάκης Κ.=Ἀρμεν., Ἑξάβ.
Πολίτης Λ.=Ξανθόπ. Νικηφ. (Πολ. Λ.)
Σάθας Κ.=Δημ. αἰνίγμ.
Σαλμανίδης Πρ.=Δαρκές, Προσκυν.
Σοφιανὸς Δ.=Μαρτύρ. ἁγ. Νικολ.
— =Συναξ. ἁγ. Νικολ.
Χασιώτης Ι.=Ἱσπαν. ἔγγρ. (Χασιώτης)
Χιονίδης Γ.=Ἀκολ. Ἀρσεν.

β') Ξενογλώσσων

Anrich G.=Θαῦμα ἁγ. Νικολ. α'· Θαῦμα ἁγ. Νικολ. β'
Bakker F.=Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.)
Banescu N.=Ἀναγν., Ἡμιάμβ.
— =Καλορείτ., Περὶ μετ. βίου
— =Καλορείτ., Στ.
— =Σπαν. Μ

Bompaire J.=Act. Xér.
Dain A.=Leonis Probl.
Darrouzès J.=Κολοφ.
Diehl Ch.=Κῶδιξ Βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου
Eideneier H.=Ἀκ. Σπαν. (Eideneier)
Ferri S.=Μαρτύρ. ἁγ. Ὑπατ.
Festugière A. J.=Βίος Θεοδ. Συκ.
Gemert (A.van)=Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.)· Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk. - v. Gem.)
— =Φαλιέρ., Ἱστ. (V. Gem.)
— = Διήγ. Βελ. Neap.
Guillou A.=Act. Lavr.
Halkin Fr.=Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ.
— =Μαρτύρ. ἁγ. Αἰμιλ.·
— =Μαρτύρ. ἁγ. Ὑπατ. (Halkin)
Heisenberg A.=1436
Holton D.=Ἀλεξ.
Karpozilos A. - Parassoglou G.=Μικρ. χρον. Yale
Laurent V.=Act. part.
Legrand E.=Κυρίλλου, Ρωσσ. περιγρ.
Lemerle P.=Act. Kutl.
Lemerle P.=Act. Lavr.
Michailidis D.=Θρ. Κων/π. (Mich.)
Miklosich Fr.=Miklos. - Müller, Acta
Müller=Miklos. - Müller, Acta
Offermans D.=Φυσιολ. (Offerm.)
Parassoglou G.· βλ. Karpozilos
— =Κατάλ. οἰκουμ. συν.
— =Λόγος ὠφέλιμος
Petit L.=Act. Xén.
Rossi Taibbi G.=Βίος Ἁγ. Ἠλία
Schmitt J.=99
Schreiner P.=Χρον. Στέψ. Μαν. Β'
Spadaro G.=Συναξ. γυν. (Spadaro)
Svoronos N.=Act. Lavr.
Trapp E.=Διάλ. Εὐθυμ.
— =Διγ. (Trapp) Esc.
— =Διγ. (Trapp) Gr.
— =Διγ. Z
— =Σύντ. βίος Ναούμ
Tsourkas Cl.=Γερμ. Λοκροῦ, Γράμμ.
Vincent A.=Φορτουν. (Vinc.)
Wagner G.=Ἀλφ. καταν.
Zakythinos D.=Χρυσόβ. τοῦ 1364

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Στὸν οἰκεῖο χῶρο τῶν «Προλεγομένων» τοῦ Α' τόμου ἔγινε λόγος γιὰ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθήθηκε στὴ σύνταξη τῶν ἄρθρων τοῦ Λεξικοῦ. Ἐδῶ θὰ προστεθοῦν ὁρισμένα λεπτομερειακότερα σχετικὰ στοιχεῖα.

Γιὰ τὸ θέμα τῆς λημματογράφησης βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ιδ' καὶ Δ' τόμου, σ. ιβ' κέ.

Μετοχὲς παρακειμένου, ποὺ εἶναι σύνθετες λέξεις, σχηματισμένες χωρὶς πιθανῶς νὰ ἔχῃ ὑπάρξει ἀντίστοιχος ἐνεστωτικὸς τύπος (λ.χ. *ἀγουρομαζωμένος*), καθὼς καὶ μετοχὲς παρακειμένου ποὺ δὲν ἀνάγονται σὲ ἐνεστώτα (λ.χ. τοῦ τύπου *μυαλωμένος*), ἀποτελοῦν χωριστὰ λήμματα.

Οὐδέτερο ἐπιθέτου μὲ παράλληλη χρήση οὐσιαστικοῦ κατ' ἀρχὴν μᾶς ἀπασχολεῖ σὲ ἰδιαίτερη παράγραφο τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐπιθέτου, ἀποτελεῖ ὅμως χωριστὸ λῆμμα ἂν χρησιμοποιῆται περισσότερο ὡς οὐσιαστικὸ παρὰ ὡς ἐπίθετο σὲ οὐδέτερο γένος.

Σὲ περίπτωση ποὺ ἕνας τύπος ποὺ ἀπαντᾶ σὲ πτώση αἰτιατικὴ ἢ σὲ χρόνο ἀόριστο δὲν μπορεῖ νὰ ἀναχθῆ χωρὶς δισταγμὸ σὲ ὁρισμένη ὀνομαστικὴ ἢ σὲ ὁρισμένο ἐνεστώτα (ἀρχαϊστικὸς ἢ νεωτεριστικὸς τύπος), τότε σημειώνονται στὴ θέση τοῦ λήμματος καὶ ὁ ἀρχαϊστικὸς καὶ ὁ νεωτεριστικὸς τύπος τῆς ὀνομαστικῆς ἢ τοῦ ἐνεστώτα (*ἀὴρ* - *ἀέρας*).

Σὲ ὁρισμένες ἰδιάζουσες περιπτώσεις κοντὰ στοὺς ἄλλους σὲ ὀνομαστικὴ ἑνικοῦ τύπους τοῦ οὐσιαστικοῦ παρέχονται στὸ τυπολογικὸ μέρος τοῦ ἄρθρου οἱ ἰδιότυπες πτώσεις. Ἀνάλογο συμβαίνει προκειμένου γιὰ χρόνους ρημάτων γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀναγωγὴ σὲ ὁρισμένο ἐνεστώτα δὲν εἶναι βέβαιη.

Γιὰ τὴ βραχυγράφηση τοῦ τίτλου κειμένων ἢ ἐκδοτικῶν δημοσιευμάτων βλ. προσημείωμα τοῦ πίνακα βραχυγραφιῶν κειμένων (σ. ξθ') καὶ βραχυγραφιῶν μελετῶν (σ. ος'). Σημειώνω ἐδῶ μόνο τοῦτο: ὅτι ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ τίθεται ὡς ἐκθέτης δίπλα σὲ ὄνομα ἐκδότη ἢ βραχυγραφίας δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς ἔκδοσης.

Οἱ παραπομπὲς γίνονται στοὺς στίχους προκειμένου γιὰ ἔμμετρα κείμενα· στὴ σελίδα καὶ τὴ γραμμὴ τῆς σελίδας ὡς ἐκθέτη (ἂν ἡ γραμμὴ ἀριθμῆται στὴν ἔκδοση) προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις ὅπου ὁ πρῶτος ἀραβικὸς ἀριθμὸς δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς παραγράφου ἢ τοῦ ποιήματος μέσα στὴν ἔκδοση καὶ ὁ δεύτερος (πού, ὅπως εἴπαμε, σημειώνεται ὡς ἐκθέτης) τὴ σειρὰ ἢ τὸ στίχο μέσα στὸ ποίημα (περίπτωση «Κυπριακῶν ἐρωτικῶν ποιημάτων» κ.ἄ.).

Καμιὰ φορὰ πρὶν ἀπὸ τὴ μνεία τῶν ἀριθμῶν τῆς παραπομπῆς σημειώνεται μὲ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ἢ μὲ ἄλλη βραχυγραφία ἡ παραλλαγὴ ἢ τὸ χειρόγραφο τοῦ κειμένου γιὰ τὸ ὁποῖο πρόκειται.

Μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ συνοδεύονται μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας σημειώνονται τμήματα πεζοῦ ἔργου ἢ πράξεις θεατρικοῦ κειμένου. Μὲ λατινικοὺς ἐξάλλου ἀριθμοὺς δηλώνονται κεφάλαια τῆς μετάφρασης τῆς «Πεντατεύχου» ἢ καὶ ἄλλων κειμένων. Ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ ἐνδεχομένως ἀκολουθεῖ δηλώνει τὴ θέση τοῦ στίχου μέσα στὸ κεφά-

λαιο. Καμιὰ φορὰ γιὰ εὐκολία τοῦ ἀναγνώστη (περίπτωση τοῦ κειμένου τοῦ «Πιστικοῦ βοσκοῦ», ἔκδ. Joannou) ἡ παραπομπὴ γίνεται σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ποὺ ὁ ἐκδότης δηλώνει τὰ τμήματα τοῦ ἔργου. Ἄλλοτε πάλι προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο μετὰ τὴ δήλωση τῆς σελίδας ἀκολουθεῖ ἔνδειξη μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ ὑπάρχει στὴ σελίδα πρὸς τὴν ὁποία γίνεται ἡ παραπομπή.

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ ἐτυμολογικοῦ τμήματος βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ιε'.

Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ αὐτοτελὲς δημοσίευμα ἐρευνητῆ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τόμους περισσότερους ἀπὸ ἕνα χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐδῶ τὰ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας γιὰ νὰ δηλωθῆ ὁ ἀριθμὸς τοῦ τόμου. Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ πραγματεία δημοσιευμένη σὲ περιοδικὸ δὲν ἀναφέρεται ὁ τίτλος τῆς πραγματείας, ἀλλὰ βραχυγραφημένα τὸ ὄνομα τοῦ ἐρευνητῆ καὶ ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ.

Λέξεις ποὺ ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφὴ δὲν παίρνουν χαρακτηρισμὸ (*ἀρχ.* ἢ *μτγν.*), ἀλλὰ δηλώνεται ὅτι ἡ λέξη ἀπαντᾶ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφή.

Προκειμένου γιὰ παραπομπὴ σὲ γλωσσικὲς παρατηρήσεις ἢ σχόλια τοῦ ἐκδότη ἑνὸς κειμένου χρησιμοποιεῖται ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου καὶ γιὰ τὸ ἐκδοτικὸ δημοσίευμα, ἀλλὰ μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη (π.χ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ.]).

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ σημασιολογικοῦ τμήματος βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ις'.

Σὲ περίπτωση ποὺ μία μόνο παραπομπὴ γίνεται στὸ τυπολογικὸ τμῆμα καὶ μία ἑπομένως καὶ στὸ σημασιολογικό, στὸ τελευταῖο αὐτὸ τμῆμα μετὰ τὸ παράθεμα σημειώνεται ἡ βραχυγραφία *ὅ.π.* (=ὅπου παραπάνω), ποὺ ὑποδηλώνει τὸ χωρίο ποὺ μνημονεύτηκε στὸ τυπολογικὸ τμῆμα. Ἂν στὸ τυπολογικὸ μέρος γίνεται παραπομπὴ σὲ περισσότερα χωρία ἑνὸς κειμένου, στὸ σημασιολογικὸ τμῆμα σημειώνομε δίπλα στὸ παράθεμα *αὐτ.* (=αὐτόθι) καὶ τὸν ἀριθμὸ σελίδας ἢ στίχου τοῦ κειμένου.

Ἡ ἀλλαγὴ στίχου στὸ παράθεμα δηλώνεται μὲ αἰσθητὴ τυπογραφικὴ ἀραίωση ἀνάμεσα στοὺς δύο στίχους.

Ὅταν μιᾶς ἀρχαίας λέξης ὑπάρχουν νεώτεροι τύποι, ὄχι ὅμως καὶ νεώτερες σημασίες, τὸ ἄρθρο δὲν ἔχει σημασιολογικὸ τμῆμα.

Χωρία ποὺ διορθώνονται σὲ εἰδικὴ πραγματεία καταγράφονται σύμφωνα μὲ τὴ διόρθωση, ἐφόσον εἶναι βέβαιη ἢ πιθανή· σὲ παρένθεση, ἀμέσως μετὰ τὴ λέξη ποὺ διορθώνεται, σημειώνεται ἡ ἐσφαλμένη διαφορετικὴ γραφὴ τοῦ ἐκδότη καὶ ἀμέσως κατόπιν βραχυγραφημένη ἡ βιβλιογραφικὴ ἔνδειξη γιὰ τὴ διόρθωση. Προκειμένου γιὰ ἐσφαλμένη γραφὴ ποὺ ἀπαντᾶ σὲ ἔκδοση, ἐκτὸς τοῦ ὅτι χρησιμοποιεῖται στὸ οἰκεῖο ἄρθρο ἡ γνήσια γραφή, καταρτίζεται καὶ λῆμμα μὲ τὴν ἐσφαλμένη γραφὴ ἢ τὴ λέξη στὴν ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ ἀναχθῆ ἡ γραφὴ αὐτὴ καὶ μὲ παραπομπὴ στὴν ἔκδοση ποὺ τὴν παρέχει, καθὼς καὶ μὲ μνεία τῆς γνήσιας γραφῆς ποὺ πρέπει νὰ δεχτοῦμε στὸ κείμενο (βλ. λ.χ. *ἀντιμεικόν, ἀνεγγριμασῶ, ἀπανεγνώριστος*).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ

26.11.75

Β

βάα ἡ, βλ. *βάγια*.

βαβὰ ἡ, Προδρ. Ι 91.

Λ. πλαστὴ (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Ε′ 29). Βλ. καὶ ΙΛ. Ἡ λ. μὲ διάφ. τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τροφός, παραμάννα (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ $Α^{1}$ 143. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.3): *δουλεύω τὰ παιδία σου παρὰ βαβὰν καλλίστην* ὅ.π. — Βλ. καὶ *βάγια, βαγίτσα, βυζάστρια, νένα, πρωτοβαβά*.

βαβάκιον τό, βλ. *βαμβάκι(ν)*.

βαβαλίζω, Προδρ. ΙΙΙ 148 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. *βαυβαλίζω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 436). Τὸ *βαβαλίζω* ἤδη τὸν 5. αἰ. (Sophocl.). Βλ. καὶ Hesseling - Pernot [Προδρ. σ. 127]. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 213-4 καὶ ᾿Αθ. 49, 1939, 89.

Χτυπῶ ἀνακατώνοντας κ.: *τότε τὸ παρέχυμα* (*-μαν* SA) *μαζὸς βαβαλισμένος* ὅ.π.

βαβάλι(ν) τό, (Ι), ᾿Απολλών. 420· *β α β ά λ λ ι ν,* Κυπρ. ἐρωτ. 55^{8}.

᾿Απὸ τὸ *βαβαλίζω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Sophocl., λ. *βαβάλια*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Λίκνο, κούνια (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., Sophocl., ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἴχασιν κόρην καὶ* (ἔκδ. κι· διορθώσ.) *αὐτοί, βρέφος εἰς τὸ βαβάλι* ᾿Απολλών. 420. **2**) Φέρετρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀμμὰ ᾽φὸν λύπην δὲν ἔχεις γιὸν κι᾽ἄλλην, θέλουν μὲ δεῖν βουργὰ μὲς στὸ βαβάλλιν* Κυπρ. ἐρωτ. 55^{8}. Βλ. καὶ *καδελέτο*.

βαβάλιν τό, (ΙΙ), βλ. *βαβούλι*.

βαβάλλιν τό, βλ. *βαβάλι(ν)*.

βαβίζω, Σπαν. Β 227, ᾿Ακ. Σπαν. 35^{217}, ᾿Ιατροσ. κώδ. φοθ′, Διήγ. παιδ. 1059, Θησ. Ζ′ [96^{6}], Ϛ′ [28^{6}], ᾿Αλεξ. 705, Διγ. Ἄνδρ. 382^{9}.

᾿Απὸ τὴν ἠχομιμητικὴ λ. *βὰβ* (ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *βαβύζω*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαυγίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὥσπερ τινὲς ἐκτρέφουσι ξένων τινῶν σκυλία, ἀφότου φάγουν τὸ ψωμίν, καὶ κατ᾽ αὐτοὺς ⟨βαβίζουν⟩* Σπαν. Β 227· *οἱ μὲν ἐμούγγριζον, οἱ δὲ ἐβάβιζαν καὶ οἱ ἕτεροι ἐμιαγούριζαν* ᾿Ακ. Σπαν. 35^{217}. Βλ. καὶ *βαβῶ, βαΰζω*.

βαβισμὸς ὁ, Θησ. Ϛ′[28^{5}].

᾿Απὸ τὸ *βαβίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ισμός*.

Γαύγισμα σκύλου: *᾿Αλλότες ἐφαινέτον σου ὁ βαβισμὸς τῶν σκύλων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαβῶ, βαΰζω*.

βαβούλι τό· *β α β ά λ ι ν,* Διγ. Α 2872.

Ἀπὸ τὸ λατ. *valvulus* μὲ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τοῦ *λ* (Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 42). Ὁ τ. *βαβάλιν* μὲ ὑποχωρητικὴ ἀφομοίωση. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαβούλι* [ΙΙ]).

Μπουμπούκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τὰ χείλη ροδινόφυα ὡμοίαζον τὰ ἄνθη, ὁπόταν ἀναθάλλουσι καὶ ἔχουσι βαβάλια* ὅ.π.

βαβούρα ἡ, Ἐρωτόκρ. Β' 841, 1517, 1786, 2415, Δ' 1007, Ε' 1228, Ἀποκ. Θεοτ. ΙΙ 45.

Κατὰ τὸν Κοραῆ (ἔκδ. Ἰσοκρ. 2, 161) καὶ τὸν Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 517]λ. ὀνοματοποιημένη. Κατὰ τὸν Meyer, NS IV 15 καὶ τὸν Triand., Lehnw. 144 [=Ἄπ. Α' 447], λ. ρωμανική. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαβούρα* [ΙΙ]).

α) Ὀχλοβοή, θόρυβος, φασαρία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βαβούρα,* ὅ.π. 1α): *Πολλὴ βαβούρα στὸ λαὸ ἐτότες ἐγροικήθη* Ἐρωτόκρ. Β' 1517· *πολλὴ βαβούρα τσῆ χαρᾶς εἰς ὅλους τως ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Ε' 1228· *Μὲ τὴ βαβούρα τὴν πολλὴ καὶ χτύπους τῶν ἁρμάτω* Ἐρωτόκρ. Δ' 1007· *ἀνισωστὰς καὶ ὑπάγη μοναχὴ ἡ ψυχή, περισσότερο βαβούρα καὶ τραβάγια κάνουσι οἱ δαίμονες* Ἀποκ. Θεοτ. ΙΙ 45· *τότες ἡ σάλπιγγα ζιμιὸ πολλὴ βαβούρα δίδει* Ἐρωτόκρ. Β' 2415· βλ. καὶ *ἀλαλαγμός, ἀντάρα* 3α, *βοὴ* 2, *βρασμὸς* 1α, *βροντισμὸς* α· **β**) βούισμα, ζάλη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *ἡ κοπανιὰ μὲς τσ' ὀμυαλοὺς βαβούρα τῶς ἐφῆκε* Ἐρωτόκρ. Β' 1786.

βαβουρίζω, Ἐρωτόκρ. Β' 957.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαβούρα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βομβῶ, θορυβῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Θωρῶ κ' ἐμαζωχτήκετε καὶ βαβουρίζετ' ὅλοι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναβουβαριάζω, ἀνακατώνω* Γ3, *ἀνταρεύομαι, ἀποτελῶ* φρ., *βροντίζω, βροντοκτυπῶ, βρυχίζω* Β.

βαβούριος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 38^{322}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαβούρα* ‹*βαβὰ* καὶ τὴν κατάλ. *-ιος* (Βλ. ΙΛ, λ. *βαβούρα* [Ι]). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Eideneier [Ἀκ. Σπαν., Γλωσσάρ.].

Κυρτωμένος ἀπὸ τὰ γερατειά: *οὐκ ἐλάτρευσεν ὁ τζάπος ὁ βαβούριος τὴν σκατόμουνον τὴν γραίαν* ὅ.π.

Βαβυλώνισσα ἡ, Ἰατροσόφ. ΧΙΧ.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *Βαβυλώνιος.*

Αὐτὴ ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴ Βαβυλώνα: *ἢ Αἰγύπτιος ἢ Αἰγύπτισσα· ἢ Βαβυλών[ιος] ἢ Βαβυλώνισσα* ὅ.π.

βαβῶ, Ἀλεξ. 1600.

Ἀπὸ τὸ *βαβίζω.*

Γαυγίζω: *φωνὴ δὲν εἶχανε ποσῶς, σὰν σκύλοι ἐβαβοῦσαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαβίζω.*

βαγγέλιο τό, βλ. *εὐαγγέλιο.*

Βαγδαΐτης ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 3574.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βαγδάτη.*

Ὁ κάτοικος τῆς Βαγδάτης· ποὺ σχετίζεται μὲ τὴ Βαγδάτη ὅ.π.

βαγδαΐτιν τό, βλ. *βαγδάτιν.*

βαγδατικός, ἐπίθ., Διαθ. Ἁγ. Γεωργ. Μαγγάνων (REB 6, 1948, 46).

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βαγδάτη* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός.*

(Προκ. γιὰ βιβλίο) ποὺ τὸ χαρτί του προέρχεται ἀπὸ τὴ Βαγδάτη (Βλ. καὶ Merc. S.-G., REB 6, 1948, 37, 45): *Νομοκάνονον ἐξηγημένον παρὰ τοῦ Ζωναρᾶ, βαγδατικὸν* ὅ.π.

βαγδάτιν, ἐπίθ. οὐδ. καὶ οὐσ., Διγ. Ζ 3356, Διγ. Ἄνδρ. 387^{34}· *β α γ δ α ΐ τ ι ν,* Διγ. (Trapp) Esc. 1422.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βαγδάτη.* Ὁ τ. *βαγδαΐτιν* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *Βαγδαΐτης.*

1) (Ἐπίθ.) ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Βαγδάτη: *ἐνδεδυμένος ἔτυχον ἱμάτιον βαγδάτιν* Διγ. Ζ 3356. **2**) (Οὐσ.) ὕφασμα, φόρεμα ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Βαγδάτη (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ' 282): *ἐγύρισα κ' ἐφόρεσα λουρίκιν, βιστάριν ἔβαλα τερπνόν, καθάριον βαγδαΐτιν* Διγ. (Trapp) Esc. 1422.

βαγεναρεῖον τό, Act. Xér. 30^{30}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαγενάρης* καὶ τὴν κατάλ. **-εῖον.** Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαγεναρειό*).

Οἰναποθήκη (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς κελίοις ἢ ἐν τῷ βαγεναρείῳ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄμητος, βότα.*

βαγενάρης ὁ, Act. Lavr. 63^{4}, 64^{29}, Act. Xér. 18B^{11}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαγένι* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαγενάρις*). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Mazal, JÖBG 17, 1968, 95.

Κατασκευαστὴς «βαγενίων» ἢ μοναχὸς ἁρμόδιος στὴν ἐπιστασία τῆς οἰναποθήκης.

βαγένιν τό, βλ. *βαγένιον.*

βαγένιον τό, Act. Lavr. 67^{82}· *β α γ έ ν ι ν,* Act. Xér. 9A^{38}, 9B^{17,18}, 9B^{57}, 9B^{62}.

Πιθ. ἀπὸ τὸ σλαβ. *vagan* (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βαγένι,* ἐτυμολ.). Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαγένι*).

Βαρέλι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1). Βλ. καὶ *βαρέλα, βαρέλι, βουτσίον* 1, *βουτσόπουλον, βοῦτσος.*

βαγὶ τό, Ροδολ. Β' [276, 471].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαΐον.* Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Κλαθμ. Α' 836 καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάγιο*).

Κλαδὶ φοίνικος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τὸ τρόπαιο καὶ τὸ βαγὶ στὴν ὄμορφη ἀπομένει* αὐτ. Β' [276].

βάγια ἡ, Διγ. (Trapp) Gr. 875, 1232, Διγ. (Trapp) Esc. 576, 1035, Βέλθ. 1055, Φλώρ. 136, Ἀχιλλ. (Haag) L 690, Ἀχιλλ. Ο 471, Ἰμπ. 67, Ἰμπ. (Lambr.) 57, Μαχ. 214^{30}, Ἀπόκοπ. 119, Διγ. Ο 101, 1189, 1514, 2053· *β ά α,* Διγ. Ζ 165, 175, 223, Διγ. Α 1225, 2123, 2212· *β ά ι α,* Διγ. Ζ 68, 83, 190, 191, 264, 1181, 1187, 1203, 1220, 1669, 1751, 2278, Διγ. Α 1745, Ἀχιλλ. Ν 831, 862, Σοφιαν., Παιδαγ. 99, 112, Διγ. Ἄνδρ. 314^{7}, 318^{8,24}, 339^{17}, 350^{32}, 360^{17}, 362^{25}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *balia* (βλ. Meyer, NS III 13 καὶ Triand., Lehnw. 44). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *βαΐα* καὶ Addenda) ΙΛ καὶ L-S (λ. *βαΐα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τροφός, παραμάννα· ὑπηρέτρια (Βλ. L-S, ὅ.π.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *νὰ μιμῆται τὴν βάιαν, ὅπου, ὅταν κλαίῃ τὸ παιδίον, τὸ παρηγορεῖ δίδοντας τὸ βυζὶν* Σοφιαν., Παιδαγ. 112· *ἡ βάγια καὶ ἡ δέσποινα εἰς Βέλθανδρον παγαίναν* Βέλθ. 1055· *νὰ εἶχα καὶ τὰς βά-*

γιας μου καὶ τὴν ἐξόπλισίν μου Διγ. (Trapp) Esc. 1035. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.: Τζάνε, Κρ. πόλ. 276[7], 287[18], 297[6]. — Βλ. καὶ *βαβά*.

βαγιὰ ἡ, βλ. *βαΐα*.

βαγιλίζω, Διήγ. παιδ. 253.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάγιλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαϊλίζω*).

Περιποιοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *κρατοῦν καὶ δμαλίζουν με (ἐνν., τὸ σκύλο) καὶ βαγιλίζουσί με* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχολοῦμαι* 2α, *βλέπω* 27α.

βάγιλος ὁ, βλ. *βαΐουλος*.

βαγινοστέφανον τό, Κυπρ. ἐρωτ. 134[6].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βάγινος* ⟨*βάγιο* καὶ τὸ οὐσ. *στεφάνι*.

Στεφάνι καμωμένο ἀπὸ κλαδιὰ δάφνης: *μὲ βαγινοστέφανον, ὡς ἔν' πρεπός, νὰ δράμῃς* ὅ.π.

βαγιοκλαδίζω, Κρ. δημ. τραγ. IV.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βάγιον* καὶ *κλαδὶ* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ φυτὸ) περιποιοῦμαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *βασιλικοὺς ποτίζανε καὶ τσὶ βαγιοκλαδίζαν* ὅ.π.

βαγιόνι τό, Συναδ., Χρον. 41, 46, 60.

Ἀπὸ τὸ μεσν. οὐσ. *βαγοίνιον* ⟨σλαβ. *vagan* (Meyer, NS II 15· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βαγένι*, ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαγένι*).

Ξύλινο δοχεῖο γιὰ κρασὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Τοὺς εἶχα δώσει δυὸ βαγιόνια κρασὶ* αὐτ. 46.

βάγιος ὁ· *β ά ι ο ς*, Πεντ. Ἀρ. XI 12.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *balio* (βλ. Triand., Lehnw. 44 καὶ Hesseling, Πεντ. σ. XIX). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάγια*).

Αὐτὸς ποὺ φροντίζει γιὰ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν, παιδαγωγὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *χαθὼς νὰ σηκώνῃ βάιος τὸ βυζανάρικο* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαΐουλος* 3.

βαγίτσα ἡ, Λόγ. παρηγ. L 631, Διγ. (Trapp) Gr. 1233, Διγ. (Trapp) Esc. 1066, Βέλθ. 876, 1000, 1068, Φλώρ. 960, 1627, Λίβ. Esc. 1277, 1732, 2081, Ἀχιλλ. L 564, Γεωργηλ., Θαν. 160, Διήγ. Ἀλ. V 25 (δίς), Πένθ. θαν.[2] 77, Φορτουν. Δ' 592· *β α ΐ τ σ α*, Διγ. Ζ 1670, 1671, 1710, 1711, 2085, 2173, 2222, Ἀχιλλ. Ν 1142, Διγ. Ἄνδρ. 350[33]· *β ά ι τ σ α*, Ἀχιλλ. Ν 962.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βάγια*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *βάιτσα* ἀπὸ μετρ. ἀν.

Παραμάννα· ὑπηρέτρια (Πβ. ΙΛ): *Βαΐτσα μου, παράκυψε καὶ ἴδε ἡδὺν νέον* Διγ. Ζ 1670· *ἀπόμεινε στὸ σπίτι μας νὰ κάνῃς τὴ βαγίτσα* Φορτουν. Δ' 592. — Βλ. καὶ *βαβά*.

βαγιωνιὰ ἡ, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [423].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάγιο* καὶ τὴν κατάλ. *-ωνιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἰτιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): ὅ.π.

βαγύζω, βλ. *βαΰζω*.

βάδεος, ἐπίθ., βλ. *βάδιος*.

βαδίζω, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 296, 657, Ἀσσίζ. 277[12], Ἱερακοσ. 403[20], Διγ. Ζ 2866, 3580, Βέλθ. 215, Ἑρμον. Χ 144, Λίβ. Ρ 795, Δούκ. 201[11], 321[12], Ριμ. Βελ. 601, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 198.

Τὸ ἀρχ. *βαδίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Προχωρῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνι τοιοῦτοι νὰ βαδίσουν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῆς ἀληθείας* Ἀσσίζ. 277[12]· *χόρτον τρώγειν καὶ βαδίζειν* Ἑρμον. Χ 144· βλ. καὶ *ἀπέρχομαι* 1α, *ἀπέρχομαι* 1β, *ξεπλαταίνω, σαλεύω*· (μεταφ.): *ἴσασι γὰρ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς καιροὺς βαδίζειν* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 657· **β)** φρ. *βαδίζω τὸν χρόνον* = περνῶ τὸν καιρό μου, χασομερῶ: *πᾶς κυνηγὸς μὴ κάθηται, τὸν χρόνον μὴ βαδίζῃ* Λίβ. Ρ 795.

βάδιος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 640, Μαχ. 650[7]· *β ά δ ε ο ς*, Διγ. (Trapp) Gr. 403, 869 (θηλ. *βαδέα*), Διγ. (Trapp) Esc. 274.

Ἀπὸ τὸ λατ. *badius* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 37).

(Προκ. γιὰ ἄλογο) ποὺ ἔχει χρῶμα ἐρυθρόφαιο: *μούλαν ἐκαβαλίκευσε βαδέαν, ἀστεράτην* Διγ. (Trapp) Gr. 869. Ἡ λ. καὶ ὡς οὐσ. στὰ τρία γένη=ἄλογο ποὺ ἔχει χρῶμα ἐρυθρόφαιο: *τὸ βάδιον καβαλίκευε καὶ τὸ δαγάλιν σύρε* Διγ. Ζ 640· *τὸν βάδεον, τὸν καβαλίκευγεν* Διγ. (Trapp) Esc. 274. Βλ. καὶ *βούλχας*.

βάδισμα(ν) τό, Σπαν. Ο 198, Διγ. (Trapp) Gr. 1445, Βέλθ. 614, Ἑρμον. Ψ 3, Βησσ., Ἐπιστ. 24[17], Θησ. Ζ' [112[2]], ΙΒ' [70[5]].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάδισμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάδισμα*).

Βηματισμός, περπατησιὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Τὸ βάδισμα, τὸ κίνημα καὶ τὴν πορπατηξιάν της* Βέλθ. 614.

βαδώνω, Θρ. Κύπρ. Κ 258, 695.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βαλανόω*. Γιὰ τὴν ἐτυμολ. βλ. Κονομῆ (Κυπρ. Σπ. 17, 1953, 19). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαδώνω*).

Κλείνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τότες ἐδώσασιν βουλὴν τὴν πόρταν νὰ σφαλίσουν, νὰ τὴν βαδώσουν δυνατὰ καὶ νὰ τὴν ρωμανίσουν* αὐτ. 258. Βλ. καὶ *ἀποκλείω* (Ι) 1α, *ἀποφράζω, ἀποφράσσω, βουλλώνω* Α2, *μανταλώνω*.

Βαζάνα ἡ, Πωρικ. Ἀπ. 39 (ἔκδ. *Βουγάνα*· διορθώσ. *Βαζάνα*· βλ. Camariano, Cercetari Literare III, 1939, 109).

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *βαζάνα* (Βλ. ΙΛ). Βλ. καὶ *βαζιζάνι(ον)*.

βαζέλλι τό, Διακρούσ. 93[5].

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vasello*.

Βάζο, δοχεῖο: *σ' ἕνα βαζέλλι ἀργυρὸν ἔβαλαν τὰ κλειδία* ὅ.π.

βαζιζάνι(ον) τό, Προδρ. ΙΙ Η 41.

Ἄγν. ἐτυμ.

Μελιτζάνα: *σπανάκιν, χρυσολάχανον, γογγύλια, βαζιζάνια* ὅ.π. Βλ. καὶ *Βαζάνα*.

βάζο τὸ (ἢ *-ζος* ὁ), Ζήν. Β' 209.

Τὸ ἰταλ. *vaso*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κούπα, ποτήρι: *φέρετε, δοῦλοι, ἕνα ὄμορφο βάζο χρυσό, γεμάτο ... κρασὶ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυρόκουπα, βάζος.*

βάζος ὁ, Ζήν. Β′ 217.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vaso.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κούπα, ποτήρι: *Τοῦτο τὸν βάζο τὸ χρυσὸ μοῦ δίδεις κ' εἰς αὐτόνο πίνω φαρμάκι μὲ κρασὶ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάζο.*

βάζω, (I), Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 380, Σκλάβ. 39, Κυπρ. ἐρωτ. 18^{14}, 117^{23}.

Ἀπὸ τὸ *βαβάζω* (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 12, 1915/16, 22). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάζω* [I]).

1) Κλαίω, θρηνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *Δοξιώτην ξεύρεις γιάντα τὸν λαλοῦσιν; Γιατὶ πληγώνει 'πουμακρὰ τὸ δεῖν του τοὺς ἀγαποῦν καὶ κάμνει τους καὶ βάζουν* Κυπρ. ἐρωτ. 18^{14}· *τοῦτον τὸν πόνον μ' ἔδωκεν... τὸ ριζικόν μου τὸ κακὸ κι' ἀνάκειται νὰ βάζω καὶ τὸν αὐθέντην τὸν Χριστὸν εἰς βούθια μου νὰ κράζω* Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 380. Βλ. καὶ *βρυχῶμαι* 3. **2**) (Προκ. γιὰ ζῶα) φωνάζω θρηνητικὰ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1α καὶ 3): *Ὡσὰν τὸ 'ρίφι ὄντε πιαστῇ καὶ θρηνιστῇ καὶ βάξῃ, ὄντε τὸ πιάσῃ ὁ βοσκὸς καὶ θέλῃ νὰ τὸ σφάξῃ* Σκλάβ. 39.

βάζω, (II), Διγ. Ζ 1401, Νεκρ. βασιλ. 104, Συναξ. γυν. 813 (ἔκδ. *τὴν στιβάζει*· διόρθ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ′ 535 *τῆς τὴν βάζει*), Ἀλφ. 11^{9}, Παλαμήδ., Βοηβ. 636, Ἐρωτόκρ. Β′ 138, Λίμπον. Ἀφ. 56, Διγ. Ο 79, 300, 950, 1251, 2402, 2471, 2718.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βιβάζω* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ. καὶ ΙΛ, λ. *βάζω* [II]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάζω* [II]).

1α) Τοποθετῶ, φορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *καμηλαύχιν χαμηλὸν βάζει στὴν κεφαλήν του* Διγ. Ζ 1401· βλ. καὶ *ἀφήνω* 1β, *βαστῶ* (I)Ι4· **β**) (προκ. γιὰ ὑγρὸ) ρίχνω, χύνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α· βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *βάνω* 3): *εἰς τὰ ποτήρια τὸ καλὸ κρασὶ διὰ νὰ βάζουν* Διγ. Ο 2402. Βλ. καὶ *βάνω* (I)Α6. **2**) Φρ. **α**) *βάζω* (*κάπ.*) *σκολειὸν*= εἰσάγω κάπ. στὸ σχολεῖο (γιὰ νὰ μαθητεύσῃ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *βάνω* 7): *Ὡσὰν χρονῶν ἐγίνηκεν πέντε, σκολειὸ τὸν βάζουν* Διγ. Ο 1251· βλ. καὶ *βάνω* (I) Α4β· **β**) *βάζω εἰς ὀρδινίαν*= ἑτοιμάζω, τακτοποιῶ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2α φρ.): *τοῦ ταξιδιοῦ τὰ 'φέλιμα εἰς ὀρδινίαν βάζει* Διγ. Ο 950· βλ. καὶ *ἀποκαθιστῶ* Α4β, *ἀποσιάζω* Α, *ἀποτελειώνω* Α1, *ἁρμαθιάζω, βάνω* (I)Α27α, *διατάσσω, ὀρδινιάζω, σιάζω, συνθέτω, συστένω*· **γ**) *βάζω* (*κάπ.*) *στὸ νοῦ μου*= ὑπολογίζω, λογαριάζω κάπ.: *Ὁ Διγενὴς οὐδεποσῶς στὸ νοῦ του δὲν τοὺς βάζει* Διγ. Ο 2471· βλ. καὶ *ἀναμνιάζω* 1· **δ**) *βάζω* (*κ.*) *στὸ νοῦ μου*= σκέφτομαι (Ἡ φρ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *βάνω* 4φρ. Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2αφρ.): *Γιατὶ νὰ βάζῃς, ἄνθρωπε, αὐτάνα εἰς τὸν νοῦν σου...;* Ἀλφ. 11^{9}· βλ. καὶ *βάλλω* 4 φρ.· **ε**) *βάζω τὴν ζωήν μου*= βάζω σὲ κίνδυνο τὴ ζωή μου, διακινδυνεύω: *δός μου τὴν ἀδελφή μου, γιατὶ γι' αὐτείνην πολεμῶ καὶ βάζω τὴν ζωήν μου* Διγ. Ο 300· βλ. καὶ *βάνω* (I)Α40β φρ., Β7φρ.· **ϛ**) *τὴν βάζω ἀποπίσω* (*κάπ.*)= συνουσιάζομαι παρὰ φύση (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ϛ′ 535): *ἀποπίσω τῆς τὴν βάζει καὶ καλὰ τῆς τὴν ἐμπάζει* Συναξ. γυν. 813. **3**) Διορίζω, τοποθετῶ κάπ. σὲ ὑπούργημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5δ): *στοὺς ἀπελάτας προεστὸ ἀπάνω τόνε βάζει* Διγ. Ο 2718· *ἀρχηγοὺς τοὺς βάζει* Παλαμήδ., Βοηβ. 636. Βλ. καὶ *ἀναγορεύω* 1, *βάνω* (I) 19α.

βάζω, (III)· *ἔβαζε,* Τριβ., Ρὲ 311, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἔβιαζε* (Βλ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 14, 1955, 522 καὶ Κριαρ., Βυζ. 28, 1958/59, 86) (Βλ. *βιάζω*).

βαθαίνω, Θησ. Δ′ [28^{2}], Τζάνε, Κρ. πόλ. 314^{13}, 472^{17}, 480^{15}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βαθύνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαθένω*).

1) Κάνω κ. βαθὺ (σκάβοντας) (Πβ. L-S, λ. *βαθύνω* IIα· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Οἱ κατεργάροι ἐσκάφτανε τοὺς λάκκους κ' ἐβαθαίνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 314^{13}. **2**) (Προκ. γιὰ μάτια) γίνομαι βαθύς, βαθουλωτὸς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1 ἀμτβ.): *τὰ μάτια του τὰ ἔμορφα ἐκεῖνα ἐβαθύναν* Θησ. Δ′ [28^{2}].

βαθέα, ἐπίρρ., βλ. *βαθιά.*

βαθέσπερος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Θ′ 97.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ *ἕσπερος.*

(Προκ. γιὰ σκοτάδι) βαθύς: *βαθεῖα γὰρ νὺξ καὶ βαθέσπερος γνόφος* (παραλ. 1 στ.) *ἔχουσι... τὴν Κλεάνδρου καρδίαν* ὅ.π.

βαθιά, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. Ν 494, Ἰμπ. (Legr.) 810, Ἐρωτόκρ. Α′ 13, 547, 1574, Β′ 270, 847, 1327, 2353, Γ′ 675, 1063, 1125, Ε′ 1071, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [58, 940], Γ′ [1389], Δ′ [1146, 1394], Ε′ [1190], Φορτουν. Α′ 73, Τζάνε, Κρ. πόλ. 273^{28}, 279^{21}, 499^{12}, 517^{20}, 525^{4}· *βαθέα,* Συναξ. γυν. 466· *βαθία,* Ἀχιλλ. (Haag) L 514, Ζήνου, Βατραχ. 27.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθύς.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαθεά*).

1α) Σὲ βάθος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *Ὢ πόσο στέκεται βαθιά, μέσα στὴν γῆν χωσμένον καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κουνιστῇ, καλὰ εἶναι ριζωμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1389]· *λάκκους νὰ σκάπτουνε βαθιὰ καὶ νὰ μὴν κοιμηθοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 525^{4}· *ρίχνει χαλάζι μ' ἀστραπή, χώνει βαθιὰ τὸν ἥλιο* Ἐρωτόκρ. Β′ 2353· *ἦτο στὴ μέσῃ τοῦ γιαλοῦ βαθιὰ θεμελιωμένο* Ἐρωτόκρ. Β′ 270· **β**) (μεταφ.) στὸ βάθος ἢ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *ἐγνώριζε πὼς πλιὰ βαθιὰ ὁ πόθος τση ριζώνει* Ἐρωτόκρ. Β′ 1327· *Δίκι' ἔχεις κι' ἀπὸ τὴν καρδιὰν βαθιὰ ν' ἀναστενάζῃς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [940]. **2**) Ἀπομακριὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *ἐφάνην ἕναν ἄρμενον βαθιὰ σὰν περιστέρι* Ἰμπ. (Legr.) 810. **3**) (Προκ. γιὰ λογισμὸ) ἔντονα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1): *Ὁ ρήγας βάνει λογισμό, πολλὰ βαθιὰ τὸν πιάνει* Ἐρωτόκρ. Α′ 547.

βαθμηδόν, Τζαμπλάκ. 34, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαθμίδιν.*

βαθμίδι(ν) τό, Τζαμπλάκ. 34 (ἔκδ. *βαθμηδόν*· διορθώσ. *βαθμίδιν*), Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 133, 577· *βαθμίδι(ν)* ἢ *βαθμίδιον,* Λόγ. παρηγ. Ο 410, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 243, 1016· *βασμίδι(ν),* Λόγ. παρηγ. L 269, 342, 636, 722, Λόγ. παρηγ. Ο 278, 352, 356· *βασμίδι(ν)* ἢ *βασμίδιον,* Λόγ. παρηγ. Ο 275, Ἀσσίζ. 371^{8}.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βαθμίς.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Βλ. Lampe, Lex., λ. *βαθμίδιον, βασμίδιον*). Ὁ τ. *βασμίδι* ⟨μτγν. *βασμὶς* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασμίδι* καὶ Andr., Lex., λ. *βασμίς*).

1) Σκαλοπάτι (Βλ. Lampe, Lex., λ. *βαθμίδιον.* Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ὁρᾷς ἑτέραν σκάλα ἔχουσαν τὰ βαθμίδια οὐ πάμπολλα μεγάλα* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1016· βλ. καὶ *ἀναβασμίδιν, βαθμίς, σκαλέρι*· (μεταφ.): *τὸ βασμίδιν ν' ἀνεβῇς τῆς Εὐτυχίας ὡς θέλεις* Λόγ. παρηγ. L 342. **2**) Βαθμὸς συγγένειας: *τὰ ἀδελφοτέκνια τὰ γνήσια ἄχρι τοῦ δευτέρου βασμιδίου* Ἀσσίζ. 371^{8}.

βαθμὶς ἡ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 908· *βασμίς,* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{24}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαθμίς.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. βλ. L-S (λ. *βαθμίς*).

Σκαλοπάτι (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 2· πβ. καὶ L-S στὴ λ. I): *δεξιόθεν*

σου ὁρᾷς δώδεκα βάσεις, ἤγουν βαθμίδας ἐκ πετρῶν, φημί, ἵνα περάσῃς Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 908. Βλ. καὶ *βαθμίδι(ν)* 1.

βαθμὸς ὁ, Λόγ. νουθ. 102^{31}, Ἑλλην. νόμ. 564^{24}, $565^{3,6}$ δίς, Διάτ. Κυπρ. 509^{8}, Χρον. Μορ. Η 6036, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 258, Τζαμπλάκ. 55, Κορων., Μπούας 92, Ἱστ. πατρ. 187^{20}, Βακτ. ἀρχιερ. 137, 139, 140, 185· *β α σ μ ό ς*, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 86.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαθμός*. Γιὰ τὸν τ. βλ. L-S (λ. *βαθμός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀξίωμα (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *εἴπερ ἴδῃς τοὺς πλευστικοὺς ἄρχοντας οὕτως σοι, ὡς προείρηται, διακειμένους, μὴ ἄλλους πλευστικοὺς ἀντ' αὐτῶν εἰς τὸν βαθμὸν αὐτῶν καταστήσῃς* Λόγ. νουθ. 102^{31}· *Περὶ ἀπειθῶν κληρικῶν, ὁποὺ δὲν πείθονται νὰ ἀναβοῦσιν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν* Βακτ. ἀρχιερ. 137· **β**) τιμή: *οὐ πρέπει σε, καλὴ ἀδελφή, νὰ κάθεσαι μετ' ἔμας, ἴσως ὡσὰν ἐμᾶς τὲς δυὸ ὅπου εἴμεσταν ῥοΐνες· εἰς ἄλλην δόξαν καὶ βαθμὸν εἴμεσταν παρὰ ἐσένα* Χρον. Μορ. Η 6036. Βλ. καὶ *ἀξία* 3α, *ἁπλότης* 4, *ἁρπαγμὸς* Α3, *αὔξησις* 6, *τιμή, χρήση*. **2**) (Προκ. γιὰ συγγένεια) βαθμὸς (Βλ. L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ Sophocl. στὴ λ. 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *Πάλιν λέγομεν ὅτι οἱ συγγενεῖς πρῶτος βαθμός ἐστιν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ* Ἑλλην. νόμ. 564^{24}· *Ἡ καθαμία τάξις συγγενείας ἔχει διαφόρους βαθμοὺς* Ἑλλην. νόμ. 565^{3}. **3**) Διαβάθμιση, πορεία (;): *Ὅλα τως τοῦτα, φίλε μου, βαστοῦσι τοὺς καιρούς τους καὶ ὅλα μὲ μέτρος γνωστικὸν κρατοῦσιν τοὺς βασμούς τους* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 86.

βάθος τό, (Ι), Μακρεμβ., Ὑσμ. 270^{23}, Κρασοπ. 23, Μανασσ., Χρον. 4810, 5754, 5836, Ἀσσίζ. 284^{21}, Ἱερακοσ. 446^{6}, Διγ. (Trapp) Gr. 53, 914, 3666, Διγ. Ζ 1562, 2187, 2513, Βέλθ. 835, Ἀκ. Σπαν. 30^{52}, Ἑρμον. Α 19, Χρον. Μορ. Η 535, 9207, Φλώρ. 401, Λίβ. Ρ 2096, Λίβ. Sc. 904, Λίβ. Esc. 510, 1987, Ἀχιλλ. Ν 727, Φυσιολ. (Legr.) 69, 432, Μαχ. 34^{3}, Δούκ. 161^{8}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{11}, Συναξ. γυν. 455, Βεντράμ., Φιλ. 256, Ρίμ. θαν. 60, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1152, Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ 251, Πανώρ. Ε' 56, Ἐρωφ. Α' 99, Δ' 730, Ε' 42, Ἱστ. Βλαχ. 348, 2432 [=Γέν. Ρωμ. 66], 2543 [=Γέν. Ρωμ. 133], 2566 [=Γέν. Ρωμ. 146], Διγ. Ἄνδρ. 340^{7}, 352^{30}, 408^{31}, Ἐρωτόκρ. Α' 2, 301, 368, 987, 2168, Β' 305, 1125, 2280, Γ' 360, Δ' 151, 171, Ε' 164, 961, 1052, Στάθ. Πρόλ. 32, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [781], Ε' [694], Φορτουν. (Vinc.) Ἀφ. 16, Πρόλ. 6, 54, Ἰντ. α' 127, Ζήν. Α' 7, 69, Ε' 213, 313, Λεηλ. Παροικ. 400, Διακρούσ. $70^{89,92}$, Τζάνε, Κρ. πόλ. 278^{22}, 318^{18}, 432^{12} κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάθος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βαθύτητα, βάθος (ὅπως καὶ σήμ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τὰ βάθη...τῆς σκοτεινῆς ἀβύσσου* Ζήν. Α' 69· *ἀγάλι' ἀγάλια πορπατεῖ, ζάλο καὶ ζάλο κάνει, νὰ δῇ τὸ βάθος τοῦ νεροῦ βέργαν κρατεῖ καὶ βάνει* Ἐρωτόκρ. Α' 2168· *τὴν ἅλμην ἐκρυστάλλωσεν ἕως ἀπλέτου βάθους* Μανασσ., Χρον. 4810· *Διατὶ τὸ βάθος τοῦ γιαλοῦ ἔνι βαθὺ καὶ μέγα* Χρον. Μορ. Η 535· (μεταφ.) (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. 1α): *βάθος τῆς σκλαβίας* Ἱστ. Βλαχ. 2543 [=Γέν. Ρωμ. 133]· *βάθος ἀπωλείας* Ἱστ. Βλαχ. 2556 [=Γέν Ρωμ. 146]· *βάθος ταπεινοσύνης* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{11}· (ἐμπροθ. μὲ τὰ οὐσ. *καρδιά, ψυχή* ἢ καὶ μὲ παράλειψή τους) (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 19 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ταῦτα καὶ τούτοις ὅμοια θρηνήσαντες ἐκ βάθους* Διγ. (Trapp) Gr. 3666· *εὐχὰς ἐκ βάθους ψυχῆς...ἔφη* Διγ. Ζ 2187· *ἀπὸ βάθους τῆς καρδίας ἀναστέναξεν* Διγ. Ἄνδρ. 340^{7}· *στενάξαντες ἐκ βάθους* Διγ. (Trapp) Gr. 53· *ἔσω δ' ἐπόρφυρε δεινὰ καὶ κατὰ βάθους ὤργα* Μανασσ., Χρον. 5836· *κλαύσετε αὐτὰ τὰ πάθη ἀπὸ τῆς καρδιᾶς τὰ βάθη* Διακρούσ. 70^{89}· *πάντα τὴν εἶχε 'ς τσῆ καρδιᾶς τὰ βάθη ριζωμένη* Ἐρωτόκρ. Β' 305· ἔκφρ. *τοῦ ὕψου καὶ τοῦ βάθου* (προκ. γιὰ κ. ριψοκίνδυνο) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀπάνω κάτω πορπατῶ, τοῦ ὕψου καὶ τοῦ βάθου* Ἐρωτόκρ. Ε' 164· **β**) μία ἀπὸ τὶς τρεῖς διαστάσεις (ἀντίστοιχη μὲ τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος) (Βλ. L-S στὴ λ. 1α): *Χριστέ μου, νὰ ἐγένετο βουτσὶν ἀντὶ ἡλίου, πρὸς τὴν εὐρυχωρίαν του νὰ εἶχεν καὶ τὸ βάθος καὶ νά 'τον ὁλογέματον καλὸν κρασὶν ἀκράτον* Κρασοπ. 23. **2**) Χαμηλὸς τόπος: *ὥρες στὰ ὕψη πέτομαι κι' ὥρες στὰ βάθη μπαίνω* Πανώρ. Ε' 56· *τοῦ τροχοῦ* (ἐνν. *τὰ γυρίσματα*), *π' ὥρες ψηλὰ κι' ὥρες στὰ βάθη πηαίνου* Ἐρωτόκρ. Α' 2. **3**) Πυθμένας, βυθὸς (Ἡ σημασ. τὸν 7. αἰ., Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Εἰσμιὸ καράβια πνίγησαν κ' ἡ πραματειὰ ἐχάθη, 'φνίδια τὸ βίος ἐπόντισε κ' ἐπῆγε εἰς τὰ βάθη* Βεντράμ., Φιλ. 256· *λιθάριν ἦτον παμφανὲς εἰς βάθος ἐζωσμένη* (ἐνν. *ἡ φισκίνα*) Ἀχιλλ. Ν 727. Βλ. καὶ *βυθός, πάτος*. **4**) (Συνεκδ.) βαθιὰ νερὰ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. 1α· βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 3): *σεβαίνω εἰς τὴν θάλασσαν, βιτσώνω τὸ ἄλογόν μου καὶ ἕως νὰ τρίψῃς ὀφθαλμόν, ἐπέρασα τὸ βάθος* Λίβ. Ρ 2096· *μέσα νὰ μπῶ στὰ βάθη τση καὶ νὰ μηδὲ βουλήσω;* Φορτουν. (Vinc.) Ἀφ. 16· *ἐσύρασιν τὰ σίδερα κ' ἐστῆκαν εἰς τὸ βάθος* Χρον. Μορ. Η 9207. Βλ. καὶ *ἄβυσσος* 4β. **5α**) Λάκκος, βαθούλωμα (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *αἵματα, φόνους, σκοτωμούς, λάκκους στὴν γῆν καὶ βάθη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 278^{22}· **β**) βαθὺ μέρος: *ποῦ νά 'βρω βάθος γιὰ νὰ μπῶ, 'ς ποιὲς κατοικίες, 'ς ποιοὺς τόπους;* Ζήν. Ε' 213. **6**) Αὐτὰ ποὺ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *παρευθὺς κρύπτονται* (ἐνν. *τὰ ὀφίδια*) *εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς* Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ 251· *στὰ βάθητα τσῆ γῆς βούλεται νὰ σὲ βάλῃ* Ἐρωτόκρ. Α' 368. **7**) (Στὸν πληθ.) ὁ κάτω κόσμος, ὁ Ἅδης: *τὰ βάθη θέλουν ταραχθῇ* Ρίμ. θαν. 60· *Δὲν ἦρθα ἐγὼ γιὰ σᾶς ἐπὰ ἀπὸ τὰ βάθη κάτω* Ζήν. Α' 7. **8**) Συμφορά, δυστυχία, βάσανο: *εἶντα, δὲν εἶσ' εἰς ταραχές; εἶντα, δὲν εἶσ' εἰς βάθη;* Ἐρωτόκρ. Δ' 151· *ἀγάλι - γάλ' ἡ πεθυμιὰ μ' ἔβανε μὲς στὰ βάθη* Ἐρωτόκρ. Α' 301· *εἰς τέτοια βάθη μ' ἀφήνετε! δὲν ἔρχεστε νὰ βγῶ ἀπὸ τόσα πάθη;* Ζήν. Ε' 313. Βλ. καὶ *ἀγανάκτησις* 1ε, *ἄγκωμα, ἀδέξιος, ἀπορία* (Ι) 3, *ἀστραποχάλαζη, κακομοιριά, κακοριζικιά, κρίση, κριτήριο, παίδα, παιδωμή*. **9**) (Προκ. γιὰ νοήματα) οὐσιαστικὸ περιεχόμενο (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 18): ***Ποῦ εἶν' τὰ σπουδαστήρια κ' ἡ γνῶσις τῶν γραμμάτων καὶ τῆς σοφίας ἡ πηγή, βάθος τῶν νοημάτων;*** Ἱστ. Βλάχ. 2432 [=Γέν. Ρωμ. 66]. **10**) Ἔκφρ. **α**) *εἰς βάθος* ἢ *κατὰ βάθος*=ὁλοκληρωτικά, οὐσιαστικά: *γεραιὰ σπλάγχνα πατέρων ἡμῶν ἐς βάθος κατέκαυσε* Μακρεμβ., Ὑσμ. 270^{23}· *θεραπεύσεις τὸ πάθος κατὰ μικρόν· κατὰ βάθος γὰρ ὂν οὐκ ἐν βραχεῖ ἰαθήσεται* Ἱερακοσ. 446^{6}· **β**) *εἰς βάθος*=σὲ μακρινὴ ἀπόσταση: *Γέρος ἀκαταπόνετος εἰς βάθος ἀνεφάνη* Λίβ. Esc. 510. — Βλ. καὶ *βαθύς, βόθρος, βυθός*.

βάθος, (ΙΙ), Διακρούσ. 87^{11}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βύθος*.

βαθουλός, ἐπίθ., Ἱερόθ. Ἀββ. 333· *β α θ υ λ ό ς*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 288^{2}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὴν κατάλ. *-ουλός*. Ὁ τ. *βαθυλὸς* καὶ στὸ Βλάχ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαθουλλός*).

α) Βαθὺς λίγο-πολὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Οἱ χριστιανοὶ μὲ τὰ τσαπιὰ ἐπῆγαν στὰ χαντάκια κ' ἐκάναν λάκκους βαθυλούς, τριγύρου τόσ' αὐλάκια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 288^{2}· βλ. καὶ *βαθὺς* 1α· **β**) ποὺ ἔχει βαθούλωμα: *εὑρήκαμεν καὶ κάποιους τόπους ραγισμένους καὶ βαθουλούς, ὁποὺ τοὺς ἄνοιξεν ὁ σεισμὸς* Ἱερόθ. Ἀββ. 333.

βάθρακος καὶ **βαθρακὸς** ὁ, βλ. *βάτραχος*.

βάθραξ ὁ, Φυσιολ. (Offerm.) G 98^{2}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάθρακος*.

Βάτραχος: *Ἔστιν βάθραξ χερσαῖος, ἔστιν καὶ ἔνυδρος* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάτραχος*.

βαθραχὸς ὁ, βλ. *βάτραχος*.

βαθυγνώμων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5311.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαθυγνώμων.*

Ποὺ σκέφτεται βαθιά, βαθυστόχαστος· (ἐδῶ) πανοῦργος: *ὁ βαθυγνώμων Φώτιος, ἀεὶ διψῶν τοῦ θρόνου καὶ σπεύδων ἐπιτεύξασθαι πάλιν τῆς ἐκκλησίας, τοιόνδε τι βαθύτροπον καὶ σκολιὸν τεχνᾶται* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαθύνους.*

βαθυκτήμων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2606.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *κτῆμα.*

Πολὺ πλούσιος: *ἦν γάρ τοι μεγαλόπλουτος καὶ τῶν βαθυκτημόνων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρὺς* 16.

βαθυλός, ἐπίθ., βλ. *βαθουλός.*

βαθύνους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5572.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (Βλ. L-S).

Ποὺ σκέφτεται βαθιά, βαθυστόχαστος· (ἐδῶ) ποὺ σκέφτεται ὕπουλα: *ὁ δὲ βαθύνους Ρωμανὸς πολλὰ βυσσοδομεύσας καὶ κρατυνάμενος αὐτῷ πάντοθεν τὰ τοῦ κράτους* (παραλ. 1 στ.) *ἐκ τοῦ τετρώρου τῆς ἀρχῆς... τὸν πορφυρόβλαστον γαμβρὸν κύμβαχον ἐκδιφρίζει* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαθυγνώμων.*

βαθυπνιὰ ἡ, Πεντ. Γέν. ΙΙ 21, XV 12.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *ὕπνος* κατὰ τὰ οὐσ. σὲ *ία〉ιά.*

Βαθὺς ὕπνος: *ἔριξεν ὁ Κύριος ὁ Θεὸς βαθυπνιὰ ἰπὶ τὸν ἄνθρωπο κ' ἐκοιμήθην* αὐτ. Γέν. ΙΙ 21.

βαθύρροθος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 411.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *ρόθος.*

Ποὺ ἠχεῖ βαθιά: *τοῖς βαθυρρόθοις ὄμβροις* ὅ.π.

Βαθυρρυακίτης ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 3574.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βαθυρρύαξ* (ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ οὐσ. *ρύαξ*) καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης.* Βλ. καὶ Κυριακ., Ἑλλην. 14, 1955, 557.

Ὁ κάτοικος τοῦ Βαθυρρύακος: *ἄρχοντες τῆς Ἀνατολῆς παρεγένοντο πλεῖστοι* (παραλ. 2 στ.), *Βαγδα·ΐ·ται οἱ ἐκλεκτοὶ σὺν Βαθυρρυακίταις* ὅ.π.

βαθύς, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Ι 9, Κομν., Διδασκ. Δ 15, Γλυκᾶ, Στ. 91, 324, Αἰν. ᾆσμ. 66, Προδρ. ΙΙΙ 49, Μανασσ., Χρον. 32, 1435, 2742, Διγ. Ζ 4152, Διγ. (Hess.) Esc. 1699, Διγ. (Trapp) Esc. 1575, Χρον. Μορ. Ρ 535, Περὶ ξεν. Α 29, Περὶ ξεν. V 30, Φυσιολ. (Legr.) 292, Μαχ. 150^{34-5}, Δούκ. 37^{34}, 215^{7}, Θησ. Γ' [27^{1}], Ch. pop. 565, Σκλέντζα, Ποιήμ. $1^{137,184}$, Κορων., Μπούας 49, Πεντ. Λευιτ. XIII 3, Ἀχέλ. 43, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1804, Πανώρ. Α' 8, Παλαμήδ., Βοηβ. 216, Ἐρωτόκρ. Α' 261, 681, 1716, Β' 1381, Γ' 156, Δ' 49, 75, 364, 857, 898, 975, 1575, Στάθ. Β' 11, 279, Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. γ' [7], Φορτουν. Γ' 625, Διακρούσ. 109^{30}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 215^{20}, 345^{28}, 527^{12}, Χρον. Γαλαξ. 196.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαθύς.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ ἔχει βάθος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *θάλασσα βαθειὰ* Στάθ. Β' 11· *πέλαγος βαθὺ* Ἐρωτόκρ. Γ' 156· *ὁ ποταμὸς ὁ Δούναβις μεγάλος, βαθύς, πλατὺς* Παλαμήδ., Βοηβ. 216· *βαθὺν...ρυάκιν* Διγ. (Trapp) Esc. 1575.

λάκκους...βαθιοὺς Τζάνε, Κρ. πόλ. 215^{20}· *βαθιὰ νερὰ* Ἐρωτόκρ. Δ' 75· ἐπιρρ. ἔκφρ.: *ἀπὸ βαθέων καρδίας*=ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς (Πβ. τὸ μτγν. *ἐκ βαθέων*, Δημητράκ. στὴ λ. 11): *θρηνήσατε ἀπὸ βαθέων καρδίας* Διγ. (Hess.) Esc. 1699· βλ. καὶ *βαθουλὸς* α, *βαθύχαος*· **β**) ποὺ βρίσκεται σὲ βάθος: *εἰς τὴ βαθύτερη μερὰ κάτω στὴ γῆ ἂς χωστοῦσι* Πανώρ. Α' 8· **γ**) χαμηλός: *μιὰ πέτρα πέφτει ἀπὸ ψηλὰ μὲ βάρος γεμισμένη καὶ τρέχει στὰ βαθύτερα μέρη καὶ κατεβαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 527^{12}· **δ**) ποὺ ἐκτείνεται σὲ μῆκος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ἐγκλεισθήκασι εἰς κάτι παράμερες σπηλιὲς μέσα εἰς βράχους βαθιοὺς* Χρον. Γαλαξ. 196· **ε**) ἀπομακρυσμένος: *μέσα εἰς ἔρημον βαθειὰν τὴν κατοικίαν εὑρῆκες* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{184}· **ς**) (προκ. γιὰ παπούτσια) ψηλὸς (Πβ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ' 103): *βαθέα καλίγια ἀγόρασε κ' ἐφόρει τα εἰς τὴν μέσην* Προδρ. ΙΙΙ 49. **2**) (Προκ. γιὰ σκοτάδι) πυκνὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι5 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *σκότος ἐπεκάθητο βαθὺ* Μανασσ., Χρον. 32. Βλ. καὶ *βαρὺς* 5. **3α**) (Προκ. γιὰ νύχτα) προχωρημένος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι5 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *ἐσπέρωσε καὶ νύκτα βαθεῖα γίνη* Κορων., Μπούας 49· **β**) ἐπιρρ. ἔκφρ. *βαθειὰ ἑσπέρα*=ἀργὰ τὸ βράδι: *εἰ δέ γε...βαδίσῃς μιὰν ἡμέραν τῶν ἀκρωρείων μεταξύ, φθάνεις βαθειὰν ἑσπέραν* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1804· βλ. καὶ *ἀργὰ* Α2α, β, *πάρωρα*· **γ**) ἐπιρρ. ἔκφρ. *βαθεῖα, βαθέα, βαθειὰ αὐγὴ*= πολὺ νωρὶς τὸ πρωὶ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι5 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α4 φρ.): *βαθεῖαν αὐγὴν ὅρισεν ὁ ρήγας καὶ ἀπεζεῦσαν τ' ἄλογα* Μαχ. 150^{34-5}· *Σπουδακτικὴ βαθέαν αὐγὴν ἔσωσες μὲ τὰ δῶρα* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{137}· *Μιὰ νύχτα, μιὰ βαθειὰν αὐγὴ τὸ γάμον ἐμιλοῦσα* Ἐρωτόκρ. Δ' 49· Ch. pop. 565· Περὶ ξεν. V 30· βλ. καὶ *ἀποταχιούτσικα, ἀποταχὺ* 2, *αὐγὴ* 2α, *αὐγὴ* 2β, *σύναυγα, ταχιά.* **4**) (Προκ. γιὰ ὕπνο) βαρὺς (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι3b καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *ὅταν γὰρ ὁ κορκόδειλος ὕπνος βαθὺς τὸν λάβῃ* Φυσιολ. (Legr.) 292. Βλ. καὶ *βαρὺς* 8. **5**) (Προκ. γιὰ χρῶμα) σκοτεινός, σκοῦρος (Ἡ χρ. σὲ παπυρ. καὶ μτγν., L-S στὴ λ. Ι2b καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α5): *μαυρίζει καὶ μελαχρινὸς βαθειᾶς βαφῆς ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Δ' 898. **6α**) Συνετὸς (Βλ. L-S στὴ λ. Ι4): *Καὶ ποιὸς τόσο βαθὺς καὶ παιδεμένος νοῦς καὶ τὴν λαύρα σου* (ἐνν. *τοῦ Ἔρωτα*) *καταλαβαίνει κι' ἀπ' αὔτη νὰ μὴ μείνῃ νικημένος;* Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. γ' [7]·βλ. καὶ *ἄξιος* 5, *φρόνιμος*· **β**) βαρύς, καταθλιπτικὸς (προκ. γιὰ σκέψη, ἔγνοια) (Βλ. L-S στὴ λ. Ι4): *Γεῖς λογισμὸς τόσα βαθὺς στὸ νοῦν ἐπλάκωσέ με* (παραλ. 1 στ.). *Ἡ ἀφεντιά σου λογισμοὺς τόσα πολλὰ μεγάλους δὲ σοῦ τυχαίνει στὴν καρδιὰ νὰ βάνῃς πλιὰ παρ' ἄλλους, γιατί, σὰ θές, εὑρίσκεσαι περίσσα ἀναπαημένος, πλοῦσος καὶ μπορεζάμενος* Φορτουν. Γ' 625. Βλ. καὶ *βαρὺς* 3α.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. (πληθ.)=τὸ βάθος, τὸ κάτω μέρος: *σὰν τὸ θερμὸ στὰ κάρβουνα, π' ὁ χόχλος τὸ φουσκώνει καὶ παίρνει τ' ἀπὸ τὰ βαθιὰ κι' ἀπάνω τὸ σηκώνει* Ἐρωτόκρ. Δ' 364· Ἐρωτόκρ. Α' 261. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. στὸν τ. *Βαθύ*: Πανάρ. 77^{25}.

βαθύσκιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 328, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 10^{28}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαθύσκιος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει πυκνὴ σκιά, σκοτεινὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., Δημητράκ.): *τὰς βαθυσκίους λόχμας* Μανασσ., Χρον. 328· *Ἀπὸ τὴν νῦν χιονοφεγγόφωτον καὶ βαθύσκιον Γοῦβαν* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 10^{28}.

βαθύτροπος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5313.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *τρόπος.*

Ὕπουλος, δόλιος, πονηρός: *τοιόνδε τι βαθύτροπον καὶ σκολιὸν τεχνᾶται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀράθυμος* 4, *ἄτυχος* 3β, *βέβηλος* 2, *βορβορώδης, ἐπίβουλος.*

βαθυφάραγξ, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4817.

'Από τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *φάραγξ*.

Ποὺ ἔχει βαθιὰ φαράγγια: *κορυφαὶ βαθυφαράγγων λόφων* ὅ.π.

βαθύχαος, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. Ι β' 75, ς' 13.

'Από τὸ ἐπίθ. *βαθὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χάος*.

Πολὺ βαθύς, χαώδης: *ἐς σήραγγας ἐμπίπτει βαθυχάους* αὐτ. Ι β' 75. Βλ. καὶ *βαθύς* 1α.

βάι, (Ι), ἐπιφ., 'Ακ. Σπαν. 39^{337}, 'Αποκ. Θεοτ. Ι 191 (ἔκδ. *βαί*), 216 (ἔκδ. *βαί*), ΙΙ 50 (ἔκδ. *βαί*).

Τὸ τουρκ. ἐπιφών. *vay*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

('Εκφράζει λύπη, σχετλιασμὸ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Βάι εἰς τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁπού ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος* 'Αποκ. Θεοτ. ΙΙ 50· *ὢ βάι σ' ἐσένα, Σπανὲ* 'Ακ. Σπαν. 39^{337}. Βλ. καὶ *βοὴ* 1β^{2}.

βάι τό, (ΙΙ), Θησ. (Foll.) Ι 116, Τριβ., Ταγιαπ. 205.

Τὸ ἐπιφ. *βάι* ὡς οὐσ. Πβ. καὶ *ἀλὶ τό*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάια τά*).

Θρῆνος, καημός, μοιρολόι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ τῆς ἀκούσουν, λέγει τους, νὰ τοὺς εἰπῇ τὸ βάι* Θησ. (Foll.) Ι 116· *ἄρχισαν τὸ βάι-βάι* Τριβ., Ταγιαπ. 205.

βάια ἡ, βλ. *βάγια*.

βαΐα ἡ, Μορεζίν., Λόγ. 467 δίς· *β α γ ι ά,* Κατζ. Δ' 64, Βοσκοπ. 138.

'Από τὸ οὐσ. *βάγιο*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαγεά*).

Φοινικιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *'ς περβολάκι βρίσκω βαγιὰ καὶ κόφτω ἕνα κλαδάκι* Βοσκοπ. 138. Βλ. καὶ *βαΐνα*.

βαϊλάτον τό, βλ. *μπαϊλάτον*.

βάιλος ὁ, βλ. *βαΐουλος*.

βαΐνα ἡ, Θρ. Κύπρ. Κ 475.

'Από τὸ οὐσ. *βαΐ* ⟨μτγν. *βαΐον*· πβ. τὸ μτγν. οὐσ. *βαΐνη* ⟨ἐπίθ. *βάινος*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Κλαδὶ δέντρου καὶ εἰδικὰ τῆς φοινικιᾶς (Βλ. Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 14, 1950, 123· πβ. τὴ σημερ. χρ. στὴν Κύπρο, ΙΛ): *'Εβάσταν εἰς τὸ χέριν του ραβδὶν 'πὸ τὴν βαΐναν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαΐα*.

βάινος, ἐπίθ., Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 513.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαϊνός*.

Ποὺ εἶναι καμωμένος ἀπὸ ξύλο «βάγιου»: *ἕτε⟨ρον⟩ καμπτρίτσιν βάινον ἔχον ἐντὸς λείψανα κομμάτια ἑπτὰ* ὅ.π.

βαίνω, (Ι), Διγ. Ζ 1346, 1801, Βίος 'Αλ. 3378, Θησ. (Foll.) Ι 82, Κορων., Μπούας 72, Πεντ. Γέν. XIV 8.

Τὸ ἀρχ. *βαίνω*.

Α' 'Αμτβ. 1α) Πηγαίνω (κάπου) (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1): *μ' ὅλα τὰ αἰχμάλωτα στὸν καπετάνιον ἔβη* Κορων., Μπούας 72· *ἀφοῦ δὲ ἀπεδείπνησεν, βαίνει εἰς τὸ κουβούκλιν* Διγ. Ζ 1801· βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 3α, *διαβαίνω, λιγοπηαίνω, ὁδεύω, ὑπάγω, περνῶ, συχνοπηαινογιαγέρνω*· **β)** βαδίζω, περπατῶ (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1): *Σύνηθες ἦν τῷ ποταμῷ τῇ τοῦ χειμῶνος ὥρᾳ πετρώδη τοῦτον γίγνεσθαι καὶ σφίγγεσθαι τῷ κρύει, ὡς πάντα τὸν βουλόμενον ἐπάνω τούτου βαίνειν* Βίος 'Αλ. 3378. **2)** Προπορεύομαι: *ἔβηκεν ὁ βασιλεάς...καὶ ὁ βασιλεάς...καὶ ὁ βασιλεάς...καὶ ὀρδίνιασαν μετ' ἐκείνους πόλεμο εἰς τὸ γάμπο τῶν ἀσβέστων* Πεντ. Γέν. XIV 8. **3)** ῎Εκφρ. *βαίνω εἰς δύναμιν*=δυναμώνω: *ὡς ἥλιος ἀπέλαμπεν ἐν πᾶσι τοῖς παιδίοις, ἔβαινε καὶ εἰς δύναμιν ὥσπερ ἀνδρειωμένος* Διγ. Ζ 1346· βλ. καὶ *ἀνάπτω* Β 2γ, *ἀνδρειοῦμαι* 2, *ἀνδρίζω* Α, *ἀνεβαίνω* 8γ, *ἀνθίζω* Α2, *αὐξάνω* 1ε, *δυνατεύω*. **Β'** Μτβ. περνῶ, διαβαίνω: *ποτὲ διὰ πόλεμον οὐκ ἔβηκαν τὲς πόρτες* Θησ. (Foll.) Ι 82. Βλ. καὶ *ἀνασκίζω, ἀποδιαβάζω* 5, *ἀπορρέω* 1, *διαβαίνω*. — Βλ. καὶ *βηματίζω*.

βαίνω, (ΙΙ), βλ. *βάνω* (Ι).

βάιον τό, Ψευδο-Σφρ. 280^{25}· *β α ΐ ο ν,* Σφρ., Χρον. μ. 30^{14}δίς.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βάιον*. 'Ο τ. *βαΐον* ἤδη τὸν 5. αἰ. ('Αποφθ. πατέρ. 437). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *βαΐα*). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάγιο*).

1) Κλαδὶ (μυρσίνης) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *τεμόντες πάντες βαΐα μυρσίνης* Σφρ., Χρον. μ. 30^{14}. **2)** (Σὲ γεν. πληθ.) ἡ Κυριακὴ πρὶν ἀπὸ τὸ Πάσχα (Γιὰ τὴ χρ. βλ. Du Cange, λ. *βαΐα*: *ἡ τῶν Βαΐων καὶ ἑορτὴ τυχοῦσα* Σφρ., Χρον. μ. 30^{14}.

βάιος ὁ, βλ. *βάγιος*.

βαΐουλος ὁ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 291, 628, κριτ. ὑπ.)· *β ά γ ι λ ο ς,* Φλώρ. 1593· *β ά ι λ ο ς,* 'Ηπειρ. 237^{11}, Βελλερ., 'Επιστ. 55· *μ π ά ι λ ο ς,* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30, 36, Χρον. Μορ. Η 1877, 1904, 2243, Χρον. Μορ. Ρ 2276, 'Ιστ. 'Ηπείρ. XL^{3}, Ψευδο-Γεωργηλ., ῎Αλ. Κων/π. 303, Κώδ. Χρονογρ. 51^{1}, Χρον. σουλτ. 27^{4}, 35^{9}, 84^{33}, 93^{32}, Ψευδο-Σφρ. 396^{18}, Δωρ. Μον. XXII, XXIV, XXXIV, XLI, κ.π.ἄ.· *μ π α ΐ ο υ λ ο ς,* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30 (κριτ. ὑπ.), σ. 35· *μ π α ϊ ο ῦ λ ο ς,* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 35 (κριτ. ὑπ.), σ. 36 (κριτ. ὑπ.)· *μ π α λ ί ο ς,* Μαχ. 206^{4}, 278^{36}, 632^{2}· *π ά γ ι λ ο ς,* Μαχ. 206^{6}· *π ά ι λ ο ς,* Χρον. Μορ. Ρ 2243, 6766, Πανάρ. 75^{30}, Θρ. Κύπρ. Κ 17· *π α λ ί ο ς,* Μαχ. 228^{23}, 284^{28}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βαΐουλος* (L-S Suppl.). 'Η λ. καὶ σὲ σχόλ. (L-S Κων/νίδη καὶ Sophocl.). Πβ. ΙΛ (λ. *βάιλας*) καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 72. 'Ο τ. *βάγιλος* ἢ *βάγυλος* τὸν 9. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *βάγυλος*). Πβ. ΙΛ (λ. *βάιλας*).

1) Τίτλος τοῦ διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Βενετίας στὴν Κωνσταντινούπολη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Ι· βλ. καὶ Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 83]): *παρὰ τοῦ εὐγενοῦς μπαΐλου Κωνσταντινουπόλεως* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30· *ἀναγαγεῖν ἐνταῦθα καὶ μπαΐουλον εἰς κρίσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν Βενετίκων* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 35. Βλ. καὶ *βουλευτὴς* γ.
2α) 'Αντιπρόσωπος τῆς Βενετίας μὲ διοικητικὴ πληρεξουσιότητα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' 245] καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 72): *ν' ἀπέλθῃ σύντομα ἐκεῖσε εἰς τὸν μπάιλον* Χρον. Μορ. Ρ 2276· **β)** ἀντιβασιλέας τῆς Κύπρου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins, ὅ.π. καὶ Χατζ., ὅ.π.): *γίνωσκε νὰ ξεύρῃ ἡ ἀφεντιά σου ὅτι ὁ μπαλίος τῆς Κύπρου...* Μαχ. 278^{36}.
3) Παιδαγωγὸς ('Η σημασ. σὲ σχόλ., L-S Κων/νίδη, Sophocl. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. ΙΙα): Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 628, κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *βάγιος*. **4)** 'Υπηρέτης (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. ΙΙα): *βάγιλοι τὰ σηκώνουσιν, τὸν ἀμιρὰν τὰ πᾶσιν* Φλώρ. 1593. Βλ. καὶ *ἄγουρος* 1β, *ἄνθρωπος* 5, *βαχλιώτης, δοῦλος, φαμέγιος*.

βάιτσα καὶ **βαΐτσα** ἡ, βλ. *βαγίτσα*.

βακρύζω, βλ. *δακρύζω.*

βακτηρία ἡ, Φυσιολ. (Legr.) 636, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 624.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βακτηρία.*

(Μεταφ.) στήριγμα· βοήθεια (Ἡ σημασ. τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. C): *ἔστω κλεὶς Καρχηδονῶν κ' ἐφ' ὅλην Βαρβαρίαν πύλ' ἰσχυρὰ καὶ κεφαλή, ῥάβδος καὶ βακτηρία* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 624· *γένου βακτηρία [των], ποὺ νά 'χης τὴν εὐχήν τους* Φυσιολ. (Legr.) 636.—Ἡ λ. καὶ σὲ τίτλο ἔργου (*Βακτηρία ἀρχιερέων*). Βλ. καὶ *ἀγιοῦτο, ἀπακουμπιστήρι, βοήθεια, βοηθισμός.*

βακτρεύω, Μανασσ., Χρον. 4105.

Τὸ ἀρχ. *βακτρεύω.*

Στηρίζομαι σὲ ραβδὶ (Ἡ σημασ. στὴ Σούδα Ι 449, 3, λ. *βακτηρεύειν*): *ἄλλος Οἰδίπους δύστηνος ἦν, σκοτεινὰ βακτρεύων καὶ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀρχῆς τὴν στέρησιν οἰμώζων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* 2α, *ἀπακουμπῶ* 1.

Βάκτρος ὁ, Βίος Ἀλ. 2971.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. τοπων. *Βάκτρα.* Πβ. καὶ τὸ ἀρχ. *Βάκτριοι.*

Ὁ κάτοικος τῶν Βάκτρων: *Βάκτρων, Ἰνδῶν τῶν ἔσω* ὅ.π.

βακχεύομαι, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε' 54.

Τὸ ἀρχ. *βακχεύω.*

Εἶμαι γεμάτος ἀπὸ ἐπιθυμία: *κύνα δὲ ποτέ φασιν... ἄνδρα τινὰ μεγάθυμον καὶ βριαρὸν φοβῆσαι καὶ πρὸς εὐνὴν μοιχίδιον βεβακχευμένον εἶρξαι* ὅ.π.

βαλανεῖον τό· *βαλάνειον,* Ἀπολλών. 161· *βαλανειόν,* Ἀπολλών. (Wagn.) 161.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαλανεῖον.* Ὁ τ. *βαλάνειον* καὶ στὸ Ὀν. Δανιήλ 71.

βαλανικὸν τό, Προδρ. II G 37, Η 37.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S, λ. *βαλανικός*).

(Στὸν ἑν. καὶ πληθ.) τὰ χρήματα ποὺ πληρώνονται γιὰ λουτρὸ (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S, ὅ.π.): *ἀλεστικά, φουρνιάτικα, βαλανικά, σαπούνια* αὐτ. II Η 37.

βαλάνι(ον) τό, Χρησμ. (Λάμπρ.) 104^{12}, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 661, κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαλάνιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαλάνι*).

Ὁ καρπὸς τῆς βαλανιδιᾶς, βαλανίδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βαλάνι* 1): *Καὶ ἐσκάψασι τοὺς πύργους καὶ ἐφάγαν τὸ βαλάνι* (ἐνν. τὰ *χοιρίδια*) Χρησμ. (Λάμπρ.) 104^{12}. Βλ. καὶ *βάλανος.*

Βαλάνιος ὁ, Πωρικ. V 18.

Προσωποπ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *βαλάνιον* μὲ ἀλλαγὴ τοῦ γένους: *Κρανίου τε καὶ Βαλανίου τῶν ἀνυμνητέων* ὅ.π.

βάλανος ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 3^{21}, Ἰατροσ. κώδ. ϛζ'.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάλανος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ καρπὸς τῆς βαλανιδιᾶς, βαλανίδι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1· πβ. τὴ σημερ. συνεκδ. χρ. τῆς λ., ΙΛ): *Τῷ ὀνόματι τῆς βαλάνου πάντες οἱ καρποὶ καλοῦνται* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 3^{21}. Βλ. καὶ *βαλάνι(ον).*

βαλάντιον τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 263^{22}, Δούκ. 177^{3}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαλάντιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Χρηματικὸ ποσό, χρήματα (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., L-S Κων/νίδη, λ. *βαλλάντιον* 2 καὶ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἐλευθερίαν σοι χαριζομένη ἐξ ἁδροῦ βαλαντίου* Μακρεμβ., Ὑσμ. 263^{22}· *Καὶ εἰ μόνον τὴν τοῦ κήρυκος φωνὴν ἀκούσωσι ὡς πρὸς ἐπιδρομήν..., τότε πάντες χύδην καὶ ὡς ποταμὸς ῥέων αὐτόκλητοι, ἄνευ βαλαντίου καὶ πήρας...θέουσιν* Δούκ. 177^{3}. Βλ. καὶ *ἀργύριον* 1α, *ἄσπρο(ν)* γ, *κίτρινα, στάμενα.*

βαλαντώνω, Περὶ γέρ. 69 (ἔκδ. *καλοντόνει*· διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ. σελ. 56 σὲ *βαλαντώνει*).

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαλάντιον* (ΙΛ, Ἀνδρ., Λεξ.). Ἀπίθανη ἡ παραγωγὴ τοῦ Κουκ., ΛΑ 6, 1924, 317, ἀπὸ τὸ *μαλάτος* (ἰταλ. *malato*)〉 *μαλατώνω*〉 *βαλαντώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ· (ΙΛ).

Στενοχωροῦμαι, θλίβομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὡσὰν ἰδῇ τὸν ἄντρα της, πλήσκει καὶ βαλαντώνει* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* Ι2.

βαλαύστιον τό, Ἱερακοσ. 388^{8}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S Κων/νίδη).

Ἄνθος ἄγριας ροδιᾶς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ. καὶ μτγν., L-S Κων/νίδη): *σαγαπηνοῦ, βαλαυστίου, μαράθρου σπέρμα* ὅ.π.

βαλέντε, ἐπίθ. ἄκλ., Μαχ. 554^{6}, Βουστρ. 473.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. γαλλ. *valiente* ἢ ἀπὸ τὸ ἰταλ. *valente* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67).

Ἱκανός, πεπειραμένος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π.): *Ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἐπίασεν εἰς τὸ μηνίον ω' ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων βαλέντε τοῦ πολέμου* Μαχ. 554^{6}. Βλ. καὶ *βαλεντίσσιμος.*

βαλεντίζα ἡ, Μαχ. 644^{4} (χφ. Ο) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. γαλλ. *vallentise* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' 240]).

Γενναιότητα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins, ὅ.π.): *Ποῖσε ὡς γιὸν γροικῶ ἀπού ξένους καὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς σου τὰ ξηγοῦνται διὰ τὴν βαλεντίζαν σου καὶ τὰ καλά σου καμώματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀξιοσύνη* 2, *παλληκαριά.*

βαλεντίσσιμος, ἐπίθ., Μαχ. 228^{9} (χφ. Ο) (κριτ. ὑπ.) (ἔκδ. *βαλτίσιμος*· διόρθ. Dawkins [Μαχ. Β' 240]).

Τὸ ἰταλ. *valentissimo.*

Γενναῖος, ἀνδρεῖος: *διότι ἡ ὀσκιά του ἦτον ἕνας λιόντας καὶ ὄμορφον κορμὶ καὶ βαλεντίσσιμος ἄνθρωπος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄγουρος* 3, *ἀνδρεῖος, ἀνδρειώνω* Β1 μτχ. 1α, *ἀριστεύς, βαλέντε, ἐπαινετός.*

βάλκα ἡ, βλ. *βάρκα.*

βαλλαχά, ἐπιφ., Διακρούσ. 92^{15}.

Τὸ τουρκ. *vallahi* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 124).

Μά τὸ Θεὸ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π.): *λέγει τους τότε: «Βαλλαχά, τινὰν νὰ μὴν πειράξω»* ὅ.π.

βαλλοτρύπα ἡ, Ἀκ. Σπαν. 36^{266-7}.

Ἀπὸ τὸ *βάλλω* καὶ τὸ οὐσ. *τρύπα*.

(Προκ. γιὰ γυναίκα ὑβριστικῶς) πόρνη: *ἡ σφιξοτρύπα, ἡ βαλλοτρύπα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁμαρτωλὸς* 2, *πολιτική, πουτάνα*.

βάλλω, Χρυσίου, Βίος Ἰωάνν. 281, Γλυκᾶ, Στ. 510, Προδρ. I 246, 248, III 144 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 295, 299, Μανασσ., Χρον. 3308, 5392, Μαρτύρ. ἁγ. Αἰμιλ. 34, Ἀσσίζ. 14^{4}, 82^{21}, 176^{5}, 186^{23}, 270^{8}, 313^{20}, 359^{10}, 438^{13}, Ἑλλην. νόμ. 577^{8}, Καραντην. 289, Ἱερακοσ. 394^{16}, 412^{14}, 465^{33}, 466^{25}, 467^{9}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 544^{27}, Διγ. (Trapp) Gr. 1060, 1087, 1348, Διγ. Ζ 2843, 3011, Ἀκ. Σπαν. 30^{63}, Βίος Ἀλ. 2478, 3449, 3620, 4987, Πτωχολ. Ρ 135, Ἐρωτοπ. 636, Ἀπολλών. (Wagn.) 78, Λίβ. Sc. 1401, Φυσιολ. (Legr.) 326, 366, 432, 1013, Φυσιολ. (Zur.) XXXIII 2^{26}, Φυσιολ. 371^{33}, Φυσιολ. Β 11^{9}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 840, Μαχ. 458^{13}, Δούκ. 77^{11}, 363^{8}, Σφρ., Χρον. μ. 140^{10}, Χούμνου, Π.Δ. VI 20, Γεωργηλ., Θαν. 635, Γεωργηλ., Βελ. 438, Ἔκθ. χρον. 14^{16}, 29^{21}, Κορων., Μπούας 64, 78, 87, Βεντράμ., Γυν. 241, Αἰτωλ., Βοηβ. 41, Θρ. Κύπρ. Κ 748, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 960, 996, 1390, Παλαμήδ., Βοηβ. 294, 658, Διγ. Ἄνδρ. 316^{2}, Βακτ. ἀρχιερ. 143, 153, Ζήν. Ε′ 188. — Βλ. καὶ *βάνω*.

Τὸ ἀρχ. *βάλλω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ρίχνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. AII1, 2· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α2α): *οἱ μὲν τοὺς λίθους ἔβαλλον, οἱ δ᾽ ἔπεμπον τὰ βέλη* Βίος Ἀλ. 3620· βλ. καὶ *ἀπολέρνω* 1, *ἀπολύω* Α16, *ἀποσφενδονῶ, βάνω* (I) Α2α· **β**) φρ. *βάλλω μακρὰν*=διώχνω: *οὕτως ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ βάλλει μακρὰν τὸν φόβον* Μανασσ., Χρον. 5392· βλ. καὶ *ἀνεμίζω* Α1, *ἀποδιοπομπῶ, ἀπολογιάζω* (I) 4, *ἀποπέμπω* (I) 3, *ἀποστέλλω* 6· **γ**) βγάζω κ. ἀφοδεύοντας: *Ἐμφρασσομένης τῆς ἕδρας ὑπὸ γεννηθέντος λίθου οὐ δύναταί τι βαλεῖν, ἀλλὰ μετὰ βίας ἀπορρομβίζει στριγγίζων* Ἱερακοσ. 467^{9}· βλ. καὶ *ἀποπατῶ* (I), *ἀποσκευάζω* 2, *βγάνω* 1δ· **δ**) φρ. *βάλλω κάτω*=γκρεμίζω (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βάζω* [II] 1): *βάλλει τὸ φρούριον κάτω* Δούκ. 77^{11}· βλ. καὶ *βουλῶ* Α2· **ε**) φρ. *βάλλω* (κ.) *στὰ ζάρια*=παίζω κ. στὰ ζάρια: *στὸ ζάρι βάλλει φανερὰ τὴν κεφαλὴν ὁπὄχει* Αἰτωλ., Βοηβ. 41· **ς**) (προκ. γιὰ κλῆρο) βάζω: *ἕκαστος τὸ ἴδιον μερίδιον ἔλαβε, κλῆρον βαλόντες* Δούκ. 363^{8}· **ζ**) φρ. *βάλλομαι εἰς πάθος*=μπαίνω σὲ βάσανα: *Βλέπε καὶ σύ, ὦ ἄνθρωπε, μὴ βάλλεσαι εἰς πάθος* Φυσιολ. (Legr.) 1013. **2α**) Τοποθετῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. AII6a καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4α): *ἀπομάξας τὸ σπαθὶν βάλλω αὐτὸ εἰς θήκην* Διγ. Ζ 2843· *κελλάριον ὅμοιον τοῦ προτέρου, ἔνθα τοὺς ἄρτους βάλλουσι* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 960· *σκάλαν βαλὼν ἐπέζευσα τὸν θαυμαστόν μου γρίβαν* Διγ. Ζ 3011· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ἐγκαθιστῶ (Πβ. L-S στὴ λ. AII2b· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. C): *Ἐν δεξιοῖς ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διακόνους ὡς τοῦ Θεοῦ ἱερουργοὺς βάλλουσιν ἐκεῖ μόνους* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1390· βλ. καὶ *βάνω* (I) 3ε· **γ**) (μὲ τὸ ἐπίρρ. *μέσα*) εἰσάγω, δέχομαι κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4θ): *Περὶ δανειστοῦ ὁποὺ κρατεῖ σημάδι σπίτι καὶ μένει μέσα ἢ βάλλει ἄλλον μέσα καὶ μένει καὶ αὐτὸς ἐπαίρνει τὸ νοίκιον* Βακτ. ἀρχιερ. 143. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α4α. **3**) Φρ. *βάλλομαι εἰς τὴν ἐξουσία* (κάπ.) =μπαίνω στὴν ἐξουσία κάπ.: *γίνεται ὅτι οἱ δύο ἐν τῷ ἅμα βάλλουνται εἰς τὴν ἐξουσίαν β′ ὀνοματῶν* Ἀσσίζ. 176^{5}. **4**) Φρ. *βάλλω εἰς νοῦν, κατὰ νοῦν, εἰς λογισμὸν* κ.=σκέφτομαι κ. (Πβ. L-S στὴ λ. B1, Lampe, Lex. στὴ λ. C4 καὶ Sophocl. στὴ λ. 3): *ἀθώωσιν δὲ τῆς φίλης ἐμοὶ καὶ σωτηριώδους πράξεως τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ βαλεῖν εἰς νοῦν* Μαρτύρ. ἁγ. Αἰμιλ. 34· *Τότε βάλλει κατὰ νοῦ του ὅτι ἔν᾽* (ἔκδ. *ἔναι*) *κακοχωριάτης* Πτωχολ. Ρ 135· *Τὸν ἥλιον βάλλει εἰς*

λογισμόν, τ᾽ ἄστρη καὶ τὸ φεγγάρι ποιὸς νά ᾽ναι ποὺ τὰ κυβερνᾶ Χούμνου, Π.Δ. VI 20. Βλ. καὶ *βάζω* (II) 1δ. **5**) Φρ. *βάλλω πῦρ*=βάζω, ἀνάβω φωτιὰ (Βλ. Sophocl. στὴ λ. 2): *Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποὺ βάλλει πῦρ εἰς τὴν χώραν καὶ γίνεται τίποτες ζημία* Ἀσσίζ. 270^{8}. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α22α φρ. **6**) Φρ. *βάλλω χέριν, χέρα ἐπάνω σὲ κάπ.* ἢ *ἐπὶ κάπ.*=σηκώνω χέρι, χειροδικῶ (Βλ. Du Cange, λ. *βάλλειν*): *ἡ κόρη βάλλει χέριν ἐπάνω τοῦ πατρός του* Ἀσσίζ. 186^{23}· *ἡ κόρη βάλλει χεῖραν ἐπὶ τὸν πατέραν του* Ἀσσίζ. 438^{13}. Βλ. καὶ *ἀνταίρω* Αα. **7**) Φρ. *βάλλω χεῖρα ἅρπαγα*=ἁρπάζω: *χεῖρα βαλόντες ἅρπαγα κατὰ τῶν ἀλλοτρίων* Γλυκᾶ, Στ. 510. Βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 2β, *ἀφαρπάζω* 1α, 1β. **8**) Φρ. *βάλλω χέρα*= ἀρχίζω (Πβ. Lampe Lex. στὴ λ. C5 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α4α φρ.): *ἁμαρτίας τὰς ἐμὰς θέλω νὰ πῶ καὶ ἄλλα* (παραλ. 1 στ.) *εἰς τὸν αὐθέντην τὸν Χριστὸν κ᾽ εἰς τὸν αὐτοῦ πατέρα, τὸ πνεῦμα τὸ πανάγιον καὶ ἀπάρτι βάλλω χέρα* Γεωργηλ., Θαν. 635. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Β2. **9**) Φρ. *βάλλω ἄνω κάτω* =ἀναστατώνω: *στοὺς Τούρκους ἐχυμίστηκεν, ἄνω κάτω τοὺς βάλλει* Παλαμήδ., Βοηβ. 294. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α30β. **10**) Φρ. *βάλλω δύναμιν*=προβάλλω ἀντίσταση: *ἐπελθὸν δὲ τὸ τῆς Πόλεως καὶ Νικομηδείας καὶ ὅποθεν ἂν ἦν ὁμοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦλθε καὶ αὐτὸ εἰς τὸν Εὔριπον, ὁποῖον ἰδὼν ὁ ἐξάρχων τοῦ ἅρματος τῶν Βενετικῶν ἀνεχώρησεν, ἴσως καλῶς ποιήσας, κακῶς δὲ ὅτι οὐκ ἦλθε βαλεῖν δύναμιν εἰς τὸν Εὔριπον* Σφρ., Χρον. μ. 140^{10}. Βλ. καὶ *ἀντιπίπτω*. **11**) Φρ. *βάλλω γονυκλισία*=γονατίζω (Πβ. Du Cange, λ. *βάνειν* καὶ *βάλλειν* καὶ Add.): *Ἐγὼ δὲ εὐξάμενος καὶ βαλὼν γονυκλισίαν κατὰ τὸ σύνηθες ἐκαθέσθην πλησίον τοῦ φρέατος* Χρυσίου, Βίος Ἰωάνν. 281. Βλ. καὶ *βάνω* (I) 17φρ., *πέφτω*. **12**) Φρ. *βάλλω λόγια, ζιζάνια*=σκευωρῶ (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Α4α φρ.): *βάλλουν λόγια μέσα μας, θέλουν νὰ μᾶς χωρίσουν* Ἐρωτοπ. 636· *οἱ ἄρχοντες ὁποὺ τὸν ἐφθονοῦσαν βάλλουν, διπλοῦν ζιζάνια εἰς ὦτα βασιλέως* Γεωργηλ., Βελ. 438. **13**) Φορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4ς· βλ. καὶ Du Cange, λ. *βάλλειν*): *Αὐτὰ τὰ ροῦχα, στρατηγοί, ἦσανε τοῦ Λογγίνου· ἂς τὰ χαρῇ ὅποιος βάλῃ τα* Ζήν. Ε′ 188· βλ. καὶ *ἀναζωννύομαι* 1, *βάνω* (I) Α13α, *βασταίνω* Α4· (προκ. γιὰ ἅρματα): *τ᾽ ἅρματά του τὰ λαμπρὰ μετὰ σπουδῆς τὰ βάλλει* Κορων., Μπούας 87. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α13β. **14**) Φρ. *βάλλω φωνὴν* = φωνάζω (Ἡ σημασ. μτγν., βλ. Κακρ., Ἑλλην. 24, 1971, 120 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. B1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4α φρ.): *βάλλει φωνὴν ὁ θεῖος του* Διγ. (Trapp) Gr. 1060· *Τοῦτο στριγγίζει δυνατά, βάλλει φωνὴν μεγάλην* Φυσιολ. 371^{33}. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α31α φρ., *βγάνω* 14^{2} φρ., *βοῶ*. **15**) Προσφέρω, δίνω, καταθέτω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. AII6c): *ὁ μὲν εἷς βάλλει εἰς τὴν συντροφίαν πέρπυρα ρ′* Ἀσσίζ. 82^{21}. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α32α. **16**) Ρίχνω μέσα, προσθέτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4β): *τὴν ἐπιοῦσαν βαλὼν ἐν κρέατι προσφάτῳ βραχὺ ἅλατος πρόσθες αὐτῷ* Ἱερακοσ. 465^{33}· *βάλλει* (ἐνν. *ὁ μάγειρος*) *καὶ θρομβόξυλα τινὰ πρὸς μυρωδίαν καὶ τὸν ζωμὸν ἐκχέει τον ἐπάνω τῶν ψωμίων* Προδρ. III 299. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α8α. **17**) Προσθέτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α10): *ὅσοι μεταγράφετε νὰ γράφετε ὡς ἔνι· μὴ ἐβγάλλετε, μὴ βάλλετε ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸ γράφει* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 840. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α8α. **18**) Ὁρίζω (*κάπ. νὰ κάνῃ κ.*) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α7): *τὴν ὥραν αὕτη ὁ βασιλεὺς τοὺς στρατιώτας βάλλει, μὲ ὀρδινιὰ βασιλικὴν κόφθουν της τὸ κεφάλι* Βεντράμ., Γυν. 241. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Α19β. **19**) Ἐκτοπίζω: *τὸν δὲ Καλοϊωάννην τὸν Παλαιολόγον εἰς τὴν Ρόδον ἔβαλον αὐτὸν* Καραντην. 289. Βλ. καὶ *βγάνω* $18α^{2}$ φρ. **20**) Φρ. *βάλλω μάχην*=πολεμῶ: *ἐὰν ἀστοχήσῃ, βάλλουσιν μάχην ἀμφότεραι* Φυσιολ. Β 11^{9}. Βλ. καὶ *ἀγωνοῦμαι* 1, *βαρῶ* ΙΑ4 φρ., *μάχομαι*. **21**) (Προκ. γιὰ ἀσθένεια) προσβάλλω: *τὸ συχνάκις βάλλεσθαι νόσοις ἀλλεπαλλήλοις* Μανασσ., Χρον. 3308. **22**) (Προκ. γιὰ ἀπόφαση δικαστηρίου) φρ. *βάλλομαι εἰς νομὴν*=ἰσχύω: *μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας βάλλεται ἡ ἀπόφασις εἰς νομὴν* Ἑλλην. νόμ. 577^{8}. Βλ. καὶ *ἀξιάζω* 6α. **23**) Βαδίζω, προχωρῶ (Πβ. L-S στὴ λ. AIII1 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α4 φρ.): *Ὁ δὲ Δαρεῖος δεξιὰν κρατήσας Ἀλεξάνδρου βάλ-*

λει πρὸς τοῖς οἰκήμασι τῶν ἀνακτόρων ἔσω Βίος 'Αλ. 3449. Βλ. καὶ *ἀπέρχομαι* 1α, *βαδίζω* α, *βαίνω* Α1α, *βγαίνω* 21, *βηματίζω, ξεπλαταίνω, σαλεύω.*

βαλμαδική ἡ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 273, κριτ. ὑπ.).

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *βαλμαδικὸς* ⟨*βαλμὰς* (Βλ. ΙΛ καὶ Κουκ., 'Αθ. 42, 1930, 53). Τὸ ἐπίθ. *βαλμαδικὸς* στὸ Meursius.

'Η ἐνασχόληση μὲ τὴν περιποίηση τῶν ἀλόγων ὡς ἐπάγγελμα: *τὴν ραπτικὴν καὶ τσαγγαρικὴν ἀφέντες καὶ ἄλλοι τὴν βαλμαδικὴν* ὅ.π.

βαλμὸς ὁ, Πεντ. Δευτ. XVII 15.

'Απὸ τὸ *βάλλω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τοποθέτηση· (μὲ σύστοιχο ἀντικ.) *βάλλω βαλμὸ*=τοποθετῶ, θέτω (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *βαλμὸ νὰ βάλῃς ἀπάνου σου βασιλιά, ὃς νὰ διαλέξῃ ὁ Κύριος ὁ Θεός σου εἰς αὐτὸν ἀπομεσοθιὸ τοὺς ἀδελφούς σου νὰ βάλῃς ἀπάνου σου βασιλιὰ* ὅ.π.

βαλσαμέλαιον τό, 'Ιερακοσ. 371^{17}, 398^{16}, 402^{2}, 407^{18-9}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 549^{24}· *βαλσαμόλαιον,* Πόλ. Τρωάδ. 698, 769.

'Η λ. σὲ Σχολ. (L-S).

Σίλφιο, φαρμακευτικὸ φυτὸ ('Η σημασ. σὲ Σχολ., L-S): *θὲς ἐν τοῖς μυκτῆρσιν αὐτοῦ βαλσαμέλαιον* 'Ιερακοσ. 402^{2}· *ἐγεμίσασιν βαλσαμόλαιον ἔσω μετὰ σμύρνας εὐγενικῆς καὶ ἀλόης ὁμοίως* Πόλ. Τρωάδ. 769.

Βαλσαμέχουμνος ὁ· *Βαρσαμέχουμνος,* 'Οψαρ. 361^{19}.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *βαλσαμέχουμνος* (οὐσ. *βάλσαμος* καὶ *χοῦμνος*).

βαλσαμόλαιον τό, βλ. *βαλσαμέλαιον.*

βάλσαμον τό, Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 235, 'Ιερακοσ. 434^{15}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 545^{22}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{45}, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 2142, 2244· *βάρσαμο,* 'Ερωτοπ. 361, Ch. pop. 401· *μπάλσαμο,* Πανώρ. Β' 206.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. 'Ο τ. *μπάλσαμο* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἰταλ. *balsamo.* 'Ο τ. *βάρσαμο* σὲ παπυρ. τοῦ 4. αἰ. π. Χ. (L-S στὴ λ. Ι2). Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 383. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάλσαμο*).

1) Βαλσαμόδεντρο ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι1): *ἔνθα τὰ ἐξέτεινεν ἐβλάστησε βοτάνη, τὸ βάλσαμον τὸ πάντιμον καὶ μυρίπνοον πάνυ* Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 2142. Βλ. καὶ *βάλσαμος* 1. **2**) 'Η ἀρωματικὴ ρητίνη τοῦ παραπάνω φυτοῦ, φάρμακο γιὰ τὰ τραύματα καὶ τοὺς κωλικοὺς ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σημερ., ΙΛ, λ. *βάλσαμο* 1): *διάχρισον ὀπῷ βαλσάμου* 'Ιερακοσ. 434^{15}· *τοὺς νεκροὺς νὰ γέρνουσι καὶ νὰ τοὺς ἀνασταίνου καὶ πλιὰ παρὰ τὸ μπάλσαμο πάσα πληγὴ νὰ γιαίνου* Πανώρ. Β' 206. Βλ. καὶ *βάλσαμος* 2, *βότανον* 2. **3**) (Γενικὰ) ἀρωματικὸ φυτὸ (Πβ. ΙΛ, λ. *βάλσαμο* 2): *βασιλικὰ στὴν στράταν σου, βάρσαμα στὴν ὁδόν σου* 'Ερωτοπ. 361· *τῆς μαζουράνας ἡ κορφή, καλοῦ βαρσάμου ρίζα* Ch. pop. 401. Βλ. καὶ *βροντοκούδουνον.*

βάλσαμος ὁ, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 239· *βάρσαμος,* Διγ. (Trapp) Esc. 1628, Σαχλ., 'Αφήγ. 458, Κρ. δημ. τραγ. VI· *μπάλσαμος,* Γύπ. Β' 204.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βάλσαμον*· βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 383 καὶ *βάλσαμον,* ἐτυμολ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάλσαμο*).

1) Βαλσαμόδεντρο (ἀρχ. *ἀποβάλσαμον*): *ἐφέρασιν τὸν βάρσαμον ἐκ τῆς Αἰγύπτου χώρας καὶ ἐφύτευσαν φοινίκια* Διγ. (Trapp) Esc. 1628. Βλ. καὶ *βάλσαμον* 1. **2**) 'Η ἀρωματικὴ ρητίνη τοῦ παραπάνω φυτοῦ, φάρμακο γιὰ τὰ τραύματα καὶ τοὺς κωλικοὺς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βάλσαμο* 1): *πλιὰ παρὰ τὸν μπάλσαμο πάσα πληγὴ νὰ γιαίνου* Γύπ. Β' 204. Βλ. καὶ *βάλσαμον* 2, *βότανον* 2. **3**) (Γενικὰ) ἀρωματικὸ φυτὸ (Πβ. ΙΛ, λ. *βάλσαμο* 2): *'Ο βρόμος της, τῆς φυλακῆς, τὸν μόσχον καταλεῖ τον, μαραίνει τοὺς βασιλικοὺς καὶ ψύγει τοὺς βαρσάμους* Σαχλ., 'Αφήγ. 458. Βλ. καὶ *βροντοκούδουνον.*

βαλσαμώνω· *μπαλσαμώνω,* Χρον. σουλτ. 131^{13}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βάλσαμον* καὶ τὴν κατάλ. -*ώνω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ταριχεύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐπῆρε τὸ κορμί του καὶ τὸ ἐδιάβασε εἰς τὴν Βενετία μπαλσαμωμένο* ὅ.π.

βάλσιμο τό, Πεντ. Λευιτ. V 21, 'Αρ. XXIV 23 (ἔκδ. *βαλσιμό*).

'Απὸ τὸ *βάλλω* καὶ τὴν κατάλ. -*ιμο*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Τοποθέτηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀρνίστην εἰς τὸν σύντροφό του εἰς παράδομα ἢ εἰς βάλσιμο χεριοῦ* αὐτ. Λευιτ. V 21· **β**) ρύθμιση: *τίς νὰ ζήσῃ ἀπὸ τὸ βάλσιμο τοῦ Θεοῦ;* αὐτ. 'Αρ. XXIV 23.

βάλτα ἡ, Διγ. (Trapp) Esc. 1129.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βάλτος*· πβ. Leonis, Tactica 11, 3, Κεκ., Στρατ. 28^{10}.

'Ελώδης τόπος, βοῦρκος: *μίαν σπαθέαν τοῦ ἔδωσα στὰς δισουμεὰς ἐπάνω κ' ἡ κεφαλή του ἐχώθηκεν ἀπέσωθεν τῆς βάλτης* ὅ.π. Βλ. καὶ *βόρβορος* 1.

βαλτίσιμος, Μαχ. 228^{9} (χφ. Ο) (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαλεντίσσιμος* (διόρθ. Dawkins, Μαχ. Β' 240).

βάλτο(ν) τό, Διγ. (Trapp) Gr. 2485, Χρον. σουλτ. 73^{19}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βάλτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάλτος*).

'Ελώδης τόπος, ἕλος, βοῦρκος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τινὲς δὲ μὲ ἐλάνθανον εἰς βάλτα κρυβηθέντες* Διγ. (Trapp) Gr. 2485· *φεύγοντας καβελάρης ηὑρέθη βάλτο καὶ ἔπεσε τὸ ἄλογό του* Χρον. σουλτ. 73^{19}. Βλ. καὶ *βάλτος.*

βάλτος ὁ καὶ ἡ, Διγ. (Trapp) Gr. 2074, Χρον. σουλτ. 113^{28}.

'Απὸ τὸ σλαβ. *blato* (Βλ. Vasmer, Star. Ziv. 15, 1906, 277-9)· βλ. καὶ ΙΛ. 'Η λ. καὶ στὸ Στεφ. 'Ιχνηλ. 153^{6} καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Ελώδης τόπος, ἕλος ἢ τόπος ὅπου μαζεύονται τὰ νερὰ τῆς βροχῆς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Δένδρον ὁρῶ ἀπόμηκα πρὸς τὴν δασέαν βάλτον* Διγ. (Trapp) Gr. 2074· *παράξω ὅλο βάλτος, ὅλο νερὸ* Χρον. σουλτ. 113^{28}. Βλ. καὶ *βάλτο(ν).*

βαλτώδης, ἐπίθ., Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 32, ῎Εκθ. χρον. 74^{23}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βάλτος* καὶ τὴν κατάλ. -*ώδης*. 'Η λ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 28, 4.

'Ελώδης ('Η σημασ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., ὅ.π. καὶ σήμ.· βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *ἔφυγον ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βαλτώδεσι τόποις* ῎Εκθ. χρον. 74^{23}.

βαμβακερός, ἐπίθ.· *βαμπακερός,* 'Ασσίζ. 244^{1}, 395^{2}, 'Ακ. Σπαν. $44^{495,511}$· *βαπακιρός,* ῎Εγγρ. τοῦ 1506 (Μανούσ., Πρακτ. Γ' Παν. Σ. Α' 224^{20})· *μπαμπακερός,* 'Ερωφ. Β' 446, 'Ερωτόκρ. Δ' 1301, Ε' 467, 1354, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [132], Φορτουν. Γ' 390· *παμπακερός,* Μαχ. 254^{33}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάμβαξ καὶ τὴν κατάλ. -ερός*. Γιὰ τὸν τ. *παμπακερὸς* πβ. τὸ *πάμβαξ* (Σούδα), *παμβακὶς* (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ βαμβάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *εἰς μιὰ κλωστὴ μπαμπακερὴ κρέμομαι* Ἐρωφ. Β′ 446· *νήματα παμπακερὰ* Μαχ. 254^{33}.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.: βαμβακερὰ ὑφάσματα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἀπὲ τὰ βαμπακερὰ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ′* Ἀσσίζ. 244^{1}.

βαμβάκι(ν) καὶ **βαμβάκιον** τό, Προδρ. I 97, II G 35, Ὀρνεοσ. 579^{16}, Διήγ. παιδ. 536· *β α β ά κ ι ο ν,* Metrol. 135^{21}· *β α μ π ά κ ι,* Συναδ., Χρον. 45 δίς, 66· *β α μ π ά κ ι ο ν,* Ἱερακοσ. 501^{28}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393· *ἐ β α μ π ά κ ι,* Σαχλ., Ἀφήγ. 187· *π α μ β ά κ ι (ν),* Ἐπιστ. τοῦ 1493 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 158), Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 647· *π α μ π ά κ ι ν ἢ π α μ π ά κ ι ο ν,* Ἀσσίζ. 237^{13}, 487^{24}, Μαχ. 90^{26}, Σαχλ., Ἀφήγ. 139, Θρ. Κύπρ. Κ 289, Θρ. Κύπρ. Μ 247.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάμβαξ*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Ὀν. 215^{24} καὶ στὴ Σούδα, λ. *πάμβαξ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βαμβάκι*).

Βαμβάκι (τὸ φυτὸ καὶ ὁ καρπὸς ποὺ χρησιμεύει ὡς κλωστικὴ ὕλη καὶ στὴ φαρμακευτική) (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. καὶ σήμ.): *σησάμι καὶ βαμβάκι δὲν ἐγίνην* Συναδ., Χρον. 66· *ὁποὺ στοιβάζουν τὸ μαλλὶν μᾶλλον καὶ τὸ βαμβάκι* Διήγ. παιδ. 536· *Τὰ δικαιώματα τοῦ παμπακίου ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς τὰ πέρπυρα ρ′, πέρπυρα η′ ἥμισον τὸ δικαίωμαν* Ἀσσίζ. 237^{13}· *μέρος λεπτύνας τοῦ κρέατος ἐπικάλυψον ἐν τῷ μέρει βαμπάκιον καθαρὸν* Ἱερακοσ. 501^{28}· *ὅσους ἐκουφερμίασεν ἐρίψαν τὸ παμπάκιν καὶ ἐπτύσαν το* Μαχ. 90^{26}. Βλ. καὶ *βάμβαξ*.

βαμβάκινος, ἐπίθ., βλ. *βομβύκινος*.

βαμβακόρραβδος, ἐπίθ., Chron. br. (Loen.).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βαμβάκι καὶ ῥάβδος*.

Ποὺ τὸ ραβδί (του) εἶναι ἀπὸ «βαμβάκι»: *βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ βαμβακορράβδου* ὅ.π.

βάμβαξ ὁ· *β ά μ π α ξ,* Ἔκθ. χρον. 13^{14}.

Πιθ. τὰ περσ. *pambak, pamba*. Βλ. Hemmerdinger, BSl 30, 1969, 23. Βλ. καὶ Τριαντ., Ἄπ. Α′ 383, 448. Ἡ λ. καὶ στὸ Ὀν. 154^{23}, 155^{21}, κλπ. καὶ στὴ Σούδα.

Τὸ δενδρῶδες φυτὸ βαμβακιά: *ποιοῦντες ξυλοσκευὰς μετὰ κληματίδων καὶ βαμπάκων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαμβάκι(ν)*.

βαμβύκινος, ἐπίθ., βλ. *βομβύκινος*.

βάμμα τό, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 180, Μανασσ., Χρον. 261, 4770, 6703, Metrol. 51^{28}, Λίβ. Esc. 2138.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάμμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χρωστικὴ οὐσία, βαφὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βάμματι πορφυρέῳ* Μανασσ., Χρον. 4770. **2**) Χρωματισμός, χρῶμα: *ἡ χήτη του βαμμένη 'τον μὲ τῆς χιονέας τὸ βάμμα* Λίβ. Esc. 2138· *ἔλαμπε βάμμασι πολλοῖς* Μανασσ., Χρον. 261. Βλ. καὶ *βαφὴ* 2. **3**) Βαμμένη τούφα ἀπὸ μαλλὶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): *ἑκάστης δὲ οὐργίας τοῦ σχοινίου κρεμασθήτω βάμμα χονδρὸν εἰς δήλωσιν τῶν οὐργιῶν* Metrol. 51^{28}.

βαμπακερός, ἐπίθ., βλ. *βαμβακερός*.

βαμπάκι τό, βλ. *βαμβάκι(ν)*.

βάναυσος, ἐπίθ., Θεολ., Τζίρ. 357^{6}, Συναξ. γαδ. 50.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βάναυσος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀγροῖκος (Πβ. L-S στὴ λ. I καὶ II2): *βάναυσος καὶ ἀπαίδευτος, χονδρὸς καὶ ψευδολόγος* Συναξ. γαδ. 50· *Ἐπαπειλήσεις ποιεῖτέ τινας πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ εἴς τινας συγχωρίτας ὑμῶν καὶ βαναύσους* Θεολ., Τζίρ. 357^{6}.

βάνδον τό, Δούκ. 97$^{2-3,4}$.

Τὸ λατ. *bandum*, γοτθ. *bandwa*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Sophocl., L-S Suppl.).

Στρατιωτικὴ σημαία ἢ στρατιωτικὸ τμῆμα (Βλ. Sophocl. στὴ λ. 1 καὶ 2 καὶ Ahrweiler, Etudes VIII 103 καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 62, 63, 68, 278, 416, 452): *Εἷς δὲ τῶν ὑπερεχόντων ἀπὸ τοῦ βάνδου τοῦ Ἀτὶν ἐνωτισθεὶς ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ ὁ Ἀτὶν σὺν τῷ ἀδελφῷ κατὰ πρόσωπον εἱστήκει, ἀφεὶς ὅλας ἡνίας καὶ λαβὼν τὸ βάνδον σὺν πεντακοσίοις ὁπλίταις, αὐτόμολος εἰς τοὺς ἐναντίους ἔδραμεν* ὅ.π.

'βανία ἡ, βλ. *ἀβανία*.

βάνταλα τά, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) D 628: *ἄνταλα, βάνταλα, κλάνταλα*

'βαντάριον τό, βλ. *ἰνβεντάριο(ν)*.

βάνω, (I), Σπαν. A 574, Σπαν. B 52, Σπαν. (Ζώρ.) V 322, 439, Σπαν. (Μαυρ.) P 394, Προδρ. I 151, III 272b (χφ. C) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. 1618, 1898, Ἀσσίζ. 82^{27}, 128^{5}, 132^{9}, 222^{24}, 380^{14}, 383^{22}, 473$^{15-6}$, Διγ. Z 182, Διγ. (Hess.) Esc. 614, Πόλ. Τρωάδ. 140, Ἑρμον. Ζ 5, Υ 219, 229, Χρον. Μορ. H 488, 619, 4911, 5336, 6765, 6998, 7934, Χρον. Μορ. P 741, Ἰατροσ. κώδ. χκθ′ (ἔκδ. *φάλης*· διορθώσ. σὲ *βάλης*), τνε′, Διήγ. παιδ. 254, Συναξ. γαδ. 314, Φλώρ. 590, 809, Ἐρωτοπ. 575, 626, Ἀπολλών. (Wagn.) 390 (ἔκδ. *πιάνουν*· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 377 σὲ *βάνουν*), 569 (ἔκδ. *ἔλαβεν*· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 378 σὲ *ἔβαλεν*), Λίβ. P 356, Ἀχιλλ. N 1439, Ἰμπ. 318, 640, Rechenb. 36, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 353, 813, Παρασπ., Βάρν. C 400, Μαχ. 18^{3}, 250^{34}, 274^{34}, 364^{3}, 380^{21}, 442^{25}, 588^{9}, 640^{1}, Δούκ. 365^{33}, Θησ. Πρόλ. [46], Β′ [5^{5}, 79^{1}], Γ′ [11^{7}], Δ′ [36^{2}], Ch. pop. 828, Ριμ. Βελ. 498, 943, Βουστρ. 426, Γαδ. διήγ. 97 (ἔκδ. *κάνει*· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 371, σὲ *βάνει*), 148, 328, Ἀπόκοπ. 11, 216, Ριμ. κόρ. 663, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 206, Ἰμπ. (Legr.) 10, 898, Συναξ. γυν. 266, Κορων., Μπούας 26, 33, 43, 48, 55, 119, 120, 137, 142, 152, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 56, 188, Φαλιέρ., Λόγ. 220, Βεντράμ., Φιλ. 100, Δεφ., Λόγ. 674 (ἔκδ. *κάμνει*· διόρθ. Γεωργακ., ΕΕΒΣ 11, 1935, 510, σὲ *βάνει*), 740, Τριβ., Ρὲ 43, Πεντ. Δευτ. XVII 15, XXII 8, Ἀχέλ. Πρόλ. 22· 320, 388, 595, 659, 815, 1188, 1569, 1621, 1993, 2237, 2460, Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{14}, Θρ. Κύπρ. Μ 303, 409, Μ. Χρονογρ. 35^{18}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 298, Ἅλ. Κύπρ. 1742, Πανώρ. Ε′ 168, Ἐρωφ. Α′ 277, 386, 638, Ἰντ. γ′ 37, Δ′ 164, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164, Φαλλίδ. 24, Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς Ἀναγν. 14, 1129, Σταυριν. 364, Ἱστ. Βλαχ. 796, 1155, 2662, Σουμμ., Ρεμπελ. 157, 165, 183, 188, Διγ. Ἄνδρ. 342^{31}, 369^{28}, 374^{23}, 396^{11}, 403^{22}, 412^{15}, Ἐρωτόκρ. Α′ 111, 445, 478, 1299, 1301, 1687, 1833, Β′ 93, 674, 1566, Γ′ 268, 296, 434, 714, 881, 1413, 1452, Δ′ 340, 411, 587, 2000, Ε′ 218, 545, 1149, Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 767^{67}, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 48, Εὐγέν. 1019, Στάθ. Α′ 241 (ἔκδ. *βαίνεις*· διόρθ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 72, σὲ *βάνεις*), Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 9, 114, Δ′ 2, δ′ 74, Συναδ., Χρον. 52, 55, Ἀποκ. Θεοτ. I 104, II 220, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 247, Βακτ. ἀρχιερ. 167, 171, 210 δίς, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ἀφ. [20], Γ′ [223, 628], Ε′ [1489], Λίμπον. 113, 408, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 125, 336, Γ′ 196, 284, 628,

696, Ἰντ. γ' 47, 104, Δ' 161, 572, Ἰντ. δ' 61, Ε' 26, Χριστ. διδασκ. 424, Ζήν. Β' 289, Λεηλ. Παροικ. 71, 153, 169, 413, 548, 646, Διακρούσ. 86[6], Τζάνε, Κρ. πόλ. 216[12,24], 303[10], 336[19], 342[8], 343[28], 351[2], 356[2], 403[5], 406[21], 432[8], 458[16], 471[16], 478[26], 479[2], 500[9], 559[20], 571[4], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. Ἀφ. 89, κ.π.ἀ.· *β α ί ν ω*, Δεφ., Λόγ. 688, Βακτ. ἀρχιερ. 140· *β ά λ ν ω* (παρατατ. *ἐβαλνόμουν*), Θησ. (Foll.) I 95· ἀόρ. *ἐ β ά λ τ η ν*, Ἀσσίζ. 348[31], 406[6], 429[9]· *ἐ β ά ρ τ η ν*, Μαχ. 144[15], Κυπρ. ἐρωτ. 44[2]· προστ. ἀορ. *β ά ρ'*, *β ά ρ τ ε*, Μαχ. 412[25], 554[27], 580[3], Κυπρ. ἐρωτ. 2[7]· μτχ. *β α ρ μ έ ν ο ς*, Ἔγγρ. τοῦ 1606 (Κακ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 480)· *ἐ β α λ μ έ ν ο ς*, Πτωχολ. Ζ 135, Εὐγέν. Πρόλ. 7. — Βλ. καὶ *βάζω* (I), *βάλλω*.

Τὸ ἀρχ. *βάλλω* (〉*βάλνω*〉 *βάνω*) (βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 233). Ὁ τ. *βαίνω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἀρχ. *βαίνω* (βλ. Χατζιδ., ὅ.π. 235). Πβ. καὶ ΙΛ. Ὁ τ. *βαίνω* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ). Γιὰ τοὺς ἄλλους τ. βλ. ΙΛ (λ. *βάλλω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ ἀόρ. *ἔβαλα* κοιν. καὶ γιὰ τὰ ρ. *βάζω* καὶ *βάλλω*.

Α' Ἐνεργ. **1α**) (Συν. μὲ τὰ ἐπιρρ. *κάτω, χάμω*) ρίχνω κάτω, καταβάλλω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3· βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 12· πβ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/56, 244): *ἕνας τὸν ἄλλον ἤπασκε χάμαι στὴ γῆς νὰ βάλῃ* Ἐρωτόκρ. Β' 1566· *κονταριὰν τοῦ κτύπησα καὶ κάτω τόνε βάνω* Ἰμπ. (Legr.) 898· βλ. καὶ *ἁπλώνω* Α7β, *ἀποκουπίζω*· **β**) φρ. *βάνω κάτω* (Πβ. Δημητράκ., λ. *βάλλω* 9)=γκρεμίζω, καταστρέφω: *θέλω ἀπὸ θεμελιοῦ νὰ τήνε βάλω κάτω* Διακρούσ. 86[6]· *εὑρόντες τὰς πύλας κεκλεισμένας σὺν τοῖς πελέκεσιν ἔβαλον κάτω μὴ βραδύναντες* Δούκ. 365[33]· βλ. καὶ *ἀνοίγω* Α3γ, *ἀφανιάζω* 1, *βάλλω* 1δ φρ.· **γ**) φρ. *βάνω στὰ βύθη* κ.=βουλιάζω, βυθίζω κ.: *βάνασιν σοῦ φαίνετον ὅλην τὴν γῆν στὰ βύθη* Ἀχέλ. 388. Βλ. καὶ *βουλῶ* Α1. **2α**) Ρίχνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *κάτω βάνου χώματα, πέτρες* Λεηλ. Παροικ. 646· *σὰν πρόβατα τοὺς ἔδιωχναν, στὸν Δούναβη τοὺς βάνουν* Σταυριν. 364· βλ. καὶ *ἀπολέρνω* 1, *ἀπολύω* Α16, *ἀποσφενδονῶ*· (μεταφ.): *γιὰ ποιὰ 'φορμὴν ἐβάλθηκε στὰ πάθη νὰ μὲ βάλῃ* Ἐρωτόκρ. Γ' 434· **β**) (προκ. γιὰ βλέμμα) (Πβ. L-S, λ. *βάλλω* ΑΙΙ4): *ἡ κόρη δὲ ἔβαλεν εἰς γῆν τὸ βλέμμαν καὶ τὸ ἦθος* Ἀχιλλ. Ν 1439. Βλ. καὶ *ἀναβλέπω* 2. **3α**) Βάζω, τοποθετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5α): *νὰ τὰ θωροῦν οἱ ὀχουθροὶ καὶ τσὶ λουμπάρδες βάνου τρίγυρα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 303[10]· *θέλου ἀδυνατὸ καὶ μπορεμένο ταίρι νά 'χουσιν* (ἐνν. τοῦτες οἱ κοπελιές)· *ἂ δέ, τοῦ 'λαφιοῦ τοῦ βάνου τὸ τσιμέρι* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 196· βλ. καὶ *ἀποθέτω* 1, *ἀποσταίνω* 1, *ἀποτίθεμαι*· (μὲ σύστ. ἀντικ.)=τοποθετῶ: *βαλμὸ νὰ βάλῃς ἀπάνου σου βασιλεὰ* Πεντ. Δευτ. XVII 15· **β**) (προκ. γιὰ ἀγκαλιά): *ἔβανέ με εἰς τὲς ἀγκάλες του* Διγ. Ἄνδρ. 369[28]· **γ**) (προκ. γιὰ στίχους): *Εἶν' ἄμετροι στὲς συλλαβὲς καὶ οὐδὲ σωστὰ βαλμένοι* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. Ἀφ. 89· **δ**) ἐγκαθιστῶ: *ὁ ἀρχιερεὺς...τὸν βάνει εἰς ἄλλο μοναστήριον ἡγούμενον* Βακτ. ἀρχιερ. 167· *Καὶ τὴ Φροσύνην ἤκραξε καὶ τὴ φωτιὰ τῆς πάει καὶ βάνει τη σὰ μάννα της εἰς τὸ δεξόν της πλάι* Ἐρωτόκρ. Γ' 1452· **ε**) ἐγκαθιστῶ ἄρχοντα, βασιλιά: *νὰ ἀπέλθουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ βάλουν τὸν Ἀλέξην* Χρον. Μορ. Η 488· βλ. καὶ *ἀναδεικνύω α, βάλλω* 2β. **4α**) (Πολλὲς φορὲς μὲ τὸ ἐπίρρ. *ἔσω, ἀπέσω*) εἰσάγω, δέχομαι κάπ. (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Α5ζ φρ.): *περὶ ναυκλήρου ὁποὺ τὸν βάνει ἡ νοικοκυρὰ εἰς τὸ καράβι της* Βακτ. ἀρχιερ. 171· *συνεπαίρνει με ἀποκεῖ, στὸ σπίτι ντου μὲ βάνει* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 696· *βάνουσιν τὸν ἄνθρωπον ἀπέσω καὶ πλανοῦν τον* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 206· *μὲ βάνουν ἔσω* Προδρ. III 272b (χφ. C) (κριτ. ὑπ.)· *ὁ τάφος ἔβαλέν σε μέσα του* Διγ. Ἄνδρ. 412[15]· βλ. καὶ *ἀτσετιάζω* β[1], *βάλλω* 2γ· (μεταφ.): *Δίχως κανένα δάσκαλον τὸν βάνει μοναχή της εἰς τῶν ἀνθρώπων τὲς καρδιὲς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [628]· **β**) (προκ. γιὰ μαθητεία, σχολεῖο) εἰσάγω (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 7): *ὁ πατὴρ...* (παραλ. 1 στ.)*...'ς διδάσκαλον τὸν βάνει, μὲ τοῦ ὁποίου τὴν παίδευσιν εἰς κάθε ἄκρον φθάνει* Λίμπον. 113· *εἰς τὸ σκολειὸ ἔβαλά το* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 572· βλ. καὶ *βάζω* (ΙΙ) 2 φρ.α· **γ**) φρ. *βάνω*

τράπεζα=στρώνω τραπέζι (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 13 καὶ ΙΛ, λ. *βάζω* [ΙΙ] 2α φρ.): *Δύο καὶ τρεῖς φορὲς νά βάνῃ τράπεζα τὴν ἡμέρα νὰ τοὺς ἀναδεχθῇ γλυκὰ* Συναδ., Χρον. 52. **5**) Θέτω ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ταψία καμένα ἔβαναν εἰς τὴν κοιλιά του* Συναδ., Χρον. 55· *Ἕτερον μαλακτικὸν νὰ τὸ ἀνοίξῃ καὶ ὅποιος ἂν τὸ βάνῃ ἀνοίγει* Ἰατροσ. κώδ. τνε'· *πρὶ βρομέψῃ τσῆ πληγῆς βάνουσι τὸ βοτάνι* Πανώρ. Ε' 168. **6**) (Προκ. γιὰ ὑγρὸ) ρίχνω, χύνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. Α3· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α5β): *ἄσπρα κόκκινα κρασὰ..., ποὺ τὰ βάνα στὸ ποτήρι* Φαλλίδ. 24. Βλ. καὶ *βάζω* (ΙΙ) 1β. **7**) Φέρνω (κάπ.) κάπου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ποιὸ κρίμα σᾶσε φτάνει κ' εἰς τέτοιον τρόπο ἀπόκοτους στοὺς τόπους μας σᾶς βάνει* Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 74· *νὰ φυλακτῆτε κι' ὀμπανὲ 'δῶ τόνε βάνει ἡ ὥρα* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 104. **8α**) Βάζω, προσθέτω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α5β ἢ 12): *ἀπάνω βάνει ὀλιγοστὸν ἅλας κ' ἐγέμισέν τα* Ἰμπ. 640· *Πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικὰ μέρη τοῦ ὄρους ἄνω ἐν μέσῳ ἔστιν ἀληθῶς, οὐδέν τι πλέον βάνω* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 298· βλ. καὶ *βάλλω* 16, 17· **β**) (μαθηματ.): *ἀντὶ τοῦ μισοῦ βάνε ε', ἤγουν ποίει μουζ(ούρια) ͵αεγε'* Rechenb. 36. **9**) (Προκ. γιὰ κτήριο) κτίζω (Βλ. L-S, λ. *βάλλω* ΒΙ4): *τὸ μοναστήρι... βαρμένο εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἄνωθεν χωρίου* Ἔγγρ. τοῦ 1606 (Κακ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 480). Βλ. καὶ *ἀνεγείρω* Β2α. **10**) Φρ. *βάνω εἰς γλυκότη κάπ.*=κάνω κάπ. νὰ νοιώσῃ εὐχαρίστηση, τέρπω κάπ.: *ὁ νόστιμος κιλαϊδισμὸς ποὺ τὰ πουλάκια κάνα μὲ τὴ μουρμούρα τοῦ νεροῦ 'ς γλυκότη τὸν ἐβάνα* Ἐρωτόκρ. Β' 674. Βλ. καὶ *ἀνοίγω* 5 φρ. α. **11**) (Προκ. γιὰ σημαία, κλπ.) στήνω (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 17): *τὴν φέδεν του τῶν ἔδωκε καὶ μίαν παντιέρα βάνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 342[8]· *νὰ βάνωμεν νὰ στέκεται σημεῖον εὐσεβείας* Ἱστ. Βλαχ. 2662. **12**) Μπήγω: *νὰ βάνω στὴν καρδία σας φαρμακερὸ μαχαίρι* Ριμ. Βελ. 943. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω* β. **13α**) Φορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 5ε): *Ἐμορφοχρυσοκόσμητες βάνουσιν φορεσίες* Φλώρ. 809· *κρίμαν τοὺς σάκκους τοὺς χρυσούς, κεῖνα τὰ πετραχήλια, ποὺ τά 'βαναν οἱ ἱερεῖς κ' ἐλάμπαν τὰ τραχήλια* Θρ. Κύπρ. Μ 409· *παπούτσιν ἔβανα* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 26· βλ. καὶ *βάλλω* 13· (μεταφ.): *Ἡ πονηρὴ καὶ ἡ κακὴ καὶ ἡ ἐντροπιασμένη ὁπόταν ἔνι κορασιὰ διαβόλου πρόσωπον βάνει* Σπαν. (Ζώρ.) V 439· **β**) (προκ. γιὰ ἅρματα) (Βλ. ΙΛ, λ. *βάζω* [ΙΙ] 2α φρ.): *εὐθέως ἐσηκώθηκεν, βάνει τὰ ἅρματά του* Πόλ. Τρωάδ. 140· βλ. καὶ *βάλλω* 13· **γ**) φορῶ σὲ κάπ. κ. (Βλ. ΙΛ, λ. *βάζω* [ΙΙ] 2α φρ.): *βάνουν με τραχηλικὸν χαντρατοκουδουνάτον* Διήγ. παιδ. 254· *Μεταξωτὰ πολύτιμα γιὰ σάβανον τοὺς βάνουν* Θησ. Β' [79[1]]. **14**) Φρ. *βάνω ὕπνο εἰς τὰ μάτια (μου)*=κοιμᾶμαι: *ὕπνον εἰς τὰ μάτια τσῃ δὲν ἤβανε ποτέ τσῃ* Ἐρωτόκρ. Α' 478. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β8, *ἀποκοιμοῦμαι, βυθίζω* Β1. **15α**) Φρ. *βάνω στέφανον, στέμμαν*=στέφω (βασιλιά): *ἐστέψασιν τὸν Μούρτζοφλον, τὸ στέμμαν τοῦ ἐβάλαν* Χρον. Μορ. Ρ 741· *Ὁ ποῖος δὲν ἤθελε νὰ στεφθῇ ρήγας, οὐδὲ ἠθέλησε νὰ βάλῃ στέφανον εἰς τὴν κεφαλήν του* Μαχ. 18[3]· **β**) φρ. *βάνω στεφάνι* = στεφανώνω, παντρεύω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βάλλω* Α4α φρ.): *ὦ χήρα... ...νὰ εἶχε σε πιάσει ζάλη τὴν ὥρα ὁποὺ σοῦ βάλασι στεφάνι στὸ κεφάλι* Λίμπον. 408. Βλ. καὶ *εὐλογῶ*. **16α**) Ὀνομάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α13): *ὅρισε καὶ σ' ἐβάπτισαν καὶ σ' ἔβαλαν Μερκούρη* Κορων., Μπούας 152· βλ. καὶ *βαπτίζω* 3, *κράζω*· **β**) φρ. *βάνω ὄνομα*=ὀνομάζω (Βλ. ΙΛ, λ. *βάλλω* Α4α φρ.): *τοῦ βασιλῆος...τὸ ὄνομα τοῦ βάνω* Κορων., Μπούας 137. **17**) Φρ. *βάνω μετάνοια*=γονατίζω (Ἡ σημασ. στὰ Ἀποφθέγματα πατέρων 397· βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 20 καὶ ΙΛ, λ. *βάλλω* 4α φρ.): *Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔβαλε μετάνοιαν καὶ ἐπῆγε νὰ φιλήσῃ τὸ γόνυ αὐτῆς* Μ. Χρονογρ. 35[18]. Βλ. καὶ *βάλλω* 11 φρ. **18**) Φρ. *βάνω ἀσκημάδι στὴν τιμή*=βλ. *ἀσκημάδι* 2 Ἔκφρ. Βλ. καὶ *ἀτιμώνω* 1α, *γεβεντίζω*. **19α**) Διορίζω (Ἡ σημασ. στὴ Διαθ. Νίκων. 228[16] καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 8δ· βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/56, 244): *διὰ τοῦτο πρέπει τὸ λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ὁποὺ ἔχουνε ἰντερέσσο νὰ βάνουν ἕναν ἐδικόν τους νὰ κυβερνᾷ* Σουμμ., Ρεμπελ. 183· *τὸν βάνει... διὰ μπάιλον εἰς τὸν τόπον του* Χρον. Μορ. Η 6765· βλ. καὶ βά-

ζω (II)3· **β**) ὁρίζω κάπ. νὰ κάνη κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 8β): *βάνουν ἀνθρώπους φρόνιμους νὰ τὴν καθοδηγήσουν* Ἰμπ. 318· *φλακατόρους μπιστικοὺς νὰ βλέπου ἀπόξω βάνει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 587· βλ. καὶ *βάλλω* 18· γ) προτρέπω: *εὐθὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς βάνει φίλοι πάλιν γιὰ νὰ γενοῦν* Παλαμήδ., Βοηβ. 1129· *Πρόσεχε, υἱέ μου, μὴ πιστέψης ποτέ σου τὴν γυναίκα σου καὶ βάλη σε καὶ κλέψης* Συναξ. γυν. 266. Βλ. καὶ *ἀναγκάζω* 7α. **20**) Ἐπικαλοῦμαι (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 25): *μάρτυρα τὸν οὐρανὸ κ' ἐσὲ τὸν ἴδιο βάνω* Ἐρωφ. Ἰντ. γ′ 37. Βλ. καὶ *βγάνω* 3^{2} φρ. **21α**) Φρ. *βάνει ὁ νοῦς κάπ.* (ἔγνοια, κλπ.) = νοιάζεται, σκέφτεται κάπ. (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ὁ νοῦς σου μὴ δειλοσκοπᾷ κ' ἔγνοια κιαμιὰ μὴ βάνη* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ′ 47· *τὰ βάν' ὁ νοῦς τ' ἂς κάνη* Ἐρωτόκρ. Γ′ 296· *Εἶντά 'ναι τοῦτα ποὺ μιλεῖς κι' ὁ νοῦς σου πῶς τὰ βάνει...;* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1413· βλ. καὶ *ἀθιβάλλω* β· **β**) φρ. *βάνω ἔγνοια, λογισμὸ (στὴν καρδιά, στὸ κεφάλι) (τὸν σκοπὸν* = νοιάζομαι, σκέφτομαι (Βλ. ΙΛ, λ. *βάζω* [II] 2α φρ.): *Οἱ Τοῦρκοι τὰ κοιτάζανε κ' ἔγνοια πολλὴ ἐβάνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 479^{2}· *λογισμὸν ἀσκόλαστον ἔβανε στὸ κεφάλι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 471^{16}· *λογισμὸ μὴ βάνης μπλιὸ καὶ πίστεψέ μου μένα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 268· *λογισμοὺς... ...σοῦ τυχαίνει στὴν καρδιὰ νὰ βάνης πλιὰ παρ' ἄλλους* Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 628· βλ. καὶ *ἀναβάλλω* 2, *λογιάζω*· γ) φρ. *βάνω μὲς στὸ (ἢ εἰς τὸ) νοῦ (μου), κατὰ νοῦν, μὲ τὸ νοῦ κ.* = (γ¹) ὑποπτεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5α φρ.): *βάνω στὸ νοῦ μ', ἀφέντη μου, ποιὰ προῖκα θὰ μοῦ δώσης* Ἐρωφ. Δ′ 164· (γ²) σκέπτομαι (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *τὴν ἀσθένειαν ποσῶς στὸ νοῦν του μὴν τὴν βάνη* Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{14}· (γ³) ὑπολογίζω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Γιὰ δέ, κυρά μου, στόρησε καὶ βάλε μὲ τὸν νοῦν σου πόσους δαρμοὺς μ' ἐδείρασιν* Ἐρωτοπ. 626· **δ**) φρ. *βάνω τὸ νοῦ μου σὲ κ.* = σκέπτομαι κ.: *σὰν κοπελιὰ στὰ χαμηλὰ πάντα τὸ νοῦ μου βάνω* Ἐρωτόκρ. Δ′ 411· **ε**) φρ. *βάνω στὸ νοῦ (μου) κάπ.* = θυμᾶμαι κάπ.: *Κυρά μου, ὅταν σὲ θυμηθῶ καὶ βάλω σε στὸν νοῦν μου* Ἐρωτοπ. 575· βλ. καὶ *βάζω* (II)2 φρ. γ· **ς**) φρ. *βάνω στὸ νοῦ κάπ. κ.* = ἐνθυμίζω σὲ κάπ. κ.: *Κείνη ποὺ ρεγουμέστανε στὸ νοῦ μᾶς τήνε βάνει* Ἐρωτόκρ. Α′ 1301· **ζ**) φρ. *βάνω (εἰς) ἐνθύμησιν εἰς κάπ. κ.* = ἐνθυμίζω σὲ κάπ. κ.: *Ὦ δαῖμον, διατί βάνεις ἐνθύμησιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους περὶ ἁμαρτίας;* Διγ. Ἄνδρ. 396^{11}· **η**) φρ. *βάνω νοῦν, γνώμη* = ἀποφασίζω: *ἤβαλε γνώμη στὰ νησὰ ν' ἀράξη* Λεηλ. Παροικ. 71· *Τοιαύτην γνώμην ἔβαλαν τὰ φρόνιμα κεφάλια* Ἱστ. Βλαχ. 1155· *νοῦν γὰρ ἔβαλεν αὐτὸς γὰρ ἀχαρίστως Ὀδυσσεύς τε ἀπανθρώπως τοῦτον κτεῖναι* Ἑρμον. Ζ 5· **θ**) φρ. *βάνω βουλήν* = σκέφτομαι νὰ... (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 6 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α5α φρ.): *Βάνει βουλὴν κακὴν καὶ ἀποφασίζει* Λεηλ. Παροικ. 153· *βάνου βουλὴ καὶ πέμπουσίνε τότες* Λεηλ. Παροικ. 169· **ι**) φρ. *βάνω μὲς (εἰς) στὸ λογισμό, κλπ., κ.* = (α) σκέπτομαι: *μὴ βάνοντα κανένα κίνδυνον εἰς τὸν λογισμόν μου* Σουμμ., Ρεμπελ. 188· (β) ἀποφασίζω: *ἤβανε μές στὸ λογισμὸ νὰ φεύγη ὀχ τὸ παλάτι* Ἐρωτόκρ. Α′ 111· **ια**) φρ. *βάνω εἰς τὴν ψυχήν μου, εἰς τὴν καρδιά μου κ.* = σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι κ.: *θές τα στὴν καρδιάν σου, βάλε τα στὴν ψυχήν σου* Σπαν. Β 52· *Ἂν ἴδωσι τὰ ὀμμάτια μου ποτὲ τοὺς ἀδελφούς μου καὶ οὐ πιάσουν καὶ ἀψιδώσουν σε καὶ δείξουν καὶ τελέσουν καὶ δήσω σου εἰς τὸν τράχηλον τὰ τέσσαρα παιδία καὶ βάλω εἰς τὴν καρδίαν μου τὰ γόνιμά μου κέρδη* Προδρ. I 151· βλ. καὶ *ἀναβιβάζω* 4 φρ., *ἀνανοῶ, λογιάζω*· **ιβ**) φρ. *βάνω (κάπ.) εἰς ἔγνοια, εἰς σκοπὸν* = βάζω κάπ. σὲ σκέψεις: *εἰς ἔγνοια, γιέ μου, μ' ἔβαλες ἐτούτην τὴν ἡμέρα* Ἐρωτόκρ. Ε′ 218· *ἄλλα πράγματα πολλὰ ἐκεῖνος τ' ἀφηγήθη, ποὺ σὲ σκοπὸν ἐβάλασι τὸν ἄθλιον τὸν Πενθέον* Θησ. Δ′ [36^{2}]· **ιγ**) φρ. *βάνει κ. κάπ. σὲ λογισμό, σὲ ἔγνοια* = βάζει κ. κάπ. σὲ σκέψεις: *εἰσὲ μεγάλο λογισμὸ ἐτοῦτα τὸν ἐβάνα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 714· *τὸ δαχτυλίδι βάνει με σὲ λογισμὸ μεγάλο* Ἐρωτόκρ. Ε′ 545· **ιδ**) φρ. *βάνει ὁ λογισμὸς (κάπ.) (ἔγνοια)* = σκέπτεται κάπ.: *Καίσαρε, ἔγνοια οὐδεκαμιὰ μὴ βάνη ὁ λογισμός σου* Ζήν. Β′ 289· **ιε**) φρ. *βάνω μέσα στὸν ὁμυαλό (μου)* = λαμβάνω ὑπόψη μου: *ὅ,τ' ἤθελες μιλήσει ὅλα σοῦ τάσσω τά 'βανα μέσα στὸν ὁμυαλό μου*

Φορτουν. (Vinc.) Α′ 125· **ις**) (φρ.) *βάνω (εἰς) ἐνθύμησιν κ.* = θυμοῦμαι κ.: *νὰ βάλωμεν ἐνθύμηση τῆς μητρὸς τοῦ Ἀκρίτου* Διγ. Ἄνδρ. 403^{22}· *νὰ τὴν βάλω εἰς ἐνθύμηση* Σουμμ., Ρεμπελ. 157. Βλ. καὶ *βάζω* (II) 2 φρ. γ. **22α**) Φρ. *βάνω φωτιά, πῦρ, λαμπρόν, 'στιὰ* = βάζω, ἀνάβω φωτιὰ (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Θεέ! τώρα βοήθησε ποὺ 'στιὰν στὰ τείχη βάνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 216^{12}. *Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χώραν* Ἀσσίζ. 222^{24}· βλ. καὶ *βάλλω* 5 φρ.· (μεταφ. προκ. γιὰ ἐρωτικὸ πόθο) (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 3 μεταφ.): *βάνει πῦρ καὶ κεραυνὸν εἰς τὴν καρδίαν τούτου* Διγ. Ζ 182· βλ. καὶ *ἀνάπτω* Α2, *ἅπτω* 1, *ἀφταίνω* Β· **β**) φρ. *βάνω (στὴ) φωτιὰ* = καίω: *ὅλα τὰ σπίτια τοῦ νησοῦ φωτιὰ ἐτότες βάνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 356^{2}· *τὸ ρετράτο στὴν φωτιὰ τὸ βάνει* Λεηλ. Παροικ. 548. Βλ. καὶ *ἀναλαμβάνω* 2, *ἀνάπτω* Α4, *ἀσβολῶ* 1. **23**) Φρ. *βάνω (τὴν) ἀρχή(ν), χέρι(ν), χέρα, χερικὸν* = ἀρχίζω (Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′ 6, 1955/56, 244· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βάζω* [II] 2α φρ. καὶ *βάλλω* Α4α φρ.): *τώρα βάνω ἀρχὴ νὰ λέγω* Διγ. Ἄνδρ. 342^{31}· *ἔβανεν χέριν καὶ νὰ δύνεται ὥσπερ ἀνδρειωμένος* Διγ. (Hess.) Esc. 614· *Προυνὸν τοῦ τρέχειν ἤρχισα τάχα νὰ βάλω χέρα* Ἀπόκοπ. 11· *τώρα βάνομεν χερικὸν τῆς ὑποθέσεως ἐτούτης* Χριστ. διδασκ. 424. Βλ. καὶ *βάνω* (I) Β2. **24**) Φρ. *βάνω (κάπ.) σ' ἀγάπη* = **α**) κάνω κάπ. νὰ ἐρωτευθῆ κάπ. (Πβ. L-S Κων/νίδη, λ. *βάλλω* ΑΙΙ6): *ζιμιὸ σ' ἀγάπη βάνει μας* Ἐρωτόκρ. Α′ 1299· **β**) συμφιλιώνω: *Θεέ μου, διὰ τὴν δόξαν σου βάλε τους εἰς ἀγάπην Φραντσέζους καὶ Οὐγγλέζηδες, Σπανιόλους, Ἀλαμάννους* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 353. **25α**) Περιλαμβάνω σὲ συγγραφή: *τοῦτο σὲ κοντολογιὰ ἔρχομαι καὶ τὸ βάνω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 351^{2}· *ὥσπερ καλῶς τὸ γροίκησα, οὕτως κ' ἐγὼ τὸ βάνω* Ἀχέλ. 2237· **β**) φρ. *βάνω τὸ μελάνι* = γράφω: *μὲ θρηνισμὸν καὶ δάκρυα ἔβαλα τὸ μελάνι* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 813· **γ**) φρ. *βάνω εἰς γράμμα(ν), γράψιμον* = γράφω: *κρυφίως καὶ μετὰ σπουδῆς ἔβαλά το εἰς γράμμαν νὰ στέκεται παντοτινά, νὰ φαίνεται τὸ πράγμαν* Θρ. Κύπρ. Μ 303· «*Βάλετέ το εἰς γράψιμον καὶ φέρτε μού το αὔριον ὀμπρός μου νὰ τὸ δῶ*» Μαχ. 250^{34}· **δ**) φρ. *βάνω σὲ στίχον, στίχους, εἰς ρίμα, εἰς τὸ ριμαρισμένον* = στιχουργῶ, γράφω σὲ ἔμμετρο λόγο: *Τῆς Κύπρου τὰ καμώματα σὲ στίχους νὰ τὰ βάλη* Ἀχέλ. Πρόλ. 22· *πῶς νὰ γράψω στὸ χαρτὶ καὶ νὰ τὸ βάλω εἰς ρίμα* Δεφ., Λόγ. 740· *βούλομαι νὰ τὸν βάλω 'γὼ εἰς τὸ ριμαρισμένον* Ἰμπ. (Legr.) 10. Βλ. καὶ *ἁρμόζω* Α φρ., *ριμάρω*. **26**) Φρ. *βάνω εἰς τοὺς νόμους* = νομοθετῶ: *τὸ ἔβαναν εἰς τοὺς νόμους* Βακτ. ἀρχιερ. 210. **27α**) Φρ. *βάνω σὲ ὀρδινιά, σὲ τάξη* = (α¹) τακτοποιῶ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 16· πβ. ΙΛ, λ. *βάζω* [II] 2α φρ.): *τὸ πῶς τὰ βάνει σ' ὀρδινιὰ ὄμορφα τ' ἅρμενά του* Γαδ. διήγ. 148· *καὶ βουλὴ αὐτοὶ νὰ παίρνουσιν 'κ τὲς περασμένες πράξες τὲς ἱστορίες ἔγραψαν καὶ ἔβαλαν σὲ τάξες* Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς Ἀναγν. 14· Βλ. καὶ *βάζω* (II) 2 φρ. β· (α²) ἑτοιμάζω: *ὁποῖοι, σὰν ἀκούσατε, εἰς ὀρδινιὰν ἐβάναν πόλεμον* Ἀχέλ. 2460· βλ. καὶ *βάζω* (II) 2 φρ. β, *ὀρδινιάζω, παρεκιάρω*· (α³) ἑτοιμάζομαι: *τότες ὅλοι σ' ὀρδινιὰ βάνου νὰ σηκωθοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 336^{19}· βλ. καὶ *καταρδινιάζομαι*· (α⁴) παρατάσσω: *ἔβαλε τὸ φουσάτο της σὲ ὄμορφη ὀρδινία* Βεντράμ., Φιλ. 100· βλ. καὶ *ἁπλώνω* Α8β· **β**) φρ. *βάνω εἰς ὄρθωσιν* = τακτοποιῶ: *τὰ κάτεργα εἰς ὄρθωσιν ἐβάναν* Ἀχέλ. 595. **28**) Φρ. *βάνω ὀρδινία, ὄρδινο* = ἀποφασίζω: *εἰς τὸ φουσάτον πήγασι κ' ἐβάλαν ὀρδινία ὁλονυκτίον εἰς ἐκεινοὺς νὰ γίνη ἀγρυπνία* Κορων., Μπούας 26· *πῶς ὁ ἐμπαλὴς τῆς Ἀμμοχούστου ἔβαλεν εἰς ὄρδινο νὰ βλεπίση τὸ κάστρον εἰς τοὺς τόπους* Μαχ. 364^{3}. **29α**) Φρ. *βάνω ἀποκάτω (μου), εἰς τὴν ὑποταγήν (μου), εἰς τὴν ἐξουσίαν (μου), στὸ θέλημά μου* = ἐξουσιάζω, ὑποτάσσω: *εἰς τοῦτον τὸν μόδον θέλομεν βάλλειν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου* Μαχ. 442^{25}· *οἱ ἄρχοντες δὲν τὸν ἔκαναν μὲ ἄλλο τέλος παρὰ διὰ νὰν τοὺς βάλουν εἰς τὴν ὑποταγήν τους* Σουμμ., Ρεμπελ. 165· Μαχ. 640^{1}· *ὅταν ἡ φλόγα χαίρεται... καὶ τοὺς αὔλακας τρέχοντα στὸ θέλημάν της βάνει* Ἀχέλ. 659· βλ. καὶ *ἀναλαμβάνω* Α4, *ἀποκρατῶ* Α1α, *ἀποτάσσω* (II) 2, *ἄρχω* (I) 1, *βασιλεύω* β· **β¹**) φρ. *βάνω (εἰς τὸ) χέριν (μου) κ.* = κυριεύω κ.: *οἱ Γενουβῆσοι τὸν ἐπέψαν μήπως καὶ βά-*

λουσιν τὴν Κερυνίαν εἰς τὸ χέριν τους Μαχ. 380[21]· βλ. καὶ αἰχμαλωτίζω A2α, β, ἀπὸ (I) 17 φρ. **β**[2]) φρ. βάνω (κάπ.) στὰ χέρια μου=συλλαμβάνω κάπ.: Σινιὸρ Τζὰν Γιάκωμον δίωχνε στὰ χέρια του νὰ βάλη Κορων., Μπούας 43. Βλ. καὶ ἀποπιάζω 1, ἀρεστιάζω 1α, πιάνω. **30α**) Φρ. βάνω (ἀπ)άνω κάτω=(α[1]) βλ. ἄνω κάτω Φρ. 1α· (α[2]) βλ. ἄνω κάτω Φρ. 2α· (α[3]) κάνω τὸ πᾶν: ἡ Ρήγισσα μαθαίνει το καὶ βάνει ἄνω κάτω τὸ πῶς νὰ κάμουν τὸ ζιμιὸ θάνατον νὰ τῆς δώσουν Εὐγέν. 128· **β**) φρ. βάνω εἰς ἀνακάτωσιν=ἀναστατώνω: μίαν ταχινὴν τοὺς ἔβανεν ὁ στόλος τῶν ἀνδρείων εἰς...ἀνακάτωσιν 'Αχέλ. 815. Βλ. καὶ ἀνακατώνω 6, βάλλω 9 φρ. **31α**) Φρ. βάνω φωνή, φωνίτσα, χουγιατά, φώναρον=φωνάζω (Βλ. ΙΛ, λ. βάλλω A4 φρ.· πβ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 24): «Βάλε φωνὴν τὸν κηπουρὸν μὴ νὰ τὸν δώση ρόδα τὸν μισθαργὸν καὶ φέρη μας εἰς παρηγόρημάν μου» Καλλίμ. 1898· εὐθὺς βάνει τὸν φώναρον Συναξ. γαδ. 314· τὰ χουγιατὰ ποὺ βάνα Τζάνε, Κρ. πόλ. 559[20]· Νὰ δῆ τὸ ποῖος τραγουδᾶ καὶ ποῖος φωνίτσα βάνει Θησ. Γ' [11[7]]· βλ. καὶ βάλλω 14· **β**) φρ. βάνω λόγια, λόγους=μιλῶ, λέγω: ἤρξατο ὁ συγγενὴς... λόγους νὰ βάνη ἐρωτικοὺς Λίβ. P 356· τώρα σὲ κοντολογιὰ τοῦτα τὰ λόγια βάνω Τζάνε, Κρ. πόλ. 432[8]· βλ. καὶ ἀναθιβάλλω A1α, ἀναφαίνω A φρ., βγάνω 14[3] φρ., λαλῶ· **γ**) φρ. βάνω διαλαλημόν, διαλαλιὰ=διαλαλῶ (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 24): εἶπεν του διαλαλημὸν νὰ βάλη Τζάνε, Κρ. πόλ. 500[9]· διαλαλιὰ ποὺ ἔβαλε Εὐρετ. 'Ερωτοκρ. 767[67]· **δ**) (φρ.) βάνω (κάπ.) εἰσὲ μαλώματα=κάνω κάπ. νὰ μαλώση: ἤβανε τοὺς γειτόνου τση πάντα εἰσὲ μαλώματα 'Αποκ. Θεοτ. I 104· **ε**) φρ. τὰ βάνω μὲ κάπ.=μαλώνω μὲ κάπ. (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 27, ΙΛ, λ. βάζω [II] 2α φρ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/56, 244): ἀφήκασιν τὲς ἔγνοιες τους κ' ἐβάλαν τα [μὲ] μένα Ch. pop. 828· ἐδὰ μὲ τσὶ πολλοὺς γροικῶ κτάσσεσαι νὰ τὰ βάλης Φορτουν. (Vinc.) Δ' 161. Βλ. καὶ μαλώνω. **32α**) Προσφέρω, συνεισφέρω (Πβ. L-S, λ. βάλλω AII6c): ὁ εἷς τῆς συντροφίας ἠμπορεῖ νὰ βάλη εἰς τὴν συντροφίαν πέρπυρα ν' καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος βάνει τὸ κορμίν του καὶ τὴν ἐργασίαν του 'Ασσίζ. 82[27]· βλ. καὶ βάλλω 15· **β**) δίνω, χαρίζω (προκ. γιὰ χρήματα): ὑπέρπυρα πενήντα νὰ τὰ βάλη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας 164· Χαρὰ ὁποὺ βάλ' εἰς ἐκκλησιὰς κ' ἔχει πτωχοῦ νὰ δώση! 'Απόκοπ. 216. Βλ. καὶ βάλλω 15. **33α**) Παρατάσσω: ὅλ' ἡ ἀρμάδα ἔρχεται κι' ὀμπρὸς τὰ ξένα βάνει τὰ κάτεργα Τζάνε, Κρ. πόλ. 343[28]· **β**) (προκ. γιὰ καράβια) προσορμίζω, ἀράζω, ἀγκυροβολῶ: Παίρνει σαράντα κάτεργα καὶ βγαίνει ν' ἀρμενίση (παραλ. 1 στ.)· οὐδένας δὲν τὰ 'μπόδισε, μὰ στὰ Χανιὰ τὰ βάνει Τζάνε, Κρ. πόλ. 403[5]. Βλ. καὶ ἀποσώνω B1γ, ἀραδιάζω. **34α**) Φρ. βάνω πλώρη=κατευθύνομαι (Βλ. ΙΛ, λ. βάζω [II] 2α φρ.): "Εβαλεν τὴν πλώρην πρὸς τὴν Βενετίαν καὶ ἦλθεν ἕως τὴν Κρήτην Μαχ. 588[9]· βλ. καὶ ἀκολουθῶ 6, ἀναπλωρίζω B, ἀνατρέχω 1α, ὁδεύω· **β**) φρ. βάνω τ' ἄρμενα=βλ. ἄρμενο 1 φρ. **35α**) (Συν. μὲ τὸ ἐπίρρ. ἐπάνω) ἐπιρρίπτω σὲ κάπ. κ. (Βλ. Δημητράκ., λ. βάλλω 4): τὸ δικόν τους πταίσιμον ἀπάνω της τὸ βάναν Φαλιέρ., Λόγ. 220· βάνει της μακρὺν ἔγκλημαν 'Ασσίζ. 380[14]· ἐὰν λάχη ὅτι ὁ ἄνδρας βάνει ἐκεῖνον τὸ ἔγκλημαν ἐπάνω τῆς γυναικός του 'Ασσίζ. 128[5]· **β**) φρ. βάνω ἀγκάλεμα=καταγγέλλω: 'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος οὗ μία γυναίκα κρατεῖ μίαν κλήρα καὶ γίνεται ὅτι... ἕτερος ἄνθρωπος οὗ ἑτέρα γυναίκα βάνει τους ἀγκάλεμαν περὶ ἐκείνης τῆς κλήρας 'Ασσίζ. 383[22]· βλ. καὶ ἀνακράζω 4, ἀναφέρω A1γ, ἀποτίθεμαι φρ.· **γ**) φρ. βάνω εἰς ἔγκλημαν=κατηγορῶ, καταγγέλλω: ὁκάτις ἄνθρωπος... βάνουν εἰς ἔγκλημαν διὰ ἐκείνην τὴν κληρονομίαν 'Ασσίζ. 132[9]. Βλ. καὶ ἀτιμάζω 2, ἀτιμῶ β, βαρυνίσκω 2, βαρύνω I2, ψέγω. **36**) Γίνομαι αἴτιος κάπ. καταστάσεως (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 11): "Ιν' ὁ μέγας Μερκούριος εἰς λύπην μὴ μᾶς βάλη Κορων., Μπούας 119· ἀτός μου τὴν παρηγορία ἀπάνου μου νὰ βάνω Θησ. Πρόλ. [46]· κολάζουνται ὅσοι βάνουσι ἄνθρωπο εἰσὲ κακὸ 'Αποκ. Θεοτ. II 220.

37α) Θεωρῶ (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): καλὰ καὶ τοῦτο φταίσιμο δὲν πρέπει νὰ τὸ βάνω 'Ιντ. κρ. θεάτρ. A' 114· βλ. καὶ ἀγροικῶ I3α, ἀφορίζω 4, βαστῶ (I) I17, βλέπω 22, λέ-

γω· **β**) ὑπολογίζω, λογαριάζω: ὅσος ἦτον ἀριθμὸς οὐ δύναμαι νὰ βάνω Κορων., Μπούας 55· Σκλαβούνους κι' ἄλλους ἄρχοντες, ἀμμὲ δὲ βάνω κείνους ὁπού 'χα μετὰ λόγου μου Ρωμαίους, Ρεθεμνιῶτες Τζάνε, Κρ. πολ. 571[4]. **38**) 'Επιβάλλω: Πόσες περίσσες παιδωμὲς οἱ στρατηγοὶ τοῦ βάνου Τζάνε, Κρ. πόλ. 406[21]· μέσα στὰ προυκοχάρτια τση μεγάλη πένα βάνω Φορτουν. (Vinc.) Γ' 284. Βλ. καὶ ἀναγκάζω 5. **39**) 'Ορμῶ, χυμῶ: πάλιν δόρατι γὰρ βάνει πρὸς τὸ σῶμαν 'Αχιλλέως 'Ερμον. Υ 229· 'Αχιλλεὺς εὐθὺς γὰρ βάνει πρὸς τὸν "Εκτορα μὲ λόγχην 'Ερμον. Υ 219. Βλ. καὶ ἀπολύω B2, ἀχαμνίζω B, βγαίνω 13γ φρ., δίδω, χύνομαι. **40α**) Ριψοκινδυνεύω, θυσιάζω: διὰ σένα τὸ κεφάλι μας καὶ τὰ ὑπάρχοντά μας βάνομεν γιὰ νὰ σ' ἔχωμεν ἐδῶ πολλὰ κοντά μας 'Ιστ. Βλαχ. 796· βάνω καὶ τ(ὴν) ψυχήν μου "Αλ. Κύπρ. 1742· **β**) φρ. βάνω τὸν ἑαυτό (μου), τὴν ζωήν (μου), τὴν σάρκαν, τὸ κορμὶ σὲ κίνδυνο (καὶ θάνατο)=ἐκθέτω σὲ κίνδυνο, διακινδυνεύω: Εἰς κίνδυνον καὶ θάνατον βάνω τὸν ἐμαυτόν μου Φλώρ. 590· βάνει καὶ τὴν σάρκαν του εἰς κίνδυνον διὰ σένα Σπαν. A 574· εἰσὲ τόσον κίντυνο ἤβαλα τὸ κορμί σου 'Ερωτόκρ. Δ' 2000· εἰς κίνδυνο μὴ βάλης τὴ ζωή ντου 'Ερωφ. A' 638. Βλ. καὶ βάζω (II) 2 φρ. ε. **41α**) Φρ. βάνω (κάπ.) σὲ θάνατο, εἰς τὸ σπαθὶν=σκοτώνω κάπ.: Εἰς τὸ σπαθὶ τοὺς ἔβαλαν, ὅλους τοὺς ἀπεκτεῖναν Χρον. Μορ. H 619· τσὶ Τούρκους τσ' ἄπονους σὲ θάνατον ἐβάναν Τζάνε, Κρ. πόλ. 458[16]· βλ. καὶ ἀποξηραίνω, ἀποσκοτώνω, ἀποτελειώνω A2, βγάνω 22 φρ. α· **β**) φρ. βάνω (κάπ.) στὸ μαχαίρι=μαχαιρώνω, σκοτώνω κάπ. (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ, λ. βάζω [II] 2α φρ.): πάντας τοὺς Χριστιανοὺς νὰ βάνη στὸ μαχαίρι 'Αχέλ. 1188. **42**) Συγκαταλέγω (Βλ. ΙΛ στὴ λ. A11 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 8): στὴν συντροφιὰ τῶν ζωντανῶν ἐγὼ δὲν τόνε βάνω Ριμ. κόρ. 663. **43**) 'Επαφίεμαι γιὰ κ. (στὸ Θεό): βάλε τὰ πάντα εἰς Θεὸν κατὰ τὸν ψαλμῳδόν τε Σπαν. (Μαυρ.) P 394· μὲ πίστιν στὸν Θεὸν πάσαν ἐλπίδαν βάναν 'Αχέλ. 1621.

44) 'Επιχειρῶ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 20 καὶ ΙΛ στὴ λ. B2): πάλι περισσότερο νὰ πολεμοῦνε βάνου Τζάνε, Κρ. πόλ. 478[26]. Βλ. καὶ ἀπλώνω A4, ἀποκινῶ IA. **45**) (Προκ. γιὰ πλοῖο) «μπάζω» (Βλ. ΙΛ, λ. βάζω [II] 2ς): τό 'ναν κάτεργον ἔβαλε νερὸν καὶ ἔπεψέν το εἰς τὸ Κούρικος νὰ πάρη πίσσαν Μαχ. 274[34]. **46**) Φυτεύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A7α): γύροθεν ἔβαλα φυτὰ πολλῶν γενεῶν Διγ. "Ανδρ. 374[23]. **47**) Προκαλῶ, προξενῶ: διὰ νὰ βάλη καὶ χαρὰ στὴν χώραν τὴν δικήν του Εὐγέν. 1019· τόσο θυμὸ στὴ θάλασσα καὶ κακοσύνη ἐβάλα 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 2. Βλ. καὶ ἀγγρίζω A1β, ἀνοίγω 8. **48**) 'Αναμειγνύω, μπλέκω κάπ. σὲ κ.: βλέπε ἐκεῖ μὴ ὑπάγης καὶ βάλουν σε εἰς ὑπόθεσιν κεῖ ὁποὺ οὐδὲν κατέχεις Σπαν. (Ζώρ.) V 322. Βλ. καὶ μπερδένω. **49**) Χρησιμοποιῶ: Βάλε τὰ δόντια, ἂν δὲ μπορῆς νὰ κάμης μὲ τὰ νύχια Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [223]· ἔβαλε τὴν μηχανίαν κι' ἄφηκεν τὴν ἀντρείαν Χρον. Μορ. H 4911. Βλ. καὶ ἀργάζω 2, κρατῶ. **50**) Μεταγλωττίζω: Τοῦτον ἐκ τὴν ἰταλικὴν τὴν γλώσσαν ἤφερά το στὴν ἐδικήν μας τῶν Ρωμιῶν κ' εἰς αὔτην ἔβαλά το Σουμμ., Παστ. φίδ. 'Αφ. [20]. **51**) Συγκρίνω: τί ρόδα, τί τριαντάφυλλα, τί κόκκινη ὄψις ἄλλη ἢ φυσικὴν ἢ τεχνικὴν ὁποὺ κανεὶς νὰ βάλη. "Ολα τὰ ὑπερβαίνασι τά 'μορφα μάγουλά της Σουμμ., Παστ. φίδ. E' [1489]. **52**) Φρ. βάνω πόθο=ποθῶ: Κουρφὰ καταρδινιάζει τον, πόθο μεγάλο βάνει 'Ερωτόκρ. B' 93. Βλ. καὶ ἐπιθυμῶ, πιάνω (φρ.). **53α**) Φρ. βάνω κόπο=κοπιάζω: βάνω κόπο, μὰ θωρῶ καὶ βολετὸ δὲν εἶναι 'Ερωτόκρ. A' 1687· βλ. καὶ ἀγωνίζομαι 2, ἀνατάζω 2γ (μέσ.), πασχίζω, κοπιῶ· **β**) φρ. βάνω κάπ. στὸν κόπο=κάνω κάπ. νὰ κοπιάση (Πβ. ΙΛ, λ. βάλλω 4 φρ.): μέσα στὸ μεσάνυκτον στὸν κόπον ἔβανέ με Γαδ. διήγ. 328. **54**) Φρ. βάνω προθυμία=εἶμαι πρόθυμος: ὅμως τὴν προθυμίαν τους εἰς πάσα πράμα βάναν 'Αχέλ. 1993. **55**) Φρ. βάνω ὅρκο=ὁρκίζομαι: νὰ μὴν ἤκαμα ποτὲ κακό. Κ' εἰς τοῦτο βάνω ὅρκο Φορτουν. (Vinc.) A' 336. Βλ. καὶ ἀποτελῶ φρ., ἀφυρώνω φρ., μνόγω, ὀμόνω. **56**) Φρ. βάνω εἰς ὑποψίαν=ὑποπτεύομαι: Τὴν Μιλάνα νὰ πάρωμεν, πρὸς σὲ νὰ διαμείνη, καλὰ καὶ θεληματικῶς ὁ δούκας δὲν ἀφήνει· μάλιστα τώρα πού 'γινε σημεῖον εἰς τὴν Μιλάναν τοῦ Φάλκονος κ'

εἰς ὑποψίαν πολλὴν ὅλοι ἐβάναν Κορων., Μπούας 33. Βλ. καὶ ἀφοροῦμαι 1. **57α**) Φρ. βάνω στὸ φύγι κάπ.=τρέπω σὲ φυγή: πολλὲς φορὲς τοὺς ἔβαναν χριστιανοὶ στὸ φύγι Ἀχέλ. 1569· **β**) φρ. τὸ βάνω εἰς τὸ φευγιόν=τρέπομαι σὲ φυγή: εἰς τὸ φευγιὸν τὸ βάλαν Λεηλ. Παροιχ. 413· **58**) Φρ. βάνω σκάνδαλα=σκανδαλίζω: ἐπεριπάτεν ἀπὸ σπίτιν ὡς σπίτιν καὶ ἔβανεν σκάνταλα Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 247. **59**) Φρ. βάνω (κ.) ἔργον=ἐκτελῶ, πραγματοποιῶ κ.: τότες ἔργον ἤβαναν τὸ τ' εἶχαν στὴν βουλήν τους Ἀχέλ. 320. **60**) Φρ. βάνω (κ.) σὲ ἔργο= ἀσκῶ (λειτούργημα): ἐπαράλαβεν ὁ Ροῦσος τὸ μπαϊλάτο καὶ ἄρξετον τὸ ὀφίκιόν του εἰς ἔργον νὰ τὸ βάνη Χρον. Μορ. Η 7934. **61**) Φρ. βάνω θέλημα= ἀποφασίζω· συμφωνῶ: βάνει κ' ἡ μητέρα μου θέλημα σ' ἔτοιο γάμο Ἐρωτόκρ. Δ' 340. Βλ. καὶ ἀρέσω 4, ἀσφαλίζω 12δ. **62**) Φρ. βάνω (εἰς) τέλος (κ.)=σταματῶ κ.: τὸ τέλος τ' ἀγαθὸ τσ' ἀγάπης μας ἐβάλα Ἐρωφ. Α' 386· ἄλλαξε τὸ κακόγνωμον καὶ παρηγόρησέ το καὶ ποῖσε το γλυκύτερον καὶ βάλε το εἰς τέλος Καλλίμ. 1618. **63**) Φρ. βάνω ψυχήν, κορμὶν (νὰ κάνω κ.)= βάζω ὅλα μου τὰ δυνατὰ (νὰ κάνω κ.): Μὰ 'δὰ σοῦ θέλει ἀντιμευτῆ πλιὸ παρὰ ποὺ κοπιάζεις, ὁπὄβανε ψυχὴ κορμὶ γιαταῦτο νὰ πειράζης Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 188. Βλ. καὶ ἀνδρειεύω Βα. **64**) Φρ. βάνω αἵματα=βλ. αἷμα(ν) 6 φρ. Βλ. καὶ βγάνω 1γ φρ. (β). **65**) Φρ. βάνω ζιζάνιον=συκοφαντῶ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 10): ὡς εἴδασιν οἱ ἄρχοντες τὴν τόσην παρρησίαν, ἥν εἶχεν Βελισάριος καὶ τὴν ἰσοτιμίαν καὶ τὴν ἀγάπην τὴν πολλὴ παρὰ τοῦ βασιλέως, βάνουν ζιζάνιον διπλοῦ, ὀργίζονται ταχέως Ριμ. Βελ. 498. Βλ. καὶ ἀποφλυαρῶ, ἀφορμολογῶ Β1. **66**) Φρ. βάνω (κάπ.) εἰς εὐχὴν καὶ εἰς κατάραν=καταριέμαι κάπ. (βλ. Χατζ., Διπλωματ. 63): ἔκραξεν τὴν κόρην της καὶ ἔβαλέν την εἰς εὐχὴν καὶ εἰς κατάραν νὰ μὲν θελήση νὰ πάρη τὸν πρῶτον της ἀνιψίον ἄντραν Βουστρ. 426. Βλ. καὶ ἀναθεματίζω 1α, ἀναθεματῶ, καταρῶ. **67**) Φρ. βάνω κάπ. σὲ ἀσθένεια=βλ. ἀσθένεια φρ. 1α. **68**) Φρ. βάνω καιρὸ στὴ μέση=ἀναβάλλω: νὰ στείλης με δίχως καιρὸ στὴ μέση πλιὸ νὰ βάλης Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. δ' 61. Βλ. καὶ ἀπομακρίζω 1β, παραθεσμίζω. **69**) Φρ. βάνω κάτω κ. = ἀρνοῦμαι (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 12): τὴν προθυμιὰν τῆς νιότης μου μοῦ λὲς νὰ βάλω κάτω; Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 56. Βλ. καὶ ἀποβάλλω 2, ἄρνησις 3 φρ., ἀρνοῦμαι. **Β'** Μέσ. **1**) Ἐπιχειρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): ἐβάλθηκα γιὰ λόγου σου τὸ δὲ μπορῶ νὰ κάμω Ἐρωτόκρ. Γ' 881· χίλιες φορὲς ἐβάλθηκα νὰ βγάλω τὸ σπαθί μου Ἐρωφ. Α' 277. Βλ. καὶ ἁπλώνω Α4, ἀποκινῶ (Ι)Α. **2**) Ἀρχίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α10β): πρὶν ν' ἀρχίση νὰ μιλῆ ἐβάλθηκε νὰ κλαίη Κορων., Μπούας 48· Μὰ βάλθησαν κ' ἐφεύγασι κι' ὡς 'λάφια πηδοῦσαν Κορων., Μπούας 142. Βλ. καὶ ἀποκινῶ (Ι)Α, ἀρχάζω 1, ἀρχεύω 1, ἀρχινίζω 1, ἀρχιρίζω 1, ἄρχω (Ι) 2, ἀρχῶ, κινῶ. **3**) Ἀποφασίζω (Βλ. ΙΛ, λ. βάλλω Β2): φίλε, βάλθηκα τραγούδι καὶ λαγοῦτο γλήγορα νὰ μὲ γιάνουσι στὸ λογισμὸν ἐτοῦτο Ἐρωτόκρ. Α' 445· Ἐβάλθηκεν ἡ λυγερὴ σὰ φρόνιμη νὰ χώση τσ' ἀγάπης τση τὰ βάσανα Ἐρωτόκρ. Α' 1833. Βλ. καὶ βλέπω 20. **4**) Καταγίνομαι μὲ κ. (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 19 καὶ ΙΛ στὴ λ. Β1): ἐβάλθης στὲς γυναῖκες Θησ. Β' [5^{5}]· στὸ κέρδος νὰ βαλθοῦσιν Χρον. Μορ. Η 6998. Βλ. καὶ ἀσχολοῦμαι 1. **5α**) Παρατάσσομαι: Βάνουνται, στερεώνουνται καὶ δύναμιν ἐπῆραν Παρασπ., Βάρν. C 400· **β**) φρ. βάνομαι εἰς ὀρδινία= παρατάσσομαι: εἰς ὀρδινιὰν ἐβάλθηκαν ἐπάνω στ' ἄλογά τους, εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ πορευθοῦν ἐπήδα ἡ καρδιά τους Κορων., Μπούας 120. **6**) Φρ. βάνομαι σὲ ἄλλην γνώμην= ἀλλάζω ἀπόφαση, σκέψη: ὁ πατέρας του βάνεται σὲ ἄλλην γνώμην Τριβ., Ρὲ 43. **7**) Φρ. βάνομαι εἰς κίνδυνον=διακινδυνεύω: ἂν ἤθελα νὰ πληρώσω τὴν ἐπιθυμία τῆς καρδίας μου καὶ νὰ ἀποφασίσω νὰ εὑρίσκωμαι πάντα αὐτοῦ εἰς ὅλην μου τὴν ζωήν, εἶναι νὰ βαλθῶ εἰς ἀπαραίτητον κίνδυνον νὰ ἀποθάνω τὸ ὀγληγορώτερον Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 48. Βλ. καὶ βάζω (ΙΙ) 2 φρ. ε. **8**) Φρ. βάνομαι εἰς φυγίον=τρέπομαι σὲ φυγή: μὴ τύχη γὰρ καὶ κροτιστοῦν καὶ στὸ φυγίον βαλθοῦσιν Χρον. Μορ. Η 5336.

βάνω, (ΙΙ)· σὲ βάνω, Σαχλ., Ἀφήγ. 77, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ ἀθιβάνω (Βλ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἅλ. σ. 80)· βάνει, Πικατ. 430, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ κάνει (Βλ. Lambr., Coll. σ. LI)· βάνουν, Διήγ. παιδ. 679, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ χαώνουν (Βλ. Ξανθ., Β-NJ 5, 1927, 365-6).

βαπτίζω, Προδρ. ΙΙΙ 297, Ἀσσίζ. $144^{29,31}$, 145^{2}, 153^{16}, 264^{5}, 398^{12}, Διγ. (Trapp) Gr. 198, Διγ. Ζ 65, 1123, 1132, 1133, 1312, Διγ. (Trapp) Esc. 601, 1852, Φλώρ. 1839, Ἀπολλών. 427, Μαχ. 2^{1}, 158^{9}, 302^{15}, 492^{16}, 632^{10}, $656^{16,29}$, 666^{7}, Δούκ. 135^{10}, Γεωργηλ., Βελ. 810, Κορων., Μπούας 152, Βεντράμ., Γυν. 234, Θρ. Κύπρ. Κ 123, 534, Θρ. Κύπρ. Μ 490, 701, Σταυριν. 1218, Ἱστ. Βλαχ. 421, 1703, 1711, 2201, 2300, Διγ. Ἄνδρ. 372^{17}, Στάθ. Γ' 137, Συναδ., Χρον. 30, Βακτ. ἀρχιερ. 138, Τζάνε, Κρ. πόλ. $231^{18,23}$, 321^{11}· *β α φ τ ί ζ ω,* Ἀσσίζ. 281^{24}, Χρον. Μορ. Η 5735, 5995, Χρον. Μορ. Ρ 5966, 5995, 7781.

Τὸ ἀρχ. *βαπτίζω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαφτίζω*).

1) (Μέσ.) **α**) Βυθίζομαι σὲ ὑγρὸ (Πβ. L-S στὴ λ. 2): *πολλὰς σφαμένας εὕρηκαν εἰς τὸ αἷμα βαπτισμένας* Διγ. (Trapp) Gr. 198· *ἔκοψαν τὸ κεφάλι της, μὲ αἷμα ἐβαπτίσθη* Βεντράμ., Γυν. 234· βλ. καὶ *βουλίζω* 1· **β**) (μεταφ.) λούζομαι (κ.): *καὶ τὸν πόνον τὸν ἄπειρον φέρειν μὴ δυναμένη πάνυ ἐλιγοθύμησε βαπτισθεῖσα τὴν θλῖψιν* Διγ. (Trapp) Esc. 1852. **2α**) Τελῶ τὸ μυστήριο τοῦ βαπτίσματος (προκ. γιὰ τὸν ἱερέα), βαφτίζω κάπ. (γενικότερα) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Οἱ ἱερεῖς δὲν ξεύρουσι τὰ βρέφη νὰ βαπτίσουν* Ἱστ. Βλαχ. 2201· *παιδία οὐδὲν ἐβάφτιζαν, νεκροὺς οὐδὲν ἐψάλλαν* Χρον. Μορ. Ρ 5966· βλ. καὶ *ἀναγεννῶ* β· **β**) βαφτίζω (κάπ.) ὡς ἀνάδοχος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *ἐκεῖ ἦτον ἕνας του τατὰς ὁποὺ τὸν ἐβάπτισεν, ὁ ποῖος εἶχεν ἕναν σκλάβον βοσκὸν* Μαχ. 492^{16}· **γ**) (προκ. γιὰ ἀλλόθρησκο) κάνω κάπ. χριστιανὸ (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 11): *ἐκατάστησεν ἕναν Τοῦρκον δικόν του φίλον καὶ ἦλθεν εἰς Ἀτταλείαν ὡς γιὸν φευγὸς καὶ ἐπαρακάλεσεν καὶ ἐβαπτίσαν τον* Μαχ. 302^{15}· *Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς σκλάβος ἢ σκλάβα ἢ ὁ αὐθέντης της ἢ ἡ κυρά της ἐβαπτίσαν την χριστιανὴν καὶ ἐλευθερῶσαν την* Ἀσσίζ. 145^{2}· *Ἐὰν καὶ σὺ θελήσης νὰ ἀρνισθῆς τὴν πίστην σου καὶ νὰ βαπτισθῆς, νὰ γένης χριστιανὴ* Διγ. Ἄνδρ. 372^{17}· *ἄπρακτα ἐπολομοῦσαν, ὅτι πολλοὶ ἦσαν Σαρακηνοὶ βαπτισμένοι ἀποὺ φύγαν καὶ ἐχώστησαν εἰς τὰ ὄρη νὰ μὲν τοὺς πιάσουν οἱ Σαρακηνοὶ* Μαχ. 656^{16}. Βλ. καὶ *ἀναγεννῶ* α. **3**) Δίνω ὄνομα, ὀνομάζω (κατὰ τὴ βάπτιση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3α): *Δυὸ περιστέρια εὔμορφα, τὰ δυὸ ζευγαρωμένα, Τάρσιαν καὶ τὸν Γαβριὴλ ἔχω τα βαπτισμένα* Θρ. Κύπρ. Κ 534.

βάπτιση ἡ, Ὕμν. Παναγ. 9.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βάπτισις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάφτισι*).

Τὸ μυστήριο τοῦ βαπτίσματος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *χαῖρε, γούρνα τῆς βάπτισης, λάδι τοῦ μυρωμάτου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάπτισμα(ν)*.

βαπτίσιν τό, Σεβήρ., Σημειώμ. 79β.

Ἀπὸ τὸ *βαπτίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (στὸν πληθ.) (ΙΛ, λ. *βαφτίσια*).

Βάπτιση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἔβγαλα εἰς ἕνα βαπτίσιν* L (= λίρες) 3 ὅ.π. Βλ. καὶ *βάπτισμα(ν)*.

βάπτισμα(ν) τό, Διγ. Ζ 2685, Μαχ. 158^{8}, 632^{11}, Βεντράμ., Γυν. 176, 196, 197, Θρ. Κύπρ. Κ 156, Ἱστ. Βλαχ. 2537, 2715, Βακτ. ἀρχιερ. 138· *β ά φ τ ι σ μ α,* Χρον. Μορ. Η 725, 762.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βάπτισμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάφτισμα*).

Τὸ μυστήριο τοῦ βαπτίσματος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Περὶ*

βαπτιζομένου, ὅτι ἂν ἐπάρη τὸ βάπτισμα εἰς τὴν ἀσθένειάν του Βακτ. ἀρχιερ. 138· *ὅσοι πιστεύετε εἰς Χριστὸν τὸ βάφτισμα φορεῖτε* Χρον. Μορ. Η 725· (συνεκδ.) ἡ χριστιανικὴ θρησκεία: *ηὗραν τὸν Σαρακηνὸν τὸν σκλάβον, τὸν ἐβαπτίσαν καὶ ἐκράξαν τον Τουμασήν, ὁ ποῖος ἀρνήθην τὸ βάπτισμαν· τὸ ποῖον ἐπιάσαν ὕστερον...καὶ ἐκάμαν τον, διατὶ ἀρνήθην τὸ βάπτισμα* Μαχ. 632^{11}· Ἱστ. Βλαχ. 2537. Βλ. καὶ *βάπτιση, βαπτίσιν.*

βαπτιστήρα ἡ, Προδρ. III 188, Μαχ. 34^{20}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαπτιστήριον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαφτιστήρας*).

Κολυμβήθρα τοῦ βαπτίσματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *τὸ βάλαν τὸ σῶμαν ὧδε, ὅπου εἶναι ἡ βαπτιστήρα ὅπου φωτίζουν* Μαχ. 34^{20}· *ἐκείνη βαπτιστήρα ἦτον, ἐκείνη τσούκα οὐκ ἦτον* Προδρ. III 188.

βαπτιστὴς ὁ, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 417, Χίκα, Μονωδ. 82, Διήγ. ὡραιότ. 59.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βαπτιστής.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαφτιστής*).

1) Αὐτὸς ποὺ βαφτίζει (κάπ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *μέγαν Ἰωάννην τε τὸν βαπτιστὴν Κυρίου* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 417. **2**) (Εἰδικὰ γιὰ τὸν Ἰωάννη μὲ παράλ. τοῦ ὀνόματος. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Ἐκεῖνος ἦτον ὁποὺ ἐμιμεῖτο... τὸν Δανιὴλ εἰς τὸ θεοσεβές, τὸν βαπτιστὴν εἰς τὴν πολιτείαν* Χίκα, Μονωδ. 82.

βαπτιστικὴ ἡ, Ἀσσίζ. $379^{1,2}$.

Ἀπὸ τὸ *βαπτίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός, -ική.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.). Πβ. τὸ σημερ. *βαφτιστικὸς* (ΙΛ).

Βαφτιστικιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *ὁ υἱός του νὰ μηδὲν λάβη διὰ γυναῖκαν τὴν κόρην τῆς βαπτιστικῆς του* αὐτ. 379^{1}.

βάπτω, Μακρεμβ., Ὑσμ. 174^{32}, 184^{13}, Μανασσ., Χρον. 5974, Καλλίμ. 1646, Ἱερακοσ. 419^{4}, 464^{19}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 527^{10}, Διγ. Ζ 3440, 3637, Φυσιολ. 353^{10}, Δούκ. 43^{2}, 271^{11}, Μάρκ., Βουλκ. $349^{11,14}$, Διγ. Ἄνδρ. 315^{18}· *β ά φ ω,* Ἱερακοσ. 423^{10}, Διγ. Α 1517, Διγ. (Trapp) Esc. 1478, Ἰατροσ. κώδ. φνγ', Διήγ. παιδ. 762, Λίβ. Ρ 1762, Ἀχιλλ. (Haag) L 828, Ἀχιλλ. Ν 1120, Ἀνακάλ. 55, Θησ. (Foll.) Ι 4, Θησ. Ζ' [68^{5}], Σαχλ., Ἀφήγ. 186, Ἰμπ. (Legr.) 938, Κορων., Μπούας 33, 99, Πεντ. Ἀρ. XXIV 8, Κυπρ. ἐρωτ. 114^{8}, Διγ. Ἄνδρ. 389^{34}, 394^{28}, 398^{26}, Ἐρωτόκρ. Β' 796, Γ' 1522, Δ' 1810, Ε' 405, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1178], Λίμπον. 4, 438, Ζήν. Ε' 167, Τζάνε, Κρ. πόλ. 540^{10}, 544^{20}, Χριστ. διδασκ. 328.

Τὸ ἀρχ. *βάπτω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *βάφω* (ΙΛ, λ. *βάφω*).

Α' (Ἐνεργ.) **1α**) Ἐμβαπτίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ια καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α 1α): *καὶ ἐπειδὰν λυθῇ τὸ ἅλας τῆς γογγύλης, εἰς αὐτὸ βάψας χοίρειον κρέας νεαρὸν δίδου φαγεῖν* Ἱερακοσ. 464^{19}· (μεταφ.) *Ἔχω σου, τεχνῖτα, τὸ αἴνιγμα, ἔχω σου τὸ δρᾶμα· ἐς αὐτόν σου βάπτω τὸν νοῦν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 174^{32}· **β**) (προκ. γιὰ σιδερένια ἐργαλεῖα, ποὺ γιὰ νὰ σκληρυνθοῦν κατὰ τὴν ἐπεξεργασία τους βυθίζονται σὲ ὑγρὸ) σκληρύνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ια καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1β): *Νὰ βάψη σίδερον καὶ νὰ κόφτη καλὰ* Ἰατροσ. κώδ. φνγ'· *τὴν καρδιὰ μὲ τὴ βαφὴ τσ' ἀπομονῆς νὰ βάψη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1522. **2**) Χρωματίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *νὰ βάψω καὶ τὰ ροῦχα μου καὶ νὰ μαυροφορέσω* Ἰμπ. (Legr.) 938. **3**) Ἀλλοιώνω τὴν ὄψη κάπ. (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β3): *νὰ δῆτε πῶς τοὺς βάφει καὶ πῶς τοὺς ἀλλοχροιαίνει ἐκείνους ποὺ συνακλουθοῦν τοῦ ἔρωτος τὴν στράτα* Θησ. (Foll.) Ι 4· (μεταφ.) ἀλλοιώνομαι στὸ χειρότερο: *δεύτερον ὅτι μὲ τὴν βαμμένην μας διάνοιαν γνωρίζοντες...* Χριστ. διδασκ. 328. **Β'** (Μέσ.) χρωματίζομαι: *καλὰ καὶ νά 'ν' μελαχρινός, γιατί 'τονε βαμμένος* Ἐρωτόκρ. Ε' 405.

βαρὰ ἡ, βλ. *βαρέα ἡ.*

βαρά, ἐπίρρ., βλ. *βαρέα.*

βάραθρο(ν) τό, Μανασσ., Χρον. 5053, Χρησμ. Ι 49, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 329, Κείμ. ἁγ. Δημ. 397, Ροδολ. (Μανούσ.) χορ. γ' [14].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάραθρον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάραθρο*).

Βαθὺ χάσμα γῆς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἰς ὄρη δὲ καὶ βάραθρα μετά τινων οἰκείων φοβώμενος πορεύεται* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 329· (μεταφ.) (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι2): *καταξιώνεις καὶ τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας* Κείμ. ἁγ. Δημ. 397.

βαραίνω, Γλυκᾶ, Στ. 304, Λόγ. παρηγ. L 463, Αἰν. ᾆσμ. 76, Πόλ. Τρωάδ. 58, Θησ. Πρόλ. [75], Δ' [4^{6}], Ε' [26^{5}], Ι' [53^{6}], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{72}, Ριμ. κόρ. 614, 731, Σκλάβ. 70, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 35, Γ' 492, Δ' 432, Ἐρωφ. Β' 118, Ε' 469, Βοσκοπ. 244, 254, Σεβήρ. - Μανολ., Ἐπιστ. 171, Ἱστ. Βλαχ. 1962, 2310, Ἐρωτόκρ. Α' 1578, 1789, Β' 1580, Γ' 568, 1409, Δ' 180, 734, Ε' 682, Θυσ.^{2} 22, 97, 165, 393, 467, 820, 1128, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [101], Α' [329], Β' [409], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [252], Δ' [361], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [799], Φορτουν. (Vinc.) Β' 136, Γ' 400, Ζήν. Ε' 273, Τζάνε, Κρ. πόλ. 262^{24}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 49^{38}, κ.π.ἀ.· ἀόρ. *ἐ β ά ρ υ ν α,* Σπαν. Α 420, Κομν., Διδασκ. Δ 250, 281, Σπαν. Ρ 230, Σπαν. (Λάμπρ.) V 471, Χρον. Μορ. Η 4549, Θησ. (Foll.) Ι 86, Ἔκθ. χρον. 58^{22}, 68^{21}, Συναξ. γυν. 135, Φαλιέρ., Λόγ. 104, Μαχ. 130^{7}, Ψευδο-Σφρ. 228^{15}, Πεντ. Γέν. XVIII 20, XLVII 4, XLVIII 10, Ἔξ. V 9, VIII 11, IX 7, Ἀχέλ. 541, Ἱστ. πολιτ. 71^{20}, Ἐρωτόκρ. Δ' 678, Ε' 1483, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 75^{43}, Χριστ. διδασκ. 284, **κ.π.ἀ.**

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βαρύνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρένω*).

Α' (Ἀμτβ.) **1α**) Γίνομαι βαρὺς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α ἀμτβ.): *κατὰ τὸ γομάρι τση βαραίνει κι' ἀλαφραίνει* Ἐρωτόκρ. Β' 1580· *τ' ἀλαφρὰ βαρύνασι, στραβά 'ναι τά 'σαν ἴσα* Ἐρωτόκρ. Δ' 678· (μεταφ.): *νὰ κατοικήσωμε εἰς τὴν ἡγῆ ἤρταμε..., ὅτι ἐβάρυνεν ἡ πεῖνα εἰς τὴν ἡγῆ τοῦ Κενάαν* Πεντ. Γέν. XLVII 4· *ἂς βαρύνη ἡ δούλεψη ἰπὶ τοὺς ἀνθρώπους* Πεντ. Ἔξ. V 9· **β**) ἔχω βάρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1β): *Ὤφου, κορμὶ ταλαίπωρο, πέσε !..μὰ πῶς βαραίνεις;* Ζήν. Ε' 273· βλ. καὶ *βαρύνω* ΙΙΑ1· **γ**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) δυσανασχετῶ, στενοχωροῦμαι, βαρυγγωμῶ, ἀγανακτῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2γ ἀμτβ.): *Παρηγοριοῦ σὰ γνωστική, τίποτες μὴ βαραίνης* Θυσ.^{2} 165· *μὴ βαραίνης, μὴ γρινιᾶς, γιατ' ὁ Θεὸς γροικᾶ το* Θυσ.^{2} 22· *ὅτι βαραίνετ' ὁ Θεὸς καὶ παίρνει σου τὴν χάριν* Ἱστ. Βλαχ. 1962. Βλ. καὶ *ἀπορῶ* Ι3, *ἀραθυμῶ* Α5, *βαριοῦμαι* Ι2, *βαρυγγωμῶ* 2. **2**) Γίνομαι βαρὺς (Πβ. L-S, λ. *βαρύνω* Ι 1 Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α3α ἀμτβ.): *τὰ μάτια τοῦ Ἰσραὲλ ἐβάρυναν ἀπὸ γεροσύνη* Πεντ. Γέν. XLVIII 10. **3**) Σκληρύνομαι: *ἐβάρυνεν ἡ καρδιὰ τοῦ Φαρὸ καὶ δὲν ἀπέστειλεν τὸν λαὸ* Πεντ. Ἔξ. IX 7. **Β'** (Μτβ.) **1α**) Πιέζω κάπ. μὲ τὸ βάρος μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2β): *χέρια ποὺ σᾶς ἐτύχαινε σκῆπτρο νὰ σᾶς βαραίνη* Ἐρωφ. Ε' 469· (μεταφ.): *τὸ σκότος κεῖνο δὲ δειλιᾶ, ὕπνος δὲν τὴ βαραίνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 568· *Κόρη, ὅτινος ὁ θάνατος τόσον πολλὰ βαραίνει πάσ' ὥρα θανατώνεται* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [799]· **β**) προκαλῶ αἴσθημα βάρους, στενοχωρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2γ): *Τὰ πάθη ἀποὺ πολλὰ συχνιὰ βαραίνου τὴ ζωή μας* Ροδολ. Β' [409]· *Σίμωσε, πέ μου το κ' ἐμὲ τί 'ναι ποὺ σὲ βαραίνει* Θυσ.^{2} 97· *μόνο βαραίνεις τὸ Θεὸ καὶ χάρη δὲ μᾶς ἔχει* Θυσ.^{2} 393· *ἡ ἀγάπη τὴν ἐφλόγιζεν, ἐβάραινέν τη ἡ ἡμέρα* Πόλ. Τρωάδ. 58· *πολλὰ γὰρ μᾶς ἐβάρυνε κ' ἔθλιψεν ὁ πατήρ σου* Κομν., Διδασκ. Δ 250· βλ. καὶ *βαρυκαρδίζω, βλάπτω* Α4· **γ**) κατηγορῶ, ἐλέγχω: *ὁ αὐτὸς ποδεστὰς ἐμπῆκεν εἰς ἕναν καράβιν καὶ πολλὰ ἐβάρυνεν*

τοὺς ἀφέντες τῆς Κύπρου εἰς τὸ κουμούνιν Μαχ. 130^{7}· βλ. *καὶ ἀκουζάρω, βαρυνίσκω* 2, *βαρύνω* Ι2, *καταδικάζω, ψέγω*· **δ**) ἀγανακτῶ (ἐναντίον κάπ.) (Γιὰ τὴ σύντ. μὲ τὴν πρόθ. *πρὸς* βλ. 'Αλεξίου Στ. [Βοσκοπ., σ. 33]): *Πολλὰ βαραίνω πρὸς τὸ φῶς τσῆ μέρας* Βοσκοπ. 254· *Βαραίνει πρὸς τὸ ριζικό, ὁποὺ τόνε πειράζει* 'Ερωτόκρ. Α' 1578· *'Εβάραινε στὸ ριζικὸ καὶ στὴν πρικιά της μοίρα* 'Ερωτόκρ. Δ' 734. Βλ. καὶ *βαρυγγωμῶ* 2. **2**) 'Επιβαρύνω (κάπ.) (προκ. γιὰ φόρους): *τὸν κοινὸν λαὸν ἐβάρυνε διὰ δόσεως χρημάτων* 'Έκθ. χρον. 68^{21}· *ἀλλ' οὖν ἐβάρυνεν ἅπαν τὸ ὑπήκοον διὰ χρημάτων δόσεις καθ' ἕκαστον χρόνον* 'Έκθ. χρον. 58^{22}. **3**) Σκληρύνω: *εἶδεν ὁ Φαρὸ ὅτι ἦτον ἀπλοχωριὰ καὶ ἐβάρυνεν τὴν καρδιά του* Πεντ. 'Έξ. VIII 11.

'Η μτχ. **1**) Φορτωμένος: *ἀπὸ τ' ἀναστενάγματα ἤτονε βαρεμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 262^{24}. **2**) Στενοχωρημένος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ2): *ὀκάτι τώρα βλέπω σε, πολλὰ εἶσαι βαρεμένη* Γλυκᾶ, Στ. 304. Βλ. καὶ *ἀποσυννεφιασμένος, πικραίνω* μτχ. **3**) 'Οχληρὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *βαρεμένους λογισμοὺς κ' ἔγνοιες ἐπροκαλέσα* Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 35. — Βλ. καὶ *ἀναθλίβω, ἀποπιάζω* 2, *ἀποπιέζω* α, *βαρυνίσκω, βαρύνω, βαρῶ, βιάζω* ΙΑ1γ.

βαράκι τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 375^{21}.

'Απὸ τὸ ἀραβ. *ouarag* (Βλ. Στεφανίδ., ΛΑ 6, 1923, 212). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαράκιν*).

Λεπτὸ φύλλο χρυσοῦ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α. Βλ. καὶ Στεφανίδ., ὅ.π.): *ὅλα τὰ πλούτη ἐπῆρανε, ἀσῆμι καὶ βαράκι* ὅ.π.

βαραναστενάζω, βλ. *βαριαναστενάζω.*

βάρβαρα, ἐπίρρ., Λεξ. Ι 199.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ τρόπο βάρβαρο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *"Απερ οἱ πλεῖστοι σόλοικα καὶ βάρβαρα προφέρουν* ὅ.π.

βαρβαρεπωνυμία ἡ, Βλεμμ., Δούκ. 144.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὸ οὐσ. *ἐπωνυμία*.

'Επώνυμο, «παρατσούκλι» ποὺ ταιριάζει σὲ βάρβαρο: *ἐγγελωμένους γενικῇ βαρβαρεπωνυμίᾳ* ὅ.π.

βαρβαρία ἡ, Γκίνου, Στ. 3.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ία*.

'Απαιδευσία: *ἀπὸ τὴν βαρβαρίαν τους καὶ χοντροσύνη π' ἔχουν λόγον Θεοῦ ν' ἀκούσωσιν ποτέ τους καὶ δὲν τρέχουν* ὅ.π.

βαρβαρικός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5896, Βίος 'Αλ. 1026, 3850, Ζήν. Β' 393.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαρβαρικός*.

Ποὺ ἀνήκει ἢ ποὺ ταιριάζει σὲ βάρβαρο (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ): *βαρβαρικὴ ἀπονιά* Ζήν. Β' 393· *βαρβαρικῷ τολμήματι προσήλθετε ξιφήρεις* Βίος 'Αλ. 3850. Βλ. καὶ *βαρβαρώδης*.

βαρβαρικῶς, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 6170.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *βαρβαρικῶς* (L-S, λ. *βαρβαρικός*).

Βάρβαρα, βάναυσα ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *βαρβαρικὸς* ΙΙ): *τοὺς τῆς ἀρχῆς προάρχους καὶ προβούλους βαρβαρικῶς ἐκόλαζε τὰ παιδογόνα τέμνων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄσχημα* 2β.

Βαρβαριώτης ὁ, βλ. *Βαρδαριώτης.*

βαρβαρόθυμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6600.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρβαρόθυμος*.

'Αγροῖκος, ἄξεστος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *τὴν βαρβαρόθυμον ψυχὴν ἀέλπτως ἡμεροῦται* ὅ.π.

βάρβαρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6697, Διγ. (Trapp) Esc. 1679, 'Ερμον. Ω 63, Βίος 'Αλ. 4581, Θεολ., Τζίρ. 357^{4}, Δούκ. 217^{14}, Σοφιαν., Παιδαγ. 100, 'Ιστ. πατρ. 138^{1}, 'Ιστ. Βλαχ. 2116, Κείμ. ἁγ. Δημ. 384, Βελλερ., 'Επιστ. 77, Βακτ. ἀρχιερ. 136, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 85.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βάρβαρος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Follieri E., ΕΕΒΣ 39-40, 1972/73, 365/372.

Α' ('Επίθ.) **α**) 'Αγροῖκος, ἀπολίτιστος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τριβάρβαροι καὶ τὴν ψυχήν, βάρβαροι καὶ τὴν γνώμην* Μανασσ., Χρον. 6697· βλ. καὶ *βαρβαρότροπος, τριβάρβαρος*· **β**) βάναυσος, σκληρός, ἀπάνθρωπος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Πρὸς ἄνθρωπον αὐτὸς ἐγὼ βάρβαρον καὶ κτηνώδη* Βίος 'Αλ. 4581. **Β'** ('Ως οὐσ.) ἄνθρωπος ἄξεστος, ἀπολίτιστος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *πίνουσιν οἱ βάρβαροι τὸ κρασοπινακάτο* 'Ιστ. Βλαχ. 2116. Βλ. καὶ *βαρβαρότροπος*· (ἐδῶ προκ. γιὰ Τοῦρκο) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *ὁ ἐρχομὸς τοῦ ἀθέου τούτου βαρβάρου* Βελλερ., 'Επιστ. 77.

βαρβαροσύνη ἡ, Γκίνου, Στ. 6.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ., καθὼς καὶ στὸ Βλαστό, Συνώνυμα καὶ συγγενικὰ 248, λ. *χωριατιά*.

'Απαιδευσία: *διὰ νὰ μηδὲν φανερωθῇ ἡ τούτων χοντροσύνη, ἡ ἀμαθία τὸ λοιπὸν καὶ ἡ βαρβαροσύνη* ὅ.π.

βαρβαρότροπος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3999.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὸ οὐσ. *τρόπος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ οἱ τρόποι του εἶναι «βάρβαροι», ἀγροῖκος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Πικραμένος αὐτοῖς οἷα βαρβαροτρόποις* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγριάνθρωπος, ἀγριώνω* μτχ. 3, *αἱμοχαρής, ἀνημέρωτος, βάρβαρος* Α1α, Β, *βαρβαρόφρων, βαρβαρόφυλος, βαρβαρώδης* α, *βαρύφρων* β, *βούρδουλας*.

βαρβαροτύραννος, ἐπίθ., Βίος 'Αλ. 1784.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὸ οὐσ. *τύραννος*.

Ποὺ ἐξουσιάζει τοὺς βαρβάρους: *ἀλλ' ἵνα τὴν διαφορὰν ἣν ἔχω δείξω πᾶσι παρὰ Δαρείου μείζονα τοῦ βαρβαροτυράννου* ὅ.π.

βαρβαρόφρων, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Α' 66.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρβαρόφρων*.

Ποὺ ἔχει «βάρβαρο» φρόνημα ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *ἀνὴρ γὰρ ἐχθρὸς βαρβαρόφρων, ὠμόνους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρβαρότροπος*.

βαρβαρόφυλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5760.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βάρβαρος* καὶ τὸ οὐσ. *φυλή*.

Πού ἀνήκει σὲ «βάρβαρο» γένος: *πάσας περιέδραμε φυλὰς βαρβαροφύλους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρβαρότροπος*.

βαρβαρώδης, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Α' 241, Βίος 'Αλ. 3809, 4574.

'Η λ. σὲ σχόλ. (L-S).

α) Πού εἶναι βάρβαρος στοὺς τρόπους ἢ στὸ εἶδος ('Η σημασ. σὲ σχόλ., L-S): *ἔχων ἀγρίου τε θηρὸς τύχην ὡς βαρβαρώδης* Βίος 'Αλ. 3809· βλ. καὶ *βαρβαρότροπος*· **β**) πού ταιριάζει σὲ βάρβαρο: *πατάξει βαρβαρώδει κονδύλῳ* Εὐγεν., Δρόσ. Α' 241. Βλ. καὶ *βαρβαρικός*.

βαρβαρώνομαι, 'Ιστ. Βλαχ. 2205.

Τὸ ἀρχ. *βαρβαρόω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βαρβαρώνω*).

Γίνομαι βάρβαρος, ἀποβαρβαρώνομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Πολλὰ ἐβαρβαρώθηκαν, τίποτες δὲν γινώσκουν* ὅ.π.

βαρβάτος, ἐπίθ., 'Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 423, Β 127, Δ 1669, Χειλᾶ, Χρον. 356, Πεντ. Γέν. XXX 35, 'Αρ. VII 17, 23, 29, 35, 41, 47, 88, Δευτ. XXXII 14.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρβᾶτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πού δὲν εἶναι εὐνουχισμένος ('Η σημασ. ἤδη τὸν 7. αἰ., Sophocl. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1) Χειλᾶ, Χρον. 356.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=τράγος (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *βαρβατότραγος*): Πεντ. Δευτ. XXXII 14.

βάργητα ἡ, Πιστ. βοσκ. Ι 3, 166.

'Απὸ τὸ *βαριοῦμαι* μὲ ἐπίδρ. οὐσ. σὲ *-ητα* (*ἄργητα, μάνητα, κλπ.*).

Κόρος: *ὅσο μπορεῖ συχνὰ νὰ* (ἔκδ. *νὰν*) *τοὺς ἀλλάσση* (δηλ. τοὺς ἀγαφτικούς), *γιατὶ κεῖν' ἡ ἀνακάτωση ἡ περίσσια καὶ τὸ περίσσιο θάρρος τὴ βάργητα γεννοῦσι* ὅ.π.

βάργια ἡ, βλ. *βάρδια*.

βαργωμία ἡ, βλ. *βαρυγγώμια*.

Βαρδαριώτης ὁ, Act. Xér. 19^{5}, Πουλολ. 261· *Β α ρ β α ρ ι ώ τ η ς* (;), Πουλολ. 'Αθ. 215, Πουλολ. 261 (κριτ. ὑπ.)· *Π α ρ β α ρ ι ώ τ η ς* (;), Πουλολ. 261 (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὸ κύρ. ὄν. *Βαρδάρης* καὶ τὴν κατάλ. *-ιώτης*.

Τοῦρκος ἐγκατεστημένος κοντὰ στὸν ποταμὸ Βαρδάρη (Βλ. Mor., Byzantinot. Β' 82): *Βαρδαριῶτες κόπελοι* Πουλολ. 261.

βάρδια ἡ, Θρ. Κύπρ. Κ 350, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 459, Στάθ. Γ' 31, 290, Τζάνε, Κρ. πόλ. 154^{1}, 159^{10}· *β ά ρ γ ι α,* Θρ. Κύπρ. Μ 308· *γ α ρ δ ί α,* Δούκ. 249^{15}.

'Απὸ τὸ βενετ. *vardia* ἢ *guardia* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φρουρὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὴν βάρδια τῶν Τούρκων ἐκεῖ τὴν ἀπαντέχα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{10}· *σὺν ταῖς τριήρεσι τῆς γαρδίας, ἤγουν τῆς παραφυλακῆς* Δούκ. 249^{15}. Βλ. καὶ *βίγλα 2α, τσέρνιδα*. **2**) (Συνεκδοχικὰ) μέλος τῆς φρουρᾶς, φύλακας, σκοπὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Μὰ βάρδιες εἴχανε παντοῦ Τοῦρκοι νὰ μὴν περάσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 154^{1}. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*. **3**) Φρ. *κάνω βάρδια* = φρουρῶ, εἶμαι σκοπός: *στέκασιν φοβούμενοι κ' ἐκάμνασιν καὶ βάρδιαν* Θρ. Κύπρ. Κ 350. Βλ. καὶ *βίγλα* 3 φρ. α, *βιγλίζω* 1, *βλέπω* 26.

βαρέα, ἐπίρρ. (Ι), Διγ. Ζ 687, Διγ. (Trapp) Esc. 373, Διήγ. παιδ. 950, Διγ. 'Ανδρ. 401^{6}· *β α ρ ά,* Χούμνου, Π. Δ. IX 26, 'Ερωτόκρ. Δ' 1189, 1421, 1980, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [9], 'Αποκ. Θεοτ. II 114, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 745· *β α ρ ε ά,* Γλυκᾶ, Στ. 293, Περὶ ξεν. V 534· *β α ρ ί α,* Θησ. Γ' [49^{8}]· *β α ρ ι ά,* Διγ. (Trapp) Esc. 302, Περὶ ξεν. Α 49, 527, 'Ερωτοπ. 148, 'Αχιλλ. L 1247, 'Αχιλλ. Ν 1703, Κορων., Μπούας 32, Μαρκάδ. 81, Χριστ. διδασκ. 246, 300.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βαρύς*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρεά*).

1) Δυνατά: *ἔδε καὶ τί χολομανῶ καὶ τί βαρεὰ στριγγλίζω* Γλυκᾶ, Στ. 293. Βλ. καὶ *βαρέως 2, βροντηδόν*. **2**) Πολύ, σὲ μεγάλο βαθμὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *τὸ τρίτον τὸν πατέρα του βαρεὰ νὰ τὸν λυπᾶται* Περὶ ξεν. V 534. **3**) (Προκ. γιὰ ἀρρώστια) ἐπικίνδυνα, σοβαρὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5α): *ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ ὁ πατήρ του καὶ ὅτι ἀσθενεῖ βαρέα* Διγ. 'Ανδρ. 401^{6}. Βλ. καὶ *ἄσχημα* 3. **4**) Τραχιά, σκληρὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5γ): *βαρία τὸν λόγον ἔβγανε* Θησ. Γ' [49^{8}]. **5**) Βαθιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 6α): *ἂν νυστάξης πάμπολλα καὶ κοιμηθῆς βαρέα* Διήγ. παιδ. 950. Βλ. καὶ *βαρέως* 3, 4, *βύθιος* οὐδ. **6**) Μὲ στενοχώρια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 6): *Ταῦτ' ἡ κόρη ὡς ἤκουσεν, βαρέα ἀναστενάζει* Διγ. Ζ 687· *βαρὰ - βαρὰ ἀναστέναξε, φαρμακεμένα κλαίει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1421. Βλ. καὶ *βαρέως* 5.

βαρέα ἡ, (II), Χειλᾶ, Χρον. 351· *β α ρ ά,* 'Ερωτόκρ. Β' 193· *β α ρ ι ά,* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 195 (ἔκδ. *βαρεά*· διορθώσ.).

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπίθ. *βαρὺς* ὡς οὐσ. (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 261). 'Η λ. ἤδη τὸ 10. αἰ. (Sophocl., λ. *βαρὺς* 4c) καὶ σήμ. στὸ ποντικὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ. Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βαρέας*).

Μεγάλη σιδερένια σφύρα ('Η σημασ. ἤδη τὸ 10. αἰ., Sophocl., ὅ.π. καὶ σήμ. στὸ ποντικὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1): *τρίτο πιάνει τὴν βαριὰ καὶ κόπτει τοὺς περάτες* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 195.

βαρειόμοιρος, ἐπίθ., Θησ. Πρόλ. [269], Β' [12^{1}, 25^{3}], Δ' [24^{2}], Πικατ. 554, 'Ιμπ. (Legr.) 830, ᾎσμα σεισμ. 5, Συναξ. γυν. 264, 958, Τριβ., Ρὲ 192, Πανώρ. Β' 155, 250, 538, Γ' 318, 'Ερωφ. Β' 78, Δ' 272, 362, Ε' 203, 268, 579, Θυσ.^{2} 70, 335, Εὐγέν. 892, 1191, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 193, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [478], Γ' [8, 97, 277, 382, 903, 979, 1252], Δ' [1276], Λίμπον. 209 (θηλ. *βαρειομοίρα*), Φορτουν. Α' 195, Τζάνε, Κρ. πόλ. 179^{6}, $208^{11,17}$, 227^{19}, 234^{10}, 541^{2}, 558^{17}, κ.ἀ.· *β α ρ ό μ ο ι ρ ο ς,* Ψευδο - Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 52, 'Ιμπ. (Legr.) 830, Ροδολ. Ε' [347, 364], Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [208], Φορτουν. Α' 226, Δ' 408.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *μοίρα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πού ἔχει βαρειὰ μοίρα, κακόμοιρος, δυστυχὴς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μὰ νά 'ξευρα ἡ βαρειόμοιρη ποῖος μ' ἔχει σκοτωμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1276]· *μὰ τούτη δυστυχέστατη ἦτον καὶ βαρειομοίρα* Λίμπον. 209. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 8, *βαριομοιρασμένος, ταπεινός*.

βαρέλα ἡ, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, Τσιρίγ., 'Επιστ. 168, 'Ιστ. Βλαχ. 741, Στάθ. Γ' 395, Διήγ. πανωφ. 59.

Τὸ ἰταλ. *barella* ('Ανδρ., Λεξ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρέλλα*).

Βαρέλι μεγάλου μεγέθους ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *πολλὲς φορὲς ἀνέβαζε κρασὶ μὲ τὴν βαρέλα* 'Ιστ. Βλαχ. 741. Βλ. καὶ *βαγένιον*.

βαρέλι τό, Ἰμπ. 639, 818, Ἀχέλ. 2021, 2263, Τζάνε, Κρ. πόλ. 339^{4}, 409^{15}, 522^{23}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαρέλα* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *βαρέλι* καὶ Addenda, λ. *βαρέλιον*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρέλλι*).

Βαρέλι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *τρία βαρέλια ἐγέμισεν δουκάτα τραχωμένα* Ἰμπ. 639. Βλ. καὶ *βαγένιον*.

Βαρελοπούλα ἡ, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 489, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *Βαρελούλα*.

Βαρελούλα ἡ, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 489 (ἔκδ. *Βαρελοπούλα*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαρέλα καὶ τὴν κατάλ. -ούλα*.

Ἡ λ. ὡς παρων.: *ἡ Βαρελούλα τρέχοντα τ' ἀτζιά της ἐκτυποῦσα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαγένιον*.

βάρεμα τό, Καλλίμ. 973, 2517, Χρον. Τόκκων 1193, Θησ. Ι′ [50^{6}], Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 231, κριτ. ὑπ.), Ἱστ. Βλαχ. 1541, Ἐρωτόκρ. Γ′ 814, Ε′ 929, Συναδ., Χρον. 56, Ροδολ. Β′ [452], Διακρούσ. 112^{2}. Βλ. καὶ *βάρημα*.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βάρημα* (Βλ. L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάρεμα* [Ι] καὶ Andr., Lex., λ. *βάρημα*).

Α′ (Κυριολ.) **1**) Φορτίο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *νὰ σύρνωμεν βαρέματα καὶ μηχανὰς καὶ σκεύη* Καλλίμ. 973. Βλ. καὶ *βάρημα* 1, *γομάρι*. **2**) (Στὸν πληθ.) ἀποσκευὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α3): *τὰ κατουνοτόπια ἐμμέτρως ποιούμενος, πλὴν ὀλίγον τόπον ἀπερχόμενος διὰ τὰ βαρέματα καὶ τὰς μηχανὰς τῶν ξύλων, ἃς ἔφερε μετὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ ἁμαξῶν* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 231, κριτ. ὑπ.). **Β′** (Μεταφ.) **1α**) Βάρος, ἐνόχληση, στενοχώρια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1α): *τὰ τόσα σου βαρέματα πές μου πῶς τὰ βαστοῦσι;* Διακρούσ. 112^{2}· βλ. καὶ *ἀραθυμία* 4, *ἀφορμὴ* 7, *ἀφούσα, βάρι, βρασμὸς* 3, *πειρασμός*· **β**) κούραση, δυσφορία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1β): *γλήγορα φέρνει βάρεμα καὶ γλήγορα κουράζει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 814. Βλ. καὶ *ἀποσταμός*. **2**) Ἐπιβάρυνση· φόρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β3): *εἶχαν πολλά, χαράτσια πρόβατα καὶ νουζούλια καὶ πολλὰ χρέη καὶ πολλὰ βαρέματα* Συναδ., Χρον. 56. Βλ. καὶ *ἀκρόστιχον, χαράτσι*.

βαρέος, ἐπίθ., Λίβ. Sc. 1039, Σφρ., Χρον. μ. 38^{31}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρύς*).

1) (Προκ. γιὰ ροῦχο) βαρύς, χοντρός: *μετὰ βαρέου καταράχου ἐνδεδυμένον* Σφρ., Χρον. μ. 38^{31}. **2**) (Μεταφ.) μεγάλος, δυσβάστακτος (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. Α8): *πόνους οὐκ οἶδεν ἔρωτος καὶ ὅταν τὸν ἐπιπέσουν, βαρέοι πολλὰ τὸν φαίνονται* Λίβ. Sc. 1039. Βλ. καὶ *βαρὺς* 3α.

βαρετά, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 455^{29}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34^{19}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρετός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μὲ ἀθυμία, δύσθυμα: *στέκονται βαρετὰ καὶ ἄγρια* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34^{19}. **2**) Αὐστηρά: *καὶ εἰς τοιούτην ἀφορμὴν ἔνι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀγανάκτηση ἔνι μικρή, πρέπει νὰ κριθῇ βαρετά, καθάπερ νὰ εἶχεν μεγάλην πληγὴν* Ἀσσίζ. 455^{29}.

βαρετός, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. 307, Χρον. Μορ. Η 3252, 5714, 7623, 7663, Μαχ. 32^{26}, 100^{30}, 368^{30}, 620^{18}, Κυπρ. ἐρωτ. 98^{19}, Ἐρωφ. Β′ 416, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 12, Σταυριν. 998, Χριστ. διδασκ. 320.

Ἀπὸ τὸ *βαραίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρετὸς* [Ι]).

1) Ποὺ ἔχει βάρος, βαρὺς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1α): *ἕναν μικρὸν πρᾶμαν, τὸ ποῖον ἦτον πολλὰ βαρετόν, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐθέλαν διαβάσειν μέγαν κόπον νὰ τὸ σύρουν* Μαχ. 32^{36}· *πολλά 'ναι βαρετὸν τὸ χέρι τοῦ Μιχάλη* Σταυριν. 998. **2**) Σοβαρός, σημαντικὸς (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β1β): *δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ συντύχωμεν τὰ ζητήματά μας καὶ εἶναι βαρετὰ καὶ δυνατὰ* Μαχ. 368^{30}. Βλ. καὶ *βαρὺς* 11. **3α**) Ποὺ προξενεῖ ἐνόχληση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β3α): *ἂν τὰ ἐξηγήθηκα ὡς γιὸν ἐγινῆκαν, ἦτον πολλὰ βαρετὰ εἰς αὐτόν μου νὰ γράψω* Μαχ. 620^{18}· **β**) ἀνυπόφορος: *θάνατον βαρετὸν παντοτινῶς μου* Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 12· γ) ἀνιαρὸς (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β3β): *διὰ τοῦτο ἐφαίνετο βαρετὸς* Παράφρ. Μανασσ. 307. **4**) Δυσάρεστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β3γ): *πολλὰ τοῦ ἐφάνη βαρετόν, ἐθλίβη το μεγάλως* Χρον. Μορ. Η 3252. Βλ. καὶ *ἄνοστος* δ, *ἄσχημος* 2α, *πρικύς*.

βαρέως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 233, Ἱερακοσ. 428^{6}, Διγ. Ζ 3720, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 5^{40}, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 246, Δούκ. 253^{24}, Ἔκθ. χρον. 55^{2}, 76^{5}, Ἱστ. πολιτ. 65^{8}, 67^{15}, Ἱστ. πατρ. 94^{4}· *β α ρ ε ῶ ς*, Διγ. (Trapp) Esc. 447.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *βαρέως* (L-S, λ. *βαρύς*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δυνατά: *φέρειν μὴ δυνάμενος ἐφώναξε βαρέως* Γλυκᾶ, Στ. 233. Βλ. καὶ *βαρέα* (Ι) 2, *βροντηδόν*. **2**) Σὲ μεγάλο βαθμό, ὑπερβολικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εἰς ἐκείνους ὁποὺ νὰ πειράξουν ἢ διαβάλουν τινὰ τῶν χριστιανῶν νὰ παιδεύωνται βαρέως* Ἱστ. πατρ. 94^{4}. Βλ. καὶ *ἄμμος* 2 φρ. δ ἔκφρ., *ἀνεκλαλήτως, ἀπλήστως, βαρέα* 2, *περίσσια, πλήσια, πολλά, τρομαχτικά*. **3**) (Προκ. γιὰ ἀναπνοὴ) βαθιά: *ἀσθμαίνει βαρέως* Ἱερακοσ. 428^{6}. **4**) (Προκ. γιὰ ὕπνο) βαθιά: *Οἱ γὰρ νόμοι τῶν ἀγρυπνούντων εἰσίν, ἀλλ' οὐχὶ τῶν βαρέως κοιμωμένων* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 5^{40}. Βλ. καὶ *βαρέα* (Ι) 5. **5**) Μὲ στενοχώρια: *Καὶ τότε ὁ νεώτερος βαρεῶς ἀναστενάζει* Διγ. (Trapp) Esc. 447. Βλ. καὶ *βαρέα* (Ι) 6. **6**) Μὲ δυσφορία, μὲ δυσαρέσκεια: *ἀκούσας δὲ ὁ αὐθέντης βαρέως ἀπεδέχθη* Ἔκθ. χρον. 76^{5}.

βαρηκοΐα ἡ, Ἰατροσ. κώδ. φιη′.

Τὸ οὐσ. *βαρυηκοΐα*, ποὺ ἀπ. στὸν Ἱπποκράτη. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ νὰ μὴν ἀκούῃ κάπ. καλὰ (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ 1): *Εἰς βαρηκοΐαν* ὅ.π.

βάρημα τό, Εὐγεν., Δρόσ. Δ′ 31, Χρον. σουλτ. 111^{32}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.) 4^{11}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βάρημα* (Βλ. L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάρεμα* ΙΙ). Βλ. καὶ *βάρεμα*.

1) Φορτίο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τοὺς ἐκούρσευε καὶ ἐσκότωνε καὶ τοὺς Τούρκους καὶ τὰ κοπέλια τους ὁποὺ ἐσύρνανε τὰ βαρήματα* Χρον. σουλτ. 111^{32}. Βλ. καὶ *βάρεμα* Α1. **2**) Χτύπημα, πλῆγμα (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἣν* (ἐνν. *ναῦν*) *καὶ λιπόντες ἔμπλεων βαρημάτων* Εὐγεν., Δρόσ. Δ 31. Βλ. καὶ *βιστιρία, κατάκρουσμα, κοπανιά*. **3**) (Μεταφ.) δυσφορία: *τοῦτο πάντως ἠθέλαμεν τὸ κάνει μὲ προθυμίαν πολλὴν καὶ χωρίς τινος ὀκνηρίας καὶ βαρήματος* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.) 4^{11}. Βλ. καὶ *βαρυγνωμία*.

βάρι τό, Εὐγέν. Πρόλ. 124· 810, 1372.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) στενοχώρια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὸν θάνατόν μου ἀκαρτερῶ δίχως κανένα βάρι* αὐτ. 810. Βλ. καὶ *βάρεμα* Β1α.

βαρία καὶ **βαριά,** ἐπίρρ., βλ. *βαρέα* (I).

βαριὰ ἡ, βλ. *βαρέα* (II).

βαριαναστενάζω, Διγ. Esc. 311, Περὶ ξεν. Α 14, 'Ερωτοπ. 23, 278, 282, 367, 643, Τζαμπλάκ. 74, Ch. pop. 423, Θησ. Δ' [23^{2}], Ε' [15^{7}], Γαδ. διήγ. (Wagn.)61, Σαχλ., 'Αφήγ. 80, Πένθ. θαν.^{2} 59, Εὐγέν. 362, 1327, Φορτουν. Β' 123, Διακρούσ. 95^{13}, 97^{3}, 105^{13}· Τζάνε, Κρ. πόλ. 176^{22}, 224^{1}· *βαραναστενάζω,* Χούμνου, Π. Δ. Ι 9, Πανώρ. Β' 425, 'Ερωφ. Β' 349, 'Ερωτόκρ. Α' 466, Β' 1284, 1700, Γ' 818, 1373, 1489, 1731, Ε' 316, 403, 710, 902, 1169, Στάθ. Α' 272· *βαρυναστενάζω,* 'Αλεξ. 2802.

'Από τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ καὶ* τὸ *ἀναστενάζω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρεαναστενάζω.* Πβ. καὶ *βαρυαναστενάζω*).

'Αναστενάζω βαθιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Μὰ τί ἔχεις, φίλε, καὶ θωρῶ καὶ βαριαναστενάζεις;* Φορτουν. Β' 123.

βαριαναστένω, Κορων., Μπούας 41, 58 (ἔκδ. *βαρυαστένω·* διορθώσ.), 84, 92 (ἔκδ. *βαρὺ ἀναστένει·* διόρθ. Γ. Κόλιας, 'Αθ. 45, 1933, 250).

'Από τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ καὶ* τὸ *ἀναστένω.*

'Αναστενάζω βαθιά: *Νὰ βλέπη ἄλλον νὰ πολεμᾶ καὶ νὰ βαριαναστένη* αὐτ. 84.

βαριαρρωστῶ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [903].

'Από τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ καὶ* τὸ *ἀρρωστῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρεαρρωστῶ*).

'Η μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = αὐτὸς ποὺ ἀσθενεῖ βαριὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *"Ετσι κ' ἐγὼ ὁ βαρειόμοιρος, ὁ βαριαρρωστημένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρρωστάρης, ἀρρωστῶ* 2 μτχ.

βαριαστένω· *βαρυαστένω,* Κορων., Μπούας 58, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαριαναστένω.*

βαρικός, ἐπίθ., Χρον. Τόκκων 541, 3453.

'Από τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει πολλὴ ὑγρασία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔνι ὁ τόπος βαρικὸς καὶ στυπτικὸ τὸ κάστρο* αὐτ. 3453.

βαριομοιρασμένος, ἐπιθ. μτχ., Θησ. Ε' [9^{5}], Θ' [62^{8}], Συναξ. γυν. 787.

'Από τὸ ἐπίθ. *βαρὺς καὶ* τὴ μτχ. *μοιρασμένος* τοῦ *μοιραίνω.* 'Η λ. καὶ στὸ Meursius.

Ποὺ ἔχει βαρειὰ μοίρα, κακότυχος, δυστυχής: *Τότε λέγει ὁ ἄθλιος κι' ὁ βαριομοιρασμένος* Θησ. Ε' [9^{5}]. Βλ. καὶ *ἀλλότριος* 3, *ἄτυχος* 1α, *βαρειόμοιρος, βαρυκακοδαίμων, καημένος, κακόμοιρος, παντέρμος, παρακακομοίρης.*

βαριοσύνη ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [911]· *βαροσύνη,* Πεντ. "Εξ. XIV 25.

'Από τὸ ἐπίθ. *βαρὺς καὶ* τὴν κατάλ. *-σύνη.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρειοσύνη*).

1) Νωθρότητα, ὀκνηρία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ὄχ τὴν ἀκαμασιὰν κι' ἄκαρπον βαριοσύνη, ὁποὺ τὸν κόπον ποὺ καρπεῖ μισᾶ καὶ τὸν ἀφήνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [911]. Βλ. καὶ *ἀραθυμία* 1. **2**) Δυσκολία· βραδύτητα: *ἔβγαλεν τὸν τρόχο τῶν καρρουχῶν του καὶ ὅδεψέν το μὲ βαροσύνη* Πεντ. "Εξ. XIV 25. Βλ. καὶ *ἄκανθα, ἀνήφορον* 2, *ἀνώφορον* β, *ἄργητα* 1, *βαρὺς* οὐδ., *βία* 4α, *δυσκόλεμα, δυσκολιά, κόπος.*

βαριοῦμαι, Χρον. Τόκκων 3219, Χούμνου, Π.Δ. IV 30, Κυπρ. ἐρωτ. 65^{2}, Πανώρ. Γ' 249, 'Ερωτόκρ. Α' 1040, 1214, Β' 908, Γ' 179, Ε' 1000, 'Αποκ. Θεοτ. Ι 174, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 125, Γ' 88, 457· *βαριῶμαι,* Χρον. Μορ. Η 845, 5807, 7034, 7803, Χρον. Μορ. Ρ 8451, Ριμ. κόρ. 661· *βαριοῦμαι καὶ βαριῶμαι,* Χρον. Μορ. Η 203, 482, 548, 1092, 2524, 5801, Χρον. Μορ. Ρ 8536, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 541, Κυπρ. ἐρωτ. 93^{58}, 98^{30}, Πανώρ. Δ' 31, 'Ερωτόκρ. Α' 1579, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [158], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [829]· παρατ. *ἐβαριόμην - μουν,* Πουλολ. Ζ 22, Θησ. Β' [77^{5}], Ε' [3^{7}], Τριβ., Ρὲ 128· ἀόρ. *ἐβαρέθην καὶ ἐβαρέθηκα,* Σπαν. Α 393, Κομν., Διδασκ. Δ 371, Σπαν. Ο 254, 'Ακ. Σπαν. 37^{272}, Χρον. Μορ. Η 2511, 2818, 5610, 7033, Χρον. Μορ. Ρ 19, 654, 2400, 9111, Πουλολ. 'Αθ. 311, Πουλολ. 19, 362, 560, 'Ιμπ. 153, Θρ. πατρ. 13, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 11, 22, 578, 702, Θησ. Πρόλ. [149], Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151^{22}, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 263, Πένθ. θαν.^{2} 223, Αἰτωλ., Μῦθ. 104^{14}, 'Ιστ. πατρ. 96^{6}, 175^{4}, Δαρκές, Προσκυν. 145, Δωρ. Μον. XXV, XLII, Κυπρ. ἐρωτ. 91^{12}, 132^{2}, Πανώρ. Γ' 635, Ε' 419, 'Ερωφ. Α' 87, 'Ιντ. β' 48, Βοσκοπ. 410, Παλαμήδ., Βοηβ. 610, 'Ιστ. Βλαχ. 790, 1552, 2773, Σουμμ., Ρεμπελ. 192, 'Ερωτόκρ. Γ' 1178, 1710, Ε' 339, 996, Θυσ.^{2} 607, Εὐγέν. Πρόλ. 153, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [752], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 80, Ε' 407, Διγ. Ο 90, 826, 964, Τζάνε, Κρ. πόλ. 496^{21}· *ἐβαρήθην,* Σπαν. (Λάμπρ.) V 420.

'Από τὸ ἀρχ. *βαροῦμαι* (Βλ. Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ. 87). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρῶ*).

Ι ('Αμτβ.) **1α**) Τεμπελιάζω, ἀδιαφορῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ1α): *ἔπαιρναν ἀπὸ ἕνα ἄσπρον διὰ νὰ μὴν βλασφημῆ τινὰς καὶ βαρεθῆ βαστώντας τὸ λιθάρι* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151^{22}· *νά 'ρθω κ' ἐγὼ μὴ βαρεθῆς τώρα στὴ συντροφιά σου* Πανώρ. Γ' 635· *μὴ βαρεθῆτε νά 'ρθετε νὰ πᾶμε 'ς τσῆ κερᾶ μας* 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 48· **β**) βαριέμαι, κουράζομαι νὰ... ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ1γ): *Δὲν ἐβαρέθης, ἄθλιε, πάντα θερίζοντά μας;* Πένθ. θαν.^{2} 223· *Δὲν ἐβαρέθηκεν ὁ κύρης νὰ πειράζη* 'Ερωτόκρ. Ε' 339. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3α, *ἀκηδιῶ* 2, *ξεβαριοῦμαι·* **γ**) πλήττω, ἀνιῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ1δ): *ἂν ἤθελα λεπτῶς νὰ σὲ τὰ ἔγραψα ὅλα* (παραλ. 1 στ.), *πολλὰ ἠθέλαν βαρεθῆ ἐκεῖνοι ὅπου τὸ ἀκοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 2818· *Τί νὰ σᾶς λέγω τὰ πολλά, ἂν τύχη νὰ βαριέστε;* Χρον. Μορ. Ρ 8536· **δ**) ἀγανακτῶ, ἐξοργίζομαι: *παραλογίες ἔκαμναν, μεγάλες ἀνομίες. Καὶ ἐβαρέθην ὁ Θεὸς καὶ ἐξολόθρευσέν τους* Χρον. Τόκκων 3219. **2**) Στενοχωροῦμαι, λυποῦμαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ2): *τότε ὁ 'Ιμπέριος μεγάλως ἐβαρέθη* 'Ιμπ. 153· *μεγάλως ἐβαρέθηκεν, ἔκλαψεν, ἐλυπήθην* Χρον. Μορ. Ρ 19. Βλ. καὶ *ἀποκουντουρίζω, ἀραθυμῶ* Α5, *βαλαντώνω, βαραίνω* Α1γ, *βάρος* Β3β φρ., *βαρύνω* ΙΙΒ1, *βαρὺς* 13 φρ., *βαρῶ* ΙΙΑ2, *ἔντερο* φρ., *κακοκαρδίζω, πειράζω, περιορίζω, πικραίνω, πλαντῶ.* **II** (Μτβ.) **α**) δυσανασχετῶ γιὰ κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ1β): *τόσον ἐβαρέθη τὰ σκάνδαλά τους ὅτι δὲν ἐδύνετο νὰ τὰ ὑπομένη* 'Ιστ. πατρ. 96^{6}· *Βαριέσαι τα τὰ λόγια μου· μαγάρι ἂς ψεματέψουν* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 541· *Αὐτείνη τὴν ἀθιβολὴ περίσσα τὴν βαριοῦμαι* Πανώρ. Γ' 249· *'Αφέντη, μὴν τὸ βαρεθῆς τὸ θὲ νὰ σὲ ρωτήξω* Θυσ.^{2} 607· **β**) δυσανασχετώντας ἀποφεύγω (κ.): *δὲ βαριέται κούραση, δὲ θέλει νὰ σκολάση* Πανώρ. Δ' 31· *μὴ βαρεθῆς τὴ στράτα καμποσάκι* Βοσκοπ. 410· *πάντ' ἀνεζητᾶ τὸ φῶς, βαριέται τὸ σκοτίδι* 'Ερωτόκρ. Α' 1579· *τὴν ἀγάπη σιχαίνονται, τὸν ἔρωτα βαριῶνται* Ριμ. κόρ. 661. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Β1γ, *ἀποστρέφω* Γ1α, *ἀποχωρίζω* ΙΑγ, *βαρύνω* ΙΙΒ2, *ξωφεύγω, φεύγω·* **γ**) δὲν ἀνέχομαι (κάπ.), δυσανασχετῶ (γιὰ κάπ.), ἀποστρέφομαι: *Μὰ γιὰ νὰ μὴν ἀργήσωμε νὰ μᾶσε βαρεθῆτε* Πανώρ. Ε' 419· *μή... κρίνουν σε ἀνυπόληφτον καὶ βαρεθοῦν σε πάντες* Κομν., Διδασκ. Δ 371. Βλ. καὶ *ἀνορεξιάζω, ἀραθυμῶ* Α5, *βδελιάζω* 1, 2 φρ., *βδελιασμὸς* φρ.

βαριοφορτώνω, βλ. *βαρυφορτώνω.*

βαρίσκω, 'Ερωτόκρ. Α' 342, 352, 655, 1576, 1712, Γ' 358, Δ' 129, 955, 1024,

1776, 1806, 1868, Ε' 1198, Τζάνε, Κρ. πόλ. 275^{27}, 367^{4}, 373^{21}· μτχ. *β α ρ ι σ μ έ ν ο ς,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 373^{27}. Βλ. καὶ *βαρῶ.*

Ἀπὸ τὸ *βαρῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω.* Ἡ λ. καὶ στὸ Τραγ. Σούσ. Β' 127 καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Μτβ.) χτυπῶ, πληγώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *πολεμᾶ γιὰ λόγου σου κι' ἀλύπητα βαρίσκει* Ἐρωτόκρ. Δ' 955. Βλ. καὶ *αἱματώνω* Α, *ἀκοντίζω* 1α, *δίδω, πλήσκω.* **2**) (Ἀμτβ.) πληγώνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2 ἀμτβ.): *καίγουντ' οἱ φτεροῦγες μου καὶ πέφτω καὶ βαρίσκω* Ἐρωτόκρ. Α' 342. Βλ. καὶ *αἱματώνω* Β, *λαβώνω.*

βαρισμένος μτχ., βλ. *βαρίσκω.*

βαριῶμαι, βλ. *βαριοῦμαι.*

βάρκα ἡ, Χρον. Μορ. Η 539, 2210, Πανάρ. 69^{2}, Ἰμπ. 555, 720, Βεν. 85, Μαχ. $346^{30,34}$, Θησ. Δ' [404], Καραβ. 498^{31}, Βουστρ. 496, 504, Γαδ. διήγ. 138, Ἀλεξ. 2016, Κυπρ. ἐρωτ. 126^{26}, Ἰμπ. (Legr.) 620, Κορων., Μπούας 39, 123, Ἀχέλ. 888, 1730, Δωρ. Μον. XXIV, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 23, Σουμμ., Ρεμπελ. 180, Στάθ. Γ' 388, Διήγ. πανωφ. 57, Ζήν. Α' 26, Ε' 115, Λεηλ. Παροικ. 574, Τζάνε, Κρ. πόλ. 55^{16}, 156^{12}, 248^{29}, 328^{12}, 374^{7}, $430^{4,22}$, 516^{2}, 546^{8}, κ.ἀ.· *β ά λ κ α,* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 11^{9}, Πανάρ. 70^{30}, Ἠπειρ. 223^{18}, Δούκ. 227^{6}, 307^{13}, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 324, 711, 721, κριτ. ὑπ.).

Τὸ λατ. *barca* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 37· πβ. ὅμως καὶ Dawk., B-NJ 13, 1936/37, 105). Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *ρ* σὲ *λ* τοῦ τ. *βάλκα* βλ. Ἀνδρ., Λεξ. σ. 177 καὶ 306.

Βάρκα (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., Sophocl. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ρίπτουν τὴν βάρκαν σύντομα καὶ ὑπᾶσιν πρὸς ἐκεῖνον* Ἰμπ. 720.

βαρκάκι τό, Ἀχέλ. 1889, Τζάνε, Κρ. πόλ. 143^{18}, 158^{5}, 335^{11}, 361^{21}, 505^{10}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάρκα* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὴ βάρκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ βαρκάκι γύρισε στὸν τόπον του ν' ἀράξῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 143^{18}. Βλ. καὶ *βαρκέττα, βαρκοπούλα, βαρκόπουλο(ν).*

βαρκέττα ἡ, Χρον. Μορ. Η 745, Χρον. Τόκκων 2441, 2466.

Τὸ ἰταλ. *barchetta.*

Βάρκα: *βαρκέτταν ἁρματώσασιν πενήντα δύο κουπίων* Χρον. Μορ. Η745. Βλ. καὶ *βαρκάκι.*

βαρκοπούλα ἡ, Θησ. Δ' [33^{2}], Πηγᾶ, Χρυσοπ. 81.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάρκα* καὶ τὴν κατάλ. *-πούλα.* Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *βάρκα*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρκοπούλλα*).

Μικρὴ βάρκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *μία βαρκοπούλα σέβηκε ἀπέσω στὸν λιμένα* Θησ. Δ' [33^{2}]. Βλ. καὶ *βαρκάκι.*

βαρκόπουλο(ν) τό, Πανάρ. 68^{22}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάρκα* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον.*

Μικρὴ βάρκα: *ἐξῆλθεν καὶ ἡμέτερον κάτεργον ἓν μέγαν...καὶ βαρκόπουλα ἱκανὰ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρκέττα.*

βαρνεώτικος, ἐπίθ., βλ. *βαρνιώτικος.*

βαρνιζὸ ἡ, βλ. *γαρνιζό.*

βαρνίρω, βλ. *γαρνίρω.*

βαρνιώτικος, ἐπίθ., Πρόδρ. III 313· *β α ρ ν ε ώ τ ι κ ο ς,* Προδρ. III 313 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βάρνα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιώτικος.* Βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 1, 1889, 276.

Ποὺ σχετίζεται μὲ τὴ Βάρνα· (ἐδῶ προκ. γιὰ κρασί): *ἐκεῖνοι πάντα πίνουσι τὸ χιώτικον εἰς κόρον, ἡμεῖς δὲ τὸ βαρνιώτικον τὸ νεροκοπημένον* αὐτ. III 313.

βάρο τό, βλ. *βάρος.*

βαρο-, βλ. *βαρα-, βαρια-, βαριο-, βαρυ-.*

βαρόκαρδος, ἐπίθ., βλ. *βαρύκαρδος.*

βαροκοπῶ, βλ. *βαρυκοπῶ.*

βαρομεθῶ, Κυπρ. ἐρωτ. 132^{14}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ* καὶ τὸ *μεθῶ.*

Μεθῶ βαριά· (ἐδῶ μεταφ.): *φοβοῦμαι μὲ τὸ γράψιμον μηδὲν βαρομεθύσω* ὅ.π.

βαρόμοιρος, ἐπίθ., βλ. *βαρειόμοιρος.*

βάρος τό, Σπαν. Α 419, Σπαν. Β 515, Act. Lavr. 56^{86}, 58^{87}, Μανασσ., Χρον. 1579, 1979, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 48, 599, Καλλίμ. 1005, Ἀσσίζ. 26^{1}, 215^{7}, 273^{27}, 467^{10}, Χρον. Μορ. Η 8732, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 4^{107}, Δ' 10^{50}, Θεολ., Τζίρ. 357^{29}, Διήγ. παιδ. 5, Φλώρ. 1506, Χρον. Τόκκων 1225, 1294, Παρασπ., Βάρν. C 98, Χειλᾶ, Χρον. 353, Μαχ. 196^{8}, 220^{14}, 378^{2}, Θησ. Γ' [53^{3}], Ch. pop. 846, Μάρκ., Βουλκ. 345^{21}, 347^{10}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 154^{26}, Ριμ. κόρ. 754, Πικατ. 351, Κορων., Μπούας 24, 54, 86, 124, Πένθ. θαν.^{2} 546, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 491, 696, Φαλιέρ., Λόγ. 76, Αἰτωλ., Μῦθ. 7^{7}, 20^{10}, Θρ. Κύπρ. Μ 534, Δαρκές, Προσκυν. 5, Ἀλφ. 10^{5}, 11^{5}, Δωρ. Μον. XVIII, Κυπρ. ἐρωτ. 2^{2}, 28^{4}, 53^{6}, 92^{2}, 104^{71}, 132^{5}, 152^{5}, Πανώρ. Β' 441, Ε' 9, Ἐρωφ. Α' 25, 631, Β' 244, Ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζη, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 103), Βοσκοπ. 258, Παλαμήδ., Βοηβ. 568, 648, Σεβήρ., Διαθ. 190 δίς, Σεβήρ.- Μανολ., Ἐπιστ. 171, Ἱστ. Βλαχ. 1525, 1547, 2603, Σουμμ., Ρεμπελ. 161 δίς, 163, 166, Ἐρωτόκρ. Α' 48, 652, 1817, 1880, 1940, 2190, Β' 2275, Γ' 28, 1019, Δ' 142, 360, 516, 1884, Ε' 199, 230, 671, 1207, Θυσ.^{2} 118, 120, 218, Εὐγέν. 386, 832, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 31^{29}, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [227], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [822], Β' [1176], Δ' [619], Λίμπον. 516, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β' 172, Χριστ. διδασκ. 175, 187, 420, Ζήν. Α' 289, Μαρκάδ. 608, Διγ. Ο 226, 1809, Διακρούσ. 70^{91}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 504, κ.π.ἀ.· *β ά ρ ο,* Εὐγέν. 292, Μαρκάδ. 684, Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{5}, 463^{3}, 527^{11}, 561^{25}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάρος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 1α) Βάρος, φόρτωμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *οὐ πρέπει πιστευθῆναι τὸ μηδαμινὸν βάρος τοῦ σώματος* Μάρκ., Βουλκ. 345^{21}· *ἐντέχεται νὰ ἔνι καὶ τὰ δύο τους σκουτάρια κομμένα καὶ ἑνοῦ ἀξάμου καὶ ἑνοῦ βάρους* Ἀσσίζ. 215^{7}· *βάρος γῆς ἐτώσιον ὡς φυλλοχόον δένδρον* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 599· *Πάθος μὲ κράζου τσῆ καρδιᾶς καὶ βάρος μολυβένιο* Πανώρ. Ε' 9· **β**) φόρτωμα, ὄγκος: *γαστρὸς τὸ βάρος ἔλυσε, δίδυμα δ' ἦν τὰ βρέφη* Μανασσ., Χρον. 1579. **2**) Αἴσθημα δυσάρεστο (Πβ. L-S στὴ λ. IV καὶ τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *Ἂν καὶ βαρῇς στὴ χέρα σου..., γροικᾶς εἰς ὅλον τὸ κορμὶ τὸ βάρος καὶ τὸν πόνο* Ἐρωτόκρ. Δ' 516· *γιατ' ἔχω μὲς στὴν κεφαλὴ βάρος πολλὰ μεγάλο* Ἐρωτόκρ. Ε' 671. **Β'** (Μεταφ.) **1α**) Ὑποχρέωση, εὐθύνη οἰκονομικὴ ἢ ἄλλη (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 12 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *ἐν ὅσῳ δὲ παρὰ*

τῷ ἀνδρί ἐστιν ἡ γυνή, τὸ κέρδος αὐτοῦ (δηλ. *τοῦ ἀγροῦ*) *ἔχει ὁ ἀνὴρ διὰ τὰ βάρη* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 10^{50}· *μεγάλην ὑπόθεσιν καὶ μέγαν βάρος παίρνει ἀπάνω του* 'Ασσίζ. 273^{27}· *Ὁ βισκούντης τῆς χώρας, ὁ ποῖος ἔχει ἐπάνω του βάρος νὰ βλεπίση τὸν λαὸν* 'Ασσίζ. 26^{1}· *νὰ ἠξεύρουν νὰ κυβερνηθοῦν ἐκεῖνοι ὁποὺ ἔχουν τὸ βάρος τοῦ πολέμου* Σουμμ., Ρεμπελ. 161· βλ. καὶ *βία* 3γ· **β**) ὑποχρέωση φορολογικὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. V καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1γ): *οὐχ ἕξει ἐπ' ἀδεί(ας) τις διασεῖσαι τ(ὴν) μον(ὴν) ὅλ(ως) ἐπ' αὐτοῖς ἢ βάρο(ς) τὸ οἱονοῦν ἐπιθεῖναι* Act. Lavr. 56^{86}· **γ**) Ἔκφρ. *ἀπάνω εἰς βάρος* = μὲ τὸν ὅρο, μὲ τὴ ρήτρα: *Διὰ τοῦτο λέγω ἀπάνω εἰς βάρος ἀφορισμοῦ νὰ ὁμολογήση τὸ χρέος του* Σεβήρ., Διαθ. 190· *Τοῦ Μιχάλη τοῦ Σβηροῦ συγχωρῶ εἰς τὰ φαστίδια καὶ τραβάγια μοῦ ἔδωσε καὶ ἀπάνω εἰς βάρος νὰ κάμη κόντον μὲ τοὺς ἐπιτρόπους μου* Σεβήρ., Διαθ. 190· **δ**) (νομ.) δέσμευση ἑνὸς κτήματος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1ε): *μετὰ γὰρ τοῦ αὐτοῦ βάρους ἀγοράσαι δοκεῖ* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Β' 4^{107}. **2**) Βαρύτητα, ἀξία ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. VII): *γέγραπται γάρ..., ἔχουσιν δ' ὅμως ἔννοιαν καὶ βάρος τὰ τοιαῦτα* Διήγ. παιδ. 5. **3α**) Πίεση, στενοχώρια, ἐνόχληση (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. V. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2α): *κι' ὁ ρήγας ὀχ τὸ λογισμὸ καὶ βάρος ἐλυτρώθη* 'Ερωτόκρ. Α' 48· *τὸν ἀναγινώσκοντα εἰς βάρος προεθέμην* Καλλίμ. 1005· *χαίρομαι τέτοιο βάρος πῶς βγάνω ἀπὸ πάνω μου* Ζήν. Α' 289· *Παρακαλῶ σε τὸ λοιπόν, μηδὲν τὸ πάρης βάρος* Πικατ. 351· βλ. καὶ *ἀνάγκαση* 4, *σφίγμα*· **β**) φρ. *παίρνω κ. (εἰς) βάρος*=στενοχωροῦμαι: *ἂν ἔν' καὶ πράγμα τίποτες, νὰ μὴν τὸ πάρης βάρος* Φλώρ. 1506· *ἀκούσετε τί θὲ νὰ πῶ καὶ μὴν τὸ πάρτε εἰς βάρο* Εὐγέν. 386· Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* Ι2· **γ**) θλίψη, λύπη ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2γ): *τώρα μοῦ τὴν πῆρε* (ἐνν. *τὴν κοπελιὰ*) *αὐτὸς κι' ἄφησ' ἐμὲ τὸ βάρο!* Εὐγέν. 832· *Τότε τὴν εἶδα μὲ πολὺ βάρος κι' ἀναντρανίζει* Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [227]· *πρὸς τὸν ἥλιο, πού 'χα πάντα θάρρος, κλαίω μὲ παραπόνεση καὶ βάρος* Βοσκοπ. 258. Βλ. καὶ *ἀπορία* 3, *ἀραθυμία* 4, *ἀχαρία*, *βάρεμα* Β1α, *ὀδύνη*, *χολή*. **4**) 'Ενοχὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *δὲν ἠμπορούσανε νὰ ξεθυμάνουν μὲ τὸ ἀφεντικό, ἐρίξανε τὸ βάρος τῶν ἀρχόντωνε* Σουμμ., Ρεμπελ. 166. Βλ. καὶ *ἀνομία* 1β. **5**) 'Αμαρτία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 518] καὶ Μέγα [Θυσ.² σ. 238]): *'Η ὄρεξη κι' ὁ λογισμὸς εἶναι νὰ σοῦ δουλεύω, τὰ σφάλματα τσῆ σάρκας μου καὶ βάρη νὰ γιατρεύω* Θυσ.² 218. Βλ. καὶ *ἀσθένεια* 2γ. **6**) ('Εδῶ) αὐστηρή, βαρειὰ ἐντολὴ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π. καὶ Μέγα, ὅ.π.): *μετάστρεψε τὸ βάρος σου καὶ πάψε τὴν ὀργή σου* Θυσ.² 118. Βλ. καὶ *ἀποστολὴ* 1. **7**) 'Αρρώστια (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *Τὸν κύρην του καλύτερα ηὕρηκε, δίχως βάρος* 'Ερωτόκρ. Α' 1817. Βλ. καὶ *ἀρρώστια*, *ἀσθένεια* 1α, *ἀσθενῶ* μτχ., *βλάβη* 2γ.

βάρος ὁ, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 159^{21}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάρος* τό, μὲ ἀλλαγὴ τοῦ γένους. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάρος* τό). Πβ. καὶ L-S (λ. *βάρος* ὁ).

Βάρος, φόρτωμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *ἀπὸ τὸν βάρον ἐτινάκτησαν τὰ θεμέλια ὁποὺ ἦσαν ἀκόμη νωπὰ* ὅ.π.

βαρός, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 111, 'Ερωτόκρ. Α' 1252, Ροδολ. Β' [47], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [78].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* κατὰ τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθ. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *βαρύς*).

1) Δυσβάστακτος, ἐπαχθὴς (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. Α8, 15): *βαροὺς θανάτους* Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6,111· *ὄλπιζα νὰ λησμονηθοῦ οἱ πόνοι ποὺ μ' ἐκρίνα, μὰ 'γώ, θωρῶ, χερότεροι καὶ πλιὰ βαροὶ 'πομεῖνα* 'Ερωτόκρ. Α' 1252. Βλ. καὶ *βαρὺς* 3. **2**) Ποὺ εἶναι γεμάτος φροντίδες,

ἔγνοιες, σκοτοῦρες: *τόσους λογισμοὺς βαροὺς μέσα σκεπάζει ὁ νοῦς τως* Ροδολ. Β' [47].

βαροσύνη ἡ, βλ. *βαριοσύνη*.

βάρσαμο τό, βλ. *βάλσαμον*.

βάρσαμος ὁ, βλ. *βάλσαμος*.

βαρυαλγής, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4008, 4782.

'Η λ. σὲ 'Επιγρ. (Βλ. L-S).

Στενόχωρος, ποὺ προκαλεῖ στενοχώρια (Βλ. L-S στὴ λ. II): *στοναχὰς βαρυαλγεῖς, βοὰς πολυστενάχους* αὐτ. 4008.

βαρυβρέμων, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 308 (μᾶλλον ἀπίθ. ἡ ἀνάγν. τοῦ ἐκδ. [Βλ. ὅ.π., κριτ. ὑπ.] *βαρὺ βρέμων*).

'Απὸ τὸ *βαρυ-* καὶ τὸ *βρέμω* (Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ ζῶο) ποὺ βρυχᾶται δυνατά: *ὡς πάλιν ἐξ ὠμότητος ὁ βαρυβρέμων λέων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυχητίας*.

βαρυγγώμια ἡ· *β α ρ γ ω μ ί α*, Χριστ. διδασκ. 137.

'Απὸ τὸ *βαρυγγωμῶ*. Βλ. καὶ Λορεντζ., 'Αθ. 29, 1917, ΛΑ 163. 'Η λ. καὶ τ. *βαργώμια* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δυσφορία, δυσαρέσκεια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὅσον εἶναι βολετὸν νὰ εἰρηνεύουσιν ἀγαπητὰ καὶ νὰ τοὺς ὑπακούουσι χωρὶς βαργωμίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρυγνωμία*.

βαρυγγωμῶ· *β α ρ υ γ ω μ ῶ*, Σοφιαν., Παιδαγ. 122, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [30], Γ' [573], Ε' [268], Τζάνε, Κρ. πόλ. 405^{24}· μτχ. *β α ρ υ γ ω μ ι σ μ έ ν ο ς*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [842], Ε' [239].

'Απὸ τὸ *βαρυγνωμῶ* (Βλ. Λορεντζ., 'Αθ. 29, 1917, ΛΑ 163). 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ('Αμτβ.) δυσανασχετῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κόρη, μηδὲ βαρυγωμᾶς, σίγησ' τὸν ἐμαυτόν σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [268]. Βλ. καὶ *βαραίνω* Α1γ, *βαρυγνωμῶ*, *βαρύνω* (ΙΙ) Α5, *βαρῶ* (ΙΙ) Α1. **2**) (Μτβ.) ἀγανακτῶ ἐναντίον κάπ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Μ' αὐτοὺς ποὺ τοὺς λατρεύουσι νὰ τοὺς βαρυγωμοῦμεν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [30]. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α1β, *ἀγριαίνω* ΙΙα, *ἀγριώνω* ΙΒβ, *ἀδημονῶ* α, *βαραίνω* Α 1γ, Β1δ, *βαρυθυμῶ*, *βλασφημῶ* 3, *βουρκώνω* Β2.

'Η μτχ. *βαρυγωμισμένος*=ποὺ δυσανασχετεῖ, δύσθυμος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ μτχ. 1): *οὔτε στοὺς δίκιους ἠμπορεῖ ἀνάμεσα νὰ μένη μιὰ πικραμένη ὡσὰν ἐμὲ καὶ βαρυγωμισμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [842].

βαρύγλωσσος, ἐπίθ., Πεντ. Ἔξ. IV 10.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύγλωσσος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βραδύγλωσσος ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βαρύστομος καὶ βαρύγλωσσος ἐγὼ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρύστομος*, *τσευδός*.

βαρυγνωμία ἡ, 'Ωροσκ. 45^{20-1}, Χριστ. διδασκ. 137.

'Απὸ τὸ *βαρυγνωμῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ία*. Τ. *βαρυγνωμιὰ* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βαρυγνωμιά*).

'Αγανάκτηση, δυσφορία ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *δύναμις βασιλέων καὶ βαρυγνωμία καὶ παγετὸς δυνατὸς* 'Ωροσκ. 45^{20-21}. Βλ. καὶ *ἄγγρισις* 2, *ἀνευχαριστία* 1, *βάρημα* 3, *βαρυγγώμια*.

βαρυγνωμῶ, Ὡροσκ. 40[8].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρύγνωμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρυγγωμῶ*).

Δυσφορῶ, δυσανασχετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τινὲς ἐξ αὐτῶν βαρυγνωμήσουσιν καὶ θλιβήσονται μεγάλως διὰ τὰς συνεχεῖς δουλοσύνας* ὅ.π.

βαρυγωμῶ, βλ. *βαρυγγωμῶ*.

βαρυδαιμονῶ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 71[6].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαρυδαίμων*.

Πιέζομαι ἀπὸ τὸ πεπρωμένο, ὑποφέρω: *τοῖς δυσπραγοῦσιν συμπονεῖν καὶ βαρυδαιμονοῦσιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *καίω, κακοπαθῶ, παιδεύω, σφάζω*.

βαρύδουπος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 229, 3747.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύδουπος*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S).

Ποὺ ἠχεῖ βαριὰ (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σὲ ἐπιγρ., L-S): *καχλασμοὺς ἀποτελῶν καὶ ῥόθους βαρυδούπους* αὐτ. 229. Βλ. καὶ *βαρυηχής, βαρύθρους*.

βαρύζηλος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β′ 71 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 31[30]].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύζηλος*.

Ποὺ φθονεῖ ὑπερβολικὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *συκοφαντία, κύημα φθόνου τοῦ βαρυζήλου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάσκανος* **1**.

βαρυηχής, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 52[3].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρυηχής*.

Ποὺ ἠχεῖ βαριὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *καὶ πνεύμασι τινάσσεται* (ἐνν. ἡ τύχη ὡς θάλασσα) *σφοδροῖς, βαρυηχέσι καὶ πάλιν κατευνάζεται καὶ πάλιν ἡμεροῦται* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρύδουπος*.

βαρύθηρος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 344[6].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *θήρα*.

(Προκ. γιὰ γεράκι) ἱκανός, «γερὸς» στὸ κυνήγι ὅ.π.

βαρύθρους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1460, 2290, 2459, 2657, 3019, 3751, 5144, 6009.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύθροος*.

Ποὺ ἠχεῖ δυνατὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βαρύθροος*): *τὸν πάταγον ἀνέπεμπεν βαρύθρουν, ἀγριόθρουν* αὐτ. 6009. Βλ. καὶ *βαρύδουπος*.

βαρυθυμία ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ζ′ 30 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 125[27]].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. Τ. *βαρυθυμιὰ* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρυθυμιά*).

Δυσθυμία (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐστάτω γοῦν τὸ μέτριον κἂν ταῖς ἡδυπαθείαις, κἂν μόχθοις, κἂν τοῖς ἄλγεσι, κἂν ταῖς βαρυθυμίαις* ὅ.π.

βαρύθυμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3733, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 6[3], 96[7].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύθυμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὀκνός, ποὺ δὲν ἀλλάζει διάθεση εὔκολα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐκ ἔστιν οὕτω θυμικὸς οὐ κάπρος οὐδὲ λέων, οὐ πάρδαλις βαρύθυμος, ὡς Ἔρωτα κινῆσαι εἰς τόλμας, εἰς θρασύτητας* Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 96[7].

βαρυθυμῶ, Τρωικὰ 528[23], Μανασσ., Χρον. 1331, 2000, 5367, 5834.

Τὸ μτγν. *βαρυθυμέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Στὴν Κάσσο τ. *βαρυθυμίζω* (ΙΛ, λ. *βαρυθυμῶ*).

Ὀργίζομαι, ἀγανακτῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βαρυθυμέω* Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἰδὼν βαρυθυμήσαντα δεινῶς τὸν βασιλέα* Μανασσ., Χρον. 5367. Βλ. καὶ *ἀναθυμώνομαι, ἀφρίζω* 3, *βαρυθυμώνω, βαρύνω* ΙΙΒ1, *δριμώνω, μανίζω, μάχομαι*.

βαρυθυμώνω, Χούμνου, Π. Δ. VIII 57, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 60[22].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ *θυμώνω*.

Ὀργίζομαι (Πβ. L-S, λ. *βαρυθυμέω*): *ἂν οἱ γονεῖς βαρυθυμώνουν εἰς τὰ παιδία ματαίως, τὸ βάρος εἶναι εἰς τοὺς γονεῖς πολὺ* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 60[22]. Βλ. καὶ *βαρυθυμῶ*.

βαρυκακοδαίμων, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 759.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ *κακοδαίμων*.

Ποὺ εἶναι πολὺ δυστυχὴς ἀπὸ τὴ μοίρα: *βαρυκακοδαίμονας τυράννους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαριομοιρασμένος*.

βαρυκαρδίζω, Συναξ. γυν. 1022.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρύκαρδος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἀπ. καὶ τ. *βαροκαρδίζω* στὰ Κρ. δημ. τραγ. XVIII.

Στενοχωρῶ πολὺ κάπ., δυσαρεστῶ κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰς γυναίκας τους νὰ βρίζουν καὶ νὰ τὰς βαρυκαρδίζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Β2, *ἀγκυλώνω* Β, *ἀναγκάζω* 2, *ἀνακατώνω* 5, *ἀνασπῶ* ΙΑ2δ, *ἀνατάζω* 3, *βαραίνω* Β1β, *βαρύνω* Ι1β, *βαρῶ* ΙΑ1γ, *βουτῶ* Α1, *θλίβω, καίω, κακοκαρδίζω, ξεσχίζω, παραπονῶ, πειράζω, πικραίνω*.

βαρύκαρδος, ἐπίθ.· *βαρόκαρδος*, Ἐρωτόκρ. Γ′ 1018.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *καρδιά*. Πβ. τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρυκάρδιος* (L-S). Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κακόκεφος, λυπημένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κάθεσαι γνοιασμένος, βαρόκαρδος καὶ μοναχὸς κι' ἀποσυννεφιασμένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποσυννεφιασμένος, βαρὺς* 13, *γκρινιάζω* μτχ., *θλίβω* μτχ., *κλιτός, πικραίνω* μτχ., *συννεφιαστός*.

βαρυκοπῶ, Θρ. Κύπρ. Μ 379· *βαροκοπῶ*, Θρ. Κύπρ. Κ 422.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαρυκόπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σφυρηλατῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ βγάλλουσιν τ' ἀσήμιν των νὰ τὸ βαροκοποῦσιν* Θρ. Κύπρ. Κ 422.

βαρυκτυπῶ· *βαρυχτυπῶ*, Συμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1267].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ* καὶ τὸ *κτυπῶ*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρυχτυπῶ*).

Χτυπῶ βαριὰ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἀνὲν κι' ἀτσάλι δυνατὸ δὲν τὴν βαρυχτυπήση* ὅ.π. Βλ. καὶ *κατακρούω, καταχτυπῶ*.

βαρύκωλος, ἐπίθ., Πουλολ. 596.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *κῶλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρύκολος*).

Δυσκίνητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἀμὴ ὁ μποῦφος πήδησεν βαρύκωλος στὸ μέσον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρὺς* 1β.

βαρύμοχθος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 122^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύμοχθος*.

Δύσκολος, ἐπίπονος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *βαρύμοχθος καὶ τληπαθὴς ὁ βίος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπειρομέριμνος, βαρὺς* 10, *βιάζω* IIA5, *βίαιος* β.

βαρυναστενάζω, βλ. *βαριαναστενάζω*.

βαρυνίσκω, Μαχ. 72^{36}, 334^{11}.

Ἀπὸ τὸ *βαρύνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 299-301). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πιέζω (κάπ.): *νὰ τὸν βαρυνίσκου νὰ τοὺς πιντώννη τὸ μηνίον τους* αὐτ. 72^{36}. **2**) Κατηγορῶ (κάπ.): *ἔδειξεν γραφὲς…,εἰς τὲς ποῖες πολλὰ ἐβαρύνισκεν τοὺς ἀφέντες…διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της* αὐτ. 334^{11}. Βλ. καὶ *βαραίνω* Β1γ.

βαρύνω, Σπαν. Α 369, Σπαν. (Λάμπρ.) V 352, Προδρ. III 148, Μανασσ., Χρον. 1011, 6683, Διάτ. Κυπρ. 508^{23}, 509^{21}, Ἱερακοσ. 406^{28}, Χρον. Μορ. Η 1196, 2400, 2531, 2770, 3064, 3071, 5779, Χρον. Μορ. Ρ 3071, 3202, 4183, 7082, Act. Xér. 26^{26}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 4^{123}, Παράρτ. 2^{55} (σχόλ.), Πτωχολ. Ν 755, Φυσιολ. (Zur.) VI $2β^{2}$, Φυσιολ. (Offerm.) G 34^{5}, 108^{8}, Βησσ., Ἐπιστ. 36^{4}, Μαχ. 10^{23}, 108^{30}, 212^{1}, 342^{28}, 566^{18-9}, 568^{34}, Δούκ. 409^{16}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) I 84, Βίος γέρ. V 827, Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{19}, 104^{6}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [545], Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 37^{13}· ἀόρ. *ἐ β ε β α ρ ύ ν θ η ν*, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 235.

Τὸ ἀρχ. *βαρύνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρένω*).

I (Ἐνεργ.) **1α**) Πιέζω μὲ τὸ βάρος μου (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2β): *ὥστε ἐξεῖναί μοι τὰς ἐμὰς δοκοὺς τοῖς σοῖς ἐπιτιθέναι οἴκοις καὶ τὸν σὸν βαρύνειν τοῖχον* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 4^{123}· **β**) (μεταφ.) προκαλῶ αἴσθημα βάρους, στενοχωρῶ, δυσαρεστῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2γ): *Ὁ φόβος γὴ ἡ ἀποκοτιὰ δὲν ξεύρω ἂν τὸν βαρύνη* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ 545. Βλ. καὶ *βαρυκαρδίζω*. **2**) Ἐπιρρίπτω σὲ κάπ. εὐθύνη, κατηγορῶ κάπ.: *νὰ μηδὲν κατηγοροῦν ἐμᾶς μετὰ ταῦτα, νὰ μηδὲ βαρύνουσί μας* Βησσ., Ἐπιστ. 36^{4}. Βλ. καὶ *βαραίνω* Β1γ. **3**) Κάνω κ. χειρότερο, ἐπιδεινώνω (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. I2 καὶ τὴ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *ἐβάρυνον, ἐπέτεινον, ηὔξανον τὰς κακώσεις* Μανασσ., Χρον. 1011. **4**) Χτυπῶ: *ὅπου πρῶτα σκοτώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τότε λαλεῖ του: «Βαρύνω σε θέλω»* Μαχ. 566^{18-9}. Βλ. καὶ *ἀκροκοντῶ* α, *ἀπολύω* Α16 φρ., *ἀχαμνῶ* 3, *βαρῶ* ΙΑ2α, *βιτσώνω, βουτυπῶ* (μεταφ.), *πατάσσω*. **5**) Ἔκφρ. *βεβαρυμένος ὕπνῳ*=κοιμισμένος: *ἐξυπνίζουσι τοὺς βεβαρυμένους ὕπνῳ* Φυσιολ. (Offerm.) G 108^{8}. **II** (Μέσ.) **Α′** (Ἀμτβ.) **1**) Ἔχω βάρος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1β): *δεύτερον περίχυμα, μαζὸς βεβαρυμένος* Προδρ. III 148. **2**) Ἀσκῶ πίεση μὲ τὸ βάρος μου (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *πάντες, χριστιανοί τε καὶ Τοῦρκοι, εἰς μίαν τῆς διήρεως πλευρὰν βαρυνθέντες τὴν τρόπιν ἄνω καὶ τὰ στέγη κάτω τῷ βυθῷ παρέπεμψαν* Δούκ. 409^{16}. **3**) Ὑφίσταμαι βάρος, πίεση, ἐπιφορτίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οὐδὲ ὠφελεῖται, εἰμὴ καὶ μᾶλλον βαρύνεται φροντίδος ἀναδεξάμενος βάρος* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 2^{55} (σχόλ.)· *πρὸς τούτοις βαρύνομαι χρέους ἕνεκα πατρικοῦ μου* Act. Xér. 26^{26}. **4**) Γίνομαι βαρύς, ἐξασθενῶ (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 3· πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. Α3α ἀμτβ.): *ἐὰν γηράση, βαρύνονται αὐτοῦ αἱ πτέρυγες* Φυσιολ. (Zur.) VI $2β^{2-3}$· *προκατειλημμένος ἤδη τῷ χρόνῳ φαίνεται καὶ βαρυνόμενος* Ἱερακοσ. 406^{28}. Βλ. καὶ *ἀτονῶ, ἀχαμνίζω* Α2β. **5**) Δυσφορῶ, δυσανασχετῶ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α2γ ἀμτβ.): *αὐτὸν δὲ βαρυνόμενον καὶ δυσανασχετοῦντα* Μανασσ., Χρον. 6683. **Β′** (Μτβ.) **1**) Θλίβομαι, στενοχωροῦμαι· βαρέως φέρω, ὀργίζομαι (Γιὰ τὴ σύντ. βλ. Ἀνδρ., Προσφ. Κυριακ. 53): *πολλὰ ἐβαρύθην καὶ τὸν θάνατον τοῦ βισκούντη* Μαχ. 568^{34}· *μὴ τὸ βαρυνθῆς τὸ ἔδωκεν ἡ κρίσις* Χρον. Μορ. 2400· *ἐθλίβη γὰρ καὶ ἐχόλιασε, μεγάλως τὸ ἐβαρύνθη* Χρον. Μορ Η 3064. Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* I2, *βαρυθυμῶ*. **2**) Βαριέμαι κ., δὲν μοῦ ἀρέσει κ., ἀποφεύγω: *ὁ μύθος λέγει πῶς πολλοὶ βαρύνονται τὰ λόγια* Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{19}· *οἱ δὲ καλοὶ βαρύνονταί σε ὡς ἄχρηστον τὴν γνώμην* Σπαν. Α 369· *ποτὲ δὲν βαρύνομαι εἰς τοῦ λόγου της* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 37^{13}. Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* IIβ. — Βλ. καὶ *βαραίνω, βαρυγγωμῶ*.

βαρυπενθῶ, Μανασσ., Χρον. 1331, 1848.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ *πενθῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ἔχω βαρὺ πένθος: *βαρυθυμεῖ, βαρυπενθεῖ,… μηνύει* αὐτ. 1331.

βαρύπολις ἡ, Κατάλοιπ. Λάμπρ. 100.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *πόλις*.

Δυστυχισμένη πόλη: *σὺ βαρύπολι Βυζαντίη* ὅ.π.

βαρυρογεμένος, μτχ., Θρ. Κων/π. Β 19, Θρ. Κων/π. διάλ. 19.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *ρογεύω*.

Καλοπληρωμένος (Βλ. Ζώρα[Θρ. Κων/π. διάλ. στ. 19 σημ.]): *ἐσκότωσαν τοὺς ἄρχοντες τοὺς βαρυρογεμένους* Θρ. Κων/π. διάλ. 19.

βαρύς, ἐπίθ., (I), Γλυκᾶ, Στ. 248, Προδρ. I 16, Μανασσ., Χρον. 3116, 4368, 5442, 6525, 6561, 6660, Καλλίμ. 1475, Ἔκφρ. ξυλοκ. 17^{8}, Ἱερακοσ. 378^{7}, 379^{12}, 427^{21}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 549^{7}, Διγ. (Trapp) Gr. IV 379, 797, Διγ. (Trapp) Esc. 1725, 1792, Διγ. Α 984, 1854, Ἀκ. Σπαν. 34^{202}, Ἀχιλλ. L 101, 447, Ἀχιλλ. Ο 119, Ἀνακάλ. 9, Δούκ. 421^{21}, Θησ. Β′ [17^{3}], Γ′ [61^{7}], Ἰμπ. (Legr.) 393, Κορων., Μπούας 134, 142, Φαλιέρ., Ἱστ. V 109, Ψευδο-Σφρ. 234^{5}, Σοφιαν., Παιδαγ. 104, Πεντ. Γέν. XIII 2, XLI 31, L 9, Ἔξ. IX 18, 24, XII 38, XVI 12, XVIII 18, XIX 16, Ἀρ. XX 20, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1143, Ἀχέλ. 786, Ἱστ. πατρ. 152^{16}, Πανώρ. Δ′ 100, Παλαμήδ., Βοηβ. 681, Ἱστ. Βλαχ. 1304, 2222, Ἐρωτόκρ. Β′ 501, 725, 1395, 1576, 2145, Γ′ 2, 816, 1143, 1631, Δ′ 50, 1410, 1556, 1756, Ε′ 1063, Θυσ.^{2} 143, 567, 691, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 48, Ροδολ. Α′ [12, 51], Β′ [332], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1016], Β′ [1273], Γ′ [1365, 1386], Δ′ [310, 618, 653], Ε′ [150, 203, 808, 973], Διγ. Ο 1563.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαρύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ ἔχει βάρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Δίδει κι' ὁ μαῦρος κοπανιὰ μὲ τὸ βαρὺ κοντάρι* Ἐρωτόκρ. Β′ 2145· *γιὰ νὰ μπορῶ νὰ βγάλω ἐτοῦτο τὸ πολλὰ βαρὺ χαράκι τὸ μεγάλο* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1386]· **β**) βραδὺς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *βαρὰ-βαρά 'ν' τὰ ζάλα σου* Θυσ.^{2} 567. Βλ. καὶ *βαρύκωλος*. **2α**) Ποὺ ἔχει δύναμη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1δ): *Ἔχοντες τὰ κοντάρια τους εἰς τὰ βαριά των χέρια* Κορων., Μπούας 142· βλ. καὶ *ἀρχιδάτος, ἀφυρώνω* I μτχ. γ· **β**) ἰσχυρός, δυνατός: *κτύπημα νὰ πάρουσι βαρὺ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [310]· *Βαρέαν ραβδέαν τὄδωσεν ἀπάνω εἰς τὸ κεφάλι* Διγ. Α 984· *μὴ δοκιμάσωμε βαρὺς ἂν εἶναι ἀμύγδαλός του* Πανώρ. Δ′ 100. Βλ. καὶ *ἀποπατητός*. **3**) (Μεταφ). **α**) δυσβάστακτος, ἐπαχθής, καταθλιπτικὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α8): *νὰ δώσετε τὸ βαρὺν καὶ ἀνεκδιήγητον τέλος τριῶν χρόνων χαράτσιν* Ἀκ. Σπαν. 34^{202}· *εἰς φυλακὴν ἀποκλεισθῇς εἰς σίδηρα βαρέα* Γλυκᾶ, Στ. 248· *Ὅσο μοῦ λὲς πῶς ἔν' βαρὺ ἐτοῦτο τὸ μαντάτο* Θυσ.^{2} 143· *ἀλόγιαστα νὰ πηαίνη εἰς κάποια πράγματα βαριὰ ὁποῦρχονται καὶ σώνουν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [973]· *ἀποὺ δὲν εἶχες μάθει πόσο βαρὰ εἶναι*

ἡ ζήση μας καὶ πόσα σέρνει πάθη Ροδολ. Β′ [332]· βλ. καὶ *βαθὺς* 6β, *βαρέος* 2, *βαρὸς* 1· **β**) προσβλητικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1ζ): *συμβουλεύει μὲ λόγια ἄσχημα καὶ βαρέα, ἀλλ' ὅμως ἀληθινὰ καὶ βέβαια* Σοφιαν., Παιδαγ. 104. Βλ. καὶ *ἄτιμος* 2. **4**) Δύσπεπτος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *εἰς κόρον δὲ καὶ αὐτὸ* (δηλ. *τὸ ἐλάφειον κρέας*) *βαρύτατόν ἐστι* Ἱερακοσ. 378[7]. Βλ. καὶ *ἀργὸς* (Ι) Α2α. **5**) Πυκνὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *Ἔρκομαι ἀκ τ' ἀνάθεμα κ' ἐκ τὸ βαρὺν τὸ σκότος* Ἀνακάλ. 9· *ἦτον φωνὲς καὶ βροντὲς καὶ σύννεφο βαρὺ ἰπὶ τὸ ὄρος* Πεντ. Ἔξ. XIX 16· *ξεσκέπασε τὸν ἥλιον ὁποὺ 'ναι σκοτισμένος, μὲ τὸ βαρὺ τὸ σύγνεφον βρίσκεται σκεπασμένος* Ἱστ. Βλαχ. 2222. Βλ. καὶ *βαθὺς* 2. **6**) (Προκ. γιὰ ὀσμὴ) δυνατός· δυσάρεστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5α): *Χνότα φυσᾶ τόσον βαριὰ μὲ τόσην βρόμ' ὁμάδι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [203]. **7**) Ὑπερβολικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α9): *ποία λωλάδα ἔτσι βαρειὰ ἐπῆρε τὸ μυαλόν της;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [150]· *σὲ κίνδυνον πολλὰ βαρὺ μέλλει νὰ κινδυνέψη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [808]· *διὰ βαρὺ φταίσιμον μοῦ τὸ ρίχνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [618]. Βλ. καὶ *ἀναπτὸς* β, *ἀνέκφραστος* β, *ἀσύστατος* 2γ, *ἄφατος*, *βασιλικὸς* 5α, *μεγάλος*. **8**) (Προκ. γιὰ ὕπνο) βαθὺς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 10): *Μ' ὕπνον βαρύν, καθὼς θαρρεῖς, πνιμένες οἱ ψυχές μας* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1016]· *σὰ νά 'χεν ἀποκοιμηθῆ σ' ὕπνο βαρὺ τοῦ φάνη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1576. Βλ. καὶ *βαθὺς* 4. **9**) Δυσοίωνος: *τότες ὄνειρο βαρὺ εἶδεν ἡ Ἀρετούσα* Ἐρωτόκρ. Δ′ 50. Βλ. καὶ *ἀπαίσιος* 1. **10**) Δύσκολος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α12): *ὅτι βαρὺ ἀπὸ ἐσὲν τὸ πράμα μὴ νὰ μπορέσης νὰ τὸ κάμης ἀμοναχός σου* Πεντ. Ἔξ. XVIII 18. Βλ. καὶ *βαρύμοχθος*. **11**) (Προκ. γιὰ λόγια) σοβαρός, σημαντικὸς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α13γ): *Τοῦτα τὰ λόγια τὰ γνοιανὰ τὰ πλιὰ βαρὰ 'πὸ τ' ἄλλα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1143. Βλ. καὶ *βαρετὸς* 2. **12**) Δεινός, κακός: *Οἲμὲ τί πέσιμον βαρύ!* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1273]· βλ. καὶ *βλαβερὸς* 1α· (προκ. γιὰ ἀσθένεια) κρίσιμος, ἐπικίνδυνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α15): *ἔπεσεν ὁ πατριάρχης εἰς βαρέαν ἀσθένειαν* Ἱστ. πατρ. 152[16]. **13**) Θλιμμένος, πικραμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α17): *πάντα μετὰ λόγου σου βαρὰν καρδίαν νά 'χη* Θυσ.[2] 691· *μέσα καρδιά της ἦτονε βαρὰ καὶ φουσκωμένη* Ἰμπ. (Legr.) 393. Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* Ι2 μτχ., *βαρύκαρδος*. Φρ. *πιάνω βαρὺ τὸ πράμα*=στενοχωροῦμαι: *τόσο τό 'πιασε βαρὺ τὸ πράμαν ὁποὺ γίνη* Ἐρωτόκρ. Β′ 725. **14**) Δριμὺς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α18): *τὸν χειμῶνα τὸν βαρὺν καὶ τὴν ἐκεῖθεν βίαν* Μανασσ., Χρον. 5442. **15**) (Προκ. γιὰ πόλεμο) σφοδρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α20): *νὰ δώση πόλεμον βαρὺν μὲ πάσα δύναμίν του* Ἀχέλ. 786· *βαρὺς μὲν ἑκατέρωθεν πόλεμος ἀνερράγη* Μανασσ., Χρον. 6561. **16**) Πλούσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α23): *ὁ Ἀβράμ βαρὺς πολλὰ εἰς τὸ ζωντόβολο, εἰς τὸ ἀσήμι καὶ εἰς τὸ μάλαμα* Πεντ. Γέν. XIII 2. Βλ. καὶ *βαθυκτήμων*. **17**) (Προκ. γιὰ τὸν ἔρωτα) ἰσχυρός, πανίσχυρος: *ἔγνων, φησί, τὸν Ἔρωτα, βαρὺς θεὸς τυγχάνει* Διγ. Ο 1563. **18**) Πολυάριθμος: *ἐβγῆκεν συναπαντίς του μὲ λαὸ βαρὺ* Πεντ. Ἀρ. XX 20· *ἀπατὰ ἀνακάτωμα πολὺ ἀνέβην μετὰ αὐτουνοὺς καὶ ποίμινιο καὶ βουκόλιο ζωντόβολο βαρὺ πολλὰ* Πεντ. Ἔξ. XII 38.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.=δυσκολία: *μὲ τὸν καιρὸ τὰ δύσκολα καὶ τὰ βαρὰ 'λαφραίνου* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1631. Βλ. καὶ *βαριοσύνη* 2.

βαρύς, (ΙΙ)· *βαρὺ ἀναστένει*, Κορων., Μπούας 92, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαριαναστένει*.

βαρύς, (ΙΙΙ)· *βαρὺν χαλίναρον*, Διγ. (Trapp) Esc. 795, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαρυχαλίναρον* (οὐδ.) (βλ. λ.).

βαρύσαρκος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι δ′ 62 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 79[18]].

8.3.75

Ἡ λ. στὰ Ἱππιατρικὰ (Βλ. L-S).

Παχύσαρκος (Βλ. L-S): *ἐλέφαντα βαρύσαρκον* ὅ.π.

βαρυσίδηρος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε′ 51 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 102[8]], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 577, Ἑρμον. Ε 300.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρυσίδηρος*.

Βαρὺς ἀπὸ τὸ πολὺ σίδερο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *κημὸν γὰρ βαρυσίδηρον τὸν ἐκ τοῦ δέους φέρει* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε′ 51.

βαρύσκυλος ὁ, Συναξ. γαδ. 32.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *σκύλος* (Πβ. ΙΛ, λ. *βαρειόσκυλλο*).

Σκύλος ἱκανὸς στὸ κυνήγι (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἔχει καὶ σκύλους δυνατοὺς τριάκοντα καὶ πλέον· ζαγάρια, βαρύσκυλους ζαγαρογυρευτάδες* ὅ.π.

βαρύστομος, ἐπίθ., Πεντ. Ἔξ. IV 10.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύστομος*.

Ποὺ δυσκολεύεται στὴν ὁμιλία, βραδύγλωσσος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *βαρύστομος καὶ βαρύγλωσσος ἐγὼ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρύγλωσσος*.

βαρυστοναχῶ, Μανασσ., Χρον. 5274.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ* καὶ τὸ ἀρχ. *στοναχέω*.

Βαριὰ στενάζω: *λέξων ὁ λόγος ἔρχεται καὶ βαρυστοναχήσων* ὅ.π.

βαρύτιμος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 381[18], Δούκ. 227[33], Ἔκθ. χρον. 62[9], Στάθ. Γ′ 514, Ροδολ. Β′ [42], Φορτουν. (Vinc.) Ἀφ. 66.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαρύτιμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει μεγάλη ἀξία, πολύτιμος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ δένουσι βαρύτιμα ζαφείρια καὶ λιθάρια* Στάθ. Γ′ 514. Βλ. καὶ *ἀξιάζω* 3 μτχ., *ἀτίμητος*.

βαρύφορτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι γ′ 60, Μανασσ., Χρον. 6166.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *φορτίον*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Νόννο (L-S).

Πολὺ βαρὺς (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Νόννο, Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μόλυβδος γὰρ βαρύφορτος, φασίν, εὐημερία* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι γ′ 60. Βλ. καὶ *βαρὺς* 1α.

βαρυφορτώνω, Συναξ. γαδ. 226, Ἀχέλ. 1004, 1742· *β α ρ ι ο φ ο ρ τ ώ ν ω*, Διήγ. παιδ. 696 (ἔκδ. *βαρεοφορτώνουν*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *βαριὰ* καὶ τὸ *φορτώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ.) φορτώνω κάπ. μὲ βαρὺ φορτίο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκεῖνος ὁ ἀφέντης μου ἐβαρυφόρτωνέ με* Συναξ. γαδ. 226. **2**) (Μέσ.) εἶμαι παραφορτωμένος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *βαρυφορτωμένα κλήματα* Ἀχέλ. 1004.

βαρύφρων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3618, 6011.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαρύφρων*.

α) (Προκ. γιὰ ζῶο) ἄγριος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *αἵματα ροφεῖν ὥσπερ βαρύφρων λέων* αὐτ. 3618· **β**) (προκ. γιὰ ἄνθρωπο) ἄγριος, βάρβαρος, ἀπολίτιστος (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *βασιλεὺς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὡς ἵρηξ ὠκυπέτης παρεπορεύετο κιρνῶν κατὰ τῶν βαρυφρόνων* αὐτ. 6011. Βλ. καὶ *βαρβαρότροπος*.

βαρύφωνος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 62.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη.

Ποὺ ἔχει βαρειά, σκληρὴ φωνὴ (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S): *ὁ βοασμὸς τοῦ κόρακος τοῦ βαρυφωνοτάτου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βραχνός*.

βαρυχαλίναρον τό, Διγ. (Trapp) Esc. 795 (ἔκδ. *βαρὺν χαλίναρον*· διόρθ. Politis, Scriptorium 27, 1973, 346).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χαλινάρι*.

Βαρὺ χαλινάρι: *κρέμασε εἰς τὴν σέλαν μου καὶ τὸ βαρὺν σπαθί μου καὶ τὸ βαρυχαλίναρον διὰ νὰ γοργογυρίζῃ* ὅ.π.

βαρυχειμωνία ἡ, Λίβ. P 802, Λίβ. Esc. 1104, Λίβ. N 957.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χειμώνας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαρυχειμωνιά*).

Βαρὺς χειμώνας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Διὰ τοῦ καιροῦ θερμαίνομαι τὴν βαρυχειμωνίαν* Λίβ. N 957.

βαρύχολος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5711.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βαρὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χολή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μνησίκακος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *οὐδὲ ζηλῶν τὸ ζάκοτον καμήλου βαρυχόλου* ὅ.π.

βαρυχτυπῶ, βλ. *βαρυκτυπῶ*.

βαρύψυχος, ἐπίθ., Ὡροσκ. 42^{12}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βαρύψυχος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (ΙΛ).

(Πιθ.) ὀγκώδης, βαρὺς κατὰ τὸ σῶμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὰ μὲν γεννώμενα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου τὰ πλείω εἰσὶν ἀρσενικά, τὰ δὲ κατὰ τὴν μέσην τὰ γεννώμενα βαρύψυχα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρὺς* 1α.

βαρῶ, Σπαν. A 369, Μανασσ., Χρον. 80, Καλλίμ. 2283, Ἑβρ. ἐλεγ. 164, Πόλ. Τρωάδ. 452, Ἑρμον. H 241, Χρον. Μορ. H 4766, Χρον. Μορ. P 482, Ἀρμεν., Ἐξάβ. Β′ 4^{68}, Σατιρ. ποίημ. 1, Rechenb. $57^{3,6,7}$, Μαχ. 76^{17}, 462^{19}, Δούκ. 345^{15}, Θησ. Ζ′ [88^{4}], Γεωργηλ., Βελ. 750, Ἀλεξ. 839, 841, 964, 1346, 1864, 1876, 1892, 2716, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 44, Συναξ. γυν. 758, 988, Κορων., Μπούας 51, 79, 99, Φαλιέρ., Ἱστ. V 25, 381, Φαλιέρ., Ἐνύπν. 31, Τριβ., Ταγιαπ. 102, Αἰτωλ., Μῦθ. 13^{3}, Χρον. 314, Χρον. σουλτ. 85^{13}, 99^{35}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 340, Δωρ. Μον. XIX, XXX, Κυπρ. ἐρωτ. 74^{2}, 94^{13}, Φαλλίδ. 61, Παλαμήδ., Βοηβ. 615, 1040, 1332, Σταυριν. 171, 637, 1036, Ἔγγρ. τοῦ 1616 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 29^{24}), Ἱστ. Βλαχ. 181, 824, 2090, Ἐρωτόκρ. Α′ 755, Β′ 1590, 1675, 1979, Γ′ 101, Δ′ 515, Εὐγέν. 500, 1359, Συναδ., Χρον. 31, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1281], Γ′ [123, 135], Λίμπον. 375, 377, Χριστ. διδασκ. 49, Ζήν. Δ′ 386, Διακρούσ. 69^{50}, 78^{24}, $85^{24,28}$, 101^{7}, 104^{13}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{11}, 226^{3}, 266^{6}, 422^{28}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 404· ἀόρ. *(ἐ) β ά ρ η κ α,* Κορων., Μπούας 126, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 446, Τζάνε, Κρ. πόλ. 205^{21}· *(ἐ) β ά ρ η σ α,* Χρον. Μορ. P 4022, Κορων., Μπούας 93, 104, 121, Χρον. σουλτ. 32^{35}, 41^{24}, 52^{22}, Σταυριν. 1087. Βλ. καὶ *βαρίσκω*.

Τὸ ἀρχ. *βαρέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

I Ἐνεργ. **Α′** (Μτβ.) **1α**) Πιέζω μὲ τὸ βάρος (μου) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A1α): *Ὁ ἔχων τὰ ἀνώγεα τοῖς ἰδίοις ἐπικτίζει ὅσον θέλει, μὴ βαρῶν,*

μέντοι τὰ κατώγεα ὑπὲρ δύναμιν Ἀρμεν., Ἐξάβ. Β′ 4^{68}· (μεταφ.): *Πόθε, σοὺ νιώθεις, καὶ μ' ἐσὲν θλιβοῦμαι πόσον βαρεῖ ζημιά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 94^{13}· **β**) (προκ. γιὰ χρέος) ἐπιβαρύνω (Βλ. L-S, λ. *βαρέω* I1): *ὡς χρέεσι βαρούμενον οἷα δεσμοῖς ἀφύκτοις* Μανασσ., Χρον. 3450· *Ὁ μηνυτὴς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι καὶ οὐχ ὁ καταμηνυόμενος, πόθεν ἔχει* Ἀρμεν., Ἐξάβ. Α′ 5^{3}· **γ**) (μεταφ.) ἐνοχλῶ, λυπῶ, στενοχωρῶ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. I1γ): *Σβέσε τὴν φλόγαν τὴν πολλὴν καὶ τὴν φωτίαν τὴν τόσην, ποὺ ξάναψε τὴν πεθυμίαν, ὅπου πολλὰ βαρεῖ με* Θησ. Ζ′ [88^{4}]· *Τί σᾶς βαροῦν οἱ λόγοι μου καὶ σφάζουν τὴν καρδιάν σας;* Γεωργηλ., Βελ. 750· *Τί νὰ σὲ λέγω τὰ πολλὰ καὶ νὰ βαρῶ τὸ νοῦ σου;* Χρον. Μορ. P 482. Βλ. καὶ *βαρυκαρδίζω, βλάπτω* A4. **2α**) Κτυπῶ, πλήττω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A2α): *Δοῦλε μου, βάρ' τὴν πόρτα αὐτὴ τοῦ παλατιοῦ* Εὐγέν. 1359· *ἀπὸ τὴν πίκρα του ἐβάρησε τὸ κεφάλι του εἰς τὸν τοῖχο καὶ ἀπόθανε* Χρον. σουλτ. 41^{24}· *Ἂν καὶ βαρῇς στὴ χέρα σου, στό 'να δαχτύλι μόνο* Ἐρωτόκρ. Δ′ 515· *ὁ καθεεὶς . . . ἅρπαξε ραβδὶ νὰ τοῦ βαρέσῃ* Ἱστ. Βλαχ. 824· βλ. καὶ *βαρύνω* I4, *βαρῶ* IA6α, *βροντῶ* B1, *κρούω*· **β**) ἐπιτίθεμαι: *Στὸ πρῶτον ποὺ ἐβαρέσασιν ἐπέσαν ἐκ τοὺς Φράγκους καλὰ τὸ τρίτον ἀπ' αὐτοὺς* Χρον. Μορ. H 4766· *εἰς τὴ μπροστέλα βάρησεν ἁπάσης τῆς στρατίας* Κορων., Μπούας 121. Βλ. καὶ *βιστίρω, βιστιρῶ* 1. **3**) Φρ. *βαρῶ τουφεκιά, λουμπάρδα*=πυροβολῶ (Βλ. ΙΛ στὴ λ. A6): *Γιανίτσαροι ἐκτίσανε τριντζέρες κ' ἐβαροῦσαν μέσα στὴν χώραν τουφεκιὲς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{11}· *Δώδεκα μερονύκτια λουμπάρδες ἐβαροῦσαν* Κορων., Μπούας 99. Βλ. καὶ *ἀπολύω* A16 φρ., *ἀρκομπουζάρω*. **4**) Φρ. *βαρῶ πόλεμο*=πολεμῶ: *ἔξω στὸν κάμπον στέκασι καὶ πόλεμον βαροῦσαν* Ἀλεξ. 1864· *αὐθέντης ὁ Μερκούριος μὲ τὸν στρατὸν βαροῦσαν ἐκ τ' ἄλλο μέρος πόλεμον* Κορων., Μπούας 79. Βλ. καὶ *ἀντιμάχομαι* 1, *ἀντιμαχῶ, ἄρμα* (I) 1 φρ., *μαλώνω, μάχομαι*. **5**) Πετυχαίνω κάπ. (στὸ σημάδι): *σαΐτιὲς ἐρίκτα νὰ τοῦ δώσουν* (παραλ. 1 στ.). *Τότες δὲν τοῦ βαρήκασι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 205^{21}. **6α**) (Προκ. γιὰ ἀντικ. ποὺ ἐκπέμπουν ἤχους) σημαίνω, χτυπῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A2α): *εἰς τοὺς χρόνους ͵αρμθ' ἔκτισαν τὸ καμπανέλι, ὁποὺ βαροῦν τὲς καμπάνες* Χρον. 314· **β**) παίζω μουσικὸ ὄργανο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A13): *βαροῦσαν τὰ τουμπάκια* Τριβ., Ταγιαπ. 102. Βλ. καὶ *ἀκροπαίζω, σονάρω*. **Β′** (Ἀμτβ.) **1**) Ἔχω βάρος, ζυγίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. B1α): *θαρροῦσαν κ' εἶχε κάτι, ὅτι ἐβάριε περισσὰ* Αἰτωλ., Μῦθ. 13^{3}· *ὁτόσον ἀσήμιν-ἔχουν τὰ καρτζὰ τὰ κδ' ὅσον βαρεῖ τὸ γρόσιν τὸ ἀργυρὸν* Μαχ. 76^{17}· *τοῦ γενέσθαι πτῶσιν ἑνὸς λίθου βαροῦντος λίτρας μιᾶς* Δούκ. 345^{15}· (μεταφ.): *Ὢ πόσον λίγο ποὺ βαρεῖ, λίγον μυαλὸ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1281]. **2**) Ἰσοδυναμῶ, ἀξίζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. M 7, 1968, 282): *βαρεῖ τσικίνια ἐννέα* Ἔγγρ. τοῦ 1616 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. M 7, 1968, 29^{24}). **3**) Παράγω ἦχο, κροτῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. B9): *σὰν βούκινο βαρέσῃ, τότε νὰ κάμῃ πασαεὶς ἐκεῖνο ποὺ μπορέσῃ* Ἀλεξ. 839. **II** Μέσ. **Α′** (Ἀμτβ.) **1**) Δυσαναστατῶ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 15. αἰ., Laurent, Trisépiscopat Matthieu Ier καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Γ1α): *οὐκ ἐποίσαμεν θυσίας κ' ἕνεκεν τούτου βαρεῖται* Ἑρμον. H 241. Βλ. καὶ *βαρυγγωμῶ*. **2**) Στενοχωροῦμαι (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Γ1δ): *Ἂν τύχῃ νὰ κακίζουσιν τινὲς καὶ νὰ βαροῦνται* Καλλίμ. 2283. Βλ. καὶ *βαριοῦμαι* I2. **Β′** (Μτβ.) δὲν ἀνέχομαι (κάπ.) (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Γ1β): *οἱ δὲ καλοὶ βαροῦνταί σε ὡς ἄχρηστον τὴν γνώμην* Σπαν. A 369. — Βλ. καὶ *βαρυγγωμῶ, βαραίνω*.

βασανίζω, Περὶ ξεν. A 197, Ἐρωτοπ. 548, Ἀνακάλ. 52, Ch. pop. 290, Συναξ. γυν. 106, 317, Φαλιέρ., Ἱστ. V 88, Ψευδο-Σφρ. 156^{11}, Ἀχέλ. 2280, Θρ. Κύπρ. K 500, Πανώρ. Α′ 251, Γ′ 504, Ε′ 126, 284, Ἐρωφ. Α′ 496, Β′ 507, Γ′ 353, Σεβήρ. - Μανολ., Ἐπιστ. 171 δίς, Ἐρωτόκρ. Α′ 1176, Γ′ 1546, Βακτ. ἀρχιερ. 145, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [751], Β′ [476], Γ′ [458, 543], Δ′ [828, 1133], Ε′ [240], Λίμπον. 229, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 476, Γ′ 363, Διακρούσ. 109^{26}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 431^{25}, κ.π.ά.

Τὸ ἀρχ. *βασανίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ὑποβάλλω κάπ. σὲ βασανιστήρια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2. Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *εἰς τὴν πικρὴν τὴν φυλακὴν μέσα ἐβασάνισέν τον* Συναξ. γυν. 317. Βλ. καὶ *ἀντικακώνω, ἀντιμεύω* 4, *ἀποδέρνω* II1β, *βασανοτυραννῶ, κρίνω, παιδεύω, τιμωρῶ, τυραννῶ.* **2**) Ταλαιπωρῶ, τυραννῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Νὰ βασανίζῃς τὴν καρδιὰν τούτην τὴν πικραμένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [240]· *σὰ δὲ συναπαντήξουσι τὰ μάτια νὰ σμιχτοῦσι, ὄφκαιρα βασανίζουνται ἐκεῖνοι ποὺ κοπιοῦσι* Ἐρωτόκρ. Α′ 1176· *ὁποὺ τὴν ἔχουν* (ἐνν. τὴν Κύπρο) *τὰ Τουρκιὰ πολλὰ βασανισμένη* Θρ. Κύπρ. Κ. 500· *ὤχου ψυχὲς κακόμοιρες, πλήσια βασανισμένες* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [543]. Βλ. καὶ *ἀντικακώνω, βασανοτυραννῶ, κρίνω, παιδεύω.*

βασάνισμα τό, Μαχ. 456^{28}.

Ἀπὸ τὸ *βασανίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ισμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τυραννία, δοκιμασία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐπῆραν...τὴν Ἀμμόχουστον...μὲ μαρτυρίες καὶ πολλὰ βασανίσματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄθλησις, πείραξη, πειρασμός.*

βασανιστά, ἐπίρρ., Διήγ. Βελ. (Cant.) 329α.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βασανιστός*.

Βασανιστικά: *πικρά, γλυπτά, βασανιστὰ τυφλώνουν τον ὀμπρός του* ὅ.π.

βασανιστήριο τό, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [961].
Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασανιστήριον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
Αὐτὸ ποὺ προκαλεῖ ταλαιπωρίες, βάσανα, στενοχώριες (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κανένα βάσανο ποτέ, οὐδὲ ποτέ της χρήζει δάκρυα, οὐδ' ἀναστεναγμοὺς, οὔτε βασανιστήρια* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάσανο(ν)* 1.

βασανιστήριος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι γ′ 40 [=Μανασσ., Ἀρίστ.(Mazal) 56^{3}].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βασανιστήριος*.

Ποὺ βασανίζει, ἐλέγχει καὶ ἐξακριβώνει (προκ. γιὰ πέτρα) λυδία λίθος: *ὡς λίθος ἄλλη τὸν χρυσὸν ἢ βασανιστηρία* ὅ.π.

βασανίστρια ἡ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 236.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασανίστρια*.

(Ἐπιθετ.) ποὺ βασανίζει: *τὸ θεῖον ἡμερώσῃς καὶ φύγῃς ἔνδικον θυμόν, χεῖρα βασανιστρίαν* ὅ.π.

βάσανο(ν) τό, Γλυκᾶ, Στ. 520, Μαχ. 464^{28}, Ἀχέλ. 1435, Αἰτωλ., Μῦθ. 56^{6}, 111^{3}, Πανώρ. Α′ 41, 244, Β′ 198, Γ′ 4, 616, 641, Δ′ 210, 425, Ε′ 110, 409, Ἐρωφ. Α′ 29, 424, Β′ 203, 399, Γ′ 63, 104, Ε′ 480, 490, Φαλλίδ. 78, 134, Μανολ., Ἐπιστ. 173, Σεβήρ. - Μανολ., Ἐπιστ. 171, Ἱστ. Βλαχ. 1197, Ἐρωτόκρ. Α′ 176, 1656, Β′ 252, 1206, Γ′ 50, 1350, Δ′ 84, 1446, Ε′ 742, Εὐγέν. Πρόλ. 119· 988, Στάθ. Α′ 271, Β′ 96, Γ′ 163, 352, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [578], Γ′ [364, 955], Λίμπον. 7, 208, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 333, Β′ 104, Γ′ 366, 458, Ε′ 86, Ζήν. Α′ 312, Β′ 16, Διακρούσ. 68^{6}, 70^{77}, 109^{10}, 114^{10}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{22}, 231^{7}, 262^{1}, 295^{2}, 355^{18}, 426^{6}, 511^{22}, 551^{1}, 560^{21}, κ.π.ά.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάσανος* μὲ ἀλλαγὴ γένους (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 52). Ἡ λ. ἤδη στὸν 9 αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάσανο*).

1) Βασανιστήριο (Ἡ σημασ. τὸν 9. αἰ., Lampe, Lex.): *ἐφουρκίζουνταν ἀπὲ τὰ μεγάλα βάσανα ἀποὺ τοὺς ἐπολομοῦσα νὰ πολομοῦν* Μαχ. 464^{28}. Βλ. καὶ *ἀναταγμός, βασανιστήριο, βάσανος* α, *κόλαση, κρίσις -ση, κριτήριο, παίδα, παιδωμή.* **2**) Ταλαιπωρία, δεινοπάθημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *Τοῦτο μοῦ μένει μοναχὰ στὰ τόσα βάσανά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [955]· *ἡ ἀγάπη βάσανα κι' ὁ πόθος πρίκες ἔχει* Ἐρωτόκρ. Α′ 1656· βλ. καὶ *ἀγανάκτησις -ση* 1γ, *βάσανος* β, *κρίσις -ση, ξέσκλισμα, παίδα, παιδωμή, παράδαρμα, παραδαρμός, πειρασμός, πληγή.* Ὁ πληθ. ὡς ἐπιφ. (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 519]): *νὰ φυτευτῇ τέτοιο δεντρό; καημένε, βάσανά σου!* Ἐρωτόκρ. Α′ 176.

βάσανος ἡ, Μιχ. ἱερομ. 6, Περὶ ξεν. Α 349, Εἰς Θεοτ. 38, Διγ. Ο 1086.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάσανος*. (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βάσανο*).

α) Βασανιστήριο, τιμωρία (Πβ. L-S στὴ λ. III2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *κόλασιν αἰώνιον καὶ τὰς φρικτὰς βασάνους* Διγ. Ο 1086· βλ. καὶ *βάσανο(ν)* 1· **β**) πόνος, ταλαιπωρία (Πβ. Bauer, Wört. στὴ λ. 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *οὐ θάνατος, οὐ βάσανος, οὐδὲ στενοχωρία* Εἰς Θεοτ. 38.

βασανοτυραννίζω, Φλώρ. μετὰ στ. 455 κατὰ ἀρίθμηση Hess. (Βλ. Spadaro, BZ 67, 1974, 68).

Ἀπὸ τὰ *βασανίζω* καὶ *τυραννίζω*.

Βασανίζω κάπ.: *πειράζουσιν, πικραίνουσιν, βασανοτυραννίζουν* ὅ.π.

βασανοτυραννῶ, Φλώρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α′) 455.

Ἀπὸ τὰ *βασανίζω* καὶ *τυραννῶ*.

Τυραννῶ κάπ. βασανίζοντάς τον: *χεῖρας καὶ πόδας σφίγγουσιν, βασανοτυραννοῦσιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βασανίζω*.

βασανῶμαι, Ch. pop. 482.

Πλάσμα ἀπὸ μετρ. ἀν. ἀντὶ *βασανίζομαι*.

Βασανίζομαι: *Ἀπὸ τοῦ πόθου τὴν πικρίαν θωρῶ ὅτι βασανῶμαι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α4, *κακοπαθῶ, παιδεύω, παραδέρνω, τυραννῶ.*

βασιλέας ὁ, βλ. *βασιλεύς*.

βασιλεία ἡ, Τρωικὰ 528^{8}, Σπαν. Α 152, Προδρ. III 425, Μανασσ., Χρον. 3295, 6160, Ἑλλην. νόμ. 583^{8}, Διγ. Ζ 2313, 2414, Βέλθ. 802, 989, Χρον. Μορ. Η 1231, 1552, 3059, 4259, 6454, Ὁρισμ. Μαμελ. 97^{21}, Ὀψαρ. 361^{9}, Πτωχολ. Ν 264, 672, Φλώρ. 114, 1536, Πανάρ. 61^{18}, Λίβ. Sc. 3231, Ἀχιλλ. Ν 649, Θρ. Κων/π. Πολλ. 248^{8}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 368, Παρασπ., Βάρν. C 94, Θησ. (Foll.) Ι 40, Θησ. Β′ [12^{6}], Γ′ [62^{8}], Χούμνου, Π.Δ. VII 92, Νεκρ. βασιλ. 132, Ἔκθ. χρον. 4^{1}, 11^{12}, 28^{24}, 84^{7}, Κορων., Μπούας 42, 53, Πένθ. θαν.^{2} 580, 607, Βεντράμ., Φιλ. 92, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1045, Αἰτωλ., Μῦθ. 28^{14}, Κώδ. Χρονογρ. 50, Χρον. 307, Χρον. σουλτ. 53^{18}, 79^{10}, 86^{6}, Ἱστ. πολιτ. 6^{17}, 26^{22}, 77^{8}, Ἱστ. πατρ. 97^{1}, 112^{1}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, Ἐρωφ. Ἰντ. γ′ 7, Ε′ 247, Παλαμήδ., Βοηβ. 1108, Σταυριν. 1284, Ἱστ. Βλαχ. 1335, 2762, 2828, Ἔγγρ. τοῦ 1630 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 52^{19}), Διγ. Ἄνδρ. 364^{8}, Βελλ ερ., Ἐπιστ. 55, Συναδ., Χρον. 38, Ἀλεξ. 617, Ἀποκ. Θεοτ. ΙΙ 122, Βακτ. ἀρχιερ. 209, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ′ 17, Διακρούσ. 116^{5}, 119^{14}, κ.π.ά.· *βασιλειά*, Βέλθ. 149, Χρον. Μορ. Η 3455, Πουλολ. Ἀθ. 473, Φλώρ. 163, Ἀπολλών. 215, 343, Ἀχιλλ. Ν 159, Μαχ. 294^{24}, Γεωργηλ., Βελ. 165, Ἀπόκοπ. 299, 301, Πικατ. 119, Κορων., Μπούας 31, 34, 68, Δεφ., Σωσ. 343, 353, Πεντ. Γέν. Χ 10, Δευτ. XVII 18, Ἐρωφ. Β′ 60, Ἰντ. β′ 159, Γ′ 437, Ε′ 624, Παλαμήδ., Βοηβ.

87, 'Ερωτόκρ. Δ' 1634, Ροδολ. Α' [82], Β' [330], 'Αλεξ. 37, 132, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. β' 75, γ' 13, Ζήν. Β' 110, Γ' 226, Δ' 348, Τζάνε, Κρ. πόλ. 575[20,22], κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασιλεία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) 'Η ἐξουσία τοῦ βασιλιᾶ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *παραδόντες τὴν βασιλείαν πρὸς Κωνσταντῖνον* Ἔκθ. χρον. 11[12]· *Τοῦτος, καθὼς ἔλαβε τὴν βασιλείαν, πολλὰς ἀδικίας καὶ παρανομίας ἔκαμεν* Χρον. 307· **β**) ἡ κρατικὴ ἐξουσία, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς κρατικῆς ἐξουσίας (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 282): *νὰ δίνη τὸν κάθε χρόνον πρὸς τὴν βασιλείαν ἄσπρα 40* Ἔγγρ. τοῦ 1630 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 52[19])· *νὰ μηδὲν ὁρμασθῇ ἐὰν μὴ ἔχη ἐξουσία παρὰ τῆς βασιλείας* 'Ελλην. νόμ. 583[8]· **γ**) ἔκφρ. *θεία βασιλεία, ἄνω βασιλεία, οὐράνιος βασιλεία*=ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (Βλ. L-S στὴ λ. I1): Διακρούσ. 119[14]· Νεκρ. βασιλ. 132· 'Ιστ. Βλαχ. 2828. Βλ. καὶ *ἄνω* 1ε. **2**) Τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλιᾶ ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I2): *ἀρνεῖσαι συντροφιάν μας καὶ στέμμα καὶ διάδημα καὶ βασιλειὰν καὶ τ' ἄλλα;* Βέλθ. 149· *ὅποιοι ἀγαποῦ καὶ θέλουσι νά 'χουσι βασιλεία* 'Ερωφ. 'Ιντ. γ' 7. Βλ. καὶ *βασιλίκι, ῥηγάτο*. **3**) Τὸ χρονικὸ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖο βασιλεύει κάπ. ('Η σημασ. σὲ ἐπιγρ. καὶ μτγν., L-S στὴ λ. III): *οὗ ἐπὶ τῆς βασιλείας ἐποίησε παραίτησιν ὁ Μητροφάνης* 'Ιστ. πολιτ. 77[8]. **4**) Βασιλικὴ μεγαλειότητα ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. VI. Βλ. καὶ Zakyth., Desp. 2, 76 καὶ Καραγ., Βυζ. διπλ. 106 καὶ 174): *νὰ εἶναι καλὰ ἡ βασιλεία σου, δέσποτά μου βασιλεῦ* Διγ. Ἄνδρ. 364[8]· *ἡ βασιλεία δὲ ἡ σὴ ἔχεις τὴν ἐξουσίαν* Βέλθ. 989. Βλ. καὶ *μεγαλοσύνη*. **5**) Ἔκφρ. *τὸ κράτος τῆς βασιλείας* ἢ *τῆς βασιλειᾶς* (σὲ ἔνδειξη σεβασμοῦ): *'Αφὸν ὁρίζει, δέσποτα, τῆς βασιλείας τὸ κράτος* Χρον. Μορ. Η 4259· *προσκυνοῦμεν τὸ κράτος τῆς βασιλειᾶς σου νὰ μᾶ(ς) συγχωρήσης* Μαχ. 294[24]. **6**) Κυριαρχία: *ἄρχισεν ἡ τῶν Ρωμαίων βασιλεία* Θρ. Κων/π. Πολλ. 248[8]. Βλ. καὶ *αὐθεντία* 1α. —Στὸν πληθ. *Βασιλεῖαι* = τίτλος τεσσάρων βιβλίων τῆς ΠΔ ('Η χρ. μτγν., L-S στὴ λ. III): *τὰ ὅσα γράφει ἡ Βίβλος τῶν Βασιλειῶν* Διγ. Ἄνδρ. 399[37].

βασίλειο(ν) τό, Καλλίμ. 110, Βέλθ. 1076, 'Εβρ. ἐλεγ. 166, Χρον. Μορ. Η 471, Βίος 'Αλ. 585, 2508, 6094, Διήγ. παιδ. 891, Φλώρ. 895, 1117, Θρ. Κων/π. Β 54, Θρ. πατρ. Ο 3, Θησ. Β' [8[7],12[1]], Διήγ. 'Αλ. V 53, Βεντράμ., Φιλ. 10, Πεντ. 'Αρ. XXIV 7, Δευτ. III 21, XXVIII 25, Χρον. σουλτ. 65[9], Κυπρ. ἐρωτ. 111[24], Σταυριν. 422, 'Ιστ. Βλαχ. 1338, 1435, 1441, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [34], Ζήν. Β' 259, Δ' 170, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 16, Διγ. Ο 2151, Διακρούσ. 102[4], κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασίλειον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασίλειο*).

1) Βασιλικὴ κατοικία, ἀνάκτορο ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1α καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τὸν γέρο 'Αρανίτη τὸν ἀφάνισε καὶ τὸν υἱόν του τὸν εἶχε εἰς τὰ βασίλεια καὶ ἔκαμέ τον Τοῦρκο καὶ τὸν ἔλεγαν Σκεντέρη* Χρον. σουλτ. 65[9]. **2**) Βασιλικὴ ἐπικράτεια ('Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ. 164 Α καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *εἴδετε τὰ βασίλεια πόσα ἐξοδιάζουν εἰς ῥόγες καὶ εἰς πλερωμὲς* 'Ιστ. Βλαχ. 1435· *νὰ εἶσαι γιὰ τρομάρα εἰς ὅλα τὰ βασίλεια τῆς ἠγῆς* Πεντ. Δευτ. XXVIII 25· (μεταφ.): *Πόλη μου, τὸ βασίλειον τοῦ οὐρανοῦ ὁμοιάζεις* Θρ. Κων/π. Β 54· *στοῦ πόθου τὸ βασίλειον* Κυπρ. ἐρωτ. 111[24]· *τοῦ σκότου τὸ βασίλειο θέλει κληρονομήσει* Ζήν. Β' 259. **3**) Τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἐξουσία ('Η σημασ. σὲ ἐπιγρ., Sophocl. στὴ λ. 1): *κρατεῖ με τὸ βασίλειον καὶ ἡ μεγαλειότης* Διήγ. παιδ. 891· *νὰ ψηλύνη ἀπὸ τὸν Ἄγαγ ὁ βασιλεάς του καὶ νὰ ὑψωθῇ τὸ βασίλειό του* Πεντ. 'Αρ. XXIV 7· *τέτοια βασίλεια στὸν κόσμον ἔχεις στὸν οὐρανὸν ἀπάνου κ' εἰς τὴν κτίσιν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [34].

βασιλειῶ, Μανασσ., Χρον. 5824, 5963, 6631.

Τὸ μτγν. *βασιλειάω*.

'Επιθυμῶ νὰ βασιλεύσω ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *βασιλειάω*): *μαθὼν δὲ καὶ τὸν Ρωμανὸν πάλιν βασιλειῶντα...* αὐτ. 6631.

βασίλεμα τό, βλ. *βασίλευμα(ν)*.

βασιλεμὸς ὁ, βλ. *βασιλευμός*.

βασιλὲς ὁ, 'Αχιλλ. Ο 19, 235, Θρ. Κων/π. Β 17, Χρον. 312, Βίος Δημ. Μοσχ. 462, 648, 650, 653, Παλαμήδ., Βοηβ. 30, 121, 562, 1084, 1107, 1122, Διγ. Ο 1028, 2153.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βασιλέας* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 345). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεάς*).

'Ο ἀνώτατος ἀρχηγὸς ἔθνους ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἦλθαν εἰς τὸν βασιλὲ μετὰ κλαυθμοῦ μεγάλου* 'Αχιλλ. Ο 19· βλ. καὶ *βασιλιάς, βασιλιός*· (προκ. γιὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου): *'Εσκότωσαν τὸν βασιλὲ οἱ σκύλοι γιανιτσάροι* Θρ. Κων/π. Β 17· (προκ. γιὰ τὸ σουλτάνο): *εἶστε ἡ αἰτία κατὰ Τουρκῶν τὸν βασιλὲ νὰ πάγω ἐναντία* Παλαμήδ., Βοηβ. 562.

βασιλεῦ ὁ, βλ. *βασιλεύς*.

βασίλευμα(ν) τό, Λίβ. Esc. 2064, Κορων., Μπούας 25, 76, Θρ. Κύπρ. Κ 783, Μηλ. 'Οδοιπ. 640· *βασίλεμα*, Θησ. Ι' [1[2]].

'Απὸ τὸ *βασιλεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. 'Ο τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασίλεμα*).

Δύση (τοῦ ἥλιου) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *'Ηλίου βασίλευμά 'τανε ὅταν ταῦτα γενῆκαν* Κορων., Μπούας 76.

βασιλευμὸς ὁ· *βασιλεμός*, Πεντ. Γέν. XXXVII 8.

'Απὸ τὸ *βασιλεύω* καὶ τὴν κατάλ *-μός*. 'Ο τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεμός*).

Βασιλικὴ ἐξουσία: *εἶπαν αὐτουνοῦ τὰ ἀδέρφια του: ἂν βασιλεμὸ νὰ βασιλέψης ἀπάνου μας;* ὅ.π.

βασιλεὺς ὁ, Act. Lavr. 56[1,113], 58[94], Καλλίμ. 763, 2095, Διγ. (Trapp) Gr. 2014 (γεν. *βασιλεῶς*), 2337, Διγ. Ζ 2748, Πόλ. Τρωάδ. 364, 'Ωροσκ. 44[19], Χρον. Μορ. Η 972, 4216, 8676, Βίος 'Αλ. 5471, Διήγ. παιδ. 141, 705 (γεν. *βασιλεῶς*), Διήγ. Βελ. 191, 508, Φλώρ. 563, Περὶ ξεν. V 116 (γεν. *βασιλεῶς*), 'Απολλών. (Wagn.) 276 (γεν. πληθ. *βασιλεῶν*), 'Αχιλλ. Ν 72 (γεν. *βασιλεῶς*), 'Αχιλλ. Ο 235, Σφρ., Χρον. μ. 44[8], Γεωργηλ., Βελ. 79, Ριμ. Βελ. 517, 879 (γεν. *βασιλεῶς*), 899 (γεν. *βασιλεῶς*), 'Αλεξ. 957 (γεν. *βασιλιῶς*), Ἔκθ. χρον. 26[4], Κορων., Μπούας 73 (γεν. *βασιλιῶς*), 85 (γεν. *βασιλιῶς*), 101, 'Ιστ. πολιτ. 10[19], 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 392, 'Αλφ. 14[107], Διγ. Ἄνδρ. 363[27], Βακτ. ἀρχιερ. 140, Διακρούσ. 101[16], κ.π.ἀ.· *βασιλέας*, Σπαν. V 58, 'Ερμον. V 346, Χρον. Μορ. Η 819, Χρον. Μορ. Ρ 943, 8701, Διήγ. Βελ. 39, 146, 521, Πανάρ. 74[14], Λίβ. Ν 2088, 2397, 2800, Θησ. Πρόλ. [155] (αἰτ. πληθ. *βασιλέους*), Πεντ. Γέν. XIV 5 (πληθ. *βασιλέοι*), Δευτ. XXVIII 36, 'Αχέλ. 44, Σοφ. πρεσβ. Β 322, 'Ιστ. Βλαχ. 847, 914, Θυσ.[2] 33, Ροδολ. Α' [528], κ.π.ἀ.· *βασιλεῦ*, Χρον. σουλτ. 44[6], 51[16], Παλαμήδ., Βοηβ. 36· *βασιλεὺς* ἢ *βασιλέας*, Διγ. Ζ 4149, Χρον. Μορ. Η 921, Διήγ. Βελ. 24, 435, 500, 'Απολλών. 311, Λίβ. Esc. 690, 'Αχιλλ. (Haag) L 188, Θρ. Κων/π. διάλ. 32, Θησ. Πρόλ. [208], Διήγ. 'Αλ. V 38, Διακρούσ. 84[22], κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασιλεύς*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *βασιλέας* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεάς*).

1) Βασιλιὰς (γενικότερα) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1α καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *εὗρεν ἐκεῖ τὴν δέσποιναν, ὡς βασιλεὺς ἐσέβην* Καλλίμ. 2095· βλ. καὶ *βασιλιάς*· (μεταφ.):

Τὸν βασιλέα τῶν μηνῶν τίς βουληθείη λέγειν; Διγ. Ζ 2748· *Ἔρως παρὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς ἐκείνων λόγους* Καλλίμ. 763· (προκ. γιὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου) (Βλ. Sophocl. στὴ λ. 2): *Ἐζήτησε δὲ ὁ ταλαίπωρος βασιλεὺς* (ἐνν. ὁ Δαυὶδ Κομνηνὸς) Ἔκθ. χρον. 26^{4}· *Ὁ αὐτοκράτωρ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ μέγας* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 392· (προκ. γιὰ τὸ σουλτάνο): *μετὰ βαθέας ὀργῆς καὶ δόλου κινηθεὶς Τουρκῶν ὁ βασιλέας μεγάλον στόλον ὤρθωσε στὴν Μάλτα γιὰ νὰ στείλη* Ἀχέλ. 44. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. IB): *ἅπερ κριτὴν παρίσταμαι τὸν πάντων βασιλέα* Φλώρ. 563· *Ὦ βασιλέα τ' οὐρανοῦ, εἶντα γροικοῦν τ' ἀφτιά μου;* Θυσ.^{2} 33. Βλ. καὶ *βασιλιάς*.

βασιλευτικός, ἐπίθ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 101^{36}.

Ἀπὸ τὸ *βασιλεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-τικός*.

Ποὺ ἀναφέρεται στὴ διακυβέρνηση: *μὲ ὅλην τὴν συμπαρεδρεύουσαν φρονιμωτάτην σύγκλητον καὶ βασιλευτικὴν γερουσίαν* ὅ.π.

βασιλεύω, Κρασοπ. 62, 74, Παράφρ. Μανασσ. 288, Διγ. Ζ 194, 2749, Βέλθ. 1260, Πόλ. Τρωάδ. 60, Ἑρμον. Γ 246, Ω 33, 163, Βίος Ἀλ. 4077, Ὀψαρ. 361^{1}, Φλώρ. 162, Πανάρ. 61^{5}, 64^{6}, Ἀπολλών. (Wagn.) 50, Λίβ. Sc. 1268, Λίβ. Ν 2103, Ἀχιλλ. L 744, Ἀλφ. ξεν. 45, Χρησμ. (Βέης) 34^{9}, Φυσιολ. (Offerm.) Μ 15^{7}, Θρ. Κων/π. Πολλ. 248^{18}, Δούκ. 189^{3}, 329^{12}, Σφρ., Χρον. μ. 98^{9}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 4^{14}, Γεωργηλ., Θαν. 398, Ἀλεξ. 2107, 2113, Διήγ. Ἀλ. V 21 (τρίς), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{8}, Ἔκθ. χρον. 8^{11}, Πικατ. 151, Σκλάβ. 242, Κορων., Μπούας 55, Πεντ. Γέν. XXXVI 31, Κώδ. Χρονογρ. 61 (δίς), 68, Χρον. 311, Χρον. σουλτ. 135^{28}, Ἱστ. πολιτ. 37^{1}, 52^{1}, 63^{6}, Ἱστ. πατρ. 81^{1}, 190^{9}, Φαλλίδ. 109, Ἱστ. Βλαχ. 1475, 2458 [=Γέν. Ρωμ. 82], 2687, 2695, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 11, Διγ. Ἄνδρ. 352^{32}, 374^{9}, Βελλερ., Ἐπιστ. 55, Παρθεν., Γράμμ. 228, Εὐγέν. Πρόλ. 63, Ροδολ. Ε' [319], Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α' [84], γ' [13, 85], Ε' [475], Ζήν. Β' 180, Ε' 177, Μαρκάδ. 35, Διγ. Ο 1237, Τζάνε, Κρ. πόλ. 219^{9}, 540^{19}, 589^{5}, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 53, κ.ἀ.· *β α σ ι λ ε ύ γ ω*, Φαλιέρ., Λόγ. 161, Ἐρωφ. Γ' 273, Ἐρωτόκρ. Α' 1219, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 12, 64, Πανώρ. Δ' 292, Τζάνε, Κρ. πόλ. 431^{10}, 575^{14}.

Τὸ ἀρχ. *βασιλεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεύω* [I]).

1α) Εἶμαι ἢ γίνομαι βασιλιὰς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IIα καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α, β): *Ἀκούσαντες δὲ...ὅτι βασιλεύει νέος καὶ ἄπειρος πολέμων* Ἔκθ. χρον. 8^{11}· *ἂν ἔχη σκῆπτρο στὴ δεξιὰ καὶ βασιλεύη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [85]· *Βασίλειον τὸν ἔβγαλαν, γιατὶ νὰ βασιλεύση ἔμελλεν* Διγ. Ο 1237· *Ἀμὴ ὁ ρηθεὶς Σελίμης ἐπονηρευέτονε καὶ ἤτονε ξάγρυπνος διὰ νὰ βασιλέψη* Χρον. σουλτ. 135^{28}· (προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) ἐξουσιάζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. Β2α): *δὲν ξεύρουν ὅτι δύνασαι καὶ ζῆς καὶ βασιλεύεις* Ἱστ. Βλαχ. 2687· **β**) (μτβ.) κυβερνῶ, διοικῶ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1γ): *βασιλεύγει* (ἐνν. ὁ ἀδελφὸς) *τώρα τούτη τὴν ἀξιαζόμενη καὶ μπορεμένη χώρα* Ἐρωφ. Γ' 273· *τσὶ πλανῆτες κυβερνᾶς καὶ τ' ἄστρα βασιλεύγεις* Πανώρ. Δ' 292· *ἡ τύχη χωρὶς σκόταμα τὸ Κάστρο βασιλεύγει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 431^{10}· *Ἐκεῖνος ὁ λογαριασμὸς ὅλα τὰ βασιλεύγει* Ἐρωτόκρ. Α' 1219· βλ. καὶ *αὐθεντεύω, αὐταρχῶ, αὐτοκρατορῶ, βασταίνω* Α1β, *βιγλίζω* 2, *κυβερνῶ*· ἡ μτχ. *βασιλεύουσα*=ἡ Κωνσταντινούπολη (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 1): *ἡ βασιλεύουσα τῶν πόλεων παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων* Θρ. Κων/π. Πολλ. 248^{18}· *Ψυχή μου,... λυπήσου Πόλιν τὴν βασιλεύουσαν* Ἱστ. Βλαχ. 2458 [=Γέν. Ρωμ. 82]. Βλ. καὶ *ἀσχολῶ* 2, *βασιλίς, βασίλισσα* δ. **2**) Ἐπικρατῶ, κυριαρχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *...τοῖς θεοῖς εὐχόμεθα... σὺ βασιλεύσεις ἐπὶ γῆς καὶ πάσης ταύτης ἄρξεις* Βίος Ἀλ. 4077· *Μάιος ἐβασίλευσεν εἰς ἅπαντας τοὺς μῆνας* Διγ. Ζ 2749· *ἡ καλὴ βουλὴ εἰς ὅλους βασιλεύει* Ἱστ. Βλαχ. 1475· *ἀλλ' οὖν εἰς ὅλα τὰ φυτὰ τὸ κλῆμα βασιλεύει* Κρασοπ.

74. **3**) Δύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 6. Βλ. καὶ Κριαρ., Ἀθ. 47, 1937, 79-93, Kriar., Revue Balkan. 6, 1938, 462-8, ἀλλὰ καὶ Lindenburg, Πεπρ. ΙΒ' ΔΒΣ 2, 1964, 385-9· πβ. καὶ Σετάτο, Ἑλλην. 20, 1967, 250-3): *τώρα ποὺ βασιλεύει ὁ ἥλιος ἀπὸ λόγου μας κ' εἰς ἄλλα μέρη ὁδεύει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [475]. *βασίλευσεν ὁ ἥλιος κ' ἔφθασεν ἡ ἑσπέρα* Διγ. Ζ 194.

βασιλῆς ὁ, Ἀλεξ. 731, 2538, Πικατ. 284, Δεφ., Λόγ. 211.

Ἀπὸ τὸν πληθ. *βασιλεῖς*.

1) Ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς ἔθνους (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *βασιλεὰς* 1α): *στὸν βασιλὴ Ἀλέξανδρον εἴμαστεν δουλωμένες* Ἀλεξ. 2538· *βασιλῆδες φοβεροὺς καὶ ὄμορφους ἀμιράδες* Πικατ. 284. Βλ. καὶ *ἄκρα* 9, *ἀμιράλης* 2, *ἀρχηγὸς* 1α, *ἀρχιποίμην, αὐτοκράτωρ* Α2, *βοσκὸς* 2. **2**) Ὁ ἀρχηγὸς τῶν μελισσῶν (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *Καὶ τὰ μελίσσια τ' ἄγνωστα πῶς τά 'δωκεν ἡ φύση νὰ ἐργάζωνται καὶ τοὺς ἀργοὺς ὅλους νὰ καταλοῦσι. Μόνον ἕναν κρατίζουσι καὶ βασιλὴ αὐτὸν κράζουν* Δεφ., Λόγ. 211.

βασιλιὰς ὁ, Σπαν. V 58, Σπαν. Ρ 12, Φλώρ. 1112, Ἀπολλών. 157, Λίβ. Ρ 1860, Θρ. Κων/π. διάλ. 17, 132, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 170, Παρασπ., Βάρν. C 379, Ch. pop. 26, Γεωργηλ., Βελ. 541, Ἀπόκοπ. 254, Κορων., Μπούας 85, 87, Φαλιέρ., Ρίμ. L 199, Πεντ. Γέν. XIV 2, 8, 9, 17, XVII 6, XXXV 11, XXXVI 31, Ἔξ. I 8, Δευτ. XVII 14, Βίος γέρ. V 221, 249, 292, 324, 347, 442, 555, Ἀχέλ. 368, Π.Ν. Διαθ. φ. 260 β 16, Ἐρωφ. Α' 148, Β' 283, Ἰντ. γ' 64, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 160, Δ' 107, Λίμπον. 230· Ἐπίλ. 74, Ζήν. Πρόλ. 45, Α' 363, Τζάνε, Κρ. πόλ. 567^{25}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλεύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεάς*).

Βασιλιὰς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἂν ἐμπροστά μας δὲν ἤτονε, καθὼς θωρεῖς, ὁ ἄξιος βασιλιά μας* Ἐρωφ. Ἰντ. γ' 64· (προκ. γιὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου): *ἐσκότωσαν τὸν βασιλιὰ ὅσα καὶ ἂν ἀντρειώνετον* Θρ. Κων/π. διάλ. 17· (προκ. γιὰ τὸ Θεό): «*Μά τὸν οὐράνιον βασιλιά, τὸν ποιητὴν τὸν μέγαν* Ἀπόκοπ. 254. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 4, *αὐτάναξ, αὐτοκράτωρ* Β1, *βασιλές, βασιλεὺς* 1, 2, *θεός*.

βασιλικά, ἐπίρρ., Φλώρ. 416, 1047, Βεντράμ., Γυν. 101, Δαρκές, Προσκυν. 60, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 368, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435, Διγ. Ἄνδρ. 342^{21}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [315].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βασιλικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Μὲ τρόπο ποὺ ταιριάζει σὲ βασιλιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *βασιλικὰ μὲ ἀνέθρεψαν καὶ ὡς δήμια μὲ πουλοῦσιν* Φλώρ. 1047· **β**) μὲ πολυτέλεια, μὲ μεγαλοπρέπεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μολυβοσκεπαστόμορφος βασιλικὰ κτισμένος* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 368.

βασιλικάτος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. 344.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βασιλικὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Βασιλικός: *τότες ἐγδύνεται Δαβὶδ ροῦχα βασιλικάτα* ὅ.π.

βασιλίκι τό, Ἐρωτόκρ. Δ' 966.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλεία* καὶ τὴν κατάλ. *-ίκι* (Βλ. Κουκ., Ἑλλην. 4, 1931, 362). Βλ. ὅμως καὶ Γεωργακ., Ἀφ. Ἄμ. 426 καὶ Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 519]. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βασίλειο, βασιλικὴ ἐπικράτεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ βασιλίκι σοὺ 'σβηνε κ' ἐχάνετο τὸ πλοῦτος* ὅ.π.

βασιλικὸ(ν) τό, Ἐρωτοπ. 157, 361.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *βασιλικός* ὡς οὐσ. Ἡ λ. στὸν Ἡσύχ. (λ. *ὤκιμον*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ φυτὸ βασιλικὸς (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Ἡσύχ., ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ): *βασιλικὰ στὴν στράταν σου, βάρσαμα στὴν ὁδόν σου* αὐτ. 361.

βασιλικός, (Ι), ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 502, Προδρ. III 17, 243, 400 cc (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.), Βεν. 74, Παράφρ. Μανασσ. 281 δίς, Καλλίμ. 165, 622, 625, 752, 1025, 1773, 2075, Ἀσσίζ. 11^{22}, 172^{4}, 308^{10}, 454^{8}, Διγ. (Trapp) Gr. 1439, 2004, Διγ. Ζ 3822, Διγ. Α 2877, 3716, Βέλθ. 143, 493, 1160, Πόλ. Τρωάδ. 704, Ἑρμον. Ψ 216, Act. Xén. 66^{45}, Χρον. Μορ. Η 2825, Βίος Ἀλ. 501, 2920, 4064, 4546, 4569, 5172, Διήγ. παιδ. 250, Φλώρ. 1111, 1133, 1836, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 414, Σφρ., Χρον. μ. 18^{31}, 68^{12-3}, Θησ. Πρόλ. [113], Δ' [24^{3}], Ch. pop. 239, Ριμ. Βελ. 90, Ἀλεξ. 1123, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{31}, $154^{5,36}$, Ριμ. κόρ. 677, Ἔκθ. χρον. 19^{3}, Πικατ. 163, Σκλάβ. 187, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 398, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 4, Χρον. σουλτ. 139^{4}, Ἱστ. πολιτ. 5^{7}, 11^{17}, 66^{20}, Ἱστ. πατρ. 170^{6}, Μηλ., Ὁδοιπ. 638, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 425, Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 10 (ἔκδ. *βασιλιός*· διόρθ. Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 406), Δωρ. Μον. XXV, XXXII, Ἐρωφ. Α' 84, Δ' 688, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164, Ἱστ. Βλαχ. 2380 [=Γέν. Ρωμ. 22], Διγ. Ἄνδρ. 342^{25}, 364^{26}, Ἐρωτόκρ. Α' 1444, Ε' 257, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 53, 57, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [223], Βακτ. ἀρχιερ. 172, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [97], Λίμπον. 302, 307, Ζήν. Ε' 33, 184, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 79, Διγ. Ο 2163, 2778, Τζάνε, Κρ. πόλ. 567^{19}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βασιλικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ σχετίζεται μὲ βασιλιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *ἀπέθανεν εἰς τὴν ἐξορίαν μὲ ὁρισμὸν βασιλικὸν* Διγ. Ἄνδρ. 342^{25}· *οὕτως ὁρίζει ὁ νόμος ὁ βασιλικὸς* Ἀσσίζ. 308^{10}· *σὰν νά 'τονε βασιλικὸ* (ἐνν. τὸ ἄλογο) *τὸ εἶχεν στολισμένο* Διγ. Ο 2778· βλ. καὶ *ρηγατικός*· **β**) ἔκφρ. *βασιλικοὶ ἄνθρωποι*=πρόσωπα τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας (Βλ. Σταυρίδου, Συνάντ. Συμ. σ. 53, 54, 112. Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *οὕτως οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι ὑπῆγαν τὸν βίον εἰς τὸν βασιλέαν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 154^{5}· **γ**) ποὺ ταιριάζει σὲ βασιλιὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ἔχεις πανώριαν ἡλικιάν, βασιλικὸν ἀέρα* Ch. pop. 239· *τὰ λόγια τὰ βασιλικὰ ἔτοιας λογῆς μ' ἐπιάσα* Ἐρωτόκρ. Ε' 257· *ἔργα δ' αὐτὸς ἐπιχειρεῖ βασιλικὰ καὶ πράττει* Βίος Ἀλ. 2920. **2**) Δημόσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2. Βλ. καὶ Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 320): *μηδὲν ἔμπη εἰς τὴν ὁδὸν τὴν βασιλικὴν* Ἀσσίζ. 454^{8}· *παραλαμβάνει τὴν βασιλικὴν ὁδὸν* Act. Xén. 66^{45}. Βλ. καὶ *αὐθεντικὸς* 5. **3**) (Προκ. γιὰ ἐχθρὸ) θανάσιμος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α3): *ὡσὰ ὀχθρὸς βασιλικὸς τὰ τέκνα σου τελεύγει* Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 10. Βλ. καὶ *θανατερός*. **4**) Ἐξαιρετικός, λαμπρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *τότε ἐξέβη μετὰ φαντασίας καὶ πλούτου βασιλικοῦ πολλοῦ* Παράφρ. Μανασσ. 281. Βλ. καὶ *αὐθεντικὸς* 1γ. **5α**) Πολύς, ὑπερβολικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α6): *ἀλλ' εἶχον καὶ περίλυπον, βασιλικὸν τὸ πάθος* Καλλίμ. 1025. Βλ. καὶ *βαρὺς* 7· **β**) πλούσιος: *δωρεὰς πολλὰς βασιλικὰς* Παράφρ. Μανασσ. 281. **6**) (Προκ. γιὰ τὴν ὡραία πύλη): *Ὁπόταν σέβῃς τὸ λοιπὸν τὴν βασιλικὴν πύλην* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 425. Βλ. καὶ *βημόθυρον*. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.: Εὐγέν. 497.

βασιλικός, (ΙΙ), ἐπίθ., Σταφ., Ἰατροσ. 13^{367}, Διγ. Α 1973, Ἰατροσ. κώδ. ‚αμη', Ch. pop. 149, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 239, Σαχλ., Ἀφήγ. 458, 747, Πανώρ. Γ' 307, Συναδ., Χρον. 69, Φορτουν. (Vinc.) Β' 493.

Τὸ ἐπίθ. *βασιλικὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. στὴ Σούδα (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ Πάτρια Κων/π. 215^{17}. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ φυτὸ βασιλικὸς (Ἡ σημασ. στὴ Σούδα, ὅ.π. Πβ. καὶ Πάτρια Κων/π., ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μαραίνει τοὺς βασιλικοὺς καὶ ψύγει τοὺς βαλσάμους* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 239· *Ρόδον, μῆλον καὶ κυδώνι καὶ βασιλικὸς ἡ κόρη* Ch. pop. 149.

βασιλιοθυγάτηρ ἡ, βλ. *βασιλοθυγάτηρ*.

βασιλιοπούλα ἡ, βλ. *βασιλοπούλα*.

βασιλιόπουλο τό, βλ. *βασιλόπουλο*.

βασιλιόπουλος ὁ, βλ. *βασιλόπουλος*.

βασιλιὸς ὁ, (Ι), Πεντ. Ἀρ. XX 17, XXXI 8, Δευτ. IV 47, VII 24, Ἐρωφ. Ἀφ. 26, Πρόλ. Χάρ. 11, Α' 646, Β' 251, 384, 418, Γ' 268, 314, Δ' 307, 341, 346, 564, 593, 743, Ἰντ. δ' 55, Ε' 239, 630, Ἐρωτόκρ. Α' 31, 187, 216, 227, 576, 596, 642, 799, 2043, Δ' 613, 868, 1127, Στάθ. Πρόλ. 33, Ροδολ. Ἀφ. [45], Α' [7, 602, 616, 649], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [15, 123, 358], Ε' [200, 205], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 70, Ἰντ. γ' 125, Ζήν. Α' 306, Γ' 225, 255, Ε' 78, Τζάνε, Κρ. πόλ. $147^{3,7}$, 209^{6}, 228^{25}, 355^{20}, 366^{1}, 377^{20}, 391^{26}, 406^{7}, $462^{15,20}$, 463^{9}, 536^{21}, 537^{18}, 562^{10}, 567^{10}, 574^{17}, 575^{11}, 577^{25}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλεύς*. Ἀπ. καὶ τ. *βασιλεὸς* τὸν 5. αἰ. (Κονομ., Κρ. Χρ. 7, 1953, 151). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεάς*).

Βασιλιὰς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Εἰσὲ παλάτια βασιλιῶ τὰ μάτια ὀντὲ στραφοῦσι* Ἐρωτόκρ. Α' 187· (προκ. γιὰ τὸ σουλτάνο): *τοῦ βιζίρη ὁ βασιλιὸς τοῦ λέγει...* Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{7}. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 5, *βασιλές*.

βασιλιός, (ΙΙ), Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 10, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βασιλικὸς* (Βλ. Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 406).

βασιλὶς ἡ, Μανασσ., Χρον. 3737, 6390, 6548, 6675.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασιλίς*.

Κορυφαία (πόλη)· ἡ Κωνσταντινούπολη (Πβ. τὰ μτγν. *βασιλὶς πόλις* καὶ *βασιλὶς χώρα* προκ. γιὰ τὴ Ρώμη, L-S στὴ λ. Ι2α): *καλλίνικος ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν βασιλίδα* αὐτ. 3737. Βλ. καὶ *βασιλεύω* γ μτχ.

βασιλισκάριον τό, Ἱερακοσ. $345^{7,19}$.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *βασιλισκάριος* ὡς οὐσ. Βλ. καὶ Κουκ., Ἀθ. 41, 1929, 194.

Φτερὸ γερακιοῦ: *ἐὰν τὰ βασιλισκάρια μακρὰ ἔχῃ, ἴσα τῶν πρωτελατῶν* αὐτ. 345^{7}.

βασιλίσκος ὁ, Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 18 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 29^{4}], Μανασσ., Χρον. 275, 2964, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 758, Ἰατροσ. 26^{20}, Λέοντ., Αἰν. Ι 262, Χρησμ. (Λάμπρ.) 119, Φυσιολ. 373^{2}, Διήγ. Ἀλ. V 26, 37, Ἀχέλ. 2025.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη. Βλ. Δημητράκ. καὶ Andr., Lex. Πβ. καὶ ΙΛ (λ. *βασιλισκάδι*).

1) Εἶδος φιδιοῦ (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. ΙΙ. Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ὄφιν τὸν βλάπτοντα καὶ τὸν βασιλίσκον, δράκοντα τὸν γενναῖον* Ἰατροσ. 26^{20}· *ἐπὶ ἀσπίδας ἐπιβαίνειν καὶ βασιλίσκους καὶ δράκοντας!* Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50· *ὁ γοῦν φιλοχρυσότατος ἐκεῖνος Βασιλίσκος καὶ κατὰ Ζήνωνος ἰὸν ἐξέχεε κακίας καὶ βασιλίσκου γέγονε πικρότερος ἐν ἔργοις* Μανασσ., Χρον. 2964. Βλ. καὶ *ἀσπὶς* Ι1. **2**) Εἶδος πουλιοῦ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙΙ. Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Τὸ κεφάλιν του ἔκαμεν ὡς ἀετοῦ καὶ εἰς τὴν κεφαλήν του κερατόπουλα χρυσὰ καὶ οὐρὰν ὥσπερ τοῦ βασιλίσκου* Διήγ. Ἀλ. V 26. **3**) Κανόνι (Πβ. Zingarelli, λ. *basilisco*): *μὲ τοὺς βασιλίσκους τρεῖς ἀρχίσασι νὰ*

κροῦσιν Ἀχέλ. 2025.—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ.: Ζήν. Πρόλ. 95, Γ′ 164, Μανασσ., Χρον. 2962, κ.ἀ.

βασίλισσα ἡ, (I), Μανασσ., Χρον. 3, Διγ. Ζ 3900, Ἑρμον. Φ 200, Φλώρ. 83, Ἱστ. Ἠπείρ. XXVIII^{8}, Ἐρωτοπ. 501, Ἀπολλών. 829, 836, Λίβ. Ρ 22, Λίβ. Sc. 375, Λίβ. Ν 10, Θρ. Κων/π. Πολλ. 249^{3}, Θρ. πατρ. Ο 39, Μαχ. 326^{16}, 332^{1}, Σφρ., Χρον. μ. 124^{33}, Θησ. Πρόλ. [166], Διήγ. Ἀλ. V 52, Ἔκθ. χρον. 25^{8}, Εἰς Θεοτ. 26, Χρον. σουλτ. 34^{33}, Μ. Χρονογρ. 34^{39}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414, Δωρ. Μον. XXXI, Πανώρ. Β′ 527, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ′ 45, 76, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 73, γ′ 43, Διγ. Ο 1052, Διακρούσ. 72^{7}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{24}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασίλισσα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλεάς*).

α) Σύζυγος τοῦ βασιλιᾶ ἢ γυναίκα ποὺ βασιλεύει (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): «*Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως... καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος τῆς βασίλισσας*» Διήγ. Ἀλ. V 52· *Κανδάκην τὴν βασίλισσαν* Διγ. Ζ 3900· *Εἰρήνη ἡ βασίλισσα ἀνατολῆς καὶ δύσης, Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ τῆς Ρωσίας ὅλης* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414· βλ. καὶ *αὐτοκρατόρισσα α, ρήγισσα*· (μεταφ.): *θεὰ τσῆ δόλιας μου καρδιᾶς, βασίλισσα τοῦ νοῦ μου* Πανώρ. Β′ 533· **β**) (προκ. γιὰ τὴν Παναγία): *Κόρη σεμνὴ καὶ δέσποινα, βασίλισσα, κυρία* Εἰς Θεοτ. 26· βλ. καὶ *ἄγγελος* Α1α φρ., *κερά*· **γ**) (προκ. γιὰ θεά): *βασίλισσα* (ἐνν. *ἐγὼ ἡ Ἥρα*) *ὅλους τσὶ θεοὺς κι' ὅλους μαζί του ὁρίζω* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 73· **δ**) (προκ. γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη): *Διατὶ αὐτὴ ἡ χώρα, ἡ Κωνσταντινούπολη, ἔναι ἡ κεφαλὴ καὶ βασίλισσα ὁλωνῶν τῶν πόλεων* Χρον. σουλτ. 34^{33}. Βλ. καὶ *βασιλεύω* γ μτχ.

βασίλισσα, (II)· *ἡ βασίλισσα*, Διγ. Esc. 1671, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τῇ βασιλικῇ* (διόρθ. Grég.-Letoc., Byz. 14, 1939, 223).

βασιλοβγαλμένος, μτχ., Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 168· *βασιλιοβγαλμένος*, Ἐρωφ. Α′ 583· *βασιλοβγαμένος*, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 165.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὴ μτχ. τοῦ *βγάνω*.

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ βασιλιά: *αἷμα τῆς κόρης τουτηνῆς τὸ βασιλοβγαλμένο* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 168.

βασιλοβγαμένος, βλ. *βασιλοβγαλμένος*.

βασιλοβουλλωμένος, μτχ., Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414, 417, 418.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὴ μτχ. τοῦ *βουλλώνω*.

(Προκ. γιὰ νόμισμα) ποὺ ἔχει βασιλικὰ σύμβολα: *Δίδει σοι χρήματα... ἐξ ἀργυρίου καθαροῦ βασιλοβουλλωμένα* αὐτ. σ. 417.

βασιλογράφι(ον) τό, Διήγ. Ἀλ. V 53, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 405 κριτ. ὑπ., 462 κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὸ *γράφω*.

Βιβλίο προφητικὸ γιὰ τὴ βασιλεία κάπ.: *βίβλους, χαρτία τινά, ἅτινα ἔλεγε βασιλογράφια εἶναι τοῦ τὴν βασιλείαν μέλλοντος ἀναδέξασθαι* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 405, κριτ. ὑπ.).

βασιλοθυγάτηρ ἡ· *βασιλιοθυγάτηρ*, Βέλθ. 527.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ *θυγάτηρ*. (Βλ. ΙΛ, λ. *βασιλοθυγατέρα*).

Βασιλοπούλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *στεμμένας ὅλας δέσποινας, βασιλιοθυγατέρας* ὅ.π. Βλ. καὶ *βασιλοπούλα*.

βασιλοπούλα ἡ, Θρ. Κων/π. Β 29, Χούμνου, Π. Δ. XIII 27, Διγ. Ἄνδρ. 329^{27}· *βασιλιοπούλα*, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1695, Ἐρωφ. Γ′ 79.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-πούλα*. Ὁ τ. *βασιλιοπούλα* καὶ σὲ Κρ. δημ. τραγ. XII. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλοπούλλα*).

Κόρη βασιλιᾶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐβούλετον νὰ γυρίσῃ πρὸς τὴν πεποιημένην του γυναίκα, τὴν βασιλοπούλαν* Διγ. Ἄνδρ. 329^{27}· βλ. καὶ *βασιλοθυγάτηρ*· (μεταφ. προκ. γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη): *νά 'χουν Ρωμαῖον βασιλὲ καὶ σὲ βασιλοπούλαν* Θρ. Κων/π. Β 29.

βασιλόπουλο τό· *βασιλιόπουλο*, Χρον. σουλτ. 26^{5}, 48^{30}, 77^{23}, Ἐρωτόκρ. Β′ 1332· *βασιλόπλο*, Βίος Δημ. Μοσχ. 127.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλόπουλλο*).

Γιὸς βασιλιᾶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἐμάθαινε τὶς τέχνες τοῦ πολέμου μὲ τιμὴ ὡσὰν βασιλιόπουλο ὁποὺ ἦτονε* Χρον. σουλτ. 48^{30}.

βασιλόπουλος ὁ· *βασιλιόπουλος*, Χρον. σουλτ. 104^{9}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βασιλιὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλος*. Ὁ τ. *βασιλιόπουλος* καὶ στὸ Βλάχ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασιλόπουλλος*).

Βασιλόπουλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ περάσῃς τὴν ζωή σου ὡσὰν σοῦ πρέπει, ὡσὰν βασιλιόπουλος ὁποὺ εἶσαι* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθεντόπουλον, αὐθεντόπουλος, ρηγόπουλος*.

βάσιμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. II 234 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 165^{8}].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βάσιμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βατὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἄρνας τοὺς θῆρας οἴεται, βασίμους τοὺς ἀβύσσους* ὅ.π.

βάσις ἡ, (I), Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 49, Βίος Ἀλ. 3381, 5239, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 248, 250, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 907.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάσι*).

1) Στήριγμα, ὑπόβαθρο, θεμέλιο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὃ ἦν ἐχόμενα τῆς βάσεως τῆς κλίμακος* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 248· *πρὸς τὴν ἐφ' ὕψους ἀσφαλῆ τείχους βάσιν ἀναδραμόντες* Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 49. Βλ. καὶ *βοήθεια* 1δ. **2**) Σκάλα: *ὁρᾷς δώδεκα βάσεις, ἤγουν βαθμίδας ἐκ πετρῶν* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 907. Βλ. καὶ *ἀναβάτης, ἄνοδος*. **3**) Πέρασμα, διάβαση: *τοῖς ρεύμασι κωλύοντα τὴν βάσιν τοῖς ἀνθρώποις* Βίος Ἀλ. 3381.

βάσις, (II)· *βάσιν*, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 395, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βάτον*· βλ. *βάτος* (I).

βασκαίνω, Σπαν. (Λάμπρ.) V 226, Μακρεμβ., Ὑσμ. 216^{8}, Μανασσ., Χρον. 301, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 71, Κυνοσ. 599^{11}, Διγ. Ζ 1777, 1789, Πτωχολ. Ρ 28, Διγ. Ἄνδρ. 353^{16}, Νομοκ. 387^{32} ἐκθέτης.

Τὸ ἀρχ. *βασκαίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φθονῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2): *ὁ Σατὰν ἐβάσκαινεν, ἔβρυχε τοὺς ὀδόντας* Μανασσ., Χρον. 301. Βλ. καὶ *ζηλεύω*. **2**) Προξενῶ σὲ κάπ. κακὸ μὲ τὸ βλέμμα, «ματιάζω» (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 35): *ἤ τίς κακὸς σ' ἐβάσκανε βλέπων σου τὴν ἀνδρείαν;* Διγ. Ζ 1777. Ἡ μτχ. *βασκαί-*

νων=διάβολος (Βλ. Legrand, AAEEG 6, 1872, 89): *'Αλλ' ἐπείπερ ὁ βασκαίνων πολεμεῖ γένος βροτείων* Πτωχολ. Ρ 28. Βλ. καὶ *βάσκανος* 2.

βασκαμὸς ὁ, Νομοκ. 385^{15}.

'Από τὸ *βασκαίνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μάτιασμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μὲ τρίχας τῶν ἀσθενῶν πιάνουσι τὴν ἀσθένειαν τάχα διὰ τὸν βασκαμὸν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βασκανία*.

βασκανία ἡ, Μανασσ., Χρον. 1278, 6584, 'Ερμον. Α 221.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βασκανία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μάτιασμα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ): *τριβάρβαρος ἐκείνη βασκανία* (παραλ. 1 στ.) *τοιαύτην λαμπροστόλιστον ἠμαύρωσεν ἡμέραν* Μανασσ., Χρον. 6584. Βλ. καὶ *βασκαμός*.

βάσκανος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 70, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 332, Ϛ' 434, Ζ' 206, Μανασσ., Χρον. 5941, 'Απολλών. 14, Ριμ. Βελ. 101, 'Ιστ. Βλαχ. 105, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 399.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βάσκανος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κακός, κακεντρεχής, ποὺ ἔχει «κακὸ μάτι» ('Η σημασ. σὲ ἐπιγρ. καὶ ἐπιγράμματα, L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ὢ βασκάνου δαίμονος, ὢ πονηροῦ τελχῖνος* Γλυκᾶ, Στ. 70· (προκ. γιὰ τὸ διάβολο): *ὁ ἐχθρὸς καὶ βάσκανος τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων* 'Απολλών. 14. Βλ. καὶ *ἀτυχὴς* 2, *βδελυρός, βαρύζηλος, βασκαίνω* μτχ. **2**) (Προκ. γιὰ ὀφθαλμὸ) ποὺ ἐπιφέρει βασκανία, ποὺ «ματιάζει» ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II2): *ἐπεσπάσω βάσκανον ὀφθαλμὸν τάχα* Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ' 434· *ἡ τύχη βάσκανον ὄψιν ἐπιβαλοῦσα* Μανασσ., Χρον. 5941.

βασμίδι(ν) τό, βλ. *βαθμίδι(ν)*.

βασμὶς ἡ, βλ. *βαθμίς*.

βασμὸς ὁ, βλ. *βαθμός*.

βασμουλικὸν τό, βλ. *γασμουλικόν*.

βασμοῦλος ὁ, βλ. *γασμοῦλος*.

βάστα ἡ, 'Εβρ. ἐλεγ. 164.

'Η προστ. τοῦ *βαστῶ* ὡς οὐσ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Υπομονὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *'Ο Θεὸς νὰ μᾶς δώκη ἀπομονή, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώκη βάστα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ὑπομονή*.

βασταγαρόπουλο τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 296^{25}.

'Από τὸ οὐσ. *βαστάγαρος* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλο*.

Μικρὸς ἀχθοφόρος: *ἕνα βασταγαρόπουλο εἰς τὰ μουράγια ἦτον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαστάγαρος*.

βαστάγαρος ὁ, 'Ασσίζ. 49^{18}.

'Από τὸ οὐσ. *βασταγάρης*, ποὺ ἀπ. καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 486).

'Αχθοφόρος, βαστάζος ('Η σημασ. καὶ σήμ., Σακ., ὅ.π.): *νὰ τὸν προβιάσουν εἰς τὴν*

αὐλὴν τῆς τζαϊάνας...ἢ μὲ ναύτας ἢ μὲ βασταγάρους ὅ.π. Βλ. καὶ *βασταγαρόπουλο, βασταροῦχος*.

βάσταγας ὁ, βλ. *βάσταξ*.

βαστάγι(ν) τό, Χρησμ. (Λάμπρ.) 122, Χρησμ. (Βέης) 13^{2}· *β α σ τ ά ι*, 'Ερωτόκρ. Α' 1459.

'Από τὸ οὐσ. *βασταγὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ι(ν)* ('Ανδρ., Λεξ.). 'Η λ. ἤδη τὸν 9. αἰ. (Du Cange, λ. *βαστάγια*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαστάγι*). 'Ο τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

1) Σχοινὶ ἀπὸ ὅπου κρέμεται ἡ κανδήλα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *"Εφαγε τὸ μικρὸν ποντίκιν τὸ βαστάγιν τῆς κανδήλας* Χρησμ. (Βέης) 13^{2}. Βλ. καὶ *βάσταγμα* 1. **2**) 'Αλυσίδα ἀπὸ τὴν ὁποία κρέμεται τὸ κλειδὶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἕναν κλειδὶ ἐκρέμουντο μ' ἕνα χρυσὸ βαστάι* 'Ερωτόκρ. Α' 1459.

βάσταγμα τό· *β ά σ τ α μ α (ν)*, 'Ασσίζ. 95^{21}, Χρησμ. VIII 5, 10, "Ανθ. χαρ. 296^{21}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1497].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάσταγμα*. Τ. *βασταμὸς* στὸ Χρον. Γαλαξ. 209. 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάσταμα*).

1) Σχοινί, σπάγγος ἀπὸ ὅπου κρέμεται ἡ κανδήλα: *'Η κανδήλα ἡ φαεινοτάτη* (παραλ. 1 στ.) *ὅπου κρέμετο εἰς τὸν κόσμον· κ' ἦλθε τὸ μιαρὸν ποντίκιν κ' ἔφαγε τὸ βάσταμά της κ' ἐσυντρίβην ἡ κανδήλα* Χρησμ. VIII 5. Βλ. καὶ *βαστάγι(ν)* 1. **2**) 'Αντίσταση: *ἐμποροῦμεν νὰ δοῦμεν πολλὲς ἐσπεριέντσες τὸ πολὺν βάσταμα καὶ διαφεντεμὸν ὁποὺ διαφεντεύγουνται* "Ανθ. χαρ. 296^{21}. **3**) Στήριγμα, παρηγοριά: *'Εσύ, ἀκριβόν μας βάσταμα, θέλεις γενῆ κυρά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1497]. Βλ. καὶ *ἀκούμπιστρον, ἀρνεμός, βοήθεια* 1δ. **4**) Προθεσμία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *νὰ τῆς δώσουν μετὰ ταῦτα βάσταμαν καὶ καιρὸν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν* 'Ασσίζ. 95^{21}. Βλ. καὶ *ἀνακράξιμον*.

βαστάζω, Μυστ. 62, Σπαν. Α 399, Σπαν. (Ζώρ.) V 449, Γλυκᾶ, Στ. 286, Λόγ. παρηγ. L 234, 569, Λόγ. παρηγ. Ο 588, Αἰν. ᾆσμ. 70, Προδρ. I 159, III 151, Μανασσ., 'Αρίστ. I β' 104, Καλλίμ. 562, 1288, 1602, 1612, 'Ασσίζ. 27^{13}, 132^{4}, 133^{27}, 138^{20}, 151^{8}, 208^{19}, 209^{4}, 225^{5}, 226^{8}, 385^{2}, 456^{17}, 460^{8}, 475^{15}, 476^{12}, 'Ελλην. νόμ. 530^{13}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 525^{5}, 533^{29}, 568^{10}, Διγ. (Trapp) Gr. 1061, Διγ. Z 900, 1384, 3597, Διγ. (Hess.) Esc. 734, Βέλθ. 76, 302, 416, 'Ακ. Σπαν. 32^{132}, 'Ερμον. Ν 87, Φ 345, Χρον. Μορ. Η 58, 231, 1932, 2517, 3337, 3405, 3411, 7605, 8166, Χρον. Μορ. Ρ 976, 1042, 1471, 5062, 5413, 6263, Πουλολ. 538, Βίος 'Αλ. 2113, 4716, 5981, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Γ' 8^{27}, Διήγ. παιδ. 345, 346, 732, Πτωχολ. Ν 649, Φλώρ. 241, 543, 892, Περὶ ξεν. V 62, 392, Λίβ. Ρ 33, 179, 837, 1025, 2398, Λίβ. Sc. 10, 14, 710, 1685, Λίβ. Esc. 298, 389, 1010, 1024, 1081, 1810, 2688, Λίβ. Ν 39, 64, 383, 463, 520, 810, 855, 949, 976, 1198, 1484, 1759, 1761, 2379, 2618, 'Αχιλλ. L 619, 'Αχιλλ. Ν 412, 'Αχιλλ. Ο 218, 365, 'Ιμπ. 229, 834, Φυσιολ. (Legr.) 253, Φυσιολ. (Offerm.) M 99^{3}, Φυσιολ. (Zur.) XX 1b^{6}, XXV 1^{17}, Φυσιολ. 370^{28}, 'Ανακάλ. 87, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 709, Παρασπ., Βάρν. C 118, 158, Μαχ. 180^{14}, 212^{5}, 448^{6}, 474^{19}, 570^{7}, 672^{32}, Δούκ. 361^{1}, Θησ. Γ' [53], Ε' [60^{4}], Ch. pop. 20, 23, 45, Χούμνου, Π.Δ. XI 20, Ριμ. Βελ. 655, 'Αλεξ. 1601, 2797, "Ανθ. χαρ. 293^{15}, 297^{9}, Σαχλ., 'Αφήγ. 5, Κορων., Μπούας 88, 110, 125, 130, Συναξ. γυν. 437, 540, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 609, Διήγ. 'Αλ. V 26, Δεφ., Λόγ. 212, Εἰς Θεοτ. 11, Θρ. Θεοτ. 66, Πεντ. Γέν. XXVII 36, "Εξ. XXXV 21, Αἰτωλ., Μῦθ. 47^{11}, 73^{3}, Θρ. Κύπρ. Μ 144, Χρον. 307, 'Ιστ. πολιτ. 18^{10}, 'Ιστ. πατρ. 175^{18}, Μ. Χρονογρ. 34, Στ. Βοεβ. 53, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 259, 'Αλφ. 10^{15}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 400, 437, 'Ιστ. Βλαχ. 1783, 2522, Διγ. "Ανδρ. 317^{12}, 332^{37}, 372^{34},

'Ερωτόκρ. Γ' 1727, Δ' 217, Θυσ.^{2} 375, 451, 929, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111^{2}, Χρον. 71, Διήγ. ὡραιότ. 801, Βακτ. ἀρχιερ. 216, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [864, 1249, 1496], Ε' [567, 1251], Πρόλ. κωμ. 21, Τζάνε, Κρ. πόλ. 470^{10}, 'Αλφ. (Mor.) III 25· μτχ. *β α σ τ α γ μ έ ν ο ς*, Πεντ. Δευτ. XXXII 36· *β α σ τ α μ έ ν ο ς*, Συναξ. γυν. 449.

Τὸ ἀρχ. *βαστάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαστῶ*).

I Μτβ. **1α**) Κρατῶ κ. (μὲ τὸ χέρι) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *εἰς τὸ χέριν της ἐβάσταζεν τριαντάφυλλα ἡ κόρη* Λίβ. Ν 463· *εἰς τὸ ἄλλον της ἐβάσταζεν χέριν τὸ δεκανίκιν* Λόγ. παρηγ. L 234· *ὅσοι παντιέρες βάσταζαν τότεσον τὲς ἀνοίγαν* Κορων., Μπούας 130· *τινὲς ἐβάσταζαν ἡμᾶς ἀπὸ τὰ ποδάρια* 'Ιστ. πατρ. 175^{18}· βλ. καὶ *βασταίνω* Α1α, *βαστῶ* (Ι) Ι1α· **β**) φρ. *βαστάζω ἄρματα (πρὸς κάπ., εἰς πόλεμον μὲ κάπ.)* =ἐξεγείρομαι (ἐναντίον κάπ.), ἐπαναστατῶ: *ὅλοι παρακαλοῦν τον νὰ συμπαθήσῃ τὸ ἔποικεν ἐτότε ὁ Μέγας Κύρης, διατὶ ἐβάσταξε ἄρματα εἰς πόλεμον μετ' αὗτον* Χρον. Μορ. Η 3337· *μετὰ τοῦτο ἐβάσταξεν ἄρματα πρὸς ἐκεῖνον* Χρον. Μορ. Η 3411· βλ. καὶ *ἄρμα* (Ι) 1, *ἀφηνιάζω*· **γ**) μεταφέρω κρατώντας στὰ χέρια: *τούτη ἀπεθαίνει βέβαια... πιάστε νὰ τὴ βαστάξωμε ὁμάδι τὴν καημένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [864]· βλ. καὶ *βασταίνω* Α 1γ· **δ**) μεταφέρω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α4): *ἄλλος καμήλιν* (ἐνν. *νὰ γένῃ*) *διὰ λόγου σου νὰ σὲ βαστάζῃ ἐσένα* Λίβ. Sc. 1685· *Τότ' ὅρισεν 'Αλέξανδρος τὴν κλίνην νὰ βαστάξουν* 'Αλεξ. 2797· *πουλάκιν, πόθεν ἔρχεσαι, τίνος χαρτὶ βαστάζεις;* Περὶ ξεν. V 392. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α1δ, *βαστῶ* (Ι) Ι1β. **2**) (Προκ. γιὰ ἔγκυο γυναίκα) κυοφορῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *'Εννιὰ μῆνες σ' ἐβάσταξα, τέκνο μου, κανακάρη* Θυσ.^{2} 375. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α3, *βαστῶ* (Ι) Ι3. **3**) Φορῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *εἰς τὸ κεφάλιν του ἐβάσταζε στεφάνιν ἀπὲ δάφνην* Λίβ. Esc. 298. Βλ. καὶ *ἀναζωννύομαι* 1, *βασταίνω* Α4, *βαστῶ* (Ι) Ι4. **4**) (Προκ. γιὰ ψυχή, κάλλη, κ.λ.π.) ἔχω, διαθέτω: *ἀπὸ τὰ κάλλη τὰ πολλά, τὰ ἐβάσταζεν ἡ κόρη* Διγ. (Hess.) Esc. 734· *δημίου ψυχὴν νὰ ἐβάσταξεν, θηρίου γνώμην νὰ εἶχεν* Λίβ. Sc. 710. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α5, *βαστῶ* (Ι) Ι7. **5**) (Προκ. γιὰ ἱστορικὸ γεγονὸς) φρ. *βαστάζω καρπὸν*=ἔχω σημασία, εἶμαι σημαντικός: *ἐβιάστην κι' ἀνθολόγησα καὶ ἔγραψά το οὕτως· τὲς πράξες ὁποὺ καρπὸν βαστάζουν* Χρον. Μορ. Ρ 6263. Βλ. καὶ *βαστῶ* (Ι) Ι8. **6**) 'Επιφυλάσσω: *πάντως ἐβάσταξες ἐμὲν εὐλογιὰ* Πεντ. Γέν. XXVII 36. **7**) (Μεταφ.) αἰσθάνομαι: *τὸ λοιπὸ καταλλακτὰ βαστάζομεν τὸν πόθο* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 609· *βουνὶν ἀκατατήρητον βαστάζει τὰς ὀδύνας* Λίβ. Ν 1484. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α6, *βαστῶ* (Ι) Ι9. **8**) Κατέχω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α2γ καὶ δ): *τί πέραμαν ἐβάσταξεν καὶ τί στενὸν ἐκράτει ὁ σαθροφόρος βασιλεὺς* Παρασπ., Βάρν. C 158. Βλ. καὶ *βαστῶ* (Ι) Ι10. **9**) Τηρῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α15α): *Οἱ Φράγκοι, ἀπῆν ὀμόσασιν, τοὺς ὅρκους ἐβαστάξαν* Χρον. Μορ. Η 58· *οὐδὲν ἠθέλησεν νὰ βαστάξῃ δίκαιον* 'Ασσίζ. 226^{8}. Βλ. καὶ *βλέπω* 12δ. **10**) 'Υποστηρίζω κάπ. ἠθικὰ (ἐδῶ προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α21β): *'Αλλ' ὁ Θεὸς καὶ Κύριος οἰκονομεῖ τὰ πάντα, τὸν 'Ιωάννην βάσταξε... καὶ εἰς τὴν Πόλη βρέθηκεν* Στ. Βοεβ. 53. Βλ. καὶ *βοηθῶ* Αβ. **11α**) 'Υπομένω, ὑποφέρω ('Η σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. στὴν λ. 4 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α24α): *ὅτι οὐ δύναται πλέον βαστάξαι τὴν τοιούτην στέρησιν τὴν ἀνδρικὴν* 'Ελλην. νόμ. 530^{13}· *πῶς νὰ βαστάζω τὸν καιρόν, πῶς νὰ τὸν ὑπομείνω;* Ch. pop. 45· *Μὴν τὸ 'πομένης, οὐρανέ, καὶ γῆ μὴν τὸ βαστάξης* 'Ανακάλ. 87· *κάμε νὰ τὸ δυναστῆς, κάμε νὰ τὸ βαστάξης* Θυσ.^{2} 929· βλ. καὶ *βασταίνω* Α8α, *βαστῶ* (Ι) Ι14α· **β**) ἀνέχομαι κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α24β): *πολλὰ κακὰ ἐποίκασιν καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὰ βάσταξεν* Μαχ. 672^{32}· *τοὺς δὲ ἐδέραν τους ὀμπρός σου καὶ ἐβάσταξές το* Μαχ. 212^{8}. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α8β, *βαστῶ* (Ι) Ι14β. **12**) Περιμένω κάπ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α25): *Βαστάξετέ με, φίλοι μου, μόνον καὶ τρεῖς ἡμέρες* 'Αχιλλ. Ο 218. Βλ. καὶ *βλέπω* 10γ. **13**) Φρ. *βαστάζω τὸν λόγο κάπ.*=μιλῶ ἐκ μέρους κάπ.: *'Επεὶν γὰρ ἐσυνάχτησαν οἱ πάντες τοῦ φουσάτου* (παραλ. 1 στ.), *ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς*

δώδεκα, ὁ γνωστικότερός τους, τὸν λόγον τους ἐβάσταξεν, ἐφάνισεν τὸ πράγμα Χρον. Μορ. Ρ 976. Βλ. καὶ *βαστῶ* (Ι) Ι15. **II** 'Αμτβ. **Α'** 'Ενεργ. **1α**) 'Αντέχω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2α): *τάχα μικρὸν ἐβάσταξεν, εἶτα λιποθυμήσας* Καλλίμ. 1602· *Γλήγορα ἀπεθάνασι, ποσῶς δὲν ἐβαστάξαν* 'Αλεξ. 1601· βλ. καὶ *βασταίνω* Β1, *βαστῶ* ΙΙΑ1α· **β**) ἔχω ἠθικὴ ἀντοχὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2γ): *βάσταζε, πολύπονε καρδιὰ* Φλώρ. 543. Βλ. καὶ *βαστάζω* ΙΙΒ3, *βαστῶ* (Ι) ΙΙΑ1β. **2**) Διαρκῶ (Βλ. Sophocl. στὴ λ. 2. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β 7): *ἔξε μῆνες ἐβάσταξε, λέγω, ἐκείνη ἡ μάχη* Κορων., Μπούας 88· *ἕνα χρόνο ἐκάμασιν ἡ τρέβα νὰ βαστάξῃ* Κορων., Μπούας 110· *δὲν ἐβάσταξεν ἡ βρόμα πολὺ* Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111^{2}. Βλ. καὶ *βασταίνω* Β2, *βαστῶ* (Ι) ΙΙΑ2. **3**) Περιμένω 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α25 ἀμτβ.): *λοιπὸν καμπόσο βάσταξε τ' ἄρματα νὰ φορέσω* Θησ. Ε' [60^{4}]· *λοιπὸν βαστάξετε δαμὶν ὥσοῦ νὰ κατουρήσω* Διήγ. παιδ. 732. **4**) Δέχομαι, συγκατανεύω: *ἤθελαν τῆς βάλει ἀφορμὴν ὅτι ἐσκότωσέν τον, διότι ἄγκρισέν τον εἰς τὴν ἀστένειάν του καὶ διατὶ ἐβάσταξεν καὶ ἔδωκεν ἀπὲ τὰ δικαιώματά της* 'Ασσίζ. 385^{2}. Βλ. καὶ *ἀπομένω* 11β, *βαστῶ* (Ι) Ι13, *θεληματεύω, συγκλίνω*. **Β'** Μέσ. **1**) Συγκρατοῦμαι, στηρίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1α): *οὐδὲ στὸ πονεμένον πλευρὸν μπορῶ νὰ βασταχθῶ ὁποὺ 'ναι πληγωμένο* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1496]· *Βαστάξου, θυγατέρα μου, ἀκούμπησε ὧχ ὀιμένα!* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1249]. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* 2α, *ἀκουμπῶ* Α1, *ἀπακουμπῶ* 1. **2**) Εἶμαι ἐγκρατὴς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β2α): *εἰς τὴν ὄρεξιν τῆς σαρκὸς πλέον ἔχει κρατημοσύνη ἡ γυναίκα παρὰ τὸν ἄνδρα, διότι ποῖος καλόγερος ἢ ποῖος ἐρημίτης ἤθελεν εἶσται ἐκεῖνος ὁποὺ νὰ ἐβαστάχθῃ τόσον;* ῎Ανθ. χαρ. 297^{9}. **3**) 'Αντέχω (ψυχικὰ) (Πβ. ΙΛ, ῎Αλ. ὅ.π. Β2γ): *πῶς ἐβαστᾶτο μου ψυχὴ καὶ ἔγραφα τοὺς λόγους* Ψευδο-Γεωργηλ., Κων/π. 709.

βαστάι τό, βλ. *βαστάγι(ν)*.

βασταίνω, Πόλ. Τρωάδ. 793, Χρον. Μορ. Η 1042, 1794, 1947, 1974, 3293, 3534, 4573, 4751, 4822, 5062, 6347, 6839, 7846, Χρον. Μορ. Ρ 2219, Πουλολ. 'Αθ. 98, 388, 'Ιμπ. 229, 'Αλφ. ξεν. 74, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 322, Θησ. Γ' [17^{3}], Ε' [10^{3}], Θ' [37^{4}, 71^{7}], ΙΑ' [52^{4}], Θησ. (Foll.) Ι 32, Θησ. (Schmitt) 337 VII 12, 'Αλεξ. 1401, ῎Ανθ. χαρ. 301^{6}, Συναξ. γυν. 411, 730, 957, Πένθ. θαν.^{2} 485, Δεφ., Λόγ. 456, 'Ερωτόκρ. Α' 427, Εὐγέν. 579, 1130, Σουμμ., Παστ. φίδ. Προσφ. [46], Α' [251, 328, 793, 882, 1045, 1077, 1159, 1174, 1262, 1279], Β' [5, 6, 547, 688, 804, 839, 903, 987, 995, 1281], Γ' [43, 272, 333, 532], Χορ. γ' [17], Δ' [267, 586, 674, 762, 873, 955, 1047, 1283, 1319, 1322], Ε' [458, 958], Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. β' 170, Ζήν. Γ' 22, 273, Διγ. Ο 1440, Διακρούσ. 99^{18}, 109^{10,27}· *β α σ τ ά ν ν ω*, 'Ασσίζ. 224^{21}, 'Ελλην. νόμ. 582^{26}, Μαχ. 12^{3}, 540^{11}, Κυπρ. ἐρωτ. 29^{1}, 110^{20,27}· *β α σ τ ά ν ω*, Περὶ ξεν. Α 61, 'Απολλών. 714, Λίβ. Ν 993, Χούμνου, Π.Δ. IV 46, Ψευδο-Γεωργηλ., ῎Αλ. Κων/π. 966, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 172.

'Απὸ τὸ *βαστῶ* μὲ ἐπίδρ. τῶν ρ. σὲ *-αίνω*. 'Η λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *βαστᾶν*). 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βαστῶ*).

Α' Μτβ. **1α**) Κρατῶ κ. (μὲ τὸ χέρι) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *'Εσὺ ξιφάρια καὶ φωτιὰ βασταίνεις καὶ δοξεύγεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [547]· *οἱ μὲν κοντάρια ἐβάσταιναν κ' οἱ ἕτεροι βεργίτες* Χρον. Μορ. Η 1042· *διὰ νὰ βασταίνουν ἄρματα, τὸν τόπον νὰ φυλάττουν* Χρον. Μορ. Η 1974· βλ. καὶ *ἀνακρατῶ, βαστάζω* Ι1α, *βαστῶ* (Ι) Ι1α, *κρατίζω, κρατῶ*· **β**) φρ. *ἡ χέρα (μου) βασταίνει τὸ σπαθὶ*=ἐξουσιάζω, κυβερνῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α17α): *τὸ σκῆπτρο πούρι ἂς κυβερνᾶ καὶ τὸ σπαθὶ ἂς βασταίνῃ* Ζήν. Γ' 22· βλ. καὶ *ἄρχω* Ι1, *αὐθεντεύω, βασιλεύω* β, *κυβερνῶ*· **γ**) μεταφέρω κρατώντας στὰ χέρια: *Λογιάζω νά 'ναι ζωντανή, ὅτι κτυπᾶ ἡ καρδιά της. Στὴ βρύσην πού 'ν' ἐδῶ σιμὰ πᾶμε βασταίνοντάς την* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [873]· βλ. καὶ *ἄγωμε(ν)* Α1, Β1β, *ἀναβαστῶ*

Α, *ἀνακομίζω* 1, *ἀναφέρω* Α4, *βαστάζω* Ι1γ· **δ**) μεταφέρω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α4): *τί μαντάτο τάχατες τῆς τόσης βιᾶς βασταίνεις;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [5]· *ἐκ τὸν δούκαν ἐβάσταινεν αὐτὸν τῆς Βενετίας πιττάκια στὸν μισὲρ Τζεφρὲ* Χρον. Μορ. Ρ 2219. Βλ. καὶ *ἀνακομίζω, ἀναφέρω* Α4, *βαστάζω* Ι1δ, *βαστῶ* (Ι) Ι1β. **2**) (Ἐδῶ προκ. γιὰ πλοῖο) μεταφέρω, κουβαλῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2β): *ἑξήντα κάτεργα ἦλθασιν... ὁποὺ ἐβασταίναν τὸν λαὸν* Χρον. Μορ. Η 6839. Βλ. καὶ *βαστῶ* (Ι) Ι2. **3**) (Προκ. γιὰ ἔγκυο γυναίκα) κυοφορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *ἡ γυναίκα οὐδὲν βαστάννει τὸ ἐγγάστριον εἰμὴ μῆνας ἐννέα* Ἑλλην. νόμ. 582^{26}. Βλ. καὶ *βαστάζω* $Ι^{2}$, *βαστῶ* (Ι) Ι3. **4**) Φορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *ποῖος ζευγίτης δὲ βασταίνει δέρμα τοῦ λύκου ἀπάνου του!* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1319]· *σοῦ τάσσω ἀπάνω στὸ χρουσὸ στέμμαν ὁποὺ βασταίνω* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 170. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι3, *βαστῶ* (Ι) Ι4. **5**) (Προκ. γιὰ μυαλό, γνώση, κλπ.) ἔχω, διαθέτω: *Ὢ πόσον λίγο ποὺ βαρεῖ, λίγο μυαλὸ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1281]· *Μιὰν ὄψιν κ' ἕνα πρόσωπον, ποὺ γνῶσιν δὲ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1047]· *ὁ ποθητὸς βασταίνει χάρες ἔξυπνες* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ′ [17]. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι4, *βαστῶ* (Ι) Ι7. **6**) (Μεταφ.) αἰσθάνομαι: *Θέλεις γιὰ τὸν ἀμέτρητον πόθον ποὺ σοῦ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [987]· *Σ' ἐκεῖνον ὁποὺ καρδιακὴ ἀγάπη σοῦ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1174]· *ἀνίσως καὶ πολὺν καιρὸν τέτοια φωτιὰ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1077]· *ὅσην σκληρότη καὶ ἀπονιὰ ὁ ἔρωτας βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1159]. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ, αἰσθάνομαι* Β, *ἀπεικάζω* Ι8, *βαστάζω* Ι7, *βαστῶ* (Ι) Ι9, *βιγλῶ* 2, *γνώθω, γνωρίζω, παίρνω*. **7**) Διατηρῶ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α16): *Πάντα ἡ ἀγάπη εἰς τὸν ἀνθὸν τὸ 'πωρικὸ βασταίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [882]. Βλ. καὶ *βαστῶ* (Ι) Ι11, *κρατῶ*. **8α**) Ὑπομένω, ἀντέχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α24α): *Τάχα βασταίνει σε ἡ καρδιά, σὰν λές, νὰ τὸν χαλάσῃς;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [903]· *γιατὶ δὲν ἠμπορῶ πουλιὸ τὰ πάθη νὰ βασταίνω* Ἐρωτόκρ. Α′ 427· *ἀμμὲ οἱ πτωχοὶ οἱ Κυπριῶτες, ὁποὺ βαστάννουν πολλὰ* Μαχ. 540^{11}· βλ. καὶ *ἀντιστέκω* 3, *ἀπαντῶ* 6, *ἀπομενίσκω* 3α, *βαστάζω* Ι11α, *βαστῶ* (Ι) Ι14α, *καρτερῶ, κρατῶ*· **β**) ἀνέχομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α24β): *Χριστέ, πῶς τὸ βασταίνεις ν' ἀκούῃς γλῶσσαν βάρβαρον!* Διακρούσ. 99^{18}. Βλ. καὶ *ἀπομενίσκω* 3β, *ἀπομένω* 11α, *βαστάζω* Ι11β, *βαστῶ* (Ι) Ι14β. **Β′** Ἀμτβ. **1**) Ὑπομένω, ἀντέχω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β1γ): *θαυμάζω πῶς βαστaίνουσιν καὶ δὲν πλαντᾶ ἡ καρδιά τους* Ἀλφ. ξεν. 74. Βλ. καὶ *ἀπαντῶ* 6, *βαστάζω* ΙΙΑ1α, *βαστῶ* (Ι) ΙΙΑ1α, *κρατῶ*. **2**) Διαρκῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β7α): *Ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ συνάσσει χρήματα χωρὶς δίκαιον...ἡ κράτησίς του οὐδὲν θέλει ἀξίζει, οὐδὲ βασταίνει εἰς τὴν γῆν* Ἀνθ. χαρ. 301^{6}. Βλ. καὶ *ἀπαντῶ* 7α, *βαστάζω* ΙΙΑ2, *βαστῶ* (Ι) ΙΙΑ2.

βαστακτός, ἐπίθ., Ἑρμον. Π τίτλ. μετὰ στ. 277.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βαστακτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βασταχτός*).

Ποὺ φέρεται στὰ χέρια, σηκωτὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἀπῆραν αὐτὸν βαστακτὸν ὡς νεκρὸν* ὅ.π.

βάσταμα(ν) τό, βλ. *βάσταγμα*.

βαστάννω, βλ. *βασταίνω*.

βάσταξ ὁ, Act. Lavr. 40^{24}, 47^{24}· *βάσταγας*, Act. Lavr. $35^{10,30,40,41,44,45}$.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βαστάζω*. Βλ. Ἡσύχ. (λ. *βάστακας*) καὶ Steph., Θησ. Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάσταγας*).

Αὐλάκι ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὸ χώρισμα ἀγρῶν, ὅριο ἀγροῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βάσταγας* 2. Βλ. καὶ Πετρόπ., ΕΕΦΣΠΘ 11, 1971, 241): *κρατεῖ ὁ αὐτὸς βάσταγας μέχρι τὰς γούβας τὰς παλαιάς, ἐν ᾧ καὶ δρῦς ἐσφραγισμένος ἵσταται* αὐτ. 35^{45}· *τέως δὲ... καὶ τὸν βάσταγαν κατέλυσαν καὶ τοὺς ἀρχαιοπαγεῖς ὅρους ἀνέσπασαν* αὐτ. 35^{10}.

βασταροῦχος ὁ, Χρησμ. (Βέης) 14^{26}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βαστάρι* (βλ. ΙΛ, λ. *βασταριὸ*) καὶ τὴν κατάλ. *-οῦχος*.

(Πιθ.) ἀχθοφόρος, «βαστάζος»: *ἂν ἰδῆτε τοὺς καπάτους πῶς βαστοῦν τὸν κὺρ-Νικήτα καὶ τὸν βασταροῦχον παίζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαστάγαρος*.

βαστάρω, Κατζ. Β′ 53, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 128, Δ′ 250, Ζήν. Α′ 269.

Ἀπὸ τὸ *βαστῶ* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-άρω* (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 30). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐνισχύω, ἐνδυναμώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἂ σὲ βαστάρῃ ἡ ψή σου νὰ ξετελέψῃς τὴ δουλειὰ* Φορτουν. (Vinc.) Α′ 128. Βλ. καὶ *δυναμώνω*.

βαστέρνιον τό, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 4^{46}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *basterna* (Βλ. L-S). Ἡ λ. ἤδη τὸν 5-6. αἰ. (L-S).

Πάροδος, διάδρομος (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ′ 293 καὶ 323): *ἀπὸ βαστερνίων, ἤγουν τῶν λεγομένων παρόδων, ἤτοι διαβατῶν* ὅ.π.

βαστῶ, (Ι), Σταφ., Ἰατροσ. 15^{435}, Προδρ. IV 110, Καλλίμ. 1500, Ἀσσίζ. 7^{13-4}, 20^{4}, 49^{28}, 50^{3}, 76^{3}, 114^{12}, 150^{25-6}, 200^{24}, 203^{20}, 245^{24}, 298^{12}, 362^{13}, 365^{18}, 384^{24}, 454^{18}, Διγ. Ζ 214, Διγ. (Trapp) Esc. 198, 922, 1106, 1652, Βέλθ. 842, Πόλ. Τρῳάδ. 255, 783, Χρον. Μορ. Η 612, 2489, 3296, 4495, 4789, 5443, 6263, 6861, 7210, 7523, 7851, 8131, Χρον. Μορ. Ρ 4072, 7531, Πουλολ. Ἀθ. 327, Ἰατροσ. κώδ. σκγ′, Διήγ. παιδ. 607, Φλώρ. 277, 726, Περὶ ξεν. Α 258, Λίβ. Sc. 1346, Λίβ. Esc. 2488, Λίβ. Ν 527, 2183, Ἀχιλλ. Ν 684, Ἰμπ. 230, Ἀλφ. ξεν. 33, Χρησμ. IX 16, X 17, Φυσιολ. (Legr.) 20, 660, Βεν. (Λάμπρ.) 33, Ἀνακάλ. 12, 38, Παρασπ., Βάρν. C 279, Μαχ. 6^{30}, 66^{31}, 226^{11}, 448^{6}, 628^{1}, Τάξ. πόρτ. 94, Θησ. Β′ [18^{4}, 35^{3}], Γ′ [16^{4}], Ch. pop. 842, Χούμνου, Π.Δ. IV 110, VIII 70, Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{43}, Ριμ. Βελ. 805, Βουστρ. 472, 473 (κριτ. ὑπ.), Γαδ.-διήγ. 65, 131, 300, Ἀλεξ. 676, Ἀπόκοπ. 105, 372, 484, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 151^{36}, Ἄνθ. χαρ. 299^{20}, Ριμ. κόρ. 743, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 8, Σαχλ., Ἀφήγ. 11, 22, 179, 607, Πικατ. 391, Κορων., Μπούας 5, 52, 59, Πένθ. θαν.^{2} 30, 207, 216, 249, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 149, 310, 340, 536, 622, 728, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 17, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 21, 85, Δεφ., Λόγ. 644, 688, Τριβ., Ρὲ 277, 289, Βίος γέρ. V 727, Ἀχέλ. 1061, 1610, Αἰτωλ., Μῦθ. 7^{7}, 40^{14}, Κώδ. Χρονογρ. 56^{21}, 69^{21}, Χρον. σουλτ. 110^{10}, Ἱστ. πατρ. 106^{16}, 177^{4}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 416, Ἀλφ. 10^{29}, Ἔγγρ. Σύρ. Α′ 187, Δωρ. Μον. XXII, Κυπρ. ἐρωτ. 92^{11}, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 1, 45, Πανώρ. Β′ 29, 284, Γ′ 215, 449, 510, 605, Ε′ 177, Ἐρωφ. Δ′ 291, Ε′ 23, 406, Παλαμήδ., Βοηβ. 1106, Σταυριν. 43, 651, Ἱστ. Βλαχ. 1549, 1821, Διγ. Ἄνδρ. 315^{23}, 344^{3}, 362^{3}, 399^{30}, Ἐρωτόκρ. Α′ 379, 572, 892, 1406, 1832, Β′ 286, 832, 901, 1820, Γ′ 93, 578, 850, Δ′ 331, Ε′ 748, 937, Θυσ.^{2} 81, 234, 776, 1092, Εὐγέν. 626, 968, 1053, Στάθ. Β′ 81, 89, 191, Γ′ 68, 73, 289, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 155, Γ′ 2, Συναδ., Χρον. 61, 69, Ροδολ. Β′ [41], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [321, 345], Δ′ [194], Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110^{6}, Διήγ. ὡραιότ. 19, 177, 499, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [78, 86, 191, 461, 697, 1171], Β′ [99, 149, 315, 1263], Γ′ [41], Χορ. γ′ [24, 79], Δ′ [160, 343], Ε′ [136, 137, 468, 536], Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α′ 36, 148, Β′ 142, Ἰντ. β′ 87, Γ′ 122, Δ′ 138, Ζήν. Πρόλ. 39, 111, 141, Α′ 113, Β′ 182, 205, 276, 407, Γ′ 7, Μαρκάδ. 10, Λεηλ. Παροικ. 310, 341, 600, Διγ. Ο 985, Τζάνε, Κρ. πόλ. 157^{19}, 186^{3}, 194^{8}, 204^{19}, 210^{17}, 218^{1}, 223^{30}, 224^{26}, 234^{22}, 236^{15}, 256^{27}, 275^{21}, 335^{3}, 342^{11},

353[12], 368[6], 385[21], 386[2], 409[15], 412[25], 422[9], 430[4], 504[24], Διακρούσ. 112[2], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 529, κ.π.ἀ.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βαστάζω*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *βαστᾶν*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ι Μτβ. **1α**) Κρατῶ κ. (μὲ τὸ χέρι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Τὰ χέρια μου τὸ σίδερον ἐτοῦτο νὰ βαστοῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [468]· *ἀνὲ βαστᾶ καὶ τίβοτας, σὲ μιὰ μερὰ τὸ ρίχνει* Πανώρ. Β' 20· βλ. καὶ *βαστάζω* Ι1α, *βασταίνω* Α1α· **β**) μεταφέρω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4. Γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς σημασ. βλ. Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 63): *καλὰ μαντάτα μᾶς βαστᾶ* Θυσ.[2] 1092· *τοὺς ρωτοῦν ποῦ πάσινε κ' εἶντα γραφὲς βαστοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 412[25]· *τί μαντάτο σοῦ βαστῶ, γέροντα κακομοίρη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [136]. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α1δ. **2**) (Ἐδῶ προκ. γιὰ πλοῖο) μεταφέρω, κουβαλῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2β): *τὸν λαὸν ὁποὺ βαστοῦν ἐκεῖ νὰ ξεφορτώνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 504[24]· *τὸ πῶς ἀποσκαλώσασιν κάτεργα δύο ἐκεῖσε* (παραλ. 1 στ.), *ὅπου βαστοῦν τοῦ βασιλέως ἐκείνου τοῦ Ρουμπέρτου τὴν θυγάτηρ* Χρον. Μορ. Η 2489. Βλ. καὶ *ἀναβαστῶ* Α, *βασταίνω* Α2. **3**) (Προκ. γιὰ ἔγκυο γυναίκα) κυοφορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ὅταν μ' ἐβάστα ἡ μάννα μου μέσα εἰς τὴν κοιλιάν της* Περὶ ξεν. Α 258. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι2, *βασταίνω* Α3. **4**) Φορῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *θριαμβευτὴς καὶ νικητὴς ἐμπῆκε φορεμένος, χρυσὸ στεφάνι αὐτὸς βαστᾶ* Ζήν. Β' 276. Βλ. καὶ *ἀναζωννύομαι* 1, *βαστάζω* Ι3, *βασταίνω* Α4. **5**) Φέρω, ἔχω μαζί μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *τὴ σάρκα τὴν ἀνθρωπινὴ βαστῶ καὶ τυραννοῦμαι* Θυσ.[2] 776· *Τσῆ σάρκας εἶν' ὁ θάνατος, πάντα τόνε βαστοῦμε* Θυσ.[2] 81· *Τίς ἡ αἰτία ἤτονε καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ γένη, ἅμαν βαστᾶ τὸν θάνατον καὶ ἅμαν στὸν Ἅδην μπαίνει;* Πικατ. 391. **6**) Περικλείω: *οἱ πράξες σου καμιᾶς λογῆς πίστ' οὐδὲ μιὰ βαστοῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1171]· *Ὦ πόσην δύναμιν βαστᾶ ὁ πόθος στὴν καρδιάν μας* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [99]. **7**) (Προκ. γιὰ γνώμη, σοφία, καρδιά, κλπ.) ἔχω, διαθέτω: *καρδιὰ ἀγριωμένου θηρίου βαστᾶς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [86]· *μόνον τὴν γνώμην ποὺ βαστᾶς νὰ τὴν παραμερίσης* Πένθ. θαν.[2] 216· *ἡ σοφία ὁποὺ βαστᾶ τ' ἄξο σου τὸ κεφάλι* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 36· *Δίκαιο μέγα βαστᾶ σ' ἀληθοσύνη τὸ ζῶο τὸ ψηλὸ π' ἄνθρωπον κράζουν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [79]. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι4, *βασταίνω* Α5. **8**) (Προκ. γιὰ ἱστορικὸ γεγονὸς) φρ. *βαστῶ καρπὸν*=ἔχω σημασία, εἶμαι σημαντικός: *ἔγραψα κι' ἀφηγοῦμαι τὲς πράξες καὶ ὑπόθεσες ὅπου καρπὸν βαστοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 6263. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι5. **9**) (Μεταφ.) αἰσθάνομαι: *τὴν ἀγάπην τὴν πατρικὴν ὁποὺ βαστᾶς σ' ἐτοῦτον τὸν ἀζάπην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [536]· *τὸν πόθον τὸν μεγάλο ποὺ σ' ἄλλη κορασιὰ βαστᾶ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [697]· *Τόση φωτιὰ στὰ σωθικὰ βαστῶ συναφορμάς του* Πανώρ. Ε' 177· *πῶς ὀργὴν τόσον πολλὴν βαστοῦν εἰς τὴν καρδιάν τους οἱ οὐρανοὶ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [461]. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι7, *βασταίνω* Α6. **10**) Κατέχω: *ἐβαστοῦσα τὸ καλύτερο μερδικὸ τῶν χωραφιῶν δίχως καρπὸ* Ἔγγρ. Σύρ. Α' 187· *Ἄς τοὺς ἀφήκωμε ἀκομὴ κανέναν μήναν πλέον τὲς διοίκησες ὅπου βαστοῦν νὰ τὲς ἔχουν ἐξοδιάσει* Χρον. Μορ. Η 612. **11**) Διατηρῶ: *ἀπόσταν ἤμουνε μικρός, σ' ἐβάστου φυτεμένη μέσα στὰ φύλλα τσῆ καρδιᾶς* Πανώρ. Γ' 605. Βλ. καὶ *ἀποκρατῶ* Α5, *βασταίνω* Α7. **12**) Ὑποβαστάζω, συγκρατῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α21α): *βαστοῦν το κιόνια πάντερπνα, πράσινα, πανωραῖα* Διγ. (Trapp) Esc. 1652· *τὸ χαράκι κάτωθεν ὁποὺ τὰ βάστα* (ἐνν. *τὰ τείχη*) *γδύσαν* Ἀχέλ. 1061· *Ἄξιοι βοσκοί μου, ἐπέσασι οἱ στύλοι ποὺ βαστοῦσαν τσ' ἐλπίδες μας* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [343]. **13**) Δέχομαι, συγκατανεύω: *Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐννοιάσθην καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του ἔμπροσθεν τῆς συμβίας του καὶ διδοῖ τίποτες ἀπὲ τὰ δικαιώματα τῆς συμβίας καὶ ἐκείνη βαστᾶ το νὰ τὸ δώση ἄνευ νὰ πῆ τίποτες...* Ἀσσίζ. 384[24]. Βλ. καὶ *βαστάζω* ΙΙΑ4. **14α**) Ὑπομένω, ὑποφέρω κ. (Πβ. Lampe, Lex., λ. *βαστάζω* 4. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α24α): *Δὲν ἠμπορῶ, δὲν δύνομαι, δὲν τὸ βαστᾶ ἡ καρδιά μου* Ch. pop. 842·

κρουφὰ βαστᾶ τὸν πόνον τση καὶ 'γαναχτᾶ καὶ πλήσκει Ἐρωτόκρ. Α' 892· *Οἱ Σαρακηνοὶ ἐβαστοῦσαν πολλὰ ἀποὺ τὰ κακὰ ἀποὺ τοὺς ἐπολομοῦσαν* Μαχ. 628[1]· βλ. καὶ *ἀναφέρω* Α5, *βαστάζω* Ι11α, *βασταίνω* Α8α· **β**) ἀνέχομαι κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α24β): *Θεέ, ποὺ ὅλα τὰ βαστᾶς καὶ ὅλα τὰ σηκώνεις* Διήγ. ὡραιότ. 19. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι11β, *βασταίνω* Α8β. **15**) Φρ. *βαστῶ τὸ λόγο* (κάπ.)=μιλῶ ἐκ μέρους κάπ.: *Θέλω νὰ μάθω ἀπὸ σοῦ τὸ ποῖος ἔνι ἀβουκάτος ὅπου χρεωστεῖ του νὰ λαλῆ ὡς διὰ τὴν ἀδελφήν σου τοῦ νὰ βαστᾶ τὸν λόγον της* Χρον. Μορ. Η 7523. Βλ. καὶ *βαστάζω* Ι13. **16**) Διανύω: *χιλίους ἑξακόσιους πενήντα ποὺ βαστοῦμεν, τὸν μῆνα τὸ Σεπτέμβριο ἔγενε τὸ δηγοῦμαιν* Διήγ. ὡραιότ. 177. **17**) Θεωρῶ κάπ. ὡς...: *Ἐσὺ γιὰ μέγας καὶ πολὺς καὶ φοβερὸς βαστᾶσαι* Πένθ. θαν.[2] 207. Βλ. καὶ *ἀπογράφω* (Ι) 1, *βλέπω* 22, *γνωρίζω, ἔχω, κρατῶ, κρίνω, πιάνω, τάσσω*. **ΙΙ** Ἀμτβ. **Α'** Ἐνεργ. **1α**) Ἀντέχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2α): *δὲν κατέχω πῶς βαστῶ καὶ δὲν ἀποθαινίσκω* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 622· βλ. καὶ *βαστάζω* ΙΙΑ1α, *βασταίνω* Β1· **β**) ἔχω ἠθικὴ ἀντοχή, τόλμη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β 2γ): *βάστα, ψυχή, μὴ ἐξέβης!* Λίβ. Ν 527. Βλ. καὶ *βαστάζω* ΙΙΑ1β. **2**) Διαρκῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β7): *ἐβάστα ὁ γάμος του τρεῖς μῆνες* Διγ. Ἄνδρ. 362[3]· *ἐβγῆκε μία εὐωδία καλὴ καὶ ἐβάστα ὡς μίαν ὥραν* Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110[6]. Βλ. καὶ *βαστάζω* ΙΙ Α2, *βασταίνω* Β2. **3**) Κατάγομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β9): *ἐβάσταν ἀπ' ὄνομα τοῦ βασιλὲ λέγω Ἀλαμανίας* Παλαμήδ., Βοηβ. 1106. Βλ. καὶ *ἀποκρατῶ* Β2. **4**) Σηκώνομαι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *βαστάζω* Ι1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β10): *κρατεῖ την ἐκ τὸ χέριν, λέγει της: «Βάστα ἀπὸ τὴν γῆν καὶ στάθησε...»* Φλώρ. 726. Βλ. καὶ *ἀνασηκώνω* Β1, *ἀναστέκομαι* 1, *ἐγείρομαι*. **5**) Φρ. *βαστῶ ἀβουκάτος*=εἶμαι, διατελῶ δικηγόρος: *νὰ βαστῶ ἀβουκάτος, νὰ διαφεντεύω, νὰ κρατῶ τὰ δίκαια τῆς κούρτης* Χρον. Μορ. Ρ 7531. **6**) Ἀρκῶ: *μὰ ὁ καιρὸς ὁ λίγος δὲν μ' ἀφήνει. Ἀλλὰ 'δὲ μένα δὲ βαστᾶ νὰ καρτερῶ* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 149· *Ἐγὼ δὲ νῦν πορεύομαι νὰ βαλθῶ εἰς ὀρδίνιαν, ὅτ' ὁ καιρὸς δὲν μὲ βαστᾶ νὰ μένω εἰς ὀκνείαν* Κορων., Μπούας 59. Βλ. καὶ *αὐτάρκως* φρ., *σώνω*. **Β'** Μέσ. **1**) Ἀντέχω σὲ κ. σωματικὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β2β): *Τώρα νὰ δοκιμάσωμε ποῖος δυνατὰ βαστιέται, ποῖος εἶναι δυναμότερος καὶ πλιότερα κρατιέται* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1263]. **2**) Εἶμαι ἀνεκτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Ι4): *ἀπὸ τρία πράγματα ἀλλάσσουν τῶν πόλεων τὰ στασίματα καὶ τὸ τέταρτον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ βαστᾶται, ἤγουν ὅταν ὁ δοῦλος ἀφεντεύη* Ἄνθ. χαρ. 299[20].

βαστῶ, (ΙΙ)· *ἐβάστουν τάς,* Λίβ. Esc. 902, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀβαστάγους* (Βλ. Λίβ. Esc. 902, κριτ. ὑπ.) (Πβ. Λίβ. Sc. 765).

βατεύω, Στάθ. Γ' 150.

Τὸ μτγν. *βατεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ ἀντικ. θηλ. πρόσ.) ἔρχομαι σὲ σαρκικὴ μίξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὴν κοπελιά μου μοῦ ἐβάτευε ἀφέντης σου τόσο καιρὸ χωστά μου;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνακατώνω* 7, *σμίγομαι, σμίγω*.

βατζ-, βλ. καὶ *βατσ-*.

'βατζάρω, βλ. *ἀβαντζάρω*.

βατοκλαδοκρυβοῦμαι, Παρασπ., Βάρν. C 190, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 181.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάτος* καὶ τὸ *κλαδοκρυβοῦμαι*.

Κρύβομαι πίσω ἀπὸ κλαδιὰ βάτου: *πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν βατοκλαδοκρυβοῦνται* Παρασπ., Βάρν. C 190.

βατοκόπιον τό, Act. Xér. 9B^{20}· *βατοκόπιν,* Act. Xér. 9A^{14}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βατοκόπος*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange· ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βατοκόπι*).

Κλαδευτήρι γιὰ τοὺς βάτους καὶ τοὺς θάμνους (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *διατίθημι καὶ περὶ τῶν προσόντων μοι πραγμάτων...βατοκόπ(ιον), κλαδευτήρ(ιον)* αὐτ. 9B^{20}.

βατόπουλο(ν) τό, Προδρ. III 404f (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βάτος* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βατόπουλλο*).

Εἶδος μικροῦ ψαριοῦ: *σπουδάζωσι νὰ εὕρωσι βατόπουλα, ψησσία* ὅ.π.

βάτος ὁ καὶ ἡ, (I), Σταφ., Ἰατροσ. 1^{21}, 5^{118,130}, Εὐγέν. 906, Ἱερακοσ. 451^{22}, 475^{10}, Διγ. Z 2481, Χρον. Μορ. P 5075, Πτωχολ. Z 165, Λέοντ., Αἰν. I 120, Μαχ. 670^{7}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 3, Εἰς Θεοτ. 13, Πεντ. Γέν. XXII 13, Ἔξ. III 2 τρίς, 3, 4, Δευτ. XXXIII 16, Αἰτωλ., Μῦθ. 8^{4}, 41^{1,7,17}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 395 (ἔκδ. *βάσιν*· διορθώσ. *βάτον*), Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 742, 821, 902, 1645, Φαλλίδ. 49, Σουμμ., Παστ. φίδ. A′ [201], Γ′ [210].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάτος* (L-S, λ. *βάτος* A). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάτος* [I]). Γιὰ τὴ μεταβολὴ τοῦ γένους βλ. Χατζιδ., MNE A′ 66.

Τὸ φυτὸ βάτος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *λαβὼν δᾶδας λιπαρὰς καὶ βάτου ῥίζας* Ἱερακοσ. 475^{10}· *ὁ βάτος ξάφτει μὲ τὴν ἱστιὰ καὶ ὁ βάτος δὲν χωνεύγει* Πεντ. Ἔξ. III 2.—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ., Λέοντ., Αἰν. I 125 (Βλ. καὶ Ἄμ., Γλωσσ. μελετ. 350).

βάτος ὁ, (II), Προδρ. III 404f (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ὀψαρ. 361^{20}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάτος* (L-S, λ. *βάτος* B). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάτος* [II]).

Εἶδος ψαριοῦ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *σπουδάζωσι νὰ εὕρωσι ψησσόπουλα ἢ βάτους* Προδρ. III 404f (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.)· προσωποπ.: *Ρίνα καὶ Βάτε* Ὀψαρ. 361^{20}.

βατρακὸς ὁ, βλ. *βάτραχος*.

βατράχειος ὁ, Φυσιολ. 370^{14}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βατράχειος* ὡς οὐσ.

Ἡμιπολύτιμος λίθος: *Ἔστι λίθος ἰνδικὸς ὀνόματι βατράχειος* ὅ.π.

βάτραχος ὁ, Βίος Ἀλ. 4229, Φυσιολ. 361^{14}, Βίος Αἰσώπ. 304, Αἰτωλ., Μῦθ. 84^{1}, Ἱστ. Βλαχ. 190· *βάθρακος,* Βίος Αἰσώπ. 303· *βαθρακός,* Προδρ. III 95, 311, Ἀκ. Σπαν. 28^{10}, 37^{289}, 39^{343}, Gesprächb. 51^{1}, Βίος Αἰσώπ. 303, 304, Πεντ. Ἔξ. VIII 4, 5, 7, Αἰτωλ., Μῦθ. 19^{1}, 84^{2}, 113^{6}· *βαθραχός,* Προδρ. III 95 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *βατρακός,* Πεντ. Ἔξ. VII 27, 28, 29, VIII 1, 2, 3, 8· *βατραχός,* Προδρ. III 216b (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Παλαμήδ., Βοηβ. 797· *βοθρακός,* Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) 29^{25}· *βορθακάς,* Ζήνου, Βατραχ. 17, 161· *μποθρακός,* Κατζ. B′ 41.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάτραχος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 48 κέ. καὶ Φάβ., ΛΔ 2, 1940, 100 κέ. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της *βάθρακος, βαθρακός, βοθρακὸς* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βάτραχος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Εἰς λίμνην κάπου βάτραχος βαθεῖαν μέσα ἦτον* Αἰτωλ., Μῦθ. 84^{1}. Βλ. καὶ *βάθραξ*.

βατραχὸς ὁ, βλ. *βάτραχος*.

βατσελιὰ ἡ· *φατσιλιά,* Κατζ. Δ′ 384.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βατσέλι* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*. Γιὰ τὸν τ. *φατσιλιὰ* βλ. Πολίτη Λ. [Κατζ. σ. 124].

Ὅ,τι περιέχεται σὲ ἕνα βατσέλι: Δάσκαλος: *Μηδὲ μανίζῃς facile...* Κατζοῦρμπος: *Σκατὰ μιὰ φατσιλιὰ νὰ φᾶς* ὅ.π.

βατσέλι(ν) τό, Πόλ. Τρωάδ. 768, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 375, Βεντράμ., Φιλ. 270, Ἐρωφ. E′ 195, 367, 556, Διήγ. ὡραιότ. 683, Τζάνε, Κρ. πόλ. 175^{19}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vascèllo*. Ἡ λ. στὸ Meursius καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βατσέλλι*).

Λεκάνη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *δύο βατσέλια εὐγενικὰ τὰ λέγουσι λεκάνας ἔβαλαν ἐγεμίσασιν βαλσαμόλαιον ἔσω* Πόλ. Τρωάδ. 768· *τὴν κεφαλὴν του τὄκοψε καὶ τὴν καρδιάν του βγάνει κι' ὁμάδι μὲ τὰ χέρια του σ' ἕνα χρυσὸ τὰ βάνει βατσέλι* Ἐρωφ. E′ 195.

βατσίζω, Φαλιέρ., Λόγ. 331.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βατσὶ* ⟨*βατὶν* (ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μέσ.) συνηθίζω (κάπ. σὲ κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὴν ὄρεξήν της τσάκιζε μὴ βατσιστῇ νὰ θέλῃ τραγούδια, γάμους καὶ χαρὲς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ζάρω, μαθαίνω*.

βάτσινον τό, Ἀκ. Σπαν. 30^{69}.

Ἀπὸ τὸ ἀμάρτ. ἐπίθ. *βάτινος* (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Θαβώρ., Οὐσιαστ. 60. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βάτσινο*).

Ὁ καρπὸς τοῦ βάτου, βατόμουρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ βαλῶ ... καὶ προύνους καὶ βάτσινον* ὅ.π.

Βάτσινος ὁ, Πωρικ. S 104^{15}, Πωρικ. V 8, 16.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *βάτσινον*: *Σύκου, Βατσίνου, Τζιντζίφου καὶ Κερασίου τῶν γραμματικῶν* Πωρικ. V 8.

βατσινόφυλλον τό, Ἀκ. Σπαν. 34^{198}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βάτσινον* καὶ *φύλλον*.

Τὸ φύλλο τοῦ φυτοῦ βάτος: *ἐκάθισεν ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ἐπάνω τοῦ βατσινοφύλλου* ὅ.π.

βαττολογῶ, Διήγ. παιδ. 541, 812, Σαχλ. A′ (Wagn.) PM μετὰ στ. 99 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. *βαττολογέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φλυαρῶ, ματαιολογῶ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *βαττολογέω*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πολλὰ ἐβαττολόγησας λόγους πολυλογίας* Διήγ. παιδ. 812. Βλ. καὶ *ἄνεμος* 4 φρ. 5, *λαλῶ, σαλίζω*.

βατώδης, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 452^{5}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βατώδης*.

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ εἶναι κατάφυτος μὲ βάτους (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *ἐὰν τύχῃ εἰσελθεῖν αὐτὸν* (δηλ. *τὸν ἱέρακα*) *ἔν τινι τόπῳ βατώδει καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κεντηθῇ* ὅ.π.

βαΰζω, Σπαν. V 199 (ἔκδ. *βαύζουν*· διόρθ. Krumb., BZ 6, 1897, 187 σὲ *βαΰζουν* ἢ *γαυγίζουν*)· *βαγύζω,* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 334.

Τὸ ἀρχ. *βαΰζω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαυγίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *οἷον πάσχουσιν οἱ τρέφοντες ξένων τινῶν σκυλία καὶ ἀφότου φάγου, στρέφουνται καὶ κατ' αὐτοὺς βαΰζουν* Σπαν. V 199. Βλ. καὶ *βαβίζω*.

βαφέας ὁ, Προδρ. III 339 (χφφ. HgV) (κριτ. ὑπ.), IV 272, Αἰτωλ., Μῦθ. 12[1,5].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαφεύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βαφεάς*).

Αὐτὸς ποὺ βάφει (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βαφεὺς* I καὶ σήμ., ΙΛ,). ὅ.π.

βαφὴ ἡ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 283, Καλλίμ. 834, Διήγ.παιδ. 502, 517 , Κορων., Μπούας 33, Κυπρ. ἐρωτ. 150[18], Ἐρωτόκρ. Β' 1075, Γ' 1522.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βαφή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Προκ. γιὰ σιδερένια ἀντικείμενα) **ἐνίσχυση**, τόνωση μὲ ἐμβαπτισμὸ σὲ ὑγρὸ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *κι' ὅποιο σπαθὶ εἶχ' ἔτοια βαφὴ σίδερο δὲν τὸ πιάνει* Ἐρωτόκρ. Β' 1075· **β**) (προκ. γιὰ καρδιὰ μεταφ.) ἐνίσχυση, δύναμη, ἀντοχή: *τὴν καρδιὰ μὲ τὴ βαφὴ τσ' ἀπομονῆς νὰ βάψη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1522. **2**) Χρῶμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β): *οἱ γραμματικοὶ ἐνδύνουν τὰ βιβλία ἢ μαῦρον εἴτε κόκκινον εἴτε βαφὴν ἑτέραν* Διήγ. παιδ. 517. Βλ. καὶ *βάμμα* 2. **3**) Μελάνη: *καὶ μὲν ξοδιάζης ἄπρεπα χαρτίν, βαφὴν καὶ κόπον* Κυπρ. ἐρωτ. 150[18].

βαφτίζω, βλ. *βαπτίζω*.

βάφτισμα τό, βλ. *βάπτισμα(ν)*.

βάφω, βλ. *βάπτω*.

βαχλιώτης ὁ, Hist. imp. 196[80], 267[1108], Ἀσσίζ. 162[20], 414[7], Μαχ. 54[36], 88[1,3], 96[26], 246[28], 264[15], 370[5], 548[13], 594[14,32], 602[28], 618[16], 644[26], 664[30], 676[21], Βουστρ. 417, 420, 431, 471, 478, 503· *β α σ ι λ ι ώ τ η ς,* Μαχ. 242[34]· *β α χ λ ί τ η ς,* Βουστρ. 428.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *vahlet* ⟨*vaslet* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67 καὶ Dawk., B-NJ 3, 1922, 139). Ἐσφαλμ. ἡ ἐτυμ. τῆς Rochow [Hist. imp. σ. 267](Βλ. καὶ Mitsakis, BZ 62, 1969, 347-8).

Ὑπηρέτης βασιλιᾶ ἢ ἄρχοντα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π. καὶ Dawk., ὅ.π.): *τὸν βαχλιώτην τοῦ ρηγὸς* Μαχ. 618[16]· *ἦτον βαχλιώτης...τοῦ βισκούντη τῆς Λευκωσίας καὶ γραμματικός του* Μαχ. 602[28]· *ἕνας βαχλιώτης τοῦ κούντη* Βουστρ. 503· *ἐδιάλεξεν ἀπὲ τὰ παιδία τοὺς πουρζέζηδες καὶ ἐποῖκεν βαχλιῶτες τοῦ κορμιοῦ του κ' ἐκείνους* Μαχ. 88[3]. Βλ. καὶ *βαΐουλος* 4.

βάψιμο(ν) τό, Προδρ. II G 36.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βάφω* ⟨*βάπτω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμο(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βάψιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Οὐ θέλουν εἰς τὸ σπίτιν μου... βαψίματα, ραψίματα, πετσώματα, πετσία* ὅ.π.

βγάζω, Λόγ. παρηγ. Ο 529, Πουλολ. Ἀθ. 483, Θησ. ΙΑ' [24[2]], Πένθ. θαν. Κ φ. 24r, Πεντ. Δευτ. XXV 9, Παλαμήδ., Βοηβ. 184, Μανολ., Ἐπιστ. 173, Συναδ., Χρον. 68, Διήγ. πανωφ. 59 δίς, Διήγ. ὡραιότ. 931, Διγ. Ο 1130, 1788, κ.π.ἀ.· *ἐ β γ ά ζ ω,* Ἀκ. Σπαν. 422, Διήγ. Βελ. 242, Λίβ. Esc. 2008, Ἰμπ. 295, 850, Παρασπ., Βάρν. C 414, Ριμ. Βελ. 41, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[36], 160[6], Συναξ. γυν. 518, Φαλιέρ., Λόγ. 292, Ἔγγρ. τοῦ 1542 (Μέρτζιος, Προσφ. Κυριακ. 476), Δεφ., Λόγ. 328, Σταυριν. 229, Γκίνου, Στ. 14, Βακτ. ἀρχιερ. 167, κ.ἀ.- Βλ. καὶ *βγάνω*.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκβιβάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βγάζω ἔξω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ἐβγάζει ἀπὸ τὸν κόρφον του κλειδίον ὁλόχρυσον* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[36]· *ἐβγάζει ἡ πανεξαίρετος ὡραία ἡ Μαργαρώνα τὸ ἐγκόλπιν* Ἰμπ. 850· *Εἶχε καὶ πόρτας τέσσαρας τῆς Δυστυχίας τὸ κάστρον· ἡ μία νὰ ἐμπάζη δυστυχεῖς καὶ ἡ ἄλλη νὰ τοὺς βγάζη* Λόγ. παρηγ. Ο 529· βλ. καὶ *βγάλλω* 1α, *βγάνω* 1α(α)' (φρ.) **α**) *βγάζω ἀπὸ τὸ νοῦ μου*=ἀπομακρύνω ἀπὸ τὴ σκέψη κ.: «*ὅλα τὰ 'μπόδια τά 'βγαζε ἀπὸ τὸν νοῦν σου τώρη...*» Διγ. Ο 1788· βλ. καὶ *ἀπορρίχνω* Α1· **β**) *βγάζω τάμπαρον*=στρατοπεδεύω: *γοργὰ ἐβγάζει τάμπαρον εἰς τὸ Καλογεράνι* Σταυριν. 229· **γ**) *βγάζω εὐχαριστιὰ* (*ἀπὸ τὴν καρδία*)= εὐχαριστῶ: *εἰς αὐτὸν εὐχαριστιὰ ἀφ' τὴν καρδία βγάζει* Διγ. Ο 1130· βλ. καὶ *δίδω* (φρ.), *εὐχαριστῶ, πολυευχαριστῶ*· **δ**) *βγάζω ὄνομα*= ἀποκτῶ φήμη: *πετᾶς με εἰς Ἄδην σύμψυχον καὶ σὺ ὄνομαν ἐβγάζεις ληστρέα, δημία, φοβερὰ* Λίβ. Esc. 2008. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* III3β, *ἀφήνω* 4 φρ., *βγάνω* 35 φρ. (β). **2**) (Μὲ ἀντικ. τὴ λ. *ψυχὴ*) θανατώνω: *ἔξαφνα ὁ θάνατος ἐτότε τοὺς ἁρπάζει ἀπὸ τὸν κόσμον τούτονε καὶ τὴν ψυχήν τους βγάζει* Πένθ. θαν. Κ φ.24r. Βλ. καὶ *ἀποβάλλω* 3, *ἀποτελειώνω* Α2, *ἀψυχώνω*. **3**) Ἀνασύρω (προκ. γιὰ μαχαίρι, κλπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2δ): *ἐβγάζει τὸ μαχαίριν του ὁ Χαμουζὰς ἐκεῖνος* Παρασπ., Βάρν. C 414. Βλ. καὶ *βγάλλω* 4, *βγάνω* 8. **4**) Βγάζω, τινάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α11β): *πάντα ἤβγαζε ἡ φλέγα ὀλίγον καὶ ἐλαφρὸν* Διήγ. πανωφ. 59. Βλ. καὶ *βγάνω* 10. **5**) (Προκ. γιὰ ρουχισμό, κλπ.) βγάζω ἀπὸ πάνω μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2ια): *νὰ βγάλη τὸ παπούτσι του ἀπὸ τὸ ποδάρι τοῦ* Πεντ. Δευτ. XXV 9. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Α3, *βγάλλω* 3.
6) Ξεριζώνω, μαδῶ (Ἡ σημασ. τὸν 9. αἰ., Κουκ., ΒΒΠ Ε' Παράρτ. σ. 50 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2ε. Βλ. καὶ Ξανθ., BZ 16, 1907, 473): *ὅτι τὰ φρύδια τὰ καμένα θέλουν πάντα νὰ τὰ ἐβγάζουν καὶ ἔμορφα διὰ νὰ τὰ φτιάνου, ὡσὰν γατάνι νὰ τὰ κάμνουν* Συναξ. γυν. 518· *ἀλίμονο ἐλέγαν καὶ τὰ μαλλιά τους βγάζοντας φαρμακερὰ ἐκλαίγαν* Παλαμήδ., Βοηβ. 184. Βλ. καὶ *βγάνω* 7. **7**) Ἐξορύσσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2ς): *Μακάριοι οἱ ἐβγάζουν τὰ μάτια του* Ἀκ. Σπαν. 422. Βλ. καὶ *βγάνω* 5α. **8**) (Προκ. γιὰ ἄρωμα, μυρωδιὰ) ἀναδίδω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α11β): *ἐκόψαν τοὺς ἐλάτους, στροφίλους δὲ τοὺς ἔμορφους, ποὺ βγάζουν μυρωδία* Θησ. ΙΑ' [24[2]]. Βλ. καὶ *ἀπολύω* Α12, *ἀποπέμπω* (Ι)6, *βγάνω* 12. **9**) Ἀπομακρύνω κάπ. ἀπὸ κάπου (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β1α): *νὰ βάζη ἐπιτρόπους καὶ νὰ ἐβγάζη* Ἔγγρ. τοῦ 1542 (Μέρτζιος, Προσφ. Κυριακ. 476)· *ὁ ἀρχιερεὺς ἐβγάζει καλόγηρον καὶ τὸν βάνει εἰς ἄλλο μοναστήριον ἡγούμενον* Βακτ. ἀρχιερ. 167· *βγάζουν σε ἐκ τὸ βασίλειον, παίρνουν τὴν αὐθεντιά σου* Πουλολ. Ἀθ. 483. Βλ. καὶ *βγάνω* 18α[1]. **10**) Κάνω ἐξαγωγὴ (ἐμπορεύματος): *νὰ μᾶσε γβάλης ἕνα μαντάτο νὰ μποροῦμε νὰ βγάζωμε ἀποπὰ σίντερο καὶ τάβλες* Μανολ., Ἐπιστ. 173. **11**) Κάνω ἐκφορὰ νεκροῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): *οἱ ἄνθρωποι ἀπόμειναν ἄταφοι οἱ περισσότεροι, ὁποὺ δὲν ἐδύνοντον τὰ κρεβάτια νὰ τοὺς ἐβγάζουν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160[6]. Βλ. καὶ *ξοδιάζω*. **12**) Ἐκτελῶ ἔργο, «βγάζω δουλειά»: *Κατὰ τὴν τάξην καθενὸς δίδε δουλειὰ νὰ ἐργάζη, συγκεραστὰ ὡς δύνεται ἀτός του νὰ ἐβγάζη* Δεφ., Λόγ. 328. **13**) Ἐμφανίζω συμπτώματα κάποιας ἀρρώστιας, ἀρρωσταίνω: *τόση κακὴ ἦτο ἡ πανούκλα ὅτι ὅποιος τὴν ἔβγαζεν πλέον γλυτωμὸν δὲν εἶχεν* Συναδ., Χρον. 68. Βλ. καὶ *βγάνω* 21δ.

βγαίνω, Σπαν. Α 642, Πουλολ. 225, Ζήν. Β' πρὶν στ. 1, Φυσιολ. (Legr.) 421, Μαχ. 640[15], Γαδ. διήγ. 141, Πικατ. 22, Κορων., Μπούας 34, 51, Δεφ., Σωσ. 262, Πεντ. Λευιτ. IX 24, Ἀρ. XX 11, Ἀχέλ. 2490, Ἱστ. πατρ. 134[6], 159[2], Πανώρ. Α' 186, Ε' 78, Ἱστ. Βλαχ. 1605, 2363 [=Γέν. Ρωμ. 6], Σουμμ., Ρεμπελ. 171, 172, 186, Ἐρωτόκρ. Β' 1811, 2028, Γ' 1049, Ε' 563, 808, Συναδ., Χρον. 39, Ἀγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 17, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111[10], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1150], Φορτουν. (Vinc.) Α' 130, Β' 488, Γ' 442, Ζήν. Α' 72, Διγ.

Ο 2904, Διακρούσ. 69^{41}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 382^{19}, 423^{1}, 494^{23}, 510^{23}, κ.π.ά.· *β ι γ α ί ν ω,* Ἔγγρ. τοῦ 1643 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 110^{25})· *ἐ β γ α ί ν ω,* Σπαν. (Ζώρ.) V 550, Ἀσσίζ. 8^{21}, 28^{10}, 74^{7}, 225^{6}, 489^{1,3}, Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.) 264$^{6\text{-}7}$, Χρον. Μορ. Η 4332, Ἰατροσ. κώδ. φκε', Διήγ. παιδ. 572, 898, Λίβ. Ρ 465, 943, Λίβ. (Lamb.) Ν 340, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 477, Ἀχιλλ. (Haag) L 1345, Χρησμ. (Βέης) 14^{23}, Rechenb. 23^{6}, 66^{2}, Μαχ. 78^{3}, Γαδ. διήγ. 146, Ἀπόκοπ. 178, Σαχλ., Ἀφήγ. 167, Πικατ. 98, 259, Κορων., Μπούας 75, Δεφ., Λόγ. 36, Πεντ. Ἔξ. VIII 16, XIV 8, XXV 33, Ἀρ. I 20, XX 18, XXI 13, XXXV 26, Δευτ. XV 16, XIX 5, Χρον. σουλτ. 59^{8}, 120^{13}, Ἱστ. πατρ. 136^{19}, Μηλ., Ὁδοιπ. 640, Ἐρωτόκρ. Α' 307, Δ' 1014, Ε' 1114, Εὐγέν. Πρόλ. 94, Στάθ. Γ' 158, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [145], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 486, Τζάνε, Κρ. πόλ. 260^{28}, κ.π.ά.· *(ἐ) γ-β α ί ν ω,* Εὐγέν. 367· ἀόρ. *ἔ β γ η ν,* Θρ. Κύπρ. Μ 25, 120, 200· *ἦ β γ α,* Διγ. Α 1409, 2302, Ἐρωτοπ. 419, Ἀπολλών. 79, 629, Ἀχιλλ. L 831, 1055, Παλαμήδ., Βοηβ. 147, Διήγ. πανωφ. 59, Διγ. Ο 2480.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκβαίνω* (Κοραῆ, Ἄτ. Α' 219, 225). Ὁ τ. *γβαίνω* μτγν. (Preisigke-Kiessling, λ. *ἐκβαίνω*) καὶ σήμ. στὸν Πόντο (Andr., Lex., λ. *ἐκβαίνω*).

1α) Βγαίνω, ἐξέρχομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἐκβαίνω* I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α9β): *ἐσὺ ἀπ' τούτην τὴ φλακὴ ὥστε νὰ ζῆ δέ βγαίνεις* Ἐρωτόκρ. Ε' 808· *ἀπὸ τὸ στῆθος μου ἀναπνιὰ σὰν πρῶτας πλιὸ δὲ βγαίνει* Πανώρ. Ε' 78· *ἂν ἐβγωμὸ νὰ ἔβγῃ ὁ φονεὰς τὸ σύνορο κάστρου* Πεντ. Ἀρ. XXXV 26· (προκ. γιὰ μιλιά, ἦχο, κλπ.): *ἀπιλογιὰ ὀχ τὸ στόμα τζῃ, οὐδὲ μιλιὰ δὲ βγαίνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 1049· *ὕστερα βγαίνει μιὰ βροντὴ μεγάλη καὶ μουγκᾶται* Τζάνε, Κρ. πόλ. 494^{23}· *αὐτὸς ὁ θρηνισμὸς ἐβγαίνει ἐκ τὸ φουσάτο...* Πικατ. 259· φρ. (α') *βγαίνουν τὰ μάτια μου*=(κυριολ.) ἐξορύσσονται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1δ): *τὰ αἵματα νὰ τρέχουσιν, τ' ἀμμάτια τους νὰ βγαίνουν* Πουλολ. 225· (μεταφ.) «τυφλώνομαι» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1δ φρ.): *ἐκ τὸν πολὺν τὸν κονιορτὸν τὰ μάτια τους ἐβγαίναν* Κορων., Μπούας 51· βλ. καὶ *ἀσβολῶ* 2· (β') *βγαίνω ἀπὸ (ἐκ) τὸ νοῦ* (κάπ.)= ξεχνιέμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1 φρ.): *λόγια ποὺ δὲν μποροῦσι μπλιὸ νὰ βγοῦσ' ἀπὸ τὸ νοῦ μου* Ἐρωτόκρ. Β' 2028· (γ') *βγαίνω ἀπὸ (ἐκ, ὀκ) τὸν νοῦν (μου) ἢ βγαίνω τοῦ λογισμοῦ μου*=παραλογίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α16 φρ.): *ἡ ἁμαρτιά σου σ' ἔκαμε κ' ἐβγῆκες ὀκ τὸν νοῦ σου* Δεφ., Σωσ. 262· (δ') (προκ. γιὰ θαλασσινὰ νερὰ) *ἐμπαίνω καὶ ἐβγαίνω*=πηγαινοέρχομαι, ἀνεβοκατεβαίνω: *ἐκεῖνα τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ἐμπαίνουν καὶ ἐβγαίνουν* Μηλ., Ὁδοιπ. 640· (ε') *μπαίνω βγαίνω*=«στριφογυρίζομαι», κατορθώνω, ἐπιτυχαίνω: *νὰ μπῆς νὰ βγῆς νὰ κάμωμε, σὰν πεθυμῶ, τὸ γάμο* Φορτουν. (Vinc.) Β' 488· βλ. καὶ *ἀξιώνω* Β2, *ἀποσώνω* Β3· **β**) πεθαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Μέγας, Λαογρ. 9, 1926, 25^{6}, 26^{4}, 32^{7}): *Ζώντα σας ἐλογίζοντα ἄλλους, τοὺς ἀγαποῦσαν· νὰ λείψετε ἐσπουδάζασιν, νὰ ἐβγῆτ' ἐπεθυμοῦσαν* Ἀπόκοπ. 178· φρ. (α) *βγαίνω ἀπὸ τὸν κόσμον, βγαίνω ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς*=πεθαίνω: *πῶς δὲ λαμβάνεις θάνατον νὰ ἐβγῆς ἀπὲ τὸν κόσμον* Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 477· *ἐβγῆκε...ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς καὶ ἐπῆγε εἰς τὸ ἀνάθεμα* Σουμμ., Ρεμπελ. 172· βλ. καὶ *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5 φρ. β, *ἀπεκβαίνω* γ, *ἀποθαίνω, ἀπονεκρώνω* Β1, *ἀπορίχνω* Α1, *ἀποτελειώνω* Β, *ἀράζω* Α7, *ἀφήνω* φρ. 6, *βλέπω* 6 φρ., *παραδίδω, τελειώνω*· (β) *βγαίνει ἡ ψυχή μου ἢ τὸ πνέμα μου*=πεθαίνω (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S, λ. *ἐκβαίνω* I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ Α 1 φρ.): *ἡ ψυχή μου ἐβγαίνει 'δὰ καὶ ὁ ἄγγελος μὲ φωνάζει* Ἀχιλλ. (Haag) L 1345· *κάτεχε πῶς μονοτάρου βγαίνει* (ἐνν. *τὸ πνέμα μου*) Πανώρ. Ε' 304· (γ) *βγαίνει ἡ καρδιά μου*= πεθαίνω: *πλιὰ γλήγορα ἤθελε βγῆ ἡ καρδιά μου* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 442· **γ**) ὑφίσταμαι ἔξωση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β9γ): *οὐδὲ ἐκεῖνος νὰ ἐβγῆ ὁποὺ ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν* Ἀσσίζ. 74^{7}· **δ**) (προκ. γιὰ κλῆρο) βγαίνω; *Λοιπὸν ὁ λύκος νὰ γενῆ ναύκλερος τοῦ τυ-*

χαίνει, ποδότας ὁ κύρ-γάδαρος μπαλότα τοῦ ἐβγαίνει Γαδ. διήγ. 146· **2**) (Προκ. γιὰ προϊόντα) ἐξάγομαι: *ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἐβγαίνουν ἀπὲ τὴν γῆν νὰ τὰ πάρου εἰς τὴν Σαρακηνία κελεύει τὸ δίκαιον* Ἀσσίζ. 489^{3}. **3α**) Ἀπομακρύνομαι, φεύγω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἐκβαίνω* I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α16): *μὴ σφάλης εἰς τὴν πίστην σου κ' ἐβγῆς ἐκ τὴν ἀλήθειαν* Σπαν. Α 642· *εἴ τις τὸ ποίση ἐντέχεται νὰ ἐβγῆ ἀπὲ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους κριτάδες* Ἀσσίζ. 28^{10}· *νὰ μὴν ἔβγω ἀπὸ ἐσὲν ὅτι ἀγάπησά σε* Πεντ. Δευτ. XV 16· βλ. καὶ *ἀπομακρύνω* Β, *ἀποτάσσω* (Ι)1· φρ. *βγαίνω ἀπὸ τὸ μέσον*=ἀπομακρύνομαι: *πρὸς τὸ παρὸν ἐβγάτ' ἀπὸ τὸ μέσον νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἔλεφας ὁ καὶ συγκάθεδρός μου* Διήγ. παιδ. 898· βλ. καὶ *ἀπεκβαίνω* α, *ἀπεμπρὸς* 2 φρ. β, *ἀπὸ* (Ι)1α φρ., *ἀπομπροστὰ* φρ., *ἀποχωρίζω* (ΙΙ), *μακραίνω, ξεκόβω, φεύγω*· **β**) ἀπομακρύνομαι ἀπὸ ὑπηρεσία, παραιτοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *μὲ τὸν καιρὸν ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ ὀφίτσιο ἐτοῦτο* Σουμμ., Ρεμπελ. 171· *εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ στέργεις, νὰ ἔβγῃς νὰ καθίσῃ ἐκεῖνος πατριάρχης* Ἱστ. πατρ. 136^{19}. **4α**) Ἀποβιβάζομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἐκβαίνω* I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α18): *ἦρθανε μὲ τὰ κάτεργα στὸ Κάστρο κι' ὄξω βγαίνου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 423^{1}· **β**) (προκ. γιὰ πλοῖο) ἑτοιμάζομαι νὰ προσορμιστῶ, φτάνω: *ἡ ἀρμάδ' ἡ φράγκικη ἐπῆε κεῖ καὶ βγαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 382^{19}. **5α**) (Προκ. γιὰ δόντια) πέφτω: *δύο δόντια τοῦ βγήκασι καὶ τ' ἄλλα ξεκουνῆσα* Ἐρωτόκρ. Β' 1811· **β**) ξεφεύγω: *νὰ κουντηθῆ τὸ χέρι του εἰς τὸ τσικούρι νὰ κόψῃ τὸ ξύλο καὶ νὰ ἔβγῃ τὸ σίδερο ἀπὸ τὸ ξύλο καὶ νὰ εὕρῃ τὸ σύντροφό του καὶ νὰ πεθάνῃ* Πεντ. Δευτ. XIX 5. **6**) Ἀπαλλάσσομαι (ἀπὸ πάθος, ὑποχρέωση, κλπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποὺ θελήσουν νὰ ἐβγοῦν ἀπὲ τὴν ἐγγυμασίαν* Ἀσσίζ. 8^{21}· *ἀποὺ τὲς ἔγνοιες τσὶ ἄμετρες ἀποὺ 'βανεν ἐβγαίνει* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 486. Βλ. καὶ *ἀλαφρὸς* 6, *ἀλαφρυνίσκω, ἀναπαύω* Β4, *ξεγνοιάζομαι, ξεμπερδένω*. **7**) Παρουσιάζομαι, φαίνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α14): *ἡ πίστη δὲν ἀποκοτᾶ, μηδ' ἡ τιμὴ νὰ ἐβγοῦσι* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [145]· *Καὶ βγαίνει ὁ Λογγίνος μαῦρα ντυμένος καὶ λέγει* Ζήν. Β' πρὶν στ. 1· *καὶ ἐβγαίνει καὶ τοὺς ἐγκαλεῖ* Σπαν. (Ζώρ.) V 550· *ἐβγῆκεν 'στιὰ ἀπoομπροστὰ τοῦ Κύριου* Πεντ. Λευιτ. IX 24· βλ. καὶ *ἀνατέλλω* Α1γ, *ἀναφαίνω* Βα, *ἀνεβαίνω* 3β, *προβαίνω, φανερώνω*· (προκ. γιὰ ἐκδήλωση ἀρρώστιας): *Εἰς τὸ νὰ ἔβγουν σκούληκες εἰς τὸ ὀφτὶν ἢ εἰς ἄλλον τόπον* Ἰατροσ. κώδ. φκε'·

φρ. (α') *βγαίνω εἰς τὴν μέσην*=παρουσιάζομαι: *ἐβγαίνω εἰς τὴν μέσην, μέσον τῆς ρέντας ἵσταμαι* Λίβ. Ρ 943· (β') *βγαίνω εἰς τὸ φῶς*=ἐμφανίζομαι: *ἐκεῖνα* (δηλ. *τὰ τέκνα*) *βγαίνουν εἰς τὸ φῶς κ' ἐκείνη ἀποθνήσκει* Φυσιολ. (Legr.) 421. **8**) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο, κλπ.) ἀνατέλλω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α11): *ὅλες τσὶ χάρες, σὰν ἐβγῆ, ὁ ἥλιος τοῦ τσὶ δίδει* Ἐρωτόκρ. Ε' 1114. Βλ. καὶ *ἀνατέλλω* Α1β *ἀνεβαίνω* 6. **9**) (Προκ. γιὰ νερά, δάκρυα, κλπ.) ἀναβλύζω, ἀναβρύζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1ε): *ἔδειρεν τὴν πέτρα μὲ τὸ ραβδί του δυὸ φορὲς καὶ ἐβγῆκαν νερὰ πολλὰ* Πεντ. Ἀρ. XX 11· *Ὥρες τὰ δάκρυα χώνουνταν κι' ὥρες ἀπόξω βγαίνα* Ἐρωτόκρ. Ε' 563. Βλ. καὶ *ἀναπιδύω*. **10**) (Προκ. γιὰ ποταμὸ) πηγάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α12): *ἀποεκεῖ ἐσυνεπῆραν καὶ ἀπλίκεψαν ἀπὸ τὸ πέραμα τοῦ Ἄρνον ὅς εἰς τὴν ἔρημο ὁποὺ ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ σύνορο τοῦ Ἔμορι* Πεντ. Ἀρ. XXI 13. Βλ. καὶ *ἀναβλυστάνω, ἀναβρύζω*. **11**) (Προκ. γιὰ μυρωδιὰ) ἀναδίδομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α10): *Ὀχ τὴν σπηλιὰν τὴν ἅγιαν βρόμος πλέον δὲν βγαίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1150]. **12α**) Φανερώνομαι: *ἀπὸ λόγου της* (δηλ. ἀπὸ τὴν Κρήτη) *περίφημοι καὶ θαυμαστοὶ ἄνδρες ἐβγήκασιν* Ἀγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 17· φρ. *βγαίνω ἀπὸ τὴ μήτρα*=γεννιέμαι: *παιδία μέσα ἀπὸ τὴν κοιλία, διατὶ ἐσκοτωθῆκαν κι' ἀπ' τὴ μήτρα δὲν ἐβγῆκαν* Διακρούσ. 69^{41}· **β**) (προκ. γιὰ πουλὶ) ἐκκολάπτομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1ϛ): *ὡσὰν ἀπὸ μικρὸν ἀβγὸ μικρὸ πουλὶν ἐβγαίνει* Ἐρωτόκρ. Α' 307. **13α**) Προέρχομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β11): *Ἀποτ' ἐσᾶς ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία ὅλη ἐβγῆκε καὶ ἐξάπλωσε στὴν οἰκουμένην* Ἱστ. Βλαχ. 2363 [=Γέν.

Ρωμ. 6]· βλ. καὶ ἀνατέλλω Α3, ἀνεβαίνω 15· **β**) ξεπετιέμαι: ἀξάφν' ἀνεμοστρόβιλος ἀπὸ τὴ γῆς ἐβγαίνει Ἐρωτόκρ. Δ' 1014· καὶ ἡ πέτρα ὁποὺ ἐφάνη εἰς τὴν θάλασσαν ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111[10]· γ) (προκ. γιὰ καπνό, σκόνη, κλπ.) ἀνεβαίνω: ἀπὸ τὴν σκόνην πού 'βγαινεν ὡς νέφη πρὸς τὰ ὕψη καὶ τότ' ἐκεῖ κατέβαινεν τοὺς πάντας νὰ καλύψῃ Ἀχέλ. 2490· φρ. βγαίνω ἀπάνω (σὲ κάπ.)= ὁρμῶ ἐναντίον (κάπ.): ἐκίνησεν νὰ πιλαλῇ ἀπάνω μου νὰ βγαίνῃ Πικατ. 22. Βλ. καὶ ἀνεμοῦμαι, ἀράσσω Β1α, βάνω (Ι)Α39. **14**) Φυτρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): τὰ ἔξι καλάμια ὁποὺ ἐβγαίνουν ἀπὸ τὴν λυχνιὰ Πεντ. Ἔξ. XXV 33. Βλ. καὶ ἀνθῶ Β1. **15**) (Προκ. γιὰ διαταγὴ) ἐκδίδομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β20): φεῖτφὰς ἐβγῆκε Ἱστ. πατρ. 159[2]. **16**) (Προκ. γιὰ λόγο, φήμη, «ὄνομα», κλπ.) διαδίδομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β 20β, Β22): ὡσὰν ἔγινε πατριάρχης, ἐβγῆκε κακὸν ὄνομα κατ' αὐτοῦ Ἱστ. πατρ. 134[6]· νὰ πῆτε νὰ ἐβγῇ ὁ λόγος ὅτι οἱ Ρωμαῖοι στείλουνε βοήθειαν Χρον. σουλτ. 59[8]. Βλ. καὶ ἀναπηδῶ 3, ἁπλώνω Γ3. **17**) (Προκ. γιὰ μαθηματικὸ ἐξαγόμενο) προκύπτω (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 12): πάλιν τὰ αὐτὰ μερίσας μὲ τὰ δ', εἴ τι ἔβγη εἰς τὸν μερισμόν, ἐστὶν τοῦ τρίτου Rechenb. 23[6]. **18**) (Συχνὰ μὲ τὸ ἐπίρρ. ἔξω) ἀποπλέω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): Εὐθὺς ἐκάμαν ἄρμενα, στὸ πέλαγος ἐβγῆκαν Γαδ. διήγ. 141· Τοῦ Τούρκου τὰ πλεούμενα ἔξω νὰ μὴν ἐβγοῦσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 260[28]. Βλ. καὶ ἀρμενίζω Α1β. **19**) Ξεκινῶ (γιὰ πόλεμο, ἀγώνα, κυνήγι, ἀναζήτηση, κλπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): μὲ μιὰ γυναίκα 'ς πόλεμο νὰ βγῶ εἶναι ντροπή μου Διγ. Ο 2904· νὰ ἔβγῃς εἰς ἀναζήτησιν τῆς κόρης τῆς Ροδάμνης Λίβ. (Lamb.) Ν 340· καβαλικεύεις τὸ πουρνό, εἰς τοὺς λαγοὺς ἐβγαίνεις Σαχλ., Ἀφήγ. 167· μὲ τὸ σπαθὶ νὰ ἔβγω συναπαντίς σου Πεντ. Ἀρ. XX 18· καὶ παίρνει στάμενα πολλὰ καὶ ἦβγεν κατὰ κόσμου Ἀπολλών. 79· βλ. καὶ κινῶ· φρ. ἐβγαίνω στρατιὰ=στρατεύομαι ὡς στρατεύσιμος: πᾶν ἀσερνικό...ὁποὺ ἐβγαίνει στρατιὰ Πεντ. Ἀρ. Ι 20. **20**) Κατευθύνομαι: εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωσὲ: «Ταχύνεψε τὸ πουρνὸ καὶ στάσου ὀμπροστὰ στὸ Φαρῶ· ἰδοὺ ἐβγαίνει εἰς τὸ νερὸ καὶ νὰ πῇς πρὸς αὐτὸν» Πεντ. Ἔξ. VIII 16. Βλ. καὶ ἀνατρέχω 1α. **21**) Προχωρῶ, πηγαίνω: εἰς τρόπον γὰρ καὶ συμφωνίαν νὰ ἔβγῃ μὲ τὸν λαόν του Χρον. Μορ. Η 4332· παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ ἐβγαίνουν μὲ χέρα ψηλὴ Πεντ. Ἔξ. XIV 8· βλ. καὶ βαίνω Α1α, βάλλω 23, διαβαίνω, ὁδεύω· φρ. βγαίνω εἰς τὴν ἄκραν (κάπ. πράγματος)= τὰ καταφέρνω, πετυχαίνω: νὰ δῶ ἂν ἠμπορήσω νὰ βγῶ εἰς τὴν ἄκραν του καὶ νὰ κάψω τὸ βρομονήσσιν τῆς Κύπρου Μαχ. 640[15]. Βλ. καὶ ἄκρα 9 φρ. **22**) (Προκ. γιὰ πέρασμα) βγάζω, ὁδηγῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β17β): τὸ κατώφλιν ὅπου ἐβγαίνει εἰς τὸ κλόστριν Μαχ. 78[3]. **23**) (Προκ. γιὰ λογιστικὸ ποσὸ) ἀνεβαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β16· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β6): στιμάροντάς τα ὅλα τὰ ἄνωθεν νὰ βιγαίνουσι τοῦ ἄνωθεν γαμπροῦ διὰ χαρίσματά του πέρπυρα 900 Ἔγγρ. τοῦ 1643 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 110[25]). **24**) Ἐξαφανίζομαι (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α4): Πῶς εἶναι μπορεζάμενο... τὰ πάθη μου νὰ πάψουσι κ' οἱ πόνοι μου νὰ βγοῦσι; Πανώρ. Α' 186· φρ. (α) βγαίνω (ὀμπρὸς) ἀπὸ τὰ μάτια (κάπ.)= ἐξαφανίζομαι: Ὦ ἄνανδρε καὶ ὀκνηρέ, εἶπεν, οὐδὲν ἐβγαίνεις ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου Κορων., Μπούας 75· Διὰ νά 'βγῃ ἀπὸ τὰ μάτια της θάνατον νὰ τῆς δώσῃ Εὐγέν. Πρόλ. 94· βλ. καὶ ἀποφαίνω Β3, ἀφανίζω Β1· (β) βγαίνω ἀπὸ τὴν μέσην= ἐξαφανίζομαι: ἐβγάτ' ἀπὸ τὴν μέση μας, ἐμαγαρίσατέ μας Διήγ. παιδ. 572. **25**) (Προκ. γιὰ χρέος) ἐξοφλοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): δὲν ἔπαιρνεν τίποτες ἀπὸ τὰ δικαιώματα ἕωσοῦ ἐβγῆκεν ὅλον τὸ χρῆμα (πιθ. γρ. χρέωμα) Συναδ., Χρον. 39. Βλ. καὶ ἀμεριμνώνω Β. **26**) (Προκ. γιὰ μήνα, κλπ.) τελειώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. ἐκβαίνω IIb· βλ. καὶ ὅ.π. II5· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α20): ἐβγαίνοντι ἰνδ. ιβ' Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.) 264[6-7]. **27**) Παρεκκλίνω, παραστρατίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. ἐκβαίνω I3): ἀπ' ὅ,τι ὁρίζει ἡ ἐκκλησιὰ ἂς βλέπουν νὰ μὴ ἔβγουν Δεφ., Λόγ. 36. Βλ. καὶ ντεσβιάρω. **28**) Ἐκπίπτω (ἀπὸ προηγούμενη κατάσταση): καὶ ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ ἐκ τῆς τιμῆς ἐβγῆκε Ἱστ. Βλαχ. 1605. **29**) Πραγματοποιοῦμαι, συντελοῦμαι, ἐπαληθεύομαι, γίνομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. ἐκβαίνω II1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β8, 11γ): ὅμως δὲν τοὺς ἐβγῆκε καλὰ στὸ μυστήριό τους Σουμμ., Ρεμπελ. 186· οἱ ὀλπίδες τως ἀνάποδα ἐβγῆκαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 510[23]. Βλ. καὶ ἀποκαθιστῶ Β2. **30**) (Μὲ κατηγορ.) ἀποδεικνύομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. ἐκβαίνω II2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1 φρ., Β19 καὶ 10): ἂν ἐβγῇ δικαιωμένος,...ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος...ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον Ἀσσίζ. 225[6]. Βλ. καὶ ἀποφαίνω Β2α, βεβαιῶ Β2β. **31**) Καταλήγω, καταντῶ: Τὰ ἀνακατώματά σου τὰ στείλασι οἱ ὀρανοὶ γιὰ νά 'βγου εἰσὲ χαρά σου Στάθ. Γ' 158. Βλ. καὶ ἀποβγαίνω 7, ἀποδίδω 6γ. **32**) (Μὲ κατηγορ. ἢ ἐμπρόθ. προσδιορ.) ἀναδεικνύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β9): νὰ μοῦ βοηθᾷ στὲς πράξες μου καὶ νικητὴς νὰ βγαίνω Ζήν. Α' 72· ἀνισωστὰς καὶ βγούμενε μὲ νίκη Φορτουν. (Vinc.) Α' 130. Βλ. καὶ ἀπομένω. **33**) (Μτβ.) βγάζω: Γλυκύτερον τοῦ μέλιτος λόγους βγαίν' ἐκ τὸ στόμα Κορων., Μπούας 34. **34**) (Μτβ.) ξεριζώνω: νὰ τὸν ἰδῆτε πῶς ἐβγαίνει τὰ μαλλιά του Χρησμ. (Βέης) 14[23]. Βλ. καὶ ἀπορριζῶ, βγάζω 6, βγάνω 6. **35**) (Μτβ.) κερδίζω: νὰ ἐβγαίνῃ καθ' ἡμέρα ἄσπρα μ' Rechenb. 66[2]. Βλ. καὶ ἀποκερδαίνω α, βγάνω 34α, κερδαίνω.

βγάλλω, Κυπρ. ἐρωτ. 48[4]· β γ ά λ λ ω ἢ ἐ β γ ά λ λ ω, Θρ. Κύπρ. Μ 393· ἐ β γ ά λ λ ω, Αἰν. ᾆσμ. 45, Ἀσσίζ. 122[26], 226[22-3], Ἀπολλών. 536, Ἀχιλλ. L 80, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 840, Μαχ. 44[33], 266[31-2], Νεκρ. βασιλ. 20, Χρον. σουλτ. 68[17].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐκβάλλω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βγάζω ἔξω, ἐξάγω κάπ. ἢ κ. (ἀπὸ κάπου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): Ἐβγάλλει ἡ μητέρα μου, ἡ πολυπόθητή μου, μετὰ χαρᾶς καὶ δίδει με ἐκεῖνο τὸ πεθύμουν· δίδει με τρίχινο ραβδὶ καὶ ξύλινο δισάκιν Αἰν. ᾆσμ. 45· βλ. καὶ βγάζω 1· **β**) ἀφαιρῶ: καὶ ὅσοι μεταγράφετε νὰ γράφετε ὡς ἔνι· μὴ ἐβγάλλετε, μὴ βάλλετε ἀπ' ἐκεῖνον τὸ γράφει Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 840. Βλ. καὶ παίρνω. **2**) Βγάζω ἔξω, παρουσιάζω (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1α): ἐβγάλλουν την (δηλ. τὴν κόρην) στὴν ἀγορὰν μὲ ἄλλους αἰχμαλώτους Ἀπολλών. 536. Βλ. καὶ ἀναφανίζω (Ι) Α. **3**) (Προκ. γιὰ ροῦχα, κλπ.) βγάζω ἀπὸ πάνω μου (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1ιγ): τὸ στέμμαν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐβγάλλει Ἀχιλλ. L 80· ἐβγάλλω τὴ μπερέττα μου Νεκρ. βασιλ. 20. Βλ. καὶ βγάζω 5. **4**) (Προκ. γιὰ μαχαίρι, κλπ.) ἀνασύρω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1δ): ἐβγάλλει τὸ μαχαίριν του καὶ ἔκοψεν τὴν κεφαλήν του Μαχ. 266[31-2]. Βλ. καὶ βγάζω 3, βγάνω 8. **5**) (Προκ. γιὰ λιτανεία ἢ παρουσίαση εἰκόνας) παρουσιάζω καὶ περιφέρω σὲ λιτανεία: Τοῦ Κύκκου τὸ εἰκόνισμαν μοναστήριν πρωτάτον ἁγίου Λουκᾶ εὐαγγελιστοῦ ἦτανε ζωγραφιά του· ἄλλη τῆς Τροοδίτισσας καὶ ἡ τῆς Τρικουκκίας, ποὺ τὲς ἐβγάλλαν πάντοτες καιρὸν τῆς ἀνεδρίας κ' ἐκάμνασιν παράκλησες Θρ. Κύπρ. Μ 393. Βλ. καὶ βγάνω 9. **6**) (Προκ. γιὰ σύμπτωμα ἀρρώστιας) προκαλῶ: τὸ χιόνιν πάλε βγάλλει μαργωμάδαν Κυπρ. ἐρωτ. 48[4]. **7**) Ἐξαιρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β8β): «Μόννω εἰς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλια νὰ βλεπίσω ὡς ὅσον ἦτον ἀφέντης μας, τὸν ἀφέντην τῆς Τύρου κατὰ πρόσωπα πάσα ἀνθρώπου ἐβγάλλοντα τὸ κορμὶν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, τοῦ ποίου εἴμεστεν κρατούμενοι μὲ ὅρκον» Μαχ. 44[33]· Βουστρ. 506. Βλ. καὶ βγάνω 26. **8**) Κερδίζω ποσὸ ἀντίστοιχο μὲ κ. (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β9α): ἐντέχεται νά πλερώσῃ ὅσα ἔχει καὶ τὰ δελοιπὰ ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι νὰ τοῦ δώσῃ ὅσον νὰ κάμῃ ἐβγάλλοντα τὴν ἔξοδόν του Ἀσσίζ. 122[26]. Βλ. καὶ ἀβαντζιάζω, κερδαίνω. **9**) (Μὲ ὑποκ. λ. ποὺ δηλώνει γῆ ἢ τμῆμα γῆς) παρέχω (ὀρυκτό): εἰς τὸν τόπον ὁποὺ ἔναι τὸ βουνὸ ὁποὺ ἐβγάλλει τὸ ἁλάτι Χρον. σουλτ. 68[17].

βγάλμα(ν) τό· ἔ β γ α λ μ α (ν), Ἀσσίζ. 222[21], Πένθ. θαν. S 1, Πεντ. Ἀρ. Ι 1,

XXX 13, XXXIII 2, XXXIV 4, Δευτ. VIII 3, XXIII 24, Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.^{2} 1, Χριστ. διδασκ. 33, 37.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βγάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βγάλμα*).

1) Ἐξόρυξη, ἐξαγωγὴ (κάπ. πράγματος) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον, εἰς τὸ σκάψιμον καὶ εἰς τὸ ἔβγαλμαν ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώση ὁ ῥήγας* Ἀσσίζ. 222^{21}. **2**) Ἔξοδος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *εἰς τὸ ἔβγαλμά τους ἀπὸ τὴν ἠγῆ τὴν Αἴγυφτο* Πεντ. Ἀρ. I 1. **3**) Ἀναχώρηση: *καὶ ἔγραψεν ὁ Μοσὲ τὰ ἐβγάλματά τους εἰς τὰ συνεπάρματά τους διὰ στόμα τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἀρ. XXXIII 2. **4**) Ἔξοδος, τὸ μέρος ἀπὸ ὅπου βγαίνει κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4β): *νὰ εἶναι τὰ ἐβγάλματά του ἀπὸ νοτικὰ τῆς Κάδες-Βάρνεα καὶ νὰ ἔβγη εἰς τὴ Χαζὰρ Αδδὰρ καὶ νὰ ἀπεράση εἰς τὴ Ἄσμον* Πεντ. Ἀρ. XXXIV 4. **5α**) Ὅ,τι προέρχεται ἀπὸ κάπου: *ἰπὶ πᾶν ἔβγαλμα ὁρισμὸ τοῦ Κύριο νὰ ζήση ὁ ἄνθρωπος* Πεντ. Δευτ. VIII 3· **β**) δημιούργημα (πνευματικό): *Ποίημα ἐστὶν τὸ ἔμπροσθεν κ' ἔβγαλμα 'κ τὴν Κορώνη ἀπὸ τὸν Γιοῦστον τὸν σοφὸν Ζή*νου, Πρόλ. Πένθ. θαν.^{2} 1· βλ. καὶ *βλαστάρι* 1β· **γ**) φρ. *ἔβγαλμα τῶν χειλιῶν*=λόγια: *ἔβγαλμα τῶν χειλιῶν σου νὰ φυλάξης καὶ νὰ κάμης χαθὼς ἔταξες τοῦ Κύριου τοῦ Θεοῦ σου προαίρεμα, ὅς ἐσύντυχες μὲ τὸ στόμα σου* Πεντ. Δευτ. XXIII 24. **6**) (Θεολ.) ἀπόρροια (Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀπόρροια* B1b): *τὰ ἐβγάλματά του* (δηλ. τοῦ Χριστοῦ) *εἶναι ἐξαρχῆς καὶ ἄνωθεν* Χριστ. διδασκ. 33. Βλ. καὶ *βγάλσιμο*.

βγαλμὸς ὁ· *ἀβγαμός*, Ἔγγρ. τοῦ 1660 (Κρ.Χρ. 25, 1973, 27)· *ἐβγαμός*, Συναδ., Χρον. 64.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βγάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Πιθ. προκ. γιὰ χρέος) ἀπόσβεση: ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποχὴ* 3α.

βγαλοπάπουτσης, ἐπίθ.· *ἐβγαλοπάπουτσης*, Πεντ. Δευτ. XXV 10.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βγάνω* καὶ τὸ οὐσ. *παπούτσι*. Γιὰ τὸ σχηματ. ἀπὸ τὸν ἀόρ. βλ. Andriot., Glotta 27, 1939, 111.

Ἀνυπόδητος: *καὶ νὰ κραχτῆ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ Ἰσραὲλ σπίτι ἐβγαλοπάπουτση* ὅ.π.

βγάλσιμο τό· *ἐβγάλσιμο*, Χριστ. διδασκ. 23, 77.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βγάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-σιμο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπόρροια (θεολ.) (Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀπόρροια* B1α): *Τὰ ἐβγαλσίματά του* (δηλ. τοῦ *Ἁγίου Πνεύματος*) *εἶναι ἐξαρχῆς καὶ ἄνωθεν* αὐτ. 23. Βλ. καὶ *βγάλμα(ν)* 6.

βγαλτὸν τό· *ἐβγαλτόν*, Ἰατροσ. κώδ. τνγ'.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *βγαλτὸς* ὡς οὐσ. Βλ. καὶ Du Cange (λ. *εὐγατά*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βγαλτός*).

Ἀπόστημα (Βλ. καὶ Du Cange, ὅ.π., καθὼς καὶ Κουκ., Ἀθ. 42, 1930, 43. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγαλτὸς* 7) ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόστημα* 2.

βγάνω, Ἀσσίζ. 27^{4}, 181^{14}, 182^{21}, 184^{3}, Διγ. (Trapp) Esc. 1732, Πόλ. Τρωάδ. 3,59, Ἑρμον. Φ 336, Χρον. Μορ. Η 7905, Μαχ. 6^{6}, Χούμνου, Π.Δ. XIII 18, 40, Γαδ. διήγ. 411, 461, Ἰμπ. (Legr.) 52, Σκλάβ. 190, 280, Κορων., Μπούας 8, 122, 151, Φαλιέρ., Ἱστ. V 445, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 270, Δεφ., Σωσ. 19, Δεφ., Λόγ. 99, 444, Πεντ. Γέν. I 12, 24, Ἔξ. VIII 4, XIV 25, Λευιτ. IV 21, Δευτ. VII 15, VIII 15, XXVIII 38, Βίος γέρ. V 413, Ἀχέλ. 629, 1449, 2016, Αἰτωλ., Μῦθ. 16^{9}, Ἱστ. πατρ. 170^{12}, Ὕμν. Παναγ. 20, Δωρ. Μον. XXIV, Πανώρ. Α' 420, Ἐρωφ. Α' 277, 306, Ἰντ. α' 159, γ' 53, Ε' 148, 151,

Παλαμήδ., Βοηβ. 471, 1253, Σταυριν. 1162, Διγ. Ἄνδρ. 368^{19}, Ἐρωτόκρ. Α' 1289, Β' 108, 995, 1098, 1857, 1862, 2140, Γ' 586, 1198, 1318, 1390, Δ' 749, 924, 1544, 1904, Στάθ. Α' 110, Γ' 347, Στάθ. (Θέατρο) Β' 56, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 191, Β' 55, Δ' 28, δ' 57, Ἀποκ. Θεοτ. II 91, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [153, 174, 1593, 1661], Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 165, Β' 29, Γ' 183, 537, Δ' 538, Ζήν. Πρόλ. 52, 90, Διγ. Ο 2063, Διακρούσ. 109^{21}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 136^{8}, 167^{21}, 181^{28}, 193^{7}, 197^{7}, 209^{9}, 218^{6}, 270^{26}, 369^{7}, 387^{26}, 420^{24}, 457^{25}, 462^{14}, 464^{4}, 469^{23}, 528^{3}, 553^{12}, 586^{8}, 588^{14}, κ.π.ἀ.· *ἀβγάνω*, Σεβήρ., Διαθ. 191· *ἐβγάνω*, Σταφ., Ἰατροσ. 15^{422}, Κομν., Διδασκ. Δ 347, Λόγ. παρηγ. L 560, Ἀσσίζ. 74^{6}, 125^{29}, 178^{3}, 202^{18}, 240^{29}, 241^{3}, 272^{14}, 458^{27}, Ἰατροσ. 21^{89}, Διγ. Α 988, Πόλ. Τρωάδ. 516, Χρον. Μορ. Η 6101, 8629, Ἰατροσ. κώδ. υξη', υοζ', Ἀπολλών. 126, Λίβ. Sc. 11, Λίβ. (Lamb.) N 130, Λίβ. N 1930, Ἰμπ. 518, 533, Γράμμα κρ. διαλ. 39, Rechenb. 43, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 458, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 679, Σαχλ., Ἀφήγ. 226, Πένθ. θαν.^{2} 326, 466, Δεφ., Λόγ. 137, Τριβ., Ρὲ 107, Πεντ. Ἔξ. III 5, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397, Μανολ., Ἐπιστ. 173, Σταυριν. 951, Ἱστ. Βλαχ. 2547 [= Γέν. Ρωμ. 137], Διγ. Ἄνδρ. 325^{7}, 332^{12}, Θυσ.^{2} 814, Εὐγέν. 996, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 110^{183,185}, Ἀγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 281, Διάταξη τοῦ 1649 (Τουρτόγλου, Φον. καὶ ἀποζημ. 79), Διήγ. πανωφ. 60, Βακτ. ἀρχιερ. 169, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [375], Φορτουν. (Vinc.) Β' 378, Γ' 202, Μαρκάδ. 344, Τζάνε, Κρ. πόλ. 253^{2}, 347^{19}, 530^{22}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34^{16}, κ.π.ἀ.· μτχ. παρκ. *βγαλμένος*, Χούμνου, Π.Δ. XIII 19 (ἔκδ. *βαλμένος*· Πολ. Λ., Μετὰ Ἅλ. σελ. 63 *ἐβγαλμένος*· διορθώσ.)· *ἐβγαλμένος*, Θησ. Β' [33^{8}], Δεφ., Λόγ. 424, Ἐρωτόκρ. Δ' 1221· *ἐβγαμένος*, Σαχλ. N 23, Φορτουν. (Vinc.) Β' 207· *ἐβγαρμένος*, Θρ. Κύπρ. Μ 515, Διήγ. πκνωφ. 59. — Βλ. καὶ *βγάλλω*, *ἔβγη τό*, *ἐβγόντα*.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκβιβάζω*. Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. καὶ ΙΛ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βγάζω ἔξω, ἐξάγω κάπ. ἢ κ. (ἀπὸ κάπου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. A2α): *μετὰ βίας ἐτράβησεν ἔξω νὰ τόνε βγάλη* Πόλ. Τρωάδ. 593· *καὶ γλήγορ' ὀχ τὴ φυλακὴ χτάσσεται νὰ σὲ βγάλη* Ἐρωτόκρ. Δ' 1544· *λέγει εὐθὺς διαγοργόν: «Ἐβγάλετε (τὸν) σίτον» καὶ δίδει τὸν καθέκαστον ὅσον τοῦ χορτασθῆναι* Ἀπολλών. 126· *πολλὰ ὠφελοῦσι τὴν ψυχὴν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ βγάνουσι τὴν ψυχὴν ἀποὺ τὴν κόλασιν* Ἀποκ. Θεοτ. II 91· *ἐβγάνει τὸ κεφάλιν της καὶ τέτοια τὸν ἐλάλει* Λόγ. παρηγ. L 560· (προκ. γιὰ ἀποξένωση ἀπὸ περιουσία): *ἤλεγες νὰ ἐβγάλης τὴν νύφην σου ἀπὸ τὰ σπίτια της* Γράμμα κρ. διαλ. 39· (α) φρ. *βγάνω τὸν πόδα μου* (ἀπὸ κάπου)= φεύγω (Πβ. ΙΛ, λ. *βγάζω* Aφ 2α ρ.): *Τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Πρίαμου σήμερον ν' ἀποθάνη ἡ θυγατέρα 'ς τοῦτο μου τὸ μνῆμα γὴ δὲ βγάνει κανεὶς τὸν πόδα του ἀποδῶ* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 28· βλ. καὶ *ἀποκλείνω* β, *ἀποξεβαίνω* α, *ἀποχωρίζω* (II), *μισσεύω*· (β) φρ. *βγάνω τὴν ψυχὴ κάπ.* (*ἀπὸ τὸ κορμὶ*)=κάνω κάπ. νὰ πεθάνη (Πβ. τὴ σημερ. μεταφ. χρ. τῆς φρ., ΙΛ, λ. *βγάζω* A2αΦρ.): *ψυχὲς νὰ βγάνη ἀπὸ κορμιά, κι αἷμα πολὺ νὰ χύνη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{21}· *ὡς λιόντες ὅρμησαν νὰ βγάλουν τὴν ψυχή του* Κορων., Μπούας 122· **β**) βγάζω ἔξω, ἐξάγω (ἐνίοτε ἀπὸ τὸ στόμα): *Κι' ὅσον τό 'χεις στὸ στόμα σου* (ἐνν. τὸ μέλι) *ἔχεις καὶ τὴν γλυκάδα κι' ὡσὰν τὸ ἐβγάλης, παρευθὺς ἔρχεται ἡ πικράδα* Εὐγέν. 996· *φλόγαν ἤβγαλεν ἀπὸ τοῦ στόματός του κι' ἄγρια μοῦ ἐλάλησεν* Διγ. (Trapp) Esc. 1732· **γ**) (προκ. γιὰ πέτρα ἢ γιὰ ἅγιο ποὺ βγάζει μύρο) ἀναβρύζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* A2η): *ὁποὺ βγάνει ἐσὲν νερὸ ἀπὸ τὴν πέτρα τὴ δυνατὴ* Πεντ. Δευτ. VIII 15· *ὡσὰν ἄλλους ἁγίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐβγάνουν μύρον* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 110^{183}· βλ. καὶ *ἀναβράζομαι*· (α) φρ. *βγάνω δάκρυα, κλάματα*= χύνω δάκρυα, κλαίω: *ἄσκημα δάκρυα βγάνουσι, γιατὶ δὲν τὸ βαστοῦσι* Στάθ. Α' 110· *ἐβγάνασι καθάρια δάκρυα πικρὰ καὶ θλιβερὰ δείχνοντας 'τι ἐπονοῦσαν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [174]· *ἐβγάνουν κλάηματα πολλά, βρυχοῦνται ἀπὸ καρδίας* Ἰμπ. 518· *καθεεὶς ἂς βγάλη δάκρυα σὲ τόσον*

άνθρωπον πού 'κοφτεν τὸ δρεπάνι Τζάνε, Κρ. πόλ. 193[7]· βλ. καὶ βρυχῶμαι 3· (β) φρ. βγάνω αἷμα = χύνω αἷμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α2): ἦτον ἐτούτ' (δηλ. ἡ λαβωματιὰ) ἀκρόκαλη κ' αἷμα πολὺ τοῦ βγάνει 'Ερωτόκρ. Β' 1098· βλ. καὶ βάνω (Ι) Α 64 φρ.· (γ) φρ. βγάνω τὶς ὀρεξές μου=ἱκανοποιῶ τὶς ἐπιθυμίες μου (Πβ. τὸ σημερ. βγάζω τὸ ἄχτι μου, ΙΛ, λ. βγάζω Α2 Φρ.): Γιὰ νὰ μπορῶ ἐρωτεύοντας νὰ βγάνω τσ' ὀρεξές μου Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1593]· βλ. καὶ ἀποκαθιστῶ Α4γ· **δ**) ἀποβάλλω περιττώματα: ἐπῆεν ἡ κοιλία του ἐτοσαῦτα εἰς τὸ ἀγγεῖον, ὅτι πρὶν ξημερώση ἔβγαλε πάντα ὅσα εἶχεν ἀπέσω καὶ τὸ συκώτιν του καὶ ἀπέθανεν 'Ασσίζ. 184[3]· βλ. καὶ βάλλω 1γ· **ε**) (προκ. γιὰ ἀέρια τῶν ἐντέρων) ἀφήνω: καθίζω ἀπάνω τση ἄκακα καὶ κείνη ἀρχινίζει ἡ φούσκα ἀπάνω ὅ,τι ἤκατσα νὰ παραξανεμίζη· κ' ἤμοιαζε τὸ ξανέμισμα ἀνθρώπου ὅπου σοῦ φάνη τὴν ὥρα ἐκείνη ἀληθινὰ πὼς ἡ Φλουροὺ τσὶ βγάνει καὶ μέσα ὅπου ἀποσφίγγουμου κάποιες ἐβγαίνα πάλι Στάθ. (Θέατρο) Β' 56. Βλ. καὶ ἀπολύω, ἀχαμνῶ 2, ἐξαφήνω, χάνω. **2α**) (Προκ. γιὰ ποταμὸ ἢ θάλασσα) βγάζω ἔξω στὴν ἀκτὴ ἢ στὴν ὄχθη: καὶ ρίχνει το (ἐνν. τὸ κιβουράκι) στὸν ποταμὸ κι' ὁ ποταμὸς τὸ βγάνει στὰ δάση τοῦτα Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. α' 165· πάσαν τὴν νύκταν στὸν γιαλὸν τὰ κάτεργά του βγάνει 'Αχέλ. 2016. 'Απῆραν την τὰ κύματα, στὸν Λύκον τὴν ἐβγάλαν Γαδ. διήγ. 461· **β**) ἀποβιβάζω (ἐπιβάτες ἢ πλήρωμα πλοίου) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): Λαὸ ἀπὸ τὰ κάτεργα ἔβγανε κ' ἀποθαίνα Τζάνε, Κρ. πόλ. 528[3]· Μέσα τσὶ βάρκες ἤτονε κι' ἄρχισαν νὰ μισσεύγουν (παραλ. 3 στ.)· στὴν στράταν ἀρρωστούσανε κ' ἔλεγαν νὰ τσὶ βγάνουν στὴν γῆν καὶ στὴν ἀκρογιαλιὰ κ' ἔπειτ' ἂς ἀποθάνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 197[7]. **3α**) Φανερώνω, δείχνω, ἀποκαλύπτω: ἄσπρη νὰ βγάλου στὰ Χανιά, νὰ δείξουνε μπαντέρα Τζάνε, Κρ. πόλ. 420[24]· νὰ βγάλη τὸ δαμάλι πρὸς ἀποόξω τὸ φουσάτο καὶ νὰ κάψη αὐτὸ Πεντ. Λευιτ. IV 21· καὶ αὐτὲς οἱ πόρτες βγάνουσι τοῦ ὕπνου τὰ ὄνειρά του Στάθ. Γ' 347· βλ. καὶ ἀποσκεπάζω 1β, ἀρμηνεύω 5α· **β**) φρ. βγάνω μάρτυρα=παρουσιάζω, ἐπικαλοῦμαι κάπ. ὡς μάρτυρα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): εἰς τοῦτο ἐβγάνω μάρτυρα τὸν Κύριον τῆς δόξης, τὸ πῶς εἶχα τὴν ὄρεξην Χρον. Μορ. Η 6101· Περὶ μαρτύρων, ὁπού ἐβγάνει τινὰς νὰ μαρτυρήσουν διὰ ἄλλον Βακτ. ἀρχιερ. 169. Βλ. καὶ βάνω (Ι) Α20· **4**) (Προκ. γιὰ ροῦχα, ὁπλισμό, κλπ.) ἀποβάλλω, βγάζω ἀπὸ πάνω μου ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2ια): βγάνουν ὅλα τ' ἄρματα καὶ μόνο τὸ σκουτάρι καὶ τὸ σπαθὶν ἀπόμεινε στὸ κάθε παλληκάρι 'Ερωτόκρ. Β' 995· ἐβγάνει τὸ καπάσι του ἀπὸ τὴν κεφαλήν του Σταυριν. 951· τὴ βασιλικὴ στολὴ τότες ἐβγάλασί μου 'Ιντ. κρ. θεάτρ. δ' 57· Τ' ἄρματα αὐτάνα, ἀφέντη μου, μπορεῖς νὰ βγάλης τώρα 'Ερωφ. 'Ιντ. α' 159· ἔβγαλε τὰ παπούτσια σου ἀποπάνου τὰ ποδάρια σου Πεντ. 'Εξ. III 5. Βλ. καὶ βγάλλω 3. **5α**) 'Αφαιρῶ, ἐξορύσσω: ἀρποῦσι τὴ γλώσσα ντου καὶ βγάνουν τη καὶ χάμαι τὴν πατοῦσι 'Ερωφ. Ε' 148· τότες καὶ τ' ἀμμάτια του τοὺς ὅρισε κ' ἐβγάλα 'Ερωφ. Ε' 151· ὡσὰν καρφὶ ποὺ μὲ καρφὶ ἄλλ' ὀχ τὴν τρύπα βγάνεις 'Ερωτόκρ. Α' 1289· πέτρες νὰ βγάλης (ἐνν. ἀπὸ τὸν τοῖχο) γιὰ νὰ μπῆ (ἐνν. ὁ 'Ερωτόκριτος) 'Ερωτόκρ. Γ' 1318· καὶ τοὺς πόδας του τοὺς ὄνυχας ἐβγάλτε Διγ. Α 988· βλ. καὶ βγάζω 7· **β**) ἀποσπῶ κ. ἀπὸ κάπου ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α2δ): καὶ ἔβγαλεν τὸν τρόχο τῶν καρρουχῶν του καὶ ὅδεψέν το μὲ βαροσύνη Πεντ. 'Εξ. XIV 25· Τὴν ἴδιαν νύκτα βγάλασι τσῆ χώρας τὲς καμπάνες Τζάνε, Κρ. πόλ. 209[9]. Βλ. καὶ ἀνασπῶ ΙΑ2α. **6**) Ξεριζώνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α2ε): ἐξεριζώσασι δεντρὰ κ' ἐβγάλασι ἀμπέλια Τζάνε, Κρ. πόλ. 387[26]· τάσσω σου τὸ κεφάλι ντου νὰ κόψω καὶ νὰ βγάλω τὴν ἄπονή ντου τὴν καρδιὰ 'Ερωφ. 'Ιντ. γ' 53. **7**) (Μὲ ἀντικ. μαλλιά, γένια, κλπ.) ξεριζώνω, μαδῶ ('Η σημασ. τὸν 9. αἰ., Κουκ., ΒΒΠ Ε' Παράρτ. σ. 50 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α2ε): τὸ στῆθος τως νὰ δέρνουσι καὶ τὰ μαλλιὰ νὰ βγάνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 553[12]· τὸ παιδάκιν ἥπλωσεν τὰ γένια του νὰ βγάλη Χούμνου, Π.Δ. XIII 40. Βλ. καὶ ἀναμαλλιαρίζω, ἀποσπῶ ΙΑ1, βγάζω 6.
8) (Προκ. γιὰ μαχαίρι, σπαθί, δοξάρι, κλπ.) ἀνασύρω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.

Α2β): χίλιες φορὲς ἐβάλθηκα νὰ βγάλω τὸ σπαθί μου 'Ερωφ. Α' 277· καὶ δένω τὸ γεράκιν μου καὶ ἐβγάνω τὸ δοξάριν Λίβ. (Lamb.) Ν 130· σύρνουν ματσοῦκες καὶ ραβδιὰ καὶ ἐβγάνουν τὰ μαχαίρια Σαχλ., 'Αφήγ. 226. Βλ. καὶ βγάζω 3, βγάλλω 4. **9**) (Προκ. γιὰ λιτανεία ἢ παρουσίαση εἰκόνας) παρουσιάζω καὶ περιφέρω σὲ λιτανεία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α9): Καὶ τὴν Μεσυπαντήτισσαν ὅλοι παρακαλοῦσαν τὴν Τρίτην ποὺ τὴν βγάνασι μ' εὐλάβειαν 'κλουθοῦσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 270[26]· οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων λιτανειῶν, οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῆς Παρακλήσεως, τουτέστιν ὄντα ἐβγάλουν τὸν Δράκον 'Ασσίζ. 125[29]. Βλ. καὶ βγάλλω 5. **10**) 'Εκτοξεύω, τινάζω, ἐκπέμπω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α 11β): ἤβγαλε σπίθες ἑκατὸ τὸ σιδερὸ κασίδι 'Ερωτόκρ. Β' 2140· ἔπαυσαν καὶ οἱ σεισμοὶ... καὶ ἐλέγαμε πὼς νὰ ἐσκόλασε ἡ φλέγα καὶ δὲν θέλει ἐβγάλει Διήγ. πανωφ. 60· Σὰν ἕνα ξύλ' ἀπόξερο ποὺ στὴ φωτιὰ σιμώση, πιάση φωτιὰ κι' ἄψη ζιμιὸ ἡ βράση σὰν τοῦ δώση καὶ βγάλη τὴν ἀναλαμπὴ μὲ δίχως νὰ καπνίση... 'Ερωτόκρ. Β' 1857. Βλ. καὶ βγάζω 4. **11α[1]**) ('Ενίοτε μὲ τὸ ἐπίρρ. ἔξω) κάνω κάπ. νὰ βγῆ ἔξω: ἔφθασαν οἱ 'Ελληνες, ἐβγάνουν τον ἐκεῖθεν Πόλ. Τρωάδ. 516· τοὺς βγάνουν ἀπ' τὰ σπίτια τους κ' ἐκεῖνοι κατοικοῦσιν Διακρούσ. 109[21]· τσὶ φόσσες νὰ πηδούσινε καὶ ἔξω νὰ τοὺς ἐβγάνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 530[22]· **α[2]**) φρ. βγάνω κάπ. ἀπὸ τὸ νοῦ του=κάνω κάπ. νὰ χάση τὰ λογικά του, τρελαίνω κάπ.: ἡ θλῖψις ἐβγάνει πολλάκις τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν νοῦν Διγ. ''Ανδρ. 332[12]· Κρήτης, ἡ Ρόδο ἐθλίβηκε, τῆς Χιὸς ἐκακοφάνη τ' ἀνόλπιστόν σου τὸ κακὸν καὶ ἀπὸ τὸν νοῦν τὶς βγάνει Σκλάβ. 190· βλ. καὶ ἀποκεφαλίζω 1β· **β**) (μεταφ.) ἀπομακρύνω κάπ. ἀπὸ κ. (Πβ. τὴ σημερ. μεταφ. χρ. τῆς φρ. τοῦ βγάζω τὴν πίστη, ΙΛ, λ. βγάζω Α2α): ἡ ἀγάπη...ἐβγάνει ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν πίστην τους Διγ. ''Ανδρ. 325[7]· νὰ τοὺς ἐβγάλασιν ἐκ τὰ συνήθια ποὺ ἔχουν Χρον. Μορ. Η 7905· **γ**) κάνω ἔξωση: τὸ δίκαιον ὁρίζει, ἐφειδὴ ὁ νοικοκύρης τὸ (ἐνν. τὸ σπίτιν του) ἐνοικίασεν ἕως α' τέρμενον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν (ἐνν. τὸν ἐνοικιαστὴ) ἐβγάλη κανεὶς 'Ασσίζ. 74[6]. Βλ. καὶ ἀπολογιάζω (Ι) 6. **12**) (Προκ. γιὰ μυρωδιὰ) ἀναδίδω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β10): τοῦ γέρο ἡ ἀγκαλιὰ χνότο καὶ βρόμο ἐβγάνει Φορτουν. (Vinc.) Β' 378. Βλ. καὶ βγάζω 8.
13) (Προκ. γιὰ μελλοντικὴ σπορὰ) μεταφέρω (στὸ χωράφι): σπόρο πολὺ νὰ βγάλης εἰς τὸ χωράφι καὶ ὀλίγο νὰ μαζώξης Πεντ. Δευτ. XXVIII 38. Βλ. καὶ ἄγωμε(ν) Α1, Β1β, ἀναβαστῶ Α, ἀναφέρω Α4. **14[1]**) (Προκ. γιὰ ἦχο, ἀναστεναγμό, κλπ.) βγάζω: ἄκουες κτύπους, βροντισμοὺς ποὺ βγάναν οἱ λουμπάρδες Τζάνε, Κρ. πόλ. 218[6]· ἤβγαλεν ἀναστεναγμὸ ὅσο κι' ἂν ἐδυνάστη (ἔκδ. ὅ,τι τὸν ἐδυνάστη· διόρθ. 'Αλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 23, 1971, 205 κατὰ τὸ χφ.) 'Ερωτόκρ. 1904· βλ. καὶ βαριαναστενάζω, βαριαναστένω· **14[2]**) φρ. βγάνω φωνὴ (ἢ φωνὲς)= φωνάζω (Πβ. ΙΛ, λ. βγάζω Α2α Φρ.): παρὰ τὰ πλήθη τῶν Τουρκῶν μὲ τὲς φωνὲς ποὺ κάναν καὶ ἀποὺ τὴν τόσην ταραχὴν ἄνω στὰ ὕψη βγάναν 'Αχέλ. 629· τὲς φωνὲς ἐβγάνει Μαρκάδ. 344· βλ. καὶ βάλλω 14· **14[3]**) φρ. βγάνω λόγους, βγάνω (ἐ)μιλιὰ ἢ λαλιὰ=μιλῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάλλω Α1α. Πβ. καὶ τὴ σημερ. φρ. βγάζω λόγο, ΙΛ, λ. βγάζω Α2α Φρ.): μὲ τέχνη βγάνου τὴ μιλιά, μὲ τέχνη ἀπιλογοῦνται Πανώρ. Α' 420· καὶ τὴ λαλιὰ ὀχ τὸ στόμα ντου πολλὰ γλυκειὰ τὴ βγάνει 'Ερωτόκρ. Β' 1862· ἐγὼ ἐμαχόμην τὸν σκοπὸν πῶς νὰ τὴν χαιρετήσω, τὶ λόγους χαιρετίσματος νὰ ἐβγάλω συντυχίας Λίβ. Ν 1930· ὁ γεῖς τὸν ἄλλ' ἀνίμενε τὴν ἐμιλιὰ νὰ βγάλη 'Ερωτόκρ. Γ' 586. Βλ. καὶ ἀνοίγω Α1α φρ., βάνω (Ι), Α31β φρ., συντυχαίνω. **15α**) Δημιουργῶ, σχηματίζω (ἀπὸ κ. ἄλλο): ἐποῖκεν δ' σανιδία, ἀποὺ τὰ ποῖα ἔβγαλεν ις' γωνίες Μαχ. 6[6]· **β**) (μὲ ὑποκ. τὴ λ. γῆ) κάνω νὰ γεννηθῆ ἢ νὰ φυτρώση κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α10): Καὶ εἶπεν ὁ Θεός: ἂς βγάλη ἡ γῆς ψυχὴ ζωντανὴ εἰς τὴ λογή της, χτῆνο καὶ σερπετὸ καὶ ἀγρίμι Πεντ. Γέν. Ι 24· ἔβγαλεν ἡ γῆς χλόη Πεντ. Γέν. Ι 12· **γ**) (μὲ ὑποκ. ὄν. πόλης) φέρνω στὴ ζωή, ἀναδεικνύω σημαντικὰ πρόσωπα (Πβ. ΙΛ, λ. βγάζω Β5): καὶ πατριάρχους ἔβγαλα καὶ ἄξιους ἀρχιεράρχους (ἐνν. ἐγὼ τὸ Ρέθεμνο) Τζάνε, Κρ. πόλ. 586[8]. **16α**) (Μὲ ἀντικ. τὴ λ. μαλλιά, δόντια) ἀποκτῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Α10): Εἰς τὰς κη' ἐβγάνει μαλλία

Σταφ., Ἰατροσ. 15[422]· *τὰ παιδίαν ὄνταν δοντιάζουν καὶ κλαίουν νὰ ἐβγάλ(ου)ν δόντι γοργά…* Ἰατροσ. κώδ. υοζ'· **β**) (προκ. γιὰ ὁρισμένη ἐκδήλωση ἀρρώστιας, π.χ. κότσια, κλπ.) παρουσιάζω (σύμπτωμα ἀρρώστιας) (Πβ. ΙΛ, λ. *βγάζω* Α10 καὶ Ἀνδρ., Ἀθ. 47, 1937, 197): *Τσίτους καὶ λάρια ἀγιάτρευτα νὰ βγάλης εἰς τὰ μάτια* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 183· *Εἰς τὸ νὰ ἐβγάλη εἰς τὸ χέριν κότσ(ι)α* Ἰατροσ. κώδ. υξη'· *Εἶχε σημάδι τίβετας;* ΛΟΥΡ. *Εἶχε πρὸς τὴ μασκάλη ἕνα ἀπὸ πόνεμα κακό, ὁποὺ μικρὸ εἶχε βγάλει κ' ἐπιάσα κ' ἤσκισά του το* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 538. **17α**) Κάνω νὰ βγῆ (προκ. γιὰ νερὸ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2β): *ἂν πᾶς στὴν πέτρα τὴν ξερήν, χρεία 'ναι νερὸν νὰ βγάλης* Κορων., Μπούας 151· **β**) κάνω νὰ χυθῆ κ., κάνω ἀφαίμαξη (προκ. γιὰ πύο, αἷμα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2β): *Εἶντα νὰ κάμη ὁ γιατρός;* ΜΠΕΡΝ. *Ἄκου! Αἷμα νὰ μοῦ βγάλη* Φορτουν. (Vinc.) Β'29· *ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς…ὁποὺ ἔπρεπε νὰ φλογοτομήση καὶ ἔβγαλέν του πολὺν αἷμαν* Ἀσσίζ. 182[21]· *ἂν αὐτός μου ὁ σκλάβος εἶχεν ἀπόσταμαν εἰς κανέναν τόπον ὁποὺ εἶχεν κίνδυνον καὶ ἐχρήζετον ἕτερα πράγματα μαλαχὰ ὁποὺ νὰ τὸ ἐμαλακτιάναν καὶ νὰ τὸ ἐψῆσαν καὶ νὰ ἐβγάλουν ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔξω* Ἀσσίζ. 178[3]· **γ**) (μεταφ.) ἀντλώντας ἀπὸ κάπου ἀποκτῶ: *Μὰ καθὼς τῆς βρύσης τὸ νερὸν δὲν τὸ γροικᾶς, ἂ δὲν τὸ πιάσης νὰ τὸ πίης, ἔτσι καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τῆς παρθένου Μαρίας δὲν ἠμποροῦμε νὰ τὴν ἔχωμεν παρὰ νὰ τῆς σιμώσωμεν ἐβγάνοντας τὴν χάριν τὴν κοινὴν ἀποὺ ἤδωκεν εἰς ὅλους* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397.

18α[1]) Ἀπομακρύνω, διώχνω κ. ἢ κάπ. ἀπὸ κάπου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/56, 245): *τσ' ὀχθρούς, παιδιά μου, ἂς βγάλωμε* Ζήν. Πρόλ. 52· *τὸν Τοῦρκον τὸν παράνομον ἐβγάλετε 'κ τὴν Δύσην* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 458· *Βγάνοντας τώρα μοναχὰ τοῦτο τ' ἀμπόδισμά σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1661]· *καὶ τὰ κανόνια σύρανε κι' ἀποδεκεῖ τὰ βγάνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 457[25]· *μόνον αὐτὸν νὰ βγάλετε νὰ μὴ εἶναι στὴν μέση* Παλαμήδ., Βοηβ. 471· βλ. καὶ *ἀπομακρίζω* 1α, *βγάζω* 9· **α[2]**) φρ. *βγάνω ἀπὸ τὴ μέση*=ἐκτοπίζω, ἐξαφανίζω, ἐξοντώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2α): *Ἐβγάλετε ἀπὸ τὴν μέσην τοὺς μωροὺς καὶ ἀθλίους χριστιανοὺς* Ἀγαπητ., Εἰς ἅγ. Δέκα 281· βλ. καὶ *βάλλω* 19· **β[1]**) (προκ. γιὰ συναίσθημα, γιὰ σκέψη) ἀποβάλλω, ἀπομακρύνω, διώχνω: *ὄχι τὸν πόθο ἀπὸ μέ, βγάνοντας ἀπὸ κείνη τὴν ὄργητα* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 55· *ἔβγαλα τὸν φόβον ἀπὸ τὴν καρδίαν μου* Διγ. Ἄνδρ. 368[19]· *Σατανικὴ βουλὴ ἔναι αὐτὴ καὶ παραμέρισέ την· ἀπὸ τὸν νοῦν σου ρίξε την, ἔβγαλε, ξόρισέ την* Πένθ. θαν.[2] 326· *τὸν κακὸν λογισμὸν θέλοντας ὁ Θεὸς νὰ ἐβγάλη ἐκ τὸν ἀσκητὴν* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 110[185]· **β[2]**) φρ. *βγάνω ἀπὸ (ἐκ) τὸ νοῦ μου, ἀπὸ τὰ λογικά μου, τὸ λογισμὸ*=ἐγκαταλείπω μιὰ σκέψη, μιὰ ἰδέα, λησμονῶ, ξεχνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2α Φρ.): *ἀπολησμόνα το γοργόν, ἔβγαλ' το ἀπὸ τὸν νοῦν σου* Κομν., Διδασκ. Δ 347· *κεῖνα ποὺ τὴν παιδεύγασι ἂν ἤβγαλ' ὀχ τὸ νοῦν τση* Ἐρωτόκρ. Δ' 749· *ποσῶς μὴ τὸ ἐβγάλετε ἀπὸ τὰ λογικά σας* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 679· *ἔβγαλε τέτοιο λογισμὸ ἀποὺ τὴν ὄρεξή σου* Θυσ.[2] 814· βλ. καὶ *ἀστοχῶ* 7α, *ξεχάνω*· **γ**) (μὲ λ. ποὺ φανερώνουν συναίσθημα) ἐκδηλώνω (συναίσθημα): *ηὗρεν καιρὸν τὸ φαρμάκιν νὰ βγάλη, ὁποὺ 'χεν στὴν καρδιάν του νὰ βλάψη τοῦ Μιχάλη* Παλαμήδ., Βοηβ. 1253· *καλὰ κ' ἐπῆρεν ὁ πασὰς 'ς τοῦτο χολὴν μεγάλη, οὐδὲν ἠθέλησεν ποσῶς ἔξω νὰ τήνε βγάλη* Ἀχέλ. 1449. **19**) Μετακινῶ κάπ. ἀπὸ κάπου: *Ἔπειτ' ἁμάξι φέρασιν ὁλόχρυσον κ' ἐβγάλαν τὴν κόρη ἀπὸ τ' ἄλογο καὶ μέσα τὴν ἐβάλαν* Διγ. Ο 2063. Βλ. καὶ *ἀποσαλεύω, σύρνω*. **20**) Βγάζω, ἀπομακρύνω κάπ. ἀπὸ μία θέση, ἀπὸ ἕνα ἀξίωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Β1α): *Εἴ τις ἔχει ἀρχὴν καὶ θέλεις νὰ τῆς τὴν πάρης, νὰ τὸν ἐβγάλης, λέγε τὸν ψαλμὸν πρωὶ καὶ ἑσπέρας τρὶς* Ἰατροσ. 21[89]· *ἐδούλευε ὡς σταβλάτορας…* (ἔκδ. σταυλάτορα· διορθώσ. κατὰ κριτ. ὑπ.) (παραλ. 1 στ.)· *Ὁ ρήγας τὸν ἠγάπησε καὶ ἐβγάνει τον ἐκ τὸ στάβλο καὶ βάνει τον εἰς συντροφιὰ μὲ ἕναν μισὲρ Παῦλο* Τριβ., Ρὲ 107· *τοὺς βασιλεῖς ὀκ τὸ θρονὶ βγάνει* Ζήν. Πρόλ. 90. **21α**) Ἐξαφανίζω, ἐξαλείφω: *ψάλλετε πρὸς τὸν Κύριο καὶ νὰ βγάλη τοὺς βαθρακοὺς ἀπὸ ἐμὲν καὶ ἀπὸ τὸν λαό μου* Πεντ. Ἔξ. VIII 4· **β**)

(προκ. γιὰ κηλίδες ἢ ἀκαθαρσία) ἐξαλείφω, ἐξαφανίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α6): *Ὅποιες στὴν τιμὴ ἔτοι' ἀσκημάδι βάνου σαπούνια δὲν τὰ πλύνουσι, μηδὲ νερὰ τὰ βγάνου* Ἐρωτόκρ. Γ' 1198· **γ**) ἐξαλείφω (ἐδῶ μεταφ. προκ. γιὰ ἁμαρτίες): *ἔπαρε πὼς ἠθέλησεν ὁ Θιὸς τὴν συντροφιά σου* (παραλ. 2 στ.) *κ' ἔφτιασε μὲ τὲς χάρες του τὰ τόσα σφάλματά σου· ἔτις καὶ μὲ τὰ πάθη του ἔβγαλε τὰ δικά σου* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 270· **δ**) (προκ. γιὰ πόνο, ἀρρώστια, κλπ.) ἐξαλείφω, ἐξαφανίζω ἀρρώστια ἢ σύμπτωμα ἀρρώστιας, θεραπεύω: *Χρουσὸ στεφάνι τὸν πόνο ἀπὄχει ἡ κεφαλὴ ποτὲ δὲν τὸν ἐβγάνει, μηδὲ παπούτσιν ὄμορφο ρεματικὸ δὲ γιαίνει* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 202· *ἂν ἔστειλα ἕναν ἐδικόν μου κτηνὸν εἰς ἕνα μαρετσά, ἤγουν καλλικάν, διὰ νὰ τοῦ ἐβγάλη τοὺς σκορδαψιοὺς ἀπὲ τὰ ματία του καὶ ἐκεῖνος ἔβγαλέν τους ἴτσου κακά, ὅτι ἔβγαλεν τοὺς ὀφθαλμούς του* Ἀσσίζ. 181[14]· *νὰ βγάλη ὁ Κύριος ἀπὸ ἐσὲν πᾶν ἀρρωστιὰ* Πεντ. Δευτ. VII 15. Βλ. καὶ *ἀποκρούω* 1β, *ἀποπέμπω* (Ι)4, *βγάζω* 13, *γιαίνω, γιατρεύω*. **22**) Ἐξαφανίζω, σκοτώνω (Πβ. τὴ σημερ. φρ. *βγάζω ἀπὸ τὴ μέση*, ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2α Φρ.): *Ἀνάθεμα τὸν μιαρὸν τὸν Σεκίγη Μιχάλη, ὁποὺ 'τονε ἡ ἀφορμὴ τέτοιον ἄνδρα νὰ βγάλη* (παραλ. 2 στ.), *πές μου, σὰν τὸν ἐφάγετε ἄδικα 'κ τὸν θυμόν σας, τίναν ἐζημιώσετε;* Σταυριν. 1162· φρ. *βγάνω κάπ. ἀπὸ (ἐκ) τὴ ζωή*=κάνω κάπ. νὰ πεθάνη: *τὶ μέραν νύκτα ὁ θάνατος μὲ τὸ σπαθὶ ἔναι ὀμπρός μας νὰ μᾶσε βγάλη ὀχ τὴν ζωὴν καὶ ἐμεῖς δὲν τὸ γροικοῦμεν* Πένθ. θαν.[2] 466. Βλ. καὶ *βάνω* (Ι) Α41α, 41β. **23**) Γλυτώνω (κάπ. ἀπὸ κ.): *χαῖρε ὁποὺ μᾶς ἔβγαλες ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὰ χέρια* Ὕμν. Παναγ. 20· *νὰ μᾶσε βγάλης τοὺς πτωχοὺς ἐκ τὴν αἰχμαλωσίαν* Ἱστ. Βλαχ. 2547 [=Γέν. Ρωμ. 137]· *νὰ βγάλη τὴν κόρη ἀπὸ τὸν θάνατον* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 191· βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 3α, *λυτρώνω*· φρ. *βγάνω ἀπὸ τὴν ἔννοια*=ἀπαλλάσσω ἀπὸ τὴ φροντίδα: *ἂς ἔλθη νὰ μᾶς ἀναπαύση τὸν λογισμὸν καὶ νὰ μᾶς ἐβγάλη ἀπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ νὰ μᾶς παρηγορήση* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34[16]. **24**) (Προκ. γιὰ μέλος τοῦ σώματος) προβάλλω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Α2θ): *ἡ Μαργαρώνα ἀκούμπησεν στὰ γόνατα τοῦ Ἰμπέρη* (παραλ. 1 στ.). *Ἐβγάνει τὸ ποδάριν του, προσκεφαλάδιν βάνει* Ἰμπ. 533. **25**) Σηκώνω, παίρνω κ. (ὡς δικό μου): *ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐβγάλη πάντα ὅσα ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν μου, ἐὰν θέλη νὰ τὰ πουλήση* Ἀσσίζ. 202[18]. Βλ. καὶ *ἀγκαλίζομαι, ἀποσπῶ* ΙΑ3γ, *ἀρεστιάζω* 5, *λαβαίνω*. **26**) Ἐξαιρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βγάζω* Β8β): *ὡς βλέπω, δὲν τυχαίνει καμιὰ γυναίκα τὸ λοιπὸν νὰ ποῦσι τιμημένην, ἐβγάνοντας ὅποιαν ποτὲ ἄνδρας δὲν τὴν πειράξη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [375]. Βλ. καὶ *βγάλλω* 7. **27**) Ξεχωρίζω (Πβ. ΙΛ, λ. *βγάζω* Β11): *Ἔβγαλ' ἀπὸ τὰ ροῦχα σου κατὰ τὴν μπόρεσή σου καὶ δῶσ' πτωχῶν* Δεφ., Λόγ. 137· *μετὰ βίας τὸν ἐβγάλαν ἔκ τε τῶν νεκρῶν σωρείας* Ἑρμον. Φ 336. **28**) Ἐκλέγω, τοποθετῶ (γιὰ μιὰ ἀποστολή, γιὰ ἕνα ἀξίωμα) (Πβ. ΙΛ, λ. *βγάζω* Β6): *τούτους τοὺς δύο στείλανε καὶ τὸν Κορνάρο βγάνουν μαρκέζε Βίλα τὸν καλὸν κ' εἰσὲ καράβια βάνουν νὰ πάσινε στὴ Βενετιὰ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 469[23]· *Ἀπῆτις βάρη ἄμετρα εἰς τὰ νησά ἐβάλα, πρωτόγερους εὑρήκανε ἀποδεκεῖ κ' ἐβγάλα καὶ πάσινε στοῦ βασιλιοῦ, ὀγιὰ νὰ τοῦ τὸ ποῦνε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 462[14]. Βλ. καὶ *ἀναγράφω* 3. **29**) (Προκ. γιὰ πολεμικὴ ἐπιχείρηση) μετακινῶ ἀπὸ μία βάση λαό, ἀρμάδα, κλπ.: *βγάνει ὄξω τὸ λαὸ καὶ νὰ κρουσεύγη ἀρχίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 347[19]· *βγάνει ἀνθρώπους γιὰ τὸν πόλεμον κ' εἰς τὰ καράβια βάνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 369[7]· *κράζει τὸν βιζίρη του καὶ μιὰν ἀρμάδα βγάνει λέγοντας πάντα πόλεμον στὴν Μάλτα πὼς θὰ δώση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 181[28]· *κάτεργα τοῦ* (δηλ. τοῦ βεζίρη) *βγάνει νά 'λθη στὴν Κρήτην μὲ λαὸ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 464[4]. **30**) Ἐξάγω (ἐμπόρευμα): *Τὸ δικαίωμαν τοῦ ψαρίου τοῦ ἁρμυροῦ, [τὸ] ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κελεύει…* Ἀσσίζ. 240[29]· *Τὸ δικαίωμαν τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ὑαλίων τὰ ἐβγάνουν ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος σῶον* Ἀσσίζ. 241[3]· *Περὶ τῶν ἑτέρων πραγμάτων τῶν ἐβγάνουν διὰ τὴν Σαρακηνίαν* Ἀσσίζ. 272[14]. **31**) Δημιουργῶ («ἐκ τοῦ μηδενός»): *καὶ τίς μπορεῖ νὰ ζήση σὲ τόσα τυραννίσματα, τὲς ἀβονιὲς ποὺ*

κάμνουν με δίχως νὰ χρεωστούσινε χρέος νὰ τῶν ἐβγάνουν; Τζάνε, Κρ. πόλ. 253^{2}. **32**) (Προκ. γιὰ χρέος) ἐξοφλῶ: Ὅτις κάμη αἷμα ἐβγάνοντας τὸ φονικὸ νὰ πλερώνη γρόσ(ια) δέκα κατὰ τὸ αἷμα Διάταξη τοῦ 1649 (Τουρτόγλου, Φον. καὶ ἀποζημ. 79). Βλ. καὶ ἀποβγάνω 4α, ἀποκαθιστῶ Α2, ἀποφλῶ 1. **33**) (Προκ. γιὰ κείμενο, γιὰ ποίημα, τραγούδι) συγγράφω, συνθέτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Β17α, 18): ἐγὼ τούς στίχους ἔβγανα κ' ἤθελα τοὺς ποιήσειν Τζάνε, Κρ. πόλ. 136^{8}· τοῦτα τὰ δίστιχα ἔβγαλα διὰ θρῆνον τῶν ἀνθρώπων Σκλάβ. 280· Ἰωάνν' Ἀνδρέα Τρώιλον μὲ χάρες θὲ νὰ πλύνω, γιατὶ ἔβγαλε κ' ἐτύπωσε τὸν Ρήγα Ροδολίνο Τζάνε, Κρ. πόλ. 588^{14}· καὶ τὰ τραγούδια πού 'βγαλα μὲς στὴ φωτιὰ τὰ κάψε Ἐρωτόκρ. Γ' 1390. **34α**) (Προκ. γιὰ χρήματα) κερδίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Β9): εἴπαμέν το καὶ πρὸ τούτου, ὅτι διοίκησιν οὐκ εἶχε, τώρα δ' εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην ἔβγαλε τὴν διοίκησίν του ὁ ξενούτσικος ὁ γέρων Βίος γέρ. V 413· ὅταν κερδέση τίβοτες νὰ σηκωθῆ νὰ βγάλη, πιστεύει νά 'ναι φρόνιμος Δεφ., Λόγ. 99· βλ. καὶ βγαίνω 35, βγάλλω 8· **β**) κερδίζω ποσὸ ἀντίστοιχο μὲ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Β9 Φρ.): διὰ πόσες ἡμέρες θέλει ἐβγάλει τὴν τιμήν της ἀπὸ τὰ ἀβγὰ ὁποὺ γεννᾶ; Rechenb. 43. **35**) Ὀνομάζω, δίνω ὄνομα σὲ κάπ. (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawk., Byz. 2, 1926, 476. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Β20): Ἰμπέριον τὸν ἔβγαλαν εἰς ὄνομαν ἐκεῖνον Ἰμπ. (Legr.) 52· Μωσῆν νὰ τόνε βγάλω. Τ' ὄνομαν ξεδιαλύνεται «ἐκ τὰ νερὰ βγαλμένος» στὴν γλώσσαν τὴν αἰγυπτιακὴν Χούμνου, Π.Δ. XIII 19· (α) φρ. βγάνω ὄνομα (σὲ κάπ.)= ὀνομάζω, δίνω ὄνομα σὲ κάπ.: Καὶ ἔβγαλέ τον ὄνομα καὶ λέγε τον Μερκούρη Κορων., Μπούας 8· βλ. καὶ βάνω (Ι) 16α· (β) φρ. βγάνω ὄνομα, φήμη= ἀποκτῶ φήμη (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. βγάζω Β19 Φρ.): καὶ δοξασμένον ὄνομα στὸν κόσμον εἶχα βγάλει Ἐρωφ. Α' 306· Μέγα κακὸν τῆς γυναικὸς κακὸ ὄνομα νὰ βγάλη Δεφ., Λόγ. 444· Ὁποὺ ποθεῖ εὐυπόληπτα φήμην πολλὴν ἐβγάνει Λίβ. Sc. 11. Βλ. καὶ βγάζω 1 φρ.δ. **36**) Θεωρῶ, χαρακτηρίζω κάπ. ὡς...: ἂν εἰς τὸ φόρο γὴ μωρὸ γὴ ἀνήμπορος προβάλη κι' ἀπὸ κανένα σκοτωθῆ, φονιὰ μὴν τόνε βγάλη Ἐρωτόκρ. Β' 108· Αὐτεῖνο τὸ ἀνδρόγυνον γι' ἄρχοντες τοὺς ἐβγάναν Δεφ., Σωσ. 19· σὰ ζωντανέψη τὸ παιδί, ὁποὺ νεκρὸ τὸ βγάνα Ἐρωτόκρ. Δ' 924. Βλ. καὶ ἀνακηρύττω 3, ἀφορίζω 4, βάνω (Ι)Α37α. **37**) Συμπεραίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. βγάζω Β12): Ἐγὼ παιδὶ δὲν ἔκαμα ποτέ μου στὸν καιρό μου, μὰ συντηρώντας σήμερο τοῦτο τ' ἀναθρεφτό μου παιδί... (παραλ. 1 στ.) βγάνω ἀπὸ τοῦτο καὶ θωρῶ καλὰ καὶ λογαριάζω καὶ τὴν ἀγάπη τῶν παιδιῶ τῶ φυσικῶ λογιάζω Φορτουν. (Vinc.) Γ' 587. Βλ. καὶ ἀργομεντάρω 2, κονκλουδέρω. **38**) Ἀποδεικνύω: Καὶ ψεματάρη βγάνω τον τάχα πὼς δὲν ἠξεύρει Αἰτωλ., Μῦθ. 16^{9}. Βλ. καὶ βεβαιώνω Α3β. **39**) Φρ. βγάνω φεῖτφάν, μαντάτο, ὁρισμό, πρόσταγμα=ἐκδίδω διάταγμα, βγάζω διαταγὴ (Πβ. ΙΛ, λ. βγάζω Β17β): ὑπῆγε καὶ ἔβγαλε φεῖτφὰν Ἱστ. πατρ. 170^{12}· νὰ μᾶς ἐβγάλης ἕνα μαντάτο νὰ μποροῦμε νὰ βγάζωμε ἀποπὰ σιτερὸ καὶ τάβλες Μανολ., Ἐπιστ. 173· ὡσὰν ἐμαζώχθησαν ὅλοι οἱ προεστοὶ ἀπὸ πάσαν χώραν, τότε ἔβγαλαν τὸν ὁρισμὸν Δωρ. Μον. XXIV· Ἀπαύτου ἐβγάνει πρόσταγμα τὸ πὼς ἐμήνα ὁ ρήγας... Χρον. Μορ. Η 8629. **40α**) Φρ. βγάνω βουλή=βγάζω ἀπόφαση, ἀποφασίζω: Εὐθὺς ἐβγάλαμε βουλὴ μὲ τὴ συντέκνισσά μου (παραλ. 1 στ.) τὰ κρίματα νὰ λύσωμεν Γαδ. διήγ. 411· βλ. καὶ ἀφυρώνω 3α, βιγλίζω 10· **β**) φρ. βγάνω τὴ γνώμη (μου)=διατυπώνω, ἐκφράζω τὴ γνώμη μου: ἀνὲν κ' ἐσὺ τὴν γνώμην της δὲν κάμης νὰ τὴν βγάλη Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [153]. **41**) Φρ. βγάνω (κάπ.) ἀπὸ τὸ δίκαιον= στερῶ κάπ. ἀπὸ τὸ δίκιο του: Ἐμπαλὴς οὐδὲν ἐντέχεται ἄνθρωπον τὸν νὰ μισᾶ νὰ τὸν ἐβγάλη ἀπὲ τὸ δίκαιόν του διὰ ὅσην μισητίαν τὸν μισᾶ Ἀσσίζ. 27^{4}. Βλ. καὶ ἀπογυμνῶ 2.

βγαριστῶ, βλ. εὐχαριστῶ.

βγαρνίρω, βλ. γαρνίρω.

βγάσιμο τό, βλ. ἀβγάσιμον.

'βγατίζω, βλ. ἀβγατίζω.

βγενειὰ ἡ, βλ. εὐγένεια.

βγενής, ἐπίθ., βλ. εὐγενής.

βγενικός, ἐπίθ., βλ. εὐγενικός.

βγενὶς ἡ, βλ. εὐγενίς.

βγίος ὁ, βλ. βίος.

βγοδώνω, βλ. εὐοδώνω.

βδάλλω, Μανασσ., Χρον. 1951.

Τὸ ἀρχ. βδάλλω.

Ἀπομυζῶ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II): αἱ μυῖαι... τὰς σηπεδόνας ἔβδαλλον, ἐμύζων τοὺς ἰχῶρας ὅ.π. Βλ. καὶ βυζάνω 1, γδέρνω, πιπιλίζω.

βδελιὰ ἡ· ἀ β δ ε λ ι ά, Πεντ. Γέν. XLIII 32, XLVI 34, Λευιτ. XVIII 29· ἐ β δ ε λ ι ά, Πεντ. Λευιτ. XX 13, Δευτ. VII 25, 26, XII 31, XIII 15, XIV 3, XVII 1, 4, XVIII 9, 12, XX 18, XXII 5, XXIII 19, XXV 16, XXVII 15, XXXII 16.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. βδέλυγμα.

α) Ἀτιμία, καταισχύνη: ἀνὴρ ὅς νὰ πλαγιάση μὲ ἀρσενικὸ πλάγιασμα γεναικὸς ἐβδελιὰ ἔκαμαν οἱ δυό τους αὐτ. Λευιτ. XX 13· βλ. καὶ ἀτιμία 5, 6, ἀτιμοσύνη, ντροπή· **β**) πράγμα ἀπεχθές, προσβλητικό: μὴ θεσιάσης τοῦ Κύριου τοῦ Θεοῦ σου βοΐδι καὶ πρόβατα ὅς νὰ εἶναι εἰς αὐτὸ ψέγος, πᾶν πράμα κακό· ὅτι ἐβδελιὰ τοῦ Κύριου τοῦ Θεοῦ σου αὐτὸ αὐτ. Δευτ. XVII 1· ἰδοὺ ἀλήθεια καταστουμένο τὸ πράμα ἐγένη ἡ ἐβδελιὰ ἐτούτη εἰς τὸ Ἰσραὲλ αὐτ. Δευτ. XVII 4· **γ**) πράγμα ρυπαρό: μὴ φᾶς πᾶν ἐβδελιὰ αὐτ. Δευτ. XIV 3.

βδελιάζω· ἐ β δ ε λ ι ά ζ ω, Πεντ. Δευτ. VII 26, XXIII 8.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. βδελιά. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Λευκάδα (Λάζαρης, Λευκαδ. 33).

1) Ἀποστρέφομαι: μὴ ἐβδελιάσης Ἐδόμη, ὅτι ἀδελφός σου αὐτός· μὴ ἐβδελιάσης Αἴγυφτο, ὅτι ξένος ἤσουν εἰς τὴν ἠγῆ του αὐτ. Δευτ. XXIII 8. Βλ. καὶ βαριοῦμαι II1γ. **2**) (Μὲ σύστοιχο ἀντικ.) ἀποστρέφομαι κ. (μὲ φρίκη): σιχαμὸ νὰ τὸ σιχάνης καὶ ἐβδελιασμὸ νὰ τὸ ἐβδελιάσης, ὅτι ἀφόρεσμα αὐτὸ αὐτ. Δευτ. VII 26. Βλ. καὶ βαριοῦμαι II1γ.

βδελιασμὸς ὁ· ἐ β δ ε λ ι α σ μ ό ς, Πεντ. Δευτ. VII 26.

Ἀπὸ τὸ βδελιάζω καὶ τὴν κατάλ. -σμός.

Ἔκφρ. ἐβδελιάζω ἐβδελιασμὸ (βλ. βδελιάζω 2) ὅ.π. Βλ. καὶ βαριοῦμαι II1γ.

βδέλλα ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 566^{14}, Φαλλίδ. 99.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. βδέλλα. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀβδέλλα).

Ὑδρόβιο σκουλήκι ποὺ ἀπομυζάει καὶ πίνει τὸ αἷμα τῶν ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σημερ., ΙΛ, λ. ἀβδέλλα 1α): Εἰς τὸν τόπον εἰς ὃν πρησμονὴν ἔχει βδέλλας ἐπίθες πρὸς ὀλίγον Ὀρνεοσ. ἀγρ. 566^{14}· τὰ κανάκια τὰ δικά μου ποὺ μοῦ κάνασι οἱ κοπέλες, ποὺ μὲ τρώγα ὡσὰ τζὶ βδέλλες Φαλλίδ. 99.

βδέλλιον τό, Ἱερακοσ. 488^{20}, 489^{5,26}, 492^{1}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βδέλλιον*. (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀβδέλλι*).

Εὐῶδες κόμμι ποὺ ἐκρέει ἀπὸ βαλσαμόδεντρο τῆς Ἀφρικῆς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀλόην, σμύρναν, ἀμμωνιακόν, βδέλλιον, ῥητίνην ξηρὰν* αὐτ. 492^{1}.

βδελυγμίας ὁ, Μανασσ., Χρον. 4198.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βδέλυγμα*.

Αὐτὸς ποὺ βρομάει, δυσώδης: *Ἐστὶ δ' οὐκ ἄκαιρον εἰπεῖν τίς καὶ πόθεν καὶ ποίας ἐκ ῥίζης ἀνεβλάστησεν ὁ βδελυγμίας Λέων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρομερός* 1.

βδελυκτέος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 558.

Ἀπὸ τὸ *βδελύσσομαι*.

Ποὺ πρέπει κανεὶς νὰ τὸν ἀποστρέφεται: *τὸ πρᾶγμα δὲ τὸ μυσαρὸν τοῦτο καὶ βδελυκτέον* ὅ.π.

βδελυκτός, ἐπίθ., Σπαν. Α 365, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 880, Διγ. Ζ 601, Διήγ. παιδ. 16, Δούκ. 319^{2}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βδελυκτός*.

1) Ποὺ προξενεῖ ἀποστροφή, ἀπεχθής, μισητὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *γεγόναμεν καὶ βδελυκτοὶ παρ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀρνηταὶ τῆς πίστεως*...Διγ. Ζ 601· *συνήχθησαν τὰ τετράποδα ζῶα, τὰ καθαρὰ καὶ εὔχρηστα ὁμοῦ εἰς ἕναν τόπον, αἱμόβορα καὶ βδελυκτὰ εἰς ἄλλην πεδιάδα* Διήγ. παιδ. 16. **2**) Ἀνόσιος, ἀνίερος: *οἳ οὐκ ἔλαβον προσφορὰν ἀντιδώρου ὡς βδελυκτὴν θυσίαν* Δούκ. 319^{2}.

βδελυρός, ἐπίθ., Εἰς Θεοτ. 67.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βδελυρός*.

Σὲ χρ. οὐσ. (προκ. γιὰ τὸ διάβολο) αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀχρεῖος, μισητός: *ἄχρι τοῦ νῦν ὁ βδελυρὸς ἕλκει με, ὦ παρθένε, εἰς τὰ αὐτοῦ θελήματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάσκανος* 2.

βδιάζω, βλ. *εὐδιάζω*.

βδομάδα ἡ, βλ. *ἑβδομάδα*.

'βδομήκοντα, ἀριθμτ., βλ. *ἑβδομήκοντα*.

'βδομήντα, ἀριθμτ., βλ. *ἑβδομήκοντα*.

βέβαια, ἐπίρρ., Κορων., Μπούας 41, Δωρ. Μον. (Hopf) 238, Παλαμήδ., Βοηβ. 738, 991, 1057, Ἱστ. Βλαχ. 1095, 1523, Σουμμ., Ρεμπελ. 158, 160, Διγ. Ἄνδρ. 324^{16}, 370^{4}, 401^{10}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1253], Λίμπον. 449, Ζήν. Α' 159, Τζάνε, Κρ. πόλ. 388^{9}, 540^{3}, Χριστ. διδασκ. 35, 447· *β έ β ι α,* Χρον. σουλτ. 53^{8}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [895], Γ' [53].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βέβαιος*. Ὁ τ. *βέβια* καὶ στὸν Κατσαΐτ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀσφαλῶς, σίγουρα, φυσικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ βέβια τότες ἐδεκεῖ ἤθελε ξεψυχήσει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [895]· *ἔχει ὁ Μιχαὴλ βέβαια τέτοια γνώμη τῶν Τούρκων νὰ ὑποτακτῇ* Παλαμήδ., Βοηβ. 738· *γιατ' εἶχεν ξεύρειν βέβαια τὰ πράγματα πῶς πᾶσι* Παλαμήδ., Βοηβ. 991. Βλ. καὶ *ἀμετάστετα, ἀντιλογία* 1α φρ., *ἄρα* 1, *ἄσφαλτα* 1, *ἀσφαλῶς* α, *ἀφυρά, βέβαιον* 1, *βεβαιωμένα*. **2**) Μὲ βεβαιότητα, ἀδίστακτα: *ὅτι καλὰ καὶ βέβαια κάμε νὰ τὸ ἠξέρῃς, ὁ τόπος σου ῥημάζεται* Ἱστ. Βλαχ. 1523· *βέβαια, βέβαια σᾶς λέγω προτοῦ νὰ γένη ὁ Ἀδὰμ ἐγὼ εἶμαι* Χριστ. διδασκ. 35. Βλ. καὶ *ἀνενδοιάστως, ἀνεντήρητα, ἀπόκοτα, ἀψήφως*. **3**) Ἀκριβῶς: *Καὶ εἰ μὲν θέλετε νὰ μάθετε βεβαιότερα τὴν ἀλήθειαν* Διγ. Ἄνδρ. 324^{16}. **4**) Λοιπόν, βέβαια: *Τὸ λοιπὸν παγαίνεις βέβαια καὶ ἀφήνεις με* Διγ. Ἄνδρ. 370^{4}· *καὶ ὡσὰν ἔμαθεν βέβαια ὅτι ἀπέθανεν ὁ πατήρ του* Διγ. Ἄνδρ. 401^{10}. Βλ. καὶ *ἀμὴ* 4α, *ζιμιό, λοιπόν, λοιπονιθές, λοιπονίς, πούρι*.

βέβαιον, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 184, Διγ. (Trapp) Gr. 3491, Διγ. (Trapp) Esc. 1153, Βέλθ. 136, 138, 139, 147, 150, Βεντράμ., Γυν. 41.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *βέβαιος* ὡς ἐπίρρ.

α) Σίγουρα, ἀσφαλῶς: *Διὰ πλέον βεβαιότερον εἴδατε τὸν Ἀδάμη διὰ τὴν βουλὴν τῆς γυναικὸς τί ἔπιασε νὰ κάμη* Βεντράμ., Γυν. 41· *καὶ γὰρ πληροφορήθητι, βέβαιον ἀποθνήσκω* Διγ. (Trapp) Gr. 3491. Βλ. καὶ *βέβαια* 1· **β**) ἀλήθεια, πραγματικά: *Βέβαιον τώρα, Βέλθανδρε, τὸ ἀδελφικό σου σπλάγχνος ἠρνήσω καὶ ἐκράτησας τῆς ξενιτείας τὴν στράταν* Βέλθ. 136.

βέβαιος, (I), ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 310, Βλεμμ., Δούκ. 8, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 363, Διγ. Τρ. 90, Διγ. Ζ 498, 668, 1874, Γράμματα Μετεώρ. 41, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 12^{10}, Ε' 1^{18} (σχόλ.), Λίβ. Sc. 452, Λίβ. Esc. 1571, Καναν. 69D, Κορων., Μπούας 14, 73, 113, Βεντράμ., Φιλ. 22, Σοφιαν., Παιδαγ. 110, Ἀχέλ. 2186, Ἱστ. πατρ. 168^{1}, 200^{21}, Π. Ν. Διαθ. φ. 244α 15, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, Διγ. Ἄνδρ. 324^{10}, Βακτ. ἀρχιερ. 140, 146, 156· *β έ β ι ο ς,* Θησ. ΙΒ' [29^{5}], Χρον. σουλτ. 107^{27}, 139^{7}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [871], Γ' [28], Δ' [554], Φορτουν. (Vinc.) Δ' 80.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βέβαιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Προκ. γιὰ πράγμα) στερεός, σταθερός, σίγουρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1d καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οὐκ ἔχει βέβαιον οὐδέν, οὐκ ἔχει οὐδὲν ἑδραῖον* Γλυκᾶ, Στ. 310· *ὁ παρὼν ὁρισμός μου νὰ ἔναι καὶ διαμένη βέβαιος καὶ ἀσάλευτος* Ἱστ. πατρ. 168^{1}· βλ. καὶ *ἀσφαλής* 1α· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) σταθερός: *εἰς δύο τὰ μέγιστα ἀγαθὰ τῆς φιλοσοφίας ὑπολαμβάνω ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι καὶ προσεκτικοὶ* Σοφιαν., Παιδαγ. 110. **2α**) Ἀναμβισβήτητος, ἀναμφίβολος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1b καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πάντες οἱ μουσουλμάνοι ἀληθῆ καὶ βέβαια κρατοῦσιν πάντα τὰ λαληθέντα ἐκ τούτου* Καναν. 69D· *Λοιπὸν γιὰ βέβαιο τὸ κρατεῖς κι' ἀληθινὸ τὸ ἔχεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [871]· *ἀπὸ τὸ βέβιο πλιότερον μὲ κάμει νὰ πιστεύω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [28]· **β**) ἀληθινός, πραγματικός: *μὲ λίγα λόγια κέλευσεν στὴν μάχην τοὺς Μαλταίους λέγοντα πὼς τοὺς θέλει δεῖ καὶ γέροντας καὶ νέους, βέβαιοι ἐκκλησιαστικοὶ ἂν εἶναι καὶ φανοῦσι* Ἀχέλ. 2186. **3**) «Πεπεισμένος», σίγουρος γιὰ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Λοιπὸν εἴμεσθεν βέβαιοι καὶ σύ, ὥσπερ παιδί μας, εἰς πᾶσαν μάχην κατ' ἐχθρῶν ν' αὐξήσῃς τὴν τιμήν μας* Κορων., Μπούας 113. Βλ. καὶ *ἀναμφίβολος, ἀνύποπτος* 1, *βεβαιώνω* Β2 μτχ. **4**) (Προκ. γιὰ διαθήκη) ἔγκυρος: *ὁ ἀφῆλιξ ἄρρην μετὰ τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον ἐνιαυτὸν διαθήκην ποιεῖ καὶ βεβαία ἐστὶ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 12^{10}. Βλ. καὶ *βεβαιώνω* Β 4 μτχ.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1**) Σταθερότητα: *τὸ σταθερόν, τὸ πάγιον, τὸ βέβαιον τῆς γνώμης* Βλεμμ., Δούκ. 8· *ἔχειν δὲ τὸ παρὸν γράμμαν τὸ στέργον, τὸ βέβαιον, τὸ ἀμετάτρεπτον καὶ ἀμεταποίητον* Γράμματα Μετεώρ. 41. Βλ. καὶ *ἀτρεψία*. **2**) Ἀλήθεια: *μάθετε καὶ τὸ βέβαιον καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην* Διγ. Ζ 498. **3**) Ἐγκυρότητα: *Περὶ βασιλέως κρίσιν, ὅτι, εἴ τι κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ, ἔχει τὸ βέβαιον* Βακτ. ἀρχιερ. 140· *Περὶ διαθήκης, ὁποὺ δὲν ἔχει τὸ βέβαιον* Βακτ. ἀρχιερ. 146· Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 1^{18} (σχόλ.)· *καὶ τίμια πατριαρχικὰ γράμ-*

ματα οἱ χριστιανοὶ ἐπαίρνουν εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ ἔχουν τὸ βέβαιον εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην Ἱστ. πατρ. 200^{21}.

βέβαιος, (II)· *βεβαῖον,* Σφρ., Χρον. μ. 86^{30}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βεβαιοῦ* (βλ. *βεβαιῶ*).

βεβαιοσύνη ἡ, Πένθ. θαν.² 387, Ἄλ. Κύπρ. 382, Σουμμ., Ρεμπελ. 174, Ζήν. Δ' 236, Χριστ. διδασκ. Προοίμ. [δ'].

Τὸ μτγν. οὐσ. *βεβαιωσύνη* (Βλ. Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

1) Βεβαιότητα, σιγουριὰ (Βλ. Lampe, Lex. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *Μὲ ποίαν καθαρότερην ἄλλην βεβαιοσύνην μπορεῖ* (ἔκδ. *πορεῖ*) *νὰ καταλάβωμεν τὸ πῶς ἐλεημοσύνην ἐκεῖ δὲν ἔχει ἡ ψυχή...;* Πένθ. θαν.² 387· *Τὸ ψεῦδος δὲν μπορεῖ ποτὲ νά 'χη βεβαιοσύνη κ' ἡ γλώσσα τούτη μαρτυρᾶ πάντα ἀληθοσύνη* Ζήν. Δ' 236. Βλ. καὶ *ἀφύρωσις* 2, *βεβαίωσις* 3. **2**) Ἐπικύρωση, διαβεβαίωση: *διὰ πλέον βεβαιοσύνην τῆς ἀληθείας εἰς ὅσα ἐδιηγήθηκα διὰ τὸν λαὸν* Σουμμ., Ρεμπελ. 174. Βλ. καὶ *βεβαίωσις* 1. **3**) Πραγματικότητα, ἀλήθεια: *Εἰς τόσον ὡσὰν ἔμαθαν κάθε βεβαιοσύνην, τὸν ἐλευθερώσαν⟨ε⟩ μὲ τὴν δικαιοσύνην* Ἄλ. Κύπρ. 382.

βεβαιῶ, Τρωικὰ 521^{18}, Διγ. (Trapp) Gr. 2215, 2753, Διγ. Ζ 523, 2621, 2976, 3296, Ἐξήγ. πέτρ. 275, Διήγ. παιδ. 92, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 252, Ἠπειρ. 226^{6}, Ἐπιστ. Μουρ. Β' ΑΒ 58 (=Ἠπειρ. 242^{21}), Σφρ., Χρον. μ. 8^{29}, 60^{21}, 82^{12}, 86^{30} (ἔκδ. *βεβαῖον*· διορθώσ. *βεβαιοῦ*· βλ. κριτ. ὑπ.), 90^{13}, Μάρκ., Βουλκ. 350.

Τὸ ἀρχ. *βεβαιόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Κάνω κ. βέβαιο, σταθερὸ (Πβ. Sophocl., λ. *βεβαιόω* 1): *τελέσας ἢ μᾶλλον πλέον βεβαιώσας τὸ τῆς Ἰβηρίας συνοικέσιον* Σφρ., Χρον. μ. 82^{12}· βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* 2β· **β**) «κυρῶ», ὁρίζω, καθορίζω: *ἦσαν τὰ νήματα τῆς τύχης ἀμετάκλωστα καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς βεβαιωθὲν οὐκ ἠδύνατο διαλυθῆναι* Τρωικὰ 521^{18}· βλ. καὶ *ἀπαιτῶ* ΙΑ2, *ἀφορίζω* 2α, *βούλομαι* (I) 2, *ὁρίζω, τοπώνω*· **γ**) (προκ. γιὰ εἰρήνη) συνομολογῶ: *μεθ' ὅρκου βεβαιώσαντες καθολικὴν ἀγάπην* Διήγ. παιδ. 92. Βλ. καὶ *ἀποκαθιστῶ* Α6, *ἀσφαλίζω* 3β, *βεβαιώνω* Α1δ. **2**) Ἐπικυρώνω, καθιστῶ ἔγκυρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ὡς λόγ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ταῦτά τε ἰδιοχείρως ἐγχαράξας καὶ τῇ τοῦ ἀρχιερέως ἐπιγραφῇ βεβαιώσας* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 252. Βλ. καὶ *βεβαιώνω* Α2, Α1γ. **3**) Ἀποδεικνύω: *ἐξ ἔργων τὴν ἀγάπην σου βεβαίωσον, κυρία* Διγ. Ζ 3296· *ταῦτα γὰρ τὰ γνωρίσματα ἐκεῖνον βεβαιοῦσι* Διγ. Ζ 2621. **4**) Διαβεβαιώνω: *Εἶθ' οὕτως βεβαιώσαντες τὸν ἀμιρὰν μεθ' ὅρκου γαμβρὸν νὰ τὸν ἐπάρωσιν* Διγ. Ζ 523. Βλ. καὶ *ἀφυρώνω* 2, *βεβαιώνω* Α5. **5**) Ἀποδέχομαι, ἐγκρίνω (Βλ. Sophocl., λ. *βεβαιόω* 1): *τοῦτο ἐβεβαιώθη καὶ ἐστάθη παρὰ πάντων τῶν αὐτοῦ ἄνευ μόνου τοῦ Χαλὶλ πασία, ὅστις ἀντέστη* Σφρ., Χρον. μ. 60^{21}. **Β'** Μέσ. **1**) Εἶμαι σίγουρος γιὰ κ., δὲν μοῦ μένει ἀμφιβολία γιὰ κ. (Βλ. Sophocl., ὅ.π. 2): *τοῦτο βεβαιοῦ καὶ χωρὶς ἐνόρκου προστάγματος, ὅτι τὰ διὰ σοῦ ἀποκρισιαρίκια* (ἔκδ. *ἀπκρισιαρίκια*) *νὰ παύσουν* Σφρ.,, Χρον. μ. 86^{30}· *Ἐβεβαιώθητε ἀκριβῶς ἀπὸ τὰς νίκας καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν προγόνων μου ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔβαλεν εἰς τὸ βασίλειόν μου σύνορα* Ἐπιστ. Μουρ. Β' ΑΒ 58 (=Ἠπειρ. 242^{21}). **2α**) Σταθεροποιοῦμαι: *καὶ ἔτι ἐβεβαιώθη ὁ λογισμός μου εἰς τὴν ὄρεξιν ἣν εἶχον* Σφρ., Χρον. μ. 90^{13}· **β**) ἀποδεικνύομαι αὐτὸς ποὺ εἶμαι· ἀναγνωρίζομαι ὡς ἄξιος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ L-S, λ. *βεβαιόω* II): *γέγονε δὲ περίφημος ἐν ταῖς ἀνδραγαθίαις, ὥστε σχεδὸν εἰς ἅπαντα βεβαιωθεὶς τὸν κόσμον* Διγ. (Trapp) Gr. 1906. Βλ. καὶ *βγαίνω* 30. **3**) (Μτβ.) σιγουρεύομαι γιὰ κάπ. (Γιὰ τὴ χρ. βλ. Ἀνδρ., Προσφ. Κυριακ. 55): *Μὴ ἔνι οὗτος ὁ Διγενής, ὃν λέγουσιν Ἀκρίτην; Χρὴ νὰ τὸν δοκιμάσωμεν, νὰ τὸν βεβαιωθῶμεν* Διγ. Ζ 2976. — Βλ. καὶ *βεβαιώνω*.

βεβαιωμένα, ἐπίρρ., Θησ. ΙΒ' [22^{8}].

Ἀπὸ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *βεβαιώνω*.

Σταθερά, σίγουρα: *Γιατὶ πράγμα οὐκ ἤτονε στὸν κόσμον γὰρ κανένα, ποὺ τόσο νὰ τὸ 'γάπησα, στερκτά, βεβαιωμένα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βέβαια* 1.

βεβαιώνω, Λόγ. παρηγ. Ο 100, Χρον. Μορ. Ρ 2043, 2307, 3679, Φλώρ. 1561, Λίβ. Ρ 469, 680, 2000, 2273, Λίβ. Sc. 1751, 2206, 2836, Λίβ. Esc. 723, 967, 1719, 1760, 2909, 3388, 4026, Λίβ. Ν 598, 829, 1515, 1556, 1708, 3442, Θησ. Γ' [45^{1}], Χούμνου, Π. Δ. ΙΧ 39, Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{12}, Ἔκθ. χρον. 11^{24}, Συναξ. γυν. 103, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 942, Αἰτωλ., Μῦθ. 56^{7}, 94^{7}, Χρον. σουλτ. 59^{34}, 103^{23}, 142^{2}, Ἱστ. πολιτ. 16^{1}, Ἱστ. πατρ. 158^{14}, Δωρ. Μον. XXII (δίς), Σταυριν. 34, Ἱστ. Βλαχ. 1557, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, Διγ. Ἄνδρ. 325^{3}, 355^{18}, 371^{4}, 388^{8}, Ἐρωτόκρ. Α' 1555, 1903, Ε' 711, 1469, Συναδ., Χρον. 66, Ζήν. Δ' 250, Ε' 268, 384, Διγ. Ο 2484, Διακρούσ. 68^{4}, 92^{25}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174^{20}, 175^{8}· *β ε β α ι ώ ν ν ω,* Ἀσσίζ. 149^{19}, Διάτ. Κυπρ. 509^{11}, Μαχ. 310^{18}, 534^{25}, Θρ. Κύπρ. Κ 701· *β ε β ι ώ ν ω,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [20], Α' [898], Γ' [593], Δ' [1165], Ε' [1478, 1685].

Τὸ ἀρχ. *βεβαιόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Στερεώνω, σιγουρεύω: *Καὶ ἀποκεῖ, ὡσὰν ἐσυμμάζωξε καὶ ἐβεβαίωσε ὁ Μουράτης τὴν βασιλείαν του καὶ τὴν ἐστερέωσε, ἐμάζωξε τὰ φουσάτα του καὶ ἑτοιμάστη νὰ πολεμήση τὴν Κωνσταντινούπολη* Χρον. σουλτ. 59^{34}· **β**) ἐξασφαλίζω κ. ὑπεύθυνα σὲ κάπ., κατακυρώνω: *Ζητοῦμεν ἐλευθεριὰ πρῶτας νὰ μᾶσε δώσης, σπίτια, 'κκλησιὲς καὶ στάμενα νὰ μᾶσε βεβαιώσης* Τζάνε, Κρ. πόλ. 174^{20}· *καὶ δίκαια τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν βεβαιωμένα κανονικῶς εἰς τοὺς Γραίκους τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ἐνοριῶν* Διάτ. Κυπρ. 509^{11}· **γ**) ἐπιδοκιμάζοντας κ. τὸ κάνω σταθερό, ἔγκυρο: *τοιαύτην βουλὴν ἔκαμαν, ὅλοι τὴν βεβαιώννουν· ἀκούσατέ μου νὰ σᾶς πῶ πῶς τήνε στερεώννουν* Θρ. Κύπρ. Κ 701· βλ. καὶ *βεβαιῶ* Α2· **δ**) (προκ. γιὰ εἰρήνη) συνομολογῶ: *ἐβεβαίωσε τὴν ἀγάπη μὲ τοὺς Βενετσάνους ὡς καθὼς τὴν εἶχε καὶ ὁ πατέρας του ὁ Μπαγιαζίτης* Χρον. σουλτ. 142^{2}· αὐτ. 103^{23}. Βλ. καὶ *βεβαιῶ* Α1γ. **2**) Ἐπικυρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *εἰς τὴν διαθήκην του βεβαιώννει τὴν ἐλευθερίαν* Ἀσσίζ. 149^{19}· *Ὁμοίως καὶ ὁ Κίνναμος ἐβεβαίωνεν τὸν λόγον τοῦ Φιλοπαπποῦ* Διγ. Ἄνδρ. 388^{8}. Βλ. καὶ *βουλλώνω* Β3, *βεβαιῶ* Α2. **3**) Ἐπιβεβαιώνω: *ἡ ζγουραφιὰ βεβαίωσε κ' ἤκαμε νὰ γνωρίση πῶς βρίσκομαι γιὰ λόγου τση 'ς πόθου κι' ἀγάπης κρίση* Ἐρωτόκρ. Α' 1903. **4**) Ἐξακριβώνω: *μά 'θελε πρὶ φανερωθῆ πάλι νὰ τὴν πειράξη, νὰ δῆ ἂν τόνε λυπηθῆ καὶ βαραναστενάξη· τὴν μπιστοσύνη τσ' ἤθελε καλὰ νὰ βεβαιώση* Ἐρωτόκρ. Ε' 711. **5**) Διαβεβαιώνω (Βλ. Δημητράκ., λ. *βεβαιῶ* 3): *Ἔπειτα ἐβεβαίωσαν τὸν ἀμιρὰν μετὰ ὅρκου νὰ τόνε πάρουσιν γαμβρόν* Διγ. Ἄνδρ. 325^{3}· *νὰ πᾶς εἰς τὴν ὡραίαν, νὰ τὴν βεβαιώσης τὰ πονῶ καὶ πάσχω καθ' ἑκάστην* Λίβ. Esc. 1760· *ἀπήλθασιν στὴν Λακιδαιμονίαν ὅπου ἦτον ὁ μισὲρ Τζεφρὲς καὶ ἐβεβαίωσάν τον πῶς εἰς τὸ Νίκλιν ἔσωσεν...* (πβ. Χρον. Μορ. Η 2043, 2307) Χρον. Μορ. Ρ 2307. Βλ. καὶ *βεβαιῶ* Α4. **6**) Ἀποδέχομαι, ἐγκρίνω: *ἀλλ' ἐθάρρουν εἰς τοὺς ὅρκους, οὕσπερ εἶχον μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὓς ἔστερξε καὶ ἐβεβαίωσε καὶ αὐτὸς* Ἔκθ. χρον. 11^{24}. **7**) (Ἀμτβ.) ἐπαληθεύω: *Θωρεῖς τα δὰ τὰ λόγια μου τὸ πῶς ἐβεβαιῶσα* Ἐρωτόκρ. Ε' 1469. **8**) Πραγματοποιῶ: *Ὅλοι λοιπὸν ἠθέλησαν νὰ πᾶσι νὰ πνιγοῦσι* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἔτσι τὸ βεβαίωσαν, εἰς λίμνην διαβῆκαν* Αἰτωλ., Μῦθ. 56^{7}. Βλ. καὶ *ἀποκαθιστῶ* Α5. **Β'** Μέσ. **1**) Σιγουρεύομαι γιὰ κ., πληροφοροῦμαι κ. μὲ ἀκρίβεια καὶ σιγουριὰ (Πβ. Δημητράκ., λ. *βεβαιῶ* 7): *νὰ τοὺς γράψη κατὰ ὄνομα, καὶ τοῦτο διὰ νὰ βεβαιωθῆ τὸ πόσος λαὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν χώρα τῆς Ζακύνθου* Σουμμ., Ρεμπελ. 161· *πῶς τόσους ἐθανάτωσες πῶς νὰ βεβαιωθοῦμεν;* Διγ. Ο 2484· *καὶ ὥσποτε ζῆς βεβαιώθησε καὶ γνώριζε ἀπ' ἐμέναν τῆς Τύχης τὸ κακόγνωμον οὐ θέλεις ἀπο-*

φύγειν Λόγ. παρηγ. Ο 100· Λίβ. Ν 829· Αἰτωλ., Μῦθ. 94[7]. **2**) Ἐξακριβώνομαι: *Τὸ πράμα βεβαιώθηκε, θεμελιωμένον εἶναι. Ἐκεῖνος ὁποὺ μ' ἀγαπᾶ κατέχω τον ποιὸς εἶναι* Ἐρωτόκρ. Α' 1555. — Βλ. καὶ *βεβαιῶ*.

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. **1**) Σταθερός: *ὁ λόγος ἐκ τὸ στόμα σου νὰ εἶν' βεβαιωμένος, δίκαιος καὶ ἀληθινός, καλὰ στερεωμένος* Ἰστ. Βλαχ. 1557. **2**) Βέβαιος, σίγουρος: *Ἀμὴ νὰ εἶσαι βεβαιωμένη, ψυχή μου, ὅτι φουσάτα δύνομαι νὰ πολεμήσω* Διγ. Ἄνδρ. 355[18]· *εἶχαν δὲ τοῦτον τὸν φεῖτιφὰν οἱ Τοῦρκοι κεκρυμμένον ἔσοντας ὁποὺ ἦσαν βεβαιωμένοι τὸν ἐπαρμὸν τῆς πόλης* Ἰστ. πατρ. 158[14]. Βλ. καὶ *βέβαιος* 3. **3**) Ἐξασφαλισμένος: *ἐκάμασι καπίτουλα νά 'ναι βεβαιωμένοι, πιστοί τε καὶ ἀληθινοί, καλὰ στερεωμένοι* Διακρούσ. 92[25]. **4**) Ἰσχυρός, ἔγκυρος: *ἔδωκεν ὅλα τὰ 'φίκια τοὺς κάτωθεν ἀφέντες τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, τὰ ποῖα νὰ εἶναι στερεωμένα καὶ βεβαιωμένα* Μαχ. 310[18]· Ἠπειρ. 278[15]. Βλ. καὶ *βέβαιος* 4.

βεβαίως, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 1146, Διγ. (Trapp) Esc. 1663, Σφρ., Χρον. μ. 138[14].

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *βεβαίως* (L-S, λ. *βέβαιος*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μὲ βεβαιότητα, ἀναμφίβολα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Πᾶς ὁ βλέπων τὴν ἔμνοστον ἡλικίαν καὶ κάλλος τὸ σόν, ὦ περιπόθητε, ὄντως οὐ μὴ ἀμφιβάλῃ, ἀλλὰ βεβαίως δέξεται τὰς σὰς ἀνδραγαθίας* Διγ. (Trapp) Gr. 1146· *Ὁμολογῶ βεβαίως τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι·ἅμα κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς* Σφρ., Χρον. μ. 138[14].

βεβαίωσις ἡ, Μαχ. 508[6], Σφρ., Χρον. μ. 28[1-2], 82[33], 86[3], Μάρκ., Βουλκ. 350[10], Χρον. σουλτ. 58[1], Τζάνε, Κρ. πόλ. 181[19]· *β ε β α ί ω σ η,* Λεηλ. παροικ. Ἀφ. 21· *β έ β ι ω σ ι ς,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [698].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βεβαίωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐπικύρωση, διαβεβαίωση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Καὶ διὰ πίστωσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἐποίκαμεν καὶ ἐγράψαμεν τὸ αὐτὸν προβιλίζιν* Μαχ. 508[6]· *Κι' ὀγιὰ πολλὴν βεβαίωσιν πῶς σ' ἀγαπῶ περίσσια τὸν πόλεμον θὰ δηγηθῶ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 181[19]. Βλ. καὶ *ἀφροντισία* 3, *βεβαιοσύνη* 2. **2**) Στερέωση, ἐξασφάλιση (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *ἐμίλησε μὲ τὸν βασιλέα Παλαιολόγο ὅτι, ἂν ὁρίσῃ, νὰ γενοῦνε συντρόφοι εἰς τὴν ἀφεντία μὲ τὸν σουλτὰν Μουσταφὰ καὶ διὰ βεβαίωσιν τῆς βασιλείας* Χρον. σουλτ. 58[1]. Βλ. καὶ *ἀσφάλεια* 5. **3**) Σιγουριά, βεβαιότητα: *Πάντα τὸ δίκιο εἶν' ἄδικον, ὅταν τὸ ἔργον τρέχῃ ἀμφίβολον καὶ δύσκολον καὶ βέβιωσιν δὲν ἔχῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [698]. Βλ. καὶ *βεβαιοσύνη* 1.

βέβηλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2861, Διγ. (Trapp) Gr. 2050, Χρον. Μορ. Η 1488, Σωσ. 19, Εἰς Θεοτ. 83, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 716, 795, Ἰστ. Βλαχ. 2727, Διακρούσ. 109[8].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βέβηλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀσεβής, ἄπιστος (Βλ. L-S στὴ λ. II, Lampe, Lex. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 7): *τοῦ Μαουμέτη τοῦ πλάνου καὶ παμμιάρου, τοῦ βέβηλου καὶ ψεύτη* Διακρούσ. 109[8]· *Ἀρείου τοῦ βεβήλου* Μανασσ., Χρον. 2861· βλ. καὶ *αἱρετικὸς* β, *ἄχριστος, βλάσφημος*· **β**) μιαρός, ἀνίερος (Βλ. L-S στὴ λ. II καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *τὴν μιαρὰν καὶ βέβηλον φωνὴν τοῦ Μεεμέτη νὰ τὴν ἀποσκορπίσουσι* Ἰστ. Βλαχ. 2727· *κληρονόμος δείκνυται ζωῆς τῆς αἰωνίου ἀντὶ προσκαίρου ἡδονῆς τῆς αἰσχρᾶς καὶ βεβήλου* Διγ. (Trapp) Gr. 2050. **2**) Πονηρὸς (Πβ. Χρον. Μορ. Ρ 1488· βλ. καὶ Spadaro, Ἑλλην. 19, 1966, 394-5): *Ὁ Σγουρὸς...ὡς φρόνιμος καὶ βέβηλος*

ὁποὺ ἦτον Χρον. Μορ. Η 1488. Βλ. καὶ *βαθύτροπος*. **3**) Ἀνέντιμος, ἀνήθικος: *τὸν ἔρωτα τὸν βέβηλον, τὸν κατὰ τῆς Σωσάννης, ἀλλήλους ὡμολόγησαν* (ἐνν. *οἱ πρεσβύτεροι*) Σωσ. 19.

βεβηλοσύνη ἡ, Ἰστ. Βλαχ. 2697.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βέβηλος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*.

Ἀσέβεια: *ἂν βασιλεύουν πρόσκαιρα,... ἡ κόλασις τοὺς καρτερεῖ νὰ λάβουν τὸν κανόνα, διὰ τὴν ἀπιστίαν τους καὶ τὴν βεβηλοσύνην πάντοτε νὰ κολάζωνται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφοβία* 2, *ἀχριστία*.

βέβια, ἐπίρρ., βλ. *βέβαια*.

βέβιος, ἐπίθ., βλ. *βέβαιος* (I).

βεβιώνω, βλ. *βεβαιώνω*.

βέβιωσις ἡ, βλ. *βεβαίωσις*.

βεβράινος, ἐπίθ., βλ. *μεμβράνινος*.

βέβρανος, ἐπίθ., βλ. *μέμβρανος*.

βέβρινος, ἐπίθ., βλ. *μέμβρινος*.

Βεβρύκιος ὁ, Βίος Ἀλ. 5079.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Βέβρυξ*. Βλ. καὶ Steph., Θησ. (λ. *Βέβρυξ*).

Αὐτὸς ποὺ ἀνήκει στὸ ἔθνος τῶν Βεβρύκων: *ὅστις κακίστως συλληφθεὶς παρὰ τῶν Βεβρυκίων τυραννικῶς ἀπώλεσεν ὁμόζυγα τὴν τούτου* ὅ.π.

Βέβρυξ ὁ, Βίος Ἀλ. 5094, 5098, 5136, 5153.

Τὸ μτγν. ἐθν. *Βέβρυξ* (Steph., Θησ.).

Αὐτὸς ποὺ ἀνήκει στὸ ἔθνος τῶν Βεβρύκων (Ἡ χρ. μτγν., Steph., Θησ.): *Ὁ τύραννος τοῦ τόπου τῶν Βεβρύκων* αὐτ. 5094.

βεγλίζω, βλ. *βιγλίζω*.

βεζιραζέμης ὁ, Ἰστ. πολιτ. 65[11].

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *veziriâzam*.

Μέγας βεζίρης: *ἠβουλήθησαν ἀποκτεῖναι τοὺς βεζιραζέμηδες* ὅ.π.

βεζίρης ὁ, Δούκ. 37[30], 167[33], 413[4], Ἔκθ. χρον. 8[8], 53[2], 69[1], 75[15], Ψευδο-Σφρ. 340[32], Χρον. σουλτ. 29[4], 93[17], Ἰστ. πολιτ. 68[1], Ἰστ. πατρ. 160[3], Σταυριν. 71, 256, 370, Ἰστ. Βλαχ. 777, Διακρούσ. 72[21], Τζάνε, Κρ. πόλ. 235[21], 531[17]· *β ι ζ ί ρ η ς,* Σφρ., Χρον. μ. 12[32], 46[15-6], Ψευδο-Σφρ. 226[28], Χρον. σουλτ. 39[7], 77[13,17,23], 87[6,14], 124[11], 126[11], 136[12], 138[1], Λεηλ. Παροικ. 9, 13, 24, 27, 55, 59, 62, 70, 112, 133, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147[7], 224[12], 380[5], 402[26], 403[8,26], 442[14], 463[13], 464[1,17], 466[3,19], 468[15], 471[15], 503[15], 505[3], 507[3], 518[16], 522[15], 525[15], 537[19], 538[26], 544[7], 551[8], 555[17], 559[9], 562[6], 834[12].

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *vezir*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Mor., Byzantinot. B' 88 καὶ Papoulia, S–OF 25, 1966, 396. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνώτατος Τοῦρκος κρατικὸς λειτουργὸς μὲ διοικητικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἐξουσία, πρω-

θυπουργὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1, 2. Βλ. καὶ Δημητριάδη, Ἐβλ. Τσελ. 376): *ἔσχε καὶ βεζίρηδες τόν τε Χαλὶλ πασία καὶ Πρέιμ πασία* Ἔκθ. χρον. 8^{8}· *ἐμίλησε ὁ Ἀλὴ πασάς, ὁποὺ ἤτονε πρῶτος βιζίρης τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη, ὁποὺ ἤτονε μαθημένος εἰς τοὺς πολέμους. Ἤτονε καὶ συβολάτορας*...Χρον. σουλτ. 87^{6}· *ὁ Χερσαῒν πασὰς καὶ ὁ Μουσταφὰ πασάς, οἱ πρῶτοι βιζίρηδες* Χρον. σουλτ. 138^{1}· *τότε ἐσηκώθη ὁ δεύτερος βιζίρης πασάς, ὀνόματι Τζογάνος* Χρον. σουλτ. 87^{14}.

βεζὶρ-πασὰς ὁ, Χρον. σουλτ. 49^{19}, 76^{32}.

Ἀπὸ τὰ τουρκ. *vezîr* καὶ *paşa*.

Βεζίρης: *ἔστειλε κρυφὰ ἄνθρωπον ἐδικό του ἐμπιστεμένο εἰς τὸν βεζὶρ-πασὰ* αὐτ. 49^{19}.

βέης ὁ, βλ. *μπέης*.

βεϊβόδας ὁ, βλ. *βοεβόδας*.

βελάζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [211].

Ὀνοματοποιημένη λ. ἀπὸ τὴ φωνὴ τῶν προβάτων. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Rohlfs, Et. Wört., λ. *βελῶ*.

Βελάζω· (ἐδῶ) μουγγρίζω: *τὸ λιοντάρι τ' ἄγριον στὰ δάση ὅταν βελάζῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυχῶμαι* 1α.

βελέγγια ἡ, βλ. *βελέντζα*.

βελεμνοτοξοφόρος ὁ, Μανασσ., Χρον. 564.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βέλεμνον* καὶ τὸ ἐπίθ. *τοξοφόρος*.

Αὐτὸς ποὺ φέρει βέλος καὶ τόξο: *Δορατιστὰς καὶ πελταστάς, βελεμνοτοξοφόρους* ὅ.π.

βελέντζα ἡ, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 16^{33}, 102^{41}.

Πιθ. τὸ ρουμανικὸ *velință* ἢ τὸ ἀρωμουνικὸ *velentza* ⟨τουρκ. *velence*. Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Meyer, NS II 17 καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βαρὺ μάλλινο κλινοσκέπασμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *θέλει τοῦ φέρει καὶ τὴν βελέντζαν ὁποὺ ὅρισε* αὐτ. 16^{33}.

βελεσσερός, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 104).
Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βελέσσι* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
Βαμβακερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἕνα φιστάνι βελεσσερὸ* ὅ.π.

βελέσσι τό, Ἔγγρ. τοῦ 16. αἰ. (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 99), Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1125].
Τὸ βενετ. *valessio* (Βλ. Meyer, NS II 17). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐξωτερικὸ γυναικεῖο ἔνδυμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Βαγιακ., Ἀφ. Τριαντ. 72): *τῆς Δάβνης πάλε τὸ ψηλὸ καὶ κεντιστὸ βελέσσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1125]. Βλ. καὶ *βέστα*.

᾽βελίσκος ὁ, βλ. *ὀβελίσκος*.

βελλιάνιος, ἐπίθ., Γράμματα Μετεώρ. 48.

Ἀπὸ τὸ λατ. *velleianus*. Βλ. Triand., Lehnw. 15, 42, 128.

(Προκ. γιὰ δόγμα) ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸ Βέλλιο (Γιὰ τὴ σημασ. Βλ. Triand., ὅ.π. 128): *βελλιάνιον δόγμα* ὅ.π.

βέλο τό, Ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 105).

Τὸ ἰταλ. *velo*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Λεπτὸ γυναικεῖο κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ, πέπλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἕνα βέλο καὶ τρία μαντίλια* ὅ.π. Βλ. καὶ *σκέπη*.

βελοθήκη ἡ, Λεξ. IV 659.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βελοθήκη* (Sophocl.).

Θήκη γιὰ βέλη (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl.): *Φαρέτρα, βελοθήκη* ὅ.π.

βελόνη ἡ, Προδρ. IV 91 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ἱερακοσ. 377^{2}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 560^{15}, Πουλολ. 537 (χφ. L) (κριτ. ὑπ.), Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1311.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βελόνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βελόνα* [I]).

1) Βελόνα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Ἀξούγγιν χοίρειον καὶ στακτὴν κληματίδων μῖξον καὶ συρράψας μετὰ βελόνης ἐκ τούτου ὑπάλειφε* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 560^{15}. Βλ. καὶ *βελόνι(ν)* 1. **2**) Μαγνητικὴ βελόνα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2δ): *ναύκληρον οὐκ εἴχαμεν νὰ κυβερνᾶ τὸ πλοῖον, οὐδὲ πενέζη νὰ θωρῇ ἀπέσω στὴν βελόνην* Πουλολ. 537 (χφ. L) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *βελόνι(ν)* 2.

βελονίδα ἡ, Πουλολ. Ζ 84, Πουλολ. Ἀθ. 85, Πουλολ. 91.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βελονίς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος μικροῦ ψαριοῦ (Πβ. L-S, λ. *βελονὶς* II. Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἂν τύχῃ κάπου πούπετα νὰ πιάσῃς βελονίδα, ἐκείνην ἔχεις, ταπεινέ, καὶ πρόγεμα καὶ δεῖπνον* Πουλολ. Ζ 84.

βελόνι(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. 7^{186}, Προδρ. IV 91, Ἀκ. Σπαν. 29^{50}, Χρον. Μορ. Η 8963, Πουλολ. 537, Gesprächb. 54^{1042}, Πηγᾶ, Χρυσοπ. 72, Κατζ. Δ′ 243· *βελόνιον*, Ἱερακοσ. 483^{26}.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βελόνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βελόνι*).

1) Βελόνι τοῦ ραψίματος (Βλ. Κουκ., Βυζ. Λαογρ. Α′ 436. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Ἂν ἔμαθον τὴν ραπτικὴν ἐντέχνως ἐπιστήμην μετὰ βελόνιν ταρτεροῦ καὶ ράμματα σταμένου* Προδρ. IV 91· *οὐ μὴ νὰ ἐπῆραν ἀπὸ σοῦ ἕναν μικρὸν βελόνι* Χρον. Μορ. Η 8963· *ράπτε αὐτὸν τριγώνοις βελονίοις χρησάμενος καὶ ράμματι ἐξ ἐρίου* Ἱερακοσ. 483^{26}. Βλ. καὶ *βελόνη* 1. **2**) «Μαγνητικὴ βελόνα» (Πβ. Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 367 καὶ Kahane, B-NJ 15, 1939, 107): *πενέζη νὰ θωρῇ ἀπέσω στὸ βελόνιν* Πουλολ. 537. Βλ. καὶ *βελόνη* 2.
3) Τὸ φυτὸ καυκαλὶς ἡ δαυκοειδὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1δ): *ἡ πληγὴ ἐκείνη ἔχει τρίχας πολλὰς οἷον βελονίου κῶλον* Σταφ., Ἰατροσ. 7^{186}.

βελοποιὸς ὁ, Διήγ. μάρτ. 20.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βελοποιὸς* ὡς οὐσ.

Αὐτὸς ποὺ κατασκευάζει βέλη (Βλ. L-S): *ζηλῶν τὴν ἣν ἐκτήσατο δόξαν ἐν οὐρανῷ καὶ τὴν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν βελοποιῶν πληγὴν καιρίαν* ὅ.π.

βέλος τό, Εὐγεν., Δρόσ. Β′ 242, Μανασσ., Χρον. 3251, 3259, 3657, 3993, 5801, Διγ. (Trapp) Gr. 1227, Διγ. Ζ 89, 197, Διγ. Α 1752, Βέλθ. 409, Βίος Ἀλ. 3625, Φλώρ. 186, 394, Λίβ. Esc. 490, Ἀχιλλ. Ν 909, Δούκ. 335^{21}, Ψευδο-Σφρ. 392^{1}, Κυπρ. ἐρωτ. 140^{10}, 156^{4}, Ἱστ. Βλαχ. 2565, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1468], Ζήν. Δ′ 33, Διγ. Ο 360, Διακρούσ. 75^{17}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βέλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ μικρὸ αἰχμηρὸ ἀκόντιο ποὺ ἐκτινάσσεται μὲ τὸ τόξο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σημερ., ΙΛ): *ἐν τῷ πρωὶ μὴν ξεύροντας τί θέλη γένη ἀλλάχτησαν εἰς αὔτου τους ὅλα τὰ βέλη* Κυπρ. ἐρωτ. 156^{4}· *βέλος ἀσίδηρον* Μανασσ., Χρον. 3251· *τὸ γὰρ κάλλος ὀξύτερον καὶ τοῦ βέλους τιτρώσκει* Διγ. (Trapp) Gr. 1227· *ἀλλὰ μὲ βέλος θλιβερὸ ποὺ σύρνει τὸ δοξάρι* Διγ. Ο 360· *μὴν εὕρη χώραν ἀπ' αὐτῶν τὸ βέλος τῆς ἀγάπης* Διγ. Ζ 89· *εἰς τοῦ Ἔρωτος τὰ βέλη νὰ ὀμόσης* Λίβ. Esc. 490· *τοῦ θανάτου τὸ σκληρὸν βέλος τὸ πικραμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1468]. Βλ. καὶ *βερετούνι(ν)*· (μεταφ.): *Σὺ χαρμονή μοι καὶ σὺ θλίψεως βέλος* Εὐγεν., Δρόσ. Β' 242· *βέλεσιν ὀνειδισμῶν κεντοῦντες κακογλώσσων* Μανασσ., Χρον. 3993· *πάντες ἀπωδύροντο τὸ τῆς ἐνδείας βέλος* Μανασσ., Χρον. 5801.
2) Σάλπιγγα: *παρευθὺς ἐπρόσταξεν τὸ βέλος νὰ σαλπίση* Φλώρ. 394. Βλ. καὶ *βούκινο(ν)*.

βελούδιν τό, Γεωργηλ., Θαν. 140.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βελοῦδο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βελούδι*).

(Συνεκδ.) γυναικεῖο φόρεμα ἀπὸ βελοῦδο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *καὶ πασαένα φόρεμα ποὺ νά 'ναι τιμημένον χρειὰ 'ναι 'πουκάτω στὴν ποδιὰν τριγύρα νά 'ν' ραμμένο· βελούδιν ἢ καὶ τζατουνὶν ἢ καμουχὰ ἀφ' τὴν Πίζαν* ὅ.π.

βελοῦδο τό, Γεωργηλ., Θαν. 58, 124, 582, Φαλλίδ. 9, Διακρούσ. 112^{13}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{16}, Ἔγγρ. τοῦ 1671 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 80).

Τὸ βενετ. *veludo*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος πολυτελοῦς ὑφάσματος ἢ ἐνδύματος (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ B^{2} 220 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1 καὶ 2): *δύο ζευγάρια μπουστοπράτσολα* (ἔκδ. *πουστοπράτσολα*) *βελοῦδα* Ἔγγρ. τοῦ 1671 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 80)· *φορέματα ὁλόχρυσα, βελοῦδα, καμουκάδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{16}.

βελουδοκαμουχένιος, ἐπίθ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 679.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βελοῦδο* καὶ τὸ ἐπίθ. *καμουχένιος*.

Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ βελοῦδο καὶ καμουχά: *βελουδοκαμουχένια φελονοπετραχήλια* ὅ.π.

βελούσιν, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 140, ἐσφαλμ. γρ. *βελούδιν*.

βέλτιος, ἐπίθ., Ἔκθ.χρον. 63^{10}, Διήγ. ἀναιρεθ. 84^{68} (*βελτιωτέραν*), 84^{69} (*βελτιώτερα*).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. παραθετ. ἐπίθ. *βελτίων*.

Καλύτερος, ἀνώτερος: *τοῦ δὲ Ζωγράφου μονὴ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀρχόντων ἀνοικοδομήθη εἰς μείζονα βελτιωτέραν* Διήγ. ἀναιρεθ. 84^{68}· *Ἡ δὲ τοῦ Πρωτάτου λαύρα καὶ πέριξ ἅπαντα ὑπὸ τοῦ κράλη τῆς Σερβίας ἐδομήθησαν εἰς κρείττονα καὶ βελτιώτερα μεγέθους* Διήγ. ἀναιρεθ. 84^{69}.

βελτίωμα τό, Ἔγγρ. τοῦ 1376 (Θεοχαρίδης, Μακεδ. 5, 1961/63, 152 δίς).

Ἀπὸ τὸ *βελτιῶ*. Ἡ λ. ἤδη τὸ 10. αἰ. (Sophocl.).

Προσθήκη γιὰ καλυτέρευση ἢ διόρθωση κάπ. πράγματος: *ἡνίκα δὲ τελευτήσω, παραλάβη τοῦτο* (δηλ. *τὸ περιβόλιον*) *ἡ μονὴ μεθ' ὧν ἂν ἐν αὐτῷ βελτιωμάτων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βελτίωσις*.

βελτίωσις ἡ, Γράμματα Μετεώρ. 57.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βελτίωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδ. (Δημητράκ.).

Προσθήκη γιὰ καλυτέρευση ἢ διόρθωση κάπ. πράγματος: *συνιστᾶ καὶ βελτιοῖ αὐτά, καθὼς ἔχει βουλήσεως καὶ δυνάμεως, κατέχουσα καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς γενησομένας βελτιώσεις κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμάντα* 1α, *βελτίωμα*.

βελτόνι τό, βλ. *βερετούνιν*.

βέμβρανος, ἐπίθ., βλ. *μέμβρανος*.

βέμβρινος, ἐπίθ., βλ. *μέμβρινος*.

βενέτικα, ἐπίρρ., Θρ. Κύπρ. Μ 371.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βενέτικος*.

Κατὰ τὸν τρόπο τῶν Βενετῶν: *τὰ φουστάνια τὰ χρυσὰ βενέτικα ραμμένα* ὅ.π.

βενέτικος, ἐπίθ., (Ι), Προδρ. ΙΙΙ 109, Πουλολ. 158, Πανάρ. 67^{6}, 70^{23}, Ἐρωτοπ. 448, Notizb. 53, Ἀνακάλ. 32, Μαχ. 130^{16}, 156^{7}, 158^{32}, 160^{17-8}, 162^{13}, 204^{36}, 586^{32}, 632^{1}, Σφρ., Χρον. μ. 56^{17}, 100^{16}, 128^{32}, 142^{27}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, Ἄλ. Κύπρ. 1499, 1549, Δωρ. Μον. XIX, XXVII, Λεηλ. Παροιχ. 536, Τζάνε, Κρ. πόλ. 436^{2}.

Τὸ λατ. *veneticus*, ἂν δὲν πρόκ. γιὰ νεώτ. σχηματ. ἀπὸ τὸ τοπων. *Βενετία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ προέρχεται ἢ σχετίζεται μὲ τὴ Βενετία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τῆς βενέτικης τῆς ἀφεντιᾶς* Ἄλ. Κύπρ. 1549· *ἐσέβημεν εἰς κάτεργον βενέτικον* Σφρ., Χρον. μ. 56^{17}· *ἐπῆγεν μὲ τὰ κάτεργα τὰ βενέτικα* Μαχ. 130^{16}· *καμπουχὰν βενέτικον* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391· *τσὶ κασέλες τως τσὶ καρυδένιες, βενέτικες καδέγλες μπομαδένιες* Λεηλ. Παροιχ. 536. **2**) (Ὡς οὐσ.) Βενετός, ὁ κάτοικος τῆς Βενετίας ἢ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Βενετία: *φεύγουσιν οἱ Βενέτικοι* Ἀνακάλ. 32· *ηὕρασιν πολλὰ πράγματα ἀποὺ τὲς πραματεῖες τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ ἐπῆραν τὰ ροῦχα τοὺς Βενετίκους* Μαχ. 632^{1}· *ἀπῆραν τὴν Μονεμβασίαν οἱ Βενέτικοι* Σφρ., Χρον. μ. 128^{32}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=χρυσὸ νόμισμα τῆς Βενετίας (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *στὴν Βενετιά 'ν'* (ἔκδ. *Βενετιάν*· διόρθ. Κριαρ., Ἀθ. 15, 1941, 8) *βενέτικον, στὰ ξένα γενοβῆσον* (βλ. Κριαρ., ὅ.π.) Ἐρωτοπ. 448. Βλ. καὶ *ἀσημαδάς, τσεκίνι*. — Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. καὶ ὡς τοπων.: *τὰ Βενέτικα*=ἡ περιοχὴ τῆς Βενετίας, ἡ Βενετία Σφρ., Χρον. μ. 120^{21}.

βενέτικος, ἐπίθ., (ΙΙ), Ἀχιλλ. L 1169, Ἀχιλλ. Ο 668.

Τὸ ἐπίθ. *βένετος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιθ. *βενέτικος*.

Γαλάζιος: *καὶ ἐγλήγορα κοντάριν ἥρπαξεν βενέτικον μὲ τ' ἄστρα* Ἀχιλλ. L 1169.

βένετος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Esc. 17, Διγ. Ζ 1519, 2463, 3447, 3619, 3642, Πουλολ. 336, Λίβ. Esc. 2462, Βουστρ. 508, Θρ. Κύπρ. Κ 444, Θρ. Κύπρ. Μ 401, Διγ. Ἄνδρ. 367^{19}, 390^{4}, 394^{30}.

Τὸ λατ. *venetus*. Ἡ λ. στὸ Meursius καὶ στὸ Du Cange· βλ. καὶ Sophocl. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαλαζοπράσινος, θαλασσόχρους, κυανοῦς (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Du Cange, στὸ Sophocl. καὶ σήμ., ΙΛ): *Εἰς φάραν ἔβη μέγιστον, λευκὴν ὡς περιστέριν· ἦτον ἡ χαίτη του πλεκτὴ μετὰ βενέτων λίθων* Διγ. Ζ 1519· *κοντάριν ἐμαλάκιζε βένετον, χρυσωμένον* Διγ. (Trapp) Esc. 17· *νὰ βαστάζη βένετον λεκανόπουλον εἰς τὸ ἕναν του χέριν* Λίβ. Esc. 2462· *εἰς τὴν χεῖρα της ἐκράτει κοντάριον βένετον, ἤγουν γαλάζιον* Διγ. Ἄνδρ. 394^{30}. Βλ. καὶ *μπλάβος*.

Βενετσάνος ὁ, βλ. *Βενετσιάνος.*

Βενετσιάνος ὁ, Μηλ., Ὁδοιπ. 641, Δωρ. Μον. XXIX, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 62, Διακρούσ. 112^{22}· *Β ε ν ε τ σ ά ν ο ς,* Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 106, Τζάνε, Κρ. πόλ. 378^{11}, 512^{18}· *Β ε ν ι τ σ ι ά ν ο ς,* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 299.

Τὸ βενετ. *venezian.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Βενετία, ὁ κάτοικος τῆς Βενετίας, Βενετὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τσ' ἀφέντες Βενετσάνους* Τζάνε, Κρ. πόλ. 512^{18}· *τὴν ἔκτισαν οἱ Βενετσιάνοι μὲ τείχη σιγούρα* Δωρ. Μον. XXIX.

Βενιτσιάνος ὁ, βλ. *Βενετσιάνος.*

βενοτίκη· *βενοτίκης,* Ἱερακοσ. 467^{27}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βεττονίκης* (βλ. λ. *βεττονίκη*).

βέντα ἡ, Καραβ. 503^{10}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vento* (Πβ. Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι).

Οἱ ἐπίτονοι τοῦ μοχλοῦ τοῦ «ἐργατοκράτη» (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Σεγδίτσα, ὅ.π. Πβ. καὶ Δημητράκ., λ. *βέντα*): *βέντες διὰ τὲς ἄσπες τοῦ γιντάτσου καὶ βέντες τοῦ λόβου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βέντος.*

βεντέκα ἡ, Διαθ. τοῦ 1486 (Σάθ., ΜΒ Ϛ' 656^{2}).

Τὸ βενετ. *videga.*

Ἀγρὸς κατάλληλος γιὰ ἀμπέλι: *θέλω νὰ παραλάβω ἀπὸ τὸν κὺρ Πέρο-Σολντὲν ὀδιὰ τὴν βεντέκαν ὁποὺ τοῦ ἐποίησα εἰς τοὺς λεγομένους τόπους εἰς τὰ Λεμωνάρη... οὕτως ὡσὰν πληρώνουν ὁποὺ ποιοῦν τὲς βεντέκες* ὅ.π.

βεντέμα ἡ, Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vincent, Θησαυρ. 4, 1967, 65).

Τὸ βενετ. *vendema* (Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *βέντιμα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β. Βλ. καὶ Vincent, Θησαυρ. 4, 1967, 68): *ἀπὸ χρόνο ἕως χρόνο καὶ ἀπὸ βεντέμα ἕως βεντέμα τοῦ κάθα χρόνου εἰς παντοτινὸ* ὅ.π.

βεντέτα ἡ, Κατζ. Α' 172· *β ε ν τ έ τ τ α,* Μαχ. 92^{12}, 128^{18}, 198^{10}, 320^{4}, 326^{2}, $334^{4,21,32}$, 402^{28}, 628^{12}, Βουστρ. 470, Ἄνθ. χαρ. 287^{20}, 300^{3}.

Τὸ ἰταλ. *vendetta.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βεντέττα*).

Ἐκδίκηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀπὸ τὸ αἷμαν τοῦ ρὲ Πιὲρ τοῦ ἀνδρός της νὰ πάρουν βεντέτταν* Μαχ. 334^{4}. Βλ. καὶ *αἷμα(ν)* 5β, *ἀντιπαίδευσις, ἐκδίκησις.*

βέντος ὁ, Καραβ. 500^{7}, 505^{17}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vento* (Πβ. Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι).

Συνών. τοῦ *βέντα* (βλ. λ.): αὐτ. 500^{7}, 505^{17}.

βεντουριέρος ὁ, Κυπρ. χφ. 156.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *venturiero* ἢ τὸ βενετ. *venturièr* (Βλ. Παντ., Ἀθ. 34, 1922, 156).

Τυχοδιώκτης (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Παντ., ὅ.π.).

βέρα ἡ, Σάθ., ΜΒ Ϛ' 664^{20}.

19.3.75.

Τὸ βενετ. *vera.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Λάσκαρι Μ., Ἀθ. 39, 1927, 211. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δακτυλίδι τοῦ ἀρραβώνα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *θέλω τὴν βέργαν τὴν χρυσῆν καὶ τὴν βέραν τὴν χρυσῆν, ἅτινα δύο δακτυλίδια ἔχω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρραβὼν* 2β, *βέργα* 4, *βλημίδι(ν).*

βέργα ἡ, Ἀσσίζ. 97^{22}, 163^{17}, 204^{23}, 297^{30}, 415^{5}, 456^{27}, Ἱερακοσ. 482^{21}, Χρον. Μορ. Η 7537, Διήγ. παιδ. 679, Ἀχιλλ. Ν 808, Καναν. 64D, Φυσιολ. (Legr.) 1030, Rechenb. 75^{1}, Μαχ. 283^{24}, 498^{3}, Ch. pop. 277, 400, Βουστρ. 457, Σάθ., ΜΒ Ϛ' 664^{20}, 667^{13}, Ἔγγρ. τοῦ 1529 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 95, 96 δίς), Γαδ. διήγ. 335, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 544, Περὶ γέρ. 42, Πεντ. Γέν. XLIX 11, Ἀρ. XIII 23, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 429, Ἐρωτόκρ. Α' 2168, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1150], Ε' [581].

Ἀπὸ τὸ λατ. *virga.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 519-20] καὶ Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 267. Βλ. ὅμως καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. ἤδη στὸ Μάξιμο Ὁμολογητὴ (Du Cange) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κλαδὶ θάμνου, δέντρου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α. Βλ. καὶ Du Cange): *πλοκωτὰς ἀπὸ βέργας ἔθηκαν ἔμπροσθεν τῆς παστίας* Καναν. 64D· *Κυρά μου, βέργα τῆς μηλιᾶς, τῆς δάφνης τὸ κλωνάρι* Ch. pop. 400· *δένει εἰς τὸ κλῆμα του βουρδώνι του καὶ εἰς τὴν βέργαν γιὸν τοῦ μουλαριοῦ του* Πεντ. Γέν. XLIX 11· (μεταφ.) (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1α Φρ.): *Ζάχαρη, μέλι καὶ δροσιὰ ἔναι τ' ἀνάβλεμμά σου· βέργα χρυσή, χλιμιδωτὴ φαίνεται ἡ ἐλικιά σου* Ch. pop. 277. Βλ. καὶ *βλαστάρι* 1α. **2**) Ραβδὶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α6): *ἐστάθηκεν* (ἐνν. *ὁ Μωυσῆς*) *μὲ τὴν βέργαν του καὶ ἔσχισε τὴν θάλασσαν* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 429· *νὰ δῇ τὸ βάθος τοῦ νεροῦ βέργα κρατεῖ καὶ βάνει* Ἐρωτόκρ. Α' 2168· *ἔβγαλεν β' βέργες σιδερένες ἀπὸ τὸ παραθύριν* Μαχ. 283^{24}. Βλ. καὶ *ἀπελατίκι(ν)* 1, *βεργέττα, βεργὶν* 1β, *βίτσα* 1, *δέμπλα, ξύλο.* **3**) Σκῆπτρο: *Τὴν βέργαν γὰρ καὶ τὸ ραβδὶ τὸ ἐκράτει εἰς τὸ χέριν, ὡς τὸ ἔχουσιν οἱ ἀρχηγοὶ κ' οἱ ἀφέντες γὰρ τοῦ κόσμου* Χρον. Μορ. Η 7537. **4**) Δαχτυλίδι (Πβ. καὶ τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. Α12): *θέλω τὴν βέργαν τὴν χρυσῆν καὶ τὴν βέραν τὴν χρυσῆν, ἅτινα δύο δακτυλίδια ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ* Σάθ., ΜΒ Ϛ' 664^{20}. Βλ. καὶ *βέρα.* **5**) (Μεταφ.) ἀνδρικὸ αἰδοῖο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *πῶς ἐδυνήθη κ' ἔκοψεν ἡ μαραμένη βέργα τῆς παρθενιᾶς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνοστιμάδα* Περὶ γέρ. 42· *παλούκιν ξύλινον τὸ πάχος τῆς βέργας τοῦ ἑνοῦ ἀνθρώπου* Ἀσσίζ. 163^{17}. **6**) Ἔκφρ. *βέργα τοῦ βουδίου*=βούνευρο: *νὰ τὸν δέρου μὲ β' σεργέντες ἀποὺ βέργες τοῦ βουδίου* Ἀσσίζ. 456^{27}.

βεργάδος, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 99^{17}).

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *vergato.*

(Προκ. γιὰ ὕφασμα) ποὺ ἔχει ρίγες, ριγωτός: *πάπλωμα ἕνα μπλάβο, βεργάδο* ὅ.π.

βεργαναλεμένος, ἐπίθ., βλ. *βεργοαναλεμένος.*

βεργεσία ἡ, βλ. *εὐεργεσία.*

βεργέτης ὁ, βλ. *εὐεργέτης.*

βεργέττα ἡ, Χρον. Μορ. Η 1042 (ἔκδ. *βεργίτες·* διορθώσ. κατὰ Ρ), Χρον. Μορ. Ρ 1042, Φαλιέρ., Ἱστ. V 414.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *verghetta* (Ἀνδρ., Λεξ., λ. *βεργέτα*). Βλ. ὅμως καὶ Pern., Ét. linguist. III 373. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ράβδος, ρόπαλο: *οἱ μὲν κοντάρια ἐβάσταξαν, οἱ δ' ἕτεροι βεργέττες* Χρον. Μορ. P 1042. Βλ. καὶ *βέργα* 2. **2**) (Μεταφ.) λυγερὴ σὰ βέργα: *Ὦ λουλουδούσα, τί ἔν' τ' ἀργεῖς; Κάμε ν' ἀναγαλλιάσω· βεργέττα μου, τὸ χέρι σου δῶσ' μου το νὰ τὸ πιάσω* Φαλιέρ., Ἱστ. V 414.

βεργετῶ, βλ. *εὐεργετῶ.*

βεργίζω, Συναξ. γαδ. 233.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βέργα.* Βλ. καὶ Meursius (λ. *βεργίζειν*) καὶ Du Cange (λ. *βέργα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάμπτομαι, λυγίζω σὰ βέργα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *βέργιζεν ὁ κῶλος μου κ' ἐσυχνοπορδοκόπουν* ὅ.π.

βεργί(ν) τό, Ἱερακοσ. 482^{22}, Βέλθ. 537, 539, 541, 542, 557, 569, 574, 578, 652, 656, 811, 854, Metrol. 47^{20}, Ἐρωτοπ. 618, Λίβ. P 1261, 1270, 1276, 1337, Λίβ. Sc. 132, 139, 238, 269, 308, Λίβ. Esc. 1253, 1362, Λίβ. N 1110, 1211, 1243, Ἀχιλλ. (Haag) L 157, 560, Ἀχιλλ. N 106, 214, 802, Ἀχιλλ. O 69, 148, Ἰμπ. 79, Μαχ. 128^{35}, Ch. pop. 468, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [200]· *β ε ρ γ ί ο ν,* Λεξ. I 63.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βέργα.* Ὁ τ. *βεργίον* σὲ Σχολ. (Meursius, λ. *βέργα*) καὶ στὸ Μαυρικ., Στρατηγ. 314^{21}, 328^{9}, 366^{3}. Τ. *βέργιον* τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βεργί*).

1α) Μικρὴ βέργα, λεπτὴ ράβδος (Ἡ σημασ. ἤδη τὸ 10. αἰ., Sophocl., λ. *βεργίον* καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.1α· βλ. καὶ Lampe, Lex., ὅ.π.): *εἶχεν βραχιόνας θαυμαστοὺς ὥσπερ βεργιὰ στριμμένα* (ἔκδ. *στημένα*· διόρθ. Ξανθ., BN-J 2, 1921, 201. Βλ. καὶ Κριαρ., Ἀθ., 50, 1940, 184) Ἀχιλλ. N 106· *Γράψω σοι ὧδε, φίλε μοι, πάλιν καὶ τὴν ἰῶτα* (παραλ. 1 στ.). *Ὄρθιον* (ἔκδ. *Ὄρθριον*), *ἄκλιτον, λιγνὸν βεργίον ἰσασμένον* Λεξ. I 63· **β**) εἶδος ραβδιοῦ ἀντὶ σκήπτρου (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. Α' 61^{18}, 73^{19}, Β' 18, 37, 52): «*Βεργὶν βαστάζεις, λυγερή, καὶ τὸ καλὸν οὐκ οἶδες* Βέλθ. 854· *Ὁ δ' Ἔρως δίδει τὸ βεργὶν τρίκλωνον, πεπλεγμένον ἀπὸ σιδήρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀπὸ τοπάζου λίθου* Βέλθ. 537. Βλ. καὶ *βέργα* 2. **2**) Κλαδὶ δέντρου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Τρέμει καὶ ἡ καρδούλα μου σὰν τὸ βεργὶ* Ch. pop. 468. Βλ. καὶ *βλαστάρι* 1α. **3**) Ἰξόβεργα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 8): *Γλυκὺ εἶναι τὸ παιγνίδι σου, ἀμὴ σὲ δαῦτο βάνεις πικρὰ βεργιὰ κι' ὅσα πουλιὰ καθίσουσι τὰ πιάνεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [200]. **4**) Βέλος: *τὸ βεργὶν ἐγνώρισε* (ἐνν. *ἡ φουδούλα*) *ὅτι ἀπὸ ἐκεῖνον εἶναι* Λίβ. Esc. 1362. Βλ. καὶ *βερετούνι(ν).* **5**) Πολεμικὸ ὅπλο (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μαυρικ., Στρατηγ. 314^{21}, 328^{9}, 366^{3}): *μαῦρον ἐκαβαλίκευσεν, ... βεργὶν ἐπῆρεν κόκκινον καὶ πάντες ἀνατρέχει* Ἀχιλλ. O 148. 6) Μέτρο μήκους (Βλ. Schilb., Byz. Metrol. 275): *τὸ δὲ βεργὶν ἔχον σπιθαμὰς ἀνδρῴας ι'* Metrol. 47^{20}.

βεργίον τό, βλ. *βεργί(ν).*

βεργίτα· *βεργίτες,* Χρον. Μορ. H 1042, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βεργέττες* (βλ. *βεργέττα*).

βεργοαναλεμένος, ἐπίθ., Ch. pop. 408· *β ε ρ γ α ν α λ ε μ έ ν ο ς,* Ἐρωτοπ. 61.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βέργα* καὶ τὴ μτχ. παθητ. παρκ. τοῦ *ἀναλέγω* (Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Κριαρ., Ἀθ. 51, 1941, 10).

Ψηλὸς καὶ λυγερὸς σὰ βέργα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κριαρ., ὅ.π.): *ἀφέντη τετραλύγιστε καὶ βεργαναλεμένε* Ἐρωτοπ. 61. Βλ. καὶ *βεργολυγερός.*

βεργόλικος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Esc. 181, 881, 1569, 1577, Ἐρωτοπ. 109, 200, 581, 599, Θησ. Δ' [35^{8}].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βέργα* καὶ (πιθ.) *ἡλικία* (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 534).

Ποὺ εἶναι λυγερὸς καὶ λεπτὸς σὰ βέργα: *Ἂν ἤξευρες, βεργόλικη, τὸ πῶς ἀναστενάζω* Ἐρωτοπ. 581. Βλ. καὶ *βεργολυγερός.*

βεργολυγερός, ἐπίθ., Κρ. δημ. τραγ. IV.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βέργα* καὶ τὸ ἐπίθ. *λυγερός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ εἶναι λυγερὸς σὰ βέργα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Δώδεκα βεργολυγερές, ξαθὲς καὶ μαυρομάτες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βεργοαναλεμένος, βεργόλικος, βεργόλυγος, λιγνός.*

βεργόλυγος, ἐπίθ., Περὶ γέρ. 137.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βέργα* καὶ *λυγέα*) *λυγιά.*

Λυγερός: *τί σὲ 'φελᾶ, βεργόλυγη, νά 'χης τὸν γέρον ἄνδρα;* ὅ.π. Βλ. καὶ *βεργολυγερός.*

βερετουνία ἡ, Μαχ. 228^{35}, 340^{15}, 482^{12}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βερετούνιν.*

Κτύπημα μὲ βερετούνι: *ἀπουπάνω ἐλαβῶσαν τον μίαν βερετουνίαν εἰς τὸ πρόσωπον* αὐτ. 482^{12}· *ἐδῶκαν τους βερετουνίες ὅσες ἐθέλαν καὶ πέτρες* αὐτ. 340^{15}.

βερετούνιν τό, Μαχ. 112^{26}, 116^{24}, 340^{33}, 342^{36}, 366^{12}, 430^{17}, 454^{35}, 456^{7,35}, 484^{1}· *β ε λ τ ό ν ι,* Ἐρωτόκρ.^{2} Β' 703, Ἐρωτόκρ.^{2} Β' 342· *β ε ρ ο υ τ ο ύ ν ι ν,* Μαχ. 454^{6}· *β ε ρ τ ό ν ι,* Ἐρωφ. Α' 599, Βοσκοπ. 23, Ροδολ. Β' [169, 467, 470], Ε' [36], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [308, 422, 428], Δ' [306]· *β ε ρ τ ο ύ ν ι ν,* Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) D 1659.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *vereton* (ἰταλ. *verrettone*). Πβ. Meyer, NS IV 17 καὶ Boerio, λ. *vereton.* Βλ. ὅμως καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βερτόνι*).

Βέλος ἢ ἀκόντιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βερτόνι* 1, 2): *ἔρισε νὰ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ρίψῃ βερετούνιν, οὐδὲ σαγίταν εὔκαιρα* Μαχ. 116^{24}· *ἤτονε τόσο γλήγορος νὰ σύρῃ τὸ βελτόνι* Ἐρωτόκρ.^{2} Β' 703. Βλ. καὶ *ἀγκινάρι, βέλος* 1, *βεργὶν* 4, *βολὶς* 1, *κόκκα, ξιφάρι, σαγίτα.*

βερζὶν τό, βλ. *βερτζί.*

βερζιτίκιν τό, Προδρ. III 180 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βερζίτικον.*

Εἶδος ψαριοῦ (Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 183): *γλαύκους χλωροὺς κὰν εἴκοσι, ἀπάκιν βερζιτίκιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βερζίτικον.*

βερζίτικον τό, Προδρ. III 180.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Mor., Byzantinot. Β' 89, ὅπου μνημονεύεται ἐνδεχόμενη βουλγαρικὴ προέλευση τῆς λ. Πβ. τὸ τοπων. *Βερζιτία* στὸ Θεοφ., Χρον. 1, 447^{13}.

Εἶδος ψαριοῦ (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 85): *γλαύκους καλοὺς κὰν εἴκοσι, ἀπάκια βερζιτίκου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βερζιτίκιν.*

βερικόκιον τό· *β ι ρ ο κ ό κ ι ο ν,* Ἰατροσ. κώδ. ͵αμζ'.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βερικόκκιον* (L-S, λ. *βερίκοκκον*).

Ὁ καρπὸς τῆς βερικοκιᾶς, βερίκοκο: *Περὶ βιροκοκίων* ὅ.π.

βερικοκόκκινος, ἐπίθ., Κρ. δημ. τραγ. VIII.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βερίκοκο* καὶ τὸ ἐπίθ. *κόκκινος*.

Ποὺ τὸ πρόσωπό του ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ βερίκοκου: *κόρη βερικοκόκκινη, σιρικομαυρομάτα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλουργόχροος*.

βερίκοκον τό· *βερίκουκον*, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1510.

Ἀπὸ τὸ λατιν. *praecox* (=πρωινός, πρώιμος) ἢ τὸ ἀραβ. *berkuk*. Βλ. Sophocl. (λ. *βερίκοκκον*), Ἀνδρ., Λεξ., Τριαντ., Ξενηλ. 182 [= Ἀπ. Α' 148-9] καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 109. Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βερίκοκο*).

Ὁ καρπὸς τῆς βερικοκιᾶς, βερίκοκο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.). Ἐδῶ συνεκδ. προκ. γιὰ τὸ δέντρο βερικοκιά: *Λειμὼν δὲ καὶ μετόχιον παρόμοιον τῷ ἄλλῳ ὑπάρχει, γέμον νερατζῶν καὶ βερικούκων μᾶλλο(ν)* ὅ.π.

Βερίκοκος ὁ, Πωρικ. Ϛ' 105[14], Πωρικ. V 58.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *βερίκοκον*: *ὁ Βερίκοκός τε καὶ ὁ Λουπινάριος καὶ ὁ Κολοκύνθιος* Πωρικ. V 58.

βερίκουκον τό, βλ. *βερίκοκον*.

βερουτούνιν τό, βλ. *βερετούνιν*.

βέρσο τό, Σκλάβ. 282, Ἐρωφ. Ἰντ. α' μετὰ στ. 164, Ε' μετὰ στ. 666, Κατζ. Δ' 359, 377, Ε' 284, 322, 336, Ἐρωτόκρ. Ε' 1550 (κριτ. ὑπ.), Στάθ. Γ' 124, Διήγ. ὡραιότ. 5, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 293, Φορτουν. Ἰντ. δ' τέλος, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 23.

Τὸ ἰταλ. *verso*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στίχος: *γροικοῦνται ἀπομέσα τοῦτα τὰ βέρσα μὲ σονάρε* Ἐρωφ. Ἰντ. α' μετὰ στ. 164· *τοῦτα τὰ βέρσα, πού 'καμα* Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 23· *τὰ ἰντερμέντια ἔχουνε βέρση...* Φορτουν. Ἰντ. δ' τέλος.

βερτζὶ τό, Ἐρωτόκρ. Β' 611, Εὐγέν. 725· *βερζίν*, Ἰμπ. (Legr.) 84.

Τὸ ἀραβ. *verdj* (*verd* (Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ. σ. 520]· βλ. καὶ Κονομῆ, Κρ. Χρ. 7, 1953, 158).

1) Ρόδινο, κόκκινο χρῶμα: *τὰ χείλη τού 'σαν κόκκινα μὲ τὸ βερζὶν βαμμένα* Ἰμπ. (Legr.) 84· *Χείλη μου κατακόκκινα μὲ τὸ βερτζὶ βαμμένα* Εὐγέν. 725. **2**) (Ὡς ἐπίθ.) ρόδινος, κόκκινος: *Τὰ χείλη τσ' ἤσανε βερτζὶ* Ἐρωτόκρ. Β' 611. Βλ. καὶ *ἀσπροκόκκινος*.

βερτιούζικος, ἐπίθ., Ἄνθ. χαρ. 290[32].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βερτού*.

Ἐνάρετος, σοφός: *πράματα ὀνέστα καὶ βερτιούζικα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγαθὸς* 1, *ἀγγελικὸς* 2, *ἅγιος* 2.

βερτόνι τό, βλ. *βερετούνιν*.

βερτοὺ ἡ, Ἄνθ. χαρ. 290[38], 292[16].

Τὸ παλαιὸ ἰταλ. *vertù*.

Ἀρετή: *Ἴτσου πολομᾶ ἡ βερτοὺ τῆς ἀληθινῆς καὶ τελειωμένης ἀγάπης* αὐτ. 290[38].

βερτούδα ἡ, Ἰατροσόφ. XXIII δίς.

Τὸ ἰταλ. *virtude*.

(Προκ. γιὰ φάρμακο) ἰσχύς, δύναμη: *νὰ ἐγνωρίσῃς ἂν ἔναι φίνα καὶ ἔχῃ τὴν αὐτὴν βερτούδα καὶ ὑγιαίνῃ ὅλα τὰ πρήσματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθεντία* 1ε, *βία* 5.

βεσκόμις ὁ, βλ. *βισκόμις*.

βέστα ἡ, (Ι), Σεβήρ., Σημειώμ. 77β, Κατζ. Α' 316, 319, 333, Β' 127, 395, 399, Ε' 408, Εὐγέν. 946, 955, 960, Στάθ. Α' 294.

Τὸ βενετ. *vesta* (Spadaro, Byz. 38, 1968, 450). Ἡ λ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1509 (Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 153) καὶ σήμ. στὴν Κάρπαθο (Μιχαηλ. - Νουάρ., Λεξ. 92).

α) Ἔνδυμα (συνήθως μακρὺ) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Μιχαηλ. - Νουάρ., ὅ.π.): *δυὸ βέστες ὀμορφότατες εἶπα νὰ τσῆ χαρίσω* Κατζ. Α' 316· *μηδὲ ἀκορτζέρομαι τὸ πῶς φορῶ ντοτόρε βέστα* Στάθ. Α' 294· **β**) βασιλικὴ τήβεννος: *Γρήγορα ἀμέτε, φέρετε τὴν βέστα ὀκ τὸ παλάτι* Εὐγέν. 955. — Βλ. καὶ *βελέσσι, βεστιάριον* 1β.

βέστα ἡ, (ΙΙ), Θησ. Ζ' [66[5]].

Πιθ. ἀπὸ τὸ λατ. *bestia* (Πβ. Du Cange, λ. *βεστία* καὶ Sophocl., λ. *βέστιον*).

Θηρίο: *τὸ ζῶον τὸ ὀκνότερον, ποὺ ξύπνησε τὴν βέσταν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγρίμι(ν)* 1, *θηρίο*.

βεστάρχης ὁ, Act. Lavr. 56[29].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βέστα* (Ι) καὶ τὴν κατάλ. *-άρχης*. Βλ. Sophocl. καὶ Act. Lavr. 44[7], 45[5,19], 49[42].

Αὐλικὸς τίτλος (Βλ. καὶ Bréhier, Le monde byzantin Β' 92, 131 καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 204): *Κωνσταντίνου βεστάρχου τοῦ Ἁγιοευφημίτου* ὅ.π.

βεστιαρικός, ἐπίθ., Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βεστιάριον* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*.

Ποὺ ἀναφέρεται στὸ «βεστιάριον»: *Τὸ ἴσον* (ἐνν. *χρυσοβουλλικῆς προστάξεως*) *ἐν τοῖς βεστιαρικοῖς καταστίχοις τῆς βασιλείας μου ἐγγέγραπται* ὅ.π.

βεστιάριον τό, Act. Lavr. 59[68], 60[61], Διγ. Ζ 2079, Ὀψαρ. 361[18], Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 34, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 75, 195, 270, 465, 681, κριτ. ὑπ.), Χρον. στέψ. Μαν. Β' 3, 45, 97· *βιστάριν*, Διγ. (Trapp) Esc. 1422· *βιστάριον*, Πωρικ. V 46, Διγ. Α 2117· *βιστιάριον*, Πωρικ. S 105[7], Διγ. (Trapp) Gr. 1660.

Τὸ λατ. *vestiarium* (Βλ. L-S Suppl.). Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Bréhier, Le monde byzantin Β' 130-1 καὶ 148-9. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βεστιάριο*). Γιὰ τὸν τ. *βιστάριν* βλ. ὅμως καὶ Goossens, Byz. 22, 1952, 259-60.

1α) Τὸ σύνολο τῶν ἐνδυμάτων, ἀπαραίτητος ρουχισμὸς (Ἡ σημασ. τὸν 9. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *βεστιάρια τιμητὰ πεντακοσίας λίτρας* Διγ. Ζ 2079· **β**) εἶδος ἐνδύματος: *βιστάριν ἔβαλα τερπνόν, καθάριον βαγδαΐτιν* Διγ. (Trapp) Esc. 1422. Βλ. καὶ *βέστα*. **2**) Ἱματιοθήκη· τὸ σύνολο τῶν ἐνδυμάτων: *φοροῦντες ἐπάνω τῶν ἱματίων αὐτῶν ὑφάσματα χρυσᾶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου* Χρον. στέψ. Μαν. Β' 45. **3**) Βασιλικὸ ταμεῖο, θησαυροφυλάκιο (Ἡ σημασ. στὸν Πορφυρογ., Sophocl. στὴ λ. 2): *πᾶσαν τὴν αὐτοῦ περιουσίαν ἀπῆρε καὶ εἰσῆξεν εἰς τὸ βεστιάριον αὐτοῦ* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 681, κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *βιαστήρι*. **4**) Κεντρικὴ οἰκονομικὴ ὑπηρεσία (Βλ. καὶ Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 74] καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 488): *ἡ βασιλεία μου καὶ τὸ θεοφρούρητον αὐτῆς βεστιάριον* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 34.

βεστιάριος ὁ, Πωρικ. Α 30, Θεολ., Τζίρ. 356^{14}· *β ι σ τ ι ά ρ η ς*, Στ. Βοεβ. 17, 29, Σταυριν. 174, 281, Poèm. histor. 220^{305}.

Τὸ λατ. *vestiarius* (Βλ. Lampe, Lex. καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 488). Ὁ τ. *βιστιάρης* πιθ. ἀπὸ τὸ ρουμαν. *vistier*. Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius.

α) Θησαυροφύλακας τοῦ κράτους (Βλ. Poèm. hist. 330): *τότες ἐπροβόδησεν στὸν Τάνον τὸν βιστιάρη* Σταυριν. 281· **β**) *βιστιάρης δεύτερος*=ἀξίωμα σχετικὸ μὲ τὰ οἰκονομικὰ (Βλ. Poèm. hist. 331): *βιστιάρην τὸν ἐτίμησε δεύτερον στὴν Βλαχίαν* Poèm. hist. 220^{305}. — Ἡ λ. ὡς κύρ. ὄνομ.: Σταυριν. 1305.

βεστιαρίτης ὁ, Act. Lavr. 55^{51}, $65^{12,39}$.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βεστιάριος* (Βλ. L-S Suppl., λ. *βηστιαρίτης*). Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Bréhier, Le monde byzantin. B', 1949, 146, 149, 151, 277.

Αὐτοκρατορικὸς ἀξιωματοῦχος μὲ καθήκοντα στρατιωτικὰ καὶ οἰκονομικὰ (Βλ. Bréhier, Le monde byzantin B', [1970], 125): *Οὔτε στρατηγός, ...οὐ βεστιαρίτης, οὐ μανδάτωρ* αὐτ. 55^{51}.

βεστιμέντο τό, Σεβήρ., Διαθ. 191.

Τὸ λατ. *vestimentum*.

Ἱμάτιο: *κομμάτι ἀπὸ τὸ βεστιμέντο τοῦ Κυρίου* ὅ.π.

βεστιοπρατήριον τό, Δούκ. 427^{9}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βέστιον* καὶ *πρατήριον*.

Πρατήριο ἐνδυμάτων: *δομήσας θέατρον ἐν τῇ Πόλει, ὃ καὶ βεστιοπρατήριον λέγεται* ὅ.π.

βεττονίκη ἡ, Ἱερακοσ. 467^{27} (ἔκδ. *βενοτίκης*· διορθώσ. *βεττονίκης*), Ὀρνεοσ. ἀγρ. 521^{14}, 527^{23}, 534^{21}, 542^{22}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βεττονική*. Τ. *βεττονικὴ* στὸ Somav. (λ. *βετονική*).

Φαρμακευτικὸ φυτὸ (Βλ. L-S, λ. *βεττονικὴ* καὶ Somav., ὅ.π. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. *βεττονικὴ* καὶ *σιδηρῖτις*): *βεττονίκην κοπανίσαντες καὶ ἐκπιάσαντες τὸ ἀπόζωμον* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 542^{22}. Βλ. καὶ *βοτάνιον* 2α.

βηλάρι τό, Ἔγγρ. τοῦ 13. αἰ. (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 40), Rechenb.(Vog.) 10^{6}, Πεντ. Ἔξ. XXVI 1, 7, 8, XXXVI 10, 12, Ἀρ. IV 25.

Ἀπὸ τὸ λατ. *velarium*. Τ. *βηλάριον* στὸν Ἀχμέτ, Ὀν. 214^{25}. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ὕφασμα τοῦ ἀργαλειοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τοσαῦτα μέρη πήχεος ἀπὸ θατέρου βηλαρίου ἀνήκει μοι* Rechenb. (Vog.) 10^{6}. **2**) Κάλυμμα Ἁγίας Τραπέζης: *τὰ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου ἄμφια, ἤγουν βηλάρια θ'* Ἔγγρ. τοῦ 13. αἰ. (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 40). **3**) Παραπέτασμα: *νὰ σηκώσουν τὰ βηλάρια τοῦ μίσκαν καὶ τὴν τέντα τοῦ τάρωμα* Πεντ. Ἀρ. IV 25. Βλ. καὶ *βῆλον* α.

βηλαρικός, ἐπίθ., Προδρ. IV 124.

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *βηλάρι* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός* (Βλ. Eideneier, Ghost-Words 58). Ἡ λ. πιθ. σὲ παπυρ. τοῦ 5. αἰ. (Βλ. L-S, λ. *βιλλαρικός*).

Χωριάτικος, ποὺ κατασκευάζεται σὲ χωριὸ (Βλ. Eideneier, Ghost-Words, ὅ.π. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Β² 24): *κυράδες,... προκύψατε, βηλαρικὰς ἐπάρετε κεντήκλας* ὅ.π. Βλ. καὶ *χοντρικός*.

βηλόθυρον τό, Καλλίμ. 338, 339, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 159^{32}.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *βέλον*).

α) Παραπέτασμα ποὺ χωρίζει τὸ ἱερὸ ἀπὸ τὸν κυρίως ναὸ (Βλ. Du Cange, ὅ.π.): *τὰ στήθη ἀργυρᾶ, ὁμοίως καὶ τὰ βηλόθυρα καὶ τὰ διάστιχα* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 159^{32}· βλ. καὶ *βῆλον* α· **β**) παραπέτασμα (λουτροῦ, κλπ.) (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ' 435 καὶ Β² 87): *βηλόθυρον ἐκρέμετο πρὸς τὸ λουτρὸν ἁρμόζον* Καλλίμ. 338.

βῆλον τό, Ἱερακοσ. 350^{2}, Ψευδο-Σφρ. 330^{18}.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S Suppl.). Πβ. τὸ λατ. *velum*.

α) Παραπέτασμα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 45): *κοιτῶνες διάφοροι περικεκαλυμμένοι βήλοις χρυσοῖς* Ψευδο-Σφρ. 330^{18}· βλ. καὶ *βηλάρι* 3, *βηλόθυρον* α· **β**) κομμάτι ἀπὸ πανί: *ἔστω δὲ καὶ βῆλον ὑποκάτω αὐτῶν* (δηλ. τῶν ἱεράκων), *ἵνα ἀνιπτάμενοι μὴ διαστρέφωνται* Ἱερακοσ. 350^{2}.

βῆμα(ν) τό, Γλυκᾶ, Στ. 398, Μανασσ., Χρον. 5978, Χρον. Μορ. Η 6174, Μαχ. 34^{2}, 38^{18}, 514^{8}, 602^{7}, 614^{5}, 628^{35}, Θησ. Ε' [30^{4}], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{145}, Ριμ. Βελ. 222, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 149^{16}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 315, 463, 715, 933, 1243, Βακτ. ἀρχιερ. 188, Ζήν. Δ' 241, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177^{6}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βῆμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βῆμα*).

1) Βάδισμα, πάτημα, βῆμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βῆμα* Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τέκνον ἠγαπημένον, ποὺ τώρα μὲν τὰ βήματα σύρνεις τα χωρὶς σφάλμα* Θησ. Ε' [30^{4}]. Βλ. καὶ *βηματισμός, ζάλο, πορπατέ*. **2**) Φρ. *παίρνω βῆμα*=ξεκινῶ: *Ὅλοι ἐπηγαίναν καὶ ἤρχοντα(ν), κάπου κ' ἐπαίρναν βῆμα* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{145}. **3**) Ἔκφρ. *οὐδὲ...ἕνα βῆμα*=καθόλου (δὲν): *οὐδὲ μετέβην ὁρισμοῦ ποτέ μου ἕνα βῆμα* Ριμ. Βελ. 228. **4**) Ἅγιο βῆμα, ἄδυτο τοῦ ναοῦ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex., λ. *βῆμα* C1, καὶ ΙΛ, ὅ.π. 4): *ἀφότου ἐλειτούργησεν κ' ἐξέβη ἀπὸ τὸ βῆμα* Χρον. Μορ. Η 6174. **5**) Τόπος «ἐθνικῆς» λατρείας, ἱερὸ (Ἡ σημασ. τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex., ὅ.π. C2): *εἶδα τὸν Πελάγιον γονατιστὸ στὸ βῆμα καὶ τοῦ Διὸς τὴν ψεύτικη εἰκόνα ἐπροσκύνα* Ζήν. Δ' 241. **6**) Ἕδρα δικαστῆ· θρόνος (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex., ὅ.π. Β2): *καὶ βῆμα φρικωδέστατον καὶ δικαστὴς καὶ βίβλος* Γλυκᾶ, Στ. 398. Βλ. καὶ *θρονί*.

βηματίζω, Μανασσ., Χρον. 5232, Παράφρ. Μανασσ. 286, Διγ. (Trapp) Gr. 1263.

Τὸ ἀρχ. *βηματίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάνω βήματα, βαδίζω, περπατῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ): *ταύτην θεασάμενος ἐμπρὸς οὐ βηματίζει* Διγ. (Trapp) Gr. 1263. Βλ. καὶ *ἀδροβατῶ, ἀντιπατῶ* 2, *ἀρκουδίζω, βαίνω* Α1β, *ὁδεύω, περιπατῶ*.

βηματισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 6423.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (Steph., Θησ.).

Βῆμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *χρώμενος βηματισμοῖς σχολαίοις, βραδυπόροις* ὅ.π. Βλ. καὶ *βῆμα* 1.

βημερία ἡ, βλ. *εὐημερία*.

βημόθυρα ἡ, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1097.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βῆμα* καὶ *θύρα* (Πβ. ΙΛ, λ. *βημόθυρα τά*).

Ἡ μεσαία πόρτα τοῦ ἱεροῦ, ἡ ὡραία πύλη (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *Αὖθις τε αἱ βημόθυραι πέλουσι καμουχένιες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βημόθυρον*.

βημόθυρον τό, Ἱστ. πατρ. 203^{18}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374, Δωρ. Μον. XXXII.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βῆμα* καὶ *θύρα*. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex). Ἡ λ. στὸν πληθ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βημόθυρα*).

Ἡ μεσαία πόρτα τοῦ ἱεροῦ, ἡ ὡραία πύλη (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βημόθυρον μέγα, ἐκλεκτόν, πολλῆς τιμῆς* Ἱστ. πατρ. 203^{18}· *ἐσύναξαν ὅ,τι τοὺς ἤρεσεν,...θυμιατά, μανουάλια διάχρυσα, ὡραῖα βημόθυρα* Δωρ. Μον. XXXII. Βλ. καὶ *βασιλικὸς* 6, *βημόθυρα*.

βηρύλλιος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 5387, Ἱστ. πατρ. 201^{20} (ἂν δὲν ὑπόκειται τὸ μτγν. οὐδ. *βηρύλλιον*), Ροδολ. (Μανούσ.) Γʹ [99].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βήρυλλος*.

1) Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ τὴν πολύτιμη πέτρα «βήρυλλο»: *στέφανον ἀδαμάντινον, πολύτιμον καὶ μέγαν βηρύλλιόν τε θώρακα* Βίος Ἀλ. 5387. **2**) (Ὡς οὐσ.) πολύτιμη πέτρα μὲ γαλαζοπράσινο χρῶμα: *ἀμέθυσοι, ἰάσπιδοι, βηρύλλιοι* Ροδολ. (Μανούσ.) Γʹ [99].

βήσαλο(ν) τό, Προδρ. III 56 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. παιδ. 672 (ἔκδ. *κίσαλα*· διόρθ. Meyer, Bezzenbergers Beiträge 1893, 154· βλ. καὶ Ξανθ., BN - J 5, 1926/27, 365), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 155^{14}, 159^{25}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *bes(s)alis* (Βλ. Meyer, NS III 14 καὶ Καλλέρη, ΛΔ 9, 1963, 53-4). Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (L-S καὶ Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βότσαλο*).

Τοῦβλο (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἔκαμαν βήσαλα κατὰ τὸν πηλὸν τῆς Ρόδου τετράγωνα καὶ πολλὰ μεγάλα καὶ τὰ ἔγραφαν μὲ σφραγίδες* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 155^{14}.

βηχάνω, Ροδολ. Βʹ [132].

Ἀπὸ τὸ *βήχω* ἀναλογ. μὲ ἄλλα ρ. σὲ -*άνω*.

Βήχω: *Χαρὰ γὴ προῖκα ὄντε κιανεὶς πολλὰ περίσσα πιάνη, στὸ στῆθος του ἀναστεναγμοὺς φυσοῦσι ὡσὰ βηχάνη* ὅ.π. Βλ. καὶ *βήχω* α.

βήχας ὁ, Σταφ., Ἰατροσ. 8^{233}, 12^{344}, Ἀσσίζ. 183^{7}, 435^{10}, Ἀκ. Σπαν. 34^{179}, Ἰατροσ. κώδ. Ϛʹ, σξβʹ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βήξ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Du Cange.

Βήχας (Πβ. L-S, λ. *βήξ*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κἀκείνου τοῦ ἀστενῆ γυρίζει του βήχας* Ἀσσίζ. 435^{10}.

βήχιον ἢ **βηχίον** τό, Ἰατροσ. κώδ. ͵ακγʹ.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη. Ἡ λ. στὸν τ. *βηχίον* στὸν Ἡσύχ. καὶ στὸν τ. *βηχιὸ* σὲ χφ. τοῦ 18. αἰ. (Πολ. Λ., ΕΕΦΣΠΘ 12, 1973, 381). Βλ. καὶ ΙΛ (λ. *βηχιό*).

Ἐλαφρὸς βήχας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II. Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *Περὶ βηχίου* ὅ.π.

βήχω, Ἀκ. Σπαν. 398, Σαχλ. Βʹ (Wagn.) Ρ 593, Σαχλ., Ἀφήγ. 796, Συναξ. γυν. 642, Περὶ γέρ. 17.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *βήσσω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βήχω (Βλ. ΙΛ): *ὅποια τῆς φαίνεται κακὸ ἂς βήξῃ νὰ γροικήσω κ' ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπην της πλέον νὰ μὴν μιλήσω* Περὶ γέρ. 17· *καὶ ἄλλων* (ἔκδ. *ἄλλον*· διόρθ. Χατζιδ., ΜΝΕ Βʹ 573) *βήχει, κακανίζει καὶ ἄλλων* (ἔκδ. *ἄλλον*· διόρθ. Χατζιδ., ὅ.π.) *τὸ κορμὶ δανείζει* Συναξ. γυν. 642. Βλ. καὶ *βηχάνω*.

βία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 2^{53}, Λόγ. παρηγ. L 408, Προδρ., Σεβ. 22, Μανασσ., Χρον. 62, 4040, 4586, 5442, Καλλίμ. 936, 2281, 2294, Ἀσσίζ. 297^{10}, Ἑλλην. νόμ. 556^{19}, Ἱερακοσ. 434^{10}, 511^{25}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{20}, Διγ. Ζ 2603, 3313, 3433, Διγ. (Trapp) Esc. 108, 1258, Βέλθ. 1092, 1119, Πόλ. Τρωάδ. 589, 628, Ἑρμον. Φ 336, Ω 284, Χρον. Μορ. Η 2059, 2734, 5878, Πουλολ. Ἀθ. 172, Πουλολ. 178, 244, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Αʹ 11^{1}, Γʹ 3^{68}, Διήγ. παιδ. 1005, Πτωχολ. Ν 87, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 127, Λίβ. Ρ 61, 1234, 1559, 1796, Λίβ. Sc. 116, 333, 679, 2414, 2503, Λίβ. Esc. 34, 1450, 2210, 3371, 3849, Λίβ. Ν 83, 1300, 1571, 2998, 3118, Ἰμπ. 513, Μαχ. 86^{35}, 586^{18}, Θησ. Δʹ [37^{2}], Ζʹ [139^{5}], Θʹ [9^{1}], Μάρκ., Βουλκ. $341^{8,10}$, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{146}, Ριμ. Βελ. 821, Πικατ. 249, Ἰμπ. (Legr.) 573, Κορων., Μπούας 6, 9, Βεντράμ., Φιλ. 72, 151, 169, 299, Ψευδο-Σφρ. 222^{1}, Τριβ., Ταγιαπ. 73, Βίος γέρ. V 82, 182, Ἀχέλ. 601, 977, 1012, 1259, 1347, 1437, 1726, 1828, 1871, 2013, 2273, 2513, Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{1}, 29^{1}, 33^{4}, 57^{8}, 119^{4}, 142^{9}, Θρ. Κύπρ. Κ 74, Χρον. σουλτ. 27^{19}, 73^{37}, 120^{25}, 124^{27}, Ἱστ. πολιτ. 64^{4}, Δωρ. Μον. XXIV, XXXIV, Κυπρ. ἐρωτ. 147^{16}, Παλαμήδ., Βοηβ. 18, 921, 1134, Ἱστ. Βλαχ. 1196, 2854, Σουμμ., Ρεμπελ. 162, Διγ. Ἄνδρ. 330^{4}, 386^{35}, 387^{26}, 389^{25}, Εὐγέν. 1225, Στάθ. Πρόλ. 36, Διήγ. ὡραιότ. 673, Βακτ. ἀρχιερ. 154, Λεηλ. Παροικ. 417, Διγ. Ο 962, 979, 1514, 1902, Διακρούσ. 89^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 248^{26}, 333^{21}, 519^{4}· *β ι ά*, Σπαν. (Ζώρ.) V 448, Διγ. (Trapp) Esc. 108, 1258, Ἀπολλών. 590, Μαχ. 334^{16}, Θησ. (Foll.) I 134, Γαδ. διήγ. 285, Ἀλεξ. 1540, 1664, Ἀπόκοπ. 10, 31, 534, Σαχλ. Ν 153, Σαχλ. Αʹ (Wagn.) PM 166, Πεντ. Δευτ. XVI 3, Ἀχέλ. 352, Ἅλ. Κύπρ. 1554, Ἐρωφ. Βʹ 255, Ἰντ. βʹ 71, Γʹ 93, Κατζ. Γʹ 284, Παλαμήδ., Βοηβ. 137, 299, Ἐρωτόκρ. Βʹ 215, 1641, 2377, Γʹ 1689, Εʹ 609, 1288, Θυσ.^{2} 243, 247, Στάθ. Βʹ 79, 263, Γʹ 89, Σουμμ., Παστ. φίδ. Αʹ [540], Βʹ [5], Εʹ [758], Φορτουν. (Vinc.) Γʹ 690, Ἰντ. γʹ 42, Δʹ 433, Διακρούσ. 94^{7}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 279^{9}, 358^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βίαιος τρόπος, βιαιότητα· βιαιοπραγία, καταναγκασμὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *ἀφέντης τοῦ 'στειλεν μαντάτον καὶ μὲ βία λέγοντα ἢ νὰ πιάσουσιν τὴν Μάλτα ἢ καὶ ὅλοι στὴν Μάλτα ν' ἀπομείνουσιν* Ἀχέλ. 1871· *πάσχω πάλιν φυλακὴν καὶ στρέβλωσιν καὶ βίαν* Προδρ., Σεβ. 22· *Βία ἐστὶ μεγάλου πράγματος ἐπέλευσις, ἣν οὐ δύναταί τις ἀπωθεῖσθαι, ἤγουν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποδιώκειν καὶ ἀποτρέπειν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Αʹ 11^{1}· *ἐδείρασίν σε τὰ πολλὰ κ' ἐκ τοῦ δαρμοῦ τὴν βίαν ἐγέμισαν τὰ μάτια σου αἷμαν τῆς κεφαλῆς σου* Πουλολ. 244· *Ὁ σκύλος σὲ ἐσκότωσεν κ' ἔχασέν σου τὰ κάλλη. Ὢ πονηρᾶς ὠμότητος, ὢ βιὰ τῶν ἀλλοφύλων* Διγ. (Trapp) Esc. 108· (προκ. γιὰ θύελλα, κλπ.): *Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐκείνης τῆς ἡμέρας τρυγόνια ἐχωρίσθησαν ἐκ τῆς πολλῆς τῆς βίας* Βέλθ. 1119· βλ. καὶ *ἀναγκασία, ἀνεμοζάλη* 1α, *ἀντάρα* 1α, *ταραχή*· **β**) ἀντικανονικότητα: *Περὶ θύρας καινούργιας κατὰ βίας ἀνοιγομένης* Βακτ. ἀρχιερ. 154.
2) Δυσμένεια, καταπίεση: *καὶ τῆς μοιροειμαρμένης μου* (κριτ. ὑπ.) *τὴν βίαν ἂς στενάζω* Λίβ. Sc. 2414. Βλ. καὶ *βιασμὸς* 2. **3α**) Ἀνάγκη (Ἡ σημασ. ἀρχ., βλ. Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 36· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3 καὶ Κονομῆ, ΕΕΒΣ 23, 1953, 480. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3β): *διὰ τὴν βίαν τῆς κίνησης ὁ καραβοκύρης μισταρώνει ἄλλους ναύτας ἀκριβότερα* Ἀσσίζ. 297^{10}· *ὅπου βία πρόκειται, ἐκεῖ νόμου μετάθεσις γίνεται* Μαχ. 586^{18}· *διὰ βίαν ἔδωκεν τὸ πριντζάτον τοῦ υἱοῦ του τοῦ Ἰαννίους* Μαχ. 86^{35}· **β**) ἔντονη παρόρμηση, ἀνάγκη: *πολλοὶ ἀπὸ βιᾶς τοῦ παιγνιοῦ ἐπῆγαν καὶ ἐκλέψαν* Σαχλ. Ν 153· **γ**) ὑποχρεωτική, ἀναγκαστικὴ αἰτία, ὑποχρέωση: *καὶ γὰρ νὰ εἶπε ψέματα καὶ τίς ἦτον ἡ βία;* Λίβ. Sc. 116· *Ψεύδουνται οἱ κακεύνουχοι. Πάλιν δὲ τίς ἡ βία;* Καλλίμ. 2294. Βλ. καὶ *βάρος* Β1α.
4α) Δυσκολία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5): *μετὰ γὰρ πολλῆς τῆς βίας* (παραλ. 1 στ.) *ἀποτίκτεται τὸ βρέφος* Ἑρμον. Ω 284· *Ὅταν ἴδῃς τὸν ἱέρακα μετὰ βίας ἀφοδεύοντα* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{20}· *ὅταν κατουρῇ καὶ στάξῃ...μετὰ πόνου καὶ ἀνάγκης καὶ βίας* Σταφ.,

Ἰατροσ. 2^{53}· *ἤλθαμε ’ς περιθάλασσον μὲ βιὰ πολλὴ καὶ κόπον* Ἀλεξ. 1664· *Τόσο γροικᾶτον ἄθλιος, πολλά ’ποκαμωμένος, ὅτι μὲ βίας στοὺς πόδας του ἠμπόριε νὰ στέκῃ* Θησ. Δ′ [37^{2}]· *μόνος ἀνεψυχώνω τον μετὰ πολλὴν τὴν βίαν* Λίβ. Esc. 3849· βλ. καὶ *βαριοσύνη* 2· **β**) δύσκολη κατάσταση: *οὐ γὰρ ἔμελλον, υἱέ μου, φέρειν σε τοιούτους λόγους, ὁ δ’ ἀσύστατος ὁ χρόνος καὶ ἡ βία τῶν παιδιῶν μου* Βίος γέρ. V 82· *τὸν τοσοῦτον στεναγμὸν καὶ τὴν τοσαύτην βίαν ἀφῆκεν καὶ πρὸς μισθαργὸν τὸν πόθον της ἐθῆκεν* Καλλίμ. 2281· *σύναξον τοὺς ἀπελάτας ὅλους, ἐκ τῶν χιλιῶν τοὺς ἑκατὸν ἐπίλεξον ἀνδρείους, οὕσπερ δοκίμους ἔχομεν εἰς τὰς μεγάλας βίας* Διγ. Ζ 3313· *’Αφέντες ποὺ εὑρίσκεστεν εἰς τέτοιαν βίαν μεγάλην* Θησ. Ζ′ [139^{5}]· βλ. καὶ *ἀπορία* (Ι) 2α· **γ**) κόπος: *εἰς ὅσα γὰρ ἐκέρδισε ὁ ἀφέντης καὶ πατήρ μας μὲ βίαν καὶ μόχθον δυνατὸν τὸ ἐξεύρουσιν οἱ πάντες* Χρον. Μορ. Η 2734. Βλ. καὶ *ἀγανάκτησις* 1γ, *ἀγανακτισμὸς* Β, *ἀγών*, *ἔξοδος*, *κούραση*. **5**) Ὁρμή, δύναμη· ὁρμητικὸς καὶ ἀκάθεκτος τρόπος, σφοδρότητα (Βλ. L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 4· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ποιὸς εἶναι ὁποὺ τὴν πόρτα μας κτυπᾶ μὲ βιὰ ἐτόσῃ;* Στάθ. Γ′ 89· *Μὲ σπούδα καὶ μὲ βιὰ πολλὴ ἐπρόβαλ’ ὡς λιοντάρι* Ἐρωτόκρ. Β′ 215· *λέγουσι οἱ Τοῦρκοι πῶς ἔδραμε ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης ἀπάνω στὸ δεσπότη μὲ μεγάλην βίαν* Χρον. σουλτ. 27^{19}· *’Κ τῆς Μάρτσα Σκάλας τὴν μερὰν μὲ βίαν ἐπηδῆσαν* Ἀχέλ. 601· *ἐδώσανε πάλι πόλεμον δυνατὸ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐμπήκανε μέσα στὸ πρῶτο τειχίο μὲ πολλὴ βίαν* Χρον. σουλτ. 120^{25}· *λουκάνικα δὲν βρέχει πάντα οὐρανὸς μὲ βίαν* Κυπρ. ἐρωτ. 147^{16}· *ἐκάπνισεν ἡ ράχη σου ἐκ τοῦ καπνοῦ τὴν βίαν* Πουλολ. Ἀθ. 172· *μὲ τὴν βιὰν περσότερην καὶ ὄχλον κατεβαίνει* (ἐνν. ὁ ποταμὸς) Ἀχέλ. 352· *κύμα τῆς ἀσχολήσεως καὶ βία του νὰ σὲ πνίξῃ* Λίβ. Ν 1300· *Ἔτσι λοιπὸν ἐγίνηκε ἄνεμος μὲ τὴν βία* Αἰτωλ., Μῦθ. 142^{9}· *ἐκ δὲ τοσαύτης τε βροχῆς καὶ τοῦ νεροῦ τὴν βίαν* Βέλθ. 1092· *κλύδωνες ἐπάφλασαν ἀγριοπνόου βίας* Μανασσ., Χρον. 4040. Βλ. καὶ *ἀνδρεία* 1β, *βερτούδα*, *βιγορία*. **6α**) Βιασύνη, σπουδή, ἔλλειψη ἀναβολῆς (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *Ἕνας λαγὸς ἀπ’ ἀετὸν ἔτρεχεν μὲ τὴν βίαν καὶ εἰς σκανθάρου ἔφυγεν μέσα σὲ κατοικίαν* Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{1}· *Πρὶν ξημερώσ’ ὁ Ρώκριτος μὲ βιὰ πολλὴ μισσεύγει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1689· *ἐπαίρνασίνε τοὺς νεκροὺς μὲ βιὰ νὰ μὴν τσ’ ἀφήσουν νὰ πάρουν τὰ κεφάλια τους οἱ Φράγκοι, νὰ τοὺς γδύσου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 358^{19}· *οἱ βάρκες πρὸς τὴν γῆν ἐκίνησαν μὲ βία* Ἀχέλ. 1726· *στὴν φούρκαν τὸν ἐκρέμασαν ὡς ἔπρεπε μὲ βίαν* Ἀχέλ. 1437· *δὲν ἔχει πλιὸ τὴ βιά του* Κατζ. Γ′ 284· βλ. καὶ *βιάση*· **β**) ἔκφρ. *ἀπὸ βίας (μου)* = ξαφνικά: *ὁκάποτ’ ἀπὸ βίας του στρέφεται καὶ θωρεῖ με* Λίβ. Ν 83· Λίβ. Ρ 61. Βλ. καὶ *ἀόρατα*, *ἀπομιᾶς* 2, *ἄφνου*. **7**) (Προκ. γιὰ ἐπιθυμία) βιασύνη, σφοδρότητα, πάθος (Βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *βιὰ* 3): *ἐπέτυχα τὸ ὀρέγετον ὁ νοῦς μου μετὰ βίας* Λίβ. Ρ 1234· *Ὁ δὲ φησίν: «Οὐκ ἠμπορῶ τοῦτον νὰ τὸ ποιήσω» Ἡ δέ: «Καὶ τί ’ναι τόση βιά, τὴν ἔχει ὁ Μαρκίων;»* Ἀπολλών. 590. **8**) (Ὡς ἐπίρρ.) μὲ σπουδή, βιαστικά: *«’Εγὼ δὲν θέλω νὰ πηγαίνω μὲ βία-βία νὰ κάμω πολέμους, μόνε ἀργά-ἀργά»* Χρον. σουλτ. 73^{37}. Βλ. καὶ *βιαίως* 4, *βιαστικά*.

βιάζο τό, Κουρσάρ. 4^{10}.

Τὸ ἰταλ. *viaggio*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Λευκάδα (Βλ. Λάζαρη, Λευκαδ. 34).

Ταξίδι: *ἦτον μαζὶ στὸ ἄνωθεν βιάζο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ταξίδι*.

βιάζω, Ἀσσίζ. 268^{26}, Διγ. (Trapp) Gr. 3505, Διγ. Ζ 4347, Ἑρμον. Θ 56, Χρον. Μορ. Η 2093, 2111, Χρον. Μορ. Ρ 2512, 5728, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 241, Ἀπολλών. 737, Λίβ. Ρ 48, 1149, Λίβ. Sc. 673, 855, 1463, 2396, 2409, Λίβ. Esc. 37, 1938, 2607, 2978, 3025, 3579, 3592, Λίβ. Ν 1574, 2304, 2660, Μαχ. 88^{10}, 266^{7}, 392^{12}, 646^{5}, Ch. pop. 233, Μάρκ., Βουλκ. 345^{12}, Βουστρ. 492, Ἀπόκοπ. 128, 160, 447, 478, Ἀγν., ποιήμ. Α′ 85, Β′ 53, Σαχλ. Ν 313, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 180, 283, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 2, 12, Σαχλ., Ἀφήγ. 543, Σκλάβ.

87, 222, Τριβ., Ρὲ 311 (ἔκδ. *ἔβαζε*· διόρθ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 14, 1956, 522), Πεντ. Γέν. XIX 15, XXXIII 13, XLIX 4, Ἔξ. V 13, Ἀχέλ. 2103, Ἱστ. πολιτ. 67^{6}, Ἐρωτόκρ. Α′ 1807, 1810, Β′ 966, 1871, Γ′ 719, 1565, 1571, Δ′ 874, 994, 998, Ε′ 595, 696, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394, Κυπρ. ἐρωτ. 9^{1}, 91^{13}, 104^{10}, 107^{3}, 128^{16}, Χίκα, Μονωδ. 164, Ἱστ. Βλαχ. 884, Διγ. Ἄνδρ. 331^{10}, 335^{4}, 375^{30}, 408^{38}, Θυσ.^{2} 239, 246, 278, 469, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 48, Εὐγέν. 575, Διήγ. ὡραιότ. 109, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1142], Λεηλ. Παροιχ. 596, Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{7}, 284^{5}, 290^{10}, 421^{14}, 471^{23}, 544^{8}, 561^{3}, κ.π.ἀ.· *βιάζομαι*, Διδ. Σολ. Ρ 69, Προδρ. III 412l (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), IV 172, Ἱερακοσ. 435^{26}, Ὀρνεοσ. 582^{9}, Διγ. Ζ 767, Ἑρμον. Ρ 301, 306, Σ 140, Χρον. Μορ. Η 414, 1805, 2238, 3240, 3244, 3359, 4298, 4323, 4419, 4697, 6262, 8526, 8537, 8861, Χρον. Μορ. Ρ 3312, Βίος Ἀλ. 4989, Ἐρωτοπ. 111, Λίβ. Ρ 359, 1561, 1695, Λίβ. Esc. 18, Λίβ. Ν 70, 1746, Χρον. Τόκκων 1248, 2029, Δούκ. 367^{13}, 377^{12}, Θησ. Ε′ [83^{7}], Μάρκ., Βουλκ. 345^{19}, Χούμνου, Π.Δ. IX 18, Γεωργηλ., Θαν. 399, Ριμ. Βελ. 521, Ἀπόκοπ. 53, 149, 373, 478, Σαχλ. Ν 126, 259, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 13, Πένθ. θαν.^{2} 526, 630, Δεφ., Λόγ. 112, Πεντ. Δευτ. XX 3, Χρον. σουλτ. 138^{21}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 370, Ἐρωφ. Ἰντ. β′ 86, Βοσκοπ. 252, 256, Παλαμήδ., Βοηβ. 279, Διγ. Ἄνδρ. 329^{23}, 333^{31}, 401^{7}, Ἐρωτόκρ. Α′ 1616, 2166, Δ′ 1658, 1777, Ε′ 619, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 753, Ε′ 15, 228, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166^{8}, 195^{23}, 279^{12}, 302^{18}, 303^{6}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *βιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ι Ἐνεργ. **Α′** (Μτβ.) **1α**) Μεταχειρίζομαι βία (ἐναντίον κάπ.), ἀναγκάζω διὰ τῆς βίας, ὑποχρεώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *θέλοντες ἵνα βιάσωσι τοὺς πασιάδας ἢ εἰπεῖν τῷ γέροντι ἐξελθεῖν καὶ παραχωρῆσαι τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ* Ἱστ. πολιτ. 67^{6}· *ἀνὲν καὶ βιάσῃ ὁ λίζιος τὸν πτωχὸν* Μαχ. 88^{10}· *μὰ ὅσοι τὸν ἀπαντῆξαν ἤδερνέν τους καὶ νὰ μπαρκαριστοῦσιν ἔβιαζέν τους* Λεηλ. Παροιχ. 596· *ἐπῆρε τους ὁ δαίμονας, ἐμπαίνει εἰς τὲς κοιλιές των καὶ βιάζουν καὶ ἀναγκάζουν τους νὰ τρῶσι τοὺς ἀνθρώπους* Σαχλ., Ἀφήγ. 543· *κάκωσιν τίτοιαν φοβερὰν τὸ νὰ βιαστῇ ἡ ψυχή σου* Λίβ. Sc. 855· *βιαζόμενον τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ ἑνὸς πνεύματος, ἤτοι τῆς ὑγρότητος, γυρίζεται ὡς ὀρθώσῃ αὐτὸ ἡ φύσις καὶ τὸ κοίλωμα τοῦ τάφου* Μάρκ., Βουλκ. 345^{12}· *Μήνα σὲ ἠνάγκασα ἐγὼ ἢ ἐβίασά σε;* Διγ. Ἄνδρ. 331^{10}· **β**) ἀναγκάζω, ἐξαναγκάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *δέομαί σε, ἀφέντη μου, μηδὲ μὲ τὸ βιάσῃς, ἐπεὶ ὅρκον ἔχω νὰ στραφῶ ἐκεῖ στὰ γονικά μου* Χρον. Μορ. Ρ 5728· *Πῶς ὁ ἐμπαλὴς οὗ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ βιάσουν τινὰ νὰ ποιήσῃ τζουΐζαν, ἂν οὐ μὴ τὴν ζητήσῃ μὲ τὸν θέλημάν του* Ἀσσίζ. 268^{26}· *νὰ μηδὲν μὲ βιάσουσιν νὰ γράψω διὰ τοὺς φίλους* Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 12· *τὸ θέλημα τ’ ἀφέντη μου κ’ ἡ ὀρδινιὰ μὲ βιάζει* Θυσ.^{2} 278· *βοήθεια γλήγορα ζητοῦ, γιατὶ τσὶ βιάζ’ ἡ ὥρα* Ἐρωτόκρ. Δ′ 994· **γ**) (προκ. γιὰ τὸν ἄνεμο) (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Κεκ., Στρατ. 83^{16}: *εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ πνεύματος βιαζόμενον* [ἐνν. τὸ νέφος] *εἰς τὴν γῆν κατενεχθῇ*): *διατί ὁ ἄνεμος θέλουν τὴν γῆν νὰ βιάζῃ;* Σκλάβ. 222· βλ. καὶ *βαραίνω*· **δ^{1}**) ἀναγκάζω διὰ τῆς βίας γυναίκα σὲ ἐρωτικὴ ἕνωση (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1 καὶ ΙΙ1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἐβίαζε τὴν κόρην* Διγ. Ἄνδρ. 375^{30}· *Ὡσὰν εἶδεν ἡ κόρη ὅτι βιάζει την καὶ δὲν τὴν ἀφήνει, ἔβαλεν φωνὴν μεγάλην* Διγ. Ἄνδρ. 375^{30}· **δ^{2}**) ἀφαιρῶ τὴν ἁγνότητα, τὴν παρθενιὰ κόρης (παρὰ τὴ θέλησή της): *Ὡς εἶδεν ὅτι ἐκ Θεοῦ τηρεῖτ’ ἡ παρθενιά μου καὶ δὲν εὑρέθηκεν τινὰς ὡς διὰ νὰ μὲ βιάσῃ* Ἀπολλών. 737· βλ. καὶ *ἀσχημίζω* Β2· **ε^{1}**) πιέζω (κάπ.), πιέζω φορτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *πολλὰ ἐβίασεν τὸν παλίον νὰ πάγῃ εἰς τὸ καστέλλιν καὶ ὁ παλίος δὲν ἐθέλησεν* Βουστρ. 492· *ὡς εἶδα ὅτι μετὰ ὅρκου μὲ βιάζει νὰ τὸν εἰπῶ εἴ τι κακὸν καὶ ἂν ἔπαθα καὶ ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον* Λίβ. Sc. 1463· *ὁ λογισμὸς τοῦ παιγνιδιοῦ ὡσὰν ἐχθρὸς τὸν βιάζει* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 180· *οἱ βιαστάδες βιάζουν τοῦ εἰπεῖ: «Ξετελειώσετε τὰ καμώματά σας»* Πεντ. Ἔξ. V 13· **ε^{2}**) καταπιέζω, φέρνω σὲ δύσκολη θέση, «ζορίζω»: *δίδει την* (δηλ. *τὴν πολι-*

τικὴν) ροῦχα καὶ φελλούς, δηνέρια νὰ ξοδιάσῃ· κλέπτει, καταμυτώνεται καὶ τὸν ἑαυτόν του βιάζει Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 283. **2**) Παρακινῶ, παροτρύνω ἔντονα: *οἳ καὶ τὸ ἄρχειν αὐτοῖς βιάζοντες αὐτὸν* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 241· *ν' ἀρματωθοῦ νὰ τ' ἀκλουθοῦ στὸν πόλεμο τσὶ βιάζει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 998· *ἡ γὰρ νεότης ἐκ παντὸς βιάσει σε εἰς τοῦτο* Διγ. Ζ 4347· *ἕνας τὸν ἄλλον ἐβίαζεν νὰ περιπατοῦν* Διγ. Ἄνδρ. 335^{4}. Βλ. καὶ *ἀποκοτίζω* 2, *ἁρπάζω* Α6. **3**) Καταπονῶ: *ὁ ἀφέντης μου ξέρει ὅτι τὰ παιδιὰ τρυφερὰ καὶ τὸ ποίμνιο καὶ τὸ βουκόλιο γκαστρωμένα ἀπάνου με καὶ νὰ τὰ βιάσουν μέρα μιὰ καὶ νὰ πεθάνουν ὅλο τὸ ποίμνιο* Πεντ. Γέν. XXXIII 13. Βλ. καὶ *ἀφανίζω* 3. **4**) Προσπαθῶ: *Μὰ τί παιδεύεσ' εὔκαιρα καὶ νὰ μοῦ φύγῃς βιάζεις;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1142]. Βλ. καὶ *βιάζομαι* ΙΒ4. **Β′** (Ἀμτβ.) (Προκ. γιὰ κύμα, νερὸ) ταράζομαι, γίνομαι ὁρμητικός: *ἔβιασαν τὰ νερὰ μὴ νὰ περισσευτῇς ὅτι ἀνέβης πλαγιάσματα τοῦ πατρός σου· τότες ἐλύτωσες κρεββάτι μου ἀνέβην* Πεντ. Γέν. XLIX 4. **II** Μέσ. **1**) (Μτβ.) μεταχειρίζομαι βία, ὑποχρεώνω μὲ τὴ βία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *μὴ σὲ ἠνάγκασα ἐγώ, μὴ σὲ ἐβιασάμην;* Διγ. Ζ 767. **2**) Δυσκολεύομαι: *Ἐὰν ῥέγχῃ ὁ ἱέραξ καὶ στενοχωρῆται καὶ βιάζηται τοῦ φαγεῖν* Ἱερακοσ. 435^{26}. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3γ. **3**) Πιέζω τὸν ἑαυτό μου (νὰ κάνη κ.), προσπαθῶ (Βλ. L-S στὴ λ. ΙΙ3, Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *νὰ βιαστοῦμε ὁ καταεὶς τὸ δύνεται καὶ σώνει νὰ δώσῃ κ' ἐξαγοραστῇ νὰ ἔβγῃ ἐκ τὴν φυλακήν σου* Χρον. Μορ. Η 4298. Βλ. καὶ *βιάζομαι* ΙΙΒ4. **4**) Ἐπείγομαι, βιάζομαι, σπεύδω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β· βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 36): *ἐβιάζετον νὰ σώσῃ εἰς τὴν χώραν Καππαδοκίαν, διὰ νὰ εὕρῃ ἀκόμη ζωντανὸν τὸν πατέρα του* Διγ. Ἄνδρ. 401^{7}· *Ἐν τούτῳ ἐβιάστη δυνατὰ φουσάτα νὰ σωρέψῃ* Χρον. Μορ. Η 3240· *ἐσκόλασεν τὸ βιάζετον, ἔπαυσεν τὸ σπουδάζειν* Ἀπόκοπ. 373· *νὰ μὴ βιαστῇ γοργὸ νὰ ξημερώσῃ* Βοσκοπ. 252· *μὰ βιάζεται κι' ἀποκοτᾶ νὰ τήνε δοκιμάσῃ* Ἐρωτόκρ. Α′ 2166· *βιάζεται ἡ ψυχή μου πότε νὰ ἀπεράσω τοὺς πολλοὺς κάμπους* Διγ. Ἄνδρ. 333^{31}· *τ' ἄστρη τὰ ἀμέτρητα βιάζομαι νὰ μετρήσω* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 13. Βλ. καὶ *ἀναγκάζω* 11, *σπουδάζω*. **5**) Βρίσκομαι σὲ δύσκολη κατάσταση: *ὅταν βιάζεσαι πολλὰ νὰ εὕρῃς νὰ σοῦ δανείζουν* Διδ. Σολ. Ρ 69. **6**) Ἐπιμένω πιεστικά: *«Οὐκ ἔξεστι γενέσθαι, εἰ δὲ βιάζῃ, βασιλεῦ, καὶ βούλῃ, πρᾶξον τοῦτο· ὅσα γὰρ δόξῃ βασιλεῖ ποιῆσαι, νόμος ἐστιν»* Βίος Ἀλ. 4989. **7**) Καταπτοοῦμαι, καταπλήσσομαι, τρομάζω: *μὴ φουβεθῆτε καὶ μὴ βιαστῆτε* Πεντ. Δευτ. XX 3. Βλ. καὶ *ἀκροσκιάζομαι* (προσθ. β′ τόμ.), *ἀποτρομάζω*. **8**) Καταβάλλω ἔντονη προσπάθεια: *τόσον ἐβιάστησαν, ἐσυμβιβάσασίν τους* Χρον. Μορ. Ρ 3312· *βιαζόμενος ν' ἀγοραστῇ μὲ χρήματα ὑπερπύρων* Χρον. Μορ. Η 4323. *Ἐπεὶ καὶ τὸ ἀέριον πνεῦμα ἔν' κάτω κλειόμενον εἰς τὰ ἐνδοτέρω μέρη τῆς γῆς καὶ κούφη καὶ βιαζόμενον ἵνα ἐξεπνεύσῃ ταράττει μέρος τῆς οἰκουμένης, ὅ λέγεται σεισμὸς* Μάρκ., Βουλκ. 345^{19}. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3β, *ἀγωνίζομαι* 1β, *ἀναγκάζω* 7β, *ἀνατάζω* 2γ, *ἀπομάχομαι* 2, *ξαπλώνω*, *πασκίζω*, *πολεμῶ*. **9**) Κάνω γρήγορα, βιάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *βιάζου πολλά, μηδὲν ἀργῇς* Ἀπόκοπ. 478. Βλ. καὶ *σπουδάζω*. **10**) Ἡ μτχ. *βεβιασμένος* ὡς ἐπίθ.: ποὺ γίνεται μὲ δυσκολία: *τὸ ῥίψιμον αὐτοῦ ἔνι βεβιασμένον καὶ κολλῶδες* Ὀρνεοσ. 582^{9}. Βλ. καὶ *βαρύμοχθος*. **11**) Ἡ μτχ. *βιασμένος* ὡς ἐπίθ. (προκ. γιὰ ποταμὸ) φουσκωμένος καὶ ὁρμητικὸς (ἀπὸ τὴ βροχή): *'δὲ ποταμὸς βιασμένος 'ποὺ ψιχάδιν* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{3}. Βλ. καὶ *ἀκράτητος*, *βίαιος* γ, δ.

βίαιος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β′ 21, Μανασσ., Χρον. 3400, Ἑρμον. Χ 214, Ἠπειρ. 261^{4}, Ριμ. Βελ. 561, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 519, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1998· *β ι α ῖ ο ς*, Ἀπολλών. 380.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βίαιος*. Ὁ τ. *βιαῖος* καὶ στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Β′ 268. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ποὺ ἐνεργεῖ ἢ ἐπιδρᾶ μὲ βιαιότητα, καταναγκασμό· δυνατὸς (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1): *ἄμφω γὰρ καὶ καθέλκει με δεσμὸς βιαίου τρόμου καὶ πρὸς βυθὸν ἀπάγει με* Ριμ. Βελ. 561· βλ. καὶ *βιαστικὸς* 3· **β**) ποὺ γίνεται ἢ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴ βία, σκληρὸς (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1 καὶ ΙΙ): *νίκην βιαίαν, δυστυχῆ, νίκην ἀκλεεστάτην* Γλυκᾶ, Στ. Β′ 21· βλ. καὶ *βαρύμοχθος*· **γ**) ὁρμητικὸς (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1): *ὥσπερ γὰρ φορὰ τοξείας ταχυτάτης καὶ βιαίας* Ἑρμον. Χ 214· *Πέφυκε σφόδρα καυστηρὸν ὕδωρ, ἀνακοχλάζον κινούμενόν τε βίαιον καὶ ἦχον ἀπεργάζον* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1998· βλ. καὶ *βιάζω* ΙΒ μτχ· **δ**) (προκ. γιὰ τὸν ἄνεμο) ἰσχυρός, ὁρμητικὸς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Κατόπισθεν ἐφύσησε ἀνεμικὴ βιαία* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 519· *ἐγείρεται ὁ νότος ὁ βιαῖος* Ἀπολλών. 380· βλ. καὶ *ἀκράτητος*, *βιάζω* ΙΒ μτχ., *χειμωνικός*· **ε**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπότομος, σκληρὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀνθρώπου ἄξιον μέν, ὅμως ἀνήσυχον, ὠμόν καὶ βίαιον* Ἠπειρ. 261^{4}. Βλ. καὶ *ἀγριώνω* μτχ. 3, *αὐθέκαστος* 1α, *αὐστηρὸς* 2α.

βιαίως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. Β′ 74, Ἱερακοσ. 434^{11}, 465^{18}, Διγ. Α 2592, Πρέσβ. ἱππ. 190, Φλώρ. 463, 1735, Ἠπειρ. 256^{12}, Δούκ. 335^{8}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *βιαίως*.

1α[1]) Μὲ τρόπο βίαιο καὶ σκληρὸ (Βλ. L-S, λ. *βίαιος* Ι1): *Δένουσι χεῖρας ὄπισθεν βιαίως καὶ τῶν δύο* Φλώρ. 1735· *οἱ δήμιοι φέρνουσιν βιαίως τοῦ καῆναι* Φλώρ. 463· **α**[2]) μὲ τρόπο σκαιό, ἀπότομα: *ὁ ῥὴξ δ' αὐτὴν ἀμείβεται βιαίως καὶ δυσήχως* Πρέσβ. ἱππ. 190· βλ. καὶ *ἀπότολμα* 1· **β**) μὲ τρόπο βίαιο, ὁρμητικὸ ἢ ἀκατάσχετο (Βλ. L-S, ὅ.π.): *οἱ δὲ Βενετοὶ ἐρχόμενοι ἔξωθεν μὲ εἴκοσι ὀκτὼ καράβια ἐπέπεσαν βιαίως κατ' αὐτῶν* Ἠπειρ. 256^{12}. **2**) Ὁρμητικὰ καὶ γρήγορα: *κατ' ὀλίγον πνέοντος* (ἐνν. τοῦ βορέως) *τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, τῇ δευτέρᾳ ἐκραταιοῦτο καὶ βιαίως ἐφέροντο ὑπ' αὐτοῦ αἱ νῆαι* Δούκ. 335^{8}. Βλ. καὶ *βιαστικά*. **3**) Δύσκολα: *τὸ ἀφόδευμα αὐτοῦ βιαίως ῥίπτει* Ἱερακοσ. 465^{18}· *ἐὰν ἴδῃς βιαίως ἀναπνέον* Ἱερακοσ. 434^{11}. Βλ. καὶ *ἀγάλι* 1β, *βιαστικῶς* α[2]. **4**) Βιαστικά: *ὅταν μακρύναμεν αὐτοῦ καὶ δὲν μᾶς ἐγνωρίζαν, λοιπὸν πηγαίνομεν καλῶς, μετὰ σπουδῆς, βιαίως* Διγ. Α 2592. Βλ. καὶ *ἀνάγκη* 5 φρ., *ἁρπακτικῶς* α, *βία* 8.

βιάση ἡ, Θυσ.[2] 477, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 95, Δ′ 492, Τζάνε, Κρ. πόλ. 189^{3}, 203^{21}, 213^{12}, 214^{4}, 373^{1}, 392^{2}, $393^{7,19,25}$, 395^{3}, 419^{14}.

Ἀπὸ τὸ *βιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιάσι*).

Βιασύνη, σπουδή, βία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἀλίμονο, ἀλίμονο, εἶντά 'ν' ἡ βιάσ' ἡ τόση;* Θυσ.[2] 477· *Φεύγει μὲ βιάση ὁ μπασὰς καὶ τὰ μπερτόνι' ἀφήνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 393^{19}· *ἀποὺ τὴ βιάση μου ἤριξα τὸ χέρι μου* Φορτουν. (Vinc.) Α′ 95. Βλ. καὶ *ἀνάγκαση* 3, *βία* 6α, *βιασμὸς* 3, *σπούδα*, *σπουδή*.

βιασμὸς ὁ, Σταφ., Ἰατροσ. 1^{18}, Ἰατροσ. κώδ. ιθ′, ριβ′, σλς′, το′, ωπη′, Λίβ. Esc. 335, Λίβ. Ν 403, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 86, Πεντ. Ἔξ. XII 11.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βιασμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βιαιότητα· θυμὸς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. Ι): *«Διὰ τοῦτον ἐθυμώνετον προχθὲς ὁ Ἐρωτοκράτωρ, διὰ τοῦτον ἦτον ὁ βιασμὸς καὶ ἔκστασις ἡ τόση;* Λίβ. Ν 403. Βλ. καὶ *ἄγγρισις* 1, *ἀγριωμός*, *μάνητα*, *μάχη*, *ὄργητα*. **2**) (Πιθ.) καταναγκασμός, καταπιεστικὴ δύναμη (Βλ. καὶ *βαθμὸς* 3): *ὅλα τως τοῦτα, φίλε μου, βαστοῦσιν τοὺς καιρούς τους καὶ ὅλα μὲ μέτρος γνωστικὸν κρατοῦσι τοὺς βιασμούς τους* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 86. Βλ. καὶ *βία* 2. **3**) Σπουδή, βιασύνη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὰ παπούτσια σας εἰς τὰ ποδάρια σας καὶ τὸ ραβδί σας εἰς τὸ χέρι σας καὶ νὰ φᾶτε αὐτὸ μὲ βιασμό· Πάσκα αὐτὸ τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἔξ. XII 11. Βλ. καὶ *βιάση*. **4**) Φλεγμονὴ τοῦ ἀπευθυσμένου,

δυσκολία καὶ πόνος κατὰ τὴν ἀποπάτηση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4· βλ. καὶ στὴ λ. 5): *Πρὸς βιασμοὺς* Σταφ., Ἰατροσ. 1^{18}· *Εἰς βιασμούς, ὅταν δὲν δύνεται νὰ σπαράξη* Ἰατροσ. κώδ. το΄. **5**) Εὐκοιλιότητα, διάρροια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Εἰς βρέφος ὅταν ἔχη βιασμοὺς καὶ κοιλίαν* Ἰατροσ. κώδ. ριβ΄· *Εἰς ἄνθρωπον ἀπὸ ψύχρας νὰ ἔχη κοιλίαν* (ἔκδ. *κίλλην*· διορθώσ.) *νὰ πηγαίνη αἷμα καὶ βιασμοὺς* Ἰατροσ. κώδ. σλς΄.

βιαστήρι τό, Χρον. Μορ. Η 7148.

Τὸ οὐσ. *βεστιάριον* μὲ πιθανὴ παρετυμ. πρὸς τὸ *βιάζω* καὶ ἐπίδρ. οὐσ. σὲ *-ήρι* (Βλ. καὶ Δραγ., Ἀθ. 23, 1911, 77).

Θησαυροφυλάκιο: *ὥρισεν καὶ ἐδῶκαν του ἀπέσω ἐκ τὸ βιαστήρι λογάριν πλῆθος, χρήματα, χρυσάφι καὶ ἀσήμιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βεστιάριον* 3.

βιαστής ὁ, Λίβ. Sc. 2252, Πεντ. Ἔξ. V 6, 10, 13, 14.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βιαστής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ χρησιμοποιεῖ βία, βασανιστής (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *πικρὸς βιαστής μου, τύραννος αἱματοκαρδιοπότης* Λίβ. Sc. 2252. **2**) Ἐπόπτης, ἐπιστάτης (ἐργασίας): *ἐπαράγγειλεν ὁ Φαρὼ τὴν ἡμέρα ἐκείνη τοὺς βιαστάδες εἰς τὸν λαὸ καὶ τοὺς ραβδατόρους του τοῦ εἰπεῖ* Πεντ. Ἔξ. V 6.

βιαστικά, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Η 3800, Ἀχέλ. 2009, Θρ. Κύπρ. Κ 193, Ἐρωφ. Β΄ 290, Παλαμήδ., Βοηβ. 374, Ἱστ. Βλαχ. 1045, Ἐρωτόκρ. Ε΄ 632, 901, Ροδολ. Ε΄ [325], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β΄ [47], Φορτουν. (Vinc.) Γ΄ 118, Τζάνε, Κρ. πόλ. 196^{27}, 218^{1}, 259^{8}, 327^{25}, 410^{5}, 415^{12}, 424^{1}, 483^{20}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βιαστικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ σπουδή, γρήγορα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Εἴχασιν τεσσαράκοντα κάτεργα στὸν λιμένα Μάρτσα Μουτσέτου παντελῶς ὅλα ξαρματωμένα, ’πειδὴ στὸν κάμπον τσ’ ὀρδινιὲς ὁπού ’χασιν ἐβγάλαν κ’ εἰς ἄλλα χρειαζόμενα διὰ βιαστικὰ τὰ βάλαν* Ἀχέλ. 2009· *βιαστικὰ σηκώνομαι, τὸ ζάλο μου σπουδάζει* Ἐρωτόκρ. Ε΄ 901· *ἐδράμαν βιαστικὰ* Θρ. Κύπρ. Κ 193. Βλ. καὶ *ἀψὰ* 2α, 2β, *βία* 8, *βιαίως* 2.

βιαστικός, (I), ἐπίθ., Κορων., Μπούας 73, Τζάνε, Κρ. πόλ. 393^{3}, 423^{11}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βιαστικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ βιάζεται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ Ἀλμερίγος βιαστικὸς νά ’βγη νὰ τήνε πάρη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 423^{11}. Βλ. καὶ *ἀναγκαστός*. **2**) (Προκ. γιὰ εἴδηση) ποὺ βιάζει, ποὺ ἐπείγει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Πάει μαντάτο βιαστικὸ πὼς κάτεργα κινῆσα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 393^{3}. **3**) Καταναγκαστικός, τυραννικὸς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *ἡ βιαστικὴ ἐξουσία* Κορων., Μπούας 73. Βλ. καὶ *βίαιος* α.

βιαστικός, (II)· *βιαστικοί*, Σπαν. Β 235, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βιαστικῶς* (Βλ. Σπαν. V 252).

βιαστικῶς, ἐπίρρ., Σπαν. (Λάμπρ.) V 252, Βακτ. ἀρχιερ. 132.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *βιαστικῶς* (L-S, λ. *βιαστικός*).

α¹) Μὲ τὴ βία, καταναγκαστικὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βιαστικός*): *Περὶ ἀρνησαμένων κληρικῶν θεληματικῶς ἢ βιαστικῶς* Βακτ. ἀρχιερ. 132· **α²**) μὲ δυσκολία, μὲ τὸ ζόρι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π.): *ἄνθρωπον γὰρ κενόδοξον τίς νὰ τὸν ἀγαπήση, ὥστε καὶ οἱ δοῦλοι βιαστικῶς προσκαρτεροῦν μὲ τοῦτον* Σπαν. (Λάμπρ.) V 252. Βλ. καὶ *βιαίως* 3.

βίβα, ἐπιφ., Μαχ. 270^{10}, 588^{24}, 600^{14}, 680^{5}, Βουστρ. 444, Στάθ. Γ΄ 574, Ζήν. Β΄ 274.

Τὸ ἰταλ. *viva*.

Ζήτω: *τὸ φῶς τοῦ ἥλιου καὶ ὁ λαὸς «βίβα» τ’ Ἀρμάκιου κράζει* Ζήν. Β΄ 274· *«Βίβα ρὲ Πιέρ»* Μαχ. 270^{10}· *βίβα στὰ δολοπλέματα τοῦ πόθου* Στάθ. Γ΄ 574.

βιβάζω, Δούκ. 371^{3}.

Τὸ ἀρχ. *βιβάζω*.

(Μέσ.) μπαίνω μέσα: *ἐν τάχει τὰς κλίμακας θέντες ἐντὸς ἐβιβάσθησαν καὶ τὰς πύλας κατεάξαντες ἅπαντες ἔνδον εἰσήεσαν* ὅ.π.

βιβάρι(ον) τό, Διγ. (Trapp) Esc. 1626, Act. Xén. 39^{85}, 57^{257}, Notizb. 23· *διβάρι(ν)*, Σουμμ., Ρεμπελ. 188.

Ἀπὸ τὸ λατ. *vivarium*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Sophocl.). Ἀπ. οὐσ. *βιβαρόπακτον*= φόρος ἁλιείας, σὲ ἔγγρ. τοῦ 1235 (Βλ. Ζακυθ., ΕΕΒΣ 13, 1937, 196). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιβάρι*).

Ἰχθυοτροφεῖο (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., Sophocl. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἐποίησεν βιβάρια πανθαύμαστα ἰχθύων* Διγ. (Trapp) Esc. 1626. Βλ. καὶ *βιβαροτόπιον*.

βιβαροτόπιον τό, Γράμματα Μετεώρ. 74.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βιβάριον* καὶ *τόπος*.

Ζωοτροφεῖον ἢ πιθ. ἰχθυοτροφεῖον: *ἀμπελίων, χωραφίων, ὑδρομυλώνων, λόγγου καὶ βιβαροτοπίων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιβάριον*.

βιβάσιον τό, Ἰατροσ. κώδ. ωπγ΄.

Ἄγνωστη λ.: *Περὶ βιβασίου* (;) *καθαρτικοῦ* ὅ.π.

βιβήκιος· *βιβήκια*, Ἀσσίζ. 244^{1}, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαβύκινα* (βλ. λ. *βομβύκινος*).

βιβίλιο καὶ **βιβιλιὸν** τό, βλ. *βιβλίον*.

βιβλάκιο τό, Κείμ. τοῦ 1567 (Vitti, Ἀθ. 65, 1961, 241).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίβλος* καὶ τὴν κατάλ. *-άκιο*.

Μικρὸ βιβλίο: *Διὰ νὰ ξεύρη καθένας πῶς ἔχει νὰ διαβάση ἐτοῦτο τὸ βιβλάκιο, ἐδῶ βάλλω τὴν ἀλφάβητον διὰ τὰ μικρὰ παιδάκια* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλαρίδιον τό, Χφ. 16. αἰ. κέ. (Atsalos, Term. Α΄ 85).

Τὸ μτγν. οὐσ. *βιβλαρίδιον*.

Βιβλίο. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλιαρίδιον τό, Χφ. τοῦ 17. αἰ. (Atsalos, Term. Α΄ 85).

Τὸ μτγν. οὐσ. *βιβλιαρίδιον*.

Μικρὸ βιβλίο. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλιάριον τό, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 7, Σοφιαν., Παιδαγ. 93.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βιβλιάριον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σὲ χφ. τοῦ 14. αἰ. (Atsalos, Term. Α΄ 81).

1) Χειρόγραφο τεῦχος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ Atsalos, Term. Α΄ 80 σημ. 3):

Λοιπὸν τὸ βιβλιάριον, ποὺ εἶχες παραγγείλει, τὸ ἔγραψα, καθὼς ὁρᾶς, ἐξωρυχοστρογγύλι Θρ. Κων/π. Βαρβ. 7. Βλ. καὶ *βιβλιδόπουλον, βίβλος* 1. **2**) Σύγγραμμα: *ἠθέλησα νὰ ποιήσω τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸ βιβλιάριον τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου* Σοφιαν., Παιδαγ. 93. — Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλιδάριον τό, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 515, 521, 522, 524. Βλ. καὶ Atsalos, Term. Α′ 83-4.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βιβλιδάριον*. Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. Atsalos, Term. Α′ 50.

Μικρὸ πόνημα, σύγγραμμα ἢ καὶ σχετικῶς ἐκτενές. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλιδίτσιν τό, Χφ. τοῦ 1318 (Atsalos, Term. Α′ 52).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιβλίς* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσιν*. Ἀπ. καὶ λ. *βιβλίτσιον* σὲ χφ. τοῦ 1743 (Atsalos, ὅ.π. σημ. 5).

Μικρὸ βιβλίο. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βιβλιδόπουλον τό, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 515, 518, 519.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιβλὶς* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον* (Atsalos, Term. Α′ 50-1).

Μικρὸ χειρόγραφο (ὡς πρὸς τὸ σχῆμα ἢ τὸ πάχος). Βλ. καὶ *βιβλιάριον* 1.

βιβλίον τό, Λόγ. παρηγ. L 425, Χρον. Μορ. Η 91, 1507, 1908, 7638, Χρον. Μορ. Ρ 1358, 3469, 4683, Ἐξήγ. πέτρ. 276, Βίος Ἀλ. 385, Φλώρ. 183, Μαχ. 12^{30}, 184^{1}, Θησ. Πρόλ. μετὰ στ. [260], Διήγ. Ἀλ. V 22, 26, Βεντράμ., Γυν. 286, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1329, Θρ. Κύπρ. Μ 406, Ἐρωτόκρ. Α′ 1038, Ζήν. Α′ 130, Τζάνε, Κρ. πόλ. 336^{3}, 407^{24}· *β ι β ί λ ι ο,* Ἀσσίζ. 228^{21}, 279^{24}, 478^{35}, 480^{16}, 486^{19}· *β ι β ι λ ι ό ν,* Κυπρ. ἐρωτ. $2^{9,26}$· *β ι β λ ι ό (ν),* Ζήνου, Βατραχ. 27, Κυπρ. ἐρωτ. 2^{17}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βιβλίον*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Atsalos, Term. Α′ 60, 63 κέ. καὶ 72 καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 94. Τ. *βιβιλίον* στὰ 1362/63 (Atsalos, ὅ.π. 69 σημ. 1). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιβλίο*).

1) Βιβλίο, σύγγραμμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1· βλ. καὶ Atsalos, ὅ.π. 71-2): *εἰς τοῦ βιβλίου τὸν πρόλογον, φαίνει με, σὲ τὸ γράφω* Χρον. Μορ. Η 1507· *διῆλθε δὲ καὶ ἕτερον βιβλίον τῆς ἀγάπης* Φλώρ. 183· *ἄνοιξε τὸ βιβλίον τῆς ἀστρονομίας* Διήγ. Ἀλ. V 26· *τὴν ἐκκλησίαν ἐκαλλώπισεν ἔν τε σκεύη καὶ βιβλίοις* Ἐξήγ. πέτρ. 276. **2**) Μέρος, τμῆμα συγγράμματος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ2. Βλ. καὶ Atsalos, ὅ.π. 71-3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *πίναξ καὶ πῶς ἐτοῦτο τὸ βιβλίον χωρίζει εἰς βιβλία δώδεκα* Θησ. Πρόλ. μετὰ στ. [260]. **3**) Ἐπίσημο βιβλίο καταγραφῆς φεουδαρχικῶν κτημάτων (Βλ. Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/06, 648) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *εἶπεν κ' ἠφέραν τὸ βιβλίον ὅπου ἦτο ἡ μερισία· ἐγράφως γὰρ τοῦ καθενὸς τὸ τί τοῦ ἐπαρεδόθη νὰ ἔχῃ καὶ νομεύεται* Χρον. Μορ. Η 1908. **4**) Βιβλίο ὅπου καταγράφονται ἤθη φεουδαρχικὰ (Βλ. Ζέπ., ΕΕΒΣ 18, 1948, 206): *μὲ ἤφερεν ἡ ὄρεξις κ' ἔπιακα τὸ βιβλίο, ἐκεῖνο ποὺ ἐγράφασιν τοῦ τόπου τὰ συνήθια* Χρον. Μορ. Ρ 7638. — Βλ. καὶ *βίβλος* 2, *λίμπρο*.

βιβλιόπουλον τό, Χφ. τοῦ 15. αἰ. (Atsalos, Term. Α′ 86).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιβλίον* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*.

Μικρὸ βιβλίο. Βλ. καὶ *βιβλάκιο, βιβλαρίδιον, βιβλιαρίδιον, βιβλιάριον, βιβλιδάριον, βιβλιδίτσιν, βιβλόπουλον, βιβλύδριον*.

βιβλογενεσία ἡ, Κατζ. Ε′ 340.

Ἀπὸ τὴν ἔκφρ. «*Βίβλος γενέσεως*».

Καταγωγή, γενιά: *Γιὰ γάιδαρο, γιὰ πούλαρο, γιὰ χοῖρο πάντα σ' ἔχω, τὴ βιβλογενεσία σου καλὰ τήνε κατέχω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχὴ* Α2β.

βιβλογράφος (ἢ **βιβλιογράφος**) ὁ, Gesprächb. 104^{2416}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίβλος* καὶ τὸ *γράφω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Δημητράκ.

Ἀντιγραφέας χειρογράφων.

βιβλοθήκη ἡ, Ἑρμον. Α 157.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βίβλος* καὶ *θήκη*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Steph., Θησ. (λ. *βιβλιοθήκη*).

Βιβλιοθήκη.

βιβλόπουλον τό, Θησ. Πρόλ. [239], ΙΒ′ [84^{6}], Ἀλεξ. Ἐπίλ. 1.

Ἀπὸ οὐσ. *βίβλος* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*. Βλ. καὶ Atsalos, Term. Α′ 86.

(Μικρὸ) βιβλίο: *Ἐτοῦτο τὸ βιβλόπουλον στὴ Βενετιὰ τυπώθη* Ἀλεξ. Ἐπίλ. 1. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βίβλος ὁ καὶ ἡ, Χφφ. τοῦ 12. αἰ. (Atsalos, Term. Α′ 56), Γλυκᾶ, Στ. 2, Πωρικ. Ἀπ. 35, Πωρικ. Ρ 106^{16}, Ἀσσίζ. 235^{20}, Διήγ. Βελ. 560, Φλώρ. 182, Ἀχιλλ. Ν 1777, Ἰμπ. 171, Συναξ. γυν. 40, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1358, 1374, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1749, 1939, Διγ. Ἄνδρ. 353^{10}, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. 71, Βακτ. ἀρχιερ. 211.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βίβλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χειρόγραφο τεῦχος (Βλ. Atsalos, ὅ.π. 55 κέ.). Βλ. καὶ *βιβλιάριον* 1. **2**) Βιβλίο, σύγγραμμα (ὁποιουδήποτε χαρακτήρα) (Βλ. L-S, λ. *βύβλος* Ι3): *σοφῶν ἀρχαίων ἤκουσα, πολλὰς ἀνέγνων βίβλους* Γλυκᾶ, Στ. 2· *ἀνοίξετε τοὺς βίβλους καὶ κρίνετε αὐτοὺς* Πωρικ. Ἀπ. 35· *Πάντες οἱ ἄλλοι τῶν ἄλλων νόμων ἐντέχεται νὰ ὀμόσουν εἰς τὰς βίβλους τοὺς νόμους τους, οἱ Σαμαρῖτες νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰς ε′ βίβλους τοῦ Μωσέως* Ἀσσίζ. 235^{20}· *ἀνέγνωσεν, κατέμαθεν, βίβλους διῆλθεν* Φλώρ. 182· *ἐσυνεγραψάμεθα ταύτην τὴν βίβλον* Ἀχιλλ. Ν 1777· *καὶ ὁ ἅγιος ὁ διδάσκαλος ὁ Μέγας Αὐγουστῖνος, ὁ βίβλος «Πόλη τοῦ Θεοῦ» τὸ μαρτυρεῖ καὶ ἐκεῖνος* Συναξ. γυν. 40· *συνήγαγε ἐκ πάντων τὰ καλλιότερα καὶ ἐποίησεν αὐτὸς μίαν βίβλον* Βακτ. ἀρχιερ. 211. Βλ. καὶ *βιβλίον*. **3**) Τμῆμα συγγράμματος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βύβλος* Ι4. Βλ. Atsalos, ὅ.π. 61). Βλ. καὶ *βιβλίον*.

βιβλύδριον τό, Χφ. 17. αἰ. (Atsalos, Term. Α′ 52 σημ. 2).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίβλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ύδριον*. Ἡ λ. καὶ στὸν Εὐστ. 632^{60}.

Μικρὸ βιβλίο. Βλ. καὶ *βιβλιόπουλον*.

βίβος, ἐπίθ., Κρ. συμβόλ. 238, 249.

Τὸ ἰταλ. *vivo*.

(Προκ. γιὰ βράχο) φυσικός, ριζιμιός: *ἐβάλασιν τὰ σταλίκια νοτικὰ τοῦ ἁλωνίου ὀργιὲς τέσσερεις μὲ σταυροὺς τοῦ πονταρολίου σὲ χαράκια βίβα* αὐτ. 238· *σὲ βίβα χαράκια* (ἔκδ. *χαράκι·* διορθώσ.) αὐτ. 249. Βλ. καὶ *ριζιμαῖος*.

βίγιος ὁ, βλ. *βίος*.

βίγλα ἡ, Τρωικὰ 534^{6}, Καλλίμ. 901, 1147, Ἀσσίζ. 48^{25}, 222^{10}, 297^{6}, Διγ. (Trapp) Gr. 62, 1163, 1277, 1547, 1736, 2730, Διγ. Ζ 1583, 1588, 1717, 1813, 1963, 3315, 3350, 3358, 4270, Διγ. (Trapp) Esc. 743, 1020, Βέλθ. 872, Ἑρμον. Ν 315, Ξ 123, Χρον. Μορ.

Η 6996, 7063, Διήγ. Βελ. (Cant.) 437, Φλώρ. 35, Ἐρωτοπ. 28, Λίβ. Sc. 2662, Λίβ. Esc. 3829, Ἀχιλλ. L 324, Ἀχιλλ. N 440, Μαχ. 74^{9}, 116^{23}, 202^{20}, 340^{14}, 432^{18}, 434^{27}, 656^{32}, 660^{6}, Δούκ. 277^{3}, 345^{8}, Θησ. (Foll.) I 20, Θησ. Θ' [22^{6}], Ριμ. Βελ. 817, Βουστρ. 445, 447, 455, 490, 503, Διήγ. Ἀλ. V 68, 76, Κορων., Μπούας 19, 124, Ψευδο-Σφρ. 340^{31}, Τριβ., Ρὲ 116, Ἀχέλ. 1953, Κώδ. Χρονογρ. 52^{24}, 69^{3}, Χρον. σουλτ. 90^{2}, Παλαμήδ., Βοηβ. 1003, Σταυριν. 318, Σουμμ., Ρεμπελ. 159, 163, Διγ. Ἄνδρ. 348^{22}, 354^{1}, 386^{37}, 387^{30}, 407^{20}, Μαρκάδ. 603, Λεηλ. Παροικ. 579, Διγ. Ο 1471, 1733, Τζάνε, Κρ. πόλ. 170^{15}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *vigilia* ἢ *vigiliae*. Ὁ Georgac., BZ 44, 1951, 148, δέχεται προΰπαρξη τ. *βίγλια*. Ἡ λ. καὶ στὸ Μαυρικ., Στρατηγ. $256^{9,14}$, $356^{18,26}$ καὶ στὸ Θεοφ., Χρον. 307^{26}, 387^{23}, κλπ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Κόλια, ΕΕΒΣ 17, 1941, 176.

1) Σκοπιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐμέναν ἦρτες καὶ εἶπες μου ὅτι στὴν βίγλαν ἦσουν* Ἐρωτοπ. 28· *Ἐγὼ δὲ τότε ἔλαχα εἰς τὴν βίγλαν καὶ ἐκάθουμουν εἰς μίαν πέτραν* Διγ. Ἄνδρ. 387^{30}· *ἐρχόμενος ὁλόμπροστα βίγλα διαφυλάγει* Σταυριν. 318· *ἀπῆλθον εἰς τὰς βίγλας* Διγ. (Trapp) Gr. 2730. **2α**) Φρουρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἀποκοιμήθη ἡ βίγλα τῶν Φραγκῶν* Κώδ. Χρονογρ. 69^{3}· βλ. καὶ *βάρδια* 1· **β**) (στὸν πληθ.) φρουροὶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Syllogae tacticorum 40^{7}, 44^{4}): *οἱ βίγλες τοὺς ἐγροικήσασιν* Ἀχιλλ. L 324· *αἱ βίγλες τον ἄνω καὶ κάτω τρέχουν* Κορων., Μπούας 19· *Ἔβλεπον δὲ παραμοναὶ τέσσαρες τῆς Χρυσάντζας καὶ τοῦτον κατεκράτησαν οἱ βίγλες τῆς ὡραίας* Βέλθ. 872· *τῆς δὲ φωνῆς ὡς ἤκουσαν τοῦ στρατηγοῦ αἱ βίγλαι* Διγ. (Trapp) Gr. 1547.
3) Φρ. **α**) *κά(μ)νω βίγλα, ποιῶ βίγλα ἢ (καλὲς) βίγλες, πολομῶ βίγλα ἢ (καλὲς) βίγλες, κρατῶ βίγλας*=φρουρῶ: *ἐκεῖ εὑρισκότουνα καὶ ἔκανε τὴν βίγλα του τὴν νύκτα ἐκείνην* Σουμμ., Ρεμπελ. 163· *ἐμήνυσεν...νὰ ποίσουν καλὲς βίγλες* Μαχ. 74^{9}· *οὕλην τὴν νύκταν ἐπολομοῦσαν καλὲς βίγλες* Βουστρ. 503· *Οἱ δὲ τοῦ Μεχεμὲτ κρατῶντες βίγλας καὶ μαθόντες τὴν διάβασιν τοῦ Μουρὰτ* Δούκ. 277^{3}· βλ. καὶ *βάρδια* 3 φρ., *βλέπω* 26· **β**) *ἀναβαίνω* (ἢ *ἀνεβαίνω*) *εἰς τὴν βίγλαν* ἢ *ἐν τῇ βίγλῃ, καταβαίνω* (ἢ *κατεβαίνω*) *εἰς (τὴν) βίγλαν* ἢ *κατέρχομαι εἰς βίγλαν*=πηγαίνω στὴ σκοπιά: *ἀνέβη τὴν νύκταν ἐκείνην εἰς τὴν βίγλαν καὶ ἔκαμεν φανοὺς* Διγ. Ἄνδρ. 386^{37}· *δύνασαι ἐπάρειν τὸ ραβδὶν καὶ κατεβῆς στὴν βίγλαν* Διγ. (Trapp) Esc. 743· **γ**) *βάνω τὰς βίγλας, ὀρδινιάζω, ὀρθώνω, στήνω τὲς βίγλες*=ἐγκαθιστῶ φρούρηση, φρουρά: *ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ δώσῃ ἄδειαν νὰ σκάψῃ καὶ νὰ βάλῃ τὰς βίγλας του ἐπάνω* Ἀσσίζ. 222^{10}· *ἀρμάτωσεν τὸ καστέλλι καλὰ καὶ ὀρδίνιασεν καλὰ τὲς βίγλες του* Μαχ. 116^{23}· *μὲ ἔστειλεν ὁ Δάρειος νὰ ὀρθώσω τὲς βίγλες τοῦ φουσάτου* Διήγ. Ἀλ. V 76· *βίγλας ἔστησεν πολλὰς καὶ ἀναμένασίν τον* Διγ. (Trapp) Esc. 1020. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. (Βλ. Γούδα, ΕΕΒΣ 4, 1927, 229, Βαγιακ., Ἀθ. 64, 1960, 142 καὶ Θωμοπούλου, Τοπων. 41).

βιγλατικὸν τό, βλ. *βιγλιατικόν*.

βιγλάτορας ὁ, Ἐρωτοπ. 29, Ἀλεξ. 1113, 1119, Σταυριν. 148.

Ἀπὸ τὸ λατ. *vigilator*. Βλ. καὶ Κυριακ., Διγ. Ἀκρ. 98. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *βιγλάτωρας*).

Φρουρός, φύλακας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τὸν εἶδαν τὸ λοιπὸν αὐτοὶ οἱ βιγλατόροι* Ἀλεξ. 1113. Βλ. καὶ *ἀκρέμων, βάρδια* 2, *βιγλάτορης βιγλάτορος, βιγλιστής, βλεπάτορας, βλεπάτορος, βλεπιάς, βλεπιός, βουργάρης*.— Ἡ λ. στὸν τ. *βιγλάτωρ* ὡς βυζ. ἐπών. (Βλ. Θωμοπούλου, Τοπων. 42).

βιγλάτορης ὁ, Συναξ. γυν. 386, Gesprächb. 39^{2}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιγλάτορας*.

Φρουρός, φύλακας: *ἐκεῖνος δὲ ὁ βιγλάτορης, ποὺ ἐφύλαξεν τὴν φοῦρκα, ἐπῆγεν νύκτα πρὸς αὐτήν, τὴν ἄνομη, τὴν Τούρκα* Συναξ. γυν. 386. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βιγλάτορος ὁ, Μαχ. 220^{27}, $362^{9,20}$.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιγλάτορας*.

Φρουρός, φύλακας: *τρισκατάρατη ἡ μέρα ὅπου μὲ ἀφῆκες βιγλάτορον τοῦ σπιτιοῦ σου* αὐτ. 220^{27}. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βιγλιατικὸν τό, Ψευδο-Σφρ. 540^{23}· *β ι γ λ α τ ι κ ό ν*, Ψευδο-Σφρ. 540^{23} (κριτ. ὑπ.).

Τὸ λατ. *viglaticum*. Ἡ λ. στοῦ Thiriet, Régestes des delibérations du Sénat de Venise III 1467 τοῦ 1412, 1598 τοῦ 1416, καθὼς καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1423 (Dölger, Schatzk. 464).

Ἀμοιβὴ γιὰ φρούρηση: *εἰς ἀπαιτήσεις...βιγλιατικοῦ* αὐτ. 540^{23}.

βιγλίζω, Σπαν. Ο 59, Ἀσσίζ. 78^{15}, 89^{24}, 124^{29}, $193^{5,21,28}$, $197^{11,13}$, 199^{29}, 274^{4}, 303^{4}, 328^{4}, $330^{9,21}$, 339^{23}, 363^{16}, 375^{31}, 416^{29}, 448^{24-5}, Ἀκ. Σπαν. 41^{410}, Ἀνακάλ. 30, Μαχ. 64^{2}, 196^{11}, 352^{25}, 462^{22}, 508^{19}, 584^{6}, Γαδ. διήγ. 77, 333, Ἄνθ. χαρ. 290^{30}, 296^{17}, Συναξ. γυν. 611, 815, Πεντ. Δευτ. XIX 11, Χρον. σουλτ. 85^{7}, Δαρκές, Προσκυν. 204, Κυπρ. ἐρωτ. 11^{1}, 14^{5}, 16^{1}, 18^{6}, 22^{11}, 28^{5}, 37^{6}, 45^{1}, 49^{2}, 52^{6}, 72^{4}, 75^{37}, 94^{23}, 103^{33}, 105^{6}, 106^{11}, 107^{17}, $109^{20,34}$, 113^{7}, 127^{31}, 129^{44}, Σταυριν. 770, Ἐρωτόκρ. Α' 805, 1123, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [882], Διγ. Ο 1471, 1639, Τζάνε, Κρ. πόλ. 337^{7}, 387^{17}· *β ε γ λ ί ζ ω*, Συναδ., Χρον. 51.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίγλα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 38.

1) Φρουρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· πβ. ΙΛ, λ. *βλέπω* 16): *μὰ δὲν ἐκάμαν τίποτις, γιατ' ἔχω καὶ βιγλίζουν ἄνδρες καὶ μὲ παράταξιν τὸν πύργο τριγυρίζουν* Διγ. Ο 1639· *ἀπάνω εἰς τὰ τειχία διὰ νὰ βιγλίζουνε* Χρον. σουλτ. 85^{7}· *ἔβγα στὴ βίγλα, βίγλιζε σὰν δῆς πραγματευτάδες* Διγ. Ο 1471. Βλ. καὶ *βάρδια* 3 φρ., *βλέπω* 26. **2**) Ἐποπτεύω, διοικῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3· πβ. ΙΛ, λ. *βλέπω* 12α): *λίγον καιρὸν ἐκάθισεν, πάγει στὴν Ἐρδελίαν μὲ τὰ φουσάτα τῆς Οὐγγριᾶς, μ' ὅλην του τὴν στρατίαν, τοὺς ἄρχοντές του ἄφησεν τὸν τόπον νὰ ὁρίζουν, ὅσον νὰ βάλῃ εἰς αὐτοὺς αὐθέντας νὰ βιγλίζουν* Σταυριν. 770. Βλ. καὶ *βασιλεύω* γ, *βλέπω* 24α. **3**) Καιροφυλακτῶ, παραφυλάω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4· πβ. ΙΛ, λ. *βλέπω* 12β· πβ. τὴ σημασ. «σημαδεύω» σὲ δημ. τραγ., Κυριακ., Διγ. Ἀκρ. 40): *Καὶ φύγετε ὀγλήγορα, 'τὶ ἀφέντης μου βιγλίζει καὶ μὲ ζαγάρια καὶ σκυλιὰ τὸ δάσος τριγυρίζει* Γαδ. διήγ. 77· *Καὶ πάλ' ὁ Ρήγας κάθ' ἀργὰ ἤβανε νὰ βιγλίσου πολλοὺς νὰ τόνε πιάσουσι γὴ νὰ τόνε γνωρίσου* Ἐρωτόκρ. Α' 805. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 1ε, *παραβλέπω, παρακρατῶ*. **4**) Παρακολουθῶ μὲ τὸ βλέμμα· ἐπιτηρῶ (Πβ. ΙΛ, λ. *βλέπω* 12): *τόμου νὰ ἀκούονταν ποθὲς ψιλὸς λόγος, αὐτὸς πάραυτα νὰ τὸν κράξῃ, νὰ τὸν μαλώσῃ..., νὰ βάλῃ ἀνθρώπους νὰ τὸν βεγλίσουν* Συναδ., Χρον. 51. Βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 2α, 4, *βλέπω* 10α, 24α. **5α**) Κοιτάζω, ἀντικρίζω, βλέπω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5, 6): *Ἐβίγλισεν ὁ ταπεινὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερά του* Ἀνακάλ. 30· *Ὁ Ρενὰτ βιγλίζει τὸ λουρὶν τὸ σκεῦος του οὗ τὸ χαρταλάμιν του τσακισμένον* Ἀσσίζ. 330^{9}· *θωρεῖ σε τὸν οὐ θεωρεῖς, βιγλίζει τὸν οὐ βλέπεις* Σπαν. Ο 59· *χίλια μάτιά 'χει ὁ λογισμός, μεροῦ νυκτοῦ βιγλίζου* Ἐρωτόκρ. Α' 1123· *δυό 'μμάτια μ' ἐσκλαβῶσα* (παραλ. 3 στ.). *Κι' ἀποὺ τὴν ὥραν ὅπου μ' ἐβιγλίσα νιώθω πολλὰ* Κυπρ. ἐρωτ. 28^{5}· *πέ μου ἂν μέλλεται κανέναν καιρόν, πρὶν νὰ ξηψυχήσω, τὸν ἥλιον μου νὰ βιγλίσω* Κυπρ. ἐρωτ. 127^{31}· *κεῖνον τὸ βί-*

γλιζα μὲ θάρος Κυπρ. ἐρωτ. 109^{34}· *Κοιμώντα μοῦ φανίστην νὰ βιγλίσω ἐκείνην ἀπού πῆρεν τὴν καρδιάμ μου* Κυπρ. ἐρωτ. 11^{1}· βλ. καὶ *ἀγκατιάζω, ἀνεντρανίζω* β, *ἀποκοιτάζω, ἀποσκεπάζω* 2α, *βιγλῶ* 1, *βλεμματίζω, βλέπω* 1γ, *θωρῶ, ξανοίγω, συντηρῶ, τηρῶ*· **β**) καμαρώνω: *Στάθου, κυρά μου, στά νὰ σὲ βιγλίσω* Κυπρ. ἐρωτ. 45^{1}· βλ. καὶ *βλέπω* 15β· **γ**) ἀγριοκοιτάζω: *καὶ ὅτι νὰ εἶναι ἀνὴρ μισάει τὸν σύντροφό του καὶ νὰ βιγλίση αὐτὸν καὶ νὰ σηκωθῆ ἀπάνου του* Πεντ. Δευτ. XIX 11· *ἐγὼ ἀπὸ τὴν πείνα μου ὁπού 'χα σὰν τὸ σκύλο ἐγύριζα τὸ στόμα μου κ' ἥρπου κομμάτι φύλλο. Αὐτὸς σὰν ἦτον ἄτυχος πάντα ἐβίγλιζέ με καὶ τὸ νὰ μέ 'θελεν ἰδεῖ κακὰ ἐράβδιζέ με* Γαδ. διήγ. 333. Βλ. καὶ *βλέπω* 1, *στοχάζομαι*. **6**) Βρίσκω, ἐπιτυγχάνω (Πβ. ΙΑ, λ. *βλέπω* 6): *πέτε μου πῶς νὰ σβήσω τὸ καμίνιν καὶ ποῦ τὴν 'λεμοσύνην νὰ βιγλίσω* Κυπρ. ἐρωτ. 103^{33}. **7**) Ἐξετάζω, ἐρευνῶ (Πβ. ΙΑ, λ. *βλέπω* 9): *οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ βιγλίσουν ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν* Ἀσσίζ. 330^{21}· *Τὰ κρίματα ὁποὺ ἔπταισα νὰ μοῦ τὰ συμπαθήση καὶ τὰ κακά μου τὰ πολλὰ νὰ μὴν δὲν τὰ βιγλίση* Δαρκές, Προσκυν. 204· *διὰ νὰ βιγλίσουν ἂν ἔνι τοῦτον ἀληθὲς τὸ λέγει ὁ ἄνδρας της* Ἀσσίζ. 375^{31}. Βλ. καὶ *ἀνιχνεύω* 1, *βλέπω* 13α, *πασπατεύω*. **8**) Ἐπιθεωρῶ: *ποῖσε καὶ βίγλισε ὅλον τὸ κάστρον καταληπτῶς πάσα χρῆσιν τὴν εὑρίσκεται μέσα διὰ νὰ πέψωμε νὰ τὸ δηγήσωμεν ὡς γιὸν πρέπει* Μαχ. 508^{19}. Βλ. καὶ *ἀναθεωρῶ, ἀνατρέχω* 3β, *βλέπω* 25. **9**) Διαπιστώνω: *Πὼς ἔχασες τὴν δόξαν δὲν βιγλίζεις* Κυπρ. ἐρωτ. 94^{23}· *τώρα βιγλίζω, ἀρνήθημ με καὶ θέλει τὸ κακόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 113^{7}. Βλ. καὶ *βλέπω* 19β. **10**) Ἀποφασίζω: *ἐγὼ εἶμαι ὅτοιμος νὰ ποίσω ἐκεῖνον τὸ νὰ βιγλίση ἡ αὐλή, τὸ πρέπει νὰ ποίσω* Ἀσσίζ. 197^{13}. Βλ. καὶ *βλέπω* 20.

βιγλιστὴς ὁ, Ἀχέλ. 2250.

Ἀπὸ τὸ *βιγλίζω*.

Φρουρός, φύλακας: *ἐκ τὴν Μαλέχα βιγλιστὲς πὼς εἶδα* (ἔκδ. ἴδια· διορθώσ.) *τ' ἀναφέρναν δεκάξι ἀπὸ τὲς ἀλυκὲς ξύλα, νερὸν ἐπαίρναν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βιγλῶ, Κυπρ. ἐρωτ. 1^{5}, 6^{11}, 8^{1}, 9^{5}, 11^{12}, 12^{6}, 42^{4}, 43^{5}, 45^{8}, $75^{29,35}$, $105^{25,26,32}$, 106^{15} 110^{32}, 137^{10}. Βλ. καὶ *βιγλίζω*.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βιγλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βιγλίζω*).

1) Βλέπω, κοιτάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, λ. *βιγλίζω* 5): *Μμάτια μου, ἀφὸν βιγλᾶτε κοιμισμένα κεῖνον ποὺ θέλω πάντα νὰ θωρῆτε* αὐτ. 11^{12}· *πουλλάκιμ μου, τὰ δάκρυα σου βιγλώντα μαθθαίννεις με παντὲς νά 'πομεινίσκω* αὐτ. 75^{29}· *βίγλα ἴσια καταπρόσωπα τῆς πόρτας* αὐτ. 137^{10}· *τὸ πράμαν ὅπου δὲν βιγλᾶται* αὐτ. 45^{8}. Βλ. καὶ *βιγλίζω* 5α. **2**) Αἰσθάνομαι: *Τόσα βιγλῶ κοντὰ τὸν θάνατόν μου* αὐτ. 9^{5}. Βλ. καὶ *βασταίνω* Α2δ. —Βλ. καὶ *βλέπω*.

βιγορία ἡ, Τριβ., Ταγιαπ. 74, 107, 171, Ἀχέλ. 671, 1937.

Τὸ ἰταλ. *vigoria*.

Ὁρμή, δύναμη: *ἀπὸ τὴν πολλὴν τους βία, τὴν μεγάλην βιγορία* Τριβ., Ταγιαπ. 74. Βλ. καὶ *βία* 5.

βιδέλο τό, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 69.

Τὸ ἰταλ. *vitello*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ). Πβ. καὶ Nourney, Lat. Ital. 115.

Μοσχάρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1): *καπόνους τέσσερεις καλοὺς κ' ἕνα μερὶ βιδέλο* ὅ.π.

'βιζιάζω, βλ. *ἀβιζιάζω*.

βιζιέρα ἡ, Θησ. Ζ' [128^{5}], Η' [78^{7}].

Τὸ ἰταλ. *visiera*.

Τὸ τμῆμα τῆς περικεφαλαίας ποὺ καλύπτει τὶς παρειές: *βγάνει τὴν βιζιέραν, γιὰ νὰ στεγνώση ἵδρωτας* αὐτ. Η' [78^{7}].

βιζίρης ὁ, βλ. *βεζίρης*.

βίζιτα ἡ, Κατὰ «ζουράρη» 141, Κρ. συμβόλ. 236, 247, Φορτουν. (Vinc.) Α' 75, 205, Γ' 341.

Τὸ ἰταλ. *visita*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

1) Ἐπίσκεψη (γιατροῦ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 2): *τσὶ βίζιτες ἐρνήθηκα καὶ ὅλες τσὶ κοῦρες τσ' ἄλλες* Φορτουν. (Vinc.) Α' 75. **2**) Περιοδεία ἀξιωματούχου στὶς ἐπαρχίες (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ.συμβόλ. σ. 320]): *ἥρισε τὸν ἄνωθεν ἡ[γού]μενον εἰς τὴν βίζιταν τοῦ ὑψηλοτάτου ἀφέντη γενεράλε* Κρ. συμβόλ. 247.

βιζιτάρω, Φορτουν. (Vinc.) Α' 159.

Τὸ ἰταλ. *visitare*.

Ἐπισκέπτομαι· (ἐδῶ) ὡς γιατρὸς ἐπισκέπτομαι ἄρρωστο, τὸν ἐξετάζω: *πέμπει καὶ κράζει με νὰ τήνε βιζιτάρω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναθεωρῶ*.

βιζόρες ὁ, Βουστρ. 477, 505.

Τὸ ἰταλ. *visore*.

Τοποτηρητής: *ὁ ἀμιράλης τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος ἦτον βιζόρες εἰς τὴν Λευκουσίαν* αὐτ. 477.

βικαρία ἡ, Ἀσσίζ. 502^{29}.

Τὸ ἰταλ. *vicaria*. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Τὸ ἀξίωμα τοῦ βικαρίου (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *τοὺς βικαρίους αὐτοῦ ἐκ τὴν βικαρίαν αὐτῶν δυναστικῶς ἐξέωσεν* ὅ.π.

βικάριος ὁ, Διάτ. Κυπρ. 502^{28}, 509^{2}, Χρον. Μορ. Η 7992, 8102, Δούκ. 225^{28}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 462, Ἐπιστ. Ἀδελφ. 52· *ἀ β ι κ ά ρ η ς,* Μαχ. 296^{12}, 298^{24}, 368^{21}, Βουστρ. 427, 434, 477· *ἀ β ι κ ά ρ ι ο ς,* Ἑλλην. νόμ. 530^{4}, 548^{3}, Διάτ. Κυπρ. 504^{3}, Ἐπιστ. Ἀδελφ. 52.

Τὸ λατ. *vicarius*. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (L-S Suppl.).

1) Ἀναπληρωτής, τοποτηρητὴς (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., L-S, ὅ.π. Βλ. καὶ Du Cange): *μπάιλος καὶ βικάριος ντζενερὰλ ὅλου τοῦ πριγκιπάτου* Χρον. Μορ. Η 7992· *ὁ ἐμπαλής... εἶχεν ἀβικάρην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον* Μαχ. 298^{24}. **2**) Ἐπίτροπος ἐπισκόπου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68): *ἐκ τοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας καὶ τοὺς ἀβικαρίους αὐτοῦ* Διάτ. Κυπρ. 504^{3}.

βικεκαγκελλάριος ὁ, βλ. *βιτσεκαγκελλάριος*.

βικίον τό, Προδρ. ΙΙ Η 57α, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 545^{5}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βικίον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βικί*).

Ἀγγεῖο, δοχεῖο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1α): *βάλε αὐτὸ εἰς βικίον ὑέλινον* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 545^{5}.

βιλλάναινα ἡ, Γεωργηλ., Θαν. 429.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *villano*. Πβ. ΙΛ (λ. *βιλλάνος*).

Χωριάτισσα (ὑβριστικῶς) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1): *στεφάνια ἔξ καὶ πλέα ἔβαλεν ἡ βιλλάναινα, ἡ κότισσα, ἡ γραία* ὅ.π.

βιλλαρικός· *βιλλαρικάς*, Μαυρ., Ἐκλ. Α' 27^{202}, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βηλαρικάς*.

βιλλάτος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 34^{188,200}, 36^{243}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίλλος* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Ποὺ ἔχει μεγάλο γεννητικὸ μόριο (Πβ. ΙΛ, λ. *βιλλαρᾶς*): *Ἐλᾶτε, μωροὶ σπανοί, ἀτζάτοι, βιλλάτοι, κωλάτοι, χεσάτοι* αὐτ. 34^{200}.

βιλλήθρα ἡ, Ἀκ. Σπαν. 46^{549}, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Α 464.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίλλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ήθρα*. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. (λ. *-ήθρα*). Πβ. ΙΛ, λ. *βίλληθρος* (ὅπου τὸ *βιλλήθρα* σημειώνεται ὡς ἁμάρτ.).

Στόμιο γυναικείου γεννητικοῦ ὀργάνου: *γραίας βιλλήθραν* Ἀκ. Σπαν. 46^{549}.

βιλλήθριν· *βιλλήθρια*, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Β 138, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βιλλήθρα*.

βιλλουσένος, ἐπίθ., Βουστρ. 461, 508.

Ἀπὸ τὸ ἁμάρτ. *βιλλόσος* (ἰταλ. *villoso* ⟨λατιν. *villosus*) καὶ τὴν κατάλ. *-έν(ι)ος* (πιθ μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιθ. *βελουδένιος* ἢ ἄλλων σὲ *-έν(ι)ος*).

Βελουδένιος: *ροῦχα βιλλουσένα* αὐτ. 508.

βιοθανής, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 756, Δούκ. 191^{34}, 195^{5}, Χρον. 307 (ἔκδ. *βιοθάνου*· διορθώσ. *βιοθανοῦς*), Βακτ. ἀρχιερ. 140.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βία* καὶ τὸ *θνήσκω*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.).

α) Ποὺ πέθανε ἀπὸ βίαιο θάνατο (Ἡ σημασ. καὶ παλαιότ., βλ. Παπαδ. Α., Ἀθ. 54, 1950, 221): *ἔμπροσθεν τούτου λείψανα βιοθανῶν ἀνθρώπων* Βίος Ἀλ. 756· **β**) ποὺ αὐτοκτονεῖ (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Περὶ βιοθανῶν, ἤγουν αὐτοὶ ὁποὺ φονεύουν τοῦ λόγου τους* Βακτ. ἀρχιερ. 140. Βλ. καὶ *αὐτοφονεύς*.

βιόθανος· *βιοθάνου*, Χρον. 307, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βιοθανοῦς* (βλ. *βιοθανής*).

βιόλα ἡ, (Ι), Σαχλ., Ἀφήγ. 747, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 32, Βοσκοπ. 162, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [130], Ζήν. Β' 53, Διακρούσ. 98^{25}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 552^{2}.

Τὸ ἰταλ. *viola*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιόλα* [Ι]).

Ἴον, μενεξὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Στὲς βιόλες δείχνει ἀνάμεσα ρόδον τὸ μυρισμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [130]· *μὲ γούδουρους, μὲ βιόλες καὶ μὲ κρίνους* Βοσκοπ. 162· *σ' ἀνθοὺς γὴ εἰς βιόλες* Γύπ. Πρόλ. Διὸς 32· *ὦ βιόλα μου παμφούμιστη, πῶς ἐκαταφρονέθης;* Διακρούσ. 98^{25}. Βλ. καὶ *βιόλος*.

βιόλα ἡ, (ΙΙ), Ριμ. Βελ. 746, Διήγ. Βελ. 274.

Τὸ ἰταλ. *viola*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιόλα* [ΙΙ]).

Μουσικὸ ὄργανο παρόμοιο μὲ βιολὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *τρουμπέτες, βιόλες, μπίφαρα* Διήγ. Βελ. 274. Βλ. καὶ *βιολί(ν)*.

βιολάριν τό, Κυπρ. ᾆσμ. 3^{67}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιολί(ν)* (ἢ *βιόλα*) καὶ τὴν κατάλ. *-άριν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Μικρὸ βιολὶ ἢ μικρὴ βιόλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ): *καὶ κάτσε καὶ πελέκα το ἔνι καλὸν βιολάριν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιολούδιν*.

βιολί(ν) τό, Φαλλίδ. 45, Τζάνε, Κρ. πόλ. 570^{17}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιόλα* (ΙΙ) καὶ τὴν κατάλ. *-ί(ν)*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. (λ. *βιολὶ*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιολί*).

Τετράχορδο μουσικὸ ὄργανο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βιολιὰ νὰ παίζουν, τσίτερες, λαγοῦτα νὰ λαλοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 570^{17}. Βλ. καὶ *βιόλα* (ΙΙ), *βιολάριν*.

βιόλος ὁ, Βοσκοπ. 162 (κριτ. ὑπ.) (βλ. καὶ Ἀλεξίου Στ. [Βοσκοπ. σ. 31]) (ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἀντιγραφικὴ παραδρομή).

Πιθ. τὸ ἰταλ. *violo*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Ἀλεξίου Στ., ὅ.π.).

Μενεξές: *μὲ ροσμαρίνους, μὲ γούδουρους, μὲ βιόλους καὶ μὲ κρίνους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιόλα* (Ι).

βιολούδιν τό, Κυπρ. ᾆσμ. 15^{15}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιολί(ν)* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Μικρὸ βιολὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ): *Καὶ φέρ' μου τὸ βιολούδιν μου, τὸ κάλλιον μου παιχνίδιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιολάριν*.

βίος ὁ, Σπαν. V 133, Σπαν. U 47, Λόγ. παρηγ. L 532, Μανασσ., Χρον. 2580, 2601, 2603, 2640, 3795, 4203, 4882, 5300, 5757, 6145, 6652, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 558, 592, 860, Ἀσσίζ. 133^{7}, 220^{25}, 221^{9}, 222^{8}, 228^{26}, 229^{1}, 251^{5}, 266^{29}, 287^{15}, 301^{30}, 409^{30}, 421^{6}, 424^{31}, 464^{18}, 471^{18}, 484^{21}, Διγ. (Trapp) Gr. 904, 2722, 2998, Διγ. Ζ 3264, 4104, 4112, Διγ. (Trapp) Esc. 815, Ἀκ. Σπαν. 44^{492}, Χρον. Μορ. Η 457, 3250, 3547, Χρον. Μορ. Ρ 565, Chron. br. (Loen.) 78, Βίος Ἀλ. 524, Πτωχολ. Ρ 15, Πτωχολ. Ν 34, Ἀπολλών. (Wagn.) 829, Rechenb. 25^{2}, 42^{2}, 45^{1}, 85^{3}, Μαχ. 50^{6}, 436^{29}, 672^{10}, Σφρ., Χρον. μ. 18^{23}, 20^{18}, 108^{17}, 138^{21}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) V 3, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153^{15}, Ἔκθ. χρον. 31^{13}, 46^{11}, 66^{30}, 83^{27}, Κορων., Μπούας 88^{27}, 142^{15}, Βεντράμ., Γυν. 226, Ψευδο-Σφρ. 582^{40}, Σοφιαν., Παιδαγ. 93, 99, 101, 103, 121, Ἀχέλ. 1043, 2394, Αἰτωλ., Μῦθ. 28^{7}, 48^{2}, 58^{1}, 82^{10}, 99^{10}, Αἰτωλ., Βοηβ. 26, 319, 322, 369, Κώδ. Χρονογρ. 69^{22}, Θρ. Κύπρ. Κ 567, Χρον. 315, Χρον. σουλτ. 92^{23}, 103^{6}, 113^{9}, 136^{9}, 141^{4}, Ἱστ. πατρ. 129^{21,22}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 358, 1492, 2172, Δωρ. Μον. XXVI, XXXVIII, Μικρ. χρον. Yale 71r, Βίος Δημ. Μοσχ. 261, 664, Παλαμήδ., Βοηβ. 639, Σταυριν. 113, 481, 835, 863, Ἱστ. Βλαχ. 62, 82, 1496, 2404 [=Γέν. Ρωμ. 46], Διγ. Ἄνδρ. 386^{14}, 411^{33}, Συναδ., Χρον. 55, 71, Βακτ. ἀρχιερ. 188, Ζήν. Β' 112, Ε' 289, Διγ. Ο 1165, 2009, 2093, Διακρούσ. 70^{81}, 94^{23}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{13}, 228^{23}, 294^{12}, 311^{6}, 343^{2}, 360^{13}, 416^{1}, 509^{11}, 521^{1}, 533^{16}, 545^{20}· *β γ ί ο ς*, Ἀσσίζ. 425^{1}· *β ί γ ι ο ς*, Ἀλφ. (Mor.) III 32· *β ι ό ς*, Ἑρμον. Ω 360, Χούμνου, Π.Δ. VI 59, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 169, Ἀπόκοπ. 141, 186, 213, Ἐπίλ. Ι 522, 548, Σαχλ. Ν 84, Ἰμπ. (Legr.) 238, Πένθ. θαν.^{2} 152, 273, Βεντράμ., Φιλ. 156, Δεφ., Σωσ. 198, Περὶ γέρ. 183, Ρίμ. θαν. 12, Αἰτωλ., Μῦθ. 18^{8}, Θρ. Κύπρ. Κ 325, Κυπρ. ἐρωτ. 143^{4}, Βίος Δημ. Μοσχ. 670, Παλαμήδ., Βοηβ. 540, Σταυριν. 127, 1187, Ἐρωτόκρ. Δ' 282, Θυσ.^{2} 1001, Ζήν. Α' 120, Β' 7, Ε' 172.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βίος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀνθρώπινη ζωὴ (ὡς κατάσταση, διάρκεια, τρόπος, στάση, πορεία) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. Α1, 4· πβ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β'

6, 1955/56, 246· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α, 1α φρ., 4): *ὁ γὰρ τῆς χώρας γεωργὸς ἔζη κοχλίου βίον* Μανασσ., Χρον. 6652· *βίον ἀεὶ τὸν πόλεμον καὶ τέρψιν ἡγουμένη* Διγ. (Trapp) Gr. 2722· *καλῶς ἦλθες, ἐλπὶς ἐμή, ἀναψυχὴ τοῦ βίου* Διγ. (Trapp) Gr. 904· *τὸν βίον ἐπαράδωσαν στοῦ Διγενῆ τὰ χέρια* Διγ. Ο 2093· *Τίς μοι τὴν ρίζαν ἔκοψεν τοῦδε τοῦ βίου ἄρτι;* Διγ. Ζ 4112· *σὲ κλαθμοὺς τὸ βιό μου νὰ τελειώσω* Ζήν. Β′ 7· *τέλος τοῦ βίου καὶ αὐτὴ εἴληφε μετ' ὀλίγον* Διγ. Ζ 4104· *ἂν ἦτον ἀναγνώστης ὁ τεθνηκώς, ὁποὺ νὰ εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν ἢ ἂν ἦτον γυναῖκα καὶ ἐδόθη εἰς κοινὸν βίον κανέναν* 'Ασσίζ. 133^{7}. **2**) Γεγονότα, ἔργα (τοῦ ἀνθρώπου) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 4. 'Η λ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *λεπτῶς τοῦ ἀφηγήθηκεν τὴν πρᾶξιν καὶ τὸν βίον* Χρον. Μορ. Η 3547· *πολλὰ μαρτύρια τὸν ἔκαμαν, διὰ νὰ τοὺς ὁμολογήσῃ τὸν βίον του* Συναδ., Χρον. 55. **3**) Τὰ ἀγαθά, τὰ ὑπάρχοντα, περιουσία (γενικῶς) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5· βλ. καὶ Καλιτσ., ΒΖ 44, 1951, 308, 'Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 69 καὶ Βαγιακ., 'Αθ. 65, 1961, 197-200): *νὰ πληθύνῃ τὰ καλά, τὰ πλούτη καὶ τὸ βιό σου* Θυσ.^{2} 1001· *μὲ ἄλλους τὸν βιόν τους χαίρουνται καὶ αὐτῶν ἐλησμονῆσαν* 'Απόκοπ. 141· *Βοσκὸς ἔβοσκε πρόβατα στὴν θάλασσα πλησίον· στὸν νοῦν του λογαρίαζε πῶς νὰ κερδίσῃ βίον* Αἰτωλ., Μῦθ. 48^{2}· *Περὶ χρεώστου ὁποὺ ἔχει τὸν βίον του ἴσα μὲ τὸ χρέος του* Βακτ. ἀρχιερ. 188· *ηὗρα κυνήγιον καλλιότερον ἀπὸ βίον χρυσαφίου* Διγ. Ἄνδρ. 386^{14}· *Εἴς ἄνθρωπος εὑρίσκει τίποτες βίον ἀποκάτω τῆς γῆς* 'Ασσίζ. 471^{18}· *ὥρισεν καὶ ἐβουλλῶσαν τὸ σύγκριτον καὶ τὴν βόταν, ὅπου ἦτον ὁ βίος* Μαχ. 50^{6}· *παίρνει α′ σπίτιν ἀμάχι διὰ βίον τὸν ἔδωκεν* 'Ασσίζ. 251^{5}· *ἀγκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕνα ἄνθρωπον διὰ βίον ὁποὺ τοῦ χρεωστεῖ* 'Ασσίζ. 301^{30}· *νὰ τοῦ πουλήσῃ ἐκεῖνον τὸν βίον* 'Ασσίζ. 484^{21}· *ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ ἐγόρασεν τὸν βίον ἐκεῖνον* 'Ασσίζ. 287^{15}. Βλ. καὶ *βίος* (τὸ) 1, *βιοτικὸς* οὐδ., *βλησίδι* 1. **4**) Θησαυρὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7α): *ἐξέταξε νὰ ἰδῇ τὸ βίον τῆς βασιλείας, ὁποὺ ἦτονε εἰς τὸν χαζανά, ἤγουν τὸ τρεζόρο* Χρον. σουλτ. 141^{4}· *ἤθελε νὰ σκάψῃ εἰς κανέναν τόπον ὁποὺ ἠξεύρει ὅτι ἔχει βίον* 'Ασσίζ. 222^{8}. **5**) Πλοῦτος (ὡς κατάσταση): *καὶ νὰ νυκτοκοπιάζουσι, ... διὰ νὰ μὴν ξεπέσουσιν ἀπὸ τὸν βιὸν ἀπὄχουν* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 169.—Βλ. καὶ *ἀγαθὸν* 2α, *βιοτικὸς* 2, *ἔχει* (τά), *πλοῦτος*, *πράγμα*.

βίος τό, Βεντράμ., Φιλ. 6, 115, 241, 248, 294, 337, Βακτ. ἀρχιερ. 144· *βιός*, Κορων., Μπούας 39, Κυπρ. ἐρωτ. 15^{6}.

Τὸ οὐσ. *βίος* ὁ, μὲ ἀλλαγὴ τοῦ γένους. 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βίος* ὁ).

1) Περιουσία, ἀγαθά, πλοῦτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5): *μ' ὅλην του τὴν φαμιλιὰν καὶ μὲ πολὺ 'κ τὸ βιός του* Κορων., Μπούας 39· *σὲ βίος καὶ καράβια στὸ Κάστρο δὲν εἶχε ἄλλο* Βεντράμ., Φιλ. 248· *ἐμάζωνε βίος πολὺ* Βεντράμ., Φιλ. 115. Βλ. καὶ *βίος* (ὁ) 3. **2**) Θησαυρὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 7α): *τὸ βιός σου νὰ τὸ φέρῃς πρὸς ἐσέναν* Κυπρ. ἐρωτ. 15^{6}. **3**) Εὐμάρεια, ἄνεση (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 8): *'κ τὸ βίος ἐξεπέσασιν κ' ὕστερα διακονίσα* Βεντράμ., Φιλ. 6.

βιοτὴ ἡ, Προδρ. IV 45, Μανασσ., Χρον. 6501, Βίος ὁσ. 'Αθαν. 257.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βιοτή*.

Ζωὴ (ὡς κατάσταση): *σκώληκος ἔζη βιοτὴν ἀθλίου γαιοφάγου* Μανασσ., Χρον. 6501· *καὶ ἄκουσον τὴν βιοτὴν τσαγγάρου καὶ νὰ μάθῃς* Προδρ. IV 45. Βλ. καὶ *ζήση*, *χρόνος*.

βιοτικός, ἐπίθ., Προδρ. IV 1nn (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Διγ. Ζ 913, Πικατ. 240, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 8, Νομοκ. 388^{22}· *βιότικος*, 'Αλφ. 10^{22}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. (L-S, λ. *βιωτικὸς*) καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ ΙΛ).

Ποὺ σχετίζεται μὲ τὶς ἀνθρώπινες φροντίδες γιὰ τὴ ζωὴ (στὸ ὑλικό της νόημα), τὰ ἐγκόσμια ('Η σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π. II 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *νὰ μὴν ἀσχολῇ ὁ νοῦς του εἰς τὰ βιοτικὰ πράγματα μέσα εἰς τὴν ἐκκλησία* Νομοκ. 388^{22}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1**) (Πληθ.) τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ ζωὴ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S, ὅ.π. II 2· βλ. καὶ Sophocl., λ. *βιοτικόν*): *ἀπῆν τῆς γῆς τὰ βιοτικὰ ἐδόθη ν' ἀγαποῦμε* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 8. Βλ. καὶ *βίος* 3, *πράγμα*. **2**) Χρηματικὴ περιουσία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *λοιπὸν εἰς τέτοιες πραγματειὲς βιοτικόν του ἂς βάνῃ* Πικατ. 240. Βλ. καὶ *βίος* 3.

βιροκόκιον τό, βλ. *βερικόκιον*.

βίσεξτος, (I)· ἐπίθ., *βίσεχθος*, Θρ. Κων/π. (Mich.) 79δίς· οὐδ. *βίσεκτον*, Καματηρ., Εἰσαγ. ἀστρον. 6, Βακτ. ἀρχιερ. 140· *βίσεξτον*, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Παρ. 3^{35}.

Τὸ λατ. (annus) *bisextus*. Βλ. Sophocl. (λ. *βίσεξτος* καὶ *δίσεκτος*) καὶ Du Cange. Τ. *βίσεκτος* καὶ σὲ παροιμ. (Πολ. Ν., Παροιμ. Α′ 146). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βίσεκτος* καὶ *δίσεκτος*).

Δίσεκτος· (μεταφ. προκ. γιὰ χρόνο, καιρό, κλπ.) ποὺ κατ' αὐτὸν συμβαίνουν δυστυχίες ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2 καὶ Michailidis, ΒΖ 65, 1972, 321-2): *Τοῦ γὰρ βισέχθου τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ βισέχθου χρόνου νὰ ἀκουστῇ τὸ ὄνομα στὴν οἰκουμένην ὅλη, νὰ κλάψουν, νὰ θρηνήσουσιν τὴν συμφορά σου, Πόλις* Θρ. Κων/π. (Mich.) 79 δίς.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = δίσεκτο ἔτος (Βλ. Du Cange): *Εἴτε ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τοῦ βισέξτου, εἴτε ἐν τῇ β′ τεχθῇ τις, ἀδιάφορόν ἐστιν* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Παρ. 3^{35}.

βίσεξτος, (II)· *ἡβήσεκστος*, Διγ. Gr. IV 85, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἥβης ἐκτὸς* (Βλ. Eideneier N., 'Ελλην. 23, 1970, 306).

βισκίνα ἡ, βλ. *πισκίνα*.

βισκόμις ὁ· *βεσκόμις*, Ἔγγρ. τοῦ 1102 (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 34^{10}).

'Απὸ συμφ. τοῦ γαλλ. *visconte* (γιὰ τὸ *ε* πβ. πιθ. τ. *vezcuntes*, Dauzat, λ. *vicomte*) καὶ τοῦ λατ. *comes*〉 ἑλλην. *κόμις*.

Τίτλος εὐγένειας, «ὑποκόμης» (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Littré, λ. *vicomte*): *τοῖς ὑπὸ τὴν χεῖρα ἡμῶν οὖσι πολιτικοῖς, ἄρχουσι, στρατηγοῖς τε λέγομεν, βεσκόμισι* ὅ.π.

βισκουντάδον τό, βλ. *βισκουντάτον*.

βισκουντάτον τό, 'Ασσίζ. 3^{2}, Μαχ. 246^{36}, Βουστρ. 429, 498· *βισκουντάδον*, Κυπρ. χφ. 156.

Τὸ προβηγκ. *viscontat* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68) μὲ ἐπίδρ. οὐσ. σὲ *-άτον* καὶ *-άδον*.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ «βισκούντη»: *'Ο ρήγας ἔβγαλεν τὸν πατέραν της ἀπὸ τὸ βισκουντάτον καὶ ἔβαλεν τὸν σὶρ Τζουὰν τε Βιλίες* Μαχ. 246^{36}.

βισκούντης ὁ, 'Ασσίζ. $3^{13,15}$, 12^{9}, 13^{6}, 14^{2}, 21^{20}, 24^{9}, 26^{13}, 103^{3}, 128^{22}, 456^{24}, 459^{10}, κ.π.ἀ., Μαχ. 34^{16}, 78^{27}, 196^{6}, 230^{3}, 248^{7}, 316^{31}, 376^{23}, 420^{2}, 558^{28}, 566^{31}, 594^{11}, 636^{15}, Βουστρ. 416, 421, 444, 484, 490.

Τὸ ἀρχ. γαλλ. *visconte* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68· βλ. καὶ Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 240]).

Βασιλικὸς ἐπίτροπος ποὺ προεδρεύει σὲ δικαστήριο ὅπου δικάζονται ἀστοὶ (Βλ. Ζέπ., ΕΕΒΣ 25, 1955, 308· πβ. καὶ Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364, σ. 82]): *'Ο ἄρχων τῆς χώρας*

...ἐντέχεται τοιοῦτον ἄνθρωπον νὰ βάλη ἐμπαλὴν εἰς τὴν χώραν του, νὰ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν...· καὶ ὁ βισκούντης ἐντέχεται, ἀφοῦ καθίση ἐπὶ τοῦ θρόνου του εἰς τὴν αὐλήν,...νὰ ἀκούση τὸ ἔγκλημαν τοῦ ἀγκαλεσίου...· ἔπειτα ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ ὁρίση τοὺς κριτάδες...καὶ ὅταν ἡ κρίσις νὰ γένη, ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ δώση τὸ δίκαιον, ἤγουν τὴν ἀπόφασιν...· ἔπειτα ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ πάρη τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη του ἐκείνου ὁποὺ νὰ πέση κατὰ τὴν κρίσιν Ἀσσίζ. 26[13]· *...ἐντέχεται νὰ λάβη τὸ ἥμισον ἀπὸ πάντα μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσσίζαν τοῦ βισκούντη τῶν Ἱεροσολύμων* Ἀσσίζ. 128[22]· *Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται ὅλους ἐκείνους νὰ τοὺς βάλη εἰς τὴν φυλακὴν* Ἀσσίζ. 459[10]· *ἐκόψαν τὴν κεφαλήν του καὶ ἐπῆραν την ὧδε, ὅπου εἶναι ἡ λότζα τοῦ βισκούντη* Μαχ. 34[16].

βισταμέντο τό, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 701.

Πιθ. τὸ ἰταλ. *investimento* ἢ ἀπὸ τὸ ἰταλ. ἐπίρρ. *vistamente*=γοργά, μὲ ὁρμή, ἐπιθετικότητα (κατὰ παρεξήγηση τοῦ ἰταλ. γραμματικοῦ τ.).

(Πιθ.) ὁρμή: *Καὶ ἡ Μαρούλα* (ἔκδ. *Μανούλα*· διορθώσ. κατὰ Σαχλ., Ἀφήγ. 748) *ἔφτασε τοῦ Νικολὸ* (ἔκδ. *Νίκολο*) *Ἀμπράμο μὲ βισταμέντα κ' ἤρχετον ἀπὸ τὸν ἄμμον-ἄμμο* (ἔκδ. *ἄμμον*) ὅ.π.

βιστάριν τό, βλ. *βεστιάριον*.

βιστάριον τό, βλ. *βεστιάριον*.

βιστιάρης ὁ, βλ. *βεστιάριος*.

βιστιάριον τό, βλ. *βεστιάριον*.

βιστιρία ἡ, Τριβ., Ταγιαπ. 151· *β ι σ τ ι ρ ι ά*, Ἄλ. Κύπρ. 2470.

Ἀπὸ τὸ *βιστιρῶ* ⟨*βιστιρίζω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Δένδ., Ἀθ. 36, 1925, 159 καὶ Πολ. Λ., Ἑλλην. 14, 1955, 519.

Χτύπημα (σὲ σύγκρουση ἰδίως πλοίων): *Ἀπεκεῖ 'ρθ' ἕνα κρητικὸν* (ἐνν. *καράβι*) *ἐκ τὴν μεριὰν τὴν ἄλλην κ' εἰς τὸ κατάρτι τὄδωσε μιὰ βιστιριὰ μεγάλη* Ἄλ. Κύπρ. 2470· *Πρῶτον δίδει τὴν λουμπάρδα καὶ τῆς παίρνει τὴν μιὰν μπάντα καὶ εἰσμιὰ τὴν βιστιρία καὶ τῆς παίρνει τὰ κουπία* Τριβ., Ταγιαπ. 151. Βλ. καὶ *βάρημα* 2.

βιστιρίζω, βλ. *βιστιρῶ*.

βιστίρω· *ἀ β ι σ τ ί ρ ω*, Χρον. σουλτ. 96[10,11].

Τὸ ἰταλ. *investire* (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Β′ 81, 284. Πβ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68). Βλ. καὶ *βιστιρῶ*.

(Μτβ. καὶ ἀμτβ.) ἐπιτίθεμαι, ἐπιτίθεμαι ἐναντίον κάπ.: *Καὶ ἐρχόντησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν τὸν Ντούναβη διὰ νὰ ἀβιστίρη τὶς σαΐκες τοῦ σουλτάνου* αὐτ. 96[10]· *Καὶ τότε ἔσωσαν καὶ ἀβιστίρανε* αὐτ. 96[11]. Βλ. καὶ *βαρῶ* ΙΑ2β.

βιστιρῶ ἢ **βιστιρίζω,** Μαχ. 130[31], 132[27-8], Θρ. Κύπρ. Κ 260, Ἄλ. Κύπρ. 1195, 1531· *ἀ β ι σ τ ι ρ ῶ ἢ ἀ β ι σ τ ι ρ ί ζ ω*, Χρον. σουλτ. 96[14-5]· *β ι σ τ ο υ ρ ῶ*, Θρ. Κύπρ. Μ 29· *β ι σ τ ο υ ρ ῶ ἢ β ι σ τ ο υ ρ ί ζ ω*, Θρ. Κύπρ. Μ 218 (βλ. ΙΑ, λ. *βιστιρῶ*, τυπολ.).

Τὸ προβηγκ. *investir* ἢ *vistir* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68) ἢ τὸ ἰταλ. *investire* (Κοραῆ, Ἄτ. Β′ 284 καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 304 κ.ἀ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βιστιρῶ*).

1) (Μτβ.) ἐπιτίθεμαι ἐναντίον, χτυπῶ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ., λ. *βιστιρῶ* Α3):

Καὶ ἀνίσως καὶ τὴν τούρκικην ἀρμάταν τήνε βροῦσι, ἀλλέως νὰ μὴν κάμουσι, μόν' νὰ βιστιρηθοῦσι Ἄλ. Κύπρ. 1195· *εἶπαν του: «Μὲν τὰ βιστιρίσης, ὅτι εἶναι φορτωμένα χωριάτες καὶ θέλουν πνιγῆν»* Μαχ. 132[27-8]· *ἔρισεν ὁ σὶρ Νικόλ Λαζὲς τὸν σὶρ Τζουὰν Γουνέμε νὰ βιστιρίση τὸ ἕναν καράβιν ὡς γιὸν ἐμπαίννει* Μαχ. 130[30-1]. Βλ. καὶ *ἀποδέρνω* ΙΙ3β, *βαρῶ* ΙΑ 2β. **2**) Ἀποβιβάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. Α4): *οἱ ἐπίλοιποι ἀβιστιρίσανε εἰς τὴν γῆ καὶ ἐγλυτώσανε* Χρον. σουλτ. 96[14-5].

βιτάλιν τό, Προδρ. ΙΙ Η 26m.

Πιθ. σχετικὸ μὲ τὸ λατ. *vitis* (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Α′ 164)· πβ. ΙΑ (λ. *βιτσάλι*).

Μικρὴ βέργα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ὅ.π.): *καβαλικεύω τὸ ῥαβδὶν καὶ παίζω τὸ βιτάλιν* ὅ.π.

βιτουαλία ἡ, βλ. *βιτουάρια* (ἡ).

βιτουαλιάζω, Βουστρ. 528.

Ἀπὸ τὸ προβηγκ. *vitualhar* (Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68. Βλ. καὶ Dawkins [Μαχ. Β′ 241, λ. *ἐβιτουγάλλιασεν*]).

Ἐπισιτίζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π.): *εἶχεν πέψειν ἡ ῥήγαινα τὸν Μπατὴ Σαλάχαν διὰ νὰ βιτουαλιάση τὴν Κυρηνείαν* ὅ.π.

βιτουάρια ἡ· *β ι τ ο υ α λ ί α*, Μαχ. 110[8], 120[13], 346[22], 428[27], 586[26], 622[15], Βουστρ. 451, 452, 462, 482· *β ι τ ο υ β ά ρ ι α*, Κατζ. Δ′ 287· *β ι τ ο υ γ α λ ί α*, Μαχ. 100[26]· *π ο υ τ ο υ ά λ ι α*, Μαχ. 112[2].

Τὸ βενετ. *vituaria*, ἰταλ. *vettovaglia*, *vittuaglia*. Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68 καὶ Du Cange (λ. *βιταλιά*).

Προμήθειες τροφῶν (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π.): *Ὁ πρίντζης ἀρμάτωσεν β′ κάτεργα διὰ νὰ πάρουν βιτουαλίαν* Μαχ. 120[13].

βιτουάρια τά, Δωρ. Μον. XXVII.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βιτουάρια* ἡ.

Προμήθειες τροφῶν: *νὰ σφαλίση τὰς ἐμπασίας νὰ μὴ τοὺς ἔρχωνται βιτουάρια, ἤγουν τροφὴ* ὅ.π.

βιτουβάρια ἡ, βλ. *βιτουάρια* (ἡ).

βιτουγαλία ἡ, βλ. *βιτουάρια* (ἡ).

βίτουμε τό, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526[29].

Τὸ λατ. *bitumen*.

Εἶδος πίσσας: *δίδου χολὴν μετὰ δακρύου...καὶ βίτουμε ἰουδαϊκοῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄσφαλτος* (ΙΙ).

βίτσα ἡ, Διήγ. παιδ. 785, Λέοντ., Αἰν. Ι 23, Χρησμ. (Λάμπρ.) 118, Χρησμ. Ι 25, Θησ. Θ′ [5[8]], Διήγ. Ἀλ. V 40.

Ἀπὸ τὸ σλαβικὸ *vitsa* ⟨λατ. *vitea* (Ἀνδρ., Λεξ.). Βλ. πάντως καὶ Meyer, NS II 18 καὶ Τριαντ., Ἄπ. Α′ 447. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *βίτζα* καὶ Add., λ. *βίτζα*) καὶ σήμ. (ΙΑ).

1) Λεπτὸ καὶ εὐλύγιστο ῥαβδὶ (Βλ. Du Cange, ὅ.π., Du Cange, Add., ὅ.π. Ἡ σημασ.

καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τυφλώνουν σε, κακότυχον, δέρνουν σε μὲ τὴν βίτσαν* Διήγ. παιδ. 785. Βλ. καὶ *βέργα* 2. **2**) Λουρί, μαστίγιο (;) (Βλ. Du Cange, ὅ.π. καὶ Du Cange, **Add.**, ὅ.π., καθὼς καὶ Legrand [Λέοντ., Αἰν. σ. 104] καὶ Χρησμ. I 25 (κριτ. ὑπ.). Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀλαμάνικον σκουτάριν ἔχον βίτσαν σφυρισμένην* Λέοντ., Αἰν. I 23.

βιτσέα ἡ, Προδρ. III 224, Λίβ. Sc. 1708, Λίβ. Esc. 2853, Λίβ. N 2546· *β ι τ σ ι ά*, Λίβ. P 1972.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίτσα* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 233). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βιτσεά*).

Τὸ κτύπημα μὲ βίτσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βιτσέαν νὰ δώση τὸ ἄλογον καὶ εἰς Αἴγυπτον νὰ φύγη* Λίβ. N 2546.

βιτσεκαγκελλάριος ὁ· *β ι κ ε κ α γ κ ε λ λ ά ρ ι ο ς*, Ψευδο-Σφρ. 338^{17}· *β ι τ σ ε κ α ν τ ζ ε λ λ ά ρ ι ο ς*, Σφρ., Χρον. μ. 66^{31}.

Τὸ λατ. *vice - cancellarius*.

Ἀντικαγκελλάριος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68): *ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν...ὁ καρδινάλιος καὶ βικεκαγκελλάριος* Ψευδο-Σφρ. 338^{17}.

βιτσεκαντζελλάριος ὁ, βλ. *βιτσεκαγκελλάριος*.

βιτσεκαντζιλλιέρης ὁ, Βουστρ. 495.

Τὸ ἰταλ. *vicecancelliere*.

Ἀντικαγκελλάριος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 68): *ἔποικάν τον καὶ βιτσεκαντζιλλιέρην* Βουστρ. 495.

βιτσερὲς ὁ, Κορων., Μπούας 14· *β ι τ σ ο ρ έ ς*, Κορων., Μπούας 4, 56· *β ι τ σ ο υ ρ έ ς*, Κορων., Μπούας 57.

Τὸ ἰταλ. *vicere*.

Ἀντικαταστάτης: *καὶ βιτσορὲ ἀπέστειλεν εἰς ὅλον τὸ φουσάτο* αὐτ. 56.

βιτσιὰ ἡ, βλ. *βιτσέα*.

βίτσιο(ν) τό, Ἄνθ. χαρ. $287^{5,12}$, 290^{16}, 292^{9}, 296^{18}, $298^{10,21}$, 300^{25}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *vitium* ἢ τὸ ἰταλ. *vizio* (Ἀνδρ., Λεξ. Βλ. καὶ Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 277). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βίτσιο*).

Ἐλάττωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *διὰ ὅλα τὰ βίτσια τὰ ἀνθρώπινα* αὐτ. 287^{5}. Βλ. καὶ *αἵρεσις* 2, *αἰτία* 2, *βλάψιμο(ν)* 3, *σκονάδι, ψεγάδι*.

βιτσορές ὁ, βλ.*βιτσερές*.

βιτσορήγας ὁ, Κορων., Μπούας 56, 72, 126, 127.

Τὸ οὐσ. *βιτσορὲς* μὲ συμφ. πρὸς τὸ οὐσ. *ρήγας*.

Ἀντιβασιλεύς: *ὁ βιτσορήγας ἔπειτα εἰς τὴν Πρέσαν ἐσέβη* αὐτ. 127.

βιτσουρὲς ὁ, βλ. *βιτσερές*.

βιτσώνω, Λίβ. Sc. 1877, 2102, 2742, Λίβ. Esc. 3036, 3280, 3900, Λίβ. N 2711, 2914.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βίτσα* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κτυπῶ μὲ τὴ βίτσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐμπαίνω την τὴν θάλασσαν, βιτσώνω τὸ ἄλογόν μου* Λίβ. Sc. 1877. Βλ. καὶ *βαρύνω* I4.

βιττορία ἡ, Σταυριν. 999.

Τὸ ἰταλ. *vittoria*.

Νίκη: *ὁ Μιχάλης ἔλαβεν ὅλην τὴν βιττορίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *νῖκος*.

βλάβεια ἡ, βλ. *εὐλάβεια*.

βλαβερός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 291, Ἑλλην. νόμ. 556^{24}, Ἱερακοσ. 351^{30}, 354^{23}, 417^{26}, 477^{1}, Καναν. 73 C, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 47, Θησ. Ι′ [11^{2}], Κορων., Μπούας 36, Διγ. Ἄνδρ. 315^{22}, Ἐρωτόκρ. Α′ 177, Β′ 1396, 1552, Γ′ 149, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [826], Γ′ [651], Τζάνε, Κρ. πόλ. 527^{26}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βλαβερός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βλαβερὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ πράξη ντού* (δηλ. τοῦ *ἔρωτα*) *'ναι βλαβερὴ καὶ σφαίνει ποὺ τὴν ἔχει* Ἐρωτόκρ. Β′ 1552· *δράκος βλαβερὸς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 527^{26}· *καὶ τύχην πάνυ βλαβερήν, μοίραν ἀτυχεστάτην* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 47· *καθαίρει γὰρ πάντα τὰ ἐγκείμενα τῇ κοιλίᾳ τοῦ ζώου βλαβερὰ* Ἱερακοσ. 417^{26}· βλ. καὶ *ἀχαμνὸς* 6, *βαρὺς* 12, *βλαπτικός*· **β**) φρ. *βλαβερὸν ἔχω*=ὑφίσταμαι (κ.) ὡς ποινή: *Ἡ δοκοῦσα λαβεῖν χρήματα παρά τινος ἀνδρὸς καὶ μιγῇ ὁ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς, δοκεῖ ἀγοράζειν τὴν μῖξιν καὶ οὐδὲν βλαβερὸν ἕξει ὁ φθείρας αὐτὴν* Ἑλλην. νόμ. 556^{24}. Βλ. καὶ *βαρύνω* ΙΙΑ3. **2**) Ἐπικίνδυνος (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 4): *'ς τόπο* (τοῦ σώματος) *ποὺ νά 'ναι βλαβερὸς πάσχουν κ' οἱ δυὸ νὰ δώσουν* Ἐρωτόκρ. Β′ 1396. **3**) Πληγωμένος: *Μόνον Ἀρκίτας ὁ 'λενὸς οὐκ ἠμπορεῖ νὰ γιάνη· τόσά 'τον μέσα βλαβερὸς ἀπὸ τὸ σύμπεσμά του* Θησ. Ι′ [11^{2}]. Βλ. καὶ *αἱματοπληγωμένος, σαΐτεύω* μτχ.

βλάβη ἡ, Τρωικὰ 521^{17}, Προδρ. III 216 S (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἑλλην. νόμ. 540^{16}, Διγ. Z 4154, Ὡροσκ. 42^{16}, 43^{27}, 45^{6}, Χρον. Μορ. P 7193, Βίος Ἀλ. 4397, Φλώρ. 1136, Δούκ. 187^{7}, Ch. pop. 26, 89, Κορων., Μπούας 29, 79, 117, 118, 127, 137, 139, 143, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 466, 1159, Ἀχέλ. Πρόλ. 22, 28, Ἀχέλ. 1781, Διγ. Ἄνδρ. 404^{34}, Ἐρωτόκρ. Β′ 1791, Γ′ 146, Βακτ. ἀρχιερ. 137, 140, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1158, 1226], Δ′ [286], Ε′ [575, 1092, 1316], Ζήν. Γ′ 18, Τζάνε, Κρ. πόλ. 350^{10}, 427^{6}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλάβη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ζημία, πάθημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Μὲ πονηριὰν ὅ,τι γροικοῦ τ' ἀθρώπου πῶς τ' ἀρέσει, ἂν ἔχη βλάβη καὶ κακό, κεῖνοι καλὸ τὸ λέσι* Ἐρωτόκρ. Γ′ 146· *Γιὰ βλάβη ἐμένα μοναχοῦ εἶσ' ὡς ἐδῶ φερμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1226]· *οὐχὶ υἱοθετεῖ τις τοὺς νόθους αὐτοῦ παῖδας εἰς ζημίαν καὶ βλάβην τῶν τέκνων καὶ συγγενῶν* Ἑλλην. νόμ. 540^{16}· *εἶχες δεῖ μὲ βλάβην σου τί ἀξίζει ἡ μάνητά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [575]. Βλ. καὶ *ἀγανάκτησις -ση, ἄδικο(ν)* 2α, *ἀδικία* 3, *ἀντιπάθημα, ἀπορία* 5, *βλάβος, βλαμμός, βλάψιμο(ν)* 1, *βλάψις -ψη* 1, *ζημιά, ντάνο*. **2α**) (Προκ. γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα) κακοποίηση: *Περὶ βλάβης σώματος ἐλευθέρου* Βακτ. ἀρχιερ. 140· **β**) πληγή: *καὶ μὲ συνήθειαν κυνηγιοῦ θέλω νὰ θεραπεύσω τὴν βλάβη ἐτούτην τὴν σκληρὴν καὶ νὰ τήνε γιατρεύσω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1321]· βλ. καὶ *βλάψιμο(ν)* 2· **γ**) (πιθ.) ἀρρώστια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Δηλοῖ χαρὰν καὶ ἀγαθὰ πολλὰ καὶ βροχὴν καὶ γυναικῶν βλάβην καὶ εὐθηνία τῆς ὠνῆς* Ὡροσκ. 42^{16}. Βλ. καὶ *βάρος* Β7. **3**) (Προκ. γιὰ πολεμικὴ ἐπιχείρηση) καταστροφή, ὄλεθρος: *Καὶ μὲ μεγάλην προθυμιὰ τοὺς ἐκαταδιῶκε καὶ βλάβην τῶν ἐλεεινῶν τότε πολλὴν ἐδῶκε* Κορων., Μπούας 118· *ὁ ρὲ Κάρλος τὴν συμφορὰν ἰδόντας καὶ τὴν βλάβην* Κο-

ρων., Μπούας 29· *ἤρχετο τὸ γένος τῶν 'Αγαρηνῶν εἰς τὴν Ρωμανίαν καὶ ἔκαμνεν πολλὴν βλάβην* Διγ. Ἄνδρ. 404^{34}. Βλ. καὶ *ἀπόλεσις -ση, ἀφάνισις* β, *βλαμμός*.

βλάβος τό, 'Αναγν., Στ. πολιτ. 24, Σαχλ., 'Αφήγ. 273, Κορων., Μπούας 17, 71.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλάβος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλάβη*).

Βλάβη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *οὐκ ἦτον ὅτι ἐμίσουν σε ἢ ὅτι ἤθελά σου βλάβος* 'Αναγν., Στ. πολιτ. 24· *δὲν ἔν' διὰ βλάβος τῆς ψυχῆς, ἀμὴ δι' ὄφελόν σου* Σαχλ., 'Αφήγ. 273. Βλ. καὶ *βλάβη* 1.

βλάβω, βλ. *βλάπτω*.

βλακεία ἡ, Δούκ. 201^{23}, 203^{3}, 211^{26}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλακεία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Ενέργεια ἀνόητη, μωρία (Βλ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Πρὸς τὰς τῶν Τούρκων ἀναιδεῖς βλακείας καὶ ἀσελγείας ἀσυνήθη* αὐτ. 203^{3}· *ὁρῶν τὸν Μουσταφὰν ἐν βλακείαις ζῶντα* αὐτ. 211^{26}.

βλακίζω· *βλακίσης*, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 634, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *αὐλακίσης* (Βλ. προσθ. δ' τόμου, λ. *αὐλακίζω*).

βλακισμὸς ὁ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 509, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *αὐλακισμὸς* (Βλ. προσθ. δ' τόμου, λ. *αὐλακισμός*).

βλαμμὸς ὁ, 'Απόκοπ. 'Επίλ. Ι 516.

'Απὸ τὸ *βλάπτω*) *βλάφτω*. Πβ. τὸ μτγν. οὐσ. *βλάμμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βλάβη, ἀφανισμὸς (Πβ. ΙΛ): *τὸν ἄμετρόν μας τὸν βλαμμόν, τὸν ἔχουν τὰ κορμιά μας* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλάβη* 1, 3.

βλαντί(ν) τό, βλ. *βλαττί(ν)*.

βλαντίον τό, βλ. *βλαττί(ν)*.

βλαπτικός, ἐπίθ., Στ. 'Αδὰμ 70, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ϛ' 1^{2}, 15^{8}, Γεωργηλ., Θαν. 514.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βλαπτικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *βλαφτικὸς* (ΙΛ, λ. *βλαφτικός*).

Βλαβερὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *Ὁ τὸν βλαπτικὸν ἀτιμώσας, ἤγουν φανερώσας, οὐ καταδικάζεται* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ϛ' 15^{8}· *ζῶον ἄγριον, βλαπτικόν, οἷον κύνα, κάπρον* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ϛ' 1^{2}. Βλ. καὶ *βλαβερὸς* 1α.

βλάπτω, Σταφ., 'Ιατροσ. 10^{281}, Σπαν. Β 186, 263, Κομν., Διδασκ. Δ 342, 384, Κομν., Διδασκ. Ι 182, 189, 216, Σπαν. Ρ 87, 105, 173, 240, Σπαν. (Λάμπρ.) V 180, 282, Γλυκᾶ, Στ. 381, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 39, 395, Προδρ. ΙΙΙ 209, Κυνοσ. 595^{9}, Διγ. Ζ 2128, Ὠροσκ. 39^{3}, Chron. br. (Loen.) 77, Λίβ. Ρ 1872, Λίβ. Sc. 1574, 1988, Λίβ. Esc. 2723, Λίβ. Ν 2410, Σφρ., Χρον. μ. 42^{32}, Θησ. Γ' [69^{7}], Γεωργηλ., Θαν. 313, 'Απόκοπ. 'Επίλ. Ι 502, 556, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. $159^{21,28}$, Σαχλ. Ν 354, 368, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 329, Σαχλ., 'Αφήγ. 664, Ψευδο-Σφρ. 260^{23}, Σοφιαν., Παιδαγ. 120, Αἰτωλ., Μῦθ. 69^{14}, 135^{12}, Χρον. σουλτ. 60^{9}, 97^{8}, Παλαμήδ., Βοηβ. 1254, Ἱστ. Βλαχ. 2040, Σουμμ., Ρεμπελ. 179, 180, Διγ. Ἄνδρ. 359^{21}, 407^{37}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [317, 343], Β' [1188], Χορ. β' [4], Γ' [712], Δ' [520, 644, 746], Ε' [590], Λίμπον. 316, Λεηλ. Παροικ. 532, Τζάνε, Κρ. πόλ. 214^{2}, 292^{2}, 309^{20}, 323^{8}, 524^{15}, 526^{25}, 576^{2}· *β λ ά β ω*, Διδ. Σολ. Ρ 142, Χρον. Μορ. Η 4358, 7193, Gesprächb. 44^{807}, Ch. pop. 356, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160^{1}, Ψευδο-Σφρ. 228^{33}, Χρον.

σουλτ. 89^{7}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 423, Βακτ. ἀρχιερ. 154, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [132, 878], Β' [10], Δ' [1010], Ε' [584]· *β λ ά φ τ ω*, 'Ασσίζ. 214^{30}, 450^{20}, 451^{26}, Ἑλλην. νόμ. 542^{6}, Χρον. Μορ. Η 3480, 3585, 8802, 8859, 9169, Χρον. Μορ. Ρ 3073, Μαχ. 158^{33}, 474^{31}, 482^{20}, Κορων., Μπούας 26 δίς, 48, 68, 91, 99, 144, Φαλιέρ., Ρίμ. L 45, 158, Χρον. σουλτ. 81^{8}, 82^{12}, Κυπρ. ἐρωτ. 85^{3}, 92^{25}, 105^{13}, 118^{50}, Πανώρ. Β' 392, 'Ερωφ. Α' 407, Β' 165, 527, 'Ιντ. β' 96, 'Ιντ. γ' 23, Δ' 373, 643, Κατὰ «ζουράρη» 73, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. α' 18, γ' 21, δ' 141, Ἱστ. Βλαχ. 184, ἐρωτόκρ. Α' 179, 324, Β' 1493, Γ' 204, 284, Δ' 1586, 1685, Ε' 599, Στάθ. Β' 105, 'Ιντ. β' 61, 131, Τζάνε, Κρ. πόλ. 437^{20}· *ἐ β λ ά π τ ω*, Σπαν. Β 149, Χρον. Μορ. Η 6691, 'Αλεξ. 1430, Κώδ. Χρονογρ. 58^{32}.

Τὸ ἀρχ. *βλάπτω*. Οἱ τ. *βλάβω* καὶ *βλάφτω* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλάφτω*). Γιὰ τὸν τ. *βλάβω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 285 κέ.

Α' 'Ενεργ. **1**) Προξενῶ, κάνω ζημία, κακό, βλάπτω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Πολλοὺς ἀνθρώπους ἔβλαψεν ἡ διαβολὴ ἀδίκως* Κομν., Διδασκ. Ι 216· *Ἡ κοπανιὰ δὲν ἤβλαψε τόσο τὸν ἐρωτάρη σὰν ἤβλαψε τὴν 'Αρετὴ ἀπάνω στὸ παλάτι* 'Ερωτόκρ. Β' 1493. Βλ. καὶ *ἀπεργώνω* 2, *ἀσσασσινεύω*. **2**) Καταστρέφω: *πύργους, χαράκια βλάφτει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1685. Βλ. καὶ *ἀναλύω* Α2, *ἄνεμος* 4 φρ. δ, *ἀσυστατῶ, βουλιάζω* Α2, *βουλῶ* Α3, *βυθίζω* Α2α. **3**) Σκοτώνω: *ἀθός του* (ἐνν. τοῦ δέντρου τοῦ ἔρωτα) *'ναι θανατερός, τὸ πωρικόν του βλάφτει* 'Ερωτόκρ. Α' 179· *τὸν ἐλάβωσε εἰς τὸ στῆθος, ἀμὴ δὲν τὸν ἔβλαψε* Χρον. σουλτ. 97^{8}· *γιατί 'δεν πὼς ηὗρεν καιρὸν τὸ φαρμάκιν νὰ βγάλη, ὁπού 'χεν στὴν καρδίαν του, νὰ βλάψη τὸν Μιχάλη* Παλαμήδ., Βοηβ. 1254. Βλ. καὶ *αἷμα(ν)* 6 φρ., *ἀποθανατώνω, ἀπολλαίνω, ἀπολλύω* 2, *ἀποξηραίνω, ἀποσκοτώνω, ἀποστερῶ* 1 φρ., *ἀποτελειώνω* Α2, *βυθίζω* Α1β φρ., *θανατώνω, καταλύω, σκοτώνω*. **4**) 'Ενοχλῶ, πειράζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α4): *Εἰς τὸ μὲ βλάπτει προθυμῶ, τὸ μ' ἀλαφρώνει φεύγω* 'Ερωτόκρ. Ε' 599· *κάποιοι λαλοῦσιν, βλάφτει τους ὁ ἥλιος* Κυπρ. ἐρωτ. 105^{13}. Βλ. καὶ *ἀνασπῶ* ΙΑ2δ, *βαραίνω* Β1β, *βαρῶ* ΙΑ1γ, *πατάσσω, πειράζω, σκανδαλίζω*. **Β'** Μέσ. **α**) 'Αρρωσταίνω: *Καὶ μάλιστα ἐὰν βλαβῇ, μὴ νομίσης τοῦτο ἕλκος εἶναι* Κυνοσ. 595^{9}· βλ. καὶ *ἀσθένεια* 1α, *ἀσθενῶ* 1, *πέφτω* φρ.· **β**) εἶμαι ἔγκυος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. Β3· βλ. καὶ τὴ σημασ. Β2): *ἀνεβαίνει νὰ κόψη ἕνα ἀπίδι νὰ τὸ φάγη, διατὶ ἐβλάφτεντονε καὶ ἐζήτηξέ ντο ἡ ὄρεξή τση* Κατὰ «ζουράρη» 73. Ἡ μτχ. *βλαμμένος* =ποὺ ἔχει πάθει· ἐδῶ μὲ τὸ ἐπίρρ. *πολλὰ* προκ. γιὰ πεθαμένο: *Δὲν ἔχω πλέον νὰ σοῦ πῶ νὰ πῇς τῶν πονεμένων εἰμὴ χαιρετισμοὺς πολλοὺς ἐκ τῶν πολλὰ βλαμμένων* 'Απόκοπ. 556.

βλασταίνω, βλ. *βλαστάνω*.

βλαστάνω, Γλυκᾶ, Στ. 225, 'Αλφ. (Μπουμπ.) IV 33, 188^{12}, Λίμπον. 197· *β λ α σ τ α ί ν ω*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α' [29], Δ' [766]· *β λ α σ τ ά ν ω ἢ β λ α σ τ α ί ν ω*, Διγ. (Trapp) Gr. 1014, 'Ερωτοπ. 392, Διακρούσ. 111^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{20}.

Τὸ ἀρχ. *βλαστάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) 'Αποκτῶ βλαστοὺς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Καὶ τὸ δεντρὸ ὀχ τὴν ρίζα του φυτρώνει καὶ βλαστάνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ [766]· *σ' ὅλον τὸν κόσμον βλάστησαν τὰ δένδρη μου κι' ἀνθῆσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{20}· **β**) (μεταφ.) ἀναπτύσσομαι: *ἐγὼ 'λεγα ἡ ἀγάπη σου ν' ἀθήση, νὰ βλαστήση* 'Ερωτοπ. 392. **2**) (Προκ. γιὰ τὴ γῆ, τοὺς κάμπους, κλπ.) ἀποκτῶ χόρτο: *Τὰ νέφη, μηδὲν βρέξετε, ἡ γῆ μηδὲν βλαστήση* Διακρούσ. 111^{14}. **3**) Γεννῶμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Οὗτος ἐβλάστησε φυλῆς ἐξ εὐγενῶν Ρωμαίων* Διγ. (Trapp) Gr. 1014. Βλ. καὶ *ἀναφύομαι, βλαστώνω, γεννῶ*.

βλασταράκι(ν) τό, Χούμνου, Π.Δ. IV 124, XI 43.

'Από τὸ οὐσ. *βλαστάρι* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τρυφερὸς βλαστὸς φυτοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Εἰσμιὸν ἀθιοῦσιν* (ἔκδ. *ἀθισοῦσιν*· διορθώσ.) *οἱ δαυλοὶ καὶ ρίκτουν βλασταρ(ά)κια, καθὼς αὐτὸς τσ' ἐφύτευσεν μέσα εἰς τὰ χαράκια* αὐτ. XI 43. Βλ. καὶ *βλαστάρι* 1α.

βλαστάρι τό, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{17}, Αἰτωλ., Βοηβ. 126, Ζήν. Β' 144.

'Από τὸ οὐσ. *βλαστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Νέος βλαστὸς φυτοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἔχασα σένα τὸν υἱόν, ὁπού 'σουν σὰν βλαστάρι* Αἰτωλ., Βοηβ. 126· βλ. καὶ *ἀκρόπρεμνον, βέργα* 1, *βεργὶν* 2, *βλαστεράκι(ν), βλαστὸς* α, *καταβολάδα, φύτρο*· **β**) (μεταφ.) δημιούργημα: *μπλιό τους νὰ μὴν ἀνοίξουσι τῆς εὐγενιᾶς βλαστάρια* Ζήν. Β' 144. Βλ. καὶ *βγάλμα(ν)* 5β. **2**) Τέκνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ Κριαρ., Ἑλλην. 22, 1969, 437): *Ἐξ ὅλες ὡραιότατη σὺ τοῦ Ἰεσσαὶ βλαστάρι* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{17}.

βλάστημα τό, Προδρ. III 420, Μανασσ., Χρον. 691, Βίος 'Αλ. 2279, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1840, 'Εγκ. ἁγ. Δημ. 106^{58}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλάστημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. 'Αφ. 20.

Καθετὶ πού φυτρώνει (Πβ. ΙΛ): *Εἰ δὲ καὶ θέλεις ἀπελθεῖν ἔνδον ἐν τῇ θαλάσσῃ, παράδοξα βλαστήματα πλεῖστα ἐκεῖ θεάσῃ* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1840.

βλαστήμια καὶ **βλαστημιὰ** ἡ, βλ. *βλασφημία*.

βλάστημος, ἐπίθ., βλ. *βλάσφημος*.

βλαστημῶ, βλ. *βλασφημῶ*.

βλάστησις ἡ, Μανασσ., Χρον. 6651.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλάστησι*).

Φυτὸ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἀνεφύησαν βλαστήσεις ἀχερδώδεις* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλαστὸς* β, *βότανον* 1.

βλαστολογῶ, Καλλίμ. 2459.

Τὸ μτγν. *βλαστολογέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αφαιρῶ τὰ χόρτα ἀπὸ τὸ ἀμπέλι, «βοτανίζω» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἂν ...φυτεύσῃ τις ἀμπέλιν καὶ... βλαστολογήσῃ το καλὰ καὶ δραγατεύσῃ τοῦτο* ὅ.π.

βλαστὸς ὁ, Προδρ., Στ. δεητ. 12, 28, Μανασσ., Χρον. 5913, Διγ. Ζ 1326, 'Ερωτόκρ. Α' 665, Β' 209, Γ' 1421, Στάθ. Γ' 510, Λίμπον. 35, Χριστ. διδασκ. 71.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλαστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Βλαστάρι φυτοῦ, κλαδὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *καὶ σὰ δεντρὰ φυτεύγουντα μὲς στὴν καρδιὰ κι' ἀθοῦσα κ' ἐπεριμπλέκαν οἱ βλαστοί, τὰ σωθικά τση πιάνα* 'Ερωτόκρ. Α' 665· *ἕνα δεντρὸ...ψυμένο, μαραμένο, δίχως βλαστούς, δίχως ἀθοὺς* 'Ερωτόκρ. Β' 209· *καὶ πῶς μπορεῖ ἄλλο δεντρό, ἄλλοι βλαστοὶ κι' ἄλλ' ἄθη μέσα τση μπλιὸ νὰ ριζωθοῦ;* 'Ερωτόκρ. Γ' 1421· βλ. καὶ *βλαστάρι* 1α· **β**) (μεταφ.) γόνος, τέκνο (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S Κων/νίδη στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2· βλ. καὶ Κριαρ., Ἑλλην. 29, 1969, 437, καθὼς καὶ Katičić, ΕΕΒΣ 30, 1960/61, 393 σημ. 1): *ἕνας ἄξιος μου βλαστός, πολλὰ πιστὸς πολίτης* Λίμπον. 35· *γίνωσκε, κράτιστε βλαστὲ τῆς ἱερᾶς πορφύρας* Προδρ., Στ. δεητ. 12. Βλ. καὶ *ἀκρόγενος, ἄνοιγμα* 2 φρ. β, *ἀπόκομμα(ν)* 1β, *βλάστησις*.

βλαστώνω, Χριστ. διδασκ. 98.

'Από τὸ *βλαστῶ* (Βλ. L-S, λ. *βλαστόω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλαστώνω*).

(Μέσ.) βλαστάνω, ἀναπτύσσομαι: *τὰ ὁποῖα ἐτοῦτα ἔργα* (δηλ. ὅσα ἐπρόσταξε ὁ Θεὸς) *βλαστώνουνται ἀπὸ τὴν καλὴν ρίζαν τῆς πίστεως* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνατρέφω* Βα, *βλαστάνω* 3.

βλάσφημα, ἐπίρρ., Δαρκές, Προσκυν. 219.

'Από τὸ ἐπίθ. *βλάσφημος*. Πβ. τὸ μτγν. *βλασφήμως*.

Μὲ κακολογίες: *Ἄδικα ἐπιόρκησα, βλάσφημα ἀπὸ λόγου, πολλοὺς ἐσυκοφάντησα, ἐξέβηκα τοῦ νόμου* ὅ.π.

βλασφημία ἡ, Σπαν. Α 77, Κομν., Διδασκ. I 89, Σπαν. Ρ 16, Θησ. Γ' [3^8], Βίος 'Αλ. 2559, Βεντράμ., Φιλ. 71, Ἱστ. Βλαχ. 2525· *β λ α σ τ ή μ ι α,* Ἔγγρ. Σύρου Α' 182· *β λ α σ τ η μ ι ά,* Σκλάβ. 183, 211, Βεντράμ., Γυν. 109· *β λ α σ φ η μ ι ά,* Διδ. Σολ. 47, Δεφ., Σωσ. 306.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλασφημία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.) καὶ οἱ τ. *βλαστήμια* καὶ *βλαστημιὰ* κοιν. (ΙΛ, λ. *βλαστήμια*). Γιὰ τὸν ἀναβιβ. τοῦ τόνου βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 101κέ.

1) Βλαστήμια (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 379 κέ.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Δὲν σᾶς γράφομεν ξεχωριστὰ τὲς καθημερινὲς βλαστήμιες, τὶς κατάρες, τὰ ξεβρίσματα* Ἔγγρ. Σύρου Α' 182· *ἀνάγκαζέ τον 'ς βλαστημιὰ νὰ κράξῃ τοῦ Θεοῦ του* Βεντράμ., Γυν. 109· *Πῶς δύνεσαι, μακρόθυμε, ν' ἀκούῃς βλασφημίας;* Ἱστ. Βλαχ. 2525. **2**) Κατάρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *'Ανάθεμα τὴν ὥρ' αὐτὴν καὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὁποὺ στὸν κόσμον ἤλθαμεν μὲ βλασφημίαν καὶ θρῆνον* Θησ. Γ' [3^8]. Βλ. καὶ *ἀναθεματισμός, ἀνάρα*.

βλάσφημος, ἐπίθ., Σπαν. Α 80, Κομν., Διδασκ. I 93, Ἱστ. Βλαχ. 2656· *β λ ά σ τ η μ ο ς,* 'Αποκ. Θεοτ. I 208.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βλάσφημος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.) καὶ ὁ τ. κοιν. (ΙΛ, λ. *βλάστημος*).

1) Βλάσφημος, ὑβριστὴς (τῶν θείων) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βλάστημος* 1): *οἱ βλάστημοι ὁποὺ βλαστημοῦσι τὸν Θεὸν* 'Αποκ. Θεοτ. I 208 **2**) (Προκ. γιὰ λόγια) ἀπρεπής, ἀσεβής, ὑβριστικὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ. ὡς λόγ.): *ἄνμάθης λόγον βλάσφημον κατὰ τοῦ βασιλέως* Σπαν. Α 80· *λόγια μιλοῦσι βλάσφημα, ἐκεῖνα ποὺ δὲν πρέπουν* Ἱστ. Βλαχ. 2656. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 2β, *βέβηλος* 1α.

βλασφημῶ, Σπαν. Α 611, Προδρ. IV 145, Μαχ. 464^{36}, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151^{21}, 'Ιμπ. 713· *β λ α σ τ η μ ῶ,* Χρον. Μορ. Η 413, 654, 4378, 5154, 7082, Περὶ γέρ. 174, Αἰτωλ., Μῦθ. 92^8, 'Αποκ. Θεοτ. I 67, 208, Τζάνε, Κρ. πόλ. 572^{11}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 531.

Τὸ ἀρχ. *βλασφημέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. Ὁ τ. *βλαστημῶ* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλαστημῶ*). Γιὰ τὸ σχηματ. τοῦ τ. βλ. Hatzid., Glotta 1, 1909, 128.

1α) Ὑβρίζω τὸ Θεὸ ἢ τὰ θεῖα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βλασφημέω* 1. Βλ. καὶ L-S, ὅ.π. 3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *μὴ βλασφημήσῃς εἰς Θεὸν κ' ἔχεις πλέον τὸ κρίμα* Σπαν. Α 611· *οἱ βλάστημοι ὁποὺ βλαστημοῦσι τὸν Θεὸν* 'Αποκ. Θεοτ. I 208· *Νὰ βλαστημοῦσι τσ' ἐκκλησιὲς καὶ στάβλους νὰ τσὶ κάνου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 572^{11} **β**) ὑβρίζω τοὺς συνανθρώπους (Οβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *'Ετοῦτοι εἶναι, Παναγιά μου, ὁποὺ βλαστημοῦνε τοὺς συντέκνους* 'Αποκ. Θεοτ. I 67. Βλ. καὶ *ἀτσαλίζω*. **2**) Καταριέμαι. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *βλαστημοῦν τὴν μοίραν τως καὶ κλαίγουν* Περὶ γέρ. 174. Βλ. καὶ

ἀναθεματίζω 1α, *ἀναθεματῶ, καταρῶ.* **3**) Ἀγανακτῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5): *καὶ ἐβλαστήμα πάντοτε πού 'χε κακὸν μεγάλο* Αἰτωλ., Μῦθ. 92^{8}· *ἔπαιρναν ἀπὸ ἕνα ἄσπρον, διὰ νὰ μὴν βλασφημῇ τινὰς καὶ βαρεθῇ βαστώντας τὸ λιθάρι* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 151^{21}· *ὑπήγαιναν στὸν πρίγκιπα, ὅπου ἦτον γὰρ ἐχτρός του, μεγάλως τὸ ἐβλαστήμησεν, ἠθέλησεν νὰ ἀπέλθῃ* Χρον. Μορ. Η 5154. Βλ. καὶ *βαρυγγωμῶ* 2. **4**) Οἰκτίρω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *Στὸ ξίφος γὰρ τοῦ κονταριοῦ τὴν κεφαλήν του ἠφέραν* (παραλ. 2 στ.), *πολλὰ τὸ ἐβλαστήμησεν, μεγάλως τὸ ἐλυπήθη* Χρον. Μορ. Η 7082.

βλαττὶ(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. 8^{212}, Προδρ. III 88, Διγ. (Trapp) Gr. 1188, 3304, Διγ. Ζ 1523, Λίβ. Ρ 1082, Λίβ. Sc. 1725, 2093, Λίβ. Esc. 2534, 4320, Λίβ. Ν 3748, Ἀχιλλ. Ν 1107, Ἀχιλλ. Ο 178, κ.ἀ.· *βλαντί(ν),* Ἰμπ. 540, Θησ. Ϛ' [29^{8}, 41^{3}], ΙΑ' [29^{3}], Ριμ. Βελ. 466, κ.ἀ.· *βλαντί(ν)* καὶ *βλαντίον,* Ριμ. Βελ. 38, 831, Δεφ., Λόγ. 489· *βλαντίον,* Εὐγεν., Δρόσ. Β' 343 (ἔκδ. *βλαυτίον,* πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βλαντίον*)· *βλαττί(ν)* καὶ *βλαττίον,* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 513, Διγ. (Trapp) Gr. 1746, 1870, Διγ. Ζ 1149, 2218, 2373, Διγ. (Trapp) Esc. 567, 1789, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 33, Διήγ. Βελ. 285, 463, Ἀχιλλ. L 260, Ἀχιλλ. Ν 343, 1104, Ἰμπ. (Lambr.) 439, Ἰμπ. (Legr.) 502, Φαλιέρ., Λόγ. 329, Διγ. Ἄνδρ. 361^{17}, κ.ἀ.· *βλαττίον,* Λεξ. IV 554.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλάττα* (= λατ. *blatta*) (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ $Β^{2}$ 39). Ἡ λ. καὶ ὁ. τ. *βλαντὶν* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλαττίν*). Ἀπ. καὶ οὐσ. *κατάβλαττον* (=«ὁλοπόρφυρον βλαττίον», ΝΕ 7, 1910, 40).

Ὕφασμα ἢ φόρεμα πολυτελές, συχνὰ κόκκινο, μεταξωτὸ (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 9, 10, 11 καὶ Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 67-8] καὶ Speck, JÖBG 15, 1966, 335, 336, 344, 345, 368, 369): *ἵππους ἀρίστους δώδεκα καὶ παμμεγέθεις μαύρους μετὰ βλαττίων ἐκλεκτῶν ἐπάνω σκεπασμένους* Διγ. Ζ 2218· *καὶ χρυσοκόκκινον βλαττὶν ἐσάγισαν τὸν μαῦρον* Ἀχιλλ. Ο 178· *Ἄ σοῦ ζητᾶ φορέματα, βλαντιὰ καὶ δακτυλίδια, κάμνε της μέσα τοῦ σπιτιοῦ ὅ,τι μπορεῖς στολίδια* Δεφ., Λόγ. 489· *πρασινορόδινον βλαττὶν εἶχεν εἰς τὸ καπούλιν* Διγ. Ζ 1523· *ἄσπρον βλαττὶν ἐφόρεσεν μὲ τὰ χρυσὰ πουλία* Ἀχιλλ. Ν 1107· *βλαττία, ἤτοι ἐμπροστάλια τῶν ἁγίων εἰκόνων, μικρὰ μεγάλα δεκαπέντε* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 513.— Βλ. καὶ *ἀτλάζι, βλαττίτσιν.*

βλαττίτσιν τό, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 514.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλαττὶ(ν)* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσιν.*

Ὕφασμα (ἐδῶ προκ. γιὰ κάλυμμα εἰκόνας): *βλαττίτσιν μικρὸν παλαιὸν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλαττί(ν).*

βλάτω· *βλάτου,* Ἀχέλ. 866, γλωσσ. βιασμὸς ἀντὶ *βλάπτου* ἀπὸ μετρ. ἀν.

βλαυτίον, Εὐγεν., Δρόσ. Β' 343, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βλαντίον* (βλ. *βλαττίν*).

βλάφτω, βλ. *βλάπτω.*

Βλάχα ἡ, Προδρ. IV 259, Αἰτωλ., Βοηβ. 48.

Τὸ θηλ. τοῦ ἐθν. *Βλάχος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Βλάχος*).

(Πιθ.) χωρική, χωριάτισσα: *κάπα μου, ὄνταν σ' ἔθεκεν ἡ Βλάχα νὰ σὲ φάνη, πολλὰ δάκρυα σὲ γέμισεν καὶ στεναγμοὺς μεγάλους* Προδρ. IV 259.

βλάχικα, ἐπίρρ., Παλαμήδ., Βοηβ. 264.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βλάχικος.*

Στὴ γλώσσα τῶν «Βλάχων» (Βλαχίας): *τόπον ἔναν ποὺ βλάχικα Καλογεράνιν λέσιν* ὅ.π.

βλάχικος, ἐπίθ., Προδρ. III 182, IV 52, Metrol. 144^{10}.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Βλάχος* καὶ τὴν κατάλ. *-ικος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τοὺς Βλάχους τῆς Βλαχίας ἢ ποὺ σχετίζεται μὲ τοὺς (νομάδες) Βλάχους (Βλ. Φουρίκη, ΛΑ 6, 1923, 461, Γεωργακ., ΑΘΛΓΘ 14, 1948/49, 221 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 31· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἀγόρασε καὶ βλάχικον σταμεναρέαν τυρίτσιν* Προδρ. IV 52.

Βλάχος ὁ, Act. Lavr. $66^{4,5,8,11,13,17}$, Πουλολ. 503, Σφρ., Χρον. μ. 102^{10}, Μικρ. χρον. Yale 71r, Σταυριν. 78, Ἐρωτόκρ. Δ' 938, Ε' 326, 1267.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Γεωργακ., ΑΘΛΓΘ 14, 1948/49, 214 κέ. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. καὶ Krawczinski [Πουλολ. σ. 118-9]. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κάτοικος Βλαχίας (Γιὰ τὴν παλαιότ. χρ. βλ. Γεωργακ., ὅ.π.): *Τίς τῶν χριστιανῶν ἢ τάχα τοῦ βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος ἢ τῶν Βλαχῶν ἢ τῶν Ἰβήρων ἀπέστειλεν ἕνα ὄβολον;* Σφρ., Χρον. μ. 102^{10}. **2**) Κάτοικος περιοχῶν Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας (Γιὰ τὴ χρ. βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 376-7]): *οἱ Βλάχοι νὰ τόνε θωροῦν ἀπομακρὰς ἐτρέμα* Ἐρωτόκρ. Δ' 938.

βλάψιμο(ν) τό, Θησ. Γ' [11^{6}], Ἐρωφ. Β' 484, Ἰντ. β' 138, Δ' 358, 366, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, Ἐρωτόκρ. Α' 256, 764, 972, Γ' 963, 1304, Εὐγέν. 582, Στάθ. Ἰντ. β' 59, 76, Ροδολ. Α' [20], Β' [60], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [221, 227], Δ' [237], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 449, 450, 458, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [279], Γ' [455, 562], Δ' [1277], Ε' [578, 1582], Ζήν. Β' 226.

Ἀπὸ τὸ *βλάπτω-βλάφτω.* Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βλάβη, ζημία: *Μὰ ὁ νοῦ μας εἶν' ἔτσι σφαλτὸς ἀπ' ὄντε λογαριάζει πὼς πιάνει ὅ,τι τόνε φελᾶ, τὸ βλάψιμο ἀγκαλιάζει* Ροδολ. Β' [60]· *Ἐγὼ κατέχω, ἀφέντρα μου, ἐτοῦτα ποῦ ξαμώνου· τὸ πόσο βλάψιμο βαστοῦ, πόσο φαρμάκι χώνου!* Ἐρωτόκρ. Α' 764· *Ἐθώρουν το τὸ βλάψιμο κ' ἐμπόρου νὰ τὸ φύγω* Ἐρωτόκρ. Γ' 963· *ὅση μεγάλην ἔζημιὰ καὶ βλάψιμο εἶχε σώσει ἡ χέρα του στὴν Ἀφρικὴν* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [221]· *δείχνοντάς του τὰ βλαψίματα τοῦ σιχαμεροῦ ἔργου τῆς πορνείας* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 450. Βλ. καὶ *βλάβη* 1. **2**) Πληγή: *ἂν εἶχε τίποτα γιατρεία τὸ βλάψιμον τ' Ἀκρίτα* Θησ. Γ' [11^{6}]. Βλ. καὶ *βλάβη* 2β, *βλάψις -ψη* 2, *κοπανιά, λαβωματιά.* **3**) Ἐλάττωμα: *γιατὶ δὲν ἦτο τότες ἐκ τὸν Ἄδη στὸν κόσμο ἡ περηφάνεια ἐρχομένη, βλάψιμο τσ' ἴδια φύσης καὶ σκονάδι* Ἐρωφ. Β' 484. Βλ. καὶ *βίτσιο(ν).* **4**) (Προκ. γιὰ τὴν τιμὴ) προσβολή: *παρὰ νὰ κάμης τσῆ τιμῆς βλάψιμο κι' ἀσκημάδι* Ἐρωτόκρ. Α' 972. Βλ. καὶ *ἀσχημοσύνη* 2, *ἀτιμία* 4, *ἀφρόντε.*

βλάψις -ψη ἡ, Ριμ. Ἀπολλων. 322, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [93, 645], Ζήν. Γ' 17.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλάψις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλάψι*).

1) Βλάβη, ζημία, κακὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, : ὅ.π.) *Τὸ σκῆπτρο ὅποιος μπορὰ κρατῆ δίχως τὴ βλάψη νά 'χη* Ζήν. Γ' 17· *Κακό, θωρῶ, δὲν ἔλαβες, πετρίτη μ', οὐδὲ βλάψη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [645]. Βλ. καὶ *βλάβη* 1. **2**) Πληγή: *Ἀπὸ τὸ βράχος ἤτονε ὅλος ἐξεγδαρμένος* (παραλ. 1 στ.). *Καὶ τίς νὰ μὴν τὸ λυπηθῆ καὶ τίς νὰ μὴν τὸ κλάψη, νὰ κείτεται ὁ βαρόμοιρος, νά 'χη τὴν τόση βλάψη;* Ριμ. Ἀπολλων. 322. Βλ. καὶ *βλάψιμο(ν)* 2.

βλέβω, Σπαν. Α 590, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βλέπω*.

βλέγμα τό, βλ. *φλέγμα*.

βλέμμα τό, Σπαν. (Λάμπρ.) V 516, Λόγ. παρηγ. L 605, Λόγ. παρηγ. O 627, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι α′ 18, Μανασσ., Χρον. 5361, 5902, 6075, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 491, Διγ. (Trapp) Gr. 6, Διγ. Ζ 2994, Ἀκ. Σπαν. 32^{119}, 41^{421}, Πόλ. Τρωάδ. 7, Βίος Ἀλ. 2349, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 257, Ἐρωτοπ. 77, 534, Λίβ. Ρ 700, Λίβ. Ν 2124, Ἀχιλλ. L 598, Ἀχιλλ. Ν 132, 347, 1599, Τζαμπλάκ. 82, Φυσιολ. (Legr.) 155, Φυσιολ. 373^{9}, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 374, Δούκ. 203^{8}, 373^{25}, Θησ. Θ′ [66^{3}], Κορων., Μπούας 101, Αἰτωλ., Μῦθ. 40^{4}, Χρον. σουλτ. 74^{31}, Κυπρ. ἐρωτ. 114^{3}, Διγ. Ἄνδρ. 336^{14}, 358^{14}, 380^{1}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 284^{26}· *β λ έ μ μ α ν,* Καλλίμ. 1119, Βέλθ. 286, Ἀκ. Σπαν. 28^{18}, 31^{99}, 42^{427}, Φλώρ. 844, Λίβ. Ρ 2696, Λίβ. Esc. 989, Ἀχιλλ. (Haag) L 618, 846, Ἀχιλλ. Ν 1439, Μαχ. 250^{22}, Χούμνου, Π. Δ. IV 46, VII 34, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{155}· *ἔ β λ ε μ μ α,* Λίβ. Esc. 217.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλέμμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ματιά, κοίταγμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅλον τὸ βλέμμα εἰς αὐτὸν ἠτένιζεν ἡ κόρη* Ἀχιλλ. Ν 1599· βλ. καὶ *βλέψιμο*· **β**) ἡ ἔκφραση τῶν ὀφθαλμῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Ὅλης του δὲ τῆς σύντροφιᾶς ἔδειχν' ὡραῖον βλέμμα* Κορων., Μπούας 101· *Περιστερὰ τὸν εἶδ' ἐκεῖ μὲ λυπημένον βλέμμα* Αἰτωλ., Μῦθ. 40^{4}· *ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸν Τουραχάνη μὲ ἄγριο βλέμμα* Χρον. σουλτ. 74^{31}.

βλεμματίζω, Διγ. (Trapp) Esc. 1206.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλέμμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

Ρίχνω βλέμματα, βλέπω: *ἀλλήλως ἐβλεμμάτισαν καὶ πρὸς ἀλλήλους λέγουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιγλίζω* 5α.

βλεπάτορας ὁ, Ἐρωτόκρ. Δ′ 328, 532, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{238}, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 91, Ροδολ. Α′ [419].

Ἀπὸ τὸ *βλέπω* καὶ τὴν κατάλ. *-άτορας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φρουρός, φύλακας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔχοντες τέτοιαν σκέπην καὶ τέτοιον βλεπάτορα* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{238}. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βλεπάτορος ὁ, Μαχ. 74^{8}, 386^{22}, 400^{32}, 626, 666^{33}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλεπάτορας*. Πβ. ΙΛ, λ. *βλεπάτορας*.

Φρουρός, φύλακας (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *οἱ βλεπάτοροι ἦτον κοπιασμένοι κ' ἐκοιμήθησαν* αὐτ. 386^{22}. Βλ. καὶ *βλεπάτορας*.

βλέπεσαι, βλ. *βλέπω*.

βλέπημαν τό, Ἀσσίζ. 201^{30}.

Ἀπὸ τὸ *βλέπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλέπημα*).

Διαφύλαξη, φύλαγμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἔνι κρατημένος νὰ πλερώση ἐκεῖνον ὁποὺ τὸ ηὗρεν...καὶ τὸ εὕρημάν του καὶ τὸ βλέπημάν του* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλέπησις* 3α.

βλέπησις -ση ἡ, Ἀσσίζ. 72^{27}, 76$^{9-10}$, 97^{6}, 119^{10}, 129^{13}, 130^{17}, 325^{20}, 329^{22}, 347^{4}, 370^{17}, 375^{15}, Ἑλλην. νόμ. 527^{23}, Διάτ. Κυπρ. 506^{20}, Βέλθ. 64, Μαχ. 8^{25,27}, 54^{8}, 108^{7}, 246^{21}, 340^{25}, 380^{28}, 496^{21}, 506^{6}, 552^{7}, Βουστρ. 470, 486, 495, 496, 503, 538, 540, Θρ. Κύπρ. Κ 326, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 38, Ἐρωφ. Δ′ 83, 126, 575, Ἐρωτόκρ. Α′ 473, Γ′ 395, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. δ′ 10, Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{3,27}, 238^{27}, 370^{3}, 371^{18}, 464^{23}, 489^{7}, 504^{21}, 582^{16}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλέπησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλέπησι*).

1) Θέα, ὄψη: *μόνον καὶ γὰρ τὴν βλέπησιν τὴν ἰδικήν σου ἂς ἔχω* Βέλθ. 64. **2**) Συνάντηση: *νὰ σμίγη μὲ κοπελλιάρην ὄμορφο σὲ βλέπησιν ὀλίγη* Ἐρωφ. Δ′ 126. Βλ. καὶ *ἀπαντὴ* γ, *ἀπάντηξη, ἔσμιξη, συναπάντημα.* **3α**) Ἐπιτήρηση, ἐπίβλεψη, φύλαξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *στὴ βλέπησήν της ἐτουνῆς τὴν εἴχασι δοσμένη* Ἐρωτόκρ. Α′ 473· *ἡ ἐκκλησία ποιεῖ κουράτοραν διὰ τὴν βλέπησιν τῶν πραγμάτων* Ἑλλην. νόμ. 527^{23}· βλ. καὶ *ἀνάγραψη, βλέπημα*· **β**) φρούρηση: *Τὰ σίδερα γιὰ βλέπηση στὸ παραθύριν ἦσα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 395· βλ. καὶ *ἀποβίγλισις*· **γ**) φρ. *βλέπηση κρατῶ* =ἐπιτηρῶ: *Ἐστέκανε εἰς τὸ Σταυρό, βλέπησες ἐκρατοῦσαν τὰ κάτεργα στὸ πέλαος καὶ τοὺς ἐκαρτεροῦσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 489^{7}. Βλ. καὶ *βλεπίζω* 2. **4**) Προσοχή, φροντίδα: *οὐδὲ καμιὰ μὲ τόση βλέπηση τὸ κορμάκι τζη μπορεῖ νὰ μοῦ τὸ χώση νὰ μὴν τὸ βλέπω* Γύπ. Πρόλ. Διὸς 38.

βλεπήσου, βλ. *βλέπω*.

βλεπιὰς ὁ, Ἀσσίζ. 473^{1}.

Ἀπὸ τὸ *βλέπω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλεπεάς*).

Φρουρός, ἐπιτηρητὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἂν ἔνι ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος... ἔλθη ἔμπροστεν τοῦ ρηγὸς...καὶ ἐποῖκεν του νὰ ἠγνωρίση ὅτι θέλει νὰ σγάψη εἰς κανέναν τόπον ὁποὺ ἠξεύρει ὅτι ἔχει βίον, ἡ ἀφεντία τοῦ τόπου ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ δώση εἴδησιν καὶ ἐντέχεται νὰ βάλη τοὺς βλεπιάδες ἀπάνω του* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βλεπίζω, βλ. *βλέπω* (τυπολ.).

βλεπιὸς ὁ, Γεωργηλ., Θαν. 329.

Ἀπὸ τὸ *βλέπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλεπεάς*). Βλ. καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Β′ 237.

Ἐπόπτης, ἐπιτηρητὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μανιγόρδους καὶ βλεπιοὺς περισσοὺς νὰ ρογεύγη* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιγλάτορας*.

βλέπουσαι, βλ. *βλέπω*.

βλέπω, Σπαν. Α 384, 550, Σπαν. (Ζώρ.) V 60, Διδ. Σολ. Ρ 123, Σπαν. (Λάμπρ.) V 441, Γλυκᾶ, Στ. 152, 304, Λόγ. παρηγ. L 19, Προδρ. Ι 88, ΙΙ Η 96b, ΙΙΙ 81, 103, 186, 216t (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 296, 325i (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 325I (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 346, 403, IV 9, 198, Μανασσ., Χρον. 1260, Καλλίμ. 1456, Ἀσσίζ. 344^{8}, 353^{2}, 470^{14}, Διγ. Ζ 155, 1820, 3424, Διγ. (Hess.) Esc. 758, Βέλθ. 250, Ἀπολλών. 109, Λίβ. Ρ 726, 2367, 2545, Ἀχιλλ. (Haag) L 365, Καναν. 81 Α, Χρησμ. Ι 338, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 816, 841, Μαχ. 2^{17}, 8^{21}, 100^{29}, 398^{1}, 508^{29}, Ριμ. Βελ. 847, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 317, Ἀλεξ. 2535, Ἀπόκοπ. 53, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 151^{30}, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 412, Ἔκθ. χρον. 50^{22}, Πένθ. θαν.^{2} 507, Πένθ. θαν. (Knös) 5f 6r, Φαλιέρ., Ἱστ. V 30, 80, Βεντράμ., Γυν. 258, Δεφ., Σωσ. 171, Πεντ. Ἔξ. ΙΙΙ 7, Δευτ. ΧΙ 26, Ἀχέλ. 2374, Αἰτωλ., Μῦθ. 123^{6}, Ἀρχ. Μέγ. Ρ 3, Μ. Χρονογρ. 35^{23}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 412, Ἄλ. Κύπρ. 1284, Πανώρ. Δ′ 93, Ἐρωφ. Β′ 231, Ἰντ. β′ 25, δ′ 29, 91, Βοσκοπ. 11, 98, Ἱστ. Βλαχ. 2139, Σουμμ., Ρεμπελ. 173, Διγ. Ἄνδρ. 352^{25}, Ἐρωτόκρ. Α′ 1119, 2023, 2215, Β′ 1026, Γ′ 528, 856, 876, Ε′ 724, 970, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 47, Ροδολ. Ε′ [426], Ζήν. Β′ 221, Ε′ 219, Διακρούσ. 88^{21}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{11}, 354^{15}, 395^{20}, 454^{16}, 495^{3}, 524^{14}, 529^{23}, 565^{1}, 573^{20}, Τραγ. Σούσ. Β 110, κ.π.ἀ.· *β λ έ π ω ἢ β λ ε π ί ζ ω,* Ἀσσίζ. 16^{30}, 26^{2}, 35^{4}, 36^{29}, 59^{27}, 128^{11}, 137$^{21-2}$, 138^{2}, 218^{12}, 274^{16}, 283^{25}, 309^{24}, 340^{26}, 389^{24}, 470^{18}, Ἑλλην. νόμ. 526$^{13-4}$, Διάτ. Κυπρ. 505^{9}, 508^{8}; Μαχ. 44^{31}; 50^{29}; 230^{4}; 260^{4}; 376^{37}; 380^{31}; 404^{35}; 406^{24}; 422^{11}; 430^{8}; 554^{19}; 568^{31};

652[25], 680[3], Βουστρ. 431, 499, 'Αχέλ. 904, 945, 1455, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 404, 412, Κυπρ. ἐρωτ. 118[49], 'Ερωτόκρ. Α' 1228, Β' 1139, Γ' 1578, Δ' 1697, 1775· *ἐβλέπω*, Σπαν. (Ζώρ.) V 193, 520, Σπαν. Ο 232, Προδρ. III 81, 'Ασσίζ. 475[9-10], Διγ. (Trapp) Esc. 110, Πόλ. Τρωάδ. 415, Χρον. Μορ. Η 1131, Χρον. Μορ. Ρ 4519, 8883, Πουλολ. 'Αθ. 75, 'Αχιλλ. Ο 146, Βεν. 55, Θησ. Πρόλ. [130], Δ' [43[5]], 'Αλεξ. 2424, Διήγ. 'Αλ. FE 12, "Ανθ. χαρ. 291[8], Σκλάβ. 227, Πένθ. θαν.[2] 40, 461, Τριβ., Ρὲ 91, Πεντ. Δευτ. III 21, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 702, 'Ιστ. Βλαχ. 1531, Διγ. "Ανδρ. 345[19], κ.ἀ.· *ἠβλέπω*, Χρον. Μορ. Ρ 5410, Διήγ. 'Αλ. FE 38, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [28], Κατάλ. οἰκουμ. συν. 99v, 100r· *μπλέπω* (ἂν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ *ἀναβλέπω*), Μαχ. 462[7]· *βλέπεσαι*, Διγ. (Trapp) Gr. 3506, Μαχ. 20[25], Γαδ. διήγ. 153, 243, 321, Χούμνου, Π.Δ. VI 27, 'Ιμπ. (Legr.) 542, Δεφ., Λόγ. 438, Πανώρ. Β' 113, Γ' 132, 'Ερωτόκρ. Α' 349, Β' 1869, Γ' 1317, Δ' 697, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 20, Φορτουν. (Vinc.) Α' 111, 416, Δ' 267, Εὐγέν. 284· *βλέπουσαι*, Πανώρ. Β' 251· ἀόρ. προστ. *γιδέ*, Συναξ. γυν. 864· *διέ*, Πεντ. Δευτ. XI 26· μτχ. *βλεπημένος*, 'Ασσίζ. 31[8], 90[29], Μαχ. 287[26], Χούμνου, Π.Δ. XIII 22, Βουστρ. 474, 511, 'Αχέλ. 922, Θρ. Κύπρ. Κ 397, 'Ερωφ. 'Αφ. 16, Ε' 234, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. δ' 6· *ἐβλεπημένος*, "Εγγρ. τοῦ 1603 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. Μ 7, 1968, 27[19])· *ἰδόντα* Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 599, 1072.— Βλ. καὶ *ἰδεῖν*.

Τὸ ἀρχ. *βλέπω*. 'Η λ., καθὼς καὶ οἱ τ. *βλέπεσαι, βλέπουσαι, βλεπίζω, ἐβλέπω* καὶ σήμ, (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. τῆς προστ. *γιδέ* = ἰδὲ βλ. ΙΛ. Βλ. καὶ Ξανθ., 'Αθ. 26, 1914, ΛΑ 141, ΕΕΒΣ 3, 1926, 341 (πβ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 391]), Χατζιδ., 'Ερωτόκρ. σ. 466 καὶ ἴδιο, ΛΑ 6, 1923, 493, Pernot, Ét. linguist. Β' 300-1, Ν. 'Εστ. 12, 1932, 986, Τζάρτζ., Ν. 'Εστ. 12, 1932, 986-7, Κριαρ., Ν. 'Εστ. 12, 1932, 1108-9, B-NJ 10, 1933, 408 καὶ Πολ. Λ., Κρ. Χρ. 12, 1958, 312.

1α) Βλέπω, ἔχω τὴν αἴσθηση τῆς ὅρασης ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *...μὰ κείνη παραλόησε κι' οὐδ' ἤβλεπ', οὐδ' ἐγροίκα* 'Ερωτόκρ. Γ' 528· *ἀλλὰ τὴν γῆν σκιάζομαι, καλὰ τὴν βλέπω τώρα* 'Αχέλ. 2374· *ὡς οὖν οἱ Τρῶες ἔβλεψαν τὸν τηλικοῦτον στόλον...* Μανασσ., Χρον. 1260· *Βλέπει τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ποὺ ἤρχετον μὲ βία* Διακρούσ. 88[21]· *καὶ εὐθὺς τὸ ἰδεῖν τα ὁ Διγενὴς τὸν θεῖον του οὕτως λέγει...* Διγ. (Hess.) Esc. 758· *Κ' ἐγὼ τὸ δεῖν ἐτρόμαξα, νὰ κατεβῶ ἐβιάσθην* 'Απόκοπ. 53· βλ. καὶ θωρῶ· **β**) ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *τὰ μάτια θαμπωθήκασι, δὲ βλέπου μπλιὸ νὰ δοῦσι* 'Ερωτόκρ. Ε' 970· *ἐκείνη βλέπει στὰ μακρὰ καὶ στὰ κοντὰ γνωρίζει* 'Ερωτόκρ. Α' 1119· **γ**) ἀντικρίζω: *ἂς ἦτο μπορετὸ τὸν ἥλιο νὰ μὴ βλέπω* Ζήν. Ε' 219· *Τὸ πράμαν ἀποὺ μιὰ φορὰ τοῦ 'λιοῦ οἱ ἀκτίνες δοῦσι* 'Ερωφ. Β' 231· *τὰ γενομένα ὁπού 'δανε κ' ἐπάθανε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 524[14]· *δὲν ἐδυνήθη νὰ ὑπομένη το καὶ νὰ βλέπη τὸ κάλλος τοῦ νέου* Διγ. "Ανδρ. 352[25]· βλ. καὶ *ἀγναντεύω, ἀνατηρῶ, ἀντιπροσωπῶ, βιγλίζω* 5α· **δ**) στρέφω τὸ βλέμμα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1δ): *ἐκ δὲ τὸ στόμα των αὐτῶν, ἂν ἔβλεψες, νὰ εἶδες...* Βέλθ. 250· *'Εντροπιαρία σὲ φαίνεται καὶ χαμηλὰ ἐβλέπει* Σπαν. Ο 232. Βλ. καὶ *βιγλίζω* 5. **2**) Φρ. *βλέπω τὴν ἡμέραν* = **α**) ξυπνῶ: *ὀλίγον ἐκοιμήθημεν· βλέπομεν τὴν ἡμέραν* Λίβ. Ρ 2545· βλ. καὶ *ἀποσπῶ* II3 φρ., *ἀφυπνῶ* 1· **β**) ζῶ: *καὶ ζῶ καὶ φαίνομαι καὶ βλέπω τὴν ἡμέραν* Καλλίμ. 1456. **3**) Φρ. *βλέπω καλὴν ἡμέραν*=βρίσκω χαρὰ στὴ ζωή μου: *καὶ ὅπου τὸ ἐτροπολόγησε μὴ ἰδῇ καλὴν ἡμέραν* Προδρ. II Η 96b. **4**) Φρ. *βλέπω ἡμέραν*=κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας: *βλέπεις ἡμέραν, θλίβεσαι, φοβεῖσαι, ὡς οὐ [πρέπει]· πάλιν τὴ νύκτα δειλιᾶς, τὸ τί νὰ φέρῃ οὐκ οἶδες* Γλυκᾶ, Στ. 152. **5**) Φρ. (προκ. γιὰ μοναχὸ) *βλέπω τὸν κόσμον*=ζῶ προσωρινῶς ἔξω ἀπὸ τὴ μονή: *καὶ ἐκ τῆς μονῆς ἐκβαίνοντες βλέπομεν καὶ τὸν κόσμον* Προδρ. III 346. **6**) Φρ. *βλέπω τὸ θάνατο, ἀγγέλους*=πεθαίνω: *οὐ μὴ ἴδω θάνατον ἕως οὗ ἰδῶ τὴν Πόλην* Ψευδο-

Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 816· Γλυκᾶ, Στ. 149. Βλ. καὶ *ἀποβάλλω* 5 φρ., *ἀποδίδω* 6α φρ., *ἀποθαίνω, ἀποθνήσκω, ἀποκάμνω* ΙΑ2, *ἀπομένω* 8, *ἀπομεριμνῶ* 2, *ἀπονεκρώνω* Α1, Β1, *ἀποστερῶ* 2, *ἀποφυσῶ* Α φρ. β, *ἁρπάζω* Α7 φρ., *ἀφήνω* φρ. 6, *βγαίνω* 1β, *παίρνω, παραδίδω, τελειώνω*. **7**) Φρ. *βλέπω εἰς τὸν ὕπνον μου* (κάπ.)=ὀνειρεύομαι (κάπ.): *πολλὲς φορὲς ἐβλέπω σας εἰς τὸν ὕπνον μου* Διήγ. 'Αλ. FE 12. Βλ. καὶ *ἀνιστορῶ* 7, *ἀποφαντάζομαι*. **8**) Φρ. *δὲν βλέπω ὕπνον*=ἀδυνατῶ νὰ κοιμηθῶ, νὰ ἡσυχάσω: *ἐγὼ διὰ τὴν ποθετὴν ὕπνον ποσῶς δὲν βλέπω* Διγ. Ζ 1820. **9**) Φρ. *δὲ βλέπω τὴν ὥρα νὰ...*=ἀνυπομονῶ νὰ...: *Τὴν ὥραν δὲν ἐβλέπασι πότε νὰ ἐσμιχθοῦσι* "Αλ. Κύπρ. 1284. Βλ. καὶ *ἀραθυμῶ* Α4. **10α**) Παρακολουθῶ μὲ τὸ βλέμμα: *καὶ ἀποκεῖθεν ἔβλεπε τὸν πόλεμον ἐκεῖνον* Διγ. Ζ 3424· βλ. καὶ *βιγλίζω* 4· **β**) προσέχω μὲ τὸ βλέμμα (κ.), κοιτάζω ('Η σημασ. ἀρχ., Δημητράκ. στὴ λ. 2, 9 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ.2): *ἁπλώνει [καὶ] παίρνει, βλέπει το* Λίβ. Ρ 2367· **γ**) περιμένω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 13): *ἔβλεπε καὶ τὸν καιρὸν ὀπίσω νὰ γυρίσης* 'Ιστ. Βλαχ. 2139. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 1, *ἀπαντεχαίνω* α, *ἀποκαρτερῶ, ἀπομενίσκω* 2, *ἀπομένω* 10, *ἀσπεττάρω* α, *βαστάζω* I12, *ἐκδέχομαι, καρτερῶ*. **11**) Διακρίνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ὀλίγον ἐχωρίζονταν καὶ οὐκ ἐβλέπασίν τους* 'Αχιλλ. (Haag) L 365. Βλ. καὶ *διαχωρίζω*. **12α**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) προσέχω, προσέχω (κ.), προσέχω μήπως ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. Α5 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 12β): *Υἱέ μου, βλέπε τί λαλεῖς καὶ τί τὸ συντυχαίνεις* Διδ. Σολ. Ρ 123· *ἐσὺ υἱούτσικε, βλέπε τὸ τί σὲ λέγω* Σπαν. Α 384· *κ' ἐστέκασι κ' ἐβλέπασιν ὁ Τοῦρκος νὰ μὴν πάη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 454[16]· *βλέπε πτωχόν σου συγγενὴν μὴ τὸν περιφρονήσης* Σπαν. Α 550· *Καὶ ἀνισῶς καὶ πέψη ἀρμάδαν κατάδικά σου, νὰ ἔχης νῶσι νὰ βλέπεσαι* Μαχ. 20[25]· *'Ιδές, θυμήσου τα καλὰ καὶ μὴν ἀλησμονήσης κι' ἀπ' ὅλα σου τὰ κρίματα κανένα μὴν ἀφήσης* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 317· *ἐφοβάτονε κ' ἐβλέπουντο μὴ σφάλη* 'Ερωτόκρ. Α' 2215· *βλέπε μ' αὐτάν' ἔτσ' ἄδικα νὰ μὴν τὴν ἀποθάνης* 'Ερωτόκρ. Ε' 724· *Βλέπεστε μὴν πλανεθῆτε εἰς τὴν πρόσκαιρον ζωὴν* "Αρχ. Μεγ. Ρ 3· βλ. καὶ *ντηρῶ*. Οἱ τ. *βλέπεσαι, βλέπουσαι*=πρόσεχε: *βλέπεσαι μὴν ἔρθουσι καιροὶ νὰ μετανοιώσης* Πανώρ. Γ' 132· *Βλέπεσαι μὴν τὸ βουληθῆς, βλέπεσαι μὴ θελήσης* 'Ερωτόκρ. Γ' 1317· *...βλέπεσαι μὴ πλανηθῆς εἰς πλοῦτον ἢ εἰς δόξαν* Διγ. (Trapp) Gr. 3506· *βλέπεσ', ἀδέρφι, ὅσο μπορεῖς· ἔβγ' ἀπ' αὐτὴν τὴ ζάλη* 'Ερωτόκρ. Α' 349· *Μὰ βλέπεσαι ὄντας κυνηγᾶς, Πανώρια, εἰς τὰ δάση* Πανώρ. Β' 113· **β**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) προσέχω νὰ ἀποφύγω (κ.) ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II4, Lampe, Lex. στὴ λ. Β6): *'Αμ' ὁ Κορνάρος Κατερὴς μὲ τ' ἄλογον νὰ τρέχη τρίγυρα σ' ὅλα τὰ τειχιὰ καὶ νὰ μηδὲν κατέχη, οὔτε νὰ βλέπη τουφεκιὲς ἢ βόλι νὰ τοῦ δώση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 495[3]· *μὲ τέχνη τ' ἀρμηνεύγει ποιὲς κοπανιὲς νὰ βλέπεται καὶ ποιὲς νὰ δυσκολεύγη* 'Ερωτόκρ. Β' 1026· **γ**) δίνω σημασία (σὲ κ.): *ἰδὲ τὸ λέγουσιν τινές, ἐὰν σπουδάζης, κάτσε* Προδρ. III 325i (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· **δ**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) τηρῶ: *ἐὰν τοιοῦτον πράγμαν ἔνι, ὅτι τὰ πράγματα οὐδὲν δυνηθοῦν νὰ βλεπηθοῦν χρόνον καὶ ἡμέρα* 'Ασσίζ. 389[24]· *τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἂν ἔνι ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ἀπ' αὐλῆς τοῦ βισκούντη πὼς ἐβλέπησεν τὴν ἡμέραν του ὡς ἐντέχεταί τον* 'Ασσίζ. 218[12]. Βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 8, *ἀποκρατῶ* Α6, *βαστάζω* I9, *κρατῶ*. **13α**) 'Εξετάζω ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. Β5): *κ' ἐστῆσαν ὅλοι μέσα τους νὰ στείλουσι νὰ δοῦσι* Ριμ. Βελ. 847· βλ. καὶ *ἀκριβολογῶ* 1, *βιγλίζω* 7, *ἐξαμινάρω, ξομπλιάζω*· **β**) ἐξετάζω (ἰατρικῶς) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 9): *ὁρίζει: «Φέρετε ἰατροὺς τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα». "Ερχονται, βλέπουσιν εὐθύς, κρατοῦσι τὸν σφυγμόν του* Προδρ. III 403. **14α**) 'Αναγνωρίζω, παραδέχομαι, λαμβάνω ὑπόψη μου: *Καὶ εἶπε τοῦ 'Αλεξάνδρου: «'Αγάπουν νά 'σουν γιός μου· ἐβλέπομε τὴ γνώση σου, κύριος εἶσαι κόσμου»* 'Αλεξ. 2424· *δὲν βλέπ' ἡ κρίση εὐγένεια, μηδὲ τὰ μεγαλεῖα* Δεφ., Σωσ. 171· βλ. καὶ *ἀναλαμβάνω* Α5, *ἀνέχω* Α2α, *ἀσπάζομαι* 3, *ἀφυρώνω* β· **β**) (μὲ ἀντ. λ. ὅπως *θάνατος*, κλπ.) ὑπολογίζω, φοβοῦμαι: *Θάνατον δὲν ἐβλέπανε, μὰ σὰν λέοντες ἀράσσαν ἀπάνω στοὺς 'Αγαρη-*

νοὺς Τζάνε, Κρ. πόλ. 285[11]. Βλ. καὶ ἀγροικῶ Ι3β, Προσθ. Β' τόμου (ἀκροσκιάζομαι), ἀναμνιάζω 1, ἀποδειλιάζω 2, ἀποκτυπῶ 2β, ἀραθυμῶ Β, δειλιῶ, λογιάζω, ντηρῶ, τρέμω, τρομάσσω, ψηφῶ. **15α**) Θαυμάζω (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. Β3): καὶ βάλλουσι κρομμύδια κὰν εἴκοσι κολέντας καὶ τότε βλέπε, δέσποτα, καλὴν φιλοτιμίαν Προδρ. ΙΙΙ 296· ἦτονε δεκατέσσερες. Δέτε τὸν κατεχάρη Τζάνε, Κρ. πόλ. 395[20]· καὶ ἀπαλαρέα μουχρούτινον γλυκὺν κρασὶν ἐπάνω καὶ ἀνακομπώματα τρανὰ καὶ βλέπε τότε βούκκας! Προδρ. ΙΙΙ 186· βλ. καὶ ἀποθαυμάζω, θαυμάζω, καμαρώνω· **β**) καμαρώνω: νὰ εἶμαι πάντα κοντά σας καὶ νὰ βλέπω τὰ ἱλαρά σας καὶ αἰδέσιμα πρόσωπα Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 47. Βλ. καὶ ἀποκαμαρώνω α, βιγλίζω 5β. **16**) Αἰσθάνομαι: καὶ τί δροσιὰν ὁπού 'δεν τὸ κορμί μου! Βοσκοπ. 98. Βλ. καὶ αἰσθάνομαι Ι4α, κατέχω, πράσσω. **17α**) Ξέρω: Τὸ ῥιζικόν, ὡς βλέπετε, καὶ τύχη μ' ὀνομάζουν Ἐρωφ. Ἰντ. β' 25· βλ. καὶ ἀπεικάζω Ι7, γνωρίζω, κατέχω, ξέρω· **β**) φρ. οὐ μπλέπω=δὲν ξέρω τί κάνω: ἀρκέψαν ἀπουπάνω καὶ ἀπὲ τὴν παρπακάναν εἰς τιτοίαν λογὴν ὅτι ἐφύγαν μὲ μεγάλην ἀντροπὴν ὡς οὐκ ἐμπλέπαν Μαχ. 462[7]. **18**) Πληροφοροῦμαι: Οἱ Ἀμαζόνες εἴδασι Ἀλέξανδρος τί μηνάει γραφὴ τότες ἐκάμασι σ' αὐτὸν γιὰ νὰ ὑπάη Ἀλεξ. 2535. Βλ. καὶ ἀγροικῶ ΙΙΙ3α, ἀκοὴ 2, ἀναμανθάνω, ἀνερωτῶ. **19α**) Καταλαβαίνω, ἀντιλαμβάνομαι (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. Α1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): ὅλους, ὡσὰν ἐβλέπομεν, βούλεσαι νὰ μᾶς φάγης Πένθ. θαν. (Knös) f 6r· βλ. καὶ ἀγροικῶ, ἀπεικάζω· **β**) διαπιστώνω: Κομμάτιν βλέπω ἀπέδειρας τρανὸν καὶ γωνιδάτον καὶ μαγειρίαν... Προδρ. ΙΙΙ 103· Ὀκάτι τώρα, βλέπω σε, πολλὰ εἶσαι βαρεμένη Γλυκᾶ, Στ. 304· γιὰ τὴν χαρὰν τὴν ἔλαβες βλέπω τὸ κρύο δὲν γνώθεις Φαλιέρ., Ἱστ. V 30· Λοιπὸν τὸν χρόνον βλέπομεν 'τι τρέχει ὡσὰν ποτάμι Πένθ. θαν.[2] 507· (μὲ σύστ. ἀντ.) εἰδωμὸ εἶδα τὴ φτώχεια τοῦ λαοῦ μου Πεντ. Ἔξ. ΙΙΙ 7. Βλ. καὶ ἀπεικάζω Ι6β, βιγλίζω 9, θωρῶ. **20**) Σκέπτομαι νὰ..., ἀποφασίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3, 15): φέρετε τοὺς καβαλάρηδες καὶ τὸν κοντοσταύλην ἀπὲ τὴν Λευκωσία νὰ συντύχωμεν καὶ νὰ δοῦμεν εἶντα νὰ ποίσωμεν Μαχ. 398[1]. Βλ. καὶ ἀποφαίνω Αα, Β1, ἀφυρώνω 3α, βιγλίζω 10, βουλεύω Β1, 2, βούλομαι, βούλω. **21**) Ἀπολαμβάνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., Δημητράκ. στὴ λ. 10 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7): ὅσοι καλά της εἴδατε, ἔχετε γλυκασμούς της Λόγ. παρηγ. L 19. Βλ. καὶ ἀπολαμβάνω α[1], βυζάνω 5 μεταφ. **22**) Θεωρῶ: ἐποῖκαν ὅρκον τοῦ υἱοῦ του τοῦ ῥὲ Τζουάνη, διὰ νὰ τὸν βλεπήσουν ὡς γιὸν ἀφέντην τους Μαχ. 680[3]. Βλ. καὶ ἀπογράφω (Ι) 1, βαστῶ (Ι) Ι17, γνωρίζω, ἔχω, κρατῶ, κρίνω, πιάνω, τάσσω. **23α**) Φροντίζω, προσπαθῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 10): Δέτε λοιπὸ νὰ δώσετε σημάδι τοῦ πολέμου Ἐρωφ. Ἰντ. δ' 29· μὲ τὴν ἀφεντοπούλα μας νὰ δῆς νὰ μὲ παντρέψης Ἐρωτόκρ. Γ' 856· βλ. καὶ ἀγωνίζομαι 3, ἀγωνίζω· **β**) προστατεύω, διαφυλάττω κάπ. ἢ κ. (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 12α): διὰ τοῦτο παραγγέλλω σοι νὰ βλέπης τὴν ζωήν σου Ἀπολλών. 109· ἦβαλε τὸ σκουτάριν του ὀγιὰ νὰ τὴ βλεπήση Ἐρωτόκρ. Δ' 1697· τρίγυρα ἔβλεπεν αὐτὴν τὸ τόξον τῆς ἀγάπης Διγ. Ζ 155· Ἔβλεπα τοὺς χριστιανούς, τώρα τοὺς Τούρκους σκέπω Τζάνε, Κρ. πόλ. 565[1]· Μὴν τὴν καταδικάσετε τὴν ποικαμένη κόρη ἀνεῖναι καὶ νὰ βλεπηθῆ σ' ἐτοῦτα δὲν ἐμπόρεί Ἐρωτόκρ. Γ' 1578· ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ καταποντίζει τὰ πράγματά του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνι ἄλλου προκουρούρης εἰς τὴν αὐλήν, ἐφειδὴ τὰ ἐδικά του πράγματα οὐδὲν ἠξεύρει νὰ βλεπήση Ἀσσίζ. 35[4]· βλ. καὶ ἀντιστηρίζω, ἀπαντῶ 4δ, ἀποσκεπάζω 6, βοηθῶ Αβ· **γ[1]**) (μέσ.) προφυλάσσομαι, παίρνω τὰ μέτρα μου, προσέχω τὸν ἑαυτό μου (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 12β): ἐκείνη ἡ σωφρονεστάτη γυναίκα ἐβλέπεντονε καὶ ἐτήρα τὴν παρθενία της Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 412· **γ[2]**) (μέσ.) διασώζομαι, γλυτώνω: ἐβλεπήθησαν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν φοβερὸν κατακλυσμὸν Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 404. Βλ. καὶ ἀπογλυτώνω 2, ἀποσπῶ ΙΙ1, γλυτρώνω. **24α**) Ἐπιτηρῶ, ἐποπτεύω, ἐφορεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 12): τῶν πάντων εἶμαι δραγάτης καὶ ἦλθα ἐδῶ νὰ βλέπω τοὺς τριάκοντα ἓξ χρόνους Χρησμ. Ι 338· ἐσπούδαξεν μετὰ ἐπιμελείας νὰ γένη τὸ ἔργον καὶ ὑπήγαινε κάθε ὥρα καὶ ἔβλεπε τοὺς

τεχνίτας Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 151[30]· Καὶ ὀγιὰ νὰ μὴ θανατωθῆ πασακιαμιά 'ς τὴ βλέπη Ροδολ. Ε' [426]· Ὁ ἐμπαλὴς τῆς χώρας ἀπάνω τοῦ ποίου ἔνι ἐνέργεια νὰ βιγλίση καὶ νὰ βλεπήση τοὺς λᾶς Ἀσσίζ. 274[16]· Καὶ ἐπαρακαλέσα νὰ βάλη κανέναν καβαλάρην νὰ βλεπήση τὴν ἀνορίαν καὶ νὰ ποίση τοὺς χωριάτες νὰ ὑποτάσσουνται τοὺς προεστοὺς Μαχ. 430[8]· βλ. καὶ βιγλίζω 2, 4, βλέπησις 3γ φρ.· **β**) βόσκω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 11): ἔβλεπε κάποια πρόβατα δικά τση Βοσκοπ. 11. Βλ. καὶ βοσκίζω, βοσκῶ. **25**) Ἐπιθεωρῶ: Τότε ὁ βασιλεὺς ἐβγῆκε γεγυμνωμένος τῆς βασιλείας καὶ ὑπῆγεν μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ ἔβλεπε τὰ τείχη διὰ τοὺς ἐχθροὺς Μ. Χρονογρ. 35[23]· Ὡς εἶχεν γὰρ ἐπεθυμίαν νὰ ἰδῆ καὶ νὰ γυρέψη τὰ κάστρη καὶ τὲς χῶρες του... (παραλ. 2 στ.), ὑπάγαιμεν ἐβλέποντα τὰ κάστρη καὶ τὲς χῶρες Χρον. Μορ. Ρ 4519. Βλ. καὶ βιγλίζω 8. **26**) Φρουρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 16α): ἐσυμβουλεύθησαν νὰ τὸ ποίσουσι νῶσιν τοῦ βασιλέως νὰ πέψη λᾶς τῶν ἀρμάτων νὰ βλέπουν τὸν τόπον Μαχ. 8[21]· ἐμηνῦσα νὰ βλέπεται τὸ κάστρον εἰς τὸ καλύτερον τὸ νὰ μπορῆ ὡσόπου νὰ πᾶν οἱ Γενουβῆσοι Μαχ. 508[29]. Βλ. καὶ βίγλα 3 φρ. α, βιγλίζω 1. **27α**) Περιποιοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 14): Βλέπουν σε τὰ ψυχάρια μου καὶ ἔχουν σε ὡς αὐθέντην Προδρ. Ι 88· ὡσὰν τὲς κόρες μ' ἔβλεπε πάντα τῶν ὀμματιῶν του Τζάνε, Κρ. πόλ. 573[20]· βλ. καὶ βαγιλίζω, κανακίζω· **β**) φροντίζω (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 14): «Ζητῶ σου νὰ μοῦ τὸ δώσης (δηλ. τὸ 'σσώκαστρον) νὰ σοῦ τὸ βλεπίσω καὶ δὲν θέλεις;» Μαχ. 404[35]· Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος ἀξηγόρευτος καὶ ἀδιάτακτος καὶ ὁποὺ οὐκ ἔχει πατέραν ἢ μητέραν, οὐδὲ ἕτερον ἄλλον συγγενὴν καὶ πῶς χρὴ ἡ αὐλὴ νὰ βλεπίση τὸ ἐδικόν του Ἀσσίζ. 16[30]. Βλ. καὶ ἀναγράφω 5, ἀναπαύω Αε, ἀποβλέπω 2, ἀποκοιτάζω 2, ἀποκρατῶ Α7. **28**) Ἐπισκέπτομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 12): Καλὰ κ' οἱ ἄνδρες τὸ συχνιὸ ἐπηαίναν καὶ τοὺς βλέπαν, ἀμή 'χα φόβον περισσὸ στὸ ἔβγα καὶ στὸ ἔμπαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 529[23]. Βλ. καὶ ἀναθεωρῶ. **29**) Ἀποβλέπω, προσβλέπω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 8): πρὸς τὸ θρασύτερον ὁ νοῦς τῶν νέων βλέπει Σπαν. (Λάμπρ.) V 441· πρὸς φυγὴν ἔβλεψαν καὶ εἰς πόλεμον οὐδεόλως Καναν. 81Α. Βλ. καὶ ἀγροικῶ Ι3γ, προθωρῶ. **30**) «Ὁραματίζομαι»: Ἂν ἀρρωστῶ καὶ κείτωμαι, τὴν παλαμίδαν βλέπω Προδρ. ΙΙΙ 216t (χφ. g) (κριτ. ὑπ.). **31**) Ἀκούω: Πρόβαλε, μάννα, πρόβαλε νὰ δῆς ἕνα χαμπέρι Τραγ. Σούσ. Β 110. Βλ. καὶ ἀγροικῶ, ἀκοντίζομαι, ἀκούω Α1, ἀναφουκράζομαι. **32**) Ζῶ ἕνα γεγονός: γιὰ νὰ τὸ πῆ τοῦ βασιλιοῦ, κι' ὡς τοῦ φανῆ ἂς τὸ πιάση, παρὰ νὰ δῆ στὰ γερατειὰ τέτοιον ὑγιὸ νὰ χάση Ἐρωτόκρ. Γ' 876. **33**) (Προστ. ἀορ. β' πρόσ.) νά!, ἰδού: «ἴδε ὁ παπὰς ὁποὺ ἔφαγεν τὸ ἀκρόπαστον ἀπάκιν Προδρ. IV 198· διὲ ἐγὼ δίδω ὄμπροστέ σας σήμερα εὐλογιὰ καὶ κατάρα Πεντ. Δευτ. ΧΙ 26· ἰδέτε θέαμα μέγα Προδρ. ΙΙΙ 325l (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.)· Γιδὲ ὁ χωριάτης θέλει κιόλα νά 'χπαιδεύη Συναξ. γυν. 864. Βλ. καὶ ἔδε, ἔν.

βλέρωμα· βλερώματα, Διγ. (Trapp) Esc. 901, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ γλαρομάτα (Βλ. Κουκ., Λαογρ. 4, 1912/13. Βλ. καὶ Jannacone, BSl 11, 1950, 161-6).

βλεφαρὶς ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 121[18], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 544[5].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. βλεφαρίς. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. βλεφαρίδα).

1) Ματόκλαδο, ματοτσίνορο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ): εἰργόμενόν τε (ἐνν. τὸ δάκρυ) τῆς φορᾶς τῆς εἰς τὰς βλεφαρίδας Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 121[18]. **2**) Βλέφαρο (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. ΙΙ): ὑποχαλᾷ τὰς βλεφαρίδας αὐτοῦ Ὀρνεοσ. ἀγρ. 544[5]. Βλ. καὶ βλέφαρον 1.

βλέφαρον τό, Προδρ. Ι 236, Μανασσ., Χρον. 2401, 2797, 5971, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 366, 722, Διγ. Ζ 144, 1269, 1585, Λίβ. Ν 262, Δούκ. 65[13], Θησ. Β' [94[3]], ΙΒ' [55[1]], Χίκα, Μονωδ. 70.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλέφαρον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλέφαρο*).

1) Ματόφυλλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Τὰ βλέφαρά της θαυμαστὰ ὡσὰν ζωγραφισμένα* Διγ. Ζ 144· *ἐκεῖνος ἦτον ὁποὺ δὲν ἔδιδε τῶν ὀμματίων του ὕπνον, οὐδὲ τῶν βλεφάρων του νυσταγμὸν* Χίκα, Μονωδ. 70. Βλ. καὶ *βλεφαρὶς* 2. **2**) Βλέμμα, ματιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β. Βλ. καὶ Ἀνδρ., ΕΕΦΣΠΘ 12, 1973, 518): *ἔμπα κλιτὸς τὸν τράχηλον καὶ χαμηλὸς τὸ σχῆμα, ποῖσε δεινὸν τὸ βλέφαρον ὡσὰν φοβερισμένος* Λίβ. Ν 262.

βλέψιμο τό, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1280].

Ἀπὸ τὸ *βλέπω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κοίταγμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὸ βλέψιμό της τάχατες μπορεῖς νὰ τ' ἀπομένης;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνάβλεμμα, βλέμμα α*.

βλέψις -ψη ἡ, Βίος Ἀλ. 5594, Φαλιέρ., Λόγ. 231, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [37, 109], Χορ. γ' [27].

Τὸ μτγν. οὐσ. *βλέψις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλέψι*).

1α) Τὸ νὰ βλέπη κανείς, ὅραση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *θηρία τε παμποίκιλα διάφορα πρὸς βλέψιν* Βίος Ἀλ. 5594· *ἂν εἶναι ὀλίγη ἡ βλέψις σου, πίστιν λιγότερ' ἔχεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [109]· βλ. καὶ *αἰσθητὸς* 4 φρ., *φῶς*· **β**) βλέμμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *Γλυκὺ θέλ' εὕρει φαγητὸν ἡ βλέψις μου ἡ καημένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [37]. Βλ. καὶ *ἀνάβλεμμα, ἀνάβλεψις, θωριά*. **2**) Σκοπὸς στὸν ὁποῖο ἀποβλέπει κάπ., πρόθεση, τάση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ὁ ἄνθρωπος ἀπὄχει νοῦν καὶ βλέψη νὰ γνωρίση* Φαλιέρ., Λόγ. 231. Βλ. καὶ *ἄκρον* 3, *σημάδι*.

βλημίδι(ν) τό, Ἀσσίζ. 129^{9}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλημὶ* ‹*βλῆμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλημίδιν*).

(Πιθ.) δαχτυλίδι ἢ κόσμημα (γενικὰ) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *εἰ δὲ καὶ ὁ πατήρ τους ἢ ἡ μήτηρ τους νὰ τοὺς ἀφῆκαν πράγματα κινούμενα ὥσπερ ροῦχα ἢ βλημίδια ἢ ἕτερα ὑφάσματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βέρα*.

βλησίδι τό, Ἔγγρ. τοῦ 1509 (Μανούσ., Πρακτ. Γ' Παν. Σ. 225 ἑξάκις, 226), Πεντ. Ἔξ. XIX 5, Δευτ. VII 6, XIV 2, XXVI 18, Ἔγγρ. τοῦ 1634 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 79).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλῆσις* ‹*βάλλω* (Φάβ., ΛΑ 5, 1918/20, 179 κέ.). Κατὰ Χατζιδ., Ἀθ. 38, 1926, 6 ἀπὸ τὸ *βλύσις* ‹*βλύω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Van den Ven, Legende S. Spyrid. 92^{9}, 93^{2}. Βλ. καὶ σ. 113* σημ. 2) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλυσίδι*).

1) Θησαυρὸς (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἂν ἀκουσμὸ νὰ ἀκούσετε εἰς τὴν φωνή μου καὶ νὰ φυλάξετε τὴν διαθήκη μου καὶ νὰ εἶστε ἐμὲν βλησίδι ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς* Πεντ. Ἔξ. XIX 5. Βλ. καὶ *βίος* 2, *λογάρι*. **2**) (Πιθ.) χρυσὸ νόμισμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἀπ' ὅ,τι ἄλλα πράγματα νὰ ἔχη ἡ μάννα μου, ἤγου ἀπὸ βλησίδια τῆς κασέλας ὅπου δὲν τὰ ξέρω ἐγὼ νὰ εἶναι ἐδικά τως* Ἔγγρ. τοῦ 1634 σ. 79. Βλ. καὶ *δουκάτο*. **3**) Χρηματικὸ κεφάλαιο ποὺ μπαίνει σὲ ἐμπορικὴ ἐπιχείρηση (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 4): *ἔλαβαν εἰς βλησίδι φλ(ωρία) ι'* Ἔγγρ. τοῦ 1509, 225.

βλησκουνέλαιον τό, Ὀρνεοσ. 581^{25}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βλησκούνι* καὶ *ἔλαιον* (Πβ. τὸ σημερ. *βληχωνόλαδο*, ΙΛ).

Λάδι ἀπὸ τὸ φυτὸ φλησκούνι: *κρινέλαιον ἢ βλησκουνέλαιον, ἵνα ἀλείφῃς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* ὅ.π.

βλησκούνιν τό, Προδρ. II Η 42α, III 404a (χφφ. VCSA) (κριτ. ὑπ.)· *φλησκούνιον*, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1558.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *βληχώνιον* ‹*βλήχων*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βλησκούνι* καὶ *φλησκούνι*). Βλ. καὶ Du Cange.

Φλησκούνι (φυτὸ) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Στεφανίδ., ΛΑ 6, 1923, 224): *ἂς φέρουσι σιλίγουρδα καὶ ἂς βάλουσιν βλησκούνιν καὶ σύντομα ἂς γένηται τοιαύτη ἰατρεία* Προδρ. III 404a (χφ. V) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *βλησκουνίτσα, βλησκουνίτσι, βλήχων*.

βλησκουνίτσα ἡ, Προδρ. III 412e (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλησκουνίτσι*.

Τὸ (φαρμακευτικὸ) φυτὸ φλησκούνι (βλ. λ. *βλησκούνιν*): *καὶ βλησκουνίτσαν περισσὴν διὰ πλείονα μυρωδίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλησκούνιν*.

βλησκουνίτσι τό, Προδρ. III 412e (χφ. V) (κριτ. ὑπ.)· *φλησκουνίτσιν*, Προδρ. III 412e (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βλησκούνι* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι*.

Τὸ (φαρμακευτικὸ) φυτὸ φλησκούνι (Βλ. λ. *βλησκούνιν*): *ὁ ἡγούμενος γίνεται ἰατρὸς καὶ τάδε παραγγέλλει* (παραλ. 2 στ.) *καὶ βάλετε καὶ ὀλιγούτσικον ἐλάδιν νὰ μυρίσῃ καὶ βλησκουνίτσι ὀλιγὸν διὰ τὴν μυρωδίαν* αὐτ. III 412e (χφ. V) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *βλησκούνιν*.

βλήχων ὁ ἢ ἡ, Ἱερακοσ. 448^{2}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 538^{28}· *γλήχων*, Ἱερακοσ. 447^{24}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 538^{21}.

Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S καὶ L-S Κων/νίδη.

Τὸ φυτὸ φλησκούνι (Βλ. λ. *βλησκούνι*): *Βλήχωνα καὶ σκόροδον ἐξ ἴσου τρίψας θὲς αὐτὰ ἐν κρέατι βοείῳ καὶ πάρεχε αὐτῷ* Ἱερακοσ. 448^{2}. Βλ. καὶ *βλησκούνιν*.

βλίτον τό, Ἱερακοσ. $441^{19,25,28}$.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βλίτον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βλίτο*).

Βλίτο (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π.): *Φύλλα σκορόδου καὶ βλίτου θλάσον ἐν ξυλίνῃ θυΐᾳ καὶ δὸς αὐτῷ* αὐτ. 441^{25}.

βλόγηση ἡ, βλ. *εὐλόγηση*.

βλογητικός, ἐπίθ., βλ. *εὐλογητικός*.

βλογῶ, βλ. *εὐλογῶ*.

βλοητικός, ἐπίθ., βλ. *εὐλογητικός*.

βλοσυροβλέφαρος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ιγ' 29 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 52^{15}], Μανασσ., Χρον. 253.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βλοσυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *βλέφαρο*.

Ποὺ ἔχει βλοσυρὸ βλέμμα: *Ἄρκτοι βλοσυροβλέφαροι, παντόστικτοι παρδάλεις* Μανασσ., Χρον. 253.

βλοσυρόμματος, ἐπίθ., Πρέσβ. ἱππ. 149.

Ἡ λ. σὲ παπυρ. (L-S).

Ποὺ ἔχει βλοσυρὸ βλέμμα (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., L-S): *ἔστη βλοσυρόμματος ὥσπερ λεόντων σκύμνος* ὅ.π.

βλοσυρόν, ἐπίρρ., Ἔκφρ. ξυλοκ. 15^{12}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βλοσυρός*.

Βλοσυρά, ἄγρια, αὐστηρά: *Ὁ μὲν γὰρ εὔζωνος καὶ κοῦφος ἱππάζεται, ὁ δέ τις ἕτερος βλοσυρὸν ἐμβλέπει καὶ ἀρειμάνιον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλοσυρῶς*.

βλοσυρωπός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6200.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βλοσυρωπός*.

Ποὺ ἔχει ἄγριο βλέμμα, ποὺ βλέπει ἄγρια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *δράκων ὁ πρὶν βλοσυρωπός, ὁ λέων χαμαιλέων* ὅ.π.

βλοσυρῶς, ἐπίρρ., Δούκ. 409^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *βλοσυρῶς* (L-S, λ. *βλοσυρός*).

Βλοσυρά, ἄγρια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βλοσυρός*): *Ἡ δὲ τύχη βλέψασα βλοσυρῶς πρὸς τοὺς Χίους τί κλώθει;* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλοσυρόν*.

βλοῶ, βλ. *εὐλογῶ*.

βλύζω, Γλυκᾶ, Στ. Β′ 96, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β′ 63 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 31^{22}], Μανασσ., Χρον. 1066, 3480, 5905, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 402, Ἑρμον. V 224, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 260, Ψευδο-Σφρ. 308^{36}, Συμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1100].

Τὸ μτγν. *βλύζω*.

α) (Ἀμτβ.) (προκ. γιὰ δάκρυα) ἀναπηδῶ, ρέω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *πλῆθος δακρύων βλύζουσι μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιάν μου* Συμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1100]· **β**) (μτβ.) ἀναβλύζω (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ. 296C καὶ Δημητράκ., λ. *βλύω* 3): *τοῖς δ' ὑπηκόοις ὀχετοὺς ἔβλυσεν εὐποιίας* Μανασσ., Χρον. 3480.

βλυχός, ἐπίθ., Δωρ. Μον. (Βαλ.) 46· *γ λ υ φ ό ς,* Μαχ. 38^{24}· *γ λ υ χ ό ς,* Κώδ. Χρονογρ. 61^{30}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. * *βλυχὸς* (Βλ. Φάβ., Ἀθ. 45, 1933, 370 καὶ Georgac., BZ 44, 1951, 150). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γλυφὸς* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βλυχὸς* καὶ *γλυφός*).

Γλυφὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γλυφὸς* 1. Βλ. καὶ Μιχαηλ. - Νουάρ., Λεξ., λ. *βλυχό*): *Ἀπόθαναν...ἀπὸ τὴν δίψαν, ὅτι δὲν εἶχαν νερὸν καὶ ἔπιναν γλυχὸ νερὸν* Κώδ. Χρονογρ. 61^{30}.

βοασμὸς ὁ, Γλυκᾶ, Στ. 62· *β ο υ α σ μ ό ς,* Πουλολ. 550.

Ἀπὸ τὸ *βοάζω*, ποὺ ἀπ. στὸ Magnum Etymolog. Ἡ λ. σὲ ἐξορκισμοὺς (Lampe, Lex.) καὶ στὸν Παχυμέρη (Du Cange).

1) Βοή, δυνατὸς καὶ συνεχὴς θόρυβος: *...καὶ μὲ τὸν γνόφον τὸν πολύν, τὴν ταραχὴν ἐκείνην. Ὡσὰν ἐπέρασεν λοιπὸν ὁ βουασμὸς ἐκεῖνος...* Πουλολ. 550. Βλ. καὶ *βοὴ* 2, *βόος*. **2**) Κράξιμο (κόρακα): *τέλος οἷον ἔφερεν ἐμοὶ τῷ ταλαιπώρῳ ὁ βοασμὸς τοῦ κόρακος τοῦ βαρυφωνοτάτου* Γλυκᾶ, Στ. 62.

βογηθὸς ὁ, βλ. *βοηθός*.

Βογόμιλος ὁ, Παράφρ. Χών. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 107, κριτ. ὑπ.).

Ἡ λ. σλαβοβουλγαρικῆς προέλευσης (Βλ. Mor., Byzantinot. Β′ 92).

Ὀπαδὸς χριστιανικῆς μεσαιωνικῆς αἵρεσης.

βογῶ, βλ. *βοῶ*.

βοδάκιν τό, βλ. *βοϊδάκι*.

βόδας ὁ, Σταυριν. 277, Ἱστ. Βλαχ. 393, 461, 520, 1074.

Ἀπὸ τὸ σλαβ. *voi-voda* (ρουμαν. *vodă*).

Τίτλος τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας: *Ὁ Ράδουλ βόδας ἤτονε τότε μικρὸν παιδάκι* Ἱστ. Βλαχ. 461. Βλ. καὶ *βοεβόδας* 1.

βόδι(ν) καὶ **βόδιον** τό, βλ. *βόιδι(ν)*.

βοεβόδας ὁ, Ἔκθ. χρον. $81^{12,17,28}$, 82^{19}, Ἱστ. Βλαχ. 305, 405, 447, τίτλ. μετὰ στ. 448, 761, 827· *β ε ϊ β ό δ α ς,* Δούκ. 123^{6}, 239^{4}, 255^{22}· *β ο ϊ β ό δ α ς,* Παλαμήδ., Βοηβ. Εἰσαγ. 26, Συναδ., χρον. 642, Μαρκάδ. 702· *β ό ι β ο ν δ α ς,* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 371 δίς· *β ο ϊ β ό ν δ α ς,* Αἰτωλ., Βοηβ. 1, 163, Σταυριν. 87· *β ο ϊ β ό ν τ α ς,* Notizb. 79, Διήγ. Ἀλ. V 32, 55, 70, Κορων., Μπούας 6, 104, Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 88, Χρον. σουλτ. 123^{19}, Μικρ. Χρον. Yale 71r, Βίος Δημ. Μοσχ. τίτλ., 253, 321, Ἔγγρ. Σύρου Α′ 259, Ἔγγρ. τοῦ 1685 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. Μ 7, 1968, 220^{22})· πληθ. *β ο ϊ β ό ν τ η δ ε ς,* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414.

Τὸ σλαβοουγγρ. *wojewode* (Βλ. Grecu, Polychron. Dölger 207-209, Mor., Byzantinot. Β′ 93, λ. *βοέβοδος*, ἀλλὰ καὶ Beševl., Spätgr. Spätlat. Inschr. 53). Ἡ λ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 38, 5 δίς, 7, 12 δίς, 16, 29, 34, 43 καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοϊβόδας*). Βλ. καὶ Δημητριάδη, Ἐβλ. Τσελ. 376.

1) Ἐπίσημος τίτλος τῶν ἀρχόντων τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας (Πβ. Mor., Byzantinot., ὅ.π.): *ἀπὸ τὸν δεσπότην Σερβίας καὶ ἀπὸ βεϊβόδαν Βλαχίας* Δούκ. 239^{4}· *Περὶ τοῦ Ράδουλ βοεβόδα ἀπὸ τί γένος κατάγεται* Ἱστ. Βλαχ. τίτλ. μετὰ στ. 448. Βλ. καὶ *βόδας*. **2**) Διοικητὴς κάστρου, πόλης, κλπ. (Βλ. τὴ σημασ. σὲ δημώδη ἄσμ., ΙΛ, λ. *βοϊβόδας* 1α): *τότε καὶ ὁ ἐπίσκοπος καὶ βόιβονδας τοῦ κάστρου εἰς ἐκκλησίαν πῆραν μας, ὁπού 'ναι εἰς τὸ κάστρον* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 371· *κνέζηδες, βοϊβόντηδες τῆς βασιλείας ὅλοι* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414. Βλ. καὶ *βόρνικος*. **3α**) Στρατηγός: *ἐσέβην Ἀλέξανδρος μὲ τὸν βοϊβόντα τὸν ἐδικόν του Πτολομαῖον* Διήγ. Ἀλ. V 32· βλ. καὶ *ἀμιρὰς* α· **β**) ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ: *δυὸ βοϊβόντας σκότωσε* Κορων., Μπούας 104· *φλαμπουριάρους ἔκαμε βοϊβόντες καὶ κατῆδες* Κορων., Μπούας 6. **4**) Ὁ κατὰ τόπους ἐκπρόσωπος τῆς κεντρικῆς τουρκικῆς ἀρχῆς μὲ διοικητικές, ἀστυνομικὲς καὶ οἰκονομικὲς δικαιοδοσίες (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1β): *Νὰ ξεύρετε πῶς οἱ πτωχοὶ ραγιάδες τοῦ αὐτοῦ νησιοῦ ἐδώκασι ἀρτζιχάλι στὸ ντιβάνι μας τ' ὁποῖος οἱ βοϊβοντάδες αὐτοῦ νὰ παίρνουσι αὐτοῖς διὰ τὸ κρασὶ ὁποὺ τυχαίνει νὰ παίρνουσι ἀπὸ τὰ πέντε ἕνα* Ἔγγρ. Σύρου Α′ 259.

βοὴ ἡ, Τρωικὰ 529^{25}, Προδρ. Ι 132, 207, Μανασσ., Χρον. 3631, 4008, 5870, 6198, Διγ. Ζ 3990, Βέλθ. 1307, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 81, Δούκ. 283^{16}, Θησ. ΙΑ′ [11^{2}], Ἀλεξ. 847, Ἔκθ. χρον. 63^{27}, Κορων., Μπούας 27, Ἀχέλ. 1710, 2493, Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ 251, Ἱστ. πολιτ. 57^{10}, Παλαμήδ., Βοηβ. 999, Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 766^{372}, Ἱερόθ. Ἀββ. 331, Λίμπον. 399, Διακρούσ. 78^{23}, 83^{4}, $88^{19,25}$, 93^{22}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{24}, 267^{25}, 285^{23}, 362^{6}, 415^{10}, 419^{5}, 453^{18}, 522^{12}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουή*).

1α^{1}) Φωνὴ δυνατὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σημερ., ΙΛ, λ. *βουὴ* Α1): *μὲ βοὴν λέσι τὸ ναὶ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{24}· *βλασφημοῦν τὸν Μιχαὴλ βοαῖς ἀγριοθρόοις* Μανασσ., Χρον. 6198· **α**^{2}) φωνὴ συγκεχυμένη, ὀχλαγωγία: *γροικᾶ κτύπους καὶ ταραχές, βοὲς πολλῶν ἀνθρώπων* Παλαμήδ., Βοηβ. 999· **β**^{1}) κραυγὴ (ἰδίως θρηνητική) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π.): *βοῆς σὺν κλαυθμῷ τὸν ἀέρα πληροῦντες* Δούκ. 283^{16}· *πρὸς Θεὸν ἀνέπεμπε βοὰς θρηνητηρίους* Μανασσ., Χρον. 5870· βλ. καὶ *ἀλάλαγμα, μουγκαλισματιά, φωνή*· **β**^{2}) θρῆνος: *βοὴ τῶ σκοτωμένωνε* Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 766^{372}. Βλ. καὶ *ἀνακάλημα, βάι, βρασμὸς* 3, *βρυχηθμὸς* 2, *βρύχισμα, βρυχισμὸς* 1, *καήλα, κλάημα, μοιρολόγι*. **2α**^{1}) Ταραχή, θόρυβος συγκεχυμένος (Βλ. L-S, ὅ.π.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2· βλ. καὶ Ἀνδρ., Ἀθ. 51, 1941, 36): *σεισμὸς ἔγινε μὲ βοήν, μέγας καὶ φοβερὸς* Ἱερόθ. Ἀββ. 331· *ἡ βοὴ ἀνέβη ἕως τὸν οὐρανὸν* Τρωικὰ 529^{25}· *βοὴ πολλὴ ἐγίνηκε, σύγχυσις καὶ ἀντάρα* Διακρούσ. 93^{22}· *μὲ βοὴν καὶ ταραχὴν στὸ τρίτον ἐκινῆσαν* Ἀχέλ. 2493· *Βοὴ ἐγένετο πολλὴ ἀνθρώπων καὶ κτημάτων* Ἀλεξ. 847· *βοή τις ἄφνω γίνεται καὶ ταραχὴ μεγάλη* Προδρ. I 207· *κ' εἰς τὸ λιμιώνα μὲ βοὴ τὰ κάτεργα ἐμπαίνου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 415^{10}· *μὲ μιὰ βοὴ ἀπάνω τωνε βγαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 453^{18}· *εἰς τοὺς Φραντσέζους μὲ βοὴ χαρὰ πολλὴ ἐγίνη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 522^{12}· βλ. καὶ *ἀναμιγή, σάλαγος, σύγχυση*· **α**^{2}) θόρυβος (ἀπὸ συγκεκριμένη αἰτία): *μόνον νὰ ἀκούσουν τὴν βοὴν τῶν πτερῶν του* Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ 251. Βλ. καὶ *ἀντάρα* 3α, *βαβούρα* α, *βοασμὸς* 1, *βουρβουλειό, βροντισμός, λαλιά, σάλαγος, στρεπιτό, χτύπος, φωνή*.

βοήθεια ἡ, Προδρ. IV 78 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 34^{27}, 275^{19}, 279^{30}, 283^{21}, Πόλ. Τρωάδ. 431, Χρον. Μορ. Η 1551, 3118, 8846, Βίος Ἀλ. 1641, 3359, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{17}, Χειλᾶ, Χρον. 347, Μαχ. 22^{5}, 98^{30}, 154^{37}, 160^{4}, 162^{25}, 166^{7,18}, 174^{25}, 266^{29}, 288^{17}, 506^{6}, 650^{16}, Δούκ. 203^{10}, Σφρ., Χρον. μ. 64^{33}, Ἔκθ. χρον. 5^{25}, 25^{23}, 50^{22}, 53^{14}, 60^{19}, Κορων., Μπούας 15, 23, 33 τρίς, 35, 40, 42, 44, 67, 68, 69, 73, 74 τρίς, 79, 82, 94, 96, 109, 126, 127, 128, 130 δίς, 139, 143, Ρίμ. θαν. 8, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 852, Ἀχέλ. 1235, 1977, 2421, Αἰτωλ., Μῦθ. 124^{15}, Θρ. Κύπρ. Μ 244, Χρον. σουλτ. 33^{13}, 48^{32}, 63^{18}, 74^{18}, 89^{17}, Ἱστ. πολιτ. 37^{8}, 69^{9}, Στ. Βοεβ. 43, Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 8, φ. 336α 24, Κυπρ. ἐρωτ. 79^{6}, Πανώρ. Γ' 17, Δ' 211, Ε' 119, Παλαμήδ., Βοηβ. 601, Ἐπιστ. Ἡγουμ. 174, Ἱστ. Βλαχ. 1720, Ἐρωτόκρ. Ε' 1351, Βελλερ., Ἐπιστ. 77^{17}, Στάθ. Γ' 118, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 8, Λίμπον. 364, 418, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 54, 97, Λεηλ. Παροικ. 130, Διγ. Ο 2118, 2384, Τζάνε, Κρ. πόλ. 153^{6}, 170^{18}, 188^{10}, 271^{18}, 585^{7}, Ἀλφ. (Mor.) III 10· *β ο η θ ε ί α*, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 40, IV 9, Σοφιαν., Παιδαγ. 114, Δεφ., Λόγ. 164, Ἀχέλ. 472, 1253, 1321, Ὕμν. Παναγ. 17, Παλαμήδ., Βοηβ. 1310, Σταυριν. 1157, Διακρούσ. 117^{8}· *β ο η θ ε ι ά*, Διήγ. παιδ. 1037, Μαχ. 560^{32}, Πεντ. Δευτ. XXXIII 7, Παλαμήδ., Βοηβ. 1054, Διήγ. ὡραιότ. 52· *β ο ύ θ ε ι α*, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 381, Κυπρ. ἐρωτ. 56^{6}, 80^{8}, 83^{7}, 91^{34}, 104^{5}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοήθεια*. Ὁ τ. *βοηθεία* κατὰ τὰ οὐσ. σὲ *-ία* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 104). Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ οἱ τ. *βοηθεία, βούθεια* στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1α) Ὑλικὴ ἢ ἠθικὴ βοήθεια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *δὲν εἶχαν ἀπο πούποτες βοήθειαν οὐδὲ νὰ ζήσουν* Μαχ. 98^{30}· *εἰς Γενουβήσους πήγασι βοήθειαν νὰ τοὺς δώσουν* Κορων., Μπούας 74· *ἦρθανε καὶ ἄλλοι ἀφεντάδες ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τοῦ ἐκάμανε βοήθεια καὶ συντροφίαν* Χρον. σουλτ. 48^{32}· *δίδει (δηλ. τὸ ἐνθυμητικὸν) καὶ μεγάλην βοηθείαν εἰς τὰς πράξεις τοῦ βίου* Σοφιαν., Παιδαγ. 114· *ὁ ἔχων χρῆσιν βοηθείας καὶ συμβουλῆς ἑτέρου, τουτέστιν ὁ ἀνήλικος* Ἀσσίζ. 283^{21}· **β**) ἡ αἰτ. σὲ ἐπίκληση (Βλ. L-S στὴ λ. I1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὁ ρήγας ἔβαλεν φωνές: «Βοήθειαν: ἐλεημοσύνην!»* Μαχ. 266^{29}· **γ**) συνδρομή, ἐπικουρία, ὑποστήριξη: *ἔβρεξεν εἰς τὴν βούθειαμ μας* Κυπρ. ἐρωτ. 80^{8}· *ἦρθε ὁ Μουράτης εἰς τὰ μέρη τῆς Θήβας καὶ ἔσμιξε μὲ τὸν δούκα τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ ἀκολούθησε εἰς βοήθειαν* Χρον. σουλτ. 74^{18}· *ἵνα, ὅταν τελευτήσῃ, μετὰ βοηθείας τοῦ σουλτὰν Μεεμέτη λάβῃ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ* Ἔκθ. χρον. 60^{19}· *οὐ γὰρ ἠγάπων αὐτὸν οἱ γενίτσαροι, ὡς ὅτι οὐκ εἶδον ἐξ αὐτοῦ βοήθειαν, ὅτε ἐπολέμησαν μετὰ τοῦ Σὰχ Κουλῆ* Ἔκθ. χρον. 50^{22}· *καὶ ὀγδόου βαθμοῦ συγγενής, κἂν μὴ ὑπεισέλθῃ τὴν κληρονομίαν, ἔχει τὴν ἐκ τοῦ νόμου βοήθειαν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{17}· **δ**) στήριγμα, προστασία (Ἡ σημασ. ἀρχ., Δημητράκ. στὴ λ. 4 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1γ· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ἐγέννησε ἐξ αὐτῆς υἱοὺς τρεῖς, ἐξ, ὧν καὶ ἤλπιζε βοήθειαν* Ἱστ. πολιτ. 37^{8}· *ἤτονε τέντα καὶ σκέπος τῆς πατρίδος καὶ βοήθεια τῶν χριστιανῶν* Χρον. σουλτ. 89^{17}· *ἐπεὶ ἂν ἔχῃ τὸν πρίγκιπα βοήθειαν κι' ἀδελφόν του* Χρον. Μορ. Η 3118· βλ. καὶ *αἰδα, ἀνάκλησις* 2, *ἀνάπαυσις* 5, *ἀντίληψις* 1, *ἀπαντοχὴ* γ, *ἀπόσκεπον, βακτηρία, βάσις* 1, *βάσταγμα* 3, *θάρρος*· **ε**) ἀνακούφιση: *εἰς τόσον πάθος ἔφτασα 'χ τὸν πόθον κι' ἀργά 'ναι πάσα βούθεια στὰ διαβάζω* Κυπρ. ἐρωτ. 91^{34}. **2α**) Τὰ πρόσωπα ἢ πράγματα ποὺ ἀποτελοῦν τὴ βοήθεια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *νὰ τοῦ στείλῃ βοήθειαν ταχέως ἐγυρεῦσε, τετρακισχίλιους δὲ αὐτὸς Τουδέσκους ἀποστεῖλε* Κορων., Μπούας 127· *εἰς τὸ Τριβίζον ἔστειλε χίλι' ἄλογα βοήθειαν* Κορων., Μπούας 109· *στὸ Μόνιγον ἀπέστειλεν εὐθὺς πολλὴν βοήθειαν* Κορων., Μπούας 73· **β**) Τὸ ὑλικὸ μέρος τῆς βοήθειας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *δέδωκαν δωρεὰς πολλὰς καὶ ἐλεημοσύνας καὶ βοήθειαν ἀρκοῦσαν* Ἱστ. πολιτ. 69^{9}. Βλ. καὶ *ἀνασωσμός, ἀποστροφὴ* 1β, *γλυτωμός, λυτρωμός*.

βοηθειαστά, ἐπίρρ.· *β ο υ θ ε ι α σ τ ά*, Κυπρ. ἐρωτ. 117^{1,17}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοήθεια* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-στά*.

Καλώντας σὲ βοήθεια: *Ὄνταβ βουθειαστὰ θλιβοῦμαι* αὐτ. 117^{1}.

βοήθειο τό· *β ο θ ε ι ό*, Πεντ. Ἔξ. XVIII 4.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοήθεια* (Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 65). Βλ. καὶ ΙΛ (λ. *βοήθεια*, τυπολ.).

Βοήθεια, συμπαράσταση, σωτηρία: *ὄνομα τοῦ ἑνοῦ Ἐλιέζερ, ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός μου εἰς τὸ βοθειό μου καὶ ἐγλύτωσέ με ἀπὸ σπαθὶ τοῦ Φαρὼ* ὅ.π.

βοήθημα τό, Σταφ., Ἰατροσ. 7^{183}, Ἱερακοσ. 483^{24}, 488^{16}, Ὡροσκ. 41^{7}· *β ο ύ θ η μ α ν*, Ἀσσίζ. 183^{30}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοήθημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α^{1}) Φάρμακο (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. 2): *τότες διδοῖ του τὸ βούθημαν τὴν πρώτην τῆς ἑσπέρας* Ἀσσίζ. 183^{30}· **α**^{2}) αὐτὸ ποὺ συντελεῖ στὴ θεραπεία βοηθητικά: *σημεῖον δὲ τοῦ καλῶς ἔχειν αὐτὸν ἐστὶν ὅταν εὕρῃς τὸ βοήθημα χαῦνον* Ἱερακοσ. 488^{16}· *ἐὰν δὲ τὸ ῥάμμα διασπασθῇ καὶ μὴ δύνῃ ῥάψαι αὐτόν, τῷ πάντων εὐχερεστέρῳ χρῆσαι βοηθήματι* Ἱερακοσ. 483^{29}· *ἀλλὰ δι' ἐπικλήσεως ἁγίων καὶ φαρμάκων βοηθημάτων εὐίατα ἔσονται* Ὡροσκ. 41^{7}. — Βλ. καὶ *βότανον* 2.

βοηθητής ὁ, Χριστ. διδασκ. 113.

Ἀπὸ τὸ *βοηθῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ ἐνδιαφέρεται, βοηθεῖ καὶ συντρέχει κάπ.: *ὁ Κύριος εἶναι ὁ συντρομητὴς* (σημ. *βοηθητής, διαφεντευτὴς*) *τῆς ψυχῆς μου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοηθὸς* α.

βοηθητικός, ἐπίθ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 67^{5}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ, χρήσιμος, ὠφέλιμος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S): *τὰ μὲν*

γὰρ βοηθητικὰ τοῖς εὐτυχοῦσιν ἐγκριτέα ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναγκαῖος* 2, *ἀρκετὸς* 2.

βοηθήτρια ἡ, Χριστ. διδασκ. 385, 386.

Ἀπὸ τὸ *βοηθῶ*. Ἡ λ. στὸ Somav. Πβ. τὸ θηλ. *βοηθίστρα* (ΙΛ, λ. *βοηθητής*).

Βοηθός, ἀρωγός: *ὁ Ἀδὰμ πρῶτος ἐπλάσθη καὶ ὕστερα ἡ Εὔα βοηθήτριά του ἐκτίσθη* αὐτ. 385.

βοηθίζω, Μαχ. 200^{22}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βοηθῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοηθῶ*).

Βοηθῶ (κάπ.), παρέχω συνδρομή: *θωρῶντα οἱ κλέφτες οἱ Σαρακηνοὶ τὰ δυὸ κάτεργα ἐβάλαν ἀπάνω πολλοὺς ἄλλους Σαρακηνούς, διὰ νὰ βοηθιστοῦσιν* ὅ.π.

βοηθισμὸς ὁ· *β ο υ η θ ι σ μ ό ς,* Ἐρωτόκρ. Α΄ 1240, Β΄ 564.

Ἀπὸ τὸ *βοηθῶ*. Γιὰ τὴν κατάλ. *-ισμὸς* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 25, 1913, 307 καὶ Hatzid., Einleit. 180.

Τρόπος, μέσο βοήθειας: *βουηθισμὸ μπλιὸ ποῦ νὰ βρῶ καὶ τίς νὰ μὲ γλυτώση;* αὐτ. Α΄ 1240. Βλ. καὶ *βακτηρία*.

βοηθός, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. Ο 472, Διάτ. Κυπρ. 507^{6,31}, Φλώρ. 618, Περὶ ξεν. Α. 500, Σφρ., Χρον. μ. 104^{6}, Κορων., Μπούας 23, 150, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 211, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 215, Ἀχέλ. 170, 1262, Αἰτωλ., Μῦθ. 8^{4}, Θρ. Κύπρ. Μ 187, Χρον. σουλτ. 52^{1}, Ἱστ. πατρ. 114^{14}, Πανώρ. Β΄ 529, Ἐρωφ. Α΄ 504, Σεβήρ. - Μανολ., Ἐπιστ. 171, Διγ. Ἄνδρ. 343^{32}, 352^{32}, 362^{20}, 408^{10}, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α΄ 46, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α΄ [22], Ζήν. Δ΄ 151, Διγ. Ο 888, Τζάνε, Κρ. πόλ. 366^{2}, 462^{26}· *β ο γ η θ ό ς,* Ἀλφ. (Mor.) III 8· *β ο θ ι ό ς,* Πεντ. Γέν. II 18· *β ο υ η θ ό ς,* Ἐρωφ. Β΄ 451, 521, Δ΄ 581, Ε΄ 364· *β ο υ θ ό ς,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 370^{22}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βοηθός*. Ὁ τ. *βοθιὸς* πλάσμα ἀπὸ τὸ *βοηθός*. Τ. *βογθὸς* ἀπ. στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Ε΄ 159. Ἡ λ. κοιν. καὶ σήμ.· ὁ τ. *βουηθὸς* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δίνει, ποὺ προσφέρει βοήθεια, ἀρωγός, συνεργάτης, ὑποστηρικτὴς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀπιλογεῖται θάνατον κόρης τῆς Πλάτζια-Φλώρης· βοηθὸς ἐκείνης γίνεται, θέλει νὰ πολεμήση* Φλώρ. 618· *μά 'χα βοηθὸ τὰ χέρια μου, βόηθὸ τὸ λογισμό μου* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α΄ 46· *στὸν κίνδυνόν της βοηθὸν βάτον ἐπροσκαλεῖτον* (ἐνν. ἡ ἀλεπού) Αἰτωλ., Μῦθ. 8^{4}· *ὥρες τὸν φίλον 'πίβουλον, βοηθὸν τὸν ὀργιστόν σου* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 215· *προξενητὴς ὁ πόθος σας, βουηθὸς τὸ ριζικό μου* Ἐρωφ. Ε΄ 364· *διὰ νὰ τὸ ἔχω* (δηλ. τὸ φέγγος) *βοηθὸν εἰς τὴν στράταν μου ἐτούτην* Διγ. Ἄνδρ. 352^{32}· *Ἀποτώρα λέγω σοι ὅτι πλέον δὲν μὲ ἐβλέπεις, οὐδὲ βοηθὸν θέλεις με ἔχει εἰς τὰς ἀνδραγαθίας καὶ εἰς τὰς στενοχωρίας σου* Διγ. Ἄνδρ. 408^{10}· *Λέγουσι πὼς αὐτὸς ἤτονε βοηθὸς τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Μουσᾶ* Χρον. σουλτ. 52^{1}· βλ. καὶ *ἄνθρωπος* 5, *βοηθητής*· (ὡς οὐσ.) (Βλ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S· ἡ χρ. καὶ μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *δὲν καλὸ νὰ εἶναι ὁ ἄθρωπος ἀμοναχός του, νὰ κάμω αὐτουνοῦ βοθιὸ ἀνάγναντίς του* Πεντ. Γέν. II 18· *ὁ σπλαγχνικότατος βοηθὸς πρὸς τὸν τσιγαρισμένο* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 211· **β**) προστάτης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., βλ. ΙΛ στὴ λ. 1 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Κύριος ὁ Θεὸς βοηθὸς* Σεβήρ. - Μανολ., Ἐπιστ. 171· *τότες εἴχανε βοηθὸ ἄξιο, μεγάλο ἅγιο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 462^{26}· *πάγει νὰ πάρη τὴν εὐχή, νὰ εἶναι βοηθός του* Διγ. Ο 888. Βλ. καὶ *ἀντιλήπτωρ*.

βοηθῶ, Σπαν. Α 289, Προδρ. III 100, Ἀσσίζ. 4^{28}, 135^{31}, Διγ. Ζ 1118, 4254, Διγ. (Trapp) Esc. 406, Πόλ. Τρωάδ. 424, Χρον. Μορ. Η 460, 1552, 3084, 5821, 5921, Ἀρμεν., Ἐξάβ. Α΄ 12^{20,41}, 15^{7} σχόλ., Γ΄ 3^{71}, 6^{10}, Δ΄ 10^{49}, Λίβ. Ρ 721, Λίβ. (Lamb.) Ν 870, Ἀνα-

κάλ. 118, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 434, Χειλᾶ, Χρον. 354, Μαχ. 156^{17}, 200^{24}, 406^{3}, 514^{16}, 554^{16}, Ἀλεξ. 912, Σαχλ., Ἀφήγ. 282, Συναξ. γυν. 18, Κορων., Μπούας 43, 47, Πένθ. θαν.^{2} 34, 78, Βεντράμ., Φιλ. 135, Πεντ. Δευτ. XXXII 38, Ἀχέλ. 2187, Αἰτωλ., Μῦθ. 30^{11}, 106^{4}, 131^{6}, 138^{7}, Χρον. σουλτ. 71^{14}, 113^{12}, Ἱστ. πατρ. 114^{14}, Π.Ν. Διαθ. φ. 335β 12, 16, Παλαμήδ., Βοηβ. 464, Ἱστ. Βλαχ. 1442, Εὐγέν. 1157, Στάθ. Ἰντ. β΄ 121, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α΄ 71, Β΄ 86, Ἀποκ. Θεοτ. II 169, Διήγ. ὡραιότ. 538, Βακτ. ἀρχιερ. 135, 172, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α΄ [406, 1254], Φορτουν. (Vinc.) Β΄ 413, Γ΄ 22, Ζήν. Δ΄ 6, Ε΄ 134, Διακρούσ. 71^{18}, 91^{13}, 101^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 157^{22}, 265^{1}, 394^{7}, 420^{16}, 465^{11}, 481^{12}, 491^{24}, 525^{3}, κ.π.ἀ.· *ἀ β ο η θ ῶ,* Δαρκές, Προσκυν. 123, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ΄ [1233], Χριστ. διδασκ. 107, 410· *β ο θ ῶ,* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 370, Καλλίμ. 1346, Θησ. Δ΄ [60^{1}], Ζ΄ [33^{1}], ΙΑ΄ Ὑπόθ. [6], ΙΒ΄ [52^{2}], Γαδ. διήγ. 276, 485, Ἀλεξ. 442, 466, 878, 2234, Παλαμήδ., Βοηβ. 78, Τζάνε, Κρ. πόλ. 430^{4}, Ἀλφ. (Mor.) III 79· *β ο υ η θ ῶ,* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 225 (κριτ. ὑπ.), Χρον. σουλτ. 47^{16}, Πανώρ. Β΄ 579, 598, Γ΄ 442, 535, Ε΄ 175, Ἐρωφ. Α΄ 429, Β΄ 81, 184, 186, Ἰντ. β΄ 70, Γ΄ 58, Ἰντ. γ΄ 102, Δ΄ 709, Ε΄ 524, Βοσκοπ. 64, 80, Ἐρωτόκρ. Α΄ 95, 267, 581, 999, 1226, 1236, 1480, Β΄ 1174, 2398, Γ΄ 353, 355, 1184, 1296, 1527, Δ΄ 55, 68, 77, 253, 663, 706, 875, 936, 1517, 1553, 1672, Ε΄ 5, 86, 761, 891, 1448, Θυσ.^{2} 1079, Φορτουν. (Vinc.) Β΄ 162, Δ΄ 9, Ε΄ 249, 374, 375, κ.ἀ.· *β ο υ θ ῶ,* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 99, Προδρ. III 100 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 331^{16}, 350^{28}, Ἀπολλών. 460, Μαχ. 22^{7}, 192^{31}, 514^{31}, 524^{19}, 530^{17}, 618^{20}, Γεωργηλ., Θαν. 297, Βουστρ. 488, Ρίμ. θαν. 10, Ἀχέλ. 1807, Ἀλφ. 10^{69}, Κυπρ. ἐρωτ. 34^{8}, 102^{12}, 105^{18}, 115^{5}, Θυσ.^{2} 117, 614, Διγ. Ο 2762, Τζάνε, Κρ. πόλ. 289^{16}, 391^{10}, 422^{15}, 466^{17}, 566^{26}, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *βοηθέω*. Γιὰ τοὺς τ. *βοθῶ, βουθῶ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α΄ 215, Β΄ 281-2. Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ οἱ τ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Α΄ Ἐνεργ. **α^{1}**) Παρέχω ὑλικὴ ἢ ἠθικὴ βοήθεια, βοηθῶ (Βλ. L-S, λ. *βοηθέω* 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τοῦ πρίγκιπος τοῦ ἀφέντη σου εἰς μάχην νὰ βοηθήσης* Χρον. Μορ. Η 5821· *ἀπὸ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν ἐμᾶς νὰ βοηθήσουν* Διακρούσ. 91^{13}· *εἴμεστεν ὁρισμένοι νὰ βουθοῦμεν τοὺς πιστοὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ μεγάλου προφήτη τοῦ Μαχομέτη, ὄχι τοὺς ἀπίστους* Μαχ. 22^{7}· *Ἀνέναι καὶ βουηθήσης μου, ὁ Θιὸς σοῦ τ' ἀντιμεύγει* Πανώρ. Β΄ 598· *ὅλοι οἱ χριστιανοὶ οἱ ἀφεντάδες ἤτανε ἕτοιμοι νὰ βοηθήσουνε καὶ νὰ διώξουνε τὸν Τοῦρκο ἀπὸ τὴν Εὐρώπη* Χρον. σουλτ. 71^{14}· *γιατὶ τὸ αἷμα στὴν καρδιὰ ἤτρεξε νὰ βουηθήση* Ἐρωτόκρ. Ε΄ 5· *Εἰς τὴν ἀνάγκην δίκαιον εἶναι νὰ βοηθοῦμεν* Αἰτωλ., Μῦθ. 30^{11}· *ἔλα κ' ἐσὺ στὸ μαγερειὸ νὰ πᾶμε νὰ βουηθήσης* Φορτουν. (Vinc.) Ε΄ 249· *Γλήγορα, νένα, βούηθησε, εὗρε νερὸ γὴ χιόνι* Ἐρωτόκρ. Γ΄ 355· **α^{2}**) (ἀπόλυτα) βοηθῶ (καταβάλλοντας προσπάθεια, πασχίζοντας): *τὸ τιμόνι μοναχάς, ὄχι ἄλλ' ὀλπίδα νά 'χη, ἀπάνω κάτω νὰ βουηθᾶ, σὰν ἄντρας νὰ μαλώνη* (ἐνν. ὁ ναύτης) Ἐρωτόκρ. Δ΄ 663· **β**) συντρέχω, ὑποστηρίζω, προστατεύω: *τώρα ν' ἀκούσετε, νὰ μάθετε τὸ τέλος, ἂν μοῦ βοηθήσ' ὁ λογισμός, ἡ γνῶσις καὶ τὸ μέλος* Διακρούσ. 71^{18}· *τὸ γὰρ κακὸν ἂν βοηθῇς, ἐσὺ κακὸς νὰ δείξης* Σπαν. Α 289· *βοηθῶντος τοῦ Θεοῦ μὲ πολλὺν σκοτωμὸν καὶ λαβωμοὺς ἐπῆραν την καὶ ἔφεράν την εἰς τὴν Ἀμμόχουστον* Μαχ. 200^{24}· *Ὁ λόγος λαλεῖ: ἄνθρωπος ἀντὶ βουλῆς, ὁ Θεὸς ἀντὶ δυνάμης καὶ ὁ Θεὸς ἐθέλησεν νὰ βοηθήση τοῦ πτωχοῦ τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου* Μαχ. 554^{16}· *ἐβούθησεν ὁ Θεὸς ὅτι πολεμίζοντάς τους ἔπεφταν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τὰ τειχόκαστρα ἀπὸ τὸν φόβον τους, ἄλλοι ἐφεῦγαν καὶ ἐγλυτώνναν* Μαχ. 192^{31}· *ἔλπιζε πάντοτε εἰς Θεὸν νὰ βοηθῆσαι ὑπ' ἐκείνου* Λίβ. Ρ 721· *μὰ βούηθησε τὸ ριζικό, τ' ἄστρη μ' ἐλυπηθῆκα* Ἐρωτόκρ. Ε΄ 891· *ἂν μὲ βουθήσουν οἱ πλανῆτες, τ' ἄστρα* Κυπρ. ἐρωτ. 105^{18}· *Εἶδε τὸ πὼς τὸ ριζικὸ κ' ἡ τύχη ἐβοηθᾶ τον* Βεντράμ., Φιλ. 135· βλ. καὶ *βαστάζω* I10, *βλέπω* 23β· **γ**) εὐνοῶ: *κι' ἀπ' ὅσους ἀγαπήσασιν παρὰ κανέναν ὁ πόθος καθημερινὸν ἐμὲν βουθᾶ μου* Κυπρ. ἐρωτ. 102^{12}· *Ὁ τόπος ὅταν βοηθῇ καὶ ὁ καιρὸς ἀξίζη* Αἰτωλ., Μῦθ. 138^{7}· *εἶδεν πὼς τοῦ βοη-*

θᾶ ὁ καιρὸς Παλαμήδ., Βοηβ. 464· **δ**) (προκ. γιὰ ἄρρωστο) βοηθῶ ἀνακουφίζοντας, γιατρεύοντας ('Η χρ. μτγν., Sophocl., λ. *βοηθέω*): *Τὸ λασμαρὶν τοὺς ἄρρωστους μυρίζοντα βουθᾶ τους* Κυπρ. ἐρωτ. 115^{5}· **ε**) διευκολύνω: *ἡ νύκτα τοὺς ἐβόθησε κ' ἐφύγαν οἱ καημένοι* 'Αλεξ. 878· βλ. καὶ *βολῶ* 1· **ς**) ὠφελῶ: *ἀνὲ βουθᾶσαι μετὰ μᾶς, θανάτωσέ μας κιόλα* Θυσ.^{2} 614. Βλ. καὶ *ἀξιάζω* 4, 5, *ὠφελῶ*. **Β'** (Μέσ.) βοηθῶ τὸν ἑαυτό μου (ὑλικὰ ἢ ἠθικά), βρίσκω λύση, διέξοδο (στὴν προσπάθειά μου): *Γιὰ νὰ ἠμπορῶ νὰ βοηθηθῶ νὰ ζήσω τὰ παιδιά μου* Εὐγέν. 1157· *πάσκω, βουηθοῦμαι, ὅσο μπορῶ, τὸ σφάλμα μου γνωρίζω* 'Ερωτόκρ. Α' 999· *πῶς μπορῶ νὰ βουηθηχτῶ στοῦ πόθου τὸ κανίσκι...;* 'Ερωτόκρ. Γ' 353· *μὰ στὸ τιμόνι στέκουσι κ' εἰς τ' ἄρμενα βουηθοῦνται* (δηλ. *οἱ ναῦτες*) 'Ερωτόκρ. Δ' 706· *στὸν πόλεμο ποὺ βρίσκεσαι ἀντρειέψου, βουηθήσου* 'Ερωτόκρ. Α' 1226· *ἀντρειεύγετο νὰ βουηθηχτῇ* 'Ερωτόκρ. Δ' 55· *πρὶ μᾶς πλακώση πλειότερη ζάλη νὰ βουηθηθοῦμε* 'Ερωφ. Β' 184.

βοθειὸ τό, βλ. *βοήθειο*.

βοθιὸς ὁ, βλ. *βοηθός*.

βοθρακὸς ὁ, βλ. *βάτραχος*.

βόθρευμα τό, Μανασσ., Χρον. 1673.

'Απὸ τὸ *βοθρεύω καὶ τὴν κατάλ. -μα* (Βλ. καὶ L-S, Suppl.).

Βόθρος, ὄρυγμα, λάκκος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S ὅ.π.): *βόθρευμα μὲν ὠρύσσετο θεμέθλων ὑπογαίων* ὅ.π. Βλ. καὶ *βόθρος*.

βοθριάζω, Χρον. Μορ. Η 4171.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βόθρος καὶ τὴν κατάλ. -ιάζω*.

(Μεταφ.) καταβαραθρώνω, χαντακώνω: *νὰ τὸν βοθριάσης παντελῶς καὶ νὰ τὸν ἀκληρίσης* ὅ.π.

βόθρος ὁ, Γλυκᾶ, Στ. 85, 499, Προδρ. IV 280, Μανασσ., 'Αρίστ. Ι β'74, Μανασσ., Χρον. 382, 604, 5158, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 828, 'Ιων. 215^{7}, Διγ. Ζ 2972, 'Ερμον. Χ 279, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Β' 4^{89α}, 'Απολλών. 821, Φυσιολ. (Legr.) 898, Δούκ. 311^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βόθρος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Λάκκος, ὄρυγμα στὸ ἔδαφος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): «*"Ορυξον βόθρον τε βαθύν, βάλε τὴν κεφαλήν σου* (παραλ. 1 στ.). *'Εκείνη* (δηλ. *ἡ γοργόνα*) *εὐθὺς τοίνυν γοργὸν λάκκον ὀπᾶ καὶ κάμνει* Φυσιολ. (Legr.) 898· βλ. καὶ *βάθος* 5α, *βόθρευμα, βόθυνος*· (μεταφ.) *εἰς βόθρον ἑαυτὸν ἤγαγεν ἀπωλείας* Μανασσ., Χρον. 604.

βόθυνας ὁ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 445.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βόθυνος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Λάκκος, ὄρυγμα (Βλ. L-S, λ. *βόθυνος* Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *οὐδετινὰς ἐποκότα νὰ κατέβη, διότις ὁ βόθυνας ἔδειχνε βαθὺς* ὅ.π.

βόθυνος ὁ, Μανασσ., Χρον. 2129, Διγ. (Trapp) Gr. 2938, Βίος 'Αλ. 647, Δούκ. 435^{5}, Πηγᾶ, Χρυσοπ. 61.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βόθυνος*.

Λάκκος, ὄρυγμα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι): *εἰς χάσμα γῆς καὶ βόθυνον ἀθλίως κατηνέχθη* Μανασσ., Χρον. 2129· βλ. καὶ *βόθρος*· (μεταφ.): *Αὖθις καὶ γὰρ ὠλίσθησα εἰς βόθυνον μοιχείας* Διγ. (Trapp) Gr. 2938.

βοθῶ, βλ. *βοηθῶ*.

βοϊβόδας ὁ, βλ. *βοεβόδας*.

βόιβονδας καὶ **βοϊβόνδας** ὁ, βλ. *βοεβόδας*.

βοϊβόντας ὁ, βλ. *βοεβόδας*.

βοϊδάκι τό· *β ο δ ά κ ι ν,* Διήγ. παιδ. 591· *β ο υ δ ά κ ι (ν),* Διήγ. ὡραιότ. 769, 919.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βόιδι καὶ τὴν κατάλ. -άκι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ βόδι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὡσὰν ἐσὲν κακότυχον, μωρόλαλον βοδάκιν* Διήγ. παιδ. 591. Βλ. καὶ *βοῦς* 1.

βοϊδάτος, ἐπίθ., Metrol. 60^{4}, Act. Lavr. 56^{27,49,50}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βόιδι καὶ τὴν κατάλ. -άτος*.

(Προκ. γιὰ πάροικο) ποὺ ἔχει ἕνα βόδι: *τῶν ...παροίκων...εἴτε ζευγαράτοι εἰσίν, εἴτε βοϊδάτοι, εἴτε ἀκτήμονες* Act. Lavr. 56^{27}.

βόιδι(ν) τό, 'Ιατροσ. κώδ. ϡδ', Θυσ.^{2} 40, Χριστ. διδασκ. 288, Τζάνε, Κρ. πόλ. 189^{5}, 265^{2}· *β ό δ ι (ν),* Διήγ. παιδ. 1027, Φυσιολ. (Legr.) 1022, Σαχλ., 'Αφήγ. 129, Δεφ., Λόγ. 98, Πεντ. Γέν. XXXII 6, XLIX 6, "Εξ. XXI 28, Λευιτ. IV 10, IX 4, XXII 27, XXVII 26, 'Αρ. VII 3, XVIII 17, Δευτ. V 14, 18, VII 13, XV 19, XXVIII 3, 18, Αἰτωλ., Μῦθ. 15^{3}, 18^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 348^{12}, 360^{21}, 370^{9}· *β ό δ ι (ν)* ἢ *β ό δ ι ο ν,* Τρωικὰ 528^{6}, Σταφ., 'Ιατροσ. 14^{389}, Διήγ. πανωφ. 60, Βακτ. ἀρχιερ. 164· *β ό δ ι ο ν,* Συναξ. γαδ. 126, Γαδ. διήγ. 192, Αἰτωλ., Μῦθ. 22^{4}, 51^{9}, 91^{7,29}, 'Ιστ. Βλαχ. 2241, Διγ. "Ανδρ. 381^{28}· *β ο ΐ δ ι (ν)* ἢ *β ο ΐ δ ι ο ν,* Metrol. 193· *β ο ΐ δ ι (ν),* Χρον. Μορ. Η 1126, 3714, Πεντ. Λευιτ. XVII 3, 'Αρ. XV 11, Δευτ. XIV 4, XVII 1, XXII 4, Ροδολ. Β' [347]· *β ο ΐ δ ι ο ν,* Act. Xér. 9A^{20}, Βακτ. ἀρχιερ. 143.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοΐδιον*. 'Η λ. στὸν Κατσαΐτ., 'Ιφ. Β' 246 καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόιδι*)· 'Ο τ. *βόδιον* ἤδη στὸν 'Ησύχ. (λ. *βώδιον*). 'Ο τ. *βοΐδιον* ἤδη στὰ 'Αποφθ. πατέρ. 280Α. Οἱ τ. *βόδι(ν)* καὶ *βοΐδι(ν)* καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

Βόδι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μοσχάρια, βόδια καὶ χοιρίδια* Γαδ. διήγ. 192. Βλ. καὶ *βοῦς* 1. —'Η λ. καὶ ὡς τοπων.: Μαχ. 340^{17}.

βοϊδόνευρον τό, Αἰτωλ., Μῦθ. 38^{2}.

'Απὸ τὰ οὐσ. *βόιδι καὶ νεῦρο*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοϊδόνευρο*).

Βούνευρο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *γιὰ νὰ βροῦν βοϊδόνευρον ἔκαμαν πολλὴν μάχη* ὅ.π. Βλ. καὶ *βούνευρο(ν)* 2.

βοΐζω, 'Ιατροσ. κώδ. 60γ', Αἰτωλ., Μῦθ. 36^{1}, 124^{12}, 141^{8}, Διγ. "Ανδρ. 370^{4}.

'Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βοῶ*. Γιὰ τὸ σχηματ. τῆς λ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 275. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουΐζω*).

1α) Παράγω βοή, ἦχο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *Μὲ τὴν τρουμπέτα ποὺ θωρεῖς ἐδῶ κ' ἐκεῖ γυρίζω· στὸν πόλεμ' ὁ ταλαίπωρος κρατῶ την καὶ βοΐζω* Αἰτωλ., Μῦθ. 141^{8}· **β**) βγάζω φωνὴ ('Η σημασ. στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Γ' 678. Πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. Β1): *Πολλὰ ἐκεῖνο* (δηλ. *τὸ ἄλογον*) *βόιζε σὰν εἶχε το σηκώσει* Αἰτωλ., Μῦθ. 124^{12}· *Λέων ἀκούσας βάτραχον βοΐζοντα μεγάλως* Αἰτωλ., Μῦθ. 36^{1}. Βλ. καὶ *βοῶ*. **2**) (Προκ. γιὰ τὰ ἀφτιὰ)

βουΐζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α5): *εἰς ἄνθρωπον νὰ κουφαθῆ ἀπὸ ψύχρας· νὰ μηδὲν ἀκούη, νὰ βοΐζουν τ' ἀφτιὰ* Ἰατροσ. κώδ. 60γ'.

βοϊσμὸς ὁ, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 218.

Ἀπὸ τὸ *βοΐζω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουϊσμός*).

(Προκ. γιὰ θρῆνο) βογγητὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *τὸ δάκρυον τὸ ἀστάλακτον, ὁ βοϊσμὸς κλαμάτου* ὅ.π.

βοκίον τό, Καναν. 65Β.

Βλῆμα πυροβόλου ὅπλου (Βλ. Du Cange, λ. *βουκία*): *ἐβδομήκοντα βοκία τῆς βολῆς τῆς μεγίστης ἐκείνης τὸν σεσαθρωμένον ἐκεῖνον ἔκρουσε πύργον* ὅ.π.

βολὰ ἡ, Πτωχολ. Ρ 131, Ἐρωτοπ. 122, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 574, Δεφ., Λόγ. 157, Πεντ. Δευτ. XVI 16, Θρ. Κύπρ. Μ 710, Χρον. σουλτ. 38^{2}, 49^{17}, 80^{38}, 84^{21}, 89^{25}, Ἄλ. Κύπρ. 1524, Πανώρ. Α' 243, 282, Β' 258, Γ' 68, Δ' 73, Κρ. συμβόλ. 75, Σουμμ., Ρεμπελ. 163, 181, Ἐρωτόκρ. Α' 620, 1828, 2037, Β' 1013, Θυσ.^{2} 912, Ἔγγρ. Σύρου Α' 31, Συναδ., Χρον. 30, 50, 69, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [121, 619], Β' [16, 993, 1188], Γ' [163, 299, 699, 1039], Δ' [197, 221, 1302], Ε' [101, 1192], Φορτουν. (Vinc.) Α' 273, Χριστ. διδασκ. 88, Ζήν. Γ' 77, Διγ. Ο 2211, Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{22}, 222^{29}, 370^{8}, 411^{13}, 439^{23}, 512^{22}, 564^{3}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 505, κ.ἀ.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βολή*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐπιρρ.) **α**) (Σὲ αἰτ. μὲ ἀριθμτ. ἢ ποσοτικὸ ἐπίθ.) μιὰ ἢ περισσότερες φορὲς (Βλ. Du Cange. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Μιὰ μόνο νὰ καταδεχθῆς βολὰ νὰ μοῦ γροικήσης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [299]· *Ὅρισεν καὶ τὸ κελάριν διὰ νὰ δίδη τὸν γέρον* (παραλ. 1 στ.)...*μίαν βολὰν νὰ πίνη* Πτωχολ. Ρ 131· **β**) (σὲ αἰτ. μὲ τὸ ἀριθμτ. *μία*) κάποτε: *ἂν ἡ νιότης μία βολὰ διαβῆ καὶ μᾶς ἀφήση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [699]· βλ. καὶ *φορά, ὥρα*· **γ**) (σὲ ἔναρθρ. αἰτ. μὲ τὶς ἀντων. *ἐκείνη* ἢ *ἄλλη*) τότε (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδ. [Κρ. συμβόλ. 75]): *τὴν ἄλλη βολὰ ἔγραψα τοῦ Δημητράκη τοῦ Καΐρη* Ἔγγρ. Σύρου Α' 31. Βλ. καὶ *ζιμιόν, τότε, τοτεσάς, ὥρα*.

βολάδα ἡ, Ἔγγρ. Σύρου Α' 20.

Ἀπὸ τὸ *βάλλω* (Βλ. Παπαδ. Α, Ἀθ. 55, 1951, 114). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Andr., Lex., λ. *βολάς*). Ἡ λ. σήμ. καὶ ὡς τοπων. (ΙΛ).

Περιοχή: *νὰ πάγη κάτω τοῦ Γίπη τὴ βολάδα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαρθενάσα, χώρα*.

βολετός, ἐπίθ., Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 25, Τριβ., Ρὲ 141, Χρον. σουλτ. 129^{7}, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 163, 168, Διγ. Ἄνδρ. 389^{20}, Ἐρωτόκρ. Α' 1001, 1657, 1687, Θυσ.^{2} 451, Εὐγέν. 534, Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 1, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1300], Χριστ. διδασκ. 206, 252, Μαρκάδ. 79, 405, Ἀλφ. IV 47.

Ἀπὸ τὸ *βολεῖ* (Βλ. Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 92). Βλ. Du Cange καὶ Du Cange, Addenda. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Εὔκολος, κατορθωτὸς (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *δὲν ἦτον βολετὸν κανεὶς νὰ τὸ ξανοίξη* (δηλ. τὸ ξιφάρι) Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1300]. Βλ. καὶ *ἀλαφρὸς* 5α, *ἄνετος* 2. **2**) Βολικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὅμως δὲν ἦτον βολετὸς νὰ ἀγροικήση καὶ νὰ καταπραΰνη* Σουμμ., Ρεμπελ. 168.

βολὴ ἡ, Σπαν. (Ζώρ.) V 483, Διγ. (Trapp) Gr. 612, Σαχλ. Ν 169, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 184 (ἔκδ. *βουλές*· διόρθ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 348 σὲ *βολές*), 193 (ἔκδ. *βουλές*·

διόρθ. Παπαδημητρίου [Σαχλ., Ἀφήγ. σ. 204] σὲ *βολές*), Ἱστ. πολιτ. 18^{17}, Χριστ. διδασκ. 496.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βολή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βολὴ* [I]· πβ. καὶ λ. *βολὴ* [II]).

1) (Συνεκδοχικὰ) τὸ βλῆμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *ἐλθοῦσα βολὴ δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὸν δεξιὸν πόδα* Ἱστ. πολιτ. 18^{17}. Βλ. καὶ *βόλι* 1. **2**) Ἐκτόξευση, ἐξακοντισμὸς (Ἡ σημασ. στὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία, L-S στὴ λ. 1): *εὐστόχως πέμπει τὰς βολὰς καὶ τοξεύει καρδίας* Διγ. (Trapp) Gr. 612. **3**) Τὸ ρίξιμο τῶν κύβων, «ζαριὰ» (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2): *ἀναθυμᾶται τὲς βολὲς ὁποὺ τὸν ἐπτωχάναν* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 184. Βλ. καὶ *βόλος*. **4**) Εὐκολία, εὐχέρεια, δυνατότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βολὴ* [II] 1): *κατὰ τὴν βολὴν καὶ ἄδειαν τῆς ἐκκλησίας θέλει δοθῆ ἡ εἴδησις* Χριστ. διδασκ. 496. Βλ. καὶ *ἄδεια* 2α, γ, *ἀνάπαυσις* 6, *ἀπάδεια, ἀφορμὴ* 4.

βολίκι(ν) τό, Ἀσσίζ. 14^{3}, $109^{22,26,29,30}$, $110^{2,6,19}$, 240^{25}, 260^{1}, 359^{10}, 360^{13}, 491^{27}, Μαχ. 574^{25}.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *volige* (Μενάρδ., Ἀθ. 12, 1900, 368). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δοκάρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπὲ τὰ σανίδια καὶ ἀπὲ τὰ βολίκια τὰ ἐβγάνουν ἀπὲ τὴν γῆν* Ἀσσίζ. 240^{25}· *ἴχια μέσα τοῦ ἁμαξίου νὰ ἔχη ἕναν βολίκιν καρφωμένον* Μαχ. 572^{25}. Βλ. καὶ *δέμπλα, τράβα*.

βόλι(ν) τό, Γλυκᾶ, Στ. 368, Λεξ. IV 558, Γαδ. διήγ. 484, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 350 (γεν. πληθ. *βολέων*), Ἀχέλ. 902, 2262, Χρον. σουλτ. 79^{31}, 132^{18}, Ἱστ. Βλαχ. 905, Διακρούσ. 68^{22}, 78^{23}, 82^{22}, 107^{27}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 145^{22}, 150^{4}, 156^{23}, 162^{20}, 166^{12}, 172^{23}, 272^{6}, 280^{14}, 302^{15}, 327^{8}, 346^{17}, 363^{21}, 384^{20}, 402^{1}, 408^{22}, 414^{24}, 429^{6}, 467^{2}, 468^{9}, 486^{8}, 487^{20}, 496^{25}, 511^{8}, 516^{19}, 520^{1} κ.ἀ· *βόλιον*, Rechenb. (Vog.) 38^{3}.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βόλος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Du Cange (λ. *βολή*) καὶ Du Cange, Addenda (λ. *βολί*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόλι*).

1) Βλῆμα, σφαίρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *ἦρθε ἕνα βόλι ἀπάνω του καὶ παίρνει τον κ' ἐχάθη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 327^{8}· *βοὴ ἐγένετο πολλὴ 'π' τὰ-βόλια ποὺ κτυποῦσαν* Διακρούσ. 78^{23}. Βλ. καὶ *βολὴ* 1, *βολὶς* 2, *βῶλος* 2. **2**) Ζάρι, κύβος (Βλ. Du Cange, ὅ.π. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 366): *Πεττοὶ μέντοι τὰ βόλια λέγονται τοῦ ταβλίου* Λεξ. IV 558. **3**) Φρ. *γυρίζουν τὰ βόλια* = μεταστρέφεται ἡ τύχη (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 110): *Τὰ βόλια γυρισθῆν ἔχουν* Γλυκᾶ, Στ. 368.

βολὶς ἡ, Διγ. Ζ 3879, Βίος Ἀλ. 3622, 5664, Δούκ. 265^{1}, Ἔκθ. χρον. 13^{27}· *βολίδα*, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1376.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S) καὶ μτγν. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βολίδα*).

1) Βέλος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *μόνον σφενδόνην τῇ χειρὶ κατέχων καὶ βολίδας* Διγ. Ζ 3839· *ἀπέχοντα* (ἐνν. τὸν Παράδεισον) *διάστημα ὅσον βολίδα τόξου* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1376. Βλ. καὶ *βερεττούνι(ν)*. **2**) Σφαίρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5. Βλ. καὶ Λάμπρ., ΝΕ 5, 1908, 413): *ἔπεμπον γὰρ εἰς αὐτοὺς βολίδας μολυβδίνας* Δούκ. 265^{1}. Βλ. καὶ *βόλι* 1.

βολίτσα ἡ, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 591.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βολὰ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα* (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 30). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βολίτσα* [I]).

Δόση ποτοῦ (Πβ. ΙΛ, λ. *βολὰ* 1α): *Ἔλα κ' ἐσύ, κερὰ Πετρού, νὰ πιοῦμε μιὰ βολίτσα* ὅ.π.

βόλμπερη ἡ, βλ. *πόλβερη*.

βόλος ὁ, Προδρ. III 375 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βόλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ρίξιμο (Βλ. L-S στὴ λ. III καὶ Δειν., Μνήμ. Λάμπρ. 482): *τὸ «κόττου βόλον»* ὅ.π. Βλ. καὶ *βολή* 3.

βόλτα ἡ, Ἀπόκοπ. 332.

Τὸ ἰταλ. *volta* (Βλ. Meyer, NS IV 19). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *βότα*, ἐτυμολ.

Στροφὴ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α καὶ Meyer, ὅ.π.): *ἔκαμαν βόλταν λάμνοντας κ' ἔσωσαν εἰς τὴν φόσσαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *γύρισμα.*

βολύσσω· *βολύσσει,* Συναξ. γαδ. 310, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βολήσει* (Βλ. καὶ Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 370) (Βλ. *βολῶ* [Ι]).

βολῶ, (Ι), Χρον. Μορ. Η 1669, 2521, 9176, Συναξ. γαδ. 310 (ἔκδ. *βολύσσει·* διορθώσ. *βολήσει·* βλ. καὶ Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 370), Rechenb. 83, Ἀλεξ. 2030, Πικατ. 50, Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{17}, Χρον. σουλτ. 71^{31}, 111^{29}, Βίος Δημ. Μοσχ. 132, Σουμμ., Ρεμπελ. 169, Στάθ. Γ' 168, Συναδ., Χρον. 40, 65, Βακτ. ἀρχιερ. 186, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 731, Δ' 187, Διγ. Ο 2406, Τζάνε, Κρ. πόλ. 368^{8}.

Ἀπὸ τὸ *εὐβολέω* (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 3, 1906/07, 95 καὶ Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 92). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παρέχω εὐκολία, εὐνοῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α, ἀπρόσ.): *νὰ μᾶς βοηθοῦν κ' ἡμεῖς αὐτῶν, ὡς μᾶς βολήση ὁ τόπος* Χρον. Μορ. Η 9176. Βλ. καὶ *βοηθῶ* Αε. **2**) (Ἀπρόσ.) εἶναι δυνατὸν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3, ἀπρόσ.): *κι' ἂν εἶμαι ὀγιὰ θάνατο καὶ δὲ βολῆ νὰ γιάνω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 368^{8}. **3**) (Ἀπρόσ.) ταιριάζει, ἁρμόζει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *τὸ πῶς ἐβόλει νὰ γενῆ ἡ συμπεθερία ἐκείνη* Χρον. Μορ. Η 2521. Βλ. καὶ *ἁρμόζω* Β2α, Β2β, Β3, *θέλω, μοιάζω, σιάζω.*

βολῶ, (ΙΙ), βλ. *βουλῶ.*

βομβοκτυπίζω, Προδρ. III 332, 332 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.) (ἔκδ. *βομβροκτυπίζει·* διορθώσ. *βομβοκτυπίζει*).

Ἀπὸ τὰ *βομβῶ* καὶ *κτυπίζω* (Πβ. Ἀνδρ., Ἀφ. Τριαντ. 45).

Χτυπῶ προκαλώντας βόμβο: *εἰ μήπως εἴπη ψεῦδός τι καλῶς πεποιημένον βομβοκτυπίζον στερεῶς τὰ ὦτα τοῦ ποιμένος* Προδρ. III 332.

βομβροκτυπίζω· *βομβροκτυπίζει,* Προδρ. III 332 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βομβοκτυπίζει.*

βομβύκινος, ἐπίθ.· *β α β ύ κ ι ν ο ς,* Διαθήκη Ἁγ. Γεωργ. Μαγγ. (REB 6, 1948, 46, 47δίς), Ἀσσίζ. 244^{1} (ἔκδ. *βιβήκια,* πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βαβύκινα*)· *β α μ β ά κ ι ν ο ς,* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 520· *β α μ β ύ κ ι ν ο ς,* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 513, 520, 524, Act. Xér. $9A^{12}$, $9B^{16}$, Βίος Ἀλ. 5628, Βεν. κείμ. 3, *β α μ π ύ κ ι ν ο ς,* Σεβήρ., Σημειώμ. 100· *π α μ π ύ κ ι ν ο ς,* Βεν. κείμ. 3.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βόμβυξ.*

1) Μεταξωτὸς (Βλ. L-S): *σινδόνιον βαμβύκινον* Βίος Ἀλ. 5628. **2**) (Προκ. γιὰ βιβλία) (Βλ. Δημητράκ. καὶ Atsalos, Term. Α' 140): *βιβλιδόπουλον βαμβύκινον* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 524.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.: μεταξωτὰ ὑφάσματα: *Ἀπὲ τὰ βαβύκινα καὶ ἀπὲ τὰ βαμπακερὰ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ϱ'* Ἀσσίζ. 244^{1}.

βομβὼν ὁ, βλ. *βουβών.*

βόος ὁ, Θησ. Ζ' [100^{7}].

Πιθ. πλάσμα ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοή.*

Βοή: *Οἱ ὥρες ἀρχινίζασι νὰ σύρνουσι τ' ἁμάξι στὸ ὅποιον ἐστέκετον ὁ ἥλιος μὲ τὸ φῶς του* (παραλ. 1 στ.). *Ἐθώριε τὸν ἐπουράνιον βόον ποὺ σήκωνέ του ἑωσφόρος ὁ φίλος του* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοασμὸς* 1.

βοόφθαλμος, ἐπίθ., Ἑρμον. Α 300.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βοῦς* καὶ *ὀφθαλμός.*

Ποὺ ἔχει μάτια σὰν τοῦ βοδιοῦ, βοϊδομάτης: *τὴν βοόφθαλμον* (ἐνν. *Ἑλένην*) ὅ.π.

βορὰ ἡ, Ἰατροσ. κώδ. τι'.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βορά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

?: *Ὅταν πρήσκεται τοῦ ἀνθρώπου τὰ χείλη καὶ σκάνουν, ...εἰς ὀδόντας ἔχοντας σκώλ(η)κας, ...εἰς βορὰν στόματος* ὅ.π.

βορβοροκύλιση ἡ, Διήγ. παιδ. 388.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βόρβορος* καὶ *κύλιση.*

Κύλισμα στὸ βόρβορο: *καὶ γὰρ εἰς τὸ ἁγίασμαν τὰ φραγκοπαπαδούρια μετὰ τῆς τρίχας τῆς ἐμῆς τοὺς πάντας ἁγιάζουν καὶ τὴν βορβοροκύλισην ποσῶς οὐδὲν θυμοῦνται* ὅ.π.

βορβοροκυλισμένος, μτχ., Διήγ. παιδ. 436.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βόρβορος* καὶ τὴ μτχ. παθ. παρκ. τοῦ *κυλῶ*. Βλ. πάντως καὶ Δημητράκ. (λ. *βορβοροκυλίω*).

(Ὡς ἐπίθ.) ποὺ κυλιέται στὸ βόρβορο: *ὦ μιαρὲ σκατόχοιρε, βορβοροκυλισμένε* ὅ.π.

βορβοροκωλοκύλιστος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 612.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βόρβορος* καὶ τὸ ἐπίθ. *κωλοκύλιστος.*

Ποὺ κυλιέται μὲ τὰ ὀπίσθια στὸ βόρβορο: *Τότε ὁ βοῦς ἐφθέγξατο καὶ λέει πρὸς βουβάλιν: «Βορβοροκωλοκύλιστε, φλυαροσκατολόγε...»* ὅ.π.

βόρβορος ὁ, Γερμ., Ὀν. 54, Ἱερακοσ. 422^{3}, Περὶ ξεν. Α 466, Φυσιολ. (Legr.) 295, Ἱστ. Βλαχ. 198· πληθ. *β ό ρ β ο ρ α,* Μαχ. 496^{25}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βόρβορος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βρομερὴ λάσπη, βοῦρκος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *μέσα εἰς τὸν βόρβορον σὰν χοῖρος λασπωμένος* Ἱστ. Βλαχ. 198. Βλ. καὶ *ἀτσαλιά, βάλτη, βουρκουλιά, βοῦρκος, πηλά·* (προκ. γιὰ τὸν Ἅδη): *νὰ ὑπᾶν νὰ σὲ κρεμνίσουσι στὸ σκότος τοῦ βορβόρου, στὸ σκότος τὸ ὀξώτερον καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ φλόγαν* Περὶ ξεν. Α 466. **2**) (Μεταφ.) ἠθικὸς ρύπος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *Ἔκδηλός ἐστι βόρβορος ψυχῆς ῥύπος* Γερμ., Ὀν. 54.

βορβοροφάγος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4326.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βόρβορος* καὶ τὸ θ. τοῦ ἀορ. *ἔφαγον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ «τρώει» βόρβορο: *τελματόβιος, βορβοροφάγος χοῖρος* ὅ.π.

βορβορῶ, Ἀπολλών. 354.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S, λ. *βορβορόω*). Σήμ. στὴν Κρήτη *βορβορώνω* (ΙΛ).

Ἡ μτχ. τοῦ παθ. παρκ. ὡς ἐπίθ.: βρομερός· (μεταφ.): *ὁ Ἀντίοχος, ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ τύραννος ὁ ἄθλιος, ὁ βεβορβορωμένος* ὅ.π.

βορβορώδης, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 614, Μάρκ., Βουλκ. 340[9], 349[4].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βορβορώδης*.

α) Ποὺ ἔχει σκοῦρο χρῶμα, βρόμικος: *Περὶ δὲ τῆς κεντήσεως τῶν γαστέρων αὐτῶν, ὅπερ κεντώμεναι ἐξέρχεται ἐξ αὐτὰς αἷμα βορβορῶδες καὶ πελιδνὸν* Μάρκ., Βουλκ. 349[4]· βλ. καὶ *βρομερὸς* 1· **β**) (μεταφ.) βρομερός· πονηρὸς (Ἡ χρ. μτγν., L-S): *ὁ νοῦς ὁ βορβορώδης* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 614. Βλ. καὶ *βαθύτροπος*.

βορβορώνω, Λέοντ., Αἰν. Ι 236, Φυσιολ. (Legr.) 1124.

Τὸ *βορβορόω*, ποὺ ἀπ. στὸν Ἀριστ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ἡ μτχ. παθ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = (πιθ.) ἄθλιος, δυστυχισμένος: *ἕως πότε κατάκεισαι βορβορωμένη κλίνη;* Φυσιολ. (Legr.) 1124· *καὶ τὴν τλήμονα τὴν Κύπρον, τὴ ζοφώδη καὶ σκοτώδη, μᾶλλον καὶ βορβορωμένην* Λέοντ., Αἰν. Ι 236. Βλ. καὶ *ἄπορος* 7γ μτχ., *ἀρίζικος*, *ἀσβολώνω* 1 μτχ., *ἄτυχος* 4α, *κακόβιος*, *κακοπόδαρος*, *κατακαημένος*, *παντέρμος*.

βορδωνάρης ὁ, βλ. *βουρδωνάρης*.

βορδώνι(ν) καὶ **βορδώνιον** τό, βλ. *βουρδώνι*.

βορέας ὁ, βλ. *βορράς*.

βορεινά, ἐπίρρ., Πεντ. Γέν. XIII 14, XXVIII 14, Ἔξ. XXXVI 25, XXXVIII 11, Λευιτ. Ι 11, Ἀρ. II 25, XXXIV 7, Δευτ. II 3, III 27, Ἔγγρ. τοῦ 16. αἰ. (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 98, 106).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βορεινός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ κατεύθυνση ποὺ βλέπει πρὸς τὸ βοριὰ ἢ μὲ προέλευση ἀπὸ τὸ βοριὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *σήκω τὰ μάτια σου θαλασσινὰ καὶ βορεινὰ καὶ νοτικὰ καὶ ἀνατολικὰ* Πεντ. Δευτ. III 27· *συνορεύουν βορεινὰ μὲ τ' ἄλλα μου σπίτια καὶ νοτικὰ μὲ τὰ σπίτια τοῦ κὺρ-Ἰωάννη* Ἔγγρ. τοῦ 16 αἰ. 98· *καὶ νὰ εἶναι ἡ σπορά σου σὰν τὸ χῶμα τῆς ἠγῆς καὶ νὰ δυναμώσης θαλασσινὰ καὶ ἀνατολικὰ καὶ βορεινὰ καὶ νοτικὰ* Πεντ. Γέν. XXVIII 14.

βορεινάδα ἡ, Poèm. histor. 294[531].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βορεινὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα*.

Τὸ βόρειο μέρος: *αὐτόνο τὸν ἀμπώξασι πίσω στὴ βορεινάδα κ' ἐχάσε καὶ τὴν ἔρημη τοῦ κόσμου πρασινάδα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βορρὰς* 2.

βορεινός, ἐπίθ., Ἀχέλ. 656, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 988.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βορεινός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ σχετίζεται μὲ τὸ βοριὰ (Βλ. L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *στὸ φύσημα τὸ βορεινὸ* Ἀχέλ. 656· *ἐκ τῆς θύρας τῆς βορεινῆς* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 988. Βλ. καὶ *ἀνωτερικὸς* β, *ἀρκτικός*.

βοριὰς ὁ, βλ. *βορράς*.

βόρισμα τό, Θησ. Β' [9[5]].

Ἀπὸ τὸ *βορίζω* (Βλ. ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. (λ. *βόρεισμα*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ραγδαία βροχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ἐκεῖθεν μὲ τὸ βόρισμα καὶ μὲ τὴν τρεμουντάνα ἀπὲ τὸν τόπον μίσσευσαν ὁλόχαροί τους ὅλοι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνεμικὴ* Α, *ἀπειλὴ* 2β.

βορκώνω, βλ. *βουρκώνω*.

βόρνικος ὁ, Σταυριν. Εἰσαγ. 26[174], Ἱστ. Βλαχ. 821, 943, 1249, 2789.

Τὸ ρουμαν. *vornic*.

Κυβερνήτης, διοικητής, ὑπουργός: *δὲν σοῦ βοηθᾶ ὁ βόρνικος, μηδ' ὁ ποστέλνικός σου* Ἱστ. Βλαχ. 2789· *βόρνικον μέγαν ἔκαμε κάποιον Γιοβάσκον* Ἱστ. Βλαχ. 1249. Βλ. καὶ *βοεβόδας* 2.

βορρὰς ὁ, Ἔκφρ. ξυλοκ. 15[20], Χούμνου, Π.Δ. III 22, Ἐρωτόκρ. Β' 1803, Δ' 1931, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448[16]· *βορέας*, Ἀκ. Σπαν. 34[190]· *βοριάς*, Πεντ. Ἔξ. XXVI 20, Ἀρ. XXXV 5, Πιστ. βοσκ. V 1, 31, Κυπρ. ἐρωτ. 122[7], Ροδολ. Α' [250], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [26].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βορρᾶς*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βορεάς*).

1) Βόρειος ἄνεμος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *Βορέας* 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ὄντεν ὁ νότος γὴ ὁ βορρὰς μὲ μάνητα φουσκώνη* Ἐρωτόκρ. Β' 1803. **2**) Τὸ βόρειο σημεῖο τοῦ ὁρίζοντα: *ὁπού 'ν' ὁ Νότος κι' ὁ Βορράς, Ἀνατολὴ καὶ Δύση* Ἐρωτόκρ. Δ' 1931. Βλ. καὶ *βορεινάδα*. **3**) Ἔκφρ. *ἀστέρι, ἄστρο τοῦ βοριᾶ* = ὁ «πολικὸς ἀστήρ». Βλ. καὶ *ἄστρο(ν)* 1α, ἔκφρ.

βόρχα ἡ, Διγ. Α 3586· *βρόχα*, Διγ. Ζ 1764, 3487.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *βόρχος*.

Φοράδα: *τινάξας δ' αὖθις τὸ σπαθὶν ταύτης μὲν ἐφεισάμην, τῆς βρόχας δὲ τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμον εὐθέως* Διγ. Ζ 3487. Βλ. καὶ *βούλχας*.

βόρχος ὁ· *βρόχος*, Διγ. Α 1791. Βλ. καὶ *βούλχας* (τυπολ.).

Πιθ. σχετίζεται μὲ τὸ *βουρίχος* (Βλ. Du Cange) (λατ. *burrichus*) (Βλ. καὶ Sathas-Legrand [Διγ. Τρ. σ. 287]).

Ἄλογο: *Ἀπόστρωσον τὸν βρόχον μου καὶ στρῶσον μοι τὸν μαῦρον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βούλχας*.

Βόσκανος ὁ, Ὀψαρ. 361[18].

Προσωποπ. εἴδους ψαριοῦ (Βλ. Krumbacher [Ὀψαρ. σ. 37]).

βοσκαρέα ἡ, Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 367.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοσκάρης* καὶ τὴν κατάλ. *-έα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *βοσκαριά*).

Βοσκότοπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ὀφείλει νὰ δίδη...καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ ἡ βοσκαρέα ἡ καλοκαιρινὴ τοῦ μοναστηρίου* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοσκή*.

βοσκαρίδιν τό, Μαχ. 36[5], 62[27], 492[30], 496[3].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοσκάρης* (ΙΛ, λ. *βοσκάρις*) καὶ τὴν κατάλ. *-ίδιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸς βοσκός, τσοπανόπουλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ) ὅ.π.

βοσκὴ ἡ, Act. Lavr. 2^{29}, Κυπρ. ἐρωτ. 78^{25}, Χριστ. διδασκ. 66.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοσκή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀγέλη, κοπάδι: *Ἐμεῖς εἴμαστε λαός του* (ἐνν. τοῦ Θεοῦ) *καὶ πρόβατα τῆς βοσκῆς του* Χριστ. διδασκ. 66. Βλ. καὶ *βοσκαρέα, βόσκηση* 2, *βόσκιμον, βόσκισμα*.

βοσκηματώδης, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5289.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βοσκηματώδης*.

Ζωώδης (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἄνθρωπος ῥυπαρόβιος, πότης βοσκηματώδης* ὅ.π.

βόσκησις -ση ἡ, Εὐγέν. 1297, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [798].

Τὸ μτγν. οὐσ. *βόσκησις*.

1) Βοσκὴ (μεταφ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ Πρωΐας Λεξ.): *πάγω εἰς τὴν βόσκησιν καὶ εἰς τὴν προσευχή μου* Εὐγέν. 1297. **2**) Βοσκότοπος: *νά 'χη βόσκησες πολλὲς καὶ καρπερὰ κουράδια* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [798]. Βλ. καὶ *βοσκή*.

βοσκητικός, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [60].

Ἀπὸ τὸ *βόσκω* καὶ τὴν κατάλ. *-τικός*.

Ποὺ σχετίζεται μὲ βοσκό: *ἔχουν τὸ φόρεμά τους βοσκητικόν, καθὼς βοσκοὶ ἔχουν καὶ τ' ὄνομά τους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοσκικός*.

βοσκίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [825].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἐβόσκησα* τοῦ ἀρχ. *βόσκω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόσκω*).

(Μτβ. μὲ ὑποκ. πρόσ.) βόσκω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π Β1): *γιὰ νὰ βοσκίζῃ* (ἐνν. *ἡ βοσκοπούλα*) *ἐκεῖνο τὸ κουράδι* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλέπω* 24β, *βόσκω* Α1α.

βοσκικός, ἐπίθ., Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 22, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β' 9.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοσκός*.

Ποὺ ἀνήκει ἢ σχετίζεται μὲ βοσκούς: *'ς ποιὰ σπήλια νά 'μπω νὰ χωστῶ, 'ς ποιὰ δάσητα νὰ δώσω* (παραλ. 1 στ.)...*ὀγιὰ νὰ φύγω σήμερο τοῦ βοσκικοῦ μου γάμου* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 22. Βλ. καὶ *βοσκητικός*.

βόσκιμον τό, Χρησμ. (Λάμπρ.) 114^{2}.

Ἀπὸ τὸ *βόσκω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμον*.

Βοσκή, βόσκημα: *ἤρχισαν ὅλα τὰ ζῶα τὸν Θεὸν νὰ 'φχαριστοῦσι, ποὺ τὴν λευθεριὰν ἐπῆραν κ' εἰσὲ βόσκιμον ἐμπῆκαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοσκή*.

βόσκισμα τό, Πεντ. Γέν. XLVII 4.

Ἀπὸ τὸ *βοσκίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τόπος βοσκῆς: *νὰ κατοικήσωμε εἰς τὴν ἡγῆ ἤρταμε, ὅτι δὲν εἶναι βόσκισμα γιὰ τὸ ποίμνιο* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοσκή*.

βόσκισσα ἡ, Πεντ. Γέν. XXIX 9, Πανώρ. Γ' 222, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 166.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *βοσκός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοσκός*).

Γυναίκα βοσκὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *βόσκισσα μιὰ τὸ πιάνει* (δηλ. τὸ παιδὶ) *ποὺ βλέποντας τὰ πρόβατα τό 'βρε κι' ἀνάθρεψέν το* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 166. Βλ. καὶ *βοσκοπούλα*.

βοσκομάντρας ὁ, Συναξ. γυν. 1120.

Λ. πλαστή.

βοσκοπούλα ἡ, Πανώρ. Ἀφ. 50, Πρόλ. θεᾶς 12, 48, Α' 50, Γ' 481, 620, Βοσκοπ. 296, 346, Ἐρωτόκρ. Β' 640, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [40].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοσκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-πούλα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοσκοπούλλα*).

Βοσκοπούλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἀθούσα, ξόμπλι τσ' ὀμορφιᾶς, στολὴ τῶ βοσκοπούλω* Πανώρ. Γ' 481. Βλ. καὶ *βόσκισσα, βουκολίς*.

βοσκὸς ὁ, Τρωικὰ 521^{13}, Μαχ. 384^{29}, 492^{16}, Θησ. Δ' [46^{3}], Χούμνου, Π.Δ. XII 50, Πεντ. Γέν. XIII 7, XXVI 20, XLVI 32, Ἔξ. II 19, Ἀρ. XXVII 17, Ἀχέλ. 1600, Πανώρ. Πρόλ. Θεᾶς 45, Α' 14, 265, Γ' 8, 122, 244, 365, 494, Δ' 151, 353, Ε' 67, 240, 323, 395, Βοσκοπ. 372, Παλαμήδ., Βοηβ. 614, Ἐρωτόκρ. Β' 638, 2355, Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 37, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [290], Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 168, β' 7.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βοσκός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βοσκὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *Καὶ μὲ περίσσα εὐγενικοὺς βοσκοὺς γυρίζ' ὁμάδι* Πανώρ. Πρόλ. Θεᾶς 45· *Ἴδα μου εὐγενικότατη, πού 'σαι συνηθισμένη ἀπὸ χαιράμενους βοσκοὺς νά 'σαι κατοικημένη* Πανώρ. Α' 14. Βλ. καὶ *βουκόλος*. **2**) Ἀρχηγὸς (Πβ. L-S, λ. *ποιμὴν* II1): *Φίλοι μου, εὐχαρίζομαί σας πὼς μὲ ἀγαπᾶτε ὀτόσον καὶ θέλετέ με διὰ βοσκόν σας* Μαχ. 384^{29}. Βλ. καὶ *βασιλῆς* 1.

βόσκω, Προδρ. III 72, Μανασσ., Χρον. 5763, 5799, 6688, Διγ. Α 2853, Διγ. (Trapp) Esc. 1417, Πουλολ. 509, Λίβ. Ν 894, Χειλᾶ, Χρον. 354, Μαχ. 452^{32}, Συναξ. γυν. 96, Κορων., Μπούας 20, Πεντ. Γέν. IV 2, XXIX 7, XXX 31, XXXVI 24, XXXVII 2, 16, Ἔξ. III 1, Ἀχέλ. 2237, Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{7}, 10^{1}, 59^{1}, 65^{1}, 114^{2}, 122^{1}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1421, Κυπρ. ἐρωτ. 78^{22}, Βοσκοπ. 128, Ἱστ. Βλαχ. 2206, Διγ. Ἄνδρ. 398^{17}, Ἐρωτόκρ. Β' 1619, Πανώρ. Γ' 328, Βακτ. ἀρχιερ. 140, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [741].

Τὸ ἀρχ. *βόσκω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. 1) (Μτβ.) **α**) (Προκ. γιὰ βοσκὸ) ἐπιτηρῶ (τὰ ζῶα ποὺ βόσκουν), τρέφω, περιποιοῦμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ἔβοσκεν τὰ γαδούρια τοῦ Ζιβεὸν* Πεντ. Γέν. XXXVI 24· *ἦτον ὁ Ἔβελ, βόσκει ποίμνιο* Πεντ. Γέν. IV 2· βλ. καὶ *βλεπίζω* 2, *βοσκίζω, βοσκῶ*· **β**) (γεν.) συντηρῶ (Βλ. L-S στὴ λ. I2): *λουτροῖς καὶ πότοις καὶ τρυφαῖς εὐδαῖμον γῆρας βόσκων* Μανασσ., Χρον. 6688· **γ**) (μὲ ἀντικ. τὴ λ. *χωράφι, ἀμπέλι*) προκαλῶ ζημία βόσκοντας Πεντ. Ἔξ. XXII 4. **2**) (Ἀμτβ.) (προκ. γιὰ ζῶα) τρώγω, τρέφομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *ἔμπροσθεν εἰς τὴν τέντα μου βόσκουν εἰς τὸ λιβάδιν* (ἐνν. *τὰ πουλάρια*) Διγ. (Trapp) Esc. 1417· *ἔβοσκε ἐκεῖ ὁ ὀργισμένος* (ἐνν. *γάδαρος*) Αἰτωλ., Μῦθ. 114^{2}· *Χῆνες ποτὲ καὶ γερανοὶ ἔβοσκαν 's τόπον ἕνα* Αἰτωλ., Μῦθ. 59^{1}· *Ἡ ἀλεποὺ ἕναν καιρὸν ἐπῆγε νὰ βοσκήσῃ* Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{7}· *Ἦσαν ὀρνέων γένη ἱκανά, ποὺ ἔβοσκον εἰς δάσος* Διγ. Α 2853. **Β'** Μέσ. **1**) (Ἀμτβ.) τρώγω, τρέφομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., Δημητράκ. στὴ λ. 6 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *ἀμμὴ ἀφῆκεν την ὡσὰν τὸ ζὸ ποὺ βόσκεται εἰς λιβάδιν* Συναξ. γυν. 96· *Ὡσὰν πουλιὰ ὄντε βόσκουνται* Ἐρωτόκρ. Β' 1619· *ὄρνεα πολλὰ ἐβόσκουνταν εἰς τὸ δάσος ἐκεῖνο* Διγ. Ἄνδρ. 398^{17}· *Γάδαρος κ' ἕνας πετεινὸς ἐβόσκουνταν ἀντάμα* Αἰτωλ., Μῦθ. 65^{1}· *εἰς τ' ἄνθος μόνον βόσκεται καὶ τὸ καλὸν λαμβάνει* (ἐνν. *τὸ μελίσσι*) Κορων., Μπούας 20· *Πότες μ' ἀφήνεις μιὰ φορὰ τὰ βούγια μου νὰ βάλω νὰ βοσκηθοῦ, Φροσύνη μου, στὴν ἀποκαλαμέ σου;* Πανώρ. Γ' 328. **2**) (Μτβ.) τρώγω, κατατρώγω **καταστρέφοντας**, λυμαίνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II1): *λιμὸς τὴν γῆν ἐβόσκετο τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους* Μανασσ., Χρον. 5799·

πᾶν φυτὸν βοσκόμενον καὶ πᾶν χλωρὸν ἐκκαῖον (δηλ. *τὸ πῦρ*) Μανασσ., Χρον. 5763.

βοσκῶ, Κυπρ. ᾆσμ. 18^{4}· *β ο υ σ κ ῶ,* Πεντ. Ἔξ. XXII 4.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βοσκίζω* κατὰ τὰ περισπώμενα ρ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόσκω*).

(Προκ. γιὰ ζῶο) βόσκω: *μὲ τ' ἄλλα 'λάφια νὰ βοσκᾶς ἔν θέλεις μὲς στοὺς λόγγους;* Κυπρ. ᾆσμ. 18^{4}. Βλ. καὶ *βλέπω* 24β, *βόσκω* Α1α.

βοστρυχοῦμαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. 162^{16-7}, 170^{22}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βόστρυχος*.

Ἔχω ἢ ἀποκτῶ βοστρύχους: *ὁ πλόκαμος εὐφυῶς περὶ τοὺς ὤμους ἥπλωται τῆς παρθένου καὶ βοστρυχοῦται μὲν ὡς εἰκός, ὑποχρυσίζει δὲ τὸ βοστρύχωμα* αὐτ. 170^{22}· *οἱ ἄμπελοι βοστρυχοῦνται ταῖς βότρυσι* αὐτ. 162^{16-7}.

βοστρύχωμα τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 170^{23}.

Ἀπὸ τὸ *βοστρυχοῦμαι*.

Μαλλιὰ μὲ βοστρύχους: *ὁ πλόκαμος εὐφυῶς περὶ τοὺς ὤμους ἥπλωται τῆς παρθένου καὶ βοστρυχοῦται μὲν ὡς εἰκός, ὑποχρυσίζει δὲ τὸ βοστρύχωμα* ὅ.π.

βότα ἡ, Μαχ. 50^{6}, 568^{14}, 594^{20}.

Κατὰ τὸ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 69 ἀπὸ τὸ προβηγκ. *vota* (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. βόλτα, ἐτυμολ.). Κατὰ τὸ Μενάρδ., Ἀθ. 12, 1900, 374 καὶ Dawkins [Μαχ. Β' 241] ἀπὸ τὸ γαλλ. *voûte*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόλτα*). Βλ. καὶ *βόλτα*, ἐτυμολ.

Θολωτὸ δωμάτιο, ὑπόγειο ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ ἀποθήκη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 8): *καὶ ὅρισεν καὶ ἐβουλῶσαν τὸ σύγκριτον καὶ τὴν βόταν ὅπου ἦτον ὁ βίος* αὐτ. 50^{6}· *θωρώντα τους ὁ Ἀλεξόπουλος πὼς ἔρχουνταν καὶ ἦτον πρὸς τὴν βόταν τοῦ ἀμιράλη* αὐτ. 568^{14}· *τὸν σὶρ Πιὲρ τ' Ἀντιότζε τῆς βότας τῶν σακκίων* αὐτ. 594^{20}. Βλ. καὶ *βαγεναρεῖον*.

βοτάνη ἡ, Προδρ. II 102, 103, Διάλ. Εὐθυμ. 348, Μανασσ., Χρον. 66, 166, 3250, Ἱερακοσ. 341^{9}, 360^{27}, 427^{9}, 443^{6}, 470^{24}, 510^{23}, 520^{30}, Βίος Ἀλ. 250, Δούκ. 57^{4}, $265^{3,10}$ (γεν. *βοτάνου*), $311^{1,10}$, $331^{20,23}$ (γεν. *βοτάνου*), Μάρκ., Βουλκ. 348^{26}, Διακρούσ. 88^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοτάνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ καππαδοκ. ἰδίωμ. (ΙΛ).

1) (Γεν.) χόρτο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 3· πβ. καὶ τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1): *Μὴ σὲ πλανᾶ, πανσέβαστε, τὸ πτωχοπροδρομάτον καὶ προσδοκᾶς νὰ τρέφωνται βοτάνας ὀρειτρόφους· ἀκρίδας οὐ σιτεύομαι, οὐδ' ἀγαπῶ βοτάνας, ἀλλὰ μονόκυθρον παχὺν* Προδρ. II 102· *ὅταν τῶν θρεπτικῶν καὶ αὐξητικῶν καὶ φυσικῶν βοτανῶν τύχῃ ἐμβληθῆναι τῇ γῇ* Μάρκ., Βουλκ. 348^{26}· *ἔπειτα ἢ χόρτῳ ἢ βοτάνῃ τῇ εὑρεθείσῃ πλησίοϋ ὅλον τὸ σῶμα σκεπάσαντες* Ἱερακοσ. 341^{9}. Βλ. καὶ *βότανον* 1. **2α**) Φαρμακευτικό, θεραπευτικὸ βότανο, βοτάνι (Ἡ σημασ. καὶ στὸ καππαδοκ. ἰδίωμ., ΙΛ καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *οὐκ εἰδότες οἱ ἄθλιοι τίνα μετακαλοῦνται εἰς βοήθειαν καὶ ποίαν βοτάνην ἐκθλίβουσιν, ἵνα ποιήσωμεν ἔμπλαστρον εἰς τὴν νόσον* Δούκ. 57^{4}· βλ. καὶ *βοτάνι(ον)* 2α· **β**) (ἔκφρ. προκ. γιὰ φάρμακο) (α) *ἐλαφικὴ βοτάνη*: *ἐλαφικὴν βοτάνην μίξας συμφύτῳ δὸς αὐτῷ τρία μέρη* Ἱερακοσ. 470^{24}· (β) *μισόδουλος βοτάνη*: *λαβὼν μισόδουλον βοτάνην εἴτε ξηρὰν εἴτε χλωρὰν λείου καλῶς καὶ σῆθε* Ἱερακοσ. 360^{27}· (γ) *σιδηρῖτις βοτάνη* (Βλ. καὶ Πάτρια Κων/π. 47^{14}): *σιδηρῖτιν βοτάνην κόκκους β'* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{30}· (δ) *φιλάνθρωπος βοτάνη*: *Λαβὼν βοτάνην φιλάνθρωπον καλουμένην* Ἱερακοσ. 427^{9}· βλ. καὶ *βότανον* 2· **γ**) δηλητηριῶδες φυτό, φαρμακερὸ χόρτο: *δράκαινα φαρμακεύτρια, βοτάνη θανασίμη* Μανασσ., Χρον. 3250· **δ**) μαγικὸ βότανο (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ $Α^{2}$ 260-1): *πρὸς ὀνειρο-*

πόμπιον κρείττους εὑρὼν βοτάνας Βίος Ἀλ. 250. Βλ. καὶ *βοτάνιον* 2β. **3**) Πυρίτιδα, μπαρούτι (Βλ. καὶ Στεφανίδ., ΛΑ 5, 1920, 83-5 καὶ 6, 1923, 232-3, Λάμπρ., ΝΕ 5, 1908, 402-3 καὶ Ἄμ., Ἑλλην. 3, 1930, 346): *Ἀπ' τὴν βοὴ τὴν περισσὴν καὶ τὴν πολλὴ βοτάνη ὅποιος εὑρέθηκεν ἐκεῖ τὸν νοῦν του ὅλον χάνει* Διακρούσ. 88^{19}· *Ἐξόπισθεν οὖν τῆς χαλκῆς καλάμου βοτάνης συσκευασία ἐκ νίτρου τεάφης καὶ καρβούνου ἰτέας πλήρης* Δούκ. 265^{3}· *ἡ δύναμις τῆς βοτάνου τόσον ὑπερισχύει ὅσῳ καὶ περονήσασα ἡ βολὶς τὸν ἕνα οὐ χαυνοῦται πρὸς τὸν ἕτερον* Δούκ. 265^{10}· *τὴν πέτραν καλῶς ἐνθεὶς καὶ τὴν βοτάνην σταθμήσας* Δούκ. 311^{1}. Βλ. καὶ *βοτάνιον* 4.—Ἡ λ. μὲ τὸν τ. *Βοτάνης* ὁ, ὡς κύρ. ὄνομ.: Σουμμ., Ρεμπελ. 170.

βοτανηφάγος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 162, 179· *β ο τ α ν ο φ ά γ ο ς,* Μανασσ., Χρον. 179 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βοτανηφάγος*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ τρέφεται μὲ χόρτα, χορτοφάγος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *στρουθάρια λάλα βοτανηφάγα* αὐτ. 162.

βοτανίζω, Νομοκ. 388^{3}.

Τὸ μτγν. *βοτανίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ τὴ μήτρα) κάνω πλύση μὲ φαρμακευτικὰ βότανα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 3): *αἱ γυναῖκες...βοτανίζουν τὴν μήτραν εἰς τὸ νὰ μὴ συλληφθῶσιν* ὅ.π.

βοτανικὸ τό, Διήγ. Ἀλ. V 25, Ἐρωτόκρ. Ε' 149.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *βοτανικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Στὸν πληθ.) βότανο θεραπευτικό, βοτάνι (Ἡ χρ. καὶ ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *βοτανικὸς* καὶ σημερ., ΙΛ): *Γιατροὶ μηδὲ βοτανικὰ νὰ γιάνου δὲ μποροῦσι* Ἐρωτόκρ. Ε' 149· *Ἠμπορεῖς νἀποιήσῃς τίποτες μὲ τὰ βοτανικά σου εἰς ἐμένα μήνα ποιήσω παιδὶ ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μου;* Διήγ. Ἀλ. V 25. Βλ. καὶ *βοτάνι*.

βοτάνιον τό, Διγ. Ἄνδρ. 395^{36}· *β ο τ ά ν ι (ν),* Ἀσσίζ. 19^{22}, 182^{2}, 183^{31}, 184^{6}, 185^{23}, 436^{1}, Σκλάβ. 147, Gesprächb. 93^{26}, Ἐρωτοπ. 596, Λίβ. Sc. 1738 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Esc. 2894, Μαχ. 360^{12}, Μάρκ., Βουλκ. 344^{5}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{119}, Γαδ. διήγ. 28, Ἀλεξ. 92, Ριμ. κόρ. 601, Πένθ. θαν.[2] 179, 430, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 45, 295, 655, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 235, 239, 288, Δεφ., Λόγ. 604, 612, Περὶ γέρ. 171, Χρον. σουλτ. 64^{15}, 79^{20}, 132^{18}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 436, 465, Κυπρ. ἐρωτ. 32^{8}, Ἐρωφ. Α' 13, 203, 242, Ε' 182, Πανώρ. Γ' 217, Βίος Δημ. Μοσχ. 352, 583, Διγ. Ἄνδρ. 395^{35}, Ἐρωτόκρ. Α' 1789, Γ' 1216, Δ' 672, 838, Εὐγέν. 822, Στάθ. Α' 63, Ροδολ. Α' [382], Β' [76, 229], Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 109^{8}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [309], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 697, Ζήν. Α' 77, Διακρούσ. 88^{5}, 90^{22}, 111^{15}, Τζάνε, Κρ. πόλ. $165^{13,20}$, 267^{21}, 280^{24}, 294^{13}, 296^{10}, 322^{7}, 323^{6}, 356^{26}, 473^{9}, 483^{6}, 486^{15}, 499^{12}, κ.ἀ.· *β ο τ ά ν ι ο ν ἢ β ο τ ά ν ι (ν),* Ἀσσίζ. 183^{28}, Αἰτωλ., Μῦθ. 102^{8}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βοτάνιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βοτάνι* [Ι]).

1) (Γεν.) χόρτο (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βοτάνι* [Ι] 1α): *βοτάνια ἔχω εἰς τροφὴν τὰ ἀπὸ γῆν φυτρώνουν* Λίβ. Sc. 1738 (κριτ. ὑπ.)· *Κυρά μου, εἰς ὅσον σὲ ἀγαπῶ ἡ γῆς βοτάνια οὐκ ἔχει* Ἐρωτοπ. 596· *τὰ βοτάνια τοῦ ἀγροῦ κανένα μὴν ἀνθίσῃ* Διακρούσ. 111^{15}· *βοτάνιν παρὰ τὸ ἄνω βαδίζειν* Μάρκ., Βουλκ. 344^{5}. Βλ. καὶ *βότανον* 1. **2α**) Φαρμακευτικό, θεραπευτικὸ βότανο· γιατρικό· καὶ μεταφ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α, γ): *ὁ κόσμος γιατρικὰ καὶ τὰ βοτάνια γέμει* Στάθ. Α' 63· *μὲ βοτάνι γιατρικὸν τὰ χέρια σου νὰ δέσῃ* Εὐγέν. 822· *βοτάνια δὲν τόνε φελοῦ, γιατροὶ δὲν τὸν*

ἐγιαίνα Ἐρωτόκρ. Δ′ 838· *εἰς ἐκεῖνον τὸ βοτάνιν εἶχεν ἐπεσαύτην σικαμωνίαν* Ἀσσίζ. 183^{31}· *εἶχεν καὶ βοτάνιν καὶ ἔβαλεν ἀπάνω εἰς τὴν πληγήν, τὸ ὁποῖον βοτάνιον εἶναι συνήθεια νὰ τὸ ἔχωμεν εἰς τοὺς πολέμους διὰ τὲς πληγὲς* Διγ. Ἄνδρ. 395^{36}· *στὰ γλυκιὰ 'μμάτια τῆς κυρᾶς μου στέκεται τὸ βοτάνιν τῆς ὑγειᾶς μου* Κυπρ. ἐρωτ. 32^{8}· *ἐβάλασι εἰς τὰ ὄμματα τοῦ νοός τως τὸ βοτάνιν τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ Θεοῦ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 465· *γλυκιὰ βοτάνια νὰ μοῦ βρῇς νὰ μὲ γιατρέψῃς, νένα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1216· *πότε νά 'ρθε τὸ καλὸ ἐτοῦτο τὸ βοτάνι ἡ χρεία τῆς ἀγάπης μου, ὁ χρόνος νὰ μὲ γιάνῃ;* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 45· *Κ' ἔπεσεν ἀπού τὴν ἀρχὴ σὲ σφάλμ' ἀπού ποτέ μου βοτάνι,'γιάση* (ἔκδ. *γνώση*· διορθώσ.) *μηδεμιὰ δὲ βρίσκει, φαίνεταί μου* Ροδολ. Β′ [76]· βλ. καὶ *βότανον* 2, *ρεμέδιο*· **β**) μαγικὸ βότανο (Βλ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ, ὅ.π. 4, 5): *ὅποιος ποθεῖ τοῦ πόθου του σὰν πιάσῃ τὸ βοτάνι* Ἐρωφ. Α′ 13· *ἂ θὲς τσ' ἀγάπης τὲς δροσές, τοῦ πόθου ἂ θὲς βοτάνι* Ζήν. Α′ 77· *μόνον διὰ τὸ γλυκότατον τοῦ πόθου τὸ βοτάνι* Περὶ γέρ. 171· *στοῦ βοτανίου τὸ μοίρασμα ἐκεῖ πὼς δὲν εὑρέθη* Αἰτωλ., Μῦθ. 102^{8}· *Ὄντε βρεθῇ γιὰ τοὺς νεκροὺς ἀνάστασης βοτάνι* Ριμ. κόρ. 601· *Ἐβγῆκε ὁ Νεκτεναβὸς καὶ τὴν μαγειά του κάνει κ' ἐγύρευσε παράμερα καὶ βρίσκει τὸ βοτάνι* Ἀλεξ. 92. **3**) Μύρο: *Λίτραν βοτάνιν ἀκριβὸν εἶχες ἀγορασμένον* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{119}. **4**) Πυρίτιδα, μπαρούτι (Πβ. Στεφανίδ., ΛΑ 5, 1920, 83-5): *μὲ τὸν σεισμὸν ἐβγῆκεν μεγάλη βρόμα ὡσὰν ἀπὸ βοτάνι καὶ τεάφι* Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 109^{8}· *παρευθὺς ἐβάλασι φωτιὰ εἰς τὸ βοτάνι* Βίος Δημ. Μοσχ. 352· *τὸ βοτάνι ἐβάλανε τότες καὶ τὸ στουμπῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 165^{20}· *ἀπὸ τὴν χώραν νὰ πετοῦν πόμπες μὲ τὸ βοτάνι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 267^{21}· *ἕνα βαρέλι ἦτον 'κεῖ βοτάνι γεμισμένο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 323^{6}. Βλ. καὶ *βοτάνη* 3. **5**) Εὔφλεκτο ὑλικό, τὸ γνωστὸ ὡς «ὑγρὸν πῦρ», «ἑλληνικὸν πῦρ»: *εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ πρίντζη εἶχαν ἕναν βοτάνιν, τὸ κράζουν λαμπρὸν ἑλληνικὸν καὶ μ' ἐκεῖνον ἐποῖκαν μεγάλην ζημίαν τῶν κατέργων* Μαχ. 360^{12}. Βλ. καὶ *ἀριστόλοχος, βοτάνη* 2α, 2δ, *βοτανικό, βοτάνιον* 2α, 2β, *βότανον* 2,3.

βότανο(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. 14^{383}, Ἀσσίζ. 19^{21}, 182^{1}, 267^{17}, 437^{17}, Ἰατροσ. 25^{4}, Διγ. Ζ 3692, Διγ. (Trapp) Esc. 1053, Λίβ. Ν 2581, Φυσιολ. Β 3^{7}, Θησ. Γ′ [25^{4}], Ι′ [13^{7}], Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{30}, Αἰτωλ., Μῦθ. 102^{1}, Βοσκοπ. 46, Βακτ. ἀρχιερ. 142, 214, Λίμπον. 196, Διακρούσ. 69^{65}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 368^{6}, 552^{11}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 60^{29}, 93^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοτάνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βότανο*).

1) (Γεν.) χόρτο, συν. μὲ ποῶδες στέλεχος (Πβ. ΙΛ, λ. *βοτάνι* [Ι] 1α): *τοὺς πάντας γὰρ ἰάτρευε μὲ βότανα ἐκεῖνος* Θησ. Γ′ [25^{4}]· *διὰ τὸ ἵνα εὕρωσι βότανα νὰ ὠφελοῦσιν εἰς πᾶσαν τομὴν* Σταφ., Ἰατροσ. 25^{4}· *Ἔπαρον ξύγγιν ἀνάλατον καὶ ἀπὸ τοῦ βοτάνου καὶ ἄλειφε τοῦτον μὲ μαχαίριν μαυρομάνικον* Σταφ., Ἰατροσ. 14^{383}· *ἐκεῖ βάλε τὴν ἀλοιφὴν καὶ τὰ βότανα τὰ θεραπευτικὰ* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 60^{29}· *διὰ κακὰ βότανα* Ἀσσίζ. 267^{17}· *Περὶ γυναικὸς ὁποὺ τρώγει βότανα, διὰ νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδὶ εἰς τὴν κοιλιάν της* Βακτ. ἀρχιερ. 142· *τὸν Θεόν μου εὐχαριστῶ, ὅτι ἔπλασεν ἐσὲ τὸ βοτανόν μου* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{30}. Βλ. καὶ *βλάστησις, βοτάνη* 1, *βοτάνιον* 1, *χορτάρι*. **2**) Βοτάνι θεραπευτικό· γιατρικὸ (Πβ. ΙΛ, λ. *βοτάνι* [Ι] 2α): *τὰ βότανα ἐλαλούδιζαν καὶ τὰ βουνία ψηλῶναν* Διγ. (Trapp) Esc. 1053· *Μηδὲ γενοῦσι 'πωρικά, βότανα, ξεραθῆτε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 552^{11}· *βότανα μηδὲ ἀνθίσουν* Διακρούσ. 69^{65}. Βλ. καὶ *ἀντίδοτον, βάλσαμον* 2, *βοήθημα* $α^{1}$, $α^{2}$, *βοτάνη* 2β, *βοτάνιον* 2α, *γιατρικό*. **3**) Βοτάνι μὲ μαγικὲς ἰδιότητες (Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *βοτάνι* [Ι] 4, 5): *Βότανον ἔκαμ' ὁ Θεὸς τεχνίτες νὰ τὸ φᾶσι* Αἰτωλ., Μῦθ. 102^{1}. Βλ. καὶ *βοτάνιον* 2β.

βότεθρος· *(ἐκ) βοτέθρου*, Ἑρμον. Ψ′ 63· ἡ λ. *βοτέθρου* πλαστή, γιὰ μετρικοὺς λόγους, ἀντὶ *βάθρου* ἢ *βάθρων*, ἂν δὲν πρέπῃ νὰ διορθώσ. σὲ *(ἔκ τε) βάθρου* ἢ *βάθρων*.

βοτρύδι(ν) τό, Πεντ. Γέν. XL 10, Ἀρ. XIII 23, 24, Δευτ. XXXII 32.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βοτρύδιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Τσαμπί, σταφύλι (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *βοτρύδιον* Ι· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ὡρίμασαν τὰ βοτρύδια της σταφύλια* αὐτ. Γέν. XL 10· *ἐπὶ ἀφορμὲς τοῦ βοτρυδιοῦ, ὅς ἔκοψαν ἀπὸ ἐκεῖ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ* αὐτ. Ἀρ. XIII 24.

βοτρυομήτωρ ἡ, Μανασσ., Χρον. 96.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βότρυς* καὶ *μήτηρ*.

Μητέρα τοῦ σταφυλιοῦ: *βοτρυομήτωρ ἄμπελος* ὅ.π.

βότυρον τό, βλ. *βούτυρο(ν)*.

βότυρος ὁ, βλ. *βούτυρος*.

βουασμὸς ὁ, βλ. *βοασμός*.

βουβαίνω, Ἐρωφ. Α′ 392, Ἐρωτόκρ. Γ′ 766, 978, Ε′ 436, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [372], Βακτ. ἀρχιερ. 145, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [329].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βουβός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μέσ.) γίνομαι βουβός, ἄφωνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ μάτια δὲν ἐβλέπασι, τὸ στόμα ἐβουβάθη* Ἐρωτόκρ. Γ′ 978· *Περὶ διαθήκης ὁποὺ γράψῃ τινὰς καὶ νὰ βουβαθῇ αὐτὴν τὴν ὥραν* Βακτ. ἀρχιερ. 145. Βλ. καὶ *ἀσκῶ* 2 φρ., *βουβώνω, βοῦς* 2 ἔκφρ.

βουβάλα ἡ, Διήγ. παιδ. 575, Πτωχολ. Ζ 119, Συναξ. γυν. 1100, Σοφ. πρεσβ. Β 170, Στάθ. Γ′ 382.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *βούβαλος* (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *βούβαλος*): *κ' ἔπινε βουβάλας γάλα* Πτωχολ. Ζ 119· (προκ. γιὰ γυναίκα ὑβριστικὰ): *ἔτσι λέγουν καὶ οἱ ἄλλες οἱ γυναῖκες, οἱ βουβάλες* Συναξ. γυν. 1100· *λεμενταρίστρα καὶ γλωσσού, φαγάνα καὶ βουβάλα* Στάθ. Γ′ 382.

βουβαλάρης ὁ, Πτωχολ. Ζ 118, Πτωχολ. Ν 454, Αἰτωλ., Μῦθ. 93^{12}, Σοφ. πρεσβ. Β 169.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούβαλος* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουβαλάρις*).

Βοσκὸς βουβαλιῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βουβαλάρη τὸ ἐδῶκαν κ' ἔπινε βουβάλας γάλα* Πτωχολ. Ζ 118. Βλ. καὶ *βουκόλος*.—Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών.: Act. Xér. 16^{144}.

βουβαλικός, ἐπίθ., Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 513· *β ο υ β ά λ ι κ ο ς,* Τρωικὰ 533^{9}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούβαλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*. Ἡ λ. τὸ 10. αἰ. (Sophocl.).

Ποὺ προέρχεται ἢ σχετίζεται μὲ βουβάλι (Ἡ σημασ. τὸ 10. αἰ., Sophocl.): *τὸ σκουτάριν του ἦτον ἐνδυμένον μὲ βουβάλικα βυρσάρια ἑπτὰ ὁλοσίδηρον* Τρωικὰ 533^{9}.

βουβαλίνα ἡ, Πτωχολ. Ν 440, Βίος γέρ. V 446.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουβάλα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίνα*.

Βουβάλα: *ἀπὸ γάλα βουβαλίνας* Πτωχολ. Ν 440.

βουβάλιον τό, Metrol. 60^{11}, Καναν. 65C· *β ο υ β ά λ ι (ν),* Αἰν. ᾆσμ. 94, Ἀκ. Σπαν. 45^{517}, Διήγ. παιδ. 50, 543, Ἀνακάλ. 81, Ἀλεξ. 2061, 2081, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 212, Δεφ., Λόγ. 100, Κώδ. Χρονογρ. 63, Κατζ. Β′ 88, Ἐρωτόκρ. Β′ 337, Στάθ. Α′ 113, Λίμπον. 310, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 173, Β′ 43, Γ′ 152, Δ′ 142.

'Από τὸ οὐσ. *βούβαλος*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. ἢ 6. αἰ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουβάλι*).

1) Εἶδος βοδιοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *βούδια, πρόβατα, ἄλογα καὶ βουβάλια* 'Ανακάλ. 81· βλ. καὶ *βούβαλος*· (μεταφ. προκ. γιὰ ἀνόητο, ἀγροῖκο ἄνθρωπο· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2): *πιστεύει νά 'ναι φρόνιμος καὶ αὐτεῖνος ἔν' βουβάλι* Δεφ., Λόγ. 100· *Βουβάλι κακορίζικο καὶ ἄγροικο ἀπ' τὰ μουντάνια* Φορτουν. (Vinc.) Β' 43· βλ. καὶ *ἀφορμάρης, βούβαλος*. **2**) ('Επιθετ.) ποὺ προέρχεται ἀπὸ βουβάλι (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α2): *σακκὶν βουβάλιν ὅλον κοπρίαν σαρακήνικην, βρακὶν πεύκινον* 'Ακ. Σπαν. 45^{517}.

βουβαλόβοϊδα τά, Διήγ. 'Αλ. V 81^{1-2}.

'Από τὰ οὐσ. *βουβάλι* καὶ *βόιδι*. Πβ. τὸ σημερ. *βουβαλόβοϊδο* (ΙΛ).

Βουβάλια καὶ βόδια: *Ὁ 'Αλέξανδρος ἔστειλεν ὀμπρὸς τοὺς λέοντας τέσσαρες χιλιάδες ἀμάθητα βουβάλια καὶ ἀγελάδια· οἱ λέοντες ἐσμίχθησαν μὲ τὰ βουβαλόβοϊδα καὶ ἀρχέρισαν νὰ τὰ πνίγουν* ὅ.π.

βουβαλοζεύγαρο τό, Αἰν. ᾆσμ. 84.

'Από τὰ οὐσ. *βουβάλι* καὶ *ζευγάρι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ζευγάρι βουβαλιῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπάνω εἰς τὴν ἀπιδιὰν ἁλώνιζεν ἐκεῖνος μ' ἐφτὰ βουβαλοζεύγαρα ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος* ὅ.π.

βούβαλος ὁ, Διγ. Esc. 787, Διήγ. παιδ. 582, Φορτουν. (Vinc.) Β' 60, Δ' 137, 298.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος μεγάλου βοδιοῦ (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *καὶ πρὸς τὸν βοῦν ἐλάλησεν ὁ βούβαλος τοιαῦτα* Διήγ. παιδ. 582. Βλ. καὶ *βουβάλιον* 1· (μεταφ. προκ. γιὰ ἀνόητο ἄνθρωπο) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 184. Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Τ' ἄρματα δίχως τὴν καρδιά, βούβαλε, εἶντα 'φελοῦσι;* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 137.

βουβαλοσυνθεμένος, μτχ., Πτωχολ. Ν 417, Βίος γέρ. V 438.

'Από τὸ οὐσ. *βουβάλι* καὶ τὴ μτχ. παθ. παρκ. τοῦ *συνθέτω*.

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. = ποὺ ἔχει τὴ μορφή, τὰ χαρακτηριστικὰ βουβαλιοῦ: *εἶχεν ἄλογον τοιοῦτον ἔξω φύσεως ἀλόγων, χοντρομούριν, χοντροκότσιν καὶ βουβαλοσυνθεμένο* Πτωχολ. Ν 417.

βοῦβος ὁ· *β ο υ β ό ς,* Σταφ., 'Ιατροσ. 15^{437} (ἂν δὲ πρόκ. γιὰ λάθος ἀντὶ *βοῦβος*).

'Από τὸ λατ. *bubo*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούβης*).

Εἶδος κουκουβάγιας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τοῦ βουβοῦ, ἤγουν τῆς κουκουβάγιας, τὰ νύχια εἶναι καλὰ* ὅ.π.

βουβός, ἐπίθ., Θησ. ΙΑ' [46^{2}], Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 360, Σαχλ., 'Αφήγ. 585, Ριμ. 'Απολλων. 14, Πεντ. Ἔξ. IV 11, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 67, Α' 128, 'Ερωτόκρ. Α' 1548, 1737, Γ' 584, 633, 958, 1713, Δ' 1369, Ε' 1316, Εὐγέν. μετὰ στ. 418, Συναδ., Χρον. 47, Βακτ. ἀρχιερ. 141, 151, 157, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [987]· *β ω β ό ς,* Ἑλλην. νόμ. 556^{8}, 'Ακ. Σπαν. 45^{546}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [190].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βωβός*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ μιλάει, ἄφωνος (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Στέκουν οἱ φρόνιμοι βουβοὶ κι' ὁ γεῖς τὸν ἄλλο θώρει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1369. **2**) Ποὺ δὲν

κάνει θόρυβο, ἥσυχος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *εἶναι στ' ἀφτιὰ πολλὰ βουβὲς* (ἐνν. *μιλιὲς οὐράνιες*) *καὶ δὲν τὶς ἀγροικοῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [987].—Βλ. καὶ *ἀπόκτυπος* ΙΙ, *ἄφωνος* α, γ, *βουβώνω* μτχ., *βοῦς* 2.

βουβὼν ὁ, 'Ιερακοσ. 451^{30}, Πανάρ. 74^{9}, Δούκ. 413^{19}· *β ο μ β ώ ν,* Δούκ. 135^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουβών*. Πβ. καὶ ΙΛ (λ. *βουβῶνας*).

1) Βουβωνικὴ χώρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *εἰ δὲ ἐν βουβῶνι ἢ ἐν μασχάλῃ πληγῇ* 'Ιερακοσ. 451^{30}. **2**) Πανούκλα: *πλῆθος λαοῦ διὰ τοῦ βομβῶνος τεθνηκότος* Δούκ. 135^{2}. Βλ. καὶ *βουβωνικὸς* ἔκφρ.

βουβωνικός, ἐπίθ., Ἔκθ. χρον. 68^{14}, 71^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βουβωνικὸς* (L-S, λ. *βουβωνιακός*).

Ἔκφρ. *βουβωνικὸν πάθος* = πανούκλα: *κρούσας αὐτὸν τὸ βουβωνικὸν πάθος ἐτελεύτησεν* αὐτ. 68^{14}. Βλ. καὶ *βουβὼν* 2.

βουβώνω, Σαχλ., 'Αφήγ. 368, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [382], Δ' [1339], Ε' [801]· *β ω β ώ ν ν ω,* Κυπρ. ἐρωτ. 81^{7}.

'Από τὸ ἐπίθ. *βουβός*. Πβ. τὸ *βωβάομαι* (Lampe, Lex.). Ὁ τ. *βωβώννω* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *βουβώνω*).

('Ενεργ. καὶ μέσ.) γίνομαι βουβός, ἄφωνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἡ γλώσσα μου βωβώννει, τὸ πνεῦμαμ μου μουλλώννει* Κυπρ. ἐρωτ. 81^{7}· *ὅ,τι τοῦ εἰπῆς οὐδὲν σοῦ ἀκούει, νά 'πες ὅτι ἐβουβώθη* Σαχλ., 'Αφήγ. 368. Βλ. καὶ *βουβαίνω*. Ἡ μτχ. *βουβωμένος* ὡς ἐπίθ. = βουβός, ἄφωνος: *Τίνος μιλῶ ὁ βαρειόμοιρος; 'ς μάρμαρον βουβωμένον;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [382]. Βλ. καὶ *βουβὸς* 2.

Βουγάνα, Πωρικ. 'Απ. 39, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *Βαζάνα*.

βουδάκι(ν) τό, βλ. *βοϊδάκι*.

βουδέα ἡ, Κρ. συμβόλ. 100.

'Από τὸ οὐσ. *βούδι* καὶ τὴν κατάλ. *-έα*.

Μέρος γῆς ποὺ μπορεῖ ἕνα ζευγάρι βόδια νὰ τὸ ὀργώσῃ σ' ἕνα χρόνο (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. σ. 320]): *κριθάρι...ἀπὸ τὴν βουδέαν τὰ χωράφια ἀποὺ κρατεῖ* ὅ.π.

βούδι(ν) τό, 'Ασσίζ. 161^{13}, 412^{29}· *β ο ύ δ ι (ο ν),* 'Ασσίζ. 456^{27}, 'Ανακάλ. 81, Βουστρ. 447, 463, Σαχλ. Ν 158, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 252, Σαχλ., 'Αφήγ. 469, Ἔγγρ. τοῦ 1529 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 96), Χρον. σουλτ. 112^{9}· *β ο ύ ι,* Ἔγγρ. τοῦ 1558, (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 98), Πανώρ. Γ' 328, Ε' 376, Στάθ. Γ' 346.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βούδιον* (L-S, λ. *βοίδιον*). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *βούι(ν)* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βόιδι*).

Βόδι (Βλ. L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *διακόσιες χιλιάδες ζῶα, πρόβατα, βούδια* Χρον. σουλτ. 112^{9}. Βλ. καὶ *βοῦς* 1.

βουζούνα ἡ, 'Ιατροσ. κώδ. τνς'.

'Από τὸ οὐσ. *βουζούνι* καὶ τὴν κατάλ. *-α*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούζουνας*).

Σπυρὶ μὲ πύο (Πβ. ΙΛ, λ. *βούζουνας* 1α): *ἕτερον μαλακτικὸν εἰς βουζοῦνες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βουζούνι*.

βουζούνι τό, 'Ακ. Σπαν. 42^{429}.

Τὸ οὐσ. *βυζούνι* ‹*βύζα* καὶ *-ούνι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Σπυρὶ μὲ πύο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1). Βλ. καὶ *βουζούνα*.

βουζύγης ὁ, Μανασσ., Χρον. 6126.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουζύγης*.

Αὐτὸς ποὺ φροντίζει, ἐπιτηρεῖ τὰ βόδια: *καὶ τί γὰρ οἱ βουθρέμμονες, χοιρόβιοι, βουζύγαι;* ὅ.π. Βλ. καὶ *βουκόλος*.

βουηθισμὸς ὁ, βλ. *βοηθισμός*.

βουηθὸς ὁ, βλ. *βοηθός*.

βουηθῶ, βλ. *βοηθῶ*.

βούθεια ἡ, βλ. *βοήθεια*.

βουθειαστά, ἐπίρρ., βλ. *βοηθειαστά*.

βούθημαν τό, βλ. *βοήθημα*.

βουθίζω, βλ. *βυθίζω*.

βουθὸς ὁ, βλ. *βοηθός*.

βουθρέμμων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 84, 6126.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βοῦς* καὶ τὸ *τρέφω* (Βλ. καὶ Steph., Θησ.).

Ποὺ τρέφει βόδια: *ἔστρωτο πόα μαλακή, πρασίζουσα, βουθρέμμων* αὐτ. 84· *ἄνδρες φαυλότροποι...* (παραλ. 1 στ.) *...βουθρέμμονες, χοιρόβιοι, βουζύγαι* αὐτ. 6126.

βουθῶ, βλ. *βοηθῶ*.

βούι τό, βλ. *βούδι(ν)*.

βούιον· *βουΐων*, 'Ερμον. (Μαυρ., 'Εκλ. Α') 2808, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βοείων* (Βλ. 'Ερμον. Ω 223).

βούκα ἡ, Προδρ. III 186, IV 249, Κυπρ. ἐρωτ. 68^{5}, 84^{9}, Μαρκάδ. 433· *μ π ο ύ κ α*, Καραβ. $492^{2,5}$.

Τὸ λατ. *bucca* ('Ανδρ., Λεξ.) ἢ ἀπὸ τὸ βενετ. *boca* (Βλ. Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 260).

1) Μπουκιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *πρώτην βούκαν ἔβαλα καὶ δεύτερην καὶ τρίτην* Προδρ. IV 249. Βλ. καὶ *βουκιά*. **2**) Μάγουλο (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Du Cange, λ. *βούκκη*): *βαθιὰ ν' ἀναστενάξῃς καὶ ν' ἀφήσουν οἱ βοῦκες σου τὴν τόσην κοκκινάδα* Κυπρ. ἐρωτ. 84^{9}. **3**) Καταπακτὴ πλοίου (Πβ. *boca de la nave*, Boerio, λ. *boca*): *ἕναν καράβιν ὁποὺ ἔναι ὀργίες δέκα εἰς τὴν καρίναν καὶ εἰς τὴν μπούκαν ποδάρια εἴκοσι* Καραβ. 492^{2}.

βουκάνη ἡ, Διγ. (Trapp) Esc. 1024.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βυκάνη*. Πβ. ΙΑ (λ. *βούκανο*).

Μουσικὸ ὄργανο: *οἱ μὲν βουκάνας ἔπαιζαν, οἱ ἄλλοι τραγουδοῦσιν* ὅ.π.

βουκεντριὰ ἡ, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 459, Σαχλ., 'Αφήγ. 697.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βούκεντρον* καὶ τὴν κατάλ. *-ιὰ* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 233). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βουκεντρεά*).

Χτύπημα μὲ βούκεντρο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π.): *ὁπού 'χεν χίλιες βουκεντριὲς ἐπάνω στὴν καπούλα* Σαχλ. Β' (Wagn.) P 459.

βουκέντρι(ν) τό, Λίβ. Esc. 1087, Πανώρ. Γ' 372.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βούκεντρον* (Steph., Θησ.). Βλ. καὶ 'Ανδρ., Λεξ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βουκέντρι*).

Ράβδος ποὺ στὸ ἕνα ἄκρο της ἔχει κεντρὶ μὲ τὸ ὁποῖο κτυποῦν τὰ βόδια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1): *ἐβάσταζε σπόρον μὲ σακίν, ραβδὶν μὲ τὸ βουκέντριν* Λίβ. Esc. 1087.

βουκιὰ ἡ, Προδρ. IV 120 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *μ π ο υ κ ι ά*, Κατζ. Γ' 225.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βούκα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιὰ* (Βλ. 'Ανδρ., Λεξ., λ. *μπουκιά*). 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ., λ. *βούκκα*). Πβ. καὶ L-S Suppl. (λ. *βουκία*).

Μπουκιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., ὅ.π.): *μὴ θέλετε νὰ φᾶτε σὲ μιὰ μπουκιὰ δύο τρεῖς γουλιὲς γιαμιὰ* Κατζ. Γ' 225. Βλ. καὶ *βούκα* 1, *γουλιά*.

βουκινίζω, Πεντ. 'Έξ. XXXII 17, 'Αρ. X 7, 9.

Τὸ μτγν. *βουκινίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Σαλπίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1): *νὰ βουκινίσετε μὲ τὶς τουρμπέτες* αὐτ. 'Αρ. X 9.

βουκίνισμα τό, Πεντ. Λευιτ. XXIII 24, XXV 9, 'Αρ. X 5, 6 δίς, XXIII 21, XXIX 1, XXXI 6.

'Απὸ τὸ *βουκινίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Σάλπισμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *βουκίνισμα νὰ χτυπήσουν εἰς τὰ συνεπάρματά τους* αὐτ. 'Αρ. X 6.

βούκινο(ν) τό, Διγ. (Trapp) Gr. 1748, 1778, Διγ. Ζ 2158, Διγ. 'Άνδρ. 358^{28}, 361^{2}, Πόλ. Τρωάδ. 452, Χρον. Μορ. Η 5201, 6999, 7004, 7064, Συναξ. γαδ. 340, 'Απολλών. (Wagn.) 84, 778, Λίβ. Sc. 3168, Λίβ. Ν 3750, 'Αχιλλ. L 178, 'Αχιλλ. Ν 255, 620, 'Αχιλλ. Ο 182, 405, 610, 'Ιμπ. 118, Θησ. Ε' [77^{7}], Ζ' [96^{6}], 'Αρμούρ. 118, 'Αλεξ. 839, 841, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 233, 495, κριτ. ὑπ.), Πεντ. 'Έξ. XIX 13, Ρίμ. θαν. 58, 'Αχέλ. 391, 736, 1445, 1467, Βίος Δημ. Μοσχ. 469, Σταυριν. 923, 'Ερωτόκρ. Β' 112, 230, 582, 1303, 2173, 2423, Δ' 932, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [5], Β' [421], Γ' [750], Διγ. Ο 1526, Διακρούσ. 75^{23}, 96^{19}, 97^{22}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 240^{5}, 289^{3}, 315^{15}.

'Απὸ τὸ λατ. *bucina*. Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Triand., Lehnw. 129, 168. 'Η λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βούκινο*). Στὴ Sylloge tacticorum (ἔκδ. Dain) $20^{1,5}$, 48^{3}, $49^{11,13}$ ἀπ. καὶ τ. *βύκινον*.

Κέρας ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς σάλπιγγα ('Η σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1): *παίξασι τὰ βούκινα ἐκεῖνα τοῦ πολέμου* Σταυριν. 923· *ἐλάλησαν τὰ βούκινα* Χρον. Μορ. Η 7064· *εἰς καιρὸν ἀναστάσεως... ὅταν τὸ βούκινον φανῇ σ' ὅλην τὴν οἰκουμένην* Ρίμ. θαν. 58· *σάλπιγγες μὲ τσὶ νιάκαρες, βούκινα καὶ χτυποῦσι* 'Ερωτόκρ. Β' 230· *ἐδώκασιν τὰ βούκινα,... τρουμπέττες καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα τοῦ πολέμου* 'Ιμπ. 118. Βλ. καὶ *ἀργυροσάλπιγξ*, *βέλος* 2, *νιάκαρη*.

βουκολάρης ὁ, Βίος γέρ. V 462.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουκόλος* κατὰ τὰ ἄλλα οὐσ. σὲ *-άρης* (Βλ. καὶ Βαγιακ., Ἀθ. 55, 1959, 35). Βλ. καὶ τὸ σημερ. *βουκολιάρις* (ΙΛ).

Βοσκὸς βοδιῶν: *ἔδωκάν το* (δηλ. τὸ *πουλάριν*) *βουκολάρην* ὅ.π. Βλ. καὶ *βουκόλος*.

βουκόλιο(ν) τό, Ἰων. 216[7], Πεντ. Γέν. XII 16, XX 14, XXVI 14, XXXIII 13, XLV 10, L 8, Ἔξ. IX 3, X 9, Λευιτ. I 2, 3, 5, III 1, IV 3, 14, IX 2, XXII 19, Ἀρ. VII 3, 6, 21, 35, 39, 41, 87, VIII 8, XV 8, Δευτ. VIII 13, XII 6, 17, XVI 2, XXI 3, XXXII 14, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουκόλιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουκολειό*).

Ἀγέλη βοδιῶν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἦτον αὐτουνοῦ ζωντόβολο ποίμνιου καὶ ζωντόβολο βουκόλιου καὶ σκλαβιὰ πολλὴ* Πεντ. Γέν. XXVI 14· *μὲ τὸ ποίμνιό μας καὶ μὲ τὸ βουκόλιο μας νὰ πᾶμε, ὅτι ἑορτὴ τοῦ Κυρίου ἐμᾶς* Πεντ. Ἔξ. X 9.

βουκολὶς ἡ, Μανασσ., Χρον. 85.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βουκολίς*.

(Προκ. γιὰ χόρτο) ποὺ τρέφει βόδια (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S): *ἔστρωτο πόα μαλακή,... ἱπποφορβὸς καὶ βουκολὶς* ὅ.π.

βουκόλος ὁ· *βούκολος*, Σαχλ., Ἀφήγ. 173.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουκόλος* (Βλ. καὶ Παπαδημητρίου [Σαχλ., Ἀφήγ. σ. 145]). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βοσκὸς βοδιῶν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βούκολοι καὶ χοιροβοσκοὶ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγελάρχης* 1α, 1β, *βοσκὸς* 1, *βουβαλάρης, βουζύγης, βουκολάρης*.

βουλάτορας ὁ, Χρον. Τόκκων 1200, Διήγ. Ἀλ. V 37.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουλὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-άτορας*.

Σύμβουλος: *Αὐτοὺς τοὺς βουλατόρους του ποὺ ἤξευραν τὴν καρδιάν του* Χρον. Τόκκων 1200. Βλ. καὶ *βουλευτὴς* β.

βούλγα ἡ, Θαῦμα ἁγ. Νικολ. α' 366[28].

Τὸ λατ. *bulga*.

Σάκος: *αἱ βοῦλγες ἦσαν...γεμάτες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βουλγία, βουλγίδιον, βουλγί(ο)ν, βουλγίς*.

βουλγάρης ὁ, βλ. *βουργάρης*.

βουλγάρικα, ἐπίρρ.· *βουργάρικα*, Χρον. σουλτ. 113[4-5].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βουλγάρικος*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουργάρικα*).

Σὲ βουλγαρικὴ γλώσσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *μιλοῦνε βουργάρικα* ὅ.π.

βουλγαροαναθρεμμένος, μτχ., Πουλολ. (Wagn., Carm.) 607.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Βούλγαρος* καὶ τὴ μτχ. *ἀναθρεμμένος*.

(Ὡς ἐπίθ.) ποὺ ἔχει ἀνατροφὴ καὶ τρόπους βουλγαρικούς: *ἐγὼ γάρ, ταρταρόκοπε, βουλγαροαναθρεμμένε* ὅ.π.

βουλγαρομουσουδάτος, ἐπίθ., Πουλολ. 623.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Βούλγαρος* καὶ τὸ ἐπίθ. *μουσουδάτος*.

Ποὺ ἔχει μορφὴ Βουλγάρου: *ἐγὼ γάρ, ταρταρόκοπε, βουλγαρομουσουδάτε* ὅ.π.

Βούλγαρος ὁ, Μανασσ., Χρον. 3962, 4610, 5202, 5955, 6004, Ἑρμον. Γ 238, Χρον. Μορ. Η 1215, Χρον. Μορ. Ρ 3708, Πουλολ. 503, Θρ. ἀλ. 10, Μαχ. 430[13], 524[13], Δούκ. 337[7], Διήγ. ἀναιρεθ. 82[1], Παλαμήδ., Βοηβ. 663, Σταυριν. 464, Ἱστ. Βλαχ. 863, 1032.

Γιὰ τὴ λ. καὶ τὴν προέλ. βλ. Mor., Byzantinot. Β' 100. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Βούργαρος*).

Τὸ ἐθνικὸ Βούλγαρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *δὲν ἐσυμφώνησαν οἱ Σέρβοι καὶ Βούλγαροι* Ἱστ. Βλαχ. 863.

βουλγατόριον τό, βλ. *πουργατόριον*.

βουλγία ἡ, Θαῦμα ἁγ. Νικολ. α' 366[21], 367[32].

Τὸ μεσν. λατ. *bulgia*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ποικίλους τ. (ΙΛ, λ. *βούργα*).

Σάκος: *βουλγίαν γεμάτην φλωρία* αὐτ. 366[21]. Βλ. καὶ *βούλγα*.

βουλγίδιον τό, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 242, κριτ. ὑπ.), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[38].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουλγὶς* καὶ τὴν κατάλ. *-ίδιον*. Ἡ λ. στὴ Σούδα III 178, 18 καὶ στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. 470[13]. Βλ. καὶ Du Cange. Πβ. τὸ σημερ. *βουργίδι* (ΙΛ, λ. *βουργίδι*)·

Σακίδιο: *ἔβαλε εἰς πᾶσα βουλγίδιον φτυαρίες τέσσαρες* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[38]. Βλ. καὶ *βούλγα*.

βουλγί(ο)ν τό, Θαῦμα Ἁγ. Νικολ. α' 366[21].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούλγα*. Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius.

Σακούλι: *ἁπλώσας εἰς τὰ βουλγία ἔλαβεν μίαν βουλγίαν γεμάτην φλωρία* ὅ.π. Βλ. καὶ *βούλγα*.

βουλγὶς ἢ **βουλγίδα** ἡ, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[30], Θαῦμα Ἁγ. Νικολ. α' 367[30].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούλγα* καὶ τὴν κατάλ. *-ὶς* ἢ *ίδα*.

Σάκος: *ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς...ὑπηρέτας πενήντα καὶ μουλάρια εἴκοσι μετὰ βουλγίδας σαράντα* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153[30]. Βλ. καὶ *βούλγα*.

βούλευμα(ν) τό, Καλλίμ. 1182, 2529, Πόλ. Τρωάδ. 16, 405.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βούλευμα*.

1) Συμβουλή: *ζήτημαν ἐζήτησα καὶ βούλευμαν ἐδῶκαν* Καλλίμ. 1182· *καλὰ βουλεύματα διὰ νὰ τοὺς συμβουλεύῃ* Πόλ. Τρωάδ. 16. Βλ. καὶ *βουλὴ* (I) 1α. **2**) Φρ. *βούλευμα κινῶ*=σκέφτομαι, ἀποφασίζω: *βούλευμα κινήσαντες, μόνος ἐκατελείφθην* Καλλίμ. 2529. Βλ. καὶ *βούλομαι*.

βουλευτὴς ὁ, Μανασσ., Χρον. 5705, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30, 36, Μαχ. 636[7], Ἀλεξ. 562.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουλευτής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Αὐτὸς ποὺ σκέφτεται: *μαχητὴς ἀπρόσμαχος καὶ βουλευτὴς ὀξύνους* Μανασσ., Χρον. 5705· **β**) σύμβουλος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *ὥρισε Ἀλέξανδρος νὰ κάμουν οἱ κτιστάδες ἐκεῖνο ποὺ νὰ τοὺς εἰποῦν ὅλοι οἱ βουλευτάδες* Ἀλεξ. 562· βλ. καὶ *βουλάτο-*

ρας· **γ**) (προκ. γιὰ ἀξίωμα) ἀντιπρόσωπος τῆς συγκλήτου τῆς Βενετίας στὸ Βυζάντιο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 51]): *ὁ εὐγενὴς ἄρχων καὶ ἀποκρισάριος...ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ...δουκὸς Βενετίας...καὶ παρὰ τοῦ εὐγενοῦς μπαΐλου Κωνσταντινουπόλεως...καὶ τῶν αὐτοῦ εὐγενικῶν ἀρχόντων καὶ βουλευτῶν* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 30. Βλ. καὶ *βαΐουλος* 1.

βουλευτικός· *βουλευτικόν,* Φλώρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α′ 276^{555}), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βουλεύτηκεν* (Βλ. *βουλεύω*).

βουλεύω, Σπαν. Α 425, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 169, Σπαν. (Λάμπρ.) V 451, Μανασσ., Χρον. 3688, Καλλίμ. 954, 1186, Ἀσσίζ. 366^{7}, Ἑλλην. νόμ. 582^{2}, Διγ. (Trapp) Gr. 857, Διγ. (Trapp) Esc. 1390, Χρον. Μορ. Ρ 674, 738, 2837, 2971, 5195, Βίος Ἀλ. 2945, Φλώρ. 560, 604, Λίβ. Esc. 688 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. (Lamb.) Ν 563 (κριτ. ὑπ.), Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 893, Βησσ., Ἐπιστ. 37^{9}, Μαχ. 1^{1}, 140^{15}, 262^{15}, Σφρ., Χρον. μ. 8^{27}, 12^{14}, 60^{18}, 86^{32}, 122^{20}, Θησ. Ε′ [53^{7}], Χούμνου, Π.Δ. VIII 61, Γεωργηλ., Βελ. 468, Βουστρ. 417, 419, 452, Ἀλεξ. 571, 2718, Φαλιέρ., Λόγ. 82, Σοφιαν., Παιδαγ. 114, Βίος γέρ. V 125, Αἰτωλ., Βοηβ. 217, Ἱστ. πολιτ. 15^{12}, Παλαμήδ., Βοηβ. 625, 1165, κ.π.ἀ.· *β ο υ λ ε ύ γ ω,* Μαχ. 56^{33}, Κυπρ. ἐρωτ. 93^{25}, 94^{1}.

Τὸ ἀρχ. *βουλεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ (Ἐνεργ.) συμβουλεύω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΑΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τί μὲ βουλεύγεις, Πόθε, στὴν πικριάμ μου;* Κυπρ. ἐρωτ. 94^{1}· *παρακαλῶ σας οὖλοι ἀντάμα νὰ μὲ βουλεύσετε εἶντα νὰ ποίσω* Βουστρ. 452. Βλ. καὶ *ἁρμηνεύω* 6α. **Β′** (Μέσ.) **1**) Σκέπτομαι, μελετῶ, σχεδιάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Β1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βουλεύεταί τι δραστικὸν καὶ πλῆρες ἀγχινοίας* Μανασσ., Χρον. 3688· *βουλὴν βουλεύεται, κράζει τοὺς ἄρχοντάς του* Καλλίμ. 954. Βλ. καὶ *βλέπω* 20, *βούλομαι* (Ι). **2**) Συσκέπτομαι μὲ κάπ. κι' ἀποφασίζω (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *νὰ ἔχῃ βουλήν, νὰ βουλευθῇ μετὰ τοὺς ἄρχοντάς του* Φλώρ. 604· *ἐφάνην του νὰ βουλευτῇ μὲ τὸν ἄνωθεν φρὲ Γιλιάμ* Βουστρ. 419· *ἔσασεν μὲ τοὺς λᾶς του νὰ πᾶ ν' ἀρεστιάσουν τὸν ρήγα μηδὲν πᾶν οἱ καβαλάρηδες τὴν νύκταν καὶ βουλεύγουνται μετά του* Μαχ. 56^{33}. Βλ. καὶ *βλέπω* 20. **3**) Συμβουλεύω: *Βουλεύομαί σας ὅτι νὰ ἀναπαύεσθε ὁ καθεὶς εἰς ὅ ἐτάξατε εἰς τὴν μέσην σας* Βησσ., Ἐπιστ. 37^{9}.

βουλὴ ἡ,' (Ι), Τρωικὰ 527^{5}, Σπαν. Α 39, 99, 103, 272, 276, V 93, Σπαν. (Ζώρ.) V 59, Κομν., Διδασκ. Δ 50, 115, 241, Σπαν. Ο 121, 272, Λόγ. παρηγ. L 692, Προδρ. Ι 156, Μανασσ., Χρον. 1299, 3949, Παράφρ. Μανασσ. Β 279, Καλλίμ. 83, 90, 954, 1032, Ἀσσίζ. 3^{16}, 4^{23}, 21^{29}, 26^{17}, 28^{1}, 30^{19}, Ἑλλην. νόμ. 516^{2}, 543^{22}, Διγ. (Trapp) Gr. 488, 2676, 2714, Διγ. Ζ 705, 765, 793, 801, 1010, Διγ. (Trapp) Esc. 189, Βέλθ. 66, 804, 1062, 1068, Ἀκ. Σπαν. 32^{130}, Πόλ. Τρωάδ. 100, 251, 363, 404, Ἑρμον. Ε 444, Ω 95, Χρον. Μορ. Η 3525, 3689, 3820, 4286, 4606, 4614, 4980, 5040, 5043, 6445, 6635, 6681, 7291, 7352, 7829, 8546, 8658, 8666, 8686, 8826, 8908, 8909, 8974, 8997, 9017, 9208, Βίος Ἀλ. 1797, Διήγ. παιδ. 30, 78, Διήγ. Βελ. 19, 67, Συναξ. γαδ. 121, 267, Φλώρ. 219, 790, 897, 1080, Περὶ ξεν. Α 333, Ἐρωτοπ. 9, 58, Ἀπολλών. 480, Λίβ. Sc. 1158, 1823, 3121, Λίβ. Esc. 713, 2260, 2984, Λίβ. Ν 1029, 1993, 2666, 3052, Ἀχιλλ. L 644, 653, Ἀχιλλ. Ν 52, 1035, 1669, Ἰμπ. 150, 224, 323, 460, 485, 488, 492, 672, Χρον. Τόκκων 1288, Βεν. 16, 48, 81, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 632, Βησσ., Ἐπιστ. 22^{16}, Παρασπ., Βάρν. C 141, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 154, Ἀνάλ. Ἀθ. 20, Μαχ. 132^{27}, 366^{28}, 368^{2}, 374^{13}, 376^{2}, 378^{14}, 436^{6}, 494^{13}, 516^{21}, 599^{9}, 601^{30}, 642^{13}, 644^{17}, 646^{22}, Δούκ. 125^{5}, 209^{28}, 297^{30}, 427^{14}, Σφρ., Χρον. μ. 12^{1}, 60^{7}, 98^{30}, 100^{28}, Θησ. (Foll.) Ι 23, Θησ. Δ′ [20^{8}], Ε′ [45^{4}, 52^{5}], Η′ [97^{1}], Ch. pop. 776,

Χούμνου, Π.Δ. Ι 12, Γεωργηλ., Βελ. 468, Ριμ. Βελ. 33, 69, Βουστρ. 422, 433, 445, Γαδ. διήγ. 33, 125, 187, 375, 411, Ἀλεξ. 754, 1768, 2730, Ἀπόκοπ. 72, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153^{6}, Σαχλ. Β′ (Wagn.) ΡΜ 444, Σαχλ., Ἀφήγ. 350, 691, 747, Ἔκθ. χρον. 1^{10}, 11^{15}, 47^{11}, 50^{5}, 79^{30}, 82^{20}, Ἰμπ. (Legr.) 1, 165, 349, Κορων., Μπούας 8, 31, 35, 36, 44, 47, 53, 120, 122, Φαλιέρ., Λόγ. 20, 364, Βεντράμ., Φιλ. 88, Ψευδο-Σφρ. 320^{33}, 434^{3}, 564^{30}, Τριβ., Ρὲ 359, Πεντ. Δευτ. XXXII 28, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 320, Ἀχέλ. 320, 513, 589, 747, 934, Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. 30, Θρ. Κύπρ. Μ 104, 164, Χρον. σουλτ. 34^{7}, 59^{4}, 63^{3}, Ἱστ. πολιτ. 15^{12}, Ἱστ. πατρ. 140^{2}, Δωρ. Μον. XXII, XXVI, Κυπρ. ἐρωτ. 45^{6}, 91^{4}, Πανώρ. Α′ 240, Γ′ 70, 248, Δ′ 85, Ε′ 26, 166, 257, 274, Ἐρωφ. Β′ 256, Δ′ 78, 228, Ἰντ. δ′ 92, Ε′ 258, Παλαμήδ., Βοηβ. 560, 565, 1192, Σταυριν. 222, 435, 501, 1047, Ἱστ. Βλαχ. 1035, 1467, Σουμμ., Ρεμπελ. 157, 165, 168, Διγ. Ἄνδρ. 332^{7}, 336^{8}, 366^{28}, $385^{2,12}$, Ἐρωτόκρ. Α′ 225, 384, 452, 1151, 1306, 1426, 1799, 1918, 2132, Β′ 42, 1146, Γ′ 872, 1072, 1074, 1092, Θυσ.² 124, 308, 1027, Στάθ. Ἰντ. β′ 81, Γ′ 116, 352, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 43, Δ′ 39, Συναδ., Χρον. 58, Ροδολ. Α′ [81, 491], Διήγ. ὡραιότ. 342, 551, 621, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [937], Ε′ [70, 163, 1288], Φορτουν. (Vinc.) Β′ 449, Ζήν. Β′ 309, Δ′ 69, Λεηλ. Παροικ. 100, 115, 153, 169, 293, 336, Διγ. Ο 1685, 2695, Διακρούσ. 106^{12}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 250^{8}, 283^{20}, 298^{13}, 457^{19}, 466^{9}, 499^{11}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουλή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Γνώμη, συμβουλὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Γιὰ νὰ μπορῇ νὰ γιατρευθῇ 'κλουθώντας τὴν βουλήν μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [70]· *Ἀρέσει μου, Πανώρια μου, νὰ κάμῃς τὴ βουλή μου* Πανώρ. Ε′ 257· *ἤδωκε γνωστικὴ βουλὴ σ' ἐκεῖνο ποὺ κατέχει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1074· βλ. καὶ *ἁρμήνεμα, βούλευμα(ν)* 1, *βούλημα*· **β**) φρ. *εἶμαι εἰς τὴν βουλὴν* (κάπ.)=ὑπακούω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *συνέρχομαι εἰς τὸ θέλημα, εἶμαι εἰς τὴν βουλήν σου* Λίβ. Sc. 3121· **γ**) ἐπιθυμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἀμ' εἶμαι τσῆ τιμῆς βουλή, τέλος, ἀρχὴ καὶ μέση* Πανώρ. Ε′ 26· βλ. καὶ *ἀραθυμία* 5, *ἀρέσκια*· **δ**) συγκατάθεση, ἄδεια: *ὁ γάμος τοῦτος νὰ γενῇ κιόλας μὲ τὴ βουλή ντου* Πανώρ. Ε′ 166· *νὰ ποίσῃς πράγμαν τίποτες μὴ ἔχων τὴν βουλήν μου* Ἰμπ. 150· *ὁ ρήγας εἶπεν του: «Οὖλα ἐγίνησαν ὀμπρός μου καὶ μὲ τὴν βουλήν μου»* Μαχ. 516^{21}· *ὡσὰν τοῦ ἐδόθη ἡ βουλή, στὴν Κόρινθον ἐδιάβη* Χρον. Μορ. Η 4614. **2α**) Σκέψη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *δὲν ἤθελά 'χεν φόβον νὰ μιλήσω σ' αὐτόν σου κεῖνον τό 'χω στὴν βουλήν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 91^{4}· *τὸν λογισμὸν καὶ τὴν βουλὴν οὐδὲν παρασαλεύει* Ἰμπ. 323· **β**) φρ. *κρατῶ βουλὴ*=σκέφτομαι: *Ἄκουσε ⟨πάλι⟩ νὰ σοῦ εἰπῶ τὸ τί βουλὴν κρατοῦσι* Σαχλ., Ἀφήγ. 350· **γ**) φρ. *κάθομαι ἢ καθέζομαι εἰς βουλὴν*=συσκέπτομαι: *ἄνταν ἐκάτσαν εἰς τὴν βουλὴν* Μαχ. 436^{6}· *ἐκάθισαν εἰς τὴν βουλήν, ἄρξαν νὰ συντυχαίνουν* Χρον. Μορ. Η 6445· *ἐκαθεζόντησαν εἰς βουλὴν τὸ πῶς ἠθέλαν πράξει* Χρον. Μορ. Η 8909· **δ**) φρ. *δίνω ἢ παίρνω ἢ βάνω ἢ βγάζω βουλὴ*=ἀποφασίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β. Βλ. καὶ Λάμπρ., ΝΕ 8, 1911, 200): *Τότες ἐδώκασι βουλὴν τὴν πέτραν νὰ τρυπήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 499^{11}· *ἔπεσε* (ἐνν. *ὁ Ἀλέξανδρος*) *στὸ κρεβάτι του νὰ πάρῃ τὴ βουλή του* Ἀλεξ. 2730· *Ἐνταῦτα ἀπήρασιν βουλὴν τὸ πῶς ἠθέλαν πράξει* Χρον. Μορ. Η 8974· *ἔβαλαν βουλὴν νὰ μηνύσουν τὴν Μαξιμὼ* Διγ. Ἄνδρ. 385^{12}· *Εὐθὺς ἐβγάλαμε βουλὴ μὲ τὴ συντέκνισσά μου* Γαδ. διήγ. 411. **3**) Τὸ συμβούλιο τοῦ βασιλιᾶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 494): *ὅρισε νὰ βιστιρίσουν καὶ ὅπου ἦτον τῆς βουλῆς του εἶπαν του*...Μαχ. 132^{27}· *κράζει τοὺς κεφαλάδες του, τοὺς πρώτους τῆς βουλῆς του* Χρον. Μορ. Η 8997.

βουλή, (ΙΙ)· *βουλές,* Σαχλ. Α′ (Wagn.) ΡΜ 184, 193, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βολὲς* (διόρθ. στ. 184 Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 348 καὶ στ. 193 Παπαδημητρίου Σ. [Σαχλ., Ἀφήγ. σ. 204]).- Βλ. *βολή*.

βουλή, (ΙΙΙ)· *βουλήν,* Φλώρ. 1573, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὁπλὴν* (Βλ. 'Ανδρ., Ἑλλην. 25, 1972, 204).

βούλημα τό, Διγ. Ζ 3967.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βούλημα.*

Συμβουλή: *νουθέτησον βουλήματι, μή με σιγῶν παρέλθῃς* ὅ.π. Βλ. καὶ *βουλὴ* (Ι) 1α.

βουλησὰ ἡ, βλ. *βουλησιά.*

βουλησιὰ ἡ· *β ο υ λ η σ ά,* Χούμνου, Π.Δ. Χ 38.

'Απὸ τὸ *βουλῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κατάρρευση, γκρέμισμα: *Σεισμοὶ μεγάλοι γίνουνται στὰ Σόδομα καὶ κτύποι, βροντὲς μεγάλες, ταραχές, τῆς βουλησᾶς οἱ κτύποι* ὅ.π.

βούλησις ἡ, Προδρ. ΙΙΙ 426, Διγ. (Trapp) Gr. 3501, Διγ. Ζ 690, Δούκ. 167^{8}, Κορων., Μπούας 59.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βούλησις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούλησι*).

Θέληση, ἐπιθυμία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Κ' εἰς ὁρισμὸν καὶ βούλησιν τοῦ ρηγὸς ὑποκλίθη* Κορων., Μπούας 59.

βουλητέος, ἐπίθ., Σωσ. 21.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ.

'Επιθυμητὸς (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S): *καὶ παρετήρουν τὸν καιρὸν πρᾶξαι τὰ βουλητέα* ὅ.π.

βουλητὸ τό· *β ο υ λ τ ό,* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 143.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουλητὸν* (L-S, λ. *βουλητός*). Βλ. καὶ 'Αλεξ. Λ., Κρ. Χρ. 9, 1955, 107. Πβ. καὶ Lampe, Lex. (λ. *βουλητός*).

Διαβούλιο, σύσκεψη: *'κεῖ βουλτὰ ἐκάμασι νὰ ρίξουσι μπαλότα* ὅ.π.

βουλιάζω, Θρ. Κων/π. (Mich.) 39, 'Αλεξ. 2018, Ζήν. Α' 333, Δ' 6, 66, Διακρούσ. 89^{3}, 103^{23}.

'Απὸ τὸ *βουλῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Βυθίζω, καταποντίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α. Πβ. καὶ L-S, λ. *βολίζω*): *Ὡς μίαν ὥραν τὸ λοιπὸν τὴ βάρκα βλέπαμέ την, θεριὸν ἐβγῆκε 'κ τὸ νησὶ τότε καὶ βούλιαξέ την* 'Αλεξ. 2018. Βλ. καὶ *βουλῶ* Α1, *βυθίζω* Α1α. **2**) 'Εξολοθρεύω, καταστρέφω (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 4): *Πελάγιε, τῆς πατρίδας μας ποὺ στέκει νὰ χαλάσῃ βοήθα, μὴ μᾶς ὀργιστῇ ὁ Θιὸς καὶ μᾶς βουλιάσῃ* Ζήν. Δ' 6. Βλ. καὶ *ἀνεξαλείφω, ἀπολλύω* 3 φρ., *ἀφανιάζω* 1, *βλάπτω* Α2, *βουλῶ* Α3, *βυθίζω* Α2α. **Β'** 'Αμτβ. (προκ. γιὰ κομμάτι γῆς) κατακαθίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἡ γῆς ὅλη τρομάσσει κι' ἀπὸ σεισμὸ καὶ ταραχὴ σκίζεται νὰ βουλιάσῃ* Ζήν. Δ' 66. Βλ. καὶ *βυθίζω* Α2α.

βουλιέμαι, Ζήν. Β' 35.

'Απὸ τὸ *βούλομαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούλομαι*).

('Απρόσωπα) θέλω, ἐπιθυμῶ, σκέπτομαι: *Ὡς σοῦ βουλιέται ἄρχισε τὴ θλίψη μου νὰ πάψῃς* ὅ.π. Βλ. καὶ *βούλομαι* (Ι).

βουλίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1191], Τζάνε, Κρ. πολ. 178^{10}· μτχ. *β ο υ λ ι σ μ έ ν ο ς,* Πικατ. 292, Σκλάβ. 83, 'Αχέλ. 114, 212, Π.Ν. Διαθ. φ. 245α 12, φ. 260β 20, 'Ερωφ. Δ' 23, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [118], Τζάνε, Κρ. πόλ. 224^{20}.

'Απὸ τὸ μτγν. *βολίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουλῶ*).

1) Βουλιάζω, βυθίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *νὰ βουλίζανε κ' εἰς τ' ἄκταφα νὰ πᾶσι τὰ σπίτια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 178^{10}· *βουλίζεις στὸ πλατὺ πέλαγος* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1191]. Βλ. καὶ *βουλῶ* Β1. **2**) Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. **α**) ἐκεῖνος ποὺ εἶθε νὰ ἐξαφανισθῇ, νὰ καταστραφῇ (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. Γ2β): *Δὲν ξεύρεις εἶντα γίνηκε 'ς τοῦτο τὸ βουλισμένο σπίτι* 'Ερωφ. Δ' 23· «*Χάρε,.. ἐχθρὲ τ' ἀνθρώπου τοῦ 'λεεινοῦ, πάντοτες βουλισμένε* Πικατ. 292· βλ. καὶ *ἀσβολερός, ἀσβολῶ* 3, *ἀσβολώνω* μτχ.2, *ἀφορίζω* 4 μτχ.· **β**) (μὲ λ. ποὺ δηλώνει χρόνο) καταραμένος (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. Γ3): *καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν μιὰν ὥρα βουλισμένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [118].

βούλισις ἡ, Σκλάβ. 224.

'Απὸ τὸ *βουλίζω* (Πβ. Δημητράκ., λ. *βουλισιά*).

Βούλιαγμα, καθίζηση ἀπὸ σεισμὸ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Δημητράκ., ὅ.π.): *μὲ μιὰν ροπὴν ἠθέλησεν ὁ Κύριος... τὴν Κρήτην εἰσὲ βούλισιν νὰ φέρῃ* ὅ.π.

βούλισμα τό, Πεντ. Λευιτ. ΧΙΧ 28.

Πιθ. ἀνώμαλος σχηματ. ἀπὸ τὸ *βουλλώνω.*

῎Εκφρ. *γράψιμο βούλισμα*=«τατουάζ»: *τσαγρώνισμα εἰς ψυχὴ μὴ δώσετε εἰς τὴ σάρκα σας καὶ γράψιμο βούλισμα μὴ δώσετε εἰς ἐσᾶς* ὅ.π.

βουλισματιὰ ἡ, Πεντ. Λευιτ. ΧΙV 37.

'Απὸ τὸ *βουλίζω.*

Κοιλότητα: *ἰδοὺ ἡ πληγὴ εἰς τοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ βουλισματιὲς κατακίτρινες* ὅ.π.

βουλισμένος, μτχ., βλ. *βουλίζω, βούλομαι, βουλῶ.*

βουλκόλακας ὁ, βλ. *βρικόλακας.*

βοῦλκος ὁ, βλ. *βοῦρκος.*

βουλκωμένος, μτχ., βλ. *βουρκώνω.*

βουλκώνω, βλ. *βουρκώνω.*

βούλλα ἡ, Λόγ. παρηγ. L 707, Act. Lavr. 66^{24}, 'Ασσίζ. 22^{13}, $229^{14,18,23}$, $479^{8,12}$, Act. Xér. $20^{9,52}$, Διγ. Α 4078, Χρον. Μορ. Η 316, 2381, 3031, 8125, Βίος 'Αλ. 1875, Διήγ. Βελ. 136, 137, Μαχ. 54^{19}, 80^{8}, 508^{9}, 674^{24}, Χρον. σουλτ. 93^{21}, 138^{4}, Γεωργηλ., Βελ. 193, Ριμ. Βελ. 214, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 129, κριτ. ὑπ.), ῎Εκθ. χρον. 37^{10}, Κορων., Μπούας 4, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 718, 730, Σοφιαν., Παιδαγ. 100, Πεντ. ῎Εξ. ΧΧΧΙΧ 6, Ἱστ. πολιτ. 49^{22}, Ἱστ. πατρ. 121^{16}, Σεβήρ., Σημειώμ. 27, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, 395, Δωρ. Μον. ΧΧΧΙΧ, Ἱστ. Βλαχ. 1570, Διγ. ῎Ανδρ. 400^{38}, 401^{2}, Λίμπον. 307, Φορτουν. (Vinc.) Β' 398, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 39, Χριστ. διδασκ. 146, Διγ. Ο 650, Διακρούσ. 74^{30}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 464^{3}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βοῦλλα* (Sophocl.). Βλ. καὶ Du Cange καὶ Du Cange, Addenda. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σφραγισμένο δισκίο ἀπὸ μόλυβδο ἢ ἄργυρο ἢ χρυσὸ ποὺ κρεμόταν ἀπὸ ἐπίσημα ἔγγραφα (Βλ. Du Cange καὶ Καραγ., Βυζ. διπλ.^{2} 119-28): *προστάγματα τοῦ ἐποίκασιν μὲ*

κρεμαστὲς τὲς βοῦλλες Χρον. Μορ. Η 316· *ἔδωκέ του χαρτία ἄγραφα μὲ χρυσὲς βοῦλλες* Δωρ. Μον. XXXIX. **2α**) Τὸ ὄργανο μὲ τὸ ὁποῖο σφραγίζεται κ., σφραγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): *Περὶ τὸν χρυσοχὸν ὁποὺ ποιεῖ ἄνομας βούλλας* Ἀσσίζ. 22^{13}· βλ. καὶ *βουλιστήρι, βούλλωμα(ν)* 1· **β**) τὸ ἀποτύπωμα τῆς σφραγίδας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β): *ἀπῆρεν μαρτυρίες ἐγράφως μὲ τὲς βοῦλλες τους* Χρον. Μορ. Η 8125· *τοῦ 'δωκε τὴν ἐξουσιά, τὴ βούλλαν του τοῦ βάνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 464^{3}. **3**) (Μεταφ.) στίγμα ἠθικό: *χίλιες μύριες ἐντροπὲς καὶ βοῦλλες τσὶ κουκλώνου* Φορτουν. (Vinc.) Β' 398. **4**) Ἐπίσημο ἔγγραφο σφραγισμένο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7γ): *δῶσε μου βούλλα καὶ ἄνθρωπον βασιλικὸν νὰ κάμης* Λίμπον. 307· *τὴν βούλλαν κράτει αὐτουνοῦ, ἐπέρνα χωρὶς φόβον* Διγ. Α 4078. Βλ. καὶ *ἀργυρόβουλλον*. **5**) Ὕφασμα μὲ τὸ ὁποῖο δένονται τὰ μάτια, «τυφλοπάνι» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 8. Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Κουκ., ΗΜΕ 1930, 424): *σκύψε νὰ λύσω τὰ δεσμά, νὰ κατελύσω βούλλας* Διήγ. Βελ. 137.

βουλλιστήρι τό, Διαθήκη τοῦ 1632 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 67^{73}).

Τὸ οὐσ. *βουλλωτήρι* μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *σφραγιστήρι*.

Σφραγίδα ἄρτων ποὺ προσφέρονται στὴν ἐκκλησία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κατσουρ., ὅ.π. σ. 283): *ἕνα βουλλιστήρι μαλαματένιο* ὅ.π. Βλ. καὶ *βούλλα* 2α.

βουλλοκέρι τό, Ἔγγρ. Σύρου Α' 21.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βούλλα* καὶ *κερί*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὕλη ποὺ χρησιμοποιεῖται σὲ σφράγιση ἐπιστολῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *διὰ τ' ἀληθὲς τὴν ἐβούλλωσε μὲ τὸ βουλλοκέρι του* ὅ.π.

βούλλωμα(ν) τό, Λόγ. παρηγ. L 653, Γεωργηλ., Θαν. 326, Κρ. συμβόλ. 229, Ἔγγρ. τοῦ 1651 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 250^{5}).

Ἀπὸ τὸ *βουλλώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἐπίθεση σφραγίδας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἶχεν ἄνω βούλλωμαν ἡ ἐπιγραφὴ* Λόγ. παρηγ. L 653. Βλ. καὶ *βούλλα* 2α. **2**) Σφράγισμα γιὰ νὰ δηλωθῆ ἡ κατάσχεση κάπ. πράγματος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. σ. 321]): *ἀμαχεμὸν καὶ βουλλώματα ἀμαχεμὸς* Κρ. συμβόλ. 229. **3**) Φρ. *ἕνα βούλλωμα νερὸ* = ἡ ποσότητα τοῦ νεροῦ ἕως τὸ γέμισμα κάπ. χώρου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 283): *ἔχει ἕνα βούλλωμα νερὸ εἰς τὴν Ζακρίδα, ἤγου πάσα Τρίτη ἀπ' τὸ ταχὺ ἕως τὸ βράδι* Ἔγγρ. τοῦ 1651 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 250^{5}).

βουλλώνω, (Ι), Λόγ. παρηγ. Ο 722, Ἀσσίζ. 22^{22}, 103^{23}, 104^{28}, $231^{18,20}$, Βακτ. ἀρχιερ. 144, 164, 188, Διγ. Α 97, Act. Xér. $20^{5,51}$, Χρον. Μορ. Η 1894, 2427, 2941, 4571, 7695, 7750, 8745, 8755, Διήγ. Βελ. 62, 130, Ἀπολλών. 302, Μαχ. $14^{30,35}$, 50^{5}, 54^{18}, 410^{11}, 508^{8}, Σφρ., Χρον. μ. 46^{9}, Θησ. (Foll.) Ι 113, Γεωργηλ., Θαν. 70, Γεωργηλ., Βελ. 100, Ριμ. Βελ. 111, 113, Βουστρ. 487, 505, 514, 519, 521, Γαδ. διήγ. 445, Ἀλεξ. 161, 761, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 267, 355, κριτ. ὑπ.), Ἔκθ. χρον. 37^{11}, Ἀπόκοπ. 480, Συναξ. γυν. 966, Σοφιαν., Παιδαγ. 100, Πεντ. Δευτ. XXXII 34, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1270, Χρον. σουλτ. 130^{30}, Ἱστ. πατρ. 121^{17}, Ἱστ. Βλαχ. 945, 1571, 1576, 2176, Χριστ. διδασκ. 87, 130, 475, Διγ. Ο 629, Διακρούσ. 74^{30}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 14^{32}, κ.π.ἀ.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούλλα*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Κυριολ. **1**) Σφραγίζω κ. μὲ βούλλα (Βλ. Du Cange, Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Τὸ προβελέντσι ἐβούλλωσεν ἀτός του ὁ λογοθέτης* Χρον. Μορ. Η 7695· *Χαρτία ἄγραφα τοῦ ἐβούλλωσε μὲ τὸ χρυσόβουλλόν του* Χρον. Μορ. Η 4571· βλ. καὶ *ἀποσφραγίζω*· (μεταφ.): *εἰς τὸ ὁποῖον* (ἐνν. *Εὐαγγέλιον τῆς Σωτηρίας*) *ἔστοντας νὰ πιστεύσετε ἐβουλλωθήκετε μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ταξίματος τὸ ἅγιον* Χριστ. διδασκ. 130· *ὅταν στὸν λύκον κατεβῆ ἡ βουλλωμένη χάρη* Γαδ. διήγ. 445. **2**) Σφραγίζω, κλείνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ὅρισεν καὶ ἐβουλλῶσαν τὸ σύγκριτον καὶ τὴν βόταν ὅπου ἦτον ὁ βίος* Μαχ. 50^{5}. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω, βαδώνω, μανταλώνω*. **3α**) Βάζω σὲ κάπ. σημάδι γιὰ ἀναγνώριση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 39): *ὅρισεν καὶ ἐβάλασιν κερὶν εἰς τὸ νύχιν τοῦ μεγαλλιόνος του καὶ ἐβουλλῶσαν το* Μαχ. 410^{11}· *ὅποιος ἦτονε εἰς τὴν αἵρεση τοῦ Κουζιλμπάση τοὺς ἐπαίδευε καὶ τοὺς ἐβούλλωνε στὸ μέτωπο* Χρον. σουλτ. 130^{30}· **β**) στιγματίζω κάπ. μὲ πυρακτωμένο σίδερο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3α. Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' παράρτ. 110): *Ἐὰν γένηται ὅτι πιάσουν ἕναν κλέπτην καὶ φέρνουν τον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εὑρίσκουν τον βουλλωμένον, ἤγουν καστηριασμένον* Ἀσσίζ. 231^{20}. **Β'** Μεταφ. **1**) (Μέσ.) ἐξαλείφομαι: *νὰ τελειωθῆ ἡ ἁμαρτία καὶ νὰ βουλλωθοῦσιν αἱ ἁμαρτίες καὶ νὰ λειωθοῦσιν αἱ παρανομίες* Χριστ. διδασκ. 87. Βλ. καὶ *ἀπογίνομαι* (Ι) 1. **2**) Μεταβιβάζω τὴν κυριότητα κάπ. πράγματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *νὰ πᾶν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κούντη τὲ Τζάφ καὶ νὰ βουλλώσουν τὸ δικόν του* Βουστρ. 487. **3**) Ἐπικυρώνω κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *τὲς συμφωνίες τῆς τρέβας νὰ τὲς βουλλώσουσιν ἐκεῖ μὲ τὸ χρυσόβουλλόν του* Χρον. Μορ. Η 8755. Βλ. καὶ *βεβαιώνω* Α2. **4**) (Προκ. γιὰ μάτια ἀνθρώπου) κλείνω, σφραγίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β4α. Βλ. καὶ Κουκ., ΗΜΕ 1930, 424): *τυφλώνουσιν τὰ μάτια του μὲ τὸ χρυσὸ μανδήλιν, βουλλώνουν τα οἱ μεσάζοντες* Ριμ. Βελ. 111. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* 10, *καμμυῶ*.

βουλλώνω, (ΙΙ)· *βουλλώνομαι*, Λίβ. Esc. 688, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βουλεύομαι* (Βλ. Λίβ., ὅ.π., κριτ. ὑπ.).

βουλλωτήριον τό, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ϛ' 14^{4}· *β ο υ λ λ ω τ ή ρ ι (ν)*, Ἀλεξ. 161, Πεντ. Γέν. XXXVIII 18, 25, Ἔγγρ. Σύρου Α' 187, Ἔγγρ. τοῦ 1616 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 29^{23}), Ἔγγρ. τοῦ 1681 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 87).

Ἀπὸ τὸ *βουλλώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-τήριον*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *βοῦλλα* καὶ Addenda καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουλλωτήρι*).

1α) Σφραγίδα (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἕνα βουλλωτήρι μαλαματένιο* Ἔγγρ. τοῦ 1616 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 29^{23})· **β**) δακτυλίδι ποὺ χρησιμεύει σὰ σφραγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *τῆς δίνει...καὶ πέντε κομμάτια δακτυλίδια, τὰ δύο βουλλωτήρια* Ἔγγρ. τοῦ 1681 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 87). **2**) Πρότυπο γιὰ τὴν κοπὴ νομισμάτων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 393]): *Μονήτα δὲ καλεῖται τὸ ἀρχέτυπον σφραγιστήριον ἢ βουλλωτήριον, μεθ' ὧν ὁ τῶν νομισμάτων τύπος διαχαράττεται* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ϛ' 14^{4}.

βουλλωτός, ἐπίθ., Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 514, Διήγ. Βελ. 153.

Ἀπὸ τὸ *βουλλώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ φέρει ἀποτύπωμα σφραγίδας ὡς διακριτικὸ γνησιότητας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἕτερον βλαττίον βουλλωτὸν* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 514. **2**) Ποὺ ἔχει σκεπασμένα τὰ μάτια του μὲ πανὶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α3β): *τρεῖς χρόνους ἦτον βουλλωτὸς τυφλὸς ὁ Βελισάρης* Διήγ. Βελ. 153.

βούλομαι, (Ι), Προδρ. Ι 164, ΙΙ Η 5, Καλλίμ. 2597, Ἀσσίζ. 260^{4}, Ἑλλην. νόμ. 542^{23}, Διγ. Ζ 1333, Διγ. (Trapp) Esc. 1726, Χρον. Μορ. Η 8670, Βίος Ἀλ. 2515, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 1^{9}, Πτωχολ. Ν 611, Συναξ. γαδ. 239, Φλώρ. 320, 594, Ἐρωτοπ. 403, 684, Λίβ.

Esc. 2792, 'Αχιλλ. L 81, 682, 'Ιμπ. 315, Μαχ. 254^{1}, Θησ. Πρόλ. [235], Δ' [39^{6}], Χούμνου, Π. Δ. IV 92, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{182}, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 149^{13}, 'Έκθ. χρον. 51^{6}, 'Ιμπ. (Legr.) 225, Συναξ. γυν. 5 (ἔκδ. *ἐβουλήθηκα*· διορθώσ. *βουλήθηκα*), 177, 1083, Κορων., Μπούας 33^{21}, 52^{5}, 140^{24}, Βεντράμ., Φιλ. 29, Τριβ., Ρὲ 365, 'Αχέλ. 910, Αἰτωλ., Μῦθ. 45^{7}, 80^{3}, Χρον. σουλτ. 75^{18}, 135^{3} (ἔκδ. *ἐβολήθησαν*· διορθώσ. *ἐβουλήθησαν*), Πανώρ. Γ' 75, Δ' 241, 'Ερωφ. Β' 156, Δ' 455, Παλαμήδ., Βοηβ. 209, 'Ιστ. Βλαχ. 77, Σουμμ., Ρεμπελ. 157^{1}, 'Ερωτόκρ. Α' 235, 1073, Γ' 163, 466, 1639, Δ' 1473, Θυσ.^{2} 253, Εὐγέν. 778, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 37, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [203], Ε' [277], Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. γ' 36, Δ' 514, Ε' 96, Ζήν. Α' 336, Διακρούσ. 86^{8}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 432^{23}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *βούλομαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Θέλω, ἐπιθυμῶ, λογαριάζω, σκέπτομαι ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ): *πόσες* (ἐνν. *βολὲς*) *ἐβουλήθηκα ἐκεῖ ὀμπροστὰ νὰ δράμω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [203]· *εἰς ἄλλην ὥρα καὶ καιρὸ βούλεται νὰ μιλήση* 'Ερωτόκρ. Α' 1073· *οὕτως καὶ ἐγὼ εἰς τὸ βούλομαι πρέπει διὰ νὰ γυρίσω* Συναξ. γυν. 177. Βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 4, *ἀναβούλομαι*, *ἀνακράζω* 8α, *ἀνεβάζω* 3β, *ἀποδέχομαι* 5, *ἀραθυμῶ* Α4, *ἀρέσω* 3, *βάνομαι*, *βλέπω* 20, *βουλεύω*, *βουλιέμαι*, *βούλω*, *γυρεύω*, *ἔρχομαι*, *θέλω*, *θωρῶ*, *λαχταρίζω*, *λιγώνομαι*, *λογιάζω*, *μελετῶ*, *ξαμώνω*, *ὀρέγομαι*, *πεθυμῶ*, *σκοπεύω*, *χτάσσομαι*. **2**) (Προκ. γιὰ διάταξη νόμου) καθορίζω: *Βούλεται ἡ διάταξις, ὅτε τοῖς ἀγαθῇ πίστει νεμηθεῖσι παρέχεταί τι τίμημα βελτιώσεως...μόνον δίδοσθαι τὸ ἀνάλωμα* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Β' 1^{9}. Βλ. καὶ *ἀνορθώνω* Α2, *ἀποκόπτω* 6, *ἀφορίζω* 2α, *ἀφυρώνω* Α4, *βεβαιῶ* Α1β. **3**) 'Αποφασίζω: *σήμερον ἐβουλήθηκα νὰ πὰ τὴ βρῶ ὢχ διμένα!* Πανώρ. Δ' 241. **4**) (Στὸν ἀόρ. ἰδίως, ἀπρόσ.) μοῦ ἦρθε ἡ ἐπιθυμία νὰ...: *νὰ τὴν φυλάγουσι καλὰ μήπως κι' ἀπὸ τὴν πρίκαν τῆς βουληθῇ σὰν ἔλεγε καὶ πιάση τὸ μαχαίρι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [277]· *εἰς αὐτὸ ἐβουλήθη μου καὶ ἔπιασα καὶ ἔγραψά το* Τριβ., Ρὲ 365. Βλ. καὶ *ἀφερμιάζω*.

βούλομαι, (ΙΙ)· *βουλομένη*, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 445, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βουλλωμένη* (Βλ. 'Αλεξίου Λ., Κρ. Χρ. 9, 1955, 114) (Βλ. *βουλλώνω*).

βοῦλος ὁ, βλ. *δοῦλος*.

βουλτὸ τό, βλ. *βουλητό*.

βούλχας ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 1265, 1327, 2885 (ἔκδ. *βουλχᾶν*· διόρθ. Πολ. Λ., Πρὶν "Αλ. σελ. 31· βλ. καὶ Pol. L., Scriptorium 27, 1973, 348), 2921. Βλ. καὶ *βόρχος* (τυπολ.).

Πιθ. σχετίζεται μὲ τὸ *βουρίχος* (Βλ. Du Cange) (λατ. *burrichus*) (Βλ. καὶ Sathas-Legrand [Διγ. Τρ. σ. 287]).

"Αλογο: *Τοῦ δὲ βούλχα ἀπέτεμον* (ἔκδ. *ἀποτεμών*· διόρθ. Πολ. Λ., Πρὶν "Αλ. σελ. 32, κατὰ Διγ. Τρ. 2419· βλ. καὶ Pol. L., Scriptorium 27, 1973, 349-50) *τὴν κεφαλὴν εὐθέως* Διγ. (Trapp) Gr. 2921. Βλ. καὶ *ἄγουν*, *ἄλογον*, *βάδιος*, *βόρχα*, *βόρχος*, *γρίβας*, *δαγάλης*, *δαγάλιν*, *δαγάλον*, *δαγάλος*, *δάος*, *μαῦρος*, *μοῦντος*, *φάρα*, *φαρίν*.

βούλω, Κυπρ. ἐρωτ. 94^{54}.

'Απὸ τὸ *βούλομαι* κατὰ βιασμὸ (Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 508).

Θέλω, ἐπιθυμῶ, σκέπτομαι: *κι' ὁ πόθος νιώθει τὸ βούλω νὰ ποίσω* ὅ.π. Βλ. καὶ *βλέπω* 20, *βούλομαι* (Ι).

βουλῶ, Σταφ., 'Ιατροσ. 16^{454}, 'Αλεξ. 20, 2778, "Εκθ. χρον. 14^{7}, 'Απόκοπ. 428, Πικατ. 63, Σκλάβ. 38, Κορων., Μπούας 147, Φαλιέρ., Λόγ. 344, 420, Δεφ., Λόγ. 504, 'Αχέλ.

1733, 2036, Πανώρ. Δ' 117, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 22, Β' 135, Γ' 379, 'Ερωτόκρ. Γ' 686, Δ' 59, 61, 165, Ροδολ. Α' [259, 270 (ἀόρ. *ἐβούληκα*)], Ε' [547], Διήγ. πανωφ. 57, 59, Διήγ. ὡραιότ. 662, 714, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [950], Λίμπον. 283, Φορτουν. (Vinc.) 'Αφ. 16, 'Ιντ. δ' 191, Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{8}, 170^{4}, 207^{4}, 242^{15}, 319^{7}, 323^{22}, 339^{20}, 373^{11}, 415^{4}, 439^{6}, 450^{2}, 468^{11}, 506^{4}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 202, 271, 486, κ.ἀ.· *βολῶ*, Μαχ. 586^{23}, Χούμνου, Π.Δ. Χ 43. Βλ. καὶ *βουλίζω*.

'Απὸ τὸ *βολίζω* (Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 274). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Βυθίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ὥρες τὸ κύμα τὴ βουλᾶ κι' ὥρες τὴ φανερώνει* 'Ερωτόκρ. Δ' 59. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω* β, *ἀποβουλλώνω*, *βουλιάζω* Α1, *βουτῶ* Α1. **2**) Γκρεμίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *εἰς τὰ καντούνια ἐμπαίνασι καὶ σπίτια ἐβουλοῦσα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 468^{11}· *νὰ ρίξη τοὺς αἱρετικοὺς μέσα νὰ τοὺς βουλήση* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 486. Βλ. καὶ *ἀνοίγω* Α3γ φρ., *χαλῶ* 1. **3**) 'Εξολοθρεύω, καταστρέφω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *νὰ παραδοθούσινε νὰ μηδὲ τοὺς βουλήσου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 439^{6}· *ὤφου καὶ πῶς τὰ κρίματα βουλοῦ τσὶ πολιτεῖες....* Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. δ' 191. Βλ. καὶ *βλάπτω* Α2, *βουλιάζω* Α2. **Β'** 'Αμτβ. **1**) Βυθίζομαι, καταποντίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α ἀμτβ.): *Τὸ ξύλο πού 'το στὸ γιαλὸ ἐβούλησεν ὀμπρός τση* 'Ερωτόκρ. Δ' 61· *ἐβούλησα κ' ἐδιάβηκα στὸν "Αδην ἀποκάτω* Πικατ. 63· *Στὸν "Αδη ἂς βουλήση τ' ὄνομά σας* 'Ερωφ. Γ' 379. Βλ. καὶ *βουλίζω* 1, *βυθίζω* Β2. **2**) Κατακρημνίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3 ἀμτβ.): *Σήμερο οἱ κάμποι ἂς ξεραθοῦ καὶ τὰ βουνά 'ς βουλήσου* Πανώρ. Δ' 117. **3**) 'Εξαφανίζομαι, ἐξολοθρεύομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4 ἀμτβ.): *χῶρες χαλοῦν ἀλάκερες, κόσμοι πολλοὶ βουλοῦσι* 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 22· *'Απὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ πέσουν νὰ βουλήσουν* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 202.

βουμπάρδα ἡ, βλ. *μπομπάρδα*.

βουνάκι τό, Θυσ.^{2} 520, Διήγ. ὡραιότ. 329.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βουνὸ* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Μικρὸ βουνὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κ' ἐκεῖθεν ποὺ γευοῦμεστεν γιὰ τὴν φωτιὰ μιλοῦμεν* (παραλ. 14 στ.). *Τὸ μεσημέρι βλέπομεν καὶ ὡσὰν βουνάκι βγάζει, λέγω, ἀπὸ τὴν γαλήνη αὐτὴ καὶ ἀπάνω τὸ ἀνεβάζει* Διήγ. ὡραιότ. 329· **β**) βουνὸ (Πβ. ΙΛ): *Εἰς ἕνα τόπο ὄμορφο, εἰσὲ ψηλὸ βουνάκι* Θυσ.^{2} 520. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βουνάρι(ν) τό, 'Αχιλλ. (Haag) L 361, Μαχ. 122^{7}, Θρ. Κύπρ. Κ 263, Θρ. Κύπρ. Μ 221, 227, 'Αλφ. 10^{74}, Κυπρ. ἐρωτ. 88^{1}, 116^{2}· *βουνάρι(ν)* καὶ *βουνάριον*, Μαχ. $660^{29,35}$, Θρ. Κύπρ. Κ 164, Θρ. Κύπρ. Μ 123, Κυπρ. ἐρωτ. 80^{6}, 95^{29}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βουνό*. 'Η λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνάρι*).

"Υψωμα, λόφος, βουνὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *βουνάριν τοὺς ἐχώριζεν ἀνάμεσα τοῦ κάμπου* 'Αχιλλ. (Haag) L 366· *καὶ τότες ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουναρίου κατὰ πρόσωπα τοῦ κάμπου* Μαχ. 660^{29}· (μεταφ.): *τὴν δύναμίν μου πῆρες τη, Χάρο, καὶ παραδέρνω καὶ τὴ καρδιὰ λιγοψυχᾶ, μέγα βουνάρι μπαίνω* 'Αλφ. 10^{74}. Βλ. καὶ *βουνόν*.

βούνευρο(ν) τό, Γλυκᾶ, Στ. 509, Μανασσ., Χρον. 3415, Αἰτωλ., Μῦθ. 38^{6}, 'Ερωφ. Ε' 117.

'Απὸ τὰ οὐσ. *βοῦς* καὶ *νεῦρο*. 'Η λ. στὸν 'Ησύχ. (λ. *κίσσηρις*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μαστίγιο ἀπὸ δέρμα βοδιοῦ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *οἱ δ' αὖ ἐμωλωπίζοντο τὰ νῶτα τοῖς βουνεύροις* Γλυκᾶ, Στ. 509. **2**) Γεννητικὸ ὄργανο βοδιοῦ: *Τότ' ἔδραμε μί' ἀλε-*

πού σὰν ἔβλεπε τὸ πράγμα καὶ ἅρπαξε τὸ βούνευρο κ' ἔφαγεν ἅμα - ἅμα Αἰτωλ., Μῦθ. 38^{6}. Βλ. καὶ *βοϊδόνευρον*.

βουνί(ν) τό, Γλυκᾶ, Στ. 119, Καλλίμ. 2514, Διγ. (Trapp) Esc. 1337, Χρον. Μορ. Η 1460, 6913, Πουλολ. 117, Διήγ. παιδ. 1072, Συναξ. γαδ. 129, Περὶ ξεν. V 200, Λίβ. Ρ 102, Λίβ. Sc. 519, 1011, Λίβ. Esc. 1622, Λίβ. Ν 1832, 2425, Φυσιολ. (Legr.) 950, Μάχ. 6^{34}, 'Αρμούρ. 66, Γαδ. διήγ. 199, 'Ερωτόκρ. Β' 1696, Θυσ.^{2} 595, Ροδολ. Α' [261], κ.π.ἀ.· *β ο υ ν ί*, Χρον. Μορ. Η 2801, 2986, 6675, Πουλολ. 627, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 287, 'Αλεξ. 2607, Ριμ. κόρ. 587, 'Αχέλ. 301, Αἰτωλ., Μῦθ. 88^{15}, 'Ερωτόκρ. Β' 150, Γ' 1722, Θυσ.^{2} 16, 400, 741, 982, Διήγ. ὡραιότ. 220, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1158], Λεηλ. Παροικ. 187, Τζάνε, Κρ. πόλ. 228^{9}, 'Αλφ. (Mor.) IV 74, κ.π.ἀ.· *β ο υ ν ί ο ν*, Metrol. 193· *β ο υ - ν ί ο ν* καὶ *β ο υ ν ί (ν)*, Λόγ. παρηγ. L 135, Διγ. (Trapp) Gr. 1789, Διγ. (Trapp) Esc. 35, Χρον. Μορ. Η 4852, 5428, 6647, 6996, Φλώρ. 769, Λίβ. Ρ 106, Λίβ. Sc. 1595, Λίβ. Esc. 1536, Λίβ. Ν 1383, Ριμ. Βελ. 453, 'Αλεξ. 774, 'Απόκοπ. 90, 264, Σαχλ. Ν 8, Σαχλ., 'Αφήγ. 134, 'Ιμπ. (Legr.) 633, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, Πανώρ. Β' 471, Γ' 402, Δ' 30, 333, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 52, Γ' 257, 'Ερωτόκρ. Β' 1384, Γ' 359, Δ' 1097, 1276, Ε' 1027, Ροδολ. Α' [257], Ε' [29], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 456, Λεηλ. Παροικ. 179, Τζάνε, Κρ. πόλ. 182^{16}, 190^{6}, 306^{11} (ἔκδ. *βούνια*· διορθώσ. *βουνιά*), 340^{9}, 348^{24}, 388^{4}, 448^{11}, 451^{3}, κ.π.ἀ.

'Από τὸ οὐσ. *βουνὸς -ὸν* καὶ τὴν κατάλ. *-ί(ν)*. (Πβ. L-S, λ. *βούνιον*). 'Ο τ. *βουνὶν* στὸν Κεδρηνὸ (Du Cange Addenda). 'Η λ. ἤδη στὸν 'Ησύχ. (λ. *βούνιον*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνί*).

Βουνὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *καὶ πρόβατα σ' ἐδώκασιν εἰς τὸ βουνὶ νὰ βόσκης* Πουλολ. 627· *ὅπου 'κανεν* (ἐνν. *ἡ θάλασσα*) *τὰ κύματα ὡσὰν βουνιὰ κι' ἀφρίζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{11}· *τῶ σκοτωμένω τὰ κορμιὰ πού κείτονταν ἀντάμι τράφους ἐκάναν καὶ βουνιὰ* 'Ερωτόκρ. Δ' 1097· (μεταφ.) *γέμει ἡ καρδία μου συμφορᾶς γομάρια φορτωμένα, βουνὶν ἀκατατήρητον βαστάζει τῆς ὀδύνης* Λίβ. Sc. 519. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βουνισμὸς ὁ, Λεξ. IV 610.

'Από τὸ οὐσ. *βουνὸ* καὶ τὴν κατάλ. *-ισμὸς* (διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ *βουννισμός*, ΙΛ).

Σωρεία, πλῆθος: *Σωρεία, πλῆθος, βουνισμὸς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄμμος* 2δ φρ., *ἀφθονία*.

βουνίτσι(ν) τό, Λίβ. Esc. 102, Λίβ. Ν 121, 'Ιμπ. 512.

'Από τὸ οὐσ. *βουνὸ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι(ν)*.

Μικρὸ βουνό: *ὅλην τὴν νύκταν περπατοῦν λιβάδια, ποταμίνες καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν λαγκάδια καὶ βουνίτσια* 'Ιμπ. 512. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βουνοαναθρεμμένος, μτχ., Διήγ. παιδ. 240.

'Από τὸ οὐσ. *βουνὸ* καὶ τὴ μτχ. *ἀναθρεμμένος*.

Πού ἀνατράφηκε στὸ βουνό: *'Αλωπού τρυπολόγισσα, βουνοαναθρεμμένη* ὅ.π.

βουνὸ(ν) τό, Λόγ. παρηγ. L 44, 130, Λόγ. παρηγ. Ο 126, Καλλίμ. 1477, Διγ. Ζ 337, 1985, Διγ. (Trapp) Esc. 1141, Βέλθ. 129, Χρον. Μορ. Ρ 4758, 5428, Διήγ. Βελ. 277, Φλώρ. 1525, Περὶ ξεν. Α 199, 'Ερωτοπ. 423, Λίβ. Ρ 1746, 1882, Λίβ. Sc. 1013, 1592, 2631, Λίβ. Esc. 3798, 'Επιστ. Μουρ. Β' ΑΒ 58, Θρ. Κων/π. Η 3, Σφρ., Χρον. μ. 124^{22}, Διήγ. 'Αλ. V 31, ῎Εκθ. χρον. 52^{3}, Κορων., Μπούας 77, 129, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 202, Πεντ. Δευτ. XXXII 22, Χρον. σουλτ. 44^{24}, 62^{16}, 110^{37}, Δωρ. Μον. XVIII, XXXVI, Κυπρ. ἐρωτ. 88^{9}, Πανώρ. 'Αφ. 3, Β' 152, Δ' 117, Βοσκοπ. 454, 459, Παλαμήδ., Βοηβ.

613, 996, 997, 998, 1042, Σταυριν. 661, 851, 'Ιστ. Βλαχ. 1198, 1207, 1228, Λίμπον. 283, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 36, Διγ. Ο 2438, Τζάνε, Κρ. πόλ. 154^{2}, 234^{7}, 239^{27}.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουνός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βουνὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀπέδω βράχη καὶ βουνά, κρημνὸς ἀπέκει πάλιν* Λίβ. Sc. 1592· βλ. καὶ *ἀκριά, ἀναπτυχή, βουνάκι* α, β, *βουνάρι(ν), βουνί(ν), βουνίτσι(ν), βουνόπουλον, βουνός, βουνοτόπιν, ὄρος*· (μεταφ.): *νὰ εὕρης δάκρυα ποταμούς, βουνὰ τρανὰ τὰς θλίψεις* Λόγ. παρηγ. L 130.

βουνόπλαγον τό, Χρον. Μορ. Ρ 2804.

'Από τὰ οὐσ. *βουνὸ* καὶ *πλάγι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνόπλαγο*).

Πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ, βουνοπλαγιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εὑρίσκεται πρὸς μεσημβρίαν ἐκείνου δὲ τοῦ κάστρου ὀκάτι ἕνα βουνόπλαγον, τραχώνι γὰρ καὶ σπήλαιον* ὅ.π.

βουνόπουλον τό, Χρον. Μορ. Η 2804, 'Αχιλλ. Ο 237, Θησ. (Foll.) I 81, Δωρ. Μον. XXVIII, Δωρ. Μον. (Hopf) 238, Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 363.

'Από τὸ οὐσ. *βουνὸ* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*. 'Η λ. στὸ Meursius (λ. *βουνόπουλο*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνόπουλο*).

Μικρὸ βουνό, βουναλάκι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *κι' ἀπάνου εἰσὲ βουνόπουλον ἀνέβηκεν κ' ἐστάθη* Θησ. (Foll.) I 81· *βουνόπουλον τοὺς ἔδειξεν ἀνάμεσα τῶν κάμπων* 'Αχιλλ. Ο 237. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βουνὸς ὁ, Μιχ. ἱερομ. II 17, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 80, Καλλίμ. 79, 80, 83, 100, 104, 856, 1267, Διγ. (Trapp) Gr. 151, 657, 'Ωροσκ. 44^{31}, Βίος 'Αλ. 5197, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 11, Λεξ. I 141, II 72, Φυσιολ. 364^{23}, Χρον. σουλτ. 49^{7} (ἔκδ. *βωμό*· διόρθ. 'Ανδρ., 'Ελλην. 26, 1973, 127-8).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουνός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνό*).

Βουνὸ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἦν ὁ βουνὸς ὑπερνεφής, ἀνάβασιν οὐκ εἶχεν* Καλλίμ. 80· *Καὶ ὄρος μέντοι ὁ βουνὸς* Λεξ. I 141. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βουνοτόπιν τό, Βέλθ. 769, 790.

'Από τὸ οὐσ. *βουνότοπος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουνοτόπι*).

Μικρὴ ὀρεινὴ ἔκταση, λόφος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *κ' εἰς ἕνα τόπον ὑψηλόν, εἰς ἕνα βουνοτόπιν* αὐτ. 769. Βλ. καὶ *βουνό(ν)*.

βούπαπας ὁ, Προδρ. II Η 68c.

'Από τὰ οὐσ. *βοῦς* καὶ *παπάς*.

Χοντρὸς παπάς: *παπάς, ὀκάτι βούπαπας, παπὰς ἀπὸ δριμάριν* ὅ.π.

βουρβουλακιάζω· *β ο υ ρ β ο υ ρ α κ ι ά ζ ω*, Κατζ. Α' 28.

'Από τὸ *βουρβουλακῶ* (Βλ. ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γουργουρίζω (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *μὰ τ' ἄντερά μου βουρβουρακιάζουν καὶ πονοῦν καὶ μάχετ' ἡ κοιλιά μου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνεμίζω* Α3.

βουρβουλειὸ τό, Μαρκάδ. 431.

'Από τὸ οὐσ. *βουρβούλα* (πού ἀπ. στὸ ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ειό*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πλῆθος (ἀνθρώπων) (Βλ. ΙΛ): *Τὸ συναγώγι γέμισεν ἀπὸ τὸ βουρβουλειό τους* ὅ.π. Βλ. καὶ *βοή* 2.

βουρβουρακιάζω, βλ. *βουρβουλακιάζω.*

βουρβουρύζω, Προδρ. IV 11 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ *βορβορύζω,* ποὺ ἀπ. στὸν Ἡσύχ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶμαι γεμάτος, ἀφθονῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ κόρφος του βουρβούριζεν φθεῖρας ἀμυγδαλάτας* ὅ.π.

βουργά ἐπίρρ., βλ. *γοργά.*

βουργάρης ὁ, Ἀσσίζ. 259^{37}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουργάριος* ⟨λατ. *burgarius* (Βλ. Α. Κεραμοπούλου, Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βόρειοι γείτονες, 1947, σ. 27 καὶ Πιλαβάκη, Κυπρ. Τοπ. 19 κέ.).

Φύλακας φρουρίου ἢ περιοχῆς: *βουργάρηδες άπού ἔχουν μέσον τους δικάσιμον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βιγλάτορας.*

βουργάρικα, ἐπίρρ., βλ. *βουλγάρικα.*

βουργέζαινα ἡ, βλ. *μπουργέζαινα.*

βουργέζης ὁ, βλ. *μπουργέζης.*

βουργεζία ἡ, βλ. *μπουργεζία.*

βουργέσαινα ἡ, βλ. *μπουργέζαινα.*

βουργέσης ὁ, βλ. *μπουργέζης.*

βουργεσία ἡ, βλ. *μπουργεζία.*

βουργήσης ὁ, βλ. *μπουργέζης.*

βούργιος ὁ, βλ. *μπούργιος.*

βοῦργον τό, Χειλᾶ, Χρον. 351, Ἔγγρ. τοῦ 1548 (Μανούσ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 294).

Τὸ μεσν. λατ. *burgum* (Βλ. καὶ Meursius).

Κατοικημένη περιοχὴ γύρο ἀπὸ κάστρο ἢ πύργο, προάστιο: *τὰ ὀσπίτια τὰ εἶχεν εἰς τὸ βοῦργον* Χειλᾶ, Χρον. 351· *εἰς τὸ βοῦργο Ρηθύμνης* Ἔγγρ. τοῦ 1548.

βούρδουλας ὁ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1231].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούρδουλο* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-ας* (ΙΛ) ἢ ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βουδόρος* (=ραβδὶ μὲ τὸ ὁποῖο χτυποῦν τὸ βόδι)⟩ *βούρδορος*⟩ *βούρδολος*⟩ *βούρδουλας* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μετων.) ἄνθρωπος ἀπολίτιστος, βίαιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *μωρὲ χωριάτη ἀδιάντροπε, βούρδουλα καὶ θηρί' ἄγριο* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρβαρότροπος.*

βουρδωνάρης ὁ· *βορδωνάρης,* Κατὰ «ζουράρη» 5.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουρδωνάριος* (Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S καὶ Sophocl.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βορδωνάρις*).

Ἡμιονηγός, ἀγωγιάτης (Πβ. L-S, λ. *βουρδωνάριος*· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *καὶ εἶχεν τον φαμέγιο, ὡσὰν καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁποὺ βάνουσιν οἱ ἄρχοντες φαμέγιους καὶ βορδωνάρους* ὅ.π.

βουρδώνι τό, Πεντ. Γέν. XLIX 11· *βορδώνιν,* Ἀσσίζ. 180^{26}, 433^{8}, Act. Xér. 9A^{20}, B^{30,56}, Μαχ. 602^{15}· *βορδώνι(ν)* καὶ *βορδώνιον,* Act. Lavr. 38^{34}, 44^{28}, 48^{31}, Πεντ. Γέν. XXXII 16· *βορδώνιον,* Ὀν. Δανιὴλ 72.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *βουρδὼν-βορδὼν* ⟨λατ. *burdo.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βορδώνι*).

1) Ἡμίονος, μουλάρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἐὰν ἦτον μούλαν ἢ βορδώνιν, ἐντέχεται νὰ τοῦ δώση πέρπυρα λ′* Ἀσσίζ. 180^{26}. Βλ. καὶ *μουλάρι.* **2**) Ὄνος, γάιδαρος: *βορδώνια εἴκοσι καὶ μουλάρια δέκα* Πεντ. Γέν. XXXII 16.

βουρδωνιάζω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 565^{9}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βουρδώνι* (λατ. *burdo*) καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω.* Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius (λ. *βορδονιάζειν*).

Παχαίνω (ἀμτβ.) (Πβ. ΙΛ, λ. *βορδωνίζω* 1 καὶ Κουκ., Ἀθ. 59, 1955, 182): *Εἰς τοὺς βορδωνιάσαντας* (ἐνν. *ἱέρακας*). *Λαγωὸν ζῶντα πιάσης καὶ τὸν ἱέρακα εἰς αὐτὸν ἐπιχρίσης* ὅ.π.

βουρζέζης ὁ, βλ. *μπουργέζης.*

βουρκόλακας ὁ, βλ. *βρικόλακας.*

βουρκολακιάζω, βλ. *βρικολακιάζω.*

βουρκολέα ἡ, βλ. *βουρκουλιά.*

βοῦρκος τό, Φλώρ. 1361· πληθ. *βοῦρκα,* Πουλολ. 240, Διήγ. παιδ. 447, Περὶ γέρ. 26, Βοσκοπ. 338, Παλαμήδ., Βοηβ. 304, 305, Σταυριν. 238, 243, 290, Ἐρωτόκρ. Δ′ 586, Ε′ 446, 502, 1138· *βοῦλκα,* Πουλολ. 253, Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 765^{450}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρὶξ* (Βλ. ΙΛ, λ. *βοῦρκος* ὁ). Κατὰ Κοραῆ, Ἄτ. Ε′ 32 ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀμούργα.* Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

Λάσπη, βόρβορος, βοῦρκος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Αβ): *θολώνεται, ταράσσεται καὶ γίνεται ὡς τὸ βοῦρκος* Φλώρ. 1361· *νὰ τοὺς ἰδῶ νὰ κολυμποῦν σὲ βοῦρκα σὰν οἱ χοῖροι* Περὶ γέρ. 26· *γιατί 'μαι βοῦρκα καὶ πηλὰ κι' ὅλο ἀτσαλιὲς γεμάτη* Ἐρωτόκρ. Ε′ 1138· *καὶ τὴν κοιλίαν σου ψωμὶν οὐκ ἠμπορεῖς χορτάσει ἔξὸν τὴν ἄμμον καὶ τὰ βρυὰ καὶ σκούληκας καὶ βοῦλκα* Πουλολ. 253. Βλ. καὶ *βόρβορος* 1.

βουρκότητα ἡ, Θησ. Ζ′ [39^{3}].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοῦρκος* καὶ τὴν κατάλ. *-τητα.*

Ποταπότητα, χυδαιότητα: *ἐκ' εἶδε τὴν βουρκότηταν, τὸν λογισμὸν ἐκείνων ὁπ' ὀκ τὴν πόρταν βγαίνασι ἄγροι καὶ θυμωμένοι* ὅ.π.

βουρκουλιὰ ἡ· *βουρκολέα,* Πουλολ. 460.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοῦρκος* καὶ τὴν κατάλ. *-ουλιά.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουρκουλεά*).

Βοῦρκος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *εἰς βουρκολέαν κάθομαι νερὸν θολὸν νὰ γέμη* ὅ.π. Βλ. καὶ *βόρβορος* 1.

βουρκωμένος, μτχ., βλ. *βουρκώνω.*

βουρκώνω, Θησ. ΙΑ′ [12^{2}], Ἀλεξ. 148, 1340, Ἰμπ. (Legr.) 969, Κορων., Μπούας 75, 135, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [514], Διήγ. ὡραιότ. 224· *βορκώνω,* Χούμνου, Π.Δ. IV 24· *βουλκώνω,* Θρ. πατρ. Ο 84· μτχ. *βουλκωμένος,* Ἰμπ. (Lambr.)

156· *βουρκωμένος,* Διγ. (Trapp) Esc. 1525, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 420, Ἀρμούρ. 43, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{107}, Πικατ. 33, Βίος Δημ. Μοσχ. 682, Ἐρωτόκρ. Δ′ 51, Θυσ.^{2} 566, Διγ. Ο 2706, Διακρούσ. 92^{4}, 114^{2}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174^{14}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοῦρκος*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *βοῦρκα*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Ἐνεργ. **1**) Δακρύζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): *ἐβούρκωσαν τὰ μάτια της* Ἀλεξ. 148· *Γυρίζει πρὸς τὴν τύχη της καὶ κλαίει πικραμένα, τὰ μάτια της ἐτρέχασι θολὰ καὶ βουρκωμένα* Βίος Δημ. Μοσχ. 682. Βλ. καὶ *ἀναδακρύζω*. **2**) Θλίβομαι, λυποῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β5): *Ποία ψυχὴ καὶ ποιὰ καρδιὰ δὲν ἤθελεν βουρκώσει στὰ λόγια τὰ θλιβερὰ νὰ μὴν ἀναδακρώσῃ;* Ἰμπ. (Legr.) 969. **Β′** Μέσ. **1**) Θολώνομαι· (ἐδῶ) ταράζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *Μᾶλλον ἔτσι τὸν ἤκουγαν, ὡς κάμνει τὸ θαλάσσι τῆς γῆς ὄντα βουρκώνεται, ποὺ δὲν ἠκοῦν οἱ ναῦτες* Θησ. ΙΑ′ [12^{2}]. **2**) Ἐξοργίζομαι, ἀγανακτῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *κ᾿ ἐκ τῆς χολῆς τῆς περισσῆς καρδία του ἐβουρκώθη* Κορων., Μπούας 75. Βλ. καὶ *βαρυγγωμῶ*.

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. **1**) Θολός, ρυπαρὸς (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Κ᾿ ἔτρεχεν αἷμα καὶ νερὸν θολὸν καὶ βουρκωμένον καὶ μέσα τρέχασιν θεριά, κεφάλια ποθαμένων* Πικατ. 33. Βλ. καὶ *θολαίνομαι*. **2**) (Μεταφ.) σκοτεινὸς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Β1): *ἐφανίστη τζη νὰ θωρῇ νέφαλο βουρκωμένο καὶ μ᾿ ἀστραπὲς καὶ μὲ βροντὲς καιροῦ ἀνεκατωμένο* Ἐρωτόκρ. Δ′ 51. Βλ. καὶ *ἀφώτιστος* 1, *σκοτεινός*. **3**) Θυμωμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π. Β3): *ὡς θάλασσα ἀγριόφθαλμος, ὡς λέων βουλκωμένος, ὡς ᾿λέφας ἀφαγόπιος ἦτονε ὁ Ἰμπέριος* Ἰμπ. (Lambr.) 156. Βλ. καὶ *βρυχιστός*. **4**) Ἀσαφής, συγκεχυμένος: *Τὸ πρόσωπό σου συντηρῶ, τὴν ὄψη σου ἀλλαμένη, τὴν ἐμιλιά σου ταπεινὴ καὶ ὅλη βουρκωμένη* Θυσ.^{2} 239. Βλ. καὶ *ἀμάρτυρος* 2.

βουρλίζω, βλ. *βρουλίζω*.

βούρλινος, ἐπίθ., βλ. *βρούλινος*.

βουρλισμένος, μτχ., βλ. *βρουλίζω*.

βουρλοκάρβουνον τό, βλ. *βρουλοκάρβουνον*.

βοῦρλον τό, βλ. *βροῦλον*.

βοῦς ὁ, Μανασσ., Χρον. 2543, 3408, Πόλ. Τρωάδ. 34, 284, Βίος Ἀλ. 2336, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1003.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βοῦς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) Βόδι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1α καὶ σήμ., ΙΛ). Βλ. καὶ *βοϊδάκι, βόιδι(ν), βούδι(ν), βούι*. **2**) (Ἔκφρ.) *βοῦν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχω*=βουβαίνομαι, μένω ἄφωνος (Πβ. L-S στὴ λ. VIII): *Ὁ δὲ πεφίμωτο καὶ βοῦν ἐπὶ τῆς γλώττης εἶχεν* Μανασσ., Χρον. 3408. Βλ. καὶ *βουβαίνω, βουβός*.

βούσγα ἡ, Πεντ. Λευιτ. Ι 16.

Κατὰ Στεφανίδ. (Ἀθ. 40, 1928, 203) ἀνάγεται στὴν ἴδια ρίζα μὲ τὸ μτγν. *βῦζα*=βύας.

Γούλα τοῦ πτηνοῦ: *νὰ βγάλῃ τὴν βούσγα του μὲ τὸ φτερό της καὶ νὰ δείξῃ αὐτὴν σίμα στὸ θεσιαστήρι* ὅ.π.

βουσκῶ, βλ. *βοσκῶ*.

βούστροφος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι Ϛ′ 21 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 109^{7}].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βούστροφος* (Πβ. ΙΛ, λ. *βούστροφο*).

Ποὺ εἶναι ὀργωμένος ἀπὸ βόδι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Πβ. καὶ τὸ σημερ. οὐσ. *βούστροφο* τό, ΙΛ): *ὡς εἴ τις αὐλακίσμασι χρησάμενος βουστρόφοις ἐκ γῆς λιπαροβώλακος θέρος ἁδρὸν θερίσοι* ὅ.π.

βουτητὴς ὁ, Μαρκάδ. 349.

Ἀπὸ τὸ *βουτῶ*. Πβ. τὸ σημερ. *βουτηχτὴς* (ΙΛ).

Βουτηχτὴς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1): *βουτητάδες ἐκράξασι τὸ κορμί της νὰ βγάλουν* ὅ.π.

βουτηχτὴς ὁ, Rechenb. 75^{2}.

Ἀπὸ τὸ *βουτῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βουτηχτὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *βουτᾶ ἕνας βουτηχτὴς* ὅ.π.

βουτλογαϊτανόσκουφος, ἐπίθ.· *βουτλογατανόσκουφος,* Προδρ. IV 234 (ἔκδ. *μουτλογατανόσκουφε*· διορθώσ. *βουτλογατανόσκουφε*. Βλ. καὶ Μαυρ., Ἐκλ. Α′ σ. 503).

Ἀπὸ τὸ θ. τοῦ *βουτλώνω* καὶ τὸ ἐπίθ. *γαϊτανόσκουφος*. Βλ. καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Α′ 216.

Ποὺ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἔχει κρίκους καὶ σιρίτια: *βουτλογατανόσκουφε γυνὴ τοῦ μακελλάρη* ὅ.π.

βουτλογατανόσκουφος, ἐπίθ., βλ. *βουτλογαϊτανόσκουφος*.

βουτλώνω, Προδρ. III 69 (χφ. Η *μουνταλωμένος*· διόρθ. Hesseling - Pernot [Προδρ. σ. 204] σὲ *βουτλωμένας*· χφφ. CSA *μουτλουμένας*· βλ. Hesseling - Pernot, ὅ.π. σ. 205), 70· *βουτουλώνω,* Προδρ. III 69 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βούκλα* (Πβ. Πασπάτη, Χιακὸν γλωσσάρ. 111) - λατ. *buccula*) **βούτλα* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *κ* σὲ *τ* βλ. Χατζιδ., Ἀκαδημ. Ἀναγν. Α′ 140, Triand., Lehnw. 54 καὶ Hesseling-Pernot [Προδρ. σ. 131, λ. *βουτλωμένας*], καθὼς καὶ Tsirimbas, B-NJ 17, 1944, 154-5.

Δένω (μὲ λουριά): *αὐτὸς δὲ καβαλλάριος διηνεκῶς ὁδεύει καὶ βουτλωμένας τοῖς ποσὶν φέρει τὰς πτερνιστῆρας* αὐτ. III 70. Βλ. καὶ *ἀνακομπώνω* 1α, *πετάρω*.

βουτουλώνω, βλ. *βουτλώνω*.

βούτουρο(ν) τό, βλ. *βούτυρο(ν)*.

βούτσι· *βούτσια,* Τριβ., Ρὲ 352, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βουτσιὰ* (διόρθ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 14, 1955, 523) (Βλ. *βουτσίον*).

βουτσίον τό, Κρασοπ. 17· *βουτσί(ν),* Κρασοπ. 22, 62, Rechenb. 82^{1}, Act. Xér. 30^{30}, Βουστρ. 463 (κριτ. ὑπ.), Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 595, Σαχλ., Ἀφήγ. 146, 798, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 30, Τριβ., Ρὲ 352 (ἔκδ. *βούτσια*· διόρθ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 14, 1955, 523, σὲ *βουτσιά*), Χρον. σουλτ. 108^{16}, Κατζ. Α′ 144, Ε′ 336, Τσιρίγ., Ἐπιστ. 168, Στάθ. Γ′ 395, 526, Στάθ. (Θέατρο) Β′ 126, Τζάνε, Κρ. πόλ. 169^{10}, 211^{12}, 215^{14}, 218^{28}, 288^{10}, 293^{11}· *βουτσὶν* καὶ *βουτσίον,* Act. Lavr. 67^{82}, Καναν. 76D, Μαχ. 462^{27}, Καραβ. 492^{11}, 494^{20}, 499^{10}, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 672, κριτ. ὑπ.), Ἔκθ. χρον. 13^{7}, Χρον. σουλτ. 81^{20}, Ἱστ. πολιτ. 17^{16}, Τσιρίγ., Ἐπιστ. 168 δὶς (ἔκδ. *βούτζια*· διορθώσ. *βουτσία*), κ.ἀ.· *βουττίν,* Βουστρ. 463· *βουττίον,* Metrol. 120.

'Από τὸ ουσ. *βουτίον* ⟨*βυτίον*. 'Ο τ. *βουττίον* ἤδη τὸν 6. αἰ. (Sophocl.). Γιὰ τὸν τ. *βουτσίον* βλ. Du Cange (λ. *βούτα*). 'Η λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουτσί*).

1) Βαρέλι γιὰ διατήρηση κυρίως κρασιοῦ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Οἱ κατεργάροι μὲ σακκιὰ χώματ' ἀναβαστοῦσι, γιὰ νὰ στουμπώσουν τὰ τειχιὰ κι' ἄλλοι βουτσὰ κυλιοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 288[10]· *πάντα νά'ναι τὰ βουτσὰ νὰ πίνωμε γεμάτα* Στάθ. Γ' 526· *ἂν εἶν' καὶ θέλετε κρασά, βουτσιά 'χω νὰ σᾶς δείξω* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 595. Βλ. καὶ *βαγένιον*. **2**) Μέτρο χωρητικότητος πλοίων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Schilb., Byz. Metrol. σ. 122, 130. Πβ. καὶ τὸ γαλλ. *tonneau*): *θέλει εἶσταιν τοῦτον τὸ καράβιν βουτσίων ἑπτακοσίων, τὸ πολὺν ὡς ἑπτακοσίων πενήντα* Καραβ. 494[20]· *εἰς αὐτὰ τὰ καράβια ἦτονε ἕνα πολλὰ μεγάλο, ἕως ἐννιακόσω βουτσῶ* Χρον. σουλτ. 108[16].

βουτσόπολον τό, βλ. *βουτσόπουλον*.

βουτσόπουλον τό· *β ο υ τ σ ό π ο λ ο ν,* Act. Xér. 30[30].

'Από τὸ οὐσ. *βουτσί(ον)* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*.

Μικρὸ βαρέλι: ὅ.π. Βλ. καὶ *βαγένιον*.

βοῦτσος ὁ, Κρασοπ. 29.

'Από τὸ οὐσ. *βουτσί*. 'Η λ. καὶ στὸν Παχυμέρη (Βόνν.) II 399[3] καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Camariano A. [Πωριк. σ. 51].

Βαρέλι κρασιοῦ: *καὶ νὰ τὸν* (ἐνν. τὸ *μεθυστὴ*) *ἔκρουε σεισμὸς καὶ νά 'πεφταν οἱ πίροι, ὁ βοῦτσος νὰ ἐβρόντιζε καὶ νά 'στραπτεν ἡ κούπα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαγένιον*.

βουττὶν καὶ **βουττίον** τό, βλ. *βουτσίον*.

βουτυπῶ, Μανασσ., 'Αρίστ. Ι β' 11 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 27[2]].

'Από τὸ ἐπίθ. *βουτύπος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) κτυπῶ: *οὕτως ἀεὶ τροχηλατεῖ τοὺς πονηροὺς ἡ Δίκη καὶ πανταχόθεν βουτυπεῖ καὶ πάντοθεν ἐλαύνει, ὡς οἶστρος ταῦρον μυκητὴν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρύνω* Ι4.

βούτυρο(ν) τό, 'Ασσίζ. 245[15], 'Ιερακοσ. 377[6], 443[9], 444[14], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 553[23], 'Ακ. Σπαν. 35[20], Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1309· *β ό τ υ ρ ο ν,* Χούμνου, Π.Δ. IX 28· *β ο ύ τ ο υ ρ ο (ν),* 'Ασσίζ. 496[18], Πεντ. Γέν. XVIII 8, Δευτ. XXXII 14, Χρον. σουλτ. 38[25].

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη. 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούτυρο*).

Βούτυρο ('Η σημασ. στὸν 'Ιπποκράτη καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βότυρον καὶ ζεστὰ ψωμιὰ ἡ Σάρα ἑτοιμάζει* Χούμνου, Π.Δ. IX 28.

βούτυρος ὁ, 'Ιερακοσ. 466[10], 468[9]· *β ό τ υ ρ ο ς,* Σεβήρ., Σημειώμ. 4γ.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βούτυρος*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βούτυρο*).

Βούτυρο ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Λέγουσι δὲ ὡς καὶ ὁ βούτυρος ὠφελεῖ* 'Ιερακοσ. 466[10].

βουτῶ, 'Ερμον. Υ 96, Πουλολ. Ζ 445, Πουλολ. 'Αθ. 297, 498, Πουλολ. 347, Μαχ. 72[9], Θησ. Ι' [88[3]], Πεντ. Λευιτ. IV 6, IX 9, Γέν. XXXVII 31, 'Εξ. XII 22, Δευτ. XXXIII 24, 'Ερωτόκρ. Δ' 1173, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [987], Μαρκάδ. 508· μτχ. *β ο υ τ ι σ μ έ ν ο ς,* Παλαμήδ., Βοηβ. 284.

'Από τὸ *βυθίζω* ἢ τὸ ἀρχ. *βυθάω* (Βλ. Κορ., "Ατ. Δ' 61 καὶ Χατζ., Διασπ. 239). 'Η μτχ. *βουτισμένος* ἀναλογ. μὲ ἄλλες μτχ. σὲ *-σμένος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α) Μτβ. **1**) Βυθίζω κ. σὲ νερὸ ἢ σ' ἄλλο ὑγρὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *νὰ βουτήσῃ ὁ ἱεριὰς τὸ δάχτυλό του εἰς τὸ αἷμα* Πεντ. Λευιτ. IV 6· *καὶ νὰ ποίσουν δρόσος νὰ τὸν* (ἐνν. τὸ σταυρὸ) *βουτήσουν* Μαχ. 72[9]. Βλ. καὶ *βουλῶ* Α1. **2**) Φρ. *βουτῶ εἰς λύπες κάπ.*=στενοχωρῶ κάπ.: *κάμε εἰς τὲς ἡμέρες σου μὴν μᾶς καταφρονοῦσι αὐτεῖνοι οἱ γιαούρηδες καὶ εἰς λύπες μᾶς βουτοῦσι* Μαρκάδ. 508. Βλ. καὶ *βαρυκαρδίζω*. **Β**) ('Αμτβ.) κάνω βουτιά, βουτῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *κι' ὡς εἶπε μὲς στὰ κύματα ἐβούτηξε κ' ἐχάθη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [987]· *καὶ βλέπεις τὸ ψαρόπουλον, αὐτὴν τὴν ἀθερίναν* (παραλ. 2 στ.)· *εὐθὺς βουτᾶς καὶ παίρνεις την καὶ τρώγεις την ὁλώμην* Πουλολ. 347.

βοῦφος ὁ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 212· *μ π ο ῦ φ ο ς,* Πουλολ. 596.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βοῦφος*. 'Ο τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μποῦφος (πουλὶ) ('Η χρ. καὶ σήμ., ὅ.π.): *ἀμὴ ὁ μποῦφος πήδησεν βαρύκωλος στὸ μέσον* Πουλολ. 596· *λῖς γὰρ μεγαλοδύναμος ἐκ κώνωπος οἶδε ὅλως λαμβάνειν δύναμιν ἢ γὺψ τὸ φῶς ἐκ βούφου* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 212. Βλ. καὶ *ἀγριόμπουφος*.

βοῶ, Χούμνου, Π.Δ. II 6, Γεωργηλ., Βελ. 485, Κορων., Μπούας 25, Π.Ν. Διαθ. φ. 246β 21, Διακρούσ. 113[28], Τζάνε, Κρ. πόλ. 501[22]· *β ο γ ῶ,* Δεφ., Σωσ. 216.

Τὸ ἀρχ. *βοάω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουΐζω*).

Φωνάζω, κραυγάζω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βοάω* Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *τῆς ζωῆς στερούμενα* (ἐνν. τὰ ζῶα) *ἕκαστον τότ' ἐβόα* Κορων., Μπούας 25· *καὶ σὺ καρδία βόησε μ' ὅλην τὴν δύναμή σου* Διακρούσ. 113[28]· *τὸ αἷμαν του βοᾶ εἰς ἐμὲ κ' ἡ ἁμαρτία ὀμπρός σου* Χούμνου, Π.Δ. II 6. Βλ. καὶ *ἀγριογλωσσοφωνίζω, ἀγριοφωνάζω, ἀναφωνάζω, ἀφήνω* φρ., *βοΐζω* 1β, *κράζω, σύρνω, φωνάζω, χουγιάζω*.

βοωτίκτιστος, ἐπίθ., Βίος 'Αλ. 2291.

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *βοώτης* καὶ τὸ *κτίζω*.

(Πιθ.) κτισμένος ἀπὸ γεωργούς: *βοωτίκτιστον ἄστυ* ὅ.π.

βραβεῖον τό, Βέλθ. 661, Τζάνε, Κρ. πόλ. 256[29].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βραβεῖον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραβεῖο*).

Ἔπαθλο, βραβεῖο (Πβ. L-S στὴ λ. 1. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *'Απλώνει, παίρνει τὸ βεργὶν ἐκ χειρὸς τοῦ Βελθάνδρου* (παραλ. 1 στ.) *βαστάζων εἰς τὰς χεῖρας της τὸ βεργὶν ὡς βραβεῖον* Βέλθ. 661· *βραβεῖα νὰ ἀπολαύσωσι στὸν τράχηλον καδένες ὁλόχρυσες κ' εὐγενικὲς κι' ἄξια στολισμένες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 256[29].

βραβευτὴς ὁ, Νεόφ. 'Εγκλ. Β 24, Στ. 'Αδὰμ 24.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βραβευτής*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κριτὴς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ὅ.π. στὴ λ. 1): *καὶ βόησον τῷ βασιλεῖ τῷ πανταχοῦ παρόντι: ὁ βραβευτὴς καὶ πληρωτὴς πάσης δικαιοσύνης* Νεόφ. 'Εγκλ. Β' 24.

βραβεύω, Διακρούσ., Πένθος 182, Γλυκᾶ, Στ. Β' 108, Μανασσ., Χρον. 1035, Διγ. (Trapp) Gr. 3336, 3595.

Τὸ ἀρχ. *βραβεύω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Παρέχω ὡς βραβεῖο, ἀνταμείβω (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *"Ας τὴν παρηγορήσωμεν διὰ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν δεσπότην δι' ἡμᾶς, ὅπως ἡμῖν βραβεύσῃ ἁμαρτημάτων ἄφεσιν* Διακρούσ., Πένθος 182· *ἐποτνιᾶτο καὶ Θεὸν κλαυθμοῖς ἐξιλεοῦτο καὶ λύσιν ἐπηγγέλλετο βραβεῦσαι τοῖς 'Εβραίοις* Μανασσ., Χρον. 1035.

βράδι τό, Διγ. Α 262, Νεκρ. βασιλ. 42, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 265, Συναξ. γυν. 451, Πεντ. Γέν. VIII 11, XXIV 11, XXX 16, Λευιτ. XXIV 3, Δευτ. XVI 4, XXIII 12, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 46, Ε′ 365, Ἐρωφ. Ἰντ. α′ 184, β′ 2, Δ′ 675, Βοσκοπ. 255, 359, Σταυριν. 644, Ἱστ. Βλαχ. 2141, Εὐγέν. 1262, Στάθ. Α′ 229, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ′ 84, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [826], Γ′ [1372], Χορ. δ′ [83], Ε′ [1210], Λίμπον. Ἐπίλ. 68, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 36, 280, Γ′ 615, Ζήν. Α′ 32, Β′ 110, Διακρούσ. 79^{23}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 158^{8}, 169^{6}, 221^{23}, 278^{13}, 408^{1}, 418^{12}, κ.π.ἀ.· *β ρ α δ ί,* Σταφ., Ἰατροσ. 8^{231}, Προδρ. IV 116, Καλλίμ. 1683, 2225, Χρον. Μορ. Η 3849, Πανάρ. 66^{20}, Ἐρωτοπ. 219, Λίβ. Ρ 487, Λίβ. Sc. 174, 1019, 2514, Λίβ. Ν 1527, 2507, 2515, Ἀνακάλ. 83, Θησ. Ζ′ [150^{3}], Γαδ. διήγ. 18, Ἀλεξ. 116, Ἑκατόλ. Μ 34, Ἐρωφ. Ἰντ. β′ 79, Βοσκοπ. 233, Ἐρωτόκρ. Α′ 156, Μαρκάδ. 336, 448, Τζάνε, Κρ. πόλ. 267^{18}, 325^{6}, κ.π.ἀ.· *β ρ ά δ ι ν,* Χούμνου, Π.Δ. VII 29, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{55}, Κυπρ. ἐρωτ. 116^{5}· *β ρ α δ ί ν,* Προδρ. IV 89e (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἐρωτοπ. 263, Λίβ. Sc. 623, 1676, Λίβ. Ν 681, 1711, 3125, Σαχλ., Ἀφήγ. 169, Κυπρ. ἐρωτ. 156^{2}, Ἐρωτόκρ. Α′ 512, κ.ἀ.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βραδὺς* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 134 καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον. 11). Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *βράδυ*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βράδυ*).

1) Ἑσπέρα (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ὁπού τῆς ἐπαράδωκα ὀχ τὸ πουρνὸ ὡς τὸ βράδι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [826]· *ὅσον ἡ μέρα πορπατεῖ κ' εἰς τὸ βραδὶ σιμώνει* Ἐρωφ. Ἰντ. β′ 79. **2**) (Ἐπιρρ.) κατὰ τὴν ἑσπέρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *μέρα νύκτα* (ἔκδ. *νύκτ'*) *εὑρίσκουνταν μαζί, ταχὺ καὶ βράδι* Λίμπον. Ἐπίλ. 68. Βλ. καὶ *ἀποσπέρα* β, *ἀποσπερινός, ἀποσπεροῦ, βαθὺς* 3β, *πάρωρα*. — Βλ. καὶ *βραδιά*.

βραδιὰ ἡ, Διαθ. Νίκων. 225^{33}· *β ρ α δ ί α,* Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 764^{256}.

Ἀπὸ τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *βραδύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδειά*).

α) Βράδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *καλεῖ τὸ Ρωτόκριτο γιὰ τὴν ἄλλη βραδία* Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 764^{256}· βλ. καὶ *ἀργατινή, βραδινιά, βραδινός*· **β**) νύχτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π. 2): *ἐπῆγα ἐγὼ εἰς τὴν Καθολικήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμα δύο βραδιές. Ἦτον δὲ τόσον σκοτάδι*...Διαθ. Νίκων. 225^{33}. — Βλ. καὶ *βράδι*.

βραδιάζομαι, Διγ. Ζ 1847, Αἰτωλ., Μῦθ. 35^{3}, Ἐρωφ. Α′ 644, Παλαμήδ., Βοηβ. 172, Διγ. Ἄνδρ. 330^{19}, Εὐγέν. Πρόλ. 37, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [348], Τζάνε, Κρ. πόλ. 338^{4}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδυάζω*).

Μὲ βρίσκει τὸ σκοτάδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐγὼ πάντα ἐλόγιασα ὅτι ἐβραδιάστης καὶ ἔμεινα ὁλονυκτὶς ἄγρυπνος διὰ σένα* Διγ. Ζ 1847· *Ἐχθὲς ἐβραδιαστήκαμεν καὶ δὲν ἐσώσαμεν νὰ ὑπᾶμεν εἰς τὸ ὀσπίτιον* Διγ. Ἄνδρ. 330^{19}. Βλ. καὶ *βραδιάζω* α.

βραδιάζω, Πεντ. Γέν. XLIII 10· γ′ πρόσ. *β ρ α δ ι ά ζ ε ι,* Ἀχιλλ. L 744, Ch. pop. 412, Πένθ. θαν.² 553, Αἰτωλ., Μῦθ. 77^{3}, Ἐρωφ. Γ′ 4, Διγ. Ἄνδρ. 316^{12}, Ἐρωτόκρ. Α′ 545, 1607, Β′ 1237, Γ′ 541, 1337, Δ′ 943, 1193, 1434, 1777, 1835, Διήγ. πανωφ. 57, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [92], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 393, Μαρκάδ. 293, Διγ. Ο 1695.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδυάζω*).

α) Μὲ βρίσκει τὸ σκοτάδι, βραδιάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ὅτι ἂν δὲν ἐβραδιάζαμε ὅτι τώρα ἐστρεφόμαστον ἐτοῦτο δυὸ φορὲς* Πεντ. Γέν. XLIII 10· βλ. καὶ *βραδιάζομαι*· **β**) (τριτοπρόσ.) πέφτει ἡ νύχτα, τὸ σκοτάδι: *κι' ἀπιλογιὰ τοῦ βασιλιοῦ νὰ δώσῃ πρὶν βραδιάσῃ* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1434· *ἐβράδιασεν, ἐνύχθιασε καὶ πὰ νὰ κοιμηθοῦσι* Ἐρωτόκρ. Α′ 1607· *ὅποιος ἐγέλα τὸ ταχὺ κλαίγει πριχοῦ βραδιάσῃ* Ἐρωφ. Γ′4. Βλ. καὶ *βραδιώνει, βραδύνω* (ΙΙ α)

βραδινιὰ ἡ, Γριτσόπουλος, Ἀθ. 71, 1969-70 ⟨1970⟩, 117.

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *βραδινὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδινός*).

Βράδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1): *Τετράδη ἦτον βραδινιὰ* ὅ.π. Βλ. καὶ *βραδιὰ* α.

βραδινός, ἐπίθ., Λίβ. Esc. 1929, Σουμμ., Ρεμπελ. 160, Διήγ. ὡραιότ. 751, Διγ. Ο 1001, Τζάνε, Κρ. πόλ. 235^{19}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ σχετίζεται μὲ τὸ βράδι: *στὸ πιττάκι σου τοῦτο τὸ βραδινόν σου* Λίβ. Esc. 1929.

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.=βράδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Περιπατώντας τὸ λοιπὸν μιὰ βραδινὴ πρὶν τ' ἄστρο νὰ βγῇ* Διγ. Ο 1001· *καὶ φθάνει μία βραδινὴ* (ἐνν. ὁ ἡγούμενος), *στὴ χώρα μέσα μπαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 235^{19}. Βλ. καὶ *ἀποσπερινός, βραδιὰ* α.

βραδιώνει, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1062].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδυώνω*).

Βραδιάζει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Μαραίνεται καὶ ψύγηται* (ἐνν. *τὸ ρόδον*) *καὶ μαδημένο μένει καὶ μὲς στὸν τράφον σκορπιστὸ πρίχου βραδιώσῃ μπαίνει* ὅ.π. Βλ. καὶ *βραδιάζω* α.

βραδύγλωσσος, ἐπίθ., Βελλερ., Ἐπιστ. 54, Συναδ., Χρον. 66.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βραδύγλωσσος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ μιλεῖ μὲ δυσκολία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): ὅ.π.

βραδύνω, (Ι), Γλυκᾶ, Ἀναγ. 86, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 559^{17}, Διγ. (Trapp) Gr. 633, 743, 1390, Διγ. Ζ 992, 3745, Βίος Ἀλ. 3436, Λίβ. Ρ 615, 1300, 2456, 2463, Λίβ. Sc. 174 (κριτ. ὑπ.), 2716, 2723, 2996, Λίβ. Esc. 890, 1297 (κριτ. ὑπ.), 3873, 3881, 3882, Λίβ. Ν 753, 1151, 3306, Καναν. 72Β, Δούκ. 241^{5}, Γεωργηλ., Θαν. 366, Πένθ. θαν.² 464.

Τὸ ἀρχ. *βραδύνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδύνω* [Ι]).

1) (Ἀμτβ.) χρονοτριβῶ (Βλ. L-S στὴ λ. Ι): *τί τοσοῦτον ἐβράδυνας, τέκνον, εἰς Ρωμανίαν;* Διγ. Ζ 992. Βλ. καὶ *ἀργῶ* Α2α. **2**) (Μτβ.) ἀργοπορῶ, καθυστερῶ κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ. Πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *τί βραδύνεις τὸν καιρὸν καὶ ἀντί σου ἀγανακτοῦμεν;* Λίβ. Ν 753. Βλ. καὶ *ἀργῶ* Α2α.

βραδύνω, (ΙΙ), Καλλίμ. 937, Ἀχιλλ. Ν 299, 1050, Διήγ. Ἀλ. V 34, Διήγ. ὡραιότ. 381.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραδύνω* [ΙΙ]).

α) (Σὲ γ′ πρόσ.) βραδιάζει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐβράδυνεν, ἐνύκτωσεν, ἐξέβην ἡ σελήνη* Καλλίμ. 937· βλ. καὶ *βραδιάζω* α· **β**) (μὲ ὑποκ. *Θεὸς*) φέρνω τὸ βράδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀπῆν ἐβράδυνε ὁ Θεός, πᾶμε νὰ κοιμηθοῦμεν* Διήγ. ὡραιότ. 381· γ) (μὲ ὑποκ. *ὥρα, κλπ.*) βραδιάζει: *ἀλλὰ καὶ ὁ ἥλιος ἔδυνεν, ἐβράδυνεν ἡ ὥρα* Ἀχιλλ. Ν 1050.

βραδύπλοια ἡ, Μανασσ., Χρον. 4051.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *βραδυπλοῶ*.

Ἀργὴ θαλασσινὴ πορεία: *τὴν βραδύπλοιαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀργοπορίαν εἰς οἰωνὸν ἀπαίσιον θέμενος ὡς ἀγχίνους* ὅ.π.

βραδυπόρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6423.

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη.

Ποὺ βαδίζει ἀργά, ἤρεμα (Πβ. L-S, ὅ.π.): *χρώμενος βηματισμοῖς σχολαίοις, βραδυπόροις* ὅ.π.

βραδύτης ἡ, Διγ. Ζ 3727· *βραδύτητα,* Σφρ., Χρον. μ. 80[3], 84[25].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βραδυτής.*

'Αργοπορία στὴν ἐκτέλεση πράξης (Πβ. L-S, λ. *βραδυτής*): *καὶ τὴν ἐμὴν κατηγόρει βραδύτηταν* Σφρ., Χρον. μ. 80[30]. Βλ. καὶ *ἀργία* (Ι) 2.

βραδύχειρ, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. ΙΙ 658 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 158[6]].

'Απὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βραδὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χείρ.*

'Αργὸς στὶς κινήσεις: *ὁ στρατηγὸς ἀπάλαμνος, ... αἱ φάλαγγες ἀνίσχυροι, βραδύχειρ ὁ γοργόχειρ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπρόκοπος* β, *ἀργόπους, ἀρὺς* β.

βράζω, Σταφ., 'Ιατροσ. 2[43,49], 3[77], 7[187], Γλυκᾶ, Στ. 286, Προδρ. IV 50, 63, 'Ιερακοσ. 470[5], 473[21], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 565[28], Κυνοσ. 599[19], Πόλ. Τρωάδ. 696, Πτωχολ. Ρ 184, 'Απολλών. 408, 802, Λίβ. Ρ 150, Λίβ. Ν 385, Μαχ. 462[25], Ch. pop. 376, Ριμ. Βελ. 640, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151[8,16], Σκλάβ. 136, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 565, 'Ερωτόκρ. Α' 43, 321, 442, Β' 451, 1119, 1356, Γ' 3, 1244, 1634, Δ' 113, 636, 638, 1689, 1785, Ε' 100, 1105, 1124, Στάθ. Β' 247, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 44, Ζήν. Α' 48, Λεηλ. Παροικ. 542, Τζάνε, Κρ· πόλ. 284[15], κ.π.ἀ.

Τὸ μτγν. *βράζω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) 'Υποβάλλω κ. σὲ βρασμό, τὸ κάνω νὰ βράση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5α μτβ.): *ἔβανε* (ἐνν. *τὰ φύλλα*) *καὶ τὰ ἔβραζεν μὲ κριθάρι* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151[8]· *Μελάχην λευκὴν βράσας ἐν ὕδατι ἔασον ψυχρανθῆναι* 'Ιερακοσ. 470[5]. **2**) Θερμαίνω κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α6): *ἀκόμη δὲν ἐπρόβαλεν ὁ ἥλιος ποὺ τὴ βράζει* 'Ερωτόκρ. Β' 451. **Β'** 'Αμτβ. **1**) Βράζω ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5): *βάλε καὶ καβούρους ἀπὸ ποταμοῦ καὶ κρασὶ καὶ ἂς βράσουν* Σταφ., 'Ιατροσ. 2[49]· *Εὐθὺς «ἂς βράση τὸ θερμὸν» λέγει πρὸς τὸ παιδίν του* Προδρ. IV 50· (μεταφ.): *τοὺς ἐναντίους νὰ ποιῶ ὡς ἐκ πυρὸς νὰ βράζουν* Ριμ. Βελ. 640. **2**) Εἶμαι θερμὸς ἢ θερμαίνομαι πολὺ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): *τρίτον τὸ μονόκυθρον, πλὴν βλέπε νὰ μὴ βράζη* Προδρ. IV 63· *εὐθὺς τὸ αἷμαν ἔβρασεν, κάμνει μεγάλην χύσιν* 'Απολλών. 408· *"Οταν οὖν ἔλθη τὸ θέρος καὶ νὰ βράσουσι ἡμέρες* Πτωχολ. Ρ 184. **3**) (Προκ. γιὰ μέταλλο) πυρακτώνομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α8 ἀμτβ.): *Σὰν βράζη καὶ τὸ σίδερο ἀντάμα μὲ τὴν λάβρα* Ch. pop. 376· *ἐὰν κολλοῦσιν* (ἐνν. *τὰ λιθάρια*) *ὡσὰν σίδερον μὲ σίδερον, ὅταν βράζη εἰς τὴν φωτίαν* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 151[16]. **4**) 'Αναδεύομαι, ἀναταράσσομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐκ τὴν βοὴν ἡ θάλασσα ἐλέγασιν πῶς βράζει* Σκλάβ. 136. **5**) Σκιρτῶ, πάλλω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἐκείνη ἀναγνωρίζει τον καὶ βράζει ἡ καρδιά της* 'Απολλών. 802. **6**) (Μεταφ.) ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Τότες ἐβράσαν καὶ ἐκοντέψαν καὶ ἀπηδῆσαν εἰς τοὺς τοίχους* Μαχ. 462[25]. **7**) Φρ. *βράζει ἡ χολὴ* (κάπ.) = ὀργίζεται (κάπ.): *Μὰ ἔλα καὶ ἀφήνω τη καὶ ἐγὼ καὶ ἡ χολή τση ἂς βράζη* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 44.

βράκα ἡ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 353, κριτ. ὑπ.), Κατζ. Α' 252, Β' 10, Λεηλ. Παροικ. 573.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βράκα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εὐρύχωρο ἀνδρικὸ ἢ γυναικεῖο ἔνδυμα, ποὺ περιβάλλει τὸ σῶμα ἀπὸ τὴ μέση ἕως τὰ

γόνατα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Ι1): *ἀπὸ τὸ φόβο τὸν πολὺ τσὶ βράκες τως τσιρλοῦσι* Κατζ. Β' 10. Βλ. καὶ *βρακάκι, βρακί(ν).*

βρακάκι τό, Poèm. histor. 218[269], Τριβ., Ταγιαπ. 106.

'Απὸ τὸ οὐσ. *βρακὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Μικρὸ βρακὶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἐκεῖ μόνον μὲ τὸ βρακάκι* Poèm. histor. 218[269]· **β**) κοντὸ πανταλόνι: *Καρτερεῖτε δά, Φραγκάκια, μὲ τὰ κούντουρα βρακάκια* Τριβ., Ταγιαπ. 106.

βρακί(ν) τό, Προδρ. III 90, 'Ασσίζ. 211[7-8], Βέλθ. 1110, 1229, 'Ακ. Σπαν. 45[518], Πόλ. Τρωάδ. 1106, Γαδ. διήγ. 473· *βρακί(ν)* ἢ *βρακίον,* 'Ασσίζ. 463[7], Λεξ. IV 555, Μαχ. 676[3].

'Απὸ τὸ οὐσ. *βράκα* καὶ τὴν κατάλ. *-ί(ν).* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ)· βλ. καὶ Du Cange (λ. *βράκα*).

'Εσωτερικὸ πανταλόνι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *μόλις ἐσώθην εἰς τὴν γῆν γυμνὸς μὲ τὸ βρακίν του* Βέλθ. 1110· *κ' ἐτρόμαξα σὰν τ' ἄκουσα κ' ἔχεσα τὸ βρακί μου* Γαδ. διήγ. 473· *καὶ τὸ βρακίν σου ἐφαίνετο ἀπὸ τῆς φουδουλίας* Προδρ. III 90.

βρακοζούνι τό, βλ. *βρακοζώνι.*

βρακοζώνι τό, Πεντ. 'Έξ. XXVIII 4, 40, Λευιτ. XVI 4· *βρακοζούνι,* Gesprächb. 55[11].

'Απὸ τὰ οὐσ. *βρακὶ* καὶ *ζώνη.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Ο τ. *βρακοζούνιν* καὶ στὸ Meursius. Βλ. καὶ Du Cange (λ. *βράκα*).

Ζώνη μὲ τὴν ὁποία σφίγγεται ἡ βράκα στὴ μέση τοῦ σώματος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τῶν παιδιῶν τοῦ 'Ααρὸν νὰ κάμης πικάμισα καὶ νὰ κάμης αὐτωνῶν βρακοζώνια* Πεντ. 'Έξ. XXVIII 40.

βρακολούρι τό, Στάθ. Β' 309.

'Απὸ τὰ οὐσ. *βρακὶ* καὶ *λουρί.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ζώνη γιὰ τὸ δέσιμο τῆς «βράκας» (στὴ μέση τοῦ σώματος) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ).

βράκος τό, Προδρ., Στ. δεητ. 66.

"Αγν. ἔτυμ.

"Αγν. σημασ. Βλ. πάντως Mauri, BZ 23, 1914, 403.

βράσις -ση ἡ, 'Ασσίζ. 182[19], Λίβ. Ν 1705, 'Ερωτόκρ. Α' 334, 1667, 2040, Β' 546, 1856, Γ' 203, Δ' 849, 1787, Ε' 1111, 1242, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 205, 209.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βράσις* (Βλ. L-S Suppl.). 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ, λ. *βράσι*).

1) Βρασμὸς (Πβ. L-S, λ. *βράσις*· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μὰ δὰ ποὺ βράζει βλέπεσαι νὰ μὴν καῆς στὴ βράση* 'Ερωτόκρ. Α' 2040. **2**) Θερμότητα, ζέστη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ὡσὰ σιμώσου στὴ φωτιὰ τσὶ καίει ἐκείν' ἡ βράση* 'Ερωτόκρ. Α' 334· *Καρδιὰ δὲν ἔχει δύναμη, αἷμα δὲν ἔχει βράση* 'Ερωτόκρ. Δ' 1787· *"Αλλος τὴ βράση ρέγεται, ἄλλος κρυγιὸν ἀέρα* 'Ερωτόκρ. Γ' 203. Βλ. καὶ *βράστη* 1, *βραστὸς* οὐδ. 1, *πυρά.* **3**) Πυρετὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἔνι ἀσθενὴς ἀπὸ βράσιν, ἤγουν ἔχει μεγάλην πυρὰν μέσα εἰς τὸ κορμίν του* 'Ασσίζ. 182[19]. Βλ. καὶ *ἄψιμο.* **4**) (Μεταφ.) ἐπιθυμία, πόθος (ἐρωτικὸς) (Πβ. Δημητράκ., λ. *βράση* 5): *δύνομαι νὰ γιατρέψω ὅλες τσὶ βράσες τοῦ κορμιοῦ μὲ τὰ ρεφρεσκατίβα* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 209. **5**) (Μεταφ.)

ἀποκορύφωμα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 7): *ἐδάρτε ἡ βράσις τοῦ καλοῦ καὶ ἡ ῥίζα τῆς ἀγάπης* Λίβ. Ν 1705. Βλ. καὶ *ἀκρόπολις*.

βρασμὸς ὁ, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι γ' 19 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 52^{5}], Μανασσ., Χρον. 3443, 6111, 6425, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 529, Λίβ. Ρ 2149, Λίβ. Sc. 1960, Πανώρ. Ε' 134.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρασμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ταραχὴ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1): *ἀντὶ κυμάτων καὶ βρασμῶν ἐγέλασεν εὐδία* Μανασσ., Χρον. 3443· βλ. καὶ *βαβούρα α'* **β**) (μεταφ.) ἀναταραχή: *τῆς ἀσωτίας τὸν βρασμὸν φεῦγε, τὴν δυσωδίαν* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 529. **2**) Ὀργὴ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *ἀλλὰ καὶ θράσους τὸν βρασμὸν ὥσπερ ἀνασειράζων* Μανασσ., Χρον. 6425. Βλ. καὶ *ἀγανάκτησις-ση* 1α, *ἄγγρισις* **1**, *αἷμα(ν)* 6, *θυμός, κακοσύνη, μάνητα, ὄργητα*. **3**) (Μεταφ.) καημός, στενοχώρια: *τῆς ψυχῆς μου τὸν βρασμὸν ἂν φθάσης νὰ τὸν μάθης* Λίβ. Ρ 2149· *τώρα πιστεύγω τσὶ καημοὺς ἀπ' εἶχεν ἡ καρδιά του καὶ τὸ βρασμὸ ἀπού 'βραζαν μέσα τὰ σωθικά του* Πανώρ. Ε' 134. Βλ. καὶ *βάρεμα* Β1α, *βοὴ* $1β^{2}$.

βράστη ἡ, Ἀχιλλ. L 162, 283, Γεωργηλ., Θαν. 517, Κυπρ. ἐρωτ. 19^{10}, 48^{1}, 99^{7}, $109^{4,11,15,24,32,38}$, 118^{13}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βραστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Θερμότητα, ζέστη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *τῆς καρδιᾶς μου τὸ καμίνιν βράστην κι' ἄχλαν ἔχει τόσην* Κυπρ. ἐρωτ. 118^{13}· *τοῦ καλοκαιριοῦ τὴν βράστην* Κυπρ. ἐρωτ. 109^{4}. Βλ. καὶ *βράσις* 2. **2**) (Μεταφ.) ἀκμὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *πρόθυμον στὴν βράστην τοῦ πολέμου* Ἀχιλλ. L 162.

βραστικός, ἐπίθ., Μαχ. 574^{22}.

Ἀπὸ τὸ *βράζω*. Βλ. L-S. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βρασμένος, ζεστὸς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 2): *τότε γυρεύγουν νὰ τοὺς ἀποβγάλουν καὶ ταγίζουν τους πράματα βραστικὰ καὶ μαγεῖες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βραστὸς* 2α.

βραστός, ἐπίθ., Ὀν. 419, Ἀσσίζ. 71^{17}, 101^{12}, 225^{19}, 320^{10}, 351^{15}, 475^{4}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 533^{32}, 564^{1}, Κυπρ. ἐρωτ. 95^{24}, 104^{16}, 105^{38}, $108^{3,17}$, Ἐρωτόκρ. Γ' 828, Δ' 1030.

Ἀπὸ τὸ *βράζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἔχει βράσει, βρασμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α, 2): *Ὕδωρ βραστὸν πιεῖν ἀρρωστίαν σημαίνει* Ὀν. 419· *θρέψεις αὐτὸν κρέας βραστὸν* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 533^{32}. **2α**) Ζεστός, καυτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *δάκρυα βραστὰ λουβίζω γιὸν καμίνιν* Κυπρ. ἐρωτ. 95^{24}· *καπνὸς ὄχ τὰ ρουθούνια ντου μαῦρος, βραστὸς ἐβγαίνει* Ἐρωτόκρ. Δ' 1030· *τὸν ἥλιον τὸ βραστὸν* Κυπρ. ἐρωτ. 108^{17}· βλ. καὶ *βραστικός, πυρός*· **β**) (προκ. γιὰ μέταλλο) πυρακτωμένος: *νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμες του μὲ σίδερον βραστὸν* Ἀσσίζ. 351^{15}· **γ**) (προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ δὲν ἔχει «κρυώσει»: *ηὕραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον νεκρὸ εἰς τὴν ὁδόν, βραστὸν ὥσπερ ἐκεῖνον ὁποὺ νὰ εἶχαν το σκοτώσει* Ἀσσίζ. 475^{4}· **δ**) ποὺ ἔχει ζεσταθῆ, ψηθῆ *Μιὰν κόρην εἶδα μὲς στὸ σκιὸς τῆς δάφνης* (παραλ. 1 στ.), *ὄχι βραστὴν τοῦ ἥλιου πολλοὺς χρόνους* Κυπρ. ἐρωτ. 108^{3}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.: **1**) Ζέστη, κάψα: *ὁ ἥλιος μοῦ δίδει βραστὸ στὰ μάτια* Κυπρ. ἐρωτ. 105^{38}. Βλ. καὶ *βράσις* 2. **2**) (Μεταφ.) θέρμη, ζωντάνια: *καὶ τὸ βραστὸ τσῆ ζήσης τως στήνεται καὶ κρυγιαίνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 828.

βραχεολόγως, ἐπίρρ., Ψευδο-Σφρ. 536^{40}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *βραχέως* καὶ τὸ *λέγω*.

Μὲ λίγα λόγια, σύντομα: *τὰ μὲν τοῦ ἄστεως βραχεολόγως εἰρήκαμεν* ὅ.π.

βραχιέλα ἡ, Ἰμπ. 389.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. *βραχιέλιν*, ποὺ ἀπ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραχιόλι*).

Βραχιόλι: *μὲ τοὺς κουδούνους τοὺς χρυσοὺς καὶ μὲ χρυσὲς βραχιέλες* ὅ.π. Βλ. καὶ *βραχιόλι(ν)*.

βραχιόλι(ν) τό, Προδρ. Ι 52, Ἀχιλλ. Ν 809, Πεντ. Γέν. XXIV 22, 30, 47, Ἔξ. XXXV 22, Ἀρ. XXXI 50 (ἔκδ. ἐσφαλμ. -χο-).

Ἀπὸ τὸ λατ. *bracchiale* μὲ ἐπίδρ. τῆς λ. *βραχιόνιον* (Βλ. Triand., Lehnw. 103). Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (L-S). Βλ. ὅμως καὶ L-S Κων/νίδη. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραχιόλι*).

Κόσμημα τοῦ χεριοῦ, βραχιόλι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. **1**): *ἐπῆρεν ὁ ἀνὴρ ρουθουνάρι μαλαματένιο...καὶ δυὸ βραχιόλια ἰπὶ τὰ χέρια της* Πεντ. Γέν. XXIV 22· *καὶ τραχηλέαν ὁλόχρυσην καὶ χυμευτὰ βραχιόλια* Ἀχιλλ. Ν 809. Βλ. καὶ *ἀγκωνάρι(ον), βραχιέλα, βραχιόνιον* β, *μανίνι*.

βραχιόνα ἡ, Πεντ. Γέν. XLIX 24, Ἔξ. VI 6, XV 16, Ἀρ. VI 19, Δευτ. IV 34, V 15, VII 19, IX 29, XI 2, XVIII 3, XXVI 8, XXXIII 20, 27 (ἔκδ. *βραχόνα* σὲ διάφ. πτώσ.· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βραχίων*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραχίονας*).

1) Τὸ μέρος τοῦ χεριοῦ ἀπὸ τὸν ὦμο ὡς τὸν ἀγκώνα, μπράτσο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἔβγαλέ μας ὁ Κύριος ἀπὸ τὴν Αἴγυφτο μὲ χέρα δυνατὴ καὶ μὲ βραχιόνα κλιτὴ* αὐτ. Δευτ. XXVI 8. Βλ. καὶ *βραχιόνιον* α. **2**) Ὠμοπλάτη τῶν ζώων (Βλ. L-S, λ. *βραχίων*): *ἂν βόιδι, ἂν πρόβατο καὶ νὰ δώση τοῦ ἱεριᾶ τὴ βραχιόνα καὶ τὰ κατασάγονα καὶ τὸ μούλι* αὐτ. Δευτ. XVIII 3.

βραχίονας ὁ, βλ. *βραχίων*.

βραχιόνιον τό, Ἀχμέτ, Ὀν. $81^{10,23}$· *β ρ α χ ι ό ν ι (ν),* Φλώρ. 531, Ἀχέλ. 2120.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βραχιόνιον*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραχιόνι* καὶ Andr., Lex.).

α) Βραχίονας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τότέ 'λθεν του στὸ δεξιὸν βραχιόνι ἀρκομπουζέα* Ἀχέλ. 2120· βλ. καὶ *βραχιόνα* 1· **β**) βραχιόλι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἐὰν ἴδῃ ὅτι βραχιόνια ἔβαλε χρυσᾶ ἐν τοῖς βραχίοσιν* Ἀχμέτ, Ὀν. 81^{10}· βλ. καὶ *βραχιόλι(ν)*· **γ**) μέρος τῆς πανοπλίας ποὺ σκεπάζει τὸ βραχίονα: *Βραχιόνια ὁλάργυρα καὶ σιδερὰ γονάτια* Φλώρ. 531.

βραχίων ὁ, Μανασσ., Χρον. 1087, 3774, 6510, Διγ. Ζ 4479, Πόλ. Τρωάδ. 308, Δούκ. 219^{6}· *β ρ α χ ί ο ν α ς,* Πόλ. Τρωάδ. 160· *β ρ α χ ι ό ν α ς,* Διγ. (Trapp) Esc. 682, 1262, Ἀχιλλ. (Haag) L 58, Ἀχιλλ. L 39, Ἀχιλλ. Ν 106, Θησ. Ζ' [53^{4}], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1265], Δ' [1501].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βραχίων*. Ὁ τ. *βραχίονας* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βραχίονας*). Γιὰ τὸν τ. *βραχιόνας* πβ. τὸ *βραχιὼν* ἀντὶ *βραχίων* στὸν Ἡρωδιανὸ (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 209). Διαφορετικὰ Pol. L., Scriptorium 27, 1973, 344.

1) Μπράτσο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *εἶχεν βραχιόνας θαυμαστοὺς καὶ πῶς νὰ τοὺς παινέσω;* Ἀχιλλ. (Haag) L 58· *γιατὶ μὲ τὸν βραχιόνα σου καὶ τὸν δικόν μου ἐμένα κάθισμα νὰ τῆς κάμωμε νὰ κάτση ἀναπαημένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1503]. **2**)

Βράχος (Πβ. τὸ τοπων. *Βραχιώνας στὴ Ζάκυνθο*, Amantos, Suffixe 22): *βραχίονας ἦτον θάλασσας, ἦτον μικρὸν νησίτσιν* Πόλ. Τρωάδ. 160.

βραχνά, ἐπίρρ., Ἀχέλ. 1003.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βραχνός*. Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὑπόκωφα, ἀθόρυβα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.· πβ ΙΛ): *κτυπώντας τὰ πτερού-για τους* (ἐνν. *οἱ μύγες*) *βραχνὰ τὸ καλοκαίρι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνόχλητα, ἀψοφητί*.

βραχνιάζω· μτχ. *βραχνιασμένος*, Θησ. Δ' [5^4], Γ' [66^7], Διήγ. ὡραιότ. 575, 614.

Ἀπὸ τὸ *βραγχιάζω* (ποὺ ἀπ. ἤδη στὸν Ἡσύχ.) ⟨ἀρχ. *βραγχιάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἡ μτχ.) βραχνὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀγάλι 'γάλι ἐδιάβαζα, γιατί 'μου βραχνιασμένος* Διήγ. ὡραιότ. 575.

βραχνιαστός, ἐπίθ., Θησ. Θ' [24^1], Γ' [37^4].

Ἀπὸ τὸ *βραχνιάζω*.

Βραχνός: *φωνίτσα βραχνιαστὴ* αὐτ. Θ' [24^1].

βραχνός, ἐπίθ., Θησ. Γ' [81^7], Γ' [38^4], Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 750, κριτ. ὑπ.), Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [19].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βραγχός* (ποὺ ἀπ. ἤδη στὸν Ἀγαθία, L-S) ⟨ἀρχ. οὐσ. *βράγχος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει τραχειὰ φωνὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μὲ φωνὴ πολλὰ βραχνὴ «ἔχε ὑγεία» τοῦ λέγει* Θησ. Γ' [81^7]. Βλ. καὶ *βαρύφωνος*.

βραχοδαρμένος, μτχ., Πουλολ. Ἀθ. 212, Πουλολ. 113, 258.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράχος* καὶ τὴ μτχ. *δαρμένος*. Πβ. τὸ σημερ. *βραχοδέρνομαι* (ΙΛ)· βλ. καὶ Ἀνδρ., Ἀθ. 44, 1932, 199.

(Ὡς ἐπίθ.) ποὺ μακάρι νὰ πνιγῇ καὶ νὰ δέρνεται στὰ βράχια (Βλ. καὶ Ἀνδρ., ὅ.π.): *ἄκουσε, κακομάζαλε, φράρο βραχοδαρμένε* Πουλολ. Ἀθ. 212.

βραχόνα, Πεντ. (πολλ. σὲ διάφ. πτώσ.) Γέν. XLIX 24, Ἐξ. VI 6, XV 16, Ἀρ. VI 19, Δευτ. IV 34, V 15, VII 19, IX 29, XI 2, XVIII 3, XXVI 8, XXXIII 20, 27, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βραχιόνα*, κ.λ.π. (Βλ. *βραχιόνα*).

βράχος ὁ, Χρον. Μορ. Η 1697, Λίβ. Ρ 1888, Διγ. Ἄνδρ. 341^{23}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βράχος τὸ* μὲ ἀλλαγὴ τοῦ γένους, γιὰ νὰ δοθῇ μεγεθ. ἔννοια (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 59-60). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βράχος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *εἰς ἕναν βράχον φοβερὸν καὶ εἰς πέτραν ἐρημαίαν* Λίβ. Ρ 1888. Βλ. καὶ *βυζάκα*.

βράχος τό, Καλλίμ. 1477, Πουλολ. 215, Λίβ. Ρ 1882, 1895, 1905, 1907, Λίβ. Sc. 1583, 1592, Λίβ. Esc. 2732, 2750, 2774, 3293, Λίβ. Ν 2435, 2454, 2579, 2919, Ριμ. Ἀπολλων. 319, 327, Σκλάβ. 130, Ἐρωφ. Ἀφ. 62, Ροδολ. Α' [260], Β' [10], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [158], κ.ἀ.

Ἀπὸ τὸν πληθ. τὰ *βράχη* ⟨*βραχέα*⟨ ἀρχ. *βραχέα (ὕδατα)* κατὰ τὸ σχῆμα *τὰ ὄρη-τὸ ὄρος, τὰ τείχη-τὸ τεῖχος* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 48, Θαβώρ., Οὐσιαστ. 61-2). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βράχος ὁ*).

Βράχος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἀπὸ τὸ βράχος ἤτονε ὅλος ἐξεγδαρμένος* Ριμ. Ἀπολλων. 319.

βραχυνοσῶ, Βίος ἁγ. Κυπρ. 142.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βραχὺς* καὶ τὸ *νοσῶ*.

Ἀρρωστῶ γιὰ λίγο διάστημα: ὅ.π.

βρέ, βλ. *μωρέ*.

βρεβία ἡ, Λεξ. IV 112.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρέβιον*.

Ἐπιστολή: *Βρεβία ἡ ἐπιστολὴ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀντιπίττακον, γράμμα, γραφή*.

βρεβιοεπιτελεύτιος, ἐπίθ., Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 25^{144}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρέβιον* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἐπιτελεύτιος*.

Ἔκφρ.: *βρεβιοεπιτελεύτιον γράμμα*= διαθήκη: *συνετάξαμεν διὰ τοῦ παρόντος μου βρε βιοεπιτελευτίου γράμματος περὶ τῆς μονῆς* ὅ.π.

βρέβιον τό, Διαθ. Θεοδ. Σαρ. $27^{189,193}$, Ἔγγρ. τοῦ 1370 (Θεοχ., Μακεδονικὰ 5, 1963, 144^{22}), Γράμματα Μετεώρ. 44.

Ἀπὸ τὸ λατ. *brevis* (Βλ. L-S). Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. τοῦ 4. αἰ. (L-S).

1α) Κατάλογος ἀπογραφῆς κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἐκκλησίας ἢ μονῆς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ Καραγ., Βυζ. διπλ.[1] 215): *τοῦτο δὲ ἰσχύειν ἐθέλω καὶ ὡς βρέβιον καὶ ὡς κωδίκελλος* Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 27^{193}· **β**) κατάλογος ὀνομάτων δωρητῶν ἐκκλησίας ἢ μονῆς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ., ὅ.π.): *τὸ μὲν ἐμὸν ὄνομα καὶ τοῦ αὐταδέλφου μου...καταγραφῶσι⟨ν⟩ ἐν τῷ σεπτῷ βρεβίῳ τῆς μονῆς* Ἔγγρ. τοῦ 1370. **2**) Ἡ λ. ὡς ἐπίθ. (προκ. γιὰ γράμμα) ποὺ ἀποτελεῖ κατάλογο: *εἰς ἐναντίωσιν τοῦ παρόντος διαθηκῴου καὶ βρεβίου μου γράμματος* Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 27^{189}.

βρέβος τό, βλ. *βρέφος*.

βρεζί τό, βλ. *βερτζί(ν)*.

βρεζίτικον· *βρεζιτίκου*, Προδρ. III 180 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.), πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βερζιτίκου* (Βλ. *βερζίτικος*).

βρέθομαι, Κυπρ. ἐρωτ. 150^{14}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βρίσκομαι*.

Βρίσκομαι: *Κι' ἂν εἴπουν τίποτε ποτὲ μὲ πάθος κινημένος, ὅτοιμα πάλε βρέθουμουν πολλὰ μετανωμένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *εἶμαι, στέκω*.

βρεκτός, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 189, κριτ. ὑπ.).

Ἡ λ. στὰ Ἱππιατρικὰ (L-S).

Βρεγμένος (Ἡ σημασ. στὰ Ἱππιατρικά, L-S. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 97 καὶ Ἄμ., Ἑλλην. 3, 1930, 316): *βρεκτὰ ὄσπρια* ὅ.π.

βρεμμένος, μτχ., βλ. *εὑρίσκω*.

βρέξιμο τό, Πεντ. Ἀρ. VI 3.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *βρέχω καὶ τὴν κατάλ. -ιμο.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ σταφύλια) ἀπόσταγμα: *πᾶν βρέξιμο σταφυλιῶν νὰ μὴ πιῇ* ὅ.π. Βλ. καὶ *αἷμα(ν)* 1α.

βρέσκω, βλ. *εὑρίσκω.*

βρεφικός, ἐπίθ., Λίβ. P 583.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βρεφικός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=βρέφος: *κἂν ἐν μέσον τοῦ καιροῦ, κἂν βρεφικοῦ τὸν τρόπον* (παραλ. 1 στ.) *ὁ πόθος τρέχει, γνώριζε* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρέφος.*

βρεφικῶς, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 1141.

'Από τὸ ἐπίθ. *βρεφικός.* 'Η λ. στὸν Εὐστ., Opusc. 213^{30}.

Μὲ τρόπο ποὺ νὰ ταιριάζει σὲ βρέφος ('Η σημασ. στὸν Εὐστ., ὅ.π.): *κήδονται τοῦ νηπίου καὶ βρεφικῶς ἐκτρέφουσι Πάριν ὠνομακότες* ὅ.π.

βρεφόθεν, ἐπίρρ., 'Επιθαλ. 'Ανδρ. Β' 548.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρέφος καὶ τὴν κατάλ. -όθεν.* 'Η λ. στὸν Εὐστ., Opusc. 213^{30}.

'Από τὴ νηπιακὴ ἡλικία: *τὸν δὲ πορφυρογέννητον τὸν αὐθεντόπουλόν μου συγχαίρομαι ὅτι ηὐτύχησεν καὶ ἐκέρδισεν βρεφόθεν* ὅ.π.

βρεφοκρατοῦσα, μτχ., Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 512.

'Από τὸ οὐσ. *βρέφος καὶ τὴ μτχ. τοῦ κρατῶ.*

(Προκ. γιὰ τὴν Παναγία) ποὺ κρατάει τὸ «βρέφος»: *Εἰκὼν ἑτέρα σίγνον(?) ἡ ἁγία Θεοτόκος... βρεφοκρατοῦσα* ὅ.π.

βρέφος τό, Προδρ. Ι 215, 219, Μανασσ., Χρον. 3702, 5663, Διγ. Ζ 1878, 'Ερμον. Β 42, Λίβ. P 577, Βεν. 76, Μαχ. 216^{9}, Θησ. Β' [5^{4}], Χούμνου, Π.Δ. VIII 76, Κορων., Μπούας 42, 'Ιστ. Βλαχ. 2201, 'Ερωτόκρ. Α' 2248, Λίμπον. 462, Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{28}, 172^{20}, 209^{21}, 530^{12}· *β ρ έ β ο ς,* Μαχ. 214^{32}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρέφος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Νεογέννητο παιδὶ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ): *Οἱ ἱερεῖς δὲν ξεύρουσι τὰ βρέφη νὰ βαπτίσουν* 'Ιστ. Βλαχ. 2201. Βλ. καὶ *βρεφικὸς* οὐδ., *βρεφύλλιον, βυζανάρης* οὐδ., *βυζανιάρης.* **2**) (Μεταφ.) ἄπειρος, ἀθῶος σὰ βρέφος: *μ' ὅλον ἀπού 'ν' ἔτσ' ἄφαντο καὶ βρέφος καὶ κοπέλι* 'Ερωτόκρ. Α' 2248.

βρεφουργία ἡ, 'Ερμον. Ω 287.

'Από τὸ *βρεφουργέω* (ποὺ ἀπ. στὸ Lampe, Lex.). 'Η λ. ἤδη τὸν 11. αἰ. (Steph., Θησ.).

Τοκετός: *τὰς βρεφουργίας πάσας ὑπομένει* (ἐνν. *τὸ βρέφος*) *μετὰ πόνου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκύησις.*

βρεφύλλιον τό, Μανασσ., Χρον. 4021, 5067, Δούκ. 259^{17}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρεφύλλιον.* Πβ. καὶ τὸ σημερ. *βρεφούλλι* (ΙΛ).

Βρέφος ('Η σημασ. μτγν., L-S): *ὁ βασιλεὺς δ' ἀκηκοὼς ὅτι τῶν βρεφυλλίων ... οἶκτος ἐγένετό τις* Μανασσ., Χρον. 4021. Βλ. καὶ *βρέφος* 1.

βρέχω, Σταφ., 'Ιατροσ. 1^{16}, 5^{132}, Καλλίμ. 1628, 'Ιερακοσ. 475^{17}, 481^{13}, Βέλθ. 84, 'Αχ. Σπαν. 43^{170}, Πουλολ. 'Αθ. 235, Βίος 'Αλ. 4430, Περὶ ξεν. Α 238, 'Ερωτοπ. 283, 286, Λίβ. Esc. 7, 3568, 'Αχιλλ. (Haag) L 512, 1227, Θησ. (Foll.) Ι 55, Γεωργηλ., Θαν. 364, Ριμ. Βελ. 150, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 604, Σαχλ., 'Αφήγ., 763, 807, ῎Εκθ. χρον. 66^{5}, Συναξ. γυν. 243, 511, Πένθ. θαν.^{2} 406, 539, Δεφ., Λόγ. 219, 362, Πεντ. Γέν. VII 4, XIX 24, ῎Εξ. IX 18, 23, XVI 4, 'Αχέλ. 403, 1561, 2388, 'Ιστ. πολιτ. 76^{19}, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1445, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 409, Κυπρ. ἐρωτ. 152^{10}, Βοσκοπ. 272, 'Ιστ. Βλαχ. 1911, 2070, Διγ. ῎Ανδρ. 324^{26}, $375^{23,24}$, 397^{6}, 'Ερωτόκρ. Α' 2076, Β' 539, 754, 1108, 2130, Γ' 1056, 1738, Ε' 1110, Στάθ. Α' 94, 317, Ροδολ. 'Αφ. [66], Α' [256], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [831], Λίμπον. 26, 60, Φορτουν. (Vinc.) Β' 184, Ζήν. Α' 355, Διακρούσ. 105^{18}, 111^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{10}, 152^{2}, 157^{1}, 203^{12}, $206^{12,16}$, 314^{8}, 518^{25}, 542^{7}, 556^{2}, κ.π.ἄ.

Τὸ ἀρχ. *βρέχω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1α**) 'Υγραίνω κ. μὲ νερὸ ἢ ἄλλο ὑγρό, διαβρέχω, «μουσκεύω» ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *τοῦ 'Ατλάντου* (ἐνν. *τὰ κύματα*) *τοῦ βουνοῦ κάτω τὴν ρίζαν βρέχουν* 'Αχέλ. 1561· *νὰ βραχῇ μὲ ὀχ τό 'μα σου τοῦτο τὸ πικραμένον ἔδαφος τῆς πατρίδος σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [831]· *Τὰ φύλλα τῶν τριανταφύλλων χλωρὰ βρέξε εἰς τὸ κρασὶ* Σταφ., 'Ιατροσ. 1^{16}· βλ. καὶ *ἀποβρέχω, γραίνω·* **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ραντίζω, ποτίζω: *ροδόσταγμα τὸν βρέχουσι* (ἐνν. *τὸν Φίλαρμον*), *διὰ νὰ συμφέρῃ ὁ νοῦς του* Βέλθ. 84. Βλ. καὶ *ἀρδεύω* 1, *λαντουρῶ, ραίνω.* **2**) (Μὲ σύστ. ἀντ.) ρίχνω βροχὴ (Βλ. L-S στὴ λ. ΙΙ1 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ἔβρεξε γὰρ ὁ Κύριος βροχὴν θαυμαστὴν* ῎Εκθ. χρον. 66^{5}·

(μεταφ.): *Πόσες φορὲς ὁ οὐρανὸς 'ς τοῦτον τὸν κόσμο βρέχει τὲς χίλιες καλοριζικιὲς* Ζήν. Α' 355· *ν' ἀνοιχθῇ ὁ οὐρανὸς τὴν λευθεριὰν νὰ βρέξῃ* Γεωργηλ., Θαν. 364. 'Ιδιάζ. χρ. *βρέχει αἷμα,* βλ. *αἷμα(ν)* 6 ἰδιάζ. χρ. **Β'** 'Αμτβ. **α**) (σὲ γ' πρόσ.) πέφτει βροχή, βρέχει ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2γ): *συχνιὰ βροχούλα κάμασι κ' ἤβρεχε στὸ λαγκάδι* 'Ερωτόκρ. Γ' 1738· **β**) πέφτω σὰ βροχή, σὰ χιόνι: *Σὲ μάχη ὀπ' ἀρκομπουζὲς καὶ κομματιὲς ἐβρέχαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 157^{1}· *Οἱ σαΐτιὲς ἐβρέχασι κ' εἰς τοὺς Ρωμαίους ἐσώνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{7}· *'Εβρέχασιν ἀπάνω τους οἱ λίθοι σὰν τὸ χιόνι* 'Αχέλ. 403.

βριάδα ἡ, βλ. *φρεγάδα.*

βριαρόχειρ, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Β' 140, Μανασσ., Χρον. 1237, 3667, 3744, 'Ερμον. Φ 286, Ν 1764· *β ρ ι α ρ ό χ ε ι ρ α ς,* Θησ. Ζ' [16^{6}].

'Από τὸ ἐπίθ. *βριαρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *χεὶρ* (Βλ. καὶ L-S Κων/νίδη).

Χεροδύναμος ('Η σημασ. καὶ στὸ Ζων.): *Αἴας ὁ πολεμόκλονος καὶ βριαρόχειρ ρήγας* 'Αχιλλ. Ν 1764.

βρίζα ἡ, Act. Xér. $9B^{32,64,66}$.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρίζα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος δημητριακοῦ, βρίζα ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *μουρσὶ μεστ(ὸν) βρίζης* Act. Xér. $9B^{32}$.

βρίζω, βλ. *ὑβρίζω.*

βρικόλακας ὁ· *β ο υ λ κ ό λ α κ α ς,* Μάρκ., Βουλκ. 339^{1}, 340^{5}· *β ο υ ρ κ ό λ α κ α ς,* Βακτ. ἀρχιερ. 162.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. 'Ανδρ., Λεξ., Μενάρδ., Λαογρ. 8, 1921, 297 καὶ ΙΛ. 'Η λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βρικόλακας (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Α1α): *καθ' ὕπνον τινὲς βλέποντες αὐτοὺς λέγουσι, τὸ φαινόμενον οἱ βουλκόλακοι ὅτι ἡμεῖς μέλλομεν φαγεῖν σὲ ἢ τὸν δεῖνα* Μάρκ., Βουλκ. 340^{5}. Βλ. καὶ *βρικολακιάζω*, μτχ.

βρικολακιάζω· μτχ. *β ο υ ρ κ ο λ α κ ι α σ μ έ ν ο ς*, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Α 256· *β ρ ι κ ο λ α κ ι α σ μ έ ν ο ς*, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Β 83· *β ρ ο υ κ ο λ α κ ι α σ μ έ ν ο ς*, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) D 672.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρικόλακας* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ μτχ.=ποὺ ἔγινε βρικόλακας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ ὄψις του ἐγένετον ὥσπερ βουρκολακιασμένου νεκροῦ* αὐτ. 256. Βλ. καὶ *βρικόλακας*.

βρισὰ καὶ **βρισιὰ** ἡ, βλ. *ὑβρισία*.

βρίσκω, βλ. *εὑρίσκω*.

βρισμὸς ὁ, βλ. *ὑβρισμός*.

ʼβριστικός, ἐπίθ., βλ. *ὑβριστικός*.

βρίττω, βλ. *φρίττω*.

βρογμός, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 126, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βρυγμός*.

βρόμα ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 21^{91}, Συναξ. γυν. 850, Πένθ. θαν. (Knös) S 72, Σταυριν. 67, Διήγ. πανωφ. 55, 59, 60, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 109^{8}, Διήγ. ὡραιότ. 298, 586, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [203], Διακρούσ. 90^{15}.

Ἀπὸ τὸ *βρομῶ* (Χατζιδ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 4 καὶ Glotta 22, 1934, 132). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρῶμα*).

1) Δυσάρεστη μυρωδιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἀπὸ τὴν βρόμαν τὴν πολλὴν καὶ τόσην δυσωδία* Διακρούσ. 90^{15}. Βλ. καὶ *βρόμος* 1α. **2**) Ἀκαθαρσία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *Βλαχίαν ἐκαθάρισεν ἐκ τῶν Τουρκῶν τὴν βρόμα* Σταυριν. 67. **3**) (Προκ. γιὰ γυναίκα) αἰσχρὴ γυναίκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2): *ἔχουσιν ἀκόμη γνῶμες οἱ παντέρημες, οἱ βρόμες* Συναξ. γυν. 850. Βλ. καὶ *πολιτική, πουτάνα*.

βρομάρης, ἐπίθ., Πουλολ. 586 (χφ. V) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Βλ. ΙΛ (λ. *βρωμάρις*).

Ἀκάθαρτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *χαλκιὰ μὲ τὰ καθημερνά, χαλκωματὰ βρομάρη* ὅ.π.

βρομέζω, Ἐρωτόκρ. Α′ 458· μτχ. *β ρ ο μ ε σ μ έ ν ο ς*, Ἐρωτόκρ. Ε′ 236, 858, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 112, Τζάνε, Κρ. πόλ. 138^{12}, 548^{12}.

Ἀπὸ τὴ μτχ. *βρομεσμένος*‹*βρομισμένος* τοῦ *βρομίζω* (Βλ. ΙΛ, λ. *βρωμέζω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμέζω*).

Μυρίζω ἄσχημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ὥστε νὰ τοῦ βρομέσουσιν ὅ,τι κι' ἂν τοῦ μυρίζα* Ἐρωτόκρ. Α′ 458. Βλ. καὶ *βρομῶ* Α1. Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ.=βρομερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἀσούσσουμη κι' ἀνέγνωρη, ἄτσαλη, βρομεσμένη* Ἐρωτόκρ. Ε′ 236.

βρομερός, ἐπίθ., Αἰν. ξσμ. 66, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 321, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{106}, Ἐρωτόκρ. Β′ 447, Ε′ 730, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 173, Διακρούσ. 68^{13}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμερός*).

1) Ποὺ μυρίζει ἄσχημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ν' ἀφήσης χόρτα βρομερὰ κι' ἀθὸ φαρμακεμένο* Ἐρωτόκρ. Β′ 447. Βλ. καὶ *βδελυγμίας, βρόμιος, βρομώδης*. **2**) Ἀπαίσιος, ἀποτροπιαστικός: *Τὴν δύναμίν σας βάλετε ὥστε νὰ ἐκδικηθῆτε τὰ ἔθνη τὰ ἀλλόπιστα στὴν βρομερήν των πίστιν* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 321.

βρομεύω, Πανώρ. Ε′ 168, Τζάνε, Κρ. πόλ. 441^{26}· μτχ. *β ρ ο μ ε μ έ ν ο ς*, Διήγ. ὡραιότ. 872.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμεύω*).

1) Μυρίζω ἄσχημα: *βλέπω, ἀποὺ τὴν κεφαλὴ ἐβρόμεψεν τὸ ψάρι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 441^{26}. Βλ. καὶ *βρομῶ* Α1. **2**) Σαπίζω, μολύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1 ἀμτβ.): *πρὶ βρομέψη τσῆ πληγῆς βάνουσι τὸ βοτάνι* Πανώρ. Ε′ 168. Βλ. καὶ *βρομίζω* Α2.

βρόμη ἡ, Αἰτωλ., Μῦθ. 107^{6}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρόμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βρόμη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἢ πράγμα 'πού 'χασι ἢ βρόμη ἢ κριθάρι* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρόμος* (Ι), *ταγή*.

βρομιάρης, ἐπίθ., Προδρ. ΙΙΙ 207 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀκ. Σπαν. 31^{110}, 32^{122}, Πουλολ. Ζ 29, Πουλολ. Ἀθ. 29, Πουλολ. 26· θηλ. *β ρ ο μ ι α ρ έ α*, Προδρ. ΙΙΙ 99, 205, Ὀψαρ. 362^{50}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάρης*. Τὸ θηλ. *βρομιαρέα* κατὰ τὸ θηλ. τῶν ἐπιθ. σὲ -ὺς (Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 263). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμιάρις*).

α) Ποὺ εἶναι βρόμικος, ἀκάθαρτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐβρόμισεν ὅλους μὲ τὰ χνότα του ὁ βρομιάρης* Ἀκ. Σπαν. 31^{110}· **β**) τὸ θηλ. ὡς οὐσ.=βρόμα: *ἀπὸ βρομιαρέας μὴ ἐγλύσης, Τσίρε* Ὀψαρ. 362^{50}.

βρομιάρικος, ἐπίθ., Πουλολ. 56.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βρομιάρης* καὶ τὴν κατάλ. *-ικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμιάρικος*).

Ποὺ εἶναι βρόμικος, λερωμένος: *ἀσκὶν βρομιάρικον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναχεσομάγουλος, ἀναχεσομούσουδος*.

βρομίζω, Προδρ. ΙΙΙ 216l (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 259 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 431^{3}, Ἀκ. Σπαν. 32^{122}, 39^{356}, 40^{366}, Ἑρμον. Ν 156, Πουλολ. Ἀθ. 58, Διήγ. παιδ. 583, Μαχ. 10^{22}, 12^{27}, 44^{24}, 574^{14}, 638^{15}, Ἄνθ. χαρ. 287^{12}, Πεντ. Ἔξ. VII 21, VIII 10, XVI 20, Διήγ. ὡραιότ. 607, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1241], Δ′ [1054].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βρομῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμῶ*).

Α′ Ἀμτβ. (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) **1**) Βγάζω ἄσχημη μυρωδιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *τὸ ψάρι ὅς εἰς τὸν ποταμὸ ἐψόφησεν καὶ ἐβρόμισεν ὁ ποταμὸς* Πεντ. Ἔξ. VII 21· *καὶ παλαμίδες ποταπές, σαχνὲς καὶ βρομισμένες* Προδρ. ΙΙΙ 216l (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· βλ. καὶ *βρομῶ*· (μεταφ.): *οἱ ἄνωθεν Τεμπλιῶτες...εἶχαν μεσόν τους μεγάλην αἱρετικίαν καὶ πολλὰ βρομισμένην τάξιν* Μαχ. 10^{22}. **2**) (Προκ. γιὰ πληγὴ) σαπίζω: *ἐβρόμισεν ἡ πληγὴ* Ἀσσίζ. 431^{3}. Βλ. καὶ *βρομεύω* 2. **Β′** (Μτβ.) μεταδίδω (σὲ κάπ.) ἄσχημη μυρωδιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1): *τότε βρομίζεις μας, σπανούριε* Ἀκ. Σπαν. 39^{356}.

βρόμιος, ἐπίθ., Διγ. Ἄνδρ. 371^{12}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [204].

'Από τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιος*. Βλ. ὅμως καὶ 'Ανδρ., Λεξ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρώμιος*).

Ποὺ ἀναδίδει ἄσχημη μυρωδιά, δυσώδης ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅπ. 1): *ὅτα φυσᾶ τόσον βαριά, μὲ τόσην βρόμ' ὁμάδι ποὺ ἔτσι δὲν ἐβγαίνουσι* (ἐνν. *οἱ ἀναστεναγμοὶ*) *ἀπὸ τὸν βρόμιον "Αδη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [204]. Βλ. καὶ *βρομερὸς* 1.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=βρόμικο πράγμα (Πβ. ΙΛ, λ. *βρώμιος* 1): *ἔπεσαν ἀπάν' ἀπάνω μου ὡσὰν οἱ γῦποι εἰς τίποτες βρόμιον* Διγ. "Ανδρ. 371^{12}.

βρομοβότανον τό, Σταφ., 'Ιατροσ. 1^{2}.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *βότανον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμοβότανον*). (Βλ. καὶ Du Cange).

'Αγριοντομάτα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἔπαρον στρύχνον (τὸ λέγουσι τινές βρομοβότανον)* ὅ.π.

βρομόγερος ὁ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 357, κριτ. ὑπ.).

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *γέρος*.

(Μεταφ.) ἀνήθικος γέρος: *οὐκ ἐντρέπετο ὁ βρομόγερος τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ τὴν γυναίκα νέαν...παρανόμως συμμίγεσθαι* ὅ.π.

βρομόκαπνος, ἐπίθ., Προδρ. III 325b (χφφ. HSVAgc) (κριτ. ὑπ.).

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *καπνὸς* (Βλ. Du Cange, λ. *βρωμόκαπνος*).

Ποὺ εἶναι βρομισμένος ἀπὸ καπνό: *ἡμεῖς δὲ τὸ βρομόκαπνον ἐκεῖνο τὸ ἁγιοζούμιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *καπνερός*.

βρομοκατησχυμμένος, μτχ., Πουλολ. Ζ 286.

'Από τὸ οὐσ. *βρόμα* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *καταισχύνομαι*.

Ντροπιασμένος: *κ' ἐσὺ* (δηλ. *λούπη*), *μυριοκακότυχον, βρομοκατησχυμμένον* ὅ.π.

βρομοκρίθαρο τό, Σαχλ., 'Αφήγ. 139, 148.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμη* καὶ *κριθάρι*.

Βρόμη καὶ κριθάρι: *ἄλλοι εἶχαν βρομοκρίθαρον, λινάρια καὶ παμπάκια* αὐτ. 139.

βρομομυξάρης, ἐπίθ.· θηλ. *β ρ ο μ ο μ υ ξ α ρ έ α,* Διήγ. παιδ. 413.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *μυξάρης*.

Ποὺ εἶναι βρόμικος καὶ μυξιάρης: *καθὼς καὶ ἡ πλησίον σας ἡ βρομομυξαρέα* ὅ.π.

βρομονήσιν τό, Μαχ. 640^{15}.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *νησί*.

(Προκ. γιὰ ἀποτροπιασμό): *νὰ κάψω τὸ βρομονήσιν τῆς Κύπρου* ὅ.π.

βρομόπαπο(ν) τό, Πουλολ. Ζ 351, Πουλολ. 'Αθ. 402.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *παπί*.

Βρόμικο παπί: «*Τίνος τὰ λές, βρομόπαπον; τί 'ναι τὰ τσαπουνίζεις;*» Πουλολ. Ζ 351.

βρόμος ὁ, (I), Κυνοσ. 594^{21}.

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη (L-S, λ. *βρόμος* [B]) καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *βρόμη*).

Βρόμη, τροφὴ τῶν ζώων ('Η σημασ. στὸν 'Ιπποκράτη, L-S, ὅ.π. 2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *βρόμον φρύξας μετὰ ταῦτα ἀπάγων εἰς μύλωνα ἄληθε* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρόμη*.

βρόμος ὁ, (II), Προδρ. III 325 p (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), 'Ακ. Σπαν. $31^{92,96}$, 'Ιατροσ. κώδ. τθ', τιθ', Διήγ. παιδ. 826, 'Απολλών. (Wagn.) 625, Φυσιολ. (Legr.) 451, Μαχ. 216^{4}, Θησ. Β' [50^{1}, 77^{4}], Θ' [5^{6}], Θησ. (Schmitt) 339 IX 5, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 238, Σαχλ., 'Αφήγ. 457, Πικατ. 92, Τριβ., Ρὲ 34, Ρίμ. θαν. 133, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 422, 423, Μηλ., 'Οδοιπ. 637, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 87, 'Ερωτόκρ. Δ' 540, Ε' 426, 500, 805, 868, Διήγ. πανωφ. 57, 61, Διήγ. ὡραιότ. 293, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1150], Φορτουν. (Vinc.) Β' 378, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197^{14}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρόμος* (L-S, λ. *βρόμος* [A] καὶ *βρῶμος* [B]). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρῶμος* ὁ).

1α) "Ασχημη μυρωδιὰ ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *βρῶμος* [B]· πβ. καὶ *βρόμος* [A] II καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *γιατὶ τοῦ γέρο ἡ ἀγκαλιὰ χνότο καὶ βρόμο ἐβγάνει* Φορτουν. (Vinc.) Β' 378· βλ. καὶ *βρόμα* 1· **β**) ἀκαθαρσία: *ὡς πότε θὲ νὰ κάθεσαι στὸ βρόμο, θυγατέρα; νὰ διώχνης τόσες προξενιὲς ποὺ τοῦ κυροῦ σου φέρα;* 'Ερωτόκρ. Ε' 805. **2**) Αἰσχρολογία: *μὴ λαλεῖτε πολλά, μηδὲ ἐξερχέσθω βρόμος ἀπὸ τὸ στόμα σου* 'Ακ. Σπαν. 31^{92}. **3**) Κοιλότητα τοῦ καραβιοῦ ὅπου μαζεύονται βρόμικα νερά: *εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ καραβιοῦ, στὸν βρόμον ἐκατέβη* 'Απολλών. (Wagn.) 625.

βρόμος, ἐπίθ., (III), Φορτουν. (Vinc.) Β' 367, 446.

'Από τὸ οὐσ. *βρόμα* (Βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 36, 1924, 199 καὶ ΕΕΦΣΠΘ 1,1927, 30). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρῶμος*, ἐπίθ..

'Ακάθαρτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *καὶ ὁ κῶλος του ἔτσι νά 'τρεχε τὸ αἷμα τοῦ σαλιάρη, τοῦ φαφλατᾶ καὶ τοῦ ἄνοστου, τοῦ βρόμου, τοῦ ἀφορμάρη* αὐτ. Β' 446.

βρομοσθενήτισσα, Πουλολ. (Wagn., Carm.) 133, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βρομοστομίτισσα* (Βλ. Πουλολ. 138).

βρομόσκυλος ὁ, Μαρκάδ. 176.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *σκύλος*. Πβ. τὸ σημερ. *βρωμόσκυλο* τὸ (ΙΛ).

Σκύλος ἀκάθαρτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *αὐτεῖνοι πάντα βρίσκονται περίσσια μονοιασμένοι καὶ ὡσὰν αὐτοὶ βρομόσκυλοι ὅλοι τους ψωριασμένοι* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαρύσκυλος*.

βρομοστομίτισσα ἡ, Πουλολ. 138.

'Από τὸ ἀμάρτ. οὐσ. *βρομοστομίτης* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα*.

Αὐτὴ ποὺ βρομᾶ τὸ στόμα της: *μωρὴ βρομοστομίτισσα καὶ μυριοκαπνισμένη* ὅ.π.

βρομόστομος, ἐπίθ., Πουλολ. 'Αθ. 47, Πουλολ. 43.

'Από τὰ οὐσ. *βρόμα* καὶ *στόμα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμόστομος*).

Ποὺ βρομᾶ τὸ στόμα του ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Βρομόστομε, τίνος λαλεῖς καὶ ποῦ τὰ συντυχαίνεις;* Πουλολ. 'Αθ. 47.

βρομοστομόχνοτος, ἐπίθ., Πουλολ. 'Αθ. 170.

'Από τὸ ἐπίθ. *βρομόστομος* καὶ τὸ οὐσ. *χνότο*.

Ποὺ βρομοῦν τὰ χνότα τοῦ στόματός του: *Μωρὴ βρομοστομόχνοτη, νὰ εἰπῆς οὐδὲν σὲ ξεύρουν;* ὅ.π.

βρομούσα ἡ, Πουλολ. Ζ 34, Πουλολ. 40, 442, Περὶ γέρ. 98.

᾿Απὸ τὸ *βρομῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ούσα*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρωμοῦσα*).

Αὐτὴ ποὺ εἶναι ἀκάθαρτη (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *λέγει της: «Πῶς δὲν ἔπλενες, βρομούσα, τὰ σκουτέλα;»* Περὶ γέρ. 98.

βρομοφόρος, ἐπίθ., ᾿Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 1509.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *βρόμος* καὶ τὸ *-φόρος* κατὰ τὸ *μυροφόρος*.

Ποὺ ἔχει βρομιά: *βρομοφόροι γυναῖκες* ὅ.π.

βρομοχνοτόμορφος, ἐπίθ., Πουλολ. 463.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *βρομόχνοτος* καὶ τὸ οὐσ. *μορφή*.

Ποὺ βρομοῦν τὰ χνότα του (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Krawczynski [Πουλολ. σ. 112]): *βρομοχνοτόμορφε, κουρούνα ξερασμένη* ὅ.π.

βρομόχνοτος, ἐπίθ., Πουλολ. 43.

᾿Απὸ τὰ οὐσ. *βρόμος* καὶ *χνότο*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *βρωμόχνοτος*).

Ποὺ βρομοῦν τὰ χνότα του (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *«βρομόστομε, βρομόχνοτε, τί 'ν' τὰ λαλεῖς καὶ λέγεις;»* ὅ.π.

βρομοχνοτόστομος, ἐπίθ., Πουλολ. Ζ 137, Πουλολ. ᾿Αθ. 132.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *βρομόχνοτος* καὶ τὸ οὐσ. *στόμα*.

Ποὺ βρομοῦν τὰ χνότα του: *Μωρὴ βρομοχνοτόστομη καὶ μυριοκαπνισμένη* Πουλολ. ᾿Αθ. 132.

βρομῶ, ᾿Ασσίζ. 178^{18}, 375^{23}, ᾿Ακ. Σπαν. 31^{109}, Διήγ. παιδ. 424, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 579, Θησ. Β΄ [13^{6}], ᾿Αρμούρ. 108, Γεωργηλ., Θαν. 69, Πεντ. Γέν. XXXIV 30, ῎Εξ. V 21, Αἰτωλ., Μῦθ. 67^{15}, Κώδ. Χρονογρ. 52^{35}, 69^{6}, Χρον. 307, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, 450, Πανώρ. Γ΄ 343, Κατζ. Γ΄ 469, Ροδολ. Τοῖς ἀναγν. [21], Διήγ. πανωφ. 59, Διήγ. ὡραιότ. 294, Φορτουν. (Vinc.) Δ΄ 38.

Τὸ ἀρχ. *βρομέω* (Βλ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 27, 1915, ΛΑ 4 κέ.). Βλ. καὶ ΙΛ (λ. *βρωμῶ*).

Α΄ ᾿Αμτβ. **1**) Μυρίζω ἄσχημα (῾Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *βρωμέω* καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ὅτι ἐβρόμησεν ὁ κόσμος ὅλος ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς σφαμένους* Κώδ. Χρονογρ. 69^{6}. Βλ. καὶ *βρομέζω, βρομεύω* 1, *βρομίζω* Α1. **2**) (Μεταφ.) γίνομαι ἀηδιαστικός: *ἐβρόμησαν εἰς τὸν Θεὸν μάχες τῶν ὁμοφύλων* Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 579. **3**) (Μεταφ.) προκαλῶ ἀηδία σὲ κάπ.: *τῆς βρομεῖ ἡ ἐργασία του* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 450. **Β΄** Μτβ. **1**) Γεμίζω κ. μὲ ἄσχημη μυρωδιὰ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1): *ἐκάθισεν μέσον μας καὶ ἐβρόμησεν ὅλους μὲ τὰ χνότα του* ᾿Ακ. Σπαν. 31^{109}. **2**) Κάμνω κάπ. μισητό: *ἐθολώσετε ἐμὲν νὰ μὲ βρομήσετε εἰς τὸ καθιζάμενο τῆς ἠγῆς* Πεντ. Γέν. XXXIV 30.

βρομώδης, ἐπίθ., ῾Ιερακοσ. 379$^{11-2}$.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βρομώδης* (L-S, λ. *βρωμώδης*).

Ποὺ μυρίζει ἄσχημα (῾Η σημασ. μτγν., ὅ.π.): *τὰ γὰρ λοιπὰ αὐτοῦ βρομώδη ἐστὶ καὶ βαρέα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρομερὸς* 1.

βροντὴ ἡ, Κρασοπ. 110, Καλλίμ. 1305, Διγ. (Trapp) Gr. 151, 2400, Διγ. Ζ 2831, Διγ. (Trapp) Esc. 461, Χρον. Μορ. Η 3723, Βίος ᾿Αλ. 4585, 5660, ᾿Ηπειρ. 233^{13}, Λίβ. Sc. 2637, Λίβ. Esc. 3804, Θρ. Κων/π. Η 97, Θρ. Κων/π. Β 97, Θρ. Κων/π. διάλ. 99,

114, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 613, Θησ. Δ΄ [1^{3}], Χούμνου, Π.Δ. Χ 38, Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 160^{6}, ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε΄ 443, ᾿Αχέλ. 1935, ᾿Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 3, Γ΄ 67, Δ΄ 765, ᾿Ερωτόκρ. Β΄ 1310, 1904, Δ΄ 1687, Ε΄ 1536, Διήγ. πανωφ. 57, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 109^{17}, Διήγ. ὡραιότ. 403, Λίμπον. 218, Φορτουν. (Vinc.) ᾿Ιντ. α΄ 17, Ζήν. Ε΄ 15, Διακρούσ. 78^{24}, 83^{12}, 89^{1}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 144^{5}, 153^{17}, 162^{6}, 170^{3}, 281^{7}, 490^{15}, 491^{18}, 494^{23}, 506^{6}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βροντή*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ῾Ο ἰσχυρὸς κρότος ποὺ συνοδεύει τὴν ἀστραπὴ καὶ τὸν κεραυνὸ (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Τὰ περιστέρια τσὶ βροντὲς καὶ τὰ νερὰ γροικοῦσι* ᾿Ερωφ. Γ΄ 67· *ὁ οὐρανὸς μὲ τὲς βροντὲς ἀστροπελέκια ἂς ρίχνῃ* Ζήν. Ε΄ 15· *καὶ μιὰ βροντὴ στὸν οὐρανὸ τσ' ὀχθρούς μου φοβερίζει* ᾿Ερωτόκρ. Ε΄ 1536· *τὰ δάκρυα του εἶχεν ποταμούς, βροντὰς τοὺς στεναγμούς του* Λίβ. Esc. 3804. Βλ. καὶ *βροντισμός*. **2**) Κάθε ἰσχυρὸς κρότος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Φωνές, βροντὲς καὶ μπαλοτιὲς ἄνθρωπος νὰ δακρύσῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 170^{3}. Βλ. καὶ *συχαλασμός*. **3**) Κεραυνὸς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τότε καὶ βροντὴ γέγονε μεγάλη ἐπὶ τοῦ καμπαναρίου τοῦ μοναστηρίου καὶ ψυχαὶ δεκατέσσαρες ἐβροντήθησαν* ᾿Ηπειρ. 233^{13}. Βλ. καὶ *ἀστραπὴ* 2 ἔκφρ., *ἀστροπελέκι, πέτρα*.

βροντηδόν, ἐπίρρ., ῾Ερμον. Ξ 105b.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *βροντηδόν*.

Βροντερά, δυνατά: *ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ λύπῃ τὸ τυχὸν οὐκ ἀνεπαύτῃ* (παραλ. 1 στ) *βροντηδὸν ἀναστενάζων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφυρά, ἀψὰ* 1, *βαρέα* 1, *βαρέως* 1.

βροντίζω, Κρασοπ. 29· μτχ. *β ρ ο ν τ ι σ μ έ ν ο ς*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε΄ [1095].

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βροντῶ*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βροντῶ*).

Μπουμπουνίζω, κάνω θόρυβο σὰν τῆς βροντῆς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *καὶ νὰ τὸν ἔκρουε σεισμὸς καὶ νά 'πεφταν οἱ πίροι, ὁ βοῦτσος νὰ ἐβρόντιζε καὶ νά 'στραπτεν ἡ κούπα* Κρασοπ. 29. Βλ. καὶ *βαβουρίζω*. ῾Η μτχ. ὡς ἐπίθ.=πολὺ δυνατός, βροντερός: *ἔκαμε καὶ δὲν ἀγροικᾶς φωνὴν τὴν βροντισμένην τ' οὐρανοῦ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε΄ [1095]. Βλ. καὶ *βροντώδης*.

βροντισμὸς ὁ, Χούμνου, Π.Δ. Χ 45, Πικατ. 199, ᾿Αχέλ. 729, ᾿Ερωτόκρ. Β΄ 756, 1912, 2148, 2153, Δ΄ 1015, 1916, Διακρούσ. 79^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{8}, 218^{6}, 268^{7}, 292^{13}, 363^{9}, 375^{12}, 383^{26}, 419^{21}, 550^{2}, 555^{10}.

᾿Απὸ τὸ *βροντίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ισμός*. Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ᾿Αθ. 25, 1913, 307. ῾Η λ. καὶ στὸ Σολωμὸ (Δημητράκ.).

α) Βουητὸ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Δὲν ἔπαυσαν οἱ λουμπαρδιὲς ἡμέρα νύκτα, μᾶλλον νὰ ρίκτουν βόλια στὰ Χανιὰ μὲ βροντισμὸν μεγάλον* Διακρούσ. 79^{14}· βλ. καὶ *βαβούρα α, βοὴ 2*· **β**) γδοῦπος: *ὡσὰν ἀπὸ ψηλὸ βουνὶ χοντρὸ χαράκι πέσῃ καὶ δώσῃ μὲ τὸ βροντισμὸ εἰς τοῦ γιαλοῦ τὴ μέση, ἀνεκατώσῃ τὰ νερὰ* ᾿Ερωτόκρ. Β΄ 2148.

βροντιστός, ἐπίθ., Πεντ. Γέν. XXXI 10 (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ραντιστά*· πβ. Π.Δ. Γέν. XXXI 10 *ραντοί*=κατάστικτοι [ἐνν. *κριοί*]).

᾿Απὸ τὸ *βροντίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιστός*.

Χτυπημένος ἀπὸ τὴ βροντὴ (Βλ. Hesseling [Πεντ. σ. 423]): *καὶ ἰδοὺ τὰ βαρβάτα ὁποὺ ἀνεβαίνουν ἰπὶ τὸ ποίμνιο πολωπά, κουκκωτὰ καὶ βροντιστὰ* ὅ.π.

βροντοκούδουνο(ν) τό, Διήγ. παιδ. 763.

Πιθ. ἀπὸ τὸ *βροντῶ* καὶ τὸ οὐσ. *κουδούνι*. Βλ. ὅμως καὶ Κουκ., Ἀθ. 59, 1955, 182. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ ἀρωματικὸ φυτὸ ποὺ μοιάζει μὲ κουδούνι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μὲ βροντοκούδουνα πολλὰ καὶ ἄλλας εὐμορφίας* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάλσαμον* 3, *βάλσαμος* 3.

βροντοκτυπῶ, Πικατ. 190.

Ἀπὸ τὰ *βροντῶ* καὶ *κτυπῶ*.

Θορυβῶ: *Λέγω του: «Χάρο, τί ἔν' αὐτὸ ὁποὺ βροντοκτυπάει;»* ὅ.π. Βλ. καὶ *βαβουρίζω*.

βροντόλαλος, ἐπίθ., Στάθ. Α' 171.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βροντὴ* καὶ *λαλιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει βροντερὴ φωνὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἀφέντη μου βροντόλαλε, ἐσὺ ὁποὺ ἐκτύπας ἦσου;* ὅ.π.

βροντοσεισμολόγιον τό, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 520.

Ἀπὸ συμφ. τῶν οὐσ. *βροντολόγιον* καὶ *σεισμολόγιον*. Πβ. τὴ λ. *σεισμοβροντολόγιον* (Βλ. Σάθα, ΜΒ Α' 50).

Βιβλίο μαντικῆς ποὺ βασίζεται στὰ φυσικὰ φαινόμενα (κεραυνοὺς καὶ σεισμούς): *Ἕτερον βιβλίον ὁ Ἰὼβ ἑρμηνευμένος. Ἕτερον πτενὸν τὸ βροντοσεισμολόγιον* ὅ.π.

βροντοφόρος, ἐπίθ., Ζήν. Γ' 61.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροντὴ* καὶ τὸ *φέρω*.

Ποὺ φέρνει τὴ βροντή: *τοῦ βροντοφόρου τοῦ Διὸς εἶσαι ἀστροπελέκι* ὅ.π.

βροντόφωνος, ἐπίθ.· θηλ. *β ρ ο ν τ ο φ ώ ν η*, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 266.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βροντὴ* καὶ *φωνή*. Ἡ λ. τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει βροντώδη φωνὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ τὴν στεντόρειον φωνὴν ἢ γλῶσσαν βροντοφώνην* ὅ.π.

βροντῶ, Προδρ., Σεβ. 224, Διγ. Ζ 337, Ἀκ. Σπαν. 34^{192}, 39^{333}, Συναξ. γαδ. 350, Ἠπειρ. 233^{14}, Ἱστ. Ἠπείρ. XXXIII^{10}, Λίβ. Ρ 512, Λίβ. Sc. 2632, Λίβ. Esc. 770, 3799, Λίβ. Ν 649, Δελλ. [Πάθη Χριστοῦ] σ. 42, Χρησμ. (Λάμπρ.) 106^{18}, Γαδ. διήγ. 177, 496, Πικατ. 188, Ρίμ. θαν. 75, Ἀχέλ. 1460, Πανώρ. Β' 47, 259, Ἐρωφ. Γ' 47, Φαλλίδ. 128, Ἐρωτόκρ. Β' 754, 772, 1907, Γ' 1557, Δ' 660, 1679, 1814, Ροδολ. Α' [188], Ζήν. Ε' 253, Μαρκάδ. 747, Λεηλ. Παροικ. 48, Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{5}, 190^{10}, 202^{23}, 206^{15}, 242^{27}, 255^{1}, 279^{8}, 289^{15}, 323^{23}, 326^{13}, 332^{5}, 339^{24}, 388^{4}, 397^{22}, 450^{15}.

Τὸ ἀρχ. *βροντάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. **1α**) (Σὲ γ' πρόσ.) βροντᾶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βροντάω* Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Ὄντεν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ κι' ἀνεμικὲς φυσοῦσι* Ἐρωφ. Γ' 47· *καὶ σὰν ὄντε βροντᾶ οὐρανὸς οἱ κοπανιὲς χτυποῦσι* Ἐρωτόκρ. Δ' 1814· **β**) φρ. *ἀστράπτει ἡ ἀνατολὴ καὶ βροντᾶ ἡ δύση*. Βλ. καὶ *ἀστράπτω* 1 φρ. **2**) Παράγω ἰσχυρὸ βρόντο, ἠχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ἀκούω, νερὰ βροντοῦσαν* Πικατ. 188· *ὁ κόσμος ἐταράσσετο καὶ τὰ βουνιὰ βροντοῦσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 190^{10}· *θρηνοῦσιν τὰ παράπλαγα, βροντοῦσιν τὰ λαγκάδια* Λίβ. Esc. 3799. **Β'** Μτβ. **1**) Πλήττω μὲ κεραυνὸ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, ὅ.π. ΙΙ. Πβ. ΙΛ στὴ λ. Γ1): *τότε καὶ βροντὴ γέγονε μεγάλη ἐπὶ τοῦ καμπαναρίου τοῦ μοναστηρίου καὶ ψυχαὶ δεκατέσσαρες ἐβροντήθησαν* Ἠπειρ. 233^{14}. Βλ. καὶ *βαρῶ* (Ι) Α2α.

2) Φρ. *βροντῶ λουμπάρδες*=ρίχνω τουφεκιὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2α): *ἀπὸ τὸ πέλαος τὰ κάτεργα ἐβροντοῦσα λουμπάρδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{5}.

βροντώδης, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 902.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βροντώδης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Βροντερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *καὶ τὸ καινὸν καὶ θαυμαστὸν ὅτι βροντώδης ἦχος καὶ στεροπαὶ γεγόνασι* ὅ.π. Βλ. καὶ *βροντίζω* μτχ.

βρότη ἡ, Κορων., Μπούας 152.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροτός*.

Τὸ σύνολο τῶν «βροτῶν»: *ὁποῖον ἄστρο βγῆ 'κ τὴν ὀρδινιὰν σβένει, χαλᾶ τὴ βρότη* ὅ.π.

βροτοσώστης ὁ, Προδρ. IV 160.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βροτὸς* καὶ τὸ οὐσ. *σώστης*.

Αὐτὸς ποὺ σώζει τοὺς ἀνθρώπους: *ἀλλὰ παντάναξ κραταιός, Χριστός μου βροτοσώστης* ὅ.π.

βρούβα ἡ, Κατὰ «ζουράρη» 97.

Βλ. Du Cange (λ. *βρούβη*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος ἄγριου χόρτου (Βλ. Γενναδ., Λεξ., λ. *βροῦβες*· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐμάζωνε βροῦβες* ὅ.π.

βρούθισμαν τό, Ἀσσίζ. 112^{4}, 152^{18}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βρουθῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-μα(ν)*.

Σπρώξιμο: *τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν μὲ τὸ βρούθισμάν του* αὐτ. 112^{4}. Βλ. καὶ *ἀμπωσιά*.

βρουθῶ, Ἀσσίζ. 111^{28}, 112^{8}, 362^{7}, Μαχ. 266^{16}, 312^{32}, 314^{4}, 658^{20-1}· ἀόρ. *ἐ β ρ ο υ θ ί σ θ η κ α* (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ ρ. *βρουθίζω*), Μαχ. 312^{25}.

Ἀπὸ τὸ *γροθθίζω* (Βλ. Menardos, Byz. 8, 1933, 368). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 499).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Σπρώχνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ., ὅ.π.): *τὸ νὰ δοῦν τὰ σπαθία γυμνὰ καὶ κείνους ὁποὺ ἐβρούθησαν νὰ μποῦν περφόρτσα ἐθυμώθησαν καὶ ἀγγρίστησαν* Μαχ. 312^{32}· **β**) σπρώχνω καὶ ρίχνω κάτω: *εἰ δὲ γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐβρούθησεν μὲ τὸ ἴδιον του θέλημαν τὸ ὑποζύγιον φορτωμένον*... Ἀσσίζ. 362^{7}. **2**) Φέρομαι βίαια σὲ κάπ.: *Θεωρώντα ὁ αὐτὸς μισὲρ Πατὴς τὲ Νόρες τὴν δυναστείαν τὴν ἐποῖκαν καὶ ἐκατακουρσέψαν τὸ κρασίν, ἐκατέβην ἀποὺ τὴν σκάλαν τοῦ πύργου καὶ ἐβρούθησεν τὸν λαὸν τόσον, ὅτι ἕνας παιδίος...εἶπεν του: «Ἀφέντη, δέρνεις μας καὶ διώχνεις μας...* » Μαχ. 658^{20-1}. Βλ. καὶ *ἀγενίζω, ἀναισχυντίζω*. **Β'** Μέσ. Σπρώχνομαι: *Γροικώντα οἱ Γενουβῆσοι οἱ ἀρματωμένοι ὁποὺ ἐλάχαν ἔξω τῆς αὐλῆς ἐβρουθίσθησαν καὶ ἐμπῆκαν* Μαχ. 312^{25}.

βρουλέα ἡ, Act. Xér. 20^{55}, Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ. 36.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροῦλο* καὶ τὴν κατάλ. *-έα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βουρλεά*).

Τόπος ὅπου φυτρώνουν βοῦρλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *διέρχεται τὸ μνημεῖον ...καὶ ἀπέρχεται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἐκεῖσε βρουλέαν* Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ. 36.

βρουλίζω· *β ο υ ρ λ ί ζ ω*, Σαχλ., Ἀφήγ. 846· μτχ. *β ο υ ρ λ ι σ μ έ ν ο ς*, Ἄλ.

Κύπρ. 1208, Κατζ. Γ′ 48, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [493], Διακρούσ. 95^{18}· *βρουλισμένος*, Περὶ ξεν. V 55.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. βροῦλο καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βουρλίζω*). Βλ. καὶ Λορεντζ. (ΛΑ 5, 1918/20, 34 καὶ Ἀθ. 32, 1920, 195).

Ἐρεθίζω, τρελαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 5): *κατέχουσιν, βουρλίζω τους καὶ θέτουν μετὰ μένα καὶ κάμνω το τὸ κάμωμα* Σαχλ., Ἀφήγ. 846· βλ. καὶ *ἀγριαίνω* ΙΒ, *ἀναγκάζω* 8, *ἀναγριώνω* Α1, *ἀναπετῶ* Ββ, *πειράζω*. Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. = ἐξαγριωμένος, τρελὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *βουρλίζω* 4): *Σύρε στὸν ἄνεμ' ἀπεδῶ, γέροντα βουρλισμένε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [493]· *Σὰν ἤκουσαν τὸν ὁρισμόν, σὰν βουρλισμένοι τρέχουν κ' ἐγέμισαν τὰ κάτεργα, ποὺ χωρεμὸν δὲν ἔχουν* Ἀλ. Κύπρ. 1208.

βρούλινος, ἐπίθ.· *βούρλινος*, Πεντ. Ἔξ. II 3 (ἔκδ. *βουρλινό*· διορθώσ. *βούρλινο*).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροῦλο* καὶ τὴν κατάλ. *-ινος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βούρλινος*).

Ποὺ εἶναι φτιαγμένος ἀπὸ βοῦρλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π.): *ἐπῆρεν αὐτουνοῦ κιβωτὸ βούρλινο* ὅ.π.

βρουλισμένος, μτχ., βλ. *βρουλίζω*.

βρουλοκάρβουνον τό, Ἀχ. Σπαν. 35^{220}· *βουρλοκάρβουνον*, Ἀχ. Σπαν. 34^{206}.

Λ. πλαστὴ ἀπὸ τὰ οὐσ. *βροῦλο* καὶ *κάρβουνον*.

βροῦλον τό, (I), Act. Xér. 20^{10}, Περὶ ξεν. V 133, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 202.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βοῦρλο*).

Ὑδροχαρὲς φυτὸ τῆς τάξης τῶν βρουλωδῶν, βοῦρλο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1): *τὴν θάλασσαν νὰ ἔπιεν μὲ ὅλον της τὸν ἄμμον καὶ πάλιν νὰ ἐπήγαινεν νά 'φαγεν καὶ τὰ βροῦλα καὶ τὰ ἀνεμοκάραβα* Περὶ ξεν. V 133.

βροῦλον, (II)· *βούρλων*, Ἑρμον. (Μαυρ., Ἐκλ. Α′) 178^{2808}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *λούρων* (Βλ. Ἑρμον. Ω 223).

βρουτσίζω· *βυρτσίζω*, Διήγ. παιδ. 484.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρούτσα* (ΙΑ, λ. *βούρτσα*) ⟨ἰταλ. *brusca* ⟨*brusco* ⟨μτγν. λατ. *bruscus*. Βλ. ὅμως καὶ Κουκ., Ἀθ. 59, 1955, 181, ποὺ σχετίζει τὴ λ. μὲ τὴ λ. *βύρσα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βουρτσίζω*).

(Προκ. γιὰ μαλλὶ) κτενίζω, καθαρίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 3): *βυρτσίζουσι, κτενίζουσι καὶ νήθουσι τὸ νῆμα* ὅ.π.

βρουτσίν τό, Προδρ. II Η 53.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρούτσα* (Πβ. Du Cange, λ. *βουρτζίζειν*). Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. καὶ *βρουτσίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βουρτσί*).

Μικρὴ βούρτσα ἀπὸ τρίχες χοίρου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 3): *τὸ δῶσ' εἰς κόσκινον ψιλόν, τὸ δῶσ' εἰς τὸ γαρβέλιν, εἰς κουταλίστριαν καὶ εἰς βρουτσὶν καὶ εἰς λιπαρὸν ἐλάδιν* ὅ.π.

βρουχίζω, βλ. *βρυχίζω*.

βρούχισμα τό, βλ. *βρύχισμα*.

βρουχισμένα, ἐπίρρ., βλ. *βρυχισμένα*.

βρουχισμὸς ὁ, βλ. *βρυχισμός*.

βροῦχος ὁ, Ἀνων., Ἱστ. σημ. ρμα′, Εὐγ. Ἰωανουλ., Ἐπιστ. 89^{21}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βροῦχος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βροῦκος*).

Εἶδος ἀκρίδας χωρὶς φτερὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1): *ἦρτεν τόση ἀκρίδα καὶ βροῦχος εἰς τὸ νησὶ ἀποὺ ἐφάγε οὖλα τὰ γεννήματα* Ἀνων., Ἱστ. σημ. ρμα′.

βροῦχος τό, βλ. *βρύχος*.

βρουχοῦμαι καὶ **βρουχῶμαι,** βλ. *βρυχῶμαι*.

βρόχα ἡ, βλ. *βόρχα*.

βροχάδα ἡ, Ἀπόκοπ. 194α, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 419.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρόχος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βροχάδα* [II]).

Παγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π.): *Ἴτις τὸν κόσμον φεύγοντα, μισῶντα τὴν ὁμάδαν κ' εἰς μοναστήρια διάγοντα πιάνονται στὴν βροχάδα* Ἀπόκοπ. 194α. Βλ. καὶ *βρόχι(ν)* 1, *βροχίς*.

βροχερός, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Γ′ 1682.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροχὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός*. Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΑ).

(Προκ. γιὰ χρονικὴ περίοδο) βροχερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *τὸ καλοκαίρι βροχερὸ καὶ τὸ χειμώνα κάψα* ὅ.π.

βροχὴ ἡ, Διγ. (Trapp) Gr. 2087, Διγ. Ζ 876, Διγ. (Trapp) Esc. 482, Βέλθ. 1092, Ὡροσκ. 39^{7}; 42^{15}, 45^{29}, Πανάρ. 84^{16}, Φυσιολ. 349^{19}, Θησ. Δ′ [1^{1}], Μάρκ., Βουλκ. 343^{5}, Ἔκθ. χρον. 66^{5}, Συναξ. γυν. 287, Κορων., Μπούας 37, Πεντ. Λευιτ. XXVI 4, Δευτ. XI 14, 17, XXVIII 12, 24, XXXII 2, Ἀχέλ. 1935, Θρ. Κύπρ. Μ 395, Ἱστ. πολιτ. 76^{19}, Κυπρ. ἐρωτ. 137^{6}, Πανώρ. Β′ 256, Ε′ 394, Ἱστ. Βλαχ. 1911, Ἐρωτόκρ. Δ′ 1827, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [676], Δ′ [1109], Τζάνε, Κρ. πόλ. 144^{6}, 275^{30}, 355^{7}, 477^{13}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βροχή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

1) Βροχὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1): *...καὶ κάμ' ἀντάρα καὶ βροχὴ κι' ὁ οὐρανὸς μαυρίση* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1827. **2**) (Προκ. γιὰ τὰ δάκρυα) συνεχὴς ροή: *Τοῦ πόνου καὶ δακρυῶν βροχὲς σ' ἐκείνους π' ἀγαποῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [676].

βροχθίζω, Ἱερακοσ. 403^{13}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Καταπίνω: *θὲς δὲ μετὰ πτεροῦ καὶ ἐν τῷ λαιμῷ αὐτοῦ καὶ βροχθιζέτω τοῦτο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμπώθω* 5, *χωνεύω*.

βροχίζομαι, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 449.

Ἡ λ. σὲ παπυρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *βροχίζω* [II]).

Ἀπαγχονίζομαι, πνίγομαι (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., L-S): *δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ βροχιστῆ, νὰ πνιγῆ* ὅ.π.

βρόχι(ν) τό, Ἐρωτοπ. 198, 202, 235, 472, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 357, Πανώρ. Β′ 114, Γ′ 416, Δ′ 44, Ἐρωφ. Α′ 591, Κατζ. Γ′ 498, Ἐρωτόκρ. Α′ 327, 403, 991, 1243, Στάθ. Β′ 222, Ροδολ. Α′ 350, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [769], Β′ [1099], Δ′ [2], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 452, Τζάνε, Κρ. πόλ. 355^{17}.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (Βλ. Du Cange, λ. *βρόχιον*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρόχι* [II]).

1) Ἁρπάγη, παγίδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Θέτω τὰ βρόχια εἰς τὴν γῆν καὶ πιάνω ὡραιὸν περδίκιν* Ἐρωτοπ. 235. Βλ. καὶ *βροχάδα*. **2**) (Μεταφ.) τὰ θέλγητρα μὲ τὰ ὁποῖα παγιδεύεται κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., *βρόχι* λ. 3): *μὰ ξάφνου ὁ κακορίζικος ἐπιάστηκα στὸ βρόχι, ποὺ στ' ὄμορφό τζη πρόσωπο πάντα στεμένο τό 'χει* Ἐρωτόκρ. Α' 327. Βλ. καὶ *πλάνος, χάρη*.

βροχὶς ἡ, Μανασσ., Χρον. 5209, 5839, 6610.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βροχίς*. Πβ. καὶ τὸ σημερ. *βροχίδα*, ποὺ ἀπ. σὲ ἰδιώμ. (Andr., Lex., λ. *βροχίς*).

Παγίδα: *ἤλυξεν οὖν ὁ Ρωμανὸς ὡς θὴρ ἐκ γαλεάγρας, ὡς ἐκ βροχίδων ἀετός, ὡς ἔλλοψ ἀπ' ἀγκίστρου* αὐτ. 6610. Βλ. καὶ *βροχάδα*.

βροχισμὸς ὁ, βλ. *βρυχισμός*.

βρόχος ὁ, (I), Μανασσ., Χρον. 6591, Δούκ. 121^7.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρόχος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Andr., Lex).

Θηλιὰ ὡς ἀγχόνη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὁ δὲ Τζινεῒτ πρωίας ἤδη γενομένης καὶ βρόχον ἐνθεὶς τῷ τραχήλῳ ἦλθεν ἐνώπιον τοῦ Μουσουλμὰν* Δούκ. 121^7.

βρόχος ὁ, (II), βλ. *βόρχος*.

βροχὸς ὁ, Στάθ. Γ' 405.

Ἀπὸ τὸ *βρέχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Λάκκος γεμάτος νερὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): ὅ.π.

βροχούλα ἡ, Ἐρωτόκρ. Β' 1310, Γ' 1738.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βροχὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ούλα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βροχούλλα*).

Ψιλὴ βροχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *συχνιὰ βροχούλα κάμασι κ' ἤβρεχε στὸ λαγκάδι* αὐτ. Γ' 1738.

βρυάζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 320^{17}, 332^6, 388^{21}.

Τὸ ἀρχ. *βρυάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πληθαίνω? (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐβρυάζασι οἱ τουφεκιὲς κ' ἐπαῖζα τὰ δοξάρια* αὐτ. 388^{21}.

βρυγιὸ τό, βλ. *βρύον*.

βρύγμα τό, Διγ. Ζ 507.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρύγμα*.

Πληγὴ ἀπὸ δάγκωμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τὴν γῆν κατέβρεξεν ἐκ τῶν πολλῶν δακρύων, ἀπὸ καρδίας βρύγματος τῆς ἀπληρώτου λύπης* ὅ.π.

βρυγμὸς ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 1090, Διγ. Ζ 1086, 1420, Ἀκ. Σπαν. 34^{176}, Περὶ ξεν. Α 493, Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ. 25, Ἀλφ. καταν. 72, Διγ. Ἄνδρ. 345^2, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 126 (ἔκδ. *βρογμός*· διορθώσ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρυγμός*.

1) Τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἔνθα κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς καὶ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων* Διγ. Ζ 1086. **2**) Βρυχηθμὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *Κι' ἀπὸ τῶν ἄρκων τῶν βρυγμῶν καὶ τῶν ποδῶν τῶν κτύπων* Διγ. Ζ 1420. Βλ. καὶ *βρυχισμὸς* 2.

βρυκῶμαι, βλ. *βρυχῶμαι*.

βρύλλα ἡ, Γεωργηλ., Θαν. 111.

Κατὰ τὸ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 203, ἡ λ. σχετίζεται μὲ τὸ οὐσ. *βρουλλέα* (*βροῦλλον*).

Δέσμη: *Τὰ δὲ μαλλιὰ ποὺ κρέμουνται καὶ τίς νὰ τὰ συγγράφῃ; Ἀνάκατα μὲ τὰ μαλλιὰ νά 'χουν βρύλλες χρυσάφι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνάδεσμος*.

βρύλλιον τό, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1984.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρύλλον* καὶ τὴν κατάλ. *-ιον*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

Μικρὸ βοῦρλο: *Ἔστι δ' ὁ τόπος εὐθαλὴς... πλήρης μυρίκων τῶν φυτῶν σπάρτων τε καὶ βρυλλίου* ὅ.π.

βρύον τό, Σφρ., Χρον. μ. 46^2· *β ρ υ γ ι ό,* Ἐρωτόκρ. Α' 1671, Γ' 124· *β ρ υ ό,* Πουλολ. 240, 253.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρύο*).

Θαλάσσιο φυτό, φύκια (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *μὲ κύματ' ἄσπρα καὶ θολὰ βρυγιὰ ἀνεκατωμένα* Ἐρωτόκρ. Α' 1671.

βρύσια τά, Gesprächb. 47^6.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρύσις*.

Βρύσες: *ποτάμια, ποταμός, βρύσια, πηγάδι* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυσούλα*.

βρυσικὸ τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 253^{26}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βρυσικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρυσικὸς* 4).

Βρύση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἔξω καὶ μέσα βρυσικὰ κι' ἄλλα πηγάδια τόσα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυσούλα*.

βρύσις -ση ἡ, Λόγ. παρηγ. L 714, Καλλίμ. 856, Διγ. (Trapp) Gr. 2077, Διγ. Ζ 76, 149, Διγ. (Trapp) Esc. 1017, Βέλθ. 295, Χρον. Μορ. Η 5023, Φλώρ. 768, Ἐρωτοπ. 593, Λίβ. Ρ 6, 1651, Λίβ. Sc. 814, Λίβ. Esc. 180, 624, Λίβ. Ν 11, 196, Ἀχιλλ. L 278, 491, Ἀχιλλ. Ν 1723, Ἀχιλλ. Ο 186, Ἰμπ. 526, Φυσιολ. (Legr.) 278, Βεν. 12, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 879, Μαχ. 648^{26}, Θησ. Δ' [65^4], Ch. pop. 63, Χούμνου, Π.Δ. XI 22, Νεκρ. βασιλ. 41, 106, Γεωργηλ., Θαν. 163, Ριμ. Βελ. 587, Σαχλ. Ν 137, 371, Σαχλ. Α' (Wagn.) Μ 338, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 147, Σαχλ., Ἀφήγ. 714, Ἔκθ. χρον. $86^{2,3}$, Σκλάβ. 205, Κορων., Μπούας 7, Σοφιαν., Παιδαγ. 99, Δεφ., Λόγ. 630, Πεντ. Γέν. VIII 2, Ἀχέλ. 255, Αἰτωλ., Βοηβ. 10, Θρ. Κύπρ. Κ 678, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 280, Ἑκατόλ. Μ 7, Ἀλφ. 14^{73}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397, Κυπρ. ἐρωτ. 26^{12}, 77^{18}, Πανώρ. Γ' 478, Ἐρωφ. Α' 293, Ἰντ. β' 52, Γ' 331, Ε' 168, Χρον. Ἀθ. 86^2, Ἱστ. Βλαχ. 1437, Διγ. Ἄνδρ. 315^{19}, 367^{10}, 368^8, Ἐρωτόκρ. Α' 714, 1283, Β' 442, 636, Δ' 634, 1380, Στάθ. Α' 95, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 88, Δ' 82, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [325], Χριστ. διδασκ. 451, Ζήν. Α' 24, Τζάνε, Κρ. πόλ. 138^{30}, 570^{11}, κ.π.ἀ.

Ἀπὸ τὸ *βρύω* καὶ τὴν κατάλ. *-σις*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *βρύσις*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρύσι*).

Φυσικὴ πηγὴ νεροῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ δεντροῦ ἦταν*

πανώρια βρύση Κορων., Μπούας 7· *ἀνηγέρθη ἡ βρύσις τοῦ Ἐξεχώρου* Χρον. Ἀθ. 86^{2}· *τὸ αἷμα βρύσιν εἶδα κ' εἶχε τρέξει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 138^{30}· (μεταφ.):*...ὁπού 'σου βρύση τσ' εὐγενιᾶς καὶ τῆς τιμῆς περβόλι* Ἐρωτόκρ. Α' 714. — Βλ. καὶ *ἀνάβρυσις -ση, βρυσούλα.*

βρυσίτσα ἡ, Λίβ. Ρ 750, 1339, Ἰμπ. 530, Θησ. Ζ' [$60^{1,5}$].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρύση* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὴ βρύση, βρυσάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐπέζευσαν εἰς τὸν γιαλόν, ὅπου ἦτον ἡ βρυσίτσα* Ἰμπ. 530. Βλ. καὶ *βρυσούλα.*

βρυσούλα ἡ, Ἐρωτόκρ. Ε' 1074.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βρύση* καὶ τὴν κατάλ. *-ούλα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρυσούλλα*).

Μικρὴ βρύση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ὡσὰ βρυσούλας κρυὸ νερό, ἔτσι καθάρια βγαίνα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρύσια, βρυσικό, βρύσις -ση, βρυσίτσα.*

βρυχηθμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 3333, 3577· *β ρ υ χ η μ ό ς,* Περὶ γέρ. 51.

Ἡ λ. στὸν Αἴσωπο.

1) Μούγκρισμα (Πβ. γιὰ τὴ σημασ., L-S): *φρικώδεις πέμπει βρυχηθμοὺς* (ἐνν. ὁ θὴρ) *ἀπὸ καρδίας μέσης* Μανασσ., Χρον. 3333. Βλ. καὶ *βρυχισμὸς 2, μουγκρισματιά.*
2) Θρῆνος: *ὀλολυγμοὶ καὶ βρυχηθμοὶ καὶ πρὸς Θεὸν ἐντεύξεις μή πρὸς τὸ μέλλον τὰς ποινὰς αὐτῷ θησαυρισθῆναι* Μανασσ., Χρον. 3577. Βλ. καὶ *βοὴ* 1$β^{2}$.

βρύχημα τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 175^{32}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρύχημα*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav.

Βρυχηθμὸς (Πβ τὴ μτγν. σημασ., L-S. Ἡ σημασ. καὶ στὸ Somav.):*"Ονυξ δὲ ποῦ καὶ βλοσυρὸν ὄμμα καὶ λάσιον στέρνον καὶ πρὸ πάντων τὸ φρικτὸν καὶ ἄγριον βρύχημα;* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυχισμὸς* 2.

βρυχημός ὁ, βλ. *βρυχηθμός.*

βρυχητίας ὁ, Πρέσβ. ἱππ. 107, Βίος Ἀλ. 7.

Ἀπὸ τὸ *βρυχῶμαι.*

Αὐτὸς ποὺ βρυχᾶται: *λέων ὁ βρυχητίας* Βίος Ἀλ. 7. Βλ. καὶ *βαρυβρέμων.*

βρυχητικός, ἐπίθ., Διήγ. Βελ. (Cant.) 359.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βρυχητικός.*

(Προκ. γιὰ λόγια) ἄγριος: *ἀπὸ παραπόνησης κι' ἀπὸ στενοχωρίας λόγους δριμιούς, βρυχητικοὺς λέγει ἀπὸ καρδίας* ὅ.π.

βρυχίζω, Διγ. (Trapp) Esc. 295, Ἀχιλλ. Ν 1303, Ἀχιλλ. Ο 526, Ἰμπ. 116, 188, Ἰμπ. (Lambr.) 112, Θρ. Κων/π. Β 9, Θρ. Κων/π. διάλ. 10, Παρασπ., Βάρν. C 409, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 412, Διήγ. Ἀλ. V 34, Ἰμπ. (Legr.) 121, Τριβ., Ταγιαπ. 157, Διγ. "Ανδρ. 319^{30}, 345^{5}, 346^{11}, Ἱστ. Βλαχ. 2385 [=Γέν. Ρωμ. 27]· *β ρ ο υ χ ί ζ ω,* Διγ. (Trapp) Esc. 746, Ἀχιλλ. (Haag) L 1008, Ἀχιλλ. L 1329, Ἰμπ. 188 (κριτ. ὑπ.), Ἀπόκοπ. 346, Ἀχέλ. 1461, Διακρούσ. 105^{13}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *βρυχῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρυχειέμαι*).

Α' Ἀμτβ. **1**) Βρυχιέμαι, μουγκρίζω **α**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) (προκ. γιὰ ἔμψυχα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ὡς λέοντες ἐβρύχιζαν* Διγ. "Ανδρ. 319^{30}· *νὰ βρουχισθῆς ὡς λέων* Διγ. (Trapp) Esc. 746· βλ. καὶ *βρυχῶμαι* 1α· **β**) (μέσ.) (προκ. γιὰ ἄψυχα) θορυβῶ ὑπερβολικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *οἱ ἄνεμοι ἐταράχθησαν κ' ἡ θάλασσα βρουχίσθην* Ἀπόκοπ. 346. **2**) (Μέσ.) κλαίω, θρηνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *Μεγάλως ἐβρουχίζονταν καὶ βαριαναστενάζαν* Διακρούσ. 105^{13}. Βλ. καὶ *βρυχῶμαι* 3.
Β' (Μτβ.) γεμίζω κ. μὲ θόρυβο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5): *ὡς ἀκλουθᾶ καμιὰν φοράν, εὐθὺς ὅταν βροντήσῃ, στρόβιλος μέγας, φοβερὸς καὶ τὸν γιαλὸν βρουχίσῃ* Ἀχέλ. 1461. Βλ. καὶ *βαβουρίζω.*

βρύχισμα τό, Ἰμπ. 844· *β ρ ο ύ χ ι σ μ α,* Ἰμπ. (Legr.) 220.

Ἀπὸ τὸ *βρυχίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-σμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θρῆνος, ὀδυρμός: *στὸν τράχηλόν του ἔπεσεν ὡραία ἡ Μαργαρώνα. Νὰ εἶδες κλάηματα πολλά, βρυχίσματα μεγάλα* Ἰμπ. 844. Βλ. καὶ *βοὴ* 1$β^{2}$.

βρυχισμένα, ἐπίρρ.· *β ρ ο υ χ ι σ μ έ ν α,* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 294.

Ἀπὸ τὴ μτχ. *βρυχισμένος.*

Μὲ θρήνους, κλαίγοντας: *καὶ βρουχισμένα, σπλαχνικὰ μὲ δάκρυα τοὺς λέγει* ὅ.π.

βρυχισμὸς ὁ, Διήγ. Βελ. 546, Περὶ ξεν. Α 166, Παρασπ., Βάρν. C 280, Γεωργηλ., Βελ. 709, Ριμ. Βελ. 915· *β ρ ο υ χ ι σ μ ό ς,* Θρ. Κων/π. Β 111, Θρ. Κων/π. διάλ. 117, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 276, Κορων., Μπούας 10, Ἀχέλ. 624, Ἐρωτόκρ. Β' 955· *β ρ ο χ ι σ μ ό ς,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 355^{5}.

Ἀπὸ τὸ *βρυχίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-σμός*. Ὁ τ. *βρουχισμὸς* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρυχισμός*).

1) Θρῆνος, ὀδυρμός: *ἔδε κλαημοὺς καὶ δάκρυα καὶ βρουχισμὸς μεγάλος* Θρ. Κων/π. διάλ. 117· *μὲ βρυχισμοὺς καὶ στεναγμοὺς ἐλάλειν: «εἰς τὸ χέριν δότε μοι ἔλεον»* Γεωργηλ., Βελ. 709. Βλ. καὶ *βοὴ* 1$β^{2}$. **2**) Βρυχηθμός, μούγκρισμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Τὴ θάλασσα πολλὲς βολὲς ἄνεμος τὴν ταράσσει καὶ βροχισμοὺς μὲ κύματα κ' εἰς ὥρα λίγη ἀλλάσσει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 355^{5}· *ἦτον ἀλόγων βρουχισμὸς καὶ κτύπος τῶν ἁρμάτων* Κορων., Μπούας 10. Βλ. καὶ *βρυγμὸς 2, βρυχηθμὸς 1, βρύχημα, βρύχος.*

βρυχιστός, ἐπίθ., Διήγ. Βελ. 376.

Ἀπὸ τὸ *βρυχίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιστός.*

Θυμωμένος, ἐξαγριωμένος: *καὶ ἀπὸ παραπόνεσης καὶ ἀπὸ στενοχωρίας λόγους δριμέους, βρυχιστοὺς λέγει ἀπὸ καρδίας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγκώνω* Α2 μτχ., *αὐστηρὸς* 2β, *βουρκώνω* μτχ.3, *μανίζω* μτχ.

βρύχος τό· *β ρ ο ῦ χ ο ς,* Σαχλ., Ἀφήγ. 165, Πικατ. 255, 539.

Ἀπὸ τὸ *βρυχῶμαι*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βρυχηθμός, βοὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ μέγα βροῦχος ἔκαμεν, ὡς λέοντας ἐμουγκᾶτο* Πικατ. 539. Βλ. καὶ *βρυχισμὸς* 2.

βρυχῶ, Ἰμπ. (Lambr.) 490.

Ἐνεργ. τοῦ ἀρχ. *βρυχῶμαι*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. Πβ. τὸ σημερ. *βρουχῶ* (ΙΛ, λ. *βρυχειέμαι*).

Θρηνῶ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, λ. *βρυχειέμαι* 3): *Ἐβγάζουν κλάηματα πικρῶς, βρυχοῦν, μοιρολογοῦσιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρυχῶμαι* 3.

βρυχῶμαι, Τρωικὰ 532^{13}, Γλυκᾶ, Στ. 276, Μακρεμβ., Ὑσμ. 245^{5}, Διγ. Ζ 1469, Διήγ. Βελ. 370, Περὶ ξεν. Α 400, Ἀχιλλ. Ν 1714, Ἰμπ. 840, Ψευδο-Σφρ. 392^{29}, Θρ. Κύπρ. Κ 56· *β ρ ο υ χ ι έ μ α ι,* Ἀλεξ. 1984· *β ρ ο υ χ ο ῦ μ α ι,* Φυσιολ. (Legr.) 594,

Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 1000· *β ρ ο υ χ ῶ μ α ι,* Διγ. (Trapp) Esc. 386, Ἀλεξ. 1231, 1984 (κριτ. ὑπ.), 2919, Σκλάβ. 129, Κορων., Μπούας 42, 50, 62, 143, Ἐρωτόκρ. Β′ 2135, Διακρούσ. 85^{8}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 163^{4}, 448^{13}, *β ρ υ κ ῶ μ α ι,* Θρ. Κύπρ. Κ 40, 641, 765, Θρ. Κύπρ. Μ 14· *β ρ υ χ ο ῦ μ α ι,* Διγ. (Trapp) Esc. 30, Φλώρ. 664, Ἰμπ. 195, 518, Ἰμπ. (Legr.) 209, 582, Διήγ. ὡραιότ. 195, 428, Διγ. Ο 249.

Τὸ ἀρχ. *βρυχάομαι.* Βλ. καὶ ΙΛ (λ. *βρυχειέμαι*).

1α) Βρυχιέμαι, μουγκρίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *βρυχάομαι* καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Τότε πολλὰ χλιμίτιξε, βρουχᾶται ὥσπερ λέω* Ἀλεξ. 2919· βλ. καὶ *ἀποφυσῶ* Β, *βρυχίζω* Α1, *βελάζω, μουγκαλίζομαι, μουγκίζω, μουγκοῦμαι·* **β**) (προκ. γιὰ ἄψυχα): *Ἀρχίζουσιν στὸν πόλεμον, ἀρμάδα ἐβρυκᾶτον, μὰ τόσον ἡ Ἀμμόχουστος ποσῶς δὲν ἐφοβᾶτον* Θρ. Κύπρ. Κ 641. **2**) Βουΐζω ὑποχθόνια (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *οἱ πύργοι τότε πέφτασιν κ' ἡ γῆ χαμαὶ βρυκᾶτον* Θρ. Κύπρ. Κ 765. **3**) Κλαίω, θρηνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *νὰ σὲ στεροῦμαι ζωντανός, νὰ κλαίω, νὰ βρυχοῦμαι* Ἰμπ. 195. Βλ. καὶ *ἀντεπιστένω, βάζω* (Ι) 1, *βρυχίζω* Α2, *βρυχῶ, δέρνομαι, θρηνῶ, κλαίω, λουχτουκιῶ.* **4**) Φρ. *βρυχῶμαι ἀπὸ καρδιᾶς, ἀπὸ ψυχῆς*=κλαίω γοερά: *ἀλλὰ βρυχᾶται ἀπὸ ψυχῆς, κλαίει ἀπὸ καρδίας* Ἰμπ. 840.

βρυωνία ἡ, Ἱερακοσ. 396^{17}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρυωνία.* Βλ. καὶ σημερ. *ἀβρωνιὰ* (ΙΛ).

Φυτὸ ὅμοιο μὲ κλῆμα ἢ περιπλοκάδα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.1): *Βρυωνίαν χλωρὰν καύσας καὶ τὴν τέφραν αὐτῆς ἑνώσας ὄφεως δέρματι ἐπίσης θὲς αὐτὸ* ὅ.π.

βρῶμα(ν) τό, (Ι), Προδρ. Ι 100, ΙΙΙ 174, 195, Καλλίμ. 357, Διγ. (Trapp) Gr. 2224, Διγ. Ζ 3494, Διγ. (Trapp) Esc. 872, Βέλθ. 273, Πουλολ. Ἀθ. 107, Διήγ. παιδ. 26, Φλώρ. 246, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 252, Ἀπολλών. 177, Ἰμπ. 797, Φυσιολ. 353^{17}, Δούκ. 243^{6}, Γεωργηλ., Βελ. 278, Ἀλεξ. 686, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 20, Ἀπόκοπ. 195, 203, Πικατ. 518, Συναξ. γυν. 57, Περὶ γέρ. 193, Ἀλφ. 14^{39}, Μορεζίν., Λόγ. 466, Π.Ν. Διαθ. φ. 246β 14, Διγ. Ἄνδρ. 391^{15}, Ἐρωτόκρ. Β′ 1061, Δ′ 25, 1026, 1124.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρῶμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) Τροφὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ. ἰδιωμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εὑρέθη τράπεζα λαμπρά, λαμπρῶν βρωμάτων πλῆθος* Καλλίμ. 357· *μὲ βρώματα πνευματικὰ νὰ θρέψωμεν καὶ τὸν ἔσω ἀληθῆν ἄνθρωπον, ἤγουν τὴν ψυχὴν* Μορεζίν., Λόγ. 466. Βλ. καὶ *βρωματισμός.* **2**) (Προκ. γιὰ τροφὴ ἁρπακτικοῦ ζώου ἢ πτηνοῦ) θήραμα ἢ ψοφίμι: *Κι' ὡσὰν λιοντάρ' ὀντὲ πεινᾶ κι' ἀπομακρὰ γροικήση κ' ἔρχεται βρῶμα πού 'πασκε νὰ βρῆ νὰ κυνηγήση* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1026· *καὶ τὸ λοιπὸν ἂς δράμωμεν ὡς γύπες εἰς τὸ βρῶμα* Γεωργηλ., Βελ. 278. Βλ.καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 1β^{2}. **3**) Δόλωμα: *οἱ νιούτσικες οἱ ἄγνωστες πιάνουνται σὰν τὸ ψάρι, μὲ λίγο βρῶμα κι' ἄφαντο χάνουσι τὴν ἐξάν τως* Ἐρωτόκρ. Δ′ 25. **4**) (Προκ. γιὰ τὴ ψυχὴ ὑλοποιημένη) διάβρωση, ἀποσύνθεση: *ὁ θάνατος ἁρπάζει μας καὶ βάνου μας στὸ χῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τὴν δολερὰν ἐμπάζουν τη εἰς τὸ βρῶμα* Συναξ. γυν. 57.

βρῶμαν, (ΙΙ), Χρον. 307, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βρόμον* (Βλ. *βρόμος* [ΙΙ]).

βρωματισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 158, 3662, 4611.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βρωματισμὸς* (Steph., Θησ.).

Τροφὴ (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): *γέγονε βρωματισμὸς ὀρνέων σαρκοβόρων* αὐτ. 3662. Βλ. καὶ *βρῶμα(ν)* 1.

βρώσιμος, ἐπίθ., Προδρ. Ι 146, ΙΙΙ 412, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 249, 997.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βρώσιμος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=φαγώσιμο, τροφὴ (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κεκ., Στρατ. 36^{4}): *ἂν δὲ ζητήση βρώσιμον, ψωμίτσιν καὶ κρομύδιν, ἂν δὲ ζητήση διὰ νὰ πίη, νερούτσικον ὀλίγον* Προδρ. ΙΙΙ 412· *καὶ βρώσιμα καὶ πόσιμα ἐκεῖ πάντα τυγχάνουν* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 997· *τὰ βρώσιμα ἐπεκήρωσας καὶ τὰ ποτὰ ὡσαύτως* Προδρ. Ι 146.

βρῶσις -ώση ἡ, Προδρ. ΙΙΙ 272f (χφφ. g V) (κριτ. ὑπ.), IV 46, Καλλίμ. 1001, Κυνοσ. 595^{5}, Βίος Ἀλ. 4288, Χούμνου, Π.Δ. VI 17, VIII 2, Ἀλεξ. 1568, Σαχλ., Ἀφήγ. 516, Κορων., Μπούας 41, Ἀχέλ. 902, 1845, Πανώρ. Β′ 17, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 89, Ε′ 419, Βοσκοπ. 126, Ἱστ. Βλαχ. 1707, Ἐρωτόκρ. Α′ 25, 80, 1147, Β′ 890, Γ′ 78, 82, Δ′ 228, 556, Θυσ.^{2} 516, Στάθ. Α′ 132, Β′ 317, Ζήν. Ε′ 45, Διακρούσ. 107^{27}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 160^{7}, 216^{8}, 361^{19}, 425^{8}, 472^{22}, 485^{17}, 519^{24}, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βρῶσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βρῶσι*).

α) Τροφή, φαγητὸ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *νὰ τρῶσι τὸ κρέας τῶν Ἀγαρηνῶν γιὰ ζαχαρένια βρώση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 472^{22}· *πάσα μυρισμένο στῆθος σκωλήκω κατοικιὰ κάνω ζιμιὸ καὶ βρώση* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 89· *ἔτοιος λαιμὸς δὲν εἶν' γιὰ ἔτοια βρώση* Ἐρωτόκρ. Γ′ 82· (μεταφ.) (Πβ. Lampe, Lex., λ. *βρῶσις* Α4): *τσῆ ἐρωτιᾶς τὴ βρώση* Στάθ. Α′ 132· *τσῆ τιμῆς ἡ βρώση* Ἐρωτόκρ. Δ′ 556· *εἰς τὴν Ἀθήνα πού 'τονε τσῆ μάθησης ἡ βρῶσις* Ἐρωτόκρ. Α′ 25· (προκ. γιὰ τὸν «ἄρτον» τῆς Θείας Κοινωνίας): *Τὰ ἄχραντα μυστήρια, τὸ αἷμα καὶ τὸ σῶμα αὐτὸς σὲ ἐκοινώνησε τὸ ζωηφόρον πόμα· αὐτὸς σὲ καταχόρτασε τὴν ζωηφόρον βρῶσιν, ἐκείνην τὴν ἀληθινὴν ὁμοίως καὶ τὴν πόσιν* Ἱστ. Βλαχ. 1707· **β**) προσφάγι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *θέλομε χαρῆ καὶ ξεφαντώσει μὲ τὰ τραγούδια, μὲ ψωμὶ καὶ βρώση* Βοσκοπ. 126.

βυζάκα ἡ, Μαχ. 404^{18}, 668^{27}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζάκι* καὶ τὴν κατάλ. *-α.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πέτρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὸν πύργον ὅπου εἶναι κοντὰ τῆς πόρτας τοῦ φόρου ἐγεμῶσαν το χῶμαν καὶ βυζάκες* αὐτ. 404^{18}. Βλ. καὶ *βράχος* ὁ, *βῶλος* 4α, 4β ἔκφρ., *λίθος, χαράκι.*

βυζάκι τό, Πανώρ. Α′ 81.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι.* Ἡ λ. στὴ Σούδα Ι 471, 9 καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μικρὸς) μαστὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.Α1): *γεῖς κρουσταλλένιος τράχηλας, βυζάκια δυὸ καὶ στήθη* ὅ.π. Βλ. καὶ *βυζί(ν)* α.

βυζανάρης, ἐπίθ.· οὐδ. *β υ ζ α ν ά ρ ι κ ο,* Πεντ. Δευτ. XXXII 25.

Ἀπὸ τὸ *βυζάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζανάρις*).

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=αὐτὸς ποὺ θηλάζει, βρέφος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): ὅ.π. Βλ. καὶ *βρέφος* 1.

βυζανιάρης, ἐπίθ.· οὐδ. *β υ ζ α ν ι ά ρ ι κ ο,* Διήγ. πανωφ. 56.

Ἀπὸ τὸ *βυζάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάρης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζανιάρις*).

Ποὺ θηλάζει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐκλούθησεν ὅλος ὁ λαός,...νέοι καὶ γέροντες, μικρὰ παιδιὰ βυζανιάρικα* ὅ.π. Βλ. καὶ *βρέφος.*

Βυζαντινὸς ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 391^{11}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βυζάντιον* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός.* Ὁ πληθ. *Βυζαντιναῖοι* ἀπὸ μετρ. ἀν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸ Βυζάντιο (Πβ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Τ' Ἀνάπλι, τὴ Μονοβασιὰ καὶ τοὺς Βυζαντιναίους* ὅ.π.

βυζάντι(ο)ν τό, Μαχ. 324^{7}, 436^{20}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βυζάντιος*.

Εἶδος ἀσημένιου νομίσματος τῆς Κύπρου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 46]): *τὸ δουκάτον ἔξαζεν β(υζάντια) β', γ'* αὐτ. 324^{7}. Βλ. καὶ *ἄσπρο(ν)* β.

βυζαντόθεν, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 3696.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Βυζάντιον* καὶ τὴν κατάλ. *-όθεν*. Πβ. καὶ τὸ ἐπίρρ. *βυζαντίηθεν* στὸν Κανταχουζηνὸ (Steph., Θησ.).

Ἀπὸ τὸ Βυζάντιο: *ἄγαν σοφῶς τεχνώμενος μεθέλκειν* (ἐνν. *Χοσρόου τὰς δυνάμεις*) *βυζαντόθεν* ὅ.π.

βυζάνω, Παράφρ. Μανασσ. 298, Διγ. (Trapp) Esc. 700, Ἀπολλών. 414, Ἀλεξ. 1970, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 660, 778, κριτ. ὑπ.), Σοφιαν., Παιδαγ. 99, Δεφ., Σωσ. 240, Πεντ. Γέν. XXI 7, Ἔξ. II 7, 9 δίς, Δευτ. XXXII 13, XXXIII 19, Π.Ν. Διαθ. φ. 335α 19, Πανώρ. Γ' 68, Διγ. Ἄνδρ. 345^{24}, 393^{28}, Ἐρωτόκρ. Α' 470, 472, Ἀποκ. Θεοτ. I 109, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [192], Δ' [14], Ζήν. Γ' 150, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 118· μτχ. *β υ ζ α ν ό μ ε ν ο ς*, Χούμνου, Π.Δ. IV 86· *β υ ζ α ν ο ύ μ ε ν ο ς*, Πεντ. Γέν. XXXI 16.

Ἀπὸ τὸ *μυζάω* (Βλ. ΙΛ, λ. *βυζαίνω* καὶ Ἀνδρ., Λεξ.). Βλ. ὅμως καὶ παρατηρήσεις Χατζιδ. (σχετικὴ βιβλιογραφία ΙΛ, ὅ.π., ἐτυμολ.). Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ (ΙΛ, λ. *βυζαίνω*).

1) Ρουφῶ, «ἀπομυζῶ» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἤρχοντο δὲ αἱ μυῖαι..καὶ ἐβυζάνασιν τὰ τραύματα* Παράφρ. Μανασσ. 298· *Κι' ἀπὸ τὲς φλέβες του συχνὰ τὸ αἷμα ἐβύζανά του* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [14]. Βλ. καὶ *βδάλλω*. **2**) (Προκ. γιὰ βρέφος ἢ θηλαστικὸ ζῶο) θηλάζω (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex.· βλ. καὶ Du Cange, λ. *βύζα*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2α): *καὶ ἡ γυναίκα τὸ βυζὶ τ' ἀριστερό της πιάνει, ὁποὺ τὸ δίδει τοῦ παιδιοῦ κι' αὐτεῖνο τὸ βυζάνει* Ἀλεξ. 1970. **3**) (Προκ. γιὰ μητέρα) θηλάζω (Βλ. Du Cange, λ. *βύζα*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2β): *κείνη ποὺ τὴν* (ἐνν. *τὴν Ἀρετοῦσα*) *ἐβύζασε Φροσύνη τ' ὄνομά τζη* Ἐρωτόκρ. Α' 470· *Οὐαὶ στὲς κακορίζικες γυναῖκες ποὺ βυζάνουν!* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 118· *τὰ βυζία ὁποὺ σὲ ἐβύζασαν* Διγ. Ἄνδρ. 393^{28}· *εἶδαν λέαιναν μέσα εἰς τὸ καλάμιν καὶ ἐβύζανεν τὸ λεοντόπουλόν της* Διγ. Ἄνδρ. 345^{24}. Βλ. καὶ *απομαστεύω*. **4**) Τρέφω, ταΐζω (κάπ.): *ἐβύζασέ τον μέλι ἀπὸ τὴν πέτρα* Πεντ. Δευτ. XXXII 13. **5**) (Μεταφ.) καρπώνομαι, ἀπολαμβάνω: *Λοιπό, μητέρα μας* (δηλ. σὺ *Παναγία*) *γλυκειά, στρέψε πρὸς τὰ παιδιά σου* (παραλ. 1 στ.) *καὶ τὴν ἐλεημοσύνη σου δῶσ' τωνε νὰ βυζάσου* Π.Ν. Διαθ. φ. 335α 19· *γλυκότην νὰ βυζάσης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [192]. Βλ. καὶ *ἁπλώνω* Γ5, *ἀποκρατῶ* Α1β, *ἀπολαύω* 1, *ἀποφέρω* 2, *πλουσιοφραμένος*, *χορταίνω*.
Ἡ μτχ. *βυζανόμενος* καὶ *βυζανούμενος*=ποὺ θηλάζει: *ὡς νήπιον βυζανόμενον ἔκλαιγεν δίχως μέτρον* Χούμνου, Π. Δ. IV 86· *καμήλια βυζανούμενα* Πεντ. Γέν. 16. Βλ. καὶ *βλέπω* 21.

βυζαστάρης, ἐπίθ.· θηλ. *β υ ζ α σ τ α ρ ά*, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 537, Ε' 66.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζαστὴς* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Ὁ τ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *βυζαστάρις*).

Τὸ θηλ. ὡς οὐσ.=προβατίνα ἢ κατσίκα ποὺ θηλάζει (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *Ἔξι τσικίνια μοῦ 'δωκε νὰ πὰ νὰ τὰ ξοδιάσω κ' ηὗρα καπόνους τρεῖς παλιούς, βυζασταρὲς καὶ γάλλους* αὐτ. Γ' 537.

βυζαστερός, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 623, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζαστὴς* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός*. Ἡ λ. στὸ Meursius.

(Προκ. γιὰ ἀρνί) ποὺ θηλάζει, τοῦ γάλακτος (Ἡ σημασ. στὸ Meursius): *ἀρνὶν βυζαστερὸν* ὅ.π.

βυζάστρα ἡ, βλ. *βυζάστρια*.

βυζάστρια ἡ, Ἀπολλών. 21, 413, 423, Μαχ. 228^{11}, 626^{1}, Χούμνου, Π.Δ. XIII 27, Βουστρ. 415, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 291, κριτ. ὑπ.), Σοφιαν., Παιδαγ. 100, Πεντ. Γέν. XXIV 59· *β υ ζ ά σ τ ρ α*, Κορων., Μπούας 42, Πεντ. Γέν. XXXV 8, Ἔξ. II 7, Ἐρωτόκρ. Δ' 891.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βυζάστρια* (L-S Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζαστής*).

Αὐτὴ ποὺ θηλάζει βρέφος, τροφός, παραμάννα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Suppl. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ἦτο μιὰ γρὰ στὴν Ἔγριπο, ἀλλοτινὴ βυζάστρα* Ἐρωτόκρ. Δ' 891· *Κερὰ βασιλοπούλα μου, νὰ σοῦ 'βρω ἐγὼ βυζάστρια* Χούμνου, Π.Δ. XIII 27. Βλ. καὶ *βαβά*.

βυζί(ν) τό, Ἰατροσ. κώδ. ρνγ', ρξδ', σϟς', Gesprächb. 97^{1}, Φυσιολ. (Legr.) 881, Γεωργηλ., Θαν. 127, Ἀλεξ. 1969, Σοφιαν., Παιδαγ. 112, Δεφ., Σωσ. 208, Πεντ. Γέν. XLIX 25, Θρ. Κύπρ. Μ 367, Π.Ν. Διαθ. φ. 335α 16, Πανώρ. Α' 425, Ε' 53, Ἐρωτόκρ. Α' 1852, 2240, 2242, Γ' 91, 94, 1228, Δ' 60, 71, 409, 1568, 1707, 1848, Ε' 40, Εὑρετ. Ἐρωτοκρ. 765^{418}, Θυσ.^{2} 377, Στάθ. Πρόλ. 29, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 256, Φορτουν. (Vinc.) Α' 149, Δ' 500, Διγ. Ο 2336, Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{22}, 207^{15}, Εὐγέν. 721, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 27· *β υ ζ ί (ν)* καὶ *β υ ζ ί ο ν*, Διγ. Α 3799, Φυσιολ. (Legr.) 24, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 590, κριτ. ὑπ.), Σοφιαν., Παιδαγ. 99, Διγ. Ἄνδρ. 393^{28}, 396^{3}.

Πιθ. ἀπὸ τὸ *βυζάνω* ὑποχωρητ. (Βλ. Χατζιδ., ΛΑ 5, 1918/20, 15 κέ.) ἢ ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *βυζὸς* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 38, 1926, 16 καὶ Glotta 15, 1927, 144 κέ.). Πβ. καὶ Lampe, Lex. (λ. *βύζια*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Meursius (λ. *βυζίον*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζί*).

α) Μαστὸς (Πβ. Lampe, Lex., ὅ.π. Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Meursius, ὅ.π. Ἡ σημασ. κα σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *τὰ δάκρυα της ἐτρέχασιν ἀπάνω στὰ βυζιά της* Διγ. Ο 2336· *Ἀκόμη μὲς στὸ στόμα μου εἶν' τῶ βυζῶ τὸ γάλα* Ἐρωτόκρ. Δ' 409· *καταβαίνει* (ἐνν. *ὁ θηλ. ἐλέφαντας*) *στὸ νερὸν ἕως νὰ πλησιάσουν οἱ ρῶγες τῶν βυζίων της ἀπέσω εἰς τὴν λίμνην* Φυσιολ. (Legr.) 24· βλ. καὶ *βυζάκι, βυζούλι(ν), μουσταρέ*· **β**) ἔκφρ.: *ἐκ τὸ βυζὶ τσῆ μάννας του*= ἀπὸ καταβολῆς: *ὀχ τὸ βυζὶ τσῆ μάννας του ἀντρειὰ καὶ τέχνην ἔχει* Ἐρωτόκρ. Δ' 1568· **γ**) (προκ. γιὰ ἄντρα): *τ' Ἀρίστου κοπανιὰ μπηχτὴ κοντὰ πρὸς τὸ βυζίν του* Ἐρωτόκρ. Δ' 1848. Βλ. καὶ *ἀγκάλη* 1α.

βυζομάχαιρον τό· *β υ τ ζ ο μ ά χ α ι ρ ο ν*, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 458, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βυζί(ν)* καὶ *μαχαίρι(ν)*. Τὸ α' συνθ. τοῦ τ. *βυτζομάχαιρον* ἀπὸ τὸν τ. *βυτζί*, ποὺ καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζί*).

Εἶδος μεγάλου ξίφους ποὺ φτάνει ἕως τὸ στῆθος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, λ. *βύζανος*): *ἕτερος δέ τις ἀνόσιος ἀπὸ τοῦ στρατεύματος βυτζομάχαιρον κρατῶν γυμνὸν μέχρι τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ ἔβαλε* ὅ.π. Βλ. καὶ *ξιφάρι, σπαθί*.

βυζοὺ ἡ, Διήγ. παιδ. 468.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ού*. Ἡ λ. καὶ τ. της *Ἀβυζοὺ* καὶ στὸ Ψελλοῦ, Δεισ. 575 καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὴ ποὺ ἔχει μεγάλους μαστοὺς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *στραβοκεραία καὶ βυζοὺ καὶ πετροφαγωμένη* ὅ.π.

βυζούλι(ν) τό, Συναξ. γυν. 601.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βυζὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ούλιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *βυζούλλι*).

(Μικρὸς) μαστὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *καὶ ἀνοίγουν τὰ τραχήλια, δείχνουσιν καὶ τὰ βυζούλια* ὅ.π. Βλ. καὶ *βυζί(ν)* α.

βυθίζω, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 33, Μιχ. ἱερομ. 12, Προδρ., Σεβ. 145, Βέλθ. 633, Χρον. Μορ. P 4171, Φυσιολ. (Legr.) 505, Φυσιολ. 352^{13}, Βεν. 56, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 219, Χούμνου, Π.Δ. VIII 94, Χ 26, Σκλάβ. 42, 226, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 4, 17, Ρίμ. θαν. 48, 64, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 430, Παλαμήδ., Βοηβ. 1275, Βελλερ., Ἐπιστ. 54, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 252, Διγ. Ο 2136, 2870, Τζάνε, Κρ. πόλ. 449^{23}· *β ο υ θ ί ζ ω,* Ρίμ. θαν. 135.

Τὸ ἀρχ. *βυθίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Ρίχνω στὸ βυθό, καταποντίζω κ. ἢ κάπ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὁ Διγενὴς μιὰν κονταριὰ τοῦ Λέανδρου χαρίζει, στὸν ποταμὸ μὲ τ' ἄλογο ἀντάμα τὸν βυθίζει* Διγ. Ο 2870· βλ. καὶ *βουλιάζω* Α1· **β**) φρ. *βυθίζω κάπ. στὸν Ἄδη*=φονεύω: *ὅπου κουρσάρη ηὕρισκεν στὸν Ἄδη τὸν βυθίζει* Διγ. Ο 2136· βλ. καὶ *αἷμα(ν)* 6 φρ., *ἀπολλαίνω, ἀποξηραίνω, ἀποσκοτώνω, ἀποστερῶ* 1 φρ., *βλάπτω* Α3, *θανατώνω, καταλύω*· **γ**) *βυθίζω κάπ. εἰς λογισμὸν*=ρίχνω κάπ. σὲ σκέψεις, σὲ φροντίδες (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *διαπὰς ἀπῆ μ' ἐβύθισε εἰς λογισμὸν μεγάλο* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 17. **2α**) Καταστρέφω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III): *νὰ σὲ δώση συμμαχίαν καὶ δύναμιν φουσάτου νὰ τὸν βυθίσης παντελῶς καὶ νὰ τὸν ἀκληρήσης* Χρον. Μορ. P 4171· βλ. καὶ *ἀναλύω* Α2, *ἄνεμος* 4 φρ. (δ), *ἀποτελειώνω* Α2, *ἀσυστατῶ, ἀχρειῶ* 2, *βλάπτω* Α2, *βουλιάζω* Α2, *ξεσκίζω*· **β**) καταστρέφομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III): *Τὸ δάκρυον τὸ ἀστάλακτον ὁ βοϊσμὸς κλαμάτου ἐφαίνετο ἐβύθιζεν ἡ σφαίρωσις τοῦ Κρόνου νὰ κλαί' ἡ μάννα τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ τὴν μάνναν* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 219. Βλ. καὶ *ἀποδέρω* 1β, *ἀπώλεια* 1β φρ., *γκρεμνίζω, τσακίζω, χαλῶ*. **Β'** Μέσ. **1**) Πέφτω σὲ λήθαργο, κοιμοῦμαι, ναρκώνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀνεντρανίζω καὶ θωρῶ τὸν Νῶε βυθισμένον, ὁποὺ τὸν εἶχεν τὸ κρασὶν πολλὰ σφικτὰ δεμένον* Βεν. 56. Βλ. καὶ *ἀφυπνῶ* 2. **2**) Γκρεμίζομαι, καταποντίζομαι: *καὶ οἱ θεοὶ καὶ εἴδωλα ὅλοι νὰ κρεμνιστοῦσι καὶ ὅσοι αὐτάνα σέβουνται μ' αὐτοὺς νὰ βυθιστοῦσι* Χούμνου, Π.Δ. VIII 94· *καὶ φοβούμενος νὰ μὴ βυθιστῶ εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ θαλασσικοῦ θηρὸς* Βελλερ., Ἐπιστ. 54. Βλ. καὶ *βουλῶ* Β1.

βύθιος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ιβ' 99 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 37^{8}], Μανασσ., Χρον. 3392, Διγ. (Trapp) Gr. 427, Ἑρμον. Ω 55.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *βύθιος*.

Ποὺ βρίσκεται στὸ βάθος τῆς θάλασσας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *κἂν τοῖς βυθίοις ἐγκρυβῇ τοῦ Τρίτωνος θαλάμοις* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 99 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 37^{8}].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς ἐπίρρ.=ἀποβαθιὰ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S στὴ λ. III): *πρὸς ταῦθ' ὁ γαληνότατος καὶ πρᾷος Ἰουστῖνος περιπαθές τι καὶ βαθὺ καὶ βύθιον οἰμώξας . . .* Μανασσ., Χρον. 3392· *Βύθιον Ἑκάβη τοῦτον μετὰ στεναγμοῦ προσέφη* Ἑρμον. Ω 55.

βυθισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 1048, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 1001.

Τὸ μτγν. οὐσ. *βυθισμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καταβύθιση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐντεῦθεν πλῆξις ἐρυθρᾶς καὶ σχίσις καινοτέρα (παραλ. 1 στ.) καὶ βυθισμὸς ταγματαρχῶν τῶν σοβαροπροσώπων (παραλ. 1 στ.). Ἔδυσαν πάντες εἰς βυθὸν* Μανασσ., Χρον. 1051. **2**) Σκέψη: *κ' ἐμὲ ὁ νοῦς ἐσέβασεν εἰς βυθισμὸν τοῦ λόγου, ποτὲ οὐκ ἠδυνήθηκα νὰ τὸν ἐξανασπάσω* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 1001.

βύθος τό, Ἀσσίζ. 126^{19}, 299^{24}, Ἰατροσ. 22^{140} (ἔκδ. *βυθός*· διορθώσ. *βύθος*), Φυσιολ. (Legr.) 588, Φυσιολ. 372^{22}, Γεωργηλ., Θαν. 479, Πικατ. 198, Ἰμπ. (Legr.) 464, Σκλάβ. 226, Βεντράμ., Γυν. 162, Βεντράμ., Φιλ. 154, Πεντ. Ἔξ. XV 5 (ἔκδ. *βυθή*· διορθώσ. *βύθη*). Ἀχέλ. 388, 611, 1177, 1333, Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{8}, Φαλλίδ. 66, Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς Ἀναγν. 34, Ἐρωτόκρ. Α' 1634, Ε' 966, Διγ. Ο 278, 1734, Διακρούσ. 87^{11}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 164^{14}, 266^{30}.

Ἀπὸ τὸ *βυθίζω*. Βλ. καὶ Steph., Θησ., ἀλλὰ καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 1, 1889, 506 σημ. 1. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Προκ. γιὰ νερὸ) βυθὸς (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἂν ἔτι ὅτι ὁ βίος εὑρέθη εἰς τὸ βύθος τῆς θαλάσσης* Ἀσσίζ. 299^{24}· **β**) ἔγκατα τῆς γῆς (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *μήπως καὶ ἀφ' τὸν Κωνσταντῆ πάγη μέσα στὰ βύθη τοῦ Ἄδου καὶ ἐτρόμαξεν καὶ γιὰ τοῦτο καθίζει* Διγ. Ο 278. **2**) Βάθος: *Καὶ βλέπε, ἀπῆν σιμώσωμεν, μὴ φοβηθῇς τὸ βύθος καὶ τοῦ νεροῦ τὸν βροντισμὸν καὶ τῶν θερίων τὸ πλῆθος* Πικατ. 198. **3**) Λήθαργος, ἀποκάρωμα, νάρκη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἄλλην φορὰν ἠρώτησε, λέγει 'τι παροξύνθη καὶ τόσον ἐπειράχθηκε σὰν νά 'τον εἰς τὰ βύθη* Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{8}· *τόσο πολλὰ ποὺ χάθηκε στοῦ πόνου της τὸ βύθος* Ἐρωτόκρ. Ε' 966. **4**) Φρ. *βάνω ἢ βάλλω στὰ βύθη*=βυθίζω: *Εἰς τοῦτο δράμαν τὰ σκυλιὰ κ' ἦσανε τόσα πλήθη ποὺ βάνασιν, σοῦ φαίνετον, ὅλην τὴν γῆν στὰ βύθη μὲ τόσον ἀνακάτωμα, σάλπιγγες καὶ φωνές των* Ἀχέλ. 388. **5**) Φρ. *διαβαίνω εἰς τὰ βύθη*=ἐξαφανίζομαι: *διατ' ἤτονε χριστιανὸς πάλι τὸν ἐλεήθη κ' ἡ μάνητά του περισσὴ ἐδιάβην εἰς τὰ βύθη* Ἀχέλ. 1177. **6**) Φρ. *μπαίνω εἰς βύθος κινδύνων*=κινδυνεύω: *ἀνεῖν καὶ μὲ τὸν Μωυσῆν διὰ τοῦ Θεοῦ τὸ πλῆθος καὶ αὐτὸς διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἦμπεν 'ς κινδύνων βύθος* Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς Ἀναγν. 34. **7**) Φρ. *βυθίζομαι στὰ βύθη*=χάνομαι: *Ἀλλὰ ἡ σπλαγχνοσύνη του πάλι ἐμετεμελήθη νὰ μὴν χαθῇ τὸ πλάσμα του καὶ βυθιστῇ στὰ βύθη* Σκλάβ. 226.

βυθὸς ὁ, Γλυκᾶ, Στ. 7, Γλυκᾶ, Στ. Β' 56, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 50, Προδρ., Σεβ. 62, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 522, Καλλίμ. 1102, Ἰων. 215^{4}, Ἀσσίζ. 126^{16}, 252^{24}, 299^{12}, Βέλθ. 697, Θεολ., Τζίρ. 354^{6}, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 253, Λίβ. P 316, 1047, 1348, 1401, 1495, Λίβ. Sc. 257, 329, 1345, Λίβ. Esc. 198, 564, 1382, 1526, Λίβ. N 353, 1232, 1372, 1469, Φυσιολ. (Legr.) 505, Δούκ. 249^{6}, 411^{5}, Σφρ., Χρον. μ. 152, Ριμ. Βελ. 562, Ἀπόκοπ. 363, Κορων., Μπούας 37, Πένθ. θαν.^{2} 574, Ψευδο-Σφρ. 152^{2}, Δεφ., Λόγ. 557, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 695, Ἐρωτόκρ. Γ' 152, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [947], Λίμπον. 320, Διακρούσ. 89^{30}, 108^{30}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βυθός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βυθός, πυθμένας (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκεῖνο γοῦν θερμαίνεται καὶ στὸν βυθὸν βυθίζει* Φυσιολ. (Legr.) 505. Βλ. καὶ *βάθος* 3· (μεταφ.) (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ μὴ καταβαπτίζεσθαι βυθῷ τῆς ἀγνωσίας* Γλυκᾶ, Στ. 7.

βυθότροφος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6655.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *βυθὸς* καὶ *τροφή*.

Ποὺ τρέφεται ἀπὸ τὸ βυθό: *βυθότροφος πίννα, χωματοφάγος* ὅ.π.

βυρσάριον τό, Τρωικὰ 533^{9}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *βύρσα* καὶ τὴν κατάλ. *-άριον*. Ἡ λ. καὶ στὴ Σούδα II 577, 19.

Δέρμα (Πβ. Steph., Θησ.): *τὸ σκουτάριν του ἦτον ἐνδυμένον μὲ βουβάλικα βυρσάρια ἑπτά, ὁλοσίδηρον* ὅ.π. Βλ. καὶ *δερμάτι*.

βυρσοδεψικός, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 388^{24}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη.

Ἔκφρ. *βυρσοδεψικὴ ροῦς* = εἶδος θαμνώδους φυτοῦ (Ἡ χρ. στὸν Ἱπποκράτη, Steph., Θησ. Βλ. καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. *ροῦς*): *ροὸς βυρσοδεψικῆς γραμμ. α', τραγακάνθης γραμμ. δ'* ὅ.π.

βυρτσίζω, βλ. *βουρτσίζω*.

βωβός, ἐπίθ., βλ. *βουβός*.

βωβώννω, βλ. *βουβώνω*.

βῶλος ὁ, Σταφ., Ἰατροσ. 1^{20}, Παράφρ. Μανασσ. Β 295, Ἱερακοσ. 503^{26}, 510^{24}, Ὀρνεοσ. 580^{9}, Βίος Ἀλ. 2330, Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{33}, 58^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βῶλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σφαιρικὸς ὄγκος χώματος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅπου δὲ οὐδὲν σώζει ἡ ράβδος πέμπειν λίθους ἢ βώλους τῆς γῆς ὥστε τῷ συνεχεῖ τῶν κτύπων ταραχθῆναι τοὺς πέρδικας* Ἱερακοσ. 503^{26}. **2)** Σφαίρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *βόλος* Α7β): *Φιλάργυρος τὸν βίον του ἐπούλησε νὰ ποίση βῶλον μαλαματένιον* Αἰτωλ., Μῦθ. 58^{2}. Βλ. καὶ *βόλι* 1. **3)** Τμῆμα γῆς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἡρασιλόφου τέτμηται βῶλος ἀρχαῖος οὗτος* Βίος Ἀλ. 2330. **4α)** Εἶδος πέτρας ποὺ στὸ κέντρο της ὑπάρχει σκόνη ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς γιατρικὸ (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *βόλος* Α10α): *εἶτα βάλε...καὶ βῶλον τριμμένον χωρὶς ἅλατος* Σταφ., Ἰατροσ. 1^{20}· βλ. καὶ *βυζάκα*· **β)** ἔκφρ. *βῶλος ἀρμένιος* = πέτρα ποὺ ἡ σκόνη της ἀνακατεμένη σὲ νερὸ θεωρεῖται φάρμακο σὲ ἀσθένειες ζώων (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *βόλος* Α10β): *βῶλον ἀρμένιον λειώσας μετὰ ροδοστάγματος πότιζε...* Ὀρνεοσ. 580^{9}. Βλ. καὶ *βυζάκα*.

βωμός ὁ, (Ι), Μακρεμβ., Ὑσμ. 161^{5}, Μανασσ., Χρον. 1514, Βίος Ἀλ. 5620, Φυσιολ. (Legr.) 765, 767-8, Δούκ. 283^{36}, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 686.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βωμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τάφος, τύμβος (Βλ. L-S στὴ λ. 3): *ὁ δὲ Ἰσὰκ λαβὼν τὸ πτῶμα...ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ δομηθέντι βωμῷ* Δούκ. 283^{36}. **2)** Ἁγία τράπεζα τῶν χριστιανικῶν ναῶν (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. A3b): *Τότε ὁ φοῖνιξ εἰσελθὼν εἰς τὸν βωμὸν ἐμπαίνει, εὐθὺς ἐξάφτει ὁ βωμός, αὐτὸς πυρπολειοῦται καὶ ἐκ τῶν ἀρωμάτων τε μυρίζει ἡ ἐκκλησία* Φυσιολ. (Legr.) 767-8. Βλ. καὶ *ἀλτάρε*.

βωμός, (ΙΙ)· *βωμό*, Χρον. σουλτ. 49^{7}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *βουνὸ* (Βλ. Ἀνδρ., Ἑλλην. 26, 1973, 127-8).

Γ

γαβάθι(ν) τό, Προδρ. ΙΙΙ 412b (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ἐρωτόκρ. Β' 2233, 2252, 2267.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαβάθα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιν* (Πβ. Ἡσύχ., λ. *γάβαθον*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 525].

Βαθὺ πιάτο, «κούπα» (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Τὰ ὀνόματά ντως τὸ ζιμιὸ 'ς χρυσὸ γαβάθι βάνει* Ἐρωτόκρ. Β' 2233.

γαβρός ὁ, βλ. *γαμβρός*.

γαγγρικός, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 495^{2}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Γάγγρα* (Πβ. Steph., Θησ., λ. *γαγγρηνὸς* καὶ Du Cange, λ. *γαγγρινόν*).

Ἔκφρ. *γαγγρικὸν ἅλας* = εἶδος ὀρυκτοῦ ἁλατιοῦ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γάγγρα (Πβ. Du Cange, ὅ.π.).

γάγγρινος, ἐπίθ., Ὀρνεοσ. 580^{21}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Γάγγρα* (Πβ. Steph., Θησ., λ. *γαγγρηνὸς* καὶ Du Cange, λ. *γαγγρινόν*).

Ἔκφρ. *γάγγρινον ἅλας* = εἶδος ὀρυκτοῦ ἁλατιοῦ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γάγγρα (Πβ. Du Cange, ὅ.π.).

γαγίζω, Ἀσσίζ. 433^{24}, Κυπρ. ἐρωτ. 5^{7}, 18^{7}.

Κατὰ Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 352] ἀπὸ τὸ ἀρχ. *δαΐζω*, κατὰ Hadjioannou, Beginning of Cypr. Dial. 306 ἀπὸ τὸ *δαδίζω*.

Βλέπω (Βλ. Pitsillidès, ὅ.π.): *ἔβγαλέν του τ' ἀμμάτια του οὕτως ὅτι πλεῖον οὐδὲν γαγίζει* Ἀσσίζ. 433^{24}.

γαγίλα ἡ, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 299, κριτ. ὑπ.).

Ἡ λ. τὸν 11. αἰ. (Sophocl., λ. *γαγύλα*).

Εἶδος κόρακα (Ἡ σημασ. τὸν 11. αἰ., Sophocl., ὅ.π. Πβ. τὸ *κολοιοὶ* τοῦ Νικήτ. Χων. 299^{3}): *ἠκολούθουν αὐτὸν καθάπερ γαγίλαι ἀετὸν ὑψιπετῆ* ὅ.π.

γαγκλαδοραδάτος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 18 (ἔκδ. *γακλαδοραδάτος*· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 371· βλ. καὶ Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 354).

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γαγκλαδωτὸς* καὶ *ουραδάτος*.

Ποὺ ἡ οὐρά του περιστρέφεται ἑλικοειδῶς, σπειροειδῶς: *ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς πάντων τῶν τετραπόδων, λέων ὁ ἀγριόφθαλμος καὶ γαγκλαδοραδάτος* ὅ.π.

γαδάρα ἡ, βλ. *γαϊδάρα*.

γαδαρελαία ἡ, Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 366.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γάδαρος* καὶ *ἐλαία*.

Ποικιλία τοῦ δέντρου τῆς ἐλιᾶς (Βλ. καὶ Μαλτέζου [Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 378]): *θέλει νὰ δίδη διὰ πάκτος σωχώρου ἑνὸς ... σιτάριν μουζούρια β' καὶ τὸ τρίτον μιᾶς γαδαρελαίας* ὅ.π.

γαδαρηνὸς ὁ, Λεξ. IV 123.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐθν. *Γαδαρηνός*.

Εἶδος ποντικοῦ: *γαδαρηνὸς ὁ ποντικός, γαλῆ δὲ ἡ νυμφίτσα* ὅ.π.

γάδαρος ὁ, βλ. *γάιδαρος*.

γαδουράκι(ν) τό, βλ. *γαϊδουράκι*.

γαδούρι(ν) καὶ **γαδούριον** τό, βλ. *γαϊδούρι(ν)*.

γαδουροκόκκαλος, ἐπίθ., βλ. *γαϊδουροκόκκαλος*.

γαδουρολάτης ὁ, βλ. *γαϊδουρολάτης*.

γαδουρόπετσον τό, βλ. *γαϊδουρόπετσον*.

γάζωμα τό, Ἔγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 99 Ἐρωτόκρ. Β' 610).

Ἀπὸ τὸ *γαζώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος λεπτῆς ραφῆς, κέντημα: *πανὶν ἐκράτιε κ' ἤκανε γάζωμα μὲ μετάξι* Ἐρωτόκρ. Β' 610· *Προσκεφαλάδια ἕξι ἀτόρνο μὲ τὰ γαζώματα* Ἔγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 99).

γαζώνω, Ἔγγρ. τοῦ 1494 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 171), Ἐρωτόκρ. Α' 673, Γ' 370.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαζὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάνω τὸ γαζί, κεντῶ (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *θυμώντας πὼς τὸ γάζωσε* (ἐνν. *τὸ στεφάνι*) *κείνη ποὺ τὸν ὁρίζει* Ἐρωτόκρ. Γ' 370.

γαζωτός, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1529 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 96).

Ἀπὸ τὸ *γαζώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κεντημένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ψίδια γαζωτὰ ζευγάρια δύο* ὅ.π.

'γαθύνω, βλ. *ἀγαθύνω*.

γαϊδάρα ἡ, Στάθ. Β' 80, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1245], Φορτουν. (Vinc.) Δ' 476· *γ α δ ά ρ α,* Ἀκ. Σπαν. 34[193], 41[421], Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 692, Σαχλ., Ἀφήγ. 743, Συναξ. γυν. 819.

Θηλ. τοῦ οὐσ. *γάιδαρος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάιδαρος*).

Γαϊδάρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): ... *ἡ γαϊδάρα ὄντας γλακᾶ καὶ κόβη τη τὸ γάλα* Στάθ. Β' 80· (μεταφ.) ὑβριστικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2): *Ἐμένα, σκρόφα, λέγεις τα, γαϊδάρα πομπιωμένη;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1245].

γάιδαρος ὁ, Γλυκᾶ, Στ. 274, Πανώρ. Β' 31, Σταυριν. 24, Στάθ. Α' 194, Β' 145, Φορτουν. (Vinc.) Α' 114, Β' 371, Γ' 228, Ε' 372, κ.ἀ.· *γ ά δ α ρ ο ς,* Ἀκ. Σπαν. 39[348], Πουλολ. 512, Συναξ. γαδ. 1, Γαδ. διήγ. 5, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 781, κριτ. ὑπ.), Ἀλεξ. 1654, Ριμ. κόρ. 590, Σαχλ., Ἀφήγ. 349, Συναξ. γυν. 427, Σοφιαν., Παιδαγ. 115, Αἰτωλ., Μῦθ. 37[1], κ.ἀ.· *γ α ΐ δ α ρ ο ς,* Αἰτωλ., Μῦθ. 37[7].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδάριον*, ποὺ ἀπ. τὸν 6. αἰ. σὲ παπυρ. (L - S) ⟨ἀραβ. *gadar - gaidar* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 199 κέ., Β' 557 κέ. καὶ Ἀθ. 8, 1895, 368). Οἱ τ. *γαείδαρος* καὶ *ἀείδαρος* (Krumb., Sprichw. 112, 123) κατὰ λόγ. παρετυμ. Γιὰ τὸν τ. *ἀείδαρος* βλ. Du Cange. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γάδαρος* καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Τὸ ζῶο γάιδαρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *«Δέσε τὸ γάιδαρο», ἤκουσα καὶ λέσιν, «ὅπου ὁρίση ὁ νοικοκύρης...»* Φορτουν. (Vinc.) Β' 371· *ὡσὰν γαδάροι τὸ λοιπὸν ὀρθώνασι τ' ἀφτιά τους* Ἀλεξ. 1654· (μεταφ.) ὑβριστικά: *πήγαινε, γάιδαρε, ἀποπὰ γὴ σπῶ τὴν κεφαλή σου* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 372· **β**) (μεταφ.) τιποτένιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *ὅλοι μοῦ ἐφάνησαν ἐμὲν παγκλέπτες καὶ γαδάροι* Σαχλ., Ἀφήγ. 349.

γαΐδαρος ὁ, βλ. *γάιδαρος*.

γαϊδούρακας ὁ, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 60.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ τὴν κατάλ. *-ακας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ὑβριστ.) ἄνθρωπος ἀδιάντροπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τσὶ μάνητές μου βλέπεσαι μὴν ξεθυμάνω ὅλες ἀπάνω σου, γαϊδούρακα!* ὅ.π.

γαϊδουράκι τό· *γ α δ ο υ ρ ά κ ι (ν),* Διήγ. ὡραιότ. 920.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸς γάιδαρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Λογιάζω νὰ ψοφήσασι μίαν τριανταρὰ βουδάκια καὶ ἕως μίαν εἰκοσαρά, εἴπασι, γαδουράκια* ὅ.π.

γαϊδούρι(ν) τό, Βεντράμ., Γυν. 127, Πεντ. Ἀρ. XXXI 28, Δευτ. V 14, 18, XXII 3, 4, 10, Βίος Δημ. Μοσχ. 290, 384, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 163, Χριστ. διδασκ. 288· *γ α δ ο ύ ρ ι (ν),* Προδρ. III 356, Διήγ. παιδ. 751, Πεντ. Γέν. XII 16, XXII 3, XXX 43, XXXII 6, XXXIV 28, XXXVI 24, XLII 26, Ἔξ. IV 20, IX 3, XIII 13, XXIII 4· *γ α δ ο ύ ρ ι (ν)* καὶ *γ α δ ο ύ ρ ι ο ν,* Φυσιολ. (Legr.) 396, Συναξ. γυν. 800, Διγ. Ἄνδρ. 399[21].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδάριον*, ποὺ ἀπ. τὸν 6. αἰ. σὲ παπυρ. (L-S) ⟨ἀραβ. *gadar - gaidar* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 560). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαϊδούρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐκεῖ ὅπου πορεύονται τὰ ἄγρια γαδούρια* Φυσιολ. (Legr.) 396· (ὑβριστικά): *Σώπα, γαϊδούρι ἀξέστρωτο, μὴ σύρω νὰ σοῦ δώσω* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 163.

γαϊδουρινός, ἐπίθ., Κρ. συμβόλ. 244.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ πληθ. *γαϊδουρινὰ* σὲ χρ. οὐσ. = γαϊδούρια (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 321]): *εἶχεν το καὶ εἰς τὸν νοῦ του ἀποπρωτύτερας νὰ τὸ ἀφήση διὰ μνημόσυνόν του βόδια δ', γαϊδουρινὰ β'* ὅ.π.

γαϊδουροκόκκαλος, ἐπίθ.· *γ α δ ο υ ρ ο κ ό κ κ α λ ο ς,* Πεντ. Γέν. XLIX 14.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ *κόκκαλο*.

Ποὺ εἶναι δυνατὸς σὰ γαϊδούρι: *Ἰσάχαρ γαδουροκόκκαλος σταλίζει ἀνάμεσα τὰ μονοπάτια* ὅ.π.

γαϊδουρολάτης ὁ· *γ α δ ο υ ρ ο λ ά τ η ς*, Διήγ. παιδ. 700.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ τὴν κατάλ. *-λάτης*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ ὁδηγεῖ γαϊδάρους (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἔγραφεν καὶ ὅριζεν πάντας γαδουρολάτας* ὅ.π.

γαϊδουρόπετσον τό· *γ α δ ο υ ρ ό π ε τ σ ο ν*, Ἀσσίζ. 245^{11}, 496^{15}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γαϊδούρι* καὶ *πετσὶ* (Πβ. καὶ τὸ σημερ. *γαϊδουροπέτσι* ἡ, ΙΛ).

Δέρμα γαϊδουριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *γαϊδουροπέτσι* ἡ): *Ἀπὲ τὸ γαδουρόπετσον ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν α' κουκὶν εἰς τὸ μάρκον* αὐτ. 245^{11}.

γαϊδουρωμένος, μτχ. παρκ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1246].

Μτχ. τοῦ ὑποθ. *γαϊδουρώνω*.

(Ὡς ἐπίθ.) ποὺ ἔχει μορφὴ γαϊδάρου: *Ἐσένα, τράγε, λέγω τα, μούρη γαϊδουρωμένη* ὅ.π.

γαῖμα τό, βλ. *αἷμα(ν)*.

γαιοφάγος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6501.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γαιοφάγος*.

Ποὺ τρέφεται μὲ χῶμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *σκώληκος ἔζη βιοτὴν ἀθλίου γαιοφάγου* ὅ.π.

γαϊτάνι(ν) τό, Λίβ. P 1385, Λίβ. Sc. 619, 2905, Λίβ. Esc. 1303, 1421, 1728, 4081, 4090, Λίβ. N 1157, 3511, Ἰμπ. 540, Χρησμ. X 32, Χρησμ. (Βέης) 14^{41}, Ch. pop. 405, Σαχλ. N 244, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 259, Ἰμπ. (Legr.) 260, 607, 669, Πεντ. Γέν. XXXVIII 18, 25, Ἔξ. XXXIX 3, Δευτ. XXII 12, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 375, Μαρκάδ. 28· *γ α τ ά ν ι (ν)*, Λίβ. Sc. 180, Ἀχιλλ. L 810, Ἰμπ. 600, Ἰμπ. (Lambr.) 510, 518, Ch. pop. 814, Συναξ. γυν. 520.

Ἀπὸ τὸ λατ. *gaitanus* (Βλ. ΙΛ, λ. *γαϊτάνι* καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *γαϊτάνι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

1) Κορδόνι μεταξωτὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Ὡσὰν ἐτσίμπαν ὁ ἀετὸς ἐκεῖνον τὸ ἐγκόλπιν, γλυτώνει του ἐκ τὸ στόμαν του καὶ πέφτει τὸ γατάνι* Ἰμπ. 600· (προκ. γιὰ τὰ φρύδια) γαϊτανωτά: *τὰ φρύδια σου εἶναι στιαστά, ὁμοιάζουν σὰν γαϊτάνι* Ch. pop. 405. **2**) Φυλαχτό: «*Καρδία μου, τὸ γαϊτάνι σου, τὸ τριχογαϊτανόν σου* (κριτ. ὑπ.), *τὸν ὁρισμόν σου ἐποίησα καὶ ἐτραχηλόδεσά το* Λίβ. Esc. 4090. **3**) (Προκ. γιὰ τὰ μαλλιὰ) βόστρυχος: *Στρατιῶτα μου, νά γαϊτάνιν μου, τριχαρογαϊτανόν μου, σύρριζον τὸ ἐξανέσπασαν τὰ χέρια μου ἀπ' ἐμένα* Λίβ. Sc. 2905.

γαϊτανίτσι(ν) τό, Ἰμπ. 547, 551, 620· *γ α τ α ν ί τ σ ι (ν)*, Ἀχιλλ. N 1121, Ἰμπ. 549, 615, Ἰμπ. (Lambr.) 519.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαϊτάνι* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι(ν)*.

Γαϊτανάκι: *Ἐτσίμπαν, κατετσίμπαν το ὁ ἀετὸς τὸ γαϊτανίτσιν* Ἰμπ. 547.

γαϊτανόφρουδος, ἐπίθ., βλ. *γαϊτανόφρυδος*.

γαϊτανοφρύδης, ἐπίθ., Ch. pop. 235.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γαϊτάνι* καὶ *φρύδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει φρύδια λεπτὰ καὶ καμπυλωτὰ ὅπως τὸ γαϊτάνι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 376 καὶ Ε' Παράρτ. 50): *γαϊτανοφρύδα καὶ ὡριὰ καὶ μαρμαροτραχήλα* ὅ.π.

γαϊτανόφρυδος, ἐπίθ.· *γ α ϊ τ α ν ό φ ρ ο υ δ ο ς*, Κρ. δημ. τραγ. IX· *γ α τ α ν ό φ ρ υ δ ο ς*, Ἐρωτοπ. 137.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γαϊτάνι* καὶ *φρύδι*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαϊτανοφρύδης*).

Ποὺ ἔχει φρύδια λεπτὰ καὶ καμπυλωτὰ ὅπως τὸ γαϊτάνι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ὦ κόρη γατανόφρυδη καὶ φῶς τῶν ὀμματιῶν μου!* Ἐρωτοπ. 137.

γαϊτανωτός, ἐπίθ., Πεντ. Ἔξ. XXVIII 14 (ἔκδ. *γαϊτανῶτες*· διορθώσ. *γαϊτανωτές*), XXXIX 15 (ἔκδ. *γαϊτανῶτες*· διορθώσ. *γαϊτανωτές*), Λευιτ. XXIII 40.

Ἀπὸ τὸ *γαϊτανώνω* καὶ τὴν κατάλ. -*τός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ εἶναι πλεγμένος σὰ γαϊτάνι (Πβ. ΙΛ): *νὰ δώσης τὶς ἁλυσίδες τὶς γαϊτανωτὲς* αὐτ. Ἔξ. XXVIII 14.

γάλα τό, Κρασοπ. 60, Μανασσ., Χρον. 1589, 4032, Ἔκφρ. ξυλοκ. 16^{20}, Ἱερακοσ. 396^{2} (δοτ. *γάλατι*), 408^{25} (γεν. *γάλατος*), Ὀρνεοσ. ἀγρ. 543^{4} (δοτ. *γάλατι*), Διγ. (Trapp) Gr. 2885, 3165, Ἑρμον. B 256, Βίος Ἀλ. 1578 (γεν. *γαλάκτου*), 1704, 4729, Διήγ. παιδ. 132, Φλώρ. 829, Λίβ. P 740, Λίβ. Esc. 1034, Λίβ. N 457, Δούκ. 205^{10}, Θησ. Γ' [90^{5}], Σαχλ. Β' (Wagn.) P 391, Σαχλ., Ἀφήγ. 31, Συναξ. γυν. 1197, Πεντ. Γέν. XLIX 12, Ἔξ. III 8, 17, XXIII 19, XXXIV 26, Λευιτ. XX 24, Δευτ. VI 3, XIV 21, Βίος γέρ. V 446, Ἀχέλ. 1001, Ἐρωφ. Ε' 301, Ἐρωτόκρ. Α' 2120, Γ' 91, 1228, 1584, Δ' 409, Ε' 412, Θυσ.^{2} 398, Στάθ. Β' 80, 135, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [2], Τζάνε, Κρ. πόλ. 559^{2}· *γ ά λ α ν*, Μαχ. 32^{19}, 494^{21}· *γ ά λ α ς*, Διήγ. παιδ. 597.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γάλα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *γάλας* βλ. καὶ Kahane, BZ 66, 1973, 10.

1) Γάλα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Εἶμαι ποιμὴν καὶ πρόβατα ποιμαίνω διὰ τὸ γάλα* Λίβ. P 740· *Ἀκόμη μὲς στὸ στόμα μου εἶν' τῶ βυζῶ τὸ γάλα* Ἐρωτόκρ. Δ' 409· *Τὸ χρῶμα τῶν μαλλίων της ἦτον ὡσὰν τὸ γάλα* Λίβ. N 457. **2**) (Μεταφ.) (μὲ τὴ λ. *μέλι* ἢ τὶς λ. *μέλι* καὶ *δροσιὰ*) χαρά, εὐτυχία: *ἄμε καὶ νά 'ν' ἡ στράτα σας γάλα, δροσὲς καὶ μέλι* Θυσ.^{2} 398· *ἡ πρίκα νὰ γυρίση, μέλι καὶ γάλα νὰ γενῇ νὰ σᾶς παρηγορήση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 559^{2}· *πᾶτε νὰ βρῆτε στὴ φλακὴ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα* Ἐρωτόκρ. Ε' 412. **3**) Φρ. *Ρέω γάλα καὶ μέλι* = παρέχω πλούσια ἀγαθὰ (Ἡ χρ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 1): *ἡ γῆς ρεγούσα γάλα καὶ μέλι* Πεντ. Δευτ. VI 3. **4**) Φρ. *ποτίζω* (κάπ.) *τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα* = γίνομαι πηγὴ εὐτυχίας (γιὰ κάπ.): *ἀνέβηκε τὴ σκάλα ἐκείνης ποὺ τὸν πότιζε τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα* Ἐρωτόκρ. Α' 2120. **5**) Ὁ ὀπὸς τῆς συκιᾶς (Βλ. καὶ Steph., Θησ.) σὲ χρ. παροιμιακὴ προκ. γιὰ ἀνύπαρκτη συγγένεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ Βαγιακ., Ἀφ. Τριαντ. 1960, 75): *ἀπὸ τῆς συκέας τὸ γάλα ἐξάδελφον τὸν λέγει μεγάλα* Συναξ. γυν. 1197.

γαλαβλό, Ἐρωτόκρ. Β' 242 (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *χαρακιῶ* (κατὰ χφ.) (Ξανθ. διόρθ. *χάλαβρο*).

γαλαγγάν, ἄκλ., Ἀσσίζ. 239^{13}· *γ α λ α γ γ ὰ ς* ὁ, Ἀσσίζ. 490^{9}.

Κατὰ τὸν Χατζ., Ξέν. στοιχ. 69, ἀπὸ τὸ γαλλ. *galanga*. Βλ. καὶ Hemmerdinger, Glotta 48, 1970, 57. Πβ. τὸ οὐσ. *γάλαγγα*, ποὺ ἀπ. ἤδη στὸν Ἀέτιο (L-S).

Φυτὸ τοῦ γένους τῶν ζιγγιβεροειδῶν (Βλ. Χατζ., ὅ.π.) ('Η χρ. ἤδη στὸν 'Αέτιο, ὅ.π.): *Περὶ τοῦ γαλαγγᾶ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ γαλαγγᾶ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου...* αὐτ. 490^{9}.

γαλαγγὰς ὁ, βλ. *γαλαγγάν*.

γαλάζιν, ἐπίθ., βλ. *γαλάζιος*.

γαλάζιος, ἐπίθ. Πουλολ. Ζ 226, 244, 288, Πουλολ. 274, Διγ. Ἄνδρ. 319^{14}, 394^{15}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 189^{17}· οὐδ. *γ α λ ά ζ ι ν,* Πουλολ. 336.

'Από τὴ μτχ. *γαλαΐζον* τοῦ *γαλαΐζω* ‹μτγν. οὐσ. *κάλαϊς* (Βλ. ΙΛ). Βλ. ὅμως καὶ Φιλ., Γλωσσογν. Α' 35. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Du Cange. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, γαλανὸς (Βλ. Du Cange· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ τὰ παβιόνια τά 'στεσε κι' ὅλην τὴν γῆν στολίσαν· ἄσπρα, γαλάζια, κόκκινα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 189^{17}· *Τὸ δὲ κοντάριον ἦτον γαλάζιον χρυσωμένον* Διγ. Ἄνδρ. 319^{14}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.= τὸ γαλάζιο χρῶμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *...ὁποὖχει* (ὑποκ. *ἡ ἐμπαλωτοὺ*) *κόκκινον ὀμπρὸς καὶ μαῦρον ἐξοπίσω καὶ στὴν ποδίαν σου βένετον, στὴν ράχην σου γαλάζιν* Πουλολ. 336.

γαλαζοβαμμένος, μτχ. παρκ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 468^{16}.

'Από τὸ ἐπίθ. *γαλάζιος* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *βάφω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ εἶναι βαμμένος μὲ γαλάζιο χρῶμα, γαλάζιος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Παβιόνι ἕνα ἐστέσανε μεγάλο τοῦ βιζίρη* (παραλ. 1 στ.)... *κι' ἄλλα πολλὰ χιλιάδες στολισμένα, πράσινα, ἄσπρα, κόκκινα καὶ γαλαζοβαμμένα* ὅ.π.

γαλαθηνός, ἐπίθ., 'Ιερακοσ. 405^{2}, 467^{28}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γαλαθηνός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀκόμη βυζαίνει, τρυφερός, μικρὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Τῷ δὲ ἱέρακι δίδου φαγεῖν σκυλάκιον γαλαθηνὸν ἔτι τυφλὸν ὂν* αὐτ. 467^{28}.

γαλακτίζω, Κυνοσ. 594^{17}.

Τὸ μτγν. *γαλακτίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαλαχτίζω*).

Τρέφω (κάπ.) μὲ γάλα ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ταύτας δὲ τὰς ἡμέρας οὐ χρὴ τὸ σύνολον λυθῆναι αὐτὸν* (δηλ. *τὸν κύνα*) *ἐκ τοῦ δεσμοῦ, ἐν αἷς γαλακτίζεται* ὅ.π.

γαλακτὶς ἡ, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 533^{18}.

'Από τὸ οὐσ. *γάλα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίς*. 'Η λ. τὸν 6. αἰ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαλατσίδα*).

Τὸ φυτὸ «τιθύμαλος», κοιν. φλόμος ('Η σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *'Εὰν ὁ ἱέραξ ἔχῃ καρφία,... τοῦτον οὕτως ἰατρεύσεις... ἀσκαμωνίαν, τὴν λεγομένην γαλακτίδα* ὅ.π.

γαλακτόπηκτος, ἐπίθ., Λεξ. ΙΙ 281.

'Από τὸ οὐσ. *γάλα* καὶ τὸ ἐπίθ. *πηκτός*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.= πηγμένο γάλα, τυρί: *Τυρὸν τὸ γαλακτόπηκτον* ὅ.π.

γαλακτοτρέφω, 'Ερμον. Β 57, Σοφιαν., Παιδαγ. 99.

'Από τὸ οὐσ. *γάλα* καὶ τὸ *τρέφω*. Βλ. καὶ Δημητράκ.

Τρέφω (κάπ.) μὲ γάλα· ἀνατρέφω, μεγαλώνω (Βλ. καὶ Δημητράκ.): *αἱ μητέρες αὐταὶ ἴδια νὰ τὰ γαλακτοθρέψουν* Σοφιαν., Παιδαγ. 99· *καὶ κατῴκτειρεν ἐτοῦτο* (ἐνν. *τὸ βρέφος*) *καὶ γαλακτοτρέφουσίν* (ὑποκ. *οἱ ποιμένες*) *τον, Πάριν γὰρ κατονομάζουν* 'Ερμον. Β 57.

γαλακτοτροφίζω, 'Ιμπ. (Legr.) 68.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *γαλακτοτροφῶ*.

Τρέφω (κάπ.) μὲ γάλα: *Οἱ βάγιες οὖν μετὰ σπουδῆς τὸ βρέφος ἀναθρέφουν καὶ γαλακτοτροφίζουν το* ὅ.π.

γαλακτότροφος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 268 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ *γαλακτοτρέφω*.

Ποὺ τρέφεται μὲ γάλα: *ἄρνας γαλακτοτρόφους* ὅ.π.

γαλακτοτροφῶ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 95, Βίος 'Αλ. 2925.

Τὸ μτγν. *γαλακτοτροφέω*.

α) Τρέφω· ἀνατρέφω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex., λ. *γαλακτοτροφέω*): *'Ελπὶς καὶ γὰρ τῆς πίστεως ὑπάρχουσα θυγάτηρ παρὰ μητρὸς παιδεύεται καὶ γαλακτοτροφεῖται* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 95· **β**) (μέσ.) ἀνατρέφομαι· μεγαλώνω: *"Επεμψα πρῶτος πρὸς αὐτὸν* (δηλ. *τὸν 'Αλέξανδρον*) *σκῦτον ὁμοῦ καὶ σφαῖραν τοῦ παίζειν καὶ παιδεύεσθαι καὶ γαλακτοτροφεῖσθαι* Βίος 'Αλ. 2925.

γαλακτοφάγος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 268, 3702.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γαλακτοφάγος*.

Ποὺ τρέφεται μὲ γάλα ('Η σημασ. μτγν., L-S): *γαλακτοφάγα βρέφη* αὐτ. 3702· *ἀρτιτόκους, νεαρούς, ἄρνας γαλακτοφάγους* αὐτ. 268.

γαλανός, ἐπίθ., Κρ. συμβόλ. 197.

'Από τὸ οὐσ. *γάλα*. Βλ. καὶ 'Ανδρ., Λεξ. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαλανὸς* [ΙΙ]).

"Ασπρος σὰν τὸ γάλα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *Εἶναι τὰ σύνορα ... νοτικὰ ἕως τὸ μεγάλο χαράκι τὸ γαλανὸ* ὅ.π.

γαλανταροσύνη ἡ, Γεωργηλ., Θαν. 57.

'Από τὸ ἰταλ. *galanteria* (Πβ. τὸ σημερ. *γαλάντης*, ΙΛ).

Κομψοὶ τρόποι: *ποῦ ἔναιν οἱ σάρκες οἱ λευκὲς κ' οἱ εὐμορφοσύνες, οἱ φαντασίες οἱ πολλὲς κ' οἱ γαλανταροσύνες;* ὅ.π.

γαλαντικὸ τό, Γεωργηλ., Θαν. 59.

'Από τὸ ἰταλ. *galante*.

(Πληθ.) κοσμήματα ἑνὸς εὐγενοῦς (Βλ. Παπαχριστοδούλου, Μνήμ. 'Αμ. 81): *ποῦ ἔναιν...* (παραλ. 2 στ.) *καὶ αὐτά σας τὰ γαλαντικά,... σπαθιά σας καὶ μπουνιάλα σας...;* ὅ.π.

γαλανῶ· *γαλανήση*, Ch. pop. 794, τυπογρ. λάθος ἀντὶ *γαληνίση*. (Βλ. *γαληνίζω*).

γάλας τό, βλ. *γάλα*.

Γαλατιανὸς ὁ, 'Επιστ. Μωάμ. 67^{21}.

'Από τὸ τοπων. *Γαλατὰς* καὶ τὴν κατάλ. *-ιανός*. 'Η λ. καὶ στὸ Somav.

Κάτοικος τοῦ Γαλατᾶ: *οἱ Γαλατιανοὶ νὰ ἔχουν ἄδειαν νὰ βάλουν πρωτόγηρον εἰς τὸ μέσον των* ὅ.π.

γαλαυτιὰ ἡ, Πανώρ. Γ′ 388.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαλαύτα* ⟨ *γαλευτὴς* (ΙΛ, λ. *γαλαύτα*) καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*.

Δοχεῖο γιὰ γάλα (Πβ. τὴ σημασ. στὸ σημερ. *γαλαύτα*, ΙΛ): *νὰ σοῦ γεμίσω ἀθόγαλο ὅλη τὴ γαλαυτιά σου* ὅ.π.

γαλαχτιά, Γύπ. Γ′ 386, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γαλαυτιά*.

γαλδέρω, Ναξ. ἔγγρ. 21[23]· *ἀ γ α λ τ έ ρ ω,* Ἔγγρ. τοῦ 1620 (Ν. Ζερβογιάννης, Ἀμάλθεια 4, 1973, 35 δὶς)· *γ α λ ο τ έ ρ ω,* Ἔγγρ. τοῦ 1445 (Λάμπρ., ΝΕ 4, 1907, 468)· *γ α λ τ ι έ ρ ω,* Κρ. συμβόλ. 52.

Τὸ ἐνετ. *galder* (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 54]).

(Προκ. γιὰ περιουσία) καρπώνομαι, ἀπολαμβάνω: *νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ* (ἐνν. *τὰ σπίτια*) *καὶ νὰ τὰ γαλδέρῃ αὐτὴ καὶ οἱ διαδόχοι της* Ναξ. ἔγγρ. 21[23]· *εἰς μερτικὸν καὶ φέουτο ἐμένα καὶ τῶν ἀδελφιῶ μου...δίδω, ὀγιὰ νὰ γαλτιέρῃ ὁ ἀφέντης πατέρας καὶ ἡγούμενος τοῦ ἄνωθεν Ἀρετίου* Κρ. συμβόλ. 52· *ὁ ἐδικός μας μπαλὴς νὰ ἔχῃ νὰ τὰ κρατῇ, νὰ τὰ γαλοτέρῃ ἀναπαυτικῶς* Ἔγγρ. τοῦ 1445, 468.

γαλέα ἡ, (Ι), Προδρ. ΙΙΙ 404 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαλέη* (Πβ. τὸ σημερ. *γαλεά*, ΙΛ).

Εἶδος μικροῦ ψαριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *λέγουσι* (ἐνν. *οἱ ἰατροί*)· *φιλομηλίτσας τρυφεράς, κωβίδια, γαλέας* Προδρ. ΙΙΙ 404 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Γαλέα ἡ, (ΙΙ), Ὀψαρ. 362[28].

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γαλέα* (Ι): *παρίσταντο γοῦν οἱ νοτάριοι καὶ Γαλέα* ὅ.π.

γαλέα ἡ, (ΙΙΙ), Ψευδο-Σφρ. 242[10].

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Kahane, B-NJ 15, 1939, 98 καὶ Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 267.

Εἶδος πλοίου (Πβ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ϛ′ 127 καὶ Ahrweiler, Byz. et mer 410 καὶ σημ. 8, καθὼς καὶ 488): *ληστρικὰς νῆας μακρὰς οἰκονομήσας, ἃς ἤδη γαλέας κατονομάζειν εἰώθασιν* ὅ.π.

γαλεάγρα ἡ, Act. Lavr. 24[22], 59[39]· *γ α λ ι ά γ ρ α,* Act. Xér. 9A[31], 9B[47].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαλεάγρα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πιεστήριο γιὰ ἐλιές, κηρῆθρες, σταφύλια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔχω... ἀμπελοχώραφα καὶ συκάμινα ι′ ... καὶ γαλιάγραν μαρμάρινον* Act. Xér. 9B[47].

γαλεάτσα ἡ, Ψευδο-Σφρ. 384[3]· *γ α λ ι ά τ σ α,* Μαχ. 502[15], 632[15], 666[19], 676[7,17], Βουστρ. 460, 465, 515, 525, 526, Τζάνε, Κρ. πόλ. 341[13].

Τὸ ἰταλ. *galeazza* (βεν. *galiazza*). Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. (λ. *γαλεάτζα*).

Εἶδος πολεμικοῦ πλοίου (Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 69): *Ὁ ῥήγας ἔπεψεν καὶ ἀρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ δύο γαλιάτσες* Μαχ. 632[15].

γαλεόττα ἡ, βλ. *γαλιότα*.

γαλευτήριν τό, Μαχ. 32[18], 36[8-9].

Ἀπὸ τὸ *γαλεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-τήρι(ν)*. Ἡ λ. στὸ Meursius καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Χατζ., Λαογρ. 11, 1934/37, 106. Κύρ. ὄνομ. *Γαλευτηρὰς* ἀπ. στὸ Μαχ. 398[23].

Δοχεῖο πήλινο ὅπου ἀρμέγουν τὸ γάλα (Ἡ σημασ. στὸ Meursius καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐτσακίστην τὸ γαλευτήριν καὶ ἐχενώθην τὸ γάλαν* Μαχ. 32[18].

γαλεύω, Μαχ. 32[15].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάλα* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Βλ. καὶ Steph., Θησ. καὶ Meursius (λ. *γαλεύειν*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαλεύω* [Ι]).

Ἀρμέγω (Βλ. Meursius, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1. Βλ. καὶ Χατζ., Λαογρ. 11, 1934/37, 35): *ὁ ἅγιος Μάμας... ἐπιάνεν τοὺς λέοντας καὶ ἐγάλευέν τους* ὅ.π.

γαληνά, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 127, 1232, 1725, Διγ. Ζ 1705, 2121, Διγ. (Trapp) Esc. 1439, Πόλ. Τρωάδ. 10, 102, 171, Ἐρωτοπ. 401, 467, Διγ. Ἄνδρ. 351[25], 393[12]· *ἀ γ α λ η ν ά,* Πεντ. Γέν. XXXIII 14, Ἐρωτόκρ. Γ′ 580, Ε′ 105.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γαληνός*. Γιὰ τὸν τ. *ἀγαληνὰ* ⟨ *τὰ γαληνὰ* βλ. Ξανθ., Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 127. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀγάλημα*).

α) Σιγὰ-σιγά, ἀργά, ἤρεμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *δὲν τοὺς ἐκυνήγησα πλέον, διότις ἐλυπήθηκά τους... Ὅμως ἐγύρισα ὀπίσω καὶ ἐπεριπάτουν γαληνὰ* Διγ. Ἄνδρ. 393[12]· *γαληνὰ τὰ χείλη της ἄνοιξεν, ταῦτα λέγει* Πόλ. Τρωάδ. 171· **β**) σιγανά, χωρὶς θόρυβο, ψιθυριστά: *«εἰς τὸ κρεβάτιν», ἔλεγεν, «ἄγωμεν, κράτει, θεώρει, ἥσυχά τε καὶ γαληνὰ τινὰς μὴ σὲ νοήσῃ...»* Πόλ. Τρωάδ. 102· *Ἐσίμωσ' ὁ Ρωτόκριτος, στὸ παραθύρ' ἁπλώνει κι' ἀγαληνὰ καὶ σιγανὰ ποιὸς εἶναι φανερώνει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 580· *νὰ θωρῶ τὸν ἀγαπῶ μιὰν* (ἔκδ. *μί'*) *ἄλλην νὰ φιλήσῃ* (παραλ. 1 στ.) *καὶ νὰ μιλοῦσιν γαληνὰ καὶ νὰ γελοῦν μεγάλα* Ἐρωτοπ. 467· *πρὸς τὴν βάγιαν ἔλεγε γαληνὰ εἰς τὸ ὠτίον* Διγ. (Trapp) Gr. 1232· **γ**) κρυφά, ὕπουλα: *ἀγνώστως εἶδα γαληνὰ κ' ἔρχουνταν πρὸς ἐμέναν* Διγ. (Trapp) Esc. 1442· **δ**) μαλακά, τρυφερά, μὲ τρόπο ἤπιο: *φιλεῖ, φιλεῖ με γαληνά, κρατεῖ με ἀνέσ.-ἀνέσι* Ἐρωτοπ. 401· *ἐπεριπάτει γαληνά, προϋπαντεῖ τὸν νέον* Διγ. Ζ 2121· *Εἷς δέ τις τῶν Σαρακηνῶν ἀκρίτης Διλεμίτης γαληνὰ πρὸς τὸν ἀμιρὰν τοιόνδε λόγον ἔφη* Διγ. (Trapp) Gr. 127· **ε**) ἔκφρ. *ἀγαληνά μου* = μὲ τὴν ἄνεσή μου: *ἂς περάσῃ ἐδὰ ὁ ἀφέντης μου ὀμπροστὰ εἰς τὸ σκλάβο του καὶ ἐγὼ νὰ δηλαγωγηθῶ ἀγαληνά μου γιὰ τὸ ποδαρικὸ τῆς δουλειᾶς* Πεντ. Γέν. XXXIII 14.

γαληνεύω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448[23], 452[7], 490[3].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαλήνη* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ θάλασσα) ἡσυχάζω: *Μ' ἀπῆτις ἐγαλήνευσεν ἡ θάλασσα κινοῦσιν* αὐτ. 452[7].

γαλήνη ἡ, Γλυκᾶ, Στ. Β′ 314, Προδρ. ΙΙ Η 96g, Μανασσ., Χρον. 4868, 6145, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 648, Διγ. (Trapp) Gr. 3595, Μαχ. 478[17], Δούκ. 113[8], 317[26], Ριμ. Βελ. 435, Αἰτωλ., Μῦθ. 48[3], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1841, Κυπρ. ἐρωτ. 136[4], Διήγ. πανωφ. 57, Διήγ. ὡραιότ. 281, 316, 336, 584, 785, Λίμπον. 18, Τζάνε, Κρ. πόλ. 336[23], 533[23].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαλήνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ τὴ θάλασσα) ἡσυχία, ἠρεμία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ καράβια ἐσέρνασι γιατί 'τονε γαλήνη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 336[23]· (προκ. γιὰ καιρικὲς συνθῆκες): *ἐγένετο γαλήνη καὶ εὐωδία* Διήγ. πανωφ. 57. **2**) (Μεταφ.) ἔλλειψη ταραχῶν, ἠρεμία (Βλ. L-S στὴ λ. Ι καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *Παρελθούσης τῆς περιστά-*

σεως τῶν Τούρκων καὶ γαλήνης γενομένης Δούκ. 317^{26}· *γαλήνην βραβεύσαντα καὶ βαθεῖαν εἰρήνην* Διγ. (Trapp) Gr. 3595.

γαληνίζω, Καλλίμ. 1577, Ch. pop. 518, 602, 794 (ἔκδ. *γαλανήση* ἀπὸ τυπογρ. λάθος), Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 103.

Τὸ ἀρχ. *γαληνίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἠρεμῶ, ἡσυχάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *καὶ πῶς οὐκ ἐγαλήνισεν ἐκ τῶν κακῶν ἐκείνη* Καλλίμ. 1577· *Πάψε, ἄσι με, γαλήνισε, σώνει με ἡ κουρασιά μου* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 103.

γαλήνιος, ἐπίθ., Προδρ. IV 199 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. πόλ. Θεοδ. 5.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γαλήνιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἥσυχος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εὗρον καὶ γαῖαν εὔμορφον, λιμένας γαληνίους* Διήγ. πόλ. Θεοδ. 5. **2**) (Ὡς τίτλος τιμητικός): *πρὸς κράτος τὸ γαλήνιον τῆς αὐτοκρατορίας* Προδρ. IV 199 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

γαληνός, ἐπίθ., Στεφ. Ἰχνηλ. 226^{12}, Σπαν. Β 141, Σπαν. V 140, Κομν., Διδασκ. I 176, Προδρ. IV 1f* (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 2359, 2650, 3391, Ἰατροσ. κώδ. ϡι', Gesprächb. 28^{422}, Φυσιολ. (Zur.) XX $2α^{8}$, Δούκ. 191^{4}, Ch. pop. 93, Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 195, Σεβήρ., Ἐνθύμ. 28 τρίς, Σουμμ., Ρεμπελ. 158, Ἱερόθ. Ἀββ. 336, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 48, Βελλερ., Ἐπιστ. 54, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [359], Ζήν. Β' 123, Τζάνε, Κρ. πόλ. 567^{25}· *ἀ γ α λ η ν ό ς,* Θησ. (Foll.) I 133, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 408.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γαληνός*. Ὁ τ. *ἀγαληνὸς* ἀπὸ τὸν πληθ. τοῦ οὐδ. *τὰ γαληνὰ*) *τ' ἀγαληνά*. Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Προκ. γιὰ λιμάνι) ἤρεμος, ἥσυχος (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὅρμος σὺ γὰρ ὁ γαληνὸς πάντων τῶν ἐν ἀνάγκαις* Προδρ. IV 1f* (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· **β**) (προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ρέει ἥσυχα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρὸν ὂν καὶ γαληνὸν καὶ κάτωθεν αὐτῷ διεισδύνει καὶ ἐκριζοῖ* Στεφ. Ἰχνηλ. 226^{12}· **γ**) (προκ. γιὰ καιρικὲς συνθῆκες) ἤρεμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *εὐδιεινοῖς καὶ γαληνοῖς πνεύμασι φερομένη* Μανασσ., Χρον. 2650. **2**) Ἤπιος, γλυκὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὅτ' ἔναι τόσον εὐγενὴς καὶ γαληνὸς τῇ φύσει* Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 195· *Ἦθος σεμνὸν καὶ γαληνὸν καὶ μετριοφροσύνη αὐτὰ εἰσὶ πλοῦτος ἀληθὴς* Σπαν. V 140· *Γαληνὴ περιστερὰ εἶσαι* Ch. pop. 93· *τὸ διῶμα τους ἀγαληνόν, περπατησιὰν ὡραίαν* Θησ. (Foll.) I 133. **3**) (Προκ. γιὰ ὁμιλία) σιγανὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1δ): *γροικοῦσι καὶ ἐμιλιὲς ... πολλὰ ἀγαληνὲς* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 408. **4**) (Ὁ ὑπερθ. βαθμὸς ὡς τιμητικὸς τίτλος) (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., L-S): *Ἀφέντη γαληνότατε καὶ ὕψιστε βασιλιά μου* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [359]· *στελμένος ἀπὸ τὴν γαληνοτάτη αὐθεντία τῆς Βενετίας* Σουμμ., Ρεμπελ. 158.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=γαλήνη: *Εἰ καὶ λύκος τὸ διασωθὲν ἐν τῇ ἐμῇ μάνδρᾳ, ἀλλ' ἐγὼ τὸ γαληνὸν ἔχων καὶ φιλάνθρωπον... σωτὴρ ἔσομαι τοῦ λύκου καὶ οὐ προδότης* Δούκ. 191^{4}· *εἰ δὲ ἀπὸ τὸν (μήπως τῶν ?) ἔσω κομίζει τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν καὶ ἐφαπλοῖ, γνῶθι ὅτι γαληνὸν τοῦ ἀέρος ἐστὶν* Φυσιολ. (Zur.) XX $2α^{8}$. — Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ.: Φορτουν. (Vinc.) Α' 156.

γαληνότης ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. II 112 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 91^{8}], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 219, Act. Lavr. 56^{9}, 67^{63}, Σεβήρ., Ἐνθύμ. 28· *γ α λ η ν ό τ η τ α,* Ροδολ. Α' [43], Β' [103].

Τὸ μτγν. οὐσ. *γαληνότης*. Ἡ λ. στὸ Meursius καὶ στὸ Somav.

1) Γαλήνη, ἠρεμία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἂν οὐκ ἐν γαληνότητι μένωσιν αἱ καρδίαι, ἂν τὰς ὀρέξεις εἴργωσιν αἱ τῆς ψυχῆς πικρίαι* Μανασσ., Ἀρίστ. II 112. **2**) (Ὡς τίτλος τιμητικὸς) (Βλ. L-S Suppl., Meursius καὶ Somav.): *ἐπορεύθη εἰς τὸν γαληνότατον πρίγκιπον τὸν εἰρημένον, εἰς τὸ παλάτιν του κ' ἐμίλησε τῆς γαληνότητός του* Σεβήρ., Ἐνθύμ. 28.

γαληνότητα ἡ, βλ. *γαληνότης*.

γαληνούτσικα, ἐπίρρ., Πόλ. Τρωάδ. 10.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γαληνούτσικος*.

Μὲ πολὺ χαμηλὴ φωνή: *γαληνά, γαληνούτσικα, τινὰς μὴ τοὺς ἀκούσῃ, ἔφησεν πρὸς τὸν Ἰασοῦν, τάδε τὸν συντυχαίνει* ὅ.π.

γαληνούτσικος, ἐπίθ., Ἀχιλλ. Ν 1052, Ἀχιλλ. Ο 416.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γαληνὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούτσικος*.

Ἐλαφρός, ἁπαλός: *ἄνεμος γαληνούτσικος ὑπέκρουεν τὰ δένδρη* Ἀχιλλ. Ν 1052.

γαληνῶ, Ἐρωτοπ. 136.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαλήνη*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *γαληνέω*).

Ἠρεμῶ: *οὐδὲ ἡ καρδιά μου γαληνεῖ ἐκ τῆς ἐπιθυμιᾶς σου* ὅ.π.

γαληνώνω, Πανώρ. Β' 261· *γ α λ η ν ώ ν ν ω,* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{14}· μτχ. *γ α λ η ν ω μ έ ν ο ς,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [61].

Τὸ μτγν. *γαληνόω* (Sophocl.).

Γίνομαι γαλήνιος, ἡσυχάζω: *θωροῦμε...* (παραλ. 1 στ.) *πῶς γαληνώνει τὸ ζιμιὸ* (ἐνν. *ὁ οὐρανὸς*) Πανώρ. Β' 261· *Ἂν ἔπαψεν τοῦ πόθου τὸ ψιχάδιν, νὰ γαληννῶσαν πρὸς ἐμὲν οἱ χρόνοι* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{14}. Ἡ μτχ. *γαληνωμένος* ὡς ἐπίθ. = γαλήνιος: *οὐρανὸς γαληνωμένος* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [61].

γαληνῶς, ἐπίρρ., Διγ. Ζ 1669.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γαληνῶς* (L-S, λ. *γαληνός*).

Σιγανά, κρυφὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π.): *πρὸς τὴν βάιαν γαληνῶς, εἰς τὸ οὖς της ἐλάλει* ὅ.π.

γαλήνωση ἡ, Ἐρωτόκρ. Γ' 168, Ροδολ. Ε' [121].

Ἀπὸ τὸ *γαληνώνω*. Πβ. τὸ σημερ. *γαλήνιση* (ΙΛ).

Ἠρεμία, ἡσυχία: *Μὰ εἰς μία γαλήνωση καιροῦ, σὰν ἔχετε, μπορεῖτε μ' ὀγλήγορη προαίρεση τί σᾶς 'φελᾶ νὰ ἰδῆτε* Ροδολ. Ε' [121]· *ἀγάπη καὶ γαλήνωση τὸ τέλος τῆς θὲ νά 'χη* Ἐρωτόκρ. Γ' 168.

γάλι, ἐπίρρ., βλ. *ἀγάλι*.

γαλιάγρα ἡ, βλ. *γαλεάγρα*.

γαλιάτσα ἡ, βλ. *γαλεάτσα*.

Γαλιλαῖος, ἐπίθ., Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 166.

Τὸ μτγν. ἐθν. *Γαλιλαῖος* (Βλ. Bauer, Wört.).

Χριστιανὸς (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2): *Ἐσὺ μὲ τὸν Χριστόν εἶσαι καὶ Γαλιλαῖος ὑπάρχεις* ὅ.π.

γαλιλέα ἡ, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 779.

Πλάσμα ἀπὸ τὸ οὐσ. *γαλέα.*

Γαλέρα, κάτεργο: *Ἐλόγιασες εἰς τὴ φλακὴ γὴ κ' εἰς τὴ γαλιλέα σήμερο νὰ μὲ βάλουσι νὰ λάμνω τὴν κουπέα;* ὅ.π.

γαλιόνι(ν) τό, Λεηλ. Παροικ. 579, Τζάνε, Κρ. πόλ. 156^{5}, 383^{10}· *γαλιούνι(ν),* Κυπρ. χφ. 157· *γαλούνι(ν),* Βεντράμ., Φιλ. 374, Κώδ. Χρονογρ. 69, Θρ. Κύπρ. Μ 246, Χρον. σουλτ. 132^{5}.

Τὸ ἰταλ. *galeóne* (Βλ. Κριαρᾶ [Λεηλ. Παροικ. σ. 156]). Βλ. καὶ Meursius (λ. *γαλιόνιον*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος φορτηγοῦ πλοίου (Βλ. καὶ Meursius, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πὄρχοντον κ' ἐφορτώνναστιν ὅλα σου τὰ γαλούνια παμπάκια, λέγω, καὶ κρασιὰ* Θρ. Κύπρ. Μ 246· *Ἀτός μου ἐγὼ τοῦ μέτρησα ἐννέα φορτωμένα σκιράτσα καὶ γαλούνια, καράβι' ἀρματωμένα* Βεντράμ., Φιλ. 374.

γαλιότα ἡ, Διήγ. Βελ. 84, 248, Χρον. Τόκκων 316 (ἔκδ. αἰτ. ἑν. *γαλιότην*), 478, 523, Γεωργηλ., Βελ. 124, Ριμ. Βελ. 137, 402, Ἀχέλ. 219, 1498, 1643, 1874, 1987, Διακρούσ. 73^{24}· *γαλεόττα,* Δούκ. 243^{10}· *γαλιόττα,* Μαχ. 448^{21}, Βουστρ. 460, 464.

Τὸ βενετ. *galiòta* (Βλ. Boerio). Ὁ τ. *γαλεόττα* ἀπὸ τὸ ἰταλ. *galeòtta* (Βλ. Zingarelli).

Εἶδος πλοίου (Βλ. Δημητράκ. καὶ Σφυρ., Πληρώμ. 132): *Τῆς Ἀλιτζέρης ἔφερε ρήγας εἰς τὸν λιμένα γαλιότες εἴκοσι κ' ἑφτὰ κάτεργα φορτωμένα* Ἀχέλ. 1643· *Τὰς γαλεόττας δὲ ἔστειλεν ὄπισθεν* Δούκ. 243^{10}.

γαλιότης ὁ, Πουλολ. 120, Σφρ., Χρον. μ. 54^{33}.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *galiòta* (Βλ. Boerio).

1) Εἶδος πολεμικοῦ πλοίου: *διέβη ἀπὸ τῆς Πόλεως εἰς τὸν Μορέαν ὁ δεσπότης κὺρ Κωνσταντῖνος ὡς φυγὰς μετὰ γαλιότου* Σφρ., Χρον. μ. 54^{33}. **2)** Ἄνθρωπος τῆς γαλέρας· ἄνθρωπος εὐτελὴς (Βλ. Krawczynski [Πουλολ. σ. 56]): *οἱ πάντες ὅσοι σὲ 'δασιν λέγουν γαλιότης εἶσαι* Πουλολ. 120.

γαλιόττα ἡ, βλ. *γαλιότα.*

γαλιούνι(ν) τό, βλ. *γαλιόνι(ν).*

γαλίφεμα τό, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [153].

Ἀπὸ τὸ *γαλιφεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κολακεία, καλόπιασμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Νὰ μὲ πλανέση* (ἐνν. *ὁ νοῦς*) *μετ' αὐτὰ τὰ γαλιφέματά σου* ὅ.π.

γαλιφεύω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [735].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γαλίφης* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καλοπιάνω, κολακεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κόρη μου, ἐγὼ δὲν σὲ πλανῶ, οὐδὲ σὲ γαλιφεύω, ἀλλὰ καθάρια σοῦ μιλῶ καὶ δὲν σὲ κολακεύω* ὅ.π.

γαλιφιὰ ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [136, 863, 1167], Β' [1109], Γ' [402], Δ' [1106], Ἐρωφ. Ἰντ. α' 65, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β' 167.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γαλίφης.* Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γαλίφος*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κολακεία, καλόπιασμα (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κ' ἔτσι μὲ χίλιες γαλιφιὲς τὸν κάνεις νὰ θελήση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1167].

γαλίφισμα τό, Ἐρωφ. Δ' 329.

Ἀπὸ τὸ *γαλιφίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κολακεία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐκεῖνα ποὺ μισᾶ στὸν οὐρανὸ ἀνεβάζει, γιατὶ τὰ γαλιφίσματα τώρα γεννοῦν τὴ χάρη κι' ὁ φόβος βάνει φανερὰ τσῆ γλώσσας χαλινάρι* ὅ.π.

γαλίφος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [152].

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *gagliòffo* (Βλ. Meyer, NS IV 21). Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαλίφης*).

Κόλακας (Βλ. Du Cange. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ψεύτη, γαλίφε καὶ τυφλέ, ὁ νοῦς σου πάλε βάνει νὰ μὲ πλανέση μὲ τ' αὐτὰ τὰ γαλιφέματά σου* ὅ.π.

Γάλλαινα ἡ, BGV Β' XIX.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Γάλλος* καὶ τὴν κατάλ. *-αινα.*

Γυναίκα ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴ Γαλλία: *ἢ Γάλλος ἢ Γάλλαινα· ἢ Πέρσης ἢ Πέρσισσα* ὅ.π.

γαλλικός, ἐπίθ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 561^{26}.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Γάλλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός.* Ἡ λ. τὸν 5. αἰ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Γαλλικός*).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γαλλία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *καὶ εὐθέως σαπώνιν γαλλικόν, δαφνέλαιον, κόπρον περιστερᾶς εἰς χύτραν καινὴν θερμάνας καλῶς ἄλειφε* ὅ.π.

γάλλος ὁ, (Ι), Βίος Ἀλ. 528.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γάλλος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάλλος* [ΙΙ]).

Εὐνουχισμένος, ἀνίκανος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ· πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἂν γὰρ κυήσης αὔτη νῦν, ἀπρόκοπον καὶ γάλλον ἔσται τὸ γεννησόμενον, οὔπω καλὸν τῇ γνώσει* ὅ.π.

γάλλος ὁ, (ΙΙ), Κατὰ «ζουράρη» 184, Στάθ. Γ' 361, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 521, 537.

Τὸ ἰταλ. *gallo* (ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάλλος* [Ι]).

Κοῦρκος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *κ' ηὗρα καπόνους τρεῖς παλιούς, βυζασταρὲς καὶ γάλλους τέσσερεις ὁμορφότατους, καλούς, παλιούς, μεγάλους* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 537.

Γάλλος ὁ, BGV Β' XIX.

Τὸ μτγν. *Γάλλος* (Sophocl. Βλ. καὶ Preisigke - Kiessling Γ' 269). Ἡ λ. καὶ σήμ.

γαλοτέρω, βλ. *γαλδέρω.*

γαλούνι(ν) τό, βλ. *γαλιόνι(ν).*

γαλτιέρω, βλ. *γαλδέρω.*

γαμβρὸς ὁ, Τρωικὰ 529^{14}, 531^{19}, Διγ. Ζ 250, 576, 717, 1962, 2071, 2090, Χρον.

Μορ. Ρ 3491, 'Ορισμ. Μαμελ. 98[21], Chron. br. (Loen.) 1, 111, Πτωχολ. Ρ 48, Λίβ. Ν 2873, 'Ιμπ. 362, Notizb. 25, Δεφ., Λόγ. 539, Βίος γέρ. V 139, Δωρ. Μον. XXV, Διγ. Ἄνδρ. 317[27], 325[10], 351[2], 360[6], κ.π.ἀ.· *γ α β ρ ό ς,* Act. Xér. 18Β[3], 'Ερμον. Α 214, Ν 364, Π 146, Χρον. Μορ Η 245, Χρον. Μορ. Ρ 7412, 'Απολλών. 287, 291, 369, 792, 846, Λίβ. Ν 3733, Χρον. Τόκκων 1121, Μαχ. 18[12], Ἔγγρ. τοῦ 1493 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 169), Ἀνθ. χαρ. 301[13], Βεντράμ., Γυν. 272, 282, κ.ἀ.· *γ α μ π ρ ό ς,* Διγ. Ζ 495, Διγ. (Trapp) Esc. 155, 327 (κριτ. ὑπ.), 581, 750, 'Ακ. Σπαν. 45[535,540], Chron. br. (Loen.) 12, Πτωχολ. Ν 42, Πανάρ. 75[4], Λίβ. Esc. 2338, Λίβ. Ν 2494, 'Αχιλλ. Ο 25, Παρασπ., Βάρν. C μετὰ στ. 221, Μαχ. 44[23], Ἐκθ. χρον. 48[7], 59[12], 64[6], 66[6], 77[24], 'Απόκοπ. 472, Συναξ. γυν. 669, Βεντράμ., Φιλ. 276, Πεντ. Γέν. XIX 12, 14, Ἔξ. IV 25, Ἔγγρ. Σύρου Α' 123, Χρον. σουλτ. 85[15], 'Ερωφ. Δ' 523, 'Ιστ. Βλαχ. 2842, Διγ. Ἄνδρ. 359[32], 'Ερωτόκρ. Γ' 1444, Ε' 836, Στάθ. Γ' 176, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α' [54], Φορτουν. (Vinc.) Ε' 304, 332, Διγ. Ο 1620, Τζάνε, Κρ. πόλ. 423[8], κ.π.ἀ.· *γ α π ρ ό ς,* Μαχ. 330[29], 390[18].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαμβρός*. 'Ο τ. *γαμπρὸς* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαμπρός*). Οἱ τ. *γαβρὸς* καὶ *γαπρὸς* μὲ παρασιώπηση τοῦ *μ* (Βλ. Παντ., B-NJ 6, 1927/28, 420).

1) 'Ο σύζυγος κόρης ἢ ἀδελφῆς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I, II καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐκ τῶν θυγατέρων του εἰς οἵαν ἀρεστῇ νὰ τὸν ἐπάρῃ γαμβρὸν* Τρωικὰ 529[14]· *τὸν γαμπρόν τους ηὕρηκαν μετὰ τῆς ἀδελφῆς των* Διγ. (Trapp) Esc. 581· *ὡσὰν ἠθέλησες ἔτσι καὶ ἔγινεν καὶ ἐχάρισές με γαμβρὸν ἀνδρειωμένον* Διγ. Ἄνδρ. 360[6]. **2**) «Νυμφίος» (ἡ σημασ. καὶ σήμ.) *κ' ἐλογαριάζανε χαρὲς κι' ὡσὰν γαμπροὶ νὰ μποῦνε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 423[8].

γαμέας ὁ, Συναξ. γυν. 900.

'Απὸ τὸ *γαμῶ*. Γιὰ παλαιότερη μνεία βλ. Κουκ., ΛΑ 6, 1923, 252 σημ. 11, καθὼς καὶ ΒΒΙΙ Ϛ' 535. 'Η λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Βλ. Κουκ., ΛΑ, ὅπ. καὶ Παπαδ. Α, Λεξ.) καὶ κοιν. στὸ συνιζημένο τ.

Ἄντρας φιλήδονος ('Η σημασ. καὶ σήμ.): *λεῖπε τὸν κουρβιάρη, τὸν γαμέα, τὸν λιξουριάρη* ὅ.π.

γαμήλιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6451, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 10[13].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γαμήλιος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἀναφέρεται στὸ γάμο ἢ ἔχει σχέση μ' αὐτὸν ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *'Ο γαμβρὸς γράψας ἐν τῷ γαμηλίῳ συμφώνῳ πλείονα τῶν δοθέντων εἰς προῖκα παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ προικίζοντος ἀπαιτεῖ καὶ ταῦτα* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 10[13].

γαμήσι τό, Σαχλ. Ν 257, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 273.

'Απὸ τὸ ἀπαρέμφ. μέλλοντος τοῦ ἀρχ. *γαμῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. τὸ *γεννήσι* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 587 καὶ 'Αθ. 38, 1921, 8), τὸ *κοιμήσι* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 67) καὶ τὸ *κεράσι* (= κεράσειν) (Κουρμ., ΕΕΚΣ 1, 1938, 129). 'Η λ. καὶ στὸ σύνθ. *χαμογαμήσι* (ἔγγρ. τοῦ 1184, Miklos.-Müll., Acta 3, 237· πβ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 248).

Συνουσία ('Η σημασ. καὶ σήμ.): *Μετὰ χαρᾶς ἡ πολτικὴ* (ἔκδ. *πολιτική*· διορθώσ.) *θέλει κρυφὸ γαμήσι, ὥστε ν' ἀποδιαντραπῆ...* Σαχλ. Ν 257.

γαμίζω, Βίος Αἰσώπ. 303.

Τὸ μτγν. *γαμίζω*.

('Αδιακρίτως φύλου) συνουσιάζομαι, ἔρχομαι σὲ σαρκικὴ μίξη: *ὡς ἔπαιζον ... καὶ ἐγελοῦσαν γαμίζοντας* ὅ.π.

γάμμα τό, 'Ακ. Σπαν. 46[558].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γάμμα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ τρίτο γράμμα τῆς ἀλφαβήτου ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *γάμμα, δέλτα, ρῶ, σίγμα εἰσὶ* ὅ.π.

γαμοδαίσια τά, Μανασσ., Χρον. 2671, 3490.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γαμοδαίσια*.

'Η γιορτὴ τοῦ γάμου ('Η σημασ. μτγν., L-S): *τούτων μιᾷ συζεύγνυσι Μαυρίκιον εἰς γάμον* (παραλ. 1 στ.) *καὶ μέλλων γαμοδαίσια τῆς νύμφης ἑορτάζειν ἀναγορεύει καίσαρα τὸν τῆς παιδὸς νυμφίον* αὐτ. 3490.

γάμος ὁ, (I), 'Ιστ. 'Ηπείρ. XXX[4], Διγ. Ο 2013, Μακρεμβ., 'Υσμ. 263[25], Μανασσ., Χρον. 1572, 'Ασσίζ. 260[16] (χφ. καὶ ἔκδ. *γάνμον*), 367[4], 'Ελλην. νόμ. 543[20,21], 555[17], 561[1], Διγ. Ζ 251, 553, 2246, Διγ. (Trapp) Gr. 320, 1651, 1884, Διγ. (Trapp) Esc. 1074, Βέλθ. 994, 'Ερμον. Α 189, Ψ 41, Πουλολ. 668, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 15[16], Βίος 'Αλ. 921, 3014, Λίβ. Esc. 2376, 'Αχιλλ. (Haag) L 263, 'Αχιλλ. L 1038, 'Ιμπ. 810, 889, Θησ. Πρόλ. [222], ΙΒ' [75[6]], Ch. pop. 767, Σαχλ., 'Αφήγ. 751, Κορων., Μπούας 10, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 67, Β' 589, Ε' 166, 367, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 86, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. δ' 22, 61, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 123, Α' 402, Β' 13, Γ' 100, Διγ. Ἄνδρ. 325[15], 'Ερωτόκρ. Γ' 700, 735, 882, 886, 919, 1043, 1136, 1336, 1338, Δ' 241, Ε' 239, 314, 1158, 1408, Στάθ. Α' 55, Β' 290, Ροδολ. Α' [722], Βακτ. ἀρχιερ. 135 δίς, 141, Λίμπον. 201, Φορτουν. (Vinc.) Β' 188, 344, 418, Γ' 172, 526, Δ' 422, Ε' 64, 186, 188, Χριστ. διδασκ. 383.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γάμος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ('Εν. καὶ πληθ.) ἡ τελετὴ τοῦ γάμου ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Μὰ πὰ νὰ τὴν ξεδράμω, γιατὶ ἔχω ὀλπίδα σήμερο-νὰ κάμωμε τὸ γάμο* Πανώρ. Β' 589. **2**) 'Η ἕνωση καὶ συμβίωση ἑνὸς ἄνδρα καὶ μιᾶς γυναίκας ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *χωστὰ τοῦ βασιλιοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ κάμω, μ' ὅλα τὰ πάθη πού 'γνωθα, μὲ τὸ παιδί ντου γάμο* 'Ερωφ. Α' 402. **3**) 'Η γιορτή, τὸ γλέντι μετὰ τὴν τελετὴ τοῦ γάμου ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Χαρὲς ἐλπίζει ὁ βασιλιὸς καὶ γάμους λογαριάζει* 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 123· *Ἂς πᾶμε στὸ μιτάτο μας ὅλ' οἱ βοσκοὶ νὰ 'ρθοῦσι τσ' Ἴδας ἀπού μᾶς ἀγαποῦ, τσὶ γάμους μας νὰ δοῦσι καὶ νὰ χαροῦσι μετὰ μᾶς* Πανώρ. Ε' 367.

γάμος (II)· *γάμον,* Διγ. Esc. 69, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄγαμον* [διόρθ. Grégoire, Διγ. (Trapp) Esc. 66, κριτ. ὑπ.].

γαμοτρύπα ἡ, 'Ακ. Σπαν. 36[267].

'Απὸ τὸ *γαμῶ* καὶ τὸ οὐσ. *τρύπα*.

('Υβριστ. προκ. γιὰ γυναίκα) πόρνη: *ὡς τὸ ἤκουσεν ἡ ἀρχόντισσά του ἡ σφιξοτρύπα, ἡ βαλλοτρύπα, ἡ γαμοτρύπα* ὅ.π.

γαμπαδάτος, ἐπίθ., Poèm. hist. 274[210].

'Απὸ τὸν πληθ. *γαμπάδες* τοῦ οὐσ. *γαμπὰς* καὶ τὴν κατάλ. -*άτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Ποὺ φορεῖ «γαμπά», μάλλινο πανωφόρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, ΙΛ): *Ἄλλ' εἶνιαι καλοκαιρινοὶ κι' ἄλλοι εἶνιαι ρασουλάτοι κι' ἄλλοι μὲ τσὶ ρασόκαρτσες κι' ἄλλ' εἶνιαι γαμπαδάτοι* ὅ.π.

γαμπὰς ὁ, Βοσκοπ. 417.

Ἀπὸ τὸ βεν. *gabán* (Boerio) (Βλ. καὶ Meyer, NS IV 22). Ἡ λ. καὶ σὲ κρητικὴ διαθήκη τοῦ 15. αἰ. (Σάθ., ΜΒ Ϛ' 656^{27}) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πανωφόρι ἀπὸ χοντρὸ μάλλινο ὕφασμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 47): *Δίχως γαμπά, ξεπόδητος νὰ πηαίνω 'ς τόπον ἀγκαθερὸ καὶ χιονισμένο;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμπάς*.

γαμπιέρα ἡ, Τάξ. πόρτ. 100, Στάθ. Γ' 72.

Τὸ ἰταλ. *gambiera* (Βλ. καὶ Baştav, Ordo Portae σ. 16).

Τμῆμα τῆς πανοπλίας ποὺ σκεπάζει τὶς κνῆμες, «περικνημίς»: *Μανίκες καὶ πουνιάλο, γαμπιέρες καὶ μονόπολα καὶ γβάντη χωρὶς ἄλλο* Στάθ. Γ' 72· *οἱ πεζοὶ χωρὶς γαμπιέρες καὶ οἱ καβαλάροι μὲ γαμπιέρες* Τάξ. πόρτ. 100.

γαμπρὸς ὁ, βλ. *γαμβρός*.

γαμῶ, Σταφ., Ἰατροσ. $17^{471,472}$, Ἀκ. Σπαν. 45^{530}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 1^{8}, Φυσιολ. (Offerm.) G 98^{11} (κριτ. ὑπ.), Μαχ. 574 (κριτ. ὑπ.), Ἀλεξ. 2545, Βίος Αἰσώπ. 303 δίς, Σαχλ. Ν 255, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 417, Σαχλ., Ἀφήγ. 653, 758, 836, 870, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 237.

Τὸ ἀρχ. *γαμέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Τὸ ἐνεργ. προκ. γιὰ ἄντρα· τὸ παθητ. προκ. γιὰ γυναίκα) συνουσιάζομαι, ἔρχομαι σὲ σαρκικὴ μίξη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γαμέω* Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του ὅτι νὰ πηγαίνῃ νὰ ποίσῃ τρόπον νὰ τὴν γαμήσῃ* Βίος Αἰσώπ. 303· *Νὰ σὲ γαμήσω; Ἔτοιες δουλειὲς δὲν κάνω ἐγὼ κ' εὗρε ἄλλο* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 237· *Κρυφὰ γαμιέται πολτικὴ* (ἔκδ. *πολιτική*· διορθώσ.) *ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὅπου θέλει* Σαχλ. Ν 255.

γάν, Χρον. Μορ. Η 6045, 8487, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γὰρ* (Βλ. Χρον. Μορ., Schmitt, Η 6045, 8487).

'γανάκτ-, 'γανακτ- καὶ **'γαναχτ-,** βλ. *ἀγανάκτ-* καὶ *ἀγανακτ-*.

γανίτικος, ἐπίθ., Προδρ. ΙΙΙ 285.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Γάνος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Γανίτικος*).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γάνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Βλ. καὶ Jeanselme-Oeconomos, Byz. 1, 1924, 333): *κρασὶν γλυκὺν γανίτικον καὶ κρητικὸν καὶ σάμιον* ὅ.π.

γάντζουλο· *γάντζουλα*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 253^{24}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γάτουλα* (διόρθ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 594).

γανώνω· *γ α ν ώ ν ν ω*, Μαχ. 400^{10}.

Τὸ ἀρχ. *γανόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γανώνω* [Ι]).

Γανώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλήν του ἕναν χαρκὶν καὶ ἕναν χαρκόπουλλον εἰς τὸ χέριν του λαλῶντα πὰ νὰ τὰ γανώσῃ* ὅ.π.

γαπρὸς ὁ, βλ. *γαμβρός*.

'γαπῶ, βλ. *ἀγαπῶ*.

γάρ, σύνδ., Σπαν. Α 24, Διγ. Ζ 2146, 2994, Διγ. (Trapp) Esc. 130, 311, 584, 1005, 1157, Ἑρμον. Β 107, Διήγ. Βελ. 27, Λίβ. Esc. 3280, Ἰμπ. 38, 39, Φυσιολ. (Legr.) 276, Ἀνακάλ. 114, Θησ. (Foll.) Ι 5 δίς, 57, 66, 94, 100, Ἀχέλ. 1718.

Ὁ ἀρχ. σύνδ. *γάρ*. Πβ. ΙΛ (λ. *γάρ*).

Χρησιμοποιεῖται πολλὲς φορὲς γιὰ παραγέμισμα τοῦ στίχου: *πῶς ἔχασε τὴν ζωὴν ἀπὲ τοὺς δυὸ γὰρ ἕνας* Θησ. (Foll.) Ι 5· *Καὶ τί θέλετε ποίσει γὰρ ἂν ἦλθαν ἔμπροσθέν σας οἱ Κένταυροι;* Θησ. (Foll.) Ι 66· *ὑπολάβασιν ἐκεῖνοι ὡς βεβαίων γὰρ τῶν χρόνων ταύτης τῆς τριακοντάδος* Ἑρμον. Β 107.

γαρβέλιν τό, βλ. *καρβέλι*.

γαρβῆς ὁ, βλ. *γαρμπής*.

γαργαλίζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. 168^{4}, 182^{11}, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 682.

Τὸ ἀρχ. *γαργαλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαργαλῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἂν γαργαλίσῃ μου τὸν πόδα, καταγαργαλίσω τὴν κόρην αὐτὸς* Μακρεμβ., Ὑσμ. 182^{11}.

γαργαλισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 5418.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαργαλισμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Διέγερση καὶ ἱκανοποίηση σωματικῶν ἡδονῶν (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος τρυφαῖς ἐσχολακὼς καὶ πότοις καὶ μόνον τὸν γαργαλισμὸν τοῦ σώματος φροντίσας* (παραλ. 2 στ.) *ὡς ἄνθος ἔρρευσεν ὑγρὸν* ὅ.π.

γάργαλος, (Ι), ἐπίθ., Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 491.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Παπαδ. Α., Λεξ.

Ἐξογκωμένος, φουσκωμένος· (μεταφ.) ὑπερόπτης, ἀλαζόνας (Βλ. ΙΛ): *Τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἄρχοντας, τυράννους καὶ γαργάλους καὶ μεγιστάνους ἄπονους καὶ ἀφέντες πλούσιους ἄλλους* ὅ.π.

γάργαλος, (ΙΙ)· *γάργαλον*, Μανασσ., Χρον. 4797, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γάργαρον*.

γαργαλῶ, Περὶ γέρ. 159.

Ἀπὸ τὸ *γαργαλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γαργαλῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *στοῦ πόθου τὴν γλυκότητα πάντοτ' ἀγκαλιασμένοι τὰ μέλη σου νὰ γαργαλοῦν* ὅ.π.

γαργαρεὼν ὁ, Ὀρνεοσ. 584^{5}, Μάρκ., Βουλκ. 349^{18}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη καὶ σήμ. στὸν τ. *γαργαρεώνας* (ΙΛ, λ. *γαργαρεῶνας*).

Ἡ σταφυλὴ τῆς ὑπερώας (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *εὐθὺς ἐξέρχεται ἐκ τῶν γαργαρεώνων καὶ ἐκ τῶν μυκτήρων αὐτῶν μογκρισμὸς* Μάρκ., Βουλκ. 349^{18}.

γαργαρίζω, Πουλολ. 619.

Τὸ ἀρχ. *γαργαρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαργαρίζω* [Ι]).

«Σκούζω», βγάζω (ἄναρθρη) φωνὴ (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, ὅ.π. 5α): *φύγε γοργὰ ἐδῶθες μηδὲν εἰπῶ καὶ τ' ἄλλα σου καὶ θέλεις γαργαρίσει* ὅ.π.

γαργαριστήριο(ν) τό, Ἔγγρ. τοῦ 13. αἰ. (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 41$^{24-5}$).

Ἀπὸ τὸ *γαργαρίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-τήριο(ν)*. Βλ. καὶ Steph., Θησ.

Δοχεῖο γιάλινο γιὰ γαργαρισμὸ (Βλ. καὶ Steph., Θησ.): *σκεπάρνια β', γαργαριστήρια β', πριόνιν μέγα* ὅ.π.

γάργαρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4797 (ἔκδ. *γάργαλον*· διορθώσ. *γάργαρον*).

Ἀπὸ τὸ *γαργαρίζω* (Ἀνδρ., Λεξ.). Βλ. ὅμως καὶ ΙΛ, ἐτυμολ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ μουσική) γλυκόηχος (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ στὴ λ. 6): *τὰς εὐκελάδους καὶ τερπνὰς ἀπήχει μελουργίας καὶ λιγυρὸν μουσίκευμα γάργαρον ἀπορρέον* ὅ.π.

γαρδεν-, βλ. *γαρδιν-*.

γαρδία ἡ, βλ. *βάρδια*.

γαρδινάλης ὁ, Μαχ. 332^{21}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 290, 307, Κορων., Μπούας 67, Σταυριν. 608, Τζάνε, Κρ. πόλ. 429^{19}· *γαρδενάλες*, Κορων., Μπούας 94, Χρον. σουλτ. 67^{33}, 84^{1}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 417^{27}· *γαρδενάλης*, Μαχ. 114^{35}, 668^{3}, 678^{2}, Βουστρ. 422, 474, Χρον. σουλτ. 73^{26}, Ἀλφ. 15^{34}· *γαρδενάρης*, Χρον. Μορ. Η 485, 494· *γαρδινάλεος*, Χρον. Μορ. Ρ 33, 485, 5985· *γαρδινάλες*, Κορων., Μπούας 136, Χρον. σουλτ. 71^{15}· *γαρδινάλιος*, Χρον. Μορ. Ρ 6143, 6150, 6857, Ἔκθ. χρον. 6^{2}, 7^{19}· *γαρδινάριος*, Χρον. Μορ. Η 5985, 6150, 6857, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 824, κριτ. ὑπ.)· *γαριτενεάλ*, Μαχ. 634^{13}· *γκαρδινάλιος*, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 175· *γκαρδινάλος*, Γεωργηλ., Θαν. 8· *καρδινάλεος*, Βησσ., Ἐπιστ. 24^{10}, Ψευδο-Σφρ. 556^{1}, Ἱστ. Βλαχ. 2845· *καρδινάλης*, Βησσ., Ἐπιστ. 24^{12}, Σφρ., Χρον. μ. 130^{27}, Ψευδο-Σφρ. 472^{2}, 558^{26}, Παλαμήδ., Βοηβ. 531, 555, 577, 612, 696· *καρδινάλιος*, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 175, Σφρ., Χρον. μ. 100^{24}, 142^{10}, Ψευδο-Σφρ. 398^{10}, Ἱστ. πολιτ. 8^{15}· *καρδινάλος*, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 8.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *gardenal* ⟨λατ. *cardinalis* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70 καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *καρδινάλιος*). Γιὰ τὸν τ. *καρδινάλιος* βλ. Sophocl. (λ. *καρδινάλιος*) καὶ Du Cange (λ. *καρδινάλιος*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γαρδινάλις*).

Τίτλος ἀνωτέρων κληρικῶν τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, καρδινάλιος (Βλ. Sophocl, ὅ.π. καὶ Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Τοῦτο εὐθὺς ἀνέφεραν, τοῦ γαρδινάλη λέσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 429^{19}· *ὁ γαρδενάλες τοῦ βασιλέως τῆς Ἀλαμαννίας* Χρον. σουλτ. 67^{33}.

γαρεψὸς ὁ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 4^{22} (ἀπὸ Ἀσκαλωνίτη).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάρος* καὶ τὸ *ἕψω*.

Αὐτὸς ποὺ παρασκευάζει τὸ γάρο (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Β' 189): *Ἡ τέχνη τῶν γαρεψῶν καὶ ἡ τῶν τυροποιῶν οὐ τὴν τυχοῦσαν ποιεῖ τοῖς παρακειμένοις βλάβην* ὅ.π.

γαρίζω, Προδρ. ΙΙΙ 215 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἡ μτχ. *γαρισμένος*= ποὺ ἔχει «γαριάσει» (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *πίνω καὶ τὸ γάρισμαν αὐτὸ τὸ γαρισμένον* ὅ.π.

γάρισμα(ν) τό, Προδρ. ΙΙΙ 215, 215 (χφφ. HgSA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ *γαρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάρισμα*).

Ζωμὸς μὲ κακὴ γεύση (Βλ. ΙΛ, ὅ.π.): *πίνω καὶ τὸ γάρισμα τὸ ὑδροκοπημένον* αὐτ· ΙΙΙ 215.

γαρισούρα ἡ, Μαχ. 38^{19}.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 242].

Πάθηση τοῦ ματιοῦ· τσίμπλα(;) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins, ὅ.π. καὶ Κ. Χρυσάνθη, Κυπρ. Χρ. 7, 1943 ⟨1945⟩, 80, 84): *πολομᾶ μεγάλες ἴασες εἰς γαρισούραν καὶ εἰς τὰς πύρεξες* ὅ.π.

γαριτενεὰλ ὁ, βλ. *γαρδινάλης*.

γαρμιζί, ἐπίθ. οὐδ., Ch. pop. 299.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *qermeze*.

Βαθὺς κόκκινος, «κρεμεζί»: *Ἄσπρο μετάξι, γαρμιζί, χρυσάφι ἀπὸ τὴν Πόλην* ὅ.π.

γαρμπὴς ὁ, Βεντράμ., Φιλ. 322· *γαρβής*, Ἀχέλ. 484.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *garbî* ἢ τὸ βενετ. *garbìn* (Βλ. ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Δημητράκ.).

Ὁ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *μὲ τὸν γαρμπὴν ἀρμένιζαν ὅλα μὲ τριτζαρόλιν* Βεντράμ., Φιλ. 322.

γαρμπῖνος ὁ, Διήγ. πανωφ. 59, Διήγ. ὡραιότ. 875.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *garbíno*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαρμπινός*).

Ὁ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *ἐπαρακαλοῦμεν τὸν μεγαλοδύναμον Θεὸν νὰ κάνῃ ὅλο γαρμπίνους* Διήγ. πανωφ. 59.

γαρνιζὸ ἡ· *βαρνιζό*, Συνθήκ. Καλλ. 310, Κρ. συμβόλ. 195, 238.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *guarnizión* (Βλ. Βαγιακ., Ἀθ. 59, 1955, 47-8 καὶ Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 320, λ. *βαρνιζὼ*]).

α) Ὑποχρεωτικὴ προσφορὰ τριῶν ἀλόγων ἐκ μέρους τοῦ φεουδάρχη πρὸς τὴν πολιτεία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθ., Ἀθ. 14, 1902, 310 σημ. 4): *ἄλογα δέκα τῶν ἀρμάτων... ἐξ ἐκείνων τῶν ὄντων ἔξωθεν τὰς βαρνιζό⟨νας⟩* Συνθήκ. Καλλ. 310· **β**) καταβολὴ ὁρισμένης ποσότητας ταγῆς ὡς φόρου (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 320, λ. *βαρνιζὼ* καὶ 250 σημ. 1]): *βαρνιζὸ τοῦ ἄνωθεν μισοῦ χωραφίου* Κρ. συμβόλ. 238.

γαρνιζοὺν ἡ, Χρον. Μορ. Η 1997, 2006, 2700, 6722, 8336.

Ἀπὸ τὸ παλιὸ γαλλ. *garnison* (Βλ. Βαγιακ., Ἀθ. 59, 1955, 45 καὶ Καλονάρο [Χρον. Μορ. σ. 376]).

Φρουρά, φύλαξη συνόρων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Καλονάρο [Χρον. Μορ. σ. 376]): *ἀφότου ἀπεκατέστησεν ὁ πρίγκιπας Γυλιάμος τὴν γαρνιζούν..., ἐπῆρεν τὰ φουσάτα του* Χρον. Μορ. Η 6722· *Οἱ δὲ ἐπίσκοποι... οὐδὲν ὀφείλουσιν ἐκπληρεῖν εἰς γαρνιζοὺν δουλείας* Χρον. Μορ. Η 2006.

γαρνίζω, Πόλ. Τρωάδ. 430, 701, Χρον. Μορ. Η 4608, Χρον. Μορ. Ρ 6512.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *garnir*.

1α) (Προκ. γιὰ κάστρο) ὀχυρώνω, ἐνισχύω: *βουλὴν τοῦ ἐδώκασιν τὰ κάστρη νὰ γαρνίσῃ* Χρον. Μορ. Η 4608· **β**) (προκ. γιὰ πόρτα) ἀσφαλίζω, ἀμπαρώνω: *τὰς πόρτας*

νὰ γαρνίσωμεν Πόλ. Τρωάδ. 430. **2**) Κοσμῶ, στολίζω: *ἀπὸ πανὶν εὐγενικόν, ὁλόχρυσον καθόλου, γαρνισμένον, πανέμνοστον μετὰ λιθομαργάρων* Πόλ. Τρωάδ. 701.

γαρνίρω· *β α ρ ν ί ρ ω,* Κρ. συμβόλ. 250· *β γ α ρ ν ί ρ ω,* Κρ. συμβόλ. 82, 166, 180.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *guarnir.* Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διαφορετικοὺς τ. (ΙΛ).

Καταβάλλω τὴ «γαρνιζό», φόρο ποὺ συνίσταται σὲ ὁρισμένη ποσότητα ταγῆς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 168 σημ. 11, 250 σημ. 1, 320, λ. *βαρνίρω*]): *καθὼς ἡ πάρτες λέγει: «ὅποιος ποσσεντέρει χωράφι νὰ βαρνίρῃ»* αὐτ. 250· *ἕναν ὀττάβο τοῦ καρατίου τσῆ μόστρας ὁποὺ ἔχει νὰ βγαρνίρῃ τὸ ἄνωθεν μοναστήρι* αὐτ. 166.

γάρον τὸ ἢ **-ρος** ὁ, Ἱερακοσ. 411[4], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 531[7].

Τὸ μτγν. οὐσ. *γάρον* τὸ (ἀρχ. *γάρος* ὁ, L-S, λ. *γάρος* ὁ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάρος* ὁ).

Ἅρμη, σαλαμούρα ἢ εἶδος σάλτσας ἀπὸ ἐντόσθια ψαριῶν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1 καὶ 2α. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Καλλέρ., ΕΕΒΣ 23, 1953, 695, Ἄμ., Γλωσσ. μελετ. 572-3 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 40-1): *λάβε τὸ ἄνθος τοῦ γάρου* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 531[7].

γάρος τό, Προδρ. III 161, Ἱερακοσ. 406[31], 407[19], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 529[17], 548[16], Κυνοσ. 592[20].

Τὸ μτγν. οὐσ. *γάρος* τὸ (L-S, λ. *γάρος* ὁ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γάρος* ὁ).

Ἅρμη, σαλαμούρα ἢ εἶδος σάλτσας ἀπὸ ἐντόσθια ψαριῶν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γάρος* ὁ καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *γάρος* ὁ 1 καὶ 2α. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Καλλέρ., ΕΕΒΣ 23, 1953, 695, Ἄμ., Γλωσσ. μελετ. 572-3, Κουκ., ΒΒΠ Ε′ 40-1): *κιθαργὸς ὀπτούτσικος, ἀκέραιος, μὲ τὸ γάρος* Προδρ. III 161· *ὄξος δριμὺ διὰ τῶν ρινῶν αὐτοῦ ἔμβαλε ἢ γάρος καλὸν* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 548[16].

γαρούφαλο(ν), γαρόφαλο(ν) καὶ **γαρυόφαλο(ν)** τό, βλ. *γαρύφαλο(ν).*

γαρύφαλο(ν) τό· *γ α ρ ο ύ φ α λ ο (ν),* Διήγ. ὡραιότ. 593· *γ α ρ ό φ α λ ο (ν),* Σταφ., Ἰατροσ. 12[349]· *γ α ρ υ ό φ α λ ο (ν),* Σταφ., Ἰατροσ. 8[229].

Ἀπὸ τὸ βενετ. *garòfolo* ⟨λατ. ἀμάρτ. *garofulum* ⟨ ἑλλην. *καρυόφυλλον* (Ἀνδρ., Λεξ., λ. *γαρίφαλο*). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γαρούφαλο(ν)* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γαρύφα(λ)λο*). Ὁ τ. *γαρόφαλον* στὸ Somav.

Ἰνδικὸ ἀρωματικὸ φυτό, τὸ κοινὸ «γαρύφαλο» ἢ «μοσχοκάρφι» (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη, λ. *καρυόφυλλον* καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *μόσχος γὴ γαρούφαλα νὰ θέλασι μυρίζει* Διήγ. ὡραιότ. 593· *Μοσκοκάρυδον, τζιντζίβερι, γαρυόφαλα... βράσε καὶ ἐξάφρισον* Σταφ., Ἰατροσ. 8[229].

Γαρύφαλος ὁ, Πωρικ. Α 10.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γαρύφαλο(ν)*: *Γνωστὸν ἔστω τῇ βασιλείᾳ σου, βασιλεῦ Κυδώνιε, ὅτι ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Πέπερος ἦλθε μετὰ τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ Κυμίνου, Θρύμβου καὶ Κολιάνδρου... Γαρυφάλου τε καὶ Σπέτζας* ὅ.π.

γασμουλικὸν τό, Δούκ. 225[1]· *β α σ μ ο υ λ ι κ ό ν,* Δούκ. 181[26-7], 233[7].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γασμουλικὸς* ⟨*γασμοῦλος* ὡς οὐσ. Γιὰ τὴ λ. βλ. Du Cange (λ. *βασμοῦλοι*).

Μισθοφορικὸ σῶμα ἀπὸ γασμούλους (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, ὅ.π.): *συναθροίσας τὸ γασμουλικὸν* αὐτ. 225[1].

γασμοῦλος ὁ· *β α σ μ ο ῦ λ ο ς,* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 98, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *gas* καὶ τὸ λατ. *mulus* (Θεριανός, Νέα Ἡμέρα 3/15 Ἀπριλίου 1893· βλ. καὶ K[rumbacher], BZ 3, 1894, 202). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 23, 1911, 160. Βλ. ἀκόμα Du Cange (λ. *βασμοῦλοι*).

Αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ Φράγκο πατέρα καὶ Ἑλληνίδα μητέρα· ἐδῶ στὸν πληθ.= *γασμουλικὸν* (Βλ. καὶ Du Cange, λ. *βασμοῦλοι*): *τὸ τοῦ στρατοῦ ἐλαφρόν, τοὺς παρ' ἡμῖν λεγομένους βασμούλους* ὅ.π.

γαστάλδος ὁ, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1720, 1722, Ἔγγρ. τοῦ 1565 (Εὐαγγελάτος, Θησαυρ. 7, 1970, 217, 219), Συμβόλ. τοῦ 1593 (ΜΒ ς′ σ. ριε′), Ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 105), Κρ. συμβόλ. 142, Μεταξᾶ, Ἐπιστ. 47, Ἔγγρ. τοῦ 1639 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 109)· *γ κ α σ τ ά λ δ ο ς,* Σεβήρ., Διαθ. 191.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *gastaldo.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δικαστικὸς ὑπάλληλος ποὺ φροντίζει γιὰ τὶς συναλλαγὲς καὶ τὴν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν μεταξὺ ἰδιωτῶν (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 321], Βισβίζη, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 50 σημ. 1, Βαγιακ., Ξένιον Ζέπου 3, 1973, 530 καὶ Μανούσ., Εἰς μνήμην Μιχελῆ 337): *νὰ ἠμπορῇ ὁ ἄν(ωθεν) γαμβρὸς νὰ τὰ σκοδέρνῃ ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀποὺ τὰ καλά του διὰ γαστάλδο* Ἔγγρ. τοῦ 1639 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 109)· *τὸν γαστάλδον ὅρισαν τὴν νύκταν νὰ τὸν βλέπῃ, διὰ νὰ μηδὲν τὸν κλέψουσι τὴν νύκταν οἱ γονεῖς του* Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1720. **2**) Ἔκφρ. *μὲ τὴ στράτα τοῦ γαστάλδου* = μὲ ἀπόφαση δικαστική, «διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ» (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π. 143 σημ. 5 καὶ 199 σημ. 10): *ἂν δὲν ἤθελα τὰ δίδει καὶ νὰ τὰ πλερώνω [ὡς] ἄνωθεν, νὰ μπορῇ νὰ τὰ πλερώνεται μὲ τὴ στράτα τοῦ γαστάλδου* Κρ. συμβόλ. 142.

γαστέρα ἡ, Πωρικ. Ρ 107[12], Διγ. Α 39, Ἑρμον. Β 265, Ἰατροσ. κώδ. χιη′, ϡμη′, Φλώρ. 130, Ἰμπ. 48, 51, Μάρκ., Βουλκ. 349[1], Ἰμπ. (Legr.) 46, 49, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, Εὐγέν. 415, 530· *ἀ γ α σ τ έ ρ α,* Ἀγαπ., Γεωπον. 142, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 290.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαστήρ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Andr., Lex., λ. *γαστήρ*).

1) Κοιλιὰ (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *γαστήρ* **1**. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀβγὸν νὰ βάλῃς εἰς τὴν γαστέραν* Ἰατροσ. κώδ. χιη′· *Ἅμα τὸ βρέφος ἔπεσεν ἐκ τὴν αὐτῆς γαστέρα* Φλώρ. 130. **2**) Δοχεῖο πήλινο γιὰ κρασὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4. Βλ. καὶ Ξανθουδίδη [Φορτουν. σ. 219]): *ἐκεῖ γαστέρες ἤσασιν μείζονες ἐκ τὲς ἄλλες, τὴν μίαν δὲν ἐσήκωσαν ὡς δυοδέκα ἄνδρες* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391· *μίαν γαστέρα μὲ κρασὶν ἐπάρτε την νὰ πιῆτε* Εὐγέν. 530.

γαστίνα ἡ, Ἀσσίζ. 14[5], 110[14,27,29], 360[25-6].

Τὸ ἀρχ. γαλλ. *gastine.*

Γῆ ἄγονη, ἀκαλλιέργητη (Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70): *Περὶ ρημαδίου τὸ λέγεται γαστίνα, ὁποὺ οὐκ εἶχεν ἀποὺ παλαιῶν καιρῶν οἰκίας* αὐτ. 110[14].

γάστρα ἡ, Ἐρωτοπ. 157, Ἀγαπ., Γεωπον. 200.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γάστρα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Andr., Lex.).

Γλάστρα (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σὲ παπυρ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὡσὰν νὰ σπέρνῃς λυγερὴ βασιλικὰ στὴν γάστραν* (παραλ. 2 στ.)· *ἔτσε ἀνέσπασα κ' ἐγὼ στίχους ἐκ τῆς καρδιᾶς μου* Ἐρωτοπ. 157.

γαστράς ὁ, Χριστ. διδασκ. 65 σημ. 1.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάστρα.*

Αὐτὸς πού κατασκευάζει πήλινα ἀγγεῖα: ὅ.π.

γαστρέν(ι)ος, ἐπίθ.· θηλ. *γαστρένη,* Ἀσσίζ. 494^{20}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάστρα* καὶ τὴν κατάλ. *-έν(ι)ος.*

Πού σχετίζεται μὲ τὸν πηλό: *Ἀπὲ τοὺς λαγηνάδες καὶ ἀπού πάσα ἐργασίαν γαστρένη ὥσπερ μουχρούτια* ὅ.π.

γάστρι τό, Πεντ. Γέν. III 16.

Ἀπὸ τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἐγγάστριος* (Θαβώρ., Οὐσιαστ. 62. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΛΑ 6, 1923, 487). Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γκάστρι*).

Ἐγκυμοσύνη (Ἡ σημασ. στὸ Somav. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Πρὸς τὴ γεναίκα εἶπεν: «Πληθυμὸ νὰ πληθύνω τὶ(ς) πείραξές σου καὶ τὸ γάστρι σου»* ὅ.π.

γαστρὶ τό, βλ. *γαστρίον.*

γάστρινος, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 260, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάστρα* καὶ τὴν κατάλ. *-ινος.* Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πήλινος (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., ΙΛ): *γάστρινα σκεύη* ὅ.π.

γαστρίον τό, Διγ. Ἄνδρ. 390^{2}· *γαστρί,* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 116· *γαστρὶ ἢ γαστρίον,* Διγ. Ζ 1170, 3445.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαστρίον.* Ὁ τ. καὶ σήμ. (Andr., Lex., λ. *γαστρίον*).

1) Εἶδος δοχείου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., Andr., Lex., ὅ.π. Πβ. καὶ Μιχαηλ. - Νουάρ. Γ., Ἀθ. 55, 1951, 26): *κρατοῦσι* (ἐνν. *οἱ μοναχοὶ*) *γὰρ ἐν ταῖς χερσὶν ὁπόταν ἀναβαίνουν γαστρὶ ἐνέχον ἄνθρακας* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 116. **2**) (Πιθ.) πέρλα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Καλονάρο [Διγ. Α σ. 196] καὶ Sathas - Legrand [Διγ. Τρ. σ. 59]. Βλ. πάντως καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 4 καὶ Trapp [Διγ. σ. 387]): *ἐφόρει καὶ λωρίκιον μετὰ χρυσῶν γαστρίων* Διγ. Ζ 3445.

γαστροκνήμης, ἐπίθ., Ἑρμον. Η 69.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γαστροκνήμη* (Πβ. Δημητράκ., λ. *γαστροκνήμιος*).

Πού ἔχει σαρκώδεις κνῆμες: *βασιλεῖς, παῖδες Ἀτρέοι* (παραλ. 1 στ.), *γαστροκνήμηδες, ὡραῖοι* ὅ.π.

***γαστρώνω,** βλ. *ἐγγαστρώνω.*

γάτα ἡ, Πωρικ. Ζ 41, Rechenb. 84, Διγ. Ο 2618.

Τὸ ἰταλ. *gatta.* Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γάτα (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οἱ δύο ἔπεσαν ἀπάνω του σὰν λύκοι, οἱ ἄλλοι δυὸ ὀπίσω του σὰν γάτες μὲ ποντίκι* Διγ. Ο 2618.

γατάνι(ν) τό, βλ. *γαϊτάνι(ν).*

γατανίτσι(ν) τό, βλ. *γαϊτανίτσι(ν).*

γατζέτα ἡ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 460 τρίς, Κρ. συμβόλ. 157 τρίς, 193.

Τὸ βενετ. *gazeta* (Βλ. Boerio). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *γαζέττα*).

Κέρμα μικρῆς ἀξίας (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 321]. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *παραλαμβάνει ... χίλια διακόσια μέσα εἰς τσικίνια χρυσὰ δεκαπέντε ἀπὸ ἑκατὸν ἐνενήντα δύο γατζέτες τὸ καθὲν... καὶ τὸ ρέστος εἰς τόσες γατζέτες, πρεζέντες ἐμένα τοῦ νοδάρου* Κρ. συμβόλ. 157.

γάτης ὁ, Γαδ. διήγ. 265, 266, Διγ. Ο 1796. Βλ. καὶ *κάτης.*

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάτα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γάτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Τάχατες πόσοι ποντικοὶ νὰ θέλασίνε σμίξουν, στὴν μέση τους νὰ βάλουσιν γάτη γιὰ νὰ τὸν πνίξουν;* Διγ. Ο 1796.

γατὶ τό, Ἀλεξ. 2084· *γατί(ον),* Χρον. Μορ. Ρ 2932. Βλ. καὶ *κατσίν.*

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γάτα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Μικρὴ γάτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Καὶ νυκτερίδες εἴδαμε,... μεγάλες ἦσαν σὰν γατιὰ* Ἀλεξ. 2084· **β**) γάτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ἐφάγασιν καὶ ποντικοὺς ὁμοίως καὶ γατία* Χρον. Μορ. Ρ 2932.

γάτος ὁ, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 266, Γαδ. διήγ. 259.

Τὸ ἀρσ. τοῦ οὐσ. *γάτα.* Ἡ λ. στὸ Meursius καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γάτος (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Βλέπω, περιεργάζομαι γάτον... κ' εἶχε τὴν τρίχα κόκκινη καὶ τὴν οὐρὰ μακρέα* Γαδ. διήγ. 259.

γάτουλο τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 253^{24} (ἔκδ. *γάντζουλα*· Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 594, διόρθ. *γάτουλα*).

Ἄγν. ἔτυμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Ξανθ., ὅ.π.).

Ἀγωγὸς νεροῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Ξανθ., ὅ.π.): *γυναῖκες κι' ἄνδρες καὶ παιδιὰ ἐφύγαν οἱ καημένοι* (παραλ. 1 στ.), *στὸ Καρυδάκι σώνουσι καὶ τὸ νερό 'χε κόψει στὴν χώρα νὰ μὴν ἔρχεται νὰ τρέχη στὸ Τζιγάντε κ' ἐχούγιαζε: «Ὀγλήγορα τὰ γάτουλα χαλᾶτε»* ὅ.π.

γαυγίζω, Σπαν. Α 232, Ριμ. κόρ. 717, Σαχλ., Ἀφήγ. 776, Συναξ. γυν. 974 (ἔκδ. *γαυριάζουν*· Ξανθ., ΒΖ 16, 1907, 477, διόρθ. *γαυρίζουν ἢ γαυγίζουν*), Ἐρωτόκρ. Α΄ 879, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 336.

Ὀνοματοποιημένη λ. ἀπὸ τὸ *γαῦ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ σκύλο) ἀλυχτῶ, γαυγίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οὐδ' ἄνθρωπος τὸν γροίκησεν, οὐδὲ σκυλὶ γαυγίζει* Ριμ. κόρ. 717· *σκυλιὰ νὰ τοὺς ξεσκίζουν, τὸ αἷμα τους νὰ πίνουσι καὶ νὰ τῶνε γαυγίζουν* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 336· (μεταφ.) ἐξαγριώνομαι, μαίνομαι: Συναξ. γυν. 974.

γαυριάζω, Συναξ. γυν. 974 (Ξανθ. πάντως, ΒΖ 16, 1907, 477, διόρθ. *γαυρίζουν ἢ γαυγίζουν*)· μτχ. *γαυριασμένος,* Διγ. (Trapp) Esc. 1476.

Ἀπὸ τὸ *γαυριῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). (Πβ. καὶ τὸ *ἀναγαυριάζω*).

Ἐξαγριώνομαι, μαίνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὅλα τοῦτα ὀντὰ τοὺς λέγη, δείχνει πάντοτε ὅτι κλαίει· ἔχουν φύσιν καὶ δακρύζουν καὶ ἀληθινὰ γαυριάζουν· τότες ὅλη ἡ γενεά της* (παραλ. 5 στ.) *τὸν πτωχὸν τὸν νοικοκύρην κάμνουν τρόπον νὰ τὸν δείρουν* Συναξ. γυν. 974.

γαυριασμένος, μτχ., βλ. *γαυριάζω.*

γαυρίζω, Συναξ. γυν. 974 (ἔκδ. *γαυριάζουν·* Ξανθ., BZ 16, 1907, 477, διόρθ. *γαυρίζουν* ἢ *γαυγίζουν*), Ροδολ. Α′ [36].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γαυριῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ., λ. *γαυριάζω*).

Ἐξαγριώνομαι, μαίνομαι: *Γιατὶ ὄφης εἰς τὴν Ἀφρικὴ γὴ δράκος δὲ σφυρίζει, μηδὲ στὸν Ἄδη ὁ Κέρβερος τέτοιας λογῆς γαυρίζει* Ροδολ. Α′[36].

γαυριῶ· μτχ. *γ α υ ρ ι ώ μ ε ν ο ς,* Καναν. 64C, 80A (ἔκδ. *γαυριωμένοι·* διορθώσ. *γαυριώμενοι*).

Τὸ ἀρχ. *γαυριάω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Τριφυλλία (Andr., Lex.).

Ἡ μτχ. *γαυριώμενος* ὡς ἐπίθ. = ὑπερόπτης, ὑπερήφανος (Πβ. L-S, λ. *γαυριάω* καὶ Πρωΐας Λεξ.): *Ἦλθε μανὸς καὶ ἠγριωμένος, ἀλαζών, ἐπηρμένος, ὑπέρογκος καὶ γαυριώμενος καὶ τὴν ὀφρῦν εἰς οὐρανὸν αἴρων καὶ ὑψηλὸς παρὰ πάντας ἐνόμιζεν εἶναι* αὐτ. 64C.

γαυριώμενος, μτχ., βλ. *γαυριῶ.*

γαῦρος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ′ 518, Μανασσ., Χρον. 3405, 3504, 5877, 5968, 6021.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γαῦρος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γαῦρος* [1]).

Ὑπερήφανος, ὑπερόπτης (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *ἐστάθη πρὸ τοῦ βήματος τρέμων, πεφοβημένος ὁ πρὶν ὑπεραιρόμενος, ὁ σοβαρός, ὁ γαῦρος* Μανασσ., Χρον. 3405.

γβάντη τὰ (?), Στάθ. Γ′ 72.

Ἀπὸ τὸν πληθ. *guanti* τοῦ ἰταλ. *guanto.*

(Ἐδῶ) γάντια πυγμαχίας: *Εἶντα βαστῶ; ...* (παραλ. 1 στ.) ... *Μανίκες καὶ πουνιάλο, γαμπιέρες καὶ μονόπολα καὶ γβάντη χωρὶς ἄλλο* ὅ.π.

᾿γγαλονόμος ὁ, βλ. *ἐγγαλονόμος.*

᾿γγαστρώνω, βλ. *ἐγγαστρώνω.*

᾿γγιάζω, βλ. *ἐγγιάζω.*

᾿γγιακωμένος· *᾿γγιακωμένοι,* Διγ. Ο 210, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *κακιωμένος* ἢ ἀντὶ *τσακωμένος* (Γιὰ τὴ δεύτερη ἐκδοχὴ βλ. καὶ Lambr., Coll. σ. 332. Γιὰ τὸ *τσακώνω* βλ. Κριαρ., Βυζαντ. 1, 1969, 20-2).

᾿γγίζω βλ. *ἐγγίζω.*

᾿γγόνι τό, βλ. *ἐγγόνι.*

γδένω, βλ. *ἐκδύω.*

Γδερνετιανὸς ὁ, Ἐπιστ. Ἡγουμ. 175.

Ἀπὸ τὸ ὄνομ. *Γδερνέτος* καὶ τὴν κατάλ. *-ιανός.*

Μοναχὸς ποὺ ἀνήκει στὴ μονὴ Γδερνέτου Κρήτης: *ἔβγαλαν οἱ Γδερνετιανοὶ τὰς καλογραίας ἀπού τὸν Ἅγιον καὶ ἔβαλαν καὶ ἐφημέριον* ὅ.π.

γδέρνω, Προδρ. III 98 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. παιδ. 293, Πανάρ. 80^{28}, Μαχ. 262^{36}, 630^{35}, Σαχλ., Ἀφήγ. 302, Συναξ. γυν. 1167, Κορων., Μπούας 25, Πεντ. Λευιτ.

I 6, Αἰτωλ., Μῦθ. 71^{19}, 124^{11}, Κώδ. Χρονογρ. 54^{13}, 69^{36}, Χρον. σουλτ. 116^{31}, Παλαμήδ., Βοηβ. 16, Σταυριν. 348, Στάθ. Α′ 180, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 389, Γ′ 76, Ε′ 365, Διγ. Ο 1524, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 319, 349· *ἐ γ δ έ ρ ν ω,* Προδρ. III 99 (χφφ. SA) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. παιδ. 683, 787, Σαχλ. Ν 322, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 243, 292, Σαχλ., Ἀφήγ. 290· *ἐ κ δ έ ρ ν ω,* Προδρ. III 99 (χφ. C) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκδέρω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Προκ. γιὰ ζῶο) ἀφαιρῶ τὸ δέρμα, γδέρνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *παρευθὺς ἐσφάξασι κ' ἔγδειραν πλεῖστα ζῶα* Κορων., Μπούας 25· *Ὁ λόγος λαλεῖ: τόσην πέναν ἔχει ἀπού κρατεῖ τὸ πόδιν τοῦ ᾿ριφίου ὡς γιὸν ἐκεῖνον ὁπού τὸ γδέρνει* Μαχ. 262^{36}· **β**) (προκ. γιὰ ἄνθρωπο) κακοποιῶ, βασανίζω: *στὸ σπίτι μέσα τσῆ Μηλιᾶς θὰ μπῶ νὰ τήνε γδάρω* Φορτουν. (Vinc.) Ε′ 365· *Τοὺς φονευτάδες ἄπονα οἱ δαίμονες νὰ γδέρνουν* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 349. **2**) (Μεταφ.) ἐκμεταλλεύομαι (οἰκονομικὰ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὰ παλληκάρια ἐγδέρνουσι* (ἐνν. *οἱ πολιτικὲς*), *τοὺς γέροντας μαδίζουν* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 243· *Τὸ ᾿φίτζιον, τὸ ἐπαρέλαβες, ἂν θέλης νὰ κερδαίνης, πάσχε καὶ πλούσιους καὶ πτωχοὺς πάντας νὰ τοὺς ἐγδέρνης* Σαχλ., Ἀφήγ. 290. **3**) (Προκ. γιὰ εἰκόνα) καταστρέφω τὴν ἐπιφάνεια: *εἰκόνας ἔγδειρε καὶ κατέκαυσε* Πανάρ. 80^{28}. **4α**) Λεηλατῶ: *πίασε καὶ τὸ Γύργεβον νὰ μ' ἔλθη καὶ τὸ γδείρη* Σταυριν. 348· **β**) καταστρέφω, καταπονῶ: *τόσα περισσὰ ἦτονε πατημένη ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἡ Βλαχιὰ καὶ οἱ Βλάχοι γδαρμένοι* Παλαμήδ., Βοηβ. 16. **5**) (Προκ. γιὰ μέλη ἢ ὄργανο τοῦ σώματος) φθείρω: *ὅταν γηράσης καὶ ἐσὺ* (ἐνν. *ἵππε*) ... (παραλ. 2 στ.), *ἐγδέρνουντ' οἱ κουτάλες σου, ὅλος ὁ σφόνδυλός σου* Διήγ. παιδ. 787· (μεταφ.) *τὸ τυρὶν τὸ κρητικὸν νὰ γδάρη τὸν λαιμόν σου* Προδρ. III 98 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

γδέχομαι, βλ. *ἐκδέχομαι.*

γδικαιοσύνη ἡ, βλ. *γδικιοσύνη.*

γδικαιώνω, βλ. *γδικιώνω.*

γδίκη ἡ, Φλώρ. 1018.

Τὸ οὐσ. *γδίκια* μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *δίκη.* Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Α′ 229, Β′ 421, Θυ. Πρόλ. 42, Α′ 27, Β′ 142, Ε′ 25, κ.ἀ.

Ἐκδίκηση (Ἡ σημασ. στὸν Κατσαΐτ., ὅ.π.): *Φλώριε, καρδιά μου, ψύχωσίς μου, παρηγοριὰ τῶν πόνων μου, γδίκη τῶν πειρασμῶν μου* ὅ.π.

γδίκησις ἡ, βλ. *ἐκδίκησις.*

γδικητὴς ὁ, βλ. *ἐκδικητής.*

γδίκια ἡ, Ἐρωφ. Γ′ 432, Δ′ 226, 468, 537, Ε′ 72, 146, 262, Στάθ. Β′ 293, Ροδολ. Α′ [168 (χφ. *δίκια·* διορθώσ.), 597, 599], Ε′ [49, 554], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [434, 452].

Ἀπὸ τὸ *γδικιέμαι.*

Ἐκδίκηση: *Σκύλε, δοξάζω τὸ Θεό, πὼς σὲ θωρῶ μπροστά μου, γδίκια νὰ πιάσω ἀπάνω σου, σὰν πεθυμᾶ ἡ καρδιά μου* Ἐρωφ. Ε′ 72· *νά ᾿βρης τρόπο νὰ γδικιωθῶ κ' ἡ γδίκια μου ν' ἀρέση τῶν ἀθρώπω* Ἐρωφ. Δ′ 226.

γδικιοσύνη ἡ, Ἐρωφ. Δ′ 642· *γ δ ι κ α ι ο σ ύ ν η,* Πιστ. βοσκ. III 6, 357.

Ἀπὸ τὸ *γδικιώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-οσύνη.*

'Εκδίκηση: *Ζιέ, κακομοίρη, ζιέ, τὴν γδικαιοσύνην κιὰς νὰ μπορῆς νὰ κάμης* Πιστ. βοσκ. III 6, 357.

γδικιωμὸς ὁ, 'Ερωφ. Δ' 632.

'Από τὸ *γδικιώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Εκδίκηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *μ' ἀνὲν καὶ μὲ δίχως αὐτὸ τέλειο τὸ γδικιωμό μου μπορῶ νὰ κάνω μετ' αὐτή, δὲν εἶν' καλλιὰ ν' ἀφήσω νὰ ζῇ σὲ πρίκαν ἄμετρη κ' εἰσὲ καημὸ περίσσιο;* ὅ.π.

γδικιώνω, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 592, 'Ερωφ. 'Ιντ. γ' 24, 26, 73, Δ' 374, 505, Κατζ. Γ' 556, Πανώρ. Ε' 207, 'Ερωτόκρ. Α' 244, Β' 931, 966, 1118, 1886, Γ' 805, Δ' 1386, Στάθ. 'Ιντ. β' 100, Ροδολ. Α' [326, 586, 644], Ε' [134, 576], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [479], Δ' [240], Ε' [226], Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. γ' 109, δ' 4, 15, 44, 72, 152, Ζήν. Β' 167, Ε' 71, Τζάνε, Κρ. πόλ. 362^{8}, 376^{11}, 405^{13}, $540^{5,12}$· *γ δ ι κ α ι ώ ν ω,* Σαχλ. Ν 194, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 393, Σαχλ., 'Αφήγ. 616, Εὐγέν. 806· *ἐ κ δ ι κ α ι ώ ν ω,* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 157· *'κ δ ι κ α ι ώ ν ω,* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 204.

'Από τὸ *ἐκδικαιώνω* (Βλ. Βλάχ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γδικιώνομαι*).

1) Δικαιώνω (κάπ.): *Θεέ, ἀπὸ τοῦ λόγου σου ζητῶ νὰ μὲ γδικιώσῃς καὶ θάνατο σκληρότατο γιὰ μένα νὰ τοῦ δώσῃς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 540^{5}. **2**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) παίρνω πίσω τὸ δίκιο μου, δικαιώνομαι, ἐκδικοῦμαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *νὰ γερθοῦμε μᾶς ἔκαμε ἐκ τοὺς τόπους μας κ' ἔτσι μακρὰ νὰ 'ρθοῦμε κ'ἐμεῖς, γιὰ νὰ γδικιώσωμε τ' ἄδικο τὸ μεγάλο* Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. δ' 15· *μὲ μεγάλη προθυμιὰ νὰ γδικιωθῇ γυρεύγει* 'Ερωτόκρ. Β' 1886.

γδίκιωσις -ση ἡ, 'Ερωφ. Δ' 218, Ε' 88, 124, 404, 599, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. γ' 153, Ζήν. Α' 49.

'Από τὸ *γδικιώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-σις*.

'Εκδίκηση: *μὰ πάλι δὲν ἠθέλησα νὰ χάσω τὴ ζωή μου δίχως νὰ κάμω κ' εἰς τσὶ δυὸ τέλεια τὴ γδίκιωσή μου* 'Ερωφ. Δ' 218· *ὡς εἴδασι τ' ἀμμάτια μου κ' ἐμὲ τὴν ἐντροπή μου καὶ τὰ δικά σου νὰ θωροῦ πρέπει τὴ γδίκιωσή μου* 'Ερωφ. Ε' 404.

γδικιωτὴς ὁ, Πανώρ. Ε' 187, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [480].

'Από τὸ *γδικιώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-τής*.

'Εκδικητής: *"Ερωτα, δίκιε γδικιωτή, τάχα νὰ τὸ κατέχῃς πῶς τόση δύναμη βαστᾶς καὶ τόση χάρην ἔχεις;* Πανώρ. Ε' 187.

γδικῶ, βλ. *ἐκδικῶ*.

'γδὶν τό, βλ. *ἰγδίον*.

γδούρης, ἐπίθ.· θηλ. *γ δ ο ύ ρ ι α,* Συναξ. γυν. 799.

'Από τὸ οὐσ. *γδούρι* (Βλ. Krumbacher [Συναξ. γυν. σ. 424]). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ· βλ. καὶ Παπαδ. Α., 'Αθ. 37, 1925, 175). Βλ. καὶ *γδούρι*.

Ποὺ ἀπογυμνώθηκε· φτωχὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Παπαδ. Α., ὅ.π.): *ἔναι νόμος διὰ νὰ χάσῃ τὸ προικιόν της, ἂν πλαντάξῃ· τότες ἀπομένει γδούρια καὶ πηδοῦν τη τὰ γαδούρια* ὅ.π.

γδούρι τό, Πανώρ. Γ' 368· *ἐ κ δ ο ύ ρ ι ν,* Σαχλ., 'Αφήγ. 411 [Πβ. Προδρ. III 355 (χφ. C) (κριτ. ὑπ.), 356 (χφφ. HSA) (κριτ. ὑπ.)].

'Από τὸ *γδέρνω*. 'Η λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 575 καὶ Παπαδ. Α., 'Αθ. 37, 174, 175). Βλ. καὶ *γδούρης*.

Ράκος (οἰκονομικῶς) ('Η σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., Παπαδ. Α., ὅ.π.): *νὰ τσῆ τὸ δίδη τὸ ψωμὶ στοῦ λεμπιδιοῦ τὴ μούρη καὶ τὸ προικιό τση ὅλο νὰ φά, νὰ τήνε κάμη γδούρι* Πανώρ. Γ' 368.

γδούρια, θηλ., βλ. *γδούρης*.

γδύμα(ν) τό, βλ. *ἔκδυμα(ν)*.

γδυμνὸς ὁ, βλ. *γυμνός*.

γδύνω, βλ. *ἐκδύω*.

γεβεντίζω, 'Ασσίζ. 211^{7}, 223^{7}, 231^{13}, 236^{31}, 264^{26}, 446^{24}, 463^{6}, 479^{33}, Θρ. Κων/π. Η 98, Θρ. Κων/π. Β 79, Θρ. Κων/π. διάλ. 79, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 421, 627, 654, Σαχλ., 'Αφήγ. 627, 656, 884, Κατζ. Γ' 286, 'Ερωτόκρ. Α' 658, Φορτουν. (Vinc.) Β' 450· *γ ι β ε ν τ ί ζ ω,* 'Ασσίζ. 186^{17}, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 790, κριτ. ὑπ.)· *δ ι ε β ε ν τ ί ζ ω,* Σαχλ., 'Αφήγ. 889· *κ ε β ε ν τ ί ζ ω,* 'Ασσίζ. 223^{6}· *κ ι β ε ν τ ί ζ ω,* 'Ασσίζ. 341^{6}, 437^{8}, 438^{8}, 451^{6}, 481^{2}, 482^{9}, Μαχ. 126^{10}, 630^{9}.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. 'Ανδρ., Λεξ. (λ. *γιβεντίζω*) καὶ Παπαδημητρίου [Σαχλ., 'Αφήγ. σ. 177]. 'Απ. καὶ οὐσ. *γεβέντισμα* (Krumb., Sprichw. 87) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διαπομπεύω κάπ. (Βλ. Δημητράκ.): *Τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ τὸν γεβεντίσουν εἰς τὴν χώραν* 'Ασσίζ. 231^{13}· *'Ιδῶ τες τὲς πολιτικὲς καὶ νὰ τὲς γεβεντίσουν* Σαχλ., 'Αφήγ. 656· *ἐντέχεται νὰ τὸν κάψουν, ἀφοῦ κεβεντιστῇ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐκείνην* 'Ασσίζ. 223^{6}· *τότε 'πιβουλεύονται πάλι οἱ γεβεντισμένες* Σαχλ., 'Αφήγ. 627· **β**) προσβάλλω, ντροπιάζω κάπ. (Βλ. Δημητράκ.): *Δέκα 'μαστεν κ' ἐκεῖνοι δυό, π' ἀνάθεμα τὴν ὥρα, ὅλοι ἐγεβεντιστήκαμε 'ς τσὶ γειτονιές, στὴ Χώρα* 'Ερωτόκρ. Α' 658. **2**) Διακηρύσσω, διαλαλῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 186): *τὸ δὲ μέγιστον, δεύτερον ἐγιβέντιζε μὴ τολμῆσαί τινα* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 790, κριτ. ὑπ.).

γεγονὸς τό, Διήγ. παιδ. 1058, "Εκθ. χρον. 42^{1}, Κορων., Μπούας 45.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεγονὸς* (L-S, λ. *γίγνομαι* I3). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Συμβὰν ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* I3 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *'Αλλ' εἴπωμεν τὰ γεγονότα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ* "Εκθ. χρον. 42^{1}· **β**) πραγματικότητα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *σὰν εἶδαν τὸ γεγονὸς ὅτι λιμοκτονοῦσιν* Κορων., Μπούας 45.

γέεννα ἡ, Σπαν. Α 79, Σπαν. Β 78, Διγ. Ζ 1085, 'Αχ. Σπαν. 34^{176}, Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ. Δ' 48, Ριμ. Βελ. 562, Σκλάβ. 250, Ψευδο-Σφρ. 510^{15}, 'Ιστ. Βλαχ. 2539 [=Γέν. Ρωμ. 129], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 183, 268 (ἔκδ. κατὰ βιασμὸν *γεέννη*).

Τὸ μτγν. οὐσ. *γέεννα*.

Τόπος τῆς μελλοντικῆς τιμωρίας τῶν ἁμαρτωλῶν, ἡ κόλαση ('Η σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *βρυγμὲ τῶν ὀδόντων καὶ πῦρ τὸ τῆς γεέννης* 'Αχ. Σπαν. 34^{176}· *τώρα ἐγινήκασιν υἱοὶ πυρὸς γεέννης* 'Ιστ. Βλαχ. 2539 [=Γέν. Ρωμ. 129].

Γεζουίτης ὁ, Βίος Δημ. Μοσχ. 13, 16.

'Από τὸ ἰταλ. *jesuita*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ., λ. *ἰησουίτης*).

Μέλος θρησκευτικῆς τάξης καθολικῶν πού ἀνήκουν στὸ τάγμα τοῦ Ἰησοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., ὅ.π.): *Τὸ πῶς λοιπὸν ἀπέθανεν ἀπὸ τοὺς Μοσχοβίτας κ' ἔχασεν τὸ βασίλειον ἀπὸ τοὺς Γεζουίτας* αὐτ. 16.

γειὰ ἡ, βλ. *ὑγεία.*

'γείρομαι, βλ. *ἐγείρομαι.*

γεῖς, ἀριθμτ., βλ. *εἷς.*

γειτνιάζω, Διγ. Z 4218.

Ἡ λ. στὸν Αἴσωπο (L-S).

Εἶμαι γείτονας κάπ. (Ἡ σημασ. στὸν Αἴσωπο, L-S): *τιμώμενος παρὰ πολλῶν... τῶν μεγιστάνων τῶν λαμπρῶν γειτνιαζόντων τοῦτον* ὅ.π.

γειτνιῶ, Διγ. (Trapp) Gr. 3110, 3249.

Τὸ ἀρχ. *γειτνιάω.*

Εἶμαι κοντινὸς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *γειτνιάω* II): *μαθὼν* (ἐνν. *ὁ Διγενὴς*) *γὰρ νόσον τῷ πατρὶ περιελθοῦσαν τότε καὶ ὅτι πέφυκε δεινὴ θανάτῳ γειτνιῶσα* αὐτ. 3249.

γείτονας ὁ, Σπαν. (Ζώρ) V 488, Προδρ. IV 41 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 47, 130, Χρον. Μορ. H 737, Χρον. Μορ. P 4167, Περὶ ξεν. A 78, Περὶ ξεν. V 290, Χρον. Τόκκων 1687, 3591, Πεντ. Δευτ. I 7, Αἰτωλ., Μῦθ. 107^{5}, Αἰτωλ., Βοηβ. 128, Ἱστ. πατρ. 130^{5}, Παλαμήδ., Βοηβ. 653, Ἀποκ. Θεοτ. I 104, Χριστ. διδασκ. 289.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γείτων.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γείτονας (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γείτων* I καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Κράζει τινές του συγγενεῖς φίλους τε καὶ γειτόνους* Χρον. Μορ. H 737· *τοὺς πόνους νά 'χουν σύντροφον, τὰ δάκρυα γειτόνους* Περὶ ξεν. A 78.

γειτονεύω, Ἱστ. Βλαχ. 1481.

Τὸ ἀρχ. *γειτονεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Εἶμαι γείτονας κάπ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὅποιους ἔχεις γείτονας ἀγάπη νὰ μηνύσης, ἤγουν τοὺς ἄλλους βασιλεῖς, ὁποὺ σὲ γειτονεύουν* ὅ.π.

γειτονιὰ ἡ, Σπαν. (Ζώρ.) V 320, Περὶ ξεν. A 310, Ἐρωτοπ. 22, 105, 106, 297, 503, 678, Θρ. Κων/π. B 76, Ἀνάλ. Ἀθ. 36, Ch. pop. 516, 520, Σαχλ., Ἀφήγ. 640, Κορων., Μπούας 151, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 2170, Ἐρωτόκρ. A' 56, 658, 949, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 554· *γ ε ι τ ο ν ί α,* Act. Lavr. $59^{4,6}$, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 253, Σαχλ., Ἀφήγ. 644, 877, Συναξ. γυν. 469, Αἰτωλ., Μῦθ. 34^{8}, Ἱστ. πολιτ. 29^{11}, Ἱστ. πατρ. 82^{12}, Σεβήρ., Διαθ. 192.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γειτονία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γειτονία*).

α) Γειτονιὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γειτονία* 2 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *οἱ γειτονιὲς ἐχαίρουντα κ' οἱ τόποι ἀναγαλλιοῦσα* Ἐρωτόκρ. A' 56· *συχνιὰ περνᾶς καθημερνὸ κι' ἀποὺ τὴ γειτονιά τση* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 554· **β**) γείτονες (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2 συνεκδ.): *ἀπ' ὅλην σου τὴν γειτονιὰν ἐσύ, κυρά, ἔχεις χάριν* Ἐρωτοπ. 503.

γειτόνισσα ἡ, Προδρ. IV 94, Ἀκ. Σπαν. 46^{578}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γείτονας* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα.* Ἡ λ. σὲ πάπυρο τοῦ 5./6. αἰ. (Βλ. ΙΛ, λ. *γείτονας*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γειτόνισσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): ὅ.π.

γεῖτος ὁ, Ἀσσίζ. 29^{11} (αἰτ. *γειτόνους*), 85^{17} (αἰτ. *γείτοναν*), 278^{5} (αἰτ. *γείτονας*), 287^{31}, 359^{11}, 360^{29} (γεν. *γειτόνου*), 424^{19}, Ἀκ. Σπαν. 45^{526}, Gesprächb. 102^{20}, Μαχ. 20^{16} (αἰτ. *γειτόνους*), 20^{17} (ὀνομ. *γειτόνοι*), 20^{28}, 654^{34} (ὀνομ. *γειτόνοι*).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γείτων.* Γιὰ τὴν κλίση βλ. Hadjioannou, Beginning of Chypr. Dial. 301. Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 249. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *γείτονας*).

Γείτονας: *Τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὁρίζουν ὅτι κανένας ἄνθρωπος, οὐδὲ καμμίαν γυναίκα οὐ χρὴ βάλλειν βολίκια εἰς ἄλλου τοῖχον κἄν τε γεῖτος του ἐστὶν* Ἀσσίζ. 359^{11}.

'γελάδι τό, βλ. *ἀγελάδι(ν).*

γελασιάρης, ἐπίθ., Βοσκοπ. 385· οὐδ. *γ ε λ α τ σ ά ρ ι,* Χούμνου, Π.Δ. XIII 3.

Ἀπὸ τὸ *γελῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-(ι)άρης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γελαστὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μελαχρινός, λιγνὸς καὶ γελασιάρης* (ἐνν. *βοσκὸς*) Βοσκοπ. 385· *Ἔναν παιδὶν ἐγεννήθηκεν, πολλά 'τον γελατσάρι* Χούμνου, Π.Δ. XIII 3.

γέλασμα τό, Ἄνθ. χαρ. 299^{24}, Ἱστ. Βλαχ. 1820, Σουμμ., Ρεμπελ. 178, Βακτ. ἀρχιερ. 143, 150, Ζήν. A' 164, B' 252.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέλασμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐμπαιγμός, κοροϊδία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *στέργουν* (ἐνν. *οἱ μοναχοὶ*) *τὰ γελάσματα μὲ τὴν ὑπομονήν τους* Ἱστ. Βλαχ. 1820. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) περίγελως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἐσύ, τοῦ κόσμου γέλασμα, νὰ στέκης καὶ νὰ ὁρίζης* Ζήν. A' 164. **3**) Ἀπάτη, ξεγέλασμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ἔμεινε* (ἐνν. *ὁ ἀφέντης*) *περίσσια γελασμένος καὶ πολλὰ τὸ ἐπικράθη εἰς τὸ γέλασμα ἐτοῦτο* Σουμμ., Ρεμπελ. 178.

γελαστὴς ὁ, Πεντ. Γέν. XIX 14.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γελαστής.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς πού χαριεντίζεται, πού ἀστειεύεται (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *καὶ ἦτον* (ἐνν. *ὁ Λὼτ*) *σὰν γελαστὴς εἰς τὰ μάτια τῶν γαμπρῶν του* ὅ.π.

γελατσάρι τό, βλ. *γελασιάρης.*

γέλιο(ν) τό, Σπαν. B 248, Σπαν. (Ζώρ.) V 427, Κομν., Διδασκ. I 199, Διγ. (Trapp) Esc. 1113, Λίβ. Sc. 2986, Λίβ. Esc. 3545, 4162, Λίβ. N 3583, Μαχ. 206^{35} (ἔκδ. *γελοῖον,* ἂν δὲν πρόκειται γιὰ ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γέλιον,* ὅπως στὸ χφ. τῆς Ὀξφόρδης, βλ. Dawkins [Μαχ. B' 242, λ. *γελοῖον*]), Θησ. Δ' [91^{7}], Βουστρ. 423 (ἔκδ. *γελοῖον·* πιθ. ἐσφαλμ. γρ.), Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{10}, Σαχλ. N 101, Συναξ. γυν. 541, Δεφ., Λόγ. 90, Πεντ. Γέν. XXI 6, Κυπρ. ἐρωτ. 90^{14}, Πανώρ. A' 83, 125, 457, Δ' 283, Ἐρωφ. B' 355, Γ' 1, E' 61, 65, Ἐρωτόκρ. A' 280, 944, 1633, 1979, 2194, B' 289, 2171, Γ' 31, 996, Στάθ. B' 197, Ροδολ. A' [409], Σουμμ., Παστ. φίδ. B' [1293], Χορ. ε' [3], Τζάνε, Κρ. πόλ. 245^{2}· *γ έ λ ι ο ν* (ἀσυνίζ.), Σπαν. A 157, Σπαν. P 94, Διήγ. παιδ. 681, 775, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 167, Ἱστ. Βλαχ. 1828.

Ἀπὸ τὸ *γελῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ιο(ν)* (Χατζιδ., ΜΝΕ B' 66. Βλ. ὅμως καὶ Κουκ.,

ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 249) (Πβ. καὶ Sophocl., λ. *γέλοιον*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γέλιο*).

1) Γέλιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *ἐκείνη μὲ καλὴν καρδιὰ καὶ γέλιο 'πιλογᾶτο* Ἐρωτόκρ. Γ' 31· *τὸ γέλιο, τὴν ξεφάντωση, τὸν πόθο, τὴ χαρά μας* Πανώρ. Δ' 283. **2**) Χαρά, εὐτυχία: *εἶπεν ἡ Σάρα: «Γέλιο ἔκαμεν ἐμὲν ὁ Θεὸς»* Πεντ. Γέν. XXI 6. **3**) Περίγελως, ἐμπαιγμός, κοροϊδία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *τοῦ ἔρωτα γενήκασι παιγνίδι ντου καὶ γέλιο* Ἐρωτόκρ. Α' 280· *τὰ γέλια τῶν κοσμικῶν βαστοῦσι* (ἐνν. *οἱ μοναχοὶ*) *καὶ τὸ βάρος* Ἱστ. Βλαχ. 1828· *ὁποὺ γυρίζει σκοτεινὰ ἒν τοῦ δαιμόνου γέλιον* Σαχλ. Ν 101.

γελλοὺ ἡ, Φορτουν. (Vinc.) Α' 317· *γ ι λ λ ο ύ,* Πουλολ. 428, Μαχ. 216^{4-5}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. κύρ. ὄνομ. *Γελλὼ* (L-S). Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Ε' 394 καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ., λ. *Γιλλού*). Ἡ λ. ὡς κύρ. ὄνομ. στὴ BGV Β' XVIII καὶ ὁ τ. στὸν Ψελλό, Δεισιδ. 575.

(Προκ. γιὰ γυναίκα ὑβριστικὰ) στρίγγλα (Βλ. καὶ Σπυριδ., ΕΛΑ 3, 1941/42, 72 σημ. 10): *νὰ πὰ γυρεύγω μιὰ γελλού, ρουφιάνα, μιὰ ξοξίνα* Φορτουν. (Vinc.) Α' 317· *καὶ τὸ τρυγόνιν θλιβερὰ λέγει πρὸς τὴν κορώνην·* (παραλ. 2 στ.): *«Αἰγύπτισσα μὲ τὸ μανδίν, γιλλοὺ μὲ τὸ καρκάλιν»* Πουλολ. 428.

γελοιασμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 1724, 1923.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γελοιασμός*.

Ἀφορμὴ γιὰ γέλια, ἀστεϊσμός, χωρατὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *οἷς* (δηλ. *τέκνοις*) *καὶ συνὼν* (ἐνν. *ὁ Βροῦτος*) *γελοιασμοὺς καὶ παιδιὰς προὐξένει* αὐτ. 1724.

γελοιαστὴς ὁ, Μανασσ., Χρον. 1924, 2030, 5035.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γελοιαστής*.

Γελωτοποιὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *κροτῆσαι βούλομαι πολλοὺς ἐπὶ τῇ τελευτῇ μου* (παραλ. 1 στ.) *ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῇ, γελοιαστοῦ καὶ παίκτου* αὐτ. 1924.

γελοιαστικός, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 410, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γελοιαστὴς* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*. Ἡ λ. στὸν Εὐστ. 1837.

Ποὺ προκαλεῖ γέλια, ἀστεῖος (Ἡ σημασ. στὸν Εὐστ., ὅ.π.): *γελοιαστικὸν καὶ λόγους μετριαστικοὺς ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ ρύμαις λέγων τῆς πόλεως* ὅ.π.

γελοῖος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Esc. 538.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γέλοιος* ἢ *γελοῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Ἄξιος γιὰ περιφρόνηση, ἀναξιόλογος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *λόγους ἤκουσα ψεματερινοὺς καὶ γελοῖ' ἦσαν καθόλου* ὅ.π.

γέλος τό, Σπαν. Α 254, Σπαν. Ο 112, Πτωχολ. Ζ 324, Γεωργηλ., Θαν. 355, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 800, Αἰτωλ., Μῦθ. 71^{14}, 133^{9}, Διακρούσ., Πένθος 63.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέλως* ὁ (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 2, 1890, 703). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γέλο*).

1) Γέλιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *μὴ χρήσῃς γέλος ἄτακτον καὶ στήσῃς ψόγον μέγαν* Σπαν. Α 254. **2**) Γέλιο σαρκαστικό, περιγελαστικό: *Οἱ μύρμηκες τὸν εἶπασι τὸν τζίντζιρα μὲ γέλος: «Τζίντζιρα, τί σὲ ἔκαμε τὸ εὔκαιρον τὸ μέλος; τὸ καλοκαίρι ἐπειδὴ ἔψαλλες, ὡσὰν λέγεις, εἰς τὸν χειμῶνα χόρευε τὰ πάθη σου νὰ κλαίγῃς* Αἰτωλ., Μῦθ. 133^{9}.

γελῶ, Προδρ. I 15, II Η 68b, III 332c (χφφ. HgVCSA) (κριτ. ὑπ.), Μακρεμβ., Ὑσμ. 264^{16}, Πωρικ. Ζ 14, 42, Διγ. Ζ 318, 323, 1984, Διγ. (Trapp) Esc. 22, 325, 1111, 1112, 1159, 1328, Βέλθ. 861, Ἑβρ. ἐλεγ. 162, Ἀκ. Σπαν. 32^{138}, 33^{168}, 39^{353}, Χρον. Μορ. Η 8447, Βίος Ἀλ. 1825, Περὶ ξεν. Α 206, Ἀχιλλ. L 967, 1138, 1288, Ἀχιλλ. Ν 1193, Χρησμ. IX 5, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 191, Μαχ. $164^{18-9,29}$, 678^{17}, Θησ. Πρόλ. [29], Γ' [5^{7}], Ι' [22^{7}], Ch. pop. 280, 453, Χούμνου, Π.Δ. XI 16, Ριμ. Βελ. 685, Γαδ. διήγ. 406, Ἀλεξ. 1963, Σαχλ. Ν 263, Ἔκθ. χρον. 12^{16}, Συναξ. γυν. 31, 802, Πένθ. θαν.^{2} 476, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 117, 161, 168, Δεφ., Λόγ. 197, 670, Τριβ., Ρὲ 335, Πεντ. Γέν. XVIII 12, Ἀχέλ. 101, 117, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{20}, 39^{3}, 108^{12}, Αἰτωλ., Βοηβ. 224, Χρον. σουλτ. 60^{14}, 77^{9}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 406, 450, 453, Ἐρωφ. Α' 234, Φαλλίδ. 137, Βοσκοπ. 227, Παλαμήδ., Βοηβ. 325, 1360, Σταυριν. 497, 889, Ἱστ. Βλαχ. 507, 596, 1013, 1699, 1983, Διγ. Ἄνδρ. 315^{6}, 319^{23}, 330^{13}, 382^{1}, 388^{14}, Ἐρωτόκρ. Α' 55, 993, 1081, 1198, Β' 122, 132, 134, 570, Γ' 131, 485, 1605, Δ' 377, 1566, Ε' 410, Στάθ. Β' 312, Διήγ. ὡραιότ. 328, Βακτ. ἀρχιερ. 135, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [762, 1215], Β' [751], Γ' [723], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 14, Α' 259, Γ' 389, Ζήν. Γ' 275, Διγ. Ο 781, 1754, 2743, Διακρούσ. 116^{11}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{14}, 222^{4}, 250^{9}, κ.π.ά.· *γ ε λ ά ω,* Ἱστ. Βλαχ. 1717.

Τὸ ἀρχ. *γελάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γελῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γελάω* I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἐκεῖνος δὲ ὁ ἀμιρὰς χαρούμενος ἐγέλα* Διγ. Ζ 318· *ὄντα πονοῦσι στὴν καρδιά, τὰ χείλη τως γελοῦσι* Ἐρωφ. Α' 234. **2α**) (Μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ., αἰτ. ἢ γεν.) γελῶ σὲ βάρος κάπ., περιγελῶ, ἐμπαίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. II1, 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *μὲ τὸ γόι σου τὸν οὔριον γελῶ* Ἀκ. Σπαν. 39^{353}· *Ὦ ἀμιρά, μὴν τὸν γελᾷς, μὴν τὸν κατονειδίζῃς* Διγ. Ζ 323· *πάντες γὰρ γελοῦμέν σε καὶ πάντες μαγαροῦμέν σε* Ἀκ. Σπαν. 32^{138}· *μὴν τὸν ὀνειδίζῃς, μηδὲ γελᾷς τον* Διγ. Ἄνδρ. 319^{23}· *νὰ μᾶς γελοῦν οἱ γείτονες καὶ ὅλα τὰ ρηγάτα* Ἱστ. Βλαχ. 507· **β**) (μτβ.) ξεγελῶ, ἐξαπατῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *Λοιπὸ ἂν τὸν Ἔρωτα κι' αὐτὴ νὰ τὴ γελάσ' ἐφῆκε* Ἐρωτόκρ. Γ' 1605· *παιδεύγει, σιργουλίζει με, τάσσει μου καὶ γελᾷ με* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 389· *Οἱ Τοῦρκοι τοὺς γελάσανε καὶ μέσα σὰν ἐμπῆκαν...* Τζάνε, Κρ. πόλ. 250^{9}· *λυγερή, γέλα τοὺς ἐδικούς σου* Ch. pop. 280· (προκ. γιὰ γυναίκα) ἀποπλανῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *ἐγελάστηκεν εἰς τὰ τασσίματα καὶ εἰς τὰ δῶρα του* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 450. **3**) (Μεταφ.) **α**) (προκ. γιὰ πράγματα) παρουσιάζω εὐχάριστη ὄψη, λάμπω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *τσῆ χώρας σπίτια καὶ στενὰ σοῦ φαίνετο γελοῦσα* Ἐρωτόκρ. Α' 55· *Ὁ οὐρανὸς ὅλος γελᾷ* Θησ. Γ' [5^{7}]· *ὄντ' ἄρχισεν ἡ ἀνατολὴ κ' ἐγέλασεν ἡ ἡμέρα* Διγ. Ζ 1984· **β**) δείχνω εὐμένεια σὲ κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *Ὡς τώρα ἡ τύχη μοῦ γελᾷ, τύχη χαριτωμένη* Ζήν. Γ' 275.

γέλως ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 1445, Διγ. Ζ 2852, Κορων., Μπούας 39, Γέν. Ρωμ. 36.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέλως*.

Τὸ γέλιο γιὰ δήλωση χαρᾶς, εἰρωνείας ἢ σαρκασμοῦ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *φωνῆς οὐδείς μου ἤκουσεν ἢ συντυχίας ὅλως, οὐ γέλωτος μειδίασμα, οὐ βαδίσματος ψόφον* Διγ. (Trapp) Gr. 1445· *καὶ τώρα καταστήθηκε γυμνὴ καὶ σκλαβωμένη εἰς ὄνειδος καὶ γέλωτα καὶ καταφρονεμένη* Γέν. Ρωμ. 36.

γελωτοποιὸς ὁ, Βίος ᾿Αλ. 930.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γελωτοποιός*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Αὐτὸς ποὺ ἔχει ὡς ἐπάγγελμα νὰ προκαλῆ τὸ γέλιο (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. II1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ταῦτ᾿ εἰπὼν ᾿Αλέξανδρος ἄντικρυς ἀνεκλίθη, Φιλίππου γελωτοποιὸς φορῶν τὸ μέγα στέφος* ὅ.π.

γελωτουργός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5048.

᾿Απὸ τὰ οὐσ. *γέλως* καὶ *ἔργον*.

Ποὺ προκαλεῖ τὸ γέλιο: *ἀσέμνων τε καὶ πορνικῶν ᾀσμάτων ἀπηχήσεις καὶ λυγισμοὶ γελωτουργοὶ καὶ πᾶσα ρυπαρότης* ὅ.π.

γέμα(ν) τό, βλ. *γεῦμα(ν)*.

γεμάτα, ἐπίρρ., Χρον. σουλτ. 117^{21}, ῾Ιστ. Βλαχ. 2114.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γεμάτος*. ῾Η λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δυνατά, ἰσχυρά, μὲ ὅλη τὴ δύναμη (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐπολέμα γεμάτα* Χρον. σουλτ. 117^{21}.

γεματίζω, βλ. *γευματίζω*.

γεμάτος, ἐπίθ., Προδρ. IV 26 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 30, 55, 117, 248, Κρασοπ. 17, Διγ. A 1557, Πόλ. Τρωάδ. 541, Χρον. Μορ. H 4710, P 4022, ᾿Ερωτοπ. 338, Λίβ. Sc. 1279, Λίβ. Esc.178, 2410, Λίβ. N 192 (κριτ. ὑπ.), ᾿Αχιλλ. O 568, Σφρ., Χρον. μ. 18^{23}, Κάτης 26, Γεωργηλ., Βελ. 495, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 149, κριτ. ὑπ.), Φαλιέρ., ῾Ιστ. (v. Gem.) 88, 511, Πεντ. Γέν. XXIII 9, XLI 7, 22, ᾿Αρ. VII 14, 25, 26, 32, XXIV 13, ῎Εγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 100), Αἰτωλ., Μῦθ. 135^{4}, Θρ. Κύπρ. M 342, Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 469, Πανώρ. B' 464, Μαχ. 640^{24}, ᾿Ερωφ. ᾿Αφ. 28, Βοσκοπ. 145, Θησ. Γ' [31^{2}], Δ' [12^{8}, 18^{6}], Ϛ' [14^{4}], Z' [71^{3}], ΙΑ' [76^{7}], ΙΒ' [55^{2}], ᾿Αχέλ. 72, 781, 2503, Παλαμήδ., Βοηβ. 1145, Σεβήρ., Διαθ. 191, ῾Ιστ. Βλαχ. 508, 1440, 2798, Κρ. συμβόλ. 112, 195, 224, Διγ. ῎Ανδρ. 375^{17}, 406^{11}, ᾿Ερωτόκρ. B' 182, 309, Δ' 89, 431, 1404, Παρθεν., Γράμμ. 227, Στάθ. B' 325, Συναδ., Χρον. 33, 37, 72, Κυπρ. ἐρωτ. 106^{38}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [368], Φορτουν. (Vinc.) A' 268, B' 342, Τζάνε, Κρ. πόλ. 153^{2}, 192^{19}, 251^{12}, 319^{6}, 449^{25}, 511^{20}· *γ ι ο μ ά τ ο ς*, Συναξ. γαδ. 339, ᾿Ιντ. κρ. θεάτρ. B' 122, Σουμμ., Ρεμπελ. 175.

᾿Απὸ τὸ *γέμω* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. Γιὰ τὸν τ. *γιομάτος* βλ. Andr., Glotta 25, 1936, 14. ῾Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γεμάτος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *εἰς γνῶσιν ἦτον ξάκουστος, γεμάτος τῆς ἀνδρείας* Θησ. Ϛ' [14^{4}]· *ὁ ἀέρας ἦταν εὔμορφος, γεμάτος μυρωδίαν* Διγ. ῎Ανδρ. 375^{17}· *ποτήριν πορφυρόχειλον, γεμάτον τὴν ἀγάπην* ᾿Ερωτοπ. 338· *῎Ελαμπεν οὐρανὸς τ᾿ ἄστρη γεμάτος* Βοσκοπ. 145· **β**) ὁλοκληρωμένος: *τότε ὁ ὅρκος γίνεται μὲ τὴν χαρὰν γεμάτη* ῾Ιστ. Βλαχ. 1440· **γ**) (προκ. γιὰ τὸ φεγγάρι) ὁλόγιομο, πανσέληνος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *εἶχε φεγγάρι λαμπιρὸ καὶ στρογγυλό, γεμάτο* ᾿Ερωτόκρ. B' 309· **δ**) (προκ. γιὰ ἄνθος) θαλερός: *ὁ νέος τότε ἐκάθετον ὡσὰν γεμάτον ρόδον* Διγ. A 1557· **ε**) (μὲ τὰ οὐσ. *ἀουτοριτά, σιγουριτά, ἐξουσία, ἐξὰ*) ποὺ ἔχει ἀσφάλεια, ἐξουσία, πληρεξουσιότητα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 321]): *Γεμάτην καὶ ἀνέκοφτην σιγουριτὰ κάμνω ἐγὼ* ῎Εγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 100)· *εἰς αὐτὸ τὸ λεγόμενον χωράφι νὰ ἔχη γεμάτη ἀουτοριτὰ* Κρ. συμβόλ.

195. **2α**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) εὐτραφής, «γεμάτος» (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἦτον ὡς μ' χρονῶν ἄνθρωπος, γεμάτος*... Συναδ., Χρον. 33· **β**) (προκ. γιὰ πράγματα) παχὺς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μεσότοιχον ἓν πέφυκε σ᾿ ἑκάτεραν μερίαν, ἰσόσταθμον τῇ ἐκκλησιᾷ, μακρόν, ψηλόν, γεμάτο* Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 469· **γ**) πυκνός: *Τὸ βλέφαρόν της ἦτονε πλατὺ οὐχὶ περίσσια, ἄσπρο, γεμάτο, ἔμορφον* Θησ. ΙΒ' [55^{2}]. **3**) Σφοδρός, δυνατός: *τὸν ᾿Αχιλλέαν ἔδωκεν γεμάτην κονταρέαν* ᾿Αχιλλ. O 568.

γεμίζω, Γλυκᾶ, Στ. 183, 446, Λόγ. παρηγ. L 5, Λόγ. παρηγ. O 587, Προδρ., Σεβ. 254, Προδρ. III 262, IV 260, Κρασοπ. 32, Καλλίμ. 274, ῾Ιερακοσ. 423^{1}, 499^{10}, ᾿Ορνεοσ. ἀγρ. 541^{4}, Διγ. (Trapp) Gr. 370, Διγ. A 1995, Διγ. (Trapp) Esc. 247, Διγ. Z 362, 607, Βέλθ. 774, Πόλ. Τρωάδ. 769, Χρον. Μορ. H 367, 407, Πουλολ. 245, Φλώρ. 1579, ᾿Ερωτοπ. 65, 283, Λίβ. P 1224, Λίβ. Sc. 446, 1545, 2925, 2986, Λίβ. Esc. 2693, 4098, Λίβ. N 1069, 3467, 3503, ᾿Αχιλλ. N 576, ᾿Αχιλλ. O 188, Φυσιολ. (Offerm.) M 39^{7}, Rechenb. 64^{8}, Θρ. Κων/π. B 86, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 423, ᾿Ανάλ. ᾿Αθ. 29, 34, Θησ. Γ' [6^{6}], Θησ. (Foll.) I 12, Χούμνου, Π.Δ. VI [22], Νεκρ. βασιλ. 48, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 483, 484, Διήγ. ᾿Αλ. V 2, ᾿Αλεξ. 1851, Σαχλ., ᾿Αφήγ. 145, ῎Εκθ. χρον. 12^{20}, Πικατ. 25, Φαλιέρ., ᾿Ενύπν. (v. Gem.) 25, Βεντράμ., Φιλ. 119, Πεντ. Γέν. VI 11, XXI 19, XXV 24, XXIX 27, ῎Εξ. XXIII 26, XXVIII 3, XXIX 29, 33, XXXI 3, ᾿Αρ. III 3, XXXII 11, 12, Δευτ. I 36, VI 11, Βίος γέρ. V 758, ᾿Αχέλ. 429, 2037, Κώδ. Χρονογρ. 50, Θρ. Κύπρ. K 415, M 745, Χρον. σουλτ. 60^{38}, ῾Ιστ. πατρ. 96^{12}, Δωρ. Μον. (Hopf) 239, Πανώρ. E' 383, ᾿Ερωφ. B' 116, E' 13, Φαλλίδ. 122, Βοσκοπ. 334, Παλαμήδ., Βοηβ. 1042, ῾Ιστ. Βλαχ. 417, 646, 1811, Διγ. ῎Ανδρ. 320^{29}, 327^{13}, 335^{13}, 336^{17}, 372^{32}, 388^{17}, 400^{17}, ᾿Ερωτόκρ. A' 178, E' 1491, Στάθ. B' 86, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110^{16}, Διήγ. ὡραιότ. 660, 777, Σουμμ., Παστ. φίδ. E' [171], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 80, A' 299, B' 285, 290, ᾿Ιντ. β' 114, Γ' 366, E' 253, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 40, Ζήν. E' 271, Λεηλ. Παροικ. 477, Διγ. O 26, Διακρούσ. 68^{12}, 90^{12}, 109^{29}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 205^{7}, 215^{17}, 273^{1}, 286^{28}, 316^{7}, 323^{6}, 338^{25}, 356^{26}, 369^{9}, 375^{17}, 378^{1}, 494^{1}, 500^{3}, 502^{18}, 527^{11}· *γ ι ο μ ί ζ ω*, ᾿Ερωφ. E' 118, Συναδ., Χρον. 67, Σαχλ. N 392, Σουμμ., Παστ. φίδ. E' [1005].

Τὸ ἀρχ. *γεμίζω*. Γιὰ τὸν τ. *γιομίζω* βλ. Andr., Glotta 25, 1936, 14. ῾Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μτβ. **1**) Γεμίζω κ. ἢ κάπ. μὲ κ. (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐγέμισα αὐτὸν πνοὰ Θεοῦ* Πεντ. ῎Εξ. XXXI 3· *ὁ σουλτὰν Μουράτης ἤφερε Τούρκους καὶ ξένους χριστιανοὺς καὶ ἐγέμισε τὴν χώρα* Χρον. σουλτ. 60^{38}· *ὁ ἔρως ἐπλήθυνεν καὶ ἐγέμισεν ὅλας μου τὰς αἰσθήσεις* Διγ. ῎Ανδρ. 372^{32}· *ὁ κόσμος τότ᾿ ἐφαίνετον πὼς θέλει νὰ βουλήση, ὡς ἤτονε καὶ πρότερα τὸ χάος νὰ γεμίση* ᾿Αχέλ. 2037· *Κι᾿ ἄλλα πολλὰ κι᾿ ἀμέτρητα τσὶ τόπους ἐγεμίσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 154^{5}· *Δὲν ἐγέμισεν τὲς φυλακὲς ἀνδρειωμένους τοπάρχας* Διγ. ῎Ανδρ. 327^{13}· *γεμίσαντες γὰρ τὰς νῆας ἐκ τῶν χωρῶν* ῎Εκθ. χρον. 12^{20}. **2**) (Προκ. γιὰ ντουφέκι) τοποθετῶ μπαρούτι στὴν κάννη τοῦ τουφεκιοῦ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Μπουμπάρδες νά ᾿χη μπρούντζινες, τουφέκια γεμισμένα* Γαδ. διήγ. 483. **3**) Φρ. *γεμώνω τὸ δοξάρι*=θέτω τὸ βέλος στὸ τόξο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ E' 411): *γεμίζω τὸ δοξάριν μου, προσέχω εἰς τὸ κουβούκλιν* Λίβ. N 1069. **4**) Φρ. *ἐγέμισέ (το) ὁ νοῦς μου, ὁ λογισμός μου*= τὸ πῆρα ἀπόφαση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. ᾿Αλεξίου Στ. [Βοσκοπ. σ. 37]· πβ. καὶ τὴ σημερ. φρ. *δὲ γεμίζει τὸ κεφάλι του*= δὲν πείθεται, Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Λοιπὸν ὁ νοῦς μου ἐγέμισε στὸ φύγι νὰ κινήσω* Πικατ. 25· *Τὸ ᾿νίμενα νὰ μάθω κ᾿ ἐφοβούμου τὴν ὥρα κείνη ἐγέμισέ το ὁ νοῦς μου καὶ δὲν ἐμπόρου* Βοσκοπ. 334· *ὁ λογισμός του ἐγέμισεν νὰ μάθη διὰ τὸν κτίστην* Χούμνου, Π.Δ.

VI [22]. **5**) Φρ. *γεμίζω καταπόδου τὸν Κύριον* ἢ *τοῦ Κύριου* = ἀκολουθῶ, πρόσκειμαι σὲ κάπ., μένω πιστός: *ὀξωθιὸ ὁ Κάλεβ υἱὸς τοῦ Ἰεφουννὲ ὁ Κενιζζὶ ... ὅτι ἐγέμισαν καταπόδου τοῦ Κύριου* Πεντ. Ἀρ. XXXII 12. **6**) Φρ. *γεμίζω τὸ χέρι μου* = ἀποκτῶ ἱερατικὴ ἐξουσία: *Καὶ τὰ ροῦχα τοῦ ἅγιου ὅς τοῦ Ἀαρὼν νὰ εἶναι γιὰ παιδιά του καταπόδου του· νὰ ἀλειφτοῦν μετὰ αὐτὰ καὶ νὰ γεμίσουν μετὰ αὐτὰ τὸ χέρι τους* Πεντ. Ἔξ. XXIX 29. **7**) Φρ. *τὴ γεμίζω* (δηλ. *τὴν κοιλιὰ*) = χορταίνω (Πβ. καὶ τὴ μτγν. φρ. *γεμίζω ἐμαυτὸν* = γεμίζω τὸ στομάχι μου, L-S στὴ λ. I): *τάσσω σου πολλὰ καλὰ νὰ τὴ γεμίσης* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 253. **Β'** Ἀμτβ. **α**) Εἶμαι γεμάτος ἀπὸ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *φουσάτα μάζωξε πολλὰ κ' ἐγέμισαν οἱ κάμποι* Ἰστ. Βλαχ. 646· *ἂν τύχη νὰ ἐγέμιζεν ὁ στόμαχός μου ὁ δόλιος* Κρασοπ. 32· **β**) συμπληρώνομαι: *ἐγέμισαν οἱ μέρες της νὰ γεννήση καὶ ἰδοὺ διδυμαρικὰ εἰς τὴν κοιλιά της* Πεντ. Γέν. XXV 24.

γέμισμα τό, Πεντ. Δευτ. XXII 9, XXXIII 16, Χριστ. διδασκ. 111.

Ἀπὸ τὸ *γεμίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Ἡ λ. στὸν Ἡσύχ. (λ. *γέμος*) καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

α) Πληρότητα: *Νὰ ἐγνωρίσετε τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὁποὺ ὑπερβαίνει τὴν γνῶσιν, διὰ νὰ γεμισθῆτε εἰς ὅλον τὸ γέμισμα τοῦ Θεοῦ* Χριστ. διδασκ. 111· **β**) τὸ σύνολο (Πβ. ὅμως καὶ Π.Δ. Δευτ. XXII 9: *τὸ γέννημα*): *μὴ σπείρης τὸ ἀμπέλι σου δίλογο, πρόσποτε νὰ ἁγιάση τὸ γέμισμα ὁ σπόρος ὅς νὰ σπειρίσης καὶ ἐσοδιὰ τοῦ ἀμπελιοῦ* Πεντ. Δευτ. XXII 9.

γεμιστός, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1174.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γεμιστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Γεμάτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *τὸν τράχηλόν του γεμιστὸν ἄμβαρ ὁμοῦ καὶ μόσχον* ὅ.π. -Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. (Πλήθων Γεμιστός).

γέμω, Λόγ. παρηγ. L 246, 463, Λόγ. παρηγ. O 251, 476, Προδρ. III 79, 301h (χφφ. gVCSA) (κριτ. ὑπ.), IV 11, Κρασοπ. 54, Μανασσ., Χρον. 3325, Καλλίμ. 19, 325, 354, 833, 1244, 1691, Διγ. Ζ 56, 134, Διγ. (Trapp) Esc. 219, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 547, Πόλ. Τρωάδ. 348, Ἑρμον. V 366, Πένθ. θαν.^{2} 619, Χρον. Μορ. P 5051, Φλώρ. 357, 380, 452, 976, 1498, Περὶ ξεν. A 81, 128, Ἐρωτοπ. 85, 224, Λίβ. P 443, 721, Λίβ. Sc. 2859, Λίβ. N 275, Θρ. πατρ. 60, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 80, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 499, Δούκ. 77^{26}, Θησ. (Morgan) I 32, Θησ. Δ' [81^{2}], Ϛ' [16^{6}], Ζ' [30^{4}], ΙΑ' [23^{1}], Ριμ. Βελ. 973, Γαδ. διήγ. 236, Σαχλ. Α' (Wagn.) M 179, Ἔκθ. χρον. 11^{17}, 41^{19}, Πικατ. 6, 91, Συναξ. γυν. 656, Κορων., Μπούας 6, Ἀχέλ. 1005, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 407, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 400, Διγ. Ἄνδρ. 315^{10}, Ἐρωτόκρ. Β' 110, 1341, Δ' 1645, Στάθ. Α' 63, Διήγ. ὡραιότ. 587, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 87, Λεηλ. Παροικ. 49· *γ ι ό μ ω,* Ch. pop. 492.

Τὸ ἀρχ. *γέμω*. Γιὰ τὸν τ. *γιόμω* βλ. Andr., Glotta 25, 1936, 14. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Andr., Lex.).

1) (Μτβ.) γεμίζω κ. (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ἀνδρ., Προσφ. Κυριακ. 54): *ἡ φήμη σου ἔνι γνώριμος, ἡ ἀνδρειά σου γέμει κόσμον* Λίβ. P 543· *τό 'ναν του στόμαν ἔβγανεν φωτιάν, καπνόν καὶ ἀπύριν· τ' ἄλλον φαρμάκιν ἔγεμε τῆς πόρτας τὸ προθύριν* Πικατ. 91. **2**) (Ἀμτβ.) εἶμαι γεμάτος ἀπὸ κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., βλ. Ἀνδρ., Κρ. Χρ. 7, 1953, 415): *ἀπώλεσαν τὰ κάστρη των, ἐχάσασιν τὲς χῶρες καὶ περπατοῦν αἰχμάλωτοι καὶ γέμουν καὶ τῆς ψώρας* Ριμ. Βελ. 973· *κλήματα ὁποὺ γέμουσιν σταφύλια καμωμένα* Ἀχέλ. 1005· *γέμουν τὰ δώματα λαό, οἱ αὐλὲς καὶ παραθύρια* Ἐρωτόκρ.

Β' 110· *τοὺς τόπους τοὺς ὁλόσκοτους, ποὺ 'χθρεύονται τὸν ἥλιον, ποὺ γέμουν ἐκ τὲς τέχνες σου* Θησ. Ζ' [30^{4}].

γεμῶ, Φυσιολ. (Zur.) XIII 1^{5}, Παλαμήδ., Βοηβ. 304.

Τὸ μτγν. *γεμόω* (Preisigke - Kiessling).

Γεμίζω (Πβ. Preisigke - Kiessling, λ. *γεμόω*): *ἔτσι τοὺς Τούρκους τ' ἄλογα τῶν χριστιανῶν πατοῦσαν καὶ μὲ τὰ αἷματ' αὐτωνῶν τὰ βοῦρκα ἐγεμοῦσαν* Παλαμήδ., Βοηβ. 304.

γεμώζω, Προδρ. III 293 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Γεωργηλ., Βελ. 369, Ἑκατόλ. M 7. Βλ. καὶ *γεμώνω*.

Ἀπὸ τὰ *γεμίζω* καὶ *γεμώνω* κατὰ συμφ. (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 197 σημ. 1). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γεμίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., λ. *γεμίζω*): *καβαλικεύω μαῦρον μου, πάνω νὰ τὸν ποτίσω, συναπαντῶ τὴν ἠγαπῶ στὴ βρύση ποὺ γεμώζει* Ἑκατόλ. M 7.

γεμώνω, Ριμ. κόρ. 631, Σαχλ., Ἀφήγ. 137, Πεντ. Ἔξ. XXVIII 41, XXIX 9, Ἐρωφ. Ε' 92, Ροδολ. Ε' [104], Πανώρ. Δ' 298, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [812], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 420, 633, Ε' 302, Λεηλ. Παροικ. 234, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{25}· *γ ε μ ώ ν ν ω,* Μαχ. 122^{24}, 492^{26}· *γ ι ο μ ώ ν ω,* Ch. pop. 362, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [86], Εὐγέν. 415· ἀόρ. *ἐ γ έ μ ω σ α,* Ἑρμον. X 280, Χρον. Μορ. P 407, Λίβ. P 1845, Λίβ. N 2384, 3529, Θρ. Κων/π. B 46, Θρ. Κων/π. διάλ. 55, Μαχ. 394^{9}, 646^{21}, 658^{28}, Χούμνου, Π.Δ. VI 49, VIII 58, Διήγ. Ἀλ. V 63, 86, Σαχλ., Ἀφήγ. 221, Πικατ. 54, Πεντ. Γέν. XXVI 15, XLII 25, XLIV 1, L 3, Ἔξ. I 7, II 16, VII 25, VIII 17, X 6, XXXII 29, Λευΐτ. XII 4, XIX 29, XXI 10, XXV 30, Ἀρ. VI 5, VII 13, Θρ. Κύπρ. K 791, Βίος Δημ. Μοσχ. 264, Εὐγέν. 462, 1104, 1321, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [40], Φορτουν. (Vinc.) Β' 288, Γ' 77, 520, Δ' 402, Διακρούσ. 76^{4}, 77^{20}, 108^{24}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 207^{4}, 409^{15}, 480^{18}· μτχ. *γ ε μ ω σ μ έ ν ο ς,* Θρ. Κύπρ. K 385, Θρ. Κύπρ. M 372, Κυπρ. ἐρωτ. 124^{4}, Διγ. O 20.

Κατὰ Χατζιδ. (Ἀθ. 36, 1924, 197) ἀναλογ. πρὸς τὸ *λιγώνω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *γέμωση*, ποὺ σχηματίστηκε κατὰ τὸ *λίγωση*. Βλ. ὅμως καὶ Kahane H. καὶ R. (BZ 66, 1973, 20). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μτβ. **1**) Γεμίζω κ. ἢ κάπ. μὲ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γεμίζω* 1): *εἶναι ὁ Φορτουνάτος σου, τὸ ἐπακουστὸ παιδί σου, ὁποὺ χαρὲς παντοτινὲς θὰ σὲ γεμώνη μόνο* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 633· *Δὲν εἶσαι σὺ ὁποὺ ἐγιόμωσες κάρβουνα τὴν ποδιά μου·* Ch pop. 362· *κάτεργα καὶ καράβια τὴν θάλασσαν γεμῶσαν* Διακρούσ. 76^{4}. **2**) Φρ. *ὁ νοῦς μου τὸ ἐγέμωσε* = τὸ πῆρα ἀπόφαση (Βλ. καὶ Ἀλεξίου Στ. [Βοσκοπ. σ. 37]): *ὁ νοῦς μου τὸ ἐγέμωσε νὰ φύγω ἀπὸ τὸν κάμπο* Πικατ. 54. **3**) Φρ. *γεμώνω τὸ δοξάριν* = θέτω τὸ βέλος στὸ τόξο: *Καὶ μοναῦτα ἐκόψαν τὸ παλαμάριν καὶ γεμώννουν τὰ δοξάρια καὶ σύραν τὲς σαγίττες* Μαχ. 122^{24}. **4**) Φρ. *γεμώνω τὸ χέρι μου* = ἐγκαθίσταμαι ὡς ἱερέας: *ὁ ἱεριὰς ὁ μεγάλος ἀπὸ τὰ ἀδέρφια του, ὅς νὰ χυθῆ ἐπὶ τὸ κεφάλι του λάδι τοῦ ἄλειμμα καὶ νὰ γεμώση τὸ χέρι του νὰ φορέση τὰ ροῦχα* Πεντ. Λευΐτ. XXI 10. **Β'** Ἀμτβ. **α**) εἶμαι γεμάτος ἀπὸ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γεμίζω* 2): *Σύρνουν φωνή, μαζώνουνται οἱ ἄνθρωποι, γεμώνουν τὰ στενά, πήζουν οἱ τόποι* Λεηλ. παροικ. 234· *φθάσαν εἰς τὰ σύνορα καὶ γέμωσαν οἱ τόποι* Βίος Δημ. Μοσχ. 264· **β**) συμπληρώνομαι: *πρὸς τὸ ἅγιασμα νὰ μὴν ἔρτη ὡς νὰ γεμώσουν οἱ μέρες τῆς καθαιροσύνης της* Πεντ. Λευΐτ. XII 4.

γέμωση ἡ, Ἐρωτόκρ. Β' 315, Ἀγαπ., Γεωπον. 4, 6, 7, 18.

'Από τὸ *γεμίζω* κατὰ τὸ οὐσ. *λίγωση* (Βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 36, 1924, 197). 'Η λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ., λ. *γέμισις*).

(Προκ. γιὰ τὴ σελήνη) ἡ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία «γεμίζει» ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., ὅ.π. φρ.): *Στὴ γέμωση τοῦ φεγγαριοῦ ἄλλο δεντρὸ δὲν πιάνει· μόνο τσ' ἀγάπης τὸ δεντρό, ποὺ πάντα ρίζες κάνει* 'Ερωτόκρ. Β' 315.

γέμωσμα τό, Πεντ. Γέν. XLVIII 19, Ἔξ. IX 8, XVI 32, 33, XXII 28, XXIV 7, XXVIII 20, XXIX 22, XXXIX 13, Λευϊτ. II 2, V 12, VIII 22, 28, XVI 12.

'Από τὸ *γεμώζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γέμισμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωσὲ καὶ πρὸς τὸν 'Ααρών: 'Επάρετε ἐσᾶς γέμωσμα τὶς φοῦχτες σας ἀχνὸ τοῦ καμινιοῦ καὶ νὰ τὸ ραντίση ὁ Μωσὲ εἰς τὸν ὀρανὸ εἰς τὰ μάτια τοῦ Φαρὼ* αὐτ. Ἔξ. IX 8· *νὰ φουχτίση ὁ ἱεριὰς ἀπὸ αὐτὴν γέμωσμα τῆς φούχτης του γιὰ ἀναθύμησή της* αὐτ. Λευϊτ. V 12.

γεμωστός, ἐπίθ., 'Ιμπ. (Legr.) 757.

'Από τὸ *γεμώζω* καὶ τὴν κατάλ. *-τός*.

Γεμάτος: *μὰ ἐπιστεύαν ἅπαντες, ἅλας εἶναι γεμάτα κ' ἐκεῖνα* (ἐνν. *τὰ βαρέλια*) *εἶναι γεμωστὰ ὁλόχρυσα δουκάτα* ὅ.π.

γεναίκα ἡ, βλ. *γυνή*.

γενάμενος, μτχ., βλ. *γίνομαι*.

γενάρχης ὁ, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 8, Μανασσ., Χρον. 298, Παράφρ. Μανασσ. 277.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γενάρχης*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

'Αρχηγὸς γένους (ἐδῶ προκ. γιὰ τὸν 'Αδὰμ καὶ τὴν Εὔα) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ Πρωΐας Λεξ.): *ἐκεῖνος ὁ γενάρχης μου τὸ σπέρμα μοι τοῦ γένους, ὁ καὶ τοῦ γένους τὰς ἀρχὰς δούς μοι καὶ τοῦ θανάτου 'Αδάμ...* Γλυκᾶ, 'Αναγ. 8· *Ἦν ταῦτα καὶ πεφόβηντο τὸν λόγον οἱ γενάρχαι* Μανασσ., Χρον. 298.

γενάτος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 39· *γ ε ν ι ά τ ο ς,* Gesprächb. 108^{15}.

'Από τὸ οὐσ. *γένι* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. 'Ο τ. καὶ στὸ Βλάχ. (λ. *γενειάτος*). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει γένια ('Η σημασ. καὶ στὸ Βλάχ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *γενάτος, διαβαστής, φιλοκκλήσιος* (ἐνν. ὁ *Παπακὺρ - 'Αδριανὸς*) Συναδ., Χρον. 39.

γενέ ἡ, (I) βλ. *γενεά*.

γενὲ (II)· *γενές,* 'Αλεξ. 1441, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γοῦνες* (Βλ. Holton ['Αλεξ. σ. 228]).

γενεὰ ἡ, Παράφρ. Μανασσ. 278, 'Ασσίζ. 196^{18}, 347^{17}, 363^{27}, 'Ιερακοσ. 442^{15}, Διγ. Z 2150, 2250, Διγ. (Trapp) Esc. 128, 130, 871, Πτωχολ. P 138, Πτωχολ. Z 60, Πτωχολ. N 135, Φλώρ. 29, 1408, Πανάρ. 69^{23}, 'Απολλών. (Wagn.) 684, 'Ιμπ. 763, Καναν. 73 B, Rechenb. 12^{1}, 54^{1}, 55^{1}, 56^{1}, 64^{3}, Σφρ., Χρον. μ. 2^{12}, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{13}, Ἔκθ. χρον. 26^{15}, Ἆσμα σεισμ. 40, Συναξ. γυν. 863, Κορων., Μπούας 107, Βεντράμ., Φιλ. 268, Βίος γέρ. V 143, 522, 853, 'Αχέλ. 108, 'Ιστ. πολιτ. 71^{15}, Σοφ. πρεσβ. B 67, Παλαμήδ., Βοηβ. 664, Σταυριν. 1205, Διγ. Ἄνδρ. 354^{32}, 366^{32}, 374^{24}, 375^{1}, Συναδ., Χρον. 51, κ.ἀ.· *γ ε ν έ,* Θησ. IB' [72^{2}], 'Αλεξ. 1441, Πεντ. Γέν. XII 3, XVII 7, XXVIII 14,

Ἔξ. VI 14, 17, 19, Λευϊτ. III 17, VI 11, XXIII 31, XXV 30, κ.ἀ.· *γ ε ν έ α,* Διγ' (Trapp) Esc. 131, 151, 853, 1102, 1691, 'Ερμον. Z 145, N 280, T 216, Χρον. Μορ. H 7365, Θησ. Πρόλ. [113], Γ' [62^{6}], ΙΑ' [76^{8}], Συναξ. γυν. 354 (ἔκδ. *γενναίαν*· διορθώσ. *γενέαν*), 950 (ἔκδ. *γενναίαν*· διορθώσ. *γενέαν*· βλ. καὶ Krumbacher [Συναξ. γυν. σ. 425]), Χρον. σουλτ. 31^{16}, 95^{20}· *γ ε ν ί α,* Θησ. ΙΑ' [8^{3}], Αἰτωλ., Μῦθ. 9^{4}· *γ ε ν ι ά,* 'Ιατροσ. κώδ. χγ', Μαχ. 234^{14} (ἔκδ. *γενία*· διορθώσ. *γενιά*), 260^{28}, 340^{5}, Βεντράμ., Φιλ. 261, Πεντ. Γέν. X 32, Ἔξ. III 15, XXIX 42, Λευϊτ. XXV 41, 'Αρ. IV 41, XXVII 4, XXXV 29, Δευτ. XXIII 4, XXIX 17, Φορτουν. (Vinc.) B' 214, Διακρούσ. 117^{24}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141^{27}, 230^{29}, 250^{15}, 443^{5}, 585^{23}· *γ ι ν ε ά,* 'Ασσίζ. 485^{5}, 488^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γενεά*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *γενιὰ* καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Οἱ τ. *γενέα* καὶ *γενὲ* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 256).

1) Σύνολο μελῶν ἑνὸς γένους ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ πατήρ μας ἦτον... τῶν Δουκάδων τὴν γενέαν* Διγ. (Trapp) Esc. 131· *ἀπὸ γενέα βγενική, ἄξια καὶ τιμημένη* Θησ. Γ' [62^{6}]· *εἶχα γενιὲς τῆς Βενετιᾶς δέκα κι' αὐτὲς μ' ὁρίζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 585^{23}· *ὁ ἐκείνου πενθερὸς σὺν τῇ γενεᾷ πάσῃ* Διγ. Z 2250. **2**) (Προκ. γιὰ ζῶα) τὸ εἶδος, ἡ ράτσα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γενιὰ* 1): *ἡ μία ἦτον γέροντος, ἡ ἄλλη νεωτέρου, ἡ δὲ μεσαία ἦτον ὄφεως, δράκοντος τῆς γενέας* Διγ. (Trapp) Esc. 1102· *ὄρνεα πολλὰ πολλῶν γενεῶν* Διγ. Ἄνδρ. 375^{1}. **3**) Φυλή, ἔθνος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ποσῶς μηδὲν ὑβρίζῃς τῶν 'Αχαίων τὴν γενέαν* 'Ερμον. N 280· *τουτέστιν νὰ τὸν πουλήσῃ χριστιανοὺς καὶ ὄχι ἄλλης γενεᾶς* 'Ασσίζ. 196^{18}· *Σαρακηνὸς τὴν γενεάν, ἦτον μαγαρισμένος* Φλώρ. 29. **4**) Σύνολο ἀνθρώπων σὲ ὁρισμένη χρονικὴ περίοδο ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *ἐτοῦτο τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐτοῦτο τὸ ἀνάφερμά μου εἰς γενιὰ γενιὰ* Πεντ. Ἔξ. III 15· *ἀπατὰ γενιὰ δέκατη νὰ μὴ ἔρτῃ αὐτωνῶν εἰς τὴ συναγωγὴ τοῦ Κύριου* Πεντ. Δευτ. XXIII 4. **5**) Συγγένεια ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γενιὰ* 2): *μὲ τὸ νὰ ἦτον γενεὰ καὶ τοὺς ἐκώλυεν ὁ νόμος· τὴν εἶχεν τρεῖς χρόνους καὶ δὲν ἔπεσε μὲ ταύτην ποσῶς* Συναδ., Χρον. 51.

γενεάδα ἡ, βλ. *γενειάδα*.

γενεαλογία ἡ, Πουλολ. 366, 594, Κορων., Μπούας 13.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γενεαλογία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ γενεαλογικὸ δέντρο ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Μαθόντες γοῦν τὴν εὐγένειαν καὶ γενεαλογίαν τοῦ θαυμαστοῦ Μερκούριου καὶ ἀγαθοεργίαν* Κορων., Μπούας 13.

γενεαλόγιν τό, Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 116, Πτωχολ. P 359· *γ ε ν ε ο λ ό γ ι,* Σπαν. V 107.

'Από τὸ οὐσ. *γενεὰ* καὶ τὸ *-λόγι(ν)*. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 65. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γενεαλόγι*).

α) Γενιά, γένος (ὡς παρελθὸν) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Δημητράκ., ὅ.π.): *Στρατιῶται ὅλοι σου ἦσασι καὶ πρόπαπποι καὶ πάπποι καὶ ὅλον τὸ γενεαλόγιν σου καλοὺς στρατιώτας εἶχε* Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 116· **β**) τὸ σύνολο τῶν συγγενῶν (ὡς παρόν): *Τότε θρέφει τὰ παιδιά του καὶ τὸ γένος του τὸ εἶχεν καὶ ὅλον τὸ γενεαλόγιν* Πτωχολ. P 359.

γενεθλιολόγητος ὁ, Βίος 'Αλ. 189.

Πιθ. πλάσμα ἀντὶ τοῦ *γενεθλιολόγος*.

Μάντης, μάγος: *οἱ γενεθλιολόγητοι κλῆσιν φέροντες μάγων, ἥτις μαντεία πρόσεστι καλῶς εἰς τὰ μαντεῖα* ὅ.π.

γενέθλιον τό, Φλώρ. 133, Λίβ. Ρ 2730, Λίβ. Esc. 263.

Ὁ ἑν. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *γενέθλια* τά (Βλ. L-S, λ. *γενέθλιος* Ι). Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 35, Εὐστ., Λαογρ. Α' 440. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν πληθ. (Δημητράκ., λ. *γενέθλια*).

(Ἑν. καὶ πληθ.) γέννηση (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, ὅ.π. Ι. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. καὶ Κουκ., ὅ.π.): *διὰ δὲ τὰ γενέθλια καὶ τὴν χαρὰν ἐκείνην* (παραλ. 3 στ.) *χαρὰν ἐκαταστήσασιν* Φλώρ. 133· *μάρμαρον ἦτο πράσινον καὶ ἦν λελατομημένον τοῦ Ἔρωτος τὰ γενέθλια ἐκ τέχνης παραξένου* Λίβ. Ρ 2730.

γενειάδα ἡ, Ἀχ. Σπαν. 31[103], 37[287], Ἑρμον. Δ 141 (ἔκδ. *γενείαδαν* ἀπὸ μετρ. ἀν.), Πτωχολ. Ρ 2, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2969· *γενεάδα*, Ἐρωτόκρ. Α' 617.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γενειάς*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γένια (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *γιατ' εἶχαν εἰς τὸ πρόσωπο γενεάδες* Ἐρωτόκρ. Α' 617.

γενειάζω, Ἰατροσ. κώδ. φκζ'.

Τὸ μτγν. *γενειάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Βγάζω γένια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Ὅταν κάμῃ ὁ ἄνθρωπος κουκούδια εἰς τὸ πρόσωπον, ὅταν γενειάζῃ* ὅ.π.

γένειον τό, Μανασσ., Χρον. 591, Πωρικ. V 32, Διγ. (Trapp) Gr. 4, Διγ. (Trapp) Esc. 1193, Ἀχ. Σπαν. 35[235-6], 36[251], Ὀψαρ. 362[41,44], Λίβ. Esc. 422, Λίβ. (Lamb.) Ν 299, Ἀχέλ. 318, Ἱστ. πατρ. 98[8], 165[2], Ἐρωτόκρ. Δ' 841, Ε' 1055.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γένειον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

1) Γενειάδα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Ἐξύρα καὶ τὸ γένειον μέχρις ἐπιδερμίδος* Μανασσ., Χρον. 591. **2α**) (Προκ. γιὰ κρεμμύδι): *Εὐθὺς δὲ ἐξεπήδησε καὶ ὁ κύρης Κρομμύδιος μετὰ κόκκινης στολῆς, δισέντυτος, τρισέντυτος, τὸ γένειον αὐτοῦ χάμαι συρόμενον* Πωρικ. V 200[32]· **β**) (προκ. γιὰ ψάρι): *ἤφεραν ψαλίδιον καὶ ἔκοψε τὸ γένειον τοῦ Τσίρου* Ὀψαρ. 362[41].

γενεολόγι τό, βλ. *γενεαλόγιν*.

γενεραλάκι τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 246[19].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γενεράλης* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*.

Τὸ παιδὶ τοῦ «γενεράλη»: *μὰ οἱ Τοῦρκοι ὅλοι ῥάσσουν* (παραλ. 1 στ.), *ῥάσσουν ἀπάνω τοῦ παιδιοῦ, εἰς τοῦ γενεραλάκι* ὅ.π.

γενεραλέοι οἱ, βλ. *γενεράλης*.

γενεράλες ὁ, βλ. *γενεράλης*.

γενεράλης ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 203[5], 452[13], 469[5], 473[19], 503[11], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 491· *γενεράλες*, Κατὰ «ζουράρη» 131, Διήγ. πανωφ. 59, Διήγ. ὡραιότ. 846, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 25, Τζάνε, Κρ. πόλ. 150[19], 170[15], 195[7], 198[21], 202[15], 205[15], 238[17], 244[15], 250[25], 262[9], 275[7], 283[15], 287[25], 352[2], 368[22], 394[23], 425[18], 437[25], 464[23], 489[15], 520[3], 525[13], 531[7], 533[20], 535[24], 537[21], 543[19], 560[23]· *γενεράλιος*, Ἔγγρ. τοῦ

1498 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 184)· *γκενεράλες*, Κουρσάρ. 20[11], 23[20]· *γκενεράλης*, Ἀλ. Κύπρ. 922, 945, 1773, Σουμμ., Ρεμπελ. 183· *ζενεράλης*, Σταυριν. 880, 927, 1043· *ζινεράλης*, Σταυριν. 774· *κενεράλες*, Σουμμ., Ρεμπελ. 158, 190· *ντζενεράλες*, Διακρούσ. 91[12]· *ντζενεράλ(ς)*, Χρον. Μορ. Η 7992, 8102· *τζενεράλες*, Κορων., Μπούας 138, Χρον. σουλτ. 89[27], Τζάνε, Κρ. πόλ. 434[22]· *τζενεράλης*, Σφρ., Χρον. μ. 128[27], 132[10], Σταυριν. 839, 860, Διακρούσ. 74[3]· πληθ. *γενεραλέοι*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 510[11], 518[17]· αἰτ. πληθ. *γκενεράλους*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 136[14].

Τὸ ἰταλ. *generale* (Βλ. Zingarelli). Ὁ τ. *γενεράλιος* στὸ Du Cange (λ. *γενεράλλιος*) καὶ ὁ τ. *γκενεράλης* στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Α' 354. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γκενεράλης*). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς ἐπών. (Βλ. Ξανθ., Λαογρ. 7, 1923, 384).

Ἀρχηγὸς στρατοῦ ἢ στόλου (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ὁ γενεράλης ἔτρεξε ἐκεῖ πρὸς τὸ λιβάδι, στὴν Πορταγόραν ὀμπροστάς, ποὺ 'τον πλατὺ πηγάδι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 203[5]· *Ἀμμὴ στὴ χώρα μπαίνοντας στοῦ γενεράλ' ἐσῶσα κ' ἐφέρασίνε στ' ἀφεντὸς ὀμπρὸς κεφάλια τόσα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 531[7].

γενεράλιος ὁ, βλ. *γενεράλης*.

γενεραλίσσιμος ὁ, Φορτουν. (Vinc.) Β' 76, Τζάνε, Κρ. πόλ. 311[16], 328[19], 368[18], 372[12], 399[17], 433[9], 462[11], 469[13], 505[11], 509[19]· *γκενεραλίσσιμος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 182[14].

Τὸ ἰταλ. *generalissimo* (Βλ. Zingarelli).

Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ στόλου: *ἦλθε καὶ μ' ἄλλα κάτεργα Τζουάνες ὁ Καπέλος, ποὺ 'τον γκενεραλίσσιμος, νὰ δούμενε τὸ τέλος* Τζάνε, Κρ. πόλ. 182[14]· *τότες γενεραλίσσιμον στὴν Βενετία κάνουν, τὸ Μορεζίνη βγάνουσι καὶ Μορεζίνη βάνουν τὸν Τζώρτζη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 433[9].

γενέσιον τό, Βίος Ἀλ. 2333.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γενέσια* τά (L-S, λ. *γενέσιος* ΙΙΙ). Πβ. καὶ τὸ μτγν. κύρ. ὄνομ. *Γενέσιον* τὸ (L-S, ὅ.π. ΙΙ). Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *γενέσιος*). Στὸν τ. *γενέσι* καὶ σήμ. ὡς τοπων. (Andr., Lex., λ. *γενέσιος*).

Γέννηση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 440-1 καὶ Du Cange): *δώματα γενεσίου γὰρ ἐν οἷς ὁ τρισγενναῖος γίνεται μάντης, ὡς φασίν, ἐκεῖνος ὁ Τριτώνης* ὅ.π.

γένεσις -ση ἡ, Ἑλλην. νόμ. 565[7], Ἱερακοσ. 403[22], Πεντ. Γέν. VI 9.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γένεσις*.

1) Δημιουργία (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. ΙΙΙ1): *τῶν σκωλήκων ἡ γένεσις ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς συμβαίνει τοῖς ἱέραξιν* Ἱερακοσ. 403[22]. **2**) Ἐποχή, καιρὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. VI): *ὁ Νοάχ, ἀνὴρ δίκιος, τέλειος ἦτον εἰς τὶς γένεσές του* Πεντ. Γέν. VI 9.

γενέτης ὁ, Σφρ., Χρον. μ. 6[27].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γενέτης*.

(Στὸν πληθ.) γονεῖς (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S στὴ λ. Ι1): *εἶπον ἐν μιᾷ φωνῇ ταῦτα τοὺς ἀθλίους μου γενέτας* ὅ.π.

γενήσιμος, ἐπίθ., Μαχ. 486[27].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γένος* καὶ τὴν κατάλ. *-ήσιμος*.

Ποὺ ἔχει εὐγενικὴ καταγωγή, εὐγενής (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 242] καὶ Σχκ., Κυπρ. Β' σ. 506): *Ἀπὸ τὴν κατούναν ἐμηνῦσαν* (ἐνν. *οἱ Γενουβῆσοι*) *εἰς τὴν Κερυνίαν... ἂν ἔχουν κανέναν γενήσιμον νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ μετά τους* ὅ.π.

γενιὰ ἡ, βλ. *γενεά*.

γενιάτος ὁ, βλ. *γενάτος*.

γενικός, ἐπίθ., Act. Lavr. 53^{6}, 66^{25}, Ἑλλην. νόμ. 564^{11}, Διάτ. Κυπρ. 501^{11}, Διγ. Ζ 1864.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ποὺ ἀναφέρεται στὸ γένος (προκ. γιὰ λέξη) περιεκτικὸς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S στὴ λ. Ι1): *Ἡ συγγένεια ὄνομά ἐστιν γενικὸν* Ἑλλην. νόμ. 564^{11}· **β**) καθολικός, γενικὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ 3): *διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων μὴ ἀντιστάντες τοῦ ὁρισμοῦ τῆς γενικῆς συνόδου* Διάτ. Κυπρ. 501^{11}.

Τὸ ἀρσ. ὡς οὐσ. = αὐτὸς ποὺ προΐσταται στὸ δημόσιο θησαυροφυλάκιο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Sophocl. στὴ λ. 4α καὶ Du Cange, λ. *γενικόν*): *κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ γενικοῦ* Act. Lavr. 66^{25}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = συγγενεῖς, σόι: *Αὐθέντα μου, ἂν καταβῶ καὶ μετὰ σοῦ ἐξέλθω, φοβοῦμαι μὴ μᾶς φθάσωσιν ἅπαν τὸ γενικόν μου* Διγ. Ζ 1864.

γένι(ν) τό, Πωρικ. V 94, Ἀσσίζ. 203^{27}, 456^{4}, Ἀχ. Σπαν. $28^{3,10}$, $30^{75,79}$, 33^{151}, 39^{363}, 42^{453}, 43^{467}, 47^{593}, Ἰατροσ. κώδ. υμς', υμθ', Διήγ. παιδ. 434, 470, Πτωχολ. Ν 96, Ἀπολλών. 459, Λίβ. (Lamb.) Ν 299, Χρον. Τόκκων 1808, Μαχ. 206^{37}, Θησ. Δ' [28^{3}], Χούμνου, Π.Δ. ΧΙΙΙ 40, 55, Ριμ. Βελ. 346, Σαχλ., Ἀφήγ. 108, Σκλάβ. 36, Δεφ., Σωσ. 178, Βίος γέρ. V 92, Αἰτωλ., Μῦθ. 4^{17}, Στ. Βοεβ. 27, Βίος Δημ. Μοσχ. 555, Ἐρωτόκρ. Δ' 841, Ε' 1055, Στάθ. Β' 256, 291, Συναδ., Χρον. 35, Φορτουν. (Vinc.) Β' 396, Δ' 463, Ζήν. Α' 113, Διακρούσ. 94^{10}, 105^{16}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γένειον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γένειον*).

α) (Συν. στὸν πληθ.) γενειάδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *γέροντες ἐθλίβονταν, τὰ γένια τους τραβοῦσι* Διακρούσ. 94^{10}· *γιατ' ἤβλεπε τὰ γένια μου τόσα πολλὰ μεγάλα* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 463· **β**) (προκ. γιὰ ζῶα) μακρὺ τρίχωμα κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *γένειον* 2 καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 3): *ἡ αἶγα μὲ τὰ γένια ἢ ὁ τράγος μὲ τὴν κούτσαν;* Διήγ. παιδ. 434.

γενίτσα, Ἑβρ. ἐλεγ. 164, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *νεννίτσα* (ὁ ἐκδ. ἑρμηνεύει: «γενέτειρα, μητέρα»).

γενιτσάραγας ὁ, βλ. *γιανιτσάραγας*.

γενίτσαρης ὁ, βλ. *γιανίτσαρης*.

γενίτσαρος καὶ **γενίτσερος** ὁ, βλ. *γιανίτσαρος*.

γέννα ἡ, Καλλίμ. 897, Ἑρμον. Α 36, Ἀπολλών. 393, Ἀπόκοπ. 431, Κορων., Μπούας 42, Ἐρωτόκρ. Ε' 329, Βακτ. ἀρχιερ. 143, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 127, Τζάνε, Κρ. πόλ. 229^{1}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 370.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέννα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γέννηση, τοκετὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *ὁ Χάρος μ' ἔδωκεν θάνατον εἰς τὴν γένναν* Ἀπόκοπ. 431· *στὴν εἰκόνα μοιάζομε, ἀκόμα καὶ στὴ γέννα* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 370. **2**) Παιδί, γέννημα, γόνος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Γυναῖκες, ἄνδρες, τέκνα μου, γέννα κι' ἀναθροφή μου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 229^{1}. **3**) (Προκ. γιὰ τὴ σελήνη) ἀνατολὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙΙ καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *νυκτὸς ἦν ἀπαρχὴ καὶ γέννα τῆς σελήνης* Καλλίμ. 897. **4**) Φρ. *ἔρχομαι στὴ γέννα* = πρόκειται νὰ γεννήσω: *Ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν γένναν ἡ μητέρα τοῦ Ὁμήρου* Ἑρμον. Α 36.

Γέννα τά, Ἀσσίζ. 174^{24}, $427^{5,10}$, Ἑβρ. ἐλεγ. 162, Μαχ. 40^{32}.

Τὸ οὐσ. *γέννα* ἡ, μὲ ἀλλαγὴ γένους. Ἡ χρ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *γέννα ἡ*).

Χριστούγεννα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex., ὅ.π.): *Ἐστέφθην ὁ Οὖγκε ὁ ἀνιψιός του τὴν ἡμέραν τῶν Γεννῶν ,ασξη' ῥήγας τῆς Κύπρου* Μαχ. 40^{32}· «*ἔχασά τα* (ἐνν. *τὰ πράγματα*) *τὰ Γέννα οὗ τὸ Πάσχαν*» Ἀσσίζ. 427^{5}.

γενναιοκάρδιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2056.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γενναῖος* καὶ τὸ οὐσ. *καρδία*.

Ποὺ ἔχει γενναία καρδιά, ἀνδρεῖος: *τὸν δὲ γενναιοκάρδιον υἱὸν αὐτοῦ τὸν Τίτον Ἱερουσαλὴμ πολιορκεῖν ἀφῆκε* (ἐνν. *ὁ Οὐεσπασιανὸς*) *σὺν δυνάμει* ὅ.π.

γενναῖος, (Ι), ἐπίθ., Προδρ. ΙΙΙ 370 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.), 430α (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 1344, 6511, Καλλίμ. 226, Ἔκφρ. ξυλοκ. 17^{2}, Διγ. (Trapp) Gr. 950, 974, Διγ. Ζ 1248, 4470, Ἑρμον. Φ 313, Βίος Ἀλ. 735, 2524, 5128, Περὶ ξεν. Α 203, Ἀχιλλ. Ν 427 (ἔκδ. *γενναιοῦ*· διόρθ. R. Lavagnini, RSBN 6-7 [XVI-XVII], 1969-1970, 178, *γενναίων*), 1320, Χρον. Τόκκων 1365, Δούκ. 211^{1}, 337^{18}, Ριμ. Βελ. 630, Κορων., Μπούας 17, Λίμπον. 500, Διακρούσ. 89^{11}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γενναῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Τολμηρός, ἰσχυρός, ἀνδρεῖος (Βλ. Steph., Θησ. 570 Α, Β. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *εἰς πολέμους ἔστεκα μὲ τὸ σπαθὶ γενναῖος* Ριμ. Βελ. 630· *εὔτολμος, γενναῖος στρατιώτης* Ἀχιλλ. Ν 1320· *ἐγνώρισε ὁ ῥήγας τὴν ἀνδρείαν τοῦ Μερκουρίου θαυμαστοῦ καὶ τὴν γενναίαν καρδίαν* Κορων., Μπούας 17· *ἔχων ἀνδρὸς φρόνησιν καὶ τόλμημα γενναῖον* Βίος Ἀλ. 735· **β**) (ὑπερθ.) τιμητικὴ προσφών. (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *πῶς, ὦ γενναιότατοι φίλοι καὶ ἀδελφοί μου;* Περὶ ξεν. Α 203. **2**) (Προκ. γιὰ βάδισμα) γρήγορος: *ἀναχωρήσωμεν ἐν βαδισμῷ γενναίῳ* Καλλίμ. 226.

γενναῖος, (ΙΙ)· *γενναίαν*, Συναξ. γυν. 354, 950, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γενέαν* (Βλ. *γενεά*).

γενναίως, ἐπίρρ., Προδρ. Ι 159, ΙΙΙ 367, Διγ. Ζ 2395, Βίος Ἀλ. 2949, Φλώρ. 656, Ἀχιλλ. Ο 364, Δούκ. 383^{6}, Κορων., Μπούας 119, Ἱστ. Βλαχ. 2597· γ ε ν ν α ι ῶ ς, Ἑρμον. Π 98.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *γενναίως* (L-S, λ. *γενναῖος* ΙΙΙ). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *γενναιῶς* πιθ. ἀπὸ μετρ. ἀν.

1) Μὲ γενναιότητα, μὲ τόλμη (Ἡ σημασ. ἀρχ., Steph., Θησ., λ. *γενναῖος* 570 καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τὸν δράκοντα ἐν τῇ πηγῇ γενναίως θανατώσας* (ἐνν. *ὁ Διγενὴς*) Διγ. Ζ 2395. **2**) Μὲ ὑπομονή, καρτερικά: *Ἐὰν πονῇς τὸν ἔρωταν, ὑπόμενε γενναίως* Ἀχιλλ. Ο 364.

γέννημα(ν) τό, Διγ. Ζ 151, 469, Βέλθ. 147, Πτωχολ. Ρ 251, Πτωχολ. Ν 734, 749, Λίβ. Ρ 761, 1498, Λίβ. Sc. 510, Λίβ. Esc. 1058, 1614, Λίβ. Ν 917, 1476, Act. Xér. 28^{28}, 'Αχιλλ. L 553, 'Αχιλλ. Ν 818, Καναν. 64Α, Φυσιολ. 347^{21}, 364^{9}, Μαχ. 40^{8}, Δούκ. 221^{24}, Διήγ. 'Αλ. V 86, Σοφιαν., Παιδαγ. 121, Πεντ. Γέν. XIV 14, XVII 23, XLI 35, 49, XLII 3, 25, XLV 23, Ἔξ. XIII 12, Λευϊτ. XXII 11, Δευτ. VII 13, XXVIII 18, Ἔγγρ. Σύρου Α' 124δίς, 'Ιστ. πατρ. 85^{21}, Μηλ., 'Οδοιπ. 634, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 407, 453, Διγ. Ἄνδρ. 323^{28}, Στάθ. Γ' 467, Συναδ., Χρον. 66, Βακτ. ἀρχιερ. 182, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [903], Ε' [317], Λίμπον. 131, Τζάνε, Κρ. πόλ. 360^{18}, 390^{13}, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέννημα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γέννημα*). Βλ. καὶ L-S (λ. *γένημα*).

1) Αὐτὸ ποὺ γεννιέται· **α**) (προκ. γιὰ ἀνθρώπους) παιδὶ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γέννημα* I1 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γέννημα* 1): *ὄχι ὡσὰν ξένο γέννημα, μὰ πάντα ὡσὰν παιδί σου* Στάθ. Γ' 467· *Τούτη εἶναι τοῦ διαβόλου γέννημα* Πτωχολ. Ρ 251· *Ἦν γὰρ Σμυρναῖος γέννημα καὶ θρέμμα* Δούκ. 221^{24}· *'Εγὼ 'Ιάκωβος Μηλοΐτης, γέννημα νήσου Πάτμου...* Μηλ., 'Οδοιπ. 634· **β**) ἔκφρ. *γέννημα σπιτιοῦ* = συγγενεῖς: *ἄκουσεν ὁ 'Αβραὰμ ὅτι ἀμαλωτεύτην ὁ ἀδερφός του καὶ ἀρμάτωσεν τὰ παλληκάρια του, γεννήματα τοῦ σπιτιοῦ του... καὶ ἔδραμεν* Πεντ. Γέν. XIV 14· **γ**) (προκ. γιὰ ζῶα) ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *γέννημα τῶν βοδιῶν σου* Πεντ. Δευτ. XXVIII 18. **2**) (Μεταφ.) δημιούργημα, προϊὸν ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 3): *ἀγάπης γέννημα* Λίβ. Esc. 1614· *μίαν εἴχαμεν ἀδελφήν, τὸ γέννημα ἡλίου* Διγ. Ζ 469· *γέννημα χαρίτων* Διγ. Ζ 151. **3**) Πράξη (Πβ. L-S, ὅ.π. I1): *Τὰ δὲ γεννήματα τῶν ἁμαρτωλῶν ἁμαρτίαι εἰσὶν* Φυσιολ. 364^{9}. **4α**) (Συν. στὸν πληθ.) καρποὶ τῆς γῆς, γεωργικὰ προϊόντα ('Η σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 4): *πέφτου στὰ γεννήματα* (ἐνν. *ἀκρίδες*) Τζάνε, Κρ. πόλ. 390^{13}· *'Ακόμη τάζει ὁ Κὺρ-Πέρος τῆς θυγατέρας του γέννημα μόδια ὀκτὼ* Ἔγγρ. Σύρου Α' 124· *ζημίαν τῶν γεννημάτων καὶ τῶν ἀμπελώνων* Καναν. 64Α· *«θερίζω γῆς γεννήματα»* Λίβ. Ρ 761· **β**) σιτάρι (Βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 253 καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 4): *ἐγέμωσαν τὰ ἀγγά τους γέννημα* Πεντ. Γέν. XLII 25· **γ**) ἐσοδεία (Βλ. Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 27, 1963, 159): *'Ακόμη τάζει καὶ ὁ κ. 'Ιω. τοῦ γιοῦ του ἀπὸ τὸ γέννημα ὁποὺ θέλει κάμει νὰ παίρνη τρία μερτικὰ καὶ ὁ υἱός του* Ἔγγρ. Σύρου Α' 124. **5**) 'Εμφάνιση: *εἶπεν του εἰς τὸ γέννημάν της* (δηλ. *τῆς ἀκρίδας*) *νὰ λιτανεύουν τὸ εἰκόνισμαν καὶ νὰ λειτουργᾶ* Μαχ. 40^{8}.

γεννηματικός, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1176 (Βρανούση Ε., Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ 3, 1968, 11), Act. Xér. 28^{24,36}, Βασιλ. διατ. τοῦ 14. αἰ. (Σάθ., ΜΒ Ϛ', 645^{6,12}, 647$^{3\text{-}4,10}$), Ψευδο-Σφρ. 542^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γεννηματικός*.

Παραγωγικὸς ('Η σημασ. μτγν., L-S): *'Οφείλουσι λαμβάνειν ἀκωλύτως αἱ δηλωθεῖσαι σεβάσμιαι μοναὶ τῆς βασιλείας μου... τὴν δεκατίαν πᾶσαν τῆς γεννηματικῆς κατασπορᾶς τῶν ζευγαρίων μου* Act. Xér. 28^{36}.

γέννησις -ση ἡ, Καλλίμ. 1844, Βίος 'Αλ. 633, 'Αχιλλ. Ν 1806, Πεντ. Γέν. II 4, V 1, VI 9, X 1, 32, XI 10, 27, 28, XII 1, XXIV 4, XXV 12, 19, XXXII 10, XXXVII 2, XLIII 7, XLVIII 6, Ἔξ. VI 16, 19, 'Αρ. I 20, 22, 24, 26, III 1, X 30, Πανώρ. Β' 489, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [50], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1257].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέννησις*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Τὸ νὰ γεννηθῆ κάπ., γέννηση κάπ. ('Η σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὦ ἄστρα, πολλὰ 'ντίδικα πού 'στε στὴ γέννησή μου* Πανώρ. Β' 489· **β**) δημιουργία, προέλευση ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 5): *'Ετοῦτες οἱ γέννησες τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἡγῆς* Πεντ. Γέν. II 4· **γ**) καταγωγή: *'Εξαπορῶ τὴν γέννησιν καὶ πῶς εὑρέθην ὧδε* Καλλίμ. 1844. **2**) Τέκνα, ἀπόγονοι: *ἡ γέννησή σου, ὅς ἐγέννησες καταπόδου τους ἐσὲν νὰ εἶναι* Πεντ. Γέν. XLVIII 6· *'Ετοῦτες οἱ γέννησες τοῦ Νοὰχ* Πεντ. Γέν. VI 9. **3**) Οἰκογένεια: *εἶπαν*: *«Ρωτημὸ ἐρώτησεν ὁ ἀνὴρ γιατ' ἐμᾶς καὶ γιὰ τὴν γέννησή μας»* Πεντ. Γέν. XLIII 7. **4**) Συγγένεια, συσχέτιση: *'Ετοῦτες οἱ γενεὲς παιδιὰ τοῦ Νοὰχ εἰς τὶς γέννησές τους εἰς τὰ ἔθνη τους* Πεντ. Γέν. X 32. **5**) Γενέθλιος τόπος, πατρίδα: *δὲν πάγω ὅτι μόνε πρὸς τὴν ἡγῆ μου καὶ πρὸς τὴν γέννησή μου νὰ πάγω* Πεντ. 'Αρ. X 30. **6**) Ἔκφρ. *χαρτὶ γέννησες* = Βίβλος γενέσεως (Πβ. Lampe, Lex., λ. *γένεσις* 4): *'Ετοῦτο χαρτὶ γέννησες τοῦ ἄθρωπου εἰς ἡμέρα ὁποὺ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἄθρωπο* Πεντ. Γέν. V 1.

γεννητικός, ἐπίθ., 'Ιερακοσ. 377^{23}, Κυπρ. ᾆσμ. 12^{21}.

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη (L-S Κων/νίδη καὶ Steph., Θησ.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Andr., Lex.

Ποὺ γεννᾶ, ποὺ προκαλεῖ κ. ('Η σημασ. στὸν 'Ιπποκράτη, L-S Κων/νίδη στὴ λ. 1 καὶ Steph., Θησ.): *τὸ γὰρ βόειον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διδόμενον ἀπεψίας γεννητικὸν* 'Ιερακοσ. 377^{23}.

Τὸ οὐδ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ. = ὅσα σχετίζονται μὲ τὴ γενιά, τὴν οἰκογένεια (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 506 καὶ Andr., Lex.): *Πέ μας καὶ τὰ σπίτια του καὶ τὰ γεννητικά του* Κυπρ. ᾆσμ. 12^{21}.

γεννητός, ἐπίθ.· οὐδ. *γ ε ν ν η τ ό*, Πεντ. Γέν. XXXV 16, XXXVIII 27.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γεννητός*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Andr., Lex.).

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = γέννα, τοκετὸς ('Η σημασ. καὶ στὸ Βλάχ., λ. *γεννητόν*. Βλ. καὶ Steph., Θησ., Βογιατζ., Γλῶσσα Ἄνδρ., λ. *γεννῶ* καὶ Andr., Lex. στὴ λ. 1): *ἐγέννησεν ἡ Ραχὲλ καὶ ἐσκλήρυνεν εἰς τὸ γεννητό της* Πεντ. Γέν. XXXV 16.

γεννητούρια τά, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 292.

'Απὸ τὸ ὑποθ. ἀρχ. *γεννητήρια* (τὰ) μὲ ἐπίδρ. τῆς μεσν. κατάλ. *-ούρια* (Βλ. 'Ανδρ., Λεξ.). 'Η λ. καὶ σήμ. ('Ανδρ., Λεξ.).

Τόπος τῆς γέννησης (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 22): *ἡ ἀφορμὴ ἀπού μ' ἔκαμε ὁλονομπρὸς κ' ἐβγῆκα ἀποὺ τὰ γεννητούρια μου καὶ τὴν πατρίδα ἐφῆκα* ὅ.π.

γεννήτρα ἡ, βλ. *γεννήτρια*.

γεννήτρια ἡ, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{19}· *γ ε ν ν ή τ ρ α*, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 246.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γεννήτρια*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεννήτρια* καὶ *γεννήτρα* καὶ Andr., Lex.).

α) (Προκ. γιὰ τὴν Παναγία) μητέρα τοῦ Θεοῦ ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1. Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *Αὐτὴν* (ἐνν. *τὴν Θεομήτορα*) *γοῦν ὀνομάζουσι τὴν σήμερον 'Εγγύτραν τῶν Σιναΐτων μοναχῶν καὶ τοῦ Θεοῦ γεννήτραν* Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 246· **β**) (μεταφ.) πηγὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S): *Θαλάσσης ἄστρον εἶ* (ἐνν. *Μαρία Παρθένε*), *ἁγνή, γεννήτρια σοφίας* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{19}.

γεννήτωρ ὁ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 30.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεννήτωρ*.

(Μεταφ.) πηγὴ (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S καὶ σὲ κείμενο τοῦ 4. αἰ., Lampe, Lex.): *οὐχ οὕτω καὶ Ἰὼβ ὤφθη σιδηρογνώμων ὁ πρὶν γεννήτωρ ἀρετῶν καὶ τῶν καλῶν ἐργάτης* ὅ.π.

γεννητῶς, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 136^{23-4}, Ψευδο-Σφρ. 582^{2}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γεννητός*. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (L-S, λ. *γεννητός*).

Μὲ γέννηση (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., L-S, ὅ.π. Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *Πιστεύω τὸ Πνεῦμα ἅγιον μὴ κτίσμα εἶναι, μηδὲ ἑτερούσιον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ,... ἀλλὰ Θεὸν ἀληθινόν,... ἐκ τοῦ Πατρὸς πρὸς Υἱὸν ἐκπορευτῶς, ὥσπερ ὁ Υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γεννητῶς* Σφρ., Χρον. μ. 136^{23-4}.

γεννῶ, Σταφ., Ἰατροσ. $14^{400,403,408}$, Κομν., Διδασκ. Δ 171, Σπαν. Ρ 71, Προδρ. III 384, Ἀσσίζ. $399^{2,5}$, Ἱερακοσ. 467^{8}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{1}, 569^{16}, Διγ. (Trapp) Gr. 469, Διγ. Ζ 737, 807, Διγ. (Trapp) Esc. 215, 377, Χρον. Μορ. Η 2725, 5185, 7786, 8217, Βίος Ἀλ. 1840, Περὶ ξεν. Α 156, Λίβ. (Lamb.) Ν 607, Ἀχιλλ. L 1113, Ἀχιλλ. Ν 801, 1113, Σφρ., Χρον. μ. 6^{29}, Θησ. Ζ′ [147^{8}], Γεωργηλ., Βελ. 148, Ριμ. Βελ. 11, 499, Γαδ. διήγ. 238, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 5, Σαχλ. Β′ (Wagn.) Ρ 281, Σαχλ., Ἀφήγ. 498, Συναξ. γυν. 114, 1183, Κορων., Μπούας 40, 52, Δεφ., Λόγ. 228, Θρ. Θεοτ. 117, Πεντ. Γέν. IV 17, 18, X 15, 26, XVI 2, XVIII 11, 13, XXIX 35, Ἔξ. II 22, Λευϊτ. XII 7, Βίος γέρ. V 681, Αἰτωλ., Μῦθ. 68^{3}, Κυπρ. ἐρωτ. 100^{39}, Πανώρ. Β′ 297, Ε′ 17, 75, Ἐρωφ. Α′ 647, Γ′ 150, Σουμμ., Ρεμπελ. 173, Διγ. Ἄνδρ. 363^{21}, Ἐρωτόκρ. Β′ 1814, Ε′ 1520, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [686], Λίμπον. 101, 106, Φορτουν. Γ′ (Vinc.) 260, Ε′ 214, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 79, Τζάνε, Κρ. πόλ. 228^{4}, 498^{5}.

Τὸ ἀρχ. *γεννάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Κάνω παιδιά, φέρνω στὴ ζωὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γεννάω* 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀπὸ καλοὺς γονεῖς τέκνα καλὰ γεννοῦνται* Λίμπον. 106· *Γυμνοὶ γὰρ ἐγεννήθημεν, γυμνοὶ καὶ νὰ θανοῦμεν* Κομν., Διδασκ. Δ 171· *ἡ σκύλα ἐκαυχήθηκε πὼς δὲν εἶναι καμία σ' ὅλα τὰ ζῶα σὰν αὐτὴν σὰν θέλη νὰ γεννήση* Αἰτωλ., Μῦθ. 68^{3}· *γιὰ σέναν ἐγεννήθηκε στὸν κόσμο τὸ κορμί μου* Ἐρωφ. Γ′ 150· *τὸ ρόδο κι' ὅμορφος ἀθὸς γεννᾶται μὲς στ' ἀγκάθι* Ἐρωτόκρ. Ε′ 1520· *μὲ τὸ λαιμόν, ὁπού 'πιασε, τ' ἀλόγου βουηθήθη, δὲν πέφτει, μὰ μπορεῖ νὰ πῆ πὼς τότες ἐγεννήθη* (*τότες ἐγεννήθη* = τότε σὰ νὰ ξαναγεννήθηκε, ἔγινε νήπιο· ἔχασε τὶς αἰσθήσεις του· γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 424]) Ἐρωτόκρ. Β′ 1814. **β**) ἔκφρ. *ἄνθρωπος γεννημένος* = κανεὶς (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 535 καὶ Καλονάρο [Διγ. Esc. σ. 146]): *μὴ τοὺς ὀχλήση πώποτε ἄνθρωπος γεννημένος* Χρον. Μορ. Η 7786· *«ἡ ἀφεντιὰ ἐπαράγγειλε νὰ στέκη σφαλισμένος καὶ νὰ μὴ ἀνοίγωμεν τινὸς ἀνθρώπου γεννημένου»* Σαχλ., Ἀφήγ. 498. **2**) Δημιουργῶ, παράγω, προκαλῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γεννάω* 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *Ἔριδες καὶ φιλονεικίαι γεννῶνται στοὺς ἀνθρώπους* Κορων., Μπούας 52· *Πιοτὰ βασιλικὰ γεννᾶ ὀγιὰ νὰ τοὺς ποτίζη* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 79· *τὸ γὰρ πολὺ τῆς θλίψεως γεννᾶ παραφροσύνην* Διγ. Ζ 807.

γενοβῆσον τό, βλ. *γενουβήσιον*.

γενολογία ἡ, Συναξ. γυν. 139.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γενολόγι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ., λ. *γεννολογιά*).

Οἰκογένεια, καταγωγὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *λοιπὸν ἂν εἶσαι φρόνιμος ἐσὺ ὅπου ἀναγινώσκεις, σκόπα καλὰ καὶ πρόσεχε τὸ πόσον ὅπου ἀχρήζεις μὲ τὴν ζωὴν τοῦ κάθε ἀνδρὸς καὶ τὴν γενολογίαν* ὅ.π.

γενολόγι(ν) τό, Σπαν. Α 114, Σπαν. (Ζώρ.) V 496, 545, 566, Κομν., Διδασκ. Δ 140, Σπαν. Ρ 50, Χρον. Μορ. Η 2551.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γένος* καὶ τὴν κατάλ. *-λόγι(ν)*. Βλ. καὶ Lampe, Lex. (λ. *γενολόγιον*) καὶ Πρωΐας Λεξ. (λ. *γενολόγι* καὶ *γεννολόγι*).

α) Γενιὰ ὡς παρελθὸν (Βλ. καὶ Πρωΐας Λεξ., λ. *γεννολόγι*): *ὅλον τὸ γενολόγιν σου καλοὺς στρατιώτας εἶχε* Σπαν. Ρ 50· **β**) τὸ σύνολο τῶν συγγενῶν ὡς παρὸν (Βλ. καὶ Πρωΐας Λεξ., λ. *γενολόγι*): *ὡς ἄνθρωπος ποὺ εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς Ρωμανίας, μακρέα ἐκ τὸ γενολόγιν του κ' ἐκ τὸ ἰγονικόν του* Χρον. Μορ. Η 2551.

γενολογῶ, Πουλολ. 657, Κατζ. Ε′ 331· *γενολοῶ*, Κατζ. Α′ 147, Στάθ. Γ′ 436.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γένος* καὶ τὸ *-λογῶ*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ′ 294 καὶ ΕΕΚΣ 3, 1940, 90, καθὼς καὶ Ξανθ., Λαογρ. 3, 1911, 620.

Βρίζω τὸ σόι κάπ., μαλώνω μὲ κάπ. (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ὅ.π. καὶ Ξανθ., ὅ.π.): *Ἂς πηαίνωμε, Κατζάραπε, μὴ μᾶς γενολοήση, σὰν εἶναι τὸ συνήθιο της* Κατζ. Α′ 147· *ὄρνεα καὶ πουλία μου, μικρά τε καὶ μεγάλα, οὐδὲν σᾶς ἔφερα ἐδῶ διὰ νὰ γενολογᾶσθε* Πουλολ. 657.

γενολοῶ, βλ. *γενολογῶ*.

γένομαι, βλ. *γίνομαι*.

γένος ὁ, βλ. *γένος* τό.

γένος τό, Σπαν. Β 108, Μανασσ., Χρον. 2443, 4382, Καλλίμ. 594, Ἀσσίζ. 57^{25}, Ἑλλην. νόμ. 564^{18}, Διγ. Α 485, Διγ. Ζ 19, 1642, Διγ. (Trapp) Esc. 555, Βέλθ. 755, Χρον. Μορ. Η 4054, Διήγ. παιδ. 398, Πτωχολ. Ρ 358, Διήγ. Βελ. 29, Λίβ. Sc. 1002, Ἀχιλλ. L 10, 1342, 1362, Ἀχιλλ. Ν 273, 733, Θρ. Κων/π. Πολλ. 250^{3}, Σφρ., Χρον. μ. 32^{14}, 98^{6}, Θησ. Β′ [$10^{2,8}$, 12^{8}, 30^{2}, 85^{5}], Ἀρμούρ. 84, Ἀλεξ. 80, 234, Ἔκθ. χρον. 59^{12}, Κορων., Μπούας 26, 66, 112, Πεντ. Γέν. VII 1, Ἔξ. I 6, Δευτ. II 14, Βίος γέρ. V 332, Ἀχέλ. 482, 965, Π.Ν. Διαθ. φ 245α 21, Κυπρ. ἐρωτ. 103^{25}, Σεβήρ., Ἐνθύμ. 28, 29, Βλαστοῦ, Ἐπιστ. 176, Σεβήρ., Διαθ. 191, Ἱστ. Βλαχ. 2359, 2376 [= Γέν. Ρωμ. 1, 18], Διγ. Ἄνδρ. 323^{12}, 359^{33}, 404^{33}, 442^{12}, Βελλερ., Ἐπιστ. 62, 77, Ροδολ. Β′ [258], Λίμπον. 92, 166, 262, Διγ. Ο 17, Διακρούσ. 100^{4}, 112^{26}, κ.π.ἀ.· *γένος* ὁ, Ἀσσίζ. 365^{22}, Πόλ. Τρωάδ. 642.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γένος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.). Γιὰ τὸν τ. βλ. Kahane H. καὶ R., BZ 66, 1973, 10-11.

1) Καταγωγή, γενιά, οἰκογένεια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ 2): *πλοῦτος τινὰν οὐδὲν ἐφέλεσεν, οὐδὲ γένος οὐδὲ ἀνδρεία* Ἀχιλλ. L 1342· *Πόθεν εἶσθεν καὶ ἀπὸ ποῖον γένος εἶσθεν τῆς Ρωμανίας;* Διγ. Ἄνδρ. 323^{12}· *Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ γένος τίποτες παρακάτω* Διγ. Ἄνδρ. 359^{33}· *ὑπῆρχον δὲ ἐκ γένους καταγόμενοι τοῦ Ἀλῆ* Ἔκθ. χρον. 59^{12}. **2**) Φυλή, ἔθνος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1c καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *τὰ γένη τῶν χριστιανῶν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον* Διήγ. παιδ. 398· *νὰ μὴ διαβοῦσιν φανερὰ πρὸς τῶν Τουρκῶν τὸ γένος* Ἀχέλ. 482· *ὁποῖος ἐχθριά 'χε πάντοτε στὸ γένος τῶν Ἑλλήνων* Θησ. Β′ [30^{2}]. **3**) (Προκ. γιὰ ζῶα) ράτσα, κατηγορία, εἶδος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1e καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *ἦσαν δὲ γένη πάντρεπνα ἀπλήστως τῶν πουλίων* Ἀχιλλ. Ν 733. **4α**) Σύνολο εἰδῶν μὲ φυσικὴ συγγένεια μεταξύ τους (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *Οἴμοι! γένος ἀνθρώπινον, ὁπού 'σαι κατ' εἰκόνα Θεοῦ* Κορων., Μπούας 66· **β**) σύνολο προσώπων ποὺ

τὰ χαρακτηρίζει μιὰ κοινὴ ἰδιότητα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. V1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 11): *γένος γὰρ πᾶν εὐνουχικὸν φιλεῖ τὴν κολακείαν* Λίβ. Sc. 1002.

γενουβήσικος, ἐπίθ., Μαχ. 104^{29}, 126^{31-2}, 138^{30}, 148^{11}, 204^{35}, 228^{18}, 278^{2}, 346^{31}, 348^{16}, 530^{34}, 588^{15}, Χρον. σουλτ. 81^{27}.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Γενουβήσιος* καὶ τὴν κατάλ. *-ικος*.

Ποὺ προέρχεται ἢ ἀνήκει στὴ Γένοβα: *ἀναφάναν ι' κάτεργα γενουβήσικα* Μαχ. 530^{34}.

γενουβήσιον τό· *γενοβῆσον,* Ἐρωτοπ. 448.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Γενουβήσιος*.

(Πιθ.) νόμισμα τῆς Γένοβας (Γιὰ τὴ σημασ. στὸ χωρίο βλ. Hesseling - Pernot [Ἐρωτοπ. σ. 39 σημ. 2]): *Μάννα, τὸν νέον τὸν ἀγαπῶ καλὰ τόνε γνωρίζω· στὴν Βενετιὰν βενέτικον, στὰ ξένα γενοβῆσον* ὅ.π.

Γενουβήσιος ὁ· *Γενουβῆσος,* Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1368, Μαχ. $136^{20,24,32}$, 324^{1}, $366^{9,18}$, 392^{27-8} (ἔκδ. *Γενούσους* ἀπὸ τυπογρ. λάθος ἀντὶ *Γενουβήσους*), 420^{33}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Γένουα* 〉 *Γένουβα* καὶ τὴν κατάλ. *-ήσ(ι)ος*.

Ὁ κάτοικος τῆς Γένοβας: *ἐφέραν τοὺς ε' μαντατοφόρους τοὺς Γενουβήσους καὶ ἀνοῖξαν τὴν πόρταν τοῦ γιαλοῦ* Μαχ. 392^{27-8}. Ἔκφρ. *Γενουβῆσος ἄσπρος*· βλ. *ἄσπρος* (I) ἔκφρ.

Γενουβῆσος ὁ, βλ. *Γενουβήσιος*.

Γενουβίτης ὁ, Ψευδο-Σφρ. 246^{2}· *Γενουίτης,* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 35, 63, 111, Chron. br. (Loen.) 208^{41}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Γένουα* 〉 *Γένουβα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης*.

Αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴ Γένοβα: *παραλαβόντες δὲ οἱ Γενουῖται ἐνίσχυσαν αὐτὸν ἐν δυνάμει* Chron. br. (Loen.) 208^{41}.

Γενουίτης ὁ, βλ. *Γενουβίτης*.

γενουίτικος, ἐπίθ., Πανάρ. 67^{9}.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Γενουΐτης* καὶ τὴν κατάλ. *-ικος*.

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γένοβα: *ἔχοντες δύο κάτεργα τῶν αὐτῶν καὶ τρία γενουίτικα* ὅ.π.

γεντέκι τό, Διγ. Ο 531, Νεκταρ., Ἐπιτομ. 339· *γετέκι,* Βίος Δημ. Μοσχ. 461.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *yedek*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γεντέκια*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Στὸν πληθ.) ἐπικουρικὰ ἱππικὰ στρατεύματα (Βλ. Lambr., Coll. σ. 333. Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Du Cange, λ. *γεντέκια* καὶ *συρτὸν* καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μὲ δόξα πολλ' ἐπήγαινεν* (ἐνν. *ὁ ἀμιράς*), *ἔσυρνεν καὶ γεντέκια* Διγ. Ο 531· *Γετέκια δὲ τὰ πήγαινε* (ἐνν. *τὰ ἄλογα*) *αὐτὸς ὁ πεθερός του πεσκέσι εἰς τὸν βασιλέ, διατ' ἤτονε γαμπρός του* Βίος Δημ. Μοσχ. 461.

γεντιλόμος ὁ· *γεντιολόμος* (μήπως *γεντιλόμος*;), Δωρ. Μον. (Hopf) 237· *ζιντιλόμος,* Μαχ. 168^{14}, Βουστρ. 481, 485· *τζιντιλόμος,* Χρον. σουλτ. 52^{9}, 82^{38}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *gentilomo*. Ὁ τ. *τζιντιλόμος* καὶ στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Ε' 842, Κλ. Α' 354.

Ἄνθρωπος μὲ εὐγενικὴ καταγωγή, εὐγενὴς (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 247]): *ἀπεζεῦσεν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας καὶ πολλοὶ ζιντιλόμοι* Βουστρ. 481· *ἐβάλανε καπετάνιο τὸν μισὲρ Πέτρο Λορδάνο, τζιντιλόμο Βενετσάνο* Χρον. σουλτ. 52^{9}.

γεντιολόμος ὁ, βλ. *γεντιλόμος*.

γεοφύρι(ον) τό, βλ. *γεφύριον*.

γέρα τά, Διγ. (Trapp) Esc. 1511, Ριμ. κόρ. 674, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 24, Β' 42, Γ' 78, 319, 324, 335, 346, Ἐρωφ. Δ' 529, Ἐρωτόκρ. Α' 44, 622, Γ' 284, 832, 1708, Δ' 230, 247, 1408, Θυσ.^{2} 45, 384, 678, Εὐγέν. Πρόλ. 25, Ροδολ. Β' [23, 514], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [389], Δ' [60], Φορτουν. (Vinc.) Α' 23, Β' 302, Δ' 550· *γέρατα,* Ἀγν., ποιήμ. Α' 86, Δεφ., Λόγ. 169, Συναδ., Χρον. 49.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 229 κέ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γεράματα, γερατειὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τσῆ νιότης τὰ καμώματα στὰ γέρα δὲν κατέχεις* Ἐρωτόκρ. Γ' 832· *Καλλιὰ νὰ πάρω θάνατο μ' ὅλα μου τὰ φουσάτα παρὰ νὰ μπῶ στὰ γέρα μου 'ς τσ' ἀνεγνωριᾶς τὴ στράτα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1408· *παρηγοριὰ στὰ γέρα μου κ' ἐλπίδα μοναχή μου* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 550.

γεράζω, Ch. pop. 465 (Βλ. καὶ λ. *γερῶ*)· *ἀγηράζω,* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 465· *γηράζω,* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 428, Ἄρχ. Μεγ. P III 18.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἐγέρασα* τοῦ *γερνῶ* κατὰ τὰ ρήματα σὲ *-άζω*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γεράζειν*), στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεράζω* [2]).

Φτάνω στὴ γεροντικὴ ἡλικία, γερνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Εἶδα κ' ἤκουσα πολλάκις ὁποὺ λέγουν οἱ πολλοί, σὰν γηράσουν καὶ χορτάσουν θέλουσι διορθωθῆ* Ἄρχ. Μεγ. P III 18· (μτβ). γερνῶ (κ.): *Τὰ μάτια σου ἔτσι σὰν μὲ κοιτάζουν, τὴ νιότη μου γλήγορα τὴν γεράζουν* Ch. pop. 465.

γερακάρης ὁ, Μαχ. 218^{22}, 624^{21}, 634^{25}, Τάξ. πόρτ. 32 (πληθ. *γερακάροι*), 40 (πληθ. *γερακάροι*), Χρον. σουλτ. 40^{20} (πληθ. *γερακαρέοι*).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γεράκι* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης* (Βλ. Ἀλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 8, 1954, 261). Ἡ λ. στὸ Βλάχ.

Αὐτὸς ποὺ τρέφει καὶ γυμνάζει κυνηγετικὰ γεράκια (Πβ. L-S, λ. *ἱερακάριος* καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' Παράρτ. 40. Βλ. καὶ Μενάρδ., Ἀθ. 18, 1906, 371. Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ.): *ἐσκοτῶσαν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς μας τὸν Στροῦθον τὸν γερακάρην* Μαχ. 634^{25}· *Ἔχει δὲ γερακάρους· εἰσὶν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸν ὀποσὸν τῶν ἀλουφατσήδων* Τάξ. πόρτ. 32.—Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' Παράρτ. 40).

γέρακας ὁ, Διγ. (Trapp) Esc. 312, 318, 321, Πουλολ. Ζ 280, 414, Πουλολ. Ἀθ. 467, Χρησμ. Χ 33, Γαδ. διήγ. 87, Ρίμ. θαν. 47, Ἀχέλ. 2338, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 318.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἱέραξ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γεράκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Φαίνεταί μου, ἀδέλφια μου, ὅτι οἱ γέρακες ἄνδρες ἁρπάκτες ἔνι* Διγ. (Trapp) Esc. 318· (μεταφ. προκ. γιὰ τὸ θάνατο): *Λοιπὸν βλέπε τὸν γέρακα μηδὲν σὲ κυνηγήση, εἰς τ' ἄνθος τῆς νεότης σου στὸ σκότος σὲ βυθίση* Ρίμ. θαν. 47.

γεράκι(ν) τό, Ἀσσίζ. 20^{26}, $200^{8,13}$, 451^{16}, Διγ. (Trapp) Gr. 873, 915, Διγ. Ζ 1175,

2035, Διγ. (Trapp) Esc. 958, 1352, Βέλθ. 1340, Πουλολ. Ζ 272, Πουλολ. 'Αθ. 5, 316, Πουλολ. 368, 'Ιατροσ. κώδ. σκδ', Φλώρ. 292, 983, Λίβ. Sc. 1014, Λίβ. (Lamb.) Ν 95, Λίβ. Esc. 3256, Λίβ. Ν 39, 95, 123, 'Αχιλλ. (Haag) L 373, 'Αχιλλ. Ν 469, 'Αχιλλ. Ο 86, Θησ. Ε' [77[6]], Ϛ' [8[5]], Ζ' [105[5]], Ch. pop. 255, 'Αλεξ. 153, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 641, 'Απόκοπ. 248, Πικατ. 68, Δεφ., Λόγ. 340, Πεντ. Δευτ. XIV 15, Αἰτωλ., Μῦθ. 3[3], Θρ. Κύπρ. Κ 832, Σταυριν. 882, Διγ. "Ανδρ. 339[13], 344[3], 359[13], 361[18], 'Ερωτόκρ. Α' 108, 362, 823, 831, Β' 225, 1561, 1565, Γ' 1749, Δ' 1176, 1180, Διγ. Ο 619, Τζάνε, Κρ. πόλ. 300[20], 570[5]· *γ ε ρ ά κ ι ο ν,* Διγ. Ζ 1175, 1384, 'Ιατροσ. κώδ. σκθ', 'Αχιλλ. L 415.—Βλ. καὶ *ἱεράκι(ν)*.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἱεράκιον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γεράκι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἕνα γεράκι ζωντανό, στὸ δίχτυ μπερδεμένο* 'Ερωτόκρ. Β' 225· *ζῶ ἀπὸ τὸ γεράκιν μου καὶ θρέφομαι καὶ ἀπὸ τὸ σκυλίν μου* Λίβ. (Lamb.) Ν 95· *μὲ τὰ γεράκια καὶ σκυλιὰ σὰν ἦτον κυνηγάρης* 'Ερωτόκρ. Α' 108· *εἶπεν ἡ Κουταγιώταινα, τὸ γρήγορον γεράκιν* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 641· *ὁ νέος ὁμοίαζεν ὥσπερ καλὸν γεράκιν* Διγ. Ζ 2035. —'Η λ. ὡς τοπων.: Δωρ. Μον. XXI.

γερακίνα ἡ, Πουλολ. 'Αθ. 408.

'Απὸ τὸ οὐσ. *γέρακας* καὶ τὴν κατάλ. *-ίνα*.

Γεράκι (θηλ.): *"Εχω ξιφτέρι ἐξάδελφον καὶ θεῖον τὸν πετρίτην καὶ πάππον τὸν μηλάδελφον, μᾶλλον τὴν γερακίνα* ὅ.π.

γεράκιον τό, βλ. *γεράκι(ν)*.

γερακοφάλκωνα τά, Φλώρ. 292 (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὰ οὐσ. *γεράκι* καὶ *φαλκώνι*.

Γεράκια καὶ γύπες: *γερακοφάλκωνα, ξεπτέρια καὶ ζαγάρια* ὅ.π.

γερανάτος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 486.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. τὸ ἐπίθ. *γεράνιος*.

Βαθυγάλαζος: *ἔκτοτε τὸ βάφουσιν* (ἐνν. *τὸ νῆμα*) *πάσα λογὴν καὶ χρόαν: κόκκινα, μαῦρα, κίτρινα, ὀξέα, γερανάτα* ὅ.π.

γεράνεος καὶ **γερανέος,** ἐπίθ., βλ. *γεράνιος*.

γεράνιος, ἐπίθ., Πεντ. "Εξ. XXV 4, XXVI 1, 4 (ἔκδ. *γεράνες*· διορθώσ. *γεράνιες*), 31, XXXV 35, XXXVI 8, 37, XXXVIII 18, 'Αρ. IV 7, 9, 11, 12· *γ ε ρ ά ν ε ο ς,* "Εγγρ. τοῦ 1509 (Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 153), Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 432, 490, κριτ. ὑπ.)· *γ ε ρ α ν έ ο ς,* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 514, Πουλολ. 'Αθ. 226· *γ ε ρ α ν ι ό ς,* "Εγγρ. τοῦ 1628 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 55[40]), "Εγγρ. τοῦ 1681 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 87[13])· *γ ε ρ α ν ό ς,* Πουλολ. 274, 'Ιατροσ. κώδ. χϟδ'.

Κατὰ Κουκ. (Εὐστ., Λαογρ. Β' 38) ἀπὸ τὸ *γέρανος* (πουλί). Κατὰ Georgac. (Glotta 36, 1957, 108) ἀπὸ τὸ **ἀεράνιος*, ποὺ ἀπὸ συμφ. τοῦ *ἀέρινος* καὶ τοῦ *οὐράνιος*. Κατὰ Krawczynski [Πουλολ. σ. 82, σχόλ.] ἀπὸ τὸ *ἀέρινος*. Κατὰ Καλλέρ. (ΛΔ 8, 1958, 14 σημ. 7) ἀπὸ τὸ *γεράνιν*. Βλ. καὶ 'Ανδρ., Λεξ. (λ. *γεράνιος*). 'Η λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει χρῶμα σκοῦρο γαλάζιο, βαθυγάλαζος (Βλ. ὅμως καὶ Καλλέρ., ΛΔ 8, 1958, 14 σημ. 7 καὶ Krawczynski [Πουλολ. σ. 82, σχόλ.]. 'Η σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., Δημητράκ.): *νὰ κάμης θηλὲς γεράνιες ἰπὶ χεῖλος τοῦ βηλαριοῦ τοῦ ἑνοῦ* Πεντ. "Εξ. XXVI 4· *τὸ πάπλωμάν της τὸ γερανιὸ* "Εγγρ. τοῦ 1628 (Κατσ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 55[40]).

γερανίσκω, "Ανθ. χαρ. 292[34], Κυπρ. ἐρωτ. 92[61].

'Απὸ τὸ *γεράζω* ἀναλογ. πρὸς ἄλλα ρ. σὲ *-ανίσκω* (Βλ. Μενάρδ., 'Αθ. 37, 1925, 75). 'Η λ. στὸ Du Cange (λ. *γεράζειν*).

Γερνῶ ('Η σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π.): *χάρου τὸν καιρόν σου, γιατὶ αὔριον γερανίσκεις* Κυπρ. ἐρωτ. 92[61].

γερανός, ἐπίθ., βλ. *γεράνιος*.

γερανὸς ὁ, Διγ. Α 3874, Διγ. Ζ 100, Πουλολ. Ζ 59, Πουλολ. 'Αθ. 69, 491, 'Ιατροσ. κώδ. λϡη', Χρον. Τόκκων 3467, Μάρκ., Βουλκ. 350[2], Αἰτωλ., Μῦθ. 59[1,4], 143[4,5,9], Διγ. "Ανδρ. 314[25]· *ἀ γ ε ρ α ν ό ς,* 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, 414.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέρανος* (Γιὰ τὸ γένος βλ. L-S καὶ Steph., Θησ.). 'Η λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γέρανος*).

Τὸ πουλὶ γερανὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γέρανος* I, στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γέρανος* 1): *ψιττακοὶ καὶ γερανοὶ λαμπρῶς γὰρ μελωδοῦσι* Διγ. Α 3874· *Παγώνια χρυσόπτερα, ἀγερανοὶ καὶ κύκνοι* 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391.

γέρατα τά, βλ. *γέρα*.

γερατειὸ τό, Διγ. Α 1028, Θησ. ΙΑ' [10[3]], Δεφ., Σωσ. 217, Περὶ γέρ. 56, Πεντ. Γέν. XXI 2, Λευΐτ. XIX 32, 'Ερωφ. Α' 537, Β' 376, 488, Δ' 611, 'Ερωτόκρ. Α' 1087, Γ' 748, 944, 1161, 1700, Δ' 314, 327, Θυσ.[2] 34, 177, 188, 225, 362, 682, 767, 871, 1033, Στάθ. Γ' 470, Ροδολ. Α' [475, 544], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [78], Διήγ. ὡραιότ. 735, Πανώρ. Α' 251, Γ' 283, Δ' 11, Ε' 11, 346, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [122, 141], Ε' [300], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 607, Διγ. Ο 1885· *γ ε ρ ά τ ε ι ο,* Πεντ. Γέν. XV 15, XXIV 36, XXV 8, XLII 38, XLIV 29, 31· *γ η ρ α τ ε ι ό,* Διγ. Α 1573, 'Αλφ. 11[8], 'Ερωφ. Ε' 253, Ζήν. Δ' 278· *γ η ρ α τ ε ῖ ο ν,* Χίκα, Μονωδ. 128, Χριστ. διδασκ. 466.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. 'Ανδρ., Λεξ. (λ. *γερατειά*). Βλ. Somav. (λ. *γερατιά*). 'Η λ. καὶ σήμ. στὸν πληθ. (Δημητράκ., λ. *γερατειά*).

1) Γεροντικὴ ἡλικία, γεράματα ('Η σημασ. στὸ Du Cange, λ. *γεράζειν* καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *τὸ φίλο νὰ τὸν ἔχετε θάρρος στὰ γερατειά σας* 'Ερωτόκρ. Γ' 1700· *Βλέπε μὴ σφάλης, 'Αβραάμ, τώρα στὰ γερατειά σου* Θυσ.[2] 225. **2α)** Γέρος: *Τώρα ἐμὲν τὸ γερατειὸ τίς νὰ γηροβοσκήση;* Διγ. Ο 1885· *ἀποομπροστὰ γερατειὸ νὰ σηκωθῆς καὶ νὰ διαπρεπίσης πρόσωπα γέρου* Πεντ. Λευΐτ. XIX 32· **β)** γέρικο κορμί: *νὰ κατεβάσετε τὸ γεράτειο μου μὲ κακὸ εἰς τὸν "Αδη* Πεντ. Γέν. XLIV 29.

γεργεύω, βλ. *γεωργεύω*.

γερεύω, βλ. *γυρεύω*.

γέρισμα τό, βλ. *γύρισμα*.

γερμανικός, ἐπίθ., 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 721· *γ ε ρ μ ά ν ι κ ο ς,* Μηλ., 'Οδοιπ. 635.

'Απὸ τὸ κύρ. ὄνομ. *Γερμανία* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Ποὺ ἀνήκει ἢ ἀναφέρεται στὴ Γερμανία ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *οὗ τοὔνομα Λαγκράφιος, γερμανικὸν τὸ κλέος, τῆς Γερμανίας στήριγμα* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 721.

γερμανός, ἐπίθ., 'Ορνεοσ. ἀγρ. 564[17], Κορων., Μπούας 57.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γερμανὸς* (Βλ. Preisigke - Kiessling).

1) Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Γερμανία: *ταῦτα εἰς καινὴν χύτραν βαλὼν κοχλίας γερμανούς, ἔλαιον ἀφρικὸν οὐγγ. ς''* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 564^{17}. **2**) ('Ως οὐσ.) ὁ κάτοικος τῆς Γερμανίας ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Τῶν Γερμανῶν τε ὁ στρατὸς ὁμοίως ἐδιοικήθη* Κορων., Μπούας 57.

γέρνα ἡ, Μαχ. 102^{7}. Βλ. καὶ *γούρνα*.

Πιθ. ἀπὸ τὸ ἰταλ. *gerla* (Βλ. Πιλαβάκη, Κυπρ. Σπ. 32, 1968, 124).

Μέτρο χωρητικότητας (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 242]) *ἐποῖκεν πολλὰς λαμπάδας κερένας... καὶ πολλὲς γέρνες λάδιν* ὅ.π.

γέρνω, Σπαν. (Ζώρ.) V 160, 590, Διγ. (Trapp) Esc. 481, 'Ακ. Σπαν. 42^{434}, Πουλολ. 147, Διήγ. παιδ. 952, 'Ερωτοπ. 616, 'Απολλών. 331, 803, Λίβ. Ρ 2459, Λίβ. Ν 2723, 'Αχιλλ. L 695, 938, 1088, Λέοντ., Αἰν. Ι 7, Φυσιολ. (Legr.) 234, 953, 957, Θησ. Β' [77^{6}], Γ' [41^{3}], Ch. pop. 826, Κάτης 83, Χούμνου, Π.Δ. Χ 42, Γεωργηλ., Θαν. 531, Γαδ. διήγ. 252, 456, 'Απόκοπ. 94, 244, Ριμ. κόρ. 619, Σαχλ. Ν 10, 240, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 11, 16, 203, Σαχλ., 'Αφήγ. 123, 601, Πικατ. 334, Σκλάβ. 251, Κορων., Μπούας 24, 27, 46, 105, Φαλιέρ., Λόγ. 40, 260, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 84, Δεφ., Λόγ. 157, 536, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 430, Πανώρ. Β' 203, 'Ερωφ. 'Αφ. 61, Α' 480, 'Ιντ. β' 115, Δ' 410, 428, 429, Κατζ. Γ' 513, 529, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 149, 'Ερωτόκρ. Β' 1407, 1410, 1435, 1497, 1513, 1578, 1808, 2124, 2280, Γ' 1112, Ε' 57, 242, Θυσ.^{2} 1, 26, 480, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [570, 1500], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 106, 112, Α' 80, 'Ιντ. β' 179, Γ' 234, 'Ιντ. δ' 13, Διγ. Ο 197, 1263, 2934, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 47, κ.π.ἀ.· *γ έ ρ ω* (ἐνεστ.;), Κορων., Μπούας 13, 58, 59, 98· *ἐ γ έ ρ ν ω*, Προδρ. ΙΙΙ 406, Βέλθ. 974, Πουλολ. 645, Φλώρ. 499, 1742, 'Απολλών. 587, Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 2764, 'Αχιλλ. Ν 815, 992, 'Ιμπ. 699, Ψευδο-Γεωργηλ., ''Αλ. Κων/π. 717, κ.ἀ.

'Απὸ τὸν ἀόρ. *ἔγειρα* τοῦ *ἐγείρω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 129). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). 'Απ. καὶ τ. *γύρνω* (Κυπρ. ᾆσμ. 4^{10}).

Ι 'Ενεργ. **Α'** Μτβ. **1α**) (Προκ. γιὰ νεκρούς) σηκώνω ἀπὸ τὸν τάφο, ἀνασταίνω (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Lampe, Lex., λ. *ἐγείρω* Β1): *κι' ἀπὸ τὸν ''Αδην τοὺς νεκροὺς κολάζομαι νὰ γείρω* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 11· *τοὺς νεκροὺς νὰ γέρνουσι καὶ νὰ τοὺς ἀνασταίνου* Πανώρ. Β' 203· **β**) φρ. *σπέρμα ἀνδρειᾶς νὰ γείρη* = νὰ γεννήση παιδιὰ γενναῖα (πβ. *ἀναστῆσαι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ*, Π.Δ. Γέν. 38, 8): *μήπως καὶ εἶναι δυνατὸ σπέρμα ἀνδρειᾶς νὰ γείρη* Διγ. Ο 2934· **γ**) φρ. (προκ. γιὰ φρύδι) *γέρνω καμάραν* = σχηματίζω τόξο, καμπύλη: *τὸ φρύδι σου μὲ ἤρεσεν, διατὶ γέρνει καμάραν* 'Ερωτοπ. 616. **2**) Κλίνω κ. πρὸς τὰ κάτω ἢ πρὸς τὰ πλάγια (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 129· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐγέρνει τὰ βαρέλια νὰ ἰδῇ, νὰ ἐξεικάση* 'Ιμπ. 699· *ζερβὰ δεξὰ ζυγάριζε κ' ἤγερνε τὸ κορμί ντου* 'Ερωτόκρ. Β' 1407· **3**) Στρέφω: *γέρνει κάτω βλέμμα της ὀμπρὸς καὶ ὀπίσω* Σπαν. (Ζώρ.) V 590. **4**) Κάμπτω (κάπ.): *Νά 'ναι πρὸς αὔτονε πιστός, φόβος νὰ μὴν τὸν γέρη* Κορων., Μπούας 59. **5**) Γκρεμίζω: *Τὰ τείχ' οἱ λουμπαρδάροι σου χάμαι στὴν γῆν νὰ γέρουν* Κορων., Μπούας 98· *ἡ μοίρα ἄλλους ψηλὰ πετᾶ κι' ἄλλους στὰ βάθη γέρνει* 'Ερωτόκρ. Β' 2280. **6**) Μετατρέπω: *γέρνει τὸν πλούσιο εἰς πένητα καὶ τὸν πτωχὸν εἰς πλοῦτον* Σπαν. (Ζώρ.) V 160· *οὐδόλως τὴν ἀλήθειαν εἰς ψεῦδος νὰ τὴν γέρω* Κορων., Μπούας 13. **7**) 'Οδηγῶ (κάπ. σὲ κ.), μεταστρέφω: *ἤρχισε νὰ δημηγορῇ κ' εἰς αὔτους ν' ἀναφέρνη προοίμια ἄξια, συνετὰ κ' εἰς οἶκτον νὰ τοὺς γέρνη* Κορων., Μπούας 24. **8**) Στρέφω (τὸ ἐνδιαφέρον μου πρὸς κάπ.): *πρὸς αὐτὴν ἐγείραμε ὅλοι εἰς* (χφ. ὁλότης· διορθώσ.) *τὸν σκοπόν μας* Θησ. Γ' [41^{3}]. **Β'** 'Αμτβ. **1**) Σηκώνομαι: *'Επάμπωσέ με ἡ τύχη μου, εἶπέ μοι: «Γεῖρε, φύγε»* Σαχλ., 'Αφήγ. 123. **2α**) ''Εχω ἀπόκλιση, γέρνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *''Ητονε τόσο δυνατή, τόσό 'τονε μεγάλη π' ὁ καβαλάρης ἤγερνε σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη* 'Ερωτόκρ. Β' 1578· *πολλὰ μεγάλο σὲ θωρῶ, φοβοῦμαι σε μὴ γείρης* 'Ερωτόκρ. Β' 2124· **β**) στρέφομαι: *γέρνω, θωρῶ τὸν Λίβιστρον, ἐπέρασε κ' ἐκεῖνος* Λίβ. Ν 2723· **γ**) κάνω στροφή, ἀλλάζω πορεία: *τὴν παντιέραν τοῦ θαυμαστοῦ Μερκούριου ἐγνώρισαν κ' ἐγείραν* Κορων., Μπούας 27· **δ**) ἐπιστρέφω: *ποτὲ μηδὲν ὀκνῆτε..., μὴ νύκταν μήδ' ἡμέραν, ὡς διὰ νὰ γείρω ἐγλήγορα ὡς διὰ τὴν ποθητήν μου* Διγ. (Trapp) Esc. 481· **ε**) στρέφομαι πρὸς κάπ. μὲ διάθεση ἐχθρική: *ὡς γὰρ οὐδεὶς πυρὸς πολλοῦ τὴν καῦσιν δὲν 'πομένει μὲ πρόσωπον νὰ τὴν ἰδῇ, ἀλλὰ μακρὰ πηγαίνει, οὕτω τοῦ θείου Μερκούριου οὐδεὶς δὲν ὑποφέρει στὸν πόλεμον τὸ κράτος του καὶ πρὸς αὐτὸν νὰ γέρη* Κορων., Μπούας 58· **ς**) ξαπλώνω (γιὰ ἀνάπαυση): *'Η λυγερὴ ἐκ τὴ ραθυμιὰν ἤτονε χρειὰ νὰ γείρη* Ριμ. κόρ. 619· **ζ**) (προκ. γιὰ τὸν ἥλιο) δύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τὸν ἥλιον καθαρότατα πὼς ἔγειρε θωρεῖτε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [570]. **ΙΙ** Μέσ. **1α**) Σηκώνομαι: *'Αφέντη 'Αρμένη, στάσου, πιάσ' με, νὰ ζήσης, νὰ γερθῶ!* Κατζ. Γ' 513· *ἡ κόρη γέρνεται γοργῶς* 'Απολλών. 331· *ἀπὸ τοῦ θρόνου γέρνεται καὶ πά καταφιλεῖ τον* 'Απολλών. 803· *Δὲν ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ, μὰ ὁληνυκτὶς λογιάζω, γυρίζω, θέτω, γέρνομαι* Φορτουν. (Vinc.) Α' 80· *γείρεστε καὶ ἂς ὑπαγαίνωμε· μὴ ἀργοῦμεν τὸν καιρόν μας* Λίβ. Ρ 2459· *Γιατὶ ὅσες θέλου ταραχὲς κι' ἀνέμοι νὰ γερθοῦσι* 'Ερωφ. 'Αφ. 61· **β**) ἀποκτῶ συνείδηση (κάπ. γεγονότος), ἔρχομαι στὰ σύγκαλά μου, «ξυπνῶ» (μεταφ.): *Γεῖρου,... καὶ γνώρισε, πτωχέ, τὸν ἐμαυτόν σου* Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 149· **γ**) (προκ. γιὰ νεκρούς) ἐγείρομαι, ἀνασταίνομαι: *ὄντα κτυπήσουν ἄγγελοι καὶ νὰ γερθῇ τὸ πλῆθος* Σκλάβ. 251· *ὥσπερ νεκρὸς ἐγέρνεται μὲ τοὺς νεκροὺς ἐκεῖνος* Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 2764. **2**) Κατακλίνομαι γιὰ ἀνάπαυση, πλαγιάζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Μὰ πάλ' ὡς εἶχε θυμηθῇ ποῦ γέρνεται, ποῦ μένει...* 'Ερωτόκρ. Ε' 57. **ΙΙΙ** 'Η ἔναρθρ. προστ. ἀορ. *τὸ γεῖρε* ὡς οὐσ. = ἡ ἔγερση, τὸ σήκωμα: *μέρα νύκτα νὰ βρίσκεται στὸ πέσε καὶ τὸ γεῖρε* Γεωργηλ., Θαν. 531.

γερνῶ, βλ. *γυρνῶ*.

γεροβοσκῶ, βλ. *γηροβοσκῶ*.

γερογάιδαρος ὁ· *γ ρ ο γ ά ι δ α ρ ο ς*, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 266.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γέρος* καὶ *γάιδαρος*.

('Υβριστικὰ) (προκ. γιὰ ἄνθρωπο): *Μά, ἂν παίζης μὲ γρογάιδαρους, δέχου καὶ τσὶ τσινιές τως* ὅ.π.

γεροδαίμονας ὁ, Κατζ. Γ' 516, Στάθ. Γ' 399.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γέρος* καὶ *δαίμονας*.

Διάβολος: *Πᾶς εἰς τὸ γεροδαίμονα, γάιδαρε;* Κατζ. Γ' 516.

γεροκάπρος ὁ, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 716.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γέρος* καὶ *κάπρος*.

Γέρικος κάπρος: *σὰ γεροκάπρο στὸ πετσὶ νὰ τόνε κοπανίση* ὅ.π.

γερομισσίρ ὁ, Χρον. Μορ. Η 8616.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γέρος* καὶ *μισσίρ*.

Προκ. γιὰ ἡλικιωμένο «μισσίρ» (=κύριο) μὲ συνοδεία τοῦ κύρ. ὀνόμ.: *Ὁ μπάιλος τότε τοῦ Μορέως, ὁ γερομισσὶρ Νικόλαος* ὅ.π.

γερομουστακάτος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 58.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέρος* καὶ τὸ ἐπίθ. *μουστακάτος*.

(Σκωπτικὰ) ποὺ ἔχει μουστάκι: *ἀπιλογεῖται ὁ πονδικὸς ὁ γερομουστακάτος* ὅ.π.

γεροντάκης ὁ, Πτωχολ. Ζ 8, Σοφ. πρεσβ. Β1, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1312].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γεροντάκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεροντάκι*).

(Θωπευτικὰ) γέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἐκουρσεύτηκεν ἡ χώρα, ὅπου 'τον ὁ γεροντάκης* Πτωχολ. Ζ 8.

γεροντάκι τό, Πτωχολ. Ζ 30, Χούμνου, Π.Δ. IX 37, Θρ. Κύπρ. Κ 382, Θρ. Κύπρ. Μ 339, Π.Ν. Διαθ. φ 244 β 9, Σοφ. πρεσβ. Β 259, Πανώρ. Ε′ 405, Βοσκοπ. 181, 342, Κρ. συμβόλ. 81, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 105, Λεηλ. παροικ. 346.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέροντας* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Θωπευτικὰ) γέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Κύρην ἔχω γεροντάκι* Βοσκοπ. 181.

γεροντάμπελον τό, Ἔγγρ. τοῦ 1626 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 45^{10-1}).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γέροντας* καὶ *ἀμπέλι*.

Παλιὸ ἀμπέλι: *ἔχει... ἕναν ἀμπέλι... δεντρολογημένον μὲ τὸν πύργον του, μὲ σπίτι, ἀκόμη καὶ μὲ δυὸ ἐκκλησίες μέσα, τὸ πλησίον τοῦ γεροντάμπέλου τοῦ ἄνωθεν αὐθέντη Χρουσάκη* ὅ.π.

γέροντας ὁ, Σπαν. Ρ 194, Διγ. Ζ 1284, Διγ. Esc. 726, Διγ. (Trapp) Esc. 1316, 1493, Γράμματα Μετεώρ. 87, Ἀπόκοπ. 125, Κορων., Μπούας 53, Διήγ. Ἀλ. G 23, Πεντ. Ἔξ. X 9, XIX 7, XXIV 9, Δευτ. XIX 12, XXI 2, XXVIII 50, XXIX 9, Βίος γέρ. V 513, Ἀχέλ. 141, Χρον. σουλτ. 136^{4}, Ἱστ. πολιτ. 67^{3}, Ἱστ. πατρ. 132^{16}, 173^{23}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 395, Δωρ. Μον. LI, Βλαστοῦ, Ἐπιστ. 176, Χίκα, Μονωδ. 57, Διγ. Ἄνδρ. 348^{30}, 358^{5}, 370^{31}, Ἐρωτόκρ. Α′ 79 (γεν. *γερόντου*), 835, Β′ 1371, Σουμμ., Ρεμπελ. 164, Θυσ.^{2} 202, Ἔγγρ. Σύρου Α′ 31, Ροδολ. Α′ [163], Ἀποκ. Θεοτ. II 2, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 31, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [12, 136], Λίμπον. 234, 427, Ἐπίλ. 9, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 403, Λεηλ. Παροικ. 77, 299, Τζάνε, Κρ. πόλ. 168^{27}, 185^{10}, 235^{15}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέρων*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γέρος (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἤτονε δεκοχτὼ χρονῶ, μά 'χε γερόντου γνώση* Ἐρωτόκρ. Α′ 79· *ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ γέροντα μηδεκιαμιᾶς ἀρέσει* Φορτουν. (Vinc.) Β′ 403. **2**) Προεστός, δημογέροντας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τότες ἀποὺ τσὶ γέροντες τὸ θέλημα ἐδόθη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1371· *Σὰ γέροντας ὁπού 'τονε τῆς χώρας* Λεηλ. Παροικ. 299. **3**) (Προκ. γιὰ μοναχὸ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τότε καὶ ἡμεῖς εὑρόντες χώραν καὶ ἀφορμὴν πρὸς τὸν γέροντα... εἴπομεν αὐτῷ: «Π(άτ)ερ ἅγιε...»* Γράμματα Μετεώρ. 87. **4**) (Ὡς ἐπίθ.· συγκριτ. βαθμός: *γεροντότερος*) ποὺ εἶναι πιὸ προχωρημένης ἡλικίας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γεροντότερος*): *Ὡς γεροντότερος ἐγὼ ν' ἀποκριθῶ μοι φάνη* Κορων., Μπούας 53.

γεροντάτα τά, Σταυριν. 271, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 17^{4}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέροντας* καὶ τὴν κατάλ. *-άτα* ‹ *-άτος*.

Γερατειά: *καὶ τὄκαμεν τόσ' ἐντροπὴν τώρα στὰ γεροντάτα* Σταυριν. 271.

γεροντεύω, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 17^{5}.

Τὸ μτγν. *γεροντεύω*.

Ἀπρακτῶ κοντὰ σὲ «γέροντα» (=ἱερωμένο): *Ἐγὼ δὲν σὲ ἔπεμψα αὐτοῦ νὰ γεροντεύῃς καὶ νὰ ἀκολουθᾷς μητροπολίτας, ἀλλὰ νὰ διδάσκῃς* ὅ.π.

γεροντιάζω· μτχ. *γεροντιασμένος*, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 501.

Ἀπὸ τὸ *γεροντιάω*. Ἡ λ. στὸ Somav. Πβ. καὶ Δημητράκ. (λ. *γεροντζιάζω*).

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. = ζαρωμένος (προκ. γιὰ γέρο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἔφτασε κ' ἡ Περτζιόλενα, ὁπού 'ν' γεροντιασμένη, μὲ τὴν Ἐργίναν τὴν πτωχήν, ὁπού 'ν' σημαδεμένη* ὅ.π.

γεροντιασμένος, μτχ., βλ. *γεροντιάζω*.

γεροντικός, ἐπίθ., Προδρ. IV 13, Καλλίμ. 1221, Διγ. Ζ 3068, Ἔγγρ. 13. αἰ. (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 40^{23-4}), Πεντ. Γέν. XXXVII 3, XLIV 20, Διγ. Ἄνδρ. 381^{22}, Συναδ., Χρον. 56, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 29^{19}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γεροντικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ., Βλ. καὶ Andr., Lex. λ. *γεροντικόν*.

Ποὺ ἀνήκει ἢ ἀναφέρεται σὲ γέροντα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Διότι λέγει γεροντικὸς λόγος ὅτι οἱ καλοὶ ἄνθρωποι φτιάνουν χώρα καὶ οἱ κακοὶ χαλνοῦν χώρα* Συναδ., Χρον. 56· *ἄλλην μίαν, Φιλόπαππε, γεροντικὴν* (ἐνν. σπαθέαν) *ἐπίθες* Διγ. Ζ 3068· *πείσθητι γεροντικοῖς καὶ πατρικοῖς μου λόγοις* Προδρ. IV 13.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ὄνομα βιβλίου ποὺ περιέχει λόγους καὶ πράξεις πεθαμένων ἁγίων μοναχῶν (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ Τωμ., ΕΕΒΣ 37, 1969/70, 32): *μεγάλα ἑορταστικά, βιβλίον ἡ μετάφρασις τοῦ Πραξαποστόλου..., τὸ γεροντικόν, ἕτερον βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ* Ἔγγρ. 13. αἰ. 40^{23-4}.

γερόντιον τό, Πτωχολ. Ν 234, 405, Βίος γέρ. V 243, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 26^{61-2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γερόντιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Γεροντάκι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *τὴν φωνὴν τοῦ γεροντίου καὶ τὴν γνῶσιν του νοήσας* Πτωχολ. Ν 234.

γερόντισσα ἡ, Λεξ. Μακεδ. 252, Κώδ. Χρονογρ. 49^{7}, Δωρ. Μον. XXV, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164, Διγ. Ἄνδρ. 402^{36}, Βακτ. ἀρχιερ. 141, Τζάνε, Κρ. πόλ. 367^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέροντας* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Γριὰ (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *μονάχας μιὰν γερόντισσα στὸ σπίτι ἐσκοτῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 367^{5}.

γεροντίστικος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1366].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέρων* καὶ τὴν κατάλ. *-ίστικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Γεροντικός, γερασμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *Στὸ γεροντίστικον κορμὶ ἐτοῦτο ὁπ' ἀσπρίζει* ὅ.π.

γεροντίτσης ὁ, Πτωχολ. Ρ (ἀπόσπ.) 12, Πτωχολ. Ρ 27, 232, 248, 290.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέροντας* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσης*.

Γέρος: *Νὰ εἰπῇ τὸ τί 'χεν οὗτος ὁ καλὸς ὁ γεροντίτσης* αὐτ. 27.

γεροντογάιδαρος ὁ, Κατζ. Γ' 218, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 472.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γέροντας* καὶ *γάιδαρος*.

(Ὑβριστ.) (προκ. γιὰ ἄνθρωπο): *Ὡσὰ γεροντογάιδαρο ὄντεν ἔναι στολισμένος* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 472.

γεροντογαϊδούρι τό, Κατζ. Ε' 412.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γέροντας* καὶ *γαϊδούρι*.

(Ὑβριστ.) (προκ. γιὰ ἄνθρωπο): *Πορπάτει εἰς τὴ στράτα σου... ...καὶ γκάριζε σὰ γεροντογαϊδούρι* ὅ.π.

γεροντολόγιν τό, Περὶ γέρ. 144.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέροντας* καὶ τὸ *-λόγιν*.

Γέρος: *ἀτή σου κρίνε τὸ λοιπὸν τοῦτο τὸ καταλόγιν ἂν κ' ἔπρεπε ροδόμνοστης τέτοιον γεροντολόγιν* ὅ.π.

γεροντομοίρι(ν) τό, Ἔγγρ. τοῦ 1679 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 234[41]).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γέροντας* καὶ *μοίρα* (=μερίδιο). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας (κτῆμα ποὺ οἱ γονεῖς τὸ κρατοῦσαν γιὰ τὰ γεράματά τους) (Βλ. καὶ Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 283, Μέγ., ΕΛΑ 1, 1939, 111 καὶ Μιχαηλ.-Νουάρ. Γ., Ἀθ. 57, 1953, 192. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ἐξόχως ἀπὸ τὰ γεροντομοίρια ποὺ ἐβάστου τῆς ἐξουσίας μου, ἀμπέλια, χωράφια νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν σήμερον τῆς ἐγγόνης μου* ὅ.π.

γέρος ὁ, Διγ. Α 3364, Διγ. (Trapp) Esc. 782, Πτωχολ. P 204, Ἀπολλών. 781, 837, 843, Χρον. Τόκκων 3533, Θησ. Β' [95[2]], Ζ' [20[3]], Χούμνου, Π.Δ. VI 57, Σκλάβ. 260, Κορων., Μπούας 121, Πεντ. Γέν. XIX 4, XXV 8, Πεντ. Λευιτ. XIX 32, Βίος γέρ. V 312, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 415, Σοφ. πρεσβ. Β 1, Πανώρ. Γ' 243, Ἐρωτόκρ. Α' 833, Γ' 982, Ε' 1298, Στάθ. Β' 265, Φορτουν. (Vinc.) Β' 261, 293, Γ' 498, Δ' 234.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέρων* (Βλ. Παπαδ. Α., ΕΕΒΣ 23, 1953, 390). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Σὰ γέρος ἀπορίχτηκες καὶ δὲν ψηφᾶς τὴ νιότη* Ἐρωτόκρ. Α' 833· *τὸ γέρο τὸν ἀνήμπορο, τὸν πρικαμένο κύρη* Ἐρωτόκρ. Γ' 982.

γέρος τό, Σφρ., Χρον. μ. 144[16].

Ἀπὸ τὸ *γερῶ*.

Γεροντικὴ ἡλικία, γεράματα: *ἡ θεραπεία πάντων τῶν ἐν ἐμοὶ δυσχερῶν καὶ τοῦ γέρους λέγω καὶ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ἐνδείας* ὅ.π.

γερός, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 86[31], 106[26], 259[13], 336[28], 357[11], Βησσ., Ἐπιστ. 27[15], Διγ. Α 3153, Μαχ. 462[10], Θησ. Γ' [32[8]], Σκλάβ. 174, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 198, 246, Σοφιαν., Παιδαγ. 108, Ἀχέλ. 2368, Αἰτωλ., Μῦθ. 62[3], Ἄλ. Κύπρ. 1511, Ἱστ. Βλαχ. 938, 2739, Διγ. Ἄνδρ. 381[27], Συναδ., Χρον. 72.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ὑγιηρός*. Βλ. πάντως καὶ τὸ μτγν. ἐπίθ. *γερός* (L-S Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α[1]) Ὑγιὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *εἶδα γερὸν κ' ἐρρώστησεν*

κ' εἶδ' ἀστενῆ νὰ γιάνη Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 198· **α**[2]) σῶος, ἀβλαβὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *ἔτρεμα μήπως καὶ γερὸν τὸ ξύλον δὲν μὲ σύρη νὰ φέρω τὰ τασσίματα εἰς τὸ θυσιαστήρι* Ἀχέλ. 2368· **β**) ἀβλαβής, ἄθικτος, ἀκέραιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *δὲν ἀπόμεινεν γερὸ ἔξω καὶ μέσα σπίτι* Σκλάβ. 174· *εἰ μὴ ταύτην* (ἐνν. *τὴν κεφαλὴν*) *ἔσκεπε διόλου τὸ σκουτάριν, κόκκαλον δὲν ἀπόμενεν γερὸν ἀπάνω εἰς αὔτην* Διγ. Α 3153· **γ**) δυνατός, σφριγηλός, εὔρωστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ἀπέθανεν καὶ ἡ Χαβιαροὺ ... χοντρή, γεμάτη, γερὴ* Συναδ., Χρον. 72. **2**) (Προκ. γιὰ τόπο) ἀμόλυντος, ποὺ ἔχει καθαρὸ ἀέρα: *νὰ μὴν ἔλθουν τὰ αὐθεντόπουλα ἐδῶ,... ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ... νὰ εἶναι, ἐπειδὴ οὐδὲ αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι γερὸς* Βησσ., Ἐπιστ. 27[15]. **3**) Φρ. *εἶμαι γερὸς ἀποκάτω* = δὲν εἶμαι κίναιδος: *ἀπ' αὐτοὺς κανεὶς γερὸς δὲν εἶναι ἀποκάτω* Ἱστ. Βλαχ. 2739.

γεροσύνη ἡ, Πεντ. Γέν. XLVIII 10.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέρος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*.

Γεράματα, γερατειά: *τὰ μάτια τοῦ Ἰσραὲλ ἐβάρυναν ἀπὸ γεροσύνη, δὲν ἤμπορε νὰ ἰδῆ* ὅ.π.

γέρουκας ὁ, Φορτουν. (Vinc.) Β' 296.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ουκας*. Βλ. καὶ Κονομ., Κρ. Χρ. 7, 1953, 158.

(Ὑβριστ.) παλιόγερος: *Ἐλίγο δὲν ἐλείφτηκε νὰ μὲ ξεγαρδουμίση μὲ τσὶ φωνές του ὁ γέρουκας* ὅ.π.

γερουσία ἡ, Σωσ. 9, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1792, Ἱερόθ. Ἀββ. 336.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γερουσία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. Βλ. καὶ Andr., Lex.).

1) Εἰδικὸ σῶμα γερόντων ποὺ ἀποτελοῦσαν τὸ Ἰουδαϊκὸ Συνέδριο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *ἐγγὺς τοῦ παραδείσου δὲ τῆς σώφρονος Σωσάννης πρεσβύτεροι κατῴκησαν δύο τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες προεκρίθησαν κριταὶ τῆς γερουσίας τοῦ κρίνειν καὶ προσκυβερνᾶν πάντας Μωσέως νόμῳ* Σωσ. 9. **2**) Σῶμα σεβαστῶν προσώπων ποὺ περιέβαλλε τὸ Δόγη τῆς Βενετίας: *ἀπὸ τὸν γαληνότατον πρίγκιπον τῆς Βενετίας μὲ τὴν ἐκλαμπροτάτην καὶ ἐξοχωτάτην του γερουσίαν* Ἱερόθ. Ἀββ. 336.

γεροφάλκος ὁ, Πουλολ. 663.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γέρος* καὶ *φάλκος*.

Γερασμένος γυπαετός: *ἀφῆτε γοῦν* (ἐνν. *σεῖς ὄρνεα καὶ πουλία*) *τὴν ὄχλησιν, κάθεστε σιωπῶντα, μὴ ὁρίσω τὸν ἱέρακα,... εἶτα τὸν γεροφάλκον, σεβοῦσιν εἰς τὴν μέσην σας...* ὅ.π.

γέρρα ἡ, Μαχ. 468[25], 520[7], Βουστρ. 464.

Τὸ προβηγκ. *guerra* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70) ἢ τὸ γαλλ. *guerre* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' 242]).

Πόλεμος, μάχη: *ἐμολογῆσαν* (ἐνν. *οἱ γ' ἀνομάτοι*) *πὼς ἐσκοτῶσαν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀφὸν ἄρκεψεν ἡ γέρρα* Βουστρ. 464.

γερτός, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [957].

Ἀπὸ τὸ *γέρνω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κυρτός, καμπύλος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Μὲ δόντια ἄσπρα καὶ γερτὰ* ὅ.π.

γερῶ, Κομν., Διδασκ. I 190, Σπαν. Ο 212, Ch. pop. 469, Πένθ. θαν.^{2} 255, 567, Πένθ. θαν. (Knös) S 255, 567, Πανώρ. Γ′ 323, Ἐρωτόκρ. Δ′ 1896· ἀόρ. *ἐγέρασα,* Ch. pop. 154, Σαχλ., Ἀφήγ. 663, Φαλιέρ., Λόγ. 411, Πεντ. Γέν. XVIII 13, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 364, Κυπρ. ἐρωτ. 104^{48}, Πανώρ. Γ′ 75, 90, 281, Ἐρωφ. Α′ 186, Πιστ. Βοσκ. III 6, 66, Ἱστ. Βλαχ. 5, 1231, 1845, 2181, Ἐρωτόκρ. Α′ 140, 1752, 1770, Β′ 822, Γ′ 884, 1456, Δ′ 546, 1244, Ε′ 174, 226, 1513, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [675], Ζήν. Α′ 268.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἐγήρασα* τοῦ ἀρχ. *γηράσκω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 292) ἢ τὸ ἀρχ. *γηρῶ* (Παπαδ. Α., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Γερνῶ, ἀποκτῶ ἡλικία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., ὅ.π.): *γερᾶ ζιμιὸ καὶ ψύγεται καὶ μπλιὸ δὲν ἔχει νιότη* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1896· *οἱ ἄνθρωποι γεροῦσιν καὶ παλιώνουν* Πένθ. θαν. (Knös) S 567· *Οἱ λύκοι δὲν ἀλλάσσουσι τὴ γνώμη σὰ γεράσου* Πανώρ. Γ′ 281· *Τὸ κυπαρίσσι ὅσο γερᾶ τόσο ἀδυνατεύγει* Πανώρ. Γ′ 323.

γετέκι τό, βλ. *γεντέκι.*

γεῦμα(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. 4^{91}, Προδρ., Ἀνέκδ. ποιήμ. 332^{6}, Προδρ. I 201, 234, III 140, IV 58, Κρασοπ. 71, Ἑρμον. Φ 335, Πουλολ. Ἀθ. 196, Φλώρ. 1287, 1486, Περὶ ξεν. Α 182, Λίβ. Ν 1345, Ἀχιλλ. Ν 177, Κορων., Μπούας 44· *γ έ μ α (ν),* Φλώρ. 1468, Σαχλ., Ἀφήγ. 515· *γ ι ό μ α (ν),* Σπαν. (Ζώρ.) V 455, 610, 630, Βέλθ. 1053, Φλώρ. 1460, Περὶ ξεν. V 182, Ἐρωτοπ. 255, Ἀχιλλ. Ν 960, Μαχ. 14^{40}, 16^{21}, 44^{25}, Ἀρμούρ. 106, Σκλέντζα, Ποιήμ. $1^{27,71,83}$, Βουστρ. 431, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 298, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 29, Σαχλ., Ἀφήγ. 574, Βεντράμ., Γυν. 23, Φαλλίδ. 15, Βοσκοπ. 366, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α′ 121, Δ′ 398, Ζήν. Πρόλ. 198, Ε′ 29, 75, 118, Διακρούσ. 77^{23} (γεν. ἑν. *γιομάτου*), κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεῦμα.* Ὁ τ. *γέμα* καὶ στὸ Du Cange (λ. *γεύεσθαι*). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεῦμα, γέμα* καὶ *γιόμα*).

1) Τὸ πρόγευμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γιόμα* 1): *τὸ πουρνόν, υἱούτσικε, καλὸν γιόμα τοῦ κάμνει* Σπαν. (Ζώρ.) V 610. **2**) Τὸ μεσημβρινὸ φαγητό, γεῦμα (Ἡ σημασ. στὸν Εὐστ., Steph., Θησ. 591D καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γιόμα* 1. Βλ. καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἥμερον. 98): *εἰς γιόμα τὸν ἐκάλεσεν τὴν ἐπιοῦσα ἡμέραν* Φλώρ. 1460· *ἐκάλεσεν ὁμάδι 'ς τοῦτο τὸ γιόμα* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α′ 121. **3**) Τὸ μεσημέρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γέμα* 2 καὶ *γιόμα* 2. Βλ. καὶ Θαβώρ., ὅ.π.): *πρὶ νὰ φτάση τὸ γιόμαν νὰ 'ρίσης νὰ τοὺς σκοτώσουν ὅλους* Μαχ. 14^{40}· *Ἡ κόρη δὲ τὸ δείλινον, ὥραν ἀπὸ τὸ γιόμαν* Ἀχιλλ. Ν 960.

γευματίζω· *γ ε μ α τ ί ζ ω,* Πουλολ. 118 (χφφ. VLE) (κριτ. ὑπ.), 447, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 380, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [386], Φορτουν. (Vinc.) Α′ 90, Τζάνε, Κρ. πόλ. 232^{3}· *γ ι ο μ α τ ί ζ ω,* Πουλολ. Ἀθ. 110, Μαχ. 406^{26}, 659^{30}, 672^{23}, Βουστρ. 428, Ἐρωτόκρ. Β′ 434, Γ′ 1760, Κακὴ μάννα 3.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γεῦμα.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Du Cange (λ. *γεύεσθαι*). Ὁ τ. *γιοματίζω* καὶ στὸ Βλάχ. (λ. *γιωματίζω*). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεματίζω* καὶ *γιοματίζω*). Γιὰ τὸν τ. *γεματίζω* βλ. καὶ Andr., Lex. (λ. *γευματίζω*).

1) Γευματίζω, τρώγω (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *μηδὲ φαητὸν ἐμπόρεσε ποσῶς νὰ γεματίση* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [386]· *νὰ φάω τ' ὄξινο γλυκύ, ποὺ ἐδὰ δὲ γιοματίζω* Ἐρωτόκρ. Β′ 434. **2**) Δοκιμάζω, γνωρίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ Χάλκη, Andr., Lex.(: *οὐδὲν τὴν ἐγεμάτισε τοῦ Χάρου τὴν ἁλμύραν* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 380.

γεύομαι, (I), Γλυκᾶ, Στ. 468, Προδρ. III 97, 395α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 2045, 2416, 3800, 6220, 6678, Ἰων. 216^{7}, Διγ. Α 1796, Βέλθ. 1011, 1296, Ἑρμον. Ε 83, Σ 54, Τ 284, Χρον. Μορ. Η 4488, 6436, 8970, Φλώρ. 1461, 1487, Περὶ ξεν. Α 409, Ἐρωτοπ. 255, 256, Λίβ. Esc. 141, Ἀχιλλ. Ν 1741, Γαδ. διήγ. 34, 53, Ἀλεξ. 1566, Ἀπόκοπ. Ἐπίλ. I 554, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 591, Ριμ. Ἀπολλων. 368, Κυπρ. ἐρωτ. 13^{14}, Πανώρ. Β′ 133, Εὐγέν. 627, Στάθ. Γ′ 203, Διήγ. ὡραιότ. 292, 312, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 425, Β′ 95, Δ′ 412, Διακρούσ. 69^{45}· *γ ε ύ γ ο μ α ι,* Χρον. Μορ. Η 7758, Ἀπόκοπ. 292.

Τὸ ἀρχ. *γεύομαι* (L-S, λ. *γεύω*). Ὁ **τ.** *γεύγομαι* στὸ Βλάχ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεύω*).

Κυριολ. **1**) Τρώγω (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S, ὅ.π. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 5): *εἰς γιόμα τὸν ἐκάλεσεν ... «Παρακαλῶ σε, λέγει τον, διὰ νὰ γευτῇς μετά μας...»* Φλώρ. 1461· *ἔχε μας τίβοτας καλό, κύρη μου, νὰ γευτοῦμε* Πανώρ. Β′ 133. **2**) (Προκ. γιὰ νερὸ) πίνω (Πβ. Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 507, λ. *γεύγομαι*): *νερὸν καθάριον ἐκ τὴν γῆν ποτὲ οὐ γεύεταί το* (ἐνν. *τὸ πουλὶν*) Λίβ. Esc. 141. Μεταφ. **3**) Δοκιμάζω κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. II3 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 7 μεταφ.): *τῆς ἀρχῆς γευσάμενος πρὸς ἓν ἔτος τοῦ στέφους* Μανασσ., Χρον. 3800· *Ἀλλὰ καὶ τούτου πρὸς μικρὸν τῆς τύχης γευσαμένου* Μανασσ., Χρον. 2416· *κεῖνος ἂς καθέζεται καὶ ἂς γεύεται τὸν ψόφον* Προδρ. III 395α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.). **4**) (Προκ. γιὰ δυσάρεστα γεγονότα) δοκιμάζω κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. II3 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 8): *ἐκεῖνος φεῦ! ἐγεύσατο καὶ χωρισμοῦ πικρίας* Γλυκᾶ, Στ. 468· *ὅσοι γεννοῦνται γεύγονται θάνατον κι' ἀποθνήσκουν* Χρον. Μορ. Η 7758.

γεύομαι, (II)· *γευμένος,* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 26, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γεννημένος* (Βλ. *γεννῶ*).

γεῦσις ἡ, Γλυκᾶ, Στ. 466, Γλυκᾶ, Στ. Β′ 124, Προδρ. III 197, Μανασσ., Ἀρίστ. II 110 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 91^{1}], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 217, Διγ. (Trapp) Esc. 1541· *γ έ ψ η,* Δεφ., Λόγ. 234, Πεντ. Ἔξ. XVI 31.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεῦσις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. βλ. Andr., Lex. (λ. *γεῦσις*).

1) Γεύση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οὐδὲν ἐφέλκεται τὴν γεῦσιν, οὐδὲ θέλει οὐχὶ τρωκτὸν οὐδὲ ποτὸν* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 217. **2**) Δοκιμή, ἐμπειρία (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἐγὼ αὐτὴν παραχωρῶ, ἵνα καβαλικεύση κι' ἂν ἔνι ἡ γεῦσις ἔμνοστος, πάλιν ἂς δευτερώση* Διγ. (Trapp) Esc. 1541· *Ἠγνόησεν ὁ μὴ θανὼν τὴν γεῦσιν τοῦ θανάτου* Γλυκᾶ, Στ. 466.

γεύω, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{81}.

Τὸ ἀρχ. *γεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Andr., Lex.

Προσφέρω γεῦμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Μάρθα, καλεῖς τὸν δάσκαλον ὡς δύνασαι νὰ γέψης* ὅ.π.

γέφυρα ἡ, Διγ. (Trapp) Esc. 1648, Δούκ. 349^{16}, Ἔκθ. χρον. 13^{6}, $73^{10,11}$, Κορων., Μπούας 60, 62, 63, Ἀχέλ. 612, 1861, 1864· *γ ι ό φ υ ρ α,* Μηλ., Ὁδοιπ. 640.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γέφυρα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γέφυρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ἐπεραιώθη ὁ λαὸς καὶ πᾶσα ἡ ἀποσκευὴ ἐκ τῆς γεφύρας* Ἔκθ. χρον. 73^{11}· *Ἐποίησεν γέφυραν τερπνὴν ἀπάνω στὸν Εὐφράτην* Διγ. (Trapp) Esc. 1648.

γεφύρι(ν) τό, βλ. *γεφύριον.*

γεφύριον τό, Σφρ., Χρον. μ. 30^{26}, Ἱστ. Βλαχ. 2236· *γ ε ο φ ύ ρ ι (ο ν),* Χρον. Μορ. Η 543, Σφρ., Χρον. μ. 54^{5}· *γ ε φ ύ ρ ι (ν),* Κορων., Μπούας 61, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 61, Παλαμήδ., Βοηβ. 220, Σταυριν. 235, 366, Συναδ., Χρον. 70, Τζάνε, Κρ. πόλ. 283^{1}, 367^{13}· *γ ι ο φ ύ ρ ι (ν),* Βέλθ. 700, Χρον. Μορ. Η 8799, Χρον. Μορ. Ρ 542, Ἐρωτοπ. 704, Θρ. Κων/π. Η 100, Μαχ. 8^{5}, 60^{21}, 312^{37}, 420^{4}, 500^{3}, 568^{11}, 602^{20}, 678^{1}, Βουστρ. 456, Ἀλεξ. 925, Κορων., Μπούας 71, 125, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 67, Ρίμ. θαν. 27, 42, Ἀχέλ. 1996, Χρον. σουλτ. 90^{8}, Μηλ., Ὁδοιπ. 640, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [793], Τζάνε, Κρ. πόλ. 251^{27}, 252^{7}, 364^{21}, 367^{20}, 468^{16}· *γ ι ο φ ύ ρ ι ο ν,* Ἀλεξ. 934, 940.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γεφύριον*. Οἱ τ. *γεφύρι* καὶ *γιοφύρι* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεφύρι* καὶ *γιοφύρι*).

1) Γέφυρα (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *νά 'χεν ὁ πύργος πέραμαν κ' ἡ θάλασσα γιοφύριν* Ἐρωτοπ. 704· *ποῦ εἶναι λάσπη καὶ νερὰ γεφύρια νὰ στήσῃς* Ἱστ. Βλαχ. 2236. **2**) Ἔκφρ. *τῆς Τρίχας τὸ γεφύρι* = γέφυρα ποὺ κατορθώνουν νὰ περάσουν μόνο οἱ δίκαιοι πηγαίνοντας στὸν παράδεισο: *Μ' ἀπῆτις διάβωμεν αὐτὸ τῆς Τρίχας τὸ γιοφύρι* (παραλ. 1 στ.), *τότες τυχαίνει πασαεὶς μὲ δίκιο νὰ φοβᾶται* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 67.

γέφυρος ἡ, (Ι), Ἑρμον. Κ 194, Ἀχέλ. 638, 684.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γέφυρα.*

Γέφυρα: *Δὲν ἦσανε καλὰ σωστοὶ κ' ἡ γέφυρος ἐρράγη* Ἀχέλ. 684. —Ἡ λ. στὸν τ. *Γιόφυρος* καὶ ὡς ὄνομ. ποταμοῦ: Τζάνε, Κρ. πόλ. $254^{2,11}$, 307^{18}, 357^{23}, 452^{20}.

γέφυρος, (ΙΙ), Ζήν. Α' 239, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ζέφυρος* (διόρθ. Κουρμούλ., Κρ. Μελ. 1, 1933, 255).

γέψη ἡ, βλ. *γεῦσις.*

γεωδαισία ἡ, Act. Lavr. 58^{25}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Καταμέτρηση γῆς (Βλ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S): *Ὁ πανσέβαστος... κὺρ-Μιχαὴλ τὴν τῆς ὅλης Θεσσαλονίκης γεωδαισίαν ἡμετέρῳ ποιησάμενος ὁρισμῷ* ὅ.π.

γεωμαχῶ, Μανασσ., Χρον. 183, 6481.

Ἀπὸ τὸν ἀσυναίρετο τ. *γέα* τοῦ οὐσ. *γῆ* καὶ τὸ *-μαχῶ.*

Καλλιεργῶ τὴ γῆ: *κήπευμα καλλίδενδρον Θεὸς ἐφυτοκόμει οὐ σκαφευτρίαις ἐν χερσίν, οὐδὲ γεωμαχούσαις* αὐτ. 183.

γεώμορον τό, Γράμματα Μετεώρ. 39^{20}· *γ ή μ ο ρ ο ν,* Βακτ. ἀρχιερ. (Γκίνης) 291.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεωμόρος*. Πβ. L-S (λ. *γημόριον*) καὶ Ἡσύχ. (λ. *γεωμόριον*). Βλ. καὶ Δημητράκ.

1) Τὸ ποσὸ τοῦ καρποῦ ποὺ δίνει ὁ καλλιεργητὴς στὸν ἰδιοκτήτη κτήματος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ.): *εἰ μὴ καὶ μόνον τοῦτο ἐκτελεῖν ἡ παροῦσα τοιαύτη ἁγία μονὴ χάριν γεωμόρου καὶ ἀμπελοπάκτου* Γράμματα Μετεώρ. 39^{20}. **2**) Μερίδιο γῆς (Πβ. Ἡσύχ., ὅ.π.):... *ἀναβολὴ τῶν καρπῶν, ἤγουν γήμορον* Βακτ. ἀρχιερ. (Γκίνης) 291.

γεωργάς· *γεωργάδες,* Ριμ. Βελ. 809, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γιοργάδες* (Βλ. *γιοργάς*). (Βλ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 380).

γεωργεύω, Καλούδη, Προσκυν. α'· *γ ε ρ γ ε ύ ω,* Ἀνάλ. Ἀθ. 54.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γεωργὸς* καὶ τὴν κατάλ.*-εύω.* Γιὰ τὸν τ. *γεργεύω* βλ. Ψάλτη, Ἀθ. 26, 1914, 61.

Καλλιεργῶ τὴ γῆ: *Ὦ παραδείσια μου τερπνά, καὶ τίς νὰ σᾶς γεργεύῃ; Ἄρουραί μου ἐξάκουσται, καὶ τίς νὰ σᾶς τρυγήσῃ;* Ἀνάλ. Ἀθ. 54.

γεωργία ἡ, Βίος Ἀλ. 2770, Πτωχολ. Ν 730, 733, Βίος γέρ. V 808.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεωργία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φρ. *πράττω τὴν γεωργίαν* = ἀσχολοῦμαι μὲ τὴ γεωργία: *ἔπραττεν* (ἐνν. *ὁ μύρμηξ*) *τὴν γεωργίαν* Πτωχολ. Ν 730. **2**) Φρ. *ἐργάζομαι τὴν γεωργίαν τῆς γῆς* = ἐπιδίδομαι στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς, καλλιεργῶ τὴ γῆ: «*κρεῖττόν ἐστιν ὑμᾶς τοὺς Αἰγυπτίους πλήμμυραν τὴν τοῦ ποταμοῦ Νείλου καὶ γεωργίαν ταύτης ἐργάζεσθαι τῆς γῆς* Βίος Ἀλ. 2770. **3**) (Στὸν πληθ.) προϊόντα τῆς γῆς, γεννήματα, καρποί: *ἀλλ' ἐκίνησε* (ἐνν. *ὁ μύρμηξ*) *νὰ κλέπτῃ καὶ τὰς ξένας γεωργίας, τὰ γεννήματα τῶν πάντων* Βίος γέρ. V 808.

γεωργικὰ τά, Σαχλ., Ἀφήγ. 152.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γεωργικὰ τὰ* (L-S, λ. *γεωργικὸς* Ι).

Ἡ ἐνασχόληση μὲ γεωργικὲς ἐργασίες: *Καὶ ἐλογαριάζα καὶ ἔλεγα: «Θέλω καὶ ἐγὼ νὰ κάμω τὰ γεωργικὰ νὰ τὰ κρατῶ»* ὅ.π.

γεωργικῶς, ἐπίρρ., Βυζ. συμβόλ. τοῦ 12. αἰ. (Σάθ., ΜΒ Ϛ' 621^{16}).

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γεωργικῶς* (L-S, λ. *γεωργικός*).

Μὲ γεωργικὸ τρόπο (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl.): *μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν παραδίδως τοῦτο* (ἐνν. *τὸ ἀμπέλιον*) *πρὸς ἐμὲ ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ γεωργικῶς πεποιημένον* ὅ.π.

γεώργιον τό, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ς' 20 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 109^{6}], Μανασσ., Χρον. 4660, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 204.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γεώργιον*. Τ. *γιώρκιν* σήμ. στὴν Κύπρο (Βλ. Andr., Lex., λ. *γεώργιον*).

α) Καλλιέργεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ): *Ἂν δέ τις προβουλεύσηται καὶ πάντα δοκιμάσῃ καὶ τῆς βουλῆς ἐν τῇ ψυχῇ τὸ σπέρμα θησαυρίσῃ, καλὸν καὶ τὸ γεώργιον καὶ τὸν καρπὸν κερδαίνει* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ς' 20 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 109^{6}]· **β**) καρπός, σοδειὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙΙ· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Andr., Lex.): *Πάλιν ἀνέζησε πικρὰ ῥίζα τῆς πρὶν ἀκάνθης* (παραλ. 1 στ.) *καὶ τὸ χρυσοῦν γεώργιον ἠπείλησε συμπνῖξαι* Μανασσ., Χρον. 4660.

γεωργὸς ὁ, Κομν., Διδασκ. Δ 366, Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 407, Μανασσ., Χρον. 4269, 6652, Κορων., Μπούας 71, 80, 112, 113, Αἰτωλ., Μῦθ. 140^{1}· *γ ι ω ρ γ ό ς,* Πουλολ. 446, Κυπρ. ἐρωτ. 78^{1}, Πανώρ. Γ' 312, Ἐρωφ. Α' 283.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γεωργός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ καλλιεργεῖ τὴ γῆ, γεωργὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ἐλπίδα κάνει τσὶ γιωργοὺς κι' ὁλημερνὶς δουλεύγου* Ἐρωφ. Α' 283· *ὁ γὰρ τῆς χώρας γεωργὸς ἔζη κοχλίου βίον* Μανασσ., Χρον. 6652.

γεωργῶ, Βυζ. συμβόλ. 12. αἰ. (Σάθ., ΜΒ ς′ 621[9])· *γ ι ω ϱ γ ῶ,* Κυπρ. ἐρωτ. 78[3].

Τὸ ἀρχ. *γεωϱγέω*. Ὁ τ. *καὶ* σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Βλ. Andr., Lex., λ. *γεωϱγῶ*).

Ἔκφρ. *γεωϱγούμενος οἶνος*= κρασὶ ποὺ ἀποκτᾶται ἀπὸ τὴν καλλιέργεια ἀμπελιῶν: *ὁ δὲ γεωϱγηθεὶς οἶνος ἵνα μεϱίζηται παϱ᾿ ἡμῶν ... ἐξ αὐτῆς τῆς ληνοῦ* Βυζ. συμβόλ. 12. αἰ.

γῆ ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 7[198], Γλυκᾶ, Στ. 557, Προδρ. I 189, IV 144, 163, Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 130, Κρασοπ. 115, Μανασσ., Χρον. 3283, Ἀσσίζ. 67[26], 115[2], 170[10], 327[9], 358[29] (πληθ. *γῆες*), 365[13] (πληθ. *γῆες*), 453[21], Ἱερακοσ. 459[24], Act. Xér. 9[9], 18DI[37], Διγ. (Trapp) Gr. 3038, Διγ. Ζ 1247, 2200, Χρον. Μορ. Η 848, 1292, 3079, 4023, Πουλολ. 576, Περὶ ξεν. Α 90, 281, Λίβ. Esc. 540 (κριτ. ὑπ.), 1691, Ἀχιλλ. (Haag) L 186, Ἀχιλλ. N 1439, Μαχ. 4[26], 28[37], 38[26], 98[8], 194[14], 208[18], 274[20,29], 482[6], 582[31], 632[7], 664[14], Δούκ. 339[9], 389[20], Σφρ., Χρον. μ. 140[13], Θησ. (Foll.) I 47, 48, Μάρκ., Βουλκ. 348[15], Χούμνου, Π.Δ. II 10, VII 3, Βουστρ. 451, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 5, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 148[24], Συναξ. γυν. 73, Κορων., Μπούας 14, 33, 76, Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.[2] 6, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 132, 180, 259, 295, Ἀχέλ. 1757, Κώδ. Χρονογρ. 53[32], Θρ. Κύπρ. Μ 428, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399 δίς, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 12, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 4, Σταυριν. 390, Χίκα, Μονωδ. 147, Ἱστ. Βλαχ. 1324, Σουμμ., Ρεμπελ. 172, Διγ. Ἄνδρ. 338[17], 361[4], 411[19], Ἐρωτόκρ. Α′ 754, Β′ 1250, Ρίμ. θαν. 82, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [896], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 418, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 51, Τζάνε, Κρ. πόλ. 228[26], 248[8], κ.π.ἀ.· *γ ῆ ς,* Πόλ. Τρωάδ. 793, Περὶ ξεν. Α 230, Ἐρωτοπ. 253, Θησ. Γ′ [6[2]], Γαδ. διήγ. 28, Ἀλεξ. 1942, Πεντ. Γέν. I 2, 24, VI 11, VIII 14, IX 2, X 25, XIII 6, Λευΐτ. XIX 29, XXVI 4, Ἀρ. XVI 32, XXVI 53, XXXIV 12, Δευτ. XII 12, XXXIII 13, Ρίμ. θαν. 59, Ἱστ. πατρ. 118[9], Πανώρ. Β′ 327, Γ′ 530, Ἐρωφ. Α′ 607, Ἐρωτόκρ. Β′ 1566, Δ′ 246, 1622, Ε′ 1092, Θυσ.[2] 937, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α′ [31], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 465, Τζάνε, Κρ. πόλ. 170[30], 501[2]· *ἡ γ ῆ* ἢ *ἡ γ ῆ ς,* Πεντ. Γέν. I 1, 25, II 6, III 19, V 29, VI 12, VIII 13, 22, IX 2, 10, 20, X 8, 11, 31, 32, XI 2, XII 3, 10, XIII 7, 10, XIV 19, XV 7, 13, XVII 8, XIX 25, XXVI 1, 4, Ἔξ. II 22, VIII 13, XIII 5, Λευΐτ. XVI 22, XX 24, XXVI 32, Ἀρ. IX 14, XXXIII 1, 37, Δευτ. XXVIII 12, 33, Διγ. O 928, 2368.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γῆ*. Γιὰ τὸν τ. *ἡγῆς* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 523. Ὁ πληθ. *γῆες* πιθ. ἀπὸ τὸ *γαῖες* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *γῆ*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γῆς* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γῆ* καὶ *γῆς*).

1) Ὁ πλανήτης ὅπου κατοικοῦμε (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οἱ οὐϱανοὶ θέλου χαθῆ κ᾿ ἡ γῆς θέλει χαλάσει* Πανώρ. Γ′ 530· *νὰ πϱοσκυνήσης τ᾿ οὐϱανοῦ καὶ τῆς ἡγῆς τὸν κτίστην* Διγ. O 2368. **2)** Ἡ οἰκουμένη (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *τ᾿ ὄνομά σου παντελῶς ἀπὸ τὴν γῆν νὰ σβήση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 228[26]. **3)** Ξηρά, ἤπειρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *«Ποία ᾿ναι πλεωτέϱα, ἡ θάλασσα γὰϱ ἢ ἡ γῆς, πὄναι στεϱεωτέϱα;»* Ἀλεξ. 1942· *τὴν Πόλιν ἐκατέκλεισε τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης* Χρον. Μορ. Η 1292· *μὲ τὰ κάτεϱγα ὅλα κοντὰ στὴν γῆ ἐσιμώσασιν* Θησ. (Foll.) I 48· *ὑπῆγε διὰ γῆς εἰς τὴν Ἀμμόχωστον* Κώδ. Χρονογρ. 53[32]. **4)** Φρ. *πιάνω γῆ*= προσορμίζομαι: *δὲν ἠμποϱῆσα νὰ πιάσουν γῆν, ὅτι ἐδιαφεντεύγαν τους οἱ πύϱγοι* Μαχ. 274[29]. **5)** Ἔδαφος, ἐπιφάνεια τῆς γῆς (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *ἅ λουλουδιάζ᾿ ἡ γῆς κι᾿ ἄνθη πληθαίνου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α′ [31]· *νὰ φά κλαδὶ ἀπὸ δενδϱὸ κι᾿ ἀπὸ τὴ γῆς βοτάνι* Γαδ. διήγ. 28. **6)** Ἔκφρ. *ἀπὸ γῆς*= ἀπὸ τὰ θεμέλια: *κτίσαν πολλὲς ἐκκλησιὲς εἰς τὴν Ἱεϱουσαλὴμ ἐπὶ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σταυϱοῦ ἀπὸ γῆς* Μαχ. 4[26]. **7)** Χῶμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2b καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *νὰ τὸν σκοτώση καὶ εἰς τὴν γῆν τὴν κϱυεϱὰν τότε νὰ τόνε χώση* Κορων., Μπούας 76· *ὡς*

νὰ στϱαφῆς πϱὸς τὴν ἡγῆ, ὅτι ἀπὸ ἐκείνη ἐπάϱθης Πεντ. Γέν. III 19. **8)** Ἔδαφος ποὺ καλλιεργεῖται (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 11): *νὰ δώσω τὶς βϱοχές σας εἰς τὸν καιϱό τους καὶ νὰ δώση ἡ γῆς τὴν ἐσοδιά της* Πεντ. Λευΐτ. XXVI 4. *ἀλλὰ ὡσὰν καλὴ γῆ ἐδέχθη τὸν σπόϱον τῆς ὀϱθοδόξου διδαχῆς* Διγ. Ἄνδρ. 338[17]. **9)** Ἀγρός, χωράφι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 12): *Πεϱὶ ἐκείνου ὁποὺ ἔβαλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν ἢ τὴν γῆν του ἢ ἀμπέλιν του* Ἀσσίζ. 170[10]· *Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθϱωπος δίδει τὸ σπίτιν του οὔ τὴν γῆν του οὔ τὸν κῆπον του* Ἀσσίζ. 327[9]. **10α)** Χώρα, περιοχὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 14): *γιατ᾿ εἶδαμ᾿ ἀπὸ γῆς ὡς γῆ τὸν ἄνθϱωπο νὰ πέση* Ἐρωτόκρ. Α′ 754· *εἴ τις θέλει νὰ πάγη εἰς τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου νὰ κουϱσέψη* Μαχ. 194[14]· **β)** ἔκφρ. *γῆ τῆς ἐπαγγελίας*= ἡ Χαναὰν (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2α): *Σώνουν στὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας* Χούμνου, Π.Δ. VII 3· *Ὄνταν οἱ Σαϱακηνοὶ ἐπῆϱαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας* Μαχ. 28[37].

γήινα τά, Φυσιολ. 373[22], Νεκρ. βασιλ. 124, Ἀλφ. 14[33], Ἱστ. Βλαχ. 1350.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γήινα τὰ* (Lampe, Lex., λ. *γήινος* 3). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γήινος*).

Ὅσα ἀναφέρονται σ᾿ αὐτὸν τὸν κόσμο, ἐπίγεια (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex., λ. *γήινος* 3 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γήινος* 2 οὐδ.): *ἐκ τῶν γηίνων καὶ φθαϱτῶν εἰς τ᾿ ἄφθαϱτα ἀναβαίνει* Νεκρ. βασιλ. 124· *Τὰ πϱόσκαιϱα καὶ γήινα ποθεῖς τα ἐκ καϱδίας* Ἀλφ. 14[33].

γήμορον τό, βλ. *γεώμοϱον*.

γηπόνομον τό, Ἱερακοσ. 361[8], 373[24], 388[6], 456[23].

Γιὰ τὴ λ. καὶ τὸν τονισμό της βλ. Meursius καὶ Δημητράκ.

Ὄνομα φυτοῦ: *πέντε κόκκους γηπονόμου κόψας δίδου αὐτῷ* (ἐνν. *τῷ ἱέϱακι*) *μετὰ τεμαχίου κϱέως* αὐτ. 456[23].

γηπόνος ὁ, Εὐγεν., Δρόσ. Δ′ 319.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γηπόνος* (L-S, λ. *γεωπόνος*). Πβ. τ. *γήπονος* στὸ Βλάχ. (λ. *γεωϱγός*).

Καλλιεργητὴς τῆς γῆς, γεωργὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π.): *ὄφις μὲ τύπτει μικϱὸς ἐπτεϱωμένος, μέλιτταν ἣν λέγουσιν ἄνδϱες γηπόνοι* ὅ.π.

γηράζω, βλ. *γεϱάζω*.

γηραιός, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2665· *γ η ϱ α ῖ ο ς,* Λίμπον. Ἐπίλ. 77.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γηϱαιός*. Ὁ τ. *γηϱαῖος* ἀπὸ μετρ. ἀν.

Ποὺ ἁρμόζει σὲ γέροντα, συνετός, φρόνιμος (Βλ. καὶ Steph., Θησ.): *ὁ γέϱων ὁ Φιλοπαπποὺς γηϱαιὸν ἔφη λόγον* Διγ. (Trapp) Gr. 2665.

γηραλέος, ἐπίθ.· *γ η ϱ ά λ ε ο ς,* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1167.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γηϱαλέος*. Τ. *γηϱάλιος* ἀπ. στὸ Steph., Θησ.. Βλ. καὶ Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ 23, 1972/73, 37. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἡλικιωμένος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐκεῖ γὰϱ οἱ γηϱάλεοι, ὧν καὶ νοσεῖ τὸ σῶμα, εἰσὶ μήπως καὶ ἔχωσι νὰ σὲ κεϱάσουν πόμα* ὅ.π.

γήραμα τό, Σοφιαν., Παιδαγ. 111.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S).

Γεροντικὴ ἡλικία, γεράματα (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S καὶ Steph., Θησ.): *Διότι εἰς τὰ παιδία ἔναι θεμέλιον τοῦ καλοῦ γηράματος ἡ ὑγεία καὶ ἡ εὐεξία τοῦ σώματος* ὅ.π.

γῆρας τό, Ἱερακοσ. 364^{19}, $396^{11,26}$, 405^{10}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γῆρας*.

Τὸ δέρμα τοῦ φιδιοῦ, πού ὅταν παλιώση ἀποβάλλεται (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II): *Γῆρας ὄφεως λαβὼν καῦσον καὶ ἐπίπασον τὸν ὀφθαλμὸν* αὐτ. 405^{10}.

γηρατειὸ καὶ **γηρατεῖον** τό, βλ. *γερατειό*.

γηροβόσκημα(ν) τό, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 407, 471, 474.

Ἀπὸ τὸ *γηροβοσκῶ* (Πβ. L-S, λ. *γηροβοσκία*).

Ἡ φροντίδα καὶ ἡ περίθαλψη γερόντων (ἐδῶ προκ. γιὰ γέροντα γονιό): *εἶχε τον* (ἐνν. *τὸν Ἰωσὴφ*) *ὁ πατέρας του εἰς γηροβόσκημάν του* αὐτ. 407.

γηροβόσκιον τό, Ἰμπ. (Legr.) 227.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γηροβοσκεῖον* (Steph., Θησ.).

Τροφή, φροντίδα, περίθαλψη στὰ γεράματα: *Πάγαινε, τὸ παιδάκι μου, μὰ πάλιν νὰ 'πιστρέψης, νά 'χωμεν γηροβόσκιον ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα* ὅ.π.

γηροβοσκῶ, Διγ. Ο 1885· *γεροβοσκῶ*, Προδρ. IV 14d (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. *γηροβοσκέω*. Ὁ τ. *γεροβοσκῶ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *γέρος*. Ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γεροβοσκῶ*).

Περιποιοῦμαι γέροντα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Καὶ πείσθητι γεροντικοῖς καὶ πατρικοῖς μου λόγοις, νὰ θρέψης ὡς ἀδύνατον καὶ νὰ γεροβοσκήσης* Προδρ. IV 14d (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

γηροβόσκω, Φυσιολ. (Legr.) 635.

Τὸ *γηροβοσκῶ* μὲ ἀνέβασμα τοῦ τόνου κατὰ τὸ *βόσκω*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. (λ. *γεροθρέφω*).

Τρέφω, περιποιοῦμαι γέροντα (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ., ὅ.π.): *Οὕτω καὶ σύ, ὦ ἄνθρωπε, γηρόβοσκε πατέρας* ὅ.π.

γηροθροφῶ, βλ. *γηροτροφῶ*.

γηροκομεῖον τό, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1165· *γηροκομειό(ν)*, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1164, 1174.

Ἀπὸ τὸ *γηροκομῶ*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex. καὶ Sophocl.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γηροκομεῖον* καὶ *γηροκομειό*).

Οἴκημα ὅπου ζοῦν καὶ περιθάλπονται ἡλικιωμένοι (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., ὅ.π. καὶ σήμ., ὅ.π.): *εἴσελθε εἰς τὴν τράπεζαν τὴν τοῦ γηροκομείου* αὐτ. 1165.

γηροκομῶ, Προδρ. III 419k (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 6133, Ἀρσεν., Κόπ. διατρ. σ. 373.

Τὸ μτγν. *γηροκομέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φροντίζω γιὰ τὴ συντήρηση καὶ τὴν περίθαλψη γερόντων (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γηροκομέω* καὶ σήμ., Δημητράκ.): *νὰ μὴ φοβῆσαι ποταμὸν ... γηροκομεῖν καλούμενος* Προδρ. III 419k (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.)· *γηροκομῆσαι βούλομαι μητέρα μας τὴν γραῖαν* Ἀρσεν., Κόπ. διατρ. σ. 373.

γηροτροφῶ· *γηροθροφῶ*, Περὶ ξεν. Α 265, Πένθ. θαν.² 101.

Τὸ ἀρχ. *γηροτροφέω*.

γῆς ἡ, βλ. *γῆ*.

γήταυρος ὁ, Ὀρνεοσ. 577^{17}, 584^{14}.

Ἀπὸ τὰ ἀρχ. οὐσ. *γῆ* καὶ *ταῦρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφ. τ. (Andr., Lex.).

Εἶδος πτηνοῦ, «νυχτοκόρακας» (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Τοὺς δὲ πελαργούς, τοὺς γηταύρους, ... ὀφείλεις πάλιν ἵνα προσέχης αὐτά, ἵνα μηδὲν πολὺ παραβάλης ὄρνεον ἐξ αὐτῶν* αὐτ. 577^{17}.

γητεία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 9^{237}, Νομοκ. 385^{2}, Δεφ., Λόγ. 677.

Ἀπὸ τὸ *γητεύω*. Πβ. Δημητράκ. (λ. *γητειά*).

α) Μαγικὴ ἐπωδὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Γητεία εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος* Σταφ., Ἰατροσ. 9^{237}· **β**) μάγια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *μὲ τὴν γητείαν αὐτείνη ἐγγαστρώθηκε* Δεφ., Λόγ. 677.

γητευτὴς ὁ, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 210.

Ἀπὸ τὸ *γητεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-τής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Du Cange.

Αὐτὸς πού χρησιμοποιεῖ μαγικοὺς τρόπους γιὰ νὰ θεραπεύση ἄρρωστο ἢ νὰ πετύχη κάποιο σκοπὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. Βλ. καὶ Du Cange): *Ἐτοῦτοι εἶναι... οἱ γητευτάδες, οἱ μάισσες* ὅ.π.

γητεύω, Νομοκ. 385^{9}, 388^{5}, Χριστ. διδασκ. 366.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Θεραπεύω μὲ μαγικὰ μέσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἢ γητεύουσιν ἀσθένειαν μὲ λινάρι ἢ μὲ κανάβι* Νομοκ. 388^{5}.

γία ἡ, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{31}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἴον* μὲ ἀλλαγὴ γένους (Πβ. Ἡσύχ., λ. *γία τά*).

Βιολέτα: *Ἀπὸ τὲς πολλὲς γίες ἐκυμάτιζεν* (ἐνν. *ἡ ἁγία Τράπεζα*) *καὶ ὡς θάλασσα* ὅ.π.

γιά, (I), πρόθ., βλ. *διά*.

γιά, (II), μόριο, Προδρ. III 334 (χφφ. gV) (κριτ. ὑπ.), 340 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Συναξ. γυν. 613, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.)) 219, 317, Κατζ. Α' 251, Δ' 201.

Τὸ ἀρχ. παρακελευσματικὸ μόριο *εἶα* (Βλ. σχετικὰ Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 35). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐμπρός, ἔλα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *Γιὰ 'ναθυμήσου καὶ τὸν νοῦν φέρε νὰ καταλάβης τοῦ Μενελάου τὴν χάλασιν μαζὶ μὲ τῆς Ἑκάβης* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 219. **2**) Ἰδού, νά: *καὶ τώρα γιὰ ποῦ φθάνω* Προδρ. III 340 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *Γιά τονε! τὸ Βιρτζίλιο; - ψόματα στὸ λαιμό σου!* Κατζ. Δ' 201.

γιά, (III), σύνδ., Ἐρωτοπ. 91^{34}, Μυστ. παθ. 126^{86}, Στάθ. Γ' 126.

Τὸ τουρκ. *ya*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Διαζευκτικὸ) ἢ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *Ἔλα νὰ πᾶμε· γιὰ δὲ θές;* Στάθ. Γ' 126· *Τὸν Βαρραβᾶν γιὰ τὸν Χριστὸν νὰ πῶ νὰ λευθερώσουν;* Μυστ. παθ. 126^{86}.

γιααῦτο, ἐπίρρ., βλ. *γιαῦτο(ς).*

γιαγερμένος, μτχ., βλ. *γιαγέρνω.*

γιαγερμὸς ὁ, Ἐρωτόκρ. Β′ 1981, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [394].

Ἀπὸ τὸ *γιαγέρνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. Ἀπ. στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Γ′ 14, τ. *διαγερμός*.

α) Ἐπιστροφή: *πρικὺ στὸν τόπο μας κάμνω τὸ γιαγερμό σας* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [394]· **β**) ὀπισθοχώρηση: *Σὰν ἤκουσεν ὁ Κρητικὸς καὶ γιαγερμὸ δὲν ἔχει.* Ἐρωτόκρ. Β′ 1981.

γιαγέρνω, Διαθ. Ἀκοτ. 148, Χούμνου, Π.Δ. XI 20, Σκλέντζα, Ποιήμ. I 210, Φαλιέρ., Ρίμ. ((Bakk. - van Gem.)) 68, Ἀχέλ. 1393, 1912, Π.Ν. Διαθ. φ 335α 14, Ἐρωφ. Ἰντ. β′ μετὰ στ. 62, Κατζ. Γ′ 413, Βοσκοπ. 324, Σταυριν. 436, Ἐρωτόκρ. Α′ 459, 635, 1196, 1328, 1605, 1714, 1808, Β′ 58, 1073, 2196, Γ′ 8, 178, 941, 1114, Δ′ 2016, Ε′ 388, 529, 736, 1192, Θυσ.^{2} 59, 363, 536, 544, 781, 941, 1021, 1057, Στάθ. Ἰντ. β′ 15, 127, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [540], Δ′ [143, 352], Πανώρ. Α′ 255, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 150, Ἰντ. α′ 132, Γ′ 97, 118, 306, Δ′ 153, Ἰντ. δ′ 80, Ζήν. Β′ 272, Λεηλ. Παροικ. 192, Τζάνε, Κρ. πόλ. 252^{8}, 297^{22}, 333^{19}, 453^{26}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 478· *διαγείρω,* Σταυριν. 255· *διαγέρνω,* Διγ. (Trapp) Esc. 195, 208, 403, 451, 865, Φλώρ. 1092, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 830, Θησ. Γ′ [74^{7}], Θ′ [79^{3}], Χούμνου, Π.Δ. IV 4, VIII 49, Γεωργηλ., Θαν. 47, Ἀπόκοπ. 81, 245, 321, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 329, 638, Σαχλ. Β′ (Wagn.) P 11, 164, Σαχλ., Ἀφήγ. 120, 261, 377, 893, Πικατ. 72, 131, Κορων., Μπούας, 73, 102, 140, Κατζ. Β′ 111, Σταυριν. 1198, Διγ. O 2806, 2907· *διεγέρνω ἢ διαγέρνω,* Κορων., Μπούας 143· μτχ. *γιαγερμένος,* Σκλέντζα, Ποιήμ. I 228, Θυσ.^{2} 59.

Ἀπὸ τὸ *διεγείρω* (Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. Χατζιδ., MNE Α′ 197 σημ. 1). Ὁ τ. *διαγέρνω* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *διαγέρνω*). Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ.

Α′ Μτβ. **1**) Γυρίζω πίσω κάπ. ἢ κ., ἐπιστρέφω κ., τοποθετῶ κ. στὴν προηγούμενή του θέση: *ἐσένα νὰ σκοτώσουσιν κ' ἐμένα νὰ διαγείρουν* Διγ. (Trapp) Esc. 865· *ὅ,τι μοῦ πῆρ' ὁ θάνατος μπλιὸ δὲ μοῦ τὸ γιαγέρνει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 2016· *Ὦ Ἀβραάμ, τὴν μάχαιραν γιάγειρε στὸ φηκάρι* Θυσ.^{2} 941. **2**) Ἀνασηκώνω: *πολλὰ γὰρ ἐψηλάφησε τὰ κομμένα κεφάλια καὶ τὰ κορμιὰ ἐδιέγερνεν, λέγω, τὰ κεκομμένα* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 830. **3**) Ἐγείρω, προκαλῶ: *Διότι δὲν ἐδόθηκε τῶν γυναικῶν στρατεία* (παραλ. 1 στ.), *νὰ διαγέρνουν πόλεμο καὶ νὰ γενοῦν σερδάροι* Διγ. O 2907. **Β′** Ἀμτβ. **1α**) Γυρνῶ πίσω, ἐπιστρέφω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *διαγέρνω* 1): *καὶ ἂν μὲ θάψου ζωντανὸ πῶς ἀποκεῖ γιαγέρνω;* Ζήν. Β′ 272· *τέσσαρα ζάλα πάω 'μπρὸς κι' ὀχτὼ γιαγέρνω 'πίσω* Ἐρωτόκρ. Α′ 1714· *γλήγορα νὰ γιαγείρουσι στὴν ἐδικήν τως χώρα* Ἐρωτόκρ. Α′ 1808· *κι' ἂν οὐ διαγείρω ἐγλήγορα μετὰ καὶ τῆς μητρός μου νὰ ἐπάρω καὶ τὰ ἀδέλφια μου, νὰ ἔλθουν μετ' ἐμέναν* Διγ. (Trapp) Esc. 451· **β**) κατευθύνομαι: *σύρνετ' ὀπίσω, πάει ὀμπρός, ζερβά, δεξὰ γιαγέρνει* Ἐρωτόκρ. Β′ 1073· **γ**) διαβαίνω, περνῶ: *στὸν ποταμὸ ἐγύρευεν τόπο γιὰ νὰ διαγείρῃ* Διγ. O 2806· **δ**) ἀλλάζω γνώμη: *ἔβαλ' εἰς νοῦν μου ὁ ταπεινὸς κ' ἔλεγα νά 'ναι λύκοι καὶ πάλιν ἐδιέγερνα κ' ἔλεγα κ' ἔν' κοράκοι* Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 329. **2**) Πέφτω: *Ἀλλά, καθὼς τὸ λέγει ὁ Δαυὶδ μέσα εἰς τὸ Ψαλτήρι, ποὺ λάκκον σκάφτει ἀλλουνοῦ αὐτὸς θέλει διαγείρει* Σταυριν. 1198.

γιαγίμπασης ὁ, Ἰστ. πολιτ. 66^{5}· *γιάμπασης,* Ἔκθ. χρον. 53^{18}.

Τὸ τουρκ. *yaya baši* (Βλ. Mor., Byzantinot. Β′ 113, λ. *γιαμπάσιδες*).

Ἀρχηγὸς τῶν γενιτσάρων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Du Cange, λ. *Γιαγειμπασίδες* καὶ Mor., ὅ.π.): *ἐκ τῶν γιαγιμπασήδων, ἤτοι τῶν πρώτων κεφαλῶν αὐτῶν, ἐπορεύθησαν ἐνεγκεῖν τὸν σουλτὰν Σελίμην* Ἰστ. πολιτ. 66^{5}.

γιαδά, ἐπίρρ., Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) 125, Ἐρωφ. Ἰντ. γ′ μετὰ στ. 26 (Βλ. Παπατριανταφύλλου - Θεοδωρίδη Ν., Ἑλλην. 25, 1972, 424), Ἐρωτόκρ. Γ′ 624, 690, Θυσ.^{2} 466, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 358.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ ἐδά.*

Γιατώρα, πρὸς τὸ παρόν: *ἄμε νὰ πηαίνῃς, μίσσεψε, τοῦτο γιαδὰ σὲ σώνει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 624· *Γιαδὰ δὲν πρέπει δήγησες* Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) 125.

γιαδαῦτο, ἐπίρρ., βλ. *γιαδαῦτος.*

γιαδαῦτος, ἐπίρρ., Πανώρ. Α′ 439, Δ′ 20· *γιαδαῦτο,* Δεφ., Σωσ. 192, Τριβ., Ρὲ 347· *γιαταῦτος,* Ἰμπ. (Legr.) 396, 402, Στάθ. (Θέατρο) Πρόλ. 35, Α′ 53, Πανώρ. Δ′ 150, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 149, Γ′ 433, 648, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{1}, 223^{8}, 463^{9}· *γιαταύτου,* Κυπρ. ἐρωτ. 24^{4}, 79^{5}, 94^{33}, 96^{15}· *διατaυτόν,* Σπαν. Α 573· *διαταῦτος,* Λίμπον. 234.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ οὐδ. *δαῦτο* τῆς ἀντων. *δαῦτος*. Τὸ ς ἀναλογ. μὲ ἄλλα ἐπιρρ.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο: *διαταῦτος ὅλοι οἱ προεστοὶ καὶ οἱ γέροντες ἀκόμη πρῶτον τὸν ἐψηφίσασι* Λίμπον. 234· *γιαταῦτος ἦρθα καὶ θωρῶ πῶς θενὰ μᾶσε πέψῃ* Στάθ. (Θέατρο) Α′ 53.

γιαεῖντα, ἐπίρρ., βλ. *γιάντα.*

γιαίνω, Ἀσσίζ. 179^{27}, 183^{28}, Μαχ. 66^{3}, 482^{15}, Θησ. Θ′ [83^{7}], Ἀγν., ποιήμ. Α′ 74, Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) 46, 296, 657, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.- van Gem.) 18, 65, 163, 198, Κυπρ. ἐρωτ. 98^{28}, 105^{14}, Πανώρ. Β′ 148, 206, Γ′ 218, Ε′ 318, 344, Κατζ. Γ′ 89, 92, Ἐρωτόκρ. Β′ 1350, Γ′ 368, 677, 1002, 1088, 1294, 1406, 1632, Δ′ 258, 1888, Ε′ 110, Θυσ.^{2} 1108, Εὐγέν. 760, Συναδ., Χρον. 47, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [516], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 203, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 2, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 394, κ.π.ἀ.· *γιάνω,* Θυσ.^{2} 622 (πιθανότατα ἀπὸ ἀν. ὁμοιοκαταληξίας)· *ἰαίνω,* Ἀσσίζ. 177^{8}, 267^{11}, 362^{16}, 432^{11}· *ὑγιαίνω,* Προδρ. III 412 I (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 112^{5}, Ἱερακοσ. 491^{23}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 564^{2}, Ὡροσκ. 40^{18}, Ἰατροσ. κώδ. τογ′, Μαχ. 650^{13}, Δούκ. 353^{16}, Σφρ., Χρον. μ. 18^{9}, Θησ. Ι′ [10^{7}], Αἰτωλ., Μῦθ. 24^{5}, 42^{13}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 422, 425, Ἐπιστ. Ἡγουμ. 174, Διγ. Ἄνδρ. 353^{18}, Συναδ., Χρον. 67, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1659]· μτχ. *γιαμένος,* Εὐγέν. Πρόλ. 143· μτχ. *γιαμμένος,* Κυπρ. ἐρωτ. 79^{12}, 115^{7}.— Βλ. καὶ *γιανίσκω.*

Τὸ ἀρχ. *ὑγιαίνω*. Ὁ τ. *γιάνω* ἀπὸ βιασμὸ ἀπὸ μετρ. ἀν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α′ Μτβ. (Προκ. γιὰ ἀρρώστιες καὶ τραύματα) κάνω καλὰ κάπ., θεραπεύω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ὑγιαίνω* II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἔρχεται εἰς τὸν κύρην του ἢ εἰς τὴν κυράν του καὶ λέγει ὅτι νὰ τὸν γιάνῃ ἀποὺ ἕναν καθάρσιον βοτανίου* Ἀσσίζ. 183^{28}· *Χρουσὸ στεφάνι τὸν πόνο ἀπὄχει ἡ κεφαλὴ ποτὲ δὲν τόνε βγάνει, μηδὲ παπούτσιν ὄμορφο ρεματικὸ δὲ γιαίνει* Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 203· *τὸ θάνατο μηδὲ γιατρός, μηδὲ χορτάρι γιαίνει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1294· (μεταφ.): *ἡ φρονιμάδα 'ναι γιατρὸς καὶ κάθ' ἀνάγκη γιαίνει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 258· *Γιὰ νὰ μοῦ γιάνῃς τὴν καρδιὰν τὴν καταπληγωμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [516]. **Β′** Ἀμτβ. **1α**) Εἶμαι ὑγιής, εἶμαι καλά (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ὑγιαίνω* I 1): *ἀναγνοὺς τὸ χαρτὶ ὅτι καὶ ὑγιαίνει καὶ ἀπέρχεται καλῶς καὶ εἰς τὰ περὶ τὴν μεγάλην Βλαχίαν* Σφρ., Χρον. μ. 18^{9}· **β**) γίνομαι καλά, θεραπεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *πολλοὶ ἄρρωστοι ἀπὸ πᾶσαν νόσον ὑγίαιναν* Συναδ., Χρον. 67· *οἱ*

ἀνάγκες, πάθη κι' ἀρρωστιὲς γιατρεύγουνται καὶ γιαίνου 'Ερωτόκρ. Γ' 1632· *"Οσον νὰ γιάνη ὁ νιούτσικος καὶ γιὰ νὰ δυναμώση* Θησ. Θ' [83^{7}]· *ἂς εἶσαι 'ς τοῦτο θαρρετή, πώς, ὄντεν ἀποθαίνω, χαιρετισμὸ νὰ μοῦ 'πεμπες, τὴν ὥρα κείνη γιαίνω* 'Ερωτόκρ. Γ' 1406· **γ**) ἀποκαθίσταμαι ὡς πρὸς τὴν ὑπόληψή μου: *ἀλλὰ διορθωθήσεται ἡ γνώμη αὐτῶν παρὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ παρὰ ἐπιστολῶν τινων καὶ δυναμωθήσονται καὶ ὑγιάνωσιν* 'Ωροσκ. 40^{18}· *ὅποια πληγώθη στὴν τιμὴ ποτέ ντης δὲν ἐγιάνε* 'Ερωτόκρ. Γ' 1088.

γιακεῖνο(ν), ἐπίρρ., Πανώρ. Α' 31, Β' 80· *ὁ γ ι α κ ε ῖ ν ο,* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [121].

'Απὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ οὐδ. *κεῖνο* τῆς ἀντων. *κεῖνος.*

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο: *ἐφέρασι χαρίσματα τσῆ νύφης καὶ ὀγιακεῖνο δώδεκα σέρνου κορασὲς* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [121].

γιαλαλέι, ἐπιφ., Προδρ. III 320 (χφ. V) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀραβοτουρκ. *yalelli* = ἀραβικὸ τραγούδι, ἐπωδός. Γιὰ τὴ λ. (στὴν Κύπρο) βλ. Μυριανθόπουλλο (Κυπρ. Σπ. 12, 1948, 115) καὶ Σακ., Κυπρ. Β' σ. 876.

('Εδῶ ὡς οὐσ.): *ἐκεῖνοι* (ἐνν. *τρῶνε*) *τὰ λαλάγγια συχνάκις μὲ τὸ μέλι, ἡμεῖς δὲ τὸ γιαλαλέι τὸ συχνὸν ἀεὶ μὲ τὸ φαρμάκιν* ὅ.π.

γιαλένιος, ἐπίθ., Λεηλ. Παροικ. 489.

'Απὸ τὸ οὐσ. *γιαλὶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ένιος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυαλένιος*).

Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ γιαλὶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *καὶ τὰ φανάρια ἐκεῖνα τὰ γιαλένια* ὅ.π.

γιαλίγο, ἐπίρρ.· *δ ι ο λ ί γ ο,* 'Ερμον. Υ 95.

'Απὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *λίγο.*

Παραλίγο: *καὶ διολίγ' οὐκ ἐπνίγη καὶ κἂν τρεῖς φορὰς βουτᾶ τον* ὅ.π.

γιαλίζω, 'Ιατροσ. κώδ. χ', Χρον. σουλτ. 72^{13}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{5}.

Τὸ μτγν. *ὑαλίζω.* Βλ. Meursius (λ. *γιαλλίζειν*) καὶ Du Cange (λ. *γιαλή*). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυαλίζω* [2]).

Λάμπω, ἀστράφτω ('Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ., λ. *ὑαλίζω* καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *'Ο ἥλιος συννεφιάζει καὶ δὲ γιαλίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 137^{5}· *τὰ ἅρματα τὰ σιδερὰ ὁποὺ γιαλίζουνε* Χρον. σουλτ. 72^{13}.

γιαλί(ν) τό, Διγ. Α 256, 257, Mevlânâ 26, Φλώρ. 1295, Λίβ. Esc. 2455, Λίβ. Ν 2156, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{12}, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 168, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 418, 'Ερωτόκρ. Β' 2303, Δ' 607, 1667, Εὐγέν. Πρόλ. 54, Στάθ. Α' 238, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [26], Ζήν. Ε' 89, Τζάνε, Κρ. πόλ. 473^{11}· *γ ι α λ ί ο ν,* Προδρ. III 403α (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), Συναξ. γυν. 526· *δ ι α λ ί ν,* Λίβ. Esc. 2497· *ὑ α λ ί ν,* 'Ιατροσ. κώδ. χβ', Λίβ. P 1021, Λίβ. Sc. 1319, Βακτ. ἀρχιερ. (Γκίνης) 292· *ὑ ά λ ι ο ν,* Προδρ. III 403α (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 'Ασσίζ. 241^{3}, 437^{28}, 492^{3}, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 542· *ὑ έ λ ι ο ν,* Προδρ. III 403α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Notizb. 9.

Τὸ οὐσ. *ὑάλιον* (ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ὕαλος*) (Βλ. 'Ανδρ., Λεξ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυαλί*).

1α) Γιαλὶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *σὰν τὸ γιαλὶ ραΐζουσι, σὰν τὸν καπνὸ διαβαίνου* 'Ερωτόκρ. Δ' 607· *τῶ ρηγάδων ἡ καρδιὰ ὡσὰ γιαλὶν ἐρράγη* 'Ερωτόκρ.

Δ' 1667· *αὐτοὶ τοῦ εἶπαν τοῦ βασιλέως ὅτι νὰ βάλη εἰς τὸ χωνευτήριον χρυσάφι,... γιαλὶν* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{12}· **β**) (προκ. γιὰ τὸ γιαλὶ ποὺ ἔχουν τὰ κιάλια) φακός: *θέλω ἰδεῖ μὲ τὰ γιαλιὰ καὶ δίδει μου τὴν χάριν* Εὐγέν. Πρόλ. 54· *Δύο ὀκιάλια χρυσωμένα ἐθώρου κ' εἶχες καὶ γιαλὶ δὲν ἦτονε εἰς τὸ ἕνα* Στάθ. Α' 238. **2**) Τζάμι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *ἀνάμεσα δὲ τῶν αὐτῶν ὑπάρχει φωτιστήρι μεθ' ὑαλίων σφαλιστὸν (ὡραῖον παραθύρι)* Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 542· *ὑποκάτωθεν αὐτῶν κύκλωθεν εἶν' κτισμένα θυρίδια δεκατέσσαρα μετὰ γιαλιῶν κλεισμένα* Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 418. **3**) Καθρέφτης ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 5): *θρονὶ ἐκράτει καὶ γιαλὶ εἰς τὸ κλουβὶ ὁπού 'τον* Διγ. Α 256. **4**) (Συνεκδ.) σκεῦος ἀπὸ γιαλί, ποτήρι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 4): *κούπαν μίαν ἐτσάκισεν, γιαλὶν ὡραιωμένον* Φλώρ. 1295· *Εἰς τὸ γιαλὶ πίνω κ' ἐγὼ κ' εἰς τοῦτο ὁποὺ σοῦ δίνω* Ζήν. Ε' 89. **5**) Οὖρα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, λ. *ὑέλιον* καὶ Παντ., 'Αθ. 42, 1930, 230): *θωροῦσι καὶ τὰ σκύβαλα μετὰ τοῦ ὑελίου* Προδρ. III 403α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *'Ομοίως κανενεὶς γιατρὸς ξενικός, τουτέστιν ὁποὺ ἔρχεται ἀπού πέρα τῆς θαλάσσης,... οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γιατρέψη περὶ ὑαλίου τινὰν* 'Ασσίζ. 437^{27}.

γιαλινὴ ἡ, Διήγ. πανωφ. 55, 56, 57.

'Απὸ τὸ *γιαλίζω*?

Λάμψη, φλόγα (ἀπὸ ἔκρηξη ἡφαιστείου)?: *Εἴδαμεν καὶ ἐσήκωσε ἀπὸ ἐκείνην τὴν γιαλινὴν καπνὸν μεγάλον ὡσὰν νέφος* αὐτ. 56.

γιάλινος, ἐπίθ., Σταφ., 'Ιατροσ. 9^{243}, 23^{153}, Ζήν. Δ' 341, Τζάνε, Κρ. πόλ. 473^{9}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ὑάλινος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυάλινος*).

1) Ποὺ εἶναι καμωμένος ἀπὸ γιαλί, γιάλινος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ὑάλινος* καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Γιάλινα εἶχανε ἀγγειὰ βοτάνη φορτωμένα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 473^{9}. **2**) Εὔθραυστος, μάταιος, ἀπατηλός: *γιαλί 'ναι ἡ τύχη κι' ὄντα ἰδῆς καὶ φέγγη, τότε ἀρχίζει νὰ τρίζη καὶ τὴ γιάλινη δόξα νὰ διασκορπίζη* Ζήν. Δ' 341.

γιαλίον τό, βλ. *γιαλί(ν).*

γιαλοκάμωτος, ἐπίθ., Λίβ. Ν 2180 (ἔκδ. *γυαλοκόμματα*· Lambert [Λίβ. σ. 452] διαβ. *γυαλοκάμωτα*).

'Απὸ τὸ οὐσ. *γιαλὶ* καὶ τὸ *-κάμωτος.*

Ποὺ εἶναι καμωμένος, φτιαγμένος ἀπὸ γιαλί: *εἰς τὴν φισκίναν γύροθεν ἐκείτοντα ζωδία, ἔμορφα, γιαλοκάμωτα παιδία* ὅ.π.

γιαλοκόμματος· *γιαλοκόμματα,* Λίβ. Ν 2180, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γιαλοκάμωτα* (Βλ. *γιαλοκάμωτος*).

γιαλόκοπος, ἐπίθ., Λίβ. Esc. 2484.

Πιθ. μεταρρηματικὸ ἀπὸ τὸ *γιαλοκοπῶ.* Γιὰ τὰ σύνθετα σὲ *-κόπος* βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 22, 1910, 245 κέ.

Ποὺ λάμπει ὅπως τὸ γιαλί, ἀστραφτερός, στιλπνός: *Εἰς τῆς φισκίνας γύροθεν ἱστέκουνται τὰ ζώδια καὶ ἔμορφα καὶ τορνευτά, γιαλόκοπα παιδία* ὅ.π.

γιαλόκτιστος, ἐπίθ., Λίβ. Ν 2155.

'Απὸ τὸ οὐσ. *γιαλὶ* καὶ τὸ ἐπίθ. *κτιστός.*

Πού εἶναι κτισμένος, κατασκευασμένος ἀπὸ γιαλί: *μέσα εἰς αὐτὸν* (ἐνν. τὸ *μεσοκή-πιν*) *ἐκείτετον γιαλόκτιστος φισκίνα* ὅ.π.

γιαλόνας ὁ· αἰτ. *γιαλόνα,* Ἰμπ. ((Legr.)) 780.

Ἀπὸ τὴν αἰτ. *γιαλὸν* γιὰ ὁμοιοκαταληξία καὶ ἀπὸ μετρ. ἀν.

Γιαλός, παραλία, ἀκροθαλασσιά: *ὁρίζει ἡ 'γουμένισσα, λέγω ἡ Μαργαρώνα, ν' ἀφή-νουσιν τοὺς ἱερεῖς ὅλους εἰς τὸν γιαλόνα* ὅ.π.

γιαλούδι τό, Ἔγγρ. Σύρου Α' 20.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιαλὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδι.*

Γιαλός, ἀκροθαλασσιά: *νὰ πάγη* (ἐνν. *ἡ βοσκὴ*) *κάτω τῆς Σκρόφας τὸ γιαλούδι* ὅ.π.

γιαλοφεγγίτης ὁ, Φλώρ. 1347.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γιαλὶ* καὶ *φεγγίτης.*

Φεγγίτης καμωμένος ἀπὸ γιαλί: *οἱ προμαχῶνες γύροθεν μὲ τὴν χρυσὴν τὴν ψή-φαν, μὲ καθιστούς, πανέμορφους, χρυσοὺς γιαλοφεγγίτας* ὅ.π.

γιαμά, ἐπίρρ., Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 763^{71}.

Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τελοσπάντων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κονόμ., Ζακυθ. λεξιλ. καὶ Δημητράκ.): *Ἀρετούσα βρέσκει τὰ τραγούδια, γιαμὰ κράζει τὴ βάγια της* ὅ.π.

γιαμένος, μτχ., βλ. *γιαίνω.*

γιαμιά, ἐπίρρ., Εὐγέν. 696, Ἀλεξ. 217, 1220, 1602, 1885, 2068, 2381, 2519, 2735, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 392, Κυπρ. ἐρωτ. 125^{29}, Πανώρ. Α' 214, Δ' 138, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 15, Β' 332, Γ' 212, 218, 324, Ε' 246, 486, Φαλλίδ. 18, 35, Ἐρωτόκρ. Α' 742, 2245, Στάθ. (Θέατρο) Γ' 244, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ' 91, Ροδολ. Α' [288, 551, 619], Β' [426], Ε' [152, 412, 580, 606], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [364, 513], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 108, Α' 170, 245, Ἰντ. α' 16, Γ' 35, 600, 746, Ἰντ. γ' 136, Δ' 195, 429, Λεηλ. Παροικ. 371, Τζάνε, Κρ. πόλ. 199^{10}, 376^{26}, 392^{22}, 430^{20}, 483^{5}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 160, 182, 251· *για-μία,* Λίβ. Esc. 565, Τριβ., Ταγιαπ. 122, Αἰτωλ., Μῦθ. 41^{8}, 64^{10}, Ἐρωφ. Ἰντ. γ' 9, Πα-λαμήδ., Βοηβ. 537, 970, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [81]· *γιαμίαν,* Αἰτωλ., Μῦθ. 4^{14}· *γιαμιάν,* Ροδολ. Β' [11, 225], Τζάνε, Κρ. πόλ. 320^{6}· *ὁ γιαμιά,* Κατζ. Γ' 132, Ε' 39.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *διὰ μίαν, διὰ μιάν, γιὰ μιὰ* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 529]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Βλάχ. (λ. *γιαμνιά*).

Διαμιᾶς, ἀμέσως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐκεῖνο ἀπού χτίζω χαλῶ γιαμιὰ* Πανώρ. Α' 214· *νὰ μὴν ἀλλάξη ἡ τύχη μου κι' ὅλα γιαμιὰ τὰ χάσω* Ἐρωφ. Β' 332· *τὴν πρικαμένη μου ζωὴ γιαμιὰ-γιαμιὰ νὰ πάρη* Πανώρ. Δ' 138.

γιαμίαν, ἐπίρρ., βλ. *γιαμιά.*

γιαμμένος, μτχ., βλ. *γιαίνω.*

γιάμπασης ὁ, βλ. *γιαγίμπασης.*

γιανίσκω, Κυπρ. ἐρωτ. 115^{6}. — Βλ. καὶ *γιαίνω,* τυπολ.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γιαίνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω.* Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γιαίνειν*) καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 509).

Θεραπεύω, γιατρεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., ὅ.π.): *γιανίσκει καὶ παρηγορᾶ καμπόσον καὶ βουθᾶ τους* ὅ.π.

γιανιτσάραγας ὁ, Χρον. σουλτ. 45^{10}, 62^{9}, 97^{12}· *γενιτσάραγας,* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{18}· *ἰανιτσάραγας,* Ψευδο-Σφρ. 340^{32}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γιανίτσαρος* καὶ *ἀγάς.*

Ἀρχηγὸς τῶν γενιτσάρων: *ἦρθε εἰς βοήθειά του ὁ Χάνης γιανιτσάραγας μὲ τοὺς για-νιτσάρους* Χρον. σουλτ. 45^{10}· *δρουγγάριον τῆς αὐτοῦ βίγλας τετίμηκεν, ὃ λέγεται τῇ αὐτῶν διαλέκτῳ ἰανιτσάραγας* Ψευδο-Σφρ. 340^{32}.

γιανιτσαρέοι οἱ, βλ. *γιανίτσαρος.*

γιανίτσαρης ὁ, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 751, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 311, Τζάνε, Κρ. πόλ. 258^{20}· *γενίτσαρης,* Παρασπ., Βάρν. C μετὰ στ. 298, Δούκ. 97^{31}, Ἔκθ. χρον. 11^{2}, Ἱστ. πολιτ. 14^{16}· *γιανιτσάρης,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 223^{29}· *ἰανίτσα-ρης,* Ψευδο-Σφρ. 426^{27}. —Βλ. καὶ *γιανίτσαρος,* τυπολ.

Τὸ τουρκ. *yeniceri.*

Γενίτσαρος: *ἔχει γιανιτσάρηδες χιλιάδες δεκαπέντε* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 751· *λάκκους νὰ κάμουσι σιμά, γιανίτσαρην ν' ἀφήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 258^{20}.

γιανιτσαριὰ ἡ, Ἆσμα πολ. 359· *γιανιτσαρία,* Χρον. σουλτ. 132^{21}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιανίτσαρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά.*

Στρατὸς ἀπὸ γενιτσάρους: *τὴν ὁποίαν* (ἐνν. *τὴν Μεθώνην*) *τὴν ἐπολέμα μὲ πάσα λο-γῆς ἅρματα ... καὶ ἡ γιανιτσαρία μὲ τὰ τουφέκια* Χρον. σουλτ. 132^{21}.

γιανιτσαρομάζωμα τό, Συναδ., Χρον. 36, 54.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γιανίτσαρος* καὶ *μάζωμα.*

Μάζεμα γενιτσάρων: *ἦλθεν ὁ σκλάβος ὁ ντερβίσαγας διὰ τὸ γιανιτσαρομάζωμα εἰς τὰς Σέρρας* αὐτ. 54.

γιανίτσαρος ὁ, Θρ. Κων/π. Β 17, Θρ. Κων/π. διάλ. 16, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 271, 293, Τάξ. πόρτ. 3, Ἔκθ. χρον. 79^{23}, Ἀχέλ. 192, 2358, Θρ. Κύπρ. Κ 397, Θρ. Κύπρ. Μ 354, Χρον. σουλτ. 39^{19}, 60^{5}, 75^{7}, 135^{22}, Παλαμήδ., Βοηβ. 19, Σταυριν. 53, 77, 376, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' μετὰ στ. 58, μετὰ στ. 74, Συναδ., Χρον. 34, 38, Λεηλ. Παροικ. 54, Διακρούσ. 80^{6,16}, 96^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 165^{39}, 168^{29}, 192^{5}, 198^{15}, 207^{8}, 264^{18}, 272^{30}, 290^{24}, 358^{1}, 379^{19}, 403^{4}, 464^{8}, 465^{17}, 559^{26}, κ.ἀ.· *γενίτσαρος,* Παρασπ., Βάρν. C 275, 293, 299, 343, 366, 401, 406, Ἔκθ. χρον. 10^{14}, 44^{15}, 69^{5,9}, 74^{10}, 83^{8}, κ.ἀ., Ἱστ. πολιτ. 13^{22}, Ἱστ. πατρ. 165^{21}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 507$^{7-8}$· *γενίτσερος,* Δούκ. 179^{10}· *ἰανί-τσαρος,* Ψευδο-Σφρ. 230^{27}, 382^{17}, Παλαμήδ., Βοηβ. 102· πληθ. *γιανιτσα-ρέοι,* Ἱστ. Βλαχ. 1192, 1522.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *yeniceri.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. (λ. *γενίτσαρος*). Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γενίτζαροι*), στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Α' 243 καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γενίτσαρος*).

Τοῦρκος στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ σώματος πού ἀποτελοῦνταν κυρίως ἀπὸ παιδιὰ χρι-στιανῶν πού ἐξισλαμίσθηκαν (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Mor., Byzantinot. II 110): *γιανίτσαρους νὰ πολεμᾶς, γιὰ νὰ σὲ κράζω φίλο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 464^{8}· *μ' ὅλους τοὺς τσιαούσηδες καὶ μὲ τοὺς γιανιτσάρους* Διακρούσ. 96^{5}.

Γιαννινιώτης ὁ, Χρον. Τόκκων τίτλ. μετὰ στ. 1172· 1184, 1242, 1382, 1754, 2076, 2925· *Γ ι α ν ν ι ν ώ τ η ς,* Κορων., Μπούας 4.

Ἀπὸ τὸ κύρ. ὄν. *Γιάννινα καὶ τὴν κατάλ. -ιώτης.*

Ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὰ Γιάννινα: *Οἱ Γιαννινιῶται οἱ ἄρχοντες πάντα τοὺς Ἀρβανίτας ἐχθροὺς τοὺς εἶχαν ἀποαρχῆς* Χρον. Τόκκων 1184.

Γιαννινώτης ὁ, βλ. *Γιαννινιώτης.*

γιάντα, σύνδ. καὶ ἐπίρρ., Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 538, Κυπρ. ἐρωτ. 37^{3}, 46^{5}, 95^{27}, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 53, Πανώρ. Α′ 269, Β′ 173, 465, 476, Γ′ 107, Ε′ 273, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 59, Α′ 496, Β′ 80, Ἰντ. β′ 90, 161, Δ′ 5, 17, 414, Ε′ 2, 76, 137, 211, 435, 537, 560, Κατζ. Γ′ 486, Ε′ 17, Ἐρωτόκρ. Γ′ 440, 604, Εὐγέν. 720, Στάθ. Α′ 25, Β′ 15, Γ′ 371, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β′ 134, Δ′ 196, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [530], Δ′ [305, 559], Ε′ [214], Ροδολ. Ε′ [352], Φορτουν. (Vinc.) Α′ 283, Ζήν. Α′ 30, Β′ 243, Δ′ 130, 225, 353, Ε′ 100, Τζάνε, Κρ. πόλ. 181^{16}, 208^{21}, 222^{1}, 236^{14}, 262^{18}, 355^{22}, 357^{12}, 424^{8}, 466^{12}, 548^{23}, 555^{18}, 556^{17}, 570^{20}· *γ ι α ε ῖ ν τ α,* Κατζ. Β′ 72, Τζάνε, Κρ. πόλ. 513^{9}· *γ ι α τ ε ῖ ν τ α,* Κυπρ. ἐρωτ. 17^{6}, 18^{5}, 92^{53}, 93^{23}, $100^{35,36}$· *δ ι α ε ῖ ν τ α,* Γεωργηλ., Θαν. 397· *δ ι α τ ε ῖ ν τ α,* Ἐρωτοπ. 81, Βουστρ. 521· *ὀ γ ι α ε ῖ ν τ α,* Φορτουν. (Vinc.) Β′ 187, Γ′ 29· *ὀ γ ι ά ν τ α,* Π.Ν. Διαθ. φ 244α 16, Πανώρ. Γ′ 499, Ἐρωφ. Γ′ 253, Ε′ 34, 561, Κατζ. Ε′ 309, Στάθ. Γ′ 432, Στάθ. (Θέατρο) Α′ 84, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [332, 512], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 622.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *εἶντα* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 529, λ. *ὀγιάντα*]). Ὁ τ. *ὀγιάντα* μὲ τὸ προθετ. *ο*. Πβ. *ὀγιὰ* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωφ. σ. 162, λ. *ὀγιάντα*]). Ὁ τ. *γιαεῖντα* τὸ 18. αἰ. (Βλ. Pern., Ét. linguist. Β′ 232). Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Β′ 317, 325, 326, Γ′ 53, Θυ. Ε′ 35 καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ.

1) Γιατὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ὦ θάνατε πρικότατε, τοὺς σμίγει ὁ πόθος γιάντα σ' ἀρέσει τόσ' ἀλύπητα νὰ ξεχωρίζης πάντα;* Ἐρωφ. Ε′ 211. **2**) (Μὲ οὐσ.) γιὰ ποιόν, ποιάν, κ.λ.π.: *Γιάντ' ἀφορμὴν τὴν ἐμορφιὰν ἐκείνην θέλεις... νὰ σβήσης;* Κυπρ. ἐρωτ. 37^{3}.

γιάνω, βλ. *γιαίνω.*

γιαόμως, σύνδ., Πεντ. Γέν. XXVII 4.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ ὅμως.*

Γιὰ νά: *φέρε ἐμὲν καὶ νὰ φάγω, γιαόμως νὰ σ' εὐλογήση ἡ ψυχή μου ἰμπροὺ νὰ πεθάνω* ὅ.π.

γιαούρης ὁ, βλ. *γκιαούρης.*

γιαπάς, ἐπίρρ., Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 356, 517, Στάθ. Α′ 4, Γ′ 36, 142· *δ ι α π ά ς,* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 4, 17, 210, 372, 584, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 63, Φαλιέρ., Θρ. 241, 254.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ ἄκλ. *πάσα*=κάθε.

1) Πάντως, ὁπωσδήποτε, ἐξολοκλήρου, ἐντελῶς: *ὁπὄχεις τὸ κουφάρι μου τώρα γιαπὰς γεμάτο μοίραν ἀπὸ τοῦ πόθου μας τ' ἀχόρταγο δροσάτο* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 517. **2**) Ἰδίως, προπάντων: *Ἔδε μεγάλη λύπηση ὁποὺ τυχαίνει νά 'χη πρὸς τοὺς ποθῶντας, δυσκολιὲς γιαπὰς ὄντα τοῦ λάχη* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 356.

γιαρὰ ἡ, Ἰατροσ. κώδ. χοδ′.

Τὸ τουρκ. *yara*. Ἡ λ. καὶ στὸ καππαδοκικὸ ἰδίωμ. (Dawk., Modern. Gr. σ. 592). Γιὰ τὴ λ. στὸ ἀρσ. γένος βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 125 καὶ ΛΔ 11, 1969, 93 καὶ 99.

Πληγή: *Εἰς μεγάλην γιαρὰν ὅταν τρέχη αἷμα πολὺν νὰ τὸ στήσουν* ὅ.π.

γιαρένης ὁ, Συναδ., Χρον. 62, 66.

Τὸ τουρκ. *yaren*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

«Γυναικὰς» (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γλυκόλογος, γλυκοσύντυχος, γιαρένης εἰς τὴν νεότητά του* αὐτ. 62.

γιαρίκι(ν) τό, Χρον. Μορ. P 1041· *δ ι α ρ ί κ ι (ν),* Χρον. Μορ. H 1041.

Τὸ τουρκ. *yarig* (Βλ. καὶ Du Cange, λ. *γιαρήκιον*).

Ἀκόντιο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, ὅ.π.): *Ἄρματα εἴχασιν καλά, γιαρίκια ἐφοροῦσαν* Χρον. Μορ. P 1041.

γιασεμὶ τό· *γ ι α σ ι μ ί ν,* Ἐρωτοπ. 451· *γ ι α σ ο υ μ ί (ν),* Κυπρ. ᾆσμ. 12^{27}.

Τὸ τουρκ. *yasemin*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. *γιασιμὶν* βλ. Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 509 καὶ Παπαδ. Α., Λεξ. (λ. *γιασεμίν*).

Τὸ φυτὸ γιασεμὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τοῦ κοντοστάβλη γιασιμὶν* Ἐρωτοπ. 12.

γιάση ἡ, Μαχ. 32^{33}, Ροδολ. Β′ [76]· *ἴ α σ η,* Μαχ. 38^{19}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἴασις.*

Γιατρειά, θεραπεία: *ἂν ἦτον νὰ γράψω τὲς γιάσες του* (ἐνν. τοῦ ἁγίου) *ὡς τοῦ νά 'ζουν δὲν ἔφταννα* Μαχ. 32^{33}.

γιασιμὶν τό, βλ. *γιασεμί.*

γιασουμὶ(ν) τό, βλ. *γιασεμί.*

γιαταῦτα, ἐπίρρ., Λεηλ. Παροικ. 148.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ ταῦτα* (Βλ. *αὐτός*). Πβ. τὸ *διὰ ταῦτα* στὸ Somav. (λ. *διὰ τοῦτο*).

Ἐξαιτίας αὐτοῦ, γιαυτό: *γιαταῦτα δὲν ψηφοῦν τοὺς ὁρισμούς μας* ὅ.π.

γιαταῦτο, ἐπίρρ., Δεφ., Σωσ. 265, Τριβ., Ταγιαπ. 89· *δ ι α τ α ῦ τ ο,* Ἀλφ. 11^{23}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *γιὰ* καὶ τὸ οὐδ. *ταῦτο* τῆς ἀντων. *ταῦτος* (Βλ. *αὐτός*). Ὁ τ. στὸ Somav. (λ. *διὰ τοῦτο*).

Ἐξαιτίας αὐτοῦ, γιαυτό: *γιαταῦτο ὅρισ' ὁ Θεὸς νὰ σᾶς λιθοβολήσουν* Δεφ., Σωσ. 265· *Ζουή, διαταῦτο σοῦ ζητῶ νὰ πὰ νὰ μετανοιώσω ...καὶ τὴν ψυχὴν νὰ σώσω* Ἀλφ. 11^{23}.

γιαταῦτος, ἐπίρρ., βλ. *γιαδαῦτος.*

γιατί, σύνδ., βλ. *διατί.*

γιατεῖντα, σύνδ. καὶ ἐπίρρ., βλ. *γιάντα.*

γιατοῦτον, ἐπίρρ., Μαχ. 512^{23}· *δ ι α τ ο ῦ τ ο (ν),* Χρον. Τόκκων 1273, Μαχ.

380[3,4,26-7], Σφρ., Χρον. μ. 100[9-10]· *διατούτου,* Βίος γέρ. V 17· *διετοῦτο,* Χρον. Τόκκων 2154.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ τοῦτον.* Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Βλάχ.): *Γιατοῦτον δὲν μοῦ φαίνεται νὰ μπῶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἂν δὲν πᾶσιν* Μαχ. 512[23]· *διατούτου δέχου ταῦτα* (παραλ. 1 στ.), *τὰ ρησίδια τοῦ λόγου* Βίος γέρ. V 17.

γιάτραινα ἡ, Ἐνθύμ. τοῦ 1476 (?) (Darrouzès, Χαριστ. Ὀρλάνδ. Α' 304).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιατρὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-αινα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γυναίκα τοῦ γιατροῦ ἢ γυναίκα γιατρός: *Ἐκοιμήθ(η) ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ Ζωὴ ἡ γιάτραινα* ὅ.π.

γιατρειὰ ἡ, Πένθ. θαν.[2] 455, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 121, 166, 351, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 44, Κυπρ. ἐρωτ. 138[20], 153[28], Πανώρ. Α' 60, Β' 375, Γ' 445, Ἐρωφ. Α' 237, Δ' 566, Ε' 262, Κατζ. Ἰντ. β' 18, Ἐρωτόκρ. Ε' 1199, Στάθ. Β' 30, Ροδολ. Ἀφ. [61], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [718], Γ' [605], Δ' [22, 1481], Τζάνε., Κρ. πόλ. 368[10]· *γιατρεία,* Ἀσσίζ. 256[1], 430[14], 436[15], Θησ. Γ' [25[8]], Ε' [26[8]], Ἀχέλ. 1817, Τζάνε, Κρ. πόλ. 261[26]· *ἰατρεία,* Κρασοπ. 83, Καλλίμ. 1088, Ἀσσίζ. 177[21], Ἑλλην. νόμ. 532[2], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 530[7], Χρον. Μορ. Η 8212, Ἰατροσ. κώδ. ωιη', Φυσιολ. (Legr.) 536, Θησ. Γ' [25[7]], Σκλέντζα, Ποιήμ. 7[9], Γεωργηλ., Θαν. 542, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156[32], Σαχλ., Ἀφήγ. 12, Αἰτωλ., Μῦθ. 30[4], Ἱστ. πατρ. 145[12]· *ἰατρειά,* Προδρ. III 411b (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Διγ. Ο 1584.

Τὸ οὐσ. *ἰατρεία,* ποὺ ἀπ. στὸν Ἱπποκράτη. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Θεραπεία, γιατρειὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *καὶ τότε νὰ ποιήσωμεν ἰατρειὰν ἐνδεχομένην* Προδρ. III 411b (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.)· *ὁμοίως ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ἀπολογιάση αὐτὸν τὸν γιατρὸν ἀπὲ τὴν χώρα ἐκείνην ἀποὺ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακὴν γιατρείαν* Ἀσσίζ. 430[14]· (μεταφ.) ἀνακούφιση ἀπὸ ψυχικὸ πάθος ἢ πόνο, ψυχικὴ ἀπολύτρωση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ποιὰν ἀνιμένω πλιὰ γιατρειὰ 'ς τσὶ πόνους μου νὰ δώση* Πανώρ. Β' 375· *Αὐτὴ δὲ ἡ ἁγία τράπεζος ἔκαμεν πολλὰς ἰατρείας ψυχῆς καὶ σώματος* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156[32]· *Πῶς ἔχω χρειὰ εἰς τὰ πάθη μου, γιατρειὰ νὰ μοῦ χαρίση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [718]· *πὼς ἡ γιατρειὰ τῆς ἐντροπῆς εἶναι ἡ γδίκια μόνο* Ἐρωφ. Ε' 262· **β**) φρ. *δὲν ἔχει γιατρειὰ*=δὲν ἐπιδέχεται διευθέτηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Εἰς ἕνα πράμα μοναχὰ συμπάθιο δὲν εὑρίσκει, ὅντε τὸ σφάλμα στὴν τιμὴ πληγώνει καὶ βαρίσκει· τοῦτο δὲν ἔχει γιατρειά, γιατὶ πολλὰ πληγώνει* Ἐρωτόκρ. Ε' 1199· **γ**) ἰατρικὸ παρασκεύασμα, φάρμακο: *ὀφὰς εἰς τὴν ἰατρείαν ἀποβάψας ἀνάγκασον αὐτὸν φαγεῖν* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 530[7]· *ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἐπιάσασιν τὴν μίαν* (ἐνν. *τὴ βάρκα*) *ὅπου ἦτον γεμάτη πράματα πολλά, γιατρεῖες τῶν μαχήτων* Ἀχέλ. 1817.

γιάτρεμα τό· *ἰάτρευμα,* Χριστ. διδασκ. 495.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἰάτρευμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γιατρειά, θεραπεία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Τὸ ὕστερον ἡ Ἐκκλησία ἰάτρευμα θέλει δοκιμάσει μὲ τὸ νὰ τὸν ἀφορίση* ὅ.π.

γιατρεμὸς ὁ, Πεντ. Ἔξ. XXI 19.

Ἀπὸ τὸ *γιατρεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γιατρειά, θεραπεία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *μόνε τὸ ξάργισμά του νὰ δώση καὶ γιατρεμὸ νὰ ἰατρέψη* ὅ.π.

γιάτρευσις ἡ· *ἰάτρευσις,* Χίκα, Μονωδ. 54.

Ἀπὸ τὸ *ἰατρεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-σις.*

Θεραπεία: *ἀπὸ τὸ νὰ στερηθοῦμεν... τῶν ἁμαρτωλῶν τὸν ἐγγυητὴν καὶ τὴν ἰάτρευσιν* ὅ.π.

γιατρεύω, Ἀσσίζ. 178[19,25], 179[29], 326[14], Ἑβρ. ἐλεγ. 166, Ἀπαρν. 7, Μαχ. 254[2], 482[15], Ch. pop. 437, 834, Σαχλ. Ν 376, Κορων., Μπούας 63, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 88, 162, Κυπρ. ἐρωτ. 149[12], Θυσ.[2] 218, Εὐγέν. 821, 1155, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [521], Ε' [72, 1308, 1321], Τζάνε, Κρ. πόλ. 141[29], 286[10], 294[4]· *γιατρεύγω,* Ἀσσίζ. 431[4], Δεφ., Σωσ. 310, Ἐρωφ. Β' 324, Ἐρωτόκρ. Α' 138, 739, 1268, Γ' 1632, Ε' 96, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [485]· *γιατρεύω καὶ γιατρεύγω,* Ἀσσίζ. 179[25], 185[10,20], Θησ. (Foll.) I 83, Γαδ. διήγ. 205, Συναξ. γυν. 664, Πένθ. θαν.[2] 425, Πένθ. θαν. (Knös) S 425, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 358, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. -van Gem.) 290, Πεντ. Ἔξ. XXI 19, Κυπρ. ἐρωτ. 149[12], Βοσκοπ. 104, Ἐρωτόκρ. Β' 1521, 1634, Εὐγέν. 795, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [70], Τζάνε, Κρ. πόλ. 141[28], 455[19], κ.π.ἀ.· *διατρεύω,* Ροδινὸς Νεόφ., Περὶ ἡρώων (Κουρν.) 232· *ἰατρεύγω,* Ἀσσίζ. 186[8]· *ἰατρεύω,* Σταφ., Ἰατροσ. 8[217], Προδρ. III 417 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἰατροσ. 20[68], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520[21], Μαχ. 554[17], Θησ. Β' [83[3], 88[6]], Ch. pop. 28, 119, Κορων., Μπούας 107, Θρ. Θεοτ. 20, Αἰτωλ., Μῦθ. 30[1], Ἱστ. πατρ. 96[14], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 425 δίς, 464, Συναδ., Χρον. 70, Τζάνε, Κρ. πόλ. 584[14], κ.ἀ.· *ἰατρεύω καὶ ἰατρεύγω,* Ἀσσίζ. 180[21], 236[25], Χειλᾶ, Χρον. 354, Θησ. Γ' [10[8]], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[69], Θρ. Κύπρ. Κ 486, Θρ. Κύπρ. Μ 443.

Τὸ ἀρχ. *ἰατρεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Ἐνεργ. μτβ.) θεραπεύω κάπ. ἀπὸ ἀρρώστια ἢ τραῦμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *εὑρῆκεν ἕνα λεπρὸν καὶ παρευθὺς τὸν ἰάτρευσεν* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 425· *Τὴν ἀρρωστίαν του γιάτρευσε καὶ θάνατον ἐφύγε* Κορων., Μπούας 63· (μεταφ.) καταπαύω ψυχικὸ πάθος ἢ πόνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἄλλους γιατρεύεις ψυχικὰ κι' ἄλλους μ' ἐλεημοσύνην* Τζάνε, Κρ. πόλ. 141[29]· *τὰ σωθικά μου γιάτρευγε κι' ὅλον ἐδρόσιζέ με* Ἐρωφ. Β' 324· *γιατὶ κακὰ γιατρεύγουσι τσ' ἀγάπης τὴν ὀδύνη* Ἐρωτόκρ. Α' 138. **2**) (Μέσ. μτβ.) θεραπεύω: *ποτὲ δὲν τὴν ἰατρεύουνται* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 464.

γιατρικό(ν) τό, Πένθ. θαν.[2] 178, 430, Πανώρ. Α' 150, Β' 160, Ε' 167, Βοσκοπ. 40, Ἐρωτόκρ. Α' 884, 1314, 1731, 2048, Δ' 646, Ε' 755, 766, Στάθ. Α' 63, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [518]· *ἰατρικόν,* Προδρ. III 404c (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Ἰατροσ. 24[194].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἰατρικὸν* (L-S, λ. *ἰατρικὸς* I). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φάρμακο, γιατρικὸ (Ἡ σημασ. τὸν 7. αἰ., Sophocl., λ. *ἰατρικὸς* α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ 2): *ἐκεῖ π' ὀλπίζω γιατρικό, πληθαίνω τὸν καημό μου* Πανώρ. Β' 160· *τὸ γιατρικὸ ποὺ τοῦ 'δωκεν ὁ φίλος δὲν τὸν γιαίνει* Ἐρωτόκρ. Α' 884· *ὁ μὲν ὑπάγει στὸν ἀγρὸν ἰατρικὰ γυρεύων* Προδρ. III 404c (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

γιατρικός, ἐπίθ., Εὐγέν. 822· *ἰατρικός,* Προδρ. III 404c (χφφ. gV) (κριτ. ὑπ.), Ἱερακοσ. 488[18].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἰατρικός.* Ὁ τ. *ἰατρικὸς* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἰατρικός*).

Ποὺ ἔχει θεραπευτικὲς ἰδιότητες, ποὺ γιατρεύει (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S,

λ. *ἰατρικὸς* ΙΙ3) : *ἔλα νὰ πᾶμε στὸν γιατρὸν ἀψὰ νὰ σὲ γιατρεύσῃ καὶ μὲ βοτάνι γιατρικὸν τὰ χέρια σου νὰ δέσῃ* Εὐγέν. 822.

(Πιθ.) τὸ ἀρσ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.=οἱ γιατροί: Ἱερακοσ. 488^{18}.

γιατρὸς ὁ, Σκλάβ. 966, Ch. pop. 834, Γαδ. διήγ. 68, 205, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 248, Φαλιέρ., Ἐνύπν. 95, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.- van Gem.) 47, 287, Δεφ., Σωσ. 310, Π.Ν. Διαθ. φ 335β 25, Κυπρ. ἐρωτ. 137^{17}, 138^{17}, Ἐρωτόκρ. Α′ 2058, Β′ 1755, Γ′ 106, 303, 1294, Δ′ 258, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 153, Τζάνε, Κρ. πόλ. 584^{12}, κ.ἀ.· *ἰατρός*, Προδρ. III 410, Ἀσσίζ. 90^{30-1}, Διγ. (Trapp) Gr. 3403, Διγ. Ἄνδρ. 406^{26}, Ἑβρ. ἐλεγ. 162, Πόλ. Τρωάδ. 728, Ch. pop. 28, 117, 437, Πεντ. Ἔξ. XV 26, Αἰτωλ., Μῦθ. 30^{10}, Ἱστ. πατρ. 96^{13}, 145^{11}, Ἀλφ. 14^{112}, Συναδ., Χρον. 47, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [521], κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἰατρός*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γιατρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ὅμως ἐκάλεσεν τοὺς ἀκριβοὺς ἰατροὺς καὶ ἐδοκίμασαν μὲ πολλὴν τέχνην τῆς ἰατρείας καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸν ἰατρεύσουν* Διγ. Ἄνδρ. 406^{26}· *τὸ θάνατο μηδὲ γιατρὸς μηδὲ χορτάρι γιαίνει* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1294· *ἐπίασαν αὐτὸν οἱ ἰατροὶ μὲ πολλὰ καθάρσια καὶ μὲ ἄλλας ἰατρείας καὶ ἰάτρευσαν αὐτὸν* Ἱστ. πατρ. 96^{13}· *πῶς εἶναι ψεύστης ἰατρός, εἶναι καὶ κλέπτης μέγας* Αἰτωλ., Μῦθ. 30^{10}· (μεταφ.) αὐτὸς ποὺ παύει ψυχικὰ πάθη καὶ πόνους, λυτρωτὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὸ λοιπὸν πρὸς τὸν γιατρὸν τῆς φρόνησής μας δράμε* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.- van Gem.) 47· *εἰς κάθ' ἀνάγκη καὶ κακὸ ἐσύ 'σουν ὁ γιατρός μου* Ἐρωτόκρ. Γ′ 106· *Δὲν εἶχα στ' ἁμαρτήματα γιατρὸν νὰ μὲ γιατρέψῃ* Γαδ. διήγ. 205.

γιατροσόφι τό· *ἰατροσόφι*, Ἰατροσ. κώδ. ωιθ′, Αἰτωλ., Μῦθ. 32^{3}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γιατρὸς* καὶ *σοφία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Βιβλίο ἰατρικῆς ποὺ περιέχει συλλογὴ συνταγῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἰατροσόφι σὺν Θεῷ περιέχον τὴν λέξιν καὶ διαιτίαν τινῶν φιλοσόφων περὶ ἰατρικῆς ἐπιστήμης* Ἰατροσ. κώδ. ωιθ′.

γιατροσύνη ἡ, Ἀγν., ποιήμ. Α′ 77.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιατρὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Θεραπεία: *ὅσα κάντια καὶ δροσάτα, κόρη μου, προβάρησά τα δὲν εὑρίσκω γιατροσύνη* ὅ.π.

γιατώρα, ἐπίρρ., Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 149, Ἱστ. Βλαχ. 2453 [=Γέν. Ρωμ. 77]· *διατώρα*, Μαχ. 276^{11}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ τώρα*.

Αὐτὴ τὴ στιγμή, τώρα: *Ἀλλὰ 'δὲ μένα δὲ βαστᾶ νὰ καρτερῶ γιατώρα* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 149· *Φίλε μου, ὁ σουλτάνος δὲ εἶναι εἰς ὄρεξη νὰ ποίσῃ διατώρα ἀγάπην* Μαχ. 276^{11}.

γιαυτόν, ἐπίρρ., βλ. *γιαῦτο(ς)*.

γιαῦτο(ς), ἐπίρρ., Ἀγν., ποιήμ. Α′ 22, Μυστ. παθ. 112, Ἐρωτόκρ. Α′ 728, 1623, Β′ 19, 1103, Γ′ 256, 925, Δ′ 177, 711, Θυσ.² 490, Εὐγέν. Πρόλ. 36, 768, Στάθ. Β′ 284, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 41, δ′ 62, Ροδολ. Α′ [367], Ε′ [485], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [341], Δ′ [393], Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 168, Ζήν. Α′ 267, 341, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 5, Τζάνε, Κρ. πόλ. 447^{9}, 578^{25}· *γιααῦτο*, Τριβ., Ταγιαπ. 207, 259· *γιαυτόν*, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 91, Κυπρ. ἐρωτ. 14^{7}· *γιαυτός*, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 58· *διαῦτο(ς)*, Σκλέντζα, Ποιήμ. 3^{11}, 5^{27}, 7^{68}, Λίμπον. Εἰσαγ. 59, Ἐπίλ. 89, Διακρούσ., Πένθος 221· *ὀγιαυτός*, Φαλλίδ. 51.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *γιὰ αὖτο(ς)*, *αὐτός*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Πρόλ. 133, κ.ἀ.

Γιαυτό, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ λόγου: *κοντογροικᾶ τὸ τέλος του, γιαῦτος παραμανίζει;* Θυσ.² 490· *γιαῦτος δὲν ἔχου ἀνάπαψ' οὐδὲ νύχτα μουδὲ μέρα* Ἐρωτόκρ. Α′ 728· *Διαῦτο κλιτὴ σὲ δέομαι τῆς ἀληθείας Πνεῦμα* Σκλέντζα, Ποιήμ. 3^{11}· *Ὅλοι οἱ φίλοι μου μὲ 'φῆκα κ' οἱ δικοί μου μ' ἀπαρνηθῆκα, μπλιὸ κανεὶς δὲ μοῦ σιμώνει, ὀγιαυτὸς μὲ κροῦσι πόνοι* Φαλλίδ. 51.

γιαυτός, ἐπίρρ., βλ. *γιαῦτος*.

γιβεντίζω, βλ. *γεβεντίζω*.

γίγαντας ὁ, βλ. *γίγας*.

γιγαντιαῖος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 4191.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίγας* καὶ τὴν κατάλ. *-ιαῖος*. Ἡ λ. τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει μεγάλο ἀνάστημα, ὑπερμεγέθης, ὑπερφυσικὸς (Βλ. L-S, λ. *γιγάντειος*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἐκεῖ γὰρ ἦσαν ἄνθρωποι πλεῖστοι γιγαντιαῖοι, ὑπερμεγέθεις* ὅ.π.

γιγαντογενής, ἐπίθ., Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 808.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίγας* καὶ τὸν ἀόρ. τοῦ *γίγνομαι*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ποὺ ἔχει μεγάλες διαστάσεις, μεγαλόσωμος, δυνατὸς (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2. Βλ. καὶ Δημητράκ.): *Ὑπῆρχε δοὺξ τῶν Σαμψονῶν, διοικητὴς μεγάλος, ἄνθρωπος γιγαντογενὴς καὶ πρόσοψις καὶ κάλλος* ὅ.π.

γιγαντοδύναμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 209.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γίγας* καὶ *δύναμις*.

Ποὺ ἔχει τὴ δύναμη τοῦ γίγαντα· δυνατός, ἰσχυρός: *οὐδ' ὁ γιγαντοδύναμος ἐνδέχεται καυχᾶσθαι* ὅ.π.

γιγαντόκτιστος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5602.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίγας* καὶ τὸ ἐπίθ. *κτιστός*.

Ποὺ κτίστηκε ἀπὸ γίγαντες· ὑπερμεγέθης, πολὺ ἰσχυρός: *πύργον γιγαντόκτιστον χαλάνης ἀσφαλτώσας* (ἐνν. *ὁ Ρωμανὸς*) ὅ.π.

γιγαντοπάλαμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4843, 5663, 6286.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γίγας* καὶ *παλάμη*.

α¹) Ποὺ ἔχει παλάμες γίγαντα· γιγαντόσωμος, ρωμαλέος: *ἀνὴρ γιγαντοπάλαμος, ὀξύχειρ, ἀνδροφόντης* αὐτ. 6286· **α**²) (προκ. γιὰ παλάμη) ποὺ εἶναι μεγάλη σὰν τοῦ γίγαντα: *καὶ τὰς παλάμας ἐπισχεῖν τὰς γιγαντοπαλάμους τοῦ Πετρωνᾶ* αὐτ. 4843.

γιγαντόσωμος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6289.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γίγας* καὶ *σῶμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει σῶμα γίγαντα· ὑπερβολικὰ μεγαλόσωμος: *Ἐκεῖνος τοίνυν ἠθροικὼς ἄνδρας ἀγχεσιμάχους, κορυνοφόρους, αἰχμητάς, ἄνδρας γιγαντοσώμους* ὅ.π.

γιγαντόχειρ, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5241.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γίγας καὶ χείρ.*

Ποὺ ἔχει χέρια ὅμοια μὲ γίγαντα: *ἦν δ' ὁ Βασίλειος καλός, γενναῖος, γιγαντόχειρ* ὅ.π.

γιγαντώδης, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 426^{28}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γιγαντώδης.*

Ποὺ εἶναι ὅμοιος μὲ γίγαντα, ὑπερβολικὰ μεγαλόσωμος ἢ δυνατὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐκ τοῦ Λουπαδίου ὁ γιγαντώδης ὥρμητο λένδρος* ὅ.π.

γίγας ὁ, Μανασσ., Χρον. 3282, 3788, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 173, Βίος Ἀλ. 6, Λίβ. P 1031, Διγ. O 2520, κ.ά.· *γ ί γ α ν τ α ς,* Ἑρμον. Φ 286, Θησ. Ζ' [23^{7}], Χούμνου, Π.Δ. V 9, Ροδολ. Α' [262], Διγ. O 22, Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{4}, 422^{24}.

γίγνομαι, βλ. *γίνομαι.*

γίδα ἡ, Ἀλεξ. 112, Συναξ. γυν. 236, Αἰτωλ., Μῦθ. 7^{2}, Διακρούσ. 76^{10}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 38^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίδι* ‹ ἀρχ. *αἰγίδιον* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατσίκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἡ θάλασσ' ἀσπρομαύρισε σὰν πρόβατα μὲ γίδες* Διακρούσ. 76^{10}. **2**) (Προκ. γιὰ γυναίκα σκωπτικῶς) (Γιὰ τὴ σημερ. σημασ. πβ. Δημητράκ., λ. *κατσίκα* 2): *τὴν σκύλα αὐτὴν τὴν λιγαρέαν, τὴν ψωριασμένην γίδα* Συναξ. γυν. 236.

γιδάκι τό, Δεφ., Λόγ. 454.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίδα* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι.*

Κατσίκι, μικρὴ γίδα: *μὴ πηδάη τὰ γκρεμνά, ὡς κάμνουν τὰ γιδάκια* ὅ.π.

γιδάρω, Κρ. συμβόλ. 109.

Τὸ ἰταλ. *guidare.*

Κυβερνῶ, βοηθῶ: *νά 'χουνε χρεία νὰ γιδαριστοῦν* ὅ.π.

γίδι τό, Ἑρμον. I 26, Λέοντ., Αἰν. I 84, Χρησμ. I 88, Γαδ. διήγ. 191, Πεντ. Γέν. XXVII 16, XXX 32, XXXI 38, Ἔξ. XII 5, Λευιτ. III 12, XVII 3, XXII 19, 27, Δευτ. XVI 4, Αἰτωλ., Μῦθ. 22^{3}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἰγίδιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατσικάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *βόδι ἢ πρόβατο ἢ γίδι ὅτι νὰ γεννηθῆ καὶ νὰ εἶναι ἐφτὰ μέρες κατωθιὸ τὴ μάννα του* Πεντ. Λευιτ. XXII 27. **2**) Κατσίκα ὁποιασδήποτε ἡλικίας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἔφαγε καὶ τὰ πρόβατα, ὅλα τὰ γίδια του* Αἰτωλ., Μῦθ. 22^{3}· *οἱ προβατίνες σου καὶ τὰ γίδια σου δὲν ἀτέκνεψαν* Πεντ. Γέν. XXXI 38.

γιδινός, ἐπίθ., Πεντ. Γέν. XXVII 9, XXXVII 31, XXXVIII 17, Ἔξ. XXV 4, XXVI 7, Λευιτ. IV 23, 28, V 6, IX 3, XVI 5, XXIII 19, Ἀρ. VII 16, 22, 28, 34, 40, 46, XXVIII 15, XXIX 11, XXXI 20, Ἀγαπ., Γεωπον. 80· *γ ί δ ι ν ο ς,* Ἀγαπ., Γεωπον. 85, 201.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γίδα* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός.* Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γίδα*). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γίδινος*).

Κατσικίσιος (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἐγὼ νὰ*

ἀπεστείλω ρίφι γιδινὸ ἀπὸ τὸ ποίμνιο αὐτ. Γέν. XXXVIII 17· *νὰ φέρη τὴν προσφορά του κατσίκα γιδινή, τέλεια θηλυκὴ* αὐτ. Λευιτ. IV 28.

γιδοβοσκὸς ὁ· *γ ι δ ι β ό σ κ ο ς,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1319].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γίδα καὶ βοσκός.* Ὁ τ. *γιδιβόσκος* ἀπὸ μετρ. ἀν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Βοσκὸς κατσικιῶν, γιδάρης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ποιὸς γιδιβόσκος ἢ καὶ ποιὸς ζευγίτης δὲν βασταίνει δέρμα τοῦ λύκου ἀπάνου του* ὅ.π.

γιλλοὺ ἡ, βλ. *γελλού.*

γιμμές, ἐπιφ., βλ. *ἀγιμέννα.*

γίμπλα ἡ, Ἀσσίζ. 494^{27}.

Τὸ γαλλ. *guimpe.* Ἡ λ. στὸ Du Cange.

Πέπλο: *τὰ ροῦχα τὰ φέρνου οἱ πραματευτάδες ἀπὲ τὴν Ἀντιόχειαν, ὥσπερ ἔνι γίμπλες καὶ μεσάρες* ὅ.π.

γινεὰ ἡ, βλ. *γενεά.*

γινίσκομαι, Ἀσσίζ. 458^{4}, Μαχ. 2^{13}, 64^{33}, 72^{6}, 136^{24}, 166^{6}, 168^{22}, 224^{4}, 260^{18}, Βουστρ. 436, 473, 481, 486, 513, 540, Κυπρ. ἐρωτ. 46^{3}, 93^{52}.

Ἀπὸ τὸ *γίνομαι* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ίσκω* (*-ίσκομαι*). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *γινίσκεσθαι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 510).

Γίνομαι, συμβαίνω (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ὅ.π.): *Καλὰ ἤμουν 'δηγημένος νὰ ἔλθω, ἀμμὲ οἱ Βενετίκοι εἶπαν μου πῶς γινίσκεται ἡ ἀγάπη* Μαχ. 166^{6}· *πρὶν νὰ δώση ὁ ἥλιος, γινίσκεται σ' ἐμὲν ὁ κόσμος σπήλιος* Κυπρ. ἐρωτ. 93^{52}.

γίνομαι, Σπαν. A 469, Σπαν. P 41, Προδρ. III 37, Μακρεμβ., Ὑσμ. 166^{29}, Ἀσσίζ. 42^{16}, 174^{10}, 218^{30}, 260^{28}, 266^{18}, 285^{8}, 297^{3}, 298^{19}, 404^{1}, 407^{24}, 412^{4}, 439^{15}, Ἑλλην. νόμ. 583^{22}, Ὀρνεοσ. 579^{9}, Διγ. (Trapp) Gr. 363 (ἀόρ. *ἐγενήθης*), 1788, 2284, Διγ. Z 1947, 2149, 3540, Διγ. (Trapp) Esc. 390, 616, 637, Ἑρμον. Λ 265, Χρον. Μορ. H 123, 236, 408, 988, 1111, 6357, 8016, Χρον. Μορ. P 156, 3914, 6085, 8037, 8048, Πουλολ. Ἀθ. 465, Βίος Ἀλ. 2088, Πτωχολ. P 175, Πανάρ. 63^{22}, Περὶ ξεν. A 106, 336, Ἀπολλών. 814, Λίβ. P 2431, 2827, Λίβ. Sc. 1173, 1974, 2307, Λίβ. Esc. 674, 2279, 3884, Λίβ. N 2518, Ἀχιλλ. N 150, Χρησμ. (Βέης) 14^{44}, Φυσιολ. (Legr.) 1092, Rechenb. 13^{3}, Βεν. 82, Θρ. Κων/π. Πολλ. 249^{12}, Θρ. πατρ. 62, Παρασπ., Βάρν. C 196, Μαχ. $50^{15,31}$, 88^{19}, 156^{8}, 556^{25}, Σφρ., Χρον. μ. 18^{28}, Θησ. Πρόλ. [65], Γεωργηλ., Βελ. 37, Διήγ. Ἀλ. V 44, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 149^{38}, Ἔκθ. χρον. 49^{22}, Ἀπόκοπ. 365, Σκλάβ. 146, Κορων., Μπούας 27, 29, 50, 76, Πένθ. θαν^{2}. 104, 162, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 290, Βεντράμ., Φιλ. 124 (ἀόρ. *ἐγενῆσαν*), Ψευδο-Σφρ. 158^{28}, Πεντ. Λευιτ. IV 22, XI 32, Ἀχέλ. 2213, Αἰτωλ., Μῦθ. 49^{6}, $124^{4,15}$, Κώδ. Χρονογρ. 63, Θρ. Κύπρ. M 209, 476, 692, Χρον. σουλτ. 31^{14}, Ἱστ. πατρ. 80^{18}, 113^{7}, 160^{16}, Μηλ., Ὁδοιπ. 637, Δαρκές, Προσκυν. 40, Κυπρ. ἐρωτ. 31^{4}, 97^{33}, Πανώρ. Β' 310, Ε' 166, Ἐρωφ. Α' 387, Β' 169, Χρον. Ἀθ. 85^{11}, Παλαμήδ., Βοηβ. 103, 433, 564, Ἱστ. Βλαχ. 142, 266, 561, 584, 641, 656, 693, 802, 1034, Σουμμ., Ρεμπελ. 163^{3}, Διγ. Ἄνδρ. 317^{19}, 325^{15}, 363^{7}, 364^{21}, 366^{21}, 375^{19}, 396^{7}, Ἐρωτόκρ. Α' 59, 612, 1064, 1129, Β' 2186, Γ' 882, Δ' 136, 612, Ε' 1084, Θυσ.^{2} 356, 1018, Βελλερ., Ἐπιστ. 55, Εὐγέν. 674, 1320, Στάθ. (Θέατρο) Β' 108, Γ' 561, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 82, Συναδ., Χρον. 29, 39, Ἀποκ.

Θεοτ. II 64, Διήγ. ὡραιότ. 915, 945, Βακτ. ἀρχιερ. 135, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [996], Δ′ [1002], Λίμπον. 367, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 189, Δ′ 492, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 7, 50, Διγ. Ο 368, 591, Διακρούσ. 90^{11}, 94^{3}, 101^{15}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 175^{3}, 177^{15}, 178^{14}, 235^{24}, 283^{10}, 512^{4}, 516^{18}· *γ έ ν ο μ α ι*, 'Ασσίζ. 106^{5}, 361^{24}, Θησ. Γ′ [30^{7}], Ch. pop. 375^{61}, Πεντ. Γέν. XX 9, Ἔξ. IX 3· μτχ. *γ ε ν ά μ ε ν ο ς*, Ἔγγρ. τοῦ 1102 (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 33)· *γ ε ν α μ έ ν ο ς*, Ἑλλην. νόμ. 548^{26}, 'Αλεξ. 550, 798, 1338, 1464, 2003, 2645, Κορων., Μπούας 150, Δεφ., Λόγ. 423, 'Αχέλ. 428, Χρον. σουλτ. 97^{24}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [28].

'Από τὸ ἀρχ. *γίγνομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γίγνομαι*).

1α) Δημιουργοῦμαι, κατασκευάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Ὅλοι ἀπὸ κρεὰς καὶ κόκκαλον εἴμεστε γεναμένοι* Δεφ., Λόγ. 423· *Λεκάνη ἦτονε χρυσή, ὄμορφα γεναμένη* 'Αλεξ. 2645· **β**) (προκ. γιὰ γεωργικὰ προϊόντα) παράγομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* I2 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 3. Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Preisigke - Kiessling, λ. *γίγνομαι* 2): *Λοιπὸν αὐτείνη τὴν χρονιὰν λίγον κριθάρι γίνη* Διήγ. ὡραιότ. 945. **2α**) (Προκ. γιὰ διάφορα γεγονότα) συμβαίνω, πραγματοποιοῦμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* I3 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 4): *σ' ἐκεῖνο ὁποὺ πεθυμῶ νὰ γίνη δίκια κρίση* 'Ερωτόκρ. Β′ 2186· *ὅσα ἐγίνουντα δι' ἐκείνην τὴν Ἑλένην* Διγ. (Trapp) Esc. 616· *Καὶ τότε γίνεται χαρὰ ὡσὰν καὶ εἰς τὸ πρῶτον* 'Απολλών. 814· *ἀφότου ἐγένετον ἐκεῖνο τὸ πασσάτζο* Χρον. Μορ. Η 123· *γίνεται ρέντα τῶν πεζῶν καὶ τῶν καβαλαρέων* Λίβ. Esc. 2279· **β**) προκαλοῦμαι: *διὰ νὰ μοῦ ποίση τὴν δουλείαν μου, ἔπειτα ἔνι κρατημένος νὰ καλλιοτερίση πάσα ζημίαν τὴν μοῦ ἐγίνετον* 'Ασσίζ. 407^{24}· *'Από ἁμαρτίας ἔγινεν· τέκνον οὐκ ἐποιοῦσαν ν' ἀφήσουν κληρονόμον τους* Χρον. Μορ. Ρ 8037· **γ**) παρουσιάζομαι: *Ὁ μύθος λέγει· ὅποτε ⟨δὲν⟩ γίνεται βοήθεια* Αἰτωλ., Μῦθ. 124^{15}. **3α**) ('Απρόσ.) συμβαίνει νὰ... (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* I3 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 6): *'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος οὗ μία γυναίκα νὰ κριθῇ ἀπ' αὐλῆς τοιοῦτος* 'Ασσίζ. 285^{8}· *τότες γίνεται ὅτι οἱ ναῦτες μεταγνώθουν* 'Ασσίζ. 297^{3}· **β**) φρ. *δὲν γίνεται ἂν δὲν..., παρὰ νὰ...*= εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ..., δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ μὴ...: *ἐκεῖ ὁποὺ ἐκοίταζεν ἔμορφο παιδὶ ἢ ἔμορφη γυναίκα ἂ δὲν τὴν ὀλάστιζεν δὲν ἐγίνονταν* Συναδ., Χρον. 39· *Εἶχεν θυγάτηρ μοναχὴ ποὺ θὲ νὰ τὴν παντρέψη καὶ ἀλλέως δὲν ἐγίνονταν παρὰ νὰ τοῦ τὴν πέψη* Δαρκές, Προσκυν. 40. **4α**) Ἔρχομαι σὲ νέα κατάσταση, μεταβάλλομαι: *φαγὶ νὰ γένω στὰ θηριὰ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ* Διγ. Ζ 1947· *ἐρνήθηκε τὴν πίστιν του καὶ Χριστιανὸς ἐγίνη* Διγ. (Trapp) Esc. 390· **β**) καθίσταμαι, ἀποβαίνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* II1 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 7): *μεγάλ' ὀχθροί ντου γίνουνται τὴν ὥρα ποὺ τὰ χάση* 'Ερωτόκρ. Δ′ 612· *τὰ δυὸ νὰ κάμουσι πουλιὰ καὶ νὰ γενοῦσι ταίρι* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Β′ 82· *εἶτα διὰ τῆς τῶν τριῶν μεθόδου λέγε ὅτι, ἐὰν τὰ ε′ γίνουνται αβ′, τὰ εζ′ τί θέλουν γένει;* Rechenb. 13^{3}· *καὶ τ' ἄλλον τότε τοῦ λαοῦ οὐκ εἴδαμεν τί ἐγένη* 'Απόκοπ. 365· **γ**) καταντῶ: *αἰχμάλωτοι νὰ γένωμεν ὀγιὰ τὰ κρίματά μας* Σκλάβ. 146· *Ποῦ ἐσβήσθησαν οἱ αὐθεντιές, ποῦ εἶναι τὰ μεγαλεῖα τους, ποῦ ἐγίνησαν οἱ σάρκες τους, ποῦ ἐπέσαν τὰ μαλλιά τους;* Πένθ. θαν^{2}. 162· **δ**) φρ. *δὲν ἔχω τί νὰ γίνω*= δὲ γνωρίζω τί νὰ κάνω: *'Ετοῦτα τὰ λόγια ἔλεγεν ἡ κόρη πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ ἄλλα πολλά, διότις δὲν εἶχε τί νὰ γένη* Διγ. Ἄνδρ. 317^{19}· **ε**^{1}) φρ. *γίνομαι τὸ ἕνα*=συνάπτω δεσμὸ συγγένειας μὲ γάμο, ἑνώνομαι μὲ κάπ.: *συμπεθεριὸν νὰ ποιήσουσιν, τὸ ἕνα νὰ γενοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 6357· *ἐσμίξανε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀφεντάδες οἱ μικροὶ καὶ ἔγιναν τὸ ἕνα* Χρον. σουλτ. 31^{14}· **ε**^{2}) φρ. *γίνομαι τὸ ἕνα*=πάω μὲ τὸ μέρος κάπ.: *τὸν Τοῦρκον ἐπροσκύνησες καὶ ἔγινες τὸ ἕνα* Παλαμήδ., Βοηβ. 564· **ϛ**) φρ. (προκ. γιὰ ἡλικία) *γίνομαι τῆς ἡλικιᾶς*=ἐνηλικιώνομαι: *ἐγίνηκε τῆς ἡλικιᾶς, παντόθες ἐγροικήθη* 'Ερωτόκρ. Α′ 59· **ζ**) φρ. *γίνομαι τοῦ νόμου*= ἔρχομαι σὲ ἡλικία ὥστε νὰ ἀναλάβω δημόσιο ἀξίωμα: *ἀφότου ἀναθράφηκεν κ' ἐγίνετον τοῦ*

νόμου Χρον. Μορ. Ρ 8048· **η**) φρ. (προκ. γιὰ γυναίκα) *γίνομαι τῶν πάντων*= γίνομαι κοινὴ γυναίκα: *ἐὰν ἡ θυγατέρα ποιῇ ἀσχημοσύνην καὶ γίνεται τῶν πάντων* 'Ασσίζ. 439^{15}· **θ**) φρ. *γίνομαι ἄφαντος*=ἐξαφανίζομαι: *μόνος ἐγίνη ἄφαντος κ' ἐγίνη μέγας θρῆνος* Ἱστ. Βλαχ. 584· **ι**) φρ. *γίνεται λόγος*=γίνεται συζήτηση γιὰ κ.: *μὴ γένη λόγος, μὴ φανῇ καὶ φθάση μας ἡ μέρα* Λίβ. Esc. 3884· **κ**) φρ. *γίνομαι αἷμα*· βλ. λ. *αἷμα(ν)* 6 φρ.· **λ**) φρ. *γίνομαι ἄνω κάτω*, βλ. *ἄνω κάτω* Φρ. 1β· **μ**) φρ. *θάνατος γίνεται* (*κάπ.*)=φτάνει στὸ σημεῖο κάπ. νὰ πεθάνη ἀπὸ τὴ λύπη του: *Ὁ βασιλεὺς ἤκουσέν το καὶ τοῦ θάνατος ἐγίνη* Πτωχολ. Ρ 175· **ν**) φρ. *γίνομαι εἰς συμπάθειαν*=συμπαθῶ κάπ.: *νὰ γένη εἰς συμπάθειαν νὰ ὀμόσης στὸ πτερόν του* Λίβ. Ρ 2827· **ξ**) φρ. *γίνομαι ἔξω τῆς ζωῆς*=πεθαίνω: *Ὁ δὲ Ἕκτωρ Ἠονέα ἔκρουσεν πρὸς τὸν αὐχένα κ' ἔξω τῆς ζωῆς ἐγίνη* Ἑρμον. Λ 265· **ο**) φρ. *γίνομαι ἐξ ἀνθρώπων*=πεθαίνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γίγνομαι* II3c): *'Εν τούτῳ γὰρ ἀσχολούμενος ὁ βασιλεὺς ἀσθενείᾳ περιπεσὼν βαρυτάτῃ ἐξ ἀνθρώπων ἐγεγόνει* Ψευδο-Σφρ. 158^{28}· **π**) φρ. *ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνομαι*=ἀλλάζω ψυχικὴ διάθεση, γίνομαι ἄλλος ἄνθρωπος· ἀγανακτῶ, «βγαίνω ἀπὸ τὰ ροῦχα μου»: *ἄλλος ἐξ ἄλλου γέγονεν ἀπὸ τῆς θυμηδίας* Διγ. (Trapp.) Gr. 1788· *καὶ καθαρῶς τὰ παρ' αὐτῶν γινόμενα σκοπήσω, ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνομαι καὶ τήκομαι τὰς φρένας* Προδρ. III 37· **ρ**) φρ. *δὲν ξεύρεις εἶντα γίνεσαι*=δὲν ξέρεις τί λές, πέφτεις ἔξω: *Δὲν ξεύρεις εἶντα γίνεσαι, γιατί 'ναι sacramento τῆς ἐκκλησᾶς ἡ παντρειὰ* Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 189· **σ**) φρ. *γίνομαι χαρᾶς* =γεμίζω ἀπὸ χαρά: *ὅλος ἐγένετο χαρᾶς, εὐθὺς καβαλικεύει* Διγ. Ζ 2149· **τ**) φρ. *γίνομαι εἰς πλῆθος*= πολλαπλασιάζομαι: *αὐτὰ κάμνουν γόνον πολὺν καὶ γίνονται εἰς πλῆθος* Φυσιολ. (Legr.) 1092· **υ**) (προκ. γιὰ ἐρωτικὸ πόθο) *πῦρ γίνομαι*=ἀνάβω: *οὐκ εἶχον ὅ,τι γένωμαι, πῦρ ὅλος ἐγενόμην* Διγ. (Trapp) Gr. 2284. **5α**) Εἶμαι, ὑπάρχω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γίγνομαι* I3 καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 11): *δὲν εἶχεν ζωντανὸν οὐδέναν ποτὲ μὲ τόσα πάθη, μήδ' ἐγίνην* Κυπρ. ἐρωτ. 31^{4}· *στῆς Βενετιᾶς τῆς ξακουστῆς, ὁπ' ἄλλη ὡσὰν αὐτείνη χώρα καμία βέβαια στὸν κόσμο δὲν ἐγίνη* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 50· **β**) (προκ. γιὰ καταγωγή) εἶμαι ἀπὸ κάπου, κατάγομαι: *'Εγὼ ἐγενόμην ἄνθρωπος τῆς χώρας 'Αρμενίας* Λίβ. Sc. 2307· *οὐκ εἶπα πούποτε ἄνθρωπον τὸ πόθεν ἐγενόμην* Λίβ. Sc. 1974· **γ**) ἀνήκω σὲ κάπ., εἶμαι κτῆμα κάπ.: *πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ γίνουνται τοῦ ἀφεντὸς μὲ τὸ κείμενον* 'Ασσίζ. 404^{1}· *πάντα ὅσα ἔχει ὁ κλέπτης ἐντέχεται νὰ γίνουνται τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας εἰς τὸν τόπον ὁποὺ ἐποῖκεν τούτων τὴν κακοπραξίαν* 'Ασσίζ. 174^{10}. **6**) 'Ισχύω, ἐπακολουθῶ: *περὶ ἀνηλίκου ἂν γελάση τὸν ἀγοραστὴν καὶ τοῦ εἰπῇ ὅτι εἶναι τρανὸς εἰς τὴν ἡλικίαν, τί γίνεται* Βακτ. ἀρχιερ. 135· *ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνεται* (ἔκδ. *γίνε*) *περὶ τῶν ἰδίων πραμάτων* 'Ασσίζ. 260^{28}.

γιντάτσος ἢ **-τσο** τὸ, Καραβ. 503^{10}.

Ἄγν. ἐτυμ.

Μαναβέλα ἢ «ἐργάτης» (μηχανικὸ σκεῦος τοῦ καραβιοῦ): *βέντες διὰ τὲς ἄσπες τοῦ γιντάτσου καὶ βέντες τοῦ λόβου* ὅ.π.

γιντράδα ἡ, βλ. *ἰντράδα*.

γιόκας ὁ, 'Αρμούρ. (Μπουμπ., 'Αθ. 67, 1963/64, $140^{120\text{-}1}$)· *ὑ γ ι ό κ α ς*, Κακὴ μάννα 2· *υ ἱ ό κ α ς*, 'Αρμούρ. 120.

'Από τὸ οὐσ. *γιός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γιὸς (χαϊδευτικὰ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὅπου καὶ ἂν ἔνι ὁ υἱόκας σου πιστάγκωνα καὶ ἐξάγκωνα ὀμπρός σου νὰ τὸν φέρουν* 'Αρμούρ. 120.

γιόμα(ν) τό, βλ. *γεῦμα(ν)*.

γιοματίζω, βλ. *γευματίζω.*

γιομάτος, ἐπίθ., βλ. *γεμάτος.*

γιομίζω, βλ. *γεμίζω.*

γιόμω, βλ. *γέμω.*

γιομώνω, βλ. *γεμώνω.*

γιόν, ἐπίρρ., Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 282, Ch. pop. 466, Δαρκές, Προσκυν. 15, Κυπρ. ἐρωτ. 12^{10}, 22^{7}, 30^{8}, 33^{2}, 40^{2}, 52^{4}, 67^{8}, 73^{4}, 78^{3}, 83^{6}, $94^{17,19}$, $95^{23,34}$, $98^{25,27}$, 105^{8}, $106^{18,35}$, 107^{6}, 108^{21}, 109^{22}, 115^{9}, κ.ἀ.· *οἱόν,* Ἐρωτοπ. 238· *σγιάν,* Κυπρ. ἐρωτ. 18^{8}· *ὡς γιὸ(ν),* Ἀσσίζ. 35^{13}, 49^{12}, 55^{8}, 66^{7}, 78^{1}, 89^{23}, 150^{15}, 152^{7}, 184^{2}, 228^{9}, 285^{9}, 304^{15}, 326^{18}, 330^{30}, 336^{16}, 400^{7}, 445^{27}, Μαχ. 1^{5}, 6^{25}, 10^{18}, 12^{18}, $14^{22,37}$, 34^{7}, 38^{1-2}, 164^{20}, 262^{27}, 642^{23}, Βουστρ. 417, 418, 435, Κυπρ. ἐρωτ. 16^{5}, 20^{2}, 54^{3}, 57^{2}, 69^{15}, 87^{2}, 90^{29}, 93^{16}, 96^{12}, 97^{10}, $105^{9,19}$, 109^{24}, $110^{4,20}$, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *οἷον* (L-S, λ. *οἷος*). Χφφ. δίνουν τὴ γρ. *γίον* (Βλ. σχετικὰ Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 23] καὶ Παντ., ΕΕΒΣ 9, 1932, 470).

1α)Ὅπως, ὡς, καθὼς (Πβ. καὶ τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *οἷος* V2): *Μαῦρα εἶν' τὰ μάτια σου γιὸν τὴν ἐλιὰν* Ch. pop. 466· *Μέσα καρδιά μου, ἀντὰν τῆς ἔρτη θάρρος, γιὸν τὸ δεντρὸν τόμ Μάρτην πρασινίζει* Κυπρ. ἐρωτ. 105^{8}· *Τινὰς δὲν εἶδεν τόσά 'μορφα 'μμάτια* (παραλ. 1 στ.) *γιὸν τοῦτα ποὺ μὲ λυοῦν ὡς σ' ἥλιον χιόνιν* Κυπρ. ἐρωτ. 108^{21}· *'Ελάφιν τόσα γλήγορα στὴν στράταν δὲν τρέχει 'δ' ἄλλον ζὸν μέσα στὸ δάσος* (παραλ. 3 στ.) *γιὸν φεύγουν τούτης τῆς ζωῆς οἱ χρόνοι* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{6}· *ὁ δανειστὴς εἶπεν τοῦ Μπερνάρδου νὰ ποίση ὡς γιὸν ἐγγυτὴς νὰ τοῦ δώση ἀμάχιν* Ἀσσίζ. 66^{7}· *ὅτι ὁ ρήγας ἐγέλασέν του καὶ δὲν τοῦ ἔπεψεν μαντατοφόρους τιμημένους, μεγάλους ἀφέντες ὡς γιὸν ἦτον μαθημένος* Μαχ. 164^{20}· **β**) ὅπως δηλ., παραδείγματος χάριν: *οὗ πράγματα τὰ νὰ ἔνι παραπτώματα, ὡς γιὸν φόνον* Ἀσσίζ. 35^{13}· *'Εὰν λάχη ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα κ' καὶ λαμβάνει ἀμάχιν ὡς γιὸν ζωνάριν ἀργυρὸν* Ἀσσίζ. 55^{8}· **γ**) εὐθὺς ὡς, μόλις, ὅταν: *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς ὡς γιὸν τὸ μάθη ἡ αὐλὴ* Ἀσσίζ. 152^{7}· *ὅτι ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν παραυτὺς ὡς γιὸν τὸ ἔπιεν* Ἀσσίζ. 184^{2}· *«Νὰ πᾶμεν ἀργὰ εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ὡς γιὸν κοιμᾶται νὰ τὸν σκοτώσωμεν...»* Μαχ. 262^{27}· **δ**) (ὅταν εἰσάγη δεύτερο ὅρο σύγκρισης) ἀπὸ ...: *καλλιότερον καιρὸν γιὰ νὰ μὲ σώσης γιὸν τοῦτον πού 'μαι τώρα μὲν ὀλπίζεις* Κυπρ. ἐρωτ. 52^{4}. **2**) Ἐπειδή, ἀφοῦ (Πβ. καὶ τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *οἷος* V3): *Ὦ πόθε, ποὺ μᾶς παίζεις μὲ τὸ θάρρος γιὸν ἔδειξες τίτοιαν θωριὰν στὸ δεῖμ μου, νά 'χες μ' ἀφήσειν πάντα κοιμισμένο!* Κυπρ. ἐρωτ. 12^{10}· *μισεύγω, ἀμμ' ὅπου πάγω γιὸν δικός σου, μένουσιν μετὰ σὲν τὰ πνεύματά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 22^{7}.

γιοργὰς ὁ, Ριμ. Βελ. 809 (ἔκδ. *γεωργάδες,* διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 380 σὲ *γιοργάδες*).

Ἀπὸ τὸν τ. *γιοργὰ* τοῦ ἐπιρρ. *γοργὰ* (Βλ. καὶ Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 380).

Γρήγορο ἄλογο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ὅ.π.): *οἱ ἄνθρωποι ἐκουράστηκαν, ἄλογα καὶ γιοργάδες* ὅ.π.

γιορτάζω, βλ. *ἑορτάζω.*

γιορτὴ ἡ, βλ. *ἑορτή.*

γιὸς ὁ, Σοφ. πρεσβ. Β 79, Ἐρωτόκρ. Β′ 834, Γ′ 879, Δ′ 11· *ὑγιός,* Πεντ. Ἔξ. VII 7, Βοσκοπ. 381, Ἐρωτόκρ. Α′ 77, Γ′ 789, Δ′ 1458, $Θυσ^{2}$. 156, 357, 753, 809, Στάθ. Α′ 246, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 309, Ζήν. Πρόλ. 94, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *υἱός.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γιὸς* [1]).

Γιὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *τοῦ κύρη τὴν ἀποκοτιὰ στὸν γιὸ νὰ τὴν πλερώσω* Ἐρωτόκρ. Β′ 834· *εἶχεν κι' αὐτὸς ἕναν ὑγιὸ πολλὰ κανακεμένο* Ἐρωτόκρ. Α′ 77.

γιόστρα ἡ, βλ. *γκιόστρα.*

γιοστραδόρος ὁ, βλ. *γκιοστραδόρος.*

γιουδικάρω, Κυπρ. ἐρωτ. 153^{12}.

Τὸ ἰταλ. *giudicare.*

Δικάζω, κρίνω: *φαίνεταί σου πὼς εἶσαι ὁ θεῖος Ἄρης καὶ κάμνεις κρίσιν ἄδικα· πῶς γιουδικάρεις;* ὅ.π.

γιούδιν τό, Κυπρ. ᾆσμ. 11^{70}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδιν.*

Γιὸς (χαϊδευτικά): *σ' ἀποκοιμίζω, γιούδιν μου, μ' ἄλλην θεννὰ ξυπνήσης* ὅ.π.

γιούλης ὁ, Ἆσμα Μάλτ. 7.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γιὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούλης.* Ἡ λ. καὶ σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Γιὸς (χαϊδευτικά): *Καί 'πόμεινέ μου, γιούλη μου, νὰ μπῶ ν' ἀστρονομήσω* ὅ.π.

Γιούνης ὁ, βλ. Ἰούνιος.

γιουντιτσιάριος, ἐπίθ., Κρ. συμβόλ. 242· *τζουντιτσάριος,* Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 64).

Τὸ ἰταλ. *giudiziario.*

Δικαστικός, συμβολαιογραφικός: *χωρὶς ἄλλο ἄττο τζουντιτσάριο* Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 64).

γιουντίτσιο τό, Κρ. συμβόλ. 82.

Τὸ βενετ. *giudizio* (ἢ *-cio*).

Δίκη, κρίση: *νὰ γυρεύγη ἐμπροστὰς εἰς πάσα ὑψηλότατον κριτὴ ὀφίτσιο, γιουντίτσιο καὶ μ[αγι]στράτο* ὅ.π.

γιούπας ὁ, βλ. *γύπας.*

γιουρλὰς ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{20}.

Πιθ. τουρκ. προέλ.

Τοῦρκος ἀξιωματοῦχος: *ἀγάδων καὶ τσαούσηδων, γιουρλάδων καὶ σπαχήδων* ὅ.π.

γιούχας ὁ, βλ. *γύπας.*

γιόφυρα ἡ, βλ. *γέφυρα.*

γιοφύρι(ν) τό, βλ. *γεφύριον.*

γιοφύριον τό, βλ. *γεφύριον.*

γιρλάντα ἡ, Ἐρωφ. Ἰντ. α′ μετὰ στ. 164.

Τὸ ἰταλ. *ghirlanda.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ταινία, στεφάνι ἀπὸ ἄνθη (Βλ. Παπατριανταφύλλου - Θεοδωρίδη Ν., Ἑλλην. 25, 1972, 426-7· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἀπέκεις φέρουσι μία φορεσιὰ λασίβα καὶ γιρλάντα καὶ στολίζουν τονε* ὅ.π.

γιρόσι τό, βλ. *κρόσσι.*

γιστέρνα ἡ, Χρον. Μορ. Η 8201, 8204, 8212, 8221, Βουστρ. 441, Κρ. συμβόλ. 33· *κ ι ν σ τ έ ρ ν α,* Rechenb. 22^{1}, 64^{1}.

Ἀπὸ τὸ λατ. *cisterna* μὲ τροπὴ τοῦ *κ* σὲ *γ* (Βλ. Κουκ., Ἀθ. 57, 1953, 203). Τ. *κιστέρνα* ἤδη στὸ Χρον. Πασχ. καὶ στὸ Μαλάλα (Βλ. Sophocl., λ. *κιστέρνα*).

Δεξαμενὴ γιὰ συγκέντρωση νεροῦ τῆς βροχῆς, στέρνα: *κινστέρνα τις ἦν ἔχουσα κρουνοὺς* Rechenb. 64^{1}· *ἐρώτησε τὸ ποῦ νὰ εὑρῆ νερὸν ἀπὸ γιστέρνα* Χρον. Μορ. Η 8201. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.: Χρον. Μορ. Ρ 3035· Δωρ. Μον. XXXI.

γίτσαν, ἐπίρρ., Μαχ. 346^{34}.

Πιθ. ἀπὸ τὸ γαλλ. *juste* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 242] καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70).

Ἔκφρ. *γίτσαν - γίτσαν*=ἴσια, κατευθείαν: *ἀμμὲ ἐρμάτωσεν τὴν βάρκαν τοῦ καραβίου νὰ ἔρτη γίτσαν - γίτσαν ὅλον παραγιάλιν* ὅ.π.

γίτσαρος ὁ, Κορων., Μπούας 150 δίς.

Ἄγν. ἐτυμ.

(Πιθ.) μέλος στρατιωτικῆς μονάδας: *Στοὺς γιτσάρους ἐκτύπησες σὰν εἰς τ' ἀρνιὰ ὁ λύκος* ὅ.π.· *Τοὺς γιτσάρους τοὺς ἀπεζοὺς τότες ὅπου πολέμα* ὅ.π.

γιώνω, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 523.

Ἀπὸ τὸ *ἰόω* (L-S, λ. *ἰόομαι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μτχ. *γιωμένος*=σκουριασμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γιωμένος* 1): *ηὗρεν ἡ κάτα τὸ ρινὶν ὁποὺ 'τον ἀλειμμένον ὅλον μὲ τὸ ἀξούγγιον, νὰ μὴ γενῆ γιωμένον* ὅ.π.

γιωργὸς ὁ, βλ. *γεωργός.*

γιωργῶ, βλ. *γεωργῶ.*

γκαβαρδίνα ἡ, Κατζ. Δ′ 322.

Τὸ βενετ. *gavardina.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γκαμπαρντίνα*).

Εἶδος ἐπανωφοριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἀπὸ τὴν γκαβαρδίνα ἀποὺ φορεῖς* ὅ.π.

'γκαλιάζω, βλ. *ἀγκαλιάζω.*

'γκαλῶ, βλ. *ἐγκαλῶ.*

γκαμπάνα ἡ, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 8.

Τὸ βενετ. *gabana* (Βλ. Boerio).

Ἐπανωφόρι, μανδύας: *Ἤγραψα νὰ μᾶς πέψουσι... δυὸ κορσαλέτα ὁλόχρουσα, δυὸ μπίκες, δυὸ γκαμπάνες* ὅ.π.

γκαντήλα ἡ, βλ. *καντήλα.*

γκάρα ἡ· *γ κ ά ρ ρ α,* Μαχ. 620^{7}.

Τὸ ἰταλ. *gara.* Κατὰ τὸ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 63 ἀπὸ τὸ προβηγκ. *guerra.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀγάρα* (ΙΛ).

Πόλεμος, μάχη: *Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ‚αυγ' τοῦ Χριστοῦ πάλε ἀρχέψαν εἰς μεγάλην γκάρραν* ὅ.π.

'γκαρδ-, βλ. *ἐγκαρδ-*.

γκαρδινάλ(ι)ος ὁ, βλ. *γαρδινάλης.*

γκαρίζω, Διήγ. παιδ. 646, Φυσιολ. (Legr.) 457, Γαδ. διήγ. 453, Αἰτωλ., Μῦθ. $112^{8,11}$, Δαρκές, Προσκυν. 94· *ἐ γ κ α ρ ί ζ ω,* Θησ. Ζ′ [66^{4}]· *ὀ γ κ α ρ ί ζ ω,* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 781, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *γαρύω* (Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′, 6, 1955/56, 250). Βλ. ὅμως καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Γιὰ τὸν τ. *ἀγκαρίζω* βλ. Κουκ., Ἀθ. 36, 1924, 280. Πβ. καὶ Du Cange (λ. *ἀγαρίζειν*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *ὀγκαρίζω* στὸ Ὀν. 366^{273} καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Βλ. Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *ὀγκαρίζω*).

1α) (Προκ. γιὰ ζῶα) γκαρίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τότες ὁ κὺρ-γάδαρος φωνάζει καὶ γκαρίζει* Γαδ. διήγ. 453· **β**) (προκ. γιὰ πρόσωπο) φωνάζω δυνατά, κραυγάζω (Γιὰ τὴ σημασ. καὶ σήμ. πβ. Δημητράκ.): *ἔπεσεν καὶ ἐγκάριζεν ὡσὰν νεκρὸς στὸ χῶμα* Δαρκές, Προσκυν. 94. **2**) Τραγουδῶ: *Μοῦσες φωνὲς γὰρ ἔχουσιν γλυκέα νὰ γκαρίζουν* Φυσιολ. (Legr.) 457.

γκάρρα ἡ, βλ. *γκάρα.*

γκαστάλδος ὁ, βλ. *γαστάλδος.*

γκελάτης ὁ, Χρον. σουλτ. $142^{13,29}$, $143^{26,29}$.

Τὸ τουρκ. *cellât.*

Δήμιος: *τὸν ἔδωσε τῶ γκελάτηδων καὶ τὸν ἐπνίξανε* αὐτ. 143^{26}.

'γκελωτός, ἐπίθ., βλ. *ἀγκυλωτός.*

γκενεράλες ὁ, βλ. *γενεράλης.*

γκενεράλης ὁ, βλ. *γενεράλης.*

γκενεραλίσσιμος ὁ, βλ. *γενεραλίσσιμος.*

γκενεράλους ὁ, βλ. *γενεράλης.*

γκιαούρης ὁ· *γ ι α ο ύ ρ η ς,* Μαρκάδ. 508.

Τὸ τουρκ. *giaur* <περσ. *gäbr* (Ἀνδρ., Λεξ.).

(Ὑβριστικὰ) μὴ μουσουλμάνος, ἄπιστος: *κάμε εἰς τὲς ἡμέρες σου μὴ μᾶς καταφρονοῦσι αὐτεῖνοι οἱ γιαούρηδες* ὅ.π.

γκιόστρα ἡ, Ἐρωτόκρ. Β′ 2416, Εὐγέν. Πρόλ. 122, 1020· *γ ι ό σ τ ρ α,* Ἐρωφ. Α′ 303, 314, 337, 359, 362· *ζ ό σ τ ρ α,* Ἰμπ. (Legr.) 126 (πιθ. ἀπὸ ἀδεξιότητα τοῦ γραφέα ἀντὶ τζ-)· *τ ζ ό σ τ ρ α,* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 877, Ἰμπ. (Legr.)

437, 470, 489, 877· *τζούστα*, Μαχ. 238[21], 266[2], 316[35], 318[6], Βουστρ. 543· *τζούστρα*, Χρον. Μορ. P 3369, Ἰμπ. 453, 772, 787, Θησ. Ϛ' [9[5]], Διήγ. Ἀλ. V 81, Κορων., Μπούας 8· *τζούτρια*, Πόλ. Τρωάδ. 1858.

Τὸ ἰταλ. *giostra* (παλ. *giosta*). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *τζοῦστρα*).

Μονομαχία ἐφίππων, κονταροχτύπημα: *Ρέντες καὶ τζοῦστρες ἔπαιζε καὶ τσάκιζε κοντάρια* Κορων., Μπούας 8· *Μ' ἀπῆς ἡ γιόστρα ἐσκόλασε, ζιμιὸ ἐπῆγα πάλι* Ἐρωφ. Α' 359.

γκιοστραδόρος ὁ, Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 769[169]· *γιοστραδόρος*, Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. 772[214].

Τὸ ἰταλ. *giostratore.*

Αὐτὸς ποὺ παίρνει μέρος στὸ κονταροχτύπημα: *Τρεῖς γιοστραδόροι ἤρθαν διὰ ν' ἀκούσουν τὴν ἀπόφαση* αὐτ. 772[214].

γκιοστράρω, Εὐγέν. Πρόλ. 123· 221, 247, 1023, 1209, 1341.

Τὸ ἰταλ. *giostrare.*

Παίρνω μέρος σὲ κονταροχτύπημα, κονταροχτυπιέμαι: *μὴ γυρέψης πόλεμον, μήτε γιὰ νὰ γκιοστράρης* αὐτ. 247· *ἐκεῖνος ὁ καλὸς νὰ 'ρθῆ γιὰ νὰ γκιοστράρη* αὐτ. 1023. Βλ. καὶ *γκιοστρίζω.*

γκιοστρίζω· *τζουστρίζω*, Θησ. Ϛ' [70[5]].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γκιόστρα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.*

Παίρνω μέρος σὲ κονταροχτύπημα, κονταροχτυπῶ: *Τὸν πλεῖον καιρὸν οἱ νιότεροι ἐπαίζαν, ἐτζουστρίζαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω, γκιοστράρω, κονταροχτυπῶ.*

'γκλέγω, βλ. *ἐκλέγω.*

γκλυστήρι τό, βλ. *ἐγκλυστήρι.*

γκόλφι(ν) τό, βλ. *ἐγκόλπι(ν).*

'γκόρφι(ν) τό, βλ. *ἐγκόλπι(ν).*

γκουβερναδόρος ὁ· *γκουμπερναδόρος*, Κορων., Μπούας 116· *γοβερναδόρος*, Κορων., Μπούας 73, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 46, Φορτουν. (Vinc.) Α' 95, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 42, Τζάνε, Κρ. πόλ. 219[16], 222[10]· *γουβερναδόρος*, Κορων., Μπούας 136, 146, Κώδ. Χρονογρ. 61, 62, Κρ. συμβόλ. 87, Σουμμ., Ρεμπελ. 160, 161, 166, Φορτουν. (Vinc.) Α' 142, Β' 95, Τζάνε, Κρ. πόλ. 289[17], 328[25]· *γουβερναδοῦρος*, Κορων., Μπούας 25, 81· *γουμπερναδοῦρος*, Κορων., Μπούας 143· *κουβερναδόρος*, Ἀλ. Κύπρ. 936, Σουμμ., Ρεμπελ. 158[29]· *κουβερνατόρος*, Κυπρ. χφ. 159.

Τὸ βενετ. *governatòr.* Ὁ τ. *γοβερναδόρος* καὶ στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Β' 239.

1) Διοικητής, κυβερνήτης: *Εἰς τὴν στρατεῖαν ἅπασαν ποῖκαν γουβερναδόρον* Κορων., Μπούας 146. **2**) Οἰκονόμος, κελλάρης μονῆς: *γουβερναδόρος τοῦ ... μοναστηρίου* Κρ. συμβόλ. 87.

γκουβερνάρω· *γοβερνάρω*, Μορεζίν., Λόγ. 467, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 165, Κατὰ «ζουράρη» 179, Κρ. συμβόλ. 172, Ἔγγρ. τοῦ 1643 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 61, 62), Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 64), Στάθ. Α' 146· *γουβερνάρω*, Ἔγγρ. τοῦ 1643 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 61), Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 63), Στάθ. Γ' 451, Τζάνε, Κρ. πόλ. 151[23].

Τὸ βενετ. *governàr.*

1) Διοικῶ, κυβερνῶ: *μὲ τὴν ἀκινησίαν του κινᾶ καὶ γοβερνάρει τὰ σύμπαντα* Μορεζίν., Λόγ. 467· *ἐκείνη ὁποὺ τὸ σπίτι σου κρατεῖ καὶ γοβερνάρει* Στάθ. Α' 146. **2**) Ἐπιβλέπω, φροντίζω, περιποιοῦμαι: *καὶ ἐπῆρεν τονε καὶ ἤβαλέν τονε εἰς τὸ στάβλον του καὶ ἐγοβερνάριζε τὰ ἄλογά του* Κατὰ «ζουράρη» 179.

γκουβερνιάζω, βλ. *κουβερνιάζω.*

γκουβέρνο τό· *γοβέρνο*, Κρ. συμβόλ. 140, 243, Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 63), Στάθ. Β' 282· *κουβέρνον*, Μαχ. 50[30], 306[12], 564[4], 620[30].

Τὸ βενετ. *governo.* Τ. *γουβέρνο* σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 245]).

1) Διακυβέρνηση: *ἐπερίβαλες τὸ κουβέρνον* Μαχ. 306[12]· **2**) Τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *ἔτοιο γομάρι κάνει γιὰ νὰ 'χω τὸ γοβέρνο μου* Στάθ. Β' 282. **3**) Διαχείριση, φροντίδα: *τὸ ὁποῖο* (ἐνν. *κομμάτι ἀμπέλι*) *ἀπὸ ... κακὸ γοβέρνο ἐκείνω ὁποὺ εἴχασι τὴν ἔγνοια νὰ τὸ γουβερνάρου... ἐπόμεινε ἔρημο καὶ ξερὸ* Ἔγγρ. τοῦ 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4 1967, 63).

γκουβερνούρης ὁ, βλ. *κουβερνούρης.*

γκουμπερναδόρος ὁ, βλ. *γκουβερναδόρος.*

γκούνια ἡ, Δεφ., Λόγ. 438.

Πιθ. τ. τοῦ οὐσ. *ἀγκωνὴ* (βλ. ΙΛ, *ἀγκωνὴ* καὶ *ἀγκωνιάζω*). (Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Karaiskakis [Δεφ., Λόγ. σ. 49]).

Γωνία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Karaiskakis, ὅ.π.): *καὶ βλέπεσαι μὴ θαρρευτῆς καὶ βάλου σε στὴν γκούνια* ὅ.π.

γκουπίζω· *ἐγκούπισες*, Ἐρωτοπ. 240, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐγκούσπισες* (ἢ *ἐγκούσπησες*) (διόρθ. Κριαρ., Ἀθ. 51, 1941, 6) (Βλ. *γκουσπίζω* ἢ *γκουσπῶ*).

'γκουπίζω, βλ. *ἀκουμπίζω.*

γκουσάτος, ἐπίθ., Σαχλ. Β' (Wagn.) P 635.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γκούσα* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος.*

Ποὺ ἔχει «γκούσα» (=γούλα) (ἐδῶ σκωπτικά): *νὰ τὴν στέρξουν δέσποιναν εἰς πασαμιὰν γκουσάτην* ὅ.π.

γκουσπίζω ἢ **γκουσπῶ,** Ἐρωτοπ. 240 (ἔκδ. *ἐγκούπισες*· διόρθ. Κριαρ., Ἀθ. 51, 1941, 6 σὲ *ἐγκούσπισες* ἢ *ἐγκούσπησες*)· *κουσπίζω*, Ἰατροσ. κώδ. ψκθ'.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *κοῦσπος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω* (Πβ. τὸ σημερ. *κουσπῶ* στὴν Κύπρο, Μενάρδ., Ἀθ. 37, 1925, 71, Σακ., Κυπρ. Β' σ. 615. Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 45).

Ξύνω (Γιὰ τὴ σημασ. καὶ σήμ. βλ. τὸ *κουσπῶ*, ὅ.π.): *Δέκα κοντάρια ἐγκούσπισες, κυρά, στὸ ὄνομά μου, στὸν ἐμαυτό μου τά 'θεκες* Ἐρωτοπ. 240· *Εἰς ἄνθρωπον ὁποὺ νὰ κουσπίζη τὸ ὀφτίν του νὰ πονῆ* Ἰατροσ. κώδ. ψκθ'.

γκουφέτο τό, βλ. *κουφέτο.*

γκουφεύω, βλ. *κουφεύω.*

γκόφος ὁ, Θησ. ΙΒ' [63^{1}].

'Από τὸ ἀρχ. ουσ. *γόμφος* ('Ανδρ., Λεξ.) (Πβ. Δημητράκ., λ. *γκοφός*).

Γοφὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Εἶχε τοὺς γκόφους της χοντρούς, καλὰ θεμελιωμένους καὶ τὰ ποδάρια της λιγνὰ* ὅ.π.

'γκράζω, βλ. *κράζω.*

γκρὰν - μαΐστρος ὁ· *γ ρ ὰ ν - μ α ΐ σ τ ρ ο ς,* Κορων., Μπούας 69· *γ ρ ὰ ν - μ ά ι σ τ ρ ο ς,* Κορων., Μπούας 102.

Τὸ βενετ. *gran maistro.*

'Αξίωμα: *Τὸν γρὰν-μαΐστρο μόν-σινιὸρ ὁ Φράντζας στρατηγὸν του ἐποῖκε στὰ φουσάτα του* αὐτ. 69.

γκρεμίζω, βλ. *γκρεμνίζω.*

γκρεμνίζω, Διγ. (Trapp) Esc. 46, Πόλ. Τρωάδ. 520, Χρον. Μορ. Η 901, Συναξ. γαδ. 330, Περὶ ξεν. Α 492, Περὶ ξεν. V 101, Λίβ. Sc. 564, Λίβ. Esc. 1671, Τζαμπλάκ. 56, Χρον. Τόκκων 1301, Γεωργηλ., Βελ. 535, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 164, 460, Διήγ. 'Αλ. V 49, 'Αλεξ. 260, Πικατ. 62, Σκλάβ. 46, 92, Κορων., Μπούας 80, Περὶ γέρ. 106, Θρ. Κύπρ. Κ 254, Μ. Χρονογρ. 37^{1}, 'Ερωφ. Α' 562, Κατζ. Ε' 48, Χρον. 'Αθ. 85^{2}, Σταυριν. 267, 1088, 1111, 'Ερωτόκρ. Δ' 1073, 'Ιερόθ. 'Αββ. 331, Εὐγέν. 346, 485, 971, Βακτ. ἀρχιερ. 180, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1367], Δ' [36, 309, 1113], Λίμπον. 360, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 26, 'Ιντ. β' 168, Διακρούσ. 85^{23}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 205^{12}, 217^{11}, 281^{8}, 283^{17}· *γ κ ρ ε μ ί ζ ω,* Γαδ. διήγ. 164, 460, 475, 'Αχέλ. 667, Κώδ. Χρονογρ. 62, Χρον. σουλτ. 117^{3}, Πανώρ. Β' 250, Ε' 123, 'Ερωφ. Δ' 345, Κατζ. Ε' 69, 70, 'Ιστ. Βλαχ. 2085, 'Ερωτόκρ. Α' 335, Δ' 610, 1073, Διακρούσ. 85^{24}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166^{18}, 272^{26}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 1^{22}· *γ ρ ε μ ί ζ ω,* Κατζ. Β' 129, Παλαμήδ., Βοηβ. 298, Τζάνε, Κρ. πόλ. 251^{23}, 284^{22}, 285^{7}· *γ ρ ε μ ν ί ζ ω,* 'Ιατροσ. 20^{74}, Στάθ. Γ' 323, 398, Συναδ., Χρον. 60, Ζήν. Γ' 164, Δ' 34, Ε' 226, 242, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 269· *ἐ γ κ ρ ε μ ν ί ζ ω,* Χρον. Μορ. Η 890, Περὶ ξεν. V 500, Χρον. Τόκκων 3412, Θησ. Η' [58^{6}], 'Αλεξ. 261, 268, Πένθ. θαν.^{2} 556, Σταυριν. 238· *ἐ γ κ ρ η μ ν ί ζ ω,* Διγ. (Trapp) Gr. 1414· *κ ρ ε μ ί ζ ω,* 'Αχ. Σπαν. 46^{575}, Χρον. σουλτ. 117^{28}, 120^{25}, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [84], Τζάνε, Κρ. πόλ. $165^{23,25}$, 166^{3}, 239^{18}, 299^{18}, 444^{17}, 478^{12}, 481^{25}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 91^{9}· *κ ρ ε μ μ ί ζ ω,* Μαχ. 66^{1}, 314^{10}, 322^{9}, 424^{14-5}, 460^{37}, 464^{6}, 466^{6}, 546^{36}, 600^{26}, Βουστρ. 440, Κυπρ. ἐρωτ. 90^{50}, 100^{44}, 106^{26}· *κ ρ ε μ ν ί ζ ω,* Αἰν. ᾆσμ. 93, Πόλ. Τρωάδ. 592, Χρον. Μορ. Ρ 890, 4057, 'Ιατροσ. κώδ. ρο', Περὶ ξεν. Α 466, Σφρ., Χρον. μ. 92^{28}, Χούμνου, Π.Δ. VIII 93, Αἰτωλ., Βοηβ. 25, Κώδ. Χρονογρ. 62, Βίος Δημ. Μοσχ. 632, Βίος ἁγ. Νικ. 156, Διγ. "Ανδρ. 391^{14}, 393^{25}, 408^{6}, Βακτ. ἀρχιερ. 177, Διακρούσ. 78^{11}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 155^{14}, 156^{21}, 163^{5}, 168^{22}, 173^{18}, 292^{1}, 312^{4}, 394^{6}, 444^{14}, 483^{6}, 492^{15}, 494^{25}· *κ ρ η μ ν ί ζ ω,* Διγ. (Trapp) Gr. 2990, 3018, 3078, Διγ. Ζ 332, 1873, 3493, 3593, Συναξ. γαδ. 320, Πανάρ. 61^{15}, Γεωργηλ., Βελ. 698, "Εκθ. χρον. 34^{17}, 35^{12}, Σοφιαν., Παιδαγ. 103 δίς, 'Ιστ. πολιτ. 46^{11}, 'Ιστ. Βλαχ. 2082, Διγ. "Ανδρ. 407^{22}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 255^{11}, 289^{1}.

Τὸ μτγν. *κρημνίζω.* 'Ο τ. *γκρεμίζω* στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Γ' 465. 'Ο τ. *ἐγκρεμνίζω* στὸ Somav. (λ. *ἐγκρεμνίζω*). Οἱ τ. *κρεμνίζω* καὶ *κρημνίζω* στὸ Βλάχ. 'Η λ. καὶ ὁ τ. της *γκρεμίζω* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γκρεμνίζω* καὶ *γκρεμίζω*). 'Ο τ. *κρεμμίζω* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 620).

Ι 'Ενεργ. **Α'** Μτβ. **1α**) Ρίχνω κάπ. ἀπὸ ψηλὸ σημεῖο κάτω ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *κρημνίζω*, στὸ Βλάχ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γκρεμίζω* 1): *'Απέδω ἐκ τούτου τοῦ κιονίου ὀφείλουσιν κρεμνίσει τὸν βασιλέα τὸν ἄπιστον τῆς Κωνσταντίνου Πόλης* Χρον. Μορ. Ρ 890· *κρούει κλωτσιά, γκρεμνίζει την κάτω στὸν καταρράκτη* Περὶ γέρ. 106· *κι' ὅσο πλιὰ ἡ μοίρα στὰ ψηλὰ τὸν ἄνθρωπο καθίζει, τόσο καὶ πλιότερα πονεῖ ὄντε τόνε γκρεμίζει* 'Ερωτόκρ. Δ' 610· *ὅλους εὐτὺς ἐκρέμνισαν, λέγω, τοὺς καβαλάρους* Χρον. Μορ. Ρ 4057· *'ς τοῦτο αὐτὴ τὴν ἀζουδιὰ ξάβνου κ' ἐγὼ ἥρπαξά τη καὶ τέτοια λόγια λέγοντας ζιμιὸ ἐγρέμνισά τη* Στάθ. Γ' 398· **β**) (μεταφ.) ρίχνω, βυθίζω κάπ. (στὴ δυστυχία): *'Ιδὲς σὲ πόσην δυστυχιὰν τοὺς ἔχεις γκρεμνισμένους τούτους τοὺς δυὸ ἀγαπητικούς, τοὺς κακομοιριασμένους* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1113]· **γ**) (ἐδῶ προκ. γιὰ δέντρο) καταβάλλω, ρίχνω κάτω: *ὡς δένδρον ἐγκρεμνίστηκεν τὸ ὄμορφον κορμίν του* Σταυριν. 1088· **δ**) φρ. *γκρεμίζω κάπ. ἀπὸ τὸ θρόνο*=ἐκθρονίζω, ἀπομακρύνω κάπ. ἀπὸ τὴν ἐξουσία: *τὸν υἱόν του γρεμνίζει ἀποὺ τὸ θρονὶ γιὰ τὸν ἀξάδερφόν του* Ζήν. Δ' 34. **2**) Παρασύρω κάπ.: *γκρέμισάν μας τὰ νερὰ ὡς μίλια δεκαπέντε* Γαδ. διήγ. 164. **3**) (Προκ. γιὰ βράχο) κυλῶ, μετακινῶ: *ἐκεῖνο θέλω τὸ βαρὺ χαράκι νὰ γκρεμνίσω καὶ μετὰ κεῖνο τῆς σπηλιᾶς τὸ στόμα νὰ σφαλίσω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1367]. **4**) 'Οδηγῶ κάπ. σὲ ἠθικὴ κατάπτωση: *δὲν ἤξευρεν ὁ ἔρημος ... τί νὰ ποίση, μόν' ἐκινδύνευε σ' ὁδὸν κακὴν νὰ τὲς κρεμνίσῃ* Βίος ἁγ. Νικ. 156· *δὲν βλέπεις* (ἐνν. *ἄνθρωπε*) *ποῦ καὶ πῶς σὲ κρέμισεν ὁ διάβολος καὶ ποῦ βούλεται νὰ σὲ καταντήσῃ;* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 91^{9}. **5**) Ταπεινώνω κάπ.: *"Αν ἤθελες τὸ γένος μας πολλὰ νὰ τὸ τιμήσῃς, δὲν ἔπρεπεν, ὡς βλέπομεν, τόσον νὰ τὸ κρεμνίσῃς* Αἰτωλ., Βοηβ. 25. **6α**) (Προκ. γιὰ πράγματα) ρίχνω καταγῆς, μετατρέπω κ. σὲ ἐρείπιο, κατεδαφίζω, καταστρέφω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γκρεμίζω* 2): *ρίχνασι τ' ἀρχοντικά, τσὶ τοίχους ἐκρεμνίζαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 156^{21}· *Τὰ τείχη τὰ ψηλόκτιστα μὲ τέχνες τὰ γρεμίσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{7}· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) καταστρέφω κάπ.: *μέθη πολλοὺς ἐγκρέμισεν, πολλοὺς καταδικάζει, ἀρίθμητους, ἀμέτρητους στὴν ἁμαρτίαν κράζει* 'Ιστ. Βλαχ. 2085· *Τὸν ὃν ἡ τύχη ἐκάθισεν εἰς θρόνον ἐπηρμένον κι' ὁ φθόνος τὸν ἐκρήμνισεν κ' ἔχει τὸ φῶς χαμένον* Γεωργηλ., Βελ. 698· **γ**) καταστρέφω κάπ. οἰκονομικά: *ἡ δυστυχία ὅμως τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ χρόνου τὰ ἀτυχήματα ἐγκρέμισαν πολλοὺς καὶ τοὺς ἤφεραν εἰς τὸν λάκκον τῆς κακῆς πτωχείας* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 1^{22}· **7**) Θανατώνω, ἐξολοθρεύω κάπ.: *Πολὺς λαὸς τοὺς ἀθλητὰς ἦτον ποὺ ἐμαρτυρῆσαν, πολὺς καὶ περισσότερος τὸν Λίμπονα ἐγκρεμνίσαν* Λίμπον. 360. **Β'** 'Αμτβ. **1**) Πέφτω, γκρεμίζομαι: *γκρέμισα στὸ πέλαγος μόνο γιὰ νὰ γλυτώσω* Γαδ. διήγ. 475· *ἐκρεμμίσαν δέκα εἰς τὸ χαντάκιν καὶ ἐτσακκίσαν τὰ ποδία τους* Μαχ. 424^{14-5}. **2**) (Προκ. γιὰ τὴ ζωὴ) κυλῶ πρὸς τὸ τέλος, τελειώνω: *μόνε ἡ ζωὴ ἐγκρεμνίζει. 'Επῆρεν τὸν κατήφορον καὶ ποιὸς νὰ τὴν γυρίσῃ;* Πένθ. θαν.^{2} 556. **3**) 'Αναχωρῶ, φεύγω: *ἐκρεμμίσαν ἀπὸ τὴν 'Αρμενίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν "Αγιον Γεώργιον* Βουστρ. 440. **ΙΙ** Μέσ. **1α**) Πέφτω ἀπὸ ψηλά, γκρεμίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γκρεμίζω* 1): *ἀπὸ γκρεμνὸν νὰ πέσω, νὰ γκρεμνιστῶ, νὰ γλυτωθῶ ἐκ τούτην τὴν καήλαν* Εὐγέν. 971· *καὶ πάραυτας γκρεμίζομαι, ἀπῆς φτερὰ δὲν ἔχω, γιατ' ἤφηκα τὰ χαμηλὰ καὶ τὰ ψηλὰ ξετρέχω* 'Ερωτόκρ. Α' 335· *Τὰ ἔθνη θὰ γρεμνίζωνται μαζὶ ἀγκαλιασμένοι κι' ὅσοι ἀρνηθῆκαν τὸν Χριστὸν κ' ἦτονε βαπτισμένοι τρεχάτοι δὰ βουλήσουσι, στὴν ἄβυσσο νὰ μποῦσι* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 269· *ἐν τῷ τζυκανιστηρίῳ παίζων ἐκρημνίσθη καὶ σπαραχθεὶς ἀπέθανε* Πανάρ. 61^{15}· **β**) (προκ. γιὰ βράχο) κυλῶ: *ἀπὸ τὸ βουνὸν ἐγκρεμνίζουνταν πέτρες μεγάλες μὲ πολλὴν συντριβὴν καὶ χαλασμὸν* 'Ιερόθ. 'Αββ. 331. **2**) Καταλύομαι, καθαιροῦμαι (Πβ. Δημητράκ., λ. *γκρεμίζω* 5): *Κ' οἱ βασιλιοί τους καὶ περνοῦ εἰς τὸν "Αδη, κρεμίζουνται οἱ ψηλότες τους καὶ λιώνου μὲ πρίκες καὶ καημούς, πρὶ ἐρθῇ τὸ βράδι* Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [84]. **3**) Ξεγλιστρῶ, ξεφεύγω: *Αὐτὸς κ' ἡ συντρο-*

φία του τέσσαρες χιλιάδες (παραλ. 1 στ.) *ἐκόψασι στὸν πόλεμον κ' οἱ ἄλλοι γκρεμνισθῆκαν ἀπό 'να πλάγι καὶ εὐθὺς μέσα στὴν χώραν μπῆκαν* Κορων., Μπούας 80^{15}. **4**) Ἡ προστ. *γκρεμίσου*=χάσου, τσακίσου, ξεκουμπίσου (Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 250. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γκρεμίζω* 6): *Ἄμε ποθές, γκρεμνίσου!* Κατζ. Ε' 48· *Σύρε ποθές, γκρεμίσου* Πανώρ. Β' 250.

γκρεμνισμὸς ὁ, Ἐρωτόκρ. Α' 1634, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1278].

Τὸ μτγν. οὐσ. *κρημνισμός*. Πβ. Βλάχ. (λ. *κρεμνησμός*) Δημητράκ.

α) Πέσιμο ἀπὸ ψηλά, γκρέμισμα (Πβ. L-S, λ. *κρημνισμὸς* καὶ Δημητράκ.): *Στὸν πόθον ὁποὺ βρίσκεσαι σὰ γέλιον ἐκινήθη κ' ἐδὰ ξαμώνει κίντυνα καὶ γκρεμνισμοὺς στὰ βύθη* Ἐρωτόκρ. Α' 1634· **β**) (μεταφ.) καταστροφή, ἀφανισμός: *θέλω νὰ κάμω τὸ λοιπὸν καλότατα ν' ἀκούσης, μὲ τὸν δικόν μου γκρεμνισμὸν... τὸν ἐδικόν σου χαλασμὸν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1278].

γκρεμνιστός, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [939].

Ἀπὸ τὸ *κρημνίζω* ⟩ *γκρεμνίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-τός*. Πβ. τὸ σημερ. *γκρεμιστὸς* (Δημητράκ.).

Ἀπόκρημνος, ἀπότομος (Πβ. Steph, Θησ., λ. *κρημνιστὸς* καὶ Δημητράκ., ὅ.π.): *Στάσου, παιδί μου, καὶ καλὰ πάτιε, γιὰ νὰ μποροῦσι μὲ δίχως νὰ σκοντάψουσι καλὰ νὰ σ' ἀκλουθοῦσι 'ς τοῦτο τὸ γκρεμνιστὸ στενὸ τὰ πόδια μου κ' ἐμένα* ὅ.π.

γκρέμνο καὶ **γκρεμνὸ** τό, βλ. *γκρεμνός*.

γκρεμνοβολίζω, Χρον. Μορ. Η 1821.

Ἀπὸ τὸ *γκρεμνοβολῶ* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ίζω* (Πβ. λ. *γκρεμνοβόλισμα*, Κατσαΐτ., Κλ. Γ' 386).

Ρίχνω στὸ γκρεμό· καταστρέφω, ἀφανίζω: *ἐχάσα τὴν ἐλπίδα μου κ' ἐγκρεμνοβόλισά την* ὅ.π.

γκρεμνοβολῶ, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 703.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γκρεμνὸς* καὶ τὸ *-βολῶ* (Βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 242 κέ.). Πβ. τὸ σημερ. *γκρεμνοβόλημα* (Δημητράκ.).

Γκρεμίζομαι, πέφτω κάτω: *Καὶ ἡ Μαρούλα* (ἔκδ. *Μανούλα*· διορθώσ. κατὰ Σαχλ., Ἀφήγ. 748) *ἔφτασε τοῦ Νικολὸ* (ἔκδ. *Νίκολο*) *Ἀμπράμο* (παραλ. 1 στ.) *μὲ τὸ φαρὶν κ' ἐφώναζε «'λαργᾶτε· θὲ νὰ δράμω» καὶ κείνη ἐγκρεμνοβόλησε ἐκεῖ πέρα τὸν ἄμμον* ὅ.π.

γκρεμνὸς ὁ, Θησ. Ζ' [112^{3}], Ἀλεξ. 1549, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [309]· *γρεμνός*, Ζήν. Ε' 226· *ἐγκρεμνός*, Διγ. (Trapp) Esc. 608, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 19, 77, 197, Χρον. Τόκκων 302, Θησ. Ι' [99^{5}], Ροδολ. Τοῖς ἀναγν. [19], Θρ. Κύπρ. Κ 586, Ἐρωφ. Α' 30, Ἐρωτόκρ. Β' 1414, Εὐγέν. 1112, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β' 168· *ἐγκρεμός*, Ἀπόκοπ. 57· *ἐγρεμνός*, Ζήν. Ε' 212· *ἐγρεμός*, Ροδολ. Α' [22]· *ἐκρεμνός*, Θρ. Κύπρ. Μ 542· *κρεμμός*, Μαχ. 546^{35}, Κυπρ. ἐρωτ. 97^{11}· *κρεμνός*, Ἀκ. Σπαν. 32^{129}, Λίβ. Ν 2429, Ἀλεξ. 2587, Χρον. σουλτ. 117^{3}· *κρημνός*, Διγ. Ο 112· *γκρεμνὸς ὁ ἢ γκρεμνό(ν)* τό, Πανώρ. Γ' 82, 420, Ἐρωφ. Β' 442, Ἐρωτόκρ. Γ' 152, 1164, Δ' 1418, Εὐγέν. 913, 970·- *ἐγκρεμνὸς ὁ ἢ ἐγκρεμνὸ(ν)* τό, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 230, Ἀπόκοπ. 56· *ἐγκρεμὸς ὁ ἢ ἐγκρεμὸ(ν)* τό, Σαχλ., Ἀφήγ. 447· *ἐκρεμνὸς ὁ ἢ ἐκρεμνὸν* τό, Λίβ. Ν 1751· *κρεμνὸς ὁ ἢ κρεμνὸ(ν)* τό, Λίβ. Esc. 1671, 1944, Ριμ. Βελ. 553, Συναξ. γυν.

1007· *κρημνὸς ὁ ἢ κρημνὸν* τό, Λίβ. Ρ 1513, 1880, Λίβ. Sc. 564, 861, Λίβ. Ν 2423· *γκρέμνο* τό, Λίβ. Esc. 2744· *γκρεμνὸ* τό, Δεφ., Λόγ. 454, Ἐρωτόκρ. Α' 756, Γ' 1289, Πανώρ. Α' 17, Β' 77, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [475], Ζήν. Α' 13, Λεηλ. Παροικ. 279· *γρέμνο* τό, Συναδ., Χρον. 60· *ἐγκρεμνὸ* τό, Χρον. Τόκκων 974, 2355, 3196· *κρέμνο* τό, Λίβ. Esc. 2739· *κρεμνὸ* τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 239^{27}, 264^{16}· *κρημνὸ* τό, Λίβ. Ρ 1882, Λίβ. Ν 2425.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *κρημνός*. Ὁ τ. *κρεμνὸς* στὸ Βλάχ. (λ. *κρεμνός*). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της *ἐγκρεμὸς* καὶ *ἐγκρεμνὸς* καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *κρεμμὸς* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 620).

Τόπος ἀπόκρημνος, κακοτοπιά, γκρεμὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *κρημνὸς* (Α) 1 καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἄλλος νὰ πέσ' ἀπὸ γκρεμνό, νὰ σηκωθῆ, νὰ γιάνη* Ἐρωτόκρ. Α' 756· *Γκρεμνὸν μεγάλον ηὕραμε ἐξ αὗτον περπατοῦμε* Ἀλεξ. 1549· (μεταφ.) (Βλ. Lampe, Lex., λ. *κρημνὸς* 1 καὶ 2): *Φωτιὰ ἐκράτιεν κ' ἔθελεν νὰ μὲ καταφλογίση κ' εἰς τὸν κρημνὸν τοῦ ἔρωτος νὰ μὲ καταποντίση* Διγ. Ο 112· *εἰς τί ἐκρεμνὸν ἐνέπεσεν κακώσεως ἡ ψυχή μου* Λίβ. Ν 1751· *Αὐτὰ εἶναι* (δηλ. *τὰ ἄγρια θεριὰ τῆς βασιλειᾶς*) ... (παραλ. 1 στ.)... *γκρεμνὰ ἐκεινοῦ ὁπ' ἀρχίζει μὲ πεθυμιὰ νὰ τὰ ζητᾶ* Ζήν. Α' 13.

γκρεμῶ, Ἀχέλ. 410· *κρεμμῶ ἢ κρεμμίζω*, Μαχ. 500^{10}· *κρεμμῶ*, Μαχ. 314^{20}, 500^{8}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γκρεμίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γκρεμάω*).

1) Ρίχνω κάπ. ἀπὸ ψηλὸ σημεῖο κάτω: *ἐζούλιζαν, ἐπλάκωναν, ἐρίκταν, ἐγκρεμοῦσαν, τόσον λαὸν ἐσκότωναν* Ἀχέλ. 410. **2**) Γκρεμίζομαι, πέφτω ἀπὸ μεγάλο ὕψος, σκοτώνομαι (Πβ. Δημητράκ., ὅ.π.): *Πολλοὶ Γενουβῆσοι ἀπὸ τὸν φόβον ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα καὶ ἐκρεμμοῦσαν κάτω εἰς τοὺς φρὲ Μενούρηδες* Μαχ. 314^{20}.

γκρὶ - γκρὶ τό, Φαλιέρ., Λόγ. 393, Δεφ., Λόγ. 553.

Λ. ὀνοματοποιημένη.

Προκ. γιὰ ἀδιάκοπη γκρίνια (Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 252): *Ἀνὲν καὶ θὲς ἐσὺ κουκιὰ καὶ κείνη θέλει ἀχλάδες, δὲν μαγερεύγουνται καλὰ αὗτὲς οἱ δυὸ λογάδες. Καὶ θέλεις ἔχει τὸ γκρὶ - γκρὶ ταχιὰ κι' ἀργὰ καὶ πάντα* Δεφ., Λόγ. 553.

γκρίνια ἡ· *γρίνια*, Πανώρ. Β' 15, 401, 438, Κατζ. Β' 330, Ἐρωτόκρ. Β' 330, Δ' 254.

Τὸ ἰταλ. διαλεκτικὸ *grigna* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. καὶ στὸ Βλάχ. (λ. *γροίνια*).

Κατήφεια, μεμψιμοιρία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Κάνε καλὴ θωριὰ ὁλωνῶν κι' ὅσο μπορεῖς τοὺς γέλα, μὲ γρίνια μὴν ἰδῆ κιανεὶς ποτέ σου τὴν κοπέλα* Κατζ. Β' 330.

γκρινιάζω· *ἀγρινιάζω*, Συναξ. γυν. 259· *γρινιάζομαι*, Κατάλοιπ. Λάμπρ. 119· *γρινιάζω*, Πανώρ. Β' 10, Ἐρωτόκρ. Α' 1972· μτχ. *γρινιασμένος*, Κατζ. Β' 93, Ἐρωτόκρ. Α' 1954, Β' 469, 1485, 1506, Δ' 1826, Θυσ.^{2} 1104.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γκρίνια* καὶ τὴν κατάλ. *-άζω* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ., λ. *γκρινιάζω* καὶ Meyer, NS IV 24-5). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γρινιάζω* στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Ε' 684 καὶ Κλ. Προοίμ. 7. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. *γρινιάζω* καὶ *γρινιάζομαι* καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δυσανασχετῶ, σκυθρωπιάζω, γκρινιάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *κ' εὔκολα κεῖνοι ποὺ μποροῦ κ' οἱ ἀφέντες ὀπ' ὁρίζου σ' ἔτοια μεγάλα σφάλματα γρινιάζουν καὶ μανίζου* Ἐρωτόκρ. Α' 1972. **2**) (Μέσ.) φαγώνομαι ἀπὸ γκρίνια, καβγαδίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὰ ψωμία, θωρῶ, συγκόπτουν ἀποδῶθεν ἀπεκεῖθεν εἰς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ κομμάτια καὶ γρινιάζονται ἀλλήλως τίς νὰ πάρῃ πλεότερό της* Κατάλοιπ. Λάμπρ. 119. **3**) Ἡ μτχ. *γρινιασμένος* ὡς ἐπίθ.=κατσουφιασμένος, κακόκεφος, σκυθρωπός: *Τοῦ γρινιασμέν' ἡ κονταρὰ εἰς τὸ λαιμὸ ἀποκάτω ἤδωκε τοῦ Ρωτόκριτου* Ἐρωτόκρ. Β' 1485· (μεταφ.): *Σὰν περιστέρες ὄντε δοῦ τὴ θάλασσ' ἀγριεμένη καὶ τὴν Ἀνατολὴ θαμπή, τὴ Δύση γρινιασμένη* Ἐρωτόκρ. Δ' 1826· *κάμπος ὁποὺ γίνηκε τὸ γρινιασμένον ὄρος* Θυσ.² 1104.

γκρινιῶ· *γ ρ ι ν ι ῶ,* Ἐρωτόκρ. Β' 357, Γ' 51, Θυσ.² 22, 441.

Ἀπὸ τὸ *γκρινιάζω.*

Μεμψιμοιρῶ, παραπονιέμαι, γκρινιάζω: *Σώπα, μὴν κλαίγης, μὴ γρινιᾶς, Σάρα, παρακαλῶ σε* Θυσ.² 441· *Θωρεῖς με πῶς ἐπόδωκα, πάντα γρινιῶ καὶ κλαίω* Ἐρωτόκρ. Γ' 51.

ʼγκρύβομαι, βλ. *ἐγκρύπτομαι.*

γκυνόστομον τό, βλ. *κυνόστομον.*

ʼγκώνω, βλ. *ἀγκώνω.*

γλαγγίζω, βλ. *κλαγγίζω.*

ʼγλαΐζω, βλ. *ἀγλαΐζω.*

γλάκι τό, Πανώρ. Δ' 4, Ἐρωτόκρ. Β' 341, Στάθ. Γ' 61· *γ λ ά κ ι (ν)* ἢ *γ λ ά κ ι ο (ν),* Πανώρ. Β' 148, Τζάνε, Κρ. πόλ. 286[20].

Ἀπὸ τὸ *γλακῶ* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 67). Ἡ λ. στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Β' 532 καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ. σ. 530]). Ὁ τ. *γλάκιο* σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ., λ. *γλάκιο*).

Τρέξιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. καὶ Ξανθουδίδης, ὅ.π.): *ἦτο* (ἐνν. τὸ ζὸ) *λιγνὸ κ' ἐλεύτερο, στὸ γλάκι δὲν τὸ σώνει νά 'ν' κι' ἀπὸ χέρα δυνατὴ σαΐτα* Ἐρωτόκρ. Β' 341· *μὲ τὸ γλάκι μου λαγὸ δὲν ἄφηνα νὰ φύγῃ* Πανώρ. Δ' 4.

γλάκι(ν) ἢ γλάκιο(ν) τό, βλ. *γλάκι.*

γλακῶ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 440, Π.Ν. Διαθ. φ 335β 10, Πανώρ. Β' 6, 153, Γ' 275, 484, Ἐρωφ. Γ' 84, Δ' 215, Φαλλίδ. 73, Ἐρωτόκρ. Α' 1256, Β' 713, 1045, 2355, Δ' 482, 1023, 1414, Ε' 1165, Θυσ.² 1055, Εὐγέν. 384, Στάθ. Β' 80, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 57, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [68, 498], Διήγ. ὡραιότ. 370, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 126, Α' 41, Ἰντ. α' 144, Β' 15, Γ' 35, 251, Δ' 23, 551, Ε' 354, 375, Λεηλ. Παροικ. 413, Τζάνε, Κρ. πόλ. 202[21], 218[11], 247[6], 253[30], 410[1], κ.ἀ.

Πιθ. ἀπὸ τὸ *ἐκλακῶ* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 67). Βλ. ὅμως καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Α' 304. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γλακεῖν*) καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ. σ. 530]).

α) Τρέχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ., ὅ.π.]): *ὡσὰν τὸ διψασμένο λάφι γλακᾶ στὸν ποταμὸ πλήσια πεθυμισμένο* Ἐρωφ. Γ' 84· **β**) βιάζομαι, ἐξετάζω κ. βιαστικά, ἐπιπόλαια: *ἂς τὸ καλολογιάσωμε, μὲ φρόνεψ' ἂς τὸ δοῦμε κ' εἰς ἔτοια δύσκολη δουλειὰ δὲν πρέπει νὰ γλακοῦμε* Ἐρωτόκρ. Δ' 1414· **γ**) «γυρίζω»,

διασκεδάζω: *μὲ συντροφιὲς πολλὰ κακὲς γλακᾶς καὶ λεβεντεύγεις ὁληνυκτὶς* Φορτουν. (Vinc.) Α' 41.

γλαμπρ-, βλ. *λαμπρ-*.

γλαμπρίζω, βλ. *ἐκλαμπρίζω.*

Γλάνεος ὁ, Ὀψαρ. 361[4].

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γλάνεος*=γουλιανὸς (εἶδος ψαριοῦ τοῦ γλυκοῦ νεροῦ) (Πβ. L-S, λ. *γλάνις,* Krumbacher [Ὀψαρ. σ. 367] καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 117): *Βασιλεύοντος τοῦ πανενδοξοτάτου Κήτου καὶ ἀνθυπατεύοντος τοῦ περιβλέπτου Δελφίνου, συνεδριάζοντος δὲ... Γλανέου τοῦ λογοθέτου* ὅ.π.

γλαρομάτης, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Esc. 901 (ἔκδ. *βλερώματα*· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 4, 1912/13, 316 σὲ *γλαρομάτα*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλαρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μάτι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει μάτια λαμπρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ἀμὲ κ' ἐσύ, γλαρομάτα, βλέπε τὸ ἀσκανδάλιστόν σου* ὅ.π.

γλάρος ὁ, Ἱερακοσ. 438[26], Πουλολ. Ζ 94, Πουλολ. Ἀθ. 95, 420, 497, Πουλολ. 101.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *λάρος* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 207 καὶ Krawczynski [Πουλολ. σ. 53]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ θαλασσινὸ πουλὶ γλάρος (Πβ. L-S, λ. *λάρος*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ κύκνος παίρνει τὸν γιαλόν, κυκνέας τ' ἀκρωτήρι, ὁ γλάρος σὲ νησόπουλον, ἡ χήνα στὰ λιβάδια* Πουλολ. Ἀθ. 497.

γλαστρωτὸ τό, Πεντ. Δευτ. XXVIII 27.

Ἄγν. ἐτυμ.

Κνησμός (Πβ. Π.Δ. Δευτ. XXVIII 27: *κνήφη*): *νὰ σὲ δείρῃ ὁ Κύριος ...μὲ τὴν ψώρα καὶ μὲ τὸ γλαστρωτὸ ὅς νὰ μὴ μπορέσῃς νὰ γιατρευτῇς* ὅ.π.

γλαυκόφθαλμος, ἐπίθ., Ἑρμον. Δ 220, Ζ 39.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γλαυκόφθαλμος*.

Ποὺ ἔχει μάτια γαλανά, γαλανομάτης: *κατάλευκη τὴν σάρκα καὶ γλαυκόφθαλμη, ξανθόθριξ* αὐτ. Ζ 39.

γλαυκοφθάλμων, ἐπίθ., Ἑρμον. Δ 261.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλαυκόφθαλμος* ἀπὸ μετρ. ἀν.

Γαλανομάτης: *κοντὸς καὶ γλαυκοφθάλμων* ὅ.π.

γλαυκόφωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 111, 3288.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλαυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *φῶς*.

(Προκ. γιὰ σελήνη) ποὺ δίνει φῶς γλαυκό: *γλαυκόφωτον ἂν εἴποι τις ἐν τοῖς ναοῖς σελήνην* αὐτ. 3288.

γλείφω, (Ι), Σπαν. (Ζώρ.) V 392, Πωρικ. V 94, Πωρικ. Ζ 41, Ἀκ. Σπαν. 36[259], Πουλολ. Ζ 328, Νεκρ. βασιλ. 24, 30, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 28, Ἀπόκοπ. 50, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 597, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 246, 358, Πένθ. θαν.² 80, 96, Αἰτωλ., Μῦθ. 81[3],

Αἰτωλ., Βοηβ. 295, Ἱστ. Βλαχ. 2057, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 98, Β′ 292, 399.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκλείχω* (Χατζιδ., Ἀθ. 43, 1931, 189). Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γλείφειν*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γλείφω (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Τὸ χοιρομεροκόκκαλο, ἀπού 'χα στὴ μπουζνάρα, νὰ γλείψω δὲν ἐμπόρεσα* Φορτουν. (Vinc.) Β′ 292. **2**) Κατατρώγω, καταστρέφω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4 καὶ λ. *γλειμμένος* 2): *δυό, μ' ἐφάνην, ποντικοὶ τὸ δένδρον ἐγυρίζαν, ἄσπρος καὶ μαῦρος, μὲ σπουδὴν τοῦ ἐγλείφασιν τὴν ρίζαν* Ἀπόκοπ. 50· *τώρα γυμνὰ κόκκαλα εἶναι στὴν γῆν γλειμμένοι* Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 28. **3**) (Μεταφ.) βασανίζω, «τριβελίζω»: *οἱ ἔννοιες καὶ οἱ μέριμνες τὸν νοῦν σου νὰ τὸν γλείφουν* Αἰτωλ., Βοηβ. 295. **4**) (Προκ. γιὰ ἐκμετάλλευση προσ.) ἀφαιρῶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα κάπ., «ἀπομυζῶ»: *ἀπῆτις φὰ* (ἐνν. ἡ πολιτική) *καὶ γλείψη σε, τότ' ἀποκουντουρίζει* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 246.

γλείφω, (II)· *ἐγλύψαν* (ὀρθογραφημένα: *ἐγλείψαν*), Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 597, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐλείψαν* (=*ἄλειψαν*) (Βλ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 359).

γλείψιμον τό, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [916].

Ἀπὸ τὸ *γλείφω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γλείψιμο (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἡ μάννα μὲ τὸ γλείψιμον τὰ κάνει χωρισμένα* ὅ.π.

γλέτζα ἡ, Ἰατροσ. κώδ. σπ′.

Ἄγν. ἐτυμ.

?: *Εἰς ἄνθρωπον καὶ εἰς ἄλογον ὁποὺ στραγκουλίση ποδάριν καὶ ἔχει πόνον ἀπὸ τὴν γλέτζ(α) τοῦ ἁρμοῦ* ὅ.π.

γλήγ-, βλ. *γρήγ-*.

γληγ-, βλ. *γρηγ-*.

γλινός, ἐπίθ., βλ. *λιγνός*.

γλισμός· *γλισμόν,* Πιστ. βοσκ. III 6, 78, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *λοϊσμὸν* (Πβ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279).

γλίστρα ἡ, Ροδολ. Τοῖς ἀναγν. [20].

Ἀπὸ τὸ *γλιστρῶ*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γλιστροῦν*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Παραστράτημα, σφάλμα (ἐδῶ μεταφ.) (Γιὰ τὴ σημερ. σημασ. πβ. Δημητράκ., λ. *γλίστρημα* 3): *Τσὶ σκοτεινάγρες τσῆ ἀγνωσιᾶς καὶ γλίστρες νὰ μακρεύγου* ὅ.π.

γλιστρίδα ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 7^{198}· *γ λ ι σ τ ι ρ ί δ α,* Κυπρ. ᾆσμ. 18^{21}.

Ἀπὸ τὸ *γλιστρῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίδα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Χατζιδ., Ἀθ. 29, 1917, 203).

1) Εἶδος σκουληκιοῦ?: *Τὰ ἔντερα τῆς γῆς, ἤγουν τὰς γλιστρίδας, τὰ σκωλήκια... κοπάνισον αὐτὰ τὰ σκωλήκια* Σταφ., Ἰατροσ. 7^{198}. **2**) Εἶδος φυτοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐβόσκετουν* (ἐνν. τὸ λάφι) *μανηχόν του κ' ἔτρωεν γλιστιρίδα* Κυπρ. ᾆσμ. 18^{21}.

Γλιστρίδας ὁ, Πωρικ. V 47.

Προσωποπ. τοῦ **οὐσ.** ***γλιστρίδα.***

γλιστρῶ, Χρον. Τόκκων 2841, 3263, 3312, Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ′ [14]· *ἐ γ λ ι σ τ ρ ῶ,* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 759, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ *ἐκλιστρῶ* ‹ ἀρχ. οὐσ. *γλίστρον* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 160). Βλ. Du Cange (λ. *γλιστροῦν*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γλιστρῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *εἰσήγοντο ζῶα πρὸς τὸ φορτώνειν αὐτά,... τινὰ δὲ ἐγλιστρῶντα καὶ πίπτοντα ἀπὸ τοῦ πάτου τῶν μαρμάρων* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 759, κριτ. ὑπ.)· **β**) πέφτω ἀπὸ γλίστρημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *σκοντάφτουσι κ' εἰς βάραθρα γλιστροῦσι* Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ′ [14]. **2**) (Μεταφ.) ξεφεύγω (μὲ ἐπιδεξιότητα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *ἐγλίστρα πάντα τῶν Τουρκῶν μὲ φρόνεσιν μεγάλην* Χρον. Τόκκων 3312· *μὲ δῶρα, μὲ χαρίσματα ἐγλίστρησεν στὴν ὥραν* Χρον. Τόκκων 3263.

γλοθρεύω, βλ. *ὀλεθρεύω*.

γλοιὴ ἡ, Πεντ. Δευτ. XXXII 2.

Μήπως πρόκ. γιὰ τὴ λ. *χλόη*?

Χλόη, πρασινάδα: *νὰ σταλάξη σὰν τὴ δροσιὰ ὁ λόγος μου, σὰν λιανόβροχο ἐπὶ γλοιὴ* ὅ.π.

γλοτσάβλι τό, βλ. *κλοτσάβλι*.

γλοτσοπατῶ, βλ. *κλοτσοπατῶ*.

γλουπίζω, βλ. *γλωπίζω*.

γλύκα ἡ, Περὶ ξεν. Α 189, Λίβ. Esc. 2396, Ριμ. κόρ. 635, Φαλιέρ., Ἱστ. V 467, Περὶ γέρ. 34, 128, Κυπρ. ἐρωτ. 99^{9}, Ἐρωφ. Γ′ 233, Εὐγέν. 997, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 227, 233, Ἰντ. γ′ 65.

Ἀπὸ τὸ *γλυκαίνω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 76) ἢ ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* (Φάβ., ΛΔ 5, 1950, 119). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Γλυκειὰ γεύση, γλύκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γκώνει ὅλον τὸ στόμα σου καὶ χάνεται ὅλη ἡ γλύκα* Εὐγέν. 997· **β**) (μεταφ.) ἀπόλαυση, εὐχαρίστηση, ἡδονὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *συμπωλοῦν τοῦ γέροντος τὲς γλύκες καὶ τὰ μέλια* Περὶ γέρ. 28· *ἔχω γλύκαν τὴν πάσα μου πικράδαν* Κυπρ. ἐρωτ. 99^{9}.

γλυκά, ἐπίρρ., Περὶ ξεν. Α 395, Θησ. Ι′ [25^{3}], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{128}, Κορων., Μπούας 147, Χρον. σουλτ. 81^{7}, Σοφ. πρεσβ. Β 250, Σταυριν. 545, 1259, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [729], Ἀλφ. (Mor.) III 21, 68.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Μὲ τρόπο γλυκό, μὲ γλυκύτητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δὲν στέκονται στὸν λόγον τους, σ' ἐκεῖνο ποὺ μιλοῦσι, ὅταν μιλούσινε γλυκὰ* Σταυριν. 1259· **β**) μ' ἀγάπη, μὲ τρυφερότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὴν μάνναν της εὑρίσκει καὶ γλυκὰ τὴν χαιρετάει* Σοφ. πρεσβ. Β 250· **γ**) ἐγκάρδια: *Τὸν δὲ σινιὸρ Μερκούριον κάλεσ' εἰς τὸ παλάτι κι' ὁ πρίντζιπος ἐκ τὴν δεξιὰν χεῖρα γλυκὰ τὸν κράτει* Κορων., Μπούας 147. **2**) Προσεκτικά: *ἀπέρασε τὰ κάτεργα ὅλα ἀπὸ τὸ πλάγι τῆς στερέας· ὅλα γλυκὰ ὁποὺ δὲν ἐβλάφτη μηδὲ ἕνα* Χρον. σουλτ. 81^{7}. **3**) Ὑποτακτικά, πειθήνια: *τόσο δούλεψε γλυκὰ μὲ τὴν ταπεινοσύνη, ὅτι ἔλαβε τὴν χάριταν τὴν εἶχε στὸν σκοπόν του* Θησ. Ι′ [25^{3}].

γλυκαγκάλιασμα τό, Ροδολ. Β' [370].

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἀγκάλιασμα*.

Τρυφερό, ἐρωτικὸ ἀγκάλιασμα: *θυμώντας τὰ κανάκια μου, τὰ χάδια, τὰ παιγνίδια* (παραλ. 2 στ.) *καὶ τὰ γλυκαγκαλιάσματα ποὺ ἐθρέφα τὴν καρδιά μου* ὅ.π.

γλυκάδα ἡ, 'Ερωτοπ. 615, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 363, 396, Περὶ γέρ. 10, 44, 148, Αἰτωλ., Μῦθ. 81^{4}, Κυπρ. ἐρωτ. 84^{5}, 99^{5}, 100^{17}, Εὐγέν. 995, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1060].

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γλύκα, γλυκειὰ γεύση ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τὸ μέλι εἶν' πολλὰ γλυκύ, μὰ εἶν' πικρὸ δαμάκι· κι' ὅσον τό 'χεις στὸ στόμα σου ἔχεις καὶ τὴν γλυκάδα* Εὐγέν. 995· (μεταφ.) εὐχαρίστηση, ἀπόλαυση ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *δῶσ' του γλυκάδαν τίβοτας δαμάκι ν' ἀναζήση* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 363. **2**) (Προκ. γιὰ ἔκφραση προσώπου, ματιῶν) γλυκύτητα: *δείχνεις εἰς τὸ πρόσωπον σμιμένη γλυκάδα καὶ ταπείνωσην* Κυπρ. ἐρωτ. 100^{17}· *τὰ χείλη σου ἔχουν τὸ φιλί, τὰ μάτια σου γλυκάδαν* 'Ερωτοπ. 615. **3**) (Προκ. γιὰ φῶς λαμπάδας) ἀπαλότητα (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *βλέπω μιὰ λαμπάδα, χιονάτη καὶ γλυκότατη ἦλθε μὲ μιὰ γλυκάδα* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 396. **4**) (Προκ. γιὰ τρόπο ἐνέργειας) ἠπιότητα, τρυφερότητα (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Πόσην χαρὰν ποὺ σήκωσες 'ποὺ μέναν μὲ τόσην τέχνην, μὲ τόσην γλυκάδαν* Κυπρ. ἐρωτ. 99^{5}. **5**) Μεταφ. *τοῦ κόσμου οἱ γλυκάδες* =οἱ ὀμορφιὲς τοῦ κόσμου: *ὁποὺ ἔμαθα ἀπὸ τοὺς ποιητάδες ὁποὺ ἔπραξαν ἀπὸ καιρὸν τοῦ κόσμου τὲς γλυκάδες* Περὶ γέρ. 10.

γλυκάδιν τό, 'Αχιλλ. L 504.

'Από τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γλυκύς* καὶ τὴν κατάλ. *-άδιν*. 'Η λ. στὸν 'Ησύχ. (λ. *γλυκάδιον*) καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλυκάδι(ον)*).

Γλυκάδα, γλυκύτητα: *ὅταν τὸ μέγαν ἔμορφον καὶ χαριτωμένον γλυκάδιν τὸ εἶχεν ὁ παράδεισος* ὅ.π.

γλυκάζω, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 92, Μακρεμβ., 'Υσμ. 234^{20}, 269^{25}, Μανασσ., Χρον. 91, 3162, 5983, Καλλίμ. 2196· μτχ. *γ λ υ κ α σ μ έ ν ο ς,* Συναξ. γυν. 769, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 564.

Τὸ μτγν. *γλυκάζω*.

1) Δίνω γλυκύτητα: *τῆς σελήνης ἔλαμψεν τὸ χρυσαυγὲς γλυκάζον* Καλλίμ. 2196· (προκ. γιὰ ἐποχή): *τὸ μὲν δὴ ναυτικὸν ξὺν τῷ κυβερνήτῃ γλυκάζον ἔαρ ἐδρέποντο* Μακρεμβ., 'Υσμ. 234^{20}. **2**) Παρέχω γλυκειὰ γεύση ('Η σημασ. μτγν., L-S): *νᾶμα πηγιμαῖον ἦν ἐκεῖ ῥέον, ψυχρόν, διειδὲς καὶ γλυκάζον ὡς μέλι* Εὐγεν., Δρόσ. Α' 92· *μέλιτι γλυκάζοντι τοὺς λόγους συνεκίρνα* Μανασσ., Χρον. 3162. **3**) (Προκ. γιὰ συκιὰ) παράγω γλυκὰ σύκα: *ἐλαῖαι τηλεθόωσαι, γλυκάζουσαι συκέαι* Μανασσ., Χρον. 91. **4**) 'Η μτχ. παρκ. *γλυκασμένος* ὡς ἐπίθ.=γλυκός, ἤπιος: *νὰ μὲ ποίσῃ ὡσὰν πτερὸ 'λαφρικὴν καὶ γλυκασμένη τὴν καρδίαν μου τὴν καμένην* Συναξ. γυν. 769· *Μὲ θὲς ἰδεῖ ἀπὸ καιροῦ πούπετες γλυκασμένο* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 564.

γλυκαίνω, Σπαν. Ο 138, Μανασσ., Χρον. 4180, Καλλίμ. 22, 'Ιατροσ. κώδ. φπε', 'Ιστ. 'Ηπείρ. XXXI 12, Περὶ ξεν. Α 172, 209, 525, Λίβ. Sc. 2799, Λίβ. Esc. 915, 3946, Λίβ. N 778, Χρον. Τόκκων 1270, Φυσιολ. (Legr.) 1016, 1126, Φυσιολ. 360^{8}, Μαχ. 620^{16}, Ριμ. κόρ. 600, Σαχλ. N 16, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 197, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 51, 520, Φαλιέρ., Λόγ. 332, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 299, Δεφ., Λόγ. 492, Πεντ. Ἔξ.

XV 25, Κυπρ. ἐρωτ. 51^{8}, 69^{6}, 141^{11}, 153^{27}, 'Ερωτόκρ. Γ' 892, 1293, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 153, Ροδολ. Β' [408], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [818], Χορ. ε' [4]· μτχ. *γ λ υ κ α μ έ ν ο ς,* Χρον. Τόκκων 2445, 2457, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 572 (κριτ. ὑπ.)· *ἐ γ λ υ κ α μ έ ν ο ς,* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 572.

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

I 'Ενεργ. **Α'** Μτβ. **1**) Γεννῶ σὲ κάπ. ἢ σὲ κ. τὸ αἴσθημα τῆς γλυκύτητας ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *οὔτε μὲ ζαχαρόμελι ποσῶς νὰ τὸν γλυκάνουν* Περὶ ξεν. Α 525· *διότι τὶς [ὁποὺ νὰ] ἔπιε τὴν θάλασσαν καὶ γλυκανθῇ ὁ λαιμός του* Περὶ ξεν. Α 172. **2α**) Προξενῶ εὐχαρίστηση, εὐφραίνω: *'Από χειλέων πόρνης τε βλέπε νὰ ἀποφεύγῃς, πρὸς καιρὸν [γὰρ] γλυκάνει σε, ὕστερον σὲ πικραίνει* Φυσιολ. (Legr.) 1016· *ποίσωμεν χρόνους μετ' αὐτήν, χαροῦμεν, γλυκανθοῦμεν* Λίβ. Esc. 915· **β**) μαγεύω, γοητεύω, τέρπω ('Η σημασ. μτγν., L-S): *γιατὶ τῆς ῥίμης ὀμνοστιὰ γλυκαίνει του τὸ οὖς του* Κυπρ. ἐρωτ. 141^{11}. **3α**) 'Ανακουφίζω, καταπραΰνω, ἀπαλύνω ('Η σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τὰ πράματ' ὁ καιρὸς γλυκαίνει κι' ἀλαφραίνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 1293· *Κύριε ἄναρχε, ἄρχισε, γλύκανε τὴν καρδιά μου καὶ κίνησε παρηγοριὰ καὶ δῶσ' μου τὴν ὑγειά μου* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 299· *ποτὲ δὲν ἐγλυκάνθην οὐδὲ ἀπoὺ ἀγγάραν οὐδὲ ἀπoὺ πόλεμον* Μαχ. 620^{16}· **β**) δίνω σὲ κάπ. τὴ χαρά, τοῦ διώχνω τὶς ἔγνοιες: *Οὗτος... τοὺς κατοικοῦντας ἐντὸς τῶν 'Ιωαννίνων ἐγλύκανεν* 'Ιστ. 'Ηπείρ. XXXI 12· *νὰ δείξῃ* (ἐνν. *ἡ βασίλισσα Εὐδοκία*) *πρόσωπον καλὸν καὶ ἀγάπην εἰς τὴν χώραν, νὰ γλυκανθοῦν οἱ ἄνθρωποι, ποσῶς νὰ ἀνασάνουν* Χρον. Τόκκων 1270. **Β'** 'Αμτβ. **1**) 'Αποκτῶ γλυκειὰ γεύση, γίνομαι γλυκὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Πῶς εἶν' ἐμποριζάμενο ἡ σφά⟨κα⟩ νὰ γλυκάνῃ καὶ ἡ πικραμένη μου πληγὴ δίχως γιατρειὰν νὰ γιάνῃ;* Κυπρ. ἐρωτ. 153^{27}. **2α**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) γίνομαι ἤπιος, πράος: *ὁ κύρης τοῦ Ρωτόκριτου γλυκαίνει καὶ μερώνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 892· **β**) (προκ. γιὰ τὴ θάλασσα) ἡσυχάζω, γαληνεύω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 7): *Ὄντεν ἰδῇς τὴν θάλασσαν κι' ἀρχίσῃ νὰ γλυκάνῃ* Ριμ. κόρ. 600. **3**) 'Ανακουφίζομαι, καταπραΰνομαι (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 6): *εἰς τ' ὄνομά Του ἀπόθανε, γιατὶ ζιμιὸ γλυκαίνου, κάτεχε, τὰ κριτήρια σου κ' οἱ πόνοι σου ἀλαφραίνου* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 153. **II** ('Εδῶ: μόνο παθητ.) νιώθω εὐχαρίστηση ἀπὸ κ. καὶ τὸ ἐπιδιώκω συχνά, καλοσυνηθίζω σὲ κ. ('Η σημασ. στὸν Εὐστ., Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 135 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *οὐδὲν κατέχει τὲς βουλὲς τῶν ἀζαριῶν ...* (παραλ. 2 στ.) *καὶ τότε λέγουσιν κι' αὐτὸν «ἄφες νὰ 'ρθῇς κ' εἰς ἄλλην» καὶ κεῖνος ἐγλυκάνθηκε καὶ ἀποκάτω νὰ βάλῃ* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 197· *Καὶ τόσο ἐπαραβάλθησαν, ἔστεκαν γλυκαμένοι, ὅτι, ὡσὰν ἐβλέπασιν νὰ ἀναφανῇ σανδάλι, ἔτρεχαν ὡς οἱ κόρακες εἰς βρομισμένον κρέα* Χρον. Τόκκων 2445. Οἱ μτχ. *γλυκαμένος* καὶ *ἐγλυκαμένος* ὡς ἐπίθ.= γλυκός, ἤπιος, ἤρεμος: *Μὰ ὡς ποθητὴ καὶ φρόνιμη στεριὸν κ' ἐμπιστεμένο μὲ θὲς ἰδεῖν ἀπὸ καιροῦ καλλιὰ ἐγλυκαμένο* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 572.

γλυκάκι τό, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 595, 698.

'Από τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*.

1) Γλύκισμα: *ἂς φᾶμε τὸ γλυκάκι* αὐτ. 595. **2**) ('Ως ἐπίθ.) γλυκός: *μετὰ σὲν δουμάκι νά 'κατσα, ν' ἀκροχάρηκα μὲ τρόπον πλιὰ γλυκάκι* αὐτ. 698.

γλυκάλαμον τό, βλ. *γλυκοκάλαμο*.

γλυκαμένος, μτχ., βλ. *γλυκαίνω*.

γλυκαναστέναςμα τό· *γ λ υ κ ι α ν α σ τ έ ν α σ μ α,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [258].

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἀναστέναςμα*.

Γλυκός, ἡδονικὸς ἀναστεναγμός: *ἂν εἰς λιμιών' ἀτάρακτον τσ' ἀγάπης του ἐδεχόταν τὰ γλυκιαναστενάσματα* ὅ.π.

Γλυκάνισος ὁ, Πωρικ. 'Απ. 29^{14}.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γλυκάνισον*: *Δέσποτα βασιλεῦ Κυδώνιε,... ὁ πρῶτος σεβαστὸς Πιπέριος μετὰ Κυμίνου τοῦ κόμιτος..., Δενδρολιβάνου καὶ Γλυκανίσου τὸ σὸν πρόσταγμα καταφρονοῦσι* ὅ.π.

γλυκασία ἡ, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 371.

'Η λ. σὲ παπυρ. (L-S Suppl.). Βλ. καὶ Lampe, Lex. 'Η λ. καὶ σήμ. σὲ διάφ. τ. (Andr., Lex.· βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *γλυκασιά*).

Εὐφροσύνη· εὐφρόσυνο γεγονὸς (Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 2): *ἔπαρ' κ' ἐσὺ ξεφάντωσιν 'ς τέτοιον γλυκὺν ἀέρα, τὰ τέτοια ξεφαντώματα καὶ τέτοιες γλυκασίες* ὅ.π.

γλύκασμα τό, Διγ. (Trapp) Gr. 3309.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλύκασμα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. Βλ. καὶ Andr., Lex.).

Γλυκειὰ γεύση, γλυκύτητα ('Η σημασ. μτγν., L-S): *μέλιτος γλύκασμα* ὅ.π.

γλυκασμένα, ἐπίρρ., Χρον. Τόκκων 1344.

'Απὸ τὴ μτχ. τοῦ παθητ. παρκ. τοῦ *γλυκάζω*.

Μὲ γλυκύτητα, μὲ τρόπο ἤπιο: *'Ο καπετάνιος ἀπεκρίθηκεν ἔμορφα, γλυκασμένα* ὅ.π.

γλυκασμένος, μτχ., βλ. *γλυκάζω*.

γλυκασμός ὁ, Γλυκᾶ, Στ. Β' 53, Λόγ. παρηγ. L 19, 354, 617, 730, Λόγ. παρηγ. O 203, 363, 636, Προδρ. IV 129n (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 120, Καλλίμ. 777, Φλώρ. 834, Λίβ. Sc. 360, Λίβ. Esc. 1477, Λίβ. N 1326, 'Αχιλλ. L 919, 'Αχιλλ. N 1229, Δεφ., Λόγ. 475, Χρον. Τόκκων 1473, Εἰς Θεοτ. 42, 'Αλφ. 7^{12}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [15, 1240], Ε' [1101], Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 99^{47}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλυκασμός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γλυκειὰ γεύση ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *νά 'χασιν τὰ χείλη μου κἂν γλυκασμὸν ὀλίγον* Προδρ. IV 129n (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· **β**) (μεταφ.) γλυκύτητα, γλύκα: *καὶ πλήρωσον* (ἐνν. *δέσποινα*) *τὸ στόμα μου χάριτος, γλυκασμοῦ σου* Εἰς Θεοτ. 42· *ἐκ τῆς φωνῆς τὴν ἡδονὴν καὶ ἀπὸ τοῦ γλυκασμοῦ της ὁ ξένος ἐκ τὰ ἐθλίβετον μικρὸν παρηγορήθην* Λόγ. παρηγ. O 203· *Μῦθος δοκεῖ μοι νέκταρ ἢ θεῶν πόσις πρὸς σὸν γλυκασμόν, κρυσταλλόστερνε ξένη* Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 120. **2**) Εὐχαρίστηση, ἀπόλαυση, χαρὰ ('Η σημασ. μτγν. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Ζάχαρη εἶσαι, δέσποινα, στὸ στόμα ποὺ σὲ ψάλλει κ' εἰς τὴν καρδίαν γλυκασμός, ὅλο χαρὰ μεγάλη* 'Αλφ. 7^{12}· *'Ιδέ, κυρά μου, μέτρησον καὶ σκόπησον τοὺς χρόνους, ὅσους μὲ παρεπίκρανας καὶ γλυκασμὸν οὐκ εἶδον* Λόγ. παρηγ. O 636.

γλυκασπάζομαι, Θησ. Β' [78^{4}].

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *ἀσπάζομαι*.

Φιλῶ μὲ τρυφερότητα, γλυκοφιλῶ: *ἀφὸν τὸ κλάψιμό 'παυαν, χίλιες φορὲς τὴν ὥραν τοὺς ἐγλυκασπαζόντησαν καὶ πάλι μετασκούζαν* ὅ.π.

γλυκέα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. O 741, Διγ. Ζ 1958, Διγ. (Trapp) Esc. 526, 1584, Βέλθ. 47, 1015, Χρον. Μορ. Η 228, 4100, 4413, 5485, 6431, 6897, 8219, 8231, Χρον. Μορ. P 2965, 5669, 'Ερωτοπ. 131, Λίβ. Sc. 2453, 'Αχιλλ. (Haag) L 623, 'Αχιλλ. L 25, 'Αχιλλ. O 530, 617, 'Ιμπ. 882, Χρον. Τόκκων 527, 1507, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{4}, Διγ. ῎Ανδρ. 340^{10}· *γλυκία*, Χρον. Μορ. Η 2952, 3962, Χρον. Μορ. P 228, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 382, 691, Κορων., Μπούας 112· *γλυκιά*, Διγ. (Trapp) Esc. 473, 906, Χρον. Μορ. Η 5669, Περὶ ξεν. A 395, Περὶ ξεν. V 399, 'Ερωτοπ. 400, 'Αχιλλ. L 78, 927, 1051, 'Αχιλλ. N 354, 1413, 'Ιμπ. 882, 'Ιμπ. (Legr.) 1036, Χούμνου, Π.Δ. XIII 35, Κορων., Μπούας 116, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 471, 'Αλφ. 10^{58}, Π.Ν. Διαθ. φ. 335α 14, Κυπρ. ἐρωτ. 16^{3}, 24^{1}, 99^{1}, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 80, Πανώρ. Γ' 627, Δ' 366, Ε' 117, 157, 364, 'Ερωφ. Α' 241, 'Ιντ. α' 61, Γ' 14, 376, Ε' 395, Βοσκοπ. 113, 115, 326, 'Ερωτόκρ. Α' 392, 461, 509, 515, Γ' 234, Στάθ. Πρόλ. 16, Ροδολ. Ε' [8], Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [275], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [869], Γ' [1170], Δ' [1507], Ε' [1401, 1507], Τζάνε, Κρ. πόλ. 229^{9}, 557^{17}.

'Απὸ τὸν πληθ. τοῦ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *γλυκύς*. 'Ο τ. *γλυκιὰ* στὸ Du Cange (λ. *γλυκός*).

1) Γλυκά, εὐχάριστα στὴν ἀκοή: *ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποὺ τραγουδεῖ τῆς ἐρωτιᾶς τὰ πάθη ἔτσι γλυκιὰ καὶ νόστιμα* 'Ερωτόκρ. Α' 509. **2**) Μὲ πόθο: *πῶς πῶς γλυκέα ἐφίλαν την καὶ χόρτασιν οὐκ εἶχεν* Λίβ. Sc. 2453. **3**) Μὲ ἀγάπη: *Χαιράμενοι τὸν δέχθηκαν ἅπαντες καὶ σκιρτῶντες, γλυκία τὸν ἐφιλούσασιν* Κορων., Μπούας 112. **4**) Τρυφερά: *Σφίγγει, περιλαμβάνει τον, γλυκιὰ τὸ* (ἐνν. *τὸ παιδὶ*) *καταφίλει* Χούμνου, Π.Δ. XIII 35. **5**) Στοργικά, μὲ καλοσύνη: *῏Ω Μιχαὴλ ἀρχάγγελε, καὶ πρόφτασε σ' ἐμένα καὶ παραστάσου τῆς ψυχῆς γλυκιά, ταπεινωμένα* 'Αλφ. 10^{58}. **6**) Εὐγενικά, μὲ γλυκύτητα στοὺς τρόπους ('Η σημασ. στὸ Du Cange, λ. *γλυκός*): *εἰς τὸν μαρκέζην ἦρθασιν, γλυκία τὸν χαιρετοῦσιν* Χρον. Μορ. P 228· *Γλυκιὰ μ' ἀπιλογᾶται τὸ κοράσο* Βοσκοπ. 113. **7**) 'Απαλά: *ἔτσι πιδέξια καὶ γλυκιὰ κι' ὄμορφα θὲς καθίσει καὶ τὴν πληγήν σου ἀνάπαυσε, πόνον νὰ μὴν γροικήσῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1507]. **8**) Μὲ εὐχαρίστηση: *νὰ στοχάζεται γλυκιὰ ἀρχίνησεν κ' ἡ κόρη* 'Ερωτόκρ. Γ' 376. **9**) 'Απολαυστικά: *πῶς γλυκέα χορταίνετε καὶ ἡδονὰς ροφᾶτε* Λόγ. παρηγ. O 741. **10**) 'Ατάραχα, ἥσυχα: *τὰ καράβια σου γλυκιὰ γιὰ ν' ἀρμενίζου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 557^{17}. **11**) Μὲ καλὴ «διάθεση»: *θέατρα, πύργοι καὶ ναοὶ τήνε ψηλώνουν ἔτσι καὶ συνορίζονται γλυκιὰ μὲ τσὶ πυράμιδέ τση* Ροδολ. Ε' [8].

γλυκέα, ἐπίθ. θηλ., βλ. *γλυκύς*.

γλυκεῖος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 1362.

'Απὸ τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *γλυκύς*. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 12.

Γλυκός, εὐχάριστος: *θαυμαστὴ γὰρ ἡ γνώμη σου καὶ γλυκεῖοι οἱ λόγοι* ὅ.π.

γλυκερά, ἐπίρρ., 'Απολλών. 187.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκερός*.

Μὲ γλυκύτητα, μὲ χάρη: *συγκυρίζει* (ἐνν. *ἡ κόρη*) *γλυκερὰ παρὰ πάντας ἀνθρώπους* ὅ.π.

γλυκερός, ἐπίθ., Στ. 'Αδὰμ 36, Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) $181^{3,6}$, Καλλίμ. 2068, Νεόφ. ῎Εγκλ. Β' 38, 'Αχιλλ. N 1393, Δούκ. 197^{4}, Γεωργηλ., Βελ. 14, 738, Κορων., Μπούας 34, 63, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1511, 1708, 'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 30, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 51^{5}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γλυκερός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γιὰ δένδρο) ποὺ ἔχει γλυκούς, εὔγευστους καρπούς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *῎Αλλοι τὴν* (ἐνν. *Κρήτην*) *κράζουσιν περίφημον... διὰ τὰ γλυκερὰ καὶ πολύκαρπα δένδρη* 'Αγαπητ., Εἰς 'Αγ. Δέκα 30. **2α**) Ποὺ εὐφραίνει, ποὺ προ-

καλεῖ εὐχαρίστηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μετὰ λόγου γλυκεροῦ, γλώσσης ἐρωτευμένης* Καλλίμ. 2068· *οὐδὲν ἐδύνοντα καὶ οἱ δυὸ... τὸ νὰ καταχορτάσουσιν τὰ γλυκερά τους κάλλη* Ἀχιλλ. Ν 1393· *ἔχασε τὸ γλυκερὸν τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου* Γεωργηλ., Βελ. 14· *Οἱ δὲ ἐνδημήσαντες πρὸς σὲ ἀπὸ τῆς ξενιτείας χαρᾶς πολλῆς πλησθήσονται...* (παραλ. 1 στ.) *καὶ γλυκερᾶς διαγωγῆς, ζωῆς τε ἀθανάτου* Νεόφ. Ἔγκλ. Β′ 38· **β**) (προκ. γιὰ βρύση, πηγὴ) ποὺ ἔχει νερὸ καλό, πόσιμο, δροσερὸ (Πβ. L-S, λ. *γλυκὺς* I1β): *ἐξέρχεται δὲ καὶ πηγὴ γλυκερὰ καὶ δροσώδης* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1511· **γ**) (προκ. γιὰ μουσικὸ ὄργανο) γλυκόηχος: *Ἀλλ', ὦ Μανασσῆ, θελξικάρδιον στόμα* (παραλ. 1 στ.), *τὴν γλυκερὰν ἅρμοσον αὖθις κιθάραν* Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 181^{3}· **δ**) (προκ. γιὰ ἄνεμο) γλυκός, ἁπαλός: *ἔχεις τὸν Εὖρον πνέοντα γλυκερὸν ἀέριον* Δούκ. 197^{4}.

γλυκερῶς, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Esc. 2499.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκερός*.

Μὲ γλυκύτητα, γλυκά: *Ἡ δὲ* (ἐνν. *κόρη*) *συνιεῖσα ἃ λαλῶ γλυκερῶς ἐμειδία* ὅ.π.

γλυκέως, ἐπίρρ., Διγ. Α 2942, Πόλ. Τρωάδ. 244, Δωρ. Μον. XXXVIII.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γλυκέως* (L-S, λ. *γλυκύς*). Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γλυκὸς*) καὶ στὸ Βλάχ. (λ. *γλυκιᾶ*).

α) Γλυκά, τρυφερὰ (Βλ. καὶ Steph., Θησ.): *ἐκείνη μὲ ἀγκάλιζε, γλυκέως κατεφίλει* Διγ. Α 2942· **β**) εὐπροσήγορα, ἐγκάρδια: *τὸν ἐκάθισεν εἰς τὸ ἕνα μέρος αὐτοῦ καὶ γλυκέως τὸν ἐχαιρέτησε* Δωρ. Μον. XXXVIII.

γλυκή, ἐπίθ., βλ. *γλυκός*.

γλυκία καὶ **γλυκιά,** (I), ἐπίθ. οὐδ. πληθ., βλ. *γλυκύς*.

γλυκία καὶ **γλυκιά,** (II), ἐπίρρ., βλ. *γλυκέα*.

γλυκιαναστένασμα τό, βλ. *γλυκαναστένασμα*.

γλύκιος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. II 58, Μανασσ., Χρον. 76, 94, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1851.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. Βλ. ὅμως καὶ τὸ *γλύκιον* ἀντὶ *Λύκιον* στὸ Σοφοκλῆ (L-S).

Γλυκός· ἀνάλαφρος, ἁπαλός: *προσέβαλλε τῆς πίτυος ἄνεμος τοῖς πετάλοις καὶ γλύκιον ψιθύρισμα τοῖς φύλλοις ἐνεποίει* Μανασσ., Χρον. 94.

Τὸ οὐδ. ὡς ἐπίρρ. =γλυκά· εὐφρόσυνα, χαριτωμένα: *Ὁ παῖς γὰρ Ἔρως εὐκραής, ὥς φασιν, ἐπιπνεύσας γάνος ἐνστάζει ταῖς ψυχαῖς καὶ γλύκιον ἐμπαίζει* Μανασσ., Ἀρίστ. II 58.

γλύκισμα τό, Προδρ. III 321, Ἰατροσ. κώδ. υζ′, ωβ′, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 569, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 104.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλύκυσμα* (Steph., Θησ., λ. *γλύκυσμα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλύκυσμα*).

1α) Γλυκό, γλύκισμα (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *ἐκεῖνοι* (ἐνν. *τρώγουν*) *τὰ γλυκίσματα μὲ τὰς ἀπαλαρέας, ἡμεῖς δὲ τὰ χολόκουκα μὲ τὰς πολλὰς πικρίας* Προδρ. III 321· **β**) ἔδεσμα, φαγητό: *ἀπ' αὗτα τὰ γλυκίσματα γλυκαίνει τὸν λαιμόν του* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 569· **γ**) (πιθ.) παρασκεύασμα γλυκὸ μὲ θεραπευτικὲς καὶ μαλακτικὲς ἰδιότητες: *Γλύκισμα θαυμαστὸν εἰς γέροντες, εἰς γράν, εἰς στένωσιν* Ἰατροσ. κώδ. υζ′. **2**) (Μεταφ.) γλύκα: *καὶ κάνει τσι καὶ γνώθου τσ' ἀγάπης τὰ γλυκίσματα καὶ τσὶ φωτιὲς τοῦ πόθου* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β′ 104.

γλυκίως, ἐπίρρ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 64^{2}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γλύκιον* (Βλ. Μανασσ., Ἀρίστ. II 58 καὶ Trapp, JÖBG 18, 1969, 74) (Βλ. *γλύκιος*).

γλυκοαναπόταμον τό, Λίβ. Esc. 4139 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Ν 30 (ἔκδ. *γλυκὸ ἀναπόταμον*· γρ. *γλυκοαναπόταμον*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἀναπόταμον*.

Ποτάμι ποὺ ἔρχεται ἀπὸ ψηλὰ μὲ δροσερὸ καὶ γάργαρο νερό: *ἔπρεπε γὰρ τὸ ἀναλίβαδον νὰ ἔνι ἡ κατοῦνα ξένων καὶ τὸ γλυκοαναπόταμον θλιμμένους νὰ ποτίζῃ* Λίβ. Ν 30.

γλυκοαπαντοχὴ ἡ, Φλώρ. 1672.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἀπαντοχή*.

Γλυκειὰ ἐλπίδα, εὐχάριστη ἀναμονή: *Καλῶς ηὗρα τὴν λυγερήν, τὴν γλυκοαπαντοχή μου* ὅ.π.

γλυκοβαστῶ, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 278.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *βαστῶ*.

Ὑπομένω κ. μὲ καρτερικότητα, ἀγόγγυστα: *Ὢ πόσα μᾶς ἐτύχαινεν ὅλοι νὰ φχαριστοῦμε καὶ ὅλα τὰ ἐνάντια τά 'χομε νὰ τὰ γλυκοβαστοῦμε* ὅ.π.

γλυκόβρυτος, ἐπίθ., Λίβ. Esc. 176 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Ν 192, Δελλ. [Πάθη Χριστοῦ] 41, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1346, 3149.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ *βρύω*.

(Προκ. γιὰ νερὸ) εὐφρόσυνος, εὐχάριστος: *λιβάδιν πανεξαίρετον, μυριοανθισμένον καὶ κρύον νερὸν γλυκόβρυτον, χίλια δενδρὰ γεμάτον* Λίβ. Esc. 176 (κριτ. ὑπ.).

γλυκογαργάρισμα τό, Παλλαδᾶ, Ἐγκ. Σινᾶ 98.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *γαργάρισμα*.

Εὐχάριστο, γλυκὸ κελάρισμα: *δὲν παύει παρὰ νὰ τεχνεύεται μελωδήματα ἀπὸ τὰ γλυκογαργαρίσματα* ὅ.π.

γλυκογυρίζω, Πανώρ. Α′ 349.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *γυρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ βλέμμα) στρέφω μὲ γλυκύτητα, μὲ χάρη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ.): *ἔχε σ' ἐμένα λύπηση καὶ γλυκογύρισέ τα* (ἐνν. *τὰ μάτια*) ὅ.π.

γλυκοδροσισμένος, μτχ., Πουλολ. 194, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{92}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1390].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *δροσίζω*.

1) (Προκ. γιὰ αὐγὴ) ποὺ εἶναι εὐχάριστος καὶ δροσερός: *εἰς τὴν γλυκέαν τὴν αὐγὴν τὴν γλυκοδροσισμένην ἀνθοβολοῦν τὰ ἄνθη της* Πουλολ. 194. **2**) (Προκ. γιὰ ζωὴ) ἄνετος: *Ἡ Μάρθα τὴν προσωρινὴν* (ἐνν. *τὴν ζωὴν*) *φέρνει τὴν κοπιασμένην κ' ἐσύ, κερὰ Μαγδαληνή, τὴ γλυκοδροσισμένην* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{92}. **3**) (Προκ. γιὰ τὴν τύχη) εὐνοϊκός: *τὴν τύχην κιλαδήσετε τὴν γλυκοδροσισμένην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1390].

γλυκοέκλαμπρος· *γλυκοεκλαμπροτάτην*, Περὶ ξεν. V 460, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γλυκειὰν... ἐκλαμπροτάτην* (Βλ. Καλιτσ., Χρ. Κρ. 2, 1913, 172).

γλυκοζαχαράτος, ἐπίθ., Φαλιέρ., Ἱστ. V 692.

'Από τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς καὶ ζαχαράτος.*

Ποὺ εἶναι γλυκὸς σὰ ζάχαρη: *Αὐτεῖνο* (ἐνν. *ἀπίδι*) *τ' ἄλλο θέλω ἐγὼ τὸ γλυκοζαχαράτο* ὅ.π.

γλυκοζαχαρένιος, ἐπίθ., 'Ερωτόκρ. Α' 561, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1485].

'Από τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς καὶ ζαχαρένιος.*

Ποὺ εἶναι γλυκὸς σὰ ζάχαρη: *κι' ἀρχίζει πάλι τὸ σκοπὸ τὸ γλυκοζαχαρένιο* 'Ερωτόκρ. Α' 561.

γλυκοζαχαρώνω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1153].

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ ζαχαρώνω.*

(Προκ. γιὰ ἐρωτικὴ συνάντηση) συμπεριφέρομαι μὲ τρυφερότητα, ἐρωτικά: *Μέσα σ' αὐτὴν* (ἐνν. *σπηλιὰ*) *γιὰ σὲ γελοῦν καὶ γλυκοζαχαρώνουν* ὅ.π.

γλυκόηθος, ἐπίθ., Τριβ., Ρὲ 27.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἦθος.*

Ποὺ ἔχει καλὸ χαρακτήρα: *μακρύς, πλατύς, γλυκόηθος, ἐμορφοκαμωμένος* ὅ.π.

γλυκοθυμία ἡ, βλ. *γλυκυθυμία.*

γλυκοκάλαμο τό, Λεξ. IV 431, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 658, κριτ. ὑπ.), Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [210]· *γ λ υ κ ά λ α μ ο ν,* Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 718.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κάλαμος.* Πβ. L-S (λ. *γλυκυκάλαμον.* Γιὰ τὸν τ. *γλυκάλαμον* βλ. Παπαδόπουλο - Κεραμέα ['Εβρ. γλωσσ. 27]. 'Η λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Εἶδος λωτοῦ (Πβ. L-S, ὅ.π. 'Η σημασ. στὸ Meursius, λ.) *γλυκοκάλαμον*): *Λωτός, τὸ γλυκοκάλαμον* Λεξ. IV 431. **2**) Ζαχαροκάλαμο ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Μέλια καὶ γλυκοκάλαμα τοῦ κόσμου νὰ τὰ σμίξῃς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [210].

γλυκοκαταφιλῶ, 'Ερωτοπ. 296.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ καταφιλῶ.*

Φιλῶ μὲ πολλὴ τρυφερότητα: *πιάνει το* (ἐνν. *τὸ ἀδόνιν*) *ἄλλος κυνηγός, γλυκοκαταφιλεῖ το* ὅ.π.

γλυκοκέλαδος, ἐπίθ., βλ. *γλυκοκέλαϊδος.*

γλυκοκέλαϊδος, ἐπίθ.· *γ λ υ κ ο κ έ λ α δ ο ς,* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 'Αφ. 1.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ κελαϊδῶ.*

(Προκ. γιὰ ἀηδόνι) ποὺ κελαϊδεῖ γλυκά: *Κινοῦν τὰ γλυκοκέλαδα ἀηδόνια νὰ συρίζουν* ὅ.π.

γλυκοκελαϊδῶ· *γ λ υ κ ο κ ι λ α δ ῶ,* Πανώρ. Α' 268, Παλλαδᾶ, 'Εγκ. Σινᾶ 99, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [200], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 300· *γ λ υ κ ο κ ι λ α ϊ δ ῶ,* Βοσκοπ. 8, 'Ερωτόκρ. Α' 1211, Β' 541, Ε' 779, 844.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ κελαϊδῶ.* 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κελαϊδῶ γλυκὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Εἶναι πολλῶ λογιῶ πουλιὰ ποὺ γλυκοκιλαϊδοῦσι* 'Ερωτόκρ. Α' 1211· (μεταφ.): *ὡσὰν τὸ μικρότατον ἀηδόνι... γλυκοκιλαδῶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον μὲ ἐπαίνους τὰς εὐμορφίας* Παλλαδᾶ, 'Εγκ. Σινᾶ 99. **2**) (Προκ. γιὰ ἀγγέλους) ψάλλω, ὑμνῶ γλυκά: *Κύκλῳ θὲ νὰ πετούσινε, νὰ γλυκοκιλαδοῦσι* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 300.

γλυκοκερδαίνω, 'Απολλών. (Wagn.) 194, 'Αχιλλ. L 1057, Θησ. Ζ' [131⁸].

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ κερδαίνω.*

Κερδίζω, ἀποκτῶ κ. μὲ εὐχαρίστηση: *Γι' ἀνταμοιβὴ καὶ χάριταν σήμερον νὰ μπορέσω εἰς τὸν αἰῶνα πάντοτε νὰ σὲ γλυκοκερδαίσω* Θησ. Ζ' [131⁸]· *νά 'χῃς τὴν εὐχούλαν μου νὰ τὴν γλυκοκερδαίσῃς* 'Απολλών. (Wagn.) 194.

γλυκοκερδίζω, 'Αχιλλ. Ν 1374, Θησ. Ζ' [53⁶].

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ κερδίζω.*

'Αποκτῶ κ. μὲ εὐχαρίστηση: *ποῖσε τὴν ἀγάπη μου νὰ τὴν γλυκοκερδίσω* Θησ. Ζ' [53⁶].

γλυκοκιλαδῶ καὶ **γλυκοκιλαϊδῶ,** βλ. *γλυκοκελαϊδῶ.*

γλυκοκοιμοῦμαι, 'Ερωτοπ. 263, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 129.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ κοιμοῦμαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλυκοκοιμῶ*).

Κοιμᾶμαι ἤρεμα, εὐχάριστα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *Πόσοι ἐγλυκοκοιμήθησαν δίχως ψυχῆς ζημία;* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 129· *νά 'χα μῆλον νὰ μυριζόμην τὸ βραδὶν καὶ νὰ γλυκοκοιμούμουν* 'Ερωτοπ. 263.

γλυκοκορασίδα ἡ, Περὶ γέρ. 120.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κορασίδα.*

Γλυκό, ὄμορφο κορίτσι: *τίς ἦτον ποὺ τὴν ἔσμιξε τὴν ἀγριοτσουκνίδα μ' αὐτείνην τὴν ροδόμνοστην καὶ γλυκοκορασίδα;* ὅ.π.

γλυκοκύμινον τό, Σάθ., ΜΒ Ϛ' σ. λβ'.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κύμινον.*

Γλυκάνισο: *ἄνισον, ἤτοι τὸ γλυκάνισον ἢ γλυκοκύμινον* ὅ.π.

γλυκοκύρης ὁ, Εὐγέν. 1419.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κύρης.*

(Προσφών. κόρης πρὸς τὸν πατέρα): *'Αλήθεια, γλυκοκύρη μου, μὰ ἡ γλῶσσα δὲν βασταίνει νὰ εἰπῇ τὰ πάθη πὄπαθα ἡ πολυπικραμένη* ὅ.π.

γλυκολάλητος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [75].

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ λαλῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει γλυκό, εὐχάριστο ἦχο, γλυκόηχος ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἂς τραγουδοῦ τῶ βασιλιῶ τῶν παλαιῶ τσὶ πράξες* (παραλ. 1 στ.) *καὶ μ' ἄλλα γλυκολάλητα παιγνίδια τῶ μετάλλω, μὲ συμφωνίαν ἂς τρέχουσι* ὅ.π.

γλυκόλαλος, ἐπίθ., 'Ερωτοπ. 225, 294, 'Αγν., ποιήμ. Β' 55, 'Αγαπητ., εἰς ἁγ. Δέκα 72.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ λαλῶ.* Πβ. L-S (λ. *γλυκύλαλος*). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ποὺ μιλάει γλυκά, γλυκόλογος (Πβ. L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ρόδα γέμουν τὰ χείλη σου, τὰ φρύδια σου ζαμπέτιν καὶ ἡ γλῶσσα σου ἡ γλυκόλαλος ζάχαριν μὲ τὸ μέλιν* Ἐρωτοπ. 225· β) ποὺ κελαϊδεῖ γλυκά, μελωδικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ὦ γλυκόλαλό μου ἀηδόνι, ποῖσε νὰ μοῦ βγοῦν οἱ πόνοι* Ἀγν., ποιήμ. Β' 55.

γλυκολαλῶ, Ἐρωτοπ. 239.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *λαλῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κελαϊδῶ γλυκά, μελωδικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *γλυκολαλοῦσα πέρδικα, πολλῶν καρδιὲς μαραίνεις* ὅ.π.

γλυκόλογος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 31, 32, 35, 42, 56, 62, 71, 72· γ λ υ κ ο λ ό γ ο ς, Σπαν. (Ζώρ.) V 300.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *λόγος*. Πβ. L-S (λ. *γλυκύλογος*). Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.). Ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλυκολόγος*).

Ποὺ μιλάει γλυκά, γλυκομίλητος (Πβ. L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π.): *Πολλοὶ πρὶν τοὺς γνωρίσουσιν φαίνονται γλυκολόγοι* Σπαν. (Ζώρ.) V 300.

γλυκόματος, ἐπίθ., Ch. pop. 797.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μάτι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει γλυκά, ὄμορφα μάτια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Μὰ τὸν Χριστόν, γλυκόματη, κι' ἂν κρύβεσαι στὰ νέφη, στοὺς οὐρανοὺς κι' ἂν πέτεσαι, ὅπου κι' ἂν πᾶς φιλῶ σε* ὅ.π.

γλυκομελωδία ἡ, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{191}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μελωδία*.

Γλυκειά, εὐχάριστη μελωδία: *Ἄκουες ὕμνους, ψαλμωδιὲς καὶ γλυκομελωδίες καὶ τῶν πιστῶν τὲς προσευχές, ἱερέων ἀκολουθίες* ὅ.π.

γλυκομέλωδος, ἐπίθ., Ἀλφ. 7^{14}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μελωδία*.

Ποὺ ἔχει γλυκειὰ μελωδία, γλυκόηχος: *Ἤθελα νὰ 'χω μάθημα νὰ ψάλω καθὼς θέλω καὶ γλυκομέλωδον φωνὴν ν' ἀρέσω τὴν παρθένον* ὅ.π.

γλυκομηλεὰ ἡ, βλ. *γλυκομηλιά*.

γλυκομηλιὰ ἡ, Ἀγν., ποιήμ. Β' 12· γ λ υ κ ο μ η λ ε ά, Ἐρωτοπ. 270.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μηλιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προσφών. προκ. γιὰ πρόσ. ἀγαπημένο): *γλυκομηλεά μου κόκκινη, τὰ μῆλα φορτωμένη, ἀπόκλινε τὴν νιότην σου νὰ μείνω στὴν ἥσκιά σου* Ἐρωτοπ. 270· *ἀγαπῶ σε ἐγώ, φιλιά μου, ὄμορφη γλυκομηλιά μου* Ἀγν., ποιήμ. Β' 12.

γλυκόμηλο(ν) τό, Προδρ. II Η 65e.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μῆλο(ν)*. Πβ. τὸ ἀρχ. *γλυκύμηλον* (L-S). Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 103. Ἡ λ. σὲ ἔγγρ. τοῦ 1433 (Zakythinos [Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 75]) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Εἶδος μήλου (Πβ. L-S, ὅ.π. Βλ. Κουκ., ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἀνθόμηλα, γλυκόμηλα καὶ ἐκ τὰ στρουθομηλίτσια* ὅ.π.

γλυκομίλητος, ἐπίθ., Εὐγέν. 728, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141^{30}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *μιλῶ*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ μιλάει γλυκά, γλυκὸς (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *κι' ἄλλους γιατρεύεις ψυχικὰ κι' ἄλλους μ' ἐλεημοσύνην κι' ἄλλους μὲ γλυκομίλητα λόγια καὶ πραοσύνην* Τζάνε, Κρ. πόλ. 141^{30}· *γλῶσσα γλυκομίλητη* Εὐγέν. 728.

γλυκονόστιμος, ἐπίθ., Διακρούση, Στίχοι πρὸς τὸν μάταιον καὶ πεπλανεμένον κόσμον (Βιβλίον ὡραιότατον, Βενετία 1659) [74] (Βλ. καὶ Μπουμπ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 13, 1962, 371).

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ *νόστιμος*.

Ποὺ εἶναι γεμάτος γλυκύτητα: *Κρουσταλλοροδοκόκκινα μάγουλά μας καθάρια καὶ χείλη γλυκονόστιμα* ὅ.π.

γλυκόξινος, ἐπίθ., Gesprächb. 25^{26}, Λέοντ., Αἰν. Ι 83, Χρησμ. Ι 85, 121.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ *ξινός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει γεύση γλυκειὰ καὶ ξινὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *νὰ ζυμώση τὰ κουλίκια τὰ γλυκόξινα τοῦ φούρνου* Χρησμ. Ι 85.

γλυκοπαρηγοριὰ ἡ, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 301.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *παρηγοριά*. Βλ. καὶ Δημητράκ.

Γλυκειὰ παρηγοριὰ (Βλ. καὶ Δημητράκ.): *φῶς μου, ψυχή μου, ὀμμάτια μου, γλυκοπαρηγοριά μου* ὅ.π.

γλυκοπαρηγορῶ, Σαχλ., Ἀφήγ. 382.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *παρηγορῶ*.

Παρηγορῶ κάπ. μὲ γλυκὰ λόγια: *Ἀπομακρεὰ τὸν χαιρετᾶ καὶ γλυκοσυντηρᾶ τον* (παραλ. 1 στ.) *καὶ καλοσυμβουλεύει τον, γλυκοπαρηγορᾶ τον* ὅ.π.

γλυκοπαχύς, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 404^{3}.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ *παχύς*.

(Προκ. γιὰ τὸ μέλι) ποὺ εἶναι παχύρρευστος καὶ γλυκός: *προσιζάνουσι* (ἐνν. *οἱ σκώληκες*) *γὰρ τῇ τοῦ μέλιτος γλυκοπαχεῖ συστάσει* ὅ.π.

γλυκοπεθυμιὰ ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [206, 438].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πεθυμιά*.

Ἀγαπημένο πρόσωπο: *Μπορῶ νὰ εἰπῶ δὲν ἔμεινε φωτιὰ 'λλη στὴν κυρά μου νὰ κάψη ἀλλουνοῦ καρδιὰν ἡ γλυκοπεθυμιά μου* αὐτ. [438].

γλυκοπερικρατῶ, Λίβ. Esc. 2393.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *περικρατῶ*.

Ἀγκαλιάζω κάπ. γλυκά, τρυφερά: *τρέφομαι τὰ κάλλη της, γλυκοπερικρατῶ την τὴν ὄμορφην, τὴν πάντερπνον, τὴν κόρην τὴν Ροδάμνην* ὅ.π.

γλυκοπεριλαμβάνομαι, Φλώρ. 835.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ περιλαμβάνομαι.*

'Αγκαλιάζω γλυκά: *«Δεῦρο, Φλώριε, καὶ τρύφησον τοῦ κάλλους τὴν ἡδονήν, τὸν γλυκασμόν... καὶ γλυκοπεριλήφθητι ἀναπλοκὴν φιλίας...»* ὅ.π.

γλυκοπεριλαμπάνω, Φλώρ. 835 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ περιλαμπάνω.*

'Αγκαλιάζω κάπ. γλυκά: *γλυκοπεριλάμπασε κοράσια τὰ βλέπεις* ὅ.π.

γλυκοπεριπλέκω, Λίβ. Sc. 2690, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{156}.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ περιπλέκω.*

'Αγκαλιάζω κ. γλυκά: *Θωρώντα σε ὁ διδάσκαλος μὲ βλέμμαν τὸ πῶς στέκεις τὸν ἅγιον τάφον κλαίγοντα καὶ γλυκοπεριπλέκεις, ὡς κηπουρὸς σοῦ ἠφάνιστην* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{156}.

γλυκοπερίπλοκος, ἐπίθ., Φλώρ. 467.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ περιπλέκω.*

Πού ἀγκαλιάζει γλυκά: *'Αγάπη, πόθε μου καλέ, γλυκοπερίπλοκέ μου* ὅ.π.

γλυκοπεριστέρα ἡ, Ριμ. κόρ. 634.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *περιστέρα.*

(Τρυφερὴ προσφών. νέου πρὸς τὴν ἀγαπημένη του): *Ὦ γλυκοπεριστέρα μου, πῶς μοῦ μιλεῖς, κυρά μου;* ὅ.π.

γλυκόπικρος, ἐπίθ., Καλλίμ. 21, Krumb., Sprichw. 99 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς καὶ πικρός.* Πβ. τὸ ἀρχ. *γλυκύπικρος* (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) πού εἶναι εὐχάριστος καὶ δυσάρεστος μαζὶ (Πβ. L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὅμως, ἂν ἴδῃς τὴν γραφὴν καὶ τὰ τοῦ στίχου μάθῃς, ἔργοις γνωρίσεις ἔρωτος γλυκόπικρας ὀδύνας* Καλλίμ. 21.

γλυκοπιπιλίζω, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 451, Φαλιέρ., Ἱστ. V 633.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ πιπιλίζω.*

Πιπιλίζω γλυκά: *ἐδάκασα κ' ἐφίλησα τὰ νόστιμά της χείλη καὶ τὸ γλωσσάκι ἔπασκα νὰ γλυκοπιπιλίζω* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 451.

γλυκοποθητός, ἐπίθ., Ριμ. κόρ. 644 (κριτ. ὑπ.)· *γλυκοπόθητος,* Φλώρ. 1517, 'Ερωτοπ. 512.

'Από τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς καὶ ποθητός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Πού τὸν ποθεῖ κανεὶς ἐρωτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *πάντα νὰ πάσχω ὁ ταπεινὸς καὶ νά 'μαι πονεμένος ὡς διὰ τὴν γλυκοπόθητον κόρην τὴν Πλάτζια - Φλῶρε* Φλώρ. 1517.

γλυκοποθητούσα ἡ, Ch. pop. 284.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκοποθητὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούσα* (Βλ. καὶ Παπαδ. Α., 'Αθ. 37, 1925, 194).

Αὐτὴ πού τὴν ποθεῖ κανεὶς ἐρωτικά: *Ὦ γλυκοποθητούσα μου καὶ τῆς ψυχῆς ψυχή μου!* ὅ.π.

γλυκοποθῶ, Φλώρ. 1661, 1674.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ ποθῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

Ποθῶ ἐρωτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Πόση χαρὰ καὶ ἀσχόλησις καὶ πόση πόθου τρῶσις νὰ γίνετον ἀνάμεσα τῶν δυὸ γλυκοποθούντων!* αὐτ. 1674.

Ἡ μτχ. *γλυκοπεποθημένος* ὡς ἐπίθ.=πού τὸν ποθεῖ, πού τὸν περιμένει κανεὶς μὲ εὐχαρίστηση: *«Ὦ ρόδον πανεξαίρετον, γλυκοπεποθημένον...»* αὐτ. 1661.

γλυκοποσία ἡ, Προδρ. III 286.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πόσις* (Πβ. Steph., Θησ., λ. *γλυκοποτέω*).

Τὸ νὰ πίνη κανεὶς γλυκὸ κρασί: *κρασὶν γλυκὺν γανίτικον καὶ κρητικὸν καὶ σάμιον, ἵνα χυμοὺς ἐκβάλωσιν ἐκ τῆς γλυκοποσίας* ὅ.π.

γλυκοποτάμιν τό, Λίβ. Sc. 2952, Λίβ. Esc. 4123 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ποτάμι.*

Ποτάμι (πού ἀναφέρεται μὲ συμπάθεια): *ἤλθαμεν εἰς τὸν τόπον ὁπού ηὕρηκα* (κριτ. ὑπ.) *τὸν Λίβιστρον νὰ περπατῇ θλιμμένος εἰς τὸ ἔμνοστον ἀναλίβαδον καὶ εἰς τὸ γλυκοποτάμιν* (κριτ. ὑπ.) Λίβ. Esc. 4123.

γλυκοπότιμος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1882.

'Από τὰ ἐπίθ. *γλυκὸς καὶ πότιμος.*

(Προκ. γιὰ νερὸ) πόσιμος καὶ δροσερός: *Ἔνθα καὶ φρέαρ ὤρυκται πλῆρες πολλῶν ὑδάτων γλυκοποτίμων, κρυερῶν* ὅ.π.

γλυκόποτος, ἐπίθ., Λίβ. Ν 33, Κυπρ. ᾄσμ. 10^{38}.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ καὶ τὸ πίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Πού ἔχει γλυκειὰ γεύση, πού πίνεται μ' εὐχαρίστηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. σὲ δημ. τραγ., Δημητράκ.): *νὰ πιῆς γλυκόποτον κρασὶν πού πίννουν φουμισμένοι* Κυπρ. ᾄσμ. 10^{38}· *εἶχεν ἐκεῖνο χάριταν καὶ αὐτὸ παρηγορίαν, ἐκεῖνο* (δηλ. τὸ *ἀναλίβαδον*) *διὰ τὰ δένδρα του, τὰ ἄνθη καὶ τὰς βρύσεις καὶ αὐτὸ* (δηλ. τὸ *ἀναπόταμον*) *διὰ τὸ καθάριον καὶ τὸ γλυκόποτόν του* Λίβ. Ν 33.

γλυκορίζι(ν) τό, Σταφ., 'Ιατροσ. 10^{283}, Ριμ. κόρ. 682.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ρίζα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλυκορ(ρ)ίζι*).

Εἶδος φυτοῦ, ἡ γλυκόριζα: *Τζιτζιφόκουκα καὶ γλυκορίζιν βράσον καὶ ἂς πίνη τὸν ζωμὸν ἡμέρας γ'* Σταφ., 'Ιατροσ. 10^{283}· *γιὰγάπη ἔναι ζάχαρη, μέλι καὶ γλυκορίζι* Ριμ. κόρ. 682.

γλυκόριζον τό, βλ. *γλυκύριζον.*

γλυκόρροος, ἐπίθ., 'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 31.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ρους.*

Πού κυλάει ἤρεμα: *Ἄλλοι τὴν κράζουσιν περίφημον... διὰ τὰ γλυκόρροα καὶ θαυμαστὰ ὕδατα* ὅ.π.

γλυκός, ἐπίθ., Σταφ., 'Ιατροσ. 13^{363}, Καλλίμ. 755, Περὶ ξεν. Α 207, 456, 'Ερωτοπ. 312, Λίβ. Ν 30, 'Αχιλλ. Ν 1081, Θησ. Δ' [65^{3}], ΙΒ' [59^{4}], Ch. pop. 32, 175, Κορων., Μπούας 26, 61, Φαλιέρ., Ἱστ. V 324, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 111, 207, 339, 434, 523,

684, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 319, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. -van Gem.) 1, 49, 79, Θρ. Κύπρ. Μ 110, 278, 345, Κυπρ. ἐρωτ. 23^{3}, 125^{38}, Πανώρ. Α' 167, Β' 341, Γ' 110, Ἐρωφ. Α' 628, Ἰντ. α' 37, β' 40, Γ' 22, 38, 65, Δ' 401, Ἱστ. Βλαχ. 677, Διγ. Ἄνδρ. 336^{7}, Ἐρωτόκρ. Α' 438, 1209, Β' 387, Στάθ. Α' 307, Β' 19, Γ' 154, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 72, Δ' 8, Ροδολ. Β' [198], Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [247], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [103, 377, 752, 854], Β' [66, 339], Χορ. β' [47], γ' [72], Δ' [823, 1140, 1253], Ε' [394, 1151], Φορτουν. (Vinc.) Α' 238, Ἰντ. δ' 136, Ζήν. Ε' 104, Τζάνε, Κρ. πόλ. 249^{9}· θηλ. *γ λ υ κ ή,* Διγ. Ζ 2126, Λίβ. Sc. 959, Ἑκατόλ. Μ 28.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γλυκύς*. Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. τοῦ θηλ. *γλυκὴ* ἀπ. καὶ στὸ Βηλαρᾶ.

1) Γλυκός, εὐχάριστος στὴ γεύση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τὸ αἷμαν του ἐγίνη γλυκὸ κρασὶ καὶ χαίρεται ὁ καίσαρ καὶ τὸ πίνει* Ζήν. Ε' 104. **2**) Γλυκὸς στὴν ἀκοὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Κάθε καρδιὰ 'νελάμπανε, ἂν ἦτο σὰν τὸ χιόνι, σ' ἔτοια γλυκότατη φωνὴ κοντὰ νὰ τσῆ σιμώνη* Ἐρωτόκρ. Α' 438. **3**) Γλυκὸς στὴν ὄψη (Πβ. Δημητράκ., λ. *γλυκὺς* 5): *Μὴν θλίβεσαι, κόρη γλυκή, παρηγοριὰ ξαθή μου* Διγ. Ζ 2126. **4**) (Προκ. γιὰ λόγια) μειλίχιος, τρυφερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *μὲ λόγους του δὲ τοὺς γλυκοὺς εἰς πόλεμον τοὺς τρέπει* Κορων., Μπούας 61· *ψυχὴ γὰρ ἐρωτότρωτος ὅσα ποθοπονέση, χάνει τοὺς πόνους ἂν γλυκὴ μάθη τοῦ λόγου φράσιν* Λίβ. Sc. 959. **5**) Ποὺ ἔχει ἢ δίνει εὐχαρίστηση: *Τρεῖς χρόνους καὶ ἂν μ' ἔβαλαν στὰ σίδερα γιὰ σένα, τρεῖς ὧρες δὲ μόφάνησαν γιὰ τὴ γλυκή σου ἀγάπη* Ἑκατόλ. Μ 28· *γλυκότατη ἀνάπαψη μοῦ φέρνει τὸ σκοτίδι* Στάθ. Α' 307· *Ἦτον πολλὰ γλυκότατος* (ἐνν. *ὁ τόπος*) *ἀπ' ἀηδονίων λαλίτσες καὶ βρύσες ὁλοκάθαρες* Θησ. Δ' [65^{3}]. **6**) Προσφιλής, ἀγαπητὸς (Πβ. Δημητράκ., λ. *γλυκὺς* 8): *Ὦ ταίρι μου γλυκότατο* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 339· *φοβοῦμαι σε, γλυκειὰ Χώρα, ὁ Τοῦρκος μὴν σὲ πάρη* Θρ. Κύπρ. Μ 278.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.= σεληνιασμός, ἐπιληψία (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ κοιλόπονο· πβ. Δημητράκ., λ. *γλυκὸς* 7) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 6 καὶ λ. *γλυκί*. Βλ. καὶ Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ., λ. *γλυκύ*): *Εἰς γλυκὸν ὅταν πιάση τὸν ἄνθρωπον* Σταφ., Ἰατροσ. 13^{363}.
Φρ. *θρέφω μὲ γλυκὰ*=καλοπιάνω: *Ὅλους μᾶς θρέφει μὲ γλυκὰ καὶ ὅλους μᾶς κολακεύγει* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 319.

γλυκοσαλίζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 459^{22} (ἔκδ. *γλυκοφιλήσουν*· διόρθ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 597 σὲ *γλυκοσαλίσουν*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *σαλίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γλυκοσαλιάζω*).

Ἡσυχάζω, ἀνακουφίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Ἀνάμενα τὴν λύτρωσιν, τ' ἅρματα γιὰ ν' ἀφήσουν κ' οἱ χριστιανοὶ γιὰ νὰ χαροῦν καὶ νὰ γλυκοσαλίσουν* ὅ.π.

γλυκοσοθεμένος, μτχ., Ἐρωφ. Ἰντ. α' 101 (ἔκδ. *γλυκοσυθεμένα*· διορθώσ. *γλυκοσοθεμένα*), Στάθ. Ἰντ. α' 7.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ ρ. *σοθέτω*.

1) (Προκ. γιὰ μάτια) καμωμένος μὲ γλύκα, ὄμορφος: *Τ' ἀμμάτια σου ἀνατράνισε τὰ γλυκοσοθεμένα* Στάθ. Ἰντ. α' 7. **2**) (Προκ. γιὰ λόγια) γλυκός: *ὄντα γροικῶ τὰ λόγια σου τὰ γλυκοσοθεμένα* Ἐρωφ. Ἰντ. α' 101.

γλυκόσταμα τό, Ἀχιλλ. L 552, Ἀχιλλ. (Haag) L 572 (ἔκδ. *γλυκοστομάτων*· διορθώσ. *-σταμάτων*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *στάμα*.

Γλυκειὰ σταλαγματιά: *μαρμαροχιονόδοντη, γλυκοσταμάτων βρύσις* Ἀχιλλ. L 552.

γλυκοσταματόβρυσις ἡ, Ἀχιλλ. Ν 817 (ἔκδ. *γλυκοστοματόβρυσις*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γλυκόσταμα* καὶ *βρύση*.

Βρύση ποὺ στάζει γλύκα: *μαρμαροχιονόδοντος, γλυκοσταματόβρυσις* ὅ.π.

γλυκόστομα τό, βλ. *γλυκόσταμα*.

γλυκοστοματόβρυσις ἡ, βλ. *γλυκοσταματόβρυσις*.

γλυκοσυθεμένος· *γλυκοσυθεμένα,* Ἐρωφ. Ἰντ. α' 101, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γλυκοσοθεμένα* (Βλ. *γλυκοσοθεμένος*).

γλυκοσύνη ἡ, Σπαν. (Ζώρ.) V 374, Θησ. Γ' [13^{4}, 23^{7}, 64^{8}], Ζ' [106^{5}], Θ' [76^{4}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. καὶ στὸ Meursius.

1) (Προκ. γιὰ τραγούδι) γλυκύτητα: *οὐδὲν γροικᾶς πῶς τραγουδεῖ μὲ τόση γλυκοσύνη;* Θησ. Γ' [13^{4}]. **2**) Τρυφερότητα: *φιλεῖ, κρατεῖ καὶ λέγει σε ὅτι αὐτὴ ἀγαπᾶ σε καὶ δείχνει σου καλογνωμιάν, μεγάλην γλυκοσύνην* Σπαν. (Ζώρ.) V 374. **3**) Εὐγένεια στοὺς τρόπους, καλοσύνη: *ἀφὸν γροικῶ πῶς τὴν παινᾶς* (ἐνν. *τὴ ζωὴ*) *μὲ τόσην γλυκοσύνη* Θησ. Θ' [76^{4}]· *Ὅλους τοὺς ἐπροσκύνησεν μετὰ τὴν γλυκοσύνην* Θησ. Ζ' [106^{5}]· *ἂς ἀπόμενα ἐδῶ εἰς δουλοσύνη σ' ὅτ' ἤθελε ἂς ἤμουνα νά 'μουν σὲ γλυκοσύνη* Θησ. Γ' [64^{8}].

γλυκοσυνοδιὰ ἡ, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 932, Θησ. Πρόλ. [249], Ch. pop. 42, 282, Σαχλ. Ν 330, Ἰμπ. (Legr.) 932.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *συνοδία*.

Τρυφερὴ σύντροφος: *Θυμήσου με κι' ἂς ἔν' γουργό, ὦ γλυκοσυνοδιά μου* Ch. pop. 282.

γλυκοσυντηρῶ, Σαχλ., Ἀφήγ. 380, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1056].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *συντηρῶ*.

Κοιτάζω μὲ γλυκύτητα, μὲ συμπάθεια: *τ' ὄμορφον τὸ στῆθος του τὸ μοσχομυρωδάτον δείχνει* (ὑποκ. *τὸ μῆλο*) *τοῦ ἥλιου ποὺ ποθεῖ καὶ γλυκοσυντηρᾶ το* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1056]· *Ἀπομακρεὰ τὸν χαιρετᾶ καὶ γλυκοσυντηρᾶ τον* Σαχλ., Ἀφήγ. 380.

γλυκοσύντροφος ὁ, Θησ. Ε' [38^{3}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *σύντροφος*.

Ἀγαπητὸς σύντροφος: *οὐδὲν ἐγύρευα* (ἔκδ. *ἐγύραυα*· διορθώσ.) *ποσῶς πράγμα τοῦ κόσμου ἄλλον, μόνον ἐσένα, φίλε μου καὶ γλυκοσύντροφέ μου* ὅ.π.

γλυκοσυντυχαίνω, Περὶ ξεν. Α 455, Περὶ ξεν. V 459, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 211, Συναδ., Χρον. 52.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *συντυχαίνω*.

Γλυκομιλῶ: *ἕνα νὰ στέκη μετ' ἐσέ, νὰ γλυκοσυντυχαίνη κ' εἰς λίγην ὥρα νὰ σοῦ ποῦν: κείτεται καὶ ἀποθαίνει* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 211· *νὰ σὲ ἰδῇ καὶ νὰ χαρῇ, νὰ σὲ γλυκοσυντύχη* Περὶ ξεν. Α 455.

γλυκοσυντυχία ἡ, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2392.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *συντυχία*.

Γλυκομίλημα: *όταν ούκ έχης, άνθρωπε, τίποτε νὰ τοῦ δώσης, μὲ σιγανὸν ἀνάβλεμμαν καὶ γλυκοσυντυχίαν εἰπέ τον...* ὅ.π.

γλυκοσύντυχος, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 557, κριτ. ὑπ.), Συναδ., Χρον. 62.

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *συντυχαίνω*. Πβ. Du Cange (λ. *γλυκυσύντυχος*).

Γλυκομίλητος, εὐπροσήγορος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Du Cange, ὅ.π.): *ἄνθρωπος ἔμορφος,... γλυκόλογος, γλυκοσύντυχος* Συναδ., Χρον. 62.

γλυκοσώζω, Φαλιέρ., Θρ. 242.

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *σώζω*.

Σώζω κάπ.: *αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εὐχαριστήσετέ την. Διαπὰς ἐσεῖς ὁπ᾿ ἔχετε νὰ τὴν ἀποδεκτῆτε καθὼς ἀνιμένετε γιὰ νὰ γλυκοσωσθῆτε* ὅ.π.

γλυκοτέρψις ἡ, Λίβ. Sc. 3226, Λίβ. N 3808.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *τέρψις*.

(Προκ. γιὰ ἀγαπημένο πρόσ.): *῞Αδης κερδαίνει τὴν ἐμὴν ἀδίκως γλυκοτέρψιν* Λίβ. Sc. 3226.

γλυκότη ἡ, βλ. *γλυκότης*.

γλυκότης ἡ, Λίβ. Esc. 89, 620, 3241, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [2]· *γ λ υ κ ό τ η*, Πανώρ. Γ′ 180, ᾿Ερωφ. ᾿Ιντ. α′ 81, Β′ 486, Γ′ 398, Πιστ. βοσκ. III 6, 369, ᾿Ερωτόκρ. Α′ 487, 649, 779, 973, 1267, 1988, Β′ 674, Δ′ 29, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [557, 664, 1043], Ε′ [1290, 1474]· *γ λ υ κ ό τ η τ α*, Λίβ. Esc. 1561, Ch. pop. 345, Φαλιέρ., ῾Ιστ. (v. Gem.) 99, 422, Περὶ γέρ. 158, ᾿Ερωφ. Β′ 348, Πιστ. βοσκ. III 6, 244, Σουμμ., Ρεμπελ. 187, ᾿Ερωτόκρ. Α′ 2206, Β′ 2085, Δ′ 264, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [267], Δ′ [1119], Χορ. δ′ [29], Ε′ [1197, 1512].

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-της* ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλύκα* (Βλ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 24, 1912, 6-7). Οἱ τ. *γλυκότη* καὶ *γλυκότητα* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Ξανθουδίδη [᾿Ερωτόκρ. σ. 531]).

1) (Προκ. γιὰ σκοπὸ τραγουδιοῦ) γλυκύτητα: *τὸ σύθεμα τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τοῦ σκοποῦ ἡ γλυκότη* ᾿Ερωτόκρ. Α′ 487. **2**) (Προκ. γιὰ ἐρωτικὴ συνάντηση) ἡδονή: *στοῦ πόθου τὴν γλυκότητα πάντοτ᾿ ἀγκαλιασμένοι* Περὶ γέρ. 158· *Σ τοῦτο* (ἐνν. *τὸ σπήλιο*) *γελᾶ γιὰ σένα κ᾿ εἰσὲ τοῦτο συχνότατα οἱ γλυκότες συγκερνοῦνται* Πιστ. Βοσκ. III 6, 369. **3**) Εὐχαρίστηση: *ἂν τῆς ἀγάπης φταίσιμον γλυκότ᾿ ἔχει μεγάλη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [557]. **4**) Εὐτυχία: *Τοῦτ᾿ εἶναι καλοριζικιά, τοῦτ᾿ εἶναι νοστιμότη ποὺ κάθε λογισμὸν περνᾶ καὶ πᾶσ᾿ ἄλλη γλυκότη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1474]. **5**) Τρυφερότητα, ἠπιότητα, γλυκύτητα στοὺς τρόπους: *ὁ νιούτσικος ἀπόκοτος ἀφόντις μὲ γλυκότη* (παραλ. 1 στ.) *ἔβγαλε ὀχ τὸ κατάσπρον της κορμὶ τὰ ματωμένα ροῦχα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [1292]· *νὰ προσπαθήσουν μὲ γλυκότητα καὶ μὲ ταπεινοσύνη νὰ λάβουν τὴν ἐλευθερίαν τους* Σουμμ., Ρεμπελ. 187· *ὅλα τ᾿ ἀνεντρανίσματα ποὺ δίδ᾿ ἡ ᾿Αρετούσα, ἡ τάξη κ᾿ ἡ γλυκότητα πάντα τὰ συγκερνοῦσα* ᾿Ερωτόκρ. Α′ 2206. **6**) (Προκ. γιὰ ἐποχή): *ὦ μυρισμένη μου ἄνοιξις, τοῦ χρόνου ἀρχὴ καὶ νιότης, ὅμορφη μάννα τῶν ἀνθῶν καὶ φυσικὴ γλυκότης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [2]. **7**) Φρ. *βάνω σὲ γλυκότη κάπ.*= βλ. *βάνω* (I) Α10 φρ. **8**) Φρ. *στέκω σὲ γλυκότη*=εἶμαι εὐτυχισμένος: *θέλω νὰ στέκης σὲ πολλὴ κι᾿ ἀμέτρητη γλυκότη, μακρὰ ἀποὺ τσ᾿ ἔγνοιες* ᾿Ερωφ. ᾿Ιντ. α′ 81.

5.7.75

γλυκότητα ἡ, βλ. *γλυκότης*.

γλυκότρεχος, ἐπίθ., Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 75.

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *τρέχω*.

(Προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ρέει ἤρεμα: *σὲ γλυκότρεχα νερὰ εἴχασί με ποτίσει* ὅ.π.

γλυκούσα, ἐπίθ., Ch. pop. 3, 516.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ούσα*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ κόρη) γλυκειά, θελκτικὴ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Δὲν ἔναι δῶ στὴν γειτονιὰν τέτοια γλυκούσα κόρη* αὐτ. 516.

γλυκούτσικος, ἐπίθ., ᾿Ερωτοπ. 261.

᾿Απὸ τὸ ἐπιθ. *γλυκός* καὶ τὴν κατάλ. *-ούτσικος*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ φροῦτα) ποὺ ἔχει γεύση κάπως γλυκειὰ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Εἴκοσι μῆλα κείτουνται ᾿ς χρυσὴν ἀπαλαρέαν, κόκκινα καὶ γλυκούτσικα ὡσὰν τὰ δυό σου χείλη* ὅ.π.

γλυκοφημίζω, Σκλέντζα, Ποιήμ. 6^{19}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *φημίζω*.

Παινεύω μὲ γλυκὰ λόγια: *Τοῦ νοῦ μου εὐεργέτησον νὰ σὲ γλυκοφημίζη* ὅ.π.

γλυκοφίλημα τό, ῾Εκατόλ. Μ 49.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *φίλημα*.

Τρυφερό, γλυκὸ φίλημα: *ὀχ τὰ γλυκοφιλήματα ἀνθεῖ καὶ λουλουδιάζει* ὅ.π.

γλυκοφιλῶ, (I), Διγ. Ζ 1217, Φλώρ. 1679, ᾿Ερωτοπ. 258, 379, 633, Λίβ. Esc. 109, ᾿Αχιλλ. Ν 1379, 1440, Ch. pop. 178, 228, Ριμ. κόρ. 603, Κορων., Μπούας 16, 78, Φαλιέρ., ῾Ιστ. V 526, Πανώρ. Ε′ 362, Διγ. ῎Ανδρ. 340^{13}, 396^{8}, ᾿Ερωτόκρ. Ε′ 1281, Θυσ.[2] 787, 830, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [150], ῎Εγγρ. Σύρου Α′ 182, Φορτουν. (Vinc.) Δ′ 579, Διγ. Ο 463, 912, 1190, Τζάνε, Κρ. πόλ. 563^{9}, 571^{24}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *φιλῶ*. ῾Η λ. σὲ Κυπρ. ᾄσμ. 9^{202} καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

1) Φιλῶ στοργικά, τρυφερά, μὲ πόθο (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *τὸν γαμβρόν του ἐκράτησεν καὶ ἐγλυκοφίλησέ τον* ᾿Αχιλλ. Ν 1440· *εἶναι χρόνος νὰ τὸ* (ἐνν. *τὸ παιδὶ*) *δῶ, νὰ τὸ γλυκοφιλήσω* Φορτουν. (Vinc.) Δ′ 579· *νὰ συντυχαίνωμεν τὰ δυὸ καὶ νὰ γλυκοφιλοῦμεν* ᾿Ερωτοπ. 633. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ. ἐπίσημο) ἀσπάζομαι μὲ σεβασμό: *γλυκοφιλῶντας τὶς ἅγιές σας βέστες ἐξ βάθης καρδίας ἀπομένομεν* ῎Εγγρ. Σύρου Α′ 182.

γλυκοφιλῶ, (II)· *γλυκοφιλήσουν*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 459^{22}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γλυκοσαλίσουν* (Βλ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 597).

γλυκόφωνος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 36· *γ λ υ κ ο φ ῶ ν ο ς*, ῾Ερμον. Δ 118.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *φωνή*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). ῾Ο τ. *γλυκοφῶνος* ἀπὸ μετρ. ἀν.

Ποὺ ἔχει γλυκειὰ φωνὴ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *μωροψάλτης, γλυκόφωνος, ταπεινὸς* Συναδ., Χρον. 36.

γλυκοχαιρετῶ, Ch. pop. 332, ᾿Αλεξ. 314, Στάθ. Γ′ 504.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὸ *χαιρετῶ*. Ἡ λ. σὲ Κυπρ. ᾆσμ. 6^{60} καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Χαιρετῶ γλυκά, μὲ τρυφερότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *χαρτὶ πολλὰ ποτικὸ καὶ γράμματα θλιμμένα, ἄμε, γλυκοχαιρέτησε τὴν ἠγαπῶ ἀπὸ ἐμένα* Ch. pop. 332.

γλυκοχυμένος, μτχ., 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 125.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γλυκὰ* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *χύνω*.

(Προκ. γιὰ δάκρυα ἐρωτευμένων) ποὺ χύνεται προκαλώντας ἱκανοποίηση: *μεσοβγαλμένοι στεναμοὶ* (ἔκδ. *ἀναστεναμοί*· διορθώσ.), *δάκρυα γλυκοχυμένα* ὅ.π.

γλυκόχυμος, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. II 423 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὸ οὐσ. *χυμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει γλυκὸ χυμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *καὶ δένδροις ἐπιφύονται τοῖς γλυκοχυμοτέροις καρδιοφάγοι σκώληκες νεκροῦντες καὶ τὰς ῥίζας* ὅ.π.

γλυκύριζον τό, 'Ιερακοσ. $384^{4,11}$, 452^{29}· *γ λ υ κ ό ρ ι ζ ο ν,* Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1313.

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὺς* καὶ τὸ οὐσ. *ῥίζα* (Βλ. L-S, λ. *γλυκύρριζα*). Πβ. τὸ σημερ. *γλυκόρ(ρ)ιζα* (Δημητράκ.).

Εἶδος φυτοῦ, γλυκόριζα: *πάρεχε οὖν αὐτῷ γλυκύριζον καὶ μαλάχην ἐπίσης* 'Ιερακοσ. 452^{29}.

γλυκύρριζα ἡ, 'Ιερακοσ. 452^{25}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλυκύρριζα*. Πβ. τὸ σημερ. *γλυκόρριζα* (Andr., Lex., λ. *γλυκύρριζα*).

Εἶδος φυτοῦ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *δίδου οὖν αὐτῷ γλυκυρρίζης καὶ μαλάχης τὸ ἴσον* ὅ.π.

γλυκύρρους, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. I α' 68 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 21^{12}].

'Από τὸ ἐπίθ. *γλυκὺς* καὶ τὸ οὐσ. *ῥοῦς*.

(Προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ρέει ἤρεμα: *παραπέμπει πότιμον ἐπὶ τὴν ἐρωμένην τηρῶν νυμφίον ἑαυτὸν γλυκύρρουν ποντοβάτην* ὅ.π.

γλυκύς, ἐπίθ., Σταφ., 'Ιατροσ. 7^{180}, 14^{387}, Σπαν. P 458, Γλυκᾶ, Στ. 168, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 389, Λόγ. παρηγ. L 533, Λόγ. παρηγ. O 549, Προδρ. III 285, 314, IV 70, Μανασσ., Χρον. 983, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 301, 846, Καλλίμ. 781, 843, 1969, 'Ιερακοσ. 353^{36}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 536^{5}, Διγ. (Trapp) Gr. 1717, 2219, Διγ. Z 289, 1366, 1537, 1723, 3778, Διγ. (Trapp) Esc. 181, 549, Βέλθ. 1275, 'Ιατροσ. κώδ. φ', χκζ', Φλώρ. 222, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 87, Περὶ ξεν. A 210, 342, Περὶ ξεν. V 288, 315, 426, 'Ερωτοπ. 118, 268, 442, Λίβ. Esc. 917, Λίβ. N 929, 'Αχιλλ. (Haag) L 724, 'Αχιλλ. N 968, 'Ιμπ. 541, 659, 815, Φυσιολ. (Legr.) 1109, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 447, 608, 'Αργυρ., Βάρν. K 217 (αἰτ. πληθ. *γλυκέους*), Μαχ. 26^{13}, 250^{22}, Δούκ. 231^{3}, Θησ. (Foll.) I 133, Ch. pop. 24, 196, 795, 'Αρμούρ. 61, Χούμνου, Π.Δ. VII 74, Σκλέντζα, Ποιήμ. 2^{5}, Κορων., Μπούας 34, 68, 129, Πένθ. θαν.² 61, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 55, 230, 376, 473, 607, 642, Βεντράμ., Γυν. 37, 159, Σοφιαν., Παιδαγ. 122, 'Ιστ. πολιτ. 17^{14}, 'Ιστ. πατρ. 116^{22}, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 149, Κυπρ. ἐρωτ. 7^{1}, 8^{1}, 32^{7}, 51^{1}, 83^{1}, 94^{52}, 98^{9}, 105^{11}, 114^{11}, Πανώρ. A' 159, B' 195, 521, Γ' 560, 622, Δ' 180, E' 51, 'Ερωφ. A' 592, 'Ιντ. α' 109, B' 317, 353, 'Ιντ. β' 55, 124, Γ' 29, 250, Δ' 377, E' 164, 215, Φαλλίδ. 104, Βοσκοπ. 101, Σεβήρ., Διαθ. 189, 'Ιστ. Βλαχ. 1619, 1793, 2601, Σουμμ., Ρεμπελ. 192, Διγ. Ἄνδρ. 354^{31}, 386^{5}, 398^{5}, 403^{5}, 'Ερωτόκρ. B' 434, Γ' 142, 1216, Δ' 720, 975, E' 1482, 1503, Θυσ.² 540, Μεταξᾶ, 'Επιστ. 47, 48, Στάθ. A' 313, 320, Γ' 164, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [334], Σουμμ., Παστ. φίδ. B' [811, 1175], Γ' [41, 369, 924], Χορ. γ' [50], δ' [45], E' [365, 1311, 1691], Λίμπον. 199, 215, Φορτουν. (Vinc.) B' 105, 'Ιντ. γ' 23, Ζήν. B' 21, Λεηλ. Παροικ. 440, Διακρούσ. 69^{42}· θηλ. *γ λ υ κ έ α,* Διγ. Z 1008, 1042, 1084, Χρον. Μορ. P 3445, Πουλολ. 194, Λίβ. Esc. 981· πληθ. οὐδ. *γ λ υ κ ί α,* 'Απολλών. 248, Μαχ. 180^{7}, 474^{25}, Κορων., Μπούας 8· πληθ. οὐδ. *γ λ υ κ ι ά,* Διγ. (Trapp) Esc. 305.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γλυκύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γλυκὸς στὴ γεύση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *κρασὶν γλυκὺν γανίτικον* Προδρ. III 285· **β**) (προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ἔχει εὐχάριστη γεύση, δροσερὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1β. Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ποιὸς μὲ γλυκὺ καὶ κρύο νερὸ τὴν δίψαν του νὰ σβήση;* 'Ερωφ. B' 317· **γ**) (προκ. γιὰ πηγὴ) ποὺ ἀναβρύζει νερὸ εὐφρόσυνο: *πῶς φέρεις ἔσωθεν πηγὰς κρυστάλλους καὶ γλυκείας;* Διήγ. πόλ. Θεοδ. 87. **2α**) Γλυκός, εὐχάριστος στὴν ἀκοὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *θέλει γροικᾶσται στ' ὀρανοῦ τὰ ὕψη τ' ὄνομά σου, νὰ πηαίνη μὲ γλυκὺ σκοπὸ ἄξιο τῆς ὀμορφιᾶς σου* Πανώρ. Γ' 622· *ἐτραγῴδει μὲ ἦχον πολλὰ γλυκὺν* Διγ. Ἄνδρ. 403^{5}· **β**) (προκ. γιὰ φλογέρα) γλυκόηχος: *Κ' ἐσὺ φιαμπόλι μου γλυκύ, 'ς τούτη τὴ μυρισμένη δάφνη κρεμνῶ νὰ σὲ θωροῦ τοῦ πόθου οἱ βαρεμένοι* Πανώρ. B' 521· **γ**) (προκ. γιὰ ὄνομα) ποὺ ἀκούγεται γλυκὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *μὰ τ' ὄνομά σου τὸ γλυκὺ λέγοντας μὲ χορταίνει* Πανώρ. Γ' 560. **3**) Γλυκὸς στὴν ὄψη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τὸ πρόσωπόν σου τὸ γλυκὺ τίς νὰ τ' ἀναντρανίση* Ch. pop. 795· *τὸ πρόσωπόν σου τὸ γλυκὺν ἐκατεφλόγισέ με* 'Ερωτοπ. 118. **4α**) Ποὺ προκαλεῖ εὐχαρίστηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Τί ἔν' τὸ γλυκὺ μαντάτο;* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 55· **β**) (προκ. γιὰ ὕπνο, θάνατο) γλυκός, γαλήνιος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *'Απεκοιμήθην ἡ ὡριὰ ὕπνον γλυκὺν καὶ μέγαν* 'Ιμπ. 541· *Ὤχου καὶ πόσον μοῦ 'κανε γλυκὺν τὸν θάνατόν μου!* Σουμμ., Παστ. φίδ. E' [365]· **γ**) (προκ. γιὰ καιρὸ) αἴθριος: *Ἦρθεν ἡ μέρ' ἡ λαμπιρή, γλυκὺς καιρὸς ἀρχίζει* 'Ερωτόκρ. E' 1503· **δ**) (προκ. γιὰ τὸν ἀέρα) ἁπαλός: *Γλυκὺν ἀέρα στὲς ἀρχὲς τοῦ ναύτη ἔτσι τοῦ ρίκτει ὁ οὐρανὸς* Λίμπον. 215· **ε**) (προκ. γιὰ τὸν κόσμο) ὄμορφος, γοητευτικός: *κόσμε, καὶ πῶς μὲ γέλασες μὲ τὴν ἐπιβουλίαν! 'Εν πρώτοις μὲ ἐγλύκανες ἀπ' ὅσα ὀρεγόμην· γλυκὺς μ' ἐφάνης στὴν ἀρχὴν* Περὶ ξεν. A 210. **5**) Ἡδονικός: *λιποθύμημα γλυκὺ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ ξένην ἄλλην ἡδονὴν ἔγνωσαν εἰς τὰ δένδρη* Καλλίμ. 1969. **6**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀγαπητός, προσφιλὴς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *ποῖσον ἐμοῦ τὸ θέλημαν, γλυκύτατε υἱέ μου* Φλώρ. 222. **7α**) Προσηνής, καλοσυνάτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *ὡραῖος ἦν εἰς ὅρασιν, γλυκὺς εἰς συντυχίαν* Διγ. Z 1537· *μάλιστα εἶσαι εὔσπλαγχνος, γλυκὺς οἰκοδεσπότης* 'Ιστ. Βλαχ. 1793· **β**) πράος, ἤπιος: *μηδὲ πικρὸς καὶ ρίξουν σε, μηδὲ γλυκὺς καὶ φᾶν σε* 'Ιστ. Βλαχ. 1619· **γ**) στοργικός: *παρακαλοῦμεν σὲ ὡς ἀφέντης μας νὰ στραφῆς μὲ γλυκὺν βλέμμαν εἰς αὐτῆς μας* Μαχ. 250^{22}· *ἐσένα ἔχομεν Θεόν, ἐσὲν γλυκὺν πατέρα* 'Ιστ. Βλαχ. 2601· *σκύπτει, φιλᾶ τοὺς πόδας του καὶ τὰ γλυκία του χέρια* 'Απολλών. 248· **δ**) τρυφερός: *ποῦ 'ναι ἡ γλώσσα ἐκείνη ἡ μελωδάτη, ποὺ ἔπαυτε πάσα θρῆνο μὲ τὰ γλυκιὰ κανάκια,* Ζήν. B' 21· *γλυκιὰ παραπονέματα καὶ τακτικὰ περίσσια* (παραλ. 3 στ.) *μιᾶς κόρης ὀμορφότατης* 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 124· **ε**) (προκ. γιὰ λόγια) μειλίχιος: *Τὰ λόγια του ἦταν φρόνιμα, γλυκία σὰν τὸ μέλι* Κορων., Μπούας 8. **8**) (Προκ. γιὰ γνώμη) συνετός, φρόνιμος: *λέγει οὕτως πρὸς αὐτὸν μετὰ γλυκέας γνώμης* Χρον. Μορ. P 3445.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. **1**) Γλυκὸ κρασὶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γλυκὺς* II1. Πβ.

ὅμως καὶ τὴ σημασ. τοῦ ἐπιθ. *γλυκύς*, L-S στὴ λ. II1): *Αὐτὸς χορταίνει τὸ γλυκὺν εἰς τὸ τρανὸν μουχρούτιν* Προδρ. IV 70. **2**) Εὐχαρίστηση, εὐτυχία: *Ἔρως νὰ ποίση τὸ γλυκὺν νὰ γυριστῇ εἰς φαρμάκι* Λίβ. Esc. 917. **3α**) Γλυκός, καλὸς τρόπος συμπεριφορᾶς: *νὰ τούσε φέρῃς εἰς καλὸν ἐκ τὴν διατανοσύνη μὲ τὸ γλυκύ, μὲ τ' ὄμορφον, μὲ τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 608· **β**) καλὸς λόγος: *εἶναι πολλοί, παιδάκι μου, τὴ σήμερον ἡμέρα πὄχου στὸ στόμα τὸ γλυκύ, φαρμάκιν εἰς τὴν χέρα* Ἐρωτόκρ. Γ' 142. **4**) Εὐχάριστη κατάσταση: *τὸ τῆς φιλίας γλυκὺ εἰς ἔχθραν πικρίας κατηντηκὸς* Δούκ. 231^{3}· ἔκφρ. *τὰ γλυκιὰ τοῦ ὕπνου*: *τὴ βαθειά, βαθειὰν αὐγή, εἰς τὰ γλυκιὰ τοῦ ὕπνου* Ἐρωτόκρ. Δ' 975. **5**) Ἐξάνθημα, «σπυρὶ» (Ἡ σημασ. στὸν Εὐστ., Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 30. Βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *γλυκὸς* 7): *Πρὸς τὰ λεγόμενα γλυκέα, τὰ γίνονται εἰς τὴν κεφαλὴν* Σταφ., Ἰατροσ. 7^{180}.

γλυκύτης ἡ, Γλυκᾶ, Στ. Β' 56, Λόγ. παρηγ. L 682, Καλλίμ. 70, 2600, Ἱερακοσ. 404^{20}, Λίβ. P 2224, Λίβ. Sc. 1314, 2066, 2227, Λίβ. N 108, 2151, 2878, Βίος γέρ. V 575· *γ λ υ κ ύ τ η τ α*, Λόγ. παρηγ. L 137, Λόγ. παρηγ. O 133, 747, Κρασοπ. 116, Ἀπολλών. 164, 225, Λίβ. Sc. 446, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 717, Χρον. Τόκκων 1130, 1274, 1317, 1952, 3262, Νεκρ. βασιλ. 113, Γαδ. διήγ. 48, Αἰτωλ., Μῦθ. 129^{6}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γλυκύτης*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γλυκός*). Ὁ τ. *γλυκύτητα* καὶ σήμ.

1) Γλυκύτητα στὴ γεύση, γλυκάδα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ.): *κολλοῦσι γὰρ εἰς τὴν παχεῖαν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος* Ἱερακοσ. 404^{20}. **2**) Γλυκύτητα στὸ ἄκουσμα: *τὰ ψάρια ν' ἀκούσουσι, τάχα νὰ γελαστοῦσι ἀκ τὴν πολλὴν γλυκύτητα νὰ πὰ νὰ πιαστοῦσι* Αἰτωλ., Μῦθ. 129^{6}. **3**) Ἀπόλαυση, εὐχαρίστηση (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. 2): *ἐξοῦμεν εἰς τὰς χάριτας τοῦ παραξένου κάστρου καὶ ἐτρυφοῦμεν τὰ καλὰ καὶ τὰς γλυκύτητάς του* Λίβ. N 2878· *Εἶχεν τῆς κόρης ὁ κοιτὼν παρέξω μεσοκήπιν, τοῦ παραδείσου ἀπόκομμαν, τῆς ἡδονῆς κατοῦναν καὶ βρύσιν τῆς γλυκύτητος* Λίβ. Sc. 1314. **4**) Ἡδονὴ (ἐρωτική): *τὸ συγγενέσθαι ἄνδρα καὶ γνωρίσαι καὶ τὴν φύσιν τῆς γλυκύτητος ἐκείνης μείξεως καὶ συνουσίας* Βίος γέρ. V 575. **5**) Εὐτυχία: *ὅσας πικρίας ἂν ἔπαθες τοὺς παραπίσω χρόνους, τοὺς παραμπρὸς γλυκύτητας θέλεις τοὺς ἀπολαύσει* Λόγ. παρηγ. L 682. **6**) Γλυκύτητα στοὺς τρόπους, εὐγένεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *ἐθαύμασεν ὁ βασιλεὺς τὴν σύνεσιν τοῦ νέου καὶ τὴν 'πιδεξοσύνη του καὶ τὴν γλυκύτητά του* Ἀπολλών. 164. **7**) (Προκ. γιὰ τοπίο) ἠρεμία, γαλήνη: *θέλεις ἴδειν ἀπεκεῖ κάμπον ὁμαλισμένον, τίτοιον ἀπ' τὴν γλυκύτητα καὶ ἀπὸ τὴν ἡδονήν του, τὸ οὐδὲν ἐπεριπάτησες* Λόγ. παρηγ. L 137.

γλυκύτητα ἡ, βλ. *γλυκύτης*.

γλυκύχυμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. II 423 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 76^{11}], Μανασσ., Χρον. 55, 4413, 4957.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γλυκύχυμος*.

1) Ποὺ ἔχει γλυκὸ χυμὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *καὶ δένδροις ἐπιφύονται τοῖς γλυκυχυμοτέροις καρδιοφάγοι σκώληκες νεκροῦντες καὶ τὰς ῥίζας* Μανασσ., Ἀρίστ. II 423 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 76^{11}]. **2**) (Προκ. γιὰ γάλα) εὔγευστος: *ὡς εἴ τις γάλακτος λευκοῦ νοτίδα γλυκυχύμου ὀπῷ συμπήξει* Μανασσ., Χρον. 55. **3**) (Προκ. γιὰ νερὸ) δροσερός, γάργαρος, εὐχάριστος στὴν πόση: *κἀκεῖ παρακαθήμενος τῷ χρυσορρόῳ Νείλῳ ἤντλει τὴν πόσιν δαψιλῆ τῶν γλυκυχύμων ῥείθρων* Μανασσ., Χρον. 4957.

γλυκώδης, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 2988, 4798.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυκὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ώδης*. Ἡ λ. στὸν Ἀχμέτ, Ὀν. 162^{19}.

1) (Προκ. γιὰ νερὸ) εὐχάριστος στὴν πόση, γάργαρος: *ἔνεστι δ' αὔτῃ ποταμὸς Ὠκεανὸς τῇ κλήσει, ἔχων τὸ νᾶμα διαυγές, κατάρρουν καὶ γλυκῶδες* αὐτ. 2988. **2**) (Προκ. γιὰ κλίμα) ἤπιος, εὔκρατος: *ἔχομεν τὸν κάλλιστον ἀέρα καὶ γλυκώδη, τὸν εὔκρατον καὶ κάθυγρον καὶ πλήρης εὐωδίας* αὐτ. 4798.

γλυπτά, ἐπίρρ., Διήγ. Βελ. 346.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυπτός*.

Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dölger, BZ 35, 1935, 160: *πικρά, γλυπτά, βασανιστὰ τυφλώνουν τον ὀμπρός του* ὅ.π.

γλυπτήρι τό, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394· *γ λ υ φ τ ή ρ ι*, Πεντ. Ἔξ. XXXII 4.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλυπτὴρ* ὁ (Steph., Θησ.) καὶ τὴν κατάλ. *-ήρι*.

Ἐργαλεῖο γιὰ λάξευση, σμίλη (Πβ. Steph., Θησ., ὅ.π.): *ὅλ'* (ἐνν. *ἡ στέγη*) *ἦτον καθαρόχρυσος, ὅλη μὲ τὸ γλυπτήρι καὶ ὅλη σφυροκτύπητη ἀπ' ἄριστον τεχνίτη* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394· *ἐπῆρεν* (ἐνν. *τὰ μαλαματένια σκουλαρίκια*) *ἀπὸ τὸ χέρι τους καὶ ἐστόριασεν αὐτὸ μὲ τὸ γλυφτήρι καὶ ἔκαμεν τὸ μοσκάρι χυτὸ* Πεντ. Ἔξ. XXXII 4.

γλυπτολόγος ὁ· *γ λ υ φ τ ο λ ό γ ο ς*, Χούμνου, Π.Δ. VI 14.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλυπτὸν* καὶ τὸ *-λόγος*.

Γλύπτης: *μάστορας γλυφτολόγος, ὁποὺ 'καμνεν τὰ εἴδωλα γλυφτὰ μὲ δίχως λόγον* ὅ.π.

γλυπτοπελεκημένος, ἐπίθ., Ἰμπ. (Legr.) 971.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλυπτὸς* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *πελεκῶ*.

(Μεταφ.) καμωμένος ἀπὸ πέτρα, σκληρόκαρδος, ἄκαμπτος: *Ποία ψυχὴ καὶ ποιὰ καρδιὰ δὲν ἤθελεν βουρκώσει, στὰ λόγια τὰ θλιβερὰ νὰ μὴν ἀναδρακώσῃ; ἔξω νά 'χ' ἦτον πέτρινος, γλυπτοπελεκημένος* ὅ.π.

γλυπτός, ἐπίθ., Χρον. Μορ. H 889, Διήγ. παιδ. 916, Χρησμ. (Λάμπρ.) 123, Θησ. IB' [58^{3}], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1478, Χριστ. διδασκ. 287· *γ λ υ φ τ ό ς*, Χούμνου, Π.Δ. VI 15, Χριστ. διδασκ. 366.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γλυπτός*.

1) Σκαλιστός, λαξευμένος, ἀνάγλυφος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *Ἔχει αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς γλυπτοὺς ἐν τῷ κιόνι* Χρησμ. (Λάμπρ.) 123· *μάστορας γλυφτολόγος, ὁποὺ 'καμνεν τὰ εἴδωλα γλυφτὰ μὲ δίχως λόγον* Χούμνου, Π.Δ. VI 15. **2**) (Μεταφ.) τορνευτός, καλοφτιαγμένος: *Τὰ μάγουλα οὐκ ἦτανε τίποτε χωνεμένα* (παραλ. 1 στ.), *μᾶλλον ἐφαίνονταν γλυπτά, ὁλοχαριτωμένα* Θησ. IB' [58^{3}].

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ὁμοίωμα, εἴδωλο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ.): *ἀνεβίβασαν Χωρὴβ ὄρει τῷ θαυμασίῳ γλυπτόν, ὅπερ εἰργάσαντο μόσχῳ παραπλησίῳ* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1478· *Οὐδὲ νὰ κάμῃς εἰς τοῦ λόγου σου γλυπτὸν* Χριστ. διδασκ. 287· αὐτ. 366.

γλυπτοτεχνουργόμορφος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 376.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γλυπτὸς* καὶ *τεχνουργόμορφος*.

Σκαλισμένος περίτεχνα: *στὴν πύλην τὴν μεγάλη, τὴν γλυπτοτεχνουργόμορφον, ὡραίαν εἰς τὰ κάλλη* ὅ.π.

γλυπτοχρυσοπετάλωτος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 436.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γλυπτὸς* καὶ *χρυσοπετάλωτος.*

Σκαλισμένος καὶ στολισμένος μὲ πέταλα χρυσοῦ: *ἀνάμεσα δὲ τῶν αὐτῶν εἶναι θύρα μεγάλη, γλυπτοχρυσοπετάλωτος, ὡραία εἰς τὰ κάλλη* ὅ.π.

γλυστήρι τό, βλ. *κλυστήρι.*

γλυτός· *γῆ ἂν ἔ' γλυτή,* Πιστ. βοσκ. I 2, 335, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γὴ ἀνέγλυτη* (Βλ. *ἀνέγλυτος*).

γλυτρώνω, Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 1, Ἀποκ. Θεοτ. I 54.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. πβ. τὸ μτγν. *ἐκλυτρόομαι* καὶ τὸ *ἐκλυτρόω* τοῦ Ἡσυχ. (λ. *ἐξελύτρωσας*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 251.

Σώζω, ἀπαλλάσσω κάπ. (ἀπὸ κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. **1**): *ἐγλύτρωσές μας ... ἐκ τοῦ ὀχθροῦ τὴ χέρα* Π.Ν. Διαθ. φ. 336α 1· *τίς νὰ σᾶς γλυτρώση ἀπ' αὐτάνα τὰ βάσανα;* Ἀποκ. Θεοτ. I 54.

γλύτωμα τό, Πεντ. Ἀρ. XXXV 6, 14, 26 (ἔκδ. *γλύτωμά του·* γρ. *γλυτωμάτου*), 32 (ἔκδ. *γλύτωμά του·* γρ. *γλυτωμάτου*).

Ἀπὸ τὸ *γλυτώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Σωτηρία, καταφυγὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *μὴ πάρετε συμπάθημα νὰ φύγῃ πρὸς κάστρο τοῦ γλυτωμάτου νὰ στραφῇ νὰ κάτση εἰς τὴν ἠγῆ ὅς νὰ ἀπεθάνη ὁ ἱεριὰς* αὐτ. 32.

γλυτωμένος, μτχ., βλ. *γλυτώνω.*

γλυτωμὸς ὁ, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 44, Πεντ. Γέν. XLV 7, Ἔξ. V 23, X 5, Σταυριν. 79, Ἐρωτόκρ. Δ' 1148, Θυσ.^{2} 1072, Συναδ., Χρον. 68, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [557], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [285], Ε' [147], Ζήν. Δ' 303.

Ἀπὸ τὸ *γλυτώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός.* Ἡ λ. στὸ Βλάχ. (λ. *γλητωμὸς*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Σωτηρία, λύτρωση (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Μά 'σανε τόσοι οἱ ὀχθροί, ὁποὺ τοὺς τριγυρίζου, ὁποὺ κιανένα γλυτωμὸ γιὰ τότες δὲν ὀλπίζου* Ἐρωτόκρ. Δ' 1148· *ἡ βασιλειά μου δὲ μπορεῖ πλιὸ νά 'ναι γλυτωμός μου* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [557]· **β**) (προκ. γιὰ χρέος) ἀπαλλαγὴ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ποτὲ δὲν εἶχαν γλυτωμὸν ἐκ τὰ πολλὰ τὰ χρέη* Σταυριν. 79. **2**) Ὅ,τι «γλυτώνει», ἀπομένει ἀπὸ μιὰ καταστροφή: *νὰ μὴ μπορέση νὰ ἰδῇ τὴν ἠγῆ καὶ νὰ φάη τὸ περσότερο τοῦ γλυτωμοῦ* Πεντ. Ἔξ. X 5.

γλυτώνω, Hist. imp. 20, 56, Ἀσσίζ. 47^{12}, 189^{29}, 441^{30}, Διγ. (Trapp) Esc. 204, 494, Πόλ. Τρωάδ. 725, Ἑρμον. Ε 181, Ψ 326, Χρον. Μορ. Η 4849, 4990, 7072, Διήγ. Βελ. 197, Φλώρ. 56, 708, 1294, Λίβ. Sc. 2346, Ἰμπ. 600, Θρ. Κων/π. Πολλ. 249^{11}, Παρασπ., Βάρν. C 277, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 273, 422, Μαχ. 10^{20}, 16^{16}, 28^{38}, 434^{2}, 510^{20}, 632^{19}, 670^{30}, Θησ. (Foll.) I 68, Χούμνου, Π.Δ. V 19, VII 13, VIII 98, Νεκρ. βασιλ. 45, Ριμ. Βελ. 297, 818, Γεωργηλ., Βελ. 269, Γαδ. διήγ. 475, 486, 528, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 445, 657, κριτ. ὑπ.), Ἀλεξ. 2235, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160^{18}, Ἀνθ. χαρ. 290^{28}, Κυπρ. ἐρωτ. 9^{3}, Σκλάβ. 95, Συναξ. γυν. 63, Κορων., Μπούας 21, 27, 47, 51, 62, 81, 122, 132, 147, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 82, Πεντ. Γέν. XIX 17, 20, XXIV 17, XXXII 12, 31,

XXXVII 21, Ἔξ. II 19, III 8, V 23, XVIII 4, 8, Δευτ. XXIII 15, 16, XXV 11, Ἀχέλ. 823, 883, 1747, 2527, 2534, Αἰτωλ., Μῦθ. 17^{7}, 18^{1}, 32^{10}, 33^{7}, 48^{9}, 52^{8}, 74^{14}, 79^{8}, 108^{27}, 118^{3}, $143^{14,15}$, Θρ. Κύπρ. Μ 146, 263, Ἱστ. πατρ. 174^{20}, Μ. Χρονογρ. 35^{3}, Στ. Βοεβ. 21, Δαρκές, Προσκυν. 79, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, 427, 434, Πανώρ. Β' 558, Γ' 274, Δ' 112, Ε' 114, 186, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 20, Δ' 4, 120, Χρον. σουλτ. 33^{1}, 43^{5}, 49^{3}, 106^{5}, 130^{32}, Ἀλφ. 11^{32}, Βοσκοπ. 26, Κατὰ «ζουράρη» 180^{47}, Βίος Δημ. Μοσχ. 320, 374, Παλαμήδ., Βοηβ. 103, 976, 1082, Σταυριν. 389, Ἱστ. Βλαχ. 211, 624, 626, 1043, 1205, 2333, 2784, Σουμμ., Ρεμπελ. 179, 180 δίς, 186, Διγ. Ἄνδρ. 323^{4}, 358^{31}, Ἐρωτόκρ. Α' 932, 1093, 1240, Δ' 64, 1181, 1513, Ε' 330, 759, 1352, Θυσ.^{2} 56, Στάθ. Γ' 214, 426, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 3, 33, Συναδ., Χρον. 29, 44, Ροδολ. Α' [127], Διήγ. πανωφ. 55, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110^{26}, Διήγ. ὡραιότ. 76, Βακτ. ἀρχιερ. 155, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ὑπόθ. [73], Γ' [115], Ε' [656], Φορτουν. (Vinc.) Β' 93, Γ' 519, Ζήν. Δ' 112, 124, 201, Ε' 266, 328, Λεηλ. Παροικ. 254, Διγ. Ο 1967, 2362, 2480, Διακρούσ. 87^{23}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 203^{20}, 350^{2}, 396^{16}, 417^{14}, 427^{3}, 439^{12}, 445^{2}, 449^{20}, 452^{18}, 500^{6}, 511^{10}, 520^{8}, 529^{20}, 542^{17}, 543^{24}· *γ λ υ τ ώ ν ν ω,* Κυπρ. ἐρωτ. 79^{7}· *γ λ υ τ ώ ν ο μ α ι,* Ἀνακάλ. 34, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 120, 144, Εὐγέν. 971, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 101· *ἐ γ λ υ τ ώ ν ω,* Πόλ. Τρωάδ. 195, Ἑρμον. Υ 115, Διήγ. Βελ. 456, Συναξ. γαδ. 29, Φλώρ. 1751, Λίβ. P 283, Λίβ. Esc. 521, 524, Ἀχιλλ. N. 547, Θησ. Η' [31^{7}], Ἀλφ. (Μπουμπ.) I 36, Ἀνθ. χαρ. 291^{13}, Σαχλ. Α' (Wagn.) M 348, Πένθ. θαν.^{2} 277, Φαλιέρ., Λόγ. 341, Διγ. Ἄνδρ. 377^{27}, Συναδ., Χρον. 33, 44, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [622], Δ' [1392]· *ἐ κ λ υ τ ώ ν ω,* Θρ. Κων/π. (Mich.) 116· *λ υ τ ώ ν ω,* Πεντ. Δευτ. XX 6· μτχ. *γ λ υ τ ω μ έ ν ο ς,* Πεντ. Γέν. XIV 13, Ἀχέλ. 2533, Θρ. Κύπρ. Κ 198, Θρ. Κύπρ. Μ 157, Τζάνε, Κρ. πόλ. 473^{20}· μτχ. *ἐ γ λ υ τ ω μ έ ν ο ς,* Θρ. Κύπρ. Μ 610.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. (λ. *γλυτώνω*). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *γλιτώνειν*) καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 251. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *ἐγλυτώνω* στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Ὁ τ. *ἐκλυτώνω* καὶ στὸν Krumb., Sprichw. 83.

I Ἐνεργ. **Α'** Μτβ. **1α**) Σώζω κάπ. ἢ κ. (Βλ. Du Cange, λ. *γλιτώνειν.* Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἐγλύτωσές με ὀχ τὴ σκλαβιὰ μὲ τὴν παλληκαριά σου* Ἐρωτόκρ. Δ' 1513· *ἡ Παρθένος Μαρία τὸν ἐγλύτωκεν ἀποὺ τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσου* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 434· **β**) (προκ. γιὰ τόπο) ἐλευθερώνω (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. **1**): *ὁ πρίντσιπες τὸν ἔστειλεν τὴν Κρήτην νὰ γλυτώση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 452^{18}. **2**) Ἀνακουφίζω, ἀπαλλάσσω (κάπ. ἀπὸ κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. **1**): *ἀπὸ τοῦ κόσμου τὲς φροντιὲς θέλεις νὰ μὲ γλυτώσης* Ἀλφ. 11^{32}. **3**) Ἀφήνω κάπ. νὰ ζήση, τοῦ χαρίζω τὴ ζωή: *ἂν θὲς νὰ σὲ γλυτώσουν* Χούμνου, Π.Δ. VII 13. **4**) Ἐμποδίζω, ἀποτρέπω (κάπ. νὰ κάνη κ.): *ὄντα στὸ τέλος μὲ βιγλίση, δίδει γλυκειὰν βοήθειαν τῆς καρδιᾶς μου, τίτοιαν ποὺ μὲ γλυτώννει μὲν καμμύσω* Κυπρ. ἐρωτ. 79^{7}. **5**) Διατηρῶ, διαφυλάττω· (ἐδῶ) παρέχω, δίνω κ.: *γλύτωσέ με ἐδὰ ὀλίγο νερὸ ἀπὸ τὸ λαγήνι σου* Πεντ. Γέν. XXIV 17. **6**) Καρπώνομαι, ἀπολαμβάνω κ.: *πρόσποτε νὰ ἀπεθάνη εἰς τὸν πόλεμο καὶ ἀνὴρ ἄλλος νὰ τὸ λυτώση* Πεντ. Δευτ. XX 6. **Β'** Ἀμτβ. **1α**) Σώζομαι, ἐπιζῶ (Βλ. Du Cange, λ. *γλιτώνειν.* Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ἐτοῦτο γίνη σὲ πολλούς, στὴν πρίκαν ἐγλυτῶσα, μὰ στὴ χαρὰ 'ποθάνασι* Ἐρωτόκρ. Ε' 759· *νὰ πάρη ψωμί, νὰ γλυτώση καὶ κεῖνος* Κατὰ «ζουράρη» 180^{47}· **β**) (μὲ τοπικὸ ἐπίρρ.) καταφεύγω κάπου ἐπιζητώντας σωτηρία: ...*Ἰδοὺ ἐδὰ τὸ κάστρο ἐτοῦτο σιμὸ νὰ φύγω ἐκεῖ καὶ αὐτὸ μικρό· νὰ γλυτώσω ἐδὰ ἐκεῖ* Πεντ. Γέν. XIX 20. **2**) Ἀπαλλάσσομαι (ἀπὸ κάπ. ἢ κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): ...*νὰ κάμης νὰ μὴ δώσω θάνατο κι' ἀποὺ τσὶ καημοὺς τσὶ τόσους νὰ γλυτώσω;* Πανώρ. Β' 558· *Τώρα ποὺ γλύτωσ' ἀπὸ σὲ κ' ἔχω τὴν*

λευτεριά μου Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [115]· *ἐγλυτώσαμεν αὐτοῦ μεγάλην τυραννίδα* Ἱστ. Βλαχ. 211. **3**) Ξεφεύγω, διαφεύγω (Βλ. Du Cange, λ. *γλιτώνειν*): *γλυτώνει ἐκ τὸ χέριν του καὶ πέφτει εἰς τὴν τάβλαν* Φλώρ. 1294· *'λάφιν δὲν μ' ἐγλύτωνεν* Νεκρ. βασιλ. 45· *τῆς πολτικῆς* (ἔκδ. *πολιτικῆς*· διορθώσ.) *ὁ φρόνιμος μὲ βιᾶς τῆς ἐγλυτώνει* Σαχλ. Α′ (Wagn.) Μ 348· *ἂν ἐγλυτώσῃς θάνατον, καλή, γλυκειά μου ἀγάπη* Φλώρ. 1751· *ὅλοι ὁποὺ γλυτώκανε τὸ σκοτωμὸ νὰ δοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{17}. **4**) Βρίσκω λύση στὰ προβλήματά μου, ἱκανοποιοῦμαι: *Ἄγωμε, λέγει, στοίχιζε, γιὰ νὰ μπορᾷ γλυτώσῃς* Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 519. **5**) Μένω στὴ θέση μου, συγκρατοῦμαι: *Ἂν ἔναι 'στίας συμφορὰ οἱ πλίνθοι νὰ γλυτώσουν* Χούμνου, Π.Δ. V 19. **II** Μέσ. **1**) Γλυτώνω, σώζομαι (Ἡ σημασ. στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Ε′ 478): *ἐσεῖς, παιδιά μου, φεύγετε, πᾶτε νὰ γλυτωθῆτε* Ἀνακάλ. 34. **2**) Ἀνακουφίζομαι, ἀπαλλάσσομαι: *Ἀπὸ γκρεμνὸν νὰ πέσω, νὰ γκρεμνιστῶ, νὰ γλυτωθῶ ἐκ τούτην τὴν καήλα* Εὐγέν. 971. **3**) Τελειώνω, βρίσκομαι στὸ τέλος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ἐσὺ ποὺ μὲ τὸ θάνατο γλυτώνεται ἡ σκλαβιά σου* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 101.

Ἡ μτχ. *γλυτωμένος* ὡς ἐπίθ. **α**) σῶος, ζωντανός: *ἤτονε συγχυσμένοι πῶς ἔχουνε νὰ φυλακτοῦ, νὰ μείνουν γλυτωμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 473^{20}· **β**) ἀπείραχτος, ἄθικτος, ἀκέραιος: *Ὁ γὰρ σταυρὸς ἀπόμεινεν ἀπὸ Θεοῦ κρυμμένος καὶ ὕστερα εὑρῆκαν τον κ' ἔμεινεν γλυτωμένος* Θρ. Κύπρ. Μ 157· *Ἤθελαν νὰ γυρίσουνε ὅσά 'ταν γλυτωμένα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 506^{13}.

γλυτωτὴς ὁ, Πεντ. Δευτ. XXXII 39.

Ἀπὸ τὸ *γλυτώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-τής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ γλυτώνει, ποὺ σώζεται ἀπὸ κ. (Πβ. Δημητράκ.): *ἐγὼ νὰ θανατώσω καὶ νὰ ζωποίσω, ἐσύντριψα καὶ ἐγὼ νὰ γιατρέψω καὶ δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ χέρι μου γλυτωτὴς* ὅ.π.

γλυφός, ἐπίθ.· *γ λ υ χ ό ς,* Κώδ. Χρονογρ. 61^{30}.

Πιθ. ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *βλυχὸς* (Ἀνδρ., Λεξ. Βλ. καὶ Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ., λ. *γλυφίζει*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ἔχει γεύση κάπως ἁλμυρὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔπιναν γλυχὸ νερὸ* ὅ.π.

γλυφτ—, βλ. *γλυπτ—*.

γλυχός, ἐπίθ., βλ. *γλυφός*.

γλύω, Ἑρμον. Ι 221, Χρον. Μορ. Ρ 4029, 4088, Διήγ. Βελ. 135, Λίβ. Esc. 3533, Ἀχιλλ. Ν 514, Θησ. (Foll.) Ι 121, Θησ. Γ′ [64^{3}], Ε′ [7^{4}], Η′ [22^{5}, 109^{8}], Ι′ [12^{8}], Γεωργηλ., Θαν. 64, 223, Γαδ. διήγ. 540, Ἀλεξ. 2822, Ἀγν., ποιήμ. Β′ 77, Σκλάβ. 234, Συναξ. γυν. 43, Κορων., Μπούας 142, Πένθ. θαν.^{2} 396, Φαλιέρ., Λόγ. 207, Βεντράμ., Γυν. 266, Δεφ., Σωσ. 159, Δεφ., Λόγ. 243, 560, Τριβ., Ταγιαπ. 251, Ἀχέλ. 103, 214, 454, 1209, 1965, Ἀλφ. $11^{59,88}$, Ἄλ. Κύπρ. 1457, 1507, Βίος Δημ. Μοσχ. 124, Παλαμήδ., Βοηβ. 174, 178, 435, 808, 1062, Σταυριν. 396, 459, 1244, Βίος ἁγ. Νικ. 180, Ἱστ. Βλαχ. 1016, 1116, 1227, Εὐγέν. 643, 1111, 1334, Ροδολ. Ε′ [152], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [120], Β′ [1148], Γ′ [202], Δ′ [7, 504], Μαρκάδ. 197, Διακρούσ. 103^{27}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 340^{4}, κ.ἀ.· *ἐ γ λ ύ ω,* Πόλ. Τρωάδ. 587, Χρον. Μορ. Ρ 3785, Ὀψαρ. 362^{48}, Λίβ. Ρ 281, Θησ. (Foll.) Ι 121, Παλαμήδ., Βοηβ. 1222, Κρ. συμβόλ. 123.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐκλύω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 160). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Ἰκαρία (Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 219). Τ. *γλυῶ* σήμ. σὲ ἠπειρωτικὸ ἰδίωμ. (Βλ. Ἀναγνωστ., Ἀθ. 36, 1924, 83).

I Ἐνεργ. **1**) Σώζω, γλυτώνω κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἠπειρωτικὸ ἰδίωμ., Ἀναγνωστ., ὅ.π.): *νὰ γλύσουν τὸ κεφάλι τους ἐκ τοῦ πικροῦ θανάτου* Ἱστ. Βλαχ. 1116· *Χριστὸς τὸν φύλαξεν κ' ἔγλυσε τὴν ζωήν του* Ἀχέλ. 1209. **2**) (Προκ. γιὰ χωράφι) κάνω καλλιεργήσιμο, γόνιμο κ.: *ἂν ἐγλύσῃς καὶ ἀγριάδα νὰ τὴν πλερώνῃς ξέχωρα στιμάροντάς την* Κρ. συμβόλ. 123. **3**) Ξεφεύγω ἀπὸ κ., γλυτώνω: *καιρὸς θέλει ἔρθει ν' ἀγροικήσῃς κ' ἐσὺ τοῦ πόθου τὴν φωτιὰν δίχως νὰ τήνε γλύσῃς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [120]. **II** (Μέσ.) ξεφεύγω, σώζομαι: *Τοῦτα τὰ λόγια θέλεις πεῖ τοῦ βασιλιοῦ κι' ὡς φίλος γλυέται καὶ δύνεται γιαμιὰ μὲ τὸ πρεπὸ ὁ Τρωσίλος* Ροδολ. Ε′ [152].

γλῶ· *γλούσινε,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 436^{4}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *λειούσινε*· βλ. ὅμως καὶ Ξανθ. (BZ 18, 1909, 597), ποὺ διορθ. *λυούσινε*.

γλωπίζω, Συναδ., Χρον. 51.

Τὸ ἀρχ. *ἐκλωπίζω* (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *γλουπίζω*). Κατὰ Ἀνδρ. (Glotta 25, 1936, 14) ἀπὸ τὸ *ἐκλεπίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., ὅ.π.).

Γδέρνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., ὅ.π. 2): *νὰ μὴν παραδοθοῦν εἰς ἀβάνηδες καὶ νὰ μὴ γλωπιστοῦν καὶ χαλαστοῦν.*

γλώσσα ἡ, Σπαν. Α 126, Σπαν. (Ζώρ.) V 418, Κομν., Διδασκ. Δ 212, Σπαν. Ρ 56, Προδρ. III 325n (χφφ. HgVCSA) (κριτ. ὑπ.), Κρασοπ. 43, Μανασσ., Χρον. 5580, 6238, 6726, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 77, 242, Καλλίμ. 463, Ἀσσίζ. 23^{14}, 33^{5}, 210^{4}, 435^{23}, Διγ. (Trapp) Esc. 28 (κριτ. ὑπ.), Βέλθ. 459, Πόλ. Τρωάδ. 337, Χρον. Μορ. Η 1269, 3987, Βίος Ἀλ. 2557, Διήγ. παιδ. 585, Διήγ. Βελ. 8, Λίβ. Ρ 711, Λίβ. Ν 2628, Ἀχιλλ. Ν 717, Χρον. Τόκκων 556, Φυσιολ. (Legr.) 885, Βεν. 2, Θρ. ἁλ. 11, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 569, Μαχ. 664^{10}, Δούκ. 363^{4}, Θησ. Πρόλ. [136], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{1}, Ριμ. Βελ. 17, Διήγ. Ἀλ. V 67, Ἀλεξ. 1506, Ἔκθ. χρον. 35^{21}, Συναξ. γυν. 458, 965, Πεντ. Γέν. X 31, XI 9, Ἔξ. XI 7, Ἀχέλ. 1406, 1551, Αἰτωλ., Μῦθ. 112^{14}, Θρ. Κύπρ. Μ 202, 498, Χρον. σουλτ. 121^{25}, Ἄλ. Κύπρ. 1287, Πανώρ. Α′ 207, Ἐρωφ. Α′ 123, 505, Γ′ 81, 413, Σουμμ., Ρεμπελ. 170, Διγ. Ἄνδρ. 321^{16}, 335^{24}, Ἐρωτόκρ. Β′ 1606, Γ′ 83, 584, 1152, Ε′ 436, Στάθ. Γ′ 81, 569, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ′ 74, δ′ 11, Ροδολ. Ἀφ. [12], Α′ [62], Ἀποκ. Θεοτ. Ι 127, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [253, 1383], Ζήν. Β′ 287, Γ′ 54, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 65, Διγ. Ο 138, Διακρούσ. 98^{8}, 101^{25}, 115^{28}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 500^{25}, 580^{22}, 584^{7}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γλῶσσα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γλώσσα (ὡς μέλος τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ κόψουν τὸ τρίτον τῆς γλώσσας του* Ἀσσίζ. 210^{4}. **2**) Γλώσσα (ὡς ὄργανο τοῦ λόγου) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ἔχουν τὴν γλώσσαν ἁπαλὴν καὶ ἀκάνθινην καρδίαν* Κομν., Διδασκ. Δ 212. **3α**) Ὁμιλία, λόγος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὰ μάτια ντου θαμπῶσα, τὸ στόμα ντου βουβάθηκε καὶ μπλιὸ δὲν ἔχει γλώσσα* Ἐρωτόκρ. Ε′ 436· **β**) ἡ ἱκανότητα νὰ μιλᾷ κανείς: *παρακαλῶ νὰ χάσω τὴ γλώσσα καὶ τὴν ἐμιλιὰ* Ἐρωφ. Α′ 123. **4**) Γλώσσα ἔθνους ἢ ὁμάδας ἀνθρώπων γενικὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Ἤξερε πέντε γλῶσσες καλὰ* Χρον. σουλτ. 121^{25}. **5**) Ἔθνος, λαὸς (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2): *Περὶ τὸ ἐθέσπισαν… οἱ Νεστούριοι καὶ οἱ Ἀρμένηδες καὶ πᾶσα ἑτέρα γλώσσα* Ἀσσίζ. 23^{14}. **6**) Πληροφορία (Ἡ σημασ. στὴν Ἄννα Κομνηνή, Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Καλὸν καιρὸν εὑρήκανε κ' εἰς ἕνα τόπον σῶσαν, μάλιστα ἐπὶ τὸ αὐτὸ διὰ νὰ πάρουν γλώσσαν* Ἄλ. Κύπρ. 1287.

γλωσσάκι τό, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 451, 643.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλώσσα* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μικρὴ γλώσσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τὸ γλωσσάκι τό 'μνοστο τοῦτο νὰ πιπιλίζω* αὐτ. 643.

γλωσσαλγῶ, Μανασσ., Ἀρίστ. I Ϛ' 3 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 107^{2}].

Τὸ μτγν. *γλωσσαλγέω*.

Πολυλογῶ, φλυαρῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γλωσσαλγέω*): *Ὦ γύναι, κόσμος γυναιξὶ καὶ μᾶλλον τοῖς παρθένοις μὴ γλωσσαλγεῖν ἐπὶ κενοῖς, ἀλλὰ θυροῦν τὸ στόμα* ὅ.π.

γλωσσὰς ὁ, Συναδ., Χρον. 35, 72.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλώσσα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐθάδης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τεμερούτης, πεισματάρης καὶ γλωσσὰς* αὐτ. 72.

γλωσσάτα, ἐπίρρ., Φαλλίδ. 36.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γλωσσάτος*.

(Προκ. γιὰ φίλημα) μὲ λαγνεία: *γλωσσάτα μ' ἐφιλοῦσα καὶ ἀποπίσω μ' ἀκλουθοῦσα* ὅ.π.

γλωσσίδα ἡ, Ἱστ. Βλαχ. 2096.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλωσσίς*.

Μικρὴ γλώσσα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πρωΐας Λεξ., λ. *γλωττίς*): *ἡ μέθη εἶναι δίκτυον, εἶναι καὶ ἁλυσίδα, ὄφις ἐστὶ δικέφαλος μὲ τὴν πικρὴν γλωσσίδα* ὅ.π.

γλωσσίζω, Πεντ. Ἀρ. XXII 4 *δίς*.

Τὸ μτγν. *γλωττίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Andr., Lex., λ. *γλωττίζω*). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *γλωσσιάζω* (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γιὰ ζῶα) βόσκω (Πβ. Δημητράκ., ὅ.π. 1): *σὰ γλωσσίση τὸ βόιδι τὴν πρασινάδα τοῦ χωραφιοῦ* ὅ.π. **2**) (Μεταφ.) λεηλατῶ, ἁρπάζω: *τώρα νὰ γλωσσίσουν ἡ συναγωγὴ ὅλα τὰ τριγύρωθέ μας* ὅ.π.

γλωσσοδεμένος, μτχ., Λίβ. Ν 860.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλώσσα* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *δένω*.

Ποὺ ἔχει τὴ γλώσσα του «δεμένη», σιωπηλός: *ὡς νὰ ἐπρόσεξες ἄνθρωπον θυμωμένον καὶ ἀπὸ θυμοῦ του νά 'στεκεν ὡσὰν γλωσσοδεμένος* ὅ.π.

γλωσσοειδής, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1992.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S, λ. *γλωττοειδής*).

Ποὺ ἔχει σχῆμα γλώσσας (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, ὅ.π.): *ὅταν φθάσης, θεωρεῖς ἀκρωτήριον ὄρος γλωσσοειδές, εὐμήκιστον* ὅ.π.

γλωσσόκομον τό, Βίος Ἀλ. 5055, Ἀλεξ. 2181.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλωσσόκομον*. Ἡ λ. στὸν Ἀγάπ., Νέος Παράδ. 486.

Κιβώτιο, κουτί: *ἡμέρους δέκα πάρδαλεις, γλωσσόκομα σὺν τούτοις πεντήκοντα τὰ κάλλιστα* Βίος Ἀλ. 5055.

γλωσσόκομος ὁ, Ψευδο-Σφρ. $258^{26,27,30,38}$.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλωσσόκομος*.

Κιβώτιο, θήκη γιὰ τὴ φύλαξη πολύτιμων ἀντικειμένων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Steph., Θησ., λ. *γλωσσόκομον*): *εἶχε γὰρ ὅδε ὁ γλωσσόκομος ἔνδον λάφυρα ἄξια θέας πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἕτερα εἴδη θαυμάσια* αὐτ. 258^{27}.

γλωσσοκοπῶ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 7^{19}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλώσσα* καὶ τὸ *-κοπῶ*. Ἡ λ. τὸν 8. αἰ. (Steph., Θησ.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κόβω τὴ γλώσσα κάπ. (Ἡ σημασ. τὸν 8. αἰ., Steph. Θησ.): *τῶν ἀχράντων ἐφαπτόμενος εὐαγγελίων, ἐπιορκεῖν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεγχθεὶς γλωσσοκοπείσθω* ὅ.π.

γλωσσοὺ ἡ, Συναξ. γυν. 79 (ἔκδ. *γλωσσῶδες*· διορθώσ. *γλωσσοῦδες*), Στάθ. Γ' 382.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γλώσσα* καὶ τὴν κατάλ. *-ού*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐθάδης γυναίκα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *λεμενταρίστρα καὶ γλωσσού, φαγάνα καὶ βουβάλα* Στάθ. Γ' 382.

γλωσσώδης, ἐπίθ., Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 1407, Ἀλφ. 23^{62}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γλωσσώδης*.

Φλύαρος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *μεγάλως ὀδυνᾶται ὁπὄχει πονηρὰν γυνήν, ἀντίλογον, γλωσσώδη* Ἀλφ. 23^{62}.

γλωττίδιον τό, Ἱερακοσ. 420^{5}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γλωττίδιον* (L-S, λ. *γλωσσίδιον*). Ἡ λ. σήμ. στὸν τ. *γλωσσίδι* (Δημητράκ., λ. *γλωσσίδι(ον)*).

Καθετὶ ποὺ προεξέχει σὰ γλώσσα, γλωσσίδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *εἰ γὰρ πρόσκειται ἐν αὐτῇ* (ἐνν. *τῇ γλώττῃ*) *ὥσπερ γλωττίδιον μικρόν, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πάθους ὑπόστασις, ἀφαίρει ἠρέμα* ὅ.π.

γνάζω, Μαχ. 464^{1}, Κυπρ. ἐρωτ. 14^{6}, 94^{69}, 129^{3}.

Ἀπὸ τὸ **ἀχνάζω* (> *ἀγνάζω* > *γνάζω*) < *ἄχνα* (Βλ. Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 354]).

Α' Ἐνεργ. **α**) Ἀναπνέω, ζῶ: *ἀπουπάνω ἐρρίψαν τόσες πέτρες καὶ ἂν εἶχεν τινὰν ὁπού 'γναζεν, ἐσκοτῶσαν τον* Μαχ. 464^{1}· **β¹**) ἔκφρ. *γνάζει ἡ πνοή μου* = ἀναπνέω: Κυπρ. ἐρωτ. 14^{6}· **β²**) ἔκφρ. *γνάζει ἡ καρδιά μου* = βρίσκομαι στὴ ζωή: Κυπρ. ἐρωτ. 94^{69}. **Β'** (Μέσ.) (μὲ ὑποκ. τὴ λ. *πνοή*) χάνομαι, σβήνω: *Ἀφὸν θέλεις νὰ καμμύσω τὰ 'μματάκια μου, κυρά μου, πῶς νὰ μὲν γναστῆ ὀπνά μου κι' ἀπομιᾶς νὰ ξηψυχήσω;* Κυπρ. ἐρωτ. 129^{3}.

γναπτός, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 640.

Ἀπὸ τὸ *γνάπτω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *γναφτὸς* (Δημητράκ., λ. *γναφτός*).

(Προκ. γιὰ δέρμα ζώου) ποὺ ἔχει ὑποστῆ κατεργασία: *περὶ τοῦ πετσίου μου οὐκ ἔχω τί νὰ εἴπω, ὥσπερ ὑπάρχει γὰρ τὸ σὸν οὕτως καὶ τὸ δικόν μου καὶ ὡς* (ἔκδ. *εἰς*· διόρθ. Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 365) *ὠμὸν καὶ ὡς* (ἔκδ. *εἰς*· διόρθ. Ξανθ., ὅ.π.) *γναπτὸν εἰς ἄλλας πάσας χρείας* ὅ.π.

γνάπτω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 553^{8}· *γ ν ά φ ω*. Διήγ. παιδ. 641, Κυπρ. ἐρωτ. **101^{26}**, Φορτουν. (Vinc.) Α' **114**, Γ' 94.

Τὸ διαλεκτ. καὶ μτγν. *γνάπτω* (L-S, λ. *κνάπτω*, Preisigke-Kiessling, λ. *γνάπτω* καὶ Sophocl., λ. *γνάπτω*). Ὁ τ. *γνάφω* μτγν. (Sophocl., λ. *γνάφω*) καὶ σημερ. (Δημητράκ., λ. *γνάφω*· βλ. καὶ Μιχαηλίδη - Νουάρο Μ., Ἀθ. 55, 1951, 27, λ. *γνάφω*).

1) Κατεργάζομαι δέρματα (Πβ. L-S, λ. *κνάπτω*· βλ. καὶ Μιχαηλίδη-Νουάρο Μ., ὅ.π.): *περὶ τοῦ πετσίου μου οὐκ ἔχω τί νὰ εἴπω* (παραλ. 2 στ.), *κάμνει λουρία ἔμορφα, γναμμένα μὲ τὴν στύψιν* Διήγ. παιδ. 641. **2**) (Προκ. γιὰ δέρμα ἀνθρώπου) κάνω σκληρὸ σὰν πετσὶ ἀπὸ τὸ πολὺ ξύλο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ἀποσκίτη, Κρ. Χρ. 9, 1955, 508): *μηδὲ σοῦ δώσω τσὶ ξυλιὲς κεῖνες ποὺ σοῦ τοκάρου καὶ τὸ πετσί σου γνάψω το σὰ νά 'τονε γαϊδάρου* Φορτουν. (Vinc.) Α' 114. **3**) (Προκ. γιὰ νύχια) ξύνω: *κάθισον αὐτὸν* (ἐνν. *τὸν ἱέρακα*) *ἐν δόρατι πλατεῖ, ἵνα μὴ γνάπτῃ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 553[8]. **4**) (Μεταφ.) ξεσχίζω τὴν καρδιὰ κάπ. (μὲ τὰ βάσανά μου), τοῦ προξενῶ μεγάλη θλίψη (Βλ. καὶ Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 355]): *«Ἀπού μ' ἔγναψεν πρέπει νὰ τὸν κλιοῦσιν ὅσ' ἀγαποῦν καὶ γέροντες καὶ νέγοι»* Κυπρ. ἐρωτ. 101[26].

γναφάλα ἡ, Κυνοσ. 593[15,17].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γνάφαλον*.

(Προκ. γιὰ ἀράχνη) ἱστός: *Ἐὰν κυνὸς φλὲψ ῥαγῇ, ἀράχνης γναφάλαν μετὰ δύο μυῶν καύσας ... ἀπὸ τούτων ἐπίθες τῷ κυνὶ* αὐτ. 593[15].

γναφιὰς ὁ, Διήγ. παιδ. 211 (ἔκδ. *γναφεά*· γρ. *γναφιά*).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γναφεύς*. Πβ. Βλάχ. (λ. *γναφέας*). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Ἀθ. 30, 1918, 416.

Αὐτὸς ποὺ κατεργάζεται δέρματα, βυρσοδέψης (Βλ. Ζων., λ. *γναφεὺς* καὶ Βλάχ., λ. *γναφέας*): *νὰ σύρω τὸ δερμάτιν σου, νὰ σύρω τὴν οὐράν σου καὶ νὰ τὸ δώσω τὸν γναφιά, τὸν δερματογουνάρην, νὰ σὲ δαμάσῃ ἡ ἄσβεστος καὶ νὰ σὲ κάψῃ ἡ στύψις* ὅ.π.

γναφοζαρωμένος, μτχ., Πουλολ. Ζ 265.

Ἀπὸ τὸ *γνάφω* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *ζαρώνω*.

(Ὡς ἐπίθ.) ζαρωμένος: *Ἐμᾶς στὴν πόλιν φέρνουν μας μέσα εἰς τὸ κλουβάκι κ' ἐσύ, πουλὶ κακότυχον καὶ γναφοζαρωμένο, ὅλως ἐμὲν περιγελᾷς* ὅ.π.

γνάφω, βλ. *γνάπτω*.

γνέθω, (I), Δεφ., Λόγ. 688, Ἱστ. Βλαχ. 707· *ν έ θ ω,* Ἄνθ. χαρ. 297[3].

Ἀπὸ συμφ. τῶν ἀρχ. *νέω* καὶ *νήθω* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γνέθω, κλώθω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *μόνε* (ἐνν. *οἱ γυναῖκες*) *νὰ 'πιχειρίζωνται τὴν ῥόκα καὶ λινάρι, νὰ κάθωνται στὸ σπίτι τους νὰ γνέθουν, νὰ κεντοῦσι* Ἱστ. Βλαχ. 707· *ἤφερέν τον εἰς τόσον ὅτι ἔνδυσέν τον γυναίκεια ῥοῦχα καὶ ἔποικέν τον καὶ ἔνεθεν καὶ τὴ ῥόκα καὶ ἔσυρέν τον ὅπου ἤθελεν ἐκείνη* Ἄνθ. χαρ. 297[3].

γνέθω, (II)· *γνέθη*, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 252, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *'γέρθη* (διόρθ. Ξανθ., Κρ. Χρ. 9, 1955, 110) (Βλ. *ἐγείρομαι*).

γνέμα τό, βλ. *νεῦμα*.

γνεύω, βλ. *νεύω*.

γνέφος τό, βλ. *νέφος*.

γνέφω, βλ. *νεύω*.

γνῆμα τό, βλ. *νῆμα*.

γνήσια· *γνήσα*, Φορτουν. Α' 313, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἴσα* (Βλ. Φορτουν., Vinc., Α' 313 καὶ 313 κριτ. ὑπ.).

γνησιέστερος, ἐπίθ., βλ. *γνήσιος*.

γνήσιος, ἐπίθ., Act. Lavr. 53[1,3], Σπαν. Α 4, 107, 154, Σπαν. Ο 194, Σπαν. Ρ 43, 91, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 166, Ἀσσίζ. 125[14,15], 135[30], 145[15], 165[30], 169[29], 213[24], 371[7], 538[27], Διγ. Ζ 969, Βέλθ. 192, 345, Πόλ. Τρωάδ. 215, Χρον. Μορ. Η 3223, Χρον. Μορ. Ρ 8126, Βίος Ἀλ. 2093, Διήγ. Βελ. 99, 194, Πανάρ. 78[20], Λίβ. Ρ 2804, Λίβ. Sc. 2136, 2167, 3153, Λίβ. Esc. 338, Λίβ. Ν 406, 2949, 3735, Ἀχιλλ. Ν 279, 489, 646, 667, Ἰμπ. 173, Καναν. 77C, Χρον. Τόκκων 1209, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 391, Μαχ. 194[34], 242[17], 378[30], 522[5], Ριμ. Βελ. 161, 285, Σαχλ., Ἀφήγ. 737, Ἔκθ. χρον. 62[15], Κορων., Μπούας 7, 89, 91, Σοφιαν., Παιδαγ. 95, Ἱστ. πατρ. 143[2], Σταυριν. 830, 1017, Χίκα, Μονωδ. 24, Ἱστ. Βλαχ. 770, Παρθεν., Γράμμ. 228, Βακτ. ἀρχιερ. 178, Λίμπον. Ἀφ. 28, 483, Διγ. Ο 2212· *γ ν ῆ σ ο ι* (πληθ.), Θησ. Η' [100[2]]· *γ ν η σ ί ο ς,* Διήγ. Βελ. 138, Λίβ. Ρ 2251, Λίβ. Esc. 3317· *ἐ γ ν ή σ ι ο ς,* Χρον. Μορ. Η 8126· (συγκριτ.) *γ ν η σ ι έ σ τ ε ρ ο ς,* Σφρ., Χρον. μ. 42[6], Ψευδο-Σφρ. 290[40].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γνήσιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Andr., Lex.

1) (Προκ. γιὰ γένος) ποὺ δὲν ἔχει ὑποστῆ καμιὰ μείξη, ἀνόθευτος, ἁγνὸς (Βλ. καὶ Andr., Lex.): *ὅσοι ἄνθρωποι ἔχουσι τὸ γένος τους νενοθευμένον καὶ μὴ γνήσιον* Σοφιαν., Παιδαγ. 95. **2α**) (Προκ. γιὰ τέκνο) ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ νόμιμο γάμο, νόμιμος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1. Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀλλὰ μὲ τὸν πατέρα σου νὰ ποίσωμεν νὰ σ' ἔχῃ ὥσπερ ἠγαπημένον του καὶ γνήσιον τεκνίον* Βέλθ. 192· *Πολλὲς βολὲς μὲ δέησες Θεὸν ἐπαρακάλει παιδὶ νὰ πιάσῃ γνήσιον εἰς τὴν δική τ' ἀγκάλη* Διγ. Ο 2212· **β**) (προκ. γιὰ ἀδέλφια) ποὺ εἶναι ἀπὸ τὸν ἴδιο πατέρα καὶ τὴν ἴδια μητέρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1. Βλ. καὶ Andr., Lex.): *διότι οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ νὰ ἔνι γνήσιες ἀποὺ ἑνοῦ πατρὸς καὶ μίας μητρὸς* Ἀσσίζ. 169[29]. **3**) Ἀληθινός, πραγματικὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὸν εἶχε ἀγαπητὸν καὶ φίλον γνήσιόν του* Κορων., Μπούας 91· *εἶχαν φιλιὰ μεγάλη, γνησίαν καὶ ἀδιαίρετον* Λίμπον. 483· *τὰ γνήσια τέκνα τῆς Ἐκκλησίας* Παρθεν., Γράμμ. 228· *γνήσιος συγγενὴς αὐτοῦ τοῦ τεθνεῶτος* Ἀσσίζ. 135[30]· (προκ. γιὰ διάθεση) εἰλικρινής, ἐγκάρδιος, καλοπροαίρετος: *ἀγάπην καὶ στοργὴν καὶ διάθεσιν γνησίαν* Λίβ. Sc. 3153. **4**) Σύμφωνος μὲ τὸ νόμο, νόμιμος: *ὁ γνήσιος μητροπολίτης Μονεμβασίας, ὁ νομίμως χειροτονηθεὶς* Ἱστ. πατρ. 143[2]· *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ῥήγας ἢ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι ἐκεινοῦ γνήσιός του κληρονόμος* Ἀσσίζ. 213[24]. **5**) Πιστός, ἔμπιστος, ἀφοσιωμένος: *Τοῦτο μαθὼν κατάσκοπος γνήσιος Ἀλεξάνδρου* Βίος Ἀλ. 2093· *κυρίαν τε καὶ δέσποιναν πάντοτε νὰ σὲ ἡγοῦμαι, ὡς δοῦλος γνησιώτατος πάντοτε νὰ δουλεύω* Πόλ. Τρωάδ. 215.

Ὡς οὐσ. = **α**) πρόσωπο ἔμπιστο τοῦ στενοῦ περιβάλλοντος: *ὅρισε, τάξε κεφαλὴν ἐκ τῶν αὐτόθι τόπων ἐκ τῶν γνησίων μας τινὰν πιστόν, δοκιμασμένον* Ἀχιλλ. Ν 646· **β**) συγγενὴς (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 4α): *ἐγύρισεν καὶ λέγει του: «Φίλε καὶ 'μπιστεμένε καὶ ἐδικέ μου γνήσιε, πολλὰ ἠγαπημένε...»* Σταυριν. 830· *ἐρώτησον μετὰ πολλοὺς καὶ γνήσιους καὶ φίλους καὶ μάθε ἂν ἔνι καλή, καλόγνωμον κοράσιον* Σπαν. Ο 194.

γνησιότης ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. 161.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ., στὸ Somav. καὶ σήμ. μὲ τὸν τ. *γνησιότητα* (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ τέκνα) νομιμότητα (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I): *Περὶ κληρονομίας τῶν εἰς γνησιότητα γενομένων παιδίων φυσικῶν* ὅ.π.

γνησίως, ἐπίρρ., Ἀχιλλ. Ν 1284.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *γνησίως* (L-S, λ. *γνήσιος*).

Σύμφωνα μὲ τὸν κανόνα: *παρευθὺς ὁ Πάντρουκλος πεζεύγει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ προσκυνοῦν γνησιώτατα τὴν κόρην ἁρμοζόντως* ὅ.π.

γνοιάζομαι, βλ. *ἐννοιάζω*.

γνοιάζω, βλ. *ἐννοιάζω*.

γνοιανός, ἐπίθ., βλ. *ἐγνοιανός*.

γνοφερός, ἐπίθ., Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2874.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γνοφερός* (L-S Suppl.).

Ζοφερός, σκοτεινὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Suppl.): *Γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερὰν* ὅ.π.

γνόφος ὁ, Προδρ., Σεβ. 194, Πουλολ. 549, Ἱστ. Ἠπείρ. XXXIX 6.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. Πβ. τὸ σημερ. *γνούφα* (Andr., Lex., λ. *γνόφος*).

α) Σκοτεινιά, μαυράδα: *μὲ τὸν γνόφον τὸν πολύν, τὴν ταραχὴν ἐκείνην* Πουλολ. 549· **β**) θύελλα, καταιγίδα (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S): *νιφετοὶ καὶ κεραυνοὶ καὶ λαίλαπες καὶ γνόφοι* Προδρ., Σεβ. 194.

γνοφῶ, Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 358, Δ′ 8.

Τὸ μτγν. *γνοφέω*.

Κάνω κ. νὰ σκοτεινιάση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γνοφέω*): *κἂν καὶ τὸ ταύτης ὡς βαθύτατον σκότος κατακρατοῦν ἦν καὶ γνοφοῦν τὴν ἡμέραν* αὐτ. Α′ 358.

γνῶ· *γνοῦν*, Συναξ. 648, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *δίνουν* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 573 καὶ Παπαδ. - Κερ., ΒΖ 15, 1906, 505).

γνῶθος ὁ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1090].

Ἀπὸ τὸ *γνώθω* καὶ τὴν κατάλ. -ος.

Ἐξιχνίαση, ἐξακρίβωση: *ὁ πολύς της πόθος τὴν ἔβλαψε κι' ὄχι ποτὲ ὁ τεχνικός μου γνῶθος* ὅ.π.

γνώθω, Σπαν. Α 537, Σπαν. (Ζώρ.) V 163, Σπαν. Ο 56, Διδ. Σολ. Ρ 5, 140, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 224, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 344, Ἀσσίζ. 185^{26}, 191^{14}, Διγ. Esc. 774, Πόλ. Τρωάδ. 578, Χρον. Μορ. Η 5834, Φλώρ. 1570, Ἐρωτοπ. 457, Λίβ. Ρ 1093, Ἰμπ. 122, 676, Φυσιολ. (Zur.) CXX $2a^{6}$, Μαχ. 212^{1}, Θησ. (Foll.) I 47, Θησ. Πρόλ. [102], Διήγ. Ἀλ. V 29, Ἀλεξ. 2039, Πικατ. 468, Κορων., Μπούας 54, Πένθ. θαν.^{2} 509, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 30, 50, 67, 234, 585, 610, 642, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 78, Πεντ. Δευτ. XXIX 8, XXXII 1, 29, Ἀχέλ. 517, 800, 896, 1487 (ἔκδ. *γνῶσιν*· διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 305, *γνώσειν*), Γύπ. Πρόλ. Διὸς 6, Πανώρ. Α′ 198, 451, Β′ 50, 376, Ε′ 144, 198, Ἐρωφ. Α′ 134, Β′ 250, 254, 471, Δ′ 102, 227, 540, Ε′ 138, 598, Κατζ. Α′ 121, Γ′ 76, 288, Δ′ 52, Ε′ 430, Βίος Δημ. Μοσχ. 241, Σταυριν. 842, Ἐρωτόκρ. Α′ 294, 468, 498, 877,

Β′ 1936, Γ′ 35, Δ′ 26, Στάθ. Α′ 312, Β′ 284, Γ′ 410, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 110, Β′ 49, δ′ 24, Ροδολ. Ἀφ. [56], Α′ [152 (χφ. *γνώφου* κατὰ παραδρομή), 315], Β′ [286], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [424], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [360, 906], Β′ [1080], Γ′ [4], Δ′ [1029, 1171], Ε′ [1353], Φορτουν. (Vinc.) Β′ 391, Ἰντ. β′ 31, 103, Γ′ 377, Ἰντ. γ′ 84, Ζήν. Ε′ 88, Λεηλ. Παροικ. 295, Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{26}, 463^{13}, 563^{6}, κ.π.ἀ.· *γ ν ώ ν ω,* Διήγ. ὡραιότ. 20· *ἐ γ ν ώ θ ω,* Διγ. (Trapp) Esc. 686, Λίβ. Ρ 1453, Φαλιέρ., Ἱστ. V 642, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 106, Ἀχέλ. 1419· *ν ώ θ ω,* Ἀσσίζ. 190^{7}, 211^{8}, 267^{29}, 268^{1}, 297^{31}, 351^{8}, 360^{20}, 432^{12}, 463^{8}, 474^{13}, Πόλ. Τρωάδ. 578, Μαχ. 230^{2}, 294^{3}, 324^{12}, 330^{7}, 340^{14}, 372^{26}, 432^{15}, Βουστρ. 437, 469, Πεντ. Γέν. XIX 33, XXIV 21, κ.ἀ.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἔγνωσα* τοῦ ἀρχ. *γιγνώσκω* κατὰ τὸ σχῆμα *ἔκλωσα - κλώθω* (Φιλ., Γλωσσογν. Α′ 98 κέ.). Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. (λ. *νιώθω*) καὶ Hadj., Beginning of Cypr. Dial. 308. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex., λ. *γιγνώσκω*).

Α′ Ἐνεργ. **α**) Γνωρίζω κ., μαθαίνω: *Τὰ δὲν κατέχει ἀφέντης μου, δὲ γνώθει ὁ δουλευτής του* Ἐρωφ. Δ′ 227· *ὁ κόσμος τὴν ἀγάπιν της πάσα καιρὸ νὰ γνώθη* Ζήν. Ε′ 88· *τὸ βιζίρη ἔκραξε ὁ βασιλιὸς καὶ γνώθει καὶ τοῦ 'πε γιὰ τὸν πόλεμον τὸ πῶς δὲν ἐτελειώθη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 463^{13}· *τὸ λογισμόν τ' ἂν ἠμπορῶ πῶς στέκεται νὰ γνώσω* Ἐρωφ. Β′ 250· **β**) (προκ. γιὰ γνώση τῶν αἰσθήσεων) αἰσθάνομαι, νιώθω (Πβ. καὶ τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ., λ. *νοιώθω* 4): *ὁ Ἀχιλλεὺς ὡς ἔνωσεν ὅτι ἔνι λαβωμένος, χωρίζεται τὸν Ἕκτορα, ἐξῆλθεν τοῦ πολέμου* Πόλ. Τρωάδ. 578· *Γιατὶ τὸ νεκρωμένο κορμὶ νὰ γνώθη πόνο πλιὸ δὲν ἦτο μπορεμένο* Ἐρωφ. Ε′ 138· **γ**) συναισθάνομαι, αἰσθάνομαι (Πβ. καὶ τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ., λ. *νοιώθω* 3): *νὰ τρέξη πάλι πεθυμᾶ, μὰ τ' ἄδικόν του γνώθει* Ἐρωτόκρ. Β′ 1936· *ἐγὼ γυναίκα βρίσκομαι καὶ ὡσὰ γυναίκα γνώθω σὲ μιᾶς γυναίκας λογισμὸ πόσα μπορεῖ τὸν πόθο* Πανώρ. Α′ 451· **δ**) ἐννοῶ, καταλαβαίνω (Πβ. καὶ τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ., λ. *νοιώθω* 1): *δὲ γνώθω τί θὰ πῆ τέτοιας λογῆς σημάδι* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [424]· *ἀμὴ ὡς τὸ γνώθεις πάντοτε καὶ ἀναβιβάζει ὁ νοῦς σου* Διδ. Σολ. Ρ 5· **ε**) ἀντιλαμβάνομαι, παίρνω εἴδηση κάπ. ἢ κ.: *ἡ βίγλα ἀπὸ τὸν πύργον ἐνῶσαν τους καὶ ἐδῶκαν τους βερετουνίες* Μαχ. 340^{14}· *Ὅταν ὁ καπετάνος ἔνωσεν τὴν ταραχήν, μοναῦτα ἐπέψαν τὸν βισκούντην* Μαχ. 230^{2}· *εἷς κλέπτης ἔρχεται εἰς τὸ σπίτιν ἑνοῦ ἀνθρώπου... καὶ γνώθουν τον καὶ τρέχουν ὀπίσω του διὰ νὰ τὸν πιάσουν τὸν κλέπτην* Ἀσσίζ. 191^{14}. **Β′** (Μέσ.) ἀντέχω: *ἦτον ⟨γὰρ⟩ καὶ ὑπόστεγνος κ' ἐγνώθουντα οἱ νεφροί του* Διγ. (Trapp) Esc. 686.

γνωμάτευμα τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 174^{29}.

Ἀπὸ τὸ *γνωματεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Γνωμικό, ἀπόφθεγμα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Steph., Θησ., λ. *γνωματεύω*): *«Ἀγχίθυρο ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι καὶ ταύταις παραπεπήγασι». Πρὸς τοῦτο δὴ τὸ γνωμάτευμα τὸ μειράκιον ἀναπέπλασται* ὅ.π.

γνωματεύω, Γλυκᾶ, Στ. 78, Μακρεμβ., Ὑσμ. 233^{15-6}, Μανασσ., Ἀρίστ. I ζ′ 38 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 132^{1}].

Τὸ ἀρχ. *γνωματεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἐκφράζομαι μὲ γνωμικὰ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Steph., Θησ.): *Ἄρτι κἀγὼ συντίθεμαι τοῖς γνωματευομένοις: «Συμφέρει χρόνος ὁ κακὸς καὶ κρείττων ἔνι πάντως...»* Γλυκᾶ, Στ. 78· *Ἀλλ' ἀληθής, ὡς ἔοικεν, ὁ γνωματεύσας λόγος ὡς ὁ χρηστὸς οὐ δύναται τὴν γνώμην μεταθεῖναι* Μανασσ., Ἀρίστ. I ζ′ 38 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 132^{1}].

γνώμη ἡ. Σπαν. Α 89, 356, 508, Σπαν. (Ζώρ.) V 26, 299, 440, Κομν., Διδασκ. Δ 102, 185, 348, Σπαν. Ρ 13, 31, Κρασοπ. 51, Μανασσ., Χρον. 3306, 3318, 4298, 5585, Καλλίμ. 502, 746, 951, Ἀσσίζ. 524[10], Ἱερακοσ. 353[17], Διγ. (Trapp) Gr. 331, 1195, 1257, 2278, 2638, 3051, Διγ. Α 277, 592, 1808, 2600, 2674, Διγ. Ζ 2563, 2693, 3160, 3618, Ἀκ. Σπαν. 30[58], Χρον. Μορ. Η 2830, 3445, 5645, Chron. br. 180, Chron. br. (Loen.) 135, Βίος Ἀλ. 2531, 2877, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 57, Πτωχολ. Ρ 127, Πτωχολ. Ν 619, 690, Φλώρ. 789, 790, 1364, Ἐρωτοπ. 46, Ἀπολλών. (Wagn.) 535, Λίβ. Ρ 1529, 2204, 2567, Λίβ. Sc. 710, Λίβ. Esc. 3193, 3210, Λίβ. Ν 1612, 3814, Ἀχιλλ. (Haag) L 185, Φυσιολ. (Legr.) 637, 664, Χειλᾶ, Χρον. 353, Σφρ., Χρον. μ. 114[7], 144[22], Γεωργηλ., Βελ. 29, Σαχλ. Α΄ (Wagn.) PM 347, Ἰμπ. (Legr.) 203, Κορων., Μπούας 15, Πένθ. θαν.[2] 311, Πένθ. θαν. (Knös) S 311, Βεντράμ., Γυν. 93, Βεντράμ., Φιλ. 379, Τριβ., Ρὲ 43, Πεντ. Δευτ. IV 6, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε΄ 1296, Βίος γέρ. V 262, Αἰτωλ., Μῦθ. 43[13], 55[10], 93[4], Θρ. Κύπρ. Μ 106, Ἱστ. πολιτ. 36[1], Ἱστ. πατρ. 115[12], Ἄρχ. Μεγ. Ρ 36, Πανώρ. Πρόλ. 33, Γ΄ 158, 183, 290, 613, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 121, Α΄ 466, Παλαμήδ., Βοηβ. 732, Ἱστ. Βλαχ. 1146, Σουμμ., Ρεμπελ. 158, 162, 165, 176, 177 δίς, 186, 187, Διγ. Ἄνδρ. 325[28], 343[21], 356[9,15], 383[29], Ἐρωτόκρ. Α΄ 1279, Γ΄ 1670, Δ΄ 549, Θυσ.[2] 132, Στάθ. Α΄ 48, 281, 324, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε΄ [277], Διήγ. ὡραιότ. 126, Βακτ. ἀρχιερ. 183, Λίμπον. 123, 233, Ἐπίλ. 19, 31, 44, 54, 72, 85, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 64, Δ΄ 574, Ζήν. Πρόλ. 148, Α΄ 323, Δ΄ 262, Ε΄ 49, 55, Μαρκάδ. 250, Λεηλ. Παροικ. 71, 328, Διακρούσ. 115[22], Τζάνε, Κρ. πόλ. 182[1], 252[17], 398[3], 514[3], 572[26], κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γνώμη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κρίση, σκέψη, ἰδέα, ἄποψη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ὦ λογισμοί, πῶς σφάλλετε, ὦ γνώμη τυφλωμένη* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 121· *Τὴ γνώμη σου τὴν σήμερο καλότατα ἤκουσά σου* Ζήν. Ε΄ 55· *ἐκρατοῦσαν γνώμη τὸ πῶς τὸ ἔργο τοῦτο γίνεται ἀπὸ βουλὴ ἐδική τους* Σουμμ., Ρεμπελ. 165· *ἐπαίνεσαν δὲ ὅλοι* ⟨*τους*⟩ *τὴν γνώμην τοῦ παιδίου* Ἀχιλλ. (Haag) L 185· *ἐφανέρωσαν ὅτι μετὰ γνώμης τοῦ δεσπότου ἐγένετο* Ἱστ. πολιτ. 36[1]· *Ἀρχιερέα, ἡ γνώμη σου ποιά 'ναι νὰ τὴ γροικήσω;* Ζήν. Α΄ 323· *Διὰ αὐτὴν τὴν εὐγλωττίαν του τοῦ κόσμου ἡ γνώμη θέλει πῶς ἔσταξαν οἱ μέλισσες στὰ χείλη του τὸ μέλι* Λίμπον. Ἐπίλ. 19. **2α**) Θέληση, ἐπιθυμία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ὅρκον ἔκαμαν φρικτὸν νὰ ἔχουν γνώμην μίαν* Ἱστ. Βλαχ. 1146· **β**) θέληση, συγκατάθεση (Ἡ σημασ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 3 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *λαμβάνει ὁ Δημήτριος τοῦ Ἀσάνη τὴ θυγατέρα παρὰ γνώμης τῆς μητρὸς καὶ τοῦ βασιλέως καὶ εὐλογεῖται αὐτὴν* Chron. br. (Loen.) 135· *Παρὰ γνώμην τῆς ὀρφανῆς, ἤγουν ἔξω ἀπὲ τὸ θέλημάν της, οὐδὲν δύναται νὰ μνηστευθῇ μετ' αὐτῆς* Ἀσσίζ. 524[10]· *ἵνα τὸν ἔχω πενθερὸν τῇ ἰδίᾳ του γνώμῃ* Διγ. (Trapp) Gr. 1257. **3α**) Τρόποι, ἦθος, χαρακτήρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *Ἀλέξανδρος ἐγὼ φημὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἣν ἐκ προγόνων ἔχετε γνώμην καλῶς φυλάττειν* Βίος Ἀλ. 2877· *Μάγκιπου υἱὸς ὑπάρχω, χωριάτου φύσιν ἔχω καὶ κακότροπος τὴν γνώμην* Πτωχολ. Ν 690· *νὰ σὲ τὰ ἀνταποδώσῃ ὁ Θεὸς ἄξια... τῆς καλῆς σου γνώμης χαρίσματα* Διγ. Ἄνδρ. 383[29]· **β**) διάθεση, ψυχικὴ κατάσταση: *τὰ δάκρυα της ἐράγιζαν σκληροῦ ἀνθρώπου γνώμην* Διγ. Α 2674· **γ**) (προκ. γιὰ ζῶο) διάθεση, ὁρμή: *σπανὲ πονηρὲ καὶ καρδία σατανᾶ καὶ λύκου γνώμη* Ἀκ. Σπαν. 30[58]· *τὸ γὰρ ἄγριον τῆς γνώμης αὐτῶν τιθασεύει τὸ ὀλίγον φῶς* Ἱερακοσ. 353[17]· *εἰς ἵππον μετεσέλισα δαγάλον ἀστεράτον, ὅς εἶχε γνώμην κάλλιστον ἐν ταῖς ἀνδραγαθίαις* Διγ. Ζ 3618.

γνωμιάζω, Χρον. Μορ. Η 650, 1731, 2150, 4699, 5457, 6624, 6916, 6930, 8793, Ἀρμούρ. 67· *ἐ γ ν ω μ ι ά ζ ω,* Χρον. Μορ. Η 6914, 6920, 6927, Σουμμ., Ρεμπελ.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γνώμη* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α΄ (Ἐνεργ.) ὑπολογίζω, λογαριάζω: *χιλιάδες δεκατέσσαρες ἀπάνω εἰς τὰ ἄλογά τους καὶ τριάκοντα τὰ πεζικά· τόσους τοὺς ἐγνωμιάσαν* Χρον. Μορ. Η 8793· *φουσάτον εἶδεν κ' ἐγνώμιασεν ἀριφνισμὸν οὐκ ἔχει* Ἀρμούρ. 67· *ἐγνώμιασαν καὶ ηὕρασιν ὅτι εἶχαν πλέον κερδίσει* Χρον. Μορ. Η 650. **Β΄** (Μέσ.) ἔχω στὸ νοῦ μου νὰ..., σκοπεύω νὰ...: *ἐτοῦτο ἀπὸ θέληση Θεοῦ, διότι ἐκεῖνο ὁποὺ ἐγνωμιαζότουνα νὰ κάμῃ ἀδίκως τῶν ἀλλωνῶν...* Σουμμ., Ρεμπελ. 173.

γνώμιαση ἡ, βλ. *ἀγνώμιαση*.

γνωμικὸν τό, Ἠπειρ. 218[8], Χρον. Τόκκων μετὰ στ. 1201, Συναξ. γυν. 195, 470, 481.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γνωμικὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γνωμικός*).

1) Ἐπιθυμία, θέληση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 4): *Ἑωσότου ἔφθασε κατὰ τὸ γνωμικὸν αὐτοῦ ἔχειν ἄνδρας τῆς ἑαυτοῦ βουλῆς* Ἠπειρ. 218[8]. **2**) Τρόποι, χαρακτήρας: *ἄνθρωπος οὐδὲν δύνεται νὰ τοὺς τὸ ἀλλάξῃ ἐκεῖνο, τὰ ἔχουσιν εἰς τὰ γνωμικὰ καὶ εἰς τὴν κακήν τους φύση* Συναξ. γυν. 195· *ἂν ἦτον νὰ σὲ ἐξήγουμουν καθαρὰ ὅλα τὰ γνωμικά τους ...* Συναξ. γυν. 470.

γνωμικός, ἐπίθ., Διγ. Ζ 555.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γνωμικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Καθιερωμένος, παραδεγμένος: *ἔξιν γνωμικὴν τῶν εὐγενῶν Ρωμαίων* ὅ.π.

γνώμιος· *γνώμιον*, Λίβ. Esc. 4252, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνθόμοιον* (Βλ. λ. *ἀνθόμοιος*).

γνωμοδοτῶ, Ἱστ. πατρ. 155[19].

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S, λ. *γνωμοδοτέω*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δίνω γνώμη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.).

γνώνω, βλ. *γνώθω*.

γνώρα ἡ, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 37, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 457 δίς, Μορεζίν., Λόγ. 470, Π.Ν. Διαθ. φ. 245α 23, Πανώρ. Α΄ 284, Γ΄ 186, Κατζ. Γ΄ 504, Ε΄ 138, Ἔγγρ. τοῦ 1643 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 61), Στάθ. Γ΄ 202, 223, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 108[121], Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ΄ 30, Συναδ., Χρον. 27, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ΄ [343], Ροδολ. Ε΄ [511]· *ἐ γ ν ώ ρ α,* Φλώρ. 1817, Πικατ. 104, 126, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 460, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 208, Κρ. συμβόλ. 49, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. β΄ 27.

Ἀπὸ τὸ *γνωρίζω*. Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α΄ 76. Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Ἀφ. 128, Θυ. Ἀφ. 86 καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. *ἐγνώρα* βλ. Hatzid., Einleit. 70 καὶ Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 324].

1) Γνώση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὀδιὰ νὰ γνωριστῇ ἡ γνώρα του καὶ ἡ τέχνη του ἡ καλὴ τοῦ ἰατροῦ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 457· *νὰ μὴν ἔλθουσι... εἰς τὴν γνώραν καὶ τὴν πίστην τοῦ σωτηριώδους μυστηρίου τῆς Παρθένου Μαρίας* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 457· *ὅταν ἐγνωρίσθη* (ἐνν. *ὁ Δαβὶδ*) *ὄχι τῆς γνώρας τοῦ Θεοῦ* Μορεζίν., Λόγ. 470. **2α**) Γνωριμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἡ τύχη του κ' ἡ ἐδική σου γνώρα συνεπαρτὸ μ' ἐφέρασι κ' ἐμένα 'ς τέτοια χώρα* Στάθ. Γ΄ 223· *ὤφου γραφή, ὤφου φιλιά, ὤφου γνώρα, κι' ἂς ἦτο μπορεζάμενο νὰ μηδὲν ἔζιου τώρα* Ροδολ. Ε΄ [511].

Ἔχεις ἐγνώραν ἐδεπά. φίλον σου συντοπίτη ἢ συγγενὴν καὶ γείτοναν στοῦ Χάροντος τὸ σπίτι; Πικατ. 104· **β**) ἀναγνώριση: *ἐγνώραν ἔδειξεν αὐτῆς τῆς συγγενείας* Φλώρ. 1817. **3**) Σημάδι γιὰ ἀναγνώριση: *δὲν μπορὰ βρεθῆ κανεὶς στὴ σκότιση τὴν τόση ὁπὄχομε καμιᾶς λογῆς γνώρα νὰ μᾶσε δώση;* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. δ' 30. **4**) Γνώση, ἐμπειρία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 51]) : *μὲ τὴν πράτικα καὶ μὲ τὴν ἐγνώρα* Κρ. συμβόλ. 49. **5**) Σύνεση: *Ἡ ἐγνώρα ἐκείνη ὁποὺ ὀρανὸς κ' ἡ μπορεμένη φύση τοῦ καθανὸς ἐδώκασι πῶς εἶναι νὰ γνωρίση* Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. β' 27.

γνωρίζω, (I), Σπαν. Β 72, Διδ. Σολ. Ρ 118, Σπαν. Ρ 246, Σπαν. V 48, 170, Γλυκᾶ, Στ. 94, Λόγ. παρηγ. L 100, Προδρ. I 256, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 762, Καλλίμ. 1696, 'Ασσίζ. 153^{15}, Ἑλλην. νόμ. 576^{16}, Διάτ. Κυπρ. 507^{10}, Ἱερακοσ. 414^{23}, 425^{8}, Διγ. (Trapp.) Esc. 87, 845, Διγ. Ζ 760, 3365, Διγ. Α 4499, Βέλθ. 429, 867, Πόλ. Τρωάδ. 234, Ἑρμον. Λ 176, Ψ 262, Χρον. Μορ. Η 1798, 4438, 8883, Χρον. Μορ. Ρ 4060, 5667, Πουλολ. 359, Πτωχολ. Ζ 12, Φλώρ. 437, 1362, 1680, Λίβ. Ρ 679, 1337, 2481, 2805, Λίβ. Sc. 178, 969, 1522, 1571, 1913, 2466, Λίβ. Esc. 3755, Λίβ. Ν 1211, 1968, 'Αχιλλ. (Haag) L 226, 890, 'Αχιλλ. Ν 143, 896, 'Ιμπ. 129, Χειλᾶ, Χρον. 352, Σφρ., Χρον. μ. 16^{17}, 136^{32}, Θησ. Β' [7^{3}, 16^{1}, 35^{4}], Χούμνου, Π.Δ. VIII 17, Γεωργηλ., Βελ. 505, Ριμ. Βελ. 584, Γαδ. διήγ. 122, 'Αλεξ. 871, 2590, Ριμ. κόρ. 727, Σαχλ., 'Αφήγ. 341, 481, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 307, Κορων., Μπούας 35, 80, 104, Πένθ. θαν.^{2} 110, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 32, Βεντράμ., Γυν. 33, Δεφ., Λόγ. 218, 717, Πεντ. Γέν. XLII 7, Ρίμ. θαν. 71, Βίος γέρ. V 332, Αἰτωλ., Μῦθ. 20^{2}, 106^{5}, Θρ. Κύπρ. Μ 422, Χρον. σουλτ. 86^{9}, Δωρ. Μον. XLII, Πανώρ. Α' 197, Β' 278, Δ' 42, Ε' 90, 240, 'Ερωφ. Α' 30, 86, 120, 597, Γ' 51, 124, 'Ιντ. δ' 107, Ε' 489, Βοσκοπ. 33, Παλαμήδ., Βοηβ. 614, 1248, Σταυριν. 567, Βλαστοῦ, 'Επιστ. 177 δίς, Σουμμ., Ρεμπελ. 170, 174, 'Ερωτόκρ. Α' 96, 1078, 2065, 2219, Β' 293, 1282, 1584, 1684, 2035, 2050, 2205, Γ' 30, 155, 574, 1015, 1038, Ε' 137, 750, Θυσ.^{2} 89, 825, 953, 1039, Εὐγέν. 1375, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 214, 217, Β' 52, δ' 26, 56, Στάθ. Πρόλ. 12, Α' 39, Β' 28, 'Ιντ. β' 58, Γ' 39, Ροδολ. Α' [308], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [408, 574], Δ' [8, 79], Διήγ. πανωφ. 57, Βακτ. ἀρχιερ. 133, Σουμμ., Παστ. φίδ. Προσφών. [18], Α' [1069], Ε' [168, 530], Λίμπον. 188, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 602, Δ' 557, Ε' 88, 95, 123, 161, Ζήν. Δ' 271, Διγ. Ο 1144, 1300, Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{20}, 464^{25}, 496^{19}, 526^{22}, 529^{18}, 572^{24}, 578^{10}, κ.ἄ.· *ἀ γ ν ω ρ ί ζ ω,* 'Ασσίζ. 60^{3}, 64^{19,25}, 85^{12}, 87^{7,17}, 90^{30}, 134^{31}, 164^{14}, 173^{31}, 183^{6}, 192^{21}, 216^{12}, 224^{4,7}, 228^{3}, 376^{2}, 'Απολλών. 766, Φυσιολ. (Legr.) 300, Κυπρ. ἐρωτ. 3^{8}, 24^{11}, 90^{43}, 125^{23}, κ.ἄ.· *ἀ γ ρ ω ν ί ζ ω,* 'Ασσίζ. 253^{4}, 451^{28}, Μαχ. 4^{22}, 96^{1}, 142^{20}, 166^{23}, 218^{23}, 224^{7}, 480^{4}, 566^{1}, 572^{21}, 678^{24}, Βουστρ. 418, 421, 432, 473, 494, 532, Ἄνθ. χαρ. 290^{39}, κ.ἄ.· *γ ρ ω ν ί ζ ω,* Μαχ. 212^{30}, 256^{28}, 260^{3}, 472^{2}, 570^{20}, Βουστρ. 489, 542, Ἄνθ. χαρ. 290^{16}· *ἐ γ γ ν ω ρ ί ζ ω,* 'Αχιλλ. L 711· *ἐ γ ν ω ρ ί ζ ω,* Σπαν. Α 74, Σπαν. Β 110, 334, Λόγ. παρηγ. L 177, 353, Λόγ. παρηγ. Ο 102, Καλλίμ. 99, 'Ασσίζ. 152^{31}, 509^{3}, Ἑλλην. νόμ. 583^{8}, Διγ. Ζ 404, Διγ. (Trapp) Esc. 79, 101, 917, 1301, 1362, 1377, 1386, Χρον. Μορ. Η 283, 1798, 4447, 5456, 5803, Χρον. Μορ. Ρ 4833, 6379, Συναξ. γαδ. 262, Φλώρ. 1415, Περὶ ξεν. Α 512, Περὶ ξεν. V 43, 82, 'Ερωτοπ. 447, 486, 'Απολλών. 216, Λίβ. Ρ 211, 2704, Λίβ. Sc. 71, 118, 1751 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Esc. 1236, 1441, 2556, 2648, 3072, 3907, Λίβ. Ν 93, 446, 570, 701, 1546, 2916, 'Αχιλλ. L 126, 'Αχιλλ. Ν 131, 1143, 'Αχιλλ. Ο 87, 374, 'Ιμπ. 539, Θρ. Κων/π. Πολλ. 248^{17}, 'Αλεξ. 262, Σαχλ., 'Αφήγ. 466, Συναξ. γυν. 351, Κορων., Μπούας 9, 71, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 40, Θρ. Θεοτ. 54, Θρ. Κύπρ. Κ 562, 606, Ἱστ. πατρ. 98^{22}, Μ. Χρονογρ. 287, Σταυριν. 88, Ἱστ. Βλαχ. 1329, 1596, 2758, Διγ. Ἄνδρ. 322^{2}, 374^{13}, 411^{37}, 'Ερωτόκρ. Β' 505, 'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 506, Βακτ. ἀρχιερ. 142, Λίμπον. 'Επίλ. 1, Χριστ. διδασκ. 50, 73, 97, 128,

451, Διακρούσ. 103^{14}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 205^{20}, 534^{24}· *ἠ γ ν ω ρ ί ζ ω ,* Σπαν. V 306, 350, Λόγ. παρηγ. Ο 95, 'Ασσίζ. 28^{2}, 29^{18}, 30^{13}, 44^{31}, 63^{16}, 90^{2}, 165^{29}, 185^{4}, 186^{5}, 204^{8}, 352^{1}, 416^{1}, 423^{3}, 426^{17}, 444^{21}, 461^{10}, Λίβ. Ρ 1104.

Τὸ ἀρχ. *γνωρίζω*. Γιὰ τοὺς τ. *ἀγρωνίζω* καὶ *ἐγνωρίζω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 226, 231, 232 καὶ Β' 569. Γιὰ τὸν τ. *γρωνίζω* βλ. Οἰκονομ., 'Αθ. 56, 1952, 229. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' 'Ενεργ. **1**) Γνωρίζω, ξέρω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Φέγγος μου, τὰς κακώσεις μου τὰς ἔπαθα ἐγνωρίζεις* Λίβ. Ν 1546· *ἠγνώριζουν καλὰ ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ ἔχει τὸ νίκος* 'Ασσίζ. 29^{18}· *ἀνεῖν καὶ κατὰ πῶς θωρῶ κι' ἀπὄχω γνωρισμένα* 'Ερωτόκρ. Α' 2065. **2**) Μπορῶ (νὰ κάμω μιὰ ἐνέργεια): *ὁ κατ' ἀλήθειαν ἄνθρωπος, ὁ κατ' ἀλήθειαν φίλος, ὁποὺ ἐγνωρίζει νὰ πονῇ τοῦ φίλου του τοὺς πόνους* Λίβ. Esc. 3072. **3**) Γνωρίζομαι (μὲ κάπ.), «ξέρω» (κάπ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Κυπρίδημος ἐκράζετο, πολλοὶ τὸν ἐγνωρίζα* 'Ερωτόκρ. Β' 505· *φίλε, τὸν οὐκ ἐγνώριζα καὶ ὁ χρόνος παρ' ἐλπίδα φίλον μου σὲ ἀπέδειξε* Λίβ. Esc. 3755· *ἐγνωρίσθησαν, συνεκάθισαν, συνωμίλησαν* Χειλᾶ, Χρον. 352. **4**) Γνωρίζω (ὡς ἐρωτικὸ σύντροφο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *ἐκεῖ γὰρ τὴν ἐγνώρισεν ὁ Φλώριος τὴν κόρην καὶ μετὰ πόθου τοῦ πολλοῦ ἐπλήρωσαν τὸν ἔρω* Φλώρ. 1680· *ἐγὼ ἄνδρα δὲν ἐγνωρίζω* Χριστ. διδασκ. 73. **5**) 'Αναγνωρίζω κάπ. ἢ κ. (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *εἶδεν ὁ 'Ιωσὲφ τοὺς ἀδερφούς του καὶ ἐγνώρισέ τους* Πεντ. Γέν. XLII 7· *τοῦ ἔκοψαν τὴν μύτην διὰ νὰ γνωρίζεται* Σουμμ., Ρεμπελ. 170· *οἱ δρόμοι δὲν γνωρίζονται ὀπίσω νὰ γυρίσω* Διγ. Α 4499· *τότε ἐγνωρίζεται καλὰ ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ἔρως εἰς ἐκείνους ὁποὺ τὸν ἔχουν* Διγ. Ἄνδρ. 374^{13}· *οὐδὲν ἐπείκαζεν καλὰ νὰ ἀγνωρίση τὴν ἀσθένειάν του* 'Ασσίζ. 183^{6}· *ἂν ἠμπορήση κανείς...νὰ ἀγνωρίση ὅτι ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἔνι ὁ κλέπτης ὁποὺ ἐσύλησεν τὸ πράγμαν* 'Ασσίζ. 173^{31}. **6**) Ξεχωρίζω: *πῶς ἀγρώνισεν* (ἐνν. *τὸν τίμιον σταυρὸν*) *τοῦ Χριστοῦ ἀπὲ τοὺς ληστάδας* (=ἀπὸ τὸν σταυρὸν τῶν ληστῶν) Μαχ. 4^{22}. **7**) (Προκ. γιὰ σφάλμα) ἀναγνωρίζω, ὁμολογῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *ἐμετάνωσεν καὶ ἀγρώνισεν τὸ πταίσμαν του* Μαχ. 166^{23}· *ἐγνώρισα ὅτι ἔσφαλα πρὸς αὖτον* Χρον. Μορ. Η 4438. **8**) Θεωρῶ, ἀναγνωρίζω, παραδέχομαι (κάπ.) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *Τέτοιας λοῆς καὶ σήμερο θέλω νὰ μὲ γνωρίζης* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 161· *μόνον ἐσένα νὰ ἐγνωρίσουσιν Θεὸν ἀληθινὸν* 'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 506· *πολεμάρχους θαυμαστοὺς ἐσᾶς νὰ σᾶς γνωρίζου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 572^{24}· *ὅλα δικά σου σήμερο θέλω νὰ τὰ γνωρίζης* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 95· *τότες γνωρίζετ' ὁ καλὸς ναύκλερος, μόνο τότες* 'Ερωφ. Γ' 51· *Τὴν χώραν δὲ παρέλαβε κι' ἀφέντης ἐγνωρίσθη* Κορων., Μπούας 80· *ψεύδους πατὴρ γνωρίζεται, φίλος συκοφαντίας* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 762. **9**) Καταλαβαίνω, ἀντιλαμβάνομαι: *τὸ βεργὶν ἐγνώρισεν* (ἐνν. *ἡ Ροδάμνη*) *ὅτι ἀπ' ἐκεῖνον ἔνι* Λίβ. Ρ 1337· *ἐγνώρισαν τὰ τῆς αὐγῆς τὰ βλέφαρα χαράζουν* Βέλθ. 867· *τώρα ἀγρωνίζω φανερὰ τὸ πεῖν τοῦ ἀμιράλη ὡς τὰ ἔργατά του* Μαχ. 480^{4}· *πὼς ἔχουσι νὰ σμίξουσι ὁμάδι ἐγνώρισά τους νὰ δώσουσι ἀπάνω μου* Στάθ. Γ' 39· *Καθὼς δὲν ἐδοκίμασαν νὰ ἐγνωρίσουν τὸν Θεόν, ἔτσι τοὺς ἐπαράδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν* Χριστ. διδασκ. 50. **10**) Βεβαιώνομαι, πείθομαι: *χωρὶς νὰ γρωνίση καὶ ἔχει δίκαιον* Μαχ. 260^{3}. **11**) Μαθαίνω: *'Αφέντη μας, ἐγνώριζε, ἀπέθανε ὁ ἀδελφός σου* Χρον. Μορ. Η 1798· *ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀνασκάψουσιν διὰ νὰ ἀγνωρίσουν πῶς ἐπέθανεν* 'Ασσίζ. 24^{4}.
12) Γνωρίζω (κ.) συναισθηματικὰ (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Βλάχ.): *σκληρότη καὶ ἀπονιὰ ἐγνώρισα ἀπὸ σένα* Στάθ. 'Ιντ. β' 58· *δροσὰν εἰς τὴν καρδιὰ γνωρίζω τὴ δική μου* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [79]· *νὰ μηδὲν ἔχη ἀνάπαψη στὸν κόσμο γνωρισμένα* Πανώρ. Ε' 90· *ὅποιος δυὸ πάθη στὴν καρδιὰ δὲν ἔχει γνωρισμένα* Πανώρ. Α' 197. **13**) 'Ανακοινώνω: *προα-*

πῆλθεν εἰς τὸν ἀμιρὰν καὶ ἐγνώρισεν ὅτι θέλει γενέσθαι τὴν ἀγάπην Σφρ., Χρον. μ. 16[17]. **B'** (Μέσ.) ἀναγνωρίζω, παραδέχομαι (κ.): *ὁ ἐγγυτὴς ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἔπειτα ἀγνωρίζεται τὴν ἐγγυμασίαν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων* 'Ασσίζ. 60[3].

γνωρίζω, (II)· *γνωρίσω,* Στάθ. 'Ιντ. β' 40, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γυρίσω* (Βλ. Κριαρ., ΕΕΒΣ 9, 1932, 374).

γνωριμάδι τό· *ἐ γ ν ω ρ ι μ ά δ ι,* Σκλάβ. 56.

'Από τὸ οὐσ. *γνωριμία* καὶ τὴν κατάλ. *-άδι.*

Σημάδι γιὰ ἀναγνώριση: *ἐπλακωθήκασιν πολλοί, πλοῦσοι, πτωχοὶ ὁμάδι καὶ τὸ ταχὺ τους ἔβγαλαν διχὼς ἐγνωριμάδι* ὅ.π.

γνωριμία ἡ, Σπαν. Ο 99, Χρον. Μορ. P 2122, Λίβ. Sc. 2534, Λίβ. Esc. 3701, Λίβ. N 3146, Θησ. Δ' [47[8]], Χριστ. διδασκ. 204· *ἀ γ ν ω ρ ι μ ί α,* 'Ασσίζ. 111[9]· *ἀ γ ρ ω ν ι μ ι ά,* ῎Ανθ. χαρ. 288[20,21], 290[5]· *γ ν ω ρ ι μ ι ά,* Σπαν. (Ζώρ.) V 302, Θησ. (Foll.) I 103, 'Ιμπ. (Legr.) 844, Πένθ. θαν.² 57, 'Ερωτόκρ. Α' 1335, Δ' 1250, Ε' 319, Μαρκάδ. 117· *ἐ γ ν ω ρ ι μ ί α,* Παράφρ. Μανασσ. 284 [= Hist. imp. 26], Χρον. Μορ. Η 2122, Σφρ., Χρον. μ. 52[25], ῎Ανθ. χαρ. 289[24,27,30]· *ἐ γ ν ω ρ ι μ ι ά,* ῎Ανθ. χαρ. 289[22], Ρίμ. θαν. 106.

'Από τὸ ἐπίθ. *γνώριμος* καὶ τὴν κατάλ. *-ία.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. 'Ανδρ., Λεξ. 'Ο τ. *γνωριμιὰ* στὸ Βλάχ. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γνωριμία, κοινωνικὴ σχέση, οἰκειότητα ('Η σημασ. στὸ Βλάχ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Φιλίαν κι' ἀγάπην εἴχασιν κ' ἐγνωριμίαν μεγάλην* Χρον. Μορ. Η 2122· *τὴν γνωριμίαν φίλων σου χαροποιῶς τὴν δεῖχνε* Σπαν. Ο 99· **β)** γνωριμία, γνώση: *οὐδεκανέναν κορμὶν ἐμπορεῖ νὰ ἀγαπήση κανένα πράμα χωρὶς νά 'χη πρωτύτερα ἀγρωνιμιὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸ πράμα καὶ ἐβγαίνει τούτη ἡ ἀγρωνιμιὰ ἀπὲ τὲς πέντε αἴσθησες* ῎Ανθ. χαρ. 288[20,21]· *οἱ κριτάδες εὑρίσκουν ὅτι οὐδὲν εἶχεν τίποτες ἀγνωριμίαν τὸ πῶς ἦσαν κουμπισμένες οἱ κάμαρές του* 'Ασσίζ. 111[9]. **2)** Σημάδι γιὰ ἀναγνώριση, ἀναγνώριση ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πάπ. - Λαρ., Γεν. 'Εγκυκλοπ.): *δὲν εἶχε γνωριμιὰ κιαμιὰ νὰ ποῦν πὼς εἶναι κείνη* 'Ερωτόκρ. Ε' 319· *στὸν κόσμον οὐκ ἐφάνηκες ἐγνωριμιὰν νὰ δείξῃς* Ρίμ. θαν. 106.

γνωριμίδα ἡ, 'Ασσίζ. 52[21]· *ἀ γ ν ω ρ ι μ ί δ α,* 'Ασσίζ. 28[21], 54[15], 101[12], 109[20-1], 132[19], 140[4], 166[20], 176[15], 196[5-6], 198[31], 200[5], 269[25], 296[24], 351[15], 360[2], 383[31], 428[13], 463[5], 469[4]· *ἀ γ ρ ω ν ι μ ί δ α,* 'Ασσίζ. 211[5], 351[15], Μαχ. 306[36]· *ἠ γ ν ω ρ ι μ ί δ α,* 'Ασσίζ. 451[11].

'Από τὸ οὐσ. *γνωριμία* καὶ τὴν κατάλ. *-ίδα.*

1) 'Αναγνώριση: *ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμες τους μὲ σίδερον βραστὸν εἰς ἀγρωνιμίδαν τοῦ ἀδίκου ὅρκου τὸν ἐμόσασιν εἰς τὴν μαρτυρίαν* 'Ασσίζ. 351[15]. **2)** (Νομ.) ἀναγνώριση: *αὐτὸν ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς* 'Ασσίζ. 360[2].

γνώριμος, ἐπίθ., Σπαν. (Μαυρ.) P 149, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 343, Προδρ. III 25, Διγ. (Trapp) Gr. 3358, Διγ. (Trapp) Esc. 1819, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 7, Πόλ. Τρωάδ. 13, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Γ' 5[9], Φλώρ. 711, 1537, Βίος όσ. 'Αθαν. 253, Περὶ ξεν. Α 86, Λίβ. P 443, 620, 870, Λίβ. Sc. 56, 2167, Λίβ. Esc. 1185, 3765, Λίβ. N 1033, 'Αχιλλ. N 693, Δούκ. 229[25], Σκλάβ. 255, Πεντ. Δευτ. I 13, 15, Ρίμ. θαν. 70, Αἰτωλ., Μῦθ. 88[18], Διγ. ῎Ανδρ. 373[13], 409[27], Διγ. Ο 2058, Διακρούσ. 117[7], Τζάνε, Κρ. πόλ. 137[2], 226[16], 430[12,17]· *ἀ γ ν ώ ρ ι μ ο ς,* 'Ασσίζ. 269[13], 465[23]· *ἐ γ ν ώ ρ ι μ ο ς,* Αἰν. ᾆσμ. 117, Χρον. Μορ. Η 3992, Λίβ. N 759, Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 3027, Σφρ., Χρον. μ. 70[12].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γνώριμος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. *ἐγνώριμος* βλ. Hatzid., Einleit. 71.

1) Γνωστὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *'Εάσας οὖν τὰ διὰ μέσων ὡς γνώριμα* Βίος όσ. 'Αθαν. 253· *γνώριμοι ἐγενόμεθα τοῦ κάστρου ἀποτώρα* Λίβ. Sc. 56· *ἡ φήμη σου ἔνι γνώριμος, ἡ ἀνδρειά σου γέμει κόσμον* Λίβ. P 443. **2)** Οἰκεῖος, γνώριμος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Αὐτὴ* (ἐνν. *ἡ Παναγία*) *στοὺς ξένους γνώριμος εἶναι καὶ προστασία* Διακρούσ. 117[7]· *δὲν εἴδαμεν τοὺς φίλους μας, οὐδὲ καὶ γνωρίμούς μας* Τζάνε, Κρ. πόλ. 226[16]· *ὁ γνώριμος ὡς ἄγνωστος παρελογίσατό με* Γλυκᾶ, 'Αναγ. 343. **3)** Φρ. *γίνομαι γνώριμος* = (1) Γνωρίζομαι: *θέλω γνώριμη νὰ γένω μὲ ἐσέναν* Πόλ. Τρωάδ. 13. (2) 'Αναγνωρίζομαι: *ἂν σ' εὑρῶ, νὰ γίνωμαι γνώριμος ἀπὸ σένα* Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 7. **4)** Κατάλληλος: *θέλεις εἶσθαιν καὶ σὺ ὁ πλέον ἐγνώριμος αὐτῆς εἰς τὰ τῆς θεραπείας αὐτῆς* Σφρ., Χρον. μ. 70[12]. **5)** Δοκιμασμένος: *δότε ἐσᾶς ἀνθρώπους φρόνιμους καὶ γνωστικοὺς καὶ γνώριμους εἰς τὰ σκῆφτρα σας* Πεντ. Δευτ. I 13.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = χαρακτηριστικὸ (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *τοῦτο γὰρ ἔνι γνώριμον τοῦ κατ' ἀλήθειαν φίλου* Σπαν. (Μαυρ.) P 149.

γνωριμότης - τητα ἡ, 'Ιερακοσ. 500[21], Λίβ. Sc. 1914, Λίβ. Esc. 3073 (κριτ. ὑπ.)· *ἐ γ ν ω ρ ι μ ό τ η ς -τ η τ α,* Λίβ. N 2743.

'Από τὸ ἐπίθ. *γνώριμος* καὶ τὴν κατάλ. *-ότης.* Γιὰ τὸν τ. *ἐγνωριμότητα* βλ. Krumbacher [Συναξ. γυν. σ. 417]. 'Η λ. τὸν 5. αἰ. (L-S).

1) (Προκ. γιὰ πρόσ.) γνωριμία ('Η σημασ. τὸν 5. αἰ., L-S): *διὰ γνωριμότητα, φίλε, τὴν ἐδικήν μου* Λίβ. Esc. 3073 (κριτ. ὑπ.). **2)** 'Αναγνώριση: *Τοῦ ἱέρακος ἀσκηθέντος καλῶς ἐν τοῖς ἐκκλητίσμασι καὶ εἰς γνωριμότητα ἀκριβῆ τῆς τοῦ ἱερακοτρόφου φωνῆς* 'Ιερακοσ. 500[21].

γνώρισις ἡ, Λίμπον. 86· *ἀ γ ρ ώ ν ι σ ι ς,* ῎Ανθ. χαρ. 288[18]· *ἐ γ ν ώ ρ ι σ ι ς,* Βέλθ. 824.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γνώρισις.* 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ.

1) 'Αναγνώριση: *῎Εκτοτε τὴν ἐγνώρισιν ἐποῖκαν μὲ σημεῖα* Βέλθ. 824. **2)** Γνώση ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3 καὶ στὸ Βλάχ.): *ἡ καθολικὴ πρώτη κίνησις τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγρώνισις τοῦ πραμάτου* ῎Ανθ. χαρ. 288[18].

γνώρισμα(ν) τό, Σπαν. P 264, Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 435, Μανασσ., Χρον. 5798, Καλλίμ. 1527, 1718, 1724, 1816, Διγ. (Trapp) Gr. 2216, Διγ. Ζ 2621, Λίβ. P 1925, Λίβ. Esc. 2804, Διγ. ῎Ανδρ. 371[3].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γνώρισμα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) 'Ενδεικτικὸ σημεῖο, σημάδι γιὰ ἀναγνώριση, τεκμήριο ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τοῦτο μόνον γνώρισμαν τῶν γεννητόρων εἶχεν* Καλλίμ. 1724· *αὐτὸ γὰρ ἔστι γνώρισμα τοῦ κατ' ἀλήθειαν φίλου* Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 435. **2)** 'Αναγνώριση: *μετὰ πολλὰς καὶ συνεχεῖς φροντίδας ταύτην εὑρίσκει μηχανὴν εἰς γνώρισμαν τῆς κόρης* Καλλίμ. 1718.

γνωρισμὸς ὁ, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 5[1], Gesprächb. 117[30].

'Η λ. στὸν 'Αριστ.

(Νομ.) γνωστοποίηση ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I1): *Μηνυτὴς λέγεται ὁ ἀρχηγὸς καὶ αἴτιος γνωρισμοῦ τινος ὑποθέσεως ἢ πράγματος* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 5[1].

γνωριστικός, ἐπίθ., Δούκ. 179^{10}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γνωριστικός*.

Χαρακτηριστικός, δηλωτικὸς (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Τὸ γνωριστικὸν δὲ σημείωμα τούτων τὸ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα, ὅ κατὰ τὴν κοινὴν γλῶτταν Ρωμαῖοι ζαρκολὰν λέγουσι* ὅ.π.

γνωριστός, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Ε′ 649, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1023]· *ἐ γ ν ώ ρ ι σ τ ο ς,* Φαλιέρ., Ρίμ. L 33.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γνωριστός* (Lampe, Lex.). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Δημητράκ.

1) Ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν γνωρίση (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. καὶ Δημητράκ.): *ἐτοῦτο* (ἐνν. τὸ *δαχτυλίδι*) *εἶναι γνωριστὸ στό 'να κ' εἰς τ' ἄλλο πλάι, καιρὸς εἶναι ποὺ τό 'χασα* Ἐρωτόκρ. Ε′ 649. **2**) Γνωστός: *εἴμεστεν ἐγνώριστοι* Φαλιέρ., Ρίμ. L 33· *εἶναι γνωριστὸν καλὰ τὸ πῶς ὁ γιός σου φεύγει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1023].

γνωρῶ· *ἠ γ ν ω ρ ῶ,* Ἀσσίζ. 444^{16}.

Ἀπὸ τὸ *γνωρίζω* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 29, 1917, 203).

Ἀναγνωρίζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζιδ., ὅ.π.): *ἂν ἠμπορήση νὰ ἠγνωρῆ οὗ νὰ δῆ ἐκεῖνον ὁποὺ τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ πράγμαν* ὅ.π.

γνῶσις, γνώση ἡ, (Ι), Σπαν. Ο 26, 61, Σπαν. Ρ 392, Μανασσ., Χρον. 4266, Καλλίμ. 10, 1178, Ἀσσίζ. 151^{10}, Βέλθ. 153, Ἑρμον. Η 364, V 197, Χρον. Μορ. Η 7676, Χρον. Μορ. Ρ 6113, 7366, Βίος Ἀλ. 1167, 4098, Πτωχολ. Ν 434, Συναξ. γαδ. 59, Ἐρωτοπ. 196, Ἀπολλών. (Wagn.) 51, Φυσιολ. (Legr.) 1088, Βεν. 1, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 876, Παρασπ., Βάρν. C 384, Μαχ. 232^{21}, 328^{9}, Δούκ. 71^{23}, Σφρ., Χρον. μ. 114^{25}, Θησ. Foll. Ι 6, Θησ. Ε′ [20^{3}], ΙΒ′ [11^{2}], Ch. pop. 415, Μάρκ., Βουλκ. 339^{12}, 340^{27}, Χούμνου, Π.Δ. XIII 47, Ριμ. Βελ. 93, Γαδ. διήγ. 46, 513, 515, Ἀλφ. (Μπουμπ.) Ι 83, Ριμ. κόρ. 596, Ἔκθ. χρον. 6^{23}, 9^{12}, Κορων., Μπούας 28, 29, 41, 55, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 59, 87, 131, Δεφ., Σωσ. 24, Τριβ., Ρὲ 265, Πεντ. Γέν. ΙΙ 9, Ἔξ. XXXI 3, XXXV 31, XXXVI 1, Βίος γέρ. V 36, 204, 244, 560, Ἀχέλ. 1976, Αἰτωλ., Μῦθ. 24^{9}, Χρον. σουλτ. 41^{9}, Ἱστ. πολιτ. 69^{5}, Ἱστ. πατρ. 91^{8}, Ὕμν. Παναγ. 18, Ἄρχ. Μεγ. Β 37, Δωρ. Μον. XXVIII, XXXV, Κυπρ. ἐρωτ. 9^{12}, Ἐρωφ. Δ′ 119, 458, Βοσκοπ. 86, Χίκα, Μονωδ. 91, Ἱστ. Βλαχ. 386, 1511, Διγ. Ἄνδρ. 354^{17}, 355^{13}, Ἐρωτόκρ. Α′ 26, 353, 675, 733, 752, 1239, Β′ 609, 736, 2333, Γ′ 850, 1006, 1184, 1271, 1528, 1588, 1592, 1646, Δ′ 138, 256, 1490, 1501, Ε′ 41, 1424, Θυσ.^{2} 380, 478, 553, Στάθ. Πρόλ. 3, Α′ 131, Γ′ 6, Συναδ., Χρον. 35, 41, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [156], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [718], Λίμπον. 177, 192, Ἐπίλ. 80, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 67, Α′ 1, Ἰντ. α′ 13, 169, β′ 26, Γ′ 145, 612, Ἰντ. γ′ 132, Ζήν. Πρόλ. 138, 160, Β′ 71, Ε′ 46, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 42, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 63, Λεηλ. Παροικ. 239, 391, Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{5}, 144^{8}, 332^{1}, 534^{24}, κ.π.ἀ.· *ν ώ σ η,* Ἀσσίζ. $67^{1,2}$, $89^{13,16}$, 152^{10}, 220^{26}, 222^{7}, 315^{22}, 403^{24}, 471^{28}, Μαχ. 8^{20}, 20^{25}; 74^{13}, *ν ῶ σ ι ς,* 100^{21}, 142^{35}; 148^{29}, 166^{1}, 202^{20}, 206^{10}, 270^{29}, 322^{20}, 352^{31}, 482^{25}, 496^{13}, 556^{28}, 618^{3}, 940^{26}, 644^{15}, Βουστρ. 434, 455.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γνῶσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γνώση* καὶ *γνῶσις*).

1) Τὸ νὰ γνωρίζη κάπ. κ., μάθηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1a καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γνώση* 1 καὶ λ. *γνῶσις* 1): *Τοῦτα ὁ Μαρούδης ἔκανε μὲ γνῶσιν τέχνης τόση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 332^{1}· (προκ. γιὰ τὸ Θεό): *Τίποτες δὲν ἀποφεύγει ἀπ' τὴν γνώση τοῦ Θεοῦ* Ἄρχ. Μεγ. Β 37. **2**) Ἀνώτερη, βαθύτερη γνώση· σοφία (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe,

Lex. στὴ λ. B5b καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ἐπίσταται καὶ θεωρεῖ ταῦτα ὡς πηγὴν σοφίας καὶ γνώσεως* Μάρκ., Βουλκ. 339^{12}· *οἴδασιν οἱ παρακατιόντες τῆς γνώσεως, ἤγουν τὰ πλήθη τῶν ἰδιωτῶν* Μάρκ., Βουλκ. 340^{27}· *αἴσθησιν, νοῦν καὶ λογισμὸν καὶ γνῶσιν ἐπαφῆκα* Καλλίμ. 1178· *δέντρο τῆς γνώσης καλὸ καὶ κακὸ* Πεντ. Γέν. ΙΙ 9. **3**) Πνευματικὴ ἱκανότητα, «μυαλὸ» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): *σπουδαῖα καὶ ἀνεξόρθωτα, μετὰ ὀλίγην γνῶσιν στὴν τέντα τοῦ Ἀμουράτμπεη ἀπέσω κατεβαίνει* Παρασπ., Βάρν. C 384· *ἐγέλασε ὁ Ταμερλάνος εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ τοῦ εἶπε: «Δὲν ἔχεις γνώση»* Χρον. σουλτ. 41^{9}· **4**) Φρόνηση, σύνεση (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σὲ παπυρ., L-S στὴ λ. ΙΙ1b καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γνώση* 2): *ἤτονε δεκοχτὼ χρονῶ, μά 'χε γερόντου γνώση* Ἐρωτόκρ. Α′ 79· *τὴ φχαριστιά, βοσκέ, τὴν τόση ἀποὺ μιλεῖς καὶ δίδεις μου μὲ γνώση* Βοσκοπ. 86· *οἱ γνῶσες τῶν ἀνθρώπων* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 131. **5**) Γνώμη (Βλ. Κουκ., Ἀθ. 58, 1954, 237. Βλ. καὶ L-S στὴ λ. V): *πολλοὶ ἀνθρῶποι, πολλὲς γνῶσες* Μαχ. 232^{21}. **6α**) Φρ. *πολομῶ ἢ ποιῶ νῶσιν* = γνωστοποιῶ σὲ κάπ. κ., πληροφορῶ κάπ. (Βλ. Δημητράκ., λ. *γνῶσις* 6): *πολομῶ σου νώσην ὅτι μετὰ ἀληθείας ἐγροίκησα τὸ πῶς ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἀγγρισμένος μετά σου* Μαχ. 640^{26}· *ἂν γίνεται ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἦτον ξένος ἀπέξω τῆς χώρας καὶ νὰ ἤθελεν νὰ ἐπῆγεν, ὁ δανειστιὸς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν κωλύση τὸ ἀμάχιν του ἄνευ νὰ ποίση νώση εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 315^{22}· **β**) φρ. *δίδω γνῶσιν* = κάνω κάπ. ν' ἀντιληφθῆ κ.: *Ἂν λαλήσω,... θέλουν μὲ νοήσει καὶ θέλω τοὺς δώσει γνῶσιν νὰ φυλαχθοῦσιν* Διγ. Ἄνδρ. 354^{17}. **7**) Συγκατάθεση: *διότι ἐβάσταξεν νὰ πουληθῆ διὰ μεγάλην στενοχωρίαν τὴν εἶχεν ἀποὺ πεῖναν καὶ ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη ὁποὺ τὸν ἀγόρασεν μὲ τὴν γνῶσιν τοῦ χριστιανοῦ ... ἐντέχεται νὰ χάση ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν μὲ δίκαιον* Ἀσσίζ. 151^{10}.

γνῶσις, (ΙΙ)· *δὲν εἶχες γνῶσιν,* Ἀχέλ. 1487, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *δὲν εἶχες γνώσειν* (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 305) (Βλ. *γνώθω*).

γνώστης ὁ, Φλώρ. 695, Λίβ. Esc. 2475 (κριτ. ὑπ.), Φυσιολ. (Legr.) 335, Πανώρ. Β′ 486, Εὐγέν. 1176 (ἔκδ. *γνώση*· διόρθ. Καραγιάννη Ι., Ἑλλην. 23, 1970, 349).

Τὸ μτγν. οὐσ. *γνώστης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Αὐτὸς ποὺ γνωρίζει (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὦ οὐρανὲ καὶ ἥλιε, μαρτύροι τοῦ καημοῦ μου καὶ κατεχάροι τσῆ καρδιᾶς, γνῶστες τοῦ λογισμοῦ μου* Πανώρ. Β′ 486· (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Ὁ ἐμφανίζων τὰ κρυφά, ὁ τῶν κρυφίων γνώστης* Φλώρ. 695· **β**) ἔμπειρος, συνετός: *Ἀκούσατε ὦ ἄνθρωποι καὶ συνετοὶ καὶ γνῶσται* Φυσιολ. (Legr.) 335· **γ**) αὐτὸς ποὺ γνωρίζει τὰ μέλλοντα, προφήτης (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐγνώρισα τὰ ἐγράφασιν ὡς γνώστου καὶ προφήτου* Λίβ. Esc. 2475 (κριτ. ὑπ.).

γνωστικά, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. Γ′ 428, Δ′ 1208, Ε′ 1321, Χριστ. διδασκ. 384.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γνωστικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μὲ γνώση, μὲ σύνεση, μὲ φρονιμάδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *γνωστικὰ καὶ φρόνιμα ἔτοιας λογῆς ἀρχίζει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1208.

γνωστικός, ἐπίθ., Hist. imp. 95, Χρον. Μορ. Η 1340, Χρον. Μορ. Ρ 975, 2576, 3495, 3813, 4207, 6301, 6706, 7768, Ἐρωτοπ. 457, Μαχ. 450^{32}, 478^{28}, 586^{13}, Θησ. Δ′ [30^{2}], Ἰμπ. (Legr.) 79, 278, Κορων., Μπούας 3, 36, 67, 112, 118, Φαλιέρ., Ἱστ. V 563, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 86, Πεντ. Γέν. XLI 33, Δευτ. Ι 13, IV 6, Αἰτωλ., Μῦθ. 45^{14}, 142^{13}, Αἰτωλ., Βοηβ. 95, 110, Χρον. σουλτ. 142^{11}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 411, Δωρ. Μον. XXXII, Ἐρωφ. Α′ 439, Ἰντ. β′ 22, Ἐρωτόκρ. Α′ 169, 771, 915, 955, Γ′

448, 767, 1074, 1596, Δ' 1307, Θυσ.^{2} 165, 686; Συναδ., Χρον. 41, 47, Ροδολ. Α' [491], Β' [29], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [98, 115, 400], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [274, 689, 800], Β' [285, 1046], Γ' [474, 509, 639], Φορτουν. (Vinc.) 'Αφ. 4, 49, Χριστ. διδασκ. 488, Ζήν. Α' 272, Ε' 177, Διγ. Ο 254, 1973, 2458, Τζάνε, Κρ. πόλ. 145^{1}, 248^{4}, 474^{10}, 510^{4}, 587^{14}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γνωστικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Συνετός, φρόνιμος (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *Γι' αὐτὲς ποὺ εἶναι γνωστικὲς ὁ νόμος δὲν ἐγίνη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [639].

γνωστός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6172, Ἑλλην. νόμ. 570^{28}, Διγ. (Trapp) Gr. 570, Βίος 'Αλ. 3166, Κορων., Μπούας 49, 112, 141, Χρον. σουλτ. 48^{6}, 101^{12}· *ἔ γ ν ω σ τ ο ς,* Θησ. (Schmitt) 343 II 18c.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γνωστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φανερὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἔστω καὶ αὐτὸ γνωστὸν πᾶσιν* Ἑλλην. νόμ. 570^{28}. **2**) Φρ. *δίδω γνωστὸν* = γνωστοποιῶ: *Μετέπειτα δ' ἀπέστειλε χαρτὶ στὴν αὐθεντίαν, τὰ πάντα δίδοντα γνωστὸν* Κορων., Μπούας 112. **3**) Ποὺ εἶναι δυνατὸ νὰ ἀναγνωριστῆ (Ἡ σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I2): *βαρβαρικῶς ἐκόλαζε ...* (παραλ. 1 στ.) *ἡμιανθρώπους γίνεσθαι καὶ μὴ γνωστοὺς τῇ φύσει* Μανασσ., Χρον. 6172. **4**) (Πιθ.) ξακουστός: *Φιλακηδεὺς ὁ ἔγνωστος, Φῆτζος ἀνδρειωμένος* Θησ. (Schmitt) 343 II 18c.

γοβερναδόρος ὁ, βλ. *γκουβερναδόρος*.

γοβερνάρω, βλ. *γκουβερνάρω*.

γοβέρνο τό, βλ. *γκουβέρνο*.

γογγιάρης ὁ, Διήγ. 'Αλ. V 81.

Ἄγν. ἐτυμ.

Βασιλιάς, ἄρχοντας, κυρίαρχος (Βλ. Mitsakis [Διήγ. 'Αλ. V σ. 89]): *Ὁ 'Αλέξανδρος ὁ βασιλεὺς καὶ μέγας γογγιάρης τὸν Πῶρον τὸν βασιλέα γράφω καὶ χαιρετῶ* ὅ.π.

γογγύζω, Σπαν. Α 376, Κομν., Διδασκ. Δ 363, Σπαν. Ρ 187, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 119, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 404, Γλυκᾶ, Στ. 344, Βίος 'Αλ. 4494, Περὶ ξεν. Α 43, Χρον. Τόκκων 3385, Πικατ. 545, Χρον. σουλτ. 31^{36}, Βοσκοπ. 69, Παλαμήδ., Βοηβ. 1325, Διγ. Ο 2377 Διακρούσ. 105^{23}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197^{16}· *κ ο γ γ ύ ζ ω,* Κυπρ. ἐρωτ. 56^{3}, 128^{1}.

Τὸ μτγν. *γογγύζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) 'Αμτβ. **α**) Γκρινιάζω, δυσανασχετῶ, παραπονιέμαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ γὰρ λαβὼν οὐ χαίρεται εἰς τοῦτο τὸ ἐπῆρε· βλέπων τὴν χάριν σφαλερὰν λυπεῖται καὶ γογγύζει* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 119· *Ὁ ζῆλος [τοῦ Κυρίου] σου καὶ σὲ καταφαγέτω· ἐκεῖνος πάσχων ἔφερε καὶ σὺ πωσῶς γογγύζεις* Γλυκᾶ, Στ. 344· *Καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Ντάβαλου... ἐκυβέρνα τὴν ἀφεντία της κακὰ καὶ ἐγογγύζανε οἱ ἀνθρῶποι τοῦ τόπου* Χρον. σουλτ. 31^{36}· **β**) βογγῶ (ἀπὸ πόνο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἕνας παραῦθα μιὰν λαζιὰν στὸ στῆθος τοῦ κτυπάγει* (παραλ. 1 στ.)· *τὴν λάζαν αὐτὸς ἅρπαξεν, σφίγγοντάς τη γογγύζει* Παλαμήδ., Βοηβ. 1325· *Ὡς πάρδαλις ἐγόγγυζεν* Χρον. Τόκκων 3385. **2**) (Μτβ.) κακολογῶ, κατηγορῶ, ἐπιτιμῶ κάπ. (Πβ. Steph., Θησ. Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ., λ. *γογγίζω*): *ἐγόγγυσεν τὴν τύχην του κ' εἶπεν την μαύρη χήρα, νὰ στερευθῇ ἀπὸ τ' ἀγαθά, νὰ γένη κακομοίρα* Πικατ. 545· *ὁ Διγενὴς τοῦ μάλωσεν, πολλὰ ἐγόγγυσέν τον* Διγ. Ο 2377.

Γογγύλης ὁ, βλ. *Γογγύλιος*.

γογγύλι(ν) τό, Προδρ. II Η 41, G 41, Gesprächb. 49^{15}, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 14.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *γογγύλη* καὶ τὴν κατάλ. *-ι(ν)*. Ἡ λ. τὸν 8. αἰ. (Steph., Θησ.), στὸ Βλάχ. (λ. *γογγύλι*) καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr. Lex., λ. *γογγύλη*).

Εἶδος λαχάνου μὲ στρογγυλόσχημη ρίζα (Βλ. Γενναδ., Λεξ., λ. *Γογγύλη*. Ἡ σημασ. τὸν 8. αἰ., Steph., Θησ., στὸ Βλάχ., λ. *γογγύλι* καὶ σήμ., Δημητράκ.): Γαδ. διήγ. (Wagn.) 14.

Γογγύλιος ὁ, Πωρικ. S 105^{3}· *Γ ο γ γ ύ λ η ς,* Πωρικ. V 39.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γογγύλι(ν)*: *Μά τὸν ἀδελφόν μου Σκόρδον... καὶ υἱόν μου τὸν Ταρκὸν καὶ Γογγύλην τὸν δεύτερόν μου υἱὸν* Πωρικ. V 39.—Ὁ τ. καὶ ὡς ἐπών. (Steph., Θησ.).

Γόγγυλος ὁ, Πωρικ. Α 23.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *γογγύλι(ν)*: *«Μά τὸν ἀδελφόν μου τὸν Σκόρδον καὶ ἀνεψιόν μου τὸν Ρέφανον καὶ θεῖον μου τὸν Γόγγυλον...»* ὅ.π.

γογγυστὴς ὁ, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 277, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 315.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γογγυστής*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ.

Μεμψίμοιρος, γκρινιάρης (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ στὸ Βλάχ.): *Τῆς καρτερίας δ' ἀληθῶς τὸν στέφανον πῶς πλέξω αὐτὸς ἀνυπομόνητος καὶ γογγυστὴς ὑπάρχων;* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 315· *Υἱέ, μὴ εἶσαι γογγυστὴς κατὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 277,

γογγῶ, Περὶ ξεν. V 74.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ μτγν. *γογγύζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Αναστενάζω ἀπὸ μεγάλη θλίψη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γλῶσσα δὲν ἔχει νὰ τὸ πῇ, χείλι νὰ μολογήσῃ· μόνον γογγᾷ ὁ 'λεεινὸς καὶ συχνοαναστενάζει* ὅ.π.

γοερῶς, ἐπίρρ., Διγ. Α 4643, Διακρούσ. 111^{20}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γοερῶς* (L-S, λ. *γοερός*). Ἡ λ. καὶ σὲ σχόλ. (Steph., Θησ.).

Θρηνητικά, πένθιμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γοερὸς* II καὶ σὲ σχόλ., Steph., Θησ.): *γοερῶς θρηνήσαντες ἔλεγον τὰ τοιαῦτα* Διγ. Α 4643.

γοηρῶς, ἐπίρρ., Ἑρμον. Ψ 294.

'Από τὸ μτγν. ἐπίθ. *γοηρός*.

Θρηνητικά, σπαραχτικά: *γοηρῶς οἰμωξαμένη ἀπὸ μέσης τῆς καρδίας* ὅ.π.

γόητας ὁ, Φυσιολ. (Zur.) XVI 1^{27} (ἔκδ. *γοήταν*· διορθώσ. *γόηταν*).

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *γόης*.

Αὐτὸς ποὺ γοητεύει· «γητευτής»: *ἡ ... ἀσπὶς ... ὁρᾷ τὸν γόηταν ἐρχόμενον πρὸς αὐτήν, καταβιώνει τὰ ὦτα αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τοῦ ἐπῳδοῦ* ὅ.π.

γοητεύω, Φυσιολ. (Zur.) XVIII^{13}.

Τὸ ἀρχ. *γοητεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Ασκῶ μαγικὴ ἐπίδραση, κάνω μάγια, μαγεύω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *πορεύεται* (ἐνν. *ὁ ἐπαοιδὸς*) *κατὰ τὸν τόπον τῆς κατοικίας αὐτῆς* (ἐνν. *τῆς γοργόνης*) *γοητεύων ἀπομακρόθεν* ὅ.π.

γοητὴς ὁ, Φυσιολ. (Zur.) XVIII^{15}.

Πιθ. πλάσμα τοῦ συγγραφέα ἀναλογ. μὲ ἄλλα οὐσ. σὲ *-τής*, ἄσχ. μὲ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γοητής* (= ποὺ θρηνεῖ). Πβ. ὅμως καὶ τὸ οὐσ. *γοήτης* (Sophocl. καὶ Lampe, Lex.).

Μάγος, γητευτής, πλάνος: *Ὅταν δὲ ἔλθη εἰς τὴν γοητοῦ φωνήν, ἀποκρίνεται αὐτὴν λέγων* ὅ.π.

γόι, ἐπιφ.· *γούι*, Πουλολ. 419· *ἐγόι*, Λόγ. παρηγ. L 690 (ἔκδ. *ἐγόει*· διόρθ. Σβορ., Ἀθ. 47, 1937, 138 σὲ *ἐγόοι*), Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 209, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 118· *ἐγούγια*, Ἐρωτόκρ. Β′ 2158· *ἰούι*, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 443· *ὀγό*, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 209, Κάτης 106· *ὀγόι*, Νεκρ. βασιλ. 102, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 118 (κριτ. ὑπ.), Ἀχέλ. 1775, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 48· *ὀγοή*, Προδρ. III 362 (χφ. H) (κριτ. ὑπ.)· *ὀγούι*, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 154, Β′ 71·

Τὸ ἰταλ. *guai* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 545]).

Ἀλίμονο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ′ 169): *ἐγούγια του σ' ἔτοιες δουλειὲς ὅποιος κι' ἂν κακοπέση* Ἐρωτόκρ. Β′ 2158.

γόι τό, Ἀκ. Σπαν. 39^{353}, Θησ. Ε′ [8^{8}]· *γόν*, Χούμνου, Π.Δ. I 14· *ὀγόν*, Προδρ. III 362.

Τὸ ἐπιφ. *γόι* ὡς οὐσ.

Συμφορά: *μὲ τὸ γόι σου τὸ οὔριον γελῶ* Ἀκ. Σπαν. 39^{352}.

γοΐζω, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 715· *ἀγοΐζω*, Φορτουν. (Vinc.) Β′ 373.

Ἀπὸ τὸ ἐπιφ. *γόι* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω* (Βλ. Ξανθουδίδη [Φορτουν. σ. 219]).

Ὀργίζομαι, μαίνομαι (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *Γροικᾶ το κι' ἀγοΐζει κι' ἀπού τὴν κακοσύνη τση τὰ ροῦχα τση ξεσκίζει* Φορτουν. (Vinc.) Β′ 373.

γόλφος ὁ, βλ. *κόλπος*.

γομάρα ἡ, Αἰτωλ., Βοηβ. 348.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γομάρι*.

Τὸ θηλ. γαϊδούρι: *Σὰν γομάρα νὰ σὲ φέρη   στῆς Ἀνατολῆς τὰ μέρη* ὅ.π.

γομαριατικὸν τό, Ἔγγρ. τοῦ 1317 (Miklos. - Müller, Acta Ε′ 166· βλ. καὶ κριτ. ὑπ.), Ψευδο-Σφρ. 540^{23}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γομαριατικὸς* ὡς οὐσ.

Φόρος ποὺ σχετίζεται μὲ μεταφορές: *εἰς ἀπαιτήσεις... γομαριατικοῦ* Ψευδο-Σφρ. 540^{23}.

γομάρι(ν) τό, Λόγ. παρηγ. L 7, Λόγ. παρηγ. O 8, Ἀσσίζ. 46^{31}, 47^{10,15}, 75^{24}, 76^{2}, 237^{19}, 244^{27,28}, 245^{1}, 252^{12}, 361^{31}, 488^{29}, 495^{27}, Διγ. (Trapp) Esc. 592, Πόλ. Τρωάδ. 412, Διήγ. παιδ. 770, Λίβ. Sc. 518, Λίβ. Esc. 1621, Λίβ. N 1483, Ἀνακάλ. 12, Βησσ., Ἐπιστ. 25^{9}, Μαχ. 522^{35}, 630^{7}, 658^{15}, Τάξ. πόρτ. 87, Σφρ., Χρον. μ. 82$^{26-7,27-8}$, Θησ. (Foll.) I 116, Θησ. Η′ [101^{8}], Θ′ [1^{1}], Ι′ [78^{5}], Καραβ. 492^{1}, Γεωργηλ., Θαν. 421, Βουστρ. 458, Ἀπόκοπ. 202, Σαχλ. N 309, Σαχλ., Ἀφήγ. 21, 24, Πένθ. θαν.^{2} 483, Φαλιέρ., Θρ. 110, Τριβ., Ταγιαπ. 162, Πεντ. Δευτ. I 12, Ἀχέλ. 1578, Πανώρ. Γ′ 438, Βοσκοπ. 55, Βίος ἁγ. Νικ. 143, Ἐρωτόκρ. Α′ 234, Β′ 1580, Γ′ 782, Ε′ 296, 498, Θυσ.^{2} 47, Στάθ. Β′ 281, Γ′ 393, Ροδολ. Β′ [334, 343, 415, 421, 422], Διήγ. πανωφ. 59, Διγ. O 2088, Τζάνε, Κρ. πόλ. 143^{24}, 374^{6}, 395^{19}, 438^{9}, 444^{26}· *γομάριον*, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 32, 33.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γομάριον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γομάρι*).

1α) Φορτίο, φόρτωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *εἷς ἄνθρωπος φορτωμένος ξύλα οὗ ἕτερον τίποτες γομάριν* Ἀσσίζ. 361^{31}· *διὰ νὰ ἀλαφρύνη τὸ γομάρι τοῦ καραβίου* Ἀσσίζ. 252^{12}· *λέγει ὁ καραβοκύρης μας* (παραλ. 1 στ.): *«Τὸ πλιὰ βαρύ σας ρίξετε γομάρι...»* Στάθ. Γ′ 393· (μεταφ.): *Αὐτὰ οὖν ὅλα φρόντισέ τα καλά,... ἐπειδὴ τὸ γομάριν ἐπάνω σας εἶναι* Βησσ., Ἐπιστ. 25^{9}· *Ὀιμέ! ὁ καημένος! σήμερο πῶς ζιῶ 'ς τέτοιο γομάρι* Πανώρ. Γ′ 438· *βαρὺ γομάρι ἐγροίκησε ἀπέσω στὴν καρδιά της* Θησ. (Foll.) I 116· *λοιπὸν ἐξαγανάκτησα τῆς θλίψης τὸ γομάριν* Σαχλ., Ἀφήγ. 21· (προκ. γιὰ τὸν καρπὸ τῆς κοιλιᾶς): *ὀλπίζαμε οἱ ταλαίπωροι, σὰν πέση τὸ γομάρι,   νὰ μεγαλώνη καὶ νὰ ζῇ μὲ τὴν δική σου χάρη* Θυσ.^{2} 47· **β**) ζῶο μὲ φορτίο (Βλ. Γεωργακ., Ἀθ. 51, 1941, 67): *οὐδὲ γομάριν νὰ ἔλθῃ ἀππέξω τῆς χώρας* Μαχ. 630^{7}. **2**) (Συνεκδοχικὰ) ὄνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *Μέσα ὅλοι σὰν λιοντάρια   νὰ τοὺς πάρω σὰν γομάρια* Τριβ., Ταγιαπ. 162.

γομάριον τό, βλ. *γομάρι(ν)*.

γομάτος, ἐπίθ., Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 62, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 101, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γόμος* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Πλήρης, γεμάτος: *κατάφορτα καὶ γομάτα τὰ κάτεργα αὐτῶν μέχρι καὶ τῶν σκαρμῶν αὐτῶν* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 101, κριτ. ὑπ.).

γομεντάρω, βλ. Προσθ. τοῦ Ε′ τόμ., λ. *ἀγομεντάρω*.

γομίζω, Ἔκθ. χρον. 34^{21}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γόμος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

(Μτβ.) γεμίζω κ.: *Τοσοῦτον γὰρ ἐδίωκον αὐτοὺς ὡς καὶ τὰς σκευὰς αὐτῶν γομίσαντες ἔρριπτον κατ' αὐτῶν* ὅ.π.

γόμος ὁ, Προδρ. III 278 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γόμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Στὴ μαγειρικὴ) παραγέμισμα, «γέμιση» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α′ 185): *μισὸν γόμον, δέσποτα, τὰ κτένια, τὰς σουλήνας* ὅ.π.

γόμπος, ἐπίθ., Πανώρ. Β′ 26.

Ἀπὸ τὸ βεν. *gobo* (Βλ. καὶ Λωρεντζ., Ἀθ. 16, 1904, 195). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Καμπούρης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *μὲ γριὰ καμιὰ στὸ πλάι της γόμπα καὶ ζαρωμένη* ὅ.π.

γομφάριον ἢ γομφάρι(ν) τό, Προδρ. III 179a (χφ. C) (κριτ. ὑπ.)· *γουφάριον*, Προδρ. III 325c (χφ. V) (κριτ. ὑπ.)· *γοφάριον*, Προδρ. III 179a (χφφ. SA) (κριτ. ὑπ.), 325c (χφφ. HSA) (κριτ. ὑπ.)· *λοφάριον*, Προδρ. III 325c (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S). Βλ. Du Cange, Addenda (λ. *γουφάρον*) καὶ Δημητράκ. (λ. *γουφάρι* καὶ *λουφάρι*).

Εἶδος ψαριοῦ, γοφάρι (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S. Βλ. Du Cange, ὅ.π. Γιὰ τὴ σημερ. σημασ. βλ. Δημητράκ., ὅ.π.).

γομῶ, Φυσιολ. 345[6], Φυσιολ. (Offerm.) M 55[7-8].

Τὸ μτγν. *γομόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Βλ. Andr., Lex.).

1) Φορτώνω: *γομοῖ τὰς δύο πτέρυγας αὐτοῦ ἀρωμάτων* Φυσιολ. 345[6]· εἶμαι φορτωμένος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *γομόω*): *ἕκαστος* (spatium vacuum) *τὸν κόκκον ἐν τῷ στόματι βαστάζει· καὶ οἱ κενοὶ οἱ μὴ ἔχοντες οὐ λέγουσι τοῖς γεγομωμένοις* Φυσιολ. (Offerm.) M 55[7-8]. **2**) (Μέσ.)

γομώζω, Διγ. Esc. 637, Ἑρμον. E 316, N 184.

Ἀπὸ τὸ *γομῶ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *γεμώζω*.

1) (Προκ. γιὰ τὰ μάτια· μέσ.) γεμίζω ἀπὸ κ.: *νὰ γομωστοῦν τὰ ὀμμάτια μου τὸ φῶς τῶν ἀπελάτων* Διγ. Esc. 637. **2**) Συμπληρώνω: *ἐσεβαίνασιν ἀπέσω καὶ τὸν κύκλον ἐγομώζαν* Ἑρμον. N 184.

γομώνω, Rebâb-nâmè 17.

Τὸ μτγν. *γομόω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Kahane H. καὶ R., BZ 66, 1973, 19 καὶ Κουκ., ΕΕΦ ΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 249. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γιὰ τὴ σημασ. τοῦ χωρίου βλ. Meyer, BZ 4, 1895, 409 καὶ Burguière καὶ Mantran, Byz. 22, 1952, 67.

γὸν τό, βλ. *γόι* τό.

γόνα τό, βλ. *γόνατον*.

γοναδίζω, Πιστ. βοσκ. V 6, 258, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γονατίζω*.

γονατίζω, Ἑρμον. M 101, Βεν. 28, Βησσ., Ἐπιστ. 24[9], Μαχ. 12[5], 478[29], Θησ. Γ' [55[5]], Χούμνου, Π.Δ. IV 49, VI 39, Νεκρ. βασιλ. 20, Βουστρ. 474, Ριμ. Ἀπολλων. 35, Βεντράμ., Φιλ. 37, Τριβ., Ρὲ 121, Πεντ. Γέν. XXII 9, XXIV 11, 26, 48, XLIII 28, XLIX 9, Ἔξ. IV 31, XII 27, Ἀρ. XXIV 9, Θρ. Κύπρ. M 564, Χρον. σουλτ. 104[5], Ἀλφ. 10[63], Σοφ. πρεσβ. B 337, Δωρ. Μον. XXXVIII, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 79, Ἐρωφ. Α' 307, Ε' 641, Πιστ. βοσκ. V 6, 258 (ἔκδ. *γοναδίζω*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279 σὲ *γονατίζω*), Βίος Δημ. Μοσχ. 359, Ἐρωτόκρ. Β' 1614, 2141, 2368, 2425, Γ' 1704, Δ' 307, 1619, Ε' 1283, 1329, Εὑρετ. Ἐρωτοκρ. 771[497], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1430], Ε' [357, 396, 1161], Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 61, Τζάνε, Κρ. πόλ. 226[2].

Τὸ ἀρχ. *γονατίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Μτβ.) κάνω κάπ. ἢ κ. νὰ γονατίση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *κ' ἐγονάτισεν τὸν Ἰτσχὰκ τὸν υἱό του καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ἀπάνου εἰς τὸ θεσιαστήρι* Πεντ. Γέν. XXII 9· *ἐγονάτισεν τὰ καμήλια ἀποόξω τὸ κάστρο πρὸς πηγάδι τοῦ νεροῦ* Πεντ. Γέν. XXIV 11. **2**) Ἀμτβ. **α**) Πέφτω στὰ γόνατα ἀπὸ πίεση ἢ πόνο: *μωλωπίζει καὶ τὸ γόνυ καὶ σὺν τούτῳ γονατίζει ἀπὸ τῆς ὀξυπονίας* Ἑρμον. M 101· *ἀπὸ τὸ σφίμα τῶν ποδιῶ τ' ἄλογα γονατίσα* Ἐρωτόκρ. Β' 1614· **β**) πέφτω στὰ γόνατα σὲ ἔνδειξη σεβασμοῦ, ἱκεσίας ἢ ὑποταγῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *νὰ μάθουν νὰ γονατίζουν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ τὸν πάπαν καὶ τοὺς καρδιναλέους* Βησσ., Ἐπιστ. 24[9]· *καθημερὸν παρακαλοῦν κ' εἶναι γονατισμένοι* Θρ. Κύπρ. M 564· *Τότε ἐσηκώθη καὶ ἐδιάβη εἰς τὴν τέντα τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη καὶ ἐγονάτισε ὀμπρός του* Χρον. σουλτ. 104[5]· *γονατίζει νὰ μιλῇ κλιτά, μὲ ταπεινότη* Ἐρωτόκρ. Ε' 1329.

γονάτιον τό, Φλώρ. 531, Ἀρμούρ. 96, 162.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γονάτιον*.

Μέρος τῆς πανοπλίας ποὺ καλύπτει τὸ γόνατο: *βραχιόνια ὁλάργυρα καὶ σιδερὰ γονάτια* Φλώρ. 531.

γονάτισμα τό, Πεντ. Γέν. XLI 43.

Ἀπὸ τὸ *γονατίζω*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ πέσιμο στὰ γόνατα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔκραξαν ὀμπροστά του· γονάτισμα καὶ ἔδωσεν αὐτὸν ἀπάνου εἰς ὅλο τὴν ἠγῆ τὴν Αἴγυφτο* ὅ.π.

γονατιστά, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. H 3352, 4206, 5699, 5885, 6207, Θρ. Κύπρ. M 58.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γονατιστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μὲ γονάτισμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *γονατιστὰ τοῦ ἐζήτησεν νὰ δώση τὴν εὐχήν του* Χρον. Μορ. H 6207.

γονατιστός, ἐπίθ., Γαδ. διήγ. 439, Θρ. Κύπρ. K 83, 861, Δωρ. Μον. XXXVI, Ἐρωφ. Α' 361, Δ' 209, Ἐρωτόκρ. Δ' 527, Ε' 1461, Θυσ.[2] 139, Ροδολ. Ε' [91], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1187], Δ' [1388], Ζήν. Πρόλ. 61, Γ' 40, Δ' 241, Μαρκάδ. 500.

Ἀπὸ τὸ *γονατίζω*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ εἶναι πεσμένος στὰ γόνατα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Γονατιστοὶ στὴν Δέσποιναν οὕτως παρακαλοῦσιν* Θρ. Κύπρ. K 861· *'Δέ μ', Ἀβραάμ, γονατιστὴ πῶς σοῦ ζητῶ τὴ χάρη νὰ μοῦ τὸ πῇς καὶ τὴν καρδιὰ νὰ κάμω σὰ λιθάρι* Θυσ.[2] 139· *γονατιστὴ φιλεῖ τὴ γῆς* Ἐρωτόκρ. Δ' 527.

γόνατον τό, Ὀρνεοσ. 580[19], Βέλθ. 374, Λίβ. P 231, Λίβ. Esc. 475, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 288, κριτ. ὑπ.)· *γόνα*, Ἰμπ. (Legr.) 600, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 370· *γόνατον* ἢ *γόνα*, Χρον. Μορ. P 9335, Περὶ ξεν. A 409, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 631, Πεντ. Γέν. XXX 3, XLVIII 12, L 23, Ἔξ. XII 9, Λευιτ. I 9, VIII 21, Δευτ. XXVIII 35, Πανώρ. Δ' 192, Ἐρωφ. Δ' 423, Διγ. Ἄνδρ. 375[20], Ἐρωτόκρ. Γ' 938, 943, Ε' 1313, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. γ' 59· *γούνατο*, Πεντ. Ἔξ. XXIX 17.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γόνατον* (Sochocl.) Ὁ τ. *γόνα* ἀπὸ τὸν πληθ. τὰ *γόνατα* κατὰ τὸ σχῆμα: *τὰ πράγματα - τὸ πράγμα* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 15). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γόνα* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γόνα*).

1) Γόνατο (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Ἀλέξη, νὰ φιλήσωμε κ' οἱ δυὸ τὰ γόνατά του* Πανώρ. Δ' 192· *μετὰ ταῦτα φλεβοτόμησον αὐτὸ εἰς τὸ γόνατον* Ὀρνεοσ. 580[19]· *στὸ γόνα τοῦ Ἰμπέριου ὕπνον ἀποκοιμήθη* Ἰμπ. (Legr.) 600. **2**) (Συνεκδοχικὰ) πόδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *τὸ κριάρι νὰ μελίσης εἰς τὰ μελίσματά του καὶ νὰ πλύνης τὴν κοιλιάν του καὶ τὰ γούνατά του* Πεντ. Ἔξ. XXIX 17· *κόπιασε μὲ τὰ γόνατα, μὲ τ' ἅγιον τὸ κορμί σου* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 631.

γονατοπονῶ, Ἑβρ. ἐλεγ. 164.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γόνατο* καὶ τὸ *πονῶ*.

Αἰσθάνομαι πόνο στὰ γόνατα: *καὶ δὲ βαροῦν τὰ γόνατα μὴ γονατοπονέσουν* ὅ.π.

γονέας ὁ, βλ. *γονεύς*.

γονεὺς ὁ, Προδρ. IV 14f (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.), Διγ. (Trapp) Gr. 960, 3619, Διγ. A 1332· *γονέας*, Γλυκᾶ, Στ. 208· *γονεύς* ἢ *γονέας*, Χρον. Τόκκων 3417.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γονεύς*. Ὁ τ. *γονέας* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γονεύς*).

Γεννήτορας, γονέας (ἀπ. συν. στὸν πληθ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τοῖς γὰρ γονεῦσι πείθεσθαι φησὶ τὸ θεῖον γράμμα* Προδρ. IV 14f (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.)· *Πολλὰ τὸν ἔχω εὐκαιρητὴν ἐκεῖνον τὸν γονέαν ὁπού διδάξη γράμματα ποτὲ του τὸ παιδίν του* Γλυκᾶ, Στ. 208.

γονὴ ἡ, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 514, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 2^{8}, 6^{2}, 7^{33}, Ε' 9^{17}· *γ ό ν η*, Ἑρμον. Ω 274.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γονή*. Ὁ τ. ἀπὸ μετρ. ἀν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γόνος, τέκνο ἢ τέκνα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Εἰ πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου τέκοι γυνὴ πρὸς τῷ πέρατι τοῦ ἔτους, ὥστε εἶναι ἀναμφισβήτητον τὸ μὴ τὴν γονὴν ἐκ τοῦ προτέρου καθεστάναι συνοικεσίου, παντοίως αὐτὴν στερεῖσθαι θεσπίζομεν τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 6^{2}· *ὅπου γε τῷ πατρὶ ἔξεστι μέτρια φρονήσαντι περὶ τὴν πᾶσαν γονὴν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 9^{17}.

γονῆς ὁ, Χούμνου, Π.Δ. XII 58, Σαχλ. Ν 218, Βεντράμ., Φιλ. 297, Δεφ., Λόγ. 121, Μορεζίν., Λόγ. 466, Βοσκοπ. 409, Ἐρωτόκρ. Α' 940, 1706, Β' 2099, Γ' 858, 877, 983, Δ' 269, 389, 399, 519, Θυσ.² 807, 879, 905, Εὐγέν. 181, Διήγ. ὡραιότ. 498, Ζήν. Β' 393, Δ' 318· πληθ. *γ ο ν έ ο ι*, Σπαν. Ο 98, 107, Διγ. Α 2797, Ἀχιλλ. Ο 315, Χούμνου, Π.Δ. XIII 9, Ἄνθ. χαρ. 291^{22}, Πανώρ. Δ' 110, Ἐρωτόκρ. Α' 855, 1327, 1741, Δ' 276, 309, 318, 324 (ἔκδ. *γονεῖς*· διορθώσ. *γονέοι* κατὰ τὸ κριτ. ὑπ.), Ε' 480, 535, Εὑρετ. Ἐρωτοκρ. 764^{307}, Θυσ.² 871, Ροδολ. Πρόλ. [25], Α' [610], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [247], Διήγ. πανωφ. 57, Φορτουν. (Vinc.) Β' 244, Γ' 642, Διγ. Ο 1706, 1821.

Ἀπὸ τὸν πληθ. *γονεῖς*. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 30. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 533] καὶ Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ. Β' 286.

Γεννήτορας, γονέας (ἑν. καὶ πληθ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. Βλ. καὶ Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ., ὅ.π.] καὶ Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ., ὅ.π.): *Ἡ Ἀρετοῦσα κλαίοντας πρὸς τὸ γονὴν ἐμίλιε* Ἐρωτόκρ. Δ' 389· *Γιὰ νὰ μὲ δώσης τσῆ φωτιᾶς μ' ἀνέθρεφες, γονή μου;* Θυσ.² 807· (μεταφ.) γονιὸς πνευματικός: *τοῦτον τὸν περίφημον Τίτον καὶ φίλον καὶ διδάσκαλον καὶ γονὴ τῶν Κρητικῶν* Μορεζίν., Λόγ. 466.

γονικάρης ὁ, Κρ. συμβόλ. 109, 161, 169, 228.

Τὸ παλαιότ. *γονικάριος* (πού ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικὸν* καὶ τὴν κατάλ. *-άριος*).

Ὁ κάτοχος «γονικοῦ» (Βλ. Ostrog., Problèmes 41-2 καὶ 58, Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 322, λ. *γονικάρις*], Σπανάκη, Κρ. Χρ. 9, 1955, 467 καὶ Μαλτέζου, Ἑλλην. 25, 1972, 474): *νὰ πλερώνη ὡσὰν γονικάρης τὸ τρίτον τῶν ἀμυγδάλων* αὐτ. 109.

γονικάρχης ὁ, Χρον. Μορ. Ρ 8134.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικὸν* καὶ τὴν κατάλ. *-άρχης*. Βλ. καὶ Du Cange.

Ὁ κάτοχος «γονικοῦ» (Βλ. καὶ Du Cange): *ὡς γονικάρχης, συγγενὴς νὰ ἔχη τὸ γονικόν του* ὅ.π.

γονικαρχία ἡ, Χρον. Μορ. Η 5531, 8454, 8456, 8458.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικάρχης* καὶ τὴν κατάλ. *-ία*.

Κυριαρχία, κατοχὴ (κληρονομικὴ) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/6, 542 καὶ Jacoby, Trav. et Mém. 2, 1967, 432): *ὁ τόπος τοῦ Μορέως οὐδὲν ἔνι ἐδικός σου μὲ δικαίαν κληρονομίαν· μὲ δυναστείαν τὸν ἔχεις, τοῦ βασιλέως τῆς Ρωμανίας ἔνι γονικαρχία* αὐτ. 5531.

γονικάρχισσα ἡ, Χειλᾶ, Χρον. 356.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικάρχης* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα*.

Αὐτὴ πού εἶναι κάτοχος «γονικοῦ»: *Ἐπήρασί με ἀπὸ κακοῦ ὡς γονικάρχισσες καὶ κτητόρισσες ψεύδουσαι καὶ οἷα γύναια* ὅ.π.

γονικάρχος ὁ, Χρον. Μορ. Η 8134, Χειλᾶ, Χρον. 357.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικάρχης*.

Κάτοχος «γονικοῦ»: *ὡς γονικάρχος, συγγενὴς νὰ ἔχῃ τὸ ἰγονικόν του* Χρον. Μορ. Η 8134.

γονικόθεν, ἐπίρρ., Ἔγγρ. τοῦ 1356 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικὰ 5, 1963, 135). Βλ. καὶ *ἐκγονικόθεν*.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονικὸν* καὶ τὴν κατάλ. *-θεν*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (L-S).

Ἀπὸ πατρικὴ κληρονομιὰ (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S): *παραδίδωμι τὴν ἀπὸ... τοῦ γονικοῦ ἡμῶν κτήματος ... ἀναλογοῦσάν μοι γονικόθεν πᾶσα μερίδα* ὅ.π.

γονικὸν τό, (I), βλ. *ὀνικόν*.

γονικὸ(ν) τό, (II), Λόγ. παρηγ. L 25, 465, Λόγ. παρηγ. Ο 26, 36, 479, Ὁρισμ. Σινὰν 64^{10}, Διγ. Α 1892, 2150, Διγ. (Trapp) Esc. 347, 712, 787, 999, 1018, 1728, Βέλθ. 13, Χρον. Μορ. Η 51, 70, 3163, 7748, 7764, 8575, Χρον. Μορ. Ρ 607, 1378, 1439, 3920, 4737, 5729, 6028, Βίος Ἀλ. 3820, Περὶ ξεν. Α 123, Ἀπολλών. 513, Ἀπολλών. (Wagn.) 147, Λίβ. Ρ 1415, 1665, 1999, 2201, Λίβ. Sc. 2034, 2897, Λίβ. Esc. 1471, 3436, Λίβ. Ν 594, 1321, 1532, 2825, 3728, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 300, Ἀχιλλ. Ο 533, Χρον. Τόκκων 3580, Ἰμπ. 494, 729, 762, 791, Ἰμπ. (Legr.) 5, 535, 730, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 255, 545, 858, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 595, 857, Θησ. Β' [2^{8}], Ε' [105^{7}], Ch. pop. 307, Ἀρμούρ. 194, Ἀλεξ. 72, 222, Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 366, Πικατ. 317, 547, Κορων., Μπούας 70, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 203, Βεντράμ., Φιλ. 395, Δεφ., Λόγ. 590, Αἰτωλ., Βοηβ. 148, Ἱστ. Βλαχ. 748, 822, Ἐρωτόκρ. Ε' 282, Λεηλ. Παροικ. 628, Διακρούσ. 95^{20}, Ἀλφ. (Mor.) III 52· *ἰ γ ο ν ι κ ό ν*, Χρον. Μορ. Η 607, 1258, 1371, 1439, 1627, 1706, 1864, 1948, 2048, 2132, 2551, 4436, 4487, 5729, 6028, 7280, 7332, 7402, 7475, 7493, 7554, 7584, 7592, 7631, 7652, 7707, 7762, 7861, 8434, 8635, Χρον. Μορ. Ρ 1419.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γονικός*. Βλ. Lampe, Lex. (λ. *γονικὸς*) καὶ Sophocl. (λ. *γονικός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γονικός*, Πρωΐας Λεξ., λ. *γονικός*).

1α) (Στὸν πληθ.) οἰκογένεια, γονεῖς, «σπίτι» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γονικὸς* 4): *ξεχωρίζω ἀδελφούς, πατέρας 'κ τὰ παιδιά των καὶ πλουτισμένους ἄρχοντες ἀπὸ τὰ γονικά των* Πικατ. 317· *ἂν στρέψῃς εἰς τὸν τόπον σου κ' ἰδῆς τὰ γονικά σου* Ἀπολλών. (Wagn.) 147· *νὰ ὑπᾶμε εἰς τὴν πατρίδαν μου καὶ εἰς τὰ γονικά μου* Ἰμπ. 494· *ἀπὸ ποῦ ἐγεννήθηκες καὶ ποῦ 'ν' τὰ γονικά σου* Ἰμπ. 762· *πλουτισμένοι ἄρχοντες ἀπὸ τὰ γονικά τους* Διακρούσ. 95^{20}· **β**) συγγενεῖς, σόι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., λ. *γονικός*): *φοβοῦμαι μὴ μᾶς φθάσωσιν ἅπαν τὸ γονικόν μου κ' ἐσένα θανατώσουσι κ' ἐμένα θέλουν πάρει* Διγ. Α 1892· **γ¹**) (στὸν πληθ.) οἰκογενειακὴ καταγωγὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *γονικὰ* 3): *'Κ τ' Ἀνάπλι, ξεύρετε λοιπόν,*

εἶναι τὰ γονικά μου Βεντράμ., Φιλ. 395· *Ρωμαῖος, ἐκ τὴν Ρούμελην ἦτον τὰ γονικά του* Ἱστ. Βλαχ. 822· **γ**^{2}) (στὸν πληθ.) πατρίδα (Βλ. καὶ Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *γονικὰ* 3): *ἤκουγα* *[καὶ ἐ]ξενιτεύθησαν πολλοὶ ἐκ τὰ γονικά τους* Περὶ ξεν. Α 123· *Παίρνω τὴ θυγατέρα μου καὶ* *ὑπάγω εἰς τὰ γονικά μου* Διγ. (Trapp) Esc. 999· **δ**) (στὸν πληθ.) πρόγονοι: *μνησθῆναι* *δὲ τῶν γονικῶν ἡμῶν πάντων δικαίων* Βίος Ἀλ. 3820. **2**) Φεουδαρχικὴ οἰκογενειακὴ ἰδιοκτησία (Βλ. Ζέπ., ΕΕΒΣ 18, 1948, 213, 217, Σπανάκη, Κρ. Χρ. 9, 1955, 467, Βρανού- ση Ε., Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ Γ' 12 καὶ Μαλτέζου, Ἑλλην. 25, 1972, 474): *νὰ χάσουν οἱ λοι-* *ποὶ οἱ Φράγκοι τοῦ Μορέως τὰ ἰγονικὰ ποὺ ἐκέρδισαν μὲ κόπον οἱ γονεῖς τους* Χρον. Μορ. Η 4487· *Ἄρχοντες, ἀδικεῖτε με, κρατεῖτε τὸ ἰγονικόν μου* Χρον. Μορ. Η 8434· (με- ταφ.): *ἔχασαν τὴν παράδεισον, πού 'τονε γονικό τους* Πικατ. 547.

γονικοπατρικός, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 36^{263-4}.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γονικὸς καὶ πατρικός*.

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ πατρικὴ κληρονομιά: *κτένι τὸ γονικοπατρικόν μου* ὅ.π.

γονικός, ἐπίθ., Προδρ. I 53, 64, III 377 (χφφ. gV) (κριτ. ὑπ.), Διγ. (Trapp) Gr. 3251, Διγ. Z 3959, 4006, Διγ. (Trapp) Esc. 216, Βέλθ. 14, 141, 498, Χρον. Μορ. Η 1010, 2452, Χρον. Μορ. Ρ 4247, Act. Xér. $26^{68,95}$, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{25}, Ἔγγρ. τοῦ 1355 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικὰ 5, 1963, 131 δίς), Ἔγγρ. τοῦ 1356 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικὰ 5, 1963, 135 τρίς), Σημ. Δωρ. Τζυκ. 45, Λίβ. Ρ 301, Λίβ. Sc. 3237, Λίβ. Esc. 542 (κριτ. ὑπ.), 3487, Λίβ. Ν 583, 3819, Notizb. 86, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 794, κριτ. ὑπ.), Πανώρ. Δ' 104, Διγ. Ο 596· *ἰ γ ο ν ι κ ό ς*, Χρον. Μορ. Η 1383.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Προγονικὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *ἐγεννήθην κ' ἐμεγάλωσεν κ' ἐγίνην* *τετραέτης, ἐχέρισε κ' ἐμάνθανε τὰς γονικάς του ἀνδρείας* Διγ. (Trapp) Esc. 216. **2α**) Πατρικὸς (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1, Preisigke - Kiessling, καθὼς καὶ Ostrog., Pro- blèmes 62. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Εἶχε δὲ πρόσοδον πολλὴν τῶν γονικῶν* *χρημάτων* Διγ. Z 4006· *πλησίον δὲ γενόμενος τοῦ γονικοῦ του οἴκου* Διγ. Z 3959· *φρόντι-* *σον πρῶτα τὸ καλὸν τῆς γονικῆς σου χώρας* Λίβ. Ν 583· *μέλλει τοῦ τόπου νὰ γενῇ τοῦ γο-* *νικοῦ του ξένος* Λίβ. Esc. 542 (κριτ. ὑπ.)· *νά 'χῃς παντοτινὸν καημὸν καὶ γονικὴ κατάρα* Πανώρ. Δ' 104· *ἀφῆτε ἐμένα τὸν Μορίαν, ὁπού 'ναι γονικός μου* Χρον. Μορ. Ρ 4247· **β**) κληρονομικός: *ρήγας κι' ἀφέντης γονικὸς τῆς Σαλονίκης πόλης* Χρον. Μορ. Η 1010.

γονικότης ἡ, Χρυσόβ. Ἀνδρ. Β' 13, Act. Xér. 26^{69}, Γράμματα Μετεώρ. 10, 41, 95, Ἔγγρ. τοῦ 1370 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικὰ 5, 1963, 143, 146), Ἔγγρ. τοῦ 1371 (Θεοχα- ρίδης, Μακεδονικὰ 5, 1963, 149), Δούκ. 215^{19}· *γ ο ν ι κ ό τ η τ α*, Λατ. ἔγγρ. πατμ. ἀρχ. 367, 368.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γονικὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ότης*.

Κληρονομιὰ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τοὺς γονεῖς (Βλ. καὶ Ostrog., Féod. byz. 132-5): *τοῦ ἔχειν αὐτὴν* (δηλ. *τὴν ἐπαρχίαν*) *κατὰ διαδοχὴν γονικότητος* Δούκ. 215^{19}· *τὸ σπήλαιον* *τὸ ἐπονομαζόμενον τοῦ Κυρίλλου... ἔχει αὐτὸ ἀπὸ γονικότητος* Γράμματα Μετεώρ. 10.

γονικότητα ἡ, βλ. *γονικότης*.

γονικοχάρτι τό, Κρ. συμβόλ. 109.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γονικὸν καὶ χαρτί*.

Ἔγγραφο ὅπου στηρίζεται ὁ κτηματικὸς τίτλος «γονικοῦ» (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ.

συμβόλ. 322], Μαλτέζου, Ἑλλην. 25, 1972, 474 καὶ Βαγιακ., Ξένιον Π. Ζέπου 3, 1973, 535): *ἀποδὰ καὶ ὀμπρὸς νὰ μὴν μποροῦσι πλέα νὰ σκονδέρνουσι τὰ ἄνωθεν ... βαλμένα στὸ ἄνωθεν γονικοχάρτι* ὅ.π.

γονικῶς, ἐπίρρ., Ἔγγρ. τοῦ 1660 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 111).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γονικός*.

Ἀπὸ πατρικὴ κληρονομιά: *εἴ τι ἄλλον τῆς εὑρεθῇ καὶ ἔχει γονικῶς* ὅ.π.

γόνιμος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β' 84, Προδρ. I 151, Μανασσ., Χρον. 145.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γόνιμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ἱκανὸς νὰ παράγῃ, δημιουργικὸς (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ παντέλειος Θεὸς ... ἰσχὺν ἐνθεὶς ψυχώτριαν καὶ δύναμιν γονίμην* Μανασσ., Χρον. 145. **β**) ζωογόνος (Βλ. L-S στὴ λ. 2 καὶ Steph., Θησ. 713 C): *μέχρι τούτου στήσας μοι τὴν παίδευσιν τὴν θείαν ἤρδευσας ἄλλοις ὀχετοῖς ποτίμοις καὶ γονίμοις* Γλυκᾶ, Στ. Β' 84.

γονιὸς ὁ, Χρον. Μορ. Ρ 1387 (ἔκδ. *γονέω*· διορθώσ. *γονιῶ*), Χρον. Τόκκων 2713 (ἔκδ. *γονοί*· διορθώσ. *γονιοί*), Μαχ. $2^{7,10}$, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 232, Πεντ. Γέν. XLVI 34 (ἔκδ. *γονοί*· διορθώσ. *γονιοί*), Ἀρ. I 47, III 35, XXXII 8 (ἔκδ. *γονοί*· διορθώσ. *γονιοί*), XXXVI 1, Δευτ. X 15, XIII 7, XVIII 8, XXIV 16, XXVIII 11, XXXII 17 (ἔκδ. *γονοί*· διορθώσ. *γονιοί*), Ἐρωφ. Α' 151 (ἔκδ. *γονοί*· διορθώσ. *γονιοί*), Ἐρωτόκρ. Γ' 1701, Εὐγέν. 169, Φορτουν. (Vinc.) Α' 16, Ε' 105, 312, Ἰντ. γ' 25, Λεηλ. Παροικ. 464, 465· πληθ. ὀνομ. *γ ο ν ι έ ς*, Πεντ. Ἀρ. XX 15, Δευτ. VIII 16.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γονεύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Στὸν ἑν. καὶ πληθ.) πατέρας ἢ μητέρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Τοῦτα τὰ λόγια 'ς τσὶ γονιοὺς τὰ δάκρυα πληθύνα* Ἐρωτόκρ. Γ' 1701· *μὲ τῶ γονιῶ μας τὴν εὐκὴ καὶ τοῦ Θεοῦ τῆς χάρης* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 312. **2**) (Στὸν πληθ.) πρόγονοι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *γονεὺς* καὶ Βλάχ., λ. *γονεῖς*): Πεντ. Δευτ. VIII 16· Πεντ. Δευτ. XXVIII 11.

γονόκλισις ἡ, Ἀποκ. Θεοτ. II 80.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γόνυ καὶ κλίσις*.

Κάμψη τῶν γονάτων, γονάτισμα (σὲ στάση προσευχῆς): *ἐδῶ ἤκαμες προσευχή, ἐκεῖ ἤκαμες γονόκλισιν* ὅ.π.

γόνος ὁ, Προδρ. III 289 p (χφφ. SCA) (κριτ. ὑπ.), 400v (χφφ. gVCSA) (κριτ. ὑπ.), Ἑλλην. νόμ. 536^{10}, Λίβ. Ρ 1158, Φυσιολ. (Legr.) 410, 1092, Φυσιολ. 347^{16}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γόνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Περιληπτικὰ) τέκνα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἡ προίκα, ἣν ἔλαβεν μετὰ τῆς γυναικός, νὰ στραφῇ εἰς αὐτήν, ὅτι διὰ τὸν γόνον δίδοται ἡ προὶξ* Ἑλλην. νόμ. 536^{10}· *αὐτὰ* (ἐνν. *τὰ μύρμηγκα*) *κάμνουν γόνον πολὺν καὶ γίνονται εἰς πλῆθος* Φυσιολ. (Legr.) 1092· **β**) «τέκνο», «γέννημα» (μιᾶς χώρας): *Γόνος πατήρ μου γέγονε χώρας τῆς Ἀρμενίας* Λίβ. Ρ 1158. **2**) Ἔκφρ. *γόνος τῆς πορφύρας* = «πορφυρογέννητος»: *ὦ Μανουὴλ παμβασιλεῦ καὶ γόνε τῆς πορφύρας* Προδρ. III 289 p (χφφ. SCA) (κριτ. ὑπ.). **3**) Σπέρμα (ἐδῶ ἄρρενος φιδιοῦ) (Βλ. L-S στὴ λ. I1 καὶ IV1 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἡ θήλεια καταπίνουσα τὸν γόνον κόπτει τὰ ἀναγκαῖα αὐτοῦ* Φυσιολ. 347^{16}.

γοντέρω, Κρ. συμβόλ. 147, Ἔγγρ. τοῦ 1647 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 59^{20}).

Τὸ ἰταλ. *godere*. Τ. *γοδέρω* σὲ κείμενα τοῦ 18. αἰ. (Δημητράκ., λ. *γοδέρω* καὶ Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 93) καὶ σήμ. ἰδιωμ. στὴ Χίο (Βλαστοῦ, Συνώνυμα καὶ συγγενικὰ 240, λ. *χαίρουμαι*). Σήμ. στὴ Λευκάδα τ. *γουδέρω* (Λάζαρης, Λευκαδ. 42).

Καρπώνομαι, ἀπολαμβάνω (Πβ. Δημητράκ., ὅ.π., Βισβίζη, ὅ.π.): *δίνει ὁ ρηθεὶς ... διὰ λόγου του...εἰς χεῖρας τῆς αὐτῆς ... ρεάλια δώδεκα ἥμισυ μετρημένα ... νὰ τὰ βαστᾶ καὶ αὐτὴ καὶ νὰ τὰ γοντέρη εἰς ὅσον καιρὸν καὶ χρόνους ποὺ νὰ τῆς φανιστῆ* Ἔγγρ. τοῦ 1647.

γόνυ τό, Προδρ. III 419 S (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Χρησμ. I 196 (πληθ. *γόνια*), Κορων., Μπούας 33, 59, 65, Βακτ. ἀρχιερ. 143, Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{10}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γόνυ*.

1) Φρ. *κλίνω τὸ γόνυ* = ὑποκλίνομαι (σὲ ἔνδειξη σεβασμοῦ, ἱκεσίας, μετανοίας) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1 b,c): *κλίνας τὰ γόνατα εἶπε μετ' εὐλαβείας* Κορων., Μπούας 59· *τὰ γόνατά τους ἔκλιναν κι' ὅλοι τὸν προσκυνῆσαν* Κορων., Μπούας 33· (μεταφ.): *κλίνω τὸ γόνυ τῆς καρδιᾶς εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα καὶ προσκυνῶ μὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἄσειστον μονάδα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{10}· *ὀνειδιζόμενος συχνῶς, γόνυ μὴ κλίνων ὅλως* Προδρ. III 419s (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.). **2**) Ἔκφρ. *γονάτων κλίσεις* = τὸ γονάτισμα τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς (Βλ. Sophocl.): *Περὶ γονάτων κλίσεις, ἤγουν γονυκλισίας* Βακτ. ἀρχιερ. 143.

γονυκλινής, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 2264.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γονυκλινὴς* (L-S καὶ Sophocl.).

Πεσμένος στὰ γόνατα, γονατιστὸς (σὰν ἱκέτης) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ Sophocl.): *Ἔρχεται τοίνυν προσπεσὼν εἰς πόδας Ἀλεξάνδρου, γονυκλινὴς γενόμενος* ὅ.π.

γονυκλισία ἡ, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256, Βακτ. ἀρχιερ. 143, 166.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γονυκλισία* ((Lampe, Lex. καὶ Sophocl.). Ἡ λ. στὸ Βλάχ. (λ. *γονοκλισία*) καὶ σὲ ἰδιωμ. τ. καὶ σήμ. (Andr., Lex.).

(Θρησκ.) τὸ γονάτισμα σὲ στάση προσευχῆς, ἱκεσίας, «μετάνοια» (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. καὶ Sophocl.): *τὸ γὰρ πλῆθος τῶν γονυκλισιῶν καὶ ἡ συνεχὴς ἐπάλληλος ἀνάγνωσις οὐκ εἶα τοῦτον ἀκηδιᾶσαι* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256· *Περὶ μετανοίας μεγάλης, ἤγουν γονυκλισίας, ὅτι δὲν ποιοῦμεν τὴν Κυριακὴν καὶ ὅλην τὴν Λαμπρὰν ἕως τῆς Πεντηκοστῆς* Βακτ. ἀρχιερ. 166.

γονυκλιτῶ, Βέλθ. 750.

Ἀπὸ τὸ *γονυκλινέω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιθ. *κλιτός*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (L-S, λ. *γονυκλιτέω*).

Κλίνω τὸ γόνυ, γονατίζω (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S, ὅ.π. καὶ Sophocl., λ. *γονυκλιτέω*): *Ὁ ρήγας τοῦτον κατιδὼν πολλὰ γονυκλιτοῦντα ἀνέκραξεν ἀπομακρά, φωνάζει πρὸς τὸν ξένον* ὅ.π.

γονυκλιτῶς, ἐπίρρ., Βελλερ., Ἐπιστ. 54.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γονυκλιτός*.

Γονατιστά: *Τὸ ὁποῖον (ἐνν. πνεῦμα) γονυκλιτῶς παρακαλῶ τὴν ἁγιωτάτην καὶ γαληνοτάτην τῶν Ἑνετῶν αὐθεντίαν ... νὰ διαφυλάττη ἀνωτέραν* ὅ.π.

γονυπετῶ, Μυστ. 59, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 826.

Τὸ μτγν. *γονυπετέω*.

Γονατίζω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γονυπετέω* 1): *γονυπετήσαντες (ἐνν. οἱ στρατιῶται) ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἂς εἴπωσι: «Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς»* Μυστ. 59.

γοργά, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. O 595, 659, Ἰατροσ. 22^{125}, Διγ. Z 1976, Ἰατροσ. κώδ. υοζ', Συναξ. γαδ. 30, Φλώρ. 503, Ἀπολλών. 517, Λίβ. P 1892, 2030, 2277, 2402, Λίβ. Sc. 2052, 2547, Λίβ. N 1058, Ἀχιλλ. L 328, Τζαμπλάκ. 56, Χειλᾶ, Χρον. 352, Θησ. Β' [16^{8}], Ch. pop. 10, 18, Σαχλ., Ἀφήγ. 509, Συναξ. γυν. 688, Κορων., Μπούας 19, 35, 42, 53, 79, 87, 123, Πεντ. Δευτ. VII 4, 22, IX 3, 16, Ἀχέλ. 485, 2524, Ἀλφ. 11^{85}, Ἀλφ. καταν. 54, Ἐρωφ. Ε' 677, Σταυριν. 90, 229, 283, 359, 443, 574, 583, 832, 933, 995, 1087, Ἱστ. Βλαχ. 652, 1154, Διγ. Ἄνδρ. 382^{28}, Ἀλφ. (Mor.) IV 87· *β ο υ ρ γ ά,* Κυπρ. ἐρωτ. 2^{30}, 5^{10}, 12^{14}, 41^{8}, 54^{8}, 55^{8}, 69^{20}, 81^{6}, 88^{11}, $92^{47,66}$, 118^{51}· *γ ο υ ρ γ ά,* Χρον. Μορ. P 1802, 2491, Λίβ. Esc. 3712, Χρον. Τόκκων 1340, Θησ. (Foll.) I 20, 22 δίς, 36, 90, Θησ. (Morgan) XI 15, Θησ. Β' [$18^{6,8}$, 53^{6}, 71^{2}], Θησ. (Schmitt) 342, II 18, Ἀλεξ. 992, Κορων., Μπούας 24, 36, 67, Δεφ., Σωσ. 101, Περὶ γέρ. 123, Ἀλφ. 10^{87}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Γρήγορα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ.): *γοργὰ ὁρίζει ὁ βασιλεὺς ν' ἀρματωθῆ φουσάτον* Ἀχιλλ. L 328· *Αὐθέντη, ρήγα μέγιστε, ἡμᾶς πάντας νὰ 'ρθοῦμεν ὥρισας στὸ παλάτι σου, γοργὰ νὰ συναχθοῦμεν* Κορων., Μπούας 53. **2**) Ἔκφρ. *γοργὰ συχνὰ* = ἀμέσως: *Γοργὰ συχνὰ ἐπήδησεν ἀπέκει ὅπου ἐκοιμᾶτον* Φλώρ. 503.

γοργαλογάτος ὁ· *γ ο υ ρ γ α λ ο γ ά τ ο ς,* Χρον. Τόκκων 362.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἀλογάτος*.

Γρήγορος καβαλάρης: *τὸν ποταμὸν ἐπέρασαν ὅλοι οἱ γουργαλογάτοι* ὅ.π.

γοργαναθρέφω, βλ. *γοργοαναθρέφω*.

γοργοαναθρέφω· *γ ο ρ γ α ν α θ ρ έ φ ω,* Κρ. δημ. τραγ. XXII.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *ἀναθρέφω*.

Ἀνατρέφω, μεγαλώνω κάπ. γρήγορα: *χρουσὴ τρυγόνα μ' ἔκαμε στοῦ ξάγκαθου τὴ ρίζα· μά 'τον τ' ἀγκάθι δροσερὸ κ' ἐγοργανάθρεψέ με* ὅ.π.

γοργοβαριοῦμαι, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [193].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *βαριοῦμαι*.

Βαριέμαι γρήγορα κάπ.: *Αὐτεῖνος (ἐνν. ὁ Ροδολῖνος) ποὺ βασίλισσα μ' ἔβαλεν ἐδικήν του κ' ἐτέλειωσε ὡσὰν ἤθελε σ' ἐμὲ τὴν ὄρεξή ντου, ἔτσι ἐγοργοβαρέθη με* ὅ.π.

γοργοβασιλεύω, Κρ. δημ. τραγ. XXI.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *βασιλεύω*.

(Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο) δύω, βασιλεύω γρήγορα: *ἂν ἀνατείλης, ἥλιε μου, νὰ γοργοβασιλέψης* ὅ.π.

γοργόβλεπος, ἐπίθ., Διγ. Ἄνδρ. 352^{19}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *βλέπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

Ποὺ βλέπει γρήγορα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ.): *Τὰ μάτια της γοργόβλεπα* ὅ.π.

γοργοβλέπω· *γ ο υ ρ γ ο β λ έ π ω,* Ἑρμον. Δ 117.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *βλέπω*.

Βλέπω γρήγορα: *φαιδρὸς (ἐνν. ὁ Ἀχιλλεύς) καὶ γουργοβλέπων* ὅ.π.

γοργογιαγέρνω· *γ ο ρ γ ο δ ι α γ έ ρ ν ω,* Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 142.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *γιαγέρνω*. Πβ. τὸ σημερ. *γοργογα(γ)έρνω* (Δημητράκ.).

Ἐπιστρέφω γρήγορα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Λοιπόν, ψυχή μου, ἂν δὲν στραφῇς, ἂ δ[ὲν] γοργοδιαγείρῃς, πέμπει με εἰς Ἄδην σύντομα ἢ πικροχωρισιά σου* ὅ.π.

γοργογκρεμίζω, Ἀχέλ. 1769.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *γκρεμίζω*.

(Μέσ.) γκρεμίζομαι γρήγορα: *ἄνω πολλοὶ ἀνέβαιναν μετὰ μεγάλου κόπου, ἀλλὰ γοργογκρεμίζουνταν στὸν χαμηλὸν τὸν τόπον* ὅ.π.

γοργόγλωσσος, ἐπίθ., Βίος γέρ. V 630.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *γλῶσσα*.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = εὐχέρεια λόγου, εὐφράδεια: *Ὅταν εἶδα γοῦν τὸ κάλλος* (παραλ. 1 στ.) *τὸ γοργόγλωσσον ἐκεῖνο καὶ τὸ τολμηρὸν τὸ εἶχεν* ὅ.π.

γοργογυρίζω, Βέλθ. 119, 198, Διγ. (Trapp) Esc. 795.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *γυρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Μτβ.) γυρίζω κάπ. γρήγορα πίσω: *ἂν αὐτοπροαίρετος οὐ θέλῃ νὰ γυρίσῃ, ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίσετέ τον* Βέλθ. 119. **2**) (Ἀμτβ.) γυρίζω, στρέφω γρήγορα: *κρέμασε εἰς τὴν σέλαν μου καὶ τὸ βαρὺν σπαθίν μου καὶ τὸ βαρυχαλίναρον* (ἔκδ. *βαρὺν χαλίναρον*· διόρθ. Politis L., Scriptorium 27, 1973 346), *διὰ νὰ γοργογυρίζῃ* (ἐνν. *τὸ ἄλογον*· βλ. Politis L., ὅ.π.) Διγ. (Trapp) Esc. 795.

γοργοδιαγέρνω, βλ. *γοργογιαγέρνω*.

γοργοδρόμος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 186.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *-δρόμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ. προκ. γιὰ τὸ νοῦ) ποὺ τρέχει γρήγορα: *φρόνιμος ὁ νοῦς ὁ γοργοδρόμος, ὅταν τὸν δρόμον τὸν αὐτοῦ πήξῃ πρὸς τὰς ἀφθάρτους σκηνὰς* ὅ.π.

Γοργοεπήκοος, ἐπίθ.· *Γ ο ρ γ ο π ά κ ο ο ς,* Ἱερόθ. Ἀββ. 332, 338.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *ἐπακούω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

(Ὡς ἐπίθ. τῆς Παναγίας) ποὺ εἰσακούει γρήγορα τὶς δεήσεις τῶν πιστῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *τοῦ ὁποίου μοναστηρίου ἔχω ἕως ζωῆς μου εἰς πάκτον τὸ μετόχιον τῆς Κυρίας τῆς Γοργοπάκοης* αὐτ. 338.

γοργοήθης, ἐπίθ.· *γ ο υ ρ γ ο ή θ η ς,* Ἑρμον. Δ 333.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἦθος*.

Εὐκίνητος: *Ὁ δὲ Πίνδαρος Λυκάων πρόσωπον ὡραῖον εἶχεν καὶ λεπτὸς καὶ γουργοήθης* ὅ.π.

γοργοκίνημα τό, Διγ. Ζ 136, Διγ. Ἄνδρ. 315[12].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κίνημα*.

Γρήγορη κίνηση: *'πὸ τὰ γοργοκινήματα, ὁπού 'χεν στὰ παιγνίδια, τὴν παίδευσιν ἐδήλωσαν τῆς ἐρωτοληψίας* (ὑποκ. *τὰ μάτια*) Διγ. Ζ 136.

γοργό(ν), ἐπίρρ., Σπαν. Β 347, Διδ. Σολ. Ρ 106, 144, Λόγ. παρηγ. L 94, Προδρ.

ΙΙ 58, Καλλίμ. 1008, Διγ. (Trapp) Gr. 1330, Διγ. Ζ 175, Διγ. (Trapp) Esc. 265, 404, Βέλθ. 114, 164, 200, Πόλ. Τρωάδ. 284, Χρον. Μορ. Η 556, 609, 633, Πουλολ. 37, 108, Διήγ. παιδ. 145, 747, Συναξ. γαδ. 249, Φλώρ. 350, Ἀπολλών. (Wagn.) 66, 72, Ἀπολλών. 119, 156, Λίβ. Ρ 2216, Λίβ. Esc. 1441, Λίβ. Ν 2525, Ἀχιλλ. (Haag) L 218, Ἀχιλλ. Ν 144, 156, Ἰμπ. (Legr.) 178, Φυσιολ. (Legr.) 259, 900, Θησ. (Foll.) Ι 109, Θησ. Ε' [25[1]], Χούμνου, Π.Δ. VII 1, 39, Γεωργηλ., Βελ. 198, Ἀπόκοπ. 269, Κορων., Μπούας 70, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 44, 58, 71, 127, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 47, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 4, Μυστ. παθ. 5[14], Ρίμ. θαν. 16, Ἀχέλ. 75, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 68, Πανώρ. Α' 400, Ἐρωφ. Β' 260, Ἰντ. δ' 55, Ε' 486, Βοσκοπ. 139, Διγ. Ἄνδρ. 315[35], Ἐρωτόκρ. Α' 2146, Γ' 720, Βελλερ., Ἐπιστ. 62, Στάθ. Α' 215, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 100, Ροδολ. Β' [154], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [392], Δ' [1172], Φορτουν. (Vinc.) Β' 298, Ἰντ. δ' 163, Τζάνε, Κρ. πόλ. 550[7], κ.ἀ.· *γ ο υ ρ γ ό (ν),* Σπαν. Α 355, Πόλ. Τρωάδ. 59, Χρον. Μορ. Η 5442, Ch. pop. 164, Κορων., Μπούας 79, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 548 (κριτ. ὑπ.), Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 47.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *γοργὸς* ὡς ἐπίρρ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 533, λ. *γοργός*]).

1) Γρήγορα (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ., ὅ.π.]): *Λοιπὸ μὴ στεκομέστανε, γοργὸν ἂς πορπατοῦμε* Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. δ' 163. **2**) Ἔκφρ. *γοργὸ-γοργὸ* = πολὺ γρήγορα: *Γοργὸ-γοργὸ ἀπὸ λόγου μου θὲς δεῖς τὴν πεθυμιά σου* Πανώρ. Α' 400. **3**) Ἔκφρ. *τὸ γοργότερον* = ὅσο γίνεται πιὸ γρήγορα: *νὰ ἔλθω τὸ γοργότερον νὰ σᾶς ἀπολαύσω* Βελλερ., Ἐπιστ. 62.

γοργόνη ἡ, Φυσιολ. (Legr.) 877, Φυσιολ. 369[20].

Τὸ μτγν. οὐσ. *γοργόνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *γοργόνα* (Δημητράκ.).

Θαλασσινὸς δαίμονας ποὺ ἔχει στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ σώματος μορφὴ γυναίκας καὶ στὸ κάτω μορφὴ ψαριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Μορφὴν γὰρ πόρνης κέκτηται θηρίον ἡ γοργόνη* Φυσιολ. (Legr.) 877.

Γοργοπάκοος, ἐπίθ., βλ. *Γοργοεπήκοος*.

γοργοπεραματάρης ὁ, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 61.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ οὐσ. *περαματάρης* (Πβ. τὸ σημερ. *γοργοπέραστος*, Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ ποταμὸ) εὐκολοπέραστος: *Γεφύριν ἔν'* (ἐνν. *ὁ θάνατος*) *καὶ ποταμὸς γοργοπεραματάρης* ὅ.π.

γοργόπλους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4026, 4063.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *πλέω*.

(Προκ. γιὰ πλοῖο) ποὺ πλέει γρήγορα: *ναυστόλησις ἀκάτων γοργοπλόων* αὐτ. 4026· (μεταφ. προκ. γιὰ τὴν τύχη) εὐνοϊκός: *τὸ πνεῦμα τὸ φορὸν τῆς γοργοπλόου τύχης ταχυναυτεῖν ἐποίησε τὰς ποντοπλόους σκάφας* αὐτ. 4063.

γοργοπόδαρος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 45.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ποδάρι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει πόδια γρήγορα, γρήγορος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ.): *ἔβαλαν οὖν διαλαλητὴν λαγὸν τὸν μεγαλόπτην ὡς γοργοπόδαρον, ταχύν, ἵνα συνάξῃ πάντας* ὅ.π.

γοργόπους, ἐπίθ., Ἑρμον. Ε 424, Η 220, Υ 159.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πούς*.

Ποὺ ἔχει γρήγορα πόδια, εὐκίνητος: *Ἀχιλλεὺς γοῦν ὁ γοργόπους τὰς συνθήκας παραβαίνει* αὐτ. Ε 424.

γοργός, ἐπίθ., Σπαν. Α 355, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 518, Γλυκᾶ, Στ. 363, Μακρεμβ., Ὑσμ. 184^{5}, Μανασσ., Χρον. 1522, Καλλίμ. 1151, Διγ. (Trapp) Gr. 1304, Διγ. Ζ 1744, Διγ. (Trapp) Esc. 39, 685, Χρον. Μορ. Η 3124, Διήγ. παιδ. 125, Λίβ. Sc. 1287, Λίβ. N 2124, Ἀχιλλ. Ο 86, 609, Κορων., Μπούας 15, 128, 131 δίς, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 670, 716, Σταυριν. 184, 254, 384, Ἱστ. Βλαχ. 974, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1208], Ἐρωτόκρ. Α′ 240, 2140, Γ′ 330, Δ′ 1554, Ε′ 296, Πανώρ. Α′ 56, Β′ 346, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 109· *γ ο υ ρ γ ό ς,* Σπαν. Α 585, Χρον. Τόκκων 1078, 2462, Θησ. Ζ′ [110^{6}], Η′ [18^{4}], Ch. pop. 282, Κορων., Μπούας 27, 77.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γοργός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γρήγορος, σβέλτος (Βλ. L-S στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *τοῦτο τὸ ἀνάβα τὸ γοργὸν ἔχει καὶ ὀξὺν κατάβαν* Γλυκᾶ, Στ. 363· *τριάντα χιλιάδες ἀπεζοὺς γοργότερους τ' ἀνέμου* Κορων., Μπούας 128.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = ταχύτητα, ὁρμητικότητα: ... *ὡς μὴ τοῦ δρόμου τῷ γοργῷ θορυβηθὲν τὸ ζῶον ἀπὸ τῆς κατὰ δαίμονα πορείας ἐκτραπείη* Μανασσ., Χρον. 1522.

γοργοσκανδάλιστον τό, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 230, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ *σκανδαλίζω*.

(Προκ. γιὰ συνθήκη, συμφωνία) τάση γιὰ ἀθέτηση, παραβίαση: ὅ.π.

γοργοσώνω, Ροδολ. Β′ [148].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γοργὰ* καὶ τὸ *σώνω*.

Προλαβαίνω γρήγορα: *Τοῦτος ὀγιὰ τσὶ γάμους σου τόση χαρὰ καὶ τόση θαράπαψην ἐγροίκησε ποὺ γιὰ νὰ γοργοσώση νά 'ρθη νὰ σ' εὕρη κ' ἐπαρχιὰ κι' ὅ,τι ὅριζεν ἀφῆκε* ὅ.π.

γοργοτέρως, ἐπίρρ.· *γ ο υ ρ γ ο τ έ ρ ω ς,* Ἑρμον. Χ 302.

Τὸ ἐπίρρ. (συγκριτ. βαθμοῦ) *γοργότερον* μὲ ἐπίδρ. ἄλλων ἐπιρρ. σὲ *-ως*.

Πιὸ γρήγορα, νωρίτερα: *Οὐδέ τις γὰρ ὀξυτέρως εἶδεν τὴν Ἑλένην τότε γουργοτέρως Μενελάου παρὰ πάντας τοὺς ἑτέρους* ὅ.π.

γοργότη ἡ· *γ ο υ ρ γ ό τ η,* Ἑρμον. Υ 119.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γοργότης*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav.

Γρηγοράδα, σβελτάδα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *τὸ γὰρ θεῖον ὀξυτέρως νοῦ παντὸς γὰρ ταχυτάτου πέφυκεν εἰς τὴν γουργότην* ὅ.π.

γοργόχειρ, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Π 658 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 158^{6}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γοργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *χείρ*.

Ποὺ ἔχει γρήγορα, εὐκίνητα χέρια: *ὁ στρατηγὸς ἀπάλαμνος, οὐδὲν ἡ στρατηγία, αἱ φάλαγγες ἀνίσχυροι, βραδύχειρ ὁ γοργόχειρ* ὅ.π.

γοργῶς, ἐπίρρ., Ἀπολλών. 66, 331.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γοργῶς* (Steph., Θησ.).

Γρήγορα (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): *ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος τοῦ λόγου ἀπολογήσατο γοργῶς* αὐτ. 66.

γορδίλι(ν) τό, Καραβ. 504^{26}.

Πβ. τὸ ἰταλ. *cordellina* (Βλ. Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι, λ. *γουρδέλι*).

«Ἀνέκτης» (Βλ. Σεγδίτσα, ὅ.π.): *κουζαδοῦρες ὀδιὰ μέντολον τῶν ἀρμένων καὶ γορδίλια* ὅ.π.

'γού, (I), ἀντων., βλ. *ἐγώ*.

'γού (II)· *'γοὺ εἶμαι,* Ἀλφ. (Mor.) III 14 (χφ. *γουμε*), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *'γὼ εἶμαι* (Βλ. Ἀλφ., Mor., III 14, κριτ. ὑπ.).

γουαρδιάνος ὁ, Λίμπον. 172· *γ α ρ δ ι ά ν ο ς,* Ἔγγρ. τοῦ 1572 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 17, 1967, 57).

Τὸ ἰταλ. *guardiano*.

Προεστός: *στὴν ἐξουσιὰν τὴν κοσμικὴν τὸν ἔκλεξαν ἀπάνω, ποὺ εἰς γλῶσσαν τὴν ἰταλικὴν τὸν λέγουν γουαρδιάνο* Λίμπον. 172.

γουβερν-, βλ. *γκουβερν-*.

γούδουρας ὁ, Βοσκοπ. 162.

Ἄγν. ἐτυμ. (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀγούδουρας*).

Εἶδος θάμνου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἀπόξω μὲ μυρτιές, μὲ ροσμαρίνους, μὲ γούδουρους, μὲ βιόλες καὶ μὲ κρίνους* ὅ.π.

γουζιάζω, Μαχ. 266^{18}, 464^{33}.

Ἀπὸ τὸ προβηγκ. *usar* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70).

Συνηθίζω (κ.): *τὴν ἀρσενοκοιτίαν, ὅτι πολλὰ τὴν ἐγουζιάζαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον* αὐτ. 464^{33}.

γούι, ἐπιφ., βλ. *γόι*.

γούλα ἡ, (I), Ἱερακοσ. 452^{16}, 458^{23}, 504^{29}, 505^{1}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 573^{8}, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2259, Θησ. (Foll.) I 75, Θησ. (Morgan) I 74, Γεωργηλ., Θαν. 546, Ριμ. Βελ. 213, Φαλιέρ., Λόγ. 195, Δεφ., Λόγ. 231, Πηγᾶ, Χρυσοπ. 65, Συναδ., Χρον. 49.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γούλα* (Βλ. Sophocl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γούλα* [2]).

α) Στομάχι, κοιλιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 3): *τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ καὶ τὴν τροφὴν πέψει τὴν ἐν τῇ γούλᾳ καὶ ὑγιὴς ἔσται* Ἱερακοσ. 504^{29}· (μεταφ.) *εὐχαριστῶ τὸν ὕψιστον ὅτι ἐπήκουσέ μου καὶ οὐ κατῆλθες εἰς νεκρούς, οὐδὲ εἰς Ἄδου γούλα* Ριμ. Βελ. 213· **β**) λαιμαργία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 4): *ἡ γούλα καὶ τὸ πύρνευμα, τὸ ἕνα σύρνει τ' ἄλλο* Γεωργηλ., Θαν. 546· **γ**) ἀπληστία: *Ἡ γούλα κάστρη καταλεῖ καὶ μετ' αὐτὰ διαβαίνει* Δεφ., Λόγ. 231.

γούλα ἡ, (II), Προδρ. IV 129 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. παιδ. 602.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γουλί*. Βλ. καὶ Δημητράκ. (λ. *γούλα* [1]).

Εἶδος τεύτλου (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Φραγκάκι, Ὁρολογ. φυτ. 75): *ἔχουν το εἰς τὰ λά-*

χανα, τὰ λέγουσι ὀφρύγια καὶ εἰς τὰς γούλας τὰς χοντράς, τὰς λέγουνε κουρούκλες Διήγ. παιδ. 602.

γουλάμιος ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 18.

Τὸ ἀραβ. *ghulâm* (Grégoire, Misc. G. Merc. Γ' 457).

Στρατιώτης ἀραβικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος (Βλ. γιὰ τὴ σημασ. Grégoire, ὅ.π.): *εἶχε καὶ τοὺς ἀγούρους του χιλίους γουλαμίους, ἀδνουμιάτας ἅπαντας, ἐπαξίως ρογεύσας* ὅ.π.

γουλάρης ὁ, Προδρ. III 259a (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Gesprächb. 27^{26}, Κατζ. Ε' 315, Συναδ., Χρον. 49.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούλα* (I) *καὶ τὴν κατάλ. -άρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φαγάς, λαίμαργος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *λέγω σε γουλάρη, adulatore καὶ φαγὰ* Κατζ. Ε' 315· *ἦτο γουλάρης καὶ λαίμαργος* Συναδ., Χρον. 49.

γουλὰς ὁ, βλ. *κουλάς*.

γούλεος ὁ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1269.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *kule*. Πιθ. πλάσμα τοῦ συγγραφέα ἀπὸ μετρ. ἀν. Πβ. *κουλάς*.

Πύργος: *Ἔχει καὶ ὑπερκείμενον γούλεον ἐκτισμένον* ὅ.π.

γουλιὰ ἡ, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 498, Κατζ. Γ' 182, 225, Δ' 244, Κατὰ «ζουράρη» 85, Ἐρωτόκρ. Δ' 595, Στάθ. Α' 121, Β' 93.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούλα* (I) *καὶ τὴν κατάλ. -ιά* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μπουκιὰ ἢ ρουφηξιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὄντε μοῦ λέγαν τὴ γουλιὰ πῶς νὰ τὴν καταπίνω καὶ ποιὸ κρασὶ 'ναι γιατρικὸ καὶ ποιὸ νερό νὰ πίνω* Ἐρωτόκρ. Δ' 595· *μά, εἰς τὴν ψυχή σου, μιὰ γουλιὰ μοῦ δῶσε τοῦ καημένου* Στάθ. Β' 93· *Δὲν ξεύρεις κι' ὄντα τρῶ τινὰς δὲν πρέπει νὰ δηγᾶται; Εἰς κάθα λόγον μιὰ γουλιὰ χάνει καὶ δὲ γροικᾶται* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 498.

γουλὶν τό, Σταφ., Ἰατροσ. 7^{191}, Προδρ. II G 42.

Ἀπὸ τὸν ὑποκορ. τ. **ἀγλίον* τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἄγλις* (Πβ. *ἰγδίον* 〉 *γδὶ* 〉 *γουδὶ*) (Φάβ., ΛΑ 6, 1923, 357 κέ. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 75, 78). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γουλί*).

α) Τὸ βλαστάρι τῶν λαχάνων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *ἂς τρώγης νῆστις τὸ γουλὶν τῆς κράμβης* Σταφ., Ἰατροσ. 7^{191}· **β**) εἶδος τεύτλου: *φρύγιον κράμβην καὶ γουλὶν καὶ ἀπὸ τὸ κουνουπίδιν;* Προδρ. II G 42.

γουλογεμία ἡ, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2571, 2581.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούλα* (I) καὶ τὸ *γέμω*.

Ἀδηφαγία: *ἂς φεύγη ἐκ τὴν γαστριμαργίαν καὶ ἐκ τὴ γουλογεμίαν* αὐτ. 2581.

γοῦλον τό, βλ. *οὖλον*.

γουλοφαγία ἡ, Ἰατροσ. κώδ. αιη'.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γουλοφάγος*, ποὺ ἀπ. στὴ Μάνη (Δειν., Ἀθ. 41, 1929, 72) καὶ τὴν κατάλ. *-ία*.

Πάθηση τῶν οὔλων: *Εἰς γουλοφαγίαν* ὅ.π.

γουλτίζω, Πεντ. Γέν. XXV 30.

Σχετ. μὲ τὸ τουρκ. *yutulmak*;

Δίνω σὲ κάπ. νὰ φάη, νὰ καταπιῆ κ.: *εἶπεν ὁ Ἐσὰφ πρὸς τὸν Ἰακώβ: «Γούλτισέ με ἐδὰ ἀπὸ τὸ κόκκινο, κόκκινο ἐτοῦτο...»* ὅ.π.

γούμενα ἡ, Λεηλ. Παροικ. 658, Τζάνε, Κρ. πόλ. 318^{16}, 333^{26}, 449^{20}.

Τὸ ἰταλ. *gumena* (Βλ. Kahane, B-NJ 15, 1939, 105). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Χοντρὸ σχοινὶ γιὰ τὸ δέσιμο τῶν πλοίων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Τρία κάτεργα τὸ δέσαν νὰ τὸ πάρουν μὲ γούμενες διὰ νὰ τὸ ρεμουρκιάρουν* Λεηλ. Παροικ. 658.

'γούμεν–, 'γουμέν–, βλ. *ἠγούμ-, ἠγουμ-*.

γουμεντάρω, βλ. Προσθῆκες τοῦ τόμ. Ε, λ. *ἀγομεντάρω*.

γουμπερναδοῦρος ὁ, βλ. *γκουβερναδόρος*.

γούνα ἡ, Ἀσσίζ. 242^{11}, 493^{12}, Διήγ. παιδ. 177, Σατιρ. ποίημ. 5, Λεξ. II 158, Λίβ. P 799, 2792, Λίβ. Esc. 323, 1100, Λίβ. N 462, 954.

Πιθ. ἀπὸ τὸ λατ. *gunna* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 40) ἢ ἀπὸ τὸ σλαβικὸ *guna* (Βλ. Moravcsik [Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. σ. 318]). Ἡ λ. στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 154 καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δέρμα ζώου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔναι καὶ σκύλος κυνηγὸς καὶ νὰ σὲ κυνηγήση, τινάξη καὶ τὴν γούναν σου, νὰ κόψη τὴν ὀφρῦν σου* Διήγ. παιδ. 177. **2**) (Συνεκδ.) ἐπανωφόρι ἀπὸ γούνα ἢ μὲ ὑπένδυση γούνινη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ροῦχον πανευμορφώτατον ἐφόρει ἀποκάτω χρυσὸν ἄσπρον... ἐπάνω μετὰ γούνας* Λίβ. N 462.

γουναρὰς ὁ, Συναδ., Χρον. 33, 47.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούνα καὶ τὴν κατάλ. -αράς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ κατεργάζεται γοῦνες· (ἐδῶ πληθ.) πρόσθετη προσωνυμία ναοῦ: *εἶχεν ἐνορίαν τὸν Ἅγιον Γεώργιον τοὺς γουναράδες* αὐτ. 33.

γουνάρης ὁ, Μαχ. 634^{19}, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 522.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούνα καὶ τὴν κατάλ. -άρης*. Κατὰ τὸ Χατζ. (Ξέν. στοιχ. 40) ἀπὸ τὸ λατ. *gunnarius*. Τ. *γούναρης* σήμ. στὴν Ἄνδρο (Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ. 85, λ. *γούννα*).

Αὐτὸς ποὺ κατεργάζεται γοῦνες, γουναρὰς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Ἄνδρο, Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ., ὅ.π.): *ἐπέθανεν ἕνας παιδίος Φλαμίγκος γουνάρης* Μαχ. 634^{19}· *ἡ χήρα ἡΜαρτζαμούδαινα τοῦ Ἀντώνη τοῦ γουνάρη* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 522.

γούνατο τό, βλ. *γόνατον*.

γουνέλλα ἡ, Γεωργηλ., Θαν. 128, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 516, Σαχλ., Ἀφήγ. 189, 732, Φαλιέρ., Λόγ. 324, Δεφ., Λόγ. 554, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [802].

Τὸ ἰταλ. *gonnella*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γυναικεῖο φόρεμα (Βλ. Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 48): *Ὦ πόσο εἶν' καλορίζικη ἡ βο-*

σκοπούλ' ἐκείνη, ὁποὺ πτωχή, μὰ παστρικὴ γουνέλλα τὴν ἐντύνει Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [802].

γουνίτσα ἡ, Προδρ. II H 34a.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούνα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα*. Ἡ λ. στὸ Somav. (λ. *γουνίτζα*).

Μικρὴ γούνα (Ἡ σημασ. στὸ Somav., ὅ.π.): *οὐ θέλουν τὰ παιδίτσια μου χειμωνικὰς γουνίτσας* ὅ.π.

γουνομεσοφόριον τό, Διήγ. παιδ. 505.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γούνα* καὶ *μεσοφόριον*.

Γούνα ἐσωτερική: *κάμνουσιν ῥάσα ὑψηλά, τσοχοϋφανδωμένα καὶ γουνομεσοφόρια πατριαρχῶν μεγάλων* ὅ.π.

γουνοποιὸς ὁ, Act. Lavr. 53[37].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούνα* καὶ τὸ *-ποιός*.

Αὐτὸς ποὺ κατασκευάζει γοῦνες: *Θεόδωρο(ς) ... ὁ γουνοποιὸ(ς)* ὅ.π.

γοῦππος ὁ, Ἀνθ. χαρ. 300[13], Μαχ. 110[30].

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *γύπη*, ποὺ ἀπ. στὸν Ἡσύχ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Andr., Lex., λ. *γύπη*).

Λάκκος, χαντάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ὅ.π.): *Ἀπποὺ σγάφφει τὸν γοῦππον πέφτει μέσα* Ἀνθ. χαρ. 300[13]· *ἔκοψεν τὰ δεντρά, τοὺς γούππους ἐγέμωσεν* Μαχ. 110[30].

γουργά, ἐπίρρ., βλ. *γοργά*.

γουργα-, βλ. *γοργα-*.

γουργό-, βλ. *γοργό-*.

γουργο-, βλ. *γοργα-* καὶ *γοργο-*.

γούργουθας ὁ, Ριμ. Ἀπολλων. 318, Ροδολ. Α' [271].

Πβ. τὸ λατ. *gurges*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Χατζιδ., Ἀθ. 25, 1913, 292). Βλ. καὶ Andr., Lex. (λ. *γούργουρος*).

1) Μικρὸς λάκκος, γούρνα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, Χατζιδ., ὅ.π.): *κείτεται κακωμένος ἀπέσω σ' ἕνα γούργουθα ὡσὰν ἀποθαμένος* Ριμ. Ἀπολλων. 318. **2**) Δίνη: *ἄλλα* (ἐνν. *καράβια*) *θαρρῶ ἐβουλήκασι κι' οὐδὲ ποθὲ ἐφανῆκα, μὰ ἐφάνησα σὲ γούργουθα βαθύτατον ἐλίγοι ναῦτες* Ροδολ. Α' [271].

γουργούθι τό, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 396.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γούργουθας* καὶ τὴν κατάλ. *-ι*. Σήμ. πληθ. *γούργουθα* (τὰ) (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Andr., Lex. (λ. *γούργουρος*).

Λάκκος, γούρνα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ., λ. *γούργουθα τά*): *εὑρίσκει ἕνα γουργούθι νερὸν δροσερὸν* ὅ.π.

γούργουρας ὁ, Σταφ., Ἰατροσ. 3[63].

Πιθ. ἀπὸ τὸ *γουρ-γουρ* μὲ ὀνοματοποιία ἢ ἀπὸ τὸ λατ. *gurgulio* (Ρωμαίου Κ., Ἀφ. Χατζιδ. 187). Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γούργουλας* καὶ Andr., Lex., λ. *γούργουρος*).

Λαιμός, φάρυγγας (Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1 καὶ Andr., Lex., ὅ.π.): *Πετεινοῦ γούργουραν καῦσε τον, εἶτα τρίψε τον* ὅ.π.

γουργουρικὸν τό, Ἰατροσ. κώδ. ϡγ'.

Ἀπὸ τὸ *γουργουρίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ικόν*.

Γουργούρισμα, γουργουρητό: ὅ.π.

γουργουρισμὸς ὁ, Ἰατροσ. κώδ. ψλς'.

Ἀπὸ τὸ *γουργουρίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γουργούρισμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): ὅ.π.

γουργουρίτσα ἡ, Διήγ. Ἀλ. V 40, 41.

Λ. ὀνοματοποιημένη ἀπὸ τὸ *γοὺρ-γοὺρ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα*. Πβ. τὸ σημερ. *γουργούρι* στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Παιδικὸ παιχνίδι, σβούρα (Πβ. Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *γουργούρι* 3): *Ἔστειλέν του γουργουρίτσα ξύλινη καὶ βίτσα νὰ τὴν κρούη νὰ γυρίζη, παιδιακὸν παιγνίδιν* αὐτ. 40.

γούργουρος ὁ, Προδρ. II H 19c, 19m, III 419r (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Πιθ. ἀπὸ τὸ *γοὺρ-γοὺρ* μὲ ὀνοματοποιία ἢ ἀπὸ τὸ λατ. *gurgulio* (Ρωμαίου Κ., Ἀφ. Χατζιδ. 187). Βλ. Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.

Λαιμός, φάρυγγας (Βλ. Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.): *ἐπόνεσα τὸν γούργουρον ἐκ τῆς πολυφωνίας* Προδρ. III 419r (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

γουρζερὶ τό, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 127.

Τὸ γαλλ. *gorgerie* (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Β' 356).

Κόσμημα τοῦ λαιμοῦ, περιδέραιο (Βλ. Πολ. Α., Μετὰ Ἀλ. σελ. 163): *ἀπάνω στὰ τραχήλια των, εἰς τὰ τουρνεύματά των, χρυσὰ νὰ ἔχουν γουρζεριὰ μέχρι καὶ τὰ βυζιά των* ὅ.π.

γουριάζω, Φυσιολ. (Legr.) 240, Μαχ. 668[20,21,22], Κυπρ. ἐρωτ. 103[18], 117[22]· *ο ὐ ρ ι ά ζ ω*, Συναξ. γυν. 991.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ὠρύομαι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 289). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γουργιάζω*).

1) (Προκ. γιὰ πρόσ.) θρηνῶ, ὀδύρομαι (Πβ. Du Cange, λ. *γουργός*): *Ἄδικον ἔχεις μιτά μου καὶ κρατεῖς με νὰ παθιάζω· δὲν πρέπει, γλυκειὰ κυρά μου, νὰ μ' ἀφήσης νὰ γουριάζω* Κυπρ. ἐρωτ. 117[22]· *τότε κείνη πάντα οὐριάζει, κλαίει, μαδιέται καὶ φωνάζει* Συναξ. γυν. 991. **2α**) (Προκ. γιὰ σκύλο) οὐρλιάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ., λ. *γουργιάζω*): *οἱ σκύλλοι ἐγουριάζαν* Μαχ. 668[20]· **β**) (προκ. γιὰ πουλὶ) κράζω (Βλ. Δημητράκ., ὅ.π.): *οἱ πετεινοὶ ἐκράζαν ἀπὸ καιροῦ, οἱ κωρῶνες ἐγουριάζαν, οἱ κοκκουφιάδες εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὰ τειχόκαστρα ἐγουριάζαν* Μαχ. 668[21,22]. **3**) (Προκ. γιὰ ἀβγὸ) κλουβιάζω (Βλ. Legrand [Φυσιολ. σ. 291]): *εἰ τύχη κι' ἀποκοιμηθοῦν, ὅταν τὰ* (ἐνν. *ἀβγὰ*) *πυριάζουν, εὐθέως γουριάζουσιν καὶ χάνουν τὰ πουλιά τους* Φυσιολ. (Legr.) 240.

γουριῶ, Κορων., Μπούας 21.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γουριάζω*.

Οὐρλιάζω (Πβ. Δημητράκ., λ. *γουργιάζω*): *ὡσὰν οἱ λύκοι ποὺ γουριοῦν πότε νὰ βροῦν νὰ φᾶσι* ὅ.π.

γουρλομάτης, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 49.

Ἀπὸ τὸ *γουρλώνω* καὶ τὸ οὐσ. *μάτι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει μάτια γουρλωμένα, ἐξογκωμένα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἄνθρωπος μεγαλόκορμος, χοντροκέφαλος, γουρλομάτης* ὅ.π.

γούρνα ἡ, Μαχ. 254^{34}, Πεντ. Γέν. XXX 38, 41, Ἔξ. II 16, Ὕμν. Παναγ. 9.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *γρώνη* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δοχεῖο (ξύλινο ἢ πέτρινο) γιὰ πότισμα ζώων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔστησεν τὰ ραβδιὰ ὅς ἐξεφλούδισεν εἰς τὶς γοῦρνες, εἰς τὶς ποτίστρες τοῦ νεροῦ ὅς νὰ ἔρτουν τὸ ποίμνιο νὰ πιοῦν* Πεντ. Γέν. XXX 38. **2**) Ἔκφρ. *γούρνα τῆς βάπτισης* = κολυμβήθρα (ἐδῶ μεταφ. προκ. γιὰ τὴν Παναγία): *χαῖρε, γούρνα τῆς βάπτισης, λάδι τοῦ μυρωμάτου* Ὕμν. Παναγ. 9. **3**) Μέτρο χωρητικότητας (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 242]): *καὶ κοντὰ εἰς τὴν γωνίαν εὑρίσκεται μία γούρνα μαρμαρένη καὶ εἶναι ἄξαμος τοῦ μόδι τῆς Λευκωσίας* Μαχ. 254^{34}.

γουρνόπουλον τό, βλ. *γουρουνόπουλον*.

γουρόπουλο(ν), βλ. *γουρουνόπουλον*.

γουρουνάκι τό, Διήγ. ὡραιότ. 770.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γουρούνι* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *γουροῦνι*), στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

Γουρουνόπουλο (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π., στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *σκύλοι καὶ γουρουνάκια* ὅ.π.

γουρούνι(ν) τό, Φαλιέρ., Λόγ. 279, Δεφ., Λόγ. 315, Πεντ. Λευιτ. XI 7, Αἰτωλ. Μῦθ. 73^{1}, Φορτουν. (Vinc.) Ε′ 65, 240· *γ ο υ ρ ο ύ ν ι (ν)* ἢ *γ ο υ ρ ο ύ ν ι ο ν,* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 567^{11}, Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Α 255· *γ ο υ ρ ώ ν ι ν,* Gesprächb. 37^{12}.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. καὶ Kretschmer, BZ 10, 1901, 584. Βλ. καὶ Du Cange (λ. *γουροῦνι*). Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Γουρούνι (Βλ. Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀδιάντροπε, ντεζούτελε, θρεμμένε μὲ γουρούνια* Φορτουν. (Vinc.) Ε′ 240· **β**) ἔκφρ. *γουρούνι(ο)ν κάπρειον* = (πιθ.) ἀγριογούρουνο: *ἐστάθην ὁ μούστακός του ὥσπερ χαίτην γουρουνίου καπρείου* Ἀκ. Σπαν. (Eideneier) Α 255.

γουρούνιον τό, βλ. *γουρούνι(ν)*.

γουρουνόπουλο(ν) τό, Λεξ. Μακεδ. 26 (ἔκδ. *γουρόπουλα*· κατὰ τοὺς ἐκδ. πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γουρουνόπουλα* ἢ *γουρνόπουλα*).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γουρούνι* καὶ τὴν κατάλ. *-όπουλο(ν)*. Βλ. καὶ Meursius (λ. *γουροῦνιν*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γουρουνάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): ὅ.π.

γουρώνιν τό, βλ. *γουρούνι(ν)*.

γοῦστο τό, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 760.

Τὸ ἰταλ. *gusto*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐπιθυμία, χατίρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *φορεσὰν εἶντα λοῆς γροικᾶς ἄλλη νὰ βάλω, ποὺ νὰ μπορῶ τὸ γοῦστο τση νὰ κάμω τὸ μεγάλο;* ὅ.π.

γούφα ἡ, Μαχ. $216^{12,20}$, $218^{3,4}$, $238^{8,15,17,18}$.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἰταλ. *guèffa* ἢ τὸ βενετ. *gufo* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70 καὶ Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 242]). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Χατζ., ὅ.π. καὶ Πανάρετος, Κυπρ. Σπ. 8, 1944, 64).

Σκοτεινὴ ὑπόγεια φυλακὴ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζ., ὅ.π. καὶ Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 242]): *ἐπῆραν τὴν κακότυχην ... καὶ ἔβαλάν την εἰς τὴν γούφαν* αὐτ. 216^{12}.

γουφάριον τό, βλ. *γομφάριον*.

γουψέλι τό, βλ. *γυψέλιν*.

γοφάριον τό, βλ. *γομφάριον*.

γοφοζαρωμένος· *γοφοζαρωμένον,* Πουλολ. Ζ 309, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ψοφοζαρωμένον* (Βλ. Πουλολ. 360), ἂν δὲν πρόκ. γιὰ λ. ποὺ τὸ α′ της συνθ. προέρχεται ἀπὸ τὸ ἰταλ. *gòffo* (= ἀδέξιος).

γρὰ ἡ, βλ. *γριά*.

γραδίλι τό, βλ. *γρατίλι(ν)*.

γραδίνα ἡ, Ἰστ. Βλαχ. 803, 1298.

Τὸ ρουμαν. *gradina*.

Κῆπος (ἡγεμόνα) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Simonesco, RES-EE 4, 1966, 104): *ἔφθειρε τὴν γραδίνα σου κ' ὕβρισε τ' ὄνομά σου* αὐτ. 1298.

γράδο(ν) τό, Μορεζίν., Λόγ. 470.

Τὸ ἰταλ. *grado*. Ἡ λ. καὶ στὸ Κυπρ. χφ. 157 καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γράδο*).

Ἀξίωμα: *οἱ πρόγονοι ἠξιώθησαν εἰς μεγάλες ἀξίες,... τῶν ὁποίων ἀρετὲς καὶ γράδα νὰ διηγοῦμαι δὲν μὲ φτάνει ἡ ὥρα* ὅ.π.

γραιὰ ἡ, βλ. *γριά*.

γραῖγος ὁ, βλ. *γρέγος*.

Γραικὸς ὁ, Ἔγγρ. τοῦ 1576 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 17, 1967, 60)· *γ ρ α ι κ ό ς,* Ἔγγρ. τοῦ 1576 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 17, 1967, 105).

Τὸ ἀρχ. ἐθν. *Γραικός*.

1) Ἕλληνας: *Γραικῶν ... γένος* αὐτ. 60. **2**) (Ὡς ἐπίθ.) ἑλληνικὸς (πβ. τὴν ἀνάλογη λατ. χρ.): *γραικῶν βιβλίων* αὐτ. 105.

'γραίνω, βλ. *ὑγραίνω*.

γράμμα(ν) τό, Metrol. 140^{11}, Γλυκᾶ, Στ. 204, Λόγ. παρηγ. L 98, Μανασσ., Χρον. 5723, 6613, Καλλίμ. 1207, Ἀσσίζ. 104^{17}, Ἱερακοσ. 383^{9}, Διγ. Ζ 653, 3017, Διγ. (Trapp) Esc. 394, Ἑρμον. Α 234, Βίος Ἀλ. 28, 4551, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 6^{58}, 8^{10}, Συναξ. γαδ. 248, Γράμματα Μετεώρ. 39, Φλώρ. 180, Ἀπολλών. 296, Λίβ. Ρ 1288, Λίβ. Ν 383, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 149, Ἀχιλλ. (Haag) L 644, Τζαμπλάκ. 18, Θρ. Κων/π. διάλ. 47, Χειλᾶ, Χρον.

351, Μαχ. 328^{12}, 370^{22}, 412^{6}, Δούκ. 391^{20}, Σφρ., Χρον. μ. 106^{33}, Ch. pop. 41, 331, Γαδ.
διήγ. 112, 526, Σαχλ., 'Αφήγ. 29, Φαλιέρ., Λόγ. 362, Δεφ., Λόγ. 115, 202, Τριβ., Ρὲ 358,
Πεντ. Δευτ. Χ 4, Ρίμ. θαν. 19, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 595, 'Αχέλ. 1351, Θρ. Κύπρ. Μ 220,
303, Χρον. 307, Ἱστ. πατρ. 108^{6}, Μηλ., Ὁδοιπ. 635, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 559, Μορεζίν.,
Κλίνη Σολομ. 462, Κυπρ. ἐρωτ. 137^{18}, Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς 'Αναγν. 8· 735, 1115, Ἱστ.
Βλαχ. 1570, 2170, 2197, 'Ερωτόκρ. Α' 678, 1045, Β' 362, 599, 2391, Δ' 1628, Ε' 1497,
Στάθ. Α' 208, Γ' 222, 518, Συναδ., Χρον. 29, 33, Βακτ. ἀρχιερ. 136, 146, 154, Λίμπον.
'Επίλ. 40, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. α' 4, Δ' 260, Λεηλ. Παροικ. 133, Διακρούσ. 92^{27}, Τζάνε,
Κρ. πόλ. 144^{2}, 430^{11}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γράμμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γράμμα ἀλφαβήτου (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ
λ. 3): *Στὴν κεφαλή 'χε ὁλόμαυρο τὸ Χάρο μὲ δρεπάνι καὶ μὲ τὸ αἷμα γράμματα κι' ὄχι*
μὲ τὸ μελάνι 'Ερωτόκρ. Β' 362· *δίχως νὰ ξεύρη μάθημα καὶ γράμμα ν' ἀναγνώση* Γαδ.
διήγ. 526· *ἀνὲν καὶ δὲν κατέχεις γράμματα, πῶς τὸ λοιπονὶς τοῦτο γραμμένο ἔχεις;*
Στάθ. Α' 208· **β**) (πληθ.) γραφικὸς χαρακτήρας: *ἐγνώρισε τὰ γράμματα καὶ ἐνθυμήθη*
τὴν κόρην 'Αχιλλ. (Haag) L 644· *Ὁρᾶτε Πώρου γράμματα παρόμοια Δαρείου;* Βίος 'Αλ.
4551. **2**) Ὑπογραφή: *'Ακόμη, ἐκλαμπρότατε, καὶ τοῦτο νὰ ποιήσης: τὸ γράμμα σου,*
τὴν βούλαν σου νὰ μὴν τὴν ἀθετήσης Ἱστ. Βλαχ. 1570. **3**) 'Επιστολὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ.,
L-S στὴ λ. ΙΙΙ1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 14): *"Αρξομαι γράφειν γράμματα πρὸς τὴν*
κόρην Λίβ. Ρ 1288· *γράμματα τότε ἔστειλε εὐθὺς* Παλαμήδ., Βοηβ. 1115. **4**) Κατάστι-
χο (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ2): *«'Εσύ, ἀδελφέ, εἰς τὰ γράμματα κεῖτεσαι τῆς*
ὀδύνης ...» Λόγ. παρηγ. L 98. **5α**) ('Ενίοτε μὲ τὸ ἐπίθ. *ἱερὸς*) ἡ 'Αγία Γραφὴ (Ἡ ση-
μασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙΙ3): *αὐτὸς τὸν ἀνάθρεψε καὶ τὸν ἔμαθε καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα*
Ἱστ. πατρ. 108^{6}· *ἅμα κορμίν, ἅμα ψυχὴ εἰς ὥραν τὰ δυὸ μίαν ἐκτίσθημαν ἀμφότερα, ὡς*
φαίνεται εἰς τὸ γράμμα Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 149· **β**) (πληθ.) ὁ Δεκάλογος (Ἡ σημασ.
μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙΙ3): *τὰ θεῖα σκεύη τοῦ Μωσῆ καὶ 'Ααρὼν τυγχάνουν (ὁ μανναδό-*
χος στάμνος τε καὶ πλάκες τῶν γραμμάτων...) Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 559. **6**) Φρ. *βάνω εἰς*
γράμμα(ν) κ., βλ. *βάνω* Α25γ. **7**) "Εκφρ. *μὲ γράμμα, διὰ γραμμάτων* = γραπτῶς: *'Εγὼ*
δειλιῶ νὰ σᾶσε πῶ μὲ γράμμα 'Ερωτόκρ. Ε' 1497· *Ὁπόθεν οὖν δὲ θέλω νὰ ἐβλάστησεν*
οὗτος ὁ τροπαιοῦχος τοῖς πᾶσιν ἐμφανέστερον λέγω διὰ γραμμάτων Βίος 'Αλ. 28.
8) Λέξη, λόγος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Χαρτὶ πολλὰ πονετικὸ καὶ*
γράμματα θλιμμένα Ch. pop. 331· *νὰ γράφουσιν τὲς πράξες παραυθίκα καὶ τὲς ἀνδρα-*
γαθίες τως τὰ γράμματα εὑρῆκα Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς 'Αναγν. 8. **9**) 'Ανάγνωση,
διάβασμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τὸ ῥάψιμό*
'χω ἀντίδικο, τὸ γράμμα ἔχω ὀχθρό μου 'Ερωτόκρ. Α' 1045. **10**) (Στὸν πληθ.) μόρφω-
ση, παιδεία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 22): *σχολεῖον*
διὰ γράμματα νὰ ἀνοικοδομήσης Ἱστ. Βλαχ. 2170· *καλὰ διδασκαλεμένη γραμμάτων* Μαχ.
328^{12}· *μὲ ἐπῆγεν ὁ πατέρας μου ... εἰς τὸν διδάσκαλον ... καὶ ἔμαθα εἰς αὐτὸν τὰ κοινὰ γράμ-*
ματα Συναδ., Χρον. 29· *εἰς τὰ γράμματα ὀλίγος* Συναδ., Χρον. 33· *νὰ φέξον εἰς τὰ γράμμα-*
τα, νὰ ξεδηγοῦσι νόμους Στάθ. Γ' 518. **11α**) Συμφωνητικὸ ἔγγραφο: *τὰ προγενέστερα*
γράμματα καὶ δικαιώματα διαλαμβάνουσι ὅτι κατὰ ἀλήθειαν οὕτως ἔχει τὸ ἀμπέλιον τῆς
τοιαύτης μονῆς Γράμματα Μετεώρ. 39· **β**) (προκ. γιὰ διαθήκη): *Περὶ δωρεᾶς ἀνεπιφω-*
νήτου καὶ δωρεᾶς γινομένης χωρὶς γράμμα καὶ μαρτύρων Βακτ. ἀρχιερ. 146· *ἔρχετ' ἡ θλῖ-*
ψις νὰ περνᾶ, τὸν λογισμὸν ἀλλάσσουν, μοίρα τὸ γράμμα κρύβουσιν, τοὺς λόγους τως
ἀρνοῦνται Ρίμ. θαν. 19. **12**) Μέτρο βάρους (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ5): *'Επειδὴ*
ἡ οὐγγία γράμματα ἔχει κδ' Metrol. 140^{11}· *κόστου γράμμ. πέντε, φύλλου ἰνδικοῦ γράμμ.*
πέντε Ἱερακοσ. 383^{9}.

γραμματηφόρος ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 411.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γραμματηφόρος*. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 96 καὶ Τωμ., ΕΕΦ ΣΠΑ, περ. β', 20, 1969/70, 9, 10, 18.

Ταχυδρόμος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ Κουκ., ὅ.π. καὶ Τωμ., ὅ.π.): *ἐδήλωσαν διὰ γραμματηφόρου* ὅ.π.

γραμματίζω, Γλυκᾶ, Στ. 211, 168, Χρον. Μορ. Η 7535, 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 3^{66}, Πτωχολ. Ζ 18, Μαχ. 616^{5}, Θρ. Κύπρ. Μ 339, Χρον. σουλτ. 143^{27}, Μηλ., Ὁδοιπ. 635, Χίκα, Μονωδ. 149, Ἱστ. Βλαχ. 2193, 'Ερωτόκρ. Γ' 166, 1607, 'Αποκ. Θεοτ. ΙΙ 191, 196, Βακτ. ἀρχιερ. 185, Λίμπον. Εἰσαγ. 71.

Τὸ μτγν. *γραμματίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) καὶ στὴν Κρήτη (Κουκ., ΒΒΠ Α' 44).

Διδάσκω (κάπ.) γράμματα (Βλ. L-S Κων/νίδη. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., καὶ στὴν Κρήτη, Κουκ., ΒΒΠ Α' 44): *"Εχεις, ἥλιε μου, παιδίν, ἀγούριν, παλληκάριν; Βάλε σχοινὶν καὶ πνίξε το καὶ μὴ τὸ γραμματίσης* Γλυκᾶ, Στ. 211.

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = ποὺ ξέρει γράμματα, μορφωμένος (Ἡ σημασ. στὸν Ἡσύχ., λ. *ἐλλόγιμος* καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γραμματισμένος*): *ὑπάρχουσι καλοὶ χριστιανοὶ καὶ γραμματισμένοι γράμματα ἑλληνικὰ* Μηλ., Ὁδοιπ. 635· Χρον. σουλτ. 143^{27}.

γραμματικὴ ἡ, Προδρ. IV 18 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 'Ασσίζ. 24, Διήγ. παιδ. 206, Μάρκ., Βουλκ. 343^{18}, Γέν. Ρωμ. 9, Συναδ., Χρον. 31.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραμματικὴ* (L-S, λ. *γραμματικός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Επιστήμη ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὸ τυπικὸ τῆς γλώσσας καὶ τὸν καθορισμὸ τῶν νόμων της (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *γραμματικὸς* ΙΙΙ1α καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔμαθα τὴν γραμματικήν, τὸ γράψιμον* Συναδ., Χρον. 31.

γραμματικό(ν) τό, Προδρ. IV 14, 15, 18, 39, 42, 138, 139, Ἑβρ. ἐλεγ. 170.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γραμματικὸν* (L-S, λ. *γραμματικός*).

(Πληθ.) μαθήματα ποὺ διδάσκει ὁ γραμματικός, ἡ «ἐγκύκλια μόρφωση» (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl., λ. *γραμματικὸς* 3g): *μάθε τὰ γραμματικὰ* Προδρ. IV 14· *ἔμαθον τὰ γραμματικὰ μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου* Προδρ. IV 15.

γραμματικὸς ὁ, Act. Lavr. 16^{56}, 27^{34}, Προδρ., Στ. δεητ. 5, 47, Προδρ. IV 82, 175, Μανασσ., 'Αρίστ. Ι β' 7 [= Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 25^{1}], Καλλίμ. 2298, Πωρικ. V 9, 'Ασσίζ. 17^{11}, 143^{13}, 228^{16}, 264^{1}, Βέλθ. 1022, 1024, Ἑβρ. ἐλεγ. 164, Ὡροσκ. 39^{9}, Διήγ. παιδ. 403, Περὶ ξεν. Α 402, 'Απολλών. 621, 'Ιμπ. (Lambr.) 300, Notizb. 150, Μαχ. 296^{23}, 406^{31}, 508^{21-2}, 610^{10}, 670^{16}, Σφρ., Χρον. μ. $94^{15,21}$, 98^{30}, 140^{28}, 'Αλεξ. 2817, 2839, Ἱστ. πολιτ. 26^{21}, "Εγγρ. τοῦ 1565 (Εὐαγγελάτος, Θησαυρ. 7, 1970, 216), 'Επιστ. 'Αδελφ. 52^{16}, Κατὰ «ζουράρη» 184^{149}, Βίος Δημ. Μοσχ. 592, Ἱστ. Βλαχ. 2211, Βακτ. ἀρχιερ. 170, Τζάνε, Κρ. πόλ. 251^{8}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 18^{24}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γραμματοδιδάσκαλος (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. ΙΙ1. Βλ. σχετικὰ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 468 καὶ ΒΒΠ $Α^{1}$ 105, 109, 136): *"Εχουν το οἱ γραμματικοὶ καὶ πάντες οἱ σκουφάδες* Διήγ. παιδ. 403. **2**) Γραμματέας (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 3b): *Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῶν διαθηκῶν καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὸ ποιῇ* 'Ασσίζ. 264^{1}· *'Ακομὴ ὁρίσετε τὸν γραμματικὸν νὰ πέψη τὸν λογαριασμὸν* Μαχ. 508^{21-2}· *"Ορισε πάλι*

'Αλέξανδρος γραμματικὸν καὶ κράζουν καὶ διαθήκην ἔκαμε 'Αλεξ. 2817.

γραμμάτιον τό, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 18^{10}, Πρέσβ. ἱππ. 306.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γραμμάτιον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Επιστολὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S): *τὸ γὰρ πρὸ ἡμῶν ἐπερχόμενον γραμμάτιον* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 18^{10}· *δοῦναι τὸ γραμμάτιον ρηγὶ* Πρέσβ. ἱππ. 306.

γραμμάτισις ἡ, Ὕμν. Παναγ. 18.

'Απὸ τὸ *γραμματίζω*.

Μόρφωση, πνευματικὴ συγκρότηση: *Χαῖρε, εἰς τὴν γραμμάτισιν καὶ εἰς τὴν γνῶσιν θεία* ὅ.π.

γραμματίτσι(ν) τό, Προδρ. III 400hh (χφφ. gVCSA) (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὸ οὐσ. *γράμμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσι(ν)*.

(Στὸν πληθ.) γράμματα, μόρφωση: *ποὺ μέ 'φελοῦν ὅτι ἔμαθα καμπόσα γραμματίτσια* αὐτ. (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

γραμματοκομιστὴς ὁ, Σφρ., Χρον. μ. 10^{32-3}, 80^{19}, Ψευδο-Σφρ. 252^{7}, 360^{7}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 17^{32}.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γράμμα* καὶ *κομιστής*. 'Η λ. τὸν 4. αἰ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Τωμ. (ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 20, 1969/70, 9, 10).

Ταχυδρόμος ('Η σημασ. τὸν 4. αἰ., Sophocl. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *πολλοὺς γραμματοκομιστὰς ὁ Λεοντάρης ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα* Ψευδο-Σφρ. 252^{7}.

γραμματοφόρος ὁ, Βίος 'Αλ. 3446, 4520, 'Αλφ. 7^{5}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 10^{22}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γραμματοφόρος*. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 96 καὶ Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 20, 1969/70, 9, 11, 13. 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ.

1) Ταχυδρόμος ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ στὸ Βλάχ. Βλ. καὶ Κουκ., ὅ.π. καὶ Τωμ., ὅ.π.): *προσυπήντησαν αὐτῷ Πώρου γραμματοφόροι* Βίος 'Αλ. 4520. **2**) ('Ως ἐπίθ.) ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὰ γράμματα, γραμματισμένος (Βλ. Κακουλίδη ['Αλφ. σ. 116]): *Γραμματοφόροι, λαϊκοί, γυναῖκες καὶ παιδία τὸ ὄνομά σου προσκυνοῦν μὲ καθαρὰν καρδία* 'Αλφ. 7^{5}.

γραμμὴ ἡ, Μακρεμβ., 'Υσμ. 267^{4}, Μανασσ., Χρον. 6173.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραμμή*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φρ. *κινῶ τὸν ἀπὸ γραμμῆς λίθον* = κάνω τὴν ὕστατη προσπάθεια (Γιὰ τὴ χρ. βλ. L-S στὴ λ. III1, L-S Κων/νίδη στὴ λ. III1 καὶ Steph., Θησ. 766 C): *αἱ δέ γε μητέρες ἡμῶν καὶ λίθον ... τὸν ἀπὸ γραμμῆς κινοῦσι πρὸς δάκρυον* Μακρεμβ., 'Υσμ. 267^{4}. **2**) Ἔκφρ. *ἀπὸ γραμμῆς πρώτης* = ἐξαρχῆς, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ (Βλ. Steph., Θησ. 766 A καὶ L-S στὴ λ. II): *τοὺς τῆς ἀρχῆς προάρχους καὶ προβούλους βαρβαρικῶς ἐκόλαζε τὰ παιδογόνα τέμνων* (παραλ. 2 στ.)· *οὕτως εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς πρώτης κακὸς ἐφάνη* Μανασσ., Χρον. 6173.

γραμμίζω, Λίβ. P 2619, Λίβ. Sc. 1068, 2863, Λίβ. Esc. 175, 181 (κριτ. ὑπ.), 2145, 4050.

'Απὸ τὸ οὐσ. *γραμμὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. 'Η λ. στὸν Πορφυρογ. (Sophocl.).

Στολίζω, προσδίδω χάρη καὶ ὀμορφιά: *βλέπω τὴν κόρην τὴν αὐγήν, ἐδιέβην τὸ λιβάδιν, ἐκείνη τὴν ἐγραμμίζασιν οἱ μυριοχάριτές της* Λίβ. Esc. 2145· *εἴδαμεν τὸ ἀναλίβαδον, τὰ δένδρα καὶ τὰς βρύσεις, τὰ ἄνθη τὰ πανεξαίρετα τὰ ἐγράμμιζαν τὸν τόπον* Λίβ. Sc. 2863.

γραμμικός, ἐπίθ., Λέοντ., Αἰν. (Knös, 'Αφ. Τριαντ. 166) 17.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γραμμικός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δηλώνεται, ποὺ παριστάνεται μὲ γραμμὲς ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γραμμικοῖς σχήμασι δηλῶν τὸν χρόνον, ὃς ὑστέρησε τοῦ π(ατ)ρικοῦ τὸ τέλος* ὅ.π.

γρανάτα ἡ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 274^{1}, 290^{19}, 472^{11}, 492^{3}, 535^{1}, 541^{13}.

Τὸ ἰταλ. *granata*.

'Οβίδα: *Τότες γρανάτες ἄμετρες ἀπάνω τως ἐπέσαν* αὐτ. 290^{19}.

γρανάτον τό, Προδρ. III 283b (χφ. C) (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὸ λατ. *granatus*.

Ρόδι: *γρανάτα, σαχαράτα τε καὶ τό τε ἀπιδάτον* ὅ.π.

γρανάτος, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1558 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 100).

Τὸ ἰταλ. *granato*.

(Προκ. γιὰ πέτρα) πολύτιμος: *δακτυλίδιν ἕνα χρυσὸ μὲ πέτρα γρανάτα* ὅ.π.

γρανέος· *γρανέα*, 'Ακ. Σπαν. 37^{292}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γεράνεα* (Βλ. 'Ακ. Σπαν., Eideneier, A 248) (Βλ. *γεράνιος*).

γρὰν-μαΐστρος ὁ, βλ. *γκρὰν-μαΐστρος*.

γρὰν-μπασιὰς ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 198^{13}.

Τὸ ἰταλ. *gran* καὶ τὸ οὐσ. *μπασιάς*.

Μεγάλος πασάς: *ἐγὼ σὰν εἶμ' ὁ γρὰν-μπασιάς, κράξετε τ' ὄνομά μου* ὅ.π.

γραντέτσα ἡ, Εὐγέν. Πρόλ. 47.

Τὸ ἰταλ. *grandezza*.

Μεγαλεῖο, ἐπίδειξη: *Μὰ ξέρω πῶς οἱ βασιλεῖς στὴν πόρτα τους ἀπάνου τά 'νόματά τους γράφουσι μὲ μπρέβε καὶ τὰ βάνου ὁμάδι μὲ τὴν ἄρμα τους καὶ ἔχουν το εἰς γραντέτσα* ὅ.π.

γραπτός, ἐπίθ., 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1335· *γ ρ α φ τ ό ς*, 'Αγν., ποιήμ. Α' 5, Κυπρ. ἐρωτ. 21^{7}, 93^{4}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γραπτός*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γραμμένος, μοιραῖος (Βλ. γιὰ τὴ σημασ. Sophocl. στὴ λ. 2c καὶ Δημητράκ., λ. *γραφτὸς* 3· πβ. Δημητράκ., λ. *γραμμένος* 6): *τὸ πῶς τῆς ἤμουνε γραφτὸς δοῦλος, ἀμμ' ὄχι ἀγοραστὸς* 'Αγν., ποιήμ. Α' 5.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1**) Διάταγμα, διακήρυξη ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *Ὃ οὖν ἀκούσῃ τὸ γραπτὸν κι' ἁπανταχοῦ κηρῦξαι* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1335. **2**) Στὸν τ. *γραφτὸ* = ὅ,τι ὁρίζει ἡ μοίρα, ριζικό, πεπρωμένο ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γραφτὸς* 3): *ἔναι γραφτόν μου ὅτι ποτὲ δὲμ μέλλει, ὥστε νὰ ζήσω νὰ χαρῶ γελῶντα* Κυπρ. ἐρωτ. 93^{4}.

γράσα ἡ, Μαχ. 228^{6}, 542^{33}, Ἀνθ. χαρ. 296^{29}.

Τὸ προβηγκ. *graça* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 70).

Χάρη, εὔνοια: *«Ἀφέντη, ξεύρεις πῶς ἡμεῖς οὐδὲν εἴμεστεν εἰς τὴν γράσαν σου ...»* Μαχ. 228^{6}· *ἐποῖκαν ἕναν Γενουβῆσον ὀνόματι τὲ Μπαγὲ νὰ πάγῃ νὰ ζητήσῃ γράσαν τοῦ κουμουνίου* Μαχ. 542^{33}.

γρατίλι(ν) τό, Καραβ. 494^{8}, 499^{1}· *γ ρ α δ ί λ ι,* Καραβ. 495^{23}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *gratile*. Βλ. ὅμως καὶ Sophocl. (λ. *γραδήλιν*).

Σχοινὶ ποὺ ράβεται γύρο ἀπὸ τὰ πανιὰ πλοίου, λῶμα (Βλ. Zingarelli, λ. *gratiglia* καὶ Segditsas, Naut. Dict. 566): *εἰ κόφθουν τρίτον πανὶν καὶ τὸ γραδίλιν ἀρμάτων ἐ τὸ πέμπτον ὀλιγότερον παρὰ κεῖνο* αὐτ. 495^{23}· *γρατίλια καὶ στρόπες τοῦ μπρίου ὀδι' ἄρμενα δύο* αὐτ. 494^{8}.

γρατιφικάδος, ἐπίθ., Κρ. συμβόλ. 191.

Τὸ ἰταλ. *gratificato*.

Εὐχαριστημένος, ἱκανοποιημένος: *εἶχεν ἐπαρμένα ὁ ἄνωθεν ἀφέντης ἡγούμενος ὀδιὰ τὸ αὐτὸ μοναστήρι ἀπομένοντας τὰ μέρη κοτέντα καὶ γρατιφικάδα* ὅ.π.

γράτσια ἡ, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 297, Ἔγγρ. τοῦ 1632 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 67^{75}), Στάθ. Γ' 114.

Τὸ ἰταλ. *grazia*.

Χάρη: *τὰ ὁποῖα τῆς τὰ ἐζήτησεν μὲ γράτσια νὰ τοῦ τὰ δώσῃ νὰ τὰ βάλῃ ἀμανάτι* Ἔγγρ. τοῦ 1632.

γρατσουνίζω, βλ. *τσαγρουνίζω*.

γρατσούνισμα τό, βλ. *τσαγρούνισμα*.

γραφέας ὁ, βλ. *γραφεύς*.

γραφεῖον τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 171^{16}, Ἱερακοσ. 475^{29}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὄργανο γραφῆς, γραφίδα, πένα (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. I1 καὶ στὸ Βλάχ., λ. *γραφεῖο*): *δολιχὸν ἔγχος, γραφεῖον Ἄρεως* Μακρεμβ., Ὑσμ. 171^{16}· *ράβδον λευκὴν ὥσπερ γραφεῖον γενομένην ἔμβαλε εἰς τὸ διάσχισμα τοῦ πτεροῦ ἐκείνου* Ἱερακοσ. 475^{29}.

γραφέος ὁ, Κρ. συμβόλ. 222· *γ ρ α φ ι ό ς,* Ἀπόκοπ. 479.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γραφεὺς -έας*. Γιὰ τὸν τ. πβ. λ. *βασιλιός*.

1) Συντάκτης κειμένου: *ὁ γραφέος εἶναι Μητροφάνης ἱερομόναχος Σκλάβος* Κρ. συμβόλ. 222. **2**) Ἐπιστολογράφος: *ὑγρὰ πιττάκια ἀπὸ σπουδῆς ἐκ τοὺς γραφιοὺς ἐπαίρναν* Ἀπόκοπ. 479.

γραφεὺς ὁ, Act. Lavr. 61^{53}, 63^{74}, Καναν. 61 B, Δούκ. 235^{8}, Κυπρ. ἐρωτ. 141^{3}· *γ ρ α φ έ α ς,* Τριβ., Ρὲ 367· *γ ρ α φ ι ά ς,* Ἀσσίζ. 228^{1,11}, Πεντ. Γέν. XLIX 10 (ἔκδ. *γραφεάς*· γρ. *γραφιάς*), Δευτ. XXXIII 21 (ἔκδ. *γραφεά*· γρ. *γραφιά*), Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς Ἀναγν. 63.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραφεύς*. Οἱ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Συντάκτης κειμένου: *Ὁ γραφεὺς τοῦ ὕφους Ἱλαρίων μοναχὸς ὑπέγραψα* Act. Lavr. 63^{74}. **2**) Αὐτὸς ποὺ γράφει **α**) ἐπιστολογράφος: *Ἐπιστολὴν σοῦ προβοδῶ, φίλε μου Μανογήλη, καὶ μηδὲν δῇς τοῦ μελανιοῦ ὃ τοῦ χαρτιοῦ τὴν ὕλην, ἀλλὰ τὴν γνώμην τῆς φιλιᾶς τοῦ πέμποντος γραφέως* Κυπρ. ἐρωτ. 141^{3}· **β**) ἀντιγραφέας (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. III. Βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *γραφιάς*): *Οὗτος ... τὴν τέχνην καὶ τὸ ἐπιτήδευμα γραφεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ ἡγεμόνος ἐν γράμμασι* Δούκ. 235^{8}. **3**) Συγγραφέας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III καὶ στὸ Βλάχ., λ. *γραφέας*): *ὅπου θελήσῃ νὰ ἰδῇ ποῖος ἔναι ὁ γραφέας, Τριβώλης ὁ Ἰάκωβος* Τριβ., Ρὲ 367. **4**) Ἀρχηγὸς λαοῦ, ἄρχοντας, κυβερνήτης: Πεντ. Γέν. XLIX 10. **5**) Νομοθέτης: *εἴδιεν ἀρχὴ αὐτουνοῦ ὅτι ἐκεῖ μερτικὸ τοῦ γραφιᾶ κρυμμένο· καὶ ἦρθαν κεφαλατίκια λαοῦ, δικιοσύνη τοῦ Κυρίου ἔκαμεν καὶ οἱ κρίσες του μὲ τὸν Ἰσραὲλ* Πεντ. Δευτ. XXXIII 21.

γραφὴ ἡ, Act. Lavr. 55^{30}, 67^{63}, Σπαν. B 514, Σπαν. A 1, Σπαν. P 259, Μανασσ., Χρον. 8, Καλλίμ. 20, 757, 1004, 2392, Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 523, Διγ. (Trapp) Gr. 358, Διγ. Z 595, 650, Διγ. (Hess.) Esc. 710, Χρον. Μορ. H 479, 805, 1029, 8630, Χρον. Μορ. P 7870, Βίος Ἀλ. 3162, Φλώρ. 159, Λίβ. P 1253, Λίβ. Sc. 124, 2850, Λίβ. Esc. 1440, 1939, 3935, Λίβ. N 1218, 1422, Ἀχιλλ. L 305, 715, Ἀχιλλ. N 634, Φυσιολ. (Zur.) IV 2^{19}, Παρασπ., Βάρν. C 22, Ἀργυρ., Βάρν. K 423, Μαχ. 14^{23}, 48^{25}, 162^{8}, 210^{8}, Δούκ. 281^{21}, Σφρ., Χρον. μ. 78^{23}, 84^{26}, Θησ. (Foll.) I 110, Ἔκθ. χρον. 72^{13}, Ἀπόκοπ. 485, Συναξ. γυν. 84, 115, 121, Κορων., Μπούας 4, 14, 25, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 2, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 16, Δεφ., Λόγ. 34, Ρίμ. θαν. 14, Ἀχέλ. 1798, 2134, Θρ. Κύπρ. K 42, 603, Χρον. σουλτ. 64^{13}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ, 557, Κυπρ. ἐρωτ. 91^{1}, Κατζ. Γ' 319, Σουμμ., Ρεμπελ. 176, Ἐρωτόκρ. Α' 2000, Γ' 1672, Δ' 779, 788, 798, 799, Εὐγέν. 1051, Ροδολ. Α' [541], Βακτ. ἀρχιερ. 164, 186, Ζήν. Β' μετὰ στ. 78, Διακρούσ. 73^{15}, 77^{1}, 446^{17}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 74^{5}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραφή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γράψιμο (ὡς ἐνέργεια) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1. Βλ. καὶ Δημητράκ. καὶ Βλαστό, Συνώνυμα καὶ συγγενικὰ σ. 62, λ. *γράψιμο*): *Ἂν εἶχα τόσον δίκιον στὴν γραφήμ μου εἰς ὅσον ἔχω διὰ νὰ σ' ἀγαπήσω, δὲν ἤθελά 'χειν φόβον νὰ μιλήσω* Κυπρ. ἐρωτ. 91^{1}· *Λοιπὸν ἂς στήσω τὴν γραφήν, ἂς παύσω καὶ τοὺς λόγους* Σπαν. B 514. Φρ. *σχολάζω εἰς τὴν γραφὴν* = μαθαίνω γράμματα, σπουδάζω: *Πατέρων παῖδες εὐγενῶν εἰς τὴν γραφὴν σχολάζουν* Φλώρ. 159. **2**) Γραπτὸ (γενικὰ) (Βλ. L-S στὴ λ. II2): *Ἐγνώρισ' ὁ Πολύδωρος ... πῶς οἱ γραφὲς κ' ἡ ζγουραφιὰ σὲ πόθο τὴν ἐβάλα* Ἐρωτόκρ. Α' 2000· *τὰ ἀτυχήματα τοῦ γένους τοῦ ἐδικοῦ μας ... μήτε μὲ στόμα ἠμπορεῖ τινὰς νὰ τὰς εἰπῇ, μήτε μὲ γραφὴν νὰ τὰς παραδώκῃ εἰς ἄλλους* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 74^{5}. **3**) Ἐπιστολή, γράμμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *Θεράπιον ὁ Πολύδωρος παίρνει τὴν ὥρα κείνη νὰ δῇ τοῦ φίλου του γραφὴ κι' ὁλόχαρος ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Δ' 788· *νὰ γράψω πρὸς ἐσὲν γραφὴ* Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 2. **4α**) Ἔγγραφο (συχνὰ ἐπίσημο): *ἀφέντη πρεβεδόρο, τὴ γραφὴ τσῆ ὑψηλότης σου ἔλαβα* Ἔγγρ. τοῦ 1660 (Καραθανάσης, Κρ. Χρ. 25, 1973, 83)· *Περὶ χωριζομένου ἀνδρογύνου χωρὶς γραφὴν* Βακτ. ἀρχιερ. 186· **β**) (φρ.) (νομ.) *ἀποτίθεμαι γραφὴν κατηγορίας*, βλ. *ἀποτίθεμαι* φρ.· **γ**) ἔκφρ. *χρυσοσήμαντος γραφὴ* = χρυσόβουλλο: *παρακελεύεται τὸ γαλήνιον κράτος ἡμ[ῶν διὰ τῆς παρούσης χρυσοση]μάντου γραφῆς* Act. Lavr. 55^{30}. **5**) Διαθήκη: *ἐκάλεσα ἐλθεῖν πρός με ... νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθέσωμαι καὶ διατάξωμαι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα* Διαθ. τοῦ 1502 (Σάθ., MB Ϛ' 680^{17})· Ρίμ. θαν. 14. **6**) Σύγγραμμα, συγγραφὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II2 καὶ στὸ Βλάχ.): *Ἐπεὶ γοῦν ἐπεπόθησας οἷα τροφίμη λόγου εὐσύναπτόν σοι καὶ σαφῆ γραφὴν ἐκπονηθῆναι* Μανασσ., Χρον. 8· *Τὰ δὲ ἐν μέσῳ*

τοῦ καιροῦ κατὰ λεπτὸν οὐ γράφω·   εἰς μῆκος φέρει τὴν γραφήν, τὸ μῆκος ἔχει κόρον Καλλίμ. 757· *Καὶ τώρα γράφω μιὰν γραφὴν νὰ τὴν ἀκούσουν πάντες* Κορων., Μπούας 4. **7α**) (Ἑν. καὶ πληθ.) σύνολο ἱερῶν βιβλίων, Ἁγία Γραφὴ (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. A1a καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 17): *ἀφῆτις ἦλθε ὁ Χριστός, ...   τὴν στράταν ἐκαθάρισε καὶ τὴν Γραφὴν ἐφτιάσε* Δεφ., Λόγ. 34· *δράμε εὐθέως ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τουτέστιν ἐπὶ τὰς φλέβας τῶν Γραφῶν κατὰ τῆς προφητείας* Φυσιολ. (Zur.) IV 2[19]· **β**) ἔκφρ. *Παλαιὰ Γραφὴ* = Παλαιὰ Διαθήκη (Ἡ χρ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. A1a, A4b): *εἰς τὴν Παλαιὰν Γραφὴν φαίνεται ἡ ἀτυχιά τους* (ἐνν. τῶν *γυναικῶν*) Συναξ. γυν. 115· *βιβλίον ἄλλο ἡ Παλαιὰ καὶ θεία Γραφὴ ἔχοντα καὶ τὸ ἑξκαιδεκαπρόφητον* Κῶδιξ βιβλιοθήκης μονῆς Πάτμου 523·   **γ**) ἔκφρ. *Νέα Γραφὴ* = Καινὴ Διαθήκη (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. A1a, A4b): *εἰς τὴν Νέαν Γραφήν, ὅπου θέλω ν' ἀναφέρω,   τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν εἰς πλάτος νὰ τὴν φέρω* Συναξ. γυν. 121.   **8**) (Πληθ.) ἀρχεῖο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II5): *γυρέψετε εἰς τὰς γραφὰς καὶ νά 'βρετε ὅτι ποττὲ δὲν ἐγίνετον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καμία βουλὴ ... δίχως τὸ θέλημαν τοῦ ρηγὸς* Μαχ. 48[25].

γραφιὰς ὁ, βλ. *γραφεύς*.

γραφικός, ἐπίθ., Ἔκφρ. ξυλοκ. 16[24], Ἑρμον. 4[29], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15[13] σχόλ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 90[25].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γραφικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατάλληλος, ἁρμόδιος γιὰ γράψιμο (Ἡ σημασ. μτγν., Preisigke - Kiessling καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5. Πβ. καὶ L-S στὴ λ. II1): *ἐκρέμασα τοῦ λοιποῦ τὸν γραφικόν μου κάλαμον ὑπὲρ καπνοῦ* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 90[25].   **2**) Ποὺ σχετίζεται μὲ τὰ γράμματα, μὲ τὴ μόρφωση: *ἵνα γοῦν γραμματισμένοι   καὶ μὴ γραφικὰς παιδεύσεις   ἐδιδάχθησαν* Ἑρμον. 4[29].   **3**) Ποὺ μνημονεύεται, ποὺ περιέχεται στὴν Ἁγία Γραφὴ (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 3. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν καὶ γραφικὸν σπαρτίον καὶ λέπυρον σολομώντειον* Ἔκφρ. ξυλοκ. 16[24].

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = χωρίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Ἡ σημασ. τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 4): *Τὸ μέντοι γραφικὸν τὸ λέγον μὴ ἐπιστρέφειν τὴν μοιχευθεῖσαν πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα περὶ ἀνδρὸς νόει μὴ θέλοντος ἀναλαβέσθαι αὐτὴν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15[13] σχόλ.

γραφικῶς, ἐπίρρ., Ἑρμον. Γ 182, Διήγ. παιδ. 335, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 238, Ἔγγρ. τοῦ 1694 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩, 162).

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γραφικῶς* (L-S, λ. *γραφικὸς* I2).

1α) Γραπτῶς (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2): *ὧν ἀκήκοα γραφικῶς διηγήσομαι* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 238·   **β**) στὴ γραπτὴ (= ἀρχαϊστικὴ) γλώσσα: *πτὼξ γραφικῶς ὁ λαγωός, ὡς πτήσσω τὸ φοβοῦμαι* Διήγ. παιδ. 335.   **2**) Μὲ χωρία, μὲ περικοπὲς τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Ἡ σημασ. τὸν 5. αἰ., Sophocl. στὴ λ. 3): *τὸ μὴ καταίρειν ὁριά γε ἐκκλησιῶν τὰ τοῖς αἰῶσι, γραφικῶς εἰπεῖν, συμπαρεκτεινόμενα* Ἔγγρ. τοῦ 1694 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩, 162).

γραφιὸς ὁ, βλ. *γραφέος*.

γραφὶς ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 173[24].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραφίς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *γραφίδα* στὴν Ἰκαρία (Andr., Lex.).

Ὁ χρωστήρας, τὸ πινέλο τοῦ ζωγράφου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I. Βλ. καὶ Sophocl. στὴ λ. 2): *Περιπτύσσομαί σου τὴν χεῖρα, γραφεῦ· ἀσπάζομαι τὴν γραφίδα* ὅ.π.

γραφόριο τό, Ἐρωτόκρ. Α' 1463 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ *γράφω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *σκριττόριο* (Ἐρωτόκρ. Α' 1463). Βλ. καὶ Δημητράκ.

Τραπέζι γιὰ νὰ γράφη κανείς, γραφεῖο: *Εἶχε γραφόριο ὁλάργυρο* ὅ.π.

γράφος τό, Ἀσσίζ. 103[28], 104[4,13,15,17,24,26,30], 105[2,8,12], 228[28], Μαχ. 256[29].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γράφος*.

1) Ἔγγραφο: *τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ ἔνι στερεωμένον πᾶν πράγμαν ὁποὺ δηλοῖ τὸ γράφος, ὁποὺ ἔνι εἰς μαρτυρίαν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτάδων* Ἀσσίζ. 104[15]· *νὰ τοὺς ποίσουν γράφος νοταρικόν, γεγραμμένον διὰ χειρὸς νοταρίου* Ἀσσίζ. 104[24].   **2**) Φρ. *βάλλω εἰς γράφος* = καταγράφω: *καὶ κεῖνον τὸ νὰ γρωνίσωμεν θέλομεν τὸ βάλειν εἰς γράφος* Μαχ. 256[29].

γράφου, ἐπίρρ., βλ. *διαγράφου*.

γραφοφόρος, ὁ, Βίος Ἀλ. 1759.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γραφὴ* καὶ τὸ *φέρω*.

Γραμματοκομιστής, ταχυδρόμος: *Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε τοὺς ἄνδρας   κακῶς ἐξαγκωνίζεσθαι, φημί, τοὺς γραφοφόρους,   τοὺς τοῦ Δαρείου πρεσβευτὰς* ὅ.π.

γραφτός, ἐπίθ., βλ. *γραπτός*.

γράφω, Σπαν. V 40, Γλυκᾶ, Στ. Β' 55, Λόγ. παρηγ. L 88, Προδρ. IV 77, Μακρεμβ., Ὑσμ. 186[4], Μανασσ., Χρον. 1111, Καλλίμ. 341, 1048, Ἀσσίζ. 265[4], 394[28], Ἑλλην. νόμ. 516[12], 528[6], Διγ. (Trapp) Gr. 3071, Διγ. A 3860, Διγ. Z 186, 539, Βέλθ. 97, Ἑρμον. 5[60], B 210, 270, Χρον. Μορ. H 1927, 2221, Χρον. Μορ. P 1893, Βίος Ἀλ. 5029, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4[2], Ἰατροσ. κώδ. φϛ', Ἀπολλών. 386, Περὶ ξεν. A 77, Λίβ. Sc. 106, Λίβ. Esc. 1210, 2475, Λίβ. N 1335, Ἀχιλλ. (Haag) L 154, Ἀχιλλ. L 305, Ἰμπ. 3, Τζαμπλάκ. 25, Βεν. 67, Παρασπ., Βάρν. C 13, Ἀργυρ., Βάρν. K 79, Μαχ. 154[12], 640[22], Δούκ. 179[23], Σφρ., Χρον. μ. 28[26], Ch.pop. 421, 545, Χούμνου, Π.Δ. XII 36, Ριμ. Βελ. 28, Διήγ. Ἀλ. V 41, Διήγ. Ἀλ. FE 55, Διήγ. Ἀγ. Σοφ. 151[19], Σαχλ. Β' (Wagn.) P 18, Σαχλ., Ἀφήγ. 323, Συναξ. γυν. 161, Κορων., Μπούας 9, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 59, 72, Δεφ., Σωσ. 337, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 329, Δεφ., Λόγ. 740, Πεντ. Ἔξ. XVII 14, Ἀχέλ. 2541, Χρον. σουλτ. 57[22], Ἱστ. πολιτ. 40[12], Ἱστ. πατρ. 110[16], Δωρ. Μον. XXII, Βοσκοπ. 297, Παλαμήδ., Βοηβ. 557, Μανολ., Ἐπιστ. 173[30], Σταυριν. 16, 1298, Ἱστ. Βλαχ. 1575, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, Διγ. Ἄνδρ. 397[28], Ἐρωτόκρ. Α' 22, Β' 1409, 2292, Γ' 1659, Ε' 258, Θυσ.[2] 1121, Εὐγέν. 699, 716, Στάθ. Β' 267, 331, Γ' 449, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [14], Ἀποκ. Θεοτ. II 19, Βακτ. ἀρχιερ. 189, 209, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α' [56], Λίμπον. 469, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 251, Ζήν. Πρόλ. 70, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 12, 13, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 4, Τζάνε, Κρ. πόλ. 158[15], 385[23], 412[8], 536[5], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 99.

Τὸ ἀρχ. *γράφω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ἐνεργ. **1α**) Ἐκφράζω λόγια μὲ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, γράφω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *γράψε ἐτοῦτο ἀναθύμηση εἰς τὸ χαρτὶ* Πεντ. Ἔξ. XVII 14· *Γραμμένα τά 'χω στὸ χαρτὶ διὰ νὰ σ' τὰ πῶ ἕνα κ' ἕνα* Ch. pop. 545· *μετὰ τοῦτο ἔγραψε τὴν παραίτηση αὐτοῦ* Ἱστ. πατρ. 110[16]·   **β**) χαράσσω πάνω σὲ μάρμαρο, ἐπιγράφω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *εἰς μάρμαρο τσὶ δόξες του γραμμένες νά τσ' ἀφήνη* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 12· *πάρε μάρμαρο καὶ τ' ὄνομά μου γράψε* Ch. pop. 421.   **2**) (Μεταφ.) χαράσσω κ. στὴ μνήμη, στὴν καρ-

διά, ἀποτυπώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Τότες μιὰ ἀγάπη μπιστικὴ στὸν κόσμο φανερώθη κ' ἐγράφτη μέσα στὴν καρδιὰ* Ἐρωτόκρ. Α' 22· *γράφε το εἰς τὴν ψυχήν σου* Σπαν. V 40· *τὸν πόνο, τὴν λαχτάραν του στ' ἀνάβλεμμά ντου γράφει* Ἐρωτόκρ. Β' 2292.· **3**) Ζωγραφίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ἥκω τοίνυν περὶ τὸν γεγραμμένον Ἔρωτα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 186[4]· *σκουτάριν ἔχον ἀετοῦ πτέρυγας γεγραμμένας* Διγ. (Trapp) Gr. 3071. **4α**) (Ἐνίοτε μὲ ἀντικ. τὸ *γραφή*) γράφω γράμμα σὲ κάπ., στέλνω ἐπιστολὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II4 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 12): *ὁ ρήγας ἔγραψεν γραφὲς εἰς τὸν πάπαν* Μαχ. 154[12]· *οἱ Πατινιῶτες τοῦ μπασᾶ γράφουσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 412[8]· *ἤγραφέ μας το καλὰ πὼς ἔρχεται μὲ ξύλο* Στάθ. Β' 331· **β**) γνωστοποιῶ μὲ γράμμα, στέλνω γραπτὸ μήνυμα (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., Preisigke - Kiessling στὴ λ. 19): *οἱ δὲ τῆς κόρης ἀδελφοὶ πρὸς τὴν μητέρα γράφουν τῆς ἀδελφῆς τὴν εὕρεσιν* Διγ. Ζ 539· *γράφοντας πὼς «ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶχα τέτοια γνώμη ...»* Παλαμήδ., Βοηβ. 557· *ὁ γενεράλες ἔγραψεν πὼς θὰ τσ' ἀναγυρέψη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 158[15]· **γ**) παραγγέλλω γραπτῶς, δίνω ἔγγραφες διαταγὲς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 12): *γράφω πρὸς ὑμᾶς φόρους μοι χορηγῆσαι* Βίος Ἀλ. 5029· *ἐγράψαμεν ὁρισμοὺς εἰς πάντας τοὺς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀνδρούσης* Σφρ., Χρον. μ. 28[26]. **5**) Συγγράφω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 14): *τὰ γοῦν πρέποντα εἰσφέρειν πρὸς τὴν ἱστορίαν ταύτην ὀκτωσύλλαβα γραφέντα* Ἑρμον. 5[60]· *πόσους νὰ πλέξω στίχους, πόσους νὰ γράψω κάλλιστα* Προδρ. IV 77. **6α**) Ὁρίζω κάπ. μὲ διαθήκη ἢ ἐπίσημο ἔγγραφο κληρονόμο (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., Preisigke - Kiessling στὴ λ. 20 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *ἐγράφη κληρονόμος παρὰ τοῦ Πέτρου τελευτήσαντος* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4[2]· *Τὸ πράμα ὅλο, δάσκαλε, τοῦ 'γραψε γιὰ προικιό ντου* Στάθ. Γ' 449· **β**) (προκ. γιὰ γραπτὴ συμφωνία) συνάπτω: *δίχως νὰ γράψετε κοντράτο πῶς τὸ κάνει;* Στάθ. Β' 267· *ἐκάμανε τὲς σύβασες κ' εἰς τὸ χαρτὶ ἐγραφτῆκα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 385[23]· **γ**) συντάσσω (συμβολαιογραφικὴ πράξη): *Περὶ διαζυγίου, ὁποὺ γράφω ὁ ἀρχιερεὺς* Βακτ. ἀρχιερ. 189· *οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχη διαφορὰν εἰς ἐκείνους ὅπου γράφουν τὰς διαθήκας* Ἀσσίζ. 394[28]· *Περὶ τῶν δωρεῶν πότε δεῖ γραφῆναι, πότε δὲ δοθῆναι ἄγραφα* Ἀσσίζ. 265[4]. **7**) Κατατάσσω, περιλαμβάνω κάπ. σὲ κατάλογο ὀνομάτων, καταγράφω, ἀριθμῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. B2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): *νὰ τὸν ἠγράψω ἀπόστολον στοὺς εὐαγγελιστάδες* Παρασπ., Βάρν. C 13· *σὲ χαρτὶ τοὺς γράψανε τούτους* Τζάνε, Κρ. πόλ. 536[5]· *τοὺς στρατιώτας ἀριθμεῖ, τὰς παρατάξεις γράφει* Καλλίμ. 1048. **8**) (Προκ. γιὰ τὴ μοίρα ἢ τὴν τύχη) ὁρίζω ὡς πεπρωμένο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Γι' αὐτὸ κ' ἐσέν' ἡ μοίρα σου ἃ σὄγραψε* Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 59· *Ἀιλὶ τὸν γράψουν ἄτυχον τῆς Δυστυχίας τὰ χέρια* Λόγ. παρηγ. L 88· *ἐμὲ διατὶ μοῦ ἔγραψες τὰ χέρια καὶ μοῦ κόψαν;* Εὐγέν. 699. **9**) Φρ. *γράφω κάπ. δοῦλο, δουλευτὴ* = θέτω κάπ. στὴν ὑπηρεσία κάπ.: *ὁποὺ μ' ἐγράψα δουλευτὴ* Ἐρωτόκρ. Ε' 258. **Β'** (Μέσ.) φρ. *γράφομαι δοῦλος, ὑπόδουλος, κλπ., κάπ.* = θεωρῶ τὸν ἑαυτό μου δοῦλο κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Ἀφ. 9): *ἐγώ, ἂς εἶμαι καὶ Θεός, γράφομαι τσ' ἐξουσᾶς σου* Ζήν. Πρόλ. 70· *ὁ Βέλθανδρος ἂν σ' ἐθνικὸν τοπάρχην πάγη καὶ ὑπόδουλος γραφῇ* Βέλθ. 97· *Ἔρωτα, ἀπὸ χρονῶν δεκάξι ἐγράφτηκα γιὰ δούλη σου* Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 72.

Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. παθητ. παρκ. ὡς οὐσ. = τὸ γραφτό, τὸ μοιραῖο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γραμμένος* 6): *ἀπῆτις μοῦ 'ναι τοῦ φτωχοῦ γραμμένο* Βοσκοπ. 297· *Νὰ τρέξη δὲν ἐμπόριε μπλιό, γιατί 'τονε γραμμένο, ὅποιος κι' ἃ γείρ' ὀχ τ' ἄλογο νὰ τὸν κρατοῦν χαημένο* Ἐρωτόκρ. Β' 1409.

γράψιμο(ν) τό, Atsalos, Term. Α' 187-189, Ἀσσίζ. 149[20-1], 154[27], 258[31], 353[23-4,27], 478[22], Μαχ. 54[17], 252[1], 266[15-6], 314[17], 316[23], 504[15], Βουστρ. 487, 537, Ἀνθ. χαρ. 292[21],

Πεντ. Ἔξ. XXXII 16, Λευιτ. XIX 28, Κυπρ. ἐρωτ. 132[14], Συναδ., Χρον. 31, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ἀφ. [36].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γράφω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμο(ν)*. Ἡ λ. τὸν 5. ἢ 6. αἰ. (Βλ. Sophocl., Lampe, Lex. καὶ Atsalos, Term. Α' 187) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γράψιμο (ὡς ἐνέργεια) (Ἡ σημασ. τὸν 5. ἢ 6. αἰ., Sophocl. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *φοβοῦμαι μὲ τὸ γράψιμον μηδὲν βαρομεθύσω* Κυπρ. ἐρωτ. 132[14]· *ἔμαθα τὴν γραμματικήν, τὸ γράψιμον* Συναδ., Χρον. 31. **2**) Ἀντιγραφὴ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Atsalos, Term. Α' 187). **3**) Γραφικὸς χαρακτήρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὰ πλάκα (=πλάκια?) κάμωμα τοῦ Θεοῦ αὐτὰ καὶ τὸ γράψιμο γράψιμο τοῦ Θεοῦ· αὐτὸ σκαμμένο ἐπὶ τὰ πλάκα* Πεντ. Ἔξ. XXXII 16. **4**) Ἔκφρ. *γράψιμο βούλισμα* = "τατουάζ": *τσαγρώνισμα εἰς ψυχὴ μὴ δώσετε ... καὶ γράψιμο βούλισμα μὴ δώσετε εἰς ἐσᾶς* Πεντ. Λευιτ. XIX 28. **5α**) Γραπτὸ (κείμενο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὠφέλιμα γραψίματα μ' ἀγάπη νὰ διαβάζη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ἀφ. [36]· *Εἰς τὸ ὕστερον θέλω νὰ κορδιάσω τοῦτα τὰ γραψίματα ἀντάμια* Ἀνθ. χαρ. 292[21]· **β**) ἔγγραφο (ἐπίσημο): *εἴ τι ποίση, νὰ εἶναι ἀξαζόμενον ὡς γιὸ νὰ ἦτον γράψιμον τῆς μεγάλης αὐλῆς* Μαχ. 504[15]· *ἔδραξεν ὁ λαὸς τὸ σεντούκιν τῶν γραψιμάτων τῆς λόντζας τῶν Γενουβήσων καὶ ἐτσακκίσαν το* Μαχ. 314[17]· *ἐποῖκαν γραψίματα μὲ νοτάρην μεσόν τους* Μαχ. 54[17]· **γ**) ὀνομαστικὴ καταγραφή, κατάλογος: *ἐπῆγαν μετά τους οἱ ἄρχοντες θαρρῶντα νὰ πάρουν τὰ πράματα μὲ γράψιμον· καὶ νὰ τὰ πάρουν εἰς τὴν αὐλὴν* Βουστρ. 537. **6**) Φρ. *βάνω ἢ βάλλω εἰς γράψιμον*· βλ. *βάνω* Α25γ. **7**) Ἔκφρ. *μὲ γράψιμον* = ἐγγράφως, γραπτῶς: *ἀμμὲ διὰ νὰ ἔνι ἡ δόσις πλεῖον στερεωμένη, ... ἐντέχεται νὰ γίνεται μὲ γράψιμον, εἰ δὲ ἔνι παρακάτω, ἐμπορεῖ νὰ γίνεται ἄγραφα* Ἀσσίζ. 154[27].

γραώδης, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3510.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γραώδης*.

Ποὺ ἁρμόζει σὲ γριά: *τινὲς ... τῷ Μαυρικίῳ προὔφερον ὕθλους τινὰς γραώδεις* ὅ.π.

γρὲ ἡ, βλ. *γριά*.

γρεγαλάκι τό, Διήγ. πανωφ. 59 δίς, Διήγ. ὡραιότ. 879.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρέγος* καὶ τὴν κατάλ. *-αλάκι*. Ἀπίθανη ἡ σχέση του μὲ τὸ *γρεγάλις* (Πβ. Kahane, B-NJ 15, 1939, 105).

Ἄνεμος βορειοανατολικός: *πάσα πού 'θελε φυσᾶ νὰ κάνη γρεγαλάκι τὴν βρόμα πάλι ἤφερνε εἰς ὅλον τὸ νησάκι* Διήγ. ὡραιότ. 879.

γρέγος ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 526[12]· *γ ρ έ ο ς*, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111[1].

Τὸ βενετ. *grego* (Βλ. Boerio). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γραῖγος* καὶ *γραῖος*).

Ἄνεμος βορειοανατολικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *εἰς τὸν πονέντε ν' ἀκουσθῇ οἱ γρέγοι πὼς μαλώνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 526[12]· *ὅταν ἦτον νότος, δὲν τοὺς ἐπαράβλαβεν, ὅταν δὲ ἤθελε γυρίσει γρέος, εἶχαν μεγάλην στενοχωρίαν* Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 111[1].

γρεμίζω, βλ. *γκρεμνίζω*.

γρεμνίζω, βλ. *γκρεμνίζω*.

γρέμνο καὶ **γρεμνὸ** τό, βλ. *γκρεμνός*.

γρεμνὸς ὁ, βλ. *γκρεμνός*.

γρέος ὁ, βλ. *γρέγος*.

γρήγορα, ἐπίρρ., Θρ. Κύπρ. Μ 232, 712· *γλήγορα,* Προδρ. III 216cc (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 'Ασσίζ. 89^{8}, Διγ. Ζ 1391, Διγ. (Trapp) Esc. 24, Πόλ. Τρωάδ. 412, Φλώρ. 882, 'Αχιλλ. L 68, Γράμμα κρ. διαλ. 67, Ψευδο-Γεωργηλ., ''Αλ. Κων/π. 864, Μαχ. 184^{35}, Θησ. Β' [63^{2}], Ch. pop. 465, Χούμνου, Π.Δ. IX 23, Γαδ. διήγ. 42, 'Αλεξ. 521, Σαχλ., 'Αφήγ. 670, 'Ιμπ. (Legr.) 406, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 653, Δεφ., Λόγ. 197, Αἰτωλ., Μῦθ. 34^{8}, 42^{10}, Αἰτωλ., Βοηβ. 106, Θρ. Κύπρ. Κ 274, ''Αλ. Κύπρ. 930, Κυπρ. ἐρωτ. $107^{1,5}$, Πανώρ. Γ' 632, 'Ερωφ. Β' 282, Βοσκοπ. 293, Βίος Δημ. Μοσχ. 560, Παλαμήδ., Βοηβ. 1071, Σταυριν. 142, 'Ιστ. Βλαχ. 774, Διγ. ''Ανδρ. 316^{16}, 'Ερωτόκρ. Α' 258, Β' 1871, Θυσ.² 730, 973, Εὐγέν. 758, 848, Στάθ. Γ' 369, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [215], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [20], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 126, Ζήν. Α' 45, Διγ. Ο 192, 195, Διακρούσ. 92^{1}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{8}, κ.π.ἀ.· *γλήγορι,* Αἰτωλ., Μῦθ. 59^{4}, Αἰτωλ., Βοηβ. 313, Χρον. σουλτ. 124^{21}· *γλήγορις,* Διγ. Ο 1677, 2128· *ἐγλήγορα,* 'Ασσίζ. 303^{1}, Διγ. (Trapp) Esc. 451, Πόλ. Τρωάδ. 817, Χρον. Μορ. Ρ 4026, 'Αχιλλ. L 179, 'Αχιλλ. Ν 1363, Θησ. Β' [8^{5}], 'Αρμούρ. 55, Διήγ. 'Αλ. V 22, 25, 'Αλεξ. 798, Σαχλ. Ν 125, Σαχλ. Α' (Wagn.) Μ 339, Σαχλ., 'Αφήγ. 478, Συναξ. γυν. 258, Τριβ., Ρὲ 355, Αἰτωλ., Βοηβ. 75, κ.π.ἀ.· *ἐγρήγορα,* Πόλ. Τρωάδ. 333, Χρον. Μορ. Η 4026, 7007, 7046, Ψευδο-Γεωργηλ., ''Αλ. Κων/π. 682, Διήγ. 'Αλ. V 28, Σαχλ. Β' (Wagn.) ΡΜ 261, Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ 144· *ὀγλήγορα,* Εὐγέν. Πρόλ. 43, Φλώρ. 1303, 'Αχιλλ. L 772, Γαδ. διήγ. 77, 'Αλεξ. 726, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 159^{19}, Αἰτωλ., Μῦθ. 125^{26}, Χρον. σουλτ. 37^{1}, 'Ιστ. πατρ. 100^{3}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 416, Πανώρ. Α' 300, 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 70, Κατζ. Β' 20, Παλαμήδ., Βοηβ. 1266, 'Ιστ. Βλαχ. 490, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 'Ερωτόκρ. Α' 868, 1328, Β' 1758, Γ' 1552, Δ' 130, Ε' 1286, Θυσ.² 1037, Βελλερ., 'Επιστ. 62, Στάθ. Α' 236, Β' 334, 'Ιντ. β' 38, 'Εγκ. ἁγ. Δημ. 111^{231}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [160], Διήγ. ὡραιότ. 377, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1429], Φορτουν. (Vinc.) Δ' 553, Ζήν. Β' 284, Διγ. Ο 1643, Τζάνε, Κρ. πόλ. 188^{12}, 'Αλφ. (Mor.) IV 12, κ.π.ἀ.· *ὀγρήγορα,* Μαρκάδ. 410· συγκριτ. *γληγορύτερα,* Θρ. Κύπρ. Κ 787, Χρον. σουλτ. 63^{26}, 'Ερωφ. Γ' 338, Χίκα, Μονωδ. 112, 'Ερωτόκρ. Ε' 487, Ροδολ. Β' [287]· *γληγορύτερο(ν),* Θρ. Κύπρ. Κ 786, Χρον. σουλτ. 48^{12}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 400, 421, 'Ερωφ. Α' 378, Β' 26, 'Ερωτόκρ. Γ' 923, Δ' 2, Ε' 1209, Βελλερ., 'Επιστ. 77, Φορτουν. (Vinc.) Α' 306, Γ' 752, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{25}· *ὀγληγορύτερα,* Χρον. σουλτ. 83^{2}· *ὀγληγορύτερον,* 'Επιστ. 'Αδελφ. 52.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *γλήγορα* καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γρήγορα, βιαστικά, σὲ λίγο χρόνο ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1, 2): *Γλήγορα, σκυλογάδαρε, πιάσε κουπὶ νὰ λάμνῃς* Γαδ. διήγ. 159· *μὲ νερὸ τὰ κάρβουνα γλήγορα νὰ τὰ σβήσω* 'Ερωτόκρ. Α' 258· *Δὲν τό 'λπιζα ἔτσι ὀγλήγορα νὰ μοῦ ξαλησμονήσῃς!* Πανώρ. Α' 300. **2**) Τὸ συγκριτ. μὲ τὸ ἄρθρο τὸ=ὅσο γίνεται πιὸ γρήγορα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γρήγορος* 2): *νὰ 'λθῇ τὸ γληγορώτερον ἐδῶ διὰ τὴν ὥρα* 'Ιστ. Βλαχ. 774.

γρηγοράδα ἡ· *γληγοράδα,* Αἰτωλ., Μῦθ. 139^{4}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [122].

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ταχύτητα, σβελτάδα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἄλογον ὁμοιάζω, στὴν γληγοράδα πέτομαι, τὰ ζῶα τὰ τρομάζω* Αἰτωλ., Μῦθ. 139^{4}.

γρηγορεύω· *γληγορεύγω,* Πεντ. Γέν. XVII 7, XVIII 6, XIX 22, XXIV 18, 20, 46, XXVII 20, XLI 32, XLIII 30, XLIV 11, XLV 9, 13, ''Εξ. II 18, X 16, XII 33· *γληγορεύω,* Διγ. ''Ανδρ. 344^{22}, 392^{20}, 393^{5}.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *γληγορεύω* καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

('Αμτβ.) γίνομαι γρήγορος, κάνω γρήγορα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐγληγόρευσα καὶ ἔσυρα τὸ ῥαβδίον μου καὶ ἔδωσά τον ῥαβδέαν καλὴν* Διγ. ''Ανδρ. 392^{20}· *νὰ γληγορέψετε καὶ νὰ καταβάσετε τὸν πατέρα μου ἐδῶ* Πεντ. Γέν. XLV 13.

γρηγορογύριστος, ἐπίθ.· *γληγορογύριστος,* Διγ. ''Ανδρ. 386^{27}.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γρήγορα* καὶ τὸ ἐπίθ. *γυριστός*.

Ποὺ ἀλλάζει γρήγορα γνώμη, ἄστατος: *τὸ γένος τῶν γυναικῶν πολλὰ εἶναι γληγορογύριστον* ὅ.π.

γρήγορος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. Β' 35, Δούκ. 39^{4}, Μαρκάδ. 216· *γλήγορος,* Διγ. Ζ 1744, Διγ. (Trapp) Esc. 679, Πουλολ. 'Αθ. 495, Περὶ ξεν. Α 358, 'Αχιλλ. (Haag) L 373, Πεντ. 'Αρ. XXXII 17, Αἰτωλ., Μῦθ. 55^{5}, Χίκα, Μονωδ. 158, Διγ. ''Ανδρ. 320^{4}, 343^{3}, 344^{17}, 'Ερωτόκρ. Α' 1207, Β' 703, 1157, Δ' 1703, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1675], Ζήν. Α' 143· *ἐγλήγορος,* 'Αχιλλ. L 353, 1283, Χρον. Τόκκων 2441· *ἐγρήγορος,* 'Ερμον. Ε 175, Σκλέντζα, Ποιήμ. 3^{13}, Νεκρ. βασιλ. 43· *ὀγλήγορος,* Χρον. σουλτ. 29^{14}, 144^{11}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 416, 421, Παλαμήδ., Βοηβ. 546, 'Ερωτόκρ. Β' 1051, Ροδολ. Ε' [122, 431], Ζήν. Ε' 346· συγκριτ. *γληγορύτερος,* Μορεζίν., Λόγ. 467, 'Ερωτόκρ. Α' 1326, Δ' 1090.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γρήγορος* (Sophocl.). 'Η λ. καὶ ὁ τ. *γλήγορος* καὶ σήμ. (Δημητράκ.). 'Ο τ. *ὀγλήγορος* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Ξανθουδίδης ['Ερωτόκρ. σ. 531]).

1α) Ταχύς, εὐκίνητος, σβέλτος (Βλ. Sophocl. 'Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Τὰ γληγορύτερ' ἄλογα καὶ δυνατὰ διαλέγει* 'Ερωτόκρ. Α' 1326· *ἐκεῖνος ἦτον γλήγορος κι' ἀπάνω του ἐκατέβην* Διγ. (Trapp) Esc. 679· *ἔστειλε ... ταχυδρόμους ὀγλήγορους* Χρον. σουλτ. 144^{11}· **β**) (προκ. γιὰ τὸ νοῦ) εὔστροφος: *ἦτον γλήγορος εἰς τὸν νοῦν* Διγ. ''Ανδρ. 343^{3}· **γ**) (προκ. γιὰ μάτι) ζωηρός: *μάτι γοργὸν καὶ γλήγορον* Διγ. Ζ 1744· **δ**) (προκ. γιὰ ποτάμι) ὁρμητικός: *ὡς ποταμὸς ἐγλήγορος τὰ δάκρυα τους ἐτρέχαν* 'Αχιλλ. L 1283. **2**) Βιαστικός: *Παρὰ πολλὰ εἶσαι γλήγορος καὶ πλήσια σπούδαν ἔχεις* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1680]. **3**) Πρόθυμος: *σύ, ἅγιε Νικόλαε, γρήγορος βοηθός μου* Μαρκάδ. 216· *ἐσὺ ἡ ὀγλήγορη βοηθός, σπούδαξε εἰς τὴν βοήθειάν μου* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 416. **4**) Ζωηρός, δραστήριος: *'Αλλ' ὤ πῶς ἡ γληγορωτάτη φύσις μένει ἀκίνητος!* Χίκα, Μονωδ. 158.

γρηγοροσύνη ἡ· *γληγοροσύνη,* Γαδ. διήγ. 232, Χρον. σουλτ. 41^{26}, Διγ. ''Ανδρ. 333^{28}, 394^{34}.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος* καὶ τὴν κατάλ. *-οσύνη*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γρηγορωσύνη*).

Γρηγοράδα, σβελτάδα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *μὲ πολλὴν γληγοροσύνην ἤρχετον* (ἐνν. *ἡ Μαξιμὼ*) *νὰ πολεμήσῃ* Διγ. ''Ανδρ. 394^{34}· *τὸν ἐλέγανε 'Αστροπὴ ἀπὸ τὴ γληγοροσύνη του* Χρον. σουλτ. 41^{26}.

γρηγορότητα ἡ· *γληγορότη,* 'Ερωτόκρ. Δ' 1705· *γληγορότητα,* 'Ερωτόκρ. Α' 1208, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [180], Διγ. Ο 1762, 1970.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος καὶ* τὴν κατάλ. *-(ό)τητα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη ('Αναγνωστ., 'Αθ. 38, 1926, 162).

Ταχύτητα, γρηγοράδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, 'Αναγνωστ., ὅ.π.): *μὰ σὰν τὸν εἶδ' ὁ Ἄριστος τὴ χέρα πῶς σηκώνει, μὲ γληγορότη τὸ σπαθὶ ἀμπώθ' ὅσον ἐμπόρει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1705.

γρηγορότρεχος, ἐπίθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 231⁶.

'Από τὸ ἐπίρρ. *γρήγορα καὶ τὸ τρέχω*.

(Προκ. γιὰ χέρι) γρήγορος (στὸ γράψιμο): *Ποιὰ χεῖρα γρηγορότρεχη, μὲ δίχως νὰ σκοντάψη, νὰ δηγηθῇ τὰ βάσανα τοῦ Χάντακος νὰ γράψη;* ὅ.π.

γρηγοροφθάλμων, ἐπίθ., Ἑρμον. Δ 109.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρηγορόφθαλμος*.

Ποὺ ἔχει μάτια ζωηρά: *δρομικὸς* (ἐνν. *ὁ Νέστωρ*)... *καὶ πολλὰ γρηγοροφθάλμων* ὅ.π.

γρηγορῶ, Σπαν. Α 23, Σπαν. Ρ 51, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 126, Σπαν. V 108, Γλυκᾶ, Στ. 159, Καλλίμ. 1342, 2186, 2436, Ἑρμον. Φ 321, Λίβ. Sc. 1009, 2571, 2669, Λίβ. Esc. 3738, Λίβ. Ν 3265, 3269, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 118, 125, Φυσιολ. 340⁹· *γληγορῶ*, Λίβ. Esc. 2083, 3835, 'Ερωτόκρ. Α' 1813· *ἐγρηγορῶ*, Λίβ. Ν 1830.

Τὸ μτγν. *γρηγορέω*. Ὁ τ. *γληγορῶ* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Ξανθουδίδης ['Ερωτόκρ. σ. 531]). Ἡ λ. μὲ διάφ. τ. καὶ σήμ. (Andr., Lex., λ. *ἐγρηγορῶ*).

Α' 'Αμτβ. **1**) Μένω ἄγρυπνος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γρηγορέω*): *παρακαθίζομεν ὁμοῦ, τὴν νύκταν γρηγοροῦμεν* Καλλίμ. 2436. **2**) Ξυπνῶ: *Ὁ πρῶτος ἐγρηγόρησε, τὸν ἄλλον ἐξυπνίζει* Καλλίμ. 1342. **3**) 'Επανακτῶ τὶς αἰσθήσεις: *μόλις γρηγορεῖς, μόλις ἐπαναφέρεις, τὴν γῆν δαγκάνεις* Γλυκᾶ, Στ. 159. **4**) Βιάζομαι, σπεύδω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, Ξανθουδίδης, ὅ.π.): *ἂν ἀγαπᾶς καὶ γρηγορῇς, συντόμως νὰ τὰ μάθης* (ἐνν. *τὰ στρατιωτικὰ*) Σπαν. V 108· *ἄρτι ἐγρηγόρει τὴν αὐγήν, ὅταν μᾶς ἐντρανίσης* Λίβ. Ν 1830. **Β'** Μτβ. **1**) 'Επαναφέρω στὶς αἰσθήσεις κάπ.: *κρατῶ, σηκώνω τον, βλέπω τον, γληγορῶ τον* Λίβ. Esc. 3835. **2**) Φρ. *γρηγορῶ τὴ στράτα* = συντομεύω, ἐπιταχύνω τὸ δρόμο: *Σπουδαχτικὰ γιαγέρνουσι, τὴ στράτα γληγοροῦσι* 'Ερωτόκρ. Α' 1813.

γρηγόρως, ἐπίρρ., Ἑρμον. Δ 150.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρήγορος*.

Γρήγορα, μὲ σβελτάδα: *πηδητικὸς* (ἐνν. *ὁ Αἴας*) *γρηγόρως κ' εὐπερίστρεπτος* ὅ.π.

γριὰ ἡ· *γρά*, Γαδ. διήγ. 245, 289, 'Αλφ. 19²⁴, Πανώρ. Α' 240, 276, Β' 28, Κατζ. Δ' 67, 77, Κατὰ «ζουράρη» 88, 'Ερωτόκρ. Β' 121, 1500, Γ' 1597, Θυσ.² 44, 667, Ροδολ. Β' [493], Ε' [175, 317], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [399], Διήγ. ὡραιότ. 206, Φορτουν. (Vinc.) Β' 298, Τζάνε, Κρ. πόλ. 194¹⁶, 225⁵· *γραιά*, Πουλολ. 387, Λίβ. Ρ 1076, 2030, 2233, Χρησμ. Ι 6, 40· *γρέ*, Πανώρ. Γ' 291, 297.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *γραῖα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.) Οἱ τ. *γρὰ* καὶ *γρὲ* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 350)..

Γυναίκα προχωρημένης ἡλικίας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *σὰ γρὰ* (ἐνν. *ἡ Νένα*) *καὶ φρόνιμη ὅλα τὰ πίσω θώρει* 'Ερωτόκρ. Β' 121· *νιὲς καὶ στεμένες τοῦ καιροῦ καὶ γρὲς νὰ ξαφορμίσου* 'Ερωτόκρ. Γ' 1597· *Ἡ Σάρρα, πού 'τον ἄκαρπη καὶ γρὰ κατὰ τὴ φύση* Θυσ.² 667· (προκ. γιὰ ζῶο): *μὲ τὴν γραιὰν τὴν ἀλωποῦσαν* Χρησμ. Ι 6.—Ἡ

λ. καὶ στὰ τοπων. *τῆς Γριᾶς τ' ἀνέβασμα* (Τζάνε, Κρ. πόλ. 265⁶) *καὶ τῆς Γρίας τὸ πήδημα* (Εὐγέν. 485).

γριβάδι τό, Gesprächb. 48³.

Γιὰ τὴ λ. βλ. Meyer, NS II 82, 'Ανδρ., Λεξ., καθὼς καὶ BZ 18, 1909, 633. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ ψάρι *κυπρίνος* (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.).

γρίβας ὁ, Διγ. Ζ 3011, 3358, Διγ. (Trapp) Esc. 791, 1524, Διγ. Ἄνδρ. 380¹², 387³⁵.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Georgac., BZ 42, 1943/49, 397. Ἡ λ. καὶ σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Ἄλογο ποὺ ἔχει χρῶμα σταχτί, ψαρὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *εἰς ἵππον γρίβαν ἐπιβὰς ἀνῆλθον εἰς τὴν βίγλαν* Διγ. Ζ 3358· *ἐπέζευσα τὸν θαυμαστόν μου γρίβαν* Διγ. Ζ 3011.

γριβί(ν) τό, Χρον. Τόκκων 344, Διήγ. 'Αλ. V 51, Κορων., Μπούας 10.

'Από τὸ οὐσ. *γρίβας*. Ἡ λ. καὶ σὲ Κυπρ. ᾆσμ. 11⁹⁵. Βλ. καὶ Παπαδ. Α., 'Αθ. 37, 1925, 167 καὶ Du Cange, Addenda (λ. *γριβίον*).

Ἄλογο γκρίζο: *φαρὶν ἐκαβαλίκευεν γριβὶν ἐκ τὴν Καλάβριαν* Χρον. Τόκκων 344· *Ἤφεράν του καὶ γριβὶν φαρὶν ἔμορφον* Διήγ. 'Αλ. V 51.

γρίζα ἡ, Βουστρ. 471.

'Από τὸ γαλλ. *gris*.

Φόρεμα χρώματος γκρί: *ἄνταν ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον, ἦτον ἀνυπόλυτος μὲ μίαν γρίζαν φορημένος* ὅ.π.

γρίζο τό, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 503.

'Από τὸ ἰταλ. *grigio*.

Ροῦχο γκρίζου χρώματος: *ἀκόμη τὸ χοντρὸν μαλλὶν κάμνουσιν καὶ τὰ γρίζα, κάμνουσιν ράσα ὑψηλά, τσοχοϋφανδωμένα* ὅ.π.

γριζόθωρος, ἐπίθ., Πουλολ. 23.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρίζος* καὶ τὸ οὐσ. *θωριά*.

Ποὺ ἔχει γκρίζα θωριά: *γριζόθωρε, γριζόχροε* (ἐνν. *πελαργὲ*) ὅ.π.

γριζοφορεμένος, μτχ. ἐπιθ., Πουλολ. 236.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρίζος* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *φορῶ*.

Ποὺ ἔχει γκρίζα φορεσιά: *ἄτυχε, ἀπιδοσφόνδυλε καὶ γριζοφορεμένε* ὅ.π.

γριζόφορος, ἐπίθ., Πουλολ. Ζ 26, Πουλολ. 'Αθ. 26.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρίζος* καὶ τὸ *φορῶ*.

Ποὺ ἔχει γκρίζο φόρεμα: *Τζαφαροσκυλοπελαργέ,... γριζόχροε, γριζόφορε* Πουλολ. 'Αθ. 26.

γριζόχροος, ἐπίθ., Πουλολ. Ζ 26, Πουλολ. 23.

'Από τὸ ἐπίθ. *γρίζος* καὶ τὸ οὐσ. *χρόα*,

Πού ἔχει γκρίζο χρῶμα στὸ δέρμα του: *γριζόθωρε, γριζόχροε* (ἐνν. *πελαργὲ*) Πουλολ. 23.

γρίν- καὶ γριν-, βλ. *γκρίν- καὶ γκριν-*.

γριπαρέα ἡ, βλ. *γριπαρία*.

γριπαρία ἡ, Πανάρ. 81^{12}, Ἔγγρ. τοῦ 1480 (Λάμπρ., ΝΕ 5, 1908, 480)· γ ρ ι π α ρ έ α, Lettres 1453 85· *γ ρ ι π π α ρ ί α,* Μαχ. 116^{15}, 632^{6}, Βουστρ. 463.

Τὸ βενετ. *griparia*. Ἀπ. καὶ τ. *γριππαριὰ* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 243]).

Καΐκι (Βλ. γιὰ τὴ σημασ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 106]): *ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμὲς παραῦτα ἀρμάτωσεν μίαν γριππαρίαν* Μαχ. 116^{15}· ... *ἡ δέσποινα κυρὰ Εὐδοκία ἡ μεγάλη Κομνηνὴ μετὰ κατέργου καὶ ἑνὸς γριπαρίας* Πανάρ. 81^{12}.

γριπιάλιον τό, Καραβ. 501^{26}, 504^{31-2}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *grippiale*. Πβ. τὸ βενετ. *gripia*.

Τὸ σχοινὶ τῆς «σημαδούρας»: *κομμάτια δύο, γριπιάλια, ὀργίες ἑξήντα τὸ ἕνα* αὐτ. 501^{26}.

γρίπος ὁ, Act. Xér. 9 $B^{28,56}$, Διήγ. Βελ. Neap. 90, Χρον. Τόκκων 2897, Ριμ. Βελ. 137, Ἐπιστ. τοῦ 1497 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 179), Ἐπιστ. τοῦ 1500 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 195), Ἔγγρ. τοῦ 1516 (Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 156)· *γ ρ ί π π ο ς,* Μαχ. 126^{23}, 202^{11}, 270^{21}, 604^{2}.

Πιθ. τὸ μτγν. οὐσ. *γρῖπος* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 106]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ἁλιευτικὸ πλοιάριο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3· βλ. καὶ Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 156 σημ. 1): *νὰ πωληθῇ καὶ τὸ σανδάλιν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ γρίπου* Act. Xér. $9B^{56}$· **β**) καΐκι (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins, ὅ.π.): *ἀναύλωσεν ἕναν γρίππον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον* Μαχ. 604^{2}· *γρίπους καλοὺς καὶ περγαντιά, ἀμέτρητες γαλιότες* Ριμ. Βελ. 137.

γριπόστρατα, βλ. *γριπότρατα*.

γριπότρατα ἡ, Act. Xér. $9A^{19}$ (ἔκδ. *γριπόστρατα*· διορθώσ. *γριπότρατα*).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γρίπος* καὶ *τράτα*.

Ἡ τράτα τοῦ «γρίπου»: *σαντάλιν τοῦ γρίπου καινούργιον καὶ γριπότρατα* ὅ.π.

γριππαρία ἡ, βλ. *γριπαρία*.

γρίππος ὁ, βλ. *γρίπος*.

γρίσι τό, βλ. *γρόσι*.

γρογάιδαρος ὁ, βλ. *γερογάιδαρος*.

γροθαρικός, ἐπίθ., Πεντ. Ἔξ. XXXVII 12.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γροθάρι* ⟨ μτγν. (?) *γρονθάριον* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*.

Πού ἔχει μῆκος μιᾶς παλάμης: *ἔκαμεν αὐτουνοῦ κλειδάρια γροθαρικὴ τριγύρου* ὅ.π.

γροθέα ἡ, βλ. *γροθιά*.

γρόθθος ὁ, βλ. *γρόθος*.

γροθιὰ ἡ, Ἐρωφ. Ε′ 107, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [215]· *γ ρ ο θ έ α,* Διγ. (Trapp) Esc. 717, 780· γ ρ ο ν θ έ α, Διγ. Esc. 633, 697.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρόθος* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γρονθοκόπημα, «μπουνιὰ» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τοὺς μὲν γροθέας ἔκρουεν, τοὺς ἄλλους σφοντυλέας* Διγ. (Trapp) Esc. 780· *ὁ λέων εἶχεν γροθέαν ἐξηστρεπτὴν ἀπὸ τοῦ Γιαννάκη τὰ χέρια* Διγ. (Trapp) Esc. 717.

γροθίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [608], Γ′ [214].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρόθος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Βλ. Lampe, Lex. (λ. *γρονθίζω*) καὶ Sophocl. (λ. *γροθίζω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γρονθοκοπῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Νὰ σὲ γροθίσω πεθυμῶ κατὰ τὴν ὄρεξίν μου* αὐτ. Γ′ [214].

γροθοκοπῶ, Διήγ. Βελ. 360.

Τὸ *γρονθοκοπῶ* (Βλ. L-S). Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κτυπῶ κ. μὲ γροθιὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *κλαίει καὶ αὐτὸς μὲ τὸ κοινόν, γροθοκοπᾶ τὸ στῆθος* ὅ.π.

γρόθος ὁ, Διγ. (Trapp) Esc. 410, Πεντ. Ἔξ. XXI 18· *γ ρ ό θ θ ο ς,* Ἀσσίζ. 91^{9}, 112^{10}, 180^{11}, 207^{29}, 210^{18}, 228^{5}, 236^{30}, 341^{5}, 362^{21}, 432^{25}, 459^{30}, 463^{2}· *γ ρ ό ν θ ο ς,* Metrol. 74^{5}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γρόνθος* (Βλ. L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γρό(ν)θος* καὶ *γρόθος*). Γιὰ τὸν τ. *γρόθθος* βλ. Hadjioannou, Beginning of Cypr. Dial. 305. Γιὰ τὴ λ. καὶ τὸν τ. *γρόνθος* βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 361.

1α) Παλάμη τοῦ χεριοῦ μὲ σφιγμένα τὰ δάκτυλα, γροθιὰ (Βλ. L-S, λ. *γρόνθος* I. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γρό(ν)θος* 1 καὶ *γρόθος*): *τὸν γρόθον εἰς τὸ μάγουλον εἶχεν ἀκουμπισμένον* Διγ. (Trapp) Esc. 410· **β**) (συνεκδ. πιθ.) τὸ ἄκρο τοῦ χεριοῦ: *ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὸν γρόθθον του τὸν δεξιὸν* Ἀσσίζ. 228^{5}· *τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ χάσῃ τὸν δεξιόν του γρόθθον* Ἀσσίζ. 432^{25}· γ) γρονθοκόπημα (Βλ. L-S, λ. *γρόνθος* I. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γρό(ν)θος* 2): *ἔδερεν ἀνὴρ τὸν σύντροφό του μὲ πέτρα γὴ μὲ γρόθο* Πεντ. Ἔξ. XXI 18· *ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ζημιώσῃ τὸν σκλάβον ἀπὲ τὸν γρόθθον ἐκεῖνον ὁποὺ ἔδωκεν τοῦ χριστιανοῦ* Ἀσσίζ. 236^{30}. **2**) Μέτρο μήκους (Βλ. L-S, λ. *γρόνθος* I, Schilbach [Metrol. σ. 177] καὶ Schilb., Byz. Metrol. 18. Βλ. καὶ Πετρόπ., ΕΛΑ 7, 1952 ⟨1953⟩, 95-96): *ἡ σπιθαμὴ πυγμὰς τρεῖς, ἤτοι γρόνθους* Metrol. 74^{5}.

γρονθέα ἡ, βλ. *γροθιά*.

γρόνθισμα τό, Metrol. 83^{17}, $93^{16,17}$, 105^{16}.

Ἀπὸ τὸ *γρονθίζω* (Βλ. Lampe, Lex.) καὶ τὴν κατάλ. *-μα*.

Μέτρο μήκους (Βλ. γιὰ τὴ σημασ. Schilb., Byz. Metrol. 18): *ἵνα ἔχῃ ἡ ὀργιὰ σπιθαμὰς θ′ δ″, ἤγουν γρονθίσματα κη′* αὐτ. 83^{17}.

γρόνθος ὁ, βλ. *γρόθος*.

γρόνος ὁ, βλ. *χρόνος*.

γρόσι(ν) τό, Ἀσσίζ. 51[27,31], 52[1,4], Πτωχολ. Ζ 72, Μαχ. 76[16], 324[8], Διαθ. Ἀκοτ. 147, Σαχλ., Ἀφήγ. 217, Συναδ., Χρον. 61, 64, Διήγ. πανωφ. 58, 59, Διήγ. ὡραιότ. 677, 881· πληθ. *γ ρ ι σ ί α*, Μαχ. 434[35]· πληθ. *γ ρ ο χ ί α*, Μαχ. 82[20], Βουστρ. 458, 461.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *grosso*. Γιὰ τὸν τ. *γροχία* βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 35]. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γρόσι(ον)*).

α) Νόμισμα τῆς Κύπρου (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 88]): *τὸ γρόσιν ἀξιάζει πέντε σόρδια* Ἀσσίζ. 51[31]· *τὸ δουκάτον ἔξαζεν β(υζάντια) β', γ' ῶ γρόσια, τουτέστιν τριάμισυ γρόσια τῆς Κύπρου* Μαχ. 324[8]· *Τὸ γρόσιν τὸ ἀργυρὸν ἔξαζεν καρτζὰ κδ'* Μαχ. 76[16]· *ἔδειξέν τους ἕναν κουμνὶν γεμάτον γροχία* Βουστρ. 458· **β**) τουρκικὸ νόμισμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἐπῆρα τετρακόσια γρόσια καὶ ἔδωσα μη' χιλιάδες* Συναδ., Χρον. 61.

γρόσσο τό, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 476, Σαχλ., Ἀφήγ. 725.

Τὸ βεν. *grosso* (Βλ. Boerio).

Νόμισμα τῆς Βενετίας (Βλ. Boerio): *τότε ἡ καύχα ἐπέσωσε καὶ τοῦ Γεώργη Ρόσσο ἀντάμα μὲ τὴν Νούφραινα ὁποὺ 'ναι διὰ γρόσσο* Σαχλ., Ἀφήγ. 725.

γρόσσος, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 384[3].

Τὸ ἰταλ. *grosso*.

Μεγάλος: *εἴωθε γρόσσας γαλέρας καλεῖν* ὅ.π.

γρουσ-, βλ. *χρυσ-*.

γρούτα ἡ, Προδρ. ΙΙ Η 42a.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γρύτη* (λατ. *grutum*, βλ. Du Cange). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) καὶ στὴν Κύπρο (Andr., Lex., λ. *γρούτη*).

Χυλὸς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 38): *ἁγιόθρουμβον εἰς τὰ παστά, βλησκούνιν εἰς τὴν γρούταν;* ὅ.π.

γρουτάρης ὁ, Μαχ. 86 (σημ. 3).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρούτα* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 516 καὶ Andr., Lex., λ. *γρυτάρ(ι)ος*).

Πωλητὴς «γρούτας» (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 243]. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., ὅ.π.): *ἐγίνην γρουτάρης καὶ ἐγύριζεν εἰς τὰ χωριὰ* ὅ.π.

γρουτίτσα ἡ, Γλυκᾶ, Στ. 264.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρούτα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα*.

Χυλός: *Πίνε γρουτίτσαν, λέγουν τον* ὅ.π.

γρόχι τό, βλ. *γρόσι(ν)*.

γρύλλος ὁ, Ἱερακοσ. 500[29].

Τὸ μτγν. οὐσ. *γρύλλος - γρῦλος* (L-S, λ. *γρῦλος*). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κάρπαθο (Andr., Lex.).

Γουρούνι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γρῦλος* 1): *ἐξ αἰγὸς κρέατος ἤ προβάτου ἤ γρύλλου καθαροῦ καὶ μὴ νευρώδους ἤ λιπώδους ἀπογεύεσθαι τὸν ἱέρακα* ὅ.π.

γρυλλώνω, Συναξ. γαδ. 299, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 464, Ἐρωτόκρ. Β' 1161, Δ' 1170.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γρύλλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.).

Ἀνοίγω διάπλατα τὰ μάτια μου καὶ τὰ προσηλώνω κάπου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἄνοιξε τὰ ὀμμάτια σου, γρύλλωσ' τα ὅσον ἔχεις* Συναξ. γαδ. 299· *καθὼς τὰ κάνει ὁ τυφλὸς ἀπού σοῦ φαίνεται πὼς γρυλλώνει,... οὕτως καὶ αὐτεῖνοι γρυλλώνουσι* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 464.

γρυνίζω, Χρησμ. (Βέης) 14[37].

Πιθ. ἀπὸ τὴ φωνὴ *γρὺ* (ὀνοματοποιία).

Νιαουρίζω: *Τρεῖς ἀγριόκατοι γρυνίζουν* ὅ.π.

γρυσός, ἐπίθ., βλ. *χρυσός*.

γρύψος ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 867, 1177, 1874, Βέλθ. 299, 304, 308, 309, 314, Διήγ. Ἀλ. V 26, 79.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γρύψ*. Πβ. τὸ σημερ. *γρύμψος*, ποὺ ἀπ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

α) Μυθικὸ ζῶο μὲ σῶμα λιονταριοῦ καὶ κεφάλι ἀετοῦ: *τὰ ποδάρια του ἐποίησεν καὶ τοὺς ἐλάτες ὡσὰν τοῦ γρύψου καὶ τὰ πτερά του χρυσὰ καὶ μαῦρα* Διήγ. Ἀλ. V 26· *Ἵστατο γρύψος λαξευτός, ἐξήπλωνε πτερά του* Βέλθ. 299· **β**) πουλὶ ποὺ μοιάζει μὲ τὸν ἀετό, γυπαετὸς (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *γρύψ* ΙΙ): *Εὗρεν πετρίτες καὶ γρύψους τοῦ κυνηγίου χίλιους* Διήγ. Ἀλ. V 79.

γρωνίζω, βλ. *γνωρίζω* (Ι).

γρώσιμαν· *τὸ γρώσιμαν*, Περὶ γέρ. 150, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τρωγώσιμον* (διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ. σελ. 58).

γυμνά, ἐπίρρ., Θησ. ΙΒ' [84[1]].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γυμνός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἁπλά· σαφῶς: *οἱ μοῦσες ἄρχισαν γυμνὰ νὰ συντυχαίνουν* ὅ.π.

γυμνάζω, Σπαν. Α 174, Κομν., Διδασκ. Δ 227, Σπαν. Ρ 107, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 187, Μανασσ., Χρον. 5445, Διγ. (Trapp) Gr. 1591, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 2[9,20], 4[7], 4[73] σχόλ., 8[15], Κορων., Μπούας 69.

Τὸ ἀρχ. *γυμνάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐξασκῶ κάπ. σὲ κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Τὸ σῶμα του δὲ πάντοτε εἰς νηστεῖαν νὰ γυμνάζῃ* Κορων., Μπούας 69· *εἰς λογικὰ μαθήματα γύμναζε τὸν ἑαυτόν σου* Σπαν. Α 174. **2**) Νομ. **α**) (προκ. γιὰ δίκη) κινῶ ποινικὴ δίκη (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 393]): *[Ἐν ταῖς γυμναζομέναις δίκαις τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν ἥ τε πίστις τῶν συμβολαίων καὶ αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων]* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 8[15]· *Οὐδεὶς οὐδὲ χρηματικὴν δίκην κινεῖν, οὐδὲ ἔγκλημα γυμνάζειν κατά τινος ἀναγκάζεται μὴ βουλόμενος* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 2[20]· **β**) (προκ. γιὰ ἔφεση) ἀσκῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πιτσάκη, ὅ.π.): *οὐκ εἰσακούεται* (ἐνν. *ὁ καταδικασθεὶς*) *βουλόμενος τὴν ἔκκλητον γυμνάσαι* Ἀρμεν., Ἑξάβ. 4[73] σχόλ.

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = ἀσκημένος σὲ κ., ἔμπειρος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I1): *καθοπλισμένους, ἱππικούς, πολέμου γυμνασμένους* Διγ. (Trapp) Gr. 1591.

γυμνασία ἡ, Ἱερακοσ. 427^{21}, Κυνοσ. 594^{18}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γυμνασία.*

Ἄσκηση, ἐξάσκηση (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 1): *μετὰ δὲ τὸ ἐπαρθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ γάλακτος καθ' ἡμέραν εἰς τὴν γυμνασίαν ἄπαγε* Κυνοσ. 594^{18}.

γυμναστήριον τό, Συμεὼν Εὐχ. 322^{12}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γυμναστήριον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἔκφρ. *γυμναστήριον ὑπακοῆς* = μοναστήρι: ὅ.π.

γυμνητεία ἡ, Βίος Ἀλ. 4735.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γυμνητεία.*

Γύμνια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *ἐθαύμασε τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων γυμνητείαν* ὅ.π.

γύμνια ἡ, Σπαν. (Ζώρ.) V 139· *γ υ μ ν ι ά,* Πεντ. Δευτ. XXVIII 48· *ἐ γ δ υ μ ν ι ά,* Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [47].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γυμνός.* Ὁ τ. *γυμνιὰ* καὶ στὸ Somav. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γυμνότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Φύλλα συκῆς μαζώνουσιν, κρύπτουν τὴν ἐγδυμνιάν τους* Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [47]· *ὅς νὰ τοὺς ἀπεστείλῃ* (ἐνν. *τοὺς ὀχτρούς σου*) *ὁ Κύριος εἰς ἐσὲν μὲ πεῖνα καὶ μὲ δίψα καὶ μὲ γυμνιὰ* Πεντ. Δευτ. XXVIII 48.

γυμνιάδα ἡ· *ἐ γ δ υ μ ν ι ά δ α,* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 105.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γύμνια* ἀναλογ. πρὸ οὐσ. σὲ *-άδα.*

Γύμνια: *ἡ καρδιά μου τρομάσσει ἀπὸ τὰ κίνδυνα καὶ ἀπὸ τὴν ἐγδυμνιάδα* ὅ.π.

γυμνοκέφαλος, ἐπίθ., Ἱστ. Βλαχ. 1715, Συναδ., Χρον. 67.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γυμνὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κεφάλι* (Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἔχει ἀκάλυπτο τὸ κεφάλι, ἀσκεπὴς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex.): *προϋπάντησεν τὸ ἅγιον λείψανον καὶ τὸ ἀνέσπασεν γυμνοκέφαλος* Συναδ., Χρον. 67.

γυμνοξυπόλυτος, ἐπίθ., Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 32.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *γυμνὸς* καὶ *ξυπόλυτος.*

Γυμνός: *στὸν φοβερὸν κριτὴν τί λόγο θέλεις δώκεις, ὅταν γυμνοξυπόλυτος ἀπόκρισιν θὰ δώκης;* ὅ.π.

γυμνός, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Δ 298, Σπαν. Ρ 71, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 357, Προδρ. I 54, 108, Ἀσσίζ. 211^{7}, Πόλ. Τρωάδ. 783, Χρον. Μορ. Η 4236, Περὶ ξεν. V 92, Ἀπολλών. 675, Λίβ. Sc. 1613, Μαχ. 266^{13}, 290^{38}, Βέλθ. 406, 1207, Δούκ. 243^{30}, Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [45], Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 7, III 15, Πένθ. θαν.^{2} 370, 506, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 179, Ρίμ. θαν. 89, 105, Κυπρ. ἐρωτ. 111^{10}, Παλαμήδ., Βοηβ. 382, 454, Ἱστ. Βλαχ. 197, 1059, 1397, 1401, 2393, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 150, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [325], Λίμπον. 77, Διακρούσ. 81^{4}, 90^{28}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197^{13}, κ.ἀ.· *γ δ υ μ ν ό ς,* Πανώρ. Ε'

236, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 2, 68, Δ' 279, 288, Βοσκοπ. 419, Ἐρωτόκρ. Α' 1262, Β' 372, 1053, 2011, Δ' 1789, Ἀποκ. Θεοτ. 125, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [47], Φορτουν. (Vinc.) Ἀφ. 40, Πρόλ. 30, Ἰντ. β' 112, Ζήν. Πρόλ. 175, Γ' 171, Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{21}, 309^{24}, κ.ἀ.· *ἐ γ δ υ μ ν ό ς,* Ριμ. Ἀπολλων. 360, Φαλλίδ. 48· *ἐ γ υ μ ν ό ς,* Πικατ. 489, Δεφ., Σωσ. 220.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γυμνός.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *γδυμνὸς* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γδυμνὸς* καὶ *γυμνός*). Γιὰ τὸν τ. *γδυμνὸς* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 85, 318.

1) Ποὺ δὲ φορεῖ (κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γυμνὸς ἀπὸ φορέματα, χωρὶς ἀπανωφόρι* Ἱστ. Βλαχ. 1059· *Εὐρέθησαν κ' οἱ δυὸ γυμνοὶ καὶ εἷς τὸν ἄλλο ἐθώρει* Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [45]· *ἡ ἀρετή, σὰ βλέπομε, γδυμνὴ στὸν κόσμο πηαίνει* Ἐρωφ. Δ' 288· *ὁ ρήγας ἦτον γυμνὸς μὲ τὸ ἀποκάμισον καὶ ἔθελε νὰ ντυθῆ* Μαχ. 266^{13}· ἔκφρ. *γυμνὸ κοπέλι*=ὁ ἔρωτας: *ποιὰ ὥρα νά 'ναι κείνη ν' ἀναπαγῶ; μὰ τὸ γδυμνὸ κοπέλι δὲ μ' ἀφήνει* Ἐρωτόκρ. Α' 1262. **2α**) (Συνεκδ.) ἄγονος, φτωχὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 7): *Ὦ Ἀρκαδιὰ κακότυχη, γυμνὴ κι' ἀκληρισμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [325]· **β¹**) (μεταφ.) στερημένος ἀπὸ κ. (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 4. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ἐπειδὴ καὶ εἶμαι γυμνὴ κάλλους τέτοιων φωστήρων* Λίμπον. 77· *Ὦ μάννα, ... πῶς ἀπομένεις ἀπὸ μὲ γυμνή, τυφλὴ καὶ ξένη!* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 150· *ἀπὸ τιμὲς πολλὰ γδυμνοί, φτωχοὶ καὶ ρημασμένοι* Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 30· *τὸ κεφάλιν του γυμνόν, χωρὶς προσκεφαλάδι* Περὶ ξεν. V 92· *γυμνὴ ὀσκιὰ* Κυπρ. ἐρωτ. 111^{10}· **β²**) ἀπαλλαγμένος ἀπὸ (κ.) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. C1): *γυμνὸς ἀπ' ἁμαρτίαν* Πένθ. θαν.^{2} 370· **γ**) ἀβοήθητος, ἐγκαταλελειμμένος (Ἡ σημασ. σὲ παπυρ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *θανατώνεται τὸ σῶμα, ἡ ψυχὴ μένει γυμνὴ* Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 15. **3α**) (Προκ. γιὰ σπαθὶ) ποὺ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴ θήκη του ἢ τὸ κάλυμμά του (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *ὁ σουλτάνος ἔμοσεν ἀπάνω εἰς τὸν Κόραν καὶ εἰς τὸ σπαθὶν τὸ γυμνὸν* Μαχ. 290^{38}· *Γδυμνὰ τὰ λαμπιρὰ σπαθιὰ ἀνεβοκατεβαίνα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1789· **β**) ἀκάλυπτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἐκούμπησε τὴν κεφαλὴ ἔτσι γδυμνὴ σὰν ἦτο* Ἐρωτόκρ. Β' 2011· *ἕνα δενδρὸν εὑρίσκετο σὲ κῆπον ὡριωμένον, μά 'χε τὲς ρίζες του γδυμνὲς κ' ἦτον καὶ μαδισμένον* Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{21}. **4**) Φρ. *ἀποσκευάζω κ. γυμνόν.* Βλ. *ἀποσκευάζω* 1 φρ.

γυμνότη ἡ, βλ. *γυμνότητα.*

γυμνότητα ἡ, Ἱστ. πατρ. 175^{1} (ἔκδ. *γυμνότητι·* διορθώσ. σὲ *γυμνότητα*)· *γ υ μ ν ό τ η,* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γυμνότης.* Ὁ τ. στὸ Βλάχ. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ. (λ. *γυμνότητα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυμνότη(ς)*).

(Μεταφ.) ἀνεπάρκεια ἐφοδίων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας, Λεξ., λ. *γυμνότης.* Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 3): *ἔγινε δὲ τότε μεγάλη φθορὰ καὶ χαλασμὸς καὶ πτωχεία καὶ γυμνότητα εἰς τοὺς πραγματευτὰς* Ἱστ. πατρ. 175^{1}.

γυμνῶ, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 90, Μακρεμβ., Ὑσμ. 164^{32}, Μανασσ., Χρον. 2168, Καλλίμ. 1404, Ὀρνεοσ. ἀγρ. $552^{7,22}$, Βέλθ. 1162, Χρησμ. (Λάμπρ.) 123, Βεν. 61, Θρ. Θεοτ. 12, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 244.

Τὸ ἀρχ. *γυμνόω.*

Α' (Ἐνεργ.) ἀποβάλλω κ. (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *γυμνόω* 3): *ὅταν γὰρ αὕτη* (ἐνν. *ἡ ἀκτὶς*) ... *μέσον καλύκων φλεκτικῶς ἐπεισβάλῃ, γυμνοῦσιν αὗται τὴν ροδόπνοον χάριν* Εὐγεν., Δρόσ. Α' 90. Ἡ μτχ. σὲ αἰτ. *γυμνώντα* ὡς ἐπίθ.=γυμνός: «*Κύριε,*

πότε σ' εἴδαμε πεινώντα ἢ διψώντα ... ἢ ξένον ἢ γυμνώντα;...» Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 244. **Β'** Μέσ. (προκ. γιὰ πουλὶ) ἀπογυμνώνομαι: *ὅταν ἴδῃς γυμνούμενα τὰ μέλη τοῦ ἱέρακος* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 552^{7}.

γυμνώνω, Λόγ. παρηγ. Ο 51, Ἑρμον. Υ' 247, Φλώρ. 682, 1705, Καναν. 73D, Φυσιολ. (Legr.) 439, 1066, Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [51], 'Αλεξ. 1911, Πένθ. $θαν.^{2}$ 449, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 690, Ἱστ. Βλαχ. 313, 1062, Διγ. Ο 1415, Τζάνε, Κρ. πόλ. 526^{13}· μτχ. *ἐ γ υ μ ν ω μ έ ν ο ς,* Βεν. 33.

Τὸ ἀρχ. *γυμνόω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *γυμνώννειν*) καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυμνῶ*).

Α' 'Ενεργ. **1α**) 'Αφαιρῶ τὸ ἔνδυμα κάπ., γδύνω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *γυμνόω* 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *ἕνας ἀφέντης σὰν αὐτὸν ἀπ' ἕναν δουλευτή του νὰ γυμνωθῇ* Ἱστ. Βλαχ. 1062· **β**) φρ. (προκ. γιὰ σπαθὶ) *γυμνώνω τὸ ξίφος ἢ τὸ σπαθὶ* = ἀνασπῶ τὸ ξίφος ἢ τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὴ θήκη του (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ., ὅ.π.): *καβαλικεύουσιν, γυμνώνουσιν τὰ ξίφη* Φλώρ. 682· *σύρνει σπαθίν, ἐγύμνωσεν καθάριον ὡς τὸν ἥλιον* Φλώρ. 1705. **2**) 'Αφαιρῶ ἀπὸ κάπ. κ. (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Steph., Θησ., λ. *γυμνόω*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 3): *ὅσους περάσουν ἀπεκεῖ ἄπονα θανατώνουν, ἔπειτα τοὺς γυμνώνουσιν* Διγ. Ο 1415. **Β'** Μέσ. **1**) 'Αφαιρῶ τὰ ἐνδύματά μου, γδύνομαι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Γυμνώσου, μὴν τὸν ντρέπεσαι νὰ δείξῃς τὸ κορμί σου* Πένθ. $θαν.^{2}$ 449. **2**) (Μεταφ.) ἀποβάλλω κ. (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, ὅ.π. 3): *γυμνώσου καὶ ἐσὺ τὴν ἡδονὴν ἐκείνην* Φυσιολ. (Legr.) 439· *γυμνώσου τῆς παρακοῆς, ἐνδύσου ἀφθαρσίαν* Φυσιολ. (Legr.) 1066.

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = γυμνὸς (Βλ. καὶ Χατζιδ., 'Αθ. 36, 1924, 202): *Δραχμάνες γὰρ τοὺς λέγουσι κ' ἤτανε γυμνωμένοι* 'Αλεξ. 1911.

γύμνωσις ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 174^{7}, 179^{6}, Βέλθ. 1293, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 178.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γύμνωσις*.

1) 'Αφαίρεση ἐνδυμάτων, ἀπογύμνωση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *τὴν γύμνωσιν εἰς τὸ φευγιὸν* Βέλθ. 1293. **2**) Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ «γυμνώνω», γύμνια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *'Εν τῷδ' ἐπεκάθητο μειράκιον τερατῶδες γύμνωσιν παντελῆ καθ' ὅλου φέρον τοῦ σώματος* Μακρεμβ., Ὑσμ. 174^{7}. **3**) (Μεταφ.) στέρηση τῶν ἀναγκαίων: *ἠσκήτευαν μὲ τόσην κακουχίαν, νηστείαν, ἀγρυπνίαν τε γύμνωσιν καὶ πτωχείαν δύο κλεινοὶ αὐτάδελφοι* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 178.

γυναίκα ἡ, βλ. *γυνή*.

γυναικαδέλφη ἡ, Act. Xér. $18DII^{6}$, $18DIII^{36}$· *γ υ ν α ι κ α δ ε λ φ ή,* Θησ. Πρόλ. [171], Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 521, Σαχλ., 'Αφήγ. 737.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *ἀδελφή*. Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυναικάδελφος*). Γιὰ τὸν τ. *γυναικαδελφὴ* βλ. L-S Κων/νίδη (λ. *γυναικάδελφος*).

Ἡ ἀδελφὴ τῆς συζύγου, κουνιάδα (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., λ. *γυναικάδελφος*): *γυναικαδ(έλφην) Μαρί(αν)* Act. Xér. $18DIII^{36}$.

γυναικαδέλφι(ν) τό, Συναδ., Χρον. 46.

'Απὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *ἀδέλφι(ν)*. Ἡ λ. στὸ Somav. (λ. *γυναικαδέλφια*).

Ὁ ἀδελφὸς τῆς συζύγου, κουνιάδος (Ἡ σημασ. στὸ Somav., ὅ.π.): *Τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἔπεσαν τὰ γυναικαδέλφια μου* ὅ.π.

γυναικάδελφος ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 1053, 1741, 1808, 1875, 1879, 1893, Διγ. Ζ 1012, 1224, 1381, 2150, Διγ. (Trapp) Esc. 1000, Χρον. Μορ. Η 8023, 'Αρμεν., Ἐξάβ. Δ' 8^{5}, Σφρ., Χρον. μ. 122^{2}, Ἔκθ. χρον. 84^{20}, Ψευδο-Σφρ. 184^{20}, Δωρ. Μον. XXXVI, Διγ. Ανδρ. 336^{10}· *γ υ ν α ι κ α δ ε λ φ ό ς,* Διγ. Ζ 2101, 2212, Διγ. (Trapp) Esc. 195, 413, 457, Χρον. Μορ. Η 3236, Chron. br. (Loen.) 12, 'Αχιλλ. L 986, Σφρ., Χρον. μ. 100^{18}, Ψευδο-Σφρ. 522^{31}, Δωρ. Μον. XXXVIII, Βίος Δημ. Μοσχ. 142.

Ἡ λ. σὲ σχόλ., σὲ παπυρ. τοῦ 6. αἰ. (L-S) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. τὸν 8. αἰ. (Sophocl.).

Ὁ ἀδελφὸς τῆς συζύγου, κουνιάδος (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., σὲ παπυρ. τοῦ 6. αἰ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἔχαιρε σὺν ἅπασι μετὰ τῆς ποθητῆς του καὶ σὺν τοῖς γυναικάδελφοις* Διγ. Ζ 1224.

γυναικάριον τό, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 591, κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γυναικάριον*.

Γυναίκα κακῆς διαγωγῆς (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *γυναικάρια γραΐδια* ὅ.π.

γυναικεῖος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. 580^{26}, Διγ. (Trapp) Gr. 1742, 2254, Διγ. Ζ 2152, 'Απολλών. 789, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{3}, 158^{16}· *γ υ ν α ί κ ε ι ο ς,* Σταφ., 'Ιατροσ. 5^{140}, Διγ. (Trapp) Esc. 1042, 'Απολλών. 796, Θησ. (Foll.) I 10, Θησ. ΙΒ' [16^{7}], Ἄνθ. χαρ. 297^{2}, Συναξ. γυν. 201, 336, 478, Βεντράμ., Γυν. 265, Τριβ., Ρὲ 283, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 452, 'Επιστ. Ἡγουμ. 175, Βλαστοῦ, 'Επιστ. 177, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [111], Μαρκάδ. 298.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γυναικεῖος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυναίκειος* καὶ *γυναικεῖος*).

α) Ποὺ ἀνήκει, ποὺ προορίζεται γιὰ γυναίκα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γυναίκειος* 1 καὶ *γυναικεῖος* 1): *Μιὰν 'ντυμασιὰ ὀχ τὰ ροῦχα της γυναίκεια εὐθὺς μοῦ δίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [111]· *δώδεκα σελοχάλινα ἔστρωσαν γυναικεῖα* Διγ. Ζ 2152· **β**) ποὺ ταιριάζει σὲ γυναίκα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γυναίκειος* 2 καὶ *γυναικεῖος* 2): *Τὴν θλῖψιν ἂς ἀφήσωμεν, γυναίκειο ἔναι πράγμα* Θησ. ΙΒ' [16^{7}]· *ὁλότελα ἔβγαλε ἀπ' αὐτὴν τὸ δεῖλος τὸ γυναίκειον* Θησ. (Foll.) I 10.

Τὸ οὐδ. ἑν. ὡς οὐσ.=γυναικωνίτης: *Τὸ δὲ ἀριστερὸν μέρος τοῦ γυναικείου ἕως τὴν κολόνα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{3}.

Τὸ οὐδ. πληθ. ὡς οὐσ. **1**) Ἔμμηνα (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. II2b· βλ. καὶ Δημητράκ., λ. *γυναίκειος* 2): *τὰ λεγόμενα παρὰ τῶν ἰατρῶν ἔμμηνα ... καὶ παρὰ τῶν γυναικῶν καλοῦνται γυναίκεια* Σταφ., 'Ιατροσ. 5^{140}. **2**) Γυναικεῖο φόρεμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II2f καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γυναίκειος* 3 καὶ λ. *γυναικεῖος* 7): *ἐποίησεν τὸν φρόνιμον διὰ νὰ εἰδωλολατρήσῃ ... νὰ φορέσῃ γυναίκεια* Συναξ. γυν. 336.

γυναικήσιος, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1613 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 111).

'Απὸ τὸ οὐσ. *γυναίκα* καὶ τὴν κατάλ. *-ήσιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Προορισμένος, κατάλληλος γιὰ γυναῖκες (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ποκάμισα γυναικήσια* ὅ.π.

γυναικίας ὁ, Μανασσ., Χρον. 588.

Τὸ ἀρχ. (?) ἢ μτγν. οὐσ. *γυναικίας* (Βλ. L-S).

Αὐτὸς ποὺ γυναικοφέρνει, θηλυπρεπὴς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S): *γάστρις ἀνὴρ καὶ τρυφηλός, λάγνος καὶ γυναικίας* ὅ.π.

γυναικίζω, Σπαν. (Ζώρ.) V 90, Gesprächb. 107[8], Χρον. Τόκκων Τίτλ. μετὰ στ. 2596.

Τὸ ἀρχ. *γυναικίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Andr., Lex.).

1) Παίρνω γυναίκα γιὰ σύζυγο, παντρεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Andr., Lex.): *Πρόσεξον οὖν καὶ σκόπησον, ὅτά 'ν' νὰ γυναικίσῃς, μὴ πλανεθῇς στὸ κάλλος της ἢ εἰς εὐγένειάν της* Σπαν. (Ζώρ.) V 90. **2)** Δίνω σὲ κάπ. γυναίκα γιὰ σύζυγο, παντρεύω: *Πῶς ἐγυναίκισε τὸν Λεονάρδον μὲ τῆς Νεράτας τὴν θυγατέραν* Χρον. Τόκκων Τίτλ. μετὰ στ. 2596.

γυναικίσιμα, ἐπίρρ., Ἄνθ. χαρ. 296[12].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γυναικίσιμος*.

Κατὰ τὸ γυναικεῖο τρόπο: *ἐσκούφωνέν τον γυναικίσιμα* ὅ.π.

γυναικοθεῖος ὁ, Ψευδο-Σφρ. 530[19].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *θεῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ὁ θεῖος τῆς συζύγου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. στὴ λ. 1): ὅ.π.

γυναικοθύμως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 826.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γυναικοθύμως* (L-S, λ. *γυναικόθυμος*).

Φρ. *γυναικοθύμως ἔχω* = ὀργίζομαι, θυμώνω κατὰ τὸ γυναικεῖο τρόπο: *Εἶδε τὸν Γύγην ἡ γυνή, γυναικοθύμως εἶχε* ὅ.π.

γυναικοκάρδιος, ἐπίθ., Κορων., Μπούας 65.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *καρδία*.

Ποὺ ἔχει καρδιὰ γυναίκας, δειλός: *ὡς δὲ γυναικοκάρδιους οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς νικῶσι* ὅ.π.

γυναικολύπως, ἐπίρρ., Μανασσ., Ἀρίστ. I Ϛ' 39 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 114[9]], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 378.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *λύπη*.

Κατὰ τὸν τρόπο ποὺ λυποῦνται οἱ γυναῖκες: *βλήμασι κνιζόμεναι* (ἐνν. *αἱ γυναῖκες*) *τοῖς ἐκ τῆς ὑποψίας γυναικολύπως φέρουσι ταῦτα καὶ ζηλοτύπως* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 378.

γυναικομίμως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 627.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γυναίκα* καὶ τὸ *μιμοῦμαι*.

Κατὰ μίμηση τοῦ τρόπου τῶν γυναικῶν: *Λέγουσι* ... (παραλ. 1 στ.) *τὸν Ἀσσυρίων κράτορα τὸν Ἀνακυνδαράξου, ὀρχηστοφιλοπαίγμονα, ζῶντα γυναικομίμως* ὅ.π.

γυναικόπαιδα τά, Σουμμ., Ρεμπελ. 158.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναῖκες* καὶ *παιδιά*. Ἡ λ. στὸ Θεοφ., Χρον. 388[29] καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Γυναῖκες καὶ παιδιὰ (Ἡ σημασ. στὸ Θεοφ., Χρον. 388[29] καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἄνδρες καὶ γυναικόπαιδα* ὅ.π.

γυναικοπάτωρ ὁ, Μανασσ., Χρον. 5569.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *πατήρ*.

Ὁ πατέρας τῆς συζύγου, ὁ πεθερός: ὅ.π.

γυναικοπροσωπίας ὁ, Μανασσ., Χρον. 612.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *γυναικοπρόσωπος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίας*.

Αὐτὸς ποὺ τὸ πρόσωπό του ἔχει γυναικεῖα χαρακτηριστικά: *ἑώρακεν ἐψιμυθιωμένον* (ἐνν. *τὸν Σαρδανάπαλον*), *ἄτριχα, λειοπώγωνα, γυναικοπροσωπίαν* ὅ.π.

γυναικότη ἡ, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 502.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γυναίκα* καὶ τὴν κατάλ. *-ότη*. Τ. *γυναικότητα* στὸ Somav.

Τὸ γυναικεῖο φύλο: *Μὲ δίκιο πρέπει τὸ λοιπὸν νά 'ν' τῆς ἀρσενικότης κυριότατον τὸ θέλημα παρὰ τῆς γυναικότης* ὅ.π.

γυναικόψυχος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5728.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γυναίκα* καὶ *ψυχή*. Ἡ λ. τὸν 5. αἰ. (L-S).

Ποὺ ἔχει ψυχὴ γυναίκας, δειλὸς (Ἡ σημασ. τὸν 5. αἰ., L-S): *ἕως καὶ πότε τῆς ἀρχῆς τὸ σκάφος ἰθυνοῦσιν εὐνοῦχοι γυναικόψυχοι;* ὅ.π.

γυναικώδης, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 392[30].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *γυναικώδης*.

Ὅμοιος μὲ γυναίκα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *δειλοκαρδίους καὶ γυναικώδεις καὶ ἀνωφελεῖς ἀπεκάλει* ὅ.π.

γυναικωνίτης ὁ, Συναδ., Χρον. 28.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γυναικωνίτης* (Steph., Θησ.) Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ μέρος τῶν χριστιανικῶν ναῶν ποὺ προορίζεται γιὰ τὶς γυναῖκες (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S, λ. *γυναικωνῖτις* 1 καὶ Lampe, Lex., λ. *γυναικωνῖτις* 1a. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐχώρισε καὶ τὸν γυναικωνίτην* ὅ.π.

γυναικωνῖτις ἡ, Δούκ. 137[26-7].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γυναικωνῖτις*.

Εἰδικὸ γιὰ τὶς γυναῖκες διαμέρισμα· οἱ γυναῖκες (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ., λ. *γυναικωνίτης* ὁ, Β): *ἔξεισι τῆς πόλεως ἔν τινι τῶν τερπνῶν κήπων ... σὺν τῇ γυναικωνίτιδι* ὅ.π.

γυναικωτός, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 71.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γυναίκα* καὶ τὴν κατάλ. *-ωτός*. Ἡ λ. στὸν Κατσαΐτ. (Ἰφ. Β' 66) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Θηλυπρεπὴς (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἅρπαγος καὶ γυναικωτὸς* ὅ.π.

γυνὴ ἡ, Προδρ. I 221, II H 19e, IV 232, 234, Πόλ. Τρωάδ. 197, Ἑρμον. Β 166, Ω 276, Χρον. Μορ. Ρ 3472, Ἰατροσ. κώδ. τλα', Περὶ ξεν. Α 366, Ἐρωτοπ. 407, Ἀχιλλ. Ο 37, Ἱππ. (Legr.) 473, Θησ. (Foll.) I 125, Θησ. Πρόλ. [170], Γ' [28[8]], Θησ. (Schmitt)

335 V 97, 98, 'Αλεξ. 1390, 2274, 2296, 2862, Συναξ. γυν. 108, 254, 312, Θρ. Κύπρ. Κ 603, Θρ. Κύπρ. Μ 126, Ἔγγρ. τοῦ 17. αἰ. (Κακ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 481, 482), 'Ερωτόκρ. Α' 1427, Ε' 1305, Διήγ. ὡραιότ. 497, Θυσ.^{2} 99, 206, 228, 321, Βακτ. ἀρχιερ. 178, Διγ. Ο 1837, κ.ἀ.· *ἀ γ υ ν α ί κ α,* Act. XIIe Congr. d'Et. Byz. II, 1964, 515 (ἔκδ. *εἰς ἀγυναίκα·* μήπως *ὡσὰ γυναίκα?*)· *γ ε ν α ί κ α,* 'Ασσίζ. 263^{12}, 345^{23}, 401^{31}, Μαχ. 120^{25}, 436^{25}, 544^{11}, 574^{29}, Πεντ. Γέν. III 6, XI 29 (γεν. *γεναικός*), XX 11 (γεν. *γεναικός*), XXVIII 1, Ἔξ. XIX 15, XXXV 25, Λευιτ. XII 2, XX 10, 13 (γεν. *γεναικὸς*), XXIV 10 (γεν. *γεναικός*), 'Αρ. V 18, XXXI 9, Δευτ. III 6, XXII 5· *γ υ ν α ί κ α,* Προδρ. II Η 47, IV 61, 240, Παράφρ. Μανασσ. 278, 'Ασσίζ. 14^{16}, 131^{13}, 406^{30}, 'Ιατροσ. $21^{95,101,111}$, Διγ. (Trapp) Gr. 1524, Βέλθ. 1235, Πόλ. Τρωάδ. 213, Χρον. Μορ. Η 2477, 3273, 8521, Πουλολ. 174, Πτωχολ. Ν 496, Φλώρ. 57, 'Ερωτοπ. 73, Λίβ. Esc. 2528, 2797, 'Αχιλλ. Ν 1180, 'Ιμπ. 789, Σφρ., Χρον. μ. 80^{11}, 100^{8}, 110^{25}, 118^{9}, Ριμ. κόρ. 665, Ἆσμα σεισμ. 23, Συναξ. γυν. 127, 1015, Κυπρ. ἐρωτ. 94^{56}, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 1, Πανώρ. Ε' 164, 'Ερωφ. Δ' 115, 'Ερωτόκρ. Α' 1066, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. δ' 75, Βακτ. ἀρχιερ. 152, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. γ' 18, Τζάνε, Κρ. πόλ. 204^{15}, 236^{6}, 400^{21}· *γ υ ν ή - γ υ ν α ί κ α,* Τρωικὰ 520^{6}, Διδ. Σολ. Ρ 22, 81, Προδρ. IV 112, 126, Κρασοπ. 6, Διγ. Ζ 52, Διγ. Α 1731, Χρον. Μορ. Η 2561, 6319, 8582, 'Απολλών. 34, 'Ιμπ. 788, Σφρ., Χρον. μ. 24^{22}, Θησ. Γ' [37^{6}], Σαχλ., 'Αφήγ. 183, Κορων., Μπούας 42, Ψευδο-Σφρ. 182^{33}, 'Ιστ. πατρ. 97^{22}, Διγ. Ἄνδρ. 362^{3}, 365^{29}, 369^{15}, 395^{29}, 412^{10-1}, Εὐγέν. 823, Βακτ. ἀρχιερ. 140, 151, Διγ. Ο 120, Διακρούσ. 97^{11}, 104^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γυνή*. 'Ο τ. *γυναίκα* στὸ Du Cange (λ. *γυναίκα*) καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γυναίκα*). 'Ο τ. *γεναίκα* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο καὶ στὴ Ρόδο (Μενάρδ., ΕΕΒΣ ϛ', 1929, 288). Γιὰ τὸν τ. *γεναίκα* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 237 καὶ Hadjioannou, Beginning of Cypr. Dial. 304.

1) Γυναίκα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γυναίκα* 1· βλ. καὶ Du Cange, ὅ.π.): *Ἔκλαιον οἱ κακότυχοι, τὸ στῆθος ἐκτυποῦσαν, ὡσὰν γυναῖκες ἔκαμναν καὶ τὰ μαλλιὰ τραβοῦσαν* Διακρούσ. 97^{11}. **2**) Σύζυγος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γυναίκα* 3): *δίδουσίν με τὴν ῥήγαιναν γυναίκα νὰ τὴν ἔχω* 'Ιμπ. 788. **3**) Φρ. *παίρνω εἰς γυναίκα* = παίρνω γιὰ σύζυγο, παντρεύομαι: *ἐφάνη καλὸν ἵνα ὁ δεσπότης κὺρ-Κωνσταντῖνος ἐπάρῃ τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ δὴ τοῦ Καρούλου δεσπότου εἰς νόμιμον γυναῖκα* Σφρ., Χρον. μ. 24^{22}. **4**) Φρ. *λαμβάνω* ἢ *λαμβάνομαι εἰς γυναῖκα* = παίρνω γιὰ σύζυγο: *Μέλλει γὰρ ταύτην* (ἐνν. τὴν παῖδα) *ἀμιρὰς λαβέσθαι εἰς γυναῖκα* Διγ. Ζ 52· **5**) Φρ. *στέλνω, πέμπω κάποια εἰς γυναίκα(ν)* = στέλνω κάποια γιὰ σύζυγο σὲ κάπ.: *ἐκράτησεν τοῦ βασιλέως ἐκείνου τοῦ Ρομπέρτου τὴν θυγάτηρ του, ὅπου ἔστελνεν τοῦ ῥόι Ραγοῦ εἰς γυναίκα* Χρον. Μορ. Η 6319· *ἀποκρισιάρην ὁ ἀμιρὰς ἐστείλην εἰς τὸν δεσπότην κὺρ-Δημήτριον, ἵνα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναίκαν πέμψῃ αὐτῷ δὴ τῷ ἀμιρᾷ* Σφρ., Χρον. μ. 110^{25}.

γύπας ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 2224, 'Αχιλλ. L 394 (πληθ. *γύπαδες*), 'Αχιλλ. Ν 511, Γεωργηλ., Βελ. 278· *χ ι ο ύ χ α ς,* Κυπρ. ἐρωτ. 142^{15}.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γύψ*. 'Η λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδίωμ. (Andr., Lex., λ. *γύψ*). Γιὰ τὸν τ. *χιούχας* βλ. Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 417).

'Αρπακτικὸ πουλὶ ποὺ μοιάζει μὲ ἀετό, ὄρνιο ('Η σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἰδίωμ., ὅ.π.): *οὐκ ἐφοβήθησάν τους, ὡς γύπαδες τοὺς ἔφαγαν* 'Αχιλλ. L 394.

γύπος ὁ, Διγ. Ἄνδρ. 371^{12}.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *γύψ*.

'Αρπακτικὸ πουλὶ ποὺ μοιάζει μὲ ἀετό, ὄρνιο: *καὶ ἔπεσαν ἀπὰν-ἀπάνω μου ὡσὰν οἱ γύποι* Διγ. Ἄνδρ. 371^{12}.

Γύπτιος ὁ, βλ. Προσθ. ε' τόμου, λ. *Αἰγύπτιος*.

γύρα ἡ, Δαρκές, Προσκυν. 38 (ἔκδ. ἐσφαλμ. *γύραν*), 'Ερωτόκρ. Δ' 2019.

'Απὸ τὸ *γυρίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ παλαιότερη μνεία τῆς λ. βλ. Du Cange (λ. *γύραι*).

α) Περιφορά, κύκλος ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *στὸν κάμπο τέσσερεις φορὲς τοῦ κάμασι τὴ γύρα* 'Ερωτόκρ. Δ' 2019· **β**) σειρά: *ἀφὸν ὅλοι ἐδώκασιν, δὲν ἔκαμε ἀλλέως, ἦρτε ἡ γύρα τοῦ ἀφέντη τους, ὁποὺ εἶχαν βασιλέως* Δαρκές, Προσκυν. 38.

γυράζω, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 142, κριτ. ὑπ.)· *γ υ ρ κ ά ζ ω,* Ἆσμα Μάλτ. 67.

'Απὸ τὸ οὐσ. *γύρος* καὶ τὴν κατάλ. *-άζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). 'Ο τ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Βλ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 518 καὶ Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 27, 1963, 160).

1) Περιστρέφω κ. (Πβ. Παπαδ. Α., ὅ.π. στὴ λ. 1): *γυράζων τὸν αὐτοῦ σφόνδυλον καὶ κρούων τὸν πόδα* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 142, κριτ. ὑπ.). **2**) 'Οχυρώνω (Βλ. Σακ., Κυπρ., ὅ.π.): *Μάλτα καὶ ἒν σὲ παίρνομεν καὶ ἂν ἦσουν κολοκένη καὶ μὲ τὸ τσυπποκρόμμυον ἂν ἦσουν γυρκασμένη* Ἆσμα Μάλτ. 67.

γυράμπελο(ν) τό, Ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 102), Ἔγγρ. τοῦ 1646 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 146^{9-10}).

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *γύρο* καὶ τὸ οὐσ. *ἀμπέλι*.

Χωράφι ποὺ εἶναι γύρο στ' ἀμπέλι (Βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 283): *δίνει ... ἕνα κομμάτι ἀμπέλι μὲ γυράμπελον, ἤγουν χωράφι ὁποὺ εἶναι ὁμάδιν μετ' αὐτοῦ* Ἔγγρ. τοῦ 1646.

γυρεμός ὁ, βλ. *γυρευμός*.

γύρευμα τό, Λίβ. P 451, Λίβ. Esc. 704.

'Απὸ τὸ *γυρεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Πβ. καὶ τὸ σημερ. *γύρεμα* (Δημητράκ.).

Ζήτηση (Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 1): *γύρευμα νὰ ἔβγης καὶ νὰ γυρεύγης* Λίβ. Esc. 704.

γυρευμὸς ὁ, Λίβ. Esc. 1681· *γ υ ρ ε μ ό ς,* Πεντ. Λευιτ. X 16, Δευτ. XXIII 22.

'Απὸ τὸ *γυρεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*.

1) Περιπλάνηση: *πόνεσε τὰς κακώσεις του τὰς ἔπαθεν δι' ἐσέναν, τοῦ χρόνου του τοὺς γυρευμούς, τοὺς παρεπικρασμούς του* Λίβ. Esc. 1681. **2**) Ζήτηση: *ὅτι νὰ τάξης τάγμα τοῦ Κύριου τοῦ Θεοῦ σου μὴν ἀργήσης νὰ τὸ πλερώσης, ὅτι γυρεμὸ νὰ τὸ γυρέψη ὁ Κύριος ὁ Θεός σου ἀπὸ ἐσὲν* Πεντ. Δευτ. XXIII 22.

γύρευσις ἡ, Διάτ. Κυπρ. 510^{12}

'Απὸ τὸ *γυρεύω* καὶ τὴν κατάλ. *-σις*. 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ. Πβ. καὶ τὸ σημερ. *γύρεψη* (Δημητράκ.).

Ζήτηση: *ἐὰν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως γένεται χρῆσις ἢ γύρευσις ὑπακοῆς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης* ὅ.π.

γυρεύω, Σπαν. Α 177, Διδ. Σολ. Ρ 117, Γλυκᾶ, Στ. 329, Προδρ. IV 71, 189, 202, Καλλίμ. 1652, Διγ. Ζ 380, 3339, Διγ. (Trapp) Esc. 536, 977, 1342, Βέλθ. 269, 1123, Ἀκ. Σπαν. 32^{131}, 39^{351}, 40^{391}, Πόλ. Τρωάδ. 161, 586, Χρον. Μορ. Η 6905, Χρον. Μορ. Ρ 3922, Πουλολ. 318, Πτωχολ. Ρ 305, Φλώρ. 1087, Ἐρωτοπ. 593, Λίβ. Ρ 437, 1884, Λίβ. Esc. 912, Λίβ. Ν 3167, 3224, 3726, Χρον. Τόκκων 13, Φυσιολ. (Legr.) 849, Σφρ., Χρον. μ. 34^{15}, Θησ. Ι' [18^{8}], Χούμνου, Π.Δ. VII 50, Ἀλεξ. 263, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{6}, Σαχλ. Ν 298, Σαχλ., Ἀφήγ. 54, 121, Ἔκθ. χρον. 80^{9}, Σκλάβ. 34, Συναξ. γυν. 234, Φαλιέρ., Λόγ. 377, Δεφ., Λόγ. 738, Αἰτωλ., Μῦθ. 19^{5}, 35^{15}, 94^{20}, 95^{8}, Θρ. Κύπρ. Κ 69, Ἱστ. πατρ. 130^{9}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 396, Πανώρ. Β' 324, Σουμμ., Ρεμπελ. 184, Διγ. Ἄνδρ. 324^{12}, 326^{11}, Ἱερόθ. Ἀββ. 338, Εὐγέν. Πρόλ. 35, Στάθ. Β' 31, Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110^{2}, Ἔγγρ. Σύρου Α' 182, Διγ. Ο 2806, Τζάνε, Κρ. πόλ. 258^{18}, $262^{17,21}$, 280^{4}, 431^{12}, κ.π.ἀ.· *γ ε ρ ε ύ ω,* Πεντ. Λευιτ. XIX 31· *γ υ ρ ε ύ γ ω,* Λόγ. παρηγ. L 151, Ἀσσίζ. 213^{22}, 452^{28}, Ἐρωτοπ. 596, Λίβ. Esc. 3512, Μαχ. 6^{33}, 34^{20}, 328^{6}, 416^{29}, 574^{33}, 584^{22}, Γεωργηλ., Θαν. 261, 469, 491, 556, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 420, Ἰμπ. (Legr.) 279, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 194, Πεντ. Ἔξ. IV 19, X 11, XXXIII 7, Δευτ. XVIII 11, Ἔγγρ. Σύρου Α' 20, Κυπρ. ἐρωτ. 42^{7}, 46^{6}, 92^{41}, 98^{24}, 126^{19}, Πανώρ. Α' 295, Γ' 100, Ἐρωφ. Ἀφ. 40, Δ' 281, Ἰντ. δ' 105, Βοσκοπ. 463, Ἐρωτόκρ. Α' 222, 1527, 1678, 2096, Γ' 1186, Δ' 719, 1658, Ε' 600, 1005, Θυσ.^{2} 53, 368, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 18, Ροδολ. Ἀφ. [27], Ε' [280], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 143, 441, Ζήν. Γ' 52, Λεηλ. Παροικ. 426, Διγ. Ο 1964, 2838, κ.ἀ.· ἀόρ. *(ἐ) γ ύ ρ ε ψ α,* Σπαν. Α 195, Ἀσσίζ. 64^{31}, 269^{13}, 405^{29}, 465^{23}, Χρον. Μορ. Ρ 2210, 4124, 8546, Λίβ. Sc. 3258, Λίβ. Ν 568, Χρον. Τόκκων 1235, Μαχ. 6^{31}, 48^{25}, 64^{37}, 448^{23}, 580^{8}, Θησ. Γ' [51^{6}], Βουστρ. 417, Γαδ. διήγ. 138, Ἀπόκοπ. 184, Ριμ. κόρ. 611, Σαχλ., Ἀφήγ. 632, Συναξ. γυν. 268, Κορων., Μπούας 94, Δεφ., Λόγ. 45, 447, Τριβ., Ρὲ 130, Ἀχέλ. 1209, Χρον. σουλτ. 58^{37}, 144^{20}, Πανώρ. Δ' 384, Ἐρωφ. Β' 74, 82, 181, Βοσκοπ. 53, Σουμμ., Ρεμπελ. 168, Θυσ.^{2} 1048, Εὐγέν. 247, Στάθ. Γ' 367, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 9, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [184], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [783], Φορτουν. (Vinc.) Α' 185, Ε' 361, Ζήν. Α' 70.

Τὸ μτγν. *γυρεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α^{1}) Κάνω τὸν κύκλο, περιέρχομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τότε τὸν γύρον τοῦ δενδροῦ γύρευε νὰ ρωτήση κ' εὐθὺς ὁ σκύλος ἔδραμε κ' εἶχε τηνε ξεσκίσει* Αἰτωλ., Μῦθ. 35^{15}· **α^{2}**) περιπλέω: *ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων… περιπατοῦσα νυκτὸς ἐγύρευε ποῦ ἂν εὕρη τὴν τοῦ Τόρια ἀρμάδα* Ἔκθ. χρον. 80^{9}. **2α**) Περιηγοῦμαι, περιοδεύω (Πβ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Β' 240): *ἐγύρευσα Συριὰν καὶ Ρωμανιὰν* Διγ. (Trapp) Esc. 536· *Τὸν κόσμον ὅλον βούλομαι, θέλω νὰ τὸν γυρεύσω* Φλώρ. 1087· *γυρεύω καὶ περιπατῶ, ἔχω δέκα ἡμέρας* Βέλθ. 269· **β**) (καὶ μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) τριγυρίζω, ψάχνοντας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τὸν κόσμον κι' ἂν ἐγύρευες κάλλιον οὐκ εἶχες εὕρειν* Διγ. (Trapp) Esc. 977· *ὅλη τὴ χώρα ἐγύρεψα μόνο γιὰ νὰ τὸν εὕρω* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 361· *πανταχοῦ γυρεύσαντες τὴν ἀδελφὴν οὐχ εὗρον* Διγ. Ζ 380· *ὅταν ὀκνεύση ἄνθρωπος, ὅλο ἀφορμὲς γυρεύγει* Γεωργηλ., Θαν. 469· *ἐγύρεψεν τὸ σεντούκιν* Μαχ. 6^{31}· *ἐγύρεψέν εἰς τὸ κρεβάτιν καὶ εἶδεν τὰ χαρτία* Μαχ. 580^{8}· *γυρέψετε εἰς τὰς γραφὰς* Μαχ. 48^{25}· *Ἡ Ἀρετούσα … γύρευγε στ' ἀρμάρι νὰ βρῆ καὶ ἄλλο τίβοτσι τσ' ἀγάπης νὰ τὸ πάρη* Ἐρωτόκρ. Α' 1527. **3**) Ἐπιζητῶ, ἀναζητῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Μὴ βούλεσ' ἀνημπόρετα πράματα νὰ γυρέψης* Ἐρωτόκρ. Ε' 810· *ἀπέθαναν ὅλοι ὁποὺ γυρεύγουν τὴν ψυχή σου* Πεντ. Ἔξ. IV 19· *πάγω γυρεύοντας νὰ βρῶ τὴν τέλειωσήν μου* Εὐγέν. Πρόλ. 35· *ὅποιος γυρεύει παίρνει* Διγ. Ἄνδρ. 326^{11}· *ὅλο τὰ χειρότερα καὶ τὰ κακὰ γυρεύγου* Ἐρωτόκρ. Γ' 1186· *πρῶτον τὸ γυρεύγεται εἰς τὸν γάμον εἶναι πρῶτον ἡ ὀμορφία* Μαχ. 328^{6}· *ἐγύρεψάν το νὰ πάγη εἰς τὴν Κερυνίαν* Μαχ. 64^{37}. **4**) Φρ. *γυρεύω τὸ αἷμα κάπ.* = ζητῶ νὰ ἐκδικηθῶ τὸ θάνατο κάπ.: *περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποὺ ἔνι φονεμένη καὶ οὐδὲν ἔχει κανένα συγγενῆ οὗ ἀγνώριμον νὰ γυρέψη τὸ αἷμαν της* Ἀσσίζ. 269^{13}. **5**) *γυρεύω διὰ γαμπρόν, γυρεύω κάποιαν* = ζητῶ σύζυγο: *μὲ γύρεψαν διὰ γαμπρὸν καὶ ἀπόφευγά τις ὅλες* Τριβ., Ρὲ 130· *πολλοὶ γὰρ τὴν ἐγύρευσαν ἀφέντες τῆς Φραγκίας, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησεν ποσῶς νὰ δευτερώση ἄνδρα* Χρον. Τόκκων 13. **6**) Ἐξετάζω, ἐρευνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τοῦ Θεοῦ τοὺς ὁρισμοὺς κάθεσαι καὶ γυρεύγεις;* Θυσ.^{2} 368. **7**) Ἐπιδιώκω νὰ …, προσπαθῶ νὰ πετύχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Ὅσοι γυρεύγουσι λοιπὸ μεγάλοι νὰ γενοῦσι* Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 143· *νὰ γλυτώσουν τὴ ζωὴ πάσκουσι καὶ γυρεύγου* Ἐρωτόκρ. Α' 1678· *μαίνεταί σε ὡς κακός, γυρεύει τὴν ζημιάν σου* Διδ. Σολ. Ρ 117· *πάγει γυρεύοντας νὰ πειράξη τόσον τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὅσον καὶ τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους* Ἔγγρ. Σύρου Α' 182· *τσὶ πρικαμένες προξενιὲς γύρεψε νὰ 'μποδίσης* Ἐρωφ. Β' 82. **8**) Φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι (γιὰ κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, βλ. Φάβ., Ἀθ. 47, 1937, 56): *Τσὶ πρίκες δὲν ἐγύρευγα, τσὶ πόνους δὲν ἐγροίκου* Ἐρωτόκρ. Ε' 1005· *τσ' ἄλλες μου κοῦρες τσὶ πολλὲς νὰ πάγω νὰ γυρέψω* Φορτουν. (Vinc.) Α' 185. **9**) Γυρίζω πίσω, ἐπιστρέφω: *ὀπίσω νὰ γυρεύωμεν καὶ ποιὰν ὁδὸν νὰ εὕρουμεν;* Λίβ. Ρ 1884.

γυρίζω, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 439, Γλυκᾶ, Στ. 368, Λόγ. παρηγ. Ο 708, Προδρ. IV 93, Καλλίμ. 1847, Ἀσσίζ. 28^{24}, 83^{15}, 128^{15}, Διγ. (Trapp) Gr. 1076, Διγ. (Trapp) Esc. 24, 74, 1505, 1700, Διγ. Ζ 396, 1596, 1767, 3485, Mevlânâ 2^{2}, Divân 885^{7}, Βέλθ. 216, 301, Πόλ. Τρωάδ. 431, Ἑρμον. Τ 363, Χρον. Μορ. Η 1698, Χρον. Μορ. Ρ 2867, Πουλολ. 527, Περὶ ξεν. Α 315, Λίβ. Ρ 1835, Λίβ. Esc. 1160, Λίβ. Ν 458, 2427, Ἀχιλλ. L 984, Ἀχιλλ. Ν 1560, Ἰμπ. 184, 830, Χρον. Τόκκων 524, Θρ. Κων/π. Β 86, Παρασπ., Βάρν. C 250, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 330, Μαχ. 310^{3}, 372^{12}, 654^{19}, Θησ. (Schmitt) 337 VII 108, Ch. pop. 197, 705, Χούμνου, Π.Δ. VII 94, Γαδ. διήγ. 202, 284, Διήγ. Ἀλ. V 7, Ἀλφ. (Μπουμπ.) Ι 5, Ἀλεξ. 1372, 2622, Ἀπόκοπ. 49, 119, 245, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 152^{1}, 160^{17}, Σαχλ. Ν 96, Σαχλ., Ἀφήγ. 9, 46, 134, Ἰμπ. (Legr.) 769, Συναξ. γυν. 173, Κορων., Μπούας 115, 136, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 247, Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 121, Βεντράμ., Φιλ. 44, 252, Σοφιαν., Παιδαγ. 92, Δεφ., Σωσ. 78, Δεφ., Λόγ. 730, Τριβ., Ρὲ 47, Πεντ. Γέν. III 24, XIX 25, Ἔξ. X 19, XIV 5, Ἀρ. XXXII 38, Λευιτ. XIII 4, Βίος γέρ. V 207, Ἀχέλ. 749, 1453, Αἰτωλ., Μῦθ. 7^{6}, 137^{18}, Κώδ. Χρονογρ. 53^{10}, Χρον. σουλτ. 115^{30}, Μηλ., Ὁδοιπ. 635, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 327, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 427, Κυπρ. ἐρωτ. 47^{6}, 69^{11}, Πανώρ. Γ' 307, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 63, 110, Α' 276, 607, Γ' 44, 88, Δ' 187, Ε' 530, Φαλλίδ. 8, Παλαμήδ., Βοηβ. 438, Σταυριν. 251, 288, Χίκα, Μονωδ. 161, Ἱστ. Βλαχ. 927, 1560, 2708, 2757, Διγ. Ἄνδρ. 320^{20}, 366^{32}, 371^{15}, 404^{23}, Ἐρωτόκρ. Α' 725, 1725, 1747, Β' 1243, 1971, Γ' 33, 872, Ε' 979, Θυσ.^{2} 134, 389, Εὐγέν. Πρόλ. 60, Στάθ. Πρόλ. 1, Γ' 87, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 15, 51, Συναδ., Χρον. 31, Ροδολ. Α' [391], Β' [1], Διήγ. ὡραιότ. 211, 690, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [677, 938], Ε' [23, 80], Λίμπον. 298, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 1, Β' 364, 423, Ζήν. Πρόλ. 71, 81, Ε' 191, Λεηλ. Παροικ. 115, Τζάνε, Κρ. πόλ. 153^{26}, 158^{23}, 178^{18}, 239^{17}, 412^{5}, 467^{10}, 535^{2}, 543^{18}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 526, κ.π.ἀ.· *σ γ ο υ ρ ί ζ ω,* Λίβ. Ρ 2788, Λίβ. Esc. 319 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γύρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* Ἡ λ. τὸν 8. αἰ. (Βλ. Sophocl.), στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Ἐνεργ. **Α'** Μτβ. **1α**) Περιστρέφω, θέτω κ. σὲ κυκλικὴ κίνηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τούτη μου ἡ σβίγα, ἀποὺ κρατῶ στὸ χέρι καὶ γυρίζω* Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 1· **β**) (προκ. γιὰ τὸν τροχὸ τῆς τύχης) φρ. *γυρίζει ἡ τύχη τὸν κύκλο ἢ τὸν τροχὸ* = μεταβάλλεται ἡ τύχη, ἡ κοινωνική κατάσταση κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Τὸν κύκλο βλέπω ἐγύρισε ἡ τύχη ὡς ἐπεθύμου* Ζήν. Ε' 191· *δύναται ἡ τύχη τὸν*

τροχὸν πάλιν νὰ τὸν γυρίση Σαχλ., 'Αφήγ. 9· **γ**) φρ. γυρίζω κάπ. μὲ ρόδαν = βασανίζω στὸν τροχό: πόσες ἐκόψαν μὲ σπαθί, μὲ ρόδαν ἐγυρίσαν Δεφ., Λόγ. 730. **2α**) Κάνω τὸν κύκλο (κάπ. πράγματος), περιτριγυρίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): δυό, μ' ἐφάνην, ποντικοὶ τὸ δένδρον ἐγυρίζαν 'Απόκοπ. 49· **β**) «παλεύω» (κάπ.) (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΙΙ Ε' Παράρτ. 24): κανεὶς τοῦτον οὐκ ἔτρεψεν ἢ ἐνίκησεν πολλάκις, ἀλλ' ὅσοι τὸν ἐγύρισαν τὸ ἀλίμονον ἐπῆραν 'Αχιλλ. Ν 1560· **γ**) συνοδεύω κάπ. (ὡς φρουρός): ἦτον συνήθιν ὅτι ἐγυρίζαν τὸν ρήγαν ἀπὸ τὸν "Αγιον Νικόλαν ὡς τὲς λόντζες Μαχ. 310[3]. **3**) Κυκλώνω κάπ. ('Η σημασ. στὸν Κεδρ. 547 Α): μᾶς ἐγυρίσασιν ἔνοπλοι 'Αραβίτες Διγ. (Trapp) Esc. 1700. **4α**) Περιέρχομαι, περιοδεύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 18): τὰ πλευτικὰ τὸν γύρον τὸ ἐγυρίσαν Χρον. Μορ. Η 1698· χώρας πολλὰς ἐγύρισε καὶ τοπαρχίας καὶ κάστρα Βέλθ. 216· **β**) περιφέρω κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): Πότε στῆς 'Ανατολῆς τὰ μέρη τὴν γυρίζει (ἐνν. τὴν πέτρα)... Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [23]. **5α**) Στρέφω κάπ. ἢ κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): τὴν οὐρὰν ἐγύριζεν ὡς πρὸς τὴν κεφαλήν του Βέλθ. 301· Αὐτὰ τὰ μάτια γύρισε καὶ πρὸς ἐμὲν δαμάκι Ch. pop. 197· (μεταφ.): ἵνα τί τὸ πρόσωπόν σου ἐγύρισες ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου; Κώδ. Χρονογρ. 53[10]· **β**) μεταβάλλω κάπ. ἢ κ. ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): 'Εγύρισε τὴν μοίρα του Βεντράμ., Φιλ. 252· ἡ τρίχα της δὲν ἐγύρισεν ἀσπρὸ Πεντ. Λευιτ. XIII 4· τινὲς τοὺς λόγους τους χαλνοῦσι, εὔκολα τοὺς γυρίζουσι καὶ τοὺς ἀλησμονοῦσι Αἰτωλ., Μῦθ. 137[18]· μπορεῖ καμία νία νὰ τὸν γυρίση εἰς ἔρωτα νὰ πέση, εἰς ἀγάπη Τριβ., Ρὲ 47· **γ**) φρ. τὸ γυρίζω ἀλλέως, βλ. ἀλλέως φρ.· **δ**) φρ. γυρίζω ζημίαν = προξενῶ ζημιά: εἰ δὲ ἐβγῆ καὶ γυρίση καμμίαν ζημίαν τὴν συντροφίαν διὰ τὸν χωρισμόν του 'Ασσίζ. 83[15]· νὰ μηδὲν εἰπῆ τίποτες ἄνευ τῆς βουλῆς της τὸ μέλλει νὰ τῆς γυρίση ζημίαν 'Ασσίζ. 128[15]· τὸ κατσιμόν σου εἰς τὴν Λευκωσίαν γυρίζει μας μεγάλη ζημία Μαχ. 372[12]. **6α**) Γυρίζω κάπ. ἢ κ. πίσω: ἔπιασά το καὶ ἐγύρισά το (ἐνν. τὸ ἄλογο) ἀπὸ τὴν στράταν Διγ. "Ανδρ. 371[15]· ἐφοβεῖτον μήπως τοὺς νοήσουν καὶ κυνηγήσουν καὶ γυρίσουν τους Διγ. "Ανδρ. 366[32]· βασιλέα δὲ ντρέπεται, πτωχὸν δὲν τὸν γυρίζει 'Αλεξ. 1372· **β**) κάνω κάπ. νὰ στραφῆ πρὸς τὰ πίσω, νὰ ὀπισθοχωρήση: ρίξαν τόσες τουφεκιὲς ὀγιὰ νὰ τοὺς γυρίσουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 467[10]· **γ**) φρ. γυρίζω τὰ ὄπισθεν ἢ τὴν ράχην = ὀπισθοχωρῶ: Τὰ ὄπισθεν ἐγύρισαν καὶ τὴν δειλιὰν ἐπῆραν Παρασπ., Βάρν. C 250· ποτὲ νὰ μὴ γυρίσουσιν πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὴν ράχην 'Αχέλ. 1453· **δ**) φρ. γυρίζω τὶς πλάτες = δὲ δίνω σημασία, ἀποστρέφομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): τὲς πλάτες ἂν ἐγύρισεν χριστιανῶν ἡ τύχη 'Αχέλ. 749. **7α**) 'Αναδιπλώνω κ.: Καὶ κεῖνος ὁ παράνομος ὡς δράκος ἐμορφώθη, (παραλ. 1 στ.) ἔδειξε πέντε κεφαλές, ὡς τῶν φιδιῶν τὸ γένος, ἐγύρισε τὲς δίπλες του καὶ γέμισε τὲς σοῦδες Θρ. Κων/π. Β 86· **β**) ξεφυλλίζω κ.: Καθὼς θωρῶ στὸ λίμπρο μου στὸ φύλλον ποὺ γυρίζω Εὐγέν. Πρόλ. 60. **8α**) 'Αλλάζω: τὰ παιδιὰ τοῦ Ρεουβὲν ἔχτισαν ... καὶ τὴν Νέβο καὶ τὴν Βααλ Μεον γυρισμένα ὄνομα Πεντ. 'Αρ. XXXII 38· **β**) (προκ. γιὰ ἄνεμο) ἀλλάζω τὴν κατεύθυνση τοῦ ἀνέμου (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 16): ἐγύρισεν ὁ Κύριος ἄνεμο θαλασσινὸ Πεντ. "Εξ. X 19· **γ**) (μεταφ.) κάνω κάπ. ν' ἀλλάξη, μεταπείθω, μεταστρέφω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): νὰ τήνε γυρίση ποιὸς δὲν ἔναι μπορεμένο Φορτουν. (Vinc.) Β' 364· νὰ τοὺς γυρίσης καὶ αὐτοὺς εἰς πίστιν τὴν δικήν σου 'Ιστ. Βλαχ. 2708· **δ**) φρ. γυρίζω τὸν νοῦν, τὴν βουλὴν κάπ. = μεταπείθω κάπ.: ποσῶς οὐ δύνονται τὸν νοῦν του νὰ γυρίσουν 'Ιμπ. 184· πάσχοντας τὴν βουλήν του νὰ γυρίση Λεηλ. Παροικ. 115. **9**) ἀνατρέπω, καταστρέφω: ἐγύρισεν τὰ κάστρα ἐτοῦτα Πεντ. Γέν. XIX 25. **Β'** 'Αμτβ. **1α**) Περιστρέφομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): ἡ γῆς γιὰ σένα δὲ γυρίζει 'Ερωφ. Α' 607· 'Αγάπη σου πηγαίνει οἷον ποτάμι κ' ἐγὼ γυρίζω μέσα οἰὸν τὸ μύλο Divân 885[7]· **β**) φρ. γυρίζει ὁ κύκλος, ὁ τροχὸς (τῆς τύχης) = οἱ καιροὶ ἀλλάζουν, τὰ πράγματα μεταβάλλονται: ὁ κύκλος τοῦ καιροῦ πὸσ'

εὔκολα γυρίζει Ροδολ. Α' [391]· ἂν ἀγαπῶ, ἂς ἀγαπῶ· ὁ κύκλος σὰ γυρίση ... 'Ερωτόκρ. Α' 1725· Βλέπεις τὸν κόσμον, ἄνθρωπε, τροχὸς ἔν καὶ γυρίζει 'Αλφ. (Μπουμπ.) Ι 5· **γ**) (προκ. νὰ δηλωθῆ τὸ μῆκος περιμέτρου τόπου ἢ χώρας): δέκα μίλια γύριζε ἡ γῆς τῆς πόλης ὅλη 'Αλεξ. 2622· γυρίζει γοῦν ὁ κύκλος του οὐργυίας διακοσίας Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 327. **2**) Περιοδεύω, γυρνῶ ἐδῶ κ' ἐκεῖ, περιφέρομαι: ἂν μετὰ βάγιων καὶ μαντυῶν οἱ ἀρχόντισσες γυρίζουν 'Απόκοπ. 119· ἐτοῦτοι ποὺ γυρίζουσι καὶ νυχτοπαρωροῦσι 'Ερωτόκρ. Α' 725· Γυρίζω 'δῶ, γυρίζω 'κεῖ, τὴν Μοῖραν δὲν ηὑρίσκω Φαλιέρ., 'Ενύπν. (v. Gem.) 121. **3α**) Στρέφομαι πρὸς κάπ. κατεύθυνση: ἡ περιστέρα γύρισεν τὸν κόρακα καὶ λέγει Πουλολ. 527· **β**) φρ. γυρίζω ἄνω κάτω = ἀναστρέφομαι, ἀναποδογυρίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 20): ἂν ἤξευρα νὰ γύρισεν ὁ κόσμος ἄνω κάτω Φορτουν. (Vinc.) Β' 423· **γ**) ἀποκλίνω: οὐδὲν πρέπει νὰ γυρίσουν δεξιά, οὐδὲ ἀριστερά, ἀμὲ πρέπει τὸ ἴσο νὰ κρίνουν τὸν μέγα καὶ τὸν μικρὸν 'Ασσίζ. 28[24]· **δ**) μεταβάλλομαι, ἐξελίσσομαι, ἔρχομαι σὲ μιὰ καινούργια κατάσταση (καὶ μεταφ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 23): Πῶς ἐγυρίσαν οἱ χαρὲς σὲ θλίψες Θυσ.[2] 389· ὦ καιροὶ καὶ πράγματα, ἔτσι ἐγυρίσετε ἀνάστροφα Χίκα, Μονωδ. 161· ὡς ἐγύρισε ὁ καιρὸς κ' ἦλθεν τὸ καλοκαίρι Χρον. Μορ. Ρ 2867· **ε**) μεταστρέφομαι, ἀλλάζω διαθέσεις: ἐγύρισε ὅλος ὁ Μορέας μὲ τοὺς Βενετσάνους Χρον. σουλτ. 115[30]· **ς**) φρ. γυρίζει ἡ γνώμη, ἡ καρδιὰ κάπ. = μεταπείθεται κάπ.: ἐγύρισεν ἡ γνώμη τως κ' ἦλθον σ' ἀποστασίαν Παλαμήδ., Βοηβ. 438· ἀναγγείλθην τοῦ βασιλεᾶ τῆς Αἴγυφτος ὅτι ἔφυγεν ὁ λαὸς καὶ ἐγύρισεν ἡ καρδιὰ τοῦ Φαρὸ Πεντ. "Εξ. XIV 5. **4**) Κάμπτομαι: τὸ χρῶμα τῶν μαλλίων της ἦτον ὡσὰν τὸ γάλα εἰς δύο πλεμένη χαμηλὰ καὶ εἰς τόπον νὰ γυρίζουν Λίβ. (Lamb.) Ν 458. **5α**) 'Επιστρέφω, ἐπανέρχομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 10): ὀπίσω νὰ γυρίσωμεν καὶ ἄλλην ὁδὸν νὰ εὕρουμεν Λίβ. Ν 2427· στὴν χώραν γύρισε, πάντες δ' ἀκολουθοῦσαν Κορων., Μπούας 136· Σὰν ξεραθῆ ὁ βασιλικός, Γιαννούλη, δὲ γυρίζει στὴν πρώτη του ὀμορφιὰ ποτὲ Πανώρ. Γ' 307· **β**) ὀπισθοχωρῶ: οἱ 'Αγαρηνοὶ γυρίζουν καὶ νικοῦνται Τζάνε, Κρ. πόλ. 535[3]. **6**) 'Αναβάλλω, μετανιώνω: ὄντα βαλθῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ, πάντα γυρίζω ὀπίσω Θυσ.[2] 134. **ΙΙ** Μέσ. **1α**) Στρέφομαι: τοῦ σπαθιοῦ ὁποὺ γυρίζεται νὰ φυλάξη τὴ στράτα δέντρου τῆς ζωῆς Πεντ. Γέν. III 24· οὐκ ἐγυρίσθη ὄπισθεν νὰ τοῦ δώση ραβδέαν Διγ. (Trapp) Gr. 1076· **β**) περιφέρομαι, κάνω τὸ γύρο: μὲ γαλιότα ἔμορφη, καλὰ ἀρματωμένη στὸ νησὶν ἐγυρίζετον Χρον. Τόκκων 524· **γ**) μεταβάλλομαι: τὰ βόλια γυρισθῆν ἔχουν Γλυκᾶ, Στ. 368. **2**) 'Αλλάζω γνώμη: σύντομον νὰ γυρισθῆ μὴ φέρων τὴν ἀνάγκην Καλλίμ. 1847. **3**) Φρ. γυρίζομαι εἰς ὕπνον = πέφτω νὰ κοιμηθῶ, πλαγιάζω: εἰς ὕπνον ἐγυρίσθην Λίβ. Ρ 1835. **4**) (Προκ. γιὰ ἐπάγγελμα) ἔχω πέραση (Βλ. σχετικὰ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 402): ἂν γὰρ οὐκ ἐγυρίζετο ράψιμον εἰς τὸν κόσμον Προδρ. IV 93.

γυρὶν τό, Λόγ. παρηγ. Ο 755, Θρ. Κύπρ. Κ 829, Προδρ. Ι 47, ΙΙ G 47.

'Απὸ τὸ οὐσ. γύρος. 'Η λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Andr., Lex.).

1α) Κύλισμα, διαδοχή: μὴ ἐκ τοῦ χρόνου τὸ γυρὶν τὸ ἐξανάκλωσμά του ρίψη κ' ἐσᾶς εἰς ἀτυχιὰν Λόγ. παρηγ. Ο 755· **β**) φρ. γυρίζει τὸ γυρὶν = ἀλλάζει ἡ τύχη: ἂν γυρίση τὸ γυρὶν εἰσαύτου μας νὰ γένη Θρ. Κύπρ. Κ 829. **2**) Μαντίλι ποὺ δένουν στὸ κεφάλι: οὐ θέλει ἡ γυναίκα μου γυρὶν τὴν Πασχαλίαν Προδρ. ΙΙ G 47.

γύριος ὁ, βλ. κύριος.

γύρισμα(ν) τό, Προδρ. III 194, Διγ. (Trapp) Gr. 129, Διγ. Ζ 2640, 4076, Διγ. (Trapp) Esc. 45, 'Αχιλλ. L 994, 'Ιμπ. 527, Χρον. Τόκκων 3709, Μαχ. 34[4], Θησ. Β' [68[7]], Σαχλ. Ν 50, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 54, 239, Δεφ., Λόγ. 81, Τριβ., Ταγιαπ. 289, Πεντ,

Δευτ. XXIX 22, Ἔξ. XXXIV 22, Χρον. σουλτ. 96^{1}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401, Διγ. Ἄνδρ. 365^{12}, 371^{22}, 392^{5}, Ἐρωτόκρ. Α′ 1, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [78], Τζάνε, Κρ. πόλ. 150^{1}, 499^{26}· *γ έ ρ ι σ μ α,* Πεντ. Δευτ. XXXII 20.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γυρίζω καὶ τὴν κατάλ. -μα(ν)*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Περιστροφὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *«Ὁρᾶς τὸ καταπτέρνισμα, ἐπιδέξιον ὅπως, σπαθίου τὴν ὑποδοχήν, γύρισμα κονταρίου;* Διγ. (Trapp) Gr. 129· *καλογέρου ταπεινοῦ γυρίσματα καὶ κρότους* Προδρ. III 194· **β**) στροφή, στρίψιμο, καμπὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Νὰ ἰδῇς τῆς τύχης κλώσματα καὶ το᾽ καιροῦ καὶ χρόνου, λαβύρινθου γυρίσματα καὶ κυκλικοὺς τοὺς δρόμους* Χρον. Τόκκων 3709· **γ**) (προκ. γιὰ γυρίσματα ποὺ γίνονται στὸ χορὸ) κλίση, κάμψη (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὰς κινήσεις ἐθαύμαζον ποδῶν αὐτῆς ὁρῶντες, τὰς τῶν χειρῶν διαστροφάς, γυρίσματά τε ξένα* Διγ. Ζ 4076. **2**) Ἡ αἰτ. ὡς ἐπίρρ. = στὴ στροφή: *Ἦτον καὶ θάλασσα κοντά, γύρισμαν κόρφον εἶχεν* Ἰμπ. 527. **3α**) Ἀλλαγὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ἑορτὴ τοῦ μάζωμα γύρισμα τοῦ χρόνου* Πεντ. Ἔξ. XXXIV 22· *εἰς τὸ γύρισμαν τοῦ φεγγαρίου πήσσει ἀπάνω τὸ νερὸν* Μαχ. 34^{4}· **β**) ἔκφρ. *τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα* = οἱ μεταβολὲς τῆς τύχης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα, π᾽ ἀνεβοκατεβαίνου* Ἐρωτόκρ. Α′ 1. **4**) Ἐπάνοδος, ἐπιστροφή, γυρισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9): *τριακοσίους ἔριξεν ὥστε νὰ διάβη μέσα καὶ πάλιν εἰς τὸ γύρισμαν ἄλλους πεντακοσίους* Ἀχιλλ. L 994· *πάλε εἰς τὸ γύρισμα στὸ στένεμα ν᾽ ἀνέβη* Τζάνε, Κρ. πόλ. 499^{26}. **5**) (Προκ. γιὰ εἰκόνα) περιφορά: *νὰ μὴν ἀπατοῦνται εἰς τὰ γυρίσματα ἀποὺ κάμνουσι τῆς πόλεώς τως μὲ τὶς εἰκόνες* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401. **6**) Περιπλάνηση: *Τῆς νύκτας τὰ γυρίσματα, υἱέ, νὰ λησμονήσης* Δεφ., Λόγ. 81. **7α**) Καταστροφή: *νὰ μὴ φυτρώση καὶ νὰ μὴν ἀνέβη εἰς αὐτὴν πᾶν χορτάρι σὰν γύρισμα Σοδομ καὶ Αμορα* Πεντ. Δευτ. XXIX 22· **β**) ἐπίμεμπτη κατεύθυνση (ἠθικῶς)· διαστροφή: *ὅτι γενεὰ γερίσματα αὐτοὶ* Πεντ. Δευτ. XXXII 20.

γυρισμὸς ὁ, Λόγ. παρηγ. L 741, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [365].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γυρίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γιὰ τὸν τροχὸ τοῦ Χρόνου) στροφή: *Φοβᾶσθε καὶ τὰ κλώσματα τοῦ Χρόνου ὁποὺ εὐτυχεῖτε νὰ μὴ εἰς τροχὸν καὶ γυρισμὸν καὶ ἐξανάκλωσμάν του ἐμπέσητε* Λόγ. παρηγ. L 741. **2**) Ἐπάνοδος, ἐπιστροφὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὁ γυρισμός μου, Ἐργάστε μου, ὑγεία τοῦ πατρός μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [365].

γυριστός, ἐπίθ., Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{13}· *γ υ ρ ι σ θ ό ς,* Διγ. Ἄνδρ. 399^{10}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γυρίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-τός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Θολωτὸς (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 5): *ἐσκέπασεν αὐτὴν* (ἐνν. *τὴν ἁγία Εἰρήνη*) *σταυροθόλιον, ἤγουν καμάραν γυριστὴν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{13}. **2**) Περιστροφικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ὁ δὲ πύργος εἶχεν τὴν σκάλαν γυρισθήν, ἤγουν κοχλίαν* Διγ. Ἄνδρ. 399^{10}.

γυρκάζω, βλ. *γυράζω*.

γυρνῶ· *γ ε ρ ν ῶ,* Εὐγέν. 1121.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *γυρίζω* κατὰ τὸ σχῆμα *ἐκέρασα - κιρνῶ*) *κερνῶ* (Βλ. Χατζιδ., MNE Α′ 292).

Περιφέρομαι, περιπλανιέμαι: *Πῶς νὰ γερνῶ ἡ βαρειόμοιρη στὸ δάσος μοναχή μου* ὅ.π.

γύρο, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Ρ 537, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1710· *γ ύ ρ ο ν,* Χρον. Μορ. Η 537, 1057, 1458, Ἀχιλλ. Ν 1115, Φυσιολ. 371^{3}, Θησ. (Foll.) I 18, 97, Θησ. Γ′ [29^{1}], Ϛ′ [37^{2}], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394, Δωρ. Μον. XVIII, XXIII, Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{23}· *τ ὸ (ν) γ ύ ρ ο (ν),* Δεφ., Σωσ. 45, Δεφ., Λόγ. 76, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [208]· *γ υ ρ ό ν,* Ζωγγρ. 245, 246· *τ ὸ γ ύ ρ ο ς,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [807]· *γ ύ ρ ο υ,* Διγ. (Trapp) Esc. 1642, Βέλθ. 462, 475, 550, Ἰμπ. (Legr.) 620, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 817, Θησ. (Schmitt) 338 VII 108, Βοσκοπ. 158, Παλαμήδ., Βοηβ. 333· *τ ὸ γ ύ ρ ο υ,* Κορων., Μπούας 133· *τ ο ῦ γ ύ ρ ο υ ἢ τ ο ῦ γ ύ ρ ο,* Χρον. Μορ. Ρ 4205.

Ἀπὸ τὴν αἰτ. (*τὸν*) *γύρο-γύρο*· πβ. (*τὸν*) *δρόμο-δρόμο* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γύρω*).

α) Γύρο, γύρο-γύρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *γύρω*· βλ. καὶ Καραγιάννη, Ἑλλην. 24, 1971, 385): *ρευστὰ μαργαριτάρια εἶχεν ἡ σέλα γύρον* Ἀχιλλ. Ν 1115· *ντυμένο μὲ τὰ σίδερα τὸ γύρο τὸ κορμί του* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [208]· *μπαίναν κ᾽ ἐβγαίναν τὰ νερά, τὸ γύρο ᾽σαν χαντάκια* Δεφ., Σωσ. 45· *τοῦ γύρου τ᾽ ἀρχοντόπουλα κι᾽ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ* Χρον. Μορ. Ρ 4205· **β**) (μὲ ἀναδίπλωση): *τοῦτο δὲ καταλιπὼν τῶν θείων Ἀναργύρω μετόχιον, ὦ φίλτατε, κατέρχου γύρο-γύρο* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1710· **γ**) μὲ τὸ ἐπίρρ. *τριγύρου* (ἢ *τρίγυρον*): *Τριγύρου γύρου ἔγεμε πεζούλια μαρμαρένια* Θησ. (Schmitt) 338 VII 108· *οὐ μὴ ἴδω θάνατον ἕως οὗ ἰδῶ τὴν πόλιν μὲ φλάμπουρα χριστιανικὰ γύρου-γύρου τριγύρου* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 817.

γύροθεν, ἐπίρρ., Προδρ. IV 169, Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 78, Θρ. ἁλ. 37, Καλλίμ. 1871, Διγ. (Trapp) Gr. 677, 1166, Διγ. Ζ 504, 3644, 3868, Βέλθ. 28, 448, Πόλ. Τρωάδ. 383, Ἔγγρ. τοῦ 1324 (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 44), Ἑρμον. Β 17, Χρον. Μορ. Η 3000, Χρον. Μορ. Ρ 1066, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 35, Φλώρ. 986, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 15, Λίβ. Sc. 1342, Ἀχιλλ. Ν 962, Ἰμπ. 529, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 390, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{1}, Ψευδο-Σφρ. 400^{5}, Ἱστ. πατρ. 81^{21}, 180^{4}, 202^{8}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1588, Διγ. Ἄνδρ. 374^{23}, 394^{32}, $398^{10,18}$, 400^{18}, 411^{4}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 266^{26}, Δωρ. Μον. (Hopf) 239· *ἐ γ ύ ρ ο θ ε ν,* Διγ. (Trapp) Esc. 1612.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *γύροθεν* (Sophocl. Βλ. ὅμως καὶ L-S, λ. *γυρόθεν*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γύρωθε(ν)*).

α) Ὁλόγυρα, κυκλικά, ἀπ᾽ ὅλες τὶς μεριὲς (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ὅλος ὁ τόπος γύροθεν τοῦ πατριαρχείου ἦτον ἔρημος* Ἱστ. πατρ. 81^{21}· *γύροθεν ἐκείνων τῶν βουνίων* Χρον. Μορ. Η 3000· *Τούτους ἰδὼν ὁ δοῦλος σου γύροθεν καθημένους* Προδρ. IV 169· *κλίνην πάντερπνον γύροθεν χρυσωμένην* Διγ. Ζ 504· *ἐπῆγαν εἰς τὸ μνῆμα τους καὶ ἐστάθησαν γύροθεν καὶ ἔκλαιαν* Διγ. Ἄνδρ. 411^{4}· *γύροθεν μὲ πέτρινον τοῖχον περιφραγμένος* (ἐνν. *κῆπος*) Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1588· **β**) (μὲ τὸ ἄρθρο **τὸ**): *τὸ κάστρον ἔνι ἀφυρόν, ἀπέσω εἰς λίμνην στέκει, ἐν ᾧ ἔνι Μέγας ὁ Ὀζερὸς τὸ γύροθεν τοῦ κάστρου* Χρον. Μορ. Η 8798· Διγ. Ἄνδρ. 324^{25}, 346^{34}· Χρον. Τόκκων 779.

γυροκόσκινος ὁ, Κρασοπ. 13.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γύρος* καὶ *κόσκινον*.

Κόσκινο μὲ τὸ ὁποῖο κάνει κάπ. τὸ γύρο: *Ὁ πεινασμένος χάσκοντας τὴν πίταν ἐνθυμᾶται* (παραλ. 3 στ.), *ὁ δὲ μαυροκατσίβελος τὸν γυροκόσκινόν του* ὅ.π.

γυρομέτριν τό, Metrol. 85^{3}· *γ υ ρ ο μ έ τ ρ ι ο ν,* Metrol. 121^{19}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γύρος* καὶ *μέτρο*.

Περίμετρος: *Γυρομέτριν σχοινία μ'* αὐτ. 85^{3}· *ταῦτα τὰ μέτρα ἅπαντα· τοῦ ⟨δὲ⟩ γυρομετρίου ἑκατοντάδες τέσσαρες σὺν πέντε τοῖς σχοινίοις* αὐτ. 121^{19}.

γυρομέτριον τό, βλ. *γυρομέτριν*.

γυρόμετρον τό, Metrol. 57^{28}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γύρος* καὶ *μέτρον*. Βλ. καὶ Πάπ.-Λαρ., Γεν. Ἐγκυκλοπ.

Ὄργανο μέτρησης?: *Ἡ τοποθεσία ἡ ἔχουσα καθαροὺς τέσσαρας ἀέρας καὶ ἔχουσα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν ἀνὰ σχοινία λη' καὶ ν' ... ὀφείλει μετρᾶσθαι εἰς τάξιν γυρομέτρου* ὅ.π.

γύρον καὶ **γυρόν,** ἐπίρρ., βλ. *γύρο*.

γυροπόταμο τό, Πανώρ. Γ' 402 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *γύρο* καὶ τὸ οὐσ. *ποτάμι*.

Μέρος γῆς ποὺ εἶναι κοντὰ σὲ ποταμό: *Ὡς ποταμὸς χειμωνικὸς θολὸς ὄντα φουσκώση* (παραλ. 2 στ.) *χαλᾶ τὰ γυροπόταμα, βουνὰ ξεθεμελιώνει* ... ὅ.π.

γύρος ὁ, Μανασσ., Ἀρίστ. ΙΙ 460 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal.) 83^{460}], Καλλίμ. 271, 900, Πόλ. Τρωάδ. 424, Χρον. Μορ. Η 7005, Διήγ. Βελ. 244, Λίβ. Ρ 1005, Λίβ. Sc. 1296, Λίβ. Esc. 2433, Λίβ. Ν 2133, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Wagn.) 754, Δούκ. 355^{22}, Δεφ., Σωσ. 44, Αἰτωλ., Μῦθ. 35^{15}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 159, Σουμμ., Ρεμπελ. 160, Ἐρωτόκρ. Β' 1769, Διγ. Ο 2141, Διακρούσ. 78^{21}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 372^{17}· *γ υ ρ ό ς*, Μαχ. 310^{9}. — Βλ. καὶ *γύρο*.

Τὸ μτγν. οὐσ. *γῦρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κύκλος, περιφέρεια, περίμετρος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τότε τὸν γύρον τοῦ δενδροῦ γύρευε νὰ ρωτήση* Αἰτωλ., Μῦθ. 35^{15}· *ἀπὸ δὲ τῆς Ὡραίας ποιῶν τὸν γύρον ὅλον ἄχρι τῆς Χρυσῆς Πύλης* Δούκ. 355^{22}· *Εἶχε καὶ εἰς τὸν γύρον της ἐκείνη ἡ κορώνα ἀμέθυστους πολύτιμους καὶ εὔμορφα ζαφείρια* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394· *παρ' οὐδενὶ τῶν τῷ τῆς γῆς ἐνστρεφομένων γύρῳ* Μανασσ., Ἀρίστ. ΙΙ 460 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 83^{460}]· *Τὴν ὅλην νύκταν ἔδραμεν τὸν γύρον τὸν τοῦ κάστρου* Καλλίμ. 900· *ἐπῆραν τον κ' ἐγυρίσαν τον κατὰ τὸ συνήθιν, ὄχι τελειωμένον γυρὸν* Μαχ. 310^{9}. **2**) (Προκ. γιὰ φόρεμα) ποδόγυρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐβγάλει ὁ Βελισάριος ροῦχα χρυσὰ τιμία μετὰ μαργάρων, ζάφειρων οἱ τραχηλιὲς κ' οἱ γύροι* Διήγ. Βελ. 244. **3α**) Κυκλικὴ κίνηση, περιφορὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Καὶ τ' ἄρμενά του ἄνοιξε κι' ἀπού* (ἔκδ. ὀπού· διορθώσ.) *τὸν τόπον βγαίνει καὶ μὲ τὸ γύρο ἔρχεται κ' εἰς τὰ καστέλια μπαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 372^{17}· *ἐκεῖ κατέμπροσθεν τοῦ λαοῦ ἔκανον πέντε ἕξι γύρους* Σουμμ., Ρεμπελ. 160· **β**) περιοδεία, γύρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *Μίαν ἡμέρα τὸ λοιπόν, σὰν ἦλθεν ἀφ' τὸν γύρο* Διγ. Ο 2141.

γύρος τό, ἐπίρρ., βλ. *γύρο*.

γυροτρίγυρα, ἐπίρρ.· *γ υ ρ ο υ τ ρ ί γ υ ρ α*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 278^{30}, 560^{7}.

Ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *γύρο* καὶ *τρίγυρα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὁλόγυρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τράβες γυρουτρίγυρα ἐβάλασι* αὐτ. 278^{30}.

γύρου, ἐπίρρ., βλ. *γύρο*.

γυρουτρίγυρα, ἐπίρρ., βλ. *γυροτρίγυρα*.

γυρουτριγύρου, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. Β' 1379, Διήγ. ὡραιότ. 929, Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{3}, 246^{5}, 453^{9}, 467^{1}.

Ἀπὸ τὰ ἐπιρρ. *γύρου* καὶ *τριγύρου*. Βλ. καὶ Δημητράκ. (λ. *γύρου-τριγύρου*).

Ὁλόγυρα (Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π.): *Γυρουτριγύρου τῶν τειχιῶν ἤτονε μαζωμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{3}.

γύρω καὶ **γύρωθεν,** ἐπίρρ., βλ. *γύρο* καὶ *γύροθεν*.

γυρώνω· τὸ *γύρωσαν*, Δεφ., Σωσ. 45, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ τὸ *γύρο 'σαν* (= *γύρο ἦσαν*).

γύφτικος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 47^{591}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αἰγύπτικος*. Βλ. Georgac., Glotta 29, 1942, 161.

Τσιγγάνικος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Eideneier [Ἀκ. Σπαν., Γλωσσάρ.]): *φέρνω παπὰ γύφτικον* ὅ.π.

Γύφτος ὁ· *Ὁ γ ύ φ τ ο ς*, Συναδ., Χρον. 34, 36.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐθν. *Αἰγύπτιος*. Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Georgac., Glotta 29, 1942, 156 κέ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τσιγγάνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1· βλ. καὶ Λουκόπ., Γεωργ. 461): *ἔτρεχαν Τοῦρκοι, χριστιανοί, Ἑβραῖοι, Ὁγύφτοι* αὐτ. 34.

γυφτούδι τό, Πτωχολ. Ζ 276.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γύφτος* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδι*.

Παιδὶ τοῦ γύφτου: *ὁ κατσίβελος χωριάτης πὄκαμε πολλὰ γυφτούδια* ὅ.π.

γυψέλιν τό, Περὶ γέρ. 46, Φαλιέρ., Λόγ. 177· *γ ο υ ψ έ λ ι*, Δεφ., Λόγ. 213.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *κυψέλι(ον)* τό. Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ κ σὲ γ βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 434, Κουκ., Ἀθ. 57, 1953, 203. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. (λ. *γυψέλι*) καὶ σήμ. σὲ διάφ. τ. (Βλ. Andr., Lex., λ. *κυψέλιον*).

Κυψέλη μελισσῶν (Ἡ σημασ. στὸ Somav. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., Andr., Lex., ὅ.π.): *κ' ἐκεῖνες* (δηλ. *οἱ μέλισσες*) *πὄρχονται εὔκαιρες, ἔρχονται στὸ γουψέλι* Δεφ., Λόγ. 213.

γύψινος· *γυψίνου*, Λίβ. Ρ 2737, βλ. *γυψίον*.

γυψίον τό, Λίβ. Ρ 2737 (ἔκδ. *γυψίνου*· διορθώσ. *γυψίου*), Λίβ. Esc. 269.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *γύψος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίον*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (L-S). Ἀπ. καὶ *γύψιον* (Rhein. Mus. 94, 1954, 96).

Γύψος (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S): *ἦσαν ἐκ τέχνης ἔρωτες ἀπὸ ψιλοῦ γυψίου* Λίβ. Esc. 269.

γυψοπλάστης ὁ, Προδρ. ΙΙ Η 54b, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ' 8^{40}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *γύψος* καὶ τὸ *πλάστης*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *γυψαρεῖον*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ κατασκευάζει γύψινα ἀντικείμενα (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ὁ γύψος πτώσεις ἀπειλεῖ* (ἔκδ. *ἀπολεῖ*· βλ. Γλωσσάρ.), *κράξε τὸν γυψοπλάστην* Προδρ. ΙΙ Η 54b.

γύψος ὁ, Προδρ. I 79, II H 54b, Βακτ. ἀρχιερ. 143.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γύψος ἡ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *γύψος ἡ*).

Γύψος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *γύψος ἡ* II καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ὁ γύψος πτώσεις ἀπειλεῖ* (ἔκδ. *ἀπολεῖ*· βλ. Γλωσσάρ.), *κράξε τὸν γυψοπλάστην* Προδρ. II H 54b.

'γώ, ἀντων., βλ. *ἐγώ*.

γωνία ἡ, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 350, Προδρ. III 56, IV 32a (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.), 35, Ἱερακοσ. 425^{9}, 'Ακ. Σπαν. 37^{284}, Μαχ. 6^{6}, 254^{34}, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 411, Σαχλ., 'Αφήγ. 647· *γ ω ν ι ά,* Γεωργηλ., Βελ. 685, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 443, 'Ερωτόκρ. Γ' 1759, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [33].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γωνία*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γωνία ὡς γεωμετρικὸ σχῆμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐποῖκεν δ' σανιδία ἀποὺ τὰ ποῖα ἔβγαλεν ις' γωνίες* Μαχ. 6^{6}. **2**) Σιδερένιο γωνιῶδες ἐργαλεῖο γιὰ γωνιώδη ρύθμιση ξύλων καὶ λίθων (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β' 201): *τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ ἐπῆραν νὰ τὸ λέγουν κανόνα, ἤγουν τὴν γωνίαν, ὁποὺ τὸ βάλλουν αὐτὸ τὸ ἐργαλεῖον οἱ ξυλουργοὶ ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τὸ στραβὸν* Βακτ. ἀρχιερ. 215. **3**) 'Απόκεντρο σημεῖο χώρου (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *ταύτης τῆς δυστυχίας μου ...* (παραλ. 1 στ.) *δραξάμενοι κατὰ καιρὸν οἱ φῶρες παρ' ἐλπίδα καὶ μηδὲ ζῆν νομίσαντες κείμενον ἐν γωνίᾳ* Γλυκᾶ, 'Αναγ. 350· *σύναγε τὸ πλάτωμα καὶ θές το εἰς τὴν γωνίαν* Προδρ. III 56· *Εἰς τούτην τὴν μικρὴν γωνιὰν τοῦ κόσμου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [33]. **4**) Τζάκι (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 12): *εἰς τοῦ σπιτιοῦ της τὴ γωνιὰ χάμαι στὴ γῆς καθίζει* 'Ερωτόκρ. Γ' 1759. **5**) Γωνιώδης ἐσοχὴ ἢ ἐξοχὴ οἰκοδομήματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *κοντὰ εἰς τὴν γωνίαν* (ἐνν. *τῆς ἐκκλησίας*) *εὑρίσκεται μία γούρνα μαρμαρένη* Μαχ. 254^{34}. **6**) Φρ. *βάνω εἰς τὲς γωνίες* = βάζω μέσα στὸ σπίτι: *βάνουσιν τὸν ἄνθρωπον ἀπέσω εἰς τὲς γωνίες* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 411.

Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ ὡς τοπων. (Τζάνε, Κρ. πόλ. 77^{18} καὶ σὲ ἐνθύμ. τοῦ 1647, ΝΕ 7, 1910, 190). Βλ. καὶ Παγκ., 'Ιδίωμ. Κρ. 297.

γωνιαδάτος· *γωνιαδάτον,* Προδρ. III 103 (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), βλ. *γωνιδάτος*.

γωνιάζω, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 652, κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. *γωνιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Κρύβομαι (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *γωνιάζειν μᾶλλον καὶ κρύπτεσθαι* ὅ.π.

γωνιδάτος, ἐπίθ., Προδρ. III 103, 103 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

'Απὸ τὸ μτγν. οὐσ. *γωνίδιον* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Ποὺ ἔχει τέσσερεις γωνίες, τετράγωνος: *κομμάτιν, βλέπω, ἀπέδειρας τρανὸν καὶ γωνιδάτον* αὐτ. III 103.

γωνιώδης, ἐπίθ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1161.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γωνιώδης*.

Ποὺ σχηματίζει γωνία (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S): *πτερύγιον γὰρ καὶ αὐτοῦ γωνιῶδες τηρεῖται φέρον ἀψῖδας καμαρῶν ὀκτώ, καθὼς μετρεῖται* ὅ.π.

γωνούλα ἡ, Πτωχολ. P 235.

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *γωνία* καὶ τὴν κατάλ. *-ούλα*. 'Απίθανος ὁ συσχετισμὸς μὲ τὸ ἰταλ. *gonella* (Legr., AAEEG 6, 1872, 99).

Μικρὴ γωνία?: *«Τριγύρου ἀνάγει, κατάγει, γύρισε καὶ πρὸς ἐμένα, ἄγει καὶ πρὸς τὴν γωνούλαν»* ὅ.π.

23.9.75

Δ

δά, μόρ., 'Αλφ. 11^{25}.

Τὸ ἀρχ. μόρ. *δή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὡς μόριο βεβαιωτικὸ ὕστερα ἀπὸ ἀντων. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *"Ηπρεπέ σου πρωτύτερα αὐτὰ δὰ νὰ λογιάζῃς* ὅ.π.

'δά, ἐπίρρ., βλ. *ἐδά*.

δάβνη ἡ, βλ. *δάφνη*.

δαγάλος, ἐπίθ., Διγ. Z 1174, 3617, Διγ. "Ανδρ. 339^{12}, 394^{12}· οὐδ. *δ α γ ά λ ι ν,* Διγ. (Trapp) Gr. 3050, Διγ. Z 640, Διγ. "Ανδρ. 328^{5}.

Γιὰ τὴν ἐτυμ. τῆς λ. βλ. Καλονάρο [Διγ. A σ. 46].

(Προκ. γιὰ ἄλογο) πυρόξανθος: *ἵππον ἐκαβαλίκευεν δαγάλον, ἀστεράτον* Διγ. Z 1174.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.: *ἐμετεσέλωσα εἰς ἄλλον ἄλογον, ὁποὺ τὸ ὀνόμαζα δαγάλον* Διγ. "Ανδρ. 394^{12}.

δάγκαμα(ν) τό, Καλλίμ. 1926, Τριβ., Ρὲ 261, Νομοκ. 385^{12}· *δ ά κ α μ α,* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 539, 648, Φορτουν. (Vinc.) Β' 329.

'Απὸ τὸ μτγν. *δαγκάνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. στὸ Du Cange (λ. *δαγκάνειν*) καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ περ. β', 6, 1955/56, 253).

1) Δαγκωματιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Δαγκάματα, φιλήματα, τσιμπήματα μυριάδες* Τριβ., Ρὲ 261· *δάγκαμα σκύλου* Νομοκ. 385^{12}. **2**) Φαγητὸ (Πβ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 137): *δὲ μοῦ λείπει δάκαμα, νὰ πιῶ καὶ μιὰ γεμάτη* Φορτουν. (Vinc.) Β' 329. **3**) ('Επιρρ.) λίγο: *δῶρα λαβεῖν τὸν κηπουρὸν καὶ φιλοτιμηθῆναι, τὸν μισθαργὸν δὲ δάγκαμαν ψωμίν, κομμάτιν μόνον* Καλλίμ. 1926.

δαγκαματιὰ ἡ· *δ α κ α μ α τ έ,* Συναξ. γυν. 648.

'Απὸ τὸ οὐσ. *δάγκαμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δαγκωνιά, δαγκωματιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δίδουν* (ἔκδ. *γνοῦν*· Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 573 διόρθ. σὲ *δίδουν*) *των δακαματὲς καὶ πολλὲς τσιμπιματὲς* ὅ.π.

δαγκάνω, Γλυκᾶ, Στ. 160, Πουλολ. 491, Διήγ. παιδ. 842, Διήγ. Βελ. 223, Θησ. (Foll.) I 75, Γεωργηλ., Βελ. 26, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 19, Σαχλ., 'Αφήγ. 455, Πεντ. Γέν. XLIX 17, Αἰτωλ., Μῦθ. 40^{15}, 66^{5}, 99^{5}, 118^{7}, 140^{3}, "Αλ. Κύπρ. 1783, Πανώρ. Β' 60, Κατζ. Γ' 201, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1144, 1193], Δ' [232], 'Ερωτόκρ. Β' 1119, 1172, Ε' 919, 1042, 1442, Τζάνε, Κρ. πόλ. 190^{28}, 271^{12}· *δ α κ ά ν ω,* Φυσιολ. 371^{5}, Γεωργηλ.,

Βελ. 496, Ριμ. Βελ. 370, Ἄνθ. χαρ. 300[14], Σαχλ. Ν 178[17], Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 450, 683, Θρ. Κύπρ. Κ 59, Σεβήρ., Σημειώμ. 98, Ροδολ. Α′ [37], Φορτουν. (Vinc.) Α′ 224, Δ′ 589, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 378.

Τὸ μτγν. *δαγκάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *δακάνω* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ. Β′ 301) καὶ στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 519).

1) Δαγκώνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ., στὴ λ. 1): *ἀποὺ πιάνει τὸ θεριὸν ἀποὺ τὴν οὐρὰν δακάνει τον* Ἄνθ. χαρ. 300[14]· *λύκου λέγω πρόβατα ποτὲ νὰ μὴ δακάνη* Σαχλ. Ν 178[17]· *ἐδάκασα κ' ἐφίλησα τὰ νόστιμά της χείλη* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 450. **2**) Τρώγω: *ἀφέντη, μέσα ἂς μποῦμε στὸ σπίτι νὰ δακάσωμε τίβετας* Φορτουν. (Vinc.) Α′ 224. **3**) (Προκ. γιὰ ἔντομα) κεντρίζω, τσιμπῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *τρώγουν σε οἱ κώνωπες καὶ σφῆκες σὲ δαγκάνουν* Διήγ. παιδ. 842· *οἱ ψεῖρες της τῆς φυλακῆς ὡσὰν κουρεοὶ δαγκάνουν* Σαχλ., Ἀφήγ. 455· *ποιὸς οὐκ ἐδαγκάθηκεν ὑπὸ σκορπίου φθόνου;* Γεωργηλ., Βελ. 26. **4**) (Μεταφ.) βασανίζω: *ὁ ἔρωτας φλόγα πολλὴν ἀπάνω τους θὰ βάνη καὶ γιὰ παρηγοριά τωνε θέλει νὰ τοὺς δακάνη* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 378. **5**) Φρ. *δαγκάνω τὴ γῆ* = ματαιοπονῶ: *τὴν γῆν δαγκάνεις, εὔχεσαι, παρακαλεῖς καὶ λέγεις* Γλυκᾶ, Στ. 160.

δαγκῶ, βλ. *δακῶ.*

δάγκωμα τό, Πεντ. Δευτ. XXIII 20 τρίς· *δ ά κ ω μ α,* Ἰατροσ. κώδ. φε′, ωθ′.

Ἀπὸ τὸ *δαγκώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δάγκαμα*).

1) Δαγκωματιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *Εἰς δάκωμα (σ)κορπίου* Ἰατροσ. κώδ. φε′. **2**) Κλεψιά: *μὴ δαγκώσης τὸν ἀδερφό σου δάγκωμα ἀσημιοῦ* Πεντ. Δευτ. XXIII 20· *μὴ δαγκώσης τὸν ἀδερφό σου... δάγκωμα φαγιοῦ* Πεντ. Δευτ. XXIII 20.

δαγκωματιὰ ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [272]· *δ α γ κ ω μ α τ ί α,* Θησ. Γ′ [33[2]]· *δ α κ ω μ α τ έ α,* Ἰατροσ. κώδ. φδ′.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάγκωμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δάγκαμα, δαγκωματιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., στὴ λ. 2): *τὸ δόντι τοῦ φιδίου πρῶτα δαγκάνει κάτιναν, μικρὴ δαγκωματία* Θησ. Γ′ [33[2]]· *Στὰ χείλη ὁποὺ μοῦ ἐσφάξασι λίγ' ἔλειψε νὰ πέμψω μίαν δυνατὴ δαγκωματιὰ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [272].

δαγκώνω, Ch. pop. 446, Πεντ. Δευτ. XXIII 20, Αἰτωλ., Μῦθ. 24[1], Ἱστ. Βλαχ. 2098· *δ α κ ώ ν ω,* Ἄνθ. χαρ. 301[3], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394.

Τὸ *δακώνω* (*δάκος* καὶ κατάλ. *-ώνω*), ποὺ ἀπ. σὲ παπυρ. (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 270, 290) ἢ ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἔδακον* τοῦ ἀρχ. *δάκνω* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δαγκώνω* καὶ *δακώνω*).

1) Δαγκώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δαγκάνω* 1): *Σκυλὶ ἕναν ἐδάγκωσε κ' ἐζήταν ἰατρεία* Αἰτωλ., Μῦθ. 24[1]· *νὰ δάγκωνα τὰ χείλη σου, νὰ στάλαζε τὸ αἷμα* Ch. pop. 446. **2**) (Μὲ σύστ. ἀντικ.) κλέβω: *μὴ δαγκώσης τὸν ἀδερφό σου δάγκωμα ἀσημιοῦ, δάγκωμα φαγιοῦ, δάγκωμα πᾶν πράμα ὅς νὰ δαγκωθῆ* Πεντ. Δευτ. XXIII 20.

δαδί(ν) τό, Προδρ. II 53, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 348, Λεξ. Μακεδ. 125.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δᾳδίον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ξύλο δένδρων ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς προσάναμμα, καυσόξυλο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S Κων/νίδη, λ. *δᾳδίον* 1 καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ., λ. *δαδίον*): *κηροστούπιν καὶ δαδίν, ἐλάδιν καὶ λινέλιν* Προδρ. II 53.

δᾳδῖτις, ἐπίθ. θηλ., Μανασσ., Χρον. 4295.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δᾴς* καὶ τὴν κατάλ. *-ῖτις*.

Δάδινη (θηλ.), ἀπὸ ξύλο πεύκου: *ὕλης σωρεύει φορυτὸν κύκλῳ περὶ τὸν οἶκον, ὕλην ξηράν, εὐέξαπτον, δᾳδῖτιν, φρυγανῖτιν* ὅ.π.

δᾳδουχῶ, Μανασσ., Χρον. 110, 3277, Διγ. (Trapp) Gr. 2695, 3585.

Τὸ ἀρχ. *δᾳδουχέω*.

1) Φωτίζω (Ἡ σημασ. τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex., λ. *δᾳδουχέω* 5): *τότε τὸ πρῶτον δᾳδουχεῖν ἀπήρξατο τὴν νύκτα σελήνης ἡ γλαυκόφωτος καὶ φαεσφόρος σφαῖρα* Μανασσ., Χρον. 110. **2**) Διατηρῶ (κ.) ἀναμμένο: *ἀνῆλθον εἰς τὸν φανὸν τὴν σύναξιν ποιοῦντες, τῇ δὲ νυκτὶ ἐπὶ πολὺ τὸν πυρσὸν δᾳδουχοῦντες* Διγ. (Trapp) Gr. 2695.

δάζω, βλ. *δαΐζω.*

δαΐζω, Λίβ. Ν 2525· *δ ά ζ ω,* Λίβ. Sc. 1691.

Πιθ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δάος* (Βλ. Κυριακ., Διγ. Ἀκρ. σ. 83 σημ. 1) καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

(Προκ. γιὰ ἄλογο) τρέχω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ., Κυριακ., ὅ.π. Βλ. καὶ Lambert [Λίβ. σ. 452]): *νὰ δαΐζη (ἐνν. τὸ ἄλογο) ὡσὰν ὁ ποταμός, γοργὸν ὡς τὴν σαγίτταν* Λίβ. Ν 2525.

δαίμονας ὁ, βλ. *δαίμων.*

δαιμονιαρέα ἡ, Ἱερακοσ. 422[11,14], 429[26].

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *δαιμονιάριος -ρης* ὡς οὐσ. Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. στὸν τ. *δαιμοναριά* (Δημητράκ.). Βλ. καὶ *δαιμονιάριος*.

Τὸ φυτὸ ὑοσκύαμος (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *λαβὼν ἀγριομηλέαν καὶ τὴν λεγομένην δαιμονιαρέαν* αὐτ. 422[11].

δαιμονιάρης, ἐπίθ., βλ. *δαιμονιάριος.*

δαιμονιαριὰ ἡ, βλ. *δαιμονιάριος.*

δαιμονιάριος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. 538[6], 550[27], 554[6]· *δ α ι μ ο ν ι ά ρ η ς,* Προδρ. II Η 93, Ἑλλην. νόμ. 554[23], Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 2931, Σαχλ. Ν 308, Συναξ. γυν. 874, 996, Περὶ γέρ. 196, Βοσκοπ. 420· θηλ. *δ α ι μ ο ν ι α ρ έ α,* Ἑλλην. νόμ. 538[23]· θηλ. *δ α ι μ ο ν ι α ρ ι ά,* Θησ. Ι′ [82[1]] (ἔκδ. *δαιμονιαρία*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαίμονας* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάριος* (Γιὰ τὴ λ. καὶ τὸν τ. *δαιμονιάρης* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 582 καὶ Pern., Ét. linguist. II 142. Γιὰ τὸν τ. *δαιμονιαρέα* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 263). Ἡ λ. *δαιμονιάριος* τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.). Ὁ τ. *δαιμονιάρης* τὸν 7. αἰ. (Sophocl., λ. *δαιμονιάρις*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ *δαιμονιαρέα*.

α) Ποὺ πάσχει ἀπὸ σεληνιασμό, ἐπιληπτικός: *Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ποιήση τὸν ἐμαυτόν του ὅτι ὑπάρχει δαιμονιάριος ὡς ἀφορμῆς ὅτι ἔχει ἀσθένειον* Ἑλλην. νόμ. 538[6]· **β**) παράφορος, τρελὸς (Βλ. Sophocl., ὅ.π. καὶ Δημητράκ., λ. *δαιμονιάρης*): *ὅταν ἔλθη νὰ γενῆ χρονῶν ἑβδομηντάρης, χάνει τὸν νοῦν, τὸν λογισμόν, γίνεται δαιμονιάρης* Περὶ γέρ. 196· *τότε ὡς δαιμονιαριὰ καὶ λυσαριὰ 'πετάχθη* Θησ. Ι′ [82[1]].

δαιμονίζομαι, Σπαν. Β 370, Σπαν. (Ζώρ.) V 462, Κομν., Διδασκ. Δ 236, Πωρικ. V 89, Πωρικ. Ζ 40, Ἑλλην. νόμ. 526[18], 554[24], Ἐρωτοπ. 532, Ἐπιστ. τοῦ ± 1460 (Μανούσ., Κρ. Χρ. 11, 1957, 307), Ἱστ. Βλαχ. 2067, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111[214], Συναδ., Χρον.

37, 47, Βακτ. ἀρχιερ. 139, 147, 149, 183, 187, 189, Διγ. Ο 100, 146, 328, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 77^{16}.

Τὸ ἀρχ. *δαιμονίζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Κατέχομαι ἀπὸ δαίμονα, ἀπὸ πονηρὸ πνεῦμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III. Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *ἐκ τὸν πολὺν φόβον τοῦ δαρμοῦ ὁποὺ ἀγροίκησε ἐδαιμονίσθη* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{214}· *φωνάζουσι μὲ ἄγριες καὶ μεγάλες φωνὲς ὡσὰν δαιμονισμένοι* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 77^{16}· **β**) πάσχω ἀπὸ ἐπιληψία, σεληνιάζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Περὶ χωρίσεως ἀνδρογύνου ὁποὺ δαιμονίζεται ἡ γυνὴ* Βακτ. ἀρχιερ. 187. **2α**) (Συνεκδοχ.) ἐξοργίζομαι, γίνομαι ἔξω φρενῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *πολεμᾶται πάσχοντα ὅπως δαιμονισθείη* Σπαν. Β 370· **β**) παραφρονῶ, τρελαίνομαι, χάνω τὸ μυαλό μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *νὰ δαιμονισθῇς κ᾽ ἐσύ, κυρά μου, δι᾽ ἐμένα* Ἐρωτοπ. 532.

δαιμονικός, ἐπίθ., Προδρ. III 253, Ἰατροσ. 19^{49}, Χρον. Μορ. Η 5750, Φυσιολ. (Legr.) 934, Φυσιολ. 373^{28}, Ψευδο-Σφρ. 518^{5}, Δεφ., Λόγ. 576, Τζάνε, Κρ. πόλ. 334^{1}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *δαιμονικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ προέρχεται ἢ ποὺ κατέχεται ἀπὸ δαίμονα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *οὔτε ἄστρα εἰσίν, οὔτε δαιμονικὰ πνεύματα* Ψευδο-Σφρ. 518^{5}· (μεταφ.): *κάτεργα δαιμονικὰ εἴδασι καὶ προβαίνου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 334^{1}. **2**) Ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ δαίμονα, διαβολικὸς (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἀπὸ ἁμαρτίας δαιμονικῆς, διὰ γυναικὸς ἀγάπην* Χρον. Μορ. Η 5750.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.= τὸ πονηρὸ πνεῦμα, τὸ ξωτικὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ἡ νυκτερίδα καὶ ὁ λαγὸς καὶ δαίμων καὶ ἀγάπη, τὰ τέσσερα δαιμονικά, τὴν νύκταν οὐ κοιμοῦνται* Φυσιολ. 373^{28}.

δαιμόνιον τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. 182^{31}, 205^{3}, Μανασσ., Ἀρίστ. II 354 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 15^{3}], Ἑρμον. Ε 308, Ντελλαπ., Ἐρωτήμ. 327, 2084, Φυσιολ. 350^{2}, 365^{15}, Μαχ. 36^{3}, Χούμνου, Π.Δ. IV 82, Βεντράμ., Γυν. 194, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{220}, Συναδ., Χρον. 69.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δαιμόνιον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀκάθαρτο πνεῦμα, δαιμονικὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2. Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Λαμπαδιστὴς εἰς τὴν Μαραθάσαν, ὁποὺ δώχνει τὰ δαιμόνια* Μαχ. 36^{3}.

δαιμονίτης ὁ, Ψευδο-Σφρ. 436^{33}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαίμων* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης*. Γιὰ τὸ σχηματ. βλ. Χαριτων. (Πλάτων 4, 1952, 117).

Αὐτὸς ποὺ κατέχεται ἀπὸ δαιμόνιο, δαιμονόληπτος: *πῶς συνεζεύχθη τοιούτῳ πένητι καὶ δαιμονίτῃ* ὅ.π.

δαιμονιῶ, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 413.

Τὸ μτγν. *δαιμονιάω*.

Ἡ μτχ. ἐνεστ. ὡς ἐπίθ.=δαιμονόπληκτος (Βλ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex., λ. *δαιμονιάω*): *πολεμεῖ* (ἐνν. ὅς *θυμαίνεται πολλὰ*) *τὰ πάσχουσιν οἱ δαιμονιῶντες αὖθις* ὅ.π.

δαιμονιώδης, ἐπίθ., Ἠπειρ. 221^{2}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *δαιμονιώδης*. Ἡ λ. καὶ σὲ σχόλ. (L-S).

Ποὺ μοιάζει μὲ δαίμονα (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S): *ἐνθυμητικώτατος γὰρ τοῦ κακοῦ ἦν εἰς τὸ ἄκρον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δαιμονιώδης* (ἐνν. ὁ Θωμᾶς) ὅ.π.

δαιμονίως, ἐπίρρ., Ἑρμον. Φ 252.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *δαιμονίως* (L-S, λ. *δαιμόνιος*).

Σφοδρά, παράφορα: *Ἀχιλλεὺς ἰδὼν γὰρ ταύτην δαιμονίως τὴν ἠράσθην* ὅ.π.

δαιμονογυρεύω, Λίβ. Sc. 1640· *δ α ι μ ο ν ο γ υ ρ ε ύ γ ω,* Λίβ. Esc. 2791.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαίμων* καὶ τὸ *γυρεύ(γ)ω*.

Ἀναζητῶ πονηρὰ πνεύματα (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Α^{2} 138): *νὰ συντυχαίνω δαίμονας εἰς νύκτας ἀσελήνους, τριόδια νὰ τρέχω μόνη μου νὰ δαιμονογυρεύω* Λίβ. Sc. 1640.

δαιμονῶ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ´ 15^{7}.

Τὸ ἀρχ. *δαιμονάω*.

Ἡ μτχ. ἐνεστ. ὡς ἐπίθ.=ποὺ κατέχεται ἀπὸ πονηρὸ πνεῦμα, δαιμονισμένος (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 3. Βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *δαιμονάω* 1): *Ὁ δὲ ιε´ κανὼν τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας ὁ δαιμονῶσαν ἔχων, φησί, γυναῖκα, εἰ ἄλλην λήψεται, μοιχᾶται* ὅ.π.

δαιμονώδης, ἐπίθ., Καλλίμ. 1066, 1301.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαίμων* καὶ τὴν κατάλ. *-ώδης*. Ἡ λ. τὸν 4.αἰ. (L-S Suppl.).

Δαιμονικός, διαβολικὸς (Ἡ σημασ. τὸν 4.αἰ., L-S Suppl. Βλ. καὶ Lampe, Lex.): *Γυνὴ γάρ τις πολύπειρος καὶ δαιμονώδης φύσις* αὐτ. 1066.

δαίμων ὁ, Διάλ. Εὐθυμ. 116^{52,59}, Γλυκᾶ, Στ. 70, Προδρ. III 253 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 536, Διγ. (Trapp) Gr. 1340, Βέλθ. 172, Πτωχολ. Ρ 265, Φλώρ. 583, Λίβ. Ρ 2477, Λίβ. Sc. 1639, 2795, Λίβ. Esc. 3903, Φυσιολ. (Legr.) 149, Φυσιολ. (Zur.) III 1^{17}, Θρ. Κων/π. Β 73, Μαχ. 250^{26}, Μάρκ., Βουλκ. 344^{20}, Ἱστ. πολιτ. 24^{19}, Ἱστ. πατρ. 92^{11}, Βακτ. ἀρχιερ. 177, Διακρούσ. 108^{29}, κ.ἀ.· *δ α ί μ ω ν - δ α ί μ ο ν α ς,* Καλλίμ. 1230, 2579, Ἑρμον. Ω 3, Χρον. Μορ. Η 902, Διήγ. παιδ. 330, Περὶ ξεν. Α 465, Ρίμ. θαν. 125, Ἐρωφ. Ἰντ. γ´ 110, Ζήν. Πρόλ. 166, Ε´ 122, Τζάνε, Κρ. πόλ. 405^{4}, 487^{18}, κ.ἀ.· *δ α ί μ ο ν α ς,* Ἑρμον. Ψ 85, Χρον. Μορ. Η 3774, Χρον. Τόκκων 1734, Μαχ. 524^{10}, Χούμνου, Π.Δ. IX 26, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{61}, Ἀχέλ. 1410, Πανώρ. Β´ 46, Ἐρωτόκρ. Α´ 1008, Γ´ 460, Φορτουν. (Vinc.) Α´ 305, Β´ 59, Δ´ 234, Ζήν. Α´ 71, Τζάνε, Κρ. πόλ. 454^{2}, 475^{22}, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δαίμων*. Ὁ τ. *δαίμονας* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δαίμονας*).

Πονηρὸ ἢ ἀκάθαρτο πνεῦμα, διάβολος, σατανὰς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δαίμονας* 1, 2. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 68): *Ἐνδυθεὶς* (ἐνν. ὁ *Θεός*) *τὴν σάρκα καὶ προσβαλὼν τῷ δαίμονι* Διάλ. Εὐθυμ. 116^{59}· *Μὴ δαίμων σὲ ἐβάσκανε;* Διγ. (Trapp) Gr. 1340· *συντυχαίνω δαίμονας εἰς νύκτας ἀσελήνους* Λίβ. Sc. 1639· *Γροίκ᾽ ἀνοστιά, γροίκ᾽ ἀρρωστιά, γροίκα δαιμόνου ὀδύνη* Ἐρωτόκρ. Α´ 1008.

δάκαμα τό, βλ. *δάγκαμα(ν)*.

δακαματὲ ἡ, βλ. *δαγκαματιά*.

δακάνω, βλ. *δαγκάνω*.

δακεθύμως, ἐπίρρ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 851.

'Από τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *δακέθυμος.*

Μὲ τρόπο ὀχληρό: *ἂν δὲ καρδίαν δαπανᾶν βούλεται δακεθύμως* ὅ.π.

δακνοκάρδιος, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Β' 271, Ϛ' 34, 457, Μανασσ., Χρον. 4541.

'Από τὸ *δάκνω καὶ* τὸ οὐσ. *καρδία.*

1) Ποὺ κατατρώγει τὴν καρδιά: *τοὺς ἑλκεσιτραφεῖς δὲ δακνοκαρδίους σκώληκας* Εὐγεν., Δρόσ. Β' 271. **2**) (Μεταφ.) ποὺ προκαλεῖ λύπη, στενοχώρια· ποὺ βασανίζει κάπ.: *ἀντὶ τρυφῆς καρπίζεται δακνοκαρδίους πόνους* Μανασσ., Χρον. 4541· *τὰς ἐρώσας παρθένους βληθείσας ἀντέρωτι δακνοκαρδίῳ* Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ' 457.

δακνοκαρδίως, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. Η' 64.

'Από τὸ ἐπίθ. *δακνοκάρδιος.*

Μὲ τρόπο στενόχωρο: *ὡς σῆς ἐνωτισθεῖσα δακνοκαρδίως ἐλεύσεως ἄρνησιν* ὅ.π.

δακνώδης, ἐπίθ., Δούκ. 313[20].

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη.

Ποὺ προκαλεῖ στενοχώρια, λύπη: *τὸ αἷμα ξηραινούσας δακνώδεις μνήμας* ὅ.π.

δακροχυσία ἡ, Λίβ. Sc. 2607, Λίβ. Ν 3207.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυ καὶ* τὸ *χύνω.*

Ροὴ δακρύων: *ὅπου μᾶς ἐπερίμασαν οἱ πικρασμοὶ τοῦ πόθου, ὅπου ἐσυνεζυμώθημεν μὲ τὲς δακροχυσίες* Λίβ. Ν 3207.

δακρυβρυσοπόταμον τό, Βέλθ. 398.

'Από τὰ οὐσ. *δάκρυ καὶ βρυσοπόταμον.*

Δάκρυ ποὺ τρέχει σὰν ποτάμι: *συστενάζων μετ' αὐτοῦ καὶ συγκιρνῶν τοῦ πόθου τὸ δακρυβρυσοπόταμον ἔμιξε δάκρυά του* ὅ.π.

δακρύζω, Διγ. (Trapp) Gr. 1472, Διγ. (Trapp) Esc. 1247, Βέλθ. 732, Περὶ ξεν. Α 513, Λίβ. Ρ 419, 2605, 'Αχιλλ. Ν 1181, Γαδ. διήγ. 305, Συναξ. γυν. 348, 973, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 203, Κυπρ. ἐρωτ. 111[6], Διακρούσ. 82[2,3], Τζάνε, Κρ. πόλ. 137[12], 177[20], 247[26], 382[1], 480[11], 497[22], 539[20]· *β α κ ρ ύ ζ ω,* Κυπρ. ἐρωτ. 29[6], 64[8], 75[36], 90[4], 95[23].

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ ἀρχ. *δακρύω* (Βλ. 'Ανδρ., Λεξ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Χύνω δάκρυα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δέρνουσι τὰ στήθη τως γιὰ μένα καὶ δακρύζουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 497[22]· *δακρύζουν τὰ ματάκια του* Περὶ ξεν. Α 513.

δακρυοβολῶ, 'Αλφ. ξεν. 20.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυον καὶ* τὸ *-βολῶ* (Βλ. Hatzid., Glotta 2, 1910, 291).

Χύνω δάκρυα: *Δακρυοβολοῦσιν τὰ βουνά, μοιρολογοῦν οἱ κάμποι* ὅ.π.

δακρυογεμισμένος, μτχ. ἐπιθ., Ch. pop. 806.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυο καὶ* τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *γεμίζω.* 'Η λ. καὶ σὲ κείμενο τοῦ 18. αἰ. (Poém. hist. 252[25]).

Πλημμυρισμένος ἀπὸ δάκρυα ('Η σημασ. καὶ σὲ κείμενο τοῦ 18.αἰ., ὅ.π.): *δὲν μὲ ψυχοπονᾶσαι, τὸν ἀστενοπερπατητόν, τὸν δακρυογεμισμένον;* ὅ.π.

δακρυοεξηρημένος, ἐπίθ., Λίβ. Sc. 1437.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυο καὶ* τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *ἐξαιροῦμαι.*

Ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ δάκρυα: *λόγος καρδιοπονόθλιβος, δακρυοεξηρημένος* ὅ.π.

δακρυομήτωρ, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. Ι θ' 32 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 168[1]].

'Από τὰ οὐσ. *δάκρυο καὶ μήτηρ.*

Ποὺ προκαλεῖ δάκρυα: *Γίνεται γάρ τοι καὶ χαρά ποτε δακρυομήτωρ* ὅ.π.

δάκρυ(ον) *καὶ* **δάκρυο** τό, Σπαν. Ο 255, Γλυκᾶ, Στ. 419, 'Αμ. παράκλ. 6, Λόγ. παρηγ. L 130, 484, Λόγ. παρηγ. Ο 126, Προδρ. ΙΙ 16, IV 18, Μανασσ., Χρον. 3242, 3574, 6216, Καλλίμ. 445, 603, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 547[8], Διγ. (Trapp) Gr. 322, 575, 731, 732, 886, Διγ. Ζ 395, 443, 491, 688, 826, 972, Διγ. (Trapp) Esc. 85, 303, 460, 1817, 'Ακ. Σπαν. 35[210], 44[508], Πόλ. Τρωάδ. 690, Χρον. Μορ. Η 660, 1797, Φλώρ. 994, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 131, Περὶ ξεν. Α 8, 276, 297, 'Ερωτοπ. 333, Λίβ. Ρ 2374, 2817, Λίβ. Sc. 2148, 2171, Λίβ. Esc. 1517, 3544, Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 2457, 2458, 'Αχιλλ. Ν 1570, 1742, 'Αλφ. ξεν. 66, Φυσιολ. (Legr.) 102, Θησ. Γ' [44[2]], Ch. pop. 32, Χούμνου, Π.Δ. XII 48, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[26], Γεωργηλ., Θαν. 50, 'Αλφ. (Μπουμπ.) III 16, 'Αλεξ. 1608, 'Απόκοπ. 393, Συναξ. γυν. 396, Δεφ., Λόγ. 406, 480, Κώδ. Χρονογρ. 52[38], Θρ. Κύπρ. Μ 516, Χρον. σουλτ. 67[35], Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 174 (πληθ. *δάκρα* ἀπὸ μετρ. ἀν.), Πανώρ. Β' 184, 528, Δ' 135, 174, 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 125, Δ' 249, 396, 411, Παλαμήδ., Βοηβ. 1294, 'Ιστ. Βλαχ. 31, Διγ. 'Ανδρ. 321[26], 'Ερωτόκρ. Δ' 649, Ε' 1104, 'Ιερόθ. 'Αββ. 332, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [175], Λίμπον. 88, 404, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 546, Ε' 83, Διγ. Ο 182, Διακρούσ. 94[22], 95[3], 99[3,7], Τζάνε, Κρ. πόλ. 146[5], 156[27], 173[4], 188[14], 201[20], 206[14], 221[11], 510[20], 529[8], 556[18], 571[14], κ.ἀ.· *δ ά κ ρ υ ο,* 'Ερωτόκρ. Γ' 99, Στάθ. Γ' 210, Λεηλ. Παροικ. 636, Τζάνε, Κρ. πόλ. 413[19].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάκρυον.* Βλ. καὶ *δάκρυ* (L-S). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δάκρυ καὶ δάκρυο(ν)*).

1) Δάκρυ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *δάκρυ* I καὶ *δάκρυον* I 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὶς λ. 1): *ταῦτα μὲν πρὸς ἀδελφοὺς ἐκείνη προσεφώνει θερμὰ κινοῦσα δάκρυα* Διγ. Ζ 826· *δάκρυα χύσατε πικρὰ* 'Αχιλλ. Ν 1570· *ἄρχισε δάκρυα ὁ οὐρανὸς ζεστὰ νὰ ψιχαλίζῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 201[20]. **2**) Χυμὸς δέντρου ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *δάκρυ* II καὶ *δάκρυον* I 2 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δάκρυ* 3 καὶ *δάκρυο(ν)* 2): *τὸ δάκρυον κατέβαινε εἰς τοῦ δενδροῦ τὴ ρίζα* 'Αλεξ. 1608· *τὸ δάκρυον τῆς κυδωνέας* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 547[8].

δακρυστάλακτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 445.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυ καὶ* τὸ *σταλάζω.*

Ποὺ σταλάζει δάκρυα: *δακρυσταλάκτοις ραντισμοῖς* ὅ.π.

δακρυώδης, ἐπίθ., Γλυκᾶ, 'Αναγ. 44.

'Η λ. στὸν 'Ιπποκράτη.

Ποὺ μοιάζει μὲ δάκρυ (Βλ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *θρόμβος τις βραχύτατος ὕδατος δακρυώδους* ὅ.π.

δακρυωμένος, μτχ., βλ. *δακρυώνω.*

δακρυώνω, Λίβ. Esc. 4145, Θησ. Πρόλ. 12, Ε' [68[8]], Ϛ' [14[1]], Θ' [19[8]], Χούμνου, Π.Δ. XII 49, Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 220, Φαλιέρ., 'Ενύπν. (v. Gem.) 33, 'Αχέλ. 513, 'Ερωτόκρ. Ε' 71, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 60· μτχ. παρκ. *δ α κ ρ υ ω μ έ ν ο ς,* Λίβ. Sc. 2971.

'Από τὸ οὐσ. *δάκρυ καὶ τὴν κατάλ. -ώνω.* 'Η λ. καὶ στὸ Βλάχ. Πβ. καὶ Παπαδ. Α., Λεξ. (λ. *δακρώνω*).

Δακρύζω ('Η σημασ. καὶ στὸ Βλάχ.): *ὅταν τὴν θέλω θυμηθῆ δακρυώνω καὶ τρομάσσω* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 60· *στρέφεται ἡ κόρη πρὸς αὐτόν, θεωρεῖ τον δακρυωμένον* Λίβ. Sc. 2971· *τὸ ἰδεῖν ἐτρόμαξα κ' ἐδάκρυωσεν τὸ φῶς μου* Φαλιέρ., 'Ενύπν. (v. Gem.) 33.

δακτυλίδι(ον) καὶ **δακτυλίδιν** τό, Προδρ. I 51, Διγ. (Trapp) Gr. 1315, Διγ. Z 858, 1752, Διγ. (Trapp) Esc. 465, 467, Πόλ. Τρωάδ. 262, Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 20, Φλώρ. 272, 1187, 1768, 'Ερωτοπ. 355, Λίβ. P 1612, 1951, Λίβ. Sc. 747, 1684, Λίβ. Esc. 1839, 3704, Λίβ. N 1640, 2518, 'Ιμπ. 295, Rechenb. 38^{1}, Θησ. Θ' [70^{5}], ΙΑ' [45^{2}], ΙΒ' [62^{4}], Ριμ. κόρ. 684, 757, 'Ιμπ. (Legr.) 370, Φαλιέρ., Λόγ. 329, Σοφιαν., Παιδαγ. 120, Δεφ., Λόγ. 489, Χρον. σουλτ. 76^{23}, 'Ερωφ. Α' 396, 'Ιστ. Βλαχ. 1576, Διγ. ῎Ανδρ. 352^{26}, 'Ερωτόκρ. Ε' 523, 545, 581, Στάθ. Α' 36, 'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα 526, Ζήν. Α' 74, Μαρκάδ. 43, Διγ. O 1675, 2170· *δ α χ τ υ λ ί δ ι (ο ν) καὶ δ α χ τ υ λ ί δ ι ν,* Χρον. Μορ. H 1866, Βουστρ. 518, Πεντ. Γέν. XLI 42, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 25, 'Ερωτόκρ. Ε' 654, Στάθ. Β' 26.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δακτυλίδιον.* 'Ο τ. *δακτυλίδιν* καὶ στὸν 'Αρέθ., 'Επιστ. 294. 'Ο τ. *δαχτυλίδι καὶ σήμ.* (Δημητράκ.).

α) Δαχτυλίδι ('Η σημασ. στὸ Du Cange, λ. *δακτυλίδι καὶ σήμ.*, Δημητράκ., λ. *δακτυλίδι(ν)* 1. Πβ. καὶ τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *δακτυλίδιον*): *μὲ τὸ δακτυλίδι σου τὸ γράμμα βούλλωσέ το* 'Ιστ. Βλαχ. 2176· *μὲ δαχτυλίδιον γὰρ χρυσὸν εὐθέως τὸν ρεβεστίζει* Χρον. Μορ. H 1866· *τὸ στόμα της μικρὸν ὥσπερ τὸ δακτυλίδι* Θησ. ΙΒ' [59^{1}]· **β**) δαχτυλίδι, ἀρραβώνα, βέρα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *'Ο νιότερος ζητᾶ φιλὶ κ' ἡ κόρη δακτυλίδι* Ριμ. κόρ. 580· *μὲ δακτυλίδι, ὡσὰ θωρῶ, καὶ αὐτήνε ἐχάλασέν τη κ' ἐδὰ ἄλλη ἐρραβωνιάστηκε καὶ τούτη ἤφηκέν τη* Στάθ. Β' 301.

δακτυλιδίτσιν τό, Λίβ. Esc. 1854, 'Αχιλλ. O 63, 'Ιμπ. 80.

'Από τὸ οὐσ. *δακτυλίδι(ν) καὶ τὴν κατάλ. -ίτσιν.*

Μικρὸ δαχτυλίδι: *ἡ μέση του νὰ ἔλεγες ὡραῖον δακτυλιδίτσιν* 'Ιμπ. 80.

δακτυλιδόπουλον τό, Καλλίμ. 1722, 1746, 1769, 1822, Λίβ. Sc. 748, 792 (κριτ. ὑπ.), 2535, Λίβ. Esc. 1840, 1853, 1878, 3702, Λίβ. N 1616, 1641, 1642 (ἔκδ. *δακτυλιδοπώλου*· διορθώσ. *δακτυλιδοπούλου*), 1654, 1683 (ἔκδ. *δακτυλιδοπώλου*· διορθώσ. *δακτυλιδοπούλου),* 3147.

'Από τὸ οὐσ. *δακτυλίδι(ν) καὶ τὴν κατάλ. -πουλον.* Τ. *δαχτυλιδόπ'λλον* σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δαχτυλίδιν*).

Δαχτυλίδι: *δακτυλιδόπουλον μικρὸν ἐπῆρεν ἐκ τὴν κόρην* Καλλίμ. 1722.

δακτυλιδόπωλον τό, βλ. *δακτυλιδόπουλον.*

δακτυλιδώνω· μτχ. *δ α χ τ υ λ ι δ ω μ έ ν ο ς,* Πανώρ. Α' 415.

'Από τὸ οὐσ. *δακτυλίδι(ν) καὶ τὴν κατάλ. -ώνω.* 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Παγκ., 'Ιδίωμ. Κρ., λ. *δαχτυλιδώνω*). Βλ. καὶ Δημητράκ. (λ. *δαχτυλιδώνω*).

'Η μτχ. *δαχτυλιδωμένος* ὡς ἐπίθ. = σγουρός: *ζαφορίζου τὰ μαλλιὰ καὶ δαχτυλιδωμένα τὰ κάνου* ὅ.π.

δακτύλι(ν) τό, Προδρ. I 51, Διγ. (Trapp) Esc. 465, Πόλ. Τρωάδ. 264, Ψευδο-

Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 1022, Λίβ. P 1085, 1098, Λίβ. Esc. 2538 (κριτ. ὑπ.), 2860, Λίβ. N 2252, 2542, Μαχ. 22^{10}, Γεωργηλ., Θαν. 332, 'Αλφ. (Μπουμπ.) IV 4, Στάθ. Γ' 448, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 489· *δ α κ τ ύ λ ι ο (ν),* Μαχ. 70^{28}, Βουστρ. 431 (κριτ. ὑπ.)· *δ α χ τ ύ λ ι (ν),* 'Ερωτόκρ. Α' 1719, 2246, Β' 475, Γ' 1382, 1465, Δ' 515, Ε' 656, 915, 946.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάκτυλος καὶ τὴν κατάλ. -ι(ν)* (Βλ. 'Ανδρ., Λεξ., λ. *δαχτύλι*). 'Ο τ. *δακτύλιον* σὲ παπυρ. (L-S). 'Η λ. καὶ ὁ τ. *δακτύλιο(ν)* καὶ στὸ Βλάχ. 'Ο τ. *δαχτύλι* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δακτύλι καὶ δαχτύλι*).

1α) Δάχτυλο ('Η σημασ. στὸ Βλάχ., λ. *δακτύλιο καὶ δακτύλι* καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δακτύλι* 1 καὶ *δαχτύλι* 1): *οὐκ εἶδα εἰς τὸ δακτύλιν μου κρικέλιν δακτυλίδιν* Προδρ. I 51· **β**) (συνεκδ.) χέρι: *μὲ τὸ δακτύλι τοῦ Θεοῦ ἦσουν ζωγραφισμένη* 'Αλφ. (Μπουμπ.) IV 4. **2**) Μονάδα μετρήσεως μήκους (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *δάκτυλος* II. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 8, 1944, 75): *τὸ πλάτος τοῦ ξύλου δ' δακτυλία* Μαχ. 70^{28}.

δακτύλιο(ν) τό, βλ. *δακτύλι(ν).*

δακτυλὶς ἡ, Πόλ. Τρωάδ. 271.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δακτυλίς.*

Δαχτυλίδι: *εἶπεν του τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς τῆς δακτυλίδος: «Τὸ δακτυλίδιν φύλαττε...»* ὅ.π.

δακτυλοδείκτως, ἐπίρρ., Δούκ. 255^{13-4}.

'Από τὸ οὐσ. *δάκτυλος καὶ τὸ δείχνω.* Βλ. καὶ Δημητράκ.

(Δείχνοντας) μὲ τὸ δάχτυλο: *δεικνύων δακτυλοδείκτως καὶ τὸν ἵππον* ὅ.π.

δακτυλοδείχνω, Λίβ. P 658, Λίβ. Esc. 946, Λίβ. N 808, Θησ. (Foll.) I 63, Πηγᾶ, Χρυσοπ. 114.

'Από τὸ οὐσ. *δάκτυλον καὶ τὸ δείχνω.* 'Η λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ., λ. *δαχτυλοδείχνω*).

Δείχνω μὲ τὸ δάκτυλο ('Η σημασ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ., ὅ.π.): *τὸ ἕναν της τὸ χέριν κλιτὸν εἶχεν εἰς μέτωπον καὶ νὰ δακτυλοδείχνη* Λίβ. N 808.

δάκτυλο(ν) τό, Διγ. (Trapp) Esc. 51, 'Ερωτοπ. 440, 444, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 155^{28}, Πεντ. Δευτ. IX 10, Χρον. σουλτ. $76^{24,25}$, Μανολ., 'Επιστ. 173^{10}, Διγ. ῎Ανδρ. 395^{11}, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 692· *δ ά χ τ υ λ ο,* Πεντ. ῎Εξ. XXIX 12, XXXI 18, Λευιτ. IV 6.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάκτυλος* (Βλ. καὶ ποιητ. πληθ. *δάκτυλα,* L-S, λ. *δάκτυλος*). 'Η λ. στὴ Metrol. 54^{19} καὶ στὸ Du Cange (λ. *δάκτυλο*). 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δάκτυλο*).

1) Δάχτυλο ('Η σημασ. στὸ Du Cange, ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *τὸ ἀνύχι τοῦ δακτύλου μου* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 692. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) χέρι (Βλ. L-S, λ. *δάκτυλος* VI): *πλακιὰ* (ἔκδ. *πλάκα*) *λιθαρένια γραμμένα μὲ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ* Πεντ. ῎Εξ. XXXI 18. **3**) Μέτρο μήκους (Βλ. L-S, λ. *δάκτυλος* II καὶ Πρωΐας Λεξ., λ. *δάκτυλος*): *τόσον χρυσάφιν ἔβαλεν εἰς τὸν ναὸν ὅτι ἦτον δύο δάκτυλα τὸ χόντρος* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 155^{28}.

δάκτυλος ὁ, Γλυκᾶ, Στ. 421, Μανασσ., Χρον. 1207, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 525^{7}, 'Ερμον. Γ 136, ῎Εκθ. χρον. 68^{4}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάκτυλος.* 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Δάκτυλος: *κόνιν κεραμίνην ἔχουσα δακτύλους ἕξ* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 525^{7}. Ἔκφρ. *ἄκρῳ δακτύλῳ ἢ ἄκροις δακτύλοις* = ἐλάχιστα, «ἀκροθιγῶς» (Βλ. Steph., Θησ. καὶ L-S στὴ λ. I1): *Ἄκρῳ δακτύλῳ δεηθεὶς τὴν γλῶσσαν δροσισθῆναι* Γλυκᾶ, Στ. 421· *Εἰς δὲ ἀρετὴν ἢ μοναχικὴν πολιτείαν ἢ δικαιοσύνην οὐδὲ ἄκροις δακτύλοις εἶχε ταύτας* Ἐκθ. χρον. 68^{4}.

δακτυλοσφίγγω, Λίβ. P 1649, Λίβ. Sc. 810, Λίβ. Esc. 1892· *δακτυλοσφίκτω,* Λίβ. N 1701.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάκτυλο* καὶ τὸ *σφίγγω.*

(Προκ. γιὰ δαχτυλίδι) σφίγγω τὸ δάχτυλο: *νὰ μὲ* (ἐνν. τὸ *δακτυλίδιν*) *φορῇς, νὰ μὲ θεωρῇς, νὰ σὲ δακτυλοσφίγγω* Λίβ. Sc. 810.

δακτυλοσφίκτω, βλ. *δακτυλοσφίγγω.*

δακῶ, Φυσιολ. (Legr.) 376, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 645, 652, 683· *δαγκῶ,* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 645 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἔδακον* τοῦ *δάκνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντικὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δάκνω*). Ὁ τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δαγκάω*).

Δαγκώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δαγκάω* 1): *νὰ δακῶ τὰ χείλη σου αὐτὰ τὰ ζαχαράτα* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 645.

δάκωμα τό, βλ. *δάγκωμα.*

δακωματέα ἡ, βλ. *δαγκωματιά.*

δακώνω, βλ. *δαγκώνω.*

Δαλμάτης ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 577^{3}.

Ἀπὸ τὸ τοπων. *Δαλματία.* Ἡ λ. σὲ παπυρ. τοῦ 4.αἰ. (Preisigke - Kiessling III 269, λ. *Δαλμάται*).

Αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴ Δαλματία, Δαλματός: *Δαλμάτες ἔχω δούλους μου* ὅ.π.

δαμάζω, Γλυκᾶ, Στ. 132, Προδρ. III 301c (χφφ Hg CSA), Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 760, Διήγ. παιδ. 212, Φυσιολ. (Legr.) 604, Σοφιαν., Παιδαγ. 120, Ἀλφ. 21^{35}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [417], Διγ. O 2524.

Τὸ ἀρχ. *δαμάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (Δημητράκ.) καὶ σὲ ἰδιώμ. (Andr., Lex.).

1) Ταλαιπωρῶ, βασανίζω: *συντρίψας, τύψας ὁ Ἀδὰμ τὰς παρειὰς δαμάζει* Ἀλφ. 21^{35}· *Τῆς φυλακῆς ἡ κάκωσις, ἡ τσίκνα, τὸ καρβούνιν, ... ἐμέναν καίει μόνον· μόνος ἐγὼ δαμάζομαι κ' ἐγὼ τὴν πεῖραν ἔχω* Γλυκᾶ, Στ. 132. **2**) Καταστρέφω, ἐξολοθρεύω: *νὰ σὲ δαμάσῃ ἡ ἄσβεστος καὶ νὰ σὲ κάψῃ ἡ στύψις* Διήγ. παιδ. 212. **3**) Καταπραΰνω: *τοῦτο* (ἐνν. ὁ *ζωμὸς*) *δαμάζει πάντοτε τοὺς καλογεριτσίους* Προδρ. III 301c (χφφ Hg CSA) (κριτ. ὑπ.)· (προκ. γιὰ τὴ φωτιὰ) καταστέλλω, σβήνω: *ἀδάμας τοίνυν λέγεται αὐτό τε τὸ πουλάκι* (ἐνν. ἡ *σαλαμάνδρα*), *διότι οὐ δαμάζεται, ἀλλὰ τὸ πῦρ δαμάζει·* (μεταφ.) *καθὼς τὴν λαύραν τούτηνε σβένει καὶ τὴν δαμάζει ἐτοῦτο τ' ἅγιον κρασὶ ὁποὺ σὲ δαύτην στάζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [417].

δαμάκι τό, Κρ. συμβόλ. 249.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάμακας* καὶ τὴν κατάλ. *-ι* (Βλ. Ξανθουδίδη [Κρ. συμβόλ. 323]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

? Λουρίδα γῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *πάγει στὴν λιανολιὰ ἴσα τσῆ κερατιᾶς καὶ βορνὰ τσῆ κερατιᾶς δαμάκι κομμένον στὸν σταυρὸν* ὅ.π.

δαμάκι(ν), ἐπίρρ., Προδρ. III 347, Πουλολ. Ζ 296, Περὶ ξεν. Α 345, Ἰμπ. (Legr.) 909, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 909, Ch. pop. 820, Γαδ. διήγ. 1, 446, Ἀλεξ. 751, Κορων., Μπούας 8, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 363, 697, Ἀλφ. 11^{64}, Πανώρ. Α' 443, Β' 223, Βοσκοπ. 197, 318, Βίος Δημ. Μοσχ. 276, Σουμμ., Ρεμπελ. 159, Ἐρωτόκρ. Α' 1054, Β' 735, 1205, 1435, 2020, Γ' 637, Ε' 918, Θυσ.^{2} 488, 519, 915, Εὐγέν. 994, Στάθ. Γ' 62, Διήγ. ὡραιότ. 875, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [15], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 229, Δ' 23, Τζάνε, Κρ. πόλ. 246^{20}· *δουμάκι(ν),* Προδρ. III 347 (χφ. H) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. παιδ. 592, Κορων., Μπούας 153, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 418, 697, Στάθ. Β' 83.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *δαμὶν* καὶ τὴν κατάλ. *-άκι(ν).* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ. Β', λ. *δαμάκι* καὶ *δουμάκι*).

Λίγο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ., ὅ.π.): *ζῆσε μὲ παρηγοριὰν κι' ἀνάσανε δαμάκι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [15]· *δῶσ' του γλυκάδαν τίβοτας δαμάκι ν' ἀναζήσῃ* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 363· *σπλαχνικὰ τόνε φιλεῖ, δαμάκι ἀναδακρυώνει* Ἐρωτόκρ. Β' 2020.

δαμάκιοι, ἀντων., Τζάνε, Κρ. πόλ. 322^{13}· *διμάκιοι,* Ἔγγρ. τοῦ 1660 (Καραθανάσης, Κρ. Χρ. 25, 1973, 63, 70)· *δουμάκιοι,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 460^{16}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *δαμάκι* (Πβ. τὸ σημερ. *μάκιοι* στὴν Κρήτη, Ξανθ., BZ 18, 1909, 597).

Λίγοι, μερικοί: *ρίκτοντας τὰ τουφέκια τως μὲ βόλια μέσα τόσα κ' εἰς τὰ φορτιὰ νὰ σώσουσιν δουμάκιους ἐλαβῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 460^{16}.

δαμαλίδα ἡ, Πεντ. Ἀρ. XIX 5, 6, 9.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάμαλις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (Andr., Lex., λ. *δάμαλις*).

Μικρὴ ἀγελάδα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. δάμαλις 1 καὶ σήμ. ἰδιωμ., Andr., Lex., ὅ.π.).

δαμάλι(ν) τό, Διγ. (Trapp) Gr. 898, Μαχ. 658^{16} (πληθ. *δαμαλία*), Βουστρ. 459, Πεντ. Γέν. XXXII 16, Ἔξ. XXIV 5, XXIX 1, 10, 36, Λευιτ. IV 3, 4, XVI 6, Ἀρ. VII 15, 21, 87, VIII 8, XXIII 2, 6, 14, XXIX 26.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δαμάλιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Μοσχάρι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *δαμάλιον* καὶ σήμ., Πρωΐας, Λεξ.): *δαμάλιδες σαράντα καὶ δαμάλια δέκα* Πεντ. Γέν. XXXII 16· *ὁ ρὲ Λοῆς ἐπεθύμησε νὰ φάγῃ δαμάλιν* Βουστρ. 459· **β**) (Ὡς προσφών. ἀγαπημένου γυναικείου προσ.): *«Πῶς ἔχεις, φῶς μου τὸ γλυκύ, πάντερπνόν μου δαμάλιν;»* Διγ. (Trapp) Gr. 898.

δαμαλίνα ἡ, Διγ. (Trapp) Esc. 506.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάμαλις* καὶ τὴν κατάλ. *-ίνα.*

Μικρὴ ἀγελάδα: *λεοντάριν εἶδαν δυνατὸν τρώγοντα δαμαλίναν* ὅ.π.

δαμασκηναπιδόμηλα τά, Προδρ. IV 129c.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δαμασκηνάπιδα* καὶ *μῆλα.*

Δαμάσκηνα, ἀπίδια καὶ μῆλα μαζί.

δαμάσκηνον τό, Προδρ. IV 129c, Ἀκ. Σπαν. 30^{63}, 34^{195}, Ἰατροσ. κώδ. αν', πγ', χδ', Gesprächb. 52^{981}, Ἐρωτοπ. 350, Ch. pop. 220, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1382, 1498.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δαμασκηνὸν* μὲ ἀναβιβ. τοῦ τόνου. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὁ καρπὸς τῆς δαμασκηνιᾶς, δαμάσκηνο (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S, λ. *Δαμασκηνόν*. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *δαμάσκηνα μετὰ ῥοδιῶν μεγάλων* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1498.

Δαμάσκηνος ὁ, Πωρικ. V 199^{5}.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *δαμάσκηνον*: *συνεδριάζοντος δὲ ... Ροδακίνου τοῦ πρωτοστάτορος, Δαμασκήνου τοῦ πρωτοβελλισίμου* ὅ.π.

δαμασκηνόχειλος, ἐπίθ., Ch. pop. 218.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δαμάσκηνο* καὶ *χεῖλος*. Βλ. καὶ Βλαστοῦ Π., Συνώνυμα καὶ συγγενικὰ 64, λ. *γυναίκα*.

Ποὺ τὰ χείλη του ἔχουν τὸ χρῶμα τοῦ δαμάσκηνου: *Κυρὰ δαμασκηνόχειλη καὶ λιγνοπουγουνάτη* ὅ.π.

δαμασκί, ἐπίθ. οὐδ., Ἑκατόλ. Μ 93^{126}· *δ ι μ ι σ κ ί,* Κορων., Μπούας 62.

Ἡ λ. μὲ ἐπίδρ. τοῦ τοπων. Δαμασκὸς (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. ἀπὸ τὸ τουρκ. *dimichqy* (Γεωργακ., BN-J 14, 1938, 68· βλ. καὶ Παπαδ. Α., Ἀθ. 37, 1925, 167). Ὁ τ. καὶ σήμ. (Γεωργακ., ὅ.π.).

(Προκ. γιὰ μαχαίρι) δαμασκηνὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Ἑφτὰ μαχαίρια δαμασκιά, καινουργιοτροχισμένα* Ἑκατόλ. Μ 93^{126}· *φόνευσε μὲ διμισκὶ μαχαίρι* Κορων., Μπούας 62.

δαμάσκον, ἐπίθ., Ἔγγρ. τοῦ 1509 (Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 153).

Τὸ ἰταλ. *damasco* ⟨ τοπων. *Δαμασκὸς* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς οὐσ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Φουρ., Λαογρ. 9, 1926/28, 555.

(Προκ. γιὰ ὕφασμα πολυτελὲς) ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ (Βλ. καὶ Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 154 σημ. 14. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *βέστες..., φουρνίδες, μὲ φριζόχρυσο μὲ κασὶ δαμάσκον καὶ μὲ ροκκόπλεκο χρυσὸ* ὅ.π.

δαμί(ν), ἐπίρρ., Προδρ. IV 105, 235, Διγ. (Trapp) Esc. 1245, Ἀκ. Σπαν. 38^{306}, Ἑρμον. Μ 111, Διήγ. παιδ. 143, 186, 461, 893, Περὶ ξεν. Α 18, Περὶ ξεν. V 21, Λίβ. Sc. 650, Ἀχιλλ. Ο 297, Θησ. Γ′ [82^{8}], Ριμ. Ἀπολλων. 343, Γεωργηλ., Βελ. 559, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 34, Μυστ. παθ. 126^{78}, Ἀχέλ. 795· *δ ο υ μ ί (ν),* Κάτης 44, Φαλιέρ., Θρ. 320, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 557.

Κατὰ τὸ Χατζιδ. (Ἀθ. 38, 1926, 10) ἀπὸ τὸ ἀμάρτ. *δαγμίον*, ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *δαγμὸς* (Βλ. ὅμως καὶ Andr., Lex., λ. *δαγμίον*). Κατὰ τὸν Κοραῆ (Ἄτ. Α′ 179 κ.ἑ.) ἀπὸ τὸ ἀμάρτ. *οὐδαμίον* ⟨ *οὐδαμοῦ* (Βλ. καὶ Καψ., BZ 51, 1958, 135).

Λίγο, λιγάκι: *δῶσ' με ὀλίγον ἔντερον, δῶσ' με δαμὶν μαστάριν* Προδρ. IV 235· *ἀμὴ νὰ πήδησα δαμίν, μικρὸν πηδηματίτσιν* Διήγ. παιδ. 143.

δαμινά, ἐπίρρ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 280^{2}, Ἀγαπ., Γεωπον. 150.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δαμινός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ. Β′, λ. *δαμινὰ-δαμινά*).

Ἀμυδρά, ἐλάχιστα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ., ὅ.π.): *Λίγην φωτιὰν τῶν εἴχασι μέσα εἰς τὰ φανάρια καὶ δαμινὰ ἐβλέπασιν ὅλα τὰ παλληκάρια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 280^{2}.

δαμινός, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Β′ 708, Γ′ 582, Στάθ. Β′ 36, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. δ′ 157.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *δαμὶν* καὶ τὴν κατάλ. *-ινὸς* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 536]).

(Προκ. γιὰ φωνὴ) ἀσθενικός, ἀμυδρός: *κι' ἂν ἤσυρε καὶ δαμινὴ φωνή, δὲν ἐγροικήθη* Ἐρωτόκρ. Β′ 708.

Τὸ οὐδ. ὡς ἐπίρρ.=λίγο: *ἀλλὶ τὸν χριστιανὸν τὸν βοηθοῦν οἱ Τοῦρκοι· ἂν βοηθήσουν δαμινόν, ὕστερα πνίγουσίν τον* Χρον. Τόκκων 426.

δαμίτσικος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 604, 729.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *δαμίτσιν* (ὑποκορ. τοῦ ἐπιρρ. *δαμὶν*) καὶ τὴν κατάλ. *-ικος*.

Ἐλάχιστος, λιγούτσικος: *εἰς τὰς σεύκλας τρώγουν το* (ἐνν. τὸ *τυρὶν*) *κ' οἱ ἄρχοντες στὸ γεῦμα ὀλίγον καὶ δαμίτσικον ὡς διὰ νὰ χωνεύσουν* αὐτ. 604.

δαμνάτος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ′ 8^{11}.

Τὸ λατ. *damnatus*.

Ποὺ ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸ νόμο (Βλ. σχετικὰ Κουκ., ΒΒΠ Δ′ 95): *Δαμνάτος (ἐνν. γάμος) ὁ κεκωλυμένος* ὅ.π.

δαμοὺ ἡ, βλ. *ντάμα* (ἢ *ντάμε*).

δαναστειά, Θησ. Β′ [85^{2}], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *δυναστειὰ* (Βλ. *δυναστεία*).

δάνδηξ ὁ, Βίος Ἀλ. 4226.

Ἡ λ. στὸν Ψευδο-Καλλισθένη (L-S Suppl.).

Εἶδος μεγάλου σκυλιοῦ (Ἡ σημασ. στὸν Ψευδο-Καλλισθένη, ὅ.π.): *ὡς κύνας τούτους φοβερούς, οὓς δάνδηκας* (ἔκδ. *δάνδικας*) *καλοῦσιν* ὅ.π.

δανειακός, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 3^{45} σχόλ., Notizb. 87, Συναδ., Χρον. 53.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάνειον* καὶ τὴν κατάλ. *-ιακός*. Βλ. καὶ L-S.

1) Ποὺ ἀναφέρεται σὲ δάνειο (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S): *ἔχει ἔνοχον τὸν δανεισάμενον τῇ προσωπικῇ μόνῃ ἀγωγῇ, ἤτοι τῷ δανειακῷ κονδικτικίῳ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 3^{45} σχόλ.
2) Δανεικός: *ἀπῆρεν ὁ δεσπότης δανειακὰ ἄσπρα Χ* Notizb. 87.

δανειακῶς, ἐπίρρ., Act. Xen. 26^{276}, Rechenb. (Vog.) 103^{1}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δανειακός*. Ἡ λ. καὶ σὲ κείμενα τῆς Τουρκοκρατίας (Βλ. Παπαδόπουλο Σ., Χαριστ. Ὀρλάνδ. Δ′ 228^{19}).

Δανεικά: *(νομίσματα) δέδωκα δανειακῶς* Rechenb. (Vog.) 103^{1}.

δανείζω, Σπαν. Α 496, Κομν., Διδασκ. Δ 300, Σπαν. Ο 116, Διδ. Σολ. Ρ 69, Σπαν. (Λάμπρ.) Vα 527, Μανασσ., Χρον. 3797, Ἀσσίζ. 7^{19}, 54^{16}, 59^{19}, 62^{29}, 73^{23}, 104^{21}, 158^{17}, 160^{15}, 170^{29}, 213^{6}, 251^{26}, 252^{29}, 289^{16}, 300^{13}, 355^{1}, 385^{28}, 409^{30}, Διγ. Ζ 3030, Διγ. Α 3109, Χρον. Μορ. Η 8122, Πουλολ. 290, 568, Θησ. Ε′ [27^{7}], Γαδ. διήγ. 384, Σαχλ., Ἀφήγ. 707, Συναξ. γυν. 643, 1156, Φαλιέρ., Λόγ. 149, Πεντ. Δευτ. XV 2, XXIV 10, 11, XXVIII 12, 44, Αἰτωλ., Μῦθ. 41^{5}, Χρον. σουλτ. 129^{9}, Ἀλφ. 14^{85}, Ἱστ. Βλαχ. 1921, Διγ. Ἄνδρ. 380^{27}, Ἐρωτόκρ. Γ′ 1114, Στάθ. Β′ 165, Βακτ. ἀρχιερ. 143, 158.

Τὸ ἀρχ. *δανείζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐνεργ. **α**) Δίνω κ. μὲ ἐπιστροφὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1· βλ. καὶ Preisigke-Kiessling. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Εἴ τι γὰρ δώσεις τὸν πτωχόν, πρὸς τὸν Θεὸν δανείζεις* Κομν., Διδασκ. Δ 300· (μὲ σύστοιχο ἀντικ.): *ὅτι νὰ δανείσης τὸ σύν-*

τροφό σου δάνεισμα τίποτα Πεντ. Δευτ. XXIV 10· (μεταφ.): *ἐδάνεισαν ϰ' ἐμὲ ῥαβδεὰν ἄγαν ἀνδρειωμένην ϰἀγὼ τὸ χρέος δέδοιϰα πάμπολλα ϰατ' ἀξίαν ϰαὶ βούλομαι ἀπόδοσιν ἐργάσασθαι διϰαίαν* Διγ. Ζ 3030· **β**) φρ. (προκ. γιὰ γυναίκα) *δανείζω τὸ ϰορμί, τὴ σάρϰα*=ἐκδίδομαι: *συχνοϰαϰανίζει ϰαὶ ἄλλου τὸ ϰορμὶ δανείζει* Συναξ. γυν. 1156· *ἐδάνειζε τὴν σάρϰα της [ἡ ϰούρβα] χιλίων (ϰαὶ) μυρίων* Σαχλ., 'Αφήγ. 707. **2**) (Μέσ.) δανείζομαι χρήματα ἢ κ. ἄλλο μὲ ἐπιστροφὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Περὶ τὸ δάνειον τὸ νὰ δανεισθῇ ὁ υἱὸς* 'Ασσίζ. 160[15]· *Περὶ δανεισμένου, ἂν δανεισθῇ ἄσπρα ἀπὸ τὸν δανειστὴν* Βακτ. ἀρχιερ. 143· *"Αρματα ἐδανείστηϰε ϰαὶ ἵππον ἀνδρειωμένον* Θησ. Ε' [27[7]].

δανειϰός, ἐπίθ., Προδρ. IV 208, 'Ασσίζ. 35[13], 83[19], 137[6], 333[16], Χρον. Μορ. Η 1127, Gesprächb. 99[28], Μαχ. 376[1], 474[9], 612[26], 678[25], Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.[2] 5, Σουμμ., Ρεμπελ. 160, Στάθ. Β' 167.

'Από τὸ ἐπίθ. *δανειαϰός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Βλάχ. (λ. *δανειϰό*).

Ποὺ τὸν δανείζει ἢ τὸν δανείζεται κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἂν μᾶς ἀπῆραν πρόβατα, ἄλογά τε ϰαὶ βοΐδια, ὡς δανειϰὰ ἂς τὰ ἐπάρουσιν, ἂν τύχῃ νὰ τὰ στρέψουν* Χρον. Μορ. Η 1127· *μὴν ἠξεύροντας τὸ πῶς μέρος ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν δανειϰοὶ ἀπὸ ἄλλες συντροφίες* Σουμμ., Ρεμπελ. 160· *ρεάλι ἕνα δανειϰὸ μοῦ 'δῶσε* Στάθ. Β' 167.

Τὸ οὐδ. ἑν. ὡς οὐσ. (Βλ. Βλάχ., λ. *δανειϰὸ* καὶ Δημητράκ., λ. *δανειϰός*): *ἔδωϰεν τὸ δανειϰὸν ϰ' ἐϰεῖνο ὁποὺ χρώστει* Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.[2] 5.

δάνειον τό, Διδ. Σολ. Ρ 143, Μανασσ., Χρον. 3453, 'Ασσίζ. 160[15], 265[17], 284[8], 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 5[1].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάνειον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ χρήματα) αὐτὰ ποὺ δανείζεται κάπ. (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Υἱέ μου, βλέπε ἀπὸ πτωχὸν δάνειον μηδὲν ἐπάρῃς* Διδ. Σολ. Ρ 143· *αὐτὰ μὲν ἐπυρπόλησε, τοῖς δὲ χρεωφειλέταις ἀπέδωϰε τὰ δάνεια χρημάτων ἐξ οἰϰείων* Μανασσ., Χρον. 3453· *Τὸ χρέος ϰαθολιϰώτερόν ἐστι τοῦ δανείου· δάνειον μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ δόσεώς τινος ϰαὶ ϰαταβολῆς χρεωστούμενον* 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 5[1].

δάνεισμα τό, 'Ασσίζ. 252[1], 293[30], 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 6[1], Πεντ. Δευτ. XXIV 10, Χριστ. διδασκ. 317.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάνεισμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δάνεισμαν*).

Δανεισμός: *χωρείτω πρῶτον ἐπὶ τὸν τὸ χρυσίον εἰληφότα ϰαὶ τὸ δάνεισμα πράξαντα* 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 6[1].

δανειστής ὁ, Προδρ. IV 286, 'Ασσίζ. 55[11,24], 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 5[57] σχόλ., Πεντ. Ἔξ. XXII 24, Πεντ. Δευτ. XV 2.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δανειστὴς* (Δημητράκ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς ποὺ δανείζει (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Τῶν δανειστῶν μου, βασιλεῦ, λῦσον τὰς ἀπαιτήσεις* Προδρ. IV 286· *οὐ μόνοι οἱ δανείσαντες δανεισταὶ λέγονται, ἀλλὰ ϰαὶ πᾶς ἄνθρωπος χρεωστούμενος ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας* 'Αρμεν., Ἑξάβ. Γ' 5[57] σχόλ.

δανειστιός ὁ, 'Ασσίζ. 9[17], 64[19,31], 65[2,10], 66[5,17,20], 69[7,12], 303[23], 304[30], 309[14], 388[14].

'Από τὸ οὐσ. *δανειστὴς* καὶ τὴν κατάλ. *-ιός*. Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. *ἀγοραστιός, ἐμπιστευτιός*.

Δανειστής: *διὰ νὰ εἶναι θαρρούμενος ὁ δανειστιὸς λαμβάνει γ' ἐγγυτάδες* 'Ασσίζ. 65[2]· *ἡ ἀθύμησις οὐδὲν ἐγίνετον ἔμπροστεν ... τοῦ δανειστιοῦ ϰαὶ τοῦ χρειωφελέτη* 'Ασσίζ. 303[23].

δανοϊντερέσσο τό, Σεβήρ., Διαθ. 190 (ἔκδ. *δάνα ἰντερέσσα*· διορθώσ. *δανοϊντερέσσα*).

'Από τὰ οὐσ. *δάνος* (τὸ) καὶ *ἰντερέσσο*.

Τόκος: *διατὶ πολλὲς φορὲς μοῦ ἐσύνδραμε ϰαὶ ἐϰοπίασεν εἰς τὲς δουλειές μου, ἀφήνω του ὅλα τὰ δανοϊντερέσσα τῶν τόσων χρόνων ὅπου ἐπλήρωσα ϰαὶ πληρώνω διὰ λόγου του* ὅ.π.

δάνος τό, (I), Σπαν. Ο 116, 'Αρμεν., Ἑξάβ. Α' 13[35] σχόλ., Rechenb. (Vog.) 53[1].

Τὸ μτγν. οὐσ. *δάνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (Andr., Lex.). Σήμ. καὶ ὡς ἀρσ. σὲ ἰδιώμ. (Βλ. Βαγιακ., 'Αθ. 55, 1951, 49).

Δάνειο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., Andr., Lex.): *"Εβλεπε ϰαὶ τὸ δάνος σου πρὸς τίναν τὸ δανείζεις* Σπαν. Ο 116.

δάνος τό, (II), βλ. *ντάννος*.

δάνος (III)· *δάνου*, Χρον. Μορ. Ρ 3378, ἐσφαλμ. γρ. πιθ. ἀντὶ *δάου* (βλ. *δάος*).

δάος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1358, Χρον. Μορ. Η 3378, Λίβ. Ρ 1088, 1985, 2234, 2458, 3378 (ἔκδ. *δάνου*· πιθ. διορθωτέον σὲ *δάου*), Λίβ. Sc. 1069, 1108, 1820, 2094, 2722, Λίβ. Esc. 2146, 2536, 2882, 3307, 3685, Λίβ. Ν 1886, 2231, 2567, 3156.

Ἡ λ. *δᾶος* τοῦ Ἡσυχίου (Δραγ., 'Αθ. 23, 1911, 77) ἢ ἀπὸ τὸ τουρκ. *dagh* (Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 604]). Βλ. καὶ Lambert [Λίβ. σ. 452] καὶ Mavrogordato [Διγ. σ. 99].

1) (Προκ. γιὰ ἄλογο) γρήγορος: *Ἦτον δάος ὁ μαῦρος του* Διγ. (Trapp) Gr. 1358.
2) Ἔκφρ. *ἄλογα τοῦ δάου* = *ἄλογα ἀγόρασεν τοῦ δάου ϰ' ἐβάλθη εἰς τὴν στράταν* Χρον. Μορ. Η 3378.

Τὸ ἀρσ. καὶ τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.= ἄλογο: *πάλιν ἐϰαβαλίϰευσεν ϰαὶ παίζει τον τὸν δάον* Λίβ. Esc. 3307· *τὸ δάον ἡ ϰόρη ὀρέχθην το νὰ τὸ ϰαβαλιϰεύσῃ* Λίβ. Ρ 1985.

δαπάνεμα τό, βλ. *δαπάνημα*.

δαπανεύ(γ)ομαι, Πεντ. Γέν. VI 17, XXV 8, XXXV 29, XLIX 33 (ἔκδ. *ἐδαπανέθην* πιθ. κατὰ παραδρομή), 'Αρ. XVII 28, XX3.

'Από τὸ οὐσ. *δαπάνη* καὶ τὴν κατάλ. *-εύομαι*.

α) Ἐξασθενῶ, ἐξαντλοῦμαι: *ἐδαπανεύθην ϰαὶ ἀπέθανεν ὁ 'Αβραὰμ μὲ γεράτειο ϰαλὸ* αὐτ. Γέν. XXV 8· **β**) πεθαίνω: *μαϰάρι νὰ δαπανευγόμαστον ὅνταν ἐδαπανεύτηϰαν οἱ ἀδερφοί μας ὄμπροστε στὸν Κύριο* αὐτ. 'Αρ. XX 3.

δαπάνη ἡ, Μανασσ., Χρον. 3699, 'Εξήγ. πέτρ. 274, 'Αρμεν., Ἑξάβ. Δ' 4[11], Βίος όσ. 'Αθαν. 250, Δούκ. 159[30], 265[19], Ριμ. Βελ. 84, Ἱστ. πολιτ. 8[14].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δαπάνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἔξοδο, ἀνάλωση (κυρίως χρημάτων) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐϰένωσες τοὺς θησαυροὺς ἐϰ τῆς πολλῆς δαπάνης* Ριμ. Βελ. 84. **2**) Ποσὸ χρηματικὸ ποὺ ξοδεύεται γιὰ κ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ὀφείλει προιϰίζειν ϰαὶ τὴν τοῦ γάμου δαπάνην ποιεῖν* 'Αρμεν., Ἑξάβ. Δ' 4[11]· *ὁ βασιλεὺς στείλας ἀποϰρισιαρίους ἐζήτει παρὰ τοῦ Μαχουμὲτ τὰς δαπάνας, ἃς ἔμελλε δαπανᾶν ὁ Μουσταφὰς* Δούκ. 159[30]. **3**) Ἐφόδια, τρόφιμα (ἡ σημασ. καὶ στὸ Μαυρικ., Στρατηγ.

52^{18}. Πβ. τὶς σημασ. τῆς λ. *δαπάνα* τοῦ ποντιακοῦ ἰδιώματος, Βαγιακ., ΑΠ 20, 1955, 267-70): *ἐξαιτεῖταί τινι τῶν ἀρχόντων μισθὸν καὶ δαπάνην* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 250· *λαβὼν δαπάνας καὶ ἔξοδον ἀνῆλθεν ἐν τῷ σπηλαίῳ* Ἐξήγ. πέτρ. 274.

δαπάνημα τό· *δ α π ά ν ε μ α,* Πεντ. Δευτ. VII 15, XXVIII 60.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δαπάνημα.*

Συμφορά: *νὰ βγάλη ὁ Κύριος ἀπὸ ἐσὲν πᾶν ἀρρωστία καὶ πᾶν δαπανέματα τῆς Αἴγυφτος* αὐτ. Δευτ. VII 15.

δαπανιασμὸς ὁ, Πεντ. Λευιτ. XII 2.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαπάνη* μὲ ἐπίδρ. οὐσ. σὲ *-ιασμός.*

Ἔμμηνα τῶν γυναικῶν: *γεναίκα, ὅτι νὰ σπορίση καὶ νὰ γεννήση ἀσερνικὸ καὶ νὰ μαγαριστῆ, ἐφτὰ μέρες σὰν οἱ μέρες ἀπομάκρεμα τοῦ δαπανιασμοῦ της νὰ μαγαριστῆ* ὅ.π.

δαπανίζω, Μανασσ., Ἀρίστ. II 416 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal.) 76^{4}], Περὶ ξεν. Α 242· μτχ. *δ α π α ν ι σ μ έ ν ο ς,* Διγ. (Trapp) Ζ 1773, Διγ. Ἄνδρ. 353^{6}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαπάνη* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* Πβ. τὸ σημερ. *δαπανίζουμι,* ποὺ ἀπ. σὲ ἰδιώμ. (Βλ. Βαγιακ., ΑΠ 20, 1955, 270).

1) Φθείρω, κατατρώγω: *τὰ μὲν λάχανα πρασοκουρὶς ληστεύει καὶ κάτωθεν ριζωρυχεῖ καὶ λάθρα δαπανίζει τὰς τρυφερὰς καὶ νεογνὰς ἀρτιφυτεύτους βλάστας* Μανασσ., Ἀρίστ. II 416· (μεταφ.) *εἰς τὸν λαιμόν μου* (ἐνν. *οἱ πικρίες*) *στέκονται καὶ δαπανίζουσί με* Περὶ ξεν. Α 242. **2**) Ἡ μτχ. *δαπανισμένος* ὡς ἐπίθ.=ἐξασθενημένος, ἀδυνατισμένος (Ἡ χρ. καὶ ἡ σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., Βαγιακ., ΑΠ 20, 1955, 270): *ἡ ὄψις του ἠλλοίωται, τὸ κάλλος ἐμαράνθη. Τοῦτον ἡ μήτηρ βλέπουσα δαπανισμένον οὕτως* Διγ. (Trapp) Ζ 1773.

δαπανισμένος, μτχ., βλ. *δαπανίζω.*

δαπανῶ, Σπαν. Α 244, Κομν., Διδασκ. Δ 237, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 124, 128, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 414, Γλυκᾶ, Στ. 112, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 408, 851, Διγ. (Trapp) Gr. 1342, 3647, Διγ. Ζ 491, 1782, 4453, Διγ. (Trapp) Esc. 1167, Ἑρμον. Γ 18, Λίβ. Ρ 1166, 1169, Λίβ. Sc. 1481, 1483, Λίβ. Esc. 2627, Λίβ. Ν 2322, 2324, Ἀχιλλ. L 710, Φυσιολ. (Zur.) XVI 1^{38}, Δούκ. 155^{19}, Σφρ., Χρον. μ. 16^{31}, Ἀρμούρ. 86, Ἀπόκοπ. 136, Πένθ. θαν.^{2} 421, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 576, Ἱστ. πολιτ. 70^{7}, Διγ. Ἄνδρ. 324^{11}, 411^{12}, Βακτ. ἀρχιερ. 114.

Τὸ ἀρχ. *δαπανάω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α′ Ἐνεργ. **1**) Ξοδεύω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *δαπανάω* 1. Ἡ λ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δαπανήσαντες φλωρία πεντακόσια* Ἱστ. πολιτ. 70^{7}. **2**) Σπαταλῶ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ. L-S, ὅ.π. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Κακῶς ἐδαπανήσαμεν, Δέσποτα, τὸν καιρόν μας* Πένθ. θαν.^{2} 421. **3**) Φθείρω, καταστρέφω, κατατρώγω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ L-S, ὅ.π. 2 καὶ σήμ. σὲ δημ. τραγ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *σάρκας οἴμοι τὰς καλὰς σκώληκες δαπανῶσι* Διγ. (Trapp) Gr. 3647· *Χοίρους ἐμβάζουν εἰς αὐτὸ καὶ δαπανοῦν τὸν σπόρον* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 124· *ὁ Ἄδης τοῦτον δαπανεῖ καὶ τάφος περικλείει* Διγ. Ζ 4453· *τὸν νοῦν γὰρ δαπανῶντα* (ἐνν. *τὸν ἔρωτα*) *καὶ ψυχὴν καὶ τὰς αἰσθήσεις* Ἑρμον. Γ 18· *ταύτης τὰ κάλλη φλέγουν με, τὰ δάκρυα δαπανοῦν με* Διγ. Ζ 491· *ὁ γὰρ κρύπτων τὴν μέριμναν ὑπ' αὐτῆς δαπανᾶται* Διγ. Ζ 1782· *προάστια καὶ πύργους τὰ πάντα ἐδαπάνησαν* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 576. **Β′**) (Μέσ.) φθείρομαι, ἐξαντλοῦμαι: *καίεται ἡ καρδιά του καὶ πάντα δαπανᾶται* Ἀχιλλ. L 710· *συγκροτάει πόλεμον κοντά, ἀνδρειωμένα, τὲς ἄκρες-*

ἄκρες ἔκοπτε, ἡ μέση ἐδαπανᾶτον Ἀρμούρ. 86· *Ὁ δὲ βληθεὶς ἐν φυλακῇ πλήρει καπνοῦ καὶ σκότους* (παραλ. 2 στ.) *ἀναστενάζει, θλίβεται, κόπτεται, δαπανᾶται* Γλυκᾶ, Στ. 112.

δάρμα τό, Θησ. ΙΑ′ [8^{8}].

Ἀπὸ τὸ *δέρω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα.*

Δάρσιμο: *ἀπὸ φωνὲς καὶ δάρματα ὅλοι κατακομμένοι* ὅ.π.

δαρμὸς ὁ, Σπαν. Β 429 Σπαν. Ρ 232, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 283, 473, Καλλίμ. 2129, Ἀσσίζ. 127^{2,9}, 203^{30}, 210^{16,19,25}, 268^{12}, 379^{11}, 456^{2}, Πουλολ. 244, 256, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 8^{41}, Φλώρ. 806, Ἠπειρ. 219^{11}, 232^{6}, Περὶ ξεν. Α 30, Ἐρωτοπ. 627, 630, Θησ. ΙΑ′ [11^{1}, 31^{2}], ΙΒ′ [14^{1}], Ch. pop. 295, Φαλιέρ., Λόγ. 106, Βεντράμ., Γυν. 173, Σοφιαν., Παιδαγ. 112δίς, Πεντ. Ἔξ. VIII 15, IX 3, 15, XI 1, Δευτ. II 15, XIII 16, XXVIII 59, 61, XXIX 21, Αἰτωλ., Μῦθ. 128^{12}, Ἱστ. πατρ. 107^{13}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 439, Ἐρωφ. Ε′ 131, Διγ. Ἄνδρ. 370^{26}, Ἐρωτόκρ. Γ′ 1706, Θυσ.^{2} 332, Τζάνε, Κρ. πόλ. 249^{3}· *δ ρ α μ ό ς,* Σπαν. Α 452, Ἀσσίζ. 379^{19}.

Ἀπὸ τὸ *δέρω* καὶ τὴν κατάλ. *-μός.* Ἡ λ. στὸν Ἡσύχ. (λ. *μάστιγας*) καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *δραμὸς* μὲ μετάθεση τοῦ *ρ* (Πβ. *πρίκα, πρικύς*).

1) Ξυλοκόπημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τὸν ἔδειρε πολὺν δαρμὸν καὶ ξυλοκόπησέ τον* Αἰτωλ., Μῦθ. 128^{12}· *οἱ δαρμοὶ μάλιστα πρέπουσιν εἰς δούλους* Σοφιαν., Παιδαγ. 112· *τώρα ἀπέστειλνα τὸ δαρμό μου καὶ ἔδερνα ἐσὲν καὶ τὸ λαό σου* Πεντ. Ἔξ. IX 15. (μεταφ.): *πόσους δαρμοὺς μ' ἐδείρασιν οἱ ἔρωτες διὰ σένα* Ἐρωτοπ. 627· *Μεριὰν νὰ ρίξη τοὺς δαρμοὺς τοῦ παροπίσω χρόνου* Φλώρ. 806. **2**) Θρῆνος, ὀδυρμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μὲ λιγωμάρες καὶ δαρμοὺς τὸν ἀποχαιρετοῦσα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 1706· *ἐγροίκας θρήνους ἄμετρους, δαρμοὺς πολλοὺς νὰ κάνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 249^{3}.

δάρσιμο τό, Πεντ. Δευτ. XXV 2.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *δάρσις* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμο.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ξυλοκόπημα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *νὰ εἶναι ἂν υἱὸς δάρσιμου ὁ ἀσεβὴς καὶ νὰ τὸν δείξη ὁ κριτὴς καὶ νὰ τὸν δείρη* ὅ.π.

δάρτης ὁ, Πεντ. Ἔξ. XXI 19, Ἀρ. XXXV 24, Δευτ. XXV 11.

Ἡ λ. σὲ Γλωσσάρ. (L-S) καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.).

Αὐτὸς ποὺ δέρνει (Βλ. L-S καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἂν σηκωθῆ καὶ νὰ πορπατήξη ὄξω ἰπὶ τὸ ἀνακουμπιστήρι του καὶ νὰ καθεριστῆ ὁ δάρτης* αὐτ. Ἔξ. XXI 19· *νὰ σιμώση ἡ γεναίκα τοῦ ἑνοῦ νὰ γλυτώση τὸν ἄντρα της ἀπὸ χέρι τοῦ δάρτη του* αὐτ. Δευτ. XXV 11.

δαρτῶς, ἐπίρρ., βλ. *ἐδαρτῶς.*

δασερός, ἐπίθ., Κυπρ. ἐρωτ. 112^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάσος* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός.* Ἡ λ. σὲ Κυπριακὰ δημ. τραγ. (Κυπρ. ᾄσμ. 12^{27}, Δημ. ᾄσμ. ιβ′ 121) καὶ στὸ Βλάχ. Βλ. καὶ Δημητράκ.

Πυκνός, φουντωτὸς (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *δασερὰ δεντρὰ καὶ πυκνοβλαστημένα* ὅ.π.

δάσι τό, βλ. *δάσος.*

δασινός, ἐπίθ., Κυπρ. ἐρωτ. 97^{1}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάσος* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός.*

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. στὸν πληθ. = τὰ πράσινα: *Τώρα πού ντύθηκεν ἡ γῆ τὰ δασινὰ καὶ μὲ τὰ χόρτα τὰ χλωρὰ 'μορφίζεται* ὅ.π.

δάσκαλ-, δασκάλ- καὶ **δασκαλ-,** βλ. *διδάσκαλ-, διδασκάλ-* καὶ *διδασκαλ-*.

δασμὸς ὁ, Ἱστ. Ἠπείρ. XII^{9}, XXXI^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δασμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φόρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ τῶν τότε κακοπραγιῶν τοῦ Θωμᾶ ... περὶ... τῶν ἀγγαρειῶν καὶ ζημιῶν καὶ δασμῶν τοῦ ὅλου χρόνου* αὐτ. XII^{9}.

δάσο τό, βλ. *δάσος*.

δάσος ὁ, βλ. *δάσος τό*.

δάσος τό, Λόγ. παρηγ. O 62, Διγ. Z 3517, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 1^{3} σχόλ., Διήγ. παιδ. 104, Λίβ. Sc. 1013, Χρον. Τόκκων 2843, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 202, Κυπρ. ἐρωτ. 106^{26}, 111^{29}, Πανώρ. Β' 48, 69, 138, Γ' 82, 526, Δ' 118, 286, Ἐρωφ. Α' 612, Ἰντ. γ' 77, Παλαμήδ., Βοηβ. 149, Διγ. Ἄνδρ. 389^{16}, Ἐρωτόκρ. Α' 123, 768, Β' 241, 679, 713, Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 3, 28, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [274] (ἔκδ. *δάσετα*· διορθώσ. *δάσητα*), Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 160, β' 151, 179, Διακρούσ. 113^{25}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 233^{19}, 239^{29}, 387^{23}, 451^{2}, κ.ἄ.· *δ ά σ ι,* Αἰτωλ., Μῦθ. 31^{3}· *δ ά σ ο,* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 219, Ἀλεξ. 954, 1592, Δεφ., Σωσ. 248, Ἀχέλ. 1387, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 67, Πανώρ. Α' 322, Γ' 165, Δ' 416, Ἐρωφ. Α' 644, Ε' 332, Βοσκοπ. 469, Στάθ. Β' 11, 205, Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 34, μετὰ στ. 70, Ζήν. Α' 102, Τζάνε, Κρ. πόλ. 195^{15}, 579^{18}· *δ ά σ ο ς* ὁ, Παρασπ., Βάρν. C 273, 439.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάσος*. Γιὰ τὸν τ. *δάσο* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 14. Ὁ τ. *δάσο* καὶ στὸ Du Cange (λ. *δάσσο*). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *δάσο* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δάσο* καὶ *δάσος*).

1) Δάσος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τούτη σὰ σκύλα πορπατεῖ καὶ κυνηγᾶ στὰ δάση* Πανώρ. Β' 48· *Θωροῦν τοὺς Βλάχους 'πουμακριὰ ὡσὰν νὰ ἦτον δάσος* Παλαμήδ., Βοηβ. 149· (μεταφ.): *νὰ κρεμμίσω μὲς στοῦ πόθου δάσος* Κυπρ. ἐρωτ. 106^{26}. **2**) Ἔκφρ. *χειμερινὸν δάσος* = χειμερινὴ βοσκή, χειμαδιὸ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 394]): *τὰ γὰρ χειμερινὰ δάση ἢ τοὺς νομαδιαίους τόπους τοὺς θερινοὺς* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 1^{3} σχόλ.

δασός, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Esc. 1706, Θησ. Ζ' [37^{2}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δασύς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ δένδρα, καλαμιώνα, κλπ.) πυκνόφυλλος, πυκνὸς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *δασὺς* I 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δρυμώνας ἄκαρπος, ἀγρίους ἰδρύους γεμάτος, δασοὶ πολλὰ καὶ ὑψηλοὶ* Θησ. Ζ' [37^{2}]· *ἦτον ὁ καλαμιὸς δασὸς κ' ὑπόδροσος ὁ τόπος* Διγ. (Trapp) Esc. 1706.

δασοσκέπαστος, ἐπίθ., Πόλ. Τρωάδ. 415 (ἔκδ. *δισσοσκέπαστον*· ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *δασοσκέπαστον* [Βλ. Μαυρ., Ἐκλ. Α' σ. 469]).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάσος* καὶ τὸ *σκεπάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ καλύπτεται μὲ δάση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π.): *τόπον δασοσκέπαστον* ὅ.π.

δασυγένειος, ἐπίθ., Ἑρμον. Δ 98.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δασὺς* καὶ τὸ οὐσ. *γένειον*.

Ποὺ ἔχει πυκνὰ γένεια ὅ.π.

δασύθριξ, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1809, Ἑρμον. Δ 231.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *δασύθριξ*.

Ποὺ ἔχει πυκνὲς τρίχες (Ἡ σημασ. μτγν., L-S) Ἑρμον. Δ 231.

δασύκερκος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 254.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *δασύκερκος*.

Ποὺ ἔχει οὐρὰ μὲ πυκνὸ τρίχωμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Ἔλαφος ποικιλόδερμος, δασύκερκος ἀλώπηξ* ὅ.π.

δασυχαίτης, ἐπίθ., Ἑρμον. Δ 213.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δασὺς* καὶ τὸ οὐσ. *χαίτη*. Ἡ λ. τὸν 6. αἰ. (L-S).

(Προκ. γιὰ πρόσ.) ποὺ ἔχει πυκνὰ μαλλιὰ (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S).

δασώδης, ἐπίθ., Βέλθ. 1198, Χρον. Μορ. Η 6688, Χρησμ. I 49.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *δασώδης* (Steph., Θησ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Δασόφυτος (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ὁ τόπος ἦτον ἔνυλος, δασώδης καὶ ἀλσώδης* Βέλθ. 1198.

δάσωμα(ν) τό, Λόγ. παρηγ. L 70, Λόγ. παρηγ. O 69, Καλλίμ. 877, 895, Βέλθ. 690, Λίβ. P 1750, Λίβ. Sc. 1017, Λίβ. N 1838, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 666 κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ *δασώνω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα(ν)*. Ἡ λ. καὶ στὸ Somav.

α) Δάσος: *Ἐξέβην ἐκ τὸ δάσωμαν, ὑπάγω πρὸς ἐκεῖνον* Λόγ. παρηγ. O 69· **β**) (προκ. γιὰ μαλλιὰ) πυκνότητα: *οὕτως εἶχε τὸ δάσωμα τῶν ὁμαλλιῶν ἡ κόρη* Βέλθ. 690.

δασωμένος, μτχ., βλ. *δασώνω*.

δασώνω· μτχ. *δ α σ ω μ έ ν ο ς,* Χρον. Μορ. Η 4845, Ἀχιλλ. N 572, Θησ. Ζ' [56^{6}], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 445, Ἐρωτόκρ. Β' 1381, Τζάνε, Κρ. πόλ. 265^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάσος* καὶ τὴν κατάλ. *-ώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δασωμένος* καὶ *δασώνω*).

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ.: **α**) δασόφυτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *δασωμένος* καὶ λ. *δασώνω* 2): *τόπους σκληροὺς καὶ πολλὰ δασωμένους* Χρον. Μορ. Η 4845· **β**) (προκ. γιὰ χωράφι) πυκνόφυτος (Βλ. καὶ Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ. 89, λ. *βασωμένο*): *ὥσπερ νὰ κόπτουν θερισταὶ χωράφιν δασωμένον* Ἀχιλλ. N 572.

δατάριος ὁ, Ἔγγρ. τοῦ 16.αἰ. (Πατρινέλη, ΕΜΑ 17, 1967, 64).

Τὸ ἰταλ. *datario*.

Προϊστάμενος ὑπηρεσίας παραχωρήσεων· παραχωρητής.

δάτσιο(ν) τό, Δωρ. Μον. XXXIV, Σουμμ., Ρεμπελ. 174^{22}, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 34· *ν τ ά τ σ ι ο (ν),* Δωρ. Μον. XIX, XXX, Κρ. συμβόλ. 284.

Τὸ βενετ. *dazio*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Α' 689.

Δασμός, φόρος (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., ὅ.π.): *νὰ μηδὲν πλερώνουν εἰς κανένα τόπον τῆς βασιλείας αὐτῶν κανένα δάτσιον, ἤγουν κουμμέρκι* Δωρ. Μον. XXXIV.

δαυιτικός, ἐπίθ., Φυσιολ. (Offerm.) Μ 19^{2}.

Ἀπὸ τὸ κύρ. ὄνομ. *Δαυὶδ* καὶ τὴν κατάλ. *-τικός*. Ἡ λ. τὸν 4.αἰ. (Lampe, Lex.). Βλ. καὶ Δημητράκ. (λ. *δαυϊδικός*).

Ποὺ σχετίζεται μὲ τὸν Δαυὶδ (Ἡ σημασ. τὸν 4.αἰ., Lampe, Lex. Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π. 1): *τῶν ἁπάντων ἁγιωτέραν Μαρίαν, τὴν δαυιτικὴν ὅρπηκα* ὅ.π.

δαυιτικῶς ἐπίρρ., Ἔκφρ. ξυλοχ. 17^{8}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δαυιτικός*. Ἡ λ. τὸν 6.αἰ. (Lampe, Lex.). Βλ. καὶ Δημητράκ. (λ. *δαυϊδικῶς* καὶ *δαυϊτικῶς*).

Κατὰ τὸν τρόπο τοῦ Δαυῒδ (Ἡ σημασ. τὸν 6.αἰ., Lampe, Lex. Βλ. καὶ Δημητράκ., ὅ.π.): *Δάκτυλοι καὶ χεῖρες δαυιτικῶς καθωπλισμένοι πρὸς πόλεμον* ὅ.π.

δαῦκος ὁ, Ἰατροσ. κώδ. ‚ανα'.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη.

Καρότο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Περὶ δαύκων* ὅ.π.

Δαῦκος ὁ, Πωρικ. V 48.

Προσωποπ. τοῦ οὐσ. *δαῦκος*: *Δαῦκο καὶ Σέλινε* ὅ.π.

δαυκοψήστης ὁ, Προδρ. IV 129 k (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δαῦκος* καὶ τὸ *ψήνω*.

Αὐτὸς ποὺ ψήνει καρότα: *δαυκοψήστης, ῥεπανάς, σευκλογουλὰς ἂν ἤμουν* ὅ.π.

δαυλὸς ὁ, Τρωικὰ 521^{2}, Ἀσσίζ. 223^{7}, Gesprächb. 53^{27}, Χούμνου, Π.Δ. XI 20, 47, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 37, Θυσ.² 740, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 162, Δ' 36.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *δαλὸς* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. στὸ Du Cange, στὸ Du Cange, Addenda καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δαυλὸς* [2]).

1) Δαυλὸς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *δαλὸς* I 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *ἐντέχεται νὰ τὸν κάψουν, ἀφοῦ κεβεντιστῆ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ δαυλὸς τοῦ πυρὸς εἰς τὰς χεῖρας του* Ἀσσίζ. 223^{7}. **2**) Ξύλο προορισμένο νὰ καῆ (Βλ. Du Cange. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. καὶ Φραγκάκι, Ὁρολογ. φυτ. 76): *βάστα τούτους τοὺς δαυλούς, προθυμερὰ τοὺς πιάσε* Θυσ.² 740.

δαῦτος, ἀντων., Ἀλεξ. 110, 1668, Χρον. σουλτ. 30^{1}, 86^{20}, 118^{28}, Σουμμ., Ρεμπελ. 169, 174, 185, 187, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1064], Γ' [999], Δ' [888], Ε' [293]· ἐ δ α ῦ τ ο ς, Σουμμ., Ρεμπελ. 169, 192· τ α ῦ τ ο ς, Διγ. (Hess.) Esc. 1399.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. τοῦ *ἔδε* καὶ τῆς ἀντων. *αὐτὸς* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.).

1) (Ὡς ἐπαναληπτική) αὐτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ.): *εἶδα τὸ ὄνειρο λοιπὸν καὶ τὸν Θεὸν ἐκεῖνο κι' ὀρέγομαί τον δυνατά, μὲ δαῦτον θὲ νὰ μείνω* Ἀλεξ. 110. **2**) (Ὡς προσωπική, γιὰ νὰ δηλωθῆ τὸ γ' πρόσ.) αὐτὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ.): *Μ' ἀνίσως καὶ νὰ μὴ χαρῶ μὲ δαύτ'* (ἐνν. *τὴν Ἐρωτρικοῦσα*) *εἶναι γραμμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [999]. **3**) (Ὡς δεικτική) αὐτός: *'πειδὴ σὲ δαύτην* (ἐνν. *τὴ σπηλιὰ*) *μέσα ἐτοῦτ' οἱ κακορίζικοι ἁμάρτευσαν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [293].

δαφενδεύω, βλ. *διαφεντεύω*.

δαφνέλαιον τό, Ἱερακοσ. 425^{4}, 428^{32}, 429^{9}, 468^{29}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 554^{3}, Ἰατροσόφ. 3^{84}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δαφνέλαιον*.

Λάδι ποὺ βγαίνει ἀπ' τοὺς καρποὺς τῆς δάφνης, δαφνόλαδο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S).

δάφνη ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 1^{21}, 5^{120}, $10^{262,271}$, 11^{315}, Ἐρωτοπ. 4, Λίβ. (Lamb.) Ν 436, Θησ. Ζ' [54^{3}], Ch. pop. 400, Ἀπόκοπ. 491, Κυπρ. ἐρωτ. 108^{37}, Ζήν. Πρόλ. 34, 102· δ ά β ν η, Πανώρ. Β' 522, Ζήν. Β' 237, Γ' 62.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δάφνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *δάβνη* καὶ σήμ. στὴ Ρόδο (Hatzid., BZ 2, 1893, 248).

1) Τὸ δένδρο δάφνη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τὴν στράταν σου νὰ φύτεψα... δάφνες καὶ μυρσίνες* Ἐρωτοπ. 4. **2**) Κλωνάρι δάφνης: *αὐτείνη ἡ δάβνη ὁπού βαστᾶς, φίλε,... ὤ, πῶς σοῦ στέκει!* Ζήν. Γ' 62.— Ἡ λ. καὶ ὁ τ. ὡς κύρ. ὄνομ.: Γύπ. Πρόλ. Διὸς 55, 75, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 142.

δαφνικός, ἐπίθ., Θησ. Δ' 44^{3}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δάφνη* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός*.

(Προκ. γιὰ στεφάνι) καμωμένος ἀπὸ φύλλα δάφνης, δάφνινος: *κορῶνες δαφνικὲς* ὅ.π.

δάφνινος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 428^{23}, 429^{3}, 435^{15}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη (Βλ. Δημητράκ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Ἀνδρ., Λεξ.).

(Προκ. γιὰ λάδι) ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸν καρπὸ τῆς δάφνης: *δάφνινον ἔλαιον* αὐτ. 428^{23}.

δαφνόκοκκον τό, Ἱερακοσ. 383^{26}, 385^{7}, 403^{3}· δ α φ ν ό κ ο υ κ κ ο, Ἀγαπ., Γεωπον. 51.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δάφνη* καὶ *κόκκος*. Ἡ λ. τὸν 6.αἰ. (L-S).

Καρπὸς τῆς δάφνης, δαφνοκούκουτσο (Ἡ σημασ. τὸν 6.αἰ., L-S).

δαφνόκουκκο τό, βλ. *δαφνόκοκκον*.

δαφνόλαδο(ν) τό, Σταφ., Ἰατροσ. 12^{345}, Φορτουν. (Vinc.) Α' 171, Ἀγαπ., Γεωπον. 84, 197.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δάφνη* καὶ *λάδι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Λάδι ποὺ βγαίνει ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς δάφνης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἀμυγδαλόλαδον καὶ δαφνόλαδον* Σταφ., Ἰατροσ. 12^{345}.

δαφνόφυλλον τό, Σταφ. Ἰατροσ. $13^{352,352-3}$, Ἀγαπ., Γεωπον. 48.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δάφνη* καὶ *φύλλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Φύλλο δάφνης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.).

'δάφος τό, βλ. *ἔδαφος*.

δαχτυλίδι(ον) καὶ **δαχτυλίδιν** τό, βλ. *δακτυλίδι(ον)*.

δαχτυλιδωμένος, μτχ., βλ. *δακτυλιδώνω*.

δαχτύλι(ν) τό, βλ. *δακτύλιν*.

δάχτυλο τό, βλ. *δάκτυλο(ν)*.

'δέ, σύνδ., βλ. *οὐδέ*.

δέησις -ση ἡ, Προδρ. III 431b (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Act. Lavr. 64^{11}, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 361, Διγ. (Trapp) Gr. 63, Βίος Ἀλ. 4718, Διήγ. ὡραιότ. 346, Σφρ., Χρον. μ. 104^{10}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{227}, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 291, Βεντράμ., Γυν. 136, Ἀχέλ. 1284, Ἱστ. Βλαχ. 152, 1778, Διγ. Ἄνδρ. 402^{17}, Θυσ.^{2} 102, 495, 1136, Βελλερ., Ἐπιστ. 62^{9}, Διήγ. πανωφ. 55, Διακρούσ. 75^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 330^{23}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δέησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *δέηση* (Δημητράκ.).

1) Προσευχή (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἔασον πάντα πόλεμον, δέησιν δὲ προστίθου μὴ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς Θεὸν* Βίος Ἀλ. 4718· *Σάρρα, ἄμε, κάμε προσευχή, δέηση στὸ Θεό μας* Θυσ.^{2} 495· *ὅταν ἑτοιμάσθησαν νὰ ἔβγουν, νὰ κινήσουν, τοὺς ἱερεῖς ἐσύναξαν δέησιν νὰ ποιήσουν* Ἱστ. Βλαχ. 152. **2**) Αἴτηση, παράκληση (γραπτή) (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl. στὴ λ. 2): *δεήσεως ἐγγράφου* Διγ. (Trapp) Gr. 63· *ἔξωθεν εἶχε τὸ τοιοῦτον δεητήριον τό: «Δέησις τοῦ εὐτελοῦς μοναχοῦ Βαρλαάμ...»* Act. Lavr. 64^{11}.

δεητήριον τό, Act. Lavr. 64^{11}, 67^{23}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δέησις* καὶ τὴν κατάλ. *-τήριον*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κεδρ. Β' 377^{8}.

Αἴτηση ποὺ ἀπευθύνεται στὸ βασιλιὰ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ 19, 1968-69, 13): *ἔξωθεν εἶχε τὸ τοιοῦτον δεητήριον τό: «Δέησις τοῦ εὐτελοῦς μοναχοῦ Βαρλαάμ...»* αὐτ. 64^{11}.

δεητικός, ἐπίθ., Δαρκές, Προσκυν. 202 (ἔκδ. *δεκτικά*· διορθώσ. *δεητικά*).

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = προσευχή, ἱκεσία (Ἡ σημασ. τὸν 7.αἰ., Lampe, Lex., λ. *δεητικός*): *Ἄς ἔχωμεν συγχώρεσιν 'ς τοῦτο ὅσον τὸ ἰδῆτε, μὲ τὴν καρδιὰν εἰς τὸν Θεὸν δεητικὰ νὰ ποιῆτε* ὅ.π.

δειάφι τό, βλ. *θειάφι*.

δειγματίζω, Δούκ. 37^{9}.

Τὸ μτγν. *δειγματίζω*.

Δείχνω: *διὰ τῆς χειρὸς δειγματίσας τοῦτον* ὅ.π.

δείκνω, βλ. *δείχνω*.

δείκτω, βλ. *δείχνω*.

δειλά, ἐπίρρ., Ἀχέλ. 2535.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *δειλὰ* (L-S, λ. *δειλός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μὲ δειλία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τὰ κάτεργα δειλά, γοργὰ 'πεκεῖ μακρύναν* ὅ.π.

δειλαίνω, Γλυκᾶ, Στ. 55, Καλλίμ. 412, Ἑρμον. Ο 282e, Λίβ. Sc. 1203.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δειλαίνομαι*).

1) (Ἐνεργ.) αἰσθάνομαι φόβο (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S): *δειλαίνει πᾶς ὁποὺ σκοπεῖ πρὸς τὴν ἀποτυχίαν* Λίβ. Sc. 1203. **2**) Μέσ. **α**) ἀνησυχῶ γιὰ κ.: *σφόδρα δειλαινόμενος τὴν ἐρημανθρωπίαν* Καλλίμ. 412· **β**) δειλιάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., ὅ.π.): *ἐδειλαίνοντο περάσαι* Ἑρμον. Ο 282e· *ἐδειλαινόμην ἄμετρα, πολλὰ συνεστελλόμην* Γλυκᾶ, Στ. 55.

δειλανδρῶ, Καλλίμ. 103, 1150, Βέλθ. 535, Γεωργηλ., Βελ. 245, 264.

Τὸ μτγν. *δειλανδρέω*. Πβ. τὸ σημερ. *δειλαντρίζουμαι* (Σπυριδ., Ἀθ. 48, 1938, 241-2 καὶ Andr., Lex., λ. *δειλανδρέω*).

Δείχνομαι ἄνανδρος, δειλιάζω (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *δειλανδρέω*): *ἰδόντες τοῦτο τὸ συμβὰν πολλοὶ ἐδειλανδρῆσαν* Γεωργηλ., Βελ. 245· *οὐ δειλανδρήσω πρὸς βουνόν, οὐ φοβηθῶ τὸν τόπον* Καλλίμ. 103.

δείλι τό· *δείλις,* Μαχ. 274^{9}, 362^{6}, 600^{14}, 682^{34}, Κυπρ. ἐρωτ. 77^{27}, 106^{22}, 108^{30}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *δείλη* (ἡ). Ὁ τ. *δείλις,* ποὺ ἀπὸ τὴ γεν. *δείλης* (βλ. Μενάρδ., Ἀθ. 8, 1895, 449), καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 520).

1) (Σὲ χρ. ἐπιρρ.) τὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ: *πωρνὸν καὶ δείλις* Κυπρ. ἐρωτ. 108^{30}· *τὸ δείλις ἐπέψαν καὶ ἐμηνύσαν τους* Μαχ. 600^{14}· *ἐπόθανεν τὴν Δευτέραν τὸ δείλις* Μαχ. 682^{34}. **2**) Τὸ δειλινό: *ἐπολεμίζαν ἀπὸ τὸ πωρνὸν ὡς τὸ δείλις* Μαχ. 274^{9}· *ἦτον δείλις καὶ ἐγυρίσαν* Μαχ. 362^{6}.

δειλία ἡ, Τρωικὰ 529^{22}, Διγ. (Trapp) Gr. 2596, Διγ. Ζ 2284, 3400, 3662, Βίος Ἀλ. 2202, 2820, 2981, 3437, Φλώρ. 1572, Ἀχιλλ. Ν 1305, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 249, Δούκ. 223^{23}, Μάρκ., Βουλκ. 351^{10}, Ριμ. Βελ. 24, Ἀχέλ. 517, 563, 1122, Ἱστ. Βλαχ. 175, 181, Διγ. Ἄνδρ. 379^{13}, Βακτ. ἀρχιερ. 132, Διακρούσ. 110^{12}, $114^{20,24}$· *δειλιά,* Διγ. (Trapp) Esc. 27, Φλώρ. 1476, Παρασπ., Βάρν. C 241, 250, 276, 324, Θησ. (Foll.) I 33, 72, Διγ. Ο 1734, Διακρούσ. 107^{18}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δειλία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ὁ τ. *δειλιὰ* καὶ στὸ Somav. Βλ. καὶ Andr., Lex.

1) Ἔλλειψη θάρρους, ἀτολμία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *τρόμος δὲ ταύτην εἴληφε, μεγίστη τε δειλία* Διγ. Ζ 3662· *Φλώριε, τί δειλοσκοπᾶς καὶ τί δειλίαν ἔχεις;* Φλώρ. 1572. **2**) Φρ. *(ἐ)παίρνω δειλίαν* = δειλιάζω: *τὰ ὄπισθεν ἐγύρισαν καὶ τὴν δειλιὰν ἐπῆραν* Παρασπ., Βάρν. C 250.

δειλιάζω, Γλυκᾶ, Στ. 195, Μανασσ., Χρον. 6301, Διγ. Ζ 342, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 75, Διήγ. Βελ. 179, 441, Φλώρ. 1570, Ἐρωτοπ. 541, 543, Λίβ. Ρ 940, Ἰμπ. 93, 359, Θησ. (Foll.) I 57, Θησ. Ζ' [111^{7}], Ριμ. Βελ. 289, Ἀλεξ. 1759, Κορων., Μπούας 37, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 238 (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), Φαλιέρ., Ἐνύπν. (v. Gem.) 48, 51, Ἐρωφ. Ἰντ. γ' 113, Διγ. Ἄνδρ. 331^{27}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [444, 590], Γ' [65, 180], Ε' [929, 1314], Διακρούσ. 91^{5}· μτχ. *δειλιασμένος,* Ἀλεξ. 877, Δωρ. Μον. XLV, Σταυριν. 955, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [582].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ ἀρχ. *δειλιάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατέχομαι ἀπὸ φόβο γιὰ κ., διστάζω νὰ... (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐσύ, κυρά, δειλιάζεις το νὰ πῆς ὅτι ἀγαπᾶς με* Ἐρωτοπ. 541· *δειλιάζετε σὲ πόλεμον νὰ βγῆτε* Ἀλεξ. 1759· *νὰ δειλιάζη ἀπὸ καρδιᾶς γνώθει τὸ τεῖντα πάσχει* Φλώρ. 1570. **2**) Κάνω κάπ. νὰ δειλιάση, φοβίζω κάπ.: *ὀγιὰ νὰ μὴ δειλιάσουσι τσ' ἄλλους* Ἐρωφ. Ἰντ. γ' 113.

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. = δειλός: *Γιατ' ἡ ντροπὴ νὰ στέκωμαι μὲ κάνει δειλιασμένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [582].

δειλιάρης, ἐπίθ., Διγ. Ο 2797.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *δειλία* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Κλ. Α' 792 καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δειλὸς (Ἡ σημασ. στὸν Κατσαΐτ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *μπομπόγερε δειλιάρη* ὅ.π.

δείλιαση ἡ, βλ. *δειλίασις*.

δειλίασις ἡ, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 717· *δείλιαση*, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 28.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δειλίασις*.

Φόβος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἡ δείλιαση, ἡ ἀνάπαψη... εἶναι ἀφορμὴ καὶ στέκουσι πάντα τως ξεπεσμένοι* Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 28· *ἂν ἔχης πρὸς τὴν πίστη μου δειλίασιν καμία, θέλω σοῦ 'μόσει μὲ ψυχὴν καθάρια* Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 717.

δείλιασμα τό, Ἐρωτόκρ. Γ' 551, Δ' 487.

Ἀπὸ τὸ *δειλιάζω* καὶ τὴν κατάλ. *-μα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἔλλειψη θάρρους, ἀτολμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *τσῆ γλώσσας τὰ 'μποδίσματα, τὸ δείλιασμα τοῦ νοῦ τση* αὐτ. Δ' 487· *Ἀντρειεύγετ' ὅσον τὸ μπορεῖ, τὸ δείλιασμα σκολάζει* αὐτ. Γ' 551.

δειλιασμένος, μτχ., βλ. *δειλιάζω*.

δειλιαστικός, ἐπίθ., βλ. *δειλιαστικῶς*.

δειλιαστικῶς, ἐπίρρ., Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 238 (ἔκδ. *δειλιαστικός*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δειλιαστικὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ῶς*.

Μὲ δειλία, δειλά: *Τί ἔχεις καὶ δίχως σκάνδαλο δειλιαστικῶς ἐχάθης;* ὅ.π.

δειλιγός, ἐπίθ., βλ. *δειλός*.

δειλινὴ ἡ, Λίβ. Esc. 2108.

Τὸ θηλ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *δειλινὸς* (Βλ. L-S).

Τὸ ἀπόγευμα: *νύκτας, ἡμέρας καὶ πουρνὰς καὶ δειλινὰς κ' ἑσπέρας* ὅ.π.

δειλινὸν τό, Κρασοπ. 71, Καλλίμ. 920, 1155, Ἑρμον. Β 187, Περὶ ξεν. Α 273, Λίβ. P 108, 515, Λίβ. Esc. 773 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Ν 127, Ἀχιλλ. Ν 1388, Ἀχιλλ. Ο 463, 602, 643, Ch. pop. 570, Διήγ. Ἀλ. V 9, Θρ. Κύπρ. Μ 205, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 64^{9}· *δείλινον*, Ἀχιλλ. Ν 774, 960, 1455.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δειλινὸν* (L-S, λ. *δειλινὸς* II). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *δειλινό*).

1α) Τὸ ἀπόγευμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 1): *Σαββάτον ἦτον δειλινὸν* Ch. pop. 570· *ἐπεγεύτησαν τοῦ δειλινοῦ τὴν ὥραν* Ἀχιλλ. Ν 1388· **β)** (μεταφ.): *τὸ δειλινὸν τῆς ζωῆς μας* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 64^{9}. **2)** (Σὲ ἐπιρρ. χρ.) κατὰ τὸ ἀπόγευμα, τὶς ἀπογευματινὲς ὧρες (Ἡ χρ. καὶ ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *δειλινὸς* I1): *Τὸ δειλινὸν οἱ ἄρχοντες πιάνουσιν τ' ἄλογά τους* Θρ. Κύπρ. Μ 205· *Τὸ δείλινον ἐζήτησαν τοῦ πενθεροῦ του οἱ ἀγοῦροι* Ἀχιλλ. Ν 1455. **3)** Τὸ ἀπογευματινὸ φαγητὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *δειλινὸς* II καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 2): *αὐτὰ νὰ ἔχω πρόγευμα καὶ δειλινὸν καὶ δεῖπνον* Περὶ ξεν. Α 273.

δειλιός, ἐπίθ., βλ. *δειλός*.

δείλις τό, βλ. *δείλι*.

δειλιῶ, Γλυκᾶ, Στ. 153, Ἱερακοσ. 513^{11}, Διγ. (Trapp) Gr. 2872, Διγ. Z 346, 2908, Ἑρμον. Μ 321, Τ 348, Χρον. Μορ. Η 3114, 4721, Βίος Ἀλ. 3070, Διήγ. Βελ. 179, Φλώρ. 1566, 1750, Ἐρωτοπ. 12, Ἀχιλλ. (Haag) L 133, Ἀχιλλ. L 313, Ἀχιλλ. Ν 410, Ἀχιλλ. Ο 257, Μαχ. 460^{6}, 666^{29}, Θησ. (Foll.) I 97, Θησ. Ε' [81^{3}], Γεωργηλ., Βελ. 272, Ἀλεξ. 2432, Κυπρ. ἐρωτ. 65^{1}, 150^{3}, Φαλιέρ., Ἱστ. (v. Gem.) 182 (χφ. V) (κριτ. ὑπ.), 315, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. -van Gem.) 306, Ἀχέλ. 173, 329, 891, 1716, Χρον. σουλτ. 66^{35}, 89^{8}, Ἐρωφ. Γ' 444, Ε' 381, Σταυριν. 1246, Διγ. Ἄνδρ. 320^{9}, 362^{30}, 379^{10}, 388^{15}, 389^{22}, Ἐρωτόκρ. Β' 906, 2002, 2083, 2250, Γ' 831, 1028, Δ' 125, 1000, Ε' 208, 609, Θυσ.[2] 122, 292, 363, 592, Στάθ. Α' 5, Γ' 35, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 134, Ροδολ. Α' [518], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' 256, 497, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [233], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 469, Ζήν. Πρόλ. 15, Διακρούσ. 108^{8}, 111^{22}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 467^{14}, 516^{23}· *δουλιῶ*, Ἀχέλ. 90 (ἐσφαλμ. διόρθ. Ξανθ. [Χρ. Κρ. 1, 1912, 295] σὲ *δειλιᾷ*· βλ. καὶ Andr., Lex., λ. *δειλιῶ*), Ἔγγρ. Σύρου Α' 182.

Τὸ μτγν. *δειλιάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α) Μτβ. **1)** Κάνω κ. διστακτικό: *Μὴ μοῦ δειλιᾷς τὴν ὄρεξη· νὰ μὴ γιαγείρω ὀπίσω* Θυσ.[2] 363. **2)** Φοβοῦμαι κάπ. ἢ κ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *πάλιν τὴν νύκτα δειλιᾷς, τὸ τί νὰ φέρῃ οὐκ οἶδες* Γλυκᾶ, Στ. 153· *μ'ὅλο πού 'μαι ἀνήμπορος, δὲ σὲ δειλιῶ οὐδ' ἐσένα* Ἐρωτόκρ. Β' 906· *τοῦ πύργου γὰρ τὴν ἄνοδον ἐδείλιαν ἡ ψυχή του* Φλώρ. 1566. **Β)** Ἀμτβ. **1)** Κατέχομαι ἀπὸ δειλία, φόβο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *δειλιάω* καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐπαρηγόρα τὸν λαὸν νὰ μὴ δειλιᾷ στὴν μάχη* Ἀχέλ. 173. **2)** (Προκ. γιὰ τὰ μάτια) θολώνω, βουρκώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Τρέμ' ἡ καρδιά μου καὶ κτυπᾶ, τ' ἀμμάτια μου δειλιοῦσι* Ἐρωφ. Ε' 381.

δειλογνωμῶ, Λίβ. Esc. 961 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. (Lamb.) Ν 823 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δειλία* καὶ *γνώμη*. Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. *δειλοσκοπῶ* καὶ *δολοσκοπῶ*.

Δειλιάζω, διστάζω: *νοῦς ἀληθὴς οὐκ ἀστοχεῖ, τόλμης ἐπιτυγχάνει* (?) *καὶ τὸ ὀρεχθῇ πληρώνει το, ποτὲ* (ἔκδ. *πότε*) *οὐ δειλογνωμεῖ το* Λίβ. Esc. 961 (κριτ. ὑπ.).

δειλοκάρδιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2011, 6048, 6576, Ψευδο-Σφρ. 386^{18}, 392^{30}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δειλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *καρδία*. Ἡ λ. καὶ σὲ κείμενα τῆς Τουρκοκρατίας. Πβ. Δημητράκ. (λ. *δειλόκαρδος*).

Δειλός, ἄτολμος (Πβ. Δημητράκ., ὅ.π.): *ψυχὴν δὲ δειλοκάρδιον καὶ τρομαλέαν ἔχων* Μανασσ., Χρον. 6048· *τινὲς ... ἀνωφελέστατοι καὶ δειλοκάρδιοι* Ψευδο-Σφρ. 386^{18}.

δειλοκαρδίως, ἐπίρρ., Δούκ. 37^{20}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δειλοκάρδιος*.

Δειλά, ἄτολμα: *δειλοκαρδίως κἀκεῖνοι πρὸς τοὺς Τούρκους ἀντεῖχον* ὅ.π.

δειλόνους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4970.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *δειλὸς* καὶ τὸ οὐσ. *νοῦς*.

Δειλός, ἄτολμος: *ἀκάρδιος, δειλόνους* ὅ.π.

δεῖλος ὁ, βλ. *δεῖλος* τό.

δεῖλος τό, Θησ. (Foll.) Ι 10, 32, Θησ. Η' [91^{1}], Θ' [10^{4}], Ι' [25^{7}], Χρον. Μορ. P 4034· *δεῖλος* ὁ, Χρον. Μορ. P 4065.

'Από τό ουσ. *δειλία.*

Φόβος, δισταγμός: *τὸ δεῖλος ἀπὸ σᾶς διώξετε ἀνδρειωμένα* Θησ. (Foll.) Ι 32· *ἀπάνω εἰς τὴν ψυχίτσα μου, δεῖλον κανένα μὴ ἔχῃς* Χρον. Μορ. P 4065.

δειλός, ἐπίθ. Καλλίμ. 233, 'Ερωτόκρ. Β' 2068, Στάθ. Α' 169, 178, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [611]· *δειλιγός,* Μαχ. 582^{27}· *δειλιός,* Φαλιέρ., 'Ιστ. (v. Gem.) 182, 'Ερωφ. Α' 219, Φορτουν. (Vinc.) 'Αφ. 9, Πρόλ. 23, 'Ιντ. β' 30.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *δειλός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.).

1) Ἄτολμος, φοβιτσιάρης ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἤτο δειλὸ κι' ἀκάτεχο* (ἐνν. τ' *ἀρχοντόπουλο*), *στ' ἄρματα δὲν ἐφέλα* 'Ερωτόκρ. Β' 2068· *Οἱ στεναγμοὶ δειλῆς καρδιᾶς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [611]. **2)** Ποὺ φέρνει ντροπή: *οὐ πείθεται τοῖς ἀδελφοῖς, δειλὸν τὸ πράγμα κρίνει* Καλλίμ. 233.

Τὸ οὐδ. πληθ. ὡς οὐσ. = φοβισμένες ἐνέργειες: *πρόβαλε καὶ ἄσ' τα τὰ δειλὰ* Στάθ. Α' 169· *ἐγὼ σοῦ λέγω, γάιδαρε, πῶς τοῦτα τὰ δειλά σου δὲν μὲ 'φελοῦσι* Στάθ. Α' 178.

δειλοσκόπηση ἡ, Πανώρ. Α' 202, Ροδολ. Α' [516], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [430]· *δειλοσκόρπιση,* 'Ερωφ. 'Αφ. 43, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 8, 20.

'Από τὸ *δειλοσκοπῶ.* Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ *ρ* στὸν τ. *δειλοσκόρπιση* βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωφ. σ. 156]. 'Ο τ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Γ' 76, κ.ἀ.

'Αμφιβολία, ἀμφιταλάντευση τοῦ νοῦ: *ἔτσι σὲ δειλοσκόρπισην ἐστέκουμον μεγάλη κι' ὁ νοῦς μου ἐσέρνετο συχνιὰ σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη* 'Ερωφ. 'Αφ 43· *Τούτη* (δηλ. ἡ *ἀγάπη*) *... τὸ νοῦ μου σιργουλίζει κ' ἐκεῖνος δειλοσκόπησες πάντα τόνε γεμίζει* Πανώρ. Α' 202.

δειλοσκοπίζω, Θησ. Ε' [35^{4}].

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *δειλοσκοπῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.*

Διστάζω ἀπὸ δειλία: *πλιὰ οὐ δειλοσκόπιζε* ὅ.π.

δειλοσκοπῶ, Φλώρ. 1572, Θησ. Γ' [60^{5}], Ζ' [99^{2}], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 415, 436, Φορτουν. (Vinc.) 'Ιντ. γ' 47.

'Από τὸ οὐσ. *δειλία* καὶ τὸ *σκοπῶ.*

('Ενεργ. καὶ μέσ.) δειλιάζω, ταλαντεύομαι: *Οἱ ἰατροὶ ἐδειλοσκοπούντανε εἶντα νὰ εἶναι ἐκεῖνο* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 436· *Φλώριε, τί δειλοσκοπᾶς καὶ τί δειλίαν ἔχεις;* Φλώρ. 1572.

δειλοσκόρπιση ἡ, βλ. *δειλοσκόπηση.*

δειλοσοφίζω, Ντελλαπ., 'Ερωτήμ. 1150.

'Από τὸ ἐπίρρ. *δειλὰ* καὶ τὸ *σοφίζω.*

(Πιθ.) ὑποκρίνομαι τὸ σοφό, τὸ σπουδαῖο: *εἶναι τινὲς δοκόφρονοι, ὑπόκριτοι, ὡς τὸ βλέπω δειλοσοφίζουν περισσὰ καὶ φαίνουνται στυλίτες καὶ ...δείχνουνται φιλοκκλήσιοι* ὅ.π.

δειλότητα ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1196].

'Από τὸ ἐπίθ. *δειλὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ότητα.* Τὸ οὐσ. *δειλότητα,* ποὺ ἀπ. στὸν 'Ησύχ. (λ. *δειλίην*).

Δειλία: *ἔδιωξε τὴν δειλότητα ὁποὺ 'χα στὴν καρδιάν μου* ὅ.π.

'δεῖν, βλ. *ἰδεῖν.*

δεῖνα καὶ δεῖνας, ἀντων., Προδρ. ΙΙΙ 393, 397, 400b (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), IV 3 'Ασσίζ. 157^{11}, Λίβ. P 575, Σφρ., Χρον. μ. 18^{25}, Θησ. Θ' [42^{4}], Μάρκ., Βουλκ. 341^{14}, 'Αχέλ. 2118 (αἰτ. τὸν *δεῖνον*), Θαῦμα ἁγ. Νικολ. β' 370, Βακτ. ἀρχιερ. 164· *ὁ δεῖνα(ς),* Προδρ. ΙΙΙ 45α (χφφ. gvSA) (κριτ. ὑπ.), 58, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 599, 827 κριτ. ὑπ.), 'Ασσίζ. 311^{18}, 335^{1}, 367^{30}, 404^{10}, 408^{20}, 413^{17}, Χρον. Μορ. P 5815, Λίβ. Esc. 847, Λίβ. (Lamb.) N 724, Μαχ. 260^{26}, Φαλιέρ., 'Ενύπν. (v. Gem.) 88 (γεν. *ὁδεινός*), Χρον. σουλτ. 117^{20}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 425, 'Αποκ. Θεοτ. ΙΙ 20.

'Η ἀρχ. ἀντων. *δεῖνα.* 'Η λ. καὶ ὁ τ. *δεῖνας* καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τ. *δεῖνος* βλ. Lampe, Lex.

(Προκ. γιὰ πρόσωπα ἢ πράγματα ποὺ δὲν ἀναφέρονται) κάποιος, ὁ τάδε (πάντοτε μὲ τὸ ἄρθρο) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὀμπρὸς εἰς τὰ ἀμμάτια τως ἰάτρευσεν τὸν ὁδεῖνα παράλυτον* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 425· *Βλέπεις τὸν δεῖνα, τέκνον μου; Πεζὸς περιεπάτει* Προδρ. IV 3.

δεινά, ἐπίρρ., Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 74.

'Από τὸ ἐπίθ. *δεινός.* 'Η λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Κατὰ τρόπο φοβερό, μὲ σφοδρότητα: *πολλὰ γὰρ οἱ ἐντόπιοι δεινὰ ἐπολεμοῦσαν* ὅ.π.

δεινοπάθεια ἡ, Σπαν. P 258, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 531, Φαλιέρ., Λόγ. 154.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δεινοπάθεια.*

Μεμψιμοιρία, παράπονο γιὰ κάπ. πάθημα ('Η σημασ. μτγν., L-S): *Κάλλιον ἔναι ὀλίγον μετὰ τῆς προθυμίας παρὰ χιλιάδες πράγματα μετὰ δεινοπαθείας* Φαλιέρ., Λόγ. 154.

δεινοπαθῶ, Μανασσ., Χρον. 622, 2517, 6716, Δούκ. 145^{4}, Ψευδο-Σφρ. 366^{9}.

Τὸ ἀρχ. *δεινοπαθέω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Στενοχωροῦμαι, «φέρω βαρέως» (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Steph., Θησ., λ. *δεινοπαθέω*): *οὕτως ἐκεῖνον ἔκτεινεν ὁ στρατηγὸς 'Αρβάκης, δεινοπαθῶν, εἰ λέγοιτο, δοῦλος ἀνδρὸς τοιούτου* Μανασσ., Χρον. 622· *Λοιπὸν ἐγὼ ἐδεινοπάθουν εἰς τὴν σὴν βραδύτητα* Ψευδο-Σφρ. 366^{9}.

δεινός, ἐπίθ., Καλλίμ. 2069, Διγ. Ζ 4177, Βέλθ. 931, 1303, Λίβ. N 262, Notizb. 82 f. 325^{r}, Καναν. 69B, 'Ανάλ. 'Αθ. 4, Δούκ. 247^{14}, Γεωργηλ., Βελ. 619, Πένθ. θαν.[2] 616, 'Ιστ. πολιτ. 74^{8}· *ὁδεινός,* 'Αποκ. Θεότ. ΙΙ 153.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *δεινός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. καὶ Andr., Lex.

1) 'Ικανός, ἐπιδέξιος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *μὲ 'ποκρισιάριους ἐκλεκτούς, ... δεινούς, καλούς, φρονίμους τε εἰς ἐρωταποκρίσεις* Γεωργηλ., Βελ. 619. **2)** Θαυμαστός, ἔξοχος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., Δημητράκ. λ. 4): *Ἦλθεν ὁ ... πατριάρχης τῶν Τούρκων ... ἐπὶ ἡμιόνου καθήμενος καὶ τῷ σχήματι σοβαρώτατος καὶ τὸ μεγαλεῖον δεινότατος* Καναν. 69B· *ἐν τῇ 'Αθηνᾷ τῇ δεινῇ, τῇ παμμεγέθει πόλει* 'Ανάλ. 'Αθ. 4. **3)** Σοβαρός: *μετὰ λόγου γλυκεροῦ, γλώσσης ἐρωτευμένης καὶ μετὰ σχήματος δεινοῦ καὶ τάχα σεμνοτέρου* Καλλίμ. 2069· *ἔμπα κλιτὸς τὸν τράχηλον καὶ χαμηλὸς* **τὸ σχῆμα,** *ποῖσε δεινὸν τὸ βλέφαρον ὡσὰν φοβερισμένος* Λίβ. N 262,

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.=δεινοπαθήματα, συμφορὲς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. δεινὸς I καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. δεινὸς 3): *ἡ γὰρ Πόλις ἔφερε τὰ κατ' αὐτῆς δεινὰ καὶ οὐχ ὑπέφερεν* Δούκ. 247[14]· *τὰ δεινὰ παρέδραμον καὶ ἡ χαρὰ ἐπλατύνθη* Βέλθ. 1303.

δείνωμαν τό, Καλλίμ. (Pichard) 2070.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δείνωμα*.

Σοβαροποίηση (Βλ. καὶ Pichard [Καλλίμ. σ. 73]): *μετὰ λόγου γλυκεροῦ, γλώσσης ἐρωτευμένης καὶ μετὰ σχήματος δεινοῦ καὶ τάχα σεμνοτέρου, κἂν ἦν ἐκεῖ τὸ δείνωμαν παιγνίδιν τῶν Ἐρώτων, τῆς Ἀφροδίτης παίδευμα, ζωγράφημα Χαρίτων* ὅ.π.

δείξιμο τό, Πεντ. Ἀρ. VIII 4.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *δείχνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ιμο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὑπόδειγμα, πρότυπο: *ἐτοῦτο τὸ κάμωμα τῆς λυχνιᾶς σφυριστὴ μάλαμα ὡς τὸ μερί της, ὡς τὸ ἀθί της σφυριστὴ αὐτὴ σὰν τὸ δείξιμο, ὅς ἔδειξεν ὁ Κύριος τὸν Μωσέ, ἔτσι ἔκαμεν τὴν λυχνιὰ* ὅ.π.

δεῖξις ἡ, Βίος Ἀλ. 2280.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ἀπόδειξη (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. 2): *Ἡράκλεος, Διόνυσος, οὗτοι θεοὶ Θηβαῖοι, μέγιστοι πάντων τῶν θεῶν βλαστήματά τε πρῶτα, καθὼς παρὰ προγονικῆς δείξεως ἐγνωρίσθη* ὅ.π.

δειπνογάμιον τό, Μανασσ., Ἀρίστ. I ε' 42 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 100[3]].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *δεῖπνον* (ἢ *δεῖπνος*) καὶ *γάμος*.

Γαμήλιο δεῖπνο: *θύειν δειπνογάμια καὶ συμπανηγυρίζειν* ὅ.π.

δεῖπνον τό, Μακρεμβ. Ὑσμ. 244[29], Κρασοπ. 72, Διγ. (Trapp) Esc. 818, Ἑβρ. ἐλεγ. 162, Πουλολ. Ἀθ. 197, Βίος Ἀλ. 1787, 3479, Περὶ ξεν. A 182, 273, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 214, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 298, Σαχλ., Ἀφήγ. 515, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 736, Κυπρ. ἐρωτ. 111[20], Βοσκοπ. 366, Ἐρωτόκρ. Β' 811, Δ' 976, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 535, Δ' 590, Ε' 209. δ ε ῖ π ν ο ς τό, Διγ. O 1703.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *δεῖπνον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr. Lex.). Ὁ τ. *δεῖπνος* τὸ καὶ σήμ. στὴ Χίο (Κουκ., ΒΒΠ Ε' 139). Γιὰ τὴ μεταβολὴ τῆς κατάλ. σὲ -ος βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 41.

α) Βραδινὸ φαγητὸ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἔχουσι γεῦμα θλιβερόν, δεῖπνον ὀνειδισμένον* Περὶ ξεν. A 182· **β**) ἡ ὥρα τοῦ βραδινοῦ φαγητοῦ (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 3 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 139): *οὐδ' ἔτρωγε τὸ γιόμα, οὐδὲ τὸ δεῖπνο* Βοσκοπ. 366.

δεῖπνος ὁ, Σπαν. A 264, Γλυκᾶ, Στ. 258, Μανασσ., Χρον. 3372, Διγ. Z 1800, Βέλθ. 783, Ἀχ. Σπαν. 42[434], Ἑρμον. N 103, Φλώρ. 1014, Ἀπολλών. (Wagn.) 234, Μαχ. 446[22], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[34], Σαχλ. N 93, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 29, Σαχλ., Ἀφήγ. 71, Δεφ., Λόγ. 158, Διγ. Ἄνδρ. 353[1], Φορτουν. (Vinc.) Δ' 390.

Τὸ μτγν. οὐσ. *δεῖπνος* (Steph., Θησ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 139).

Βραδινὸ φαγητό, δεῖπνο (Ἡ σημασ. μτγν., Steph., Θησ. καὶ σήμ., Δημητράκ. καὶ Κουκ., ὅ.π.): *Ἀμ' ἡ καλὴ καὶ εὐγενικὴ ἠγέρθη ἀπὸ τὸν δεῖπνον καὶ τὸν σταυρόν της ἔκαμεν καὶ διέβη εἰς τὸν ὕπνον* Σαχλ. N 93· *ἡ νὺξ κατέλαβεν, ἐβρώθηκεν ὁ δεῖπνος* Ἀπολλών. (Wagn.) 234· *καὶ εἰς τὸν δεῖπνον προσκλιθεὶς* (ἔκδ. *προσκληθείς*· διόρθ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 19, 1966, 352) *οὐ μετέσχε βρωμάτων* Διγ. (Trapp) Gr. 1331.

δεῖπνος τό, βλ. *δεῖπνον*.

δειπνῶ, Σταφ., Ἰατροσ. 4[89], Βίος Ἀλ. 3445, Περὶ ξεν. A 409, Λίβ. P 544, Λίβ. Sc. 1952, Λίβ. Esc. 614, 3122, Λίβ. N 3472, Ἀχιλλ. L 891, Ἀχιλλ. N 1536, Ἰμπ. 505, Χρον. Τόκκων 1508, Μαχ. 264[4], Ch. pop. 519, Πανώρ. Β' 22, Σταυριν. 667, Ἐρωτόκρ. Β' 808, 809, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 399, Λεηλ. Παροικ. 197, Τζάνε, Κρ. πόλ. 232[6].

Τὸ ἀρχ. *δειπνέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ. καὶ Andr., Lex.).

1) Τρώγω, γευματίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. δειπνέω I 1 καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. καὶ στὴν Κύπρο, Andr., Lex. στὴ λ. 2. Βλ. ὅμως καὶ Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ. σ. 418-9]): *Ἂν κάμουν πῖταν οἱ πτωχές, χωστὰ θὲ νὰ τὴν ψήσουν, ἔχουσι φόβο ὡσὰν ψηστῇ, μήπως δὲν τὴν δειπνήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 232[6]. **2**) Τρώγω βραδινὸ (Γιὰ τὴν ἀρχ. σημασ. βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2 καὶ Andr., Lex.): *ἐδείπνησα μὲ τοὺς ἐμοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς μου· ἔπεσα εἰς ὕπνον, φίλε μου* Λίβ. Esc. 614· *δὲν ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ, οὐδὲ νὰ γαληνίσω, οὐδὲ καλὴ καρδιάν ἔχω νὰ κάτσω νὰ δειπνήσω* Ch. pop. 519.

δείς, ἀντων., Ἀσσίζ. 116[23], 157[11], Θησ. Θ' [42[4]].

Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S Κων/νίδη (λ. *οὐδείς* B).

Κάποιος, ὁ δεῖνα (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S Κων/νίδη, ὅ.π. καὶ Steph., Θησ.): *ὁ δεὶς ἄνθρωπος μέλλει νὰ εὐλογηθῇ μὲ τὴν τοιούτην γυναῖκαν* Ἀσσίζ. 116[23].

δείχθω, βλ. *δείχνω*.

δείχνω, Σπαν. (Ζώρ.) V 380, Κομν., Διδασκ. Δ 270, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 85, Λόγ. παρηγ. O 269, Μανασσ., Χρον. 4154, Ἀσσίζ. 172[14], 250[7], 271[3], 339[9], Διγ. Z 2523, Χρον. Μορ. H 4736, Χρον. Μορ. P 2520, Ἐρωτοπ. 692, Θρ. Κων/π. Πολλ. 249[8], Μαχ. 14[17], 186[1], 406[24], 454[28], 484[26], 640[31], Ch. pop. 253, Χούμνου, Π.Δ. VI 28, Βουστρ. 432, 433, 454, Ἀπόκοπ. 325, Συναξ. γυν. 972, Κορων., Μπούας 61, 65, 78, 92, 100, 101, 115, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 151, Βεντράμ., Γυν. 293, Σοφιαν., Παιδαγ. 112, Δεφ., Σωσ. 146, Πεντ. Δευτ. III 24, IV 35, Ἀχέλ. 602, Ἱστ. πατρ. 140[3], Κυπρ. ἐρωτ. 21[5], Πανώρ. Γ' 317, 423, 499, Ἐρωφ. Β' 293, Γ' 126, Ε' 96, Διγ. Ἄνδρ. 366[23], Ἐρωτόκρ. Α' 1082, 1526, 1731, 1824, 2124, 2194, Β' 1033, 1227, 2066, 2399, Γ' 470, 1003, 1727, Δ' 85, 818, Ε' 935, Διήγ. ὡραιότ. 597, Βακτ. ἀρχιερ. 142, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [245], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 658, Ε' 414, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 45, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166[16], 173[3], 180[23], 226[5], 423[12], 542[12], 544[3], 572[21]· δ ε ί κ ν ω, Ἑρμον. A 244, Τζάνε, Κρ. πόλ. 203[18]· δ ε ί κ τ ω, Κάτης 27, Λίμπον. 216, 262, Φορτουν. (Vinc.) Ἰντ. α' 18, Γ' 620, Διγ. O 780, 2787, Τζάνε, Κρ. πόλ. 470[8]· δ ε ί χ θ ω, Φλώρ. 1782· δ ε ί χ τ ω, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 620.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἔδειξα* τοῦ ἀρχ. *δεικνύω* κατὰ τὸ σχῆμα *ἔκανα-κάμνω* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 291). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

I Ἐνεργ. **Α'** Μτβ. **1**) Δείχνω, φανερώνω, προβάλλω (κ.), ἐπιδεικνύω (ἱκανότητα ἢ ἄλλο γεγονὸς) (Πβ. L-S, λ. *δείκνυμι* 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Μά 'που κι' ἂν εἶστε, Κρητικοί, δείχνετε τὴν ἀνδρειά σας* Τζάνε, Κρ. πόλ. 572[21]· *ἐκρουφανεντρανίζασι κ' ἐκρουφοσυντηροῦσα, γέλιο δὲ δείχνει ὁ γεῖς τ' ἀλλοῦ, μηδὲ ποτὲ μιλοῦσα*

'Ερωτόκρ. Α' 2194· *Μὴ θὲς νὰ δείξης κάμωμα όπ' ἄλλες δὲν ἐκάμα* 'Ερωτόκρ. Α' 1526· *Δείχνει μου τὸ δακτύλιν του πού 'χε τὸ δακτυλίδι* 'Ερωτόκρ. Ε' 935· *ἔδειξε σχῆμα λυπητικὸν* Θρ. Κων/π. Πολλ. 249^{8}· *νὰ δείξη ἀπάνω στ' ἄλογο τέχνη κι' ἀντρειοσύνη* 'Ερωτόκρ. Β' 1227. **2**) Φρ. *Δείχνω πρόσωπον*=ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι: *'Ο κοντοσταύλης ὅρισεν, κανενεὶς Κερυνιώτης μηδὲν δείξη πρόσωπον* Μαχ. 454^{28}· *δὲν μπόρουν νὰ γυρίσουν, οὔτε νὰ δείξουν πρόσωπον, οὔτε νὰ πολεμήσουν* Κορων., Μπούας 115. **3**) Φρ. *Δείχνω τὴν ράχην, τὲς πλάτες*=φεύγω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *ὅταν τὸν ἤθελαν ἰδεῖν, ἔδειχνάν του τὴν ράχην* Κορων., Μπούας 100· *'Αλλ' ἔμαθον καὶ φεύγουσι, τὲς πλάτες των καὶ δείχνουν* Κορων., Μπούας 65. **4**) Παρουσιάζω, ἐμφανίζω πρόσωπα ἢ γεγονότα (Πβ. L-S, λ. *δείκνυμι* 2): *τ' αἰχμάλωτα νὰ φέρουσι, στὸν ρήγαν νὰ τὰ δείξουν* Κορων., Μπούας 78· *Μπλιὸ μὴ μοῦ δείχνης δυσκολιὲς* 'Ερωτόκρ. Α' 1731· *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἀγκαλὲ εἰς τὴν κρίσιν ἄλλον ὁποὺ τὸν ἔδερεν, δείχνοντα β' μάρτυρας* 'Ασσίζ. 271^{3}· *ξόμπλι μεγάλον ἤδειξε ἐκεῖ ποὺ τυραννᾶται* 'Ερωτόκρ. Δ' 818· *δείχνει σε ἄλλον πρόσωπον καὶ σκυθρωπὸν καὶ μαῦρον* Σπαν. (Ζώρ.) V 380· *πῶς μᾶσε δείχνει δροσερὸ ἐκεῖνο ὁποὺ βράζει* 'Ερωτόκρ. Α' 1082· *τότες ὅλοι πόλεμον ἀδυνατὸν ἐδεῖξαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 166^{16}. **5**) 'Ανακοινώνω (μὲ τὸ λόγο): *ἀγροίκησόν μου νὰ σοῦ πῶ, μὲ θάρρος νὰ σοῦ δείξω· γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ ζούσινε θὰ σὲ ξαναρωτήξω* Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{23}· *'Επειδὴ σᾶς ἐδείξαμεν καὶ ἑρμηνεύσαμέν σας ποταποὶ ἐντέχεται νὰ ἔνι οἱ κριτάδες* 'Ασσίζ. 250^{7}. **6**) 'Υποδεικνύω, διδάσκω (πῶς γίνεται κ.) (Πβ. L-S, λ. *δείκνυμι* 3. 'Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *πῶς κονταροχτυποῦσινε σήμερο νὰ σοῦ δείξω* 'Ερωτόκρ. Β' 2066· *Δεῖξε μου τὴν καλύτερη στράτα νὰ βγῶ ὀχ τὰ τόσα βάσαν' ἀποὺ μὲ βρήκασι* Πανώρ. Γ' 423· *λέεις κι' ἀρμηνεύγεις μου, νὰ βλέπωμαι μοῦ δείχνεις* 'Ερωτόκρ. Β' 1033. **7**) 'Εκδηλώνω (αἰσθήματα ἢ κ. ἄλλο) (Πβ. L-S, λ. *δείκνυμι* 6. 'Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ὀγιάντα τὴν ἀγάπη ντου φοβᾶται νὰ μοῦ δείξη...;* Πανώρ. Γ' 499· *στὸ σπλάχνος ποὺ μοῦ 'δειξες* Φορτουν. (Vinc.) Γ' 658· *χαρὰν μεγάλην ἤδειξε* 'Ερωτόκρ. Α' 1824· *Φρίξ', οὐρανέ, καὶ στέναξε, θλῖψιν γι' αὐτοὺς νὰ δείξης* Τζάνε, Κρ. πόλ. 173^{3}. **8**) Φρ. *Δείχνω φανὸν*= **α**) κάνω σημάδι, δείχνω τὴ γνώμη μου: *δὲν τοὺς ἐδεῖξαν φανὸν διὰ νὰ τοὺς ἀφήσου ν' ἀποτορμήσουν* Μαχ. 484^{26}· *'Η ρήγαινα ἔδειξεν φανὸν ὅτι ἀρέσκει της* Μαχ. 406^{24}· **β**) δίνω προσοχή, σημασία (Βλ. σχετικὰ Dawkins [Μαχ. Β' σ. 273]): *ἐμήνυσέν σου δύο φορὲς νὰ πέψης νὰ στερεώσης τὴν ἀγάπην καὶ φανὸν δὲν ἔδειξες* Μαχ. 640^{31}· γ) δείχνω δυσαρέσκεια ('Η σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' σ. 839, λ. *φανός*): *θωρώντα ὁ 'Αποστόλες δὲν ἐθέλησε νὰ δείξη κανέναν φανὸν* Βουστρ. 432. **9**) *Δείχνω σημάδι* = κάνω σημάδι, γνωστοποιῶ: *ὁ κύριος μᾶς ἤδειξε σημάδι τὸ πῶς μᾶς ἐλευθέρωσε ἐτότε ἀπὸ τὸν ῞Αδην* Διήγ. ὡραιότ. 597· *῎Αστρη, μὴν τὸ βαστάξετε, ῞Ηλιε, σημάδι δεῖξε* 'Ερωτόκρ. Γ' 1727. **10**) 'Αποκαλύπτω (ἰδιότητα προσώπου ἢ γεγονὸς) ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *κείνη μὲ τὴν πονηριὰ δὲν ἤθελε γιὰ πρώτη νὰ δείξη τοῦ Ρωτόκριτου πῶς 'ρέγεται τὴ νιότη* 'Ερωτόκρ. Α' 2124· *μὴ δείξης πῶς ἐγροίκησεν ἀγάπην ἡ καρδιά σου* 'Ερωτόκρ. Γ' 470· *Περὶ γυναικὸς ὑπανδρεμένης ὁποὺ νὰ ἔχη ροῦχα καὶ νὰ μὴ δείξη ποῦ τὰ ηὗρεν* Βακτ. ἀρχιερ. 142· *νὰ δείξης τὸν ἐπίβουλον καὶ νὰ τὸν φανερώσης* Σπαν. (Λάμπρ.) Va 85. **11**) 'Αποδεικνύω (σὲ δικαστήριο ἢ ἀλλοῦ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 7): *νὰ δείξη μὲ β' μάρτυρες ... ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἢ ἐκεῖνον τὸ πράγμαν ἔνι ἐδικόν του* 'Ασσίζ. 172^{14}· *ἐγνώρισα ἐγὼ πολλοὺς πατέρας διὰ νὰ παραγαποῦν τὰ παιδία τους ἔδειξαν ὅτι τὰ ἐμισοῦσαν* Σοφιαν., Παιδαγ. 112· *φυτεμένο στὴν καρδιὰ πῶς σ' ἔχω νὰ σοῦ δείξω* 'Ερωφ. Γ' 126· *νὰ δείξωμεν εἰς ἄρματα ὅτι εἴμεθεν στρατιῶτες* Χρον. Μορ. Η 4736. **12**) Καθιστῶ (κάπ. τέτοιον ἢ τέτοιον) (Πβ. L-S, λ. *δείκνυμι* 1): *τοὺς κατοίκους ἔδειξαν πένητας ἐξ ὀλβίων* Μανασσ., Χρον. 4154· *ἄρχοντα τοῦτον ἔδειξα περιφανῆ Συρίας* Διγ. Ζ 2523. **13**) (Προκ. γιὰ τὴν Τύχη) προξενῶ, δημιουργῶ: *Μάννα, εἰς τὰ δυστυχήματα τὰ σ' ἔδειξεν ἡ Τύχη...* Λόγ. παρηγ. Ο 269. **14**)

Κάνω νεῦμα, παροτρύνω: *ἔδειξεν μὲ τὸ χέρι ντου τότε νὰ σηκωθοῦμεν* 'Απόκοπ. 325. **Β'** 'Αμτβ. **1α**) Φαίνομαι, δίνω τὴν ἐντύπωση ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *δείχνει πῶς ἔχει θέλημα νὰ τὸ δώση* Μαχ. 186^{1}· *'Εξύπνησε τρομάμενη, δείχνει πῶς θὲ νὰ φύγη* 'Ερωτόκρ. Δ' 85· *Δυὸ τρεῖς καὶ τέσσερεις φορὲς δείχνει νὰ πέση κάτω* 'Ερωτόκρ. Β' 2399· *'Αγάπη, ὡς δείχνεις ἀπαρχῆς νὰ ἦσουν ὡς τοῦ τέλους* 'Ερωτοπ. 692· (μὲ ἐπίθ.): *ἔδειχνε ὡσὰν λιοντάρι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 423^{12}· *Τόσον σκληρὴ γιὸν δείχνεις μετὰ μένα* Κυπρ. ἐρωτ. 21^{5}· *ὡς ἕνα λιόντα ἄγριο ἔδειχνε μανισμένος* Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{12}· **β**) (ἀπρόσ.) φαίνεται, εἶναι πιθανὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8): *Λοιπόν, ἀδέλφι, σὰν πονεῖς, ὡς δείχνει, τὸ καλό τως, δὲν ἔν' σημάδι τῶν φιλῶν, οὐδὲ τῶν ἐδικῶ τως* Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 151. **2**) Παρουσιάζομαι: *εἰς τὴν μάχην πάντοτε δείχνω μὲ τ' ἄρματά μου* Κορων., Μπούας 61· *Μὰ πῶς τσ' ἀρέσου οἱ προξενειές; πῶς δείχν' ἡ ὄρεξή τση;* 'Ερωφ. Β' 293. **3α**) 'Αποδεικνύομαι: *εἰς τὸν αὐθέντη τού 'δειξε πολλὰ πεπιστευμένος* Κορων., Μπούας 101· *Εἰς ἅπαντας δὲ τοὺς ἐχθροὺς νὰ δείξωμ' ἀνδρειωμένοι* Κορων., Μπούας 92· **β**) εἶμαι φανερός: *'Η προκοσύνη σου ἡ πολλὴ δείχνει ἐκ τὸ ραβδί σου* Πανώρ. Γ' 317. **4**) Προσποιοῦμαι, ὑποκρίνομαι (ὅτι): *Δείχνει πῶς δὲν πρικαίνεται γιὰ νὰ παρηγορήση* 'Ερωτόκρ. Γ' 1003· *῎Εδειχνε δὲ πῶς εἶχεν τάχατες εἰς αὐτὴν ἀγάπην πολλὴν* Διγ. ῎Ανδρ. 366^{23}· *δείχνει πάντοτε ὅτι κλαίει* Συναξ. γυν. 972. **ΙΙ** Μέσ. **α**) 'Αποδεικνύομαι (ὅτι): *Γιὰ νὰ δειχτῆτε πῶς παιδιὰ ν-εἴστενε κι' ἀκλουθᾶτε τοῦ Κέφαλου τὰ ἤθη του* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 45· *ἐσὺ ἐδείχτης νὰ ξέρης ὅτι ὁ κύριος αὐτὸς ὁ Θεὸς δὲν εἶναι πλιὰ ἀποεξωθιό του* Πεντ. Δευτ. IV 35· **β**) ἀναδεικνύομαι (ὡς...): *ἐπολέμησε καὶ νικητὴς ἐδείχθη* Συυμμ., Παστ. φίδ. Α' [245].

δείχτω, βλ. *δείχνω.*

Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ
ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΕΜΜ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ ΚΑΙ ΥΙΩΝ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΝΤΙΤΥΠΑ,
ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1973 ΚΑΙ ΕΤΕΛΕΙΩΣΕ
ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1975

Διευθύνσεις:
Ε. Κριαρᾶς, Ἀγγελάκη 1, Θεσσαλονίκη
Τυπογραφεῖα Ἐμμ. Σφακιανάκη καὶ Υἱῶν, Μητροπόλεως 102, Θεσσαλονίκη